Sala R
Gab.
Est. 38
Tab.
N.° 10

R
38
10

¶ Excellentissimi viri artium ac sacre theologie professoris eximij magistri Nicolai de orbellis de francia ordinis minox ſm doctrinā doctoris subtilis Scoti: logice breuis: sed admodum utilis super textu magistri Petri hispani expositio incipit.

Quoniam teste sapiente prouerbiorum 22°. Adolescens iuxta viam suam etiam cux senuerit non recedet ab ea.

q Utile est uolentibus studere doctrinam doctoris subtilis scoti: que inter ceteras mari me extat roboris ⁊ ueritatis in eius principijs a iuuentute introduci. Ipsa enim habita alie faciliter haberi possunt: sed non econtra. Igitur iuxta ipsius mentem aliqua logicalia pro iuuenibus super summulas Petri hispani christo duce breuiter enodabo. ⁊ quia multe materie que tractantur in logica peramplius reperiunt in philosophia: remitto aliquādo ad quoddā cōpendium: qđ super philosophiā eiusdē doctoris dictis cōpilaui: sepeqz noto ea que hic dicunt: in quibus locis ab eodem doctore habent: ut ea ibidē diffusius ualeas intueri. ¶ Intitulat autē iste liber: liber summularum Petri hispani: quia in hoc libro sub breui compēdio determinat ea que in logica habētur diffuse. ¶ Subiectū vo seu materia circa quā vsat hec consideratio est syllogismus. ¶ Et sciendū q subiectū alicuius scientie potest dici obiectū seu genus scibile. Genus nempe sepe pro materia sumit. Unde in diffinitione quiditatiua genus ponit ut materia differētia ut forma. Obiectū est illud circa qđ fert potētia: ut potētia visiua tēdit in lucē uel colorem. Unde dicit obiectū ab ob qđ est cōtra ⁊ iactū quasi cōtra iactū. Subiectū igit de quo in aliqua scientia principaliter tractat dicit obiectū uel genus scibile: quia est materia circa quā tēdit cōsideratio ipsius scientie. Dicit etiā subiectū ratione proprietatū que sibi insunt per se. vñ subiectū dicit quasi subt? iactū. ¶ Itē sciendū q primū subiectū alicuius scientie ſm Scotū in prologo primi sententiarū dicit illud qđ cōtinet primo virtualiter oēs ueritates illius scientie cuius est subiectū. Dicit autē aliquid primo inesse alicui qđ inest ei inquantum tale: siue per propriā rationē ⁊ nō per aliud: sed alijs per ipsum. ut proprietates hominis: scilicet risibilitas seu flebilitas ⁊ huiusmodi insunt homini inquātū homo. quia enim homo est animal rationale: ideo est risibilis: ⁊ sic risibilitas primo inest homini: inferioribus autē ab homine: ix per se insit risibilitas nō tamē primo. Sor. enim inquantū sor. nō est risibilis: sed inquantū homo. ¶ Itē cōtinere virtualiter potest capi dupliciter. scilicet virtualiter actualiter: ⁊ virtualiter potētialiter. virtualiter actualiter cōtinet subiectū proprias passiones que ab ipso oriunt. virtualiter potētialiter superius cōtinet passiones inferiox que ipsis insunt: nō per rationē ipsius superioris: sed per proprias rationes ipsox. ¶ Primū igit subiectū alicuius scientie ?tinet vtualiter actualiter: uel virtualiter potentialiter oēs proprietates que principaliter tractant in illa scientia cui est adequatū. Ueritates vo ibi minus principaliter considerate ad ipsum reducunt: ⁊ habēt attributionem: sicut philosophus reducit 4° Metaphysice. ad subiectū eius qđ est ens inquantū ens: generationem que est via ad esse: ⁊ corruptionē que est via ad non esse: ⁊ negationes ⁊ priuationes quia priuāt ipsum eē. ⁊ sic de alijs: siue sint partes subiectiue: siue partes integrales: uel quouis alio modo. Ex quo patet q syllogismus in cōmuni sumptus est primū subiectū: siue adequatū totius logice. probat quia continet virtualiter actualiter passiones proprias que sibi primo insunt: ut uerū a falso discernere. a magis noto ad minus notū euidēter cōcludendo procedere ⁊ huiusmodi. Cōtinet etiā virtualiter actualiter proprietates que insunt suis partibus subiectiuis: scilicet syllogismo dyalectico sophystico ⁊ demonstratiuo per rationē syllogismi. Virtualiter vo potētialiter cōtinet passiones que ipsis insunt per proprias coxrationes. ¶ Idē probat sic. illud est subiectū in aliqua scientia cuius partes ⁊ proprietates cōsiderant in ipsa. Unde primo posteriox dicitur. Una scientia est vnius generis quecūqz ex primis cōponit: ⁊ partes aut passiones harū sunt per se. sz syllogism? est huiusmodi in scientia logice. ergo est ei? subiectū. probat minor. de ipso enim syllogismo in cōmuni tractat in libro priox. De eius autē partibus subiectiuis tractat in alijs libris noue logice. scilicet de syllogismo dyalectico in libris topicox. de syllogismo demōstratiuo in libro posteriox. de elenco in libro elencox. De eius vo partibus integralibus syllogismi que etiā pñt dici eius principia intrinseca. s. propositionibus ⁊ terminis tractat in ueteri logica in libro peryermenias vlīuz ⁊ pdicamētox. ¶ Dicūtur aūt isti libri logica uetus: nō qr primo fuerit inuēta: sed qr ea que ibi tractant sunt materia remota logice. Nō enim ita principaliter intēdunt a logico sicut syllogismus de quo tractat in logica noua. Ad syllogismū etiaz pñt reduci alie spēs argumētationis: ut inductio. enthimema. ⁊ erē plū. sicut imperfectū reducit ad perfectū. 1° priox. Nō enim ita principaliter intēdunt a logico: sicut ipse syllogismus. ¶ Contra predicta arguit dupliciter. primo sic. Syllogism? nullas habet passiones. ergo nō est subiectū logice. cōsequētia est nota: ⁊ antecedēs probat: quia si syllogismus haberet passiones cū sit ens rationis: tūc ille passiones erūt nihil: qđ videt falsum probatio cōsequētie. qr omne ens minus ente rationis est omnino nō ens: sed passio fundata in ente rationis est minus ente rationis: cū passio sit minoris entitatis qz subiectum. ergo talis passio erit nihil. ¶ Itē secūda intētio in cōmuni sumpta est subiectū logice. ergo syllogismus nō erit ibi subiectū. cōsequētia est nota. probat antecedēs qr logica est de secūdis intētionibus adiunctis primis ſm Auic. ¶ Pro rñsione ad ista argumēta notandū q intētio uel conceptus pōt capi tripliciter. vno modo pro specie obiecti que est ratio cōcipiendi: ⁊ dicit intētio qr per ipsam sensus uel intellect? tēdit in obiectū ſm Sco. xiij. di. 2. sent. Secundo modo intētio sumit pro actu cōcipiendi uel intelligēdi. Allio modo pro obiecto cōcepto uel ?ceptibili. res enim cōcepta uel intellecta dicit intētio inquantū in ipsam tēdit intellectus ipsam cōsiderando. ¶ Item notandū q duplex est actus intellect?. quia quidā est actus rectus: quidā est actus collatiuus. Actus rectus dicit quo intellectus fert super aliquā rem: ut quādo intellectus intelligit rosam. Actus vo collatiuus appellat quo intellectus rem intellectā cōparat ad seipsam uel ad aliam. ¶ Itē

notandū q̄ dupler est intētio. scilicet prima ⁊ secunda. ¶Prima est prima rei cōsideratio: accipiēdo consideratione pro obiecto concepto. Unde prima intētio est ipsa res primo intellecta ⁊ cōsiderata: cuius cōsideratio imediate causat a re uel a specie rei partialiter. ℜes enim dicit intētio: ut cognita uel ut cognoscibilis. Unde termini prime intentionis dicunt qui significāt huiusmodi res cōceptas ul' cōceptibiles. ut homo equus visio intellectio nigredo albedo. Secūda intētio est quedā relatio seu cōparatio intellectus qua una prima intētio cōparatur ad aliā: uel unū primo intellectū ad aliud p̄mo intellectū per actū intellectus. exemplū: Intellect⁹ intelligēs hominē ⁊ animal cōparat unū ad aliud ſm rationē predicabilis ⁊ subicibilis: que cōparatio ex parte animalis dicit genus: ⁊ ex parte hominis species. Et sic ſm diuersas cōparationes format intellectus diuersas secūdas intētiones: puta generis speciei ac individui ⁊ huiusmodi: ita q̄ omis secūda intētio est formaliter relatio rationis: sicut propositio ⁊ enūciatio cōpositio ⁊ diuisio: in quibus uerū ⁊ falsum sunt in mēte ⁊ nō in rebus ſm Arist. 6° metaphysice. Sunt enim secūde intētiones que cōsistunt in quadā cōparatione duox conceptox: siue illa duo sunt idē ſm rem: siue diuersa. Utit enīz quādoq̄z intellectus unit ut duobus compositionē formans: sicut cū dicit homo est homo. Ex quo patet q̄ talis cōpositio est solū in intellectu ⁊ non in rebus. Syllogismus est etiā secūda intētio. Est enim habitudo seu cōpositio premissarū ad conclusionez

¶His premissis rūdeo ad rationes. ¶Ad primā cū dicit q̄ si syllogismus haberet passiōes tūc eēnt nihil: quia essent minus ens q̄z ens rationis. ℜūdeo q̄ sicut est dare gradū in entibus realib⁹ sic est dare in entibus rationis: ⁊ ideo nō oportet q̄ quicquid est minus ente rationis sit nō ens ⁊ nihil: q⁹ lz illa res rationis que subicitur alteri rei rationis sit magis res aliquo modo. tamē non sequit ex hoc q̄ res fundata sit nihil. ℜō repugnat igit syllogismū lz sit ens rationis habere passiones. sicut Arist. 5° metaphysice distinguit unitates reales ſm fundamēta realia: ⁊ unitates intētionales ſm fundamenta intētionalia: ut ibi declarat Scot⁹. ¶Ad secundam quādo arguebat q̄ logica est de secūdis intentionibus: dico q̄ sicut theologia est de rebus ⁊ de signis. de rebus ut de deo ⁊ creaturis. de signis vō ut de sacramētis que sunt signa gratie: siue de his que cōmuniter tractant in theologia nō tanq̄z de primo subiecto. ℙrimū enim subiectū eius est aliqua res scilicet deus: ad quē alie res ⁊ signa reducunt: sic logica est de secūdis intētionibus nō tanq̄z de primo subiecto: sed tanq̄z de his que cōmuniter tractātur ibidē. Quedā vō secūda intētio scilicet syllogismus est ibi subiectū primū: ad quē alie intētiones p̄t reduci: ut patet ex predictis. ¶Dicit aūt logica esse de secūdis intētionibus adiunctis primis: quia logica applicat secūdas intētiones ad primas quas cōsiderat nō ſm se: sed inquantū sunt fundamenta secundarū intentionū. ¶Notificant etiā relatiōes rationis per ipsarū fundamēta propter earū modicam entitatē. sicut etiā 5° metaphysice distinguunt modi relationū realiū ſm uarietatē fundamentox: ut videbit.c. de ad aliqd. ¶Fundamentū etiā relationis rōnis dicit ſm Sco. viij. q. quolibetox: nō q̄ ex natura rei inde oriat: quia tunc esset realis: sed quia est proxima ratio qua intellectus cōparat unū ad aliud: ſm etiam eundem in. vj. q. Cum intellectus possit unā relationē rationis ad aliā cōparare una potest esse fundamentū alterius sicut intentio speciei fundat in intētione generis: dicendo genus est species. Cū enim uniuersale sit cōmune ad illa quinque predicabilia illa se habēt ut species respectu uniuersalis. Sic itaq̄z patet q̄ syllogismus est subiectū logice. ¶De alijs requisitis ad rationem subiecti vide primo physicox. ⁊ primo metaphysice. Quomodo etiā scientie habēt unitatem speciei generis primi uel remoti: vide 6° Metaphysice.

¶Dividit autē liber iste in septē partes. ¶In prima determinat de enūciatione ⁊ de eius partibus ⁊ proprietatibus: ⁊ correspōdet duobus libris peryermenias Ari. ⁊ dicit peryermenias a pery quod est de ⁊ armenis q̄d est interpretatio quasi de interpretatione. Sunt autē idē ex parte rei interpretatio enunciatio ⁊ propositio: lz ratione differant. Interpretatio enim dicit oratio prout in ea aliquid exprimit esse uerū uel falsum. Enūciatio vō dicit oratio enūcians aliquid de aliquo. propositio autē stricte sumit prout ponitur in premissis ad inferendū conclusionē. Unde dicit quasi in inferēdo pro alio positio. Lz autē termini sint priores propositionib⁹ ⁊ sic libri predicabiliū ⁊ predicamentox precedant librū peryermenias. Auctor tamē primo determinat de propositionibus: q̄a in his sunt minores difficultates q̄z in predicabilib⁹ ⁊ predicamētis. ¶In secūda parte tractat de predicabilib⁹ que correspōdet predicabilib⁹ ℙorphirij. ¶In tertia de. x. predicamētis que correspōdet libro predicamentorūz Ari. ¶In quarta de syllogismo simplici seu cōmuni que correspondet libris priox Ari. ¶In quinta de syllogismo dialectico qui procedit ex probabilibus que correspōdet libris topicox Ari. ⁊ Boetij. ¶In serta de syllogismo sophystico seu apparenti que correspōdet libris elencox Ari. ¶In septima de suppōnibus que sunt tractate a uarijs libris logice. ¶De syllogismo autē demōstrativo de quo tractat Ari. in libro posteriox nō fecit auc. particulare tractatū in suis summulis. de ipso tamen multa inferunt in uarijs locis huius libri.

Dialectica est ars artium scientia scientiarum ad omnū methodorum principia viā habens. Sola enim dyalectica probabiliter disputat de p̄ncipijs omnium aliarum scientiarum. Et ideo in acquisitione omnium aliarum scientiarum dyalectica dicitur esse prior. ¶Dicitur enim dyalectica a dya q̄d est duo ⁊ logos q̄d est sermo: uel lexis q̄d est ratio. quasi duox sermo uel ratio scilicet opponentis ⁊ respondentis in disputando. Sed quia disputatio non potest haberi nisi mediāte sermone: nec sermo nisi mediante uoce: nec uox nisi mediāte sono. Ideo a sono tanq̄a communiori inchoandum est

Sonus est quicquid ab auditu proprie ⁊ per se percipitur. Dico autem proprie ⁊ per se: q⁹ lz homo uel campana audiātur: hoc nō est ꝓprie nec per se sed per sonū suū. Sonox

alius

alius uox:alius nō uox. Sonus uox est idē q ipsa uox. Unde uox est sonus ab ore animalis prolatus:naturalibus instrumētis formatus. Naturalia instrumēta qbus uox format̄ sunt nouē.scilicet guttur lingua palatuz quatuor dentes ꝛ duo labia simul. vnde uersus: Instrumenta nouem sunt:guttur lingua palatum. Quatuor ꝛ dētes ꝛ duo labia simul. Sonus non uox est qui generatur ex collisione duorum corporum inanimatorū ut fragor arborum strepitus pedum. Uocū alia significatiua: Alia nō significatiua. Uox significatiua est illa que auditui nostro aliqd representat: vt homo hominem. Uox nō significatiua est illa que auditui nostro nihil representat:ut buf baf. Uocum significatiuarū alia significat naturaliter: alia ad placitum: Uox significatiua naturaliter est illa que apō omnes idem representat:ut gemitus infirmorum:dolorē:latratus canum:irā uel gaudiū. Uox significatiua ad placitum est illa que ad uoluntatem primi instituentis aliquid significat:ut hō hominem:equus equum. Uocū significatiuarum ad placitum:alia incomplexa:alia complexa. Complexa ut oratio. Incomplexa ut nomen uel uerbum.

Ic auc.premittit diffinitionem dialectice:in qua reddit auditores benivolos ꝛ attētos:ostendēdo huius sciētie
b dignitatē ꝛ utilitatē di.q dialectica est ars artiū ꝛ scientia sciarū ad oium methodorū principia viam habens.

¶ Ad cuius euidentiā sciendū q dialectica potest sumi dupliciter. vno modo pro parte logice que procedit ex probabilibus ꝛ sic non sumitur hic.alio modo prout idē est q logica:ꝛ sic sumitur in proposito. ¶ Ulterius est sciendū q ars ꝛ scientia dupliciter possunt capi. vno modo stricte. ꝛ sic nō sumit̄ in proposito. Sunt enim habitus ex opposito distincti:ut patet 6° ethicoꝝ:ubi ponūtur habitus intellectuales.s.sapiētia scientia intellectus prudētia ꝛ ars:qui sic distinguūtur. Intellect⁹ enim sapiētia ꝛ sciētia sunt habitus speculatiui qui scilicet ordinātur ad scire ꝛ non ad operari. Differūt tamē in hoc q intellectus est habitus prīoꝝ principioꝝ demōstrationis. Sciētia vō est habit⁹ cōclusionis ex causis inferioribus. Sapiētia autez cōsiderat causas primas.s.deū ꝛ intelligētias. Uñ ibidē dicit esse caput scientiarū. Prudentia vō et ars sunt habitus practici qui.s.ordinant ad opari: ꝛ differūt. Nam prudētia dirigit in actionib⁹ que non transeūt in exteriorē materiā:sed sunt pfectiones agētis. Unde dicit ibi q prudētia est recta ratio rerū a nobis agibiliū. Ars vō dirigit in actionibus que in materiā exteriorē transeūt:sicut edificare secare. Unde dicit ars est recta ratio rerū a nobis factibiliū. ¶ Alio modo sumit̄ ars large: ꝛ etiam sciētia videlicet pro habitu cōclusionis demōstrate:siue ille habitus sit practicus:siue speculatiuus.ꝛ sic vnū sumit̄ pro reliquo. ¶ Sed videt̄ q vnū illoꝝ superfluat:ꝛ q sit ibi nugatio seu inutilis repetitio eiusdē. ¶ Respondeo q non est ibi nugatio. Logica enim nō tm̄ dicit̄ scientia scientiarum sed etiā ars artiū ad maiorē expressionē. Per hoc enim innuitur q non tantūmodo logica est de numero scientiarū speculatiuarū:sed etiā de numero artiū liberaliū. Quod nō cōuenit omni sciētie speculatiue:sicut patet de physica ꝛ metaphysica. ¶ Itē cū dicit̄ ars artiū designatur q logica non tm̄ excedit sciētias speculatiuas:sed etiā practicas:inquātū dat modū arguēdi utrisqz. ¶ Et nota q ꝝ genitiuus pluralis reflexus super suū nominatiuū singularem designet excellentiā iuxta illud. Additur excellens flos floꝝ virgo maria. Logica tamē nō simpliciter excellit alias sciētias. Scientie enim reales ut physica ꝛ metaphysica sunt digniores logica que est de entibus rationis:sed ipsas excellit ꝝ qd inquantū oēs utūtur logica in forma arguēdi: ideo sequit̄.ad omniū methodorū principia viā habēs. Ipsa enim dirigit ad principia omniū aliarū scientiarū docēdo modū quo ex ipsis principijs conclusiones inferunt̄:ꝝ enim principia scientiarū p̄supponunt̄ in qualibet sciētia:nec per eandē scientiaz ualeant probari:si tamē ab aliquo negarentur posset per logicā cōtra ipsa negātes ex datis ꝛ cōcessis ab eis disputari:sicut arguit Ari.4° metaphysice. ¶ Est autē method⁹ via breuis ꝛ utilis per quam obliquitates deuitant̄:ꝛ ad terminū faciliter deuenitur:sic per sciētias tanqz per breues semitas obliquitates errorū deuitamus:ꝛ ad notitiaz ueritatis deuenimus:quā tamē ueritatis notitiā ex inuentis a nobis cōsequi nō ualemus. ¶ Cōtra p̄dicta posset argui q logica nō habet viā ad principia omniū scientiarū:quia tūc haberet viā ad seipsam:qd̄ est falsum. ¶ Ad hoc respondetur vno modo:q hec est distributio accōmoda.i.alijs a se accōmodata: ꝛ sic logica habet viā ad principia omniū scientiarū aliarū a se. ¶ Aliter respōdetur q nō est inconueniēs idē seipsum dirigere:sicut homo dirigit uoluntatē snā per intellectū:cum tamen intellectus ꝛ uolūtas sint realiter idē ꝝ formaliter distinguūtur: sic aliquis super his que in logica considerant̄ disputans dirigit̄ per syllogismoꝝ regulas que in ipa logica cōtinent̄. ¶ Ad euidentiā predictoꝝ notandū q duplices sunt artes. Quedā sunt artes mecanice:quedaz sunt liberales. Principaliores artes mecanice ad quas alie possunt reduci sunt septem ꝛ cōtinētur in his uersibus. Lana nemus miles nauigatio rus medicina. Uis ars fabrilis architheoronica sit. Et dicitur architheoronica ab archos qd̄ est princeps ꝛ theorin qd̄ est cernere uel speculari:quia cōsideratio artis fabrilis habet quandā excellentiā super alias:inquantū alie indigēt ipsa ad suas operationes exercēdas. ꝝ autem ars fabrilis quo ad hoc dicat̄ alijs fm quid principari.simpliciter tamē magis famulat̄ ꝛ subdit̄ eo modo quo loquit̄ Ari.p̄mo metaphysice.ꝛ p̄mo ethicoꝝ.de scientijs famulantibus que dicunt̄ ille quarū fines ordinant̄ in fines scientiarū superioꝝ seu architheronicarū:sicut finis frenefactiue que est facere frena ordinatur in equestrē:ꝛ equestris in militarem. ¶ Dicunt̄ autē mecanice a mecor caris quod est adulteror. Ipse enim dirigunt operationes que circa corpus sunt. Corpus autē facit animā mecari:in qntū facit eā auerti a creatore ꝛ uerti ad creaturā. ¶ Artes etiā liberales sunt septē.ꝛ continentur in istis uersibus. Gra.loquitur: dia uera docet:retb

uerba colorat. Qui canit: ar numerat: ge ponderat. ast tollit astra. ¶ Grāmatica enim docet congrue loq. Dyalectica docet uerū a falso. Rhetorica docet uerba colorare ꝛ ornare. Musica docet canere Arismetrica numerare. Geometria docet terram metiri. ꝛ Astrologia docet de cursu astroꝝ. ¶ Dicuntur autē tres prime triuiales quia sunt tres uie in vnū terminū tendētes. s. in sermonē. Ordinant enim ad sermonis cōgruitatē ueritatem ꝛ ornatū. ¶ Alie dicunt quadriuiales: quia sunt quatuor uie in vnū terminū tendētes. Sunt enim scientie mathematice que tractāt de quātitate. Arismetrica ꝛ musica considerāt quātitatē discretā. Geometria ꝛ astrologia quantitatē continuā. Et dicunt liberales: quia filij liberoꝝ ꝛ nobilium in istis antiquitus introducebantur.

¶ Si querat cum Aristo. 6° Metaphysice distinguat scientiā speculatiuā realē in mathematicam: physicā: ꝛ metaphysicam: ꝛ scientie mathematice enumerant inter artes liberales cur etiam inter ipsas non ponūtur physica ꝛ metaphysica: ¶ Dico ꝙ enumeratio artiū liberaliū est quo ad illas artes quibus liberi ꝛ nobiles viri antiquitus utebantur Insistebāt tunc magis mathematice ꝙ̄ physice et metaphysice: quia plus mathematica confert ad complacentiā ꝛ curiositatē vite presentis cui intebantur antiqui: De futura vita nil certū habentes ꝙ̄ physica ꝛ metaphysica. Per physicā etiā ꝛ metaphysicā impugnat multitudo deoꝝ quos colebāt cum in ipsis probet statū esse in vno omniū principe: qui est primū mouēs immobile. Et ideo a paucis tunc physica ꝛ metaphysica: scilicet a philosophis qui erant plus ceteris a mundo absoluti videbantur. nunc vō est econtra. quia enim physica ꝛ metaphysica plus conferūt ad theologiā ꝙ̄ mathematica: ideo circa ipsas maxime insistūt xp̄iani.

¶ Circa predicta posset dubitari: utrum logica sit scientia speculatiua uel practica. ¶ Ad cuius euidentiā sciendū ꝙ sicut Aristo. 2° metaphysice dicit ꝙ scientia speculatiua est illa cuius finis ordinatur ad scire. Practica vō ordinatur ad operationem quam dirigit. Unde practica dicitur a praxis grece qđ est operatio latine. ¶ Que autem sit illa operatio cuius scientia practica est directiua declarat Sco. in prologo primi sent̄. dicens ꝙ praxis a qua scientia dicitur practica est actus alterius potentie ꝙ̄ intellectus naturaliter posterior intellectione natus cōformiter elici rationi recte ad hoc ꝙ sit rectus: qđ sic potest declarari. Opatio enim a qua scientia dicitur practica est actus elicitus seu productus a uoluntate que est altera potētia ab intellectu: uel actus imperatus ab eadē sicut uoluntas imperat manibus ut operentur uel pedibus ut gradiantur ꝛ cetera huiusmodi. ꝛ talis operatio naturaliter est posterior intellectione. Actum enim uoluntatis precedit intellectus: quia ſm Augustinum nihil uolitū nisi precognitum. Talis autem actus est natus conformiter elici intellectioni recte ad hoc ut sit rectus. Ad hoc enim ꝙ operatio sit recta oportet ꝙ conformetur dictamini recte rationis. Ērēplum recta ratio dictat ꝙ elemosyna est danda de proprio pauperi propter deum. Si quis det elemosynam de alieno: aut propter inanem gloriaz talis operatio non erit recta: quia non conformabitur recte rationi. Unde 6° ethicoꝝ dicitur ꝙ electio recta necessario presupponit rationem rectam. Praxis ergo a qua scientia dicitur practica est operatio producta uel imperata a uoluntate: Iz autez intellectui imperet uoluntas ut intelligat: tamen ille actus intelligendi non est praxis: cum non sit alterius potētie ab intellectu: ꝛ sic sibi deest prima conditio praxis. Ut enim dicit Aristo. 3° de anima. Intellectus sola extensione fit practicus: inquantum videlicet extra se tendit dirigendo actum alterius potentie a se. Cum igitur stando precise in actibus intellectus non sit extensus intellectus in illis nō est praxis. ¶ Nec ualet dicere ꝙ sufficiat ad praxim ꝙ vnus actus intellectus extendatur dirigendo aliū quia tunc principium in speculatiuis esset practicum cum extendatur ad habitum conclusionū. Iz quid absurdius: ¶ Ex his patet ꝙ logica nō est scientia practica cum non sit directiua praxis. Est igitur speculatiua quia ordinatur ad scire. ¶ Sed cōtra hoc arguit Auic̄. Habitus cuius finis proprius non est actus proprius est habitus practicus. logica est huiusmodi: ergo minor patet: quia ordinatur ad alias scientias. ¶ Preterea habitus qui diuiditur in utentem ꝛ docentem est practicus: logica est huiusmodi: ergo est practica. ¶ Item arguitur sic. logica docet nos arguere: ergo est practica, antecedens est notum. probatur consequentia: quia argumentatio uocalis est actus a uoluntate imperatus. ¶ Ad primum respondeo ꝙ maior est uera: si habeat pro fine perfecto actum alterius generis a speculatione: ita ꝙ sit directiua uere praxis: ꝛ sic minor est falsa. ¶ Ad secundum reducitur contra ipsum: quia assumpta maiore addo minorē sic: sed metaphysica diuiditur in utentem ꝛ docentez: ergo metaphysica est practica. conclusio est euidenter falsa ergo maior: quia minor cōceditur ab ipso. Et probatur quia omnes alie scientie utuntur metaphysica specialiter quantum ad principia communia que dicuntur dignitates: quas omnes alie scientie accipiunt a metaphysica ſm philosophuz 4° metaphysice. ¶ Notandum autem ꝙ logica dicitur docens inquantum considerat de secundis intentionibus instituens modum quomodo per eas procedi possit ad cōclusiones in singulis scientijs ostendendas. vtens vō dicitur inquantum modo adinuento utitur ad concludendum aliquid in singulis scientijs. ¶ Ad tertium dico ꝙ argumentatio uocalis non est uere praxis: quia ordinatur ad scire: quia ut dicit philosophus: illa que ordinātur ad vnum tanq̄ ad vnum non reputantur nisi vnū Unde logica non docet arguere uocaliter ut ibi sistamus: sed ut sciamus. Argumentatio etiam uocalis ordinatur ad mentalem ꝙ est opus intellect⁹ ¶ Et ideo in acquisitione ꝛc̄. Hic auctor infert ex predictis ꝙ in acquisitione omnium aliarum scientiaruz dyalectica prius debet acquiri cum omnes alie utantur ipsa quantum ad modum arguēdi. Et si arguatur ꝙ grammatica prius acquiritur ꝙ̄ logica. Respondeo ꝙ dupler est grammatica. Quedā enim est usualis ꝛ positiua. ut illa que est de ipositionibus ꝛ significationibus terminoruz ꝛ huiusmodi ꝛ hec est prior in ordine doctrine ipsa logica. Alia est grammatica regulatiua ꝛ disputatiua: que per ueras rationes docet discernere congruum ab incongruo: ꝛ hec est scientia ꝛ sequitur logicam: Iz igitur grammatica imperfecte acquiratur ante logicam: non tamē pōt haberi perfecte sine ea. ¶ Deinde dicit ꝙ dyalectica dicit: id est derivatur a dya

qđ est

quod est duo ꝛ logos quod est sermo: uel lexis quod est ratio quasi duorum sermo uel ratio scilicet opponentis ꝛ respondentis in disputatione: uel vnius tenentis locum duorum. Idem enim potest per se disputare arguendo ꝛ respõdendo sibiipsi. ¶ Et notandum ꝙ dya potest scribi per y grecum: ꝛ tunc significat idem quod duo: uel per i latinum: ꝛ tunc significat idem qđ de. vnde uersus. Scribe per y grecum dya duo significabit. Scribe per i nostruz de tibi significabit.

¶ Sed quia disputatio ꝛc̃. Hic auctor ponit ordinem dictorum dicens. Cum disputatio non possit haberi nisi mediante sermone: nec sermo nisi mediãte uoce: ꝛ omnis uox est sonus: ideo a sono tanq̃z a cõmuniori est inchoandum. Hoc autem intelligitur de disputatione uocali que non potest exprimi nisi per uocem. dicitur autem disputatio quasi duorum putatio. ¶ Pro quo notandum ꝙ sicut dicit Ari. primo physicoruz. Innata est nobis via a magis communibus ad minus communia procedere Cum igitur hic sit agendum de enunciatione uel propositione que constituitur ex nomie ꝛ uerbo: in quorum diffinitione ponitur uox: ꝛ omnis uox est son⁹: ideo a sono tanq̃z a communiori inchoandum est. Agitur autem in logica de argumentis propositionibus ꝛ terminis uocalibus: quia ipsis intellectis de facili poterit cognosci quid de mentalib⁹ ꝛ scriptis proporcionabiliter debeat dici.

Diffinit autem auctor sonum dicẽs ꝙ sonus d est quicquid ab auditu proprie ꝛ per se percipitur. Et dicitur proprie quia lz homo et campana audiantur: tamen hoc non est proprie et per se: sed per sonum suum. ¶ Ad cuius euidentiam sciendum ꝙ duplex est sensibile ꝑm Arist. 2° de anima. scilicet per accidens ꝛ per se. ¶ Est autem sensibile per accidens qđ accidit ei qđ est sensibile per se: sicut accidit albo esse hominem: ideo homo est sensibile per accidens. Tale autem sensibile apprehenditur per aliquã potentiam cognitiuam: ut per estimatiuam uel intellectiuam. ¶ Sẽsibile autem per se est illud qđ per se mouet sensum ad actũ sentiendi causando in eo speciem suam. Et hoc est dupler: quia quoddam est proprium: ꝛ quoddã est commune. ¶ Est autem sensibile proprium quod non potest alio sensu sentiri. ut sonus respectu auditus: color uel lux respectu visus: sapor respectu gustus. ꝛ sic de alijs. ¶ Sensibile autem cõmune est illud quod apprehenditur a pluribus sensibus. et sunt quinque: scilicet numerus motus magnitudo figura ꝛ quies. ¶ Dicitur autem sensibile propriũ primum sensibile ꝑm Sco. iij. ꝛ. ix. di. secundi sen. quia virtute propria ꝛ per propriam rationem mouet sensum. Sensibile autem commune lz per se fit sensibile: non tamen primum: quia non nisi cũ alio mouet sensum. ¶ Et si arguas ꝙ commune sensibile sit sensibile per accidens cum accidat sensibili proprio. ¶ Respondeo ꝙ lz sensibile commune accidat sensibili proprio: est tamen sensibile per se cũ causet speciem suam in sensu particulari: ꝛ ab ipso apprehendatur. Non sic sensibile per accidẽs. Unde homo ꝛ campana dicuntur audiri. non ꝙ apprehendatur ab auditu: sed a virtute estimatiua uel intellectiua: cum auditus sonum eorum apprehendat. ¶ Notandum insuper ꝙ obiectum ꝛ potentia sunt due cause partiales actus sentiendi ꝑm Augustinum 2° de trinitate dicens. ꝙ ex visibili ꝛ vidente gignitur visio. Species autem obiecti ꝛ ipsa visio sunt effectus ordinati obiecti visibilis: ita ꝙ prius nata est species generari in medio ꝛ organo q̃z actus videndi ꝑm Sco. ix. di. secundi sen. ¶ His premissis sciendum ꝙ in diffinitione soni proprie ꝛ per se non ponuntur superflue: quia proprie ponitur ad differentiam sensibilis communis. Sonus enim non est tale sensibile: ꝛ per se ponitur ad differentiam sensibilis per accidens. ¶ Notandum insuper ꝙ illud uerbum percipitur positum in diffinitione soni dicit aptitudinem ꝛ non actum: sicut dicunt communiter uerba in diffinitionibus posita. ¶ Sciendum insuper ꝙ sicut sonus cognoscit per auditum: ita cognoscitur silentium quod est priuatio soni. Priuatio etiam cognoscitur per habitum sicut visus est cognitiuus lucis ꝛ tenebre: ꝛ olfatus odorabilis: ꝛ non odorabilis 2° de anima.

¶ Sonorum vo ꝛc̃. Hic auctor diuidit sonum dicens ꝙ sonorum alius est uox: alius non uox: ꝛ est diuisio generis in species. ¶ Ad bonam diuisionem tria requiruntur. Primum ꝙ membra diuisionis non debent coincidere ad inuicem. Secunduz est ꝙ membra diuidentia non debent excedere diuisum: nec excedi ab ipso. Tertium est ꝙ debent esse positiua. Unde lz due differentie diuisiue alicuius generis sic se habeant ꝙ una includat negationem alterius: utraq̃z tamen est aliquid positiuum: cum ex ipsa ꝛ genere constituatur species. ¶ Et si arguas ꝙ sonus non uox non dicit aliquid positiuũ ¶ Respondeo ꝙ per sonum non uocem circumloquimur aliquam speciem soni positiuam: cui nõ est nomen impositum propter penuriam nominum.

¶ Deinde determinat auc. qd est son⁹ uox dicens ꝙ sonus uox idem est ꝙ ipsa uox. ꝛ est ibi appositio: ut animal homo. Est autem uox sonus ab ore animalis prolatus naturalibus instrumentis format⁹ ꝛ hec diffinitio est quiditatiua: quia indicat rei eẽntiam per genus ꝛ differentiam. Unde sonus ibi ponitur tanq̃z genus: prolatus ab ore animalis ꝛc̃. ponitur tanq̃z differentia. quia per hoc differt a sono non uoce. ¶ Sed contra hanc diffinitionez̃ arguitur quia vnius rei est tñ vnum esse ergo ꝛ vna diffinitio: cum diffinitio indicet esse rei: ꝛ tamen ponitur alia diffinitio uocis 2° de anima, ubi dicitur ꝙ uox est repercussio aeris respirati ad arteriaz uocalem cum imagine significandi. ¶ Respondeo ꝙ lz vnius rei sit tñ vna diffinitio quiditatiua que indicat essentiam rei: possunt tamen plures esse descriptiones seu diffinitiones dicentes quid nominis: per quas significetur quid importetur per nomen seu causales que dãtur per uarias causas. Et talis est diffinitio Ari. 2° de anima. Uox enim formaliter non est percussio: sed causaliter: quia scilicet est sonus causatus ex percussione aeris respirati: ut enim ibi dicit Ari. Natura utitur respiratiõe ꝛ ad formationem uocis ꝛ ad mitigationem caloris. Uocalis nanq̃z arteria que est organum respirationis est ordinata ad pulmonem: ut ei deseruiat per attractionem aeris. Aer autez̃ necesse est ut recipiatur in pulmone: quia in hac parte animalia gressiua plus habent de calore q̃z in alijs partibus ¶ Pulmo enim coniungitur cordi: in quo est principium caloris naturalis. Oportet ergo ꝙ aer ingrediatur ad pulmonem propter refrigerium caloris

naturalis. Unde pulmo dicitur flabellum cordis. Animalia autem que multum habent sanguinem multum habent de calore naturali: ideo indigent respiratione: non autem illa que habent modicum sanguinis: ut pisces: uel que omnino carent sanguine: ut cãcri ostree apes ⁊ formice ⁊c. Talia ergo cuz non respirent non habent uocem. ¶ Ad formationem itaqz uocis requiritur aeris attractio: ⁊ ipsius attracti ad uocalem arteriaz percussio seu reuerberatio. Fit autem cum imaginatione significandi: qz anima aerem reuerberans intendit aliquid exprimere seu significare. Ad hoc etiam requiritur lingua aerem impellens ⁊ percutiens contra palatũ: dicitur autem palatum quasi palatiuz lingue. Requiruntur autem alia instrumenta: que habentur per hos uersus. Instrumenta nouez sunt guttur lingua palatum. Et quatuor dẽtes ⁊ duo labia simul. In his uersibus non ponitur pulmo nec uocalis arteria: quia satis possunt intelligi per guttur. Ipsa enim uocalis arteria est quedam uena a sumitate gutturis usqz ad pulmonem extensa. ¶ Et notandum qꝫ lingua guttur ⁊ palatum requirũtur ad formationem uocis de necessitate: ⁊ quantum ad esse ipsius uocis. Labia uero ⁊ dentes requruntur quãtum ad bene esse: quia multum faciunt ad debite formandum uocem. Et ideo aues ⁊ homines labiis ⁊ dentibus carentes incõplete ⁊ imperfecte formant uoces.

¶ Ulterius auctor diffinit sonum non uocem dicens. Sonus non uox est ille qui generatur ex percussione duorum corporum inanimatorum: ut fragor arborum ⁊ strepitus pedum: ⁊ similia. ¶ Debet autem hec diffinitio intelligi non solum de corporibus inanimatis: sed etiam de animatis admodum inanimatorum se habentibus: ut sonus causatus ex percussione pedis contra pedez: uel manus contra manum: est sonus non uox: quia non causatur ab ipsis inquantum sunt animata seu naturalia instrumenta que requiruntur ad uocem: sed inquãtum sunt corpora firma ⁊ solida.

Ocum autem alia significatiua ⁊c. Hic auu ctor diuidit uocem dicens. qꝫ uocum alia significatiua: alia non significatiua. Uox significatiua est illa que auditui nostro aliqd representat: idest que nata est aliquid representare quantum est de se intellectui auditu mediãte. Uox enim seipsam representat auditui: cum uox sit sonus qui est obiectum auditus. Intellectui uero representat rem ad quam significandam est imposita. ¶ Sunt autem imposite uoces ad significandũ res secundum ipsarum proprietates. Pro quo sciendum secundum Scotum di. iij. primi sen. ⁊. xv. q. quolibetorum. qꝫ obiectum cuiuslibet sensus imprimit spẽm ⁊ similitudinem suam in sensu: deinde causatur species in fantasia que est in anteriore parte cerebri. Ipsa autem species in fantasia non representat vniuersale actu sed quiditatem uel naturam singularium: ut sunt esse in hoc tempore uel in hoc loco. Intellectus igit agens cũ specie que est in fantasia sunt due partiales cause ad causandum speciem intelligibilem in intellectu possibili: que representat vniuersale in actu seu naturam ipsam communem ab huiusmodi conditionibus abstractam. Unde intellectus agẽs 3° de anima dicitur quo est omnia facere: quia videlicet est productiuꝫ omnium specierum huiusmodi. Et intellectus possibilis est quo est omnia fieri: qz videlicet est ipsarũ receptiuus. Habita itaqz specie intelligibili in intellectu possibili: intellectus cum tali specie sunt due cause partiales ad causandum noticiaz actualem illius rei cuius est talis species. ⁊ tunc per intellectum possunt imponi uoces ad significandum res conceptas.

¶ Uox non significatiua est illa que auditui nostro nihil representat: ut buf baf. Huiusmodi enim uoces licet seipsas representent auditui cum sonus illarum ab auditu percipiatur: tamen de se nihil nate sunt representare intellectui mediante auditu: licet enim huiusmodi uoces seu quelibet alie possint designare derisionem ex modo proferendi: utpote si proferentur cum nutu oculorum uel capitis ac huiusmodi: hoc tamen nõ esset ex parte sui sed ex parte proferentis. ¶ Deinde dimissa uoce non significatiua de qua non est ad propositum. Auctor diuidit uocem significatiuam in significatiuam naturaliter: ⁊ significatiuam ad placitum. Est autem uox significatiua naturaliter que apud omnes iddem representat. ut gemitus infirmorum: dolorem: latratus canum: iram uel gaudium: cuius causa est: quia natura est eadem apud omnes que inclinat ad proferendum huiusmodi uoces pro expressione suarum affectionum ⁊ passionum. ¶ Et si arguatur qꝫ illa dictio gemitus est imposita ad significandum ad placitum. ergo non significat naturaliter. ¶ Respondeo qꝫ illa dictio bene significat ad placitum: sed in proposito gemitus infirmorum non sumitur pro huiusmodi dictionibus: sed pro planctu quem faciunt infirmi in portato per huiusmodi dictiones uel uoces ⁊c.

¶ Uox significatiua ad placitum est illa que ad uoluntatem primi instituentis aliquid representat ut homo hominem. ¶ Ad cuius euidentiam est sciendum qꝫ est ordo inter rem conceptum ⁊ scripturam. Nam primo est res: deinde cõceptus rei qui est similitudo eius. Non solum enim species est similitudo obiecti: sed etiam actus concipiendi. Tertio est uox significans rem conceptam: ⁊ ultimo scriptura. Illud autem quod proprie significatur per uocem est res secundum Scotuz distinctione vigesimaseptima primi sententiarum. Sunt tamen signa ordinata eiusdem significati: littera uox ⁊ conceptus: sicut etiam sunt multi effectus ordinati eiusdem cause: quorum nullus est causa alterius: sicut patet de sole illuminante plures partes medij: et vbi est talis ordo causatorum absqz hoc qꝫ vnum sit causa alterius: ibi est immediatio cuiuslibet effectus respectu eiusdem cause excludendo aliud in ratione cause: non tamen excludendo aliud in ratione effectus immediatioris: ⁊ tũc posset concedi aliquo modo effectum propinquiorem esse causaz effectus remotioris non ꝓpꝛie sed propter propinquitatem talis effectus ad talem causam: ita potest concedi de multis signis eiusdez significati ordinatis qꝫ vnum aliquo modo est signũ alterius: quia dat intelligere iꝑm: quia etiam mediatius signum non significaret: nisi prius aliquo

modo

modo significaret immediatius. Et tamen ꝓpter hoc vnum nō est ꝓprie signum alterius: sicut patet ex alia parte de causis ⁊ causatis. ¶ Quod autem uox sit ꝓprie signum rei ⁊ non intellectionis: probatur: quia alioquin quelibet affirmatiua esset falsa in qua predicatur idem de seipso: quia intellectio uel intentio subiecti non est intentio predicati: licet res sit res. ¶ Sed contra hoc arguitur: quia Arist. in primo huius libri dicit: ꝙ ea que sunt in uocē sunt earum que sunt in anima passionuꝫ note idest signa: ⁊ ea que scribuntur eorum que sunt in uoce. ¶ Respōdeo ꝙ uoces possunt dici signa passionum seu intentionum uel intellectionum anime eo modo quo dictum est. quia videlicet uoces non significarent res prius significarentur per passiones. Quia enim intellectus intelligit rem per speciem eius: ut dictum est: ideo imponit uocem ad significandum ipsam rem. ¶ Dicuntur autem actꝰ intelligendi ⁊ species obiectoꝝ passiones anime inquantum recipiūtur in ipsa: recipere enim est pati. ¶ Deinde diuidit auctor uocem significatiuaꝫ ad placitum in compleram ⁊ in incomplexā. Complexa enim est illa que cōplectitur plures dictiōes: ⁊ significat intellectum compositum: ut oratio. Incōplexa est illa que non complectitur plures dictiones: ⁊ significat intellectum simplicem: ut nomen ⁊ uerbum.

De nomine.

n Omen est uox significatiua ad placitum sine tpe cuius nulla pars separata aliqd significat finita ⁊ recta. Uox in ista diffinitiōe ponit loco generis. Significatiua ponitur ad differētiam uocis non significatiue. Ad placitum ponitur ad differentiam uocis significantis naturaliter. Sine tempore ponitur ad differentiam uerbi quod significat cum tempore Cuius nulla pars separata significat aliquid ponitur ad differētiam orationis: cuius partes separate aliquid significant. Finita ponitur ad differentiam nominis infiniti: quod non est nomē secundum logicum sed nomē infinitum: ut non homo non equus. Recta ponitur ad differentiam nominuꝫ obliquorum: ut catonis catoni que non sunt nomina secundum logicum sed nomina obliqua uel casus nominum. vnde solus rectus secundū logicum dicitur esse nomen.

p Ostꝙ auctor inuestigauit in precedentibus particulas ponendas in diffinitionibus partium enunciationis. hic cōsequēter determinat de partibꝰ ipsius integralibꝰ. s. de nomie ⁊ uerbo. Et primo determinat de nomine: quia nomen se habet ut materia: uerbum uero ut forma. materia uero precedit formā: ideo ⁊c. Diffinit autem nomen dicens ꝙ nomen est uox significatiua ad placitum sine tempore: cuius nulla pars separata aliquid significat finita ⁊ recta.

¶ Ad cuius euidentiam sciendum ꝙ dictio terminus ⁊ nomen idem sunt secundum rem: sed differunt secūdum rationem. Dicitur enim nomen uel uerbum ex ratione significandi uel modi significandi. Unde tam nomē qꝫ uerbum componitur ex uoce ⁊ significatione ⁊ modo significādi. Nomen enim significat per modum habitus ⁊ quietis: vnde significat sine tempore. verbum uero significat per modum fluxus uel fieri: ⁊ ideo significat cum tempore. dictio vo ex eo ꝙ est pars enunciationis. terminus uero ex eo ꝙ est pars propositionis. Unde diffinitur ab Arist. in principio priorū dicēs. Terminus est in quem resoluitur propositio. aliquando tamē terminus dictio ⁊ nomen sumuntur pro omni incōplexo. Determinatur autem hic de nomine ⁊ uerbo sub propria ratione ⁊ sub ratione qua est dictio seu pars enunciationis. ¶ De alijs autem partibus orationis hic non determinatur: tum quia ex nomine ⁊ uerbo constituitur enunciatio: tum quia alie partes orationis per attributionem se habent ad has duas. Unde ad nomen reducitur pronomē ad uerbum aduerbium: ⁊ prepositio ad utrunqꝫ: eo ꝙ preponitur utriqꝫ: ⁊ coniunctio similiter ⁊ participium ex eo ꝙ partem recipit ab utroqꝫ. Item notandum ꝙ differentia est inter significare tempus: ⁊ significare cum tempore. Significare enim tempus est de proprio significato importare tempus: ⁊ sic nomina aliqua bene significant tempus: ut annꝰ mensis dies ⁊c. Significare uero cum tempore est in principali significato importare tempus: ut curro. Curro in principali significato importat tempꝰ presens: ⁊ sic non significat sine tempore. ¶ Ulterius est notandum ꝙ triplex est negatio: scilicet negatio negans: negatio priuans: ⁊ negatio infinitās. Negatio priuās est illa que negat actū ⁊ ponit aptitudinē in subiecto: ut cecus est ille qui nō videt: est tamen aptus natꝰ videre. Negatio infinitās est illa que cadit solum supra terminum quem infinitat: ut non homo. vnde ex tali negatione ⁊ dictione super quam cadit fit vna dictio tantum que potest sumi pro omni re alia ab homine. potest etiam dici de non ente: ut chimera est non homo. ¶ Est enim chimera ens compositum ex impossibilibus componi. ¶ Negatio negans est illa que qcquid inuenit destruit: ⁊ eiꝰ oppositū ducit: ⁊ talis cadit supra copulā: ut nō hō currit. si ly nō sumat infinitaliʒ sensus est ꝙ aliqua res que nō est homo currit: ⁊ est propositio affirmatiua cum copula principalis non negetur. Si uero sumatur negatiue sensus est ꝙ nullus homo currit. ⁊ sic propositio est negatiua.

¶ Notandum insuper ꝙ nomen potest capi dupliciter. vno modo pro ipsa secunda intentiōe seu relatione signi quam per se significat. alio modo pro re concepta sub secunda intentione primo modo. Utrūqꝫ autez pōt hic diffiniri lʒ diuersimode. Si enim diffiniat ipsa secūda intentio ꝓmo mō tūc nō est predicatio formalis dicēdo nomē est nox: ſʒ est

predicatio fundamētalis seu materialis. Ipsa eniz secunda intentio non est uox formaliter: sed est habitudo uocis significatiue sine tempore ad rem significatam. ¶ Licet enim intētiones logicales nō possint diffiniri diffinitione dicente quid rei: cum non sint realia entia: possunt tamen diffiniri diffinitione exprimente vnum conceptum per se in intellectu: siue ille conceptus sit extra conceptus rei: siue rationis fm Scotum. j. di. quarti sen. Illa ergo intentio que dicitur nomen notificatur in proposito per suum fundamētum: sicut fit communiter in relationibus cum dicitur nomen est uox. diffinitur autem huiusmodi intentio in concreto propter suam modicam entitatem. Nomen igitur est uox: id est nomen est quedam secunda intentio radicata in eo quod est uox significativa ad placitum. Si vō in proposito diffiniatur res concepta sub secunda intentione: tunc est predicatio formalis dicendo nomen est uox. Est enim uox de conceptu formali nominum uocalium: sicut superiora sunt de conceptu inferiorum. vnde dicit Scotus di. iij. quarti sent. q relatio rationis in concreto dicit dere extra quē admodum hec est uera. hec uox homo est nomen ⁊ signum creature humane. ita econuerso in diffiniti one talis concreti potest poni res extra ut additum tanq̄ fundamentum relationis: ut dicendo nomē est uox. ¶ Quod autem hic dicitur de diffinitione nominis potest dici de ceteris diffinitionibus intētionum logicalium: de quo magis videbitur. c. de proprio ⁊ genere. ¶ His premissis patet diffinitio nominis in qua ponitur uox tanq̄ genus ad nomina uocalia ⁊ ceteras uoces. Cetera vō ponuntur ut differentie. Et sic diffinitio est bene assignata cum detur per genus ⁊ differentiam. Unde significativa ponitur ad differentiam uocis non significantis ad placitum ad differentiam uocis significātis naturaliter: sine tempore ad differentiam uerbi: qō significat cum tempore: cuius nulla pars separata aliquid significat ad differentiam orationis: cuius partes separate aliquid significant. ¶ Et si arguatur q partes nominis compositi aliquid significent separate: ut partes huius nomis equiferus. ¶ Respondeo q partes huius nominis seperatim considerate inquantum sunt partes illius dictionis nihil significant. Et causa est quia nulla pars in nomine composito imponitur ad significandum: sed totum nomen compositum vnico cōceptu significat suam significationem. Unde dicit Aristo. q in hoc nomine equiferus: ferus per se nihil significat: inquantum scilicet est pars illius nominis: inquantum autē est pars huius orationis equus ferus tūc aliquid significat. Finita ponitur ad differentiā nominis infiniti: quod non est nomen apud dyalecticum. Logicus enim intendit determinate discernere uerum a falso. Nomen enim infinitum non significat aliquam rem determinatam: ut nō homo: sed posset sumi pro infinitis rebus si essent que non essent homines. Recta ponitur ad differentiā nominum obliquorum: ut catonis catoni catonem: que non sunt nomina apud dyalecticum: sed casus nominum. Descendit enim a nominatiuo. Unde sōlus nominatiuus siue rectus dicitur nomen esse apud logicum. Oratio autem ex obliquis constituta non est perfecta nisi inquantum reducitur ad orationem constitutam ex nominatiuo ⁊ uerbo personali.

De uerbo.

u Erbū est uox significativa ad placitū cū tēpore cuius nulla pars separata aliquid significat finita ⁊ recta. Cum tēpore ponitur ad differentiam nominis quod significat sine tempore. Finita ponit̄ ad differentiam uerbi infiniti: ut non currit non laborat: que non sunt uerba secundum dyalecticum sed uerba infinita. Recta ponitur ad differentiam uerborum obliquorū: ut curre bam cucurri cucurrit cucurrebat: que nō sunt uerba secundum dyalecticum: ſz uerba obliqua. vnde solum uerbū presentis temporis indicatiui modi secundum dyalecticum dicitur eē uerbum. Reliqua vō uerba eiusdē modi ⁊ aliorum modorum dicuntur uerba obliqua. Alie vō particule ponuntur hic eadem ratione qua ponebātur in diffinitione nominis. Et sciendum est q dyalecticus ponit tantum duas partes orationis scilicet nomen ⁊ uerbū. Alias añt appellat sincathegoreumaticas: idest cum alijs significativas.

d Eclarato quid sit nomen: ostendit auctor quid sit uerbum dicens q uerbuz est uox significativa ad placitum cum tempore: cuius nulla pars separata aliquid significat finita ⁊ recta. ¶ Pro quo sciendum q uerbum quadruplici ter sumi potest: iuxta illos uersus: Hoc nomen uerbum designat quatuor: ista. Est eniz deceptio pars filius atq̄ loquela. ¶ Uno modo idez est qō deceptio: ut ibi. Verba dat omnis amās. Secūdo modo est pars orationis que significat per modum fluxus ⁊ ficti. Tertio modo sumitur pro filio dei: ut In principio erat uerbum. Quarto modo idem est q loquela. Et hoc modo sumitur dupliciter. vno modo pro uerbo prolato. alio modo pro uerbo interiori. Est autem uerbū interius actualis cognitio perfecta seu diffinitiua alicuius rei: ut cognitio diffinitiua intemperantie est eius uerbum fm Augu. Et hac acceptione uerbi sepe utūtur theologi. ¶ Uerbum etiam ut est pars orationis potest sumi dupliciter. vno modo ut est pars orationis congrue: ⁊ sic consideratur a grammatico. alio modo ut est pars enunciationis determinate uere: ⁊ sic sumit̄ in proposito. ¶ Notandum insuper q ea que dicūtur de uerbo possunt intelligi per ea que dicta sunt de nomine. nec est necesse illa resumere. ¶ His premissis satis patet diffinitio uerbi. Est enim uerbū uox incompleta significativa ad placitum primi instituentis cum tempore: idest ultra principale sigmficatum consignificans tempus: ⁊ ponitur ad differentiam nominis. ¶ Et si arguas q participium non est uerbum ⁊ tamen consignificat tempus ut amās ultra amorem quem significat consignificat tempus presens. Respondeo dupliciter. primo q uerbum significat cum tempore determinato: non autez participiū. Iz eniz amās cōsignificet tps pñs: nō tū ita determinate quin possit trahi ad preteritum uel futurum dicendo. Ego fui amās uel ero amās.

¶ Aliter etiam est respondendum q̄ in diffinitione uerbi ponitur ab Arī. quedam clausula que non cōuenit participio: videlicet q̄ est semper eox que de altero predicantur nota. uerbum enim est signū vnionis predicati cum subiecto. hoc autem maxime conuenit uerbis substantiuis: scilicet sum fio et existo: ⁊ maxime huic uerbo sum. verbis autē adiectiuis conuenit inquantum includunt uerba substātiua ut curro. i. suz currēs. Se tenēt aūt v̄ba a parte predicati magis q̄z subiecti: cū res importata per v̄buz ponatur in predicato: ut cursus importat⁹ per hoc uerbum curro in illa oratione: ego sum currēs. ¶ Participia igitur lz cum uerbis in aliquibus cōueniant: multum tamen ab ipsis differunt: ⁊ ideo nō sunt uerba apud logicum: sed magis possunt ad nomina reduci. ¶ Ne aliquis autē crederet per hoc qđ dictum est q̄ uerbum est nota eorum que de altero dicuntur q̄ uerbum per se sumptuz faceret cōpositionē. Ad hoc remouendum dicit Arist. q̄ uerba per se sumpta sunt nomina: idest nominibus similia: quia sicut nomen per se sumptum est quid incomplexum: sic ⁊ uerbum: ⁊ ideo dicit q̄ uerbū per se sumptum constituit intellectum simplicem. Vnde hoc uerbum est per se sumptū non significat per se esse uel non esse seu compositionem affirmatiuā aut negatiuam. Compositio quippe non potest eē nec intelligi sine extremis: ideo subdit q̄ esse significat quādam compositionem quam sine extremis non est intelligere. ¶ Finita ponitur ad differentiam uerbi infiniti: ut non currit: qđ non est uerbum apud dyalecticum: sed uerbum infinitum cum nō importet rem finitam ⁊ determinatam: ut diceba tur de nomine infinito. ¶ Recta ponitur ad differentiam uerborum obliquorum: ut currebat curret que non appellat dyalecticus uerbā: sed uerba obliqua. Solum enim uerbuz presentis temporis indicatiui modi dicitur esse uerbum. Reliqua autez eiusdem modi ⁊ aliorum modorum dicuntur esse uerba obliqua. qđ ex hoc patet: qa oratio ex eis cōposita non est determinate uera nisi reducendo ad uerbum presentis temporis indicatiui modi. Ut illa ego amabo non est determinate uera: nisi sit aliquando uerum dicere: ego amo. Et sciendū q̄ dyalecticus tm̄ ponit duas partes orationis: scilicet nomen ⁊ uerbum. alias autem appellat sincathegorizcas: idest cum aliis significatiuas: ⁊ dicitur a sin qđ est con ⁊ cathegorizo zas: quod idem est q̄ predico eas uel significo cas.

De oratione.

Oratio est uox significatiua ad placitum cuius partes separate aliquid significāt. Cuius partes separate aliquid significant. hoc totum ponitur ad differentiam nominis ⁊ uerbi quorū partes separate nihil significāt. Alie v̄o particule ponūtur hic eadē rōne qua in diffinitione nominis ⁊ uerbi ponebanē. Orationum alia perfecta alia impfecta. Perfecta est illa que perfectū sensum generat in aīo auditoris: ut hō currit Impfecta est illa que impfectū sensum generat in aīo auditoris: ut homo albus. Orationum perfectarum: alia indicatiua: ut homo currit. alia imperatiua: ut petre fac ignē. alia optatiua. ut utinā essem bonus clericus. alia iunctiua. ut si ueneris ad me dabo tibi equū alia deprecatiua. ut miserere mei deus. Harum autem orationum sola indicatiua dicitur esse propositio.

¶ A precedentibus determinauit auctor de noie ⁊ v̄bo que sunt partes integrales enūciationis: hic cōsequēter determinat de oratione que se habet: ut genus ad ipsaz. Diffinit aūt ipsam sic. Dīo est uox significatiua ad placitū cui⁹ partes separate aliquid significant. Quod ponit ad differentiam nominis ⁊ uerbi: quorum partes separate nihil significant. ¶ Contra hanc diffinitionem ⁊ arguitur tripliciter. primo sic. Solius incompleti est diffinitio fm Boetium. oratio est quid complexum. ergo non debet diffiniri. ¶ Itē oratio est plures uoces ergo non vna uox. Item partes orationis sunt littere ⁊ syllabe. ⁊ littere ⁊ syllabe nihil significant separate. ergo partes orationis nihil significant. ¶ Pro responsione notandum q̄ oratio potest capi tripliciter. vno modo prout ordinatur ad sermonis congruitatem. ⁊ sic consideratur a grammatico. alio modo inquantum ordinatur ad fmonis ornatum: ⁊ sic considerat a rhetorico. tertio modo ad discernendum uerum a falso. ⁊ sic considera tur a logico. ¶ Item notandum fm Sco. ij. di. primi sen. q̄ multi sunt gradus vnitatis. In primo est minima vnitas que est vnitas aggregationis: ut in aceruo lapidum. In secundo gradu est vnitas ordinis que addit aliqd ultra aggregationē: sicut exercitus ordinatur ad bonum communitatis uel principis. In tertio est vnitas per accidens: vbi ultra ordinem est informatio lz accidētalis vnius ab altero eorum que sic sunt vnum. In quarto est persone vnitas compositi ex principijs essentialibus p̄sone actu ⁊ persone potentia. In quinto est vnitas simplex que est uera identitas: ut in diuinis. Quelibet enim entitas formaliter infinita est pfecteidez cuilibet sibi compossibili ut dicetur primo cap° predicamentorum. In sexto est identitas formalis. ¶ Eloco autem identitatem formalem: ubi illud quod dicitur sic idem includit illud cui est idem in sua ratione formali persone ⁊ primo modo. ⁊ est primus modus dicendi per se: quando diffinitio uel pars diffinitionis predicat de diffinito: ut homo est animal rationale. ¶ Item notandum q̄ duplices sunt partes orationis. quedam sunt propinque ut nomen ⁊ uerbum. ⁊ quedam remote ut littere et syllabe. His premissis respondeo ad argumenta. Ad primum quando dicitur q̄ solius incompleti est diffinitio. dico q̄ licet completuz non possit diffiniri diffinitione proprie sumpta: potest tamen diffiniri diffinitione large sumpta: seu quid nominis per quam notificatur ⁊ exprimit distincte illud qđ per ipsum importatur cōfuse. ¶ Ulterius dico q̄ oratio sumpta pro secunda intentione quam importat est quid incomplexum. Talis enim intentio est relatio signi ad significatum dicens conceptuz persone vnum. ¶ Et si arguatur q̄ relatio non est persone vna nisi habeat vnum fundamentum: sed illa relatio habet multas uoces pro fundamento. ergo non est vna. ¶ Ad hoc respondet Sco. j. di. 4. sen. q̄ quicquid sit de relationibus realib⁹. tm̄ in relationibus rationis ꝓpositio maior est manifeste falsa: cum multa possint concurrere in fundamento

vniꝰ relationis que concipiũtur in intellectu quasi vnũ in ordine ad aliqđ significatũ. Multe enim orationes cõtexte uel vna oratio ex multis syllabis que nihil vnũ per se faciũt sunt fundamẽtũ huiꝰ relationis significare deo in esse aliq̃ que sibi intrinsece insunt: cũ tamẽ illud significatũ sit vnum ⁊ idem simpliciſſimũ. sicut illius relꝰonis que est significare bonum vinum est fundamentum: circulus pendẽs ante tabernã coopertus folijs edere: uel paleis in modũ crucis. Ad secundum quãdo dicebatur oratio est plures uoces: dico ꝙ est plures uoces incomplere que habẽt vnitatẽ ordinis: ⁊ sunt vna uox cõplera. Ad tertiũ quando dicebaꝫ ꝙ littere ⁊ syllabe sunt partes orationis: dico ꝙ sunt partes orationis remote. Diffinitio autẽ orationis intelligiꝫ de partibus propinquis.

¶ Consequẽter auctor diuidit orationẽ dicens: ꝙ orationũ alia perfecta: alia impfecta. Oratio perfecta est illa que perfectũ sensum generat in animo auditoris: ut homo currit. ¶ Est autẽ perfectꝰ sensus perfecta sentẽtia: ita ꝙ intellectus audiẽtis cõtentaꝫ ⁊ quiescit. Imperfecta autẽ est illa que impfectum sensum generat in animo auditoris: ut homo albus. Ibi est imperfecta sentẽtia nec intellectus audiẽtis quiescit. Deinde diuidit auctor orationẽ perfectã in indicatiuã: ut homo currit. Imperatiuã: ut petre facignẽ. Optatiuã: ut utinam essem bonus clericus. Cõiunctiuã ut si ueneris ad me dabo tibi equũ. ¶ Cuiꝰ diuisionis sufficiẽtia sic habetur. Nam omnis oratio perfecta habet suppositu ⁊ appositũ. i. nomẽ ⁊ uerbũ. uel igitur uerbũ ordinatur ad significandũ mẽtis cõceptũ uel mentis affectũ. Si primũ sic est indicatiua. Si secundum hoc est tripliciter: quia uel denotat affectũ sub habitudine iperandi. ⁊ sic est imperatiua: sub qua cõtinet depcatiua: ut miserere mei deus. uel denotat affectũ sub hitudine optãdi: ⁊ sic est optatiua. uel sub hitudine subiũgẽdi uel ꝓiũgẽdi: ⁊ sic est cõiunctiua: ut si ueneris ad iesum saluabit te. Inter has aũt sola indicatiua dicit propositio esse: quia sola indicatiua de se est assertiua determinate ueritatis uel falsitatis. Infinitiua autẽ non enumeraꝫ inter orationes perfectas: quia nõ importat rem certã ⁊ determinatã. Unde ponit sine numeris ⁊ personis.

De propositione.

p Propositio est oratio uerum uel falsum significans indicãdo ut homo currit. Propositionum autem alia cathegorica alia ypothetica. Cathegorica est illa que habet subiectum ⁊ predicatum ⁊ copulaꝫ tanq̃ principales partes sui ut homo currit. In hac enim propositione homo est subiectum: currit vo predicatũ. ⁊ quod coniungit vnum cum altero est copula: ut patet resoluendo homo currit: idest homo est currens. homo est subiectum; currens predicatum: ⁊ illud uerbum est copulat vnum cum altero. Et dicitur cathegorica a cathegoriꝛo zas quod idem est sicut predico cas: vnde cathegorica idest predicatiua. Subiectũ est illud de quo aliud dicit. s. predicatũ. Predicatũ est qđ dr de alio. s. de subiecto.

b Ic auctor diffinit propositionẽ seu enuncia-

tionem dicens: ꝙ propositio est oratio uerum uel falsum significans indicando. ¶ Ad cuius euidentiam notandum ꝙ aliter hic diffinit: ⁊ aliter in libro priox. Ibi enim diffinitur ſm propriam rationẽ propositionis inquantũ. s. ponit in premissis ad inferendũ cõclusionẽ. Hic autẽ capit pro enunciatione. s. prout aliquid in ipsa uere uel falsε dicit de alio. ¶ Item notandũ ꝙ propositio potest capi dupliciter. uno modo pro illa secũda intentione que consistit in compositione duox conceptox: siue illa duo sint idẽ ſm rem: siue diuersa. Utitur enim quandoq; intellectus uno ut duobus compositionẽ formans: ut homo est homo. alio modo pro fundamẽto cõcepto sub illa secũda intẽtione. ¶ Ulterius notandũ ꝙ oratio etiã potest accipi pro illa secũda intentione que est relatio siue habitudo signi ad significatũ. alio modo pro uoce cõplexa in qua fundatur talis relatio. ¶ Item notandũ ꝙ ueritas ſm Scotũ 6° metaphysice est dupler. quedã in rebus. ⁊ quedam in intellectu. Ueritas in rebus uno modo sumitur in se ⁊ absolute ſm rem. ⁊ talis dicit conformitatẽ pducti ad producẽs. ⁊ sic filius generatꝰ ab aliquo dicit esse uerus filius eius quãdo est sibi cõformis. alio modo sumit ueritas in re per comparationẽ ad intellectũ: ⁊ sic res dicitur uera inquãtũ est intelligibilis seu manifestatiua sui intellectui potenti eaz intelligere uel cognoscere: ⁊ sic ueritas est paꝰ entis: ⁊ de his nihil ad propositum. Ueritas vo in intellectu de qua in propõsito est cõformitas predicati ad subiectũ: seu cõformitas intellectꝰ cõponẽtis seu diuidentis ad ipsam rem uel sub alijs uerbis. Ueritas est adequatio rei ad intellectum: falsitas autẽ est difformitas uel inadequatio. Quz enim per intellectũ componunt ea que sunt cõposita in re est ueritas: uel cũ diuiduntur ea que sunt diuisa. Falsitas autẽ cũ cõposita diuidũtur: uel diuisa cõponuntur. ¶ Item notanduz ꝙ lz propositio hic posset diffiniri pro secunda intẽtione uel pro fundamento sub illa secunda intẽtione cõcepto: ut dictũ est in diffinitione nominis: quia tamen logica prime considerat secũdas intẽtiones: primas autem non cõsiderat nisi in ordine ad secũdas melius accipitur pro secũda intentione. Itẽ notandũ ꝙ secũda intẽtio quã significat propositio hic diffinitur in concreto prout scilicet cõcernit relationẽ cum fundamẽto: sicut dictum est in diffinitione nominis. Ipsis enim secundis intẽtionibus possunt assignari genera ⁊ differentie: ut dicit Sco. j. di. 4. sentz. ⁊ tunc genus ad propositionẽ erit oratio sumpta pro habitudine signi ad significatũ. Sumpta autẽ pro uoce cõplera erit fundamentũ illius relationis sicut subiectũ ⁊ predicatũ que ad inuicem cõponuntur. Significare autẽ uerũ uel falsum ponitur loco differentie. scilicet ad differentiã dictionũ que lz significent res tamen non est ibi ueritas uel falsitas de qua intendit logicus que scilicet cõsistit in compositione ⁊ diuisione. Unde dicit Aristo. ꝙ ycocerrus non significat uerũ uel falsum: nisi addatur esse uel nõ esse: idest affirmatio uel negatio. Ponit etiam ad differentiã orationũ imperfectarũ uel etiaz perfectarũ aliarũ ab indicatiua que non significant uerũ aut falsum determinate nisi inquantũ reducũtur ad ipsam. Res autẽ significata ponitur pro correlatiuo. Habemus itaqz genus ⁊ differentiã illius relationis quã dicit propositio ⁊ fundamentũ ⁊ terminũ que cõmuniter ponũtur in diffinitionibꝰ rlox

ꝛ sic possent adaptari diffinitiones intẽtionũ quas logicus cõsiderat: qõ lectori sagaciori relinquo: Iz autẽ nõ esset necessariũ ponere illã particulã indicãdo ponit tamẽ ad maiorẽ erpressionẽ. ℂ Cõtra predicta arguit tripliciter. primo sic. secũda intẽtio nõ est in genere ergo nõ potest diffiniri. cõsequẽtia est nota probat antecedẽs: quia predicamẽta sunt entia realia ex 5° metaphysice. secũda autẽ intẽtio est ens rationis. ℂ Itẽ ista diffinitio dat per uerum ꝛ falsum que sunt passiones propositionis: ergo non est bona. antecedẽs est notũ probat consequentia: quia diffinitio debet dari per differẽtias essentiales. ℂ Itẽ ista diffinitio dat per coniunctionẽ disiũctiuã: ergo nõ est bona. antecedẽs est notũ probatur cõsequentia: quia coniũctio disiũctiua comũgit diuersa. partes autẽ diffinitionis significant vnũ per se. ℂ Rñdeo ad primũ quãdo dicit ꝙ ens rationis cuiusmodi est secũda intẽtio non est in genere. dico ꝙ Iz relationes rationis nõ sint in genere relationis per se: pñt tamẽ denominatiue ad ipsum reduci ſm Scotum. viij. dis. 3. sen. ꝛ sic suo modo pñt habere genus ꝛ differẽtias. ℂ Ad secundũ quãdo dicit ꝙ uerũ ꝛ falsum sunt passiones propositionis põt dici ꝙ sepe per passiones circũloquimur differẽtias eẽntiales que ſm Boetiũ sunt nobis ignote. Est autez circũlocutio dictionis nobis deficiẽtis per alias dictiones suppletio. ℂ Ad tertiũ eodẽ modo põt dici ꝙ per istud disiunctũ uerũ uel falsum circũloquimur differentiam essentialem uel ignotam.

ℂ Deinde diuidit auc. propositionẽ in cathegoricam ꝛ ypotheticã: ꝛ est ista diuisio penes substantiã propositionis: quia sumit ab eis ex quibus cõponitur propositio. Est autẽ ypothetica cõposita ex plurib⁹ cathegoricis: ut sortes currit ꝛ plato disputat. Cathegorica vo est illa que habet vnũ subm ꝛ vnũ predicatum tanq̃ principales partes sui: ut in hac propositione homo currit: hocnomẽ homo est subiectũ ꝛ currit est predicatũ: ꝛ qõ coniũgit vnũ cum alio est copula. Dicit autẽ currit predicatum: quia magis se tenet ex parte predicati: quia res importata per ipsum. ſ. cursus se tenet a parte predicati. Unde currit includit illã copulã est cum predicato. qõ patet in resoluẽdo currit: idest est currẽs. ꝛ dicit a cathegorizozas qõ idẽ est qõ predico cas. Unde cathegorica. i. predicatiua denominat a predicato quia a digniori debet fieri denominatio: predicatũ vo est dignius aliquomodo subiecto: quia habet rationẽ forme. subiectũ vo rationem materie. Materie nãq̃ est subici: forme vo inesse uel inherere. Cũ ergo predicatũ insit subiecto habebit rationem forme. ℂ Sed cõtra predicta arguit ꝛ videt ꝙ illa diuisio nõ sit bona: quia pars nõ distinguit cõtra totũ. Cathegorica autẽ est pars ypothetice. ℂ Itẽ membra diuidẽtia non cuacuãt totũ ambitũ diuisi: ergo diuisio non est bona. consequẽtia est nota. probatur antecedẽs quia diuisum excedit membra diuidentia cũ sit aliqua propositio que nec est cathegorica nec ypothetica. ut homo currit qui mouet: ꝛ sic de multis alijs. Nõ enim est cathegorica cũ non habeat tantũ vnũ subiectũ ꝛ vnum predicatũ. nec ypothetica cũ non sit ibi coniũctio coniũgens duas propositiones. ℂ Respondeo ad primũ quãdo dicitur ꝙ cathegorica est pars ypothetice: dico ꝙ cathegorica ꝛ ypothetica possunt capi dupliciter. vno modo materialiter. alio modo formaliter. Si capiantur materialiter scilicet pro ipsis terminis uel pro positionibus. sic cathegorica est pars ypothetice: ꝛ hoc modo non cõtra se distinguunt. Si vo capiant formaliter: sic sunt duo mẽbra distincta que non coincidũt in idẽ. Cathegorica enim est quedã secũda intẽtio que cõsistit in cõpositione vnius subiecti ad vnũ predicatũ. ypothetica vo est compositio vnius propositionis cũ alia. ℂ Ad secundũ quãdo dicitur ꝙ illa homo currit qui mouetur nõ est cathegorica nec ypothetica. dico ꝙ est ypothetica. Illud enim relatiuũ qui implicat. i. intus plicat seu implicite includit coniunctionẽ copulatiuã cũ aliquo pronomine. Unde cũ dicit homo currit qui mouetur. sensus est ꝙ homo currat ꝛ ille mouetur. ℂ Ulterius dicit auc. ꝙ subiectũ est illud de quo aliquid dicitur scilicet predicatũ. ꝛ predicatũ est qõ dicitur de alio scilicet de subiecto. ℂ Circa qõ notãdũ ꝙ subiectum ꝛ predicatũ sunt correlatiua. ideo vnũ diffinitur per aliud: sicut magis determinatur in predicamento de ad aliquid. ℂ Unde subiectũ ꝛ predicatum pñt sumi dupliciter. vno modo materialiter: ut in illa propositione homo est animal: homo est subiectum: animal vo predicatum. alio modo formaliter: ꝛ sic importãt duas secũdas intentiones uel relationes rationis. Secunda enim intẽtio quã importat subiectũ significatur per hoc qõ est subici respectu alterius. Illa vo que importatur per predicatũ est dici uel predicari de alio. ℂ Item notandũ ꝙ subiectum potest capi octo modis. primo modo pro obiecto. secũdo pro famulo. tertio pro illo quod ponitur sub alio. quarto pro illo cui inheret aliquid. quinto pro illo quod precedit copulam: ꝛ sic sumitur hic. sexto pro subiecto proprie passionis. septimo pro inferiori respectu superioris quod logicus uocat subiectũ. vñ dici de subiecto est predicari de inferiori. octauo pro subiecto artis uel scientie. vnde uersus

Obiectum uerna positum sub cui quod inheret.
Quod prius est copula proprij logicaliter infra.
Qõ simul ars ꝛ habet bis sunt subiecta quaterna.

Propositionum cathegoricarũ alia vlis. alia particularis. alia indefinita. ꝛ alia singularis. Propositio vlis est illa in qua subicit terminus cõis signo vlî determinat⁹ ut oĩs hõ currit. Terminus cõis est qui est apt⁹ nat⁹ pdicari de pluribus ut hõ de sorte ꝛ de platone. Signa vniuersalia sunt hec. omnis nullus qlibet neuter ꝛ silia. Propositio particularis est illa in qua subicit terminus cõis signo particulari determinat⁹: ut quidã hõ currit. Signa particularia sunt hec: quidam alter aliquis ꝛ silia. Propositio idefinita est illa in qua subicit terminus cõmunis sine signo: ut homo currit. Propositio singlaris est illa in qua subicit terminus discretus uel terminus cõmunis cũ pnomine demõstratiuo. ut sortes currit uel ille homo currit. Terminus singularis uel discretus est qui aptus nat⁹ est pdicari de vno solo ut sortes de seipso. Itẽ ppõnũ cathegoricarũ alia est affirmatiua alia negatiua. Affirmatiua est illa in qua predicatus affirmatur de subiecto. ut homo currit. Negatiua est illa in qua predicatum negatur de subiecto: ut homo non currit.

Juisa ꝓpositione penes substantiã: consequẽter auc. diuidit ipsam quantũ ad quãtitatẽ vz in vlem ⁊ particularẽ indefinitã ⁊ singularẽ. ¶ Uniuersalis est illa in qua subicit terminus cõmunis signo vniuersali determinat⁹: ut ois hõ currit. Sũt aũt signa vlia: ois nullus qlibet nihil ⁊ silia. ¶ Ad cuius euidentiã sciendũ ꝙ signa vlia ⁊ particularia sunt quedã sincathegoremata. Notandũ ꝙ quedã dictiones dicunt cathegorematice ⁊ quedã sincathegorematice. Sunt aũt dictiones cathegorematice que hñt certã significationẽ. Significãt enim rẽ vlem ⁊ particularẽ: ut hõ equus nigredo albedo sor. ⁊ plato. Dictiones sincathegorematice cuiusmodi sunt signa vlia ⁊ particularia ⁊ cõiunctiones ⁊ prepões ⁊ huiusmodi consignificãt. i. designãt alijs addice terminũ cui addunt modo determinato suppositore, vñ hoc signũ ois fm Ari. in libro peryermenias nõ significat rem vlem sed qñ vlr. i. designat terminũ cui addit sumi pro oibus suis suppositis. ¶ Notandũ insuper ꝙ diffinitio ꝓpõnis vlis sic debet intelligi, ꝓpositio vlis est illa in qua subicit⁹ termin⁹ cõmunis cõmuniter tent⁹ determinat⁹ signo vli non negato: uel aliquo equiualẽti. per hoc qõ dicit cõmuniter tent⁹ excludit ista. oẽs isti hoies currũt: q: hoies nõ tenet cõiter sed singulariter rõne huius ꝓnominis isti: per hoc qõ dicit signo vli nõ negato excludit ista: non ois hõ currit: que nõ est vlis sed particularis ratione negationis ꝓpõite illi signo. ois negatio enim quicqd post se inuenit destruit ⁊ oppositum eius ponit. Et ideo si inueniat signũ vle facit ipsum particularẽ. per hoc vo qõ dicit uel aliquo equiualenti. Ista est vlis: nõ quidã hõ nõ currit. equiualet enim isti: ois hõ currit. ¶ Deinde notandũ ꝙ duplex est subiectũ. Quoddã est subiectũ distributionis cui. s. addit signũ distributiuũ: ⁊ respectu illius subiecti ista ꝓpositio: cuius lz homis asinus currit est vlis ⁊ etiã sil̃es. aliud est subiectũ locutionis seu enunciationis: ⁊ respectu illius dicta ꝓpositio est indefinita ⁊ istud subiectũ ꝑncipaliter intẽdit in ꝓpositiõe: ideo talis ꝓpositio simpliciter põt dici indefinita. ¶ Ulterius sciendũ ꝙ hoc signũ ois põt capi dupliciter. s. distributiue: ut ois hõ currit: tũc enim terminus cui addit distribuit pro oibus suis suppositis: ita ꝙ ꝑdicatũ dicitur de quolibet supposito singillatim. alio modo collectiue: ut oẽs apostoli sunt duodecim. i. apostoli cõgregati sunt in numero duodenario. Uñ nõ sequit: ergo petrus est. xij. uel ioãnes. ¶ Itẽ sciendũ ꝙ hoc signũ tot⁹ põt capi dupliciter. vno modo cathegorematice: ⁊ sic est idẽ qõ habẽs partes uel cõstitutũ ex partibus. Alio modo sincathegorematice: ⁊ sic tñ ualet sicut quelibet pars. Sic enim includit hoc sincathegorema quelibet: ⁊ fm hoc põt exponi illa ꝓpositio. totus sor. est minor sor. si enim sumat lr tot⁹ sincathegorematice. Sensus est ꝙ quelibet pars sortis est minor sor. ⁊ tũc est vniuersalis ⁊ uera. Si vo sumat cathegorematice sensus est ꝙ sor. cõstitut⁹ ex partib⁹ est minor seipso ⁊ sic est singularis ⁊ falsa. ¶ Insuper notandũ ꝙ quãtitas ꝓpõnis sumit a parte subiecti: quia subiectũ habet rationẽ materie: materiã autẽ cõsequit quantitas fm qõd ei ꝓponit signũ vniuersale uel particulare. Non autem ponitur signum a parte predicati: q: fm Ari. libro peryermenias affirmatio est nulla idest falsa in qua ꝑdicatur vniuersale vniuersaliter sumptũ. Unde hec est falsa: aial est ois hõ: quia cuz aial supponat determinate pro hoc aiali uel illo tũc aliquod determinatũ aial esset ois hõ: Et sic sortes esset plato ⁊ gulielmus cicero ⁊c. ¶ Et si arguatur ista est uera: ois hõ est aial: ergo aial est ois hõ: ꝓbat quia nomia ⁊ uerba trãsposita idẽ significãt. ¶ Respõdeo ꝙ lz significẽt idẽ nõ tamẽ eodẽ modo. Unde in prima lr aial supponit cõfuse tñ: ita ꝙ nõ põt fieri descensus ad singularia fm Sco. xxj. di. p. sentẽ. In secũda autẽ supponit determinate. ¶ Si vlterius arguit: ꝙ illa est uera. ois hõ est ois hõ: cuz fm Boetiũ nulla sit uerior ꝑdicatio q̃z illa in qua idem ꝑdicat de seipso: ⁊ tamẽ hic ꝑdicat vniuersale vniuersaliter sumptũ. ¶ Rñdeo ꝙ illa est falsa nec predicat ibi idẽ de seipso: sed ois homo de quolibet individuo humis cũ subiectũ distribuat pro quolibet individuo. Uñ sensus est ꝙ sor. est ois hõ: ⁊ plato est ois hõ: ⁊ sic de alijs: que omnes sunt false. Ex premissis patet diffinitio propositionis vniuersalis. ¶ Declarat ꝓsequẽter auctor quid sit terminus cõmunis di. Terminus cõmunis est ille qui est aptus natus ꝑdicari de pluribus: ut hõ de sor. ⁊ platone. ¶ Ad hoc ꝙ terminus sit cõmunis non requirit ꝙ actu ꝑdicet de pluribus: sed sufficit ꝙ nõ repugnet sibi ex ipositione sua. ⁊ ideo lz plures termini ut sol ⁊ luna: ⁊ sic de multis alijs nõ ꝑdicent actu de pluribus: cũ nõ habeãt nisi vnũ suppositũ: sunt tamen cõmunes termini cũ nõ repugnet eis capi pro pluribus si essent: cũ imponant a qualitate pluribus cõmunicabili. ¶ Notãdũ insuper ꝙ ad hoc ꝙ terminus sit cõmunis oportet ꝙ ꝑdicet vnioce de pluribus. Unde lz iste terminus sor. cõueniat plurib⁹ illo nomine uocatis tamẽ nõ est cõmunis cum non vnioce ꝑdicet de illis. Sola enim dictio est illis cõmunis: nec cõueniũt in aliqua cõmuni rõne sumpta fm idẽ nomẽ. Oportet etiã ꝙ terminus cõmunis ꝑdicet de pluribus diuisim. ⁊ ideo hoc complexũ isti hoies nõ est terminus cõmunis: cũ ꝑdicetur de pluribus coniunctim ⁊ non diuisim.

¶ Consequenter auctor diffinit ꝓpositionem particularẽ dicẽs. ꝙ ꝓpositio particularis est illa in qua subicit terminus cõmunis signo particulari determinat⁹: ut quidã homo currit. ⁊ debet intelligi de signo particulari nõ negato: sicut dicebat in diffinitione signi vniuersalis ratione equipollentiarum de quibus dicet postea. Sunt autẽ signa particularia aliquis quidã alter reliquus quecunque facium terminũ cui addunt teneri pro vno supposito ⁊ determinate tñ ⁊ disiũctim: ut quidã homo currit: ergo sor. uel gulielmus currit uel plato ⁊ sic de alijs.

Propositio indefinita est illa in qua subicitur terminus cõmunis sine aliquo signo: ut homo currit: ⁊ dicit indefinita: idest indeterminata: quia terminus sumptus sine signo non determinat ad aliquã suppositionẽ. Potest enim aliquãdo supponere simpliciter pro natura cõmuni: ut homo est species: aliquando personaliter pro suppositis nature: ut homo currit: aliquando materialiter pro illo termino homo: ut homo est dictio dissylaba. Ex quo patet ꝙ non sunt omnino idem ꝓpositio indefinita ⁊ particularis: quando enim termino cõmuni addit signũ particulare: tũc determinat ipm ad standũ personaliter nisi cõparet ad aliqd ptinẽs ad significatũ. vñ ista est falsa aliquis homo est species. Si tamẽ cõparetur ad aliquid pertinẽs ad signũ tũc supponit materialiter: ut aliquis homo cõponitur ex termino communi ⁊ signo particulari. ⁊

notandū q̄ ly iste termin⁹ hō sit nomē appropriatū ad significādū naturā humanā ⁊ nō alias naturas. Illa tñ ꝓpositio hō est spēs nō est singularis sz idefinita: qr illa natura est cōicabilis multis indiuiduis ⁊ in ipsis plurificabilis. non sic est de illo qđ iportat per terminū singularē uel discretū. ¶ Notādū isup q̄ ly illa ꝓpositio hō est dictio dissyllaba ⁊ ꝓsimiles in q̄bus subiectū supponit materialr pro se uel sibi sili in uoce uel in scripto possint dici indefinite pro prer cōuenientiā quā hz termin⁹ sic sumpt⁹ cū termino cōi: qr tamē nō est uere termin⁹ cōis cū ut sic nō dicat aliquē cōceptū cōem pluribus: iō ueri⁹ pūt dici singlares. ¶ Notādū etiā q̄ ista hō qui est for. currit: est singlaris: qr ly ibi ponat terminus cōis sine signo tamē restringit per illā iplicationē qui ad standum pro supposito determinato.

¶ Propositio singularis est illa in qua subicit terminus discret⁹: ut for. currit: uel termin⁹ cōis sumptus cū pnoie demonstratiuo: ut iste hō currit. Est aūt termin⁹ discret⁹ qui est apt⁹ nat⁹ p̄dicari de uno solo ut for. Et patet hoc ex his que dicta sunt in diffinitiōe termini cōis. Dicit aūt termin⁹ singularis ⁊ discret⁹ qr significat rē suā ab alia discretā siue distinctā ⁊ separatā. ¶ Si q̄rat quanta est ista: uterq; istorum currit. dico q̄ est vlis: ibi enim intelligit termin⁹ cōmunis. scilicet homo ⁊ huiusmodi.

¶ Consequēter diuidit auctor ꝓpōnez penes q̄litatē vz in ꝓpositionē affirmatiuā ⁊ negatiuā. Dicit aūt hec diuisio fieri penes q̄litatē: qr q̄litas cōsequitur formā: sicut affirmatio ⁊ negatio pncipalr respiciunt p̄dicatū qđ hz rōnem forme. Uel qr affirmatio ⁊ negatio sunt differētie essentiales ꝓpositiōis que hūt modū q̄litatis. Est aūt ꝓpositio affirmatiua illa in qua p̄dicatum affirmat de subiecto. i. res iportata per p̄dicatū denotat in cē subiecto. Uñ affirmatio est q̄dā cōpositio itellect⁹ cōponētis p̄dicatum cū subiecto: ac per hoc denotātis rē iportatam per p̄dicatū vniri cū re iportata per subiectū. ꝓpositio negatiua est illa in qua p̄dicatū remouet a subiecto. i. res iportata per p̄dicatuz denotat remoueri a re iportata per subiectū. Est enī negatio q̄dā diuisio itellect⁹ diuidētis siue separātis vnū ab alio.

d Iuisa propositione tripliciter sciendum est q̄ tripler est quesitiuum per quod querimus de ipsa propositione scilicet que qualis ⁊ quāta. Que querit de substantia propositionis: ideo ad questionem factam per que respondendum est cathegorica uel ypothetica. Qualis querit de qualitate propositionis. ideo ad questionez factam per qualis: respondendum est affirmatiua uel negatiua. Quanta querit de quātitate. ideo ad interrogationem factam per quanta: respondedū est vniuersalis uel particularis uel idefinita uel singularis. vide uersus. Que ca uel ỿp. qualis ne uel af. v. quanta par in fin.

d Finde auctor ponit tripler q̄sitiuuz per qđ q̄rim⁹ de ipsa ꝓpositiōe. s. que q̄lis ⁊ quanta. Que q̄rit de substātia ꝓpositiōis. est enim q̄sitiuū substātie. Quāta vo est q̄sitiuū quātitatis: ⁊ ideo querit de quātitate ꝓpositionis. Qualis autē est quesitiuum de q̄litate ꝓpositiōis: ⁊ ideo q̄rit de qualitate propositionis: ut patet per hunc uersum. Que ca uel ỿp qualis ne uel af u quāta par in fin.

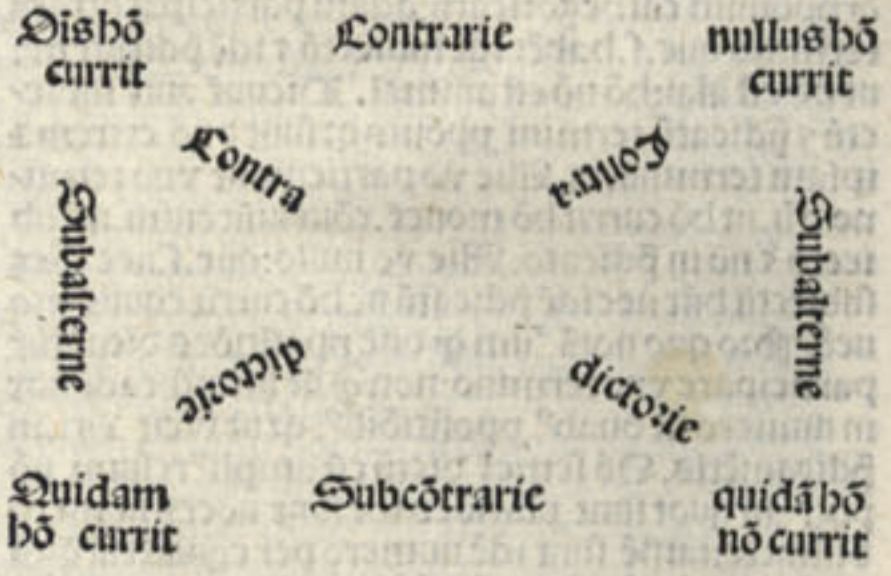
De proprietatibus propositionum.

i Tem propositionū cathegoricarum quedā participāt utroq; termino: ut homo est animal hō n on est animal alie participant vno tñ: ut homo currit: hō disputat. Item ꝓpositionū participantium utroq; termio: alie participāt secundū eundē ordinē ut hō currit hō nō currit. alie vo ordine cōuerso: ut hō est aial aial est hō. Jté ꝓpositionū utroq; termio participātiū fm eūdē ordinē: alie sunt cōtrarie: alie subcōtrarie: alie contradictorie: alie subalterne. ¶ Cōtrarie sunt vniuersalis affirmatiua ⁊ vniuersalis negatiua eiusdē subiecti ⁊ eiusdem p̄dicati: ut ois homo currit nullus hō currit. Subcōtrarie sūt particularis affirmatiua ⁊ particularis negatiua eiusdē subiecti ⁊ eiusdē p̄dicati: ut quidam homo currit q̄dam hō nō currit. ¶ Cōtradictorie sunt vniuersalis affirmatiua ⁊ particularis negatiua: ul' vniuersalis negatiua ⁊ particularis affirmatiua eiusdē subiecti ⁊ eiusdē predicati: ut ois hō currit: quidā homo nō currit: nullus homo currit q̄dā hō currit.

Subalterne sunt vniuersalis affirmatiua ⁊ particularis affirmatiua: ul' vniuersalis negatiua ⁊ particularis negatiua eiusdē subiecti ⁊ eiusdem p̄dicati: ut omnis hō currit q̄dā homo currit: nullus homo currit quidā hō nō currit. ⁊ hoc totum patet in figura sequenti.

b Je auctor icipit determinare de q̄busdam ꝓprietatib⁹ ꝓpositionū cuiusmodi sunt oppositio cōuersio ⁊ eqpollētia que cōueniunt ꝓpositiōibus fm mutuā cōparationē. Ad quarū cognitionē p̄mittit duas diuisiones: quarū prima est q̄ ꝓpōnum cathegoricarū: q̄dam participāt utroq; termino que. s. habēt idē subiectū ⁊ idē p̄dicatum: ut hō est aial: hō nō est animal. Dicunt autē subiectū ⁊ p̄dicatū termini ꝓpōnis qr sunt duo extrema ipsam terminātia. Alie vo participant vno termino tñ. ut hō currit hō mouet. cōueniūt enim in subiecto ⁊ nō in p̄dicato. Alie vo nullo: que. s. nec idez subiectū hūt nec idē p̄dicatū ut hō currit equus mouet. Pro quo notādum q̄ due ꝓpositiōes dicuntur participare vno termino: non q̄ sit simplr eadē uox in numero in duab⁹ ꝓpositiōib⁹: qr ut dicit Arī. in p̄dicamētis. Nō semel dictū est ampli⁹ resumi nō pōt. Uñ quot sunt ꝓpositiōes tot sunt uoces numero distincte: tamē sunt idē numero per equalētiā q̄tū ad sinē uocis. s. ad exprimēdū mētis conceptū. Eadem enim res cōcepta per ipsas exprimit fm Scotuz di. ij. secūdi sen. ¶ Scōa diuisio est ꝓpōnū participantiū utroq; termino. Quedā enī participant fm eundē ordinē. qñ videlicet illud qđ est subiectū in vna est subiectū in alia. ⁊ qñ illud qđ est p̄dicatū in vna est p̄dicatū in alia: ut hō currit: hō nō currit. Quedam uero participant ordine conuerso: quando scilicet quod est subiectum in vna est predicatum in alia. ⁊ quod est predicatum in vna est subiectuz in alia: ut homo est animal: animal est homo.

¶ His premissis agit auctor de oppositione ꝓpositionū: que est repugnātia duarū ꝓpositionū in qualitate uel q̄titate dicēs: q̄ ꝓpositionū utroq; termino participantiū ſm eundē ordinē. quedā sunt ꝯrie quedā subcōtrarie: alie cōtradictorie: alie subalterne. Cōtrarie sunt vniuersalis affirmatiua ⁊ vniuersalis negatiua eiusdē subiecti ⁊ eiusdē predicati: ut ois hō currit: nullus hō currit. Subcontrarie sunt particularis affirmatiua ⁊ particularis negatiua. ut quidā hō currit q̄dā hō nō currit. ⁊ dicunt subcōtrarie quia ponunt sub ꝯrarijs. Cōtradictorie sunt vniuersalis affirmatiua: ⁊ particularis negatiua. vniuersalis negatiua ⁊ particularis affirmatiua: ut ois hō currit: quidā hō nō currit: nullus hō currit quidā hō currit. Subalterne sunt vniuersalis affirmatiua ⁊ particularis affirmatiua. vniuersalis negatiua ⁊ particularis negatiua: ut ois hō currit: quidā hō currit: nullus hō currit: quidā hō non currit. Et dicunt subalterne: quia vna ponit sub alia: scilicet particularis sub vniuersali. ¶ Ad euidentiam predictoꝝ sciendū est q̄ ad hoc q̄ ꝓpositiones opponant multa requirunt. ꝑmo q̄ participēt utroq; termino ſm eundē ordinē ut patet in precedētibus 2° q̄ sumant significatiue ⁊ non materialiter. Et iō iste nō opponunt: ois hō est terminus cōmunis signo vniuersali determinat⁹. ⁊ quidā hō est terminus cōmunis signo particulari determinat⁹. 3° q̄ termini teneant eque ample ⁊ eque stricte. Vñ iste ois hō currit ⁊ nullus hō currit nō opponunt nisi ly hō in prima restringat ad standū pro viris: sicut restringit in secūda per ly nullus qui est masculini generis sub ista terminatione us. Si enim in prima ly hō staret pro mulieribus ⁊ in secūda pro viris ambe possent esse simul uere. Itē 4° requirit q̄ termini supponāt eodē genere suppositionis. Vñ iste nō opponunt. sed sunt simul uere. Syllogism⁹ est subiectū in logica: ⁊ nullus syllogismus est subiectus in logica: quia in prima syllogismus supponit simpliciter: in secūda vo ꝓsonaliter ratiōe illius signi nullus. Oppositiones supradicte luculēter innotescūt per figuram sequentem.

De materia propositionum.

¶ Propositionū triplex est materia. s. p naturalis contingens ⁊ remota. Naturalis est illa in qua predicatū est de essentia subiecti uel ꝓprij eius: ut homo est animal uel hō est risibilis. Cōtingēs est illa in qua predicatū potest adesse uel abesse subiecto ꝑter subiecti corruptionē ut homo est albus. ¶ Remota est illa in qua predicatū potest cōuenire subiecto ut homo est asinus. Lex siue natura ꝯriarum talis est: q̄ si vna est uera reliqua est falsa ⁊ nō ecōuerso. ¶ Possunt enim ambe simul esse false in cōtingēti materia: ut omnis hō est albus nullus homo est albus. In naturali vo materia ⁊ remota semp vna est uera ⁊ reliq̄ falsa: ut ois hō est aial nullus hō est aial. ois hō est asin⁹ null⁹ hō est asin⁹

Lex siue natura subcontrariarū talis est q̄ si vna est falsa reliqua est uera ⁊ non econtra. ¶ Pōt enim ambe simul eē uere in cōtingēti materia: ut q̄dā hō est alb⁹ q̄dā hō nō est albus. Vñ lex subcōtrariarū cōtrario modo se habet legi contrariarū. Lex siue natura cōtradictoriaruꝫ talis est q̄ si vna est uera reliq̄ est falsa ⁊ non ecōuerso. In nulla enim materia possunt simul eē uere aut simul false: ut ois homo est animal quidā homo non est aial. Lex siue natura ſbalternarū talis est: q̄ si vniuersalis est uera particularis erit uera ⁊ non ecōuerso. potest enim particularis eē uera sua vniuersali existēte falsa. ut ois homo est alb⁹ ſz si particularis sit falsa vniuersalis eius erit falsa ⁊ non econuerso.

Postq̄ auctor determinauit de oppositione p propositionū: hic cōsequenter determinat de lege seu natura earū. ¶ Ad cuius euidētiā sciendū q̄ tripler est materia propositionū. ſ. naturalis cōtingēs ⁊ remota: cuius diuisionis sufficiētia sic pōt haberi. predicatū enim ꝓpositionis conuenit subiecto uel repugnat. Si primo modo hoc est dupliciter. quia uel cōuenit necessario sibi: ⁊ sic est materia naturalis: uel cōtingēter: ⁊ sic est materia cōtingēs. Si secūdo modo sic est materia remota. ¶ Circa q̄ notādū q̄ materia sumitur hic perquādā similitudinē ad materiā in naturalib⁹. Materia enim ſm Ari. 2° phȳsicoꝝ est ex qua cū aliquo aliquid fit: quia igit ꝓpositiones cōponunt ex terminis. ſ. ex subiecto ⁊ predicato. ſbiectū ⁊ ꝓdicatū sunt materia ꝓpositionū ⁊ in ipsa resoluūtur: ideo subiectū ⁊ predicatū dicunt materia ꝓpositionum. Itē sicut materia est in potētia ad formā: sic subiectū ⁊ predicatū sunt in potētia respectu vnionis et cōpositionis designate per copulā que est ipsius ꝓpositionis forma. ly aūt ꝓdicatum se habeat ut forma respectu subiecti: hoc tñ nō obstāte utrūq; se habet ut materia respectu ꝓpositiōis ul' cōpositionis nec hoc est incōueniēs: ut patet in naturalibus. Cōstitutuꝫ enim ex materia ⁊ forma corporeitatis est potētiale respectu vniuersalitati actus. ſ. anime: ut diffuse declarat Sco. ij. di. 4. sen. ¶ Est autē materia naturalis in qua ꝓdicatū est de essentia subiecti ut hō est animal: uel hō est rationalis: uel est ei⁹ ꝓpria passio: ut hō est risibilis. ⁊ notāter dicit materia naturalis: quia res importata per predicatū includit intrinsece in natura rei importate per subiectū: sicut genus ⁊ differētia: ut aial ⁊ rationale que se habēt ut materia ⁊ forma includunt in homie ul' necessario cōsequit eius naturā: sicut risibilitas necessario ꝓsequit rōnabilitatē. ¶ Materia ꝯtingēs est illa

est illa in qua predicatum põt adesse uel abesse subiecto põter subiecti corruptionẽ: ut hõ est albus. põt enim hõ esse albus ⁊ nõ albus: non quidẽ simul sed successiue. ¶ Materia remota est illa in qua predicatũ nõ põt cõuenire subiecto: ut homo est asin⁹. natura enim asini est repugnãs nature humane.

¶ Circa predicta notandũ q affirmatiua ⁊ negatiua sunt in eadẽ materia cũ sit idẽ subiectũ ⁊ idẽ predicatũ in utraq; ut hõ est aial: hõ nõ est aial. ¶ Et si arguit q ista hõ nõ est aial sit in materia remota qa predicatũ remouet a subiecto. ¶ Respõdeo q põdicatũ remouet per negationẽ. i. negat a subiecto seu denotat remoueri: nõ tñ remouet per repugnantiã ad subiectũ: qr aialitas non repugnat humanitati: imo includit in ipsa. ¶ His ꝓmissis ponit auctor legẽ seu naturã ỹriarũ que talis est: q si vna est uera reliqua erit falsa: ⁊ nõ ecõuerso. põt enim simul esse false in ꝓtingẽti materia: ut ois hõ est albus: nullus hõ est alb⁹. ¶ Pro quo notandũ q si due ỹrie cẽnt simul uere sequeret q due ỹdictorie essent simul uere: qõ est impossibile. pbat cõsequẽtia: qr cũ ad ueritatẽ vniuersalis sequat ueritas particularis vna cõtradictoriarũ inferret ỹdictoriã alterius: ut ad illã ois hõ currit: sequit illa quidã hõ currit que est cõtradictoria illius: nullus hõ currit. Nõ sic est de falsitate: qr falsitas vniuersalis nõ infert falsitatẽ particularis. Cũ põt simul esse false in materia cõtingẽti: ut ista ois hõ currit est falsa pro aliquib⁹ suppositis. videlicet pro his qui nõ currũt: ⁊ ista null's hõ currit est falsa pro his qui currũt. In materia vo naturali ⁊ remota nõ põt simul esse false nec simul uere: qr in materia naturali põdicatũ ꝓuenit cũ ſbiecto pro oi supposito. In materia aũt remota repugnat ei vlr. ¶ Sz ꝓtra põdicta arguit dupl'r. ꝓmo sic. Iste due ỹrie oẽ aial est hõ ⁊ nullũ aial est hõ sunt in materia naturali: ⁊ tñ ambe sunt false. ergo due ỹrie in materia naturali põt simul eẽ false. Itẽ ille sunt ỹrie cuiuslibet hois oculus est dexter: ⁊ cuiuslibz homis oculus nõ est dexter ⁊ tñ sunt simul uere. ꝓma enim est uera pro oculo dextro. secũda autez pro sinistro. ¶ Rñdeo ad ꝓmũ q ille due nõ sunt in materia naturali sz ꝓtingẽti. põdicatũ enim nõ est de eẽntia subiecti nec ppriũ ei⁹: cũ inferiora nõ sint de eẽntia supiorꝝ sz accidãt eis. vñ ille due tenẽt legẽ ỹriarũ in materia ꝓtingẽti: qr. s. ambe sunt false. dicunt aũt inferiora accidere supiorib⁹ ſm Sco. ij. di. p. sen. accipiẽdo accidẽs pro exneo qõ est exrõnẽ. s. diffinitionẽ alterius: nõ aũt pro eo q nõ facit psone vnũ cũ eo cui accidit: sicut albedo in corpore. ¶ Ad scdz dico q ille nõ sunt ỹrie cũ ly oculus qui est subiectũ ꝓncipale ppõnis nõ sumat' vlr nec in ꝓma nec in scda. vñ iste eẽnt ỹrie: cuiuslibet hois ois oculus est dexter: ⁊ cuiuslibet hois nullus oculus est dexter: que sũt ambe false. ¶ Lex subcõtrariarũ talis est q si vna est falsa reliqua est uera: ⁊ nõ ecõuerso. põt enim siml' eẽ uere in materia ꝓtingẽti. ¶ Pro quo notandũ q si due subcõtrarie possent siml' eẽ false: due ỹdictorie eẽnt simul false: cũ ad falsitatẽ particularis sequat falsitas vlis: ut ad falsitatẽ huiꝰ. qdã hõ currit sequitur falsitas illius ois hõ currit: que ỹdicit illi quidã hõ nõ currit. Nõ sic est de vitate cũ vitas particularis nõ iferat vitatẽ vlis. Et iõ põt simul eẽ uere in cõtingẽti materia vna pro vno supposito: alia pro alio. In materia aũt naturali ⁊ remota nunq; põt esse simul uere: qr in materia naturali põdicatũ subiecto cõuenit pro oi supposito: ⁊ ideo affirmatiua semper est uera ⁊ negatiua semper est falsa. In materia vo remota põdicatũ repugnat subiecto pro oi supposito. ⁊ ideo negatiua est semp uera: ⁊ affirmatiua est semp falsa. ¶ Sz ꝓtra põdicta arguit sic. Due ỹrie põt simul esse false: ergo ⁊ due subcõtrarie. antecedẽs est notũ: pbat ꝓsequẽtia: qr sicut se habet vlis affirmatiua ad vlem negatiuã: ita particularis affirmatiua ad particularẽ negatiuã. ¶ Respõdeo q ista similitudo habet vitatẽ quãtũ ad quãtitatem ⁊ qualitatẽ: nõ autẽ quãtũ ad vitatẽ ⁊ falsitatẽ. ¶ Lex contradictoriarũ talis est q si vna est uera reliqua est falsa ⁊ ecõuerso. Ratio est qr in ỹdictorijs idem affirmat ⁊ negat de eodẽ. Impossibile est aũt idem inesse eidẽ ⁊ nõ inesse. als esset dare oppositũ primi ꝓncipij: qõ tñ est firmissimũ ⁊ notissimũ ex 4° metaphysice. ¶ Deinde ponit auctor legẽ subalternarũ que cõtinet tres particulas. Prima est q si vniuersalis est uera particularis est uera. que ex hoc patet qr si põdicatũ uere dicat de quolibet supposito subiecti: ut denotat vlis: uere etiã dicet de aliquo eius supposito: qõ sufficit ad veritatẽ particularis. Secũda particula est q nõ sequit ecõuerso: qr particularis põt esse uera sua vniuersali existente falsa. In materia enim cõtingẽti põdicatũ põt conuenire alicui supposito subiecti: nõ tñ ꝓpter hoc cõuenit oib⁹. Tertia particula est q si particularis est falsa: vniuersalis est falsa. Cuius ratio est qr si põdicatũ nõ uerificet de aliquo supposito: sicut per particularẽ denotat: nec uerificabit de quolibet: sicut designatur per vniuersalẽ. ¶ Notandũ tamẽ q in materia naturali particularis uel indefinita equiualet vli.

De conuersionibus.

i Tẽpositionũ cathegoricarũ utroq; termio participãtiũ ordine ecõuerso triplex est cõuersio. s. simplex per accidẽs ⁊ per cõtrapositionẽ. Conuersio simplex est qñ fit de subiecto predicatũ ⁊ de põdicato subiectũ manẽte eadẽ qualitate ⁊ quãtitate: ⁊ hoc modo conuertit' vniuersalis negatiua in seipsam ⁊ particularis affirmatiua in seipsam: ut nullus hõ est lapis: nullus lapis est homo: quidã hõ est animal: quoddã aial est homo. Cõuersio per accidẽs est facere de subiecto predicatũ ⁊ de põdicato subiectũ manente eadẽ qualitate sz mutata q̃titate. ⁊ hoc modo cõuertitur vniuersalis affirmatiua in particularẽ affirmatiuã: ⁊ vniuersalis negatiua in particularẽ negatiuã: ut omnis hõ est animal ergo quoddã aial est homo. Nullus hõ est lapis ergo quidã lapis nõ est hõ. Cõuersio per cõtrapositionẽ est, facere de subiecto predicatũ ⁊ de põdicato subiectũ manente eadez qualitate ⁊ quãtitate: sz mutatis terminis finitis in termios infinitos. Et hoc mõ ꝓuertit' vniuersalis affirmatiua in vniuersalem affirmatiuã: ⁊ particularis negatiua in seipsam: ut omnis hõ est animal ergo omne nõ aial est nõ homo. Quidaz homo non est lapis ergo quidã nõ lapis non est nõ homo vñ uersus. Simpliciter feci cõuertit' eua per.

acci. Asto per cõtra: sic fit cõuersio tota. Asserit a negat e sunt vniuersaliter ambe. Asserit i negat o sunt particulariter ambo. Et sciẽdũ est q̃ signũ positũ in subiecto ꝓpositiõis que debet cõuerti debet poni supra totũ predicatũ: ⁊ totũ reduci ad subiectum in conuertẽte. ¶ Preterea eadẽ est cõuersio ꝓpositionis particularis indefinite ⁊ singularis.

c Onsequẽter agit auctor de cõuersione ꝓpositionũ que est ꝓprietas ꝓpositionũ utroq̃ termino participantiũ ordine ecõuerso: q̃ ſ. fit de p̃dicato subiectũ ⁊ de subiecto p̃dicatus. Et est tripler. ſ. simpler per accidẽs ⁊ per cõtrapositionẽ. ¶ Unde notandũ q̃ in cõuersione sunt due ꝓpositiones: quarũ p̃ma dicit ꝙuersa: ⁊ est antecedẽs secũda vo dicit cõuertẽs. ⁊ est consequẽs ad aliam. ¶ Est autẽ antecedẽs ꝓpositio cathegorica ul' ypothetica ad quã alia sequit: cõsequẽs vo est cõclusio que sequit ex antecedẽte. ¶ Cõsequẽtia vo est illatio ꝙsequẽtis ex antecedẽte. ¶ Quia vo ꝙuersio est cõsequẽtia notandũ q̃ ꝙsequẽtia formalis dicit illa que tenet in omnib⁹ terminis ꝙsimili forma arguẽdi retẽta. ex parte autẽ forme se tenẽt vniuersalis particularis affirmatio ⁊ negatio. ⁊ uarius modus arguẽdi ſm regulas ꝙsequentiarũ. ¶ Cõsequẽtia vo materialis solũ tenet ex parte terminorum: ⁊ ideo nõ tenet in omnib⁹ terminis: lz forma consimilis obseruet. Unde lz sequat gratie materie quidã homo est aial: ergo ois homo est aial nõ est tñ cõsequẽtia formalis. Et ideo non ualeret similis modus arguẽdi in alijs terminis. sicut nõ sequit. q̃dam homo currit: ergo ois homo currit. ¶ Notandũ insuper q̃ Ari. tractãs de reductione ſyllogiſmorum imperfectorum ad pfectos agit de cõuersione simplici ⁊ per accidẽs. que ad hoc sunt utiles. Nõ autẽ de cõuersione per cõtrapositionẽ que ad hoc nõ deseruit q⁹ in ipsa nõ manẽt idẽ termini simpliciter: qui tamen deberẽt manere in reductione ſyllogiſmorũ. ¶ Petrus añt hiſpanus tractat hic de ipsa inquantũ est quedã passio ꝓpositionis. ¶ Conuersio simpler est facere de subiecto p̃dicatũ ⁊ de predicato subiectũ manẽte eadẽ qualitate ⁊ quãtitate. ⁊ hoc modo cõuertit vniuersalis negatiua ⁊ particularis affirmatiua: ut nullus homo est lapis: nullus lapis est homo. quidã homo est aial. quoddã aial est homo: ⁊ dicitur simpler q⁹ est sine mutatione quãtitatis ⁊ qualitatis. Solũ enim est ibi mutatio situs terminorum: sicut cõmutatio dicit simpler que est sine additiõe uel uariatiõe. Simplr eni dicit tale q̃ est ꝑz se tale ſm qd vo tale q̃ est tale per respectũ ad aliud. hoc modo vniuersalis negatiua cõuertit in vniuersalẽ negatiuã simpliciter. i. ſm se ⁊ non per aliud: ⁊ similiter particularis affirmatiua in particularem affirmatiuã. Nõ sic in cõuersione per accidẽs ut statim videbit. ¶ Sed cõtra hoc arguitur primo sic. ista est uera. nulla vgo fuit corrupta: ⁊ tñ cõuertens est falsa. nulla corrupta fuit vgo. ¶ Itẽ ista est uera. nullus senex erit puer: ista añt falsa nullus puer erit senex. ¶ Itẽ ista est uera quidã hõ est mortuus: conuertẽs vo falsa: quoddã mortuũ est hõ. ¶ Itez ista est uera. nullus ciuis est mulier. ⁊ ista falsa: nlla mulier est ciuis. itẽ nõ sequitur panis est in furno: ergo furnus est in pane. ¶ Pro rñsione ad ista argumenta notandũ q̃ terminus posit⁹ a parte antere spectu uerbi uel participij futuri tpis ampliat ad standuz pro tpe uel futuro. ¶ Posit⁹ vo post huiusmodi vbuz restringit ad tẽpus futurũ. ¶ Itẽ notandũ q̃ terminus positus a parte ante respectu vbi uel participij pteriti tpis ampliat ad supponẽdũ pro eo q̃ est uel fuit. ¶ Posit⁹ vo post huiusmodi vbũ restringitur ad tẽpus pteritũ. ¶ Itẽ notandũ q̃ in cõuertẽte ⁊ conuersa termini debẽt accipi eque ample ⁊ eque stricte. ¶ Itẽ notandũ q̃ qñ obliquus ponit a parte p̃dicati ꝓpositionis cõuerse: tũc vbũ dz resolui in suum participiũ ⁊ ipsuz cũ abliquo ponere a parte ſbiecti cõuertentis. ¶ His p̃missis visis patet rñsio ad argumẽta. ¶ Ad primũ q̃ arguit: nulla vgo fuit corrupta: dico q̃ illa est uera sumẽdo subiectum pro p̃nti tpe ⁊ p̃dicatũ pro tpe pterito: q⁹ nulla que nũc est vgo fuit corrupta tpe pterito. ⁊ tũc debet cõuerti in illã: nulla que fuit corrupta est virgo. ¶ Ad secundũ dicendũ q̃ illa nullus senex erit puer est uera sumẽdo subiectũ pro tpe p̃nti: ⁊ p̃dicatũ pro tpe futuro. Nullus enim qui nũc est senex erit puer tpe futuro: ⁊ tũc debet cõuerti in illã. nullus qui erit puer est senex. ¶ Ad tertiũ dico q̃ illa ꝓpositio quidaz homo est mortuus est uera sumẽdo subiectũ pro tẽpore pterito. Unde sensus est q̃ quidaz qui fuit homo est mortuus. ⁊ tũc debet cõuerti in istã. quoddã mortuũ est uel fuit hõ. ¶ Ad quartũ dico q̃ illa nullus ciuis est mulier est uera pro masculis: quia ly ciuis per ly nullus restringit ad standũ pro masculis ⁊ tũc cõuertit in istam. nulla mulier est ciuis masculus. ¶ Ad quintũ dico q̃ illa panis est in furno conuertit in istã: ens in furno est panis. Conuersio per accidẽs est facere de subiecto p̃dicatũ ⁊ econuerso manẽte eadẽ qualitate sed mutata quantitate. Et hoc modo dicit auctor cõuerti vniuersalẽ affirmatiuam in particularẽ affirmatiuã. Unde vniuersalis affirmatiua infert particularẽ affirmatiuã. erẽpluz ꝙuersiõis per accidẽs. Dis hõ est currẽs ergo quoddã currẽs est hõ. ⁊ vniuersalẽ negatiuã in particularẽ negatiuã ut nullus hõ est lapis. ergo q̃dã lapis nõ est hõ. ¶ Sed cõtra hoc arguit q⁹ Ari. p⁹ priorum tractans de cõuersiõibus dicit vniuersalẽ affirmatiuã cõuerti in particularẽ affirmatiuã de vniuersali negatiua nullã faciẽs mentionẽ. ¶ Rñdeo ſm Sco. xrĩ. di. p̃mi sentẽtiarũ. q̃ vniuersalis negatiua nõ cõuertit in particularẽ negatiuã. lz inferat eã. Ubi sciendũ q̃ cõuerti per accidẽs est cõuerti per aliud ſ. per particularem affirmatiuã. Unde q⁹ vniuersalis affirmatiua infert particularẽ affirmatiuã: ⁊ cõuertit simpliciter particularis affirmatiua in particularẽ affirmatiuã: ideo vniuersalis affirmatiua per accidẽs in ipsam cõuertit: lz autẽ vniuersalis negatiua inferat particularẽ negatiuã. quia tñ particularis negatiua nõ cõuertit simpliciter: ideo vniuersalis negatiua nõ ponitur ab Ari. cõuerti per accidẽs. ¶ Sed quid dicemus ad auctorẽ? ¶ Dõt dici q̃ auctor dicit vniuersalẽ negatiuã cõuerti per accidens in particularẽ negatiuã. q⁹ ipsam infert large accipiens conuersionem pro qualiber illatione in terminis trãspositis. Sequit enim nullus hõ est lapis. ergo nullus lapis est hõ per conuersionẽ simplicem. ⁊ ultra quidã lapis nõ est hõ: per legẽ subalternarũ. philosophus autẽ accipit conuersionẽ magis stricte: q̃ ſ. aliquid ſm se in aliud cõuertit: sicut in cõuersione simplici: uel per aliud quod conuertit in ipsum: sicut in cõuersione vniuersalis affirmatiue in particularẽ affirmatiuam per particularẽ que in

ipsam

ipsam conuertitur:ut omnis homo est animal. ergo quidam homo est animal:ꝛ ultra.ergo quoddaz animal est homo per conuersionē simplicē.ꝛ tunc a primo ad ultimū. Omnis hō est aial. ergo quoddā animal est hō per cōuersionē per accidens. ¶ Et si arguat̄ ꝙ particularis negatiua cōuertitur simpliciter in particularē negatiuā.bene enim sequit̄ quidā homo nō est lapis:ergo quedā lapis nō est homo: ergo vniuersalis cōuertitur per accidēs in ipsam. ¶ Respōdeo ꝙ illa consequētia tenet ratione materie ꝛ nō gratia forme. Unde nō ualet in alijs terminis. Non enim sequit̄ quoddā animal nō est homo.ergo quidā homo nō est animal.

c Circa cōuersionē propositionū nō quantaruz etiā propositionū exceptiuarū reduplicatiuarū ꝛ exclusiuarum potest oriri difficultas. ¶ Ubi sciendū ꝙ propositiones exceptiue dicūtur ille in quib⁹ ponit̄ preter nisi ꝛ cōsimiles.ut omnis homo preter sor.currit:equipolet isti:omnis homo alius a sorte currit ꝛ cōuertitur in hāc.quoddā currens est homo alius a sorte.uel quoddā currēs qđ nō est sor.est homo. ¶ Propositiones vo reduplicatiue dicūtur ille in quibus ponunt̄ ille dictiones in quantū:ut:ſm q:ꝛ cōsimiles reduplicatiue sumpte. ¶ Ubi sciendū ſm Scotū.iij.q.quolibetoꝝ. ꝙ reduplicatio potest sumi dupliciter.ſ.reduplicatiue ꝛ specificatiue.reduplicatiue quidē sumit̄ quādo notat terminū sibi additū esse causam precisam inherētie predicati ad subiectum:ut ista.homo inquantū rationalis est risibilis.denotat̄ ꝙ rationalitas est causa precisa risibilitatis.Unde equalet isti homo quia rationalis est risibilis:ꝛ cōuertit̄ in istā aliqd quod inquantū rationale est risibile est homo Specificatiue sumit̄ quādo nō notat talē precisionē cause:sed denotat predicatū nō repugnare subiecto cōsiderato sub tali ratione.ut homo inquantuz rationalis est albus ly inquantū specificat ꝙ homini considerato sub ratione rationalitatis non repugnat albedo.est autē bona cōsequentia a reduplicatiua ad suā preiacentē.Unde bene sequit̄ ois hō in quantum rationalis est risibilis.ergo omnis homo est risibilis.

¶ Propositiones autē exclusiue sunt ille in quibus ponūtur iste dictiones tm̄ solū ꝛ consimiles exclusiue sumpte:Unde hec dictio solū potest capi dupliciter. vno modo cathegorematice.ꝛ tūc tm̄ ualet sicut solitarius. vnde solus sor.currit equipolet isti. sor.solitarius seu alteri in illo loco nō associat currit.ꝛ sic nō sumit̄ exclusiue. Est enim uera etiā posito ꝙ alij homines currāt. Si autē solus sumat̄ sincathegorematice tūc facit propositionē exclusiuaz. Unde ista solus sor.currit habet duas exponentes Sortes currit:ꝛ nullus alius a sorte currit. Cōuertitur autē exclusiua ſm Sco.xx̄j.di.p̄mi sen.in vniuersalē affirmatiuā de terminis trāspositis: ut ista tm̄ homo est risibilis conuertitur in istam.omne risibile est homo:qđ sic probatur:lz enim ista habeat cōmuniter duas exponētes:tamē intellectus eius potest sufficiēter exprimi per hanc.Nullus nō homo est risibilis:que cōuertitur in istā.Nullū risibile est nō homo:ꝛ tunc ultra.omne risibile est homo ſm illud secūdi peryermenias. ¶ Ad negatiuā de predicato infinito sequit̄ affirmatiua de predicato finito. ¶ Hoc autē est uerū de terminis simplicib⁹ ꝛ nō cōpositis. Exemplū sit lignum terminus simplex:ꝛ lignū albū terminus cōpositus.bene enim sequit̄ hoc nō est nō lignū.ergo est lignū. Nō autez sequitur demonstrato homine uel equo.hoc nō est lignum non albū.ergo est lignū album.

¶ Conuersio per cōtrapositionē est facere de subiecto predicatū ꝛ ecōuerso manēte eadē qualitate et quātitate.sed mutatis terminis finitis in termios infinitos.Et hoc modo cōuertitur vniuersalis affirmatiua ꝛ particularis negatiua.ut omnis homo est animal:omne nō animal est nō homo.quidam asinus nō est lapis:qdam nō lapis nō est nō asinus ¶ Circa qđ notandū ꝙ hec cōuersio dicitur per cōtrapositionē:quia in cōuertēte ꝛ cōuersa ponunt̄ termini cōtradictorij.ſ.terminus sumptus sine negatione: videlicet terminus finitus ꝛ terminus sumptus cū negatione.i.terminus infinitus. ¶ Dicit ulterius auctor ꝙ ex signo qđ est in subiecto propositionis cōuerse cū eius predicato debet fieri subiectū cōuertentis qđ habet ueritatē in cōuersione simplici ꝛ per cōtrapositionē ubi manet eadē quātitas ꝛ nō in p̄uersiōe per accidēs ubi mutat̄ quātitas.hz etiā vitatē qđ propositionis p̄uerse est terminus cōmunis ꝛ nō singularis:quia termino singulari non potest addi signū. ¶ Est autē eadē cōuersio particularis indefinite ꝛ singularis:quia sicut singularis pro vno supposito uerificat̄ ita particularis ꝛ indefinita. Nō sic est de oppositione quia singularis affirmatiua ꝛ negatiua cōtradicunt cum idē asserat̄ ꝛ negetur de eodē supposito. Non sic de particularibus ꝛ indefinitis:quia in ipsis subiectū potest supponere pro vno supposito uel pro alio disiunctiue. De cōuersionibus autē ponunt̄ uersus sequentes. Asserit.a.negat.e.sunt vniuersaliter ambe. Asserit.i.negat.o.sunt particulariter ambo. Simpliciter feci conuertitur eua per acci. Asto per contra sic fit conuersio tota.

De propositione ypothetica.

p Propositio ypothetica est illa que habet duas cathegoricas propositiōes tanq̄ principales partes sui.ut si hō currit hō mouetur. Et dicit̄ ypothetica ab ypos qđ est ſ b et thesis qđ est positio q̄si suppositio siue suppositiua locutio.ga vna pars eius supponit̄ alteri. Propositionū ypothetica:alia cōditionalis: alia copulatiua: alia disiūctiua. Conditionalis est illa in qua cōiunguntur due cathegorice per hanc cōiūctiōez si.ut si sortes currit sortes mouet̄. Et illa cathegorica cui immediate p̄ponitur illa p̄iunctio si dicit̄ ātecedēs:reliq̄ vo cōsequēs Copulatiua est illa in qua coniūguntur due cathegorice per hāc coniūctionē et:ut sortes currit et plato disputat. Disiūctiua est illa in qua cōiungūtur due cathegorice per hāc cōiunctionē uel.ut sortes currit uel plato disputat. Ad ueritatē conditionalis exigit̄ ꝙ antecedens non possit esse uerū sine consequēnte. ut si homo est:aial est. Unde ois conditionalis uera est necessaria:ꝛ ois falsa est impossibilis. Ad falsitatē ei⁹ sufficit ꝙ antecedēs possit esse uerū consequēnte existente falso. ut si hō est: album est. Ad ueritatē copulatiue exigit̄

utranq; partē esse uerā. ut homo est animal: et deus est. Ad falsitatē eius sufficit alterā partē eē falsam. ut homo est aīal. et equus est lapis. Ad ueritatē diſiūctiue sufficit alterā partem esse uerā. ut homo est aīal: uel equus est lapis. tñ ꝓmittitur ꝙ utraq; sit uera: ſz nō ita ꝓprie: ut homo est aīal uel equus est hinnibilis. Ad falsitatem eius exigitur utrāq; partem esse falsam. ut homo est asinus: uel equus est lapis.

Ostq; auctor determinauit de propositiōe
p cathegorica: hic cōsequenter agit de propositione ypothetica. Est autē propositio ypothetica que habet duas cathegoricas tanq; partes principales sui cōiunctas. ſ. per aliquā coniunctionē uel per aliquod aduerbiū. ¶ Ulterius notandū ꝙ sicut in propositione cathegorica subiectū ⁊ predicatū se habēt ut materia: copula vo ut forma. sic in ypothetica due cathegorice se habēt ut materia ⁊ cōiunctio ipsas cōiungens ut forma. ¶ Si arguatur ꝙ propositio ypothetica nō sit propositio: qr qđ nō est una propositio non est propositio ſm Aristo. libro elencoꝝ: sed ypothetica est plures cathegorice. ergo non est propositio. ¶ Respondeo ꝙ est una ab unitate coniunctionis ipsas cathegoricas uniētis. Dicitur autē ypothetica ab ypos quod est sub ⁊ thesis positio quasi suppositiua locutio: qr una ponitur sub altera. ſ. posterior sub prima quā sequitur. Et diuiditur in conditionalē copulatiuā ⁊ diſiūctiuā. De causali vo temporali ⁊ locali nō facit auctor mentionē: qr reducunt ad alias ut videbitur. ¶ Cōditionalis est illa in qua cōiunguntur due cathegorice per hanc cōiunctionē si. ut si homo currit homo mouetur. ⁊ illa cathegorica cui imediate cōiungitur hec ꝯiunctio si dicitur antecedēs ⁊ alia cōsequēs. ¶ Circa qđ notandū ꝙ propositio dicit cōditionalis: quia ponit tñ cōditionaliter ueritatem sui cōsequētis ⁊ nō absolute. videlicet si antecedēs sit uerū denotādo consecutionē unius propositiōis ad aliā: quia vo in causali cōsequens infert er antecedēte qđ est causa eius: ut quia sol lucet dies est. iō potest reduci ad conditionalē. ¶ Cōtra hoc arguit dupliciter. primo sic. Ista est conditionalis. Si asinus uolaret: asinus haberet alas: cū non sit copulatiua nec diſiunctiua: ⁊ tamē nō coniungunt due cathegorice. ergo diffinitio propositionis cōditionalis nō est bene assignata. ¶ Itē ista est cōditionalis Sor. currit ergo sor. mouetur: ⁊ tamē nō coniungūtur due cathegorice per notā conditionis si. ¶ Respondeo ad primū ꝙ ibi possunt esse due cathegorice reducēdo cōiunctiuas orationes ad indicatiuas ¶ Ad secundū dico ꝙ ſz in illa nō cōiungantur due cathegorice per hanc cōiunctionē si: cōiungunt tamen per aliā sibi equualentē. i. per illā cōiunctionē: ergo que denotat illationē cōsequentis er antecedēte. ¶ Et notandū ꝙ in cōditionali est bona cōsequētia: arguēdo a positione antecedētis ad positionem cōsequentis: uel a destructione cōsequentis ad destructionem antecedentis.

¶ Copulatiua est illa in qua cōiungūtur due cathegorice per hanc coniunctionē et. uel per aliā sibi equalentē: ut sor. currit ⁊ plato mouet. ¶ Est autē differētia inter copulatiuā et de copulatō extremo: qa in copulatiua cōiunguntur due cathegorice per hāc coniunctionez et. In illa vo que est de copulato extremo cōiunctio ponit inter partes subiecti uel predicati: ut sor. est albus ⁊ musicus. ¶ Ad copulatiuā reducit tēporalis ⁊ localis. Exemplum de tēporali ut sor. currit quando mouetur. i. sor. in aliquo tempore currit ⁊ in illo mouetur. Exemplum de locali ut sor. currit ubi mouetur. i. sor. currit in aliquo loco ⁊ in illo mouetur.

¶ Diſiunctiua est illa in qua cōiunguntur due cathegorice per hanc coniunctionē uel: seu per aliam sibi equiualentem. ut sortes currit uel plato scribit ¶ Circa qđ notandū ꝙ coniūctio diſiunctiua ⁊ est coniūctio ⁊ est diſiunctiua: inquantū est ꝯiunctio cōiungit uoces: inquantū autē est diſiunctiua diſiungit significata. ¶ Notandū etiā ꝙ coniūctio diſiunctiua potest poni inter duas propositiones: ⁊ sic facit propositionē ypothetica: uel inter partes predicati ⁊ subiecti. ⁊ sic est de diſiūcto extremo: ut sor. uel plato currit. ¶ Ad ueritatē conditionalis exigitur ꝙ antecedēs non possit esse uerū sine consequēte. Unde omnis cōditionalis uera est necessaria qr consequens necessario sequitur ad antecedens.

¶ Ad falsitatē autē eius sufficit ꝙ antecedens possit esse uerū sine consequēte. Unde omnis conditionalis falsa est impossibilis. Impossibile est enim ꝙ si antecedens sit uerū ꝙ illud qđ necessario sequit ad ipsum sit falsum: cum ex uero nō sequatur nisi uerum ex 2° prioꝝ. ¶ Et notandū ꝙ duplex est necessitas. quedā est necessitas consequētis. ⁊ quedā consequentie. Necessitas consequētis est quando consequens est in se necessarium: ut homo est risibilis. Necessitas consequentie est quando consequēs necessario sequitur ad antecedēs ſz utrumq; sit contingens in se: ut si homo currit homo mouetur. Et ista necessitas erigitur ad conditionalē. nō autē prima. unde cōditionalis potest esse necessaria: ſz tam antecedens q; cōsequēs sit impossibile: ut si homo est asinus est rudibilis: prima necessitas dicitur necessitas simpliciter: secunda vo ſm quid. ¶ Ad ueritatem copulatiue erigitur utranq; partem esse ueram: ut homo est animal: ⁊ deus est. Cuius causa est quia tota copulatiua se tenet admoduz totius integralis: ad cuius positionem requiritur positio cuiuslibet partis principalis eius. ¶ Ad falsitatem eius sufficit unam partem esse falsam: sicut destructio partis principalis arguit destructionem totius: ut si paries non sit nec domus est. Ex predictis patet ꝙ a tota copulatiua ad quamlibet eius partē est bona consequentia. ¶ Ad ueritatē diſiunctiue sufficit alterā partem esse uerā. se enim habet admodum totius uniuersalis ad cuius positionē sufficit positio unius partis eius subiectiue: ut ad positionem animalis sufficit positio hominis ul' equi ¶ Ad falsitatē eius oportet utranq; partez esse falsam. cum enim ad ueritatē eius sufficit ueritas unius partis oportet ad hoc ꝙ sit falsa ꝙ utraq; pars eius sit falsa.

De equipollentijs.

s Equit de eqpollētijs de qb9 dant tales regule. Prīa est ꝙ si alicui signo uniuersali uel particulari preponatur negatio equipollet suo contradictorio. ut iste equipollent. Non omnis homo currit ⁊ quidaz homo non currit. Secunda regula est ꝙ si alicui

alicui signo vniuersali postponatur negatio equipollet suo contrario ut iste due equipollent.omnis homo non currit nullus homo currit. Tertia regla est q si alicui signo vniuersali uel particulari ꝓponatur ⁊ postponatur negatio equipollet suo subalterno ut iste due equipollent non omnis homo non currit:quidam homo non currit:uel non nullus homo non currit quidam homo non currit. ⁊ dicte regule in his uersibus cōtinentur.vñ Ysus. Pre contra dic post cōtra pre postq subalter. Non omnis:quidam non:omnis non:quasi nullus. Non nullus quidam:sed nullus non:ualet omnis. Non aliquis nullus:non quidam non ualet omnis: Non alter neuter.neuter non prestat uterq. Ex istis regulis infertur regula que talis est.si duo signa vniuersalia negatiua ponantur in eadē locutione ita q vnus sit in subiecto ⁊ reliquū in predicato:equipollet suo cōtradictorio ut nihil est nihil equipollet huic: quodlibet est aliquid:quia per secūdam regulam:nihil nō ⁊ quodlibet:equipollēt:sicut omnis nō ⁊ nullus: ⁊ per primam regulam non nihil ⁊ aliquid equipollent:sicut non nullus ⁊ quidam ⁊ sic due prime sunt equipollentes.

c Circa qđ notandū q equipollētia est equiualentia duarū propositionum in quātitate ⁊ qualitate:ueritate ⁊ falsitate mediāte signo per aduentū negationis. Et dicitur de equipolleo es qđ idem est q equiualeo es.⁊ ponunt tres regule.prima est ista. Si alicui signo tam vniuersali q̄ particulari preponat negatio equipollet suo contradictorio.i.propositiones que prius erāt cōtradictorie equipollebūt:ut iste sunt cōtradictorie: omnis homo currit:⁊ quidā homo non currit:preponatur negatio vni earū equipollebūt.ut nō omnis homo currit equipollet huic quidā homo nō currit. Causa huius regule est quia negatio negans est talis nature q quicquid post se inuenit destruit ⁊ eius oppositū ponit. Unde negat qualitatē ⁊ quantitatē. Si enim inueniat propositionē vniuersalē facit ipsam particularē ⁊ ecōuerso. Si inueniat propositionem affirmatiuā facit eam negatiuā ⁊ ecōuerso.⁊ sic negatio proposita signo facit propositiones prius repugnantes in qualitate ⁊ quantitate esse eiusdem qualitatis ⁊ quantitatis. ⁊ sic facit propositiones que prius erant contradictorie equipollere. Ex predictis patet q due negationes equiualent vni affirmationi. Negatio enim negās vnū oppositū ex cōsequēti ponit aliud. ⁊ sic negatio negans negationē ex cōsequenti ponit affirmationē. Nō sic est aūt de duabus affirmationibus. Natura enim affirmationis nō est destruere sed ponere. ⁊ ideo affirmatio addita affirmationi ipsam fortificat:quia due affirmationes nō equiualēt vni negationi:sicut due negationes vni affirmationi.

Contra predicta arguitur ⁊ videt q negatio nō debeat addi signo:quia aduerbiū habet determiare uerbū:sed negatio est aduerbiū:ergo debet determinare uerbū ⁊ nō signū.probatur maior per Priscianum dicentē q aduerbium est vim uerbi adiectiuum. Respondeo q aduerbiū primo ⁊ per se habet determinare uerbū.secūdo autē ⁊ ex cōsequēti potest determinare nomē.⁊ sic potest addi signo. Si arguitur per Ari.pmo peryermenias dicentem q negatio nō debet addi signo. Dico q loquitur de negatione infinitante: ⁊ nō de negatione negante:quia videlicet signū non est infinitabile cū per se nihil significet. Secūda regula talis est q si alicui signo vniuersali postponatur negatio equipollet suo cōtrario.i.facit propositiones que prius erant contrarie equipollere:ut iste sunt contrarie: omnis homo currit ⁊ nullus homo currit. postponatur negatio subiecto vnius illarū equipollebunt ut omnis homo nō currit:⁊ nullus homo currit equipollent. Causa huius regule est quia contrarie sunt eiusdem quantitatis:⁊ differūt solum in qualitate. Negatio igitur postposita subiecto non mutat quātitatē:cum nō agāt ante se:quia vō cadit supra copulam:mutat qualitatē:⁊ sic sunt eiusdē qualitatis ⁊ per cōsequens equipollent. Sed cōtra hoc arguitur sic in istis.omne currens mouetur.⁊ nullum nō currēs mouetur est negatio postposita signo vniuersali:⁊ tamē non equipollent cū prima sit uera ⁊ secunda falsa. Respondeo q negatio debet poni post signū.i.post subiectū qđ per signū denotatur ut cadat super copulā:nō sic est in proposito:ga illa negatio nō que precedit ly currens solū cadit super terminū quē infinitat. Tertia regula est si alicui signo vniuersali ⁊ particulari preponatur ⁊ postponatur negatio equipollet suo subalterno:idest facit propositiones que prius erant subalterne equipollere:ut iste sunt subalterne omnis homo currit: et quidam homo currit:preponatur ⁊ postponat negatio subiecto vnius illarum equipollebūt. ut non omnis homo nō currit equipollet huic.quidaz homo currit.causa huius regule est qa subalterne sunt eiusdē qualitatis ⁊ diuerse quantitatis:quia igitur vna negatio negat aliā remanet eadem qualitas. Negatio autem precedēs signū mutat quantitatez ⁊ sic equipollēt cū sint eiusdē qualitatis ⁊ ḋstitatis. De equipollentijs subcōtrariarum non dat aliqua regula:quia satis est euidens q si postponatur negatio subiecto particularis affirmatiue equipollebit particulari negatiue seu erit idem cum ipsa. Ex premissis infert auctor quartā regulam que talis est. Si duo signa vniuersalia negatiua ponantur in eadē locutione.vnū a parte subiecti ⁊ aliud a parte predicati.primū equipollet suo contrario: et secundū equipollet suo cōtradictorio: cuius causa est quia negatio secundi signi postponitur primo signo:⁊ sic facit ipsum equipollere suo contrario per secundā regulam:⁊ negatio primi signi preponitur secundo signo:⁊ sic per primam regulā facit ipsum equipollere suo cōtradictorio. vnde nihil est nihil tm̄ vz sicut quodlibet est aliquid. Cōtra hoc arguitur quia hec est negatiua nihil est nihil cum vna sola negatio precedat copulā:alia autē est affirmatiua.ergo non equipollēt. Respondeo q lz negatio inclusa in secūdo nihil sequatur copulam ꝟm situm termino:rū:tamen intelligitur precedere quantum ad sensum orationis. vnde secūdū nihil debet exponi pro non ⁊ per aliquid.⁊ est sensus nihil est nihil:idest nihil non est aliquid.ponitur autem secunda a parte predicati eo q includit in se terminū sue distributionis quod est predicatum eiusdē ꝓpōnis

¶ Ad hoc confert illud secundi peryermenias: q̄ scilicet ad negatiuā de predicato infinito sequit affirmatiua de predicato finito. De equipollentijs sunt tales vsus. ¶ Pre contra die post contra pre postq̄ subalter. Non omnis quidam non: omnis non quasi nullus. Non nullus quidam: sed nullus non ualet omnis. Non alter neuter: neuter nō penſat utrunq̄. Non aliquis nullus: non quidam non ualet omnis.

De modalibus.

Modus est adiacens rei determinatio
m ꝛ habet fieri per adiectiuum. sed duplex est adiectiuū. Quoddam est adiectiuum nominis. ut albus niger ꝛ similia. Aliud est adiectiuum uerbi. ut aduerbia. Secūdum enim Priscianū aduerbiuz est vim uerbi adiectiuū. Et ideo duplex est modus. vnus nominalis qui fit per adiectiuum nominis. Alius aduerbialis qui fit per aduerbium. ut homo currit uelociter. Item aduerbiorum quedam determināt uerbum gratia compositionis ut ista fer necessario contingēter possibiliter impossibiliter uero ꝛ falso. Alia determināt uerbum gratia rei uerbi ut fortiter agit uelociter currit. Alia determināt gratia temporis ut hodie cras ꝛ alia aduerbia temporalia. Alia aduerbia determinant ratione modi. ut aduerbia optandi hortādi. ꝛ sic sumit̄ simpliciter modus per aduerbia Sed omissis omnibus alijs solum nunc de illis dicēdum est qui compositionem determinant ut sunt necessario contingenter ꝛ cetera. Cum enim dicitur homo necessario sedet: significatur q̄ compositio sessionis cum homine sit necessaria. Sed cū dicitur homo bene currit uel uelociter significatur q̄ cursus hominis sit uelox uel bonus. ꝛ in ista determinatur res uerbi. in prima vo compositio. Unde solum illi modi qui compositionem determinant faciunt propositionem modalem ideo de talibus solum modo hic intendimus. Et sumuntur quandoq̄ predicti modi nominaliter. ut possibile impossibile contingens necessarium uerum ꝛ falsum. quādoq̄ aduerbialiter: ut possibiliter ipossibiliter necessario cōtingenter uero ꝛ falso.

Postq̄ auctor determinauit de propositioni
p bus de ineſſe: hic cōsequenter determinat de modalibus. ¶ Circa qō notandū q̄ propositiones de ineſſe dicūtur ille que sunt de simplici inherentia predicati ad subiectū. In quibus videlicet predicatum simpliciter dicitur de subiecto absq̄ aliquo modo ut homo est animal. Modales vo dicuntur ille que sunt de inherētia modificata: seu determinata per aliquē modū: ut homo necessario est animal: per quā denotatur animalitatem non solum ineſſe homini sed etiam de necessitate. ¶ Item notandū q̄ modus sumitur multipliciter. Aliquādo enim sumitur pro manerie uel mensura uel temperamēto. Sumitur enim pro ordinatione duarū propositionū: ut in syllogismis habetur. Sumitur etiā prout est accidēs uerbi: ut indicatiu⁹ modus. In proposito autē sumitur pro determinatiōe: ꝛ sic modus est determinatio adiacēs rei determinabili: ut cū dicitur homo albus ly albus est quidā modus determinās ly homo ad standū pro hominibus albis: importāsq̄ albedinē adiacentē seu inherentem hoi. Et ponitur hic determinatio tanq̄ genus ad determinationē factā per inferius additum superiori: ut dicēdo animal homo: ꝛ per adiectiuū seu per moduz. Et ideo ponitur adiacens rei tanq̄ differentia. quia ergo modus est determinatio adiacēs rei determiabili. Modus est determinatio facta per adiectiuū ita q̄ in proposito modus ꝛ adiectiuū sumuntur pro eodē. ¶ Est autē duplex adiectiuū: quoddā nominis ut albus niger: ꝛ quoddam uerbi ut bene male. ſm enim Priscianū aduerbiū est vim uerbi adiectiuum: quia. ſ. vim uerbi determinat. sic duplex est modus. vnus nomialis qui fit per adiectiuū nominis. alius aduerbialis qui fit per adiectiuū uerbi: qui potest dici aduerbialis: quia est aduerbiū: ꝛ uerbalis quia determinat uerbū. ¶ Notandū insuper q̄ uerbuz designat compositionē predicati cum subiecto. Item ipsam rem importatā per uerbum significat: sicut curro significat cursum. Cōnotat etiam tēpus ꝛ modum: sicut curro est presentis tēporis ꝛ indicatiui modi. ꝛ ſm hoc ponit auctor quatuor modos vbales. quidam enim aduerbialiter determinat uerbū gratia compositionis: ut illa fer: necessario cōtingēter possibiliter impossibiliter uero ꝛ falso. Cum enim dicitur homo currit necessario significatur q̄ compositio cursus cum homine sit necessaria. De istis autē est presens intētio quia sola illa faciunt propositionem modalē. Alia determinant uerbum gratia rei uerbi: ut cum dicitur homo currit uelociter: denotatur q̄ cursus hominis sit uelox. non autē ipsa compositio. Alia determināt uerbuz ratione temporis: ut aduerbia temporalia. alia ratione modi: ut aduerbia optandi ꝛ hortandi. ¶ Circa qō notandum q̄ alia aduerbia de quibus non fit hic mentio reducuntur ad aliquod predictorū: ut aduerbia loci ꝛ numeri cōtinentur sub aduerbijs determinantib⁹ uerbum gratia rei uerbi. ut cum dicitur for. currit bis ly bis non determinat uerbū gratia numeri singularis qui est modus significandi uerbi: ſz gratia rei uerbi importate per uerbū. ſ. ipsius cursus. ¶ Si queratur quare non ponunt aduerbia determinantia uerbum gratia figure generis ꝛ ceterorū accidētium: sicut ponunt ratione modi ꝛ tēporis. Respō deo q̄ cetera accidentia conueniunt alijs a uerbo: nec sunt ei ita propria sicut tēpus ꝛ modus. Sumūtur autē illi fer modi quādoq̄ nominaliter: ut possibile impossibile necessarium ꝛ contingēs uerum ꝛ falsum. aliquādo aduerbialiter ut possibiliter ipossibiliter contingenter ꝛ necessario uero ꝛ falso.

Propositio modalis est illa que deter
p minatur aliquo istorum fer modorū possibile impossibile contingens necessarium uerum ꝛ falsum. ut fortem currere est possibile: ꝛ sic de alijs. Et in istis modalibus uerbum debet subici: modus autem predicari. Omnes autem alie propositiōes que

non

non determinantur per illos sex modos dicuntur de ineſſe. Sed adhuc ille propoſitiones que modificãtur his modis: uero ⁊ falſo ad preſens relinquuntur. quia in illis eodez modo ſumuntur oppoſitio ⁊ conuenientia: ſicut in illis de ineſſe. Jn illis aũt de his quatuor modis poſſibile impoſſibile contingẽs et neceſſarium alio modo ſumitur oppoſitio equipollentie uel cõuenientie ut poſtea patebit. Sciendum autem ꝙ quilibet iſtorũ quatuor modorum. quatuor facit propoſitiones modales: ideo cũ modi ſint quatuor quater quatuor erunt propoſitiones: ⁊ ſic erunt ſexdeciz: uerbi gratia. Jſte modus poſſibile ſi ſumatur ſine negatione facit vnam propoſitionem modalem: ut ſortẽ currere eſt poſſibile. Si autem ſumatur cum negatiõe lata ad uerbum facit ſecundam ut ſortem nõ currere eſt poſſibile. Si vo cũ negatione poſita ad modum facit tertiam. ut ſortẽ currere nõ eſt poſſibile. Si cum negatione poſita ad uerbum ⁊ ad modum facit aliam: ut ſortem nõ currere non eſt poſſibile. Et hoc modo ſecundũ vnũ quodꝙ aliorum modorum ſumuntur quatuor propoſitiones modales.

Deinde determinat auctor quid ſit propoſitio modalis dicens ꝙ eſt illa que determinatur aliquo iſtorum ſex modorum: ut poſſibile eſt ſor. currere. neceſſe eſt ſor. currere: ⁊ ſic de alijs. ¶ Circa quod notandum ꝙ propoſitio modalis poteſt ſumi large ⁊ ſtricte. ſi ſumaſ large tunc quelibet propoſitio poteſt dici modalis in qua ponitur modus determinans compoſitionem. et ſic propoſitiones in quibus ponitur uerum ⁊ falſuꝫ dicuntur eſſe modales. Stricte autem ſumpta propoſitio modalis exigit ꝙ non ſolum in ea ponatur modus determinans compoſitionẽ: ſed tales modi ſm quos poteſt ſumi oppoſitio ſm quatuor genera oppoſitionum uariiꝙ modi conſequentiarũ per ſubalternationem ⁊ negationis oppoſitionem: ut in ſequentibus videbitur. Et ſic tantũ iſti quatuor modi poſſibile impoſſibile contingens ⁊ neceſſarium faciunt propoſitionem modalem. Jn alijs autem non ſic ſumitur oppoſitio ⁊ conſequentia a parte modi: ſed bene a parte dicti: ſicut in illis de ineſſe. Ocham tamen ponit plures alios modos ſm quos poſſunt ſumi oppoſitiones ⁊ conſequentie: ut ſcibile demonſtrabile dubitabile indemonſtrabile opinabile inopinabile. ⁊ ſic de multis alijs de quibus Ari. breuitati ſtudens non fecit mentionez: qz ex his que de iſtis quatuor dicuntur poteſt concipi quid ſit dicendum de alijs non famoſis. ¶ Diuidit deinde auctor propoſitionem cathegoricam in propoſitionem modalem ⁊ in propoſitionem de ineſſe: dicit etiam ꝙ in modalibus uerbum debet ſubici modus autem predicari. ¶ Circa quod notandum ꝙ per uerbum intelligit uerbum infinitiui modi cum actio quod etiam uocatur dictum quod quidem debet ſubici: modus autem predicari: non quantum ad ſitum terminorum: ut patet in exemplis auctoris poſitis: in quibus ſepe modus a parte ſubiecti ponitur. Non accipiꝫ it aqz ſubici in propoſito pro ſubiecto ꝓpoſitionis: ſed pro ratione determinabilis. Dictum enim affirmatiuum uel negatiuum: quod ab Ariſt. dicitur eſſe uel non eſſe eſt determinabile. Modus autem eſt determinatio ipſum dictum determinans. ⁊ ſic eſſe ⁊ non eſſe dicuntur ſubiectiones ⁊ modi appoſitiones. ¶ Notandum inſuper ꝙ propoſitio modalis poteſt capi dupliciter: uel in ſenſu compoſito uel in ſenſu diuiſo. ut iſta poſſibile eſt ſedentem ambulare. uel iſta: ſedens poteſt ambulare. Jn ſenſu enim compoſitionis per ſe extremum eſt homo uel perſona ſedens conſideratus ſub illa determinatione ſedens. Et ille ſenſus eſt falſus: quia tunc idem poſſet eſſe ſimul ſedens ⁊ ambulans. Jn ſenſu enim diuiſionis ſunt due cathegorice. ⁊ in vna cathegorica enunciatur de perſona aliqua eſſe ſedẽs ⁊ in alia poſſe ambulare. ⁊ illa duo ſunt uera de eodem ſubiecto: ut ſor. eſt ſedens: ⁊ ſor. poteſt ambulare: non tamẽ ita ꝙ ſimul eſſe poſſint oppoſita. Unde ſenſus eſt ꝙ ille qui eſt ſedens habet potentiam ad ambulandũ. Hoc modo exponitur a Scoto: illa predeſtinatus poteſt damnari di. xl. ꝑmi ſen. Que in ſenſu compoſito eſt falſa: ⁊ in ſenſu diuiſo uera: ut ibidem diffuſe declaratur.

¶ Tractat conſequenter auctor de qualitate modalium. Circa quod dicit ꝙ quilibet modus facit quatuor propoſitiones modales. ut iſte modus poſſibile ſi ſumatur ſine negatione lata ad moduꝫ ⁊ ad uerbum infinitiuum erit propoſitio affirmatiua tã de dicto qꝫ de modo ut ſor. currere eſt poſſibile. Si vo negatio ſumatur tñ ante uerbum infinitiui modi erit negatiua de dicto. ut ſor. non currere eſt poſſibile. Si vo negatio preponitur tñ ad modũ erit negatiua de modo: ut ſor. currere non eſt poſſibile. Si vo negatio preponatur utriqꝫ erit negatiua taz de dicto qꝫ de modo. ut ſor. non currere non eſt poſſibile. ¶ Circa quod notandum ꝙ lz iſta modalis poſſit dici negatiua in qua dictum negatur ſm Ariſto. in libro priorum. principaliter tamen dicit negatiua ex parte modi negati a quo ipſa ꝓpoſitio dicitur modalis.

¶ De quantitate vo ipſarum notandũ ꝙ lz ex parte dicti poſſit ſumi quantitas: ſicut in illis de ineſſe Ex parte tamen modi neceſſe ſe habet ſicut omnis ⁊ poſſibile uel contingens. Sicut quidam. vnde ſicut ad omnis ſequitur quidam per legem ſubalternarum: ſic ad neceſſe ſequitur poſſibile. Jmpoſſibile autem ſe habet ſicut nullus: ⁊ poſſibile non ſicut quidã non. vnde ſicut ad nullus ſequitur quidã nõ: ſic ad impoſſibile ſequitur poſſibile non: ut ad iſtaz impoſſibile eſt ſor. currere. ſequitur iſta poſſibile eſt ſor. non currere. propoſitiones igitur de neceſſario ⁊ impoſſibili ſunt vniuerſales ex parte modi. propoſitiones vo de poſſibili ⁊ contingenti ſunt particulares. ¶ Et ſciendum ꝙ contingens poteſt ſumi multipliciter: ut patet per Ariſto. in primo libro poſteriorum. vno modo contingens ſumitur pro poſſibili: ut in propoſito. ⁊ tale poteſt dici contingens altum ſeu ſuperius: quia eſt quaſi genus ad alia contingentia. ⁊ tale contingens opponitur impoſſibili ⁊ non neceſſario. vnde tale contingens uel poſſibile dicitur cui non repugnat eſſe. ⁊ diuiditur in contingens neceſſarium. ut omnem hominem contingit eſſe animal. ⁊ in contingens non neceſſarium: quod poteſt dici contingens ad utrunqꝫ: ut homiñ

contingit ambulare. ⁊ tale est nec est necessariū nec impossibile. Et subdiuiditur in contingens natum ⁊ contingens infinitum. dicitur autem contingens natum quod magis se habet ad esse q̄ ad non esse: tamen impediri potest: ut hominem canescere in senectute: quod potest impediri: uel quia nō erit senex: uel etiam quia si fit senex poterit non canescere Contingens vō infinitum est quod nō magis se habet ad esse q̄ ad non esse: ut hominem ambulare.

De consequentijs.

b Arum autem propositionum modalium equipollentie quatuor regulis cognoscuntur. quarum prima est cuicunq; dicto affirmato attribuitur possibile: eidem attribuitur contingens: ⁊ ab eodem dicto remouetur impossibile: ⁊ ab eius contradictorio opposito remouetur necesse. ut sortē currere est possibile: sortem currere est contingens: sortem currere nō est ipossibile: sortem non currere non est necesse. Secunda regula est cuicunq; dicto negato attribuitur possibile: eidem attribuitur contingens: ⁊ ab eodē remouetur impossibile: ⁊ ab eius dicto cōtradictorio opposito remouetur necesse: ut sortem non currere est possibile: sortem non currere est contingens: sortem non currere non est impossibile: sortem currere non est necesse

Tertia regula est a quocūq; dicto affirmato remouetur possibile ab eodem dicto remouetur contingens ⁊ eidem attribuitur impossibile ⁊ eius contradictorio opposito attribuitur necesse: ut sortem currere non est possibile sortem currere non est contingēs. sortem currere est ipossibile. sortē nō currere est necesse.

Quarta regula est a quocunq; dicto negato remouetur possibile ab eodem remouetur contingens ⁊ eidem attribuitur impossibile ⁊ eius contradictorio opposito attribuit necesse. ut sortem non currere non est possibile: sortem non currere non est contingens: sortē nō currere impossibile: sortē currere est necesse. Istarum autem regularū exempla disponuntur in quatuor lineis siue ordinibus figure sequentis que possunt per hos uersus denotari.

Primus amabimus edentulicq; secundus.
Tertius yliace: purpurea reliquus.
Destruit. u. totum. sed. a. confirmat utrunq;
Destruit. e. dictum: destruit. i. q̄ modum.
Omne necessariat impossibile quasi nullus.
Possibile quidam nō possibile quidam nō
Edictū negat. i. q̄ modū: nihil. a. ſ. u. totū.

⁊ hec patent in figura sequenti. Omnes autem propositiones que sunt in prima linea equipollent per primā regulā ⁊ cōuertuntur inter se. que vō in secunda per secundaz. que in tertia per tertiam. et que in quarta per quartā. Item equipollentie uel consequentie modalium possunt haberi per hanc regulam.

Oēs propositiones de possibili ⁊ ipossibili equipollent uerbo similiter se habente ⁊ modo dissimiliter. Et omnes de impossibili ⁊ necessario equipollēt uerbo dissimiliter se habēte ⁊ modo dissimiliter: sed omnes propositiones de possibili ⁊ necessario equipollent uerbo ⁊ modo dissimiliter se habētibus. Et intelligitur modus similiter aut dissimiliter se habere quantuz ad affirmationem ⁊ negationem: ut dicatur se habere similiter cum affirmatur in utraq; uel in utraq; negatur. dissimiliter autem quādo affirmatur in vna ⁊ negatur in alia ⁊ eodem modo intelligendū est de uerbo sicut dictum est de modo. Et sciendum est q̄ in predicta regula nō facimus mētionem de contingenti eo q̄ contingens conuertitur cum possibili. Unde idem est iudicium de propositionib⁹ utriusq;. exēpla autē querātur in figura disposita per quatuor ordines: quia ista regula generalis est ad oēs.

b Je consequenter auctor determinat de consequentijs ⁊ equipollentijs modaliū. Dicuntur autem equipollentie consequentie: quia vna sequitur ad aliam: ⁊ de his ponuntur quatuor regule. ¶ Pro cuius euidentia notandum q̄ per attribui intelligitur affirmari: per remoueri intelligitur negari. dictum etiam affirmatiuum dicitur esse uerbum infinitiuum sumptum cum actō sine negatione: ut sor. currere uel esse currentem. et dictum negatiuum dicitur non esse: ut sor. non currere: uel non esse currentem. ¶ Item notandum q̄ iste quatuor regule. ⁊ per consequens tota figura sciri possunt per has quatuor dictiones: amabimus: edētuli: yliace: purpurea. prima deseruit prime regule: secunda secunde: tertia tertie: quarta quarte. Et sunt in qualibet dictione quatuor uocales seruientes quatuor propositionib⁹ cuiuslibet regule. ita q̄ per primam intelligitur prima propositio: per secundam secunda: per tertiam tertia: per quartaz quarta. Item per. a. intelligitur q̄ propositio intellecta per illam uocalem est affirmatiua tam de dicto q̄ de modo. per. u. negatiua tam de dicto q̄ de modo. per. e. negatiua de dicto. per. i. negatiua de modo. versus. Destruit. u. totum sed. a. confirmat utrumq;. Destruit. e. dictum denegat. i. q̄ moduz. ¶ His premissis regule sunt euidentes: quarū prima talis est: q̄ cuicunq; dicto affirmato attribuitur possibile eidem attribuitur contingens: ⁊ ab eodē remouetur impossibile: ⁊ ab eius cōtradictorio opposito remouetur necesse: ut possibile est sor. currere. ergo ꝓtingēs est sor. currere: quia possibile ⁊ cōtingēs in ꝓposito sumunt ꝓ eodez. Et ultra sequitur nō impossibile est sor. currere. Luz enim possibile ⁊ ipossibile contradicant: sicut nullus ⁊ quidam equipollebunt ꝓponendo negationē vni illoꝝ iuxta

regulas

regulas equipollentiarum. bene ergo sequitur possibile est fore. currere. ergo nō impossibile est fore. currere. Et vlterius sequit. non necesse est fore. nō currere. Quod ex hoc patet quia necesse ⁊ possibile opponunt subalterne. sicut omnis ⁊ quidam. Equipollebunt ergo preponēdo ⁊ postponēdo ꝫ regulas equipollētiarū. Et sic possibile est fore. currere ⁊ nō necesse est fore. nō currere possibile eidem attribuit equipollent. ¶ Secunda regula talis est cuicūqz dicto negato attribuitur possibile eidem attribuitur contingens ab eodem remouet impossibile ⁊ ab eiꝰ cōtradictorio opposito remouet necesse: ut possibile est nō esse: contingens est non eē: nō impossibile est nō esse: non necesse est esse. Ista regula de cōsequētibꝰ potest patere per ea que dicta sunt: p̄ponēdo ⁊ postponēdo negatiōes modis: sicut fit in signis ꝫm regulas equipollentiarum: ⁊ ista applicatio magis nalet ponēdo modum a parte subiecti ꝫ a parte predicati ꝫm cōformitatem ad signa. ¶ Tertia regula est a quocūqz dicto affirmato remouetur possibile ab eodē remouetur contingens: eidem attribuit impossibile: ⁊ eius cōtradictorio opposito attribuitur necesse: ut non possibile est esse: non contingens est esse: impossibile est esse: necesse est non esse. ¶ Quarta regula est ista a quocunqz dicto negato remouetur possibile ab eodem remouetur: contingens eidem attribuitur impossibile: ⁊ eius contradictorio opposito attribuitur necesse. Exemplū nō possibile est non esse: non contingens est non esse: impossibile est non esse: necesse est esse. ¶ Et sciendum q̄ omnes propositiones que sunt in prima linea equipollent per primam regulam: ⁊ que in secunda per secundam: ⁊ que in tertia per tertiam: ⁊ que in quarta per quartā. ¶ Circa qō notāduz q̄ in figura sequēti sunt q̄tuor linee circulares: ⁊ hec est figura composita ad similitudinem figure p̄positionum de ineſſe: ut pateat oppositio modalium per cōformitatem ad illas de ineſſe: ita q̄ in prima linea superiori ponunt vniuersales affirmatiue. In secunda vniuersales negatiue. in p̄ma vō linea inferiori ponuntur particulares affirmatiue: in secūda particulares negatiue. prima autez linea in proposito dicitur prima linea inferior: qꝛ in ea ponuntur propositiones prime regule. secūda vō linea est secunda inferior quia in ea ponūtur p̄positiones secunde regule. tertia vō linea dicitur secunda superior: qꝛ in ea ponuntur p̄positiones tertie regule. ⁊ quarta linea dicit p̄ma superior qꝛ in ea ponunt propositiones q̄rte regle. ¶ Notificat insup auctor equipollentias modaliū per vnā aliā regulam trimembrem dicens q̄ omnes p̄positiōes de possibili ⁊ impossibili equipollent uerbo similiter se habēte: modo autem dissimiliter: ⁊ intelligitur per uerbū ip̄m uerbum infinitiui modi: qō similiter se habet quando in utraqz affirmatur: uel in utraqz negatur. Dissimiliter se habet quādo affirmatur in vna ⁊ negatur in alia. ⁊ idem dicēdum est de modo. Causa huius prime partis regule est qꝛ possibile ⁊ impossibile contradicunt: sicut qdā ⁊ nullus. Sicut ergo preponēdo negationē signo contradictorie equipollēt in illis de ineſſe per primam regulam equipollentiarum sic in preponendo modo. Negatur enī quātitas ⁊ qualitas cum negatio cadat supra modum ⁊ super copulam principaliter vnientem modo dictuz. vnde iste equipollent. possibile est esse nō impossibile est esse. ¶ Secūda pars huius regule est q̄ omnes p̄positiones de impossibili ⁊ necessario equipollent modo similiter se habente: ⁊ uerbo dissimiliter. Unde iste equipollent. impossibile est eē necesse est non esse. cuius causa est qꝛ necesse ⁊ impossibile contrariantur sicut omnis ⁊ nullus. sicut ergo per secundam regulam equipollentiarū negatio postposita facit eqpollere contrarias in illis de ineſſe: sic in istis negatio postposita ad uerbum infinitiui modi: cum neget solaz qualitatem dicti: nō autem negat quātitatem modi: cum actus eius terminetur in ipsa compositiōe partium dicti: nec trā seat usqz ad modū. ¶ Tertia pars huiꝰ regule est q̄ omnes p̄positiones de possibili ⁊ necessario equipollent modo ⁊ uerbo dissimiliter se habentibus: cuius causa est: quia necesse ⁊ possibile se habēt subalterne: sicut omnis ⁊ quidam. sicut ergo preponendo ⁊ postponendo negationem subalterne equipollent in illis de ineſſe per tertiā regulā eqpollentiax sic in proposito. Unde iste equipollent. possibile est esse: non necesse est non esse.

Item propositionū modalium alie sunt contrarie. alie subcontrarie. alie cōtradictorie alie subalterne. vnde quartus ordo et tertius contrariantur siue propositiōes posite in tertia et quarta lineis. Primus ordo et secundus subcontrariantur. Primus ordo et tertius cōtradicunt et similiter secūdus et quartus. ꝫ primus ordo subalternat quarto et similiter secundus tertio.

Einde agit auctor de oppositione modaliū ex parte modi dicens q̄ alique sunt contrarie: alique subcontrarie: alique cōtradictorie ⁊ alique sublaterne. quartus ordo ⁊ tertius contrariātur. scilicet propositiōes ordinate in tertia ⁊ in quarta linea: ut patet per hunc uersum. Tertius est quarto semper contrarius ordo. hoc patet sic: quia vniuersalis affirmatiua ⁊ vniuersalis negatiua contrariantur. Omnes autē propositiones q̄rti ordinis sunt vniuersales affirmatiue de modo. Equiualent enim isti. necesse est esse. ⁊ oēs de tertio ordine sunt vniuersales negatiue. Unde equiualēt isti: impossibile est esse. ⁊ sic contrariantur. Primus autem ordo ⁊ secundus subcōtrariantur. vnde uersus. Sic etiam linea sub contraria prima secunde. hoc modo patet quia particularis affirmatiua ⁊ particularis negatiua subcontrariantur. Omnes autem propositiones primi ordinis sunt particulares affirmatiue. vnde equiualent isti. possibile est esse. Et omnes secundi ordinis sunt particulares negatiue. vnde equiualent isti. possibile est non esse: quia subcontrariantur. Item primus contradicit tertio se enim habent sicut particularis affirmatiua ⁊ vniuersalis negatiua. secundus etiam contradicit quarto cum se habeant ut particularis negatiua ⁊ vniuersalis affirmatiua. vnde uersus.
Tertius est primo contradictorius ordo. Pugnat cum quarto contradicendo secundus. Item prima linea subalternatur quarte. habent enim se sicut particularis affirmatiua. ⁊ vniuersalis affirmatiua. ⁊ secūda subalternatur tertie cū propositiōes posite in tertia sint vniuersales negatiue. vñ uersus.
Prima subest quarte vice particularis habens se.
Hac habet ad seriem se lege secunda sequentem.

¶ Et notandum q3 contingens sequatur ad necesse prout contingens conuertitur cum possibili: ꝛ est superius ad necesse: sicut animal sequitur ad hominem: accipiendo tamen contingens pro illo qđ potest non esse non sequitur ad necesse: imo sibi repugnat. hec de modalibus.

Necesse. 4° ordo Purpurea		Impossibile. 3° ordo Yliace.
nõ possibile est nõ esse non cõtingẽs est non eẽ impossibile est non esse necesse est esse	Cõtrarie	nõ possibile est eẽ non cõtingens est eẽ impossibile est eẽ necesse est non esse.
Subalterne	Contra dictorie	Subalterne
pmus ordo amabimus		secundus ordo edentuli
possibile est eẽ cõtingẽs est esse: nõ impossibile est eẽ: non necesse est nõ est eẽ. possibile	Subcrie	possibile est nõ eẽ: contingens est nõ esse non impossibile est non eẽ necesse est esse. ptingẽs

De predicabilibus.

p ¶ Redicabile quandoq3 sumit pro prie qñq3 cõiter. Et sic dicit pdicabile qđ de plurib9 vniuoce pdicatur ut homo de sorte ꝛ de platone ꝛ sic de alijs. Quandoq3 sumitur communiter ꝛ sic dicitur pdicabile quod de vno solo siue de plurib9 predicatur vniuoce: uel equoce ut homo de sorte uel de platone. Unde predicabile prie sumptum ꝛ vniuersale idem sunt secundum rem. tamen differunt secundum rationez: quia vniuersale diffinitur per esse in: predicabile vo per dici de. Est autem predicabile quod aptum natum est dici de pluribus. Uniuersale autem quod aptuz natum est esse: in pluribus.

h ¶ Ic auctor incipit agere de predicabilibus siue vniuersalibus. Ad cuius euidẽtiam diuidit ipsum predicable in predicabile prie sumptum ꝛ communiter. predicabile prie sumptum est aptum natum dici de pluribus vniuoce. predicabile vo cõmuniter sumptum est quod de vno solo uel de pluribus predicatur. De predicabili vo prie sumpto est presens intẽtio: quod est idem q vniuersale secundum rem differens: tamen sm rationem. Ratio enim predicabilis sumitur ab hoc quod est dici de pluribus. Ratio vo vniuersalis per hoc quod est esse in mltis. vniuersale enim dicitur quod est aptum natum esse in pluribus. ¶ Pro quo notandum q vniuersale cuz sit vnum concretum potest capi tripliciter. vno modo pro per se significato qđ est vniuersalitas ꝛ secũda intentio: que scilicet est quedam relatio ratiõis in predicabili ad illud de quo est predicabile: ꝛ hũc respectum rationis significat hoc nomen vniuersale pro illo quod denominatur ab ista intentiõe vniuersalitaz: que est aliqua res prime intentionis. Et sic ipsa natura que est in singulari dicitur vle: in cõcreto sicut vlitas in abstracto. alio modo sumit vniuersale: ꝗtenus nõ est de se hec. tertio modo pro aggregato ex re prime intentionis ꝛ secunde. Quod autem hic dicitur de hoc termio vniuersale potest similiter dici de alijs terminis secunde intentiõis fingendo etiam ipsis abstracta: ut genus significat secundam intentionem in cõcreto ꝛ generalitas in abstracto: ꝛ sic de alijs. ¶ Notandum insuper q licet ipsa natura que est in aliquo singulari sit ita cõmunis q sibi nõ repugnat esse in alia singularitate quantum est de se: 3 sibi repugnet ut facta propria isti per indiuidualem differentiam ipsam contrahentem: non tamen ita communis est q sit in potentia propinqua q predicetur de multis actu. Unde ipsa natura 3 non sit in re sine singularitate: tamen de se non includit singularitatem nec vniuersalitatem. Equinitas enim sm Auicẽ. est tñ equinitas: nec est vna nec plures: hoc est nec icludit quãtum est de se vnitatem singularitatis nec pluralitatem vniuersalitatis. hoc tamen non obstante: cuz omne ens sit vnum ipsa natura habet propriã vnitatẽ que est eius passio. Hec est vnitas maior vnitate vniuersali: ꝛ minor vnitate numerali: quod sic potest probari. Simile ꝛ equale fundantur super vnum er 5° metaphysice: sed nullo intellectu existente est realis similitudo albi ad album sm albedinem. ergo aliqua realis vnitas est prorimũ fundamentum huius relatiõis realis: quia relatio realis non fundatur super ens rationis formaliter. Non est autem hec vnitas numeralis: patet; quia hoc album ꝛ illud non sunt vnum numero. quia nihil vnum numero est simile sibiipsi. ergo est aliqua alia realis vnitas. Itẽ si ois vnitas realis est numeralis. ergo omnis diuersitas realis erit numeralis consequens est falsuz. ergo ꝛ antecedens probatio consequentie. quia vnum ꝛ multa idem ꝛ diuersum sunt opposita er quarto metaphysice. Totiẽs autem dicitur vnum oppositorum: quotiens reliquum primo thopicorum. falsitas cõsequentis patet quia sic tm differret sor. a platone quantum differunt a brunello. ꝛ tunc intellectus non posset abstrahere a sorte ꝛ platone aliquod commune magis ꝗ a sorte ꝛ brunello: ꝛ tunc quodlibet vniuersale esset purum figmentum: quod est absurdum. Cum ergo ipsa natura sit vna vnitate minori ꝗ sit vnitas numeralis: sequitur q ipsa de se non sit singularis: Et sic vniuersale est aliquid in re. ¶ Sed contra hoc arguitur tripliciter. primo sic. ¶ Intellectus agens sm commentatorem facit vniuersalitatem in rebus. ergo vniuersale non est preter operatiõem intellectus. ¶ Item sm Boctiũ de vnitate ꝛ vno. Omne qđ est ideo est: qz vnũ numero est. ergo ipsa natura de se est singularis. ¶ Item Aristo. dicit septimo metaphysice q substantia cuiuslibet rei est propria rei cuius est ꝛ non inest alteri sed ipsa natura est substantia cuiuslibet rei. ergo nõ est

cõmunis sed propria.

¶ Pro responsione ad ista argumenta. Notandũ primo q esse in itellectu põt capi dupl'r. vno modo subiective: vt spẽs act⁹ ⁊ habit⁹ sunt in aia. alio modo obiective: ⁊ hoc dupl'r. vno modo habitual'r. ⁊ pmo qñ. s. est ibi per spẽm manentem in intellectu immediate motiuam ad intellectionem. alio modo actualiter ⁊ scẽdario: puta quando iam actu monet ⁊ intelligitur. ¶ Secundo notandum q duplex est vniuersale. s. in potẽtia ⁊ in actu. vniuersale in potẽtia est ipa quiditas uel natura que est in re cuz singl'aritate que est in potẽtia remota ad hoc ut predicetur de ml'tis. vniuersale in actu est ipa qditas denudata per itellectũ agentẽ a singularitate ⁊ a cõditionibus singulariũ: que nõ solũ est cõmunis multis: sed est in potẽtia ppinqua ut põdicet de multis. sm enim Arl. p° posteriorũ. Ad hoc q aliqd sit vniuersale requirit q sit vnũ in multis ⁊ põdicabile de multis. ¶ Et tunc ad cõmentatorez dicentẽ q intellectus facit vniuersalitatẽ in rebus. Dico q intelligit q itellectus agens facit de vniuersali in potentia vniuersale in actu. ¶ Ut enĩ dictũ est 2° c° prime partis huius libri. Species in fantasia nõ põt mouere intellectũ possibilem ad cognoscẽdũz vniuersale actu: cũ ipsam rẽ repzesentet cũ cõditionibus singulariũ. Intellectus igitur agens cuz fantasmate causant speciem intelligibilez in itellectu possibili que repzesentat ipsam naturam uel quiditatem actu abstractã ab huiusmodi cõditionibus singularium. que lz sit in re quantum ad id quod est: tamen est obiective ⁊ habitualiter in itellectu: inquãtum repzesentat per huiusmodi spẽm. Et quando actualiter intelligitur: tũc est ibi actualiter: ⁊ ut sic vniuersale actu est pma intẽtio ⁊ termin⁹ cõmunis impositus ab intellectu ad significandũ ipsum obiectum intellectũ: ⁊ est termin⁹ prime intentionis. quando autẽ intellectus cõparat ipsum obiectuz cognitum ad inferiora: tunc fit illa secũda intẽtio que dicitur vniuersalitas: que non ẽ aliqd in re: sed tñ habet esse in itellectu comparãte. ¶ Notandũ insuper q ipsa quiditas uel essentia sic abstracta per intellectũ potest cõsiderari dupliciter. vno modo in se nõ cõintelligẽdo singularitatẽ nec illã secũdaz intentiõem que dicitur vniuersalitas. Et ut sic cõsideratur a metaphysico: ⁊ exprimit per diffinitionem: ⁊ est obiectuz intellectus nostri pzo statu isto. alio modo potest cõsiderari iquantũ subest tali intẽtioni secũde que dicitur vniuersalitas: ⁊ sic cõsideratur a logico. Logicus enim cõsiderat secũdas intentiones applicatas pmis in qb⁹ fundant. ¶ Ad secũdum quãdo dicebat. Omne qõ est ⁊c. potest dici q illud habet ueritatez de re que per se subsistit. Ipsa autem natura nõ est huiusmodi: qz non existit per se sed in singulari.

¶ Contra hoc arguit: qz ut dicit Boetius quicqd est in vno numero est vnũ numero. Cum ergo ipsa natura sit in singulari qõ est vnũ numero erit vnum numero. ¶ Rñdeo q qcquid est in vno numero: ut in isto lapide est vnum numero: uel põmo uel per se uel denominatiue. põmo ut illud per quod vnitas talis cõperit huic cõposito. s. ipsa differentia indiuidualis: per se ut hic lapis cuius illud quod est põmo vnũ hac vnitate est per se pars' denominatiue tñ ut ipsa quiditas lapidis que est potẽtialis ad entitatem idiuidualem ipsam denominãtem. Et rideo quasi denomiatiue respicit actualitatẽ eius ⁊ vnitatem. Similiter istud patet in alio simili manifestiori. Posset enĩ argui sic. Quicquid est in vno spẽ est vnũ spẽ: sed color est in albedine que est vnũ spẽ. ergo est vnũ specie. ergo non habet vnitatẽ minorem vnitate speciei. Non sequitur: vnde color in albedine est vnũ specie nõ per se nec põmo sed denominatiue tñ. Differentia aũt specifica est vna primo: qz sibi põmo repugnat diuidi in plura specie. Albedo aũt est vna spẽ per se sed nõ primo: qz per aliquid itrinsecũ sibi. s. ipsam differẽtiã. ¶ Ad tertiũ dico q philosoph⁹ nõ vult dicere q substantia cuiuslibet rei sit ppria ita q ex natura sua sit idiuidua sed qz facta est ppria aliquo contrahente quo posito non potest incidere alteri lz sibi nõ repugnet ex se q cũ quacũqz vnitate singulari ponat. hanc materiã declarat Scotus ml'tipliciter. iij. di. 2. sen. de hoc etiam vide primo ⁊ septimo metaphysice.

Predicabile autem proprie sumptum siue vniuersale diuidit per genus speciem differentiam proprium ⁊ accidens: ⁊ solum de his hic intendimus.

d Iuidit ulterius auctor põdicabile ppie sumptuz siue vniuersale per gen⁹ spẽm differentiam ppium ⁊ accidens. Ad cuius euidentiam sciendum q põdicabile seu vniuersale sumit hic pro ipsa secũda intentione que dicit vniuersalitas: ⁊ est relatio rationis causata per intellectũ cõparantem superius ad inferiora: ut predicabile de ipsis. Quod qdem põt cõparari ad ipsa dupliciter: scilicet ut põdicabile de ipsis in quid uel quale. Si in qd hoc est dupliciter: uel quia de plurib⁹ differẽtib⁹ specie. Et talis comparatio dicitur genus uel de pluribus differentibus numero: ⁊ talis dicitur spẽs. Si in quale uel essentiale uel accidentale. Si essentiale sic est differẽtia: si accidentale hoc est dupliciter: quia uel põdicatum habet causam necessariam in subiecto uel nõ. si põmum sic est ppriuz: si secundum sic est accidens.

¶ Sed cõtra hanc diuisionem arguit dupliciter. primo sic. Predicabile predicatũ ⁊ predicamẽtuz idem sunt sm rem. ergo nõ plura nec pauciora debẽt esse põdicata ⁊ predicamẽta q̃z predicabilia: cõsequens est falsum qz ponunt decem predicamẽta ⁊ quatuor predicata tñ. ¶ Item vnum membruz vnius diuisionis includitur in alio. ergo diuisio nõ est bona. antecedens est notum: quia genus includitur in specie: probatur cõsequẽtia quia membra diuidentia bone diuisionis nõ debent coincidere ad inuicem: sed esse opposita uel disperata. ¶ Itez idem est accidens ⁊ genus. ergo non debet accidẽs condiuidi contra genus. consequẽtia est nota. ⁊ probatur antecedens: quia color est genus albedinis ⁊ accidens hominis. ¶ Rñdeo ad pmũ q lz idẽ sm rem sit predicabile põdicatum ⁊ põdicamẽtũ: tñ differunt sm rationẽ. predicabile enim dicitur qõ potest predicari de pluribus. predicamẽtum vo sumitur pro genere generalissimo: uel pro tota coordinatione predicabiliũ sm sub ⁊ supra ⁊ lateraliter. predicatum vo dicit illud per quod potest terminari uel solui questio dubitabilis uel problema: in qua scilicet potest opponi ad utrãqz partem contradictionis. Philosophus autez in thopicis determinãs de syllo dyalectico docet modũ soluendi huiusmodi dubitationes. Unde ibi ostendit de aliquo quõ põtsciri q est gen⁹. ⁊ sic de alijs. Põit igit ibi q̃tuor

ꝑdicata.ſ. duo in qđ: que ſunt genus ⁊ diffinitio: ⁊ duo in q̄le.ſ. ꝓpriū ⁊ accidēs: qa ois queſtio dubitabilis poteſt terminari ⁊ ſolui: reſpondendo per aliquod iſtorum. uel per aliquod reductū ad illa quia autem nō fit queſtio de indiuiduis: cum de illis nō ſit ſcientia ſed de ſpeciebus: ideo ſpecies non numeratur inter predicata: cum in talibus queſtionibus ſit ſubiectum. Nec de differentia ſpecifica fit mentio ibi: quia idem eſt iudicium de illa ſicut de ſpecie: poteſt autem reduci ad diffinitionem. Differentiam autem genericam reducit philoſophus ad genus cum in ipſo formaliter includatur.

¶ Ad ſecūdum dico ꝙ genus ⁊ ſpecies poſſunt capi dupliciter. vno modo fundamētaliter: ⁊ ſic vnū includit in alio. ut animal in hoīe. alio modo formaliter pro ipſis ſecūdis intētiōib⁹: ⁊ ſic ſunt intentiones diſtincte nec coincidūt. ¶ Ad tertiū dico ꝙ ly ſit idē genus ⁊ accidens. hoc tamē nō reſpectu eiuſdez. eſt enim genus reſpectu ſuorū inferiorū: ⁊ accidens reſpectu ſubſtantie.

De genere.

Genus dicitur tripliciter. primo modo dicitur genus ut eſt collectio multorum quodam modo ſe habentiuz ad inuicem et ad vnum principium: ut collectio eorum qui ſunt de eadem parentela ⁊ deſcēdunt ab vno auo ut romani a romulo. Secundo modo dicitur genus principium vniuſcuiuſqz generationis ut pater uel prīa. Tertio mō dicit genus cui ſupponit ſpēs ⁊ hoc ultimo modo ſumitur hic ⁊ diffinit ſic. Genus eſt quod predicatur de pluribus differētibus ſpecie in eo quod quid: ut animal predicat de hoīe ⁊ de equo qui ſpecie differūt.

Ꝓcedentib⁹ auctor determinauit de ꝑdicabili in cōmuni. hic ꝓſequēter icipit determinare de quolibet ipſorū in ſpeciali. ⁊ primo de genere ponēdo triplicem eius acceptionez. Primo modo genus eſt collectio multorū habentium quādam cōnexionē ad inuicē ⁊ ad vnū ꝓncipiuz. ⁊ ſic genus dicit ꝓgenies. Et hoc modo illi qui deſcendunt ab eodē auo dicūtur de eodē genere ul parētela. Alio modo ſumitur genus pro ꝓncipio illius generationis. ⁊ ſic genitor uel auus dicit gen⁹: qz eſt ꝓncipiuz ꝓductiuū illius ꝓgenici. Locus etiā generatiōis uel patria dicit genus ratiōe virtutis generatiue ⁊ cōſeruatiue que eſt in ipſo ſm habitudinē uel reſpectū quē habet ad corpora celeſtia. Videmus enī alicꝫ animalia in vno loco generari que nō generant in alio. Item patet de arboribus plantis ⁊ metallis. tertio modo dicit genus ſub quo ponitur ſpecies. ⁊ ſic ſumit in ꝓpoſito. qđ eſt uerū immediate ad differentiā indiuidui quod ponit ſub genere: nō tamē imediate. ¶ Et notādū ꝙ ly gen⁹ poſſet alio modo ſumi: tamē due ꝓme acceptiones generis hic enūciant ꝓpter quādam conuenientiā quā habent cū genere logico. Sicut enī genus ꝓmo modo dicit collectionē multorꝫ: ſic genus logicum dicit collectionē multarū ſpecierū. Et ſicut gen⁹ ſecundo modo dictū eſt ꝓncipiuz effectiuū ipſius parentele: ſic genus logicum eſt intrinſecū principiuz ſuarum ſpecierum: cum ex ipſo ⁊ differentia conſtituat ſpecies. Genus aūt logicum ſic diffinitur.

¶ Genus eſt qđ predicatur de plurib⁹ differentibus ſpē in eo ꝙ qđ. ut ad interrogationē factaz per quid rīdet per qđ. ut ſi querat qđ eſt hō: rīdet aial

¶ Circa qđ notādū ꝙ ly ꝑdicat dicit aptitudinē ⁊ nō actuz: ſicut in alijs diffinitionibus. ¶ Item notandū ꝙ quid ſignificat eēntiā per modū ſubſtātie. ſubſtātie autem eſt ſubſtare. ſ. alijs. Cum ergo materia ſubſtet forme. eſt enī fundamētum ⁊ receptaculū formarum: ⁊ genus ſe habet ut materia: ideo cōueniētius reſpondet ad interrogationē factā per quid. Subſtātie eſt etiam per ſe ſtare: quia igit genera ⁊ ſpecies ſignificant per modū per ſe ſtantis: ideo in quid cōgrue ꝑdicant. Differentie vo in q̄le quia ſe habēt ut forme: ⁊ ſignificāt per modū adiacentis determinātis ⁊ qualificātis. ¶ Notandū ꝙ aliqd poteſt ꝑdicari in quid tripliciter. vno modo ſm rem ⁊ modum ſimul ut genera ⁊ ſpēs ſubſtātie. ſecūdo modo ſm rez tm̄. ut differētia que dicit per modum q̄lificantis. tertio modo ſm moduz tm̄. ut genera ⁊ ſpēs accidētium. ¶ Notādum inſuper ꝙ genus pōt ſumi uel pro ipſa ſecūda intentione que eſt habitudo uel cōparatio quiditatis predicabilis in quid de plurib⁹ differētibus ſpecie ad ipſas ſpēs uel pōt ſumi pro ipſa re uel quiditate in ſe ꝯſiderata abſolute: uel tertio modo pro ipſa quiditate concepta ſub illa ſecūda intentiōe. Hic aūt nō diffinit ipſa qditas uel res abſolute ꝯſiderata: quia eius cōſideratio nō pertinet ad logicum ſed ad metaphyſicuz. Sed ſm aliquos hic diffinitur ipſa quiditas ꝯſiderata ſub illa ſecūda intētione: que optimo ſatis eſt ꝓbabilis: qz logica eſt de ſecūdis intētiōib⁹ adiūctis primis ſm Auic. Et ſm hoc de facili poſſunt intelligi diffinitiōes que ſunt in logica. Verūtamē quia qditas ſic cōſiderata nō dicit vnum conceptum per ſe: ſed per accidēs aggregatū: ſcilicet ex re ⁊ intentione. Diffinitum autem debet eē vnuz per ſe ex 7° metaphyſice: qz etiaz logicus per ſe cōſiderat ſecūdas intentiōes: primas autē non niſi in quātum ſunt fundamēta ſecundarum: videt melius dicendum ꝙ hic diffinitur ſecunda intentio: qđ conſonat dicto Scoti. j. di. 4. ſen. ubi ait ꝙ intentiones logice que ſignificāt conceptus in anima per ſe vnos diffiniuntur aſſignando eis genera ⁊ differentias eo modo quo poſſunt ea habere: ponendo etiam ipſarum fundamētum ⁊ terminū: ſicut fit cōmuniter in relationibus. Hoc modo diffinit intentio quam dicit genus. cui loco generis aſſignat ratio ꝑdicabilis que eſt cōmunis ad quinqz ꝑdicabilia. Predicari autem de pluribus differētibus ſpecie in quid ponitur loco differētie. Per hoc enim differt genus a ſpecie ⁊ differētia: non qdem ꝙ illa ſecunda intentio que dicit genus predicet de pluribus differentibus ſpē: ſed quia eſt nata fundari in quiditate ſic predicabili. Ipſa enim intentio ſolum predicatur de pluribus differentibus numero ſm Scotum. vj. q. quolibetorū. Fundamentum ergo intentionis eſt illud quod predicatur. Termini vo ſunt ipſe ſpecies de quibus predicatur. Genus igitur eſt predicabile quod predicatur ⁊c̄. hoc eſt genus eſt relatio predicabilis quod ꝑdicatur de pluribus differentibus ſpecie ⁊c̄. De quo nota ea que dicta ſunt in diffinitione propoſitiōis: ſecundū hoc poterunt declarari alie diffinitiones ſecundarum intentionum logicalium. circa quod non intendo immorari.

¶ Sed contra ꝑdicta arguit tripliciter: ⁊ videtur

q hic nō diffiniat intentio generis: q hic diffinit illud quod p̄dicat de plurib⁹ differentib⁹ specie: sed intentio nō p̄dicat. Sed res subiecta intētioni: ergo intentio hic nō diffinit. maior est nota. p̄bat minor: q illa est uera. homo est animal: ista aūt est falsa. hō est gen⁹. ¶ Itē videt q predicabile nō se habeat ut genus ad intentionē generis: q tunc idem esset superius ⁊ inferius respectu eiusdem. p̄batur cōsequentia. sicut ista est uera: genus est p̄dicabile: ita ista p̄dicabile est genus posito casu q sit gen⁹ ad quinq̄ p̄dicabilia. ¶ Itez videt q genus etiā sumptum pro re subiecta intētioni nō predicet de pluribus differētib⁹ specie: ut animal de hoie q pars nō p̄dicatur de toto: genus aūt est pars essentialis speciei: cū se habeat ut materia: differentia aūt ut forma. 8° metaphysice. ergo gen⁹ nō p̄dicat de spē. ¶ Respondeo ad p̄mū dicēdum est q maior nō est uera. Non enī illud qō predicat hic diffinit: sed intentio que fundat in id quod p̄dicat que qdem per suum fundamentū notificatur. nec est incōueniens relationes ratiōis diffiniri per sua fundamēta: cuz Aristo. 5° metaphysice distinguat modos seu spēs rōnum realiū per ipsarū fundamēta: q ipse differentie specifice ꝓpter earū modicā entitatez fortenos latent. Rōnes aūt rationis sunt minoris entitatis q̄z relationes reales. ¶ Ad secūdum quando arguitur q si predicabile esset genus tūc idem esset superius ⁊ inferius respectu eiusdē. Dico q consequentia nō ualet. ad p̄batiōem respondeo: q quando dicebat genus est p̄dicabile est p̄dicatio per se supioris de suo iferiori: sicut p̄dicabile est supius ad genus. ¶ Quādo aūt dicit p̄dicabile est genus: nō est p̄dicatio per se: sed denominatiua predicatio: sicut dicendo animal est genus. ¶ Contra hoc arguitur q inferius nō potest denoiatiue p̄dicari de suo superiori: cū in predicatione denoiatiua p̄dicatum distinguat realiter a subiecto sicut accidēs eius.
¶ Respondeo q illud est uerū in p̄dicatione denominatiua stricte sumpta: nō autē large: ut enim dictum est. c. p̄cedenti: q supius est potentiale respectu inferiorum. Inferius aūt est actuale: ideo quasi denoiatiue ipsuz respicit. Inferiora etiā quodāmodo accidunt superioribus; accipiēdo etiā accidens pro extraneo: q non sunt de ratione superiorum.
¶ Ad tertium dico q pars non p̄dicat de toto per moduz partis. vnde ista est falsa. homo est animalitas: sed bene p̄dicatur per modū totius in cōcreto ratione suppositi q̄ cōcernit: ⁊ ideo hec est uera homo est animal.

a Ꝺ cognoscēdum autem hoc mēbrū s. differētib⁹ specie oportet scire q differens dicitur tot modis quot modis dicitur idem. Idem autem dicitur tripliciter. s. idem genere idem specie idē numero Eadem genere sunt quecunq̄ sub eodem genere continentur: ut homo est asinus sub animali eadem specie sunt quecunq̄ sub eadem specie continentur ut sortes et plato sub hoie Idem numero dicit quad rupliciter scilicet idem nomine idem diffinitione idē proprio ⁊ idem accidente. Eadem nomine sunt quorum res est una nomina ꝟo plura ut marcus tullius. Eadem diffinitione sunt quorū vnū est diffinitio alteri⁹: ut animal rationale mortale est diffinitio hominis. Eadem proprio sunt quorum unum est proprium alteri⁹: ut homo est risibile. Eadē accidēte sunt quorū vnū est accidens alterius ut sor. ⁊ albedo que est in ipso. Similiter differens dicitur tripliciter. s. genere specie ⁊ numero. Differentia genere sunt que sub diuersis generibus continent: ut homo sub animali arbor sub plāta Differentia specie sunt quecunq̄ sub diuersis speciebus continētur: ut homo est asinus sub animali. Differētia numero sunt que faciunt diuersum numerum: ut sortes ⁊ plato. Illud ꝟo dicitur predicari in qd quod conuenienter respōdetur ad interrogationem facta per quid: ut si queratur quid est homo conuenienē respondetur animal: ⁊ ideo aīal predicatur in quid de homīe. Aliter aūt diffinitur sic gen⁹. genus est cui supponit spēs.

q Ꝟia ꝟo opposita iuxta se posita clarius elucescūt. ¶ Quot enim modis dicit vnū oppositorum: tot modis dicit ⁊ reliquū. Ideo dicit auctor q ad cognoscendū hoc mēbrum differentibus specie oportet scire quot modis dicit idē q̄z tot dicitur differens. Idem aūt dicitur tripliciter: idem genere: idem spē: idez numero. Unde eadem genere dicunt q̄cunq̄z sub eodē genere continentur: ut homo ⁊ asinus sub animali. Et per oppositum differētia genere dicūtur que sub diuersis generibus ꝓtinent: ut homo sub animali: ⁊ arbor sub planta.
¶ Ꝓ quo est notandū q dupler est genus. s. logicum ⁊ philosophicū. Genus philosophicū dicitur subiectuz uel materia que est subiectū generatiōis ⁊ corruptionis. vnde illa sunt idem genere philosophico que habent idē subiectū uel materiam cōmunem circa quā possunt habere trāsmutationez mutuam: ⁊ que non habēt non sunt idē genere hoc modo. Et de tali loquit Ari. 1° metaphysice: ubi dicit q corruptibile ⁊ incorruptibile differūt plus q̄z genere. Illa ꝟo sunt idem genere logico que conueniunt in aliquo cōmuni predicabili de pluribus differentibus specie in quid. ⁊ de hoc genere loquit auctor non de p̄mo. Unde substantia corporea ⁊ incorporea lz sint idem genere logico: tamē differūt genere philosophico. Eadē spē sunt que sub eadē spē cōtinent: ut sor. ⁊ plato sub homine. Differētia ꝟo specie dicuntur que cōtinentur sub diuersis speciebus: ut sor. ⁊ brunellus: uel que habent differētias specificas oppositas: ut homo ⁊ equus. Eadem numero dicuntur que nō faciunt diuersum numeruz: ut homo ⁊ animal ratiōale. Differentia ꝟo numero sunt que faciunt diuersum numerū. ut sor. ⁊ plato faciunt numerū binarium que est species diuersa a trinario: ⁊ si adderet Cicero esset numerus ternarius. Sunt enim distincte res numerate habentes distinctas differētias numerales. Et ponit auctor q̄tuor modos idētitatis nūeralis. Et silr posset ponī q̄tuor modi differētie numeralis. Sz hoc non est necesse: quia satis habētur per alias. s. per modos idētitatis numeralis. quorū p̄us est idē nomine. ⁊ dicunt eadem noie quorū res est una: noia

vo plura. ꝛ sunt noīa synonima. ut marcus tullius que ly sint plura noīa: dicuntur tamē eadem nomine: quia conueniunt in identitate rei nominate.
Secundus modus est idem diffinitione: quādo. s. vnum est diffinitio alterius: ut animal rationale ꝛ homo ꝛ possunt reduci ad p̄mū modū: quia per uaria nomina diffinitiōis ꝛ diffiniti iportatur res eadez: que qdem per diffinitū importat implicite ꝛ per diffinitionē explicite. Tertius modus est idez ꝑpr̄io: quādo scilicet vnū est proprium alterius: ut risibile est propriū hominis. Quart⁹ modus est idē accidente quando vnum est accidens alterius.
¶ Ad euidentiā p̄dictorum notandū q̄ differētia ꝛ diuersa aliquādo sumunt large: ꝛ sic vnum sumitur pro reliquo. Unde sicut dicimus diuersa numero genere uel specie sic ꝛ differentia numero genere ul' specie. alio modo sumunt stricte: ꝛ sic differūt ad inuicē. Illa eni que in nullo quiditatiue conuenīūt ut ultime differētie dicunt p̄mo diuersa: non tamē dicuntur differētia: quia ut dicit philosophus qnto metaphysice. differentia sunt aliqd idem entia. i. in aliquo cōueniētia: ut homo ꝛ equus que conuenīūt in animali: ly differant per rationale ꝛ irrationale
¶ Notandū insup ꝟm Scotū. di. iij. ꝛ. sen. q̄ vnaqueq; res est singularis: ꝛ vna numero per aliquaz entitatē positiuā persone determinātē naturam ad singularitatē: que qdem entitas uocat differentia individualis uel hecceitas. ꝓbatur q: omnis differentia differētium reducit ad aliqua p̄mo diuersa: alioquin nō esset status in differentibus. Sed individua ꝑprie differunt q: sunt differētia ꝛ alicui idē entia: ergo eorū differētia reducitur ad aliqua p̄mo diuersa. Ista p̄mo diuersa nō sunt natura in isto ꝛ in alio. nā in natura conuenīūt. ergo p̄ter naturā in isto ꝛ in alio sunt aliqua qb⁹ hoc ꝛ illud differūt. Sz hec nō sunt materia nec forma nec accidētia: ergo erūt alique entitates positiue per se determinātes naturam.
¶ Qō aūt materia ꝛ forma non sint causa individuatiōis nec distinctiōis numeralis ꝓbatur q: quecūq; sunt de quiditate speciei nō cōstituūt cē alicuius individui: materia ꝛ forma sunt huiusmodi. ergo ꝛc̄. maio: patet q: de cuius qditate sunt p̄incipia individuātia ipsum est individuū de se. mio: patet septimo ꝛ octauo metaphysice. Item in accidentibus non est materia: ubi tamen est distinctio individualis. Quod etiam individuatio substātie nō habeat esse per quātitatē uel cetera accidentia ꝓbatur q: substātia est prior omni accidēte ex septimo metaphysice. ergo cōuenit substātie p̄me ex sua ratione q̄ sit hec ꝑ⁹ aliq; determinet aliquo accidente.
¶ Sed cōtra predicta arguit primo: q: Boetius determinate dicit q̄ differentiā in numero accidentiū uarietas facit maxime in loco. ergo idiuiduatio subiecti fit per accidentia.
¶ Item in quinto metaphysice dicit Aristo. q̄ illa sunt vnū numero quorū materia est vna. ergo materia est causa individuationis seu vnitatis numeralis.
¶ Respōdeo ad Boetiū q̄ uarietas accidentiū facit differētiaz in numero nō causaliter sed notificatiue: eo q̄ distinctionem numeralem concomitat uarietas accidētiū que habent per hūc uersuz. forma figura locus stirps nomē patria tēpus.
¶ Ad secūdū dico q̄ materia ꝛ forma opponunt relatiue ex secūdo physicorum. ꝛ quot modis dicit vnū oppositorū tot modis dicitur ꝛ reliquum ex p̄mo thopicorū. forma autē quantū ad p̄sens spectat dicit dupliciter. vno modo pro forma partis sicut anima est forma corporis alio modo pro forma totius que est ipa qditas que apud Aristo. frequēter dicitur forma quinto metaphysice capl'o de causa. ꝛ septimo ut humanitas est forma nō alteri⁹ partis cōpositi sed totius.
¶ Notandum q̄ entitas cōpositi que distinguitur a partibus est forma totius compositi sicut ipa natura tota ut hūitas que uocat quiditas. Quod autē quiditas possit dici forma totius: patet per philosophuz quinto metaphysice capl'o de causa. ubi dicit q̄ forma totius nō est forma informās sed est forma tm̄. Et sic nō est intelligēdum q̄ talis forma informet materiā ꝛ forma partis: uel ipum totū tanq̄z aliqd inclusum in toto. sed est sic forma totius q̄ est tota natura seu quiditas sui totius. Igit materia correspondēter dicit dupliciter. quia quedā est materia que opponitur forme partis. ꝛ hec est materia que est p̄incipium essentiale cōstituens cū forma vnum ens per se. Et quedam est materia que opponitur forme totius ꝛ ipi quiditati. ꝛ per ꝓsequēs est extra rationem quiditatis rei formaliter. Et hec est materia que est differentia seu ꝑprietas individuatis que est causa idiuiduationis que p̄t uocari hecceitas. Cum ergo dicit Aristo. q̄ illa sunt vnuz numero ꝛc̄. loquit de materia non primo modo sed secūdo modo: que congrue uocatur materia quaten⁹ cōstituit rem in ultimo esse subicibili ꝛ materiali. non autem in eē formali: quia nō pertinet formaliter ad formalez quiditatē rei. Et hec qdem expositio cōsonat litterę philosophi. Subdit enim q̄ illa sunt vnum specie quorū ratio est vna. Ratio quidē ibi sumit⁹ pro qditate que dicit forma respectu differētie individualis.
¶ Et notādū q̄ sicut realitas a qua sumitur genus est potētialis ad realitatem a qua sumitur differentia specifica: ita q̄ hec realitas non est formaliter illa: alioquin in diffinitione esset nugatio: sic realitas specifica est potētialis ad differentiā individualez que est actus determinās naturā specificam ad singularitatem. nec incōueniens est ipsam differentiā individualem habere rationem actus ꝛ materie diuersis tamē respectibus habet enim rationē materie inquātum cōstituit in ultimo esse subicibili: sed habet rationē act⁹ inquātum determinat naturā specificaz ad esse hoc: ꝛ inquātum distinguit vnum individuum ab alio. act⁹ enim determinat ꝛ distinguit septimo metaphysice. Hec materia habet magis considerari a metaphysico q̄z a logico: ideo de ipsa succincte pertranseo.

i Tem genus diuidit in genus generalissimū ꝛ gen⁹ subalternū. Genus generalissimū est supra quod non est aliud genus superueniēs. uel genus generalissimū est quod cū sit genus non potest esse species. Et diuidit in decem generalissima que sunt decē p̄dicamēta. s. substantia quantitas qualitas relatio actio passio situs habit⁹ ubi et q̄n. Hec autē decē dicunt genera generalissima quia nullū gen⁹ habēt supra se. Et ly ens sit supra ipsa tamē non dicitur de ipis vniuoce sz equiuoce. ideo nō est genus. De his autē nihil ad presens dicet. sed in p̄dicamētis. Genus subalternuz est quod cum sit

genus bñ põt esse species ut animal est genꝰ hominis et equi et est spēs corporis animati

Einde diuidit auctor genus in genus generalissimum ⁊ genus subalternum. Circa qđ sciendum q superlatiuum potest capi dupliciter: scilicet affirmatiue ⁊ negatiue. Unde generalissimum negatiue sumptum dicitur quo nihil est generalius. Et hoc modo sumitur ab auctore cum dicit q genus generalissimum est supra quod non est aliud genus supra ueniēs. Alio modo sumēdo affirmatiue dicit genus generalissimū quod est generalius omni alio. Et sic nullū genus dicit generalissimū simpliciter loquēdo. tunc enim tñ esset vnum generalissimum. qđm Priscianum: Quod per superabundantia dicitur vni soli cōuenit. Nōlibet tamē generalissimum potest dici generalius omni alio: nō simpliciter: sed omni alio sue coordinatiōis. ¶ Notandū insup q suplatiuꝰ nō semp sup latiue sumit siue affirmatiue: siue negatiue: ut declaratū est: sed aliqñ tñ sumit intensiue: ⁊ tūc tantū ualet sicut ualde. Unde hoc modo põt dici de quolibet sancto q est sanctissimus. i. ualde sanctꝰ. Et hoc modo sepe sumit ab auctoribus. Et diuiditur genꝰ generalissimū in. x. p̄dicamenta: que sunt substantia quantitas q̄litas relatio actio passio ubi qñ situs uel positio ⁊ habitꝰ: que dicunt generalissima q nullum habent genus supra se. Iz enim ens dicatur de ipsis: tamē sm auctorē non est genꝰ: q est equocum ad ipsa. A quo discordat doctor subtilis ponens tertia ⁊ octaua di. p̄. sen. ens esse vniuocuz ad deum ⁊ creaturam substantiā ⁊ accidēs: cum dicat vnū conceptū cōem ipsis. Sed tamē non sequitur q sit genus: q non cōtrahitur ad deum ⁊ creaturā: nec ad substātiam ⁊ accidēs: sicut ad spēs per differentias: sz per modos intrinsecos. Unde dicit Aristo. 4° metaphysice q ens dicit multipliciter: nō tamen equiuoce: sed vniuoce: cū equiuocum ⁊ vniuocū sint imediata: ut patet ex rationibꝰ ipsorū. Nec obstat q per p̄us dicitur de deo q̄ de creatura: ⁊ de substantia q̄ de accidēte: q analogia nō repugnat vniuocationi: ut videbit p̄mo. c. p̄dicamētorū. Si queraꝫ ergo q̄re ens nō est genus. Quādo enī predicatur aliqd ⁊ p̄dicatur in quid ⁊ in plus difficile est euadere quin sit genus sm Aristo. in libro thopicorū. Dico q Iz sit difficile nō tamen est impossibile. Causa enī quare ens nō est genus est q genꝰ contrahit ad spēs per differentias. Realitas enī a qua sumit genꝰ est potētialis ad realitatē a qua sumit differentia: alꝫ genus complete diffiniret. Ens autez non cōtrahitur ad deū ⁊ creaturā ad substantiā ⁊ accidens per differētias sed per modos intrinsecos ut videbit p̄mo. c. p̄dicamētorū. Alia ratio huius assignatur a doctore subtili. iij. dis. p̄. sen. vide ibi. Quia vo hec materia nō est presentis speculatiōis vsq ad tertiū quartū metaphysice differatur.

¶ Genus subalternū dicit q cum sit genus potest esse species: q videlicet habet supra se genꝰ ⁊ sub se spēs: ut animal est genus hominis ⁊ equi ⁊ species corporis animati. ⁊ dicitur subalternū quasi sub alio positum.

De specie.

S Species est quod predicat de pluribus differētibꝰ numero in eo quod quid. In hac enim diffinitione hoc uerbū predicat dicit aptitudinē ⁊ non actuz. Similiter ⁊ in alijs homo predicat de sorte ⁊ platone et de alijs particularibus hominibus que differūt numero ut p̄us patuit. Diffinit etiā sic spēs. Species est que ponit sub assignato genere ⁊ de qua genus in eo quod quid p̄dicatur. Et diuidit in speciē specialissimam et subalternā. Spēs specialissima est que cū sit species nō põt esse genus ut homo equus et similia. uel est illa sub qua nō est inferior species sub se. Species subalterna est que cū sit spēs bene potest esse genus. vñ que cunqz sunt inter genus generalissimū ⁊ spēm specialissimam possunt esse genera ⁊ species ad aliud tamē ⁊ ad aliud sumpta. Sunt enīz genera respectu inferiorū. Species vo respectu superiorū sicut patet in arbore. ut hoc aūt sit magis planū sumaꝫ exēplū in vnoquoqz predicamēto: ut substātia est genus primū et sub hoc ponit corpus: et sub corpore ponit corpus animatum: sub corpore aīato animal et sub animali animal rationale: et sub rationali hō: et sub homine sunt indiuidua: ut sortes et plato. Indiuiduū est quod de vno solo predicat ut sortes de seipso. ⁊ hec patent in arbore porphirij. Ista tibi plana dabit porphiriana.

P Ostqz auctor determinauit de genere: hic cōsequēter determinat de specie. pceedendo a magis cōmunib9 ad minus cōmunia. Realitas enī a qua sumit genꝰ est in plus q̄ sit natura specifica. ¶ Ad cuius euidētiā sciēduz q spēs sumit multis modis. Uno modo est idē q formositas uel pulchritudo que consistit in debita ꝓportione membrorū. Secūdo modo idem est qđ similitudo obiecti. Sicut loquit Ari. in libro de anima di. q lapis nō est in aīa: sz species lapidis. Tertio modo est accidēs partiū orationis. Quarto modo sumitur pro natura specifica. Quinto modo pro secūda intētione que in ipsa fundat. Et hoc modo sumitur in ꝓposito. Et põt diffiniri eodē modo quo fuit assignata diffinitio generis. Per illud aūt relatiuū qđ intelligit p̄dicabile qđ est genus ad speciē. per illud qđ dicit differentibus numero differt species a genere: qđ Iz possit predicari de pluribus differētibꝰ numero: nō tamen solū nec imediate. ⁊ per hoc qđ dicit in eo q qđ differt a differētia ꝓprio ⁊ accidēte: que p̄dicant in quale. Et diffinit hic species specialissima. Species enī subalterna nō est p̄dicabile distinctum a genere ly p̄dicatur dicit aptitudinem ⁊ nō actū. sicut in alijs diffinitionibus. ¶ Itē aliter diffinitur species sic. Species est que ponit sub assignato genere. uel de qua genus in eo qđ qđ est p̄dicatur. ¶ Circa qđ est notādū q auctor in p̄cedentibus notificauit spēm per cōpositionē ad indiuidua. hic aūt per cōparationē ad genꝰ. Non est autem incōueniēs idem habere plures diffinitiones large sumptas per cōparatiōem ad diuersa: ut fuit declaratum in diffinitione uocis. Et conuenit hec diffinitio tam spēi specialissime q̄ spēi subalterne.

Species itaq; ponitur sub genere sicut minus commune sub magis cōmuni imediate quidē ad differentiā indiuiduor. ⁊ directe ad differentiā differētiarū. Et ponit sub genere nō quocūq; ut homo nō ponit sub colore: sed sub genere assignato. i. determinato: qđ essentialiter includit: ⁊ ideo de ipsa predicatur in quid.

¶ Deinde diuidit auctor speciē in speciē specialissimā ⁊ subalternam. Species specialissima est que cū sit spēs nō pōt esse genus. Est enim species cum habeat genus supra se: sed nō pōt esse genus q; non habet aliquā speciē sub se. Vnde nomē spēi uerius conuenit speciei specialissime q; subalterne. Dicitur nāq; species a specificādo seu determinādo. Ben⁹ aūt magis determinat in specie spāliſſima que nō potest ulterius specificari ⁊ determinari per differētias formales q; in spē subalterna que adhuc est specificabilis ⁊ determiabilis. Spēs eni subalterna cū sit spēs pōt eē gen⁹: q; videlicet est ulterius diuisibilis per differētias formales que ꝯstituūt diuersas spēs sub ipsa: vñ oia que ponunt iter genus generalissimū ⁊ spēm spāliſſimā sunt genera ⁊ species per cōparationē ad diuersa. Sunt enim genera respectu inferiorū ⁊ species respectu superiorū. Exemplū huius quo ad p̄dicamētū substātie patet in arbore porphirij: ⁊ posset etiā poni in alijs p̄dicamētis. Pro quo notādū q; huiusmodi coordinatio pōt dici arbor per quādā silitudinē ad arborē naturalē in qua sunt tria. s. radix trūcus ⁊ rami. Genus generalissimū pōt dici radix inquātū ꝯtinet inferiora permissiue siue potētialr uel ipsa indiuidua inquātum cōtinēt supiora positiue ⁊ actualr. Ponunt aūt indiuidua in p̄dicamēto inquātū abstrahūt ab existētia actuali ꝓ; Sco. iij. di. 2. sentē. Vnde hic hō tm̄ includat naturā specificā cū differētia indiuiduali nec plus icludit existētiā actualē formaliter q; hō. Cuz eni ꝑm Arī. p̄mo posteriorū sit stat⁹ in quolibet p̄dicamēto in sursum ⁊ deorsum: sicut inuenit ibi supremū cōsiderādo illud ratiōe eē essentie p̄cise: ita iucnit ibi infimū. s. singulare absq; omni existētia actuali. De ipis vo singlarib⁹ inquātū icludūt existentiā actualē non est scia ꝑm Arī. 7° metaphysice: q; ipsis absentib⁹ seu remotis a sensu ignotum est utrū sint aut nō sint. Et ponūtur indiuidua in recta linea p̄dicamētali: cū formalr icludāt oia supiora: lz eniz videant poni laterali hoc est ad ostēdēdū ipsor⁹ multitudie sub eadē spe. Genera aūt ⁊ spēs que ponunt in recta linea se hūt sicut trūcus arboris naturalis. Differētie vo collaterales se habēt sicut rami. Substātia itaq; diuidit per corpoream ⁊ incorporeā. Ex substātia aūt ⁊ corporeitate sicut ex genere ⁊ differētia constituit corpus: sicut etiam ex substātia ⁊ incorporeitate pōt cōstitui alia spēs: utpote spūs creat⁹. Et sic possz dici de alijs generib⁹ cū differētijs positis a parte dextra que sunt differētie positiue: cū er ipsis ⁊ generib⁹ cōstituant spēs ipsas tamē per noia p̄uatiua circūlogmur ꝓpter penuriā nominū. Insup corp⁹ diuidit per aiatū ⁊ inanimatū. Corpus aiatū cōstituit aliā spēm quā ꝓpter penuriā nominū circūlogmur per illud cōplexū corpus aiatū. Nō ulterius diuidit per sensibile ⁊ insensibile. Sēsibile pōt capi dupliciter. s. passiue ⁊ actiue. Sensibile passiue dicit qđ est aptū natū sentiri ⁊ sic oē corpus est sensibile: nō hoc modo sumit in ꝓposito. Sensibile vo actiue dicit qđ est aptū natū sentire: ⁊ sic ex corpore aiato ⁊ illa differētia ꝯstituitur aial. Rursus aial diuidit per rōnale per irrationale. rōnale aūt additū aiali cōstituit hominez. Nō aūt aial rōnale diuidat per mortale ⁊ imortale nō est ꝑm ueritatē imo repugnat fidei catholice: sz hoc ponit recitādo opinionē Porphirij ⁊ quorūdā paganorū ponētiū pluralitatē deorū: quos dicebāt esse aialia rōnalia ⁊ imortalia ad distinctionez hominū qui sunt mortales. Et huius opiniōis fuerūt qdā ponētes demones eē aialia corpore aerea mēte rōnalia duratiōe eterna. Huius etiā opiniōis fuerūt ponētes corpora celestia eē aiata. Ponebant eni intelligētias eē aias celorū. quosdā deos virtutis infinite. Que opinio a quibusdam iponit philosopho: lz false ꝑm Aquilinū doctorē Sco. in quolibetis: ⁊. xiiij. di. 2. sen. Nō ex hoc patet q; 12° metaphysice ponit eē vnū deū oiuz p̄incipē. ¶ Entia nolunt male regi: nec bonū pluralitas p̄incipatuū. vn⁹ ergo p̄nceps: ⁊ sic nō sunt plures dij. Probat etiaz 8° physicorū. Potētiā infinitā nō eē in magnitudie sed p̄mū mouēs qđ pōt esse virtutis infinite eē impartibile. nō ergo est aial seu corp⁹ aiatuz. Et si arguat q; ipse videt ponere 1° celi ⁊ 12° methaphysice celū esse aiatū. Rndeo q; aia habet duplex officiū respectu corporis iformādi. s. ⁊ mouēdi: q; est forma corporis: ⁊ corporis motrix. ubicūq; ergo philosophus loquitur de anima celi: exponendum est ꝑm conditionē qua anima est motrix corporis ⁊ non forma. Et illa aia est intelligēda huic orbi cōiuncta: ut propria motrix. ⁊ talis non est nisi vnica vnius: ita q; cōiungit orbi in ratione motricis ⁊ non in ratione informantis.

¶ Diffinit ulteriꝰ auctor indiuiduuz dicens q; est quod de vno solo p̄dicatur: ut sor. de seipso. ⁊ refertur ly quod est p̄dicabile in cōmuni. Per hoc autē qđ p̄dicatur de vno solo differt a predicabili ꝓprie sumpto qđ predicat de pluribus. Ex hoc patet q; illud quod dicit Arī. in p̄dicamētis q; a p̄ma substātia nulla est predicatio: q; scilicet p̄ma substantia uel indiuiduū non est p̄dicabile ꝓprie sumptum: ⁊ ideo ab ipsa nulla est predicatio ꝓprie sumpta ꝑsone superioris de inferiori: lz bene eiusdē de seipso. Debet autem intelligi diffinitio indiuidui de predicatione vniuoca. Sor. autem bene predicat de pluribus uocatis illo nomine: sed nō ꝑm vnā rationem: quia sola uox est ipsis cōmunis: ⁊ non aliquis conceptus sumptus ꝑm illud nomen. Et notandū q; indiuiduū uel singulare potest sumi: uel pro secūda intentione quā denotat singularitas: uel pro eo q; subest illi intentioni: scilicet pro sorte uel platone. Et ꝑm hoc multipliciter potest declarari diffinitio indiuidui: sicut dictū est de diffinitiōe generis. Itē duplex est indiuiduū. s. signatum ⁊ uagus. Indiuiduum signatum est qđ importat vnū solum suppositum ⁊ determinate sumptū: ut sortes ⁊ hic homo. Indiuiduum uagum est qđ designat vnum solum suppositus: lz sit indeterminatum nobis quid sit illud suppositum: ut aliquis homo. Terminus enim cōmunis quātum est de se potest sumi pro suppositis uel natura. Signa vo vniuersalia uel particularia iuenta sunt ad denotādu terminū cōmunez sumi pro suppositis. Particularia siquidē pro vno lz modo uago ⁊ ideterminato. Uniuersalia vo pro multis. Exēplū quādo terminus supponit pro suppositis: ut homo currit. Exemplum quādo sumit pro natura: ut homo est species. ¶ Vide nunc arborem Porphirij.

Genus

Genus — Generalissimū

Substantia

Corporea — Incorporea

Corpus

Animatum — Inanimatū

Corpus animatū

Sensibile — Insensibile

Animal

Rationale — Irrōnale

Animal rationale

Mortale — Immortale

Homo

Sortes — Plato

Species — Spālissima

De differentia.

Differentia dicitur tripliciter. Cōmuniter proprie et magis ppie. Communis differentia est qua vnum differt ab altero separabili accidente: ut sortes sedens differt a platone currēte. Propria differentia est qua vnum differt ab altero inseparabili accidēte: ut sortes sim⁹ differt a platone aqllo. Differētia magis ppria est qua vnum differt ab altero specifica differētia ut homo per rationale differt ab equo et asino Et diffinitur sic differentia est quod predicatur de pluribus differentibus specie in eo quod quale ut rationale predicatur de homine et de his que differunt spē. Sumus enim rationales nos et dij ut vult porphirius: sed mortale additum nobis separat nos ab illis. Illud autē dicitur predicari in quale quod conuenienter respondetur ad interrogatiōez factam per quale: ut cum queritur qualis est homo: conuenienter respondetur rationalis Et ideo rationale predicaf de homine in ql̄e Aliter sic diffinitur differentia est qua abundat species a genere ut homo abundat ab animali his differētijs rationale mortale. Et sciendū est q̄ eadem differētia est diuisiua et cōstitutiua: scilicet diuisiua generis et ꝯstitutiua speciei: ut rationale diuidit animal cum differentia sibi opposita. Dicimus enim aīalium aliud rationale aliud irratiōale: et iste due differentie constituunt diuersas species sub animali. Omnis enim differentia aduenies ge

neri constituit speciem. et ideo constitutiua uel diuisiua nominatur. mortale enim additum super hoc genus animal constituit speciem. Et ideo dicit Boeti⁹ q̄ sola species diffinit Diffinitio eni cōsistit ex genere et differentia sed sola species habet genus et differentias: et omne illud quod habet genus et differentias diffinitur.

p Hactꝫ auctor determinauit de specie que est secundū predicabile. Hic cōsequenter determinat de tertio p̄dicabili. s. de differētia. prius aūt determinauit de specie ꝙ de differētia: q̄ spēs p̄dicaf in quid: differentia vo in quale. Et diuidit differētiā in cōmunē ppriam et magis ppriā. ut eligat illā de qua intēdit. que diuisio ꝫ nō sit bimēbris: tamē est reducibilis ad bimēbrē. Differētia enim facit differre uel essentialiter uel accidētaliter. Si accidentaliter hoc est dupliciter: uel per accidēs separabile: uel inseparabile. Si per accidēs separabile: sicut sor. sedens differt a se uel ab altero nō sedēte: sic est p̄mus modus. Si vo per accidēs inseparabile sic est secūdus modus: ut sor. simus differt a platone aquillo: si vo facit differre eēntialiter: sic est tertius modus quādo vnū differt ab alio differētia specifica que facē differre spē: sicut hō differt ab equo specie per ratiōale. Prima differētia dicit cōmunis: quia talis differētia multum large sumit: que. s. est per accidēs separabile. Secūda enim dicit magis ppria: q̄ magis accedit ad naturā differētie uere ꝙ p̄cedēs. Tertia dicitur magis ppria q̄ facit differre eēntialiter. alie vo nō. ¶ Et notandū q̄ ꝫ idē nō differat a seipso essentialiter: cū omne ens sit vnū. i. a se indiuisum et diuisum a quolibet alio idē tamē bene differt a se accidētaliter: ſm q̄ nūc est sub vno accidēte: nūc sub alio. Et si arguas q̄ differētia et accidēs sunt distincta p̄dicabilia. ergo duo primi modi differētie sunt male assignati. cū ptineāt ad p̄dicabile accidentis. ¶ Respōdeo q̄ differētia est p̄dicabile distinctum ab accidēte in tertia acceptione et nō in duab⁹ p̄mis ¶ Diffinit ergo auctor differētiā tertio modo sumptā de qua pro nūc intēdit dī. q̄ differētia est quod p̄dicaf de plurib⁹ differētib⁹ specie in eo qō quale: sicut sensibile p̄dicaf de hoie et de asino qui differūt specie: ut si quer af qualis est hō: conueniēter rndet sensibilis: et de asino siliter. Exēplū vo positū hic ab auctore. s. quō rōnale p̄dicaf de hoie et de dijs non est uerū: ut declaratū fuit cō p̄cedēti. exēplox tū non requirit vificatio. Ponunt enim exēpla nō ut uera sint: ꝫ ut sentiāt addiscētes. per illud qō intelligit genus differētie ipsius. s. p̄dicabile. Per hoc autez qō dicit de plurib⁹ differētib⁹ specie excludit differētia cōstituēs spēm spālissimā. Talis enim nō p̄dicaf de plurib⁹ differētib⁹ specie: ꝫ differētia generalis que scilicet constituit genus sicut sensibilitas constituit animal. Et de ista datur diffinitio hec. et ponitur in quale ad differentiam generis et speciei que p̄dicanf in quid. Predicaf aūt in quale ꝫ porphiriū q̄ habet rōnē forme. Illud autē qō habet rationē iformātis seu determinātis habet rōnē qualis. Et tale est dupler. s. eēntiale et accidētale ſm q̄ dupler est forma. s. eēntialis et accidētalis. Differētia itaq; p̄dicaf in quale eēntiale. accidēs vo in quale accidētale: et ideo sibi nō competit hec diffinitio

¶ Et notãdũ q̃ differẽtia põt sumi pro scda itẽtiõe uel eius fundamẽto: ⁊ ꝑ hoc põt uario modo exponi hec diffinitio: ut dictũ est in diffinitione generis ¶ Ponit ulterius auctor aliã diffinitionẽ differentie dicẽs q̃ differẽtia est qua abũdat spẽs a genere. Est enim forma uel realitas quã icludit actualiter spẽs ultra genus: ut hõ ultra sensibilitatẽ que constituit aial includit rõnabilitatẽ. Hec aũt diffinitio bene cõpetit differẽtie specifice. ¶ Et notãdũ q̃ ꝫ genus cõtineat differẽtias oppositas potẽtialiter: sicut materia est in potẽtia ad plures formas: non tñ cõtinet ipsas actualiter. Sic enim aial cõtinet potẽtialiter rõnale ⁊ irrõnale que ipsum diuidũt ⁊ cõstituũt diuersas spẽs sub aiali. Et sic eadẽ differentia est diuisiua ⁊ cõstitutiua: nõ eiusdẽ sed diuersorũ. Est enim diuisiua generis ⁊ ꝓstitutiua specierũ. differẽtia nãq̃ aduenies generi cõstituit speciẽ. vñ ex aiali tanq̃ ex materia: ⁊ ex rõnali tanq̃ ex forma cõstituit hõ: ꝓpter qd̃ dicit Boetius: q̃ sola spẽs diffinit diffinitione. ſ. quiditatiua que indicat rei essentiã: ⁊ dat per genus ⁊ differẽtiã: q̃ sola spẽs spãlissima uel subalterna habet genus ⁊ differẽtias. Genus tñ generalissimũ põt diffiniri diffinitiõe large sumpta: que dicit descriptio uel diffinitio quid nominis per quã exprimit uel notificat quid importatur per nomẽ. ¶ Ad euidẽtiã ꝓdictorũ notãdũ q̃ est quedã opinio ponẽs q̃ in rebꝰ materialibꝰ materia nõ est pars quiditatis specifice. qd̃ ꝓbat: tũ q̃ 5° metaphysice dicit q̃ oẽs partes diffinitionis sunt forme. Itẽ 1° de aia ⁊ alibi frequẽter noiat philosophꝰ formã q̃ quid est rei. ¶ Sed hãc opinionẽ iprobat doctor aquilinus Scotꝰ. xxiij. di. 3. sen. Est enim cõtra philosophũ 7° metaphysice dicentẽ q̃ materia est pars speciei. Spẽm aũt dico q̃ quid erat eẽ. Itẽ 8° metaphysice dicit q̃ ois diffinitio habet quid et quale: ⁊ hoc oportet eẽ ut materiã: illud vo ut formã Materia ergo nõ ꝯcta per differẽtiã idiuidualẽ absolute accepta ⁊ vniuersaliter: que est pars potẽtialis illius cuius est ptinet ad quiditatẽ specificaꝫ rei materialis. qd̃ ꝓbat tali rõne: q̃ res materiales in sui eẽntia includũt causas intrinsecas. ſ. materiã et formã. ergo in earũ diffinitiõe debet poni materia: cõsequẽtia patet: q̃ diffinitio indicat totã quiditatẽ diffiniti siue essentiã. ¶ Et tũc ad auctoritatẽ qñ dicit q̃ oẽs partes diffinitionis sunt forme. Dico q̃ nõ sunt forme sibi inuicẽ comparate: sed respectu diffiniti: q̃ de ipso formaliter seu quiditatiue predicant. Est enim quiditas forma totius ⁊ nõ partis. ⁊ ideo que spectãt ad quiditatẽ dicunt formaliter ⁊ quiditatiue ꝓdicari. ¶ Ad aliã dico q̃ forma dicit qd̃ quid est nõ quin materia cõcurrat. Ꝺꝫ hoc dicitur appropriate eo q̃ forma est principalior causa ⁊ completiua diffinitiõis ⁊ quiditatis: q̃ itaq̃ forma est principalior in diffinitione: q̃ etiaꝫ quiditas est forma totius: hinc est q̃ sepe diffinitio dicit rõ formalis. Dia etiã inclusa in diffinitione quiditatiua: siue sint genera: siue differẽtie usq̃ ad ens inclusiue ꝓnt dici formalitates uel quiditates. De hac materia vide 7° metaphysice. ¶ Est insup quedã opinio ponẽs cõceptũ generis nõ esse aliud a cõceptu speciei. Vñ dicũt isti q̃ genus ⁊ species siue differẽtia solum differũt penes modos seu rõnes cõcipiẽdi eũdẽ cõceptũ: q̃ genus dicit eẽntiã sub esse indeterminato ⁊ per modũ determinabilis. Differentia autẽ dicit ipsam sub rõne determinãtis ⁊ cõducentis ad esse determinatũ speciei. Et ꝓbatur per philosophum septimo metaphysice. Genus nihil est ꝓter eas que sunt generis spẽs. Itẽ in eodẽ 7° dicit q̃ differẽtia est tota substãtia rei. ¶ Ꝺꝫ ista opinio nõ est uera ſm doctorẽ aquilinũ Scotũ ibidem probat per Auic. 5° metaphysice. ubi dicit q̃ ꝫ genus ⁊ differentia ꝓdicent de toto. i. de specie per se nõ tñ significãt totũ per se. sed genus significat materiale ⁊ differẽtia formale: utrũq̃ significat partes ¶ Cõfirmatur q̃ cõceptus generis est aljus a ꝓceptu differentie: sicut materiale est extra formale. ergo est alius a cõceptu speciei: sicut partialis a totali q̃ species essentialiter ⁊ formaliter includit utrunq̃. probat antecedẽs quia differẽtia nõ participat genus nec ecõuerso. Sũt enim omnino alterius rationis cũ genus includat differẽtias supiores nõ autez differẽtia. Nõ probat: qa ſm philosophũ 7° metaphysice: Dis diffinitio datur per genus primum ⁊ differẽtias intermedias usq̃ ad ultimã: uel per genus proximũ ⁊ differentiã ultimã specificã. Si primo modo sequit nugatio. Si enim differẽtia inferior includit formaliter superiorẽ icludet oẽs intermedias. Cũ ergo oẽs ponant in diffinitione idẽ bis dicet. Si secũdo modo adhuc sequit idẽ: quia genus proximũ includit suã differẽtiã cõstitutiuã. Si ergo ultima differẽtia eam includit sequit q̃ bis dicet. De quo peramplius vide. xij. di. 4. sen. Scoti q. iij. Ex predictis patet q̃ cõceptus generis est alius a cõceptu speciei. Et si queras quid determinate cõcipitur per genus ⁊ differẽtiã. ¶ Respondeo q̃ per differentiã cõcipit ultimus actus quo species est id qd̃ est cõpletiue. Et per genus cõcipit potẽtiale respectu illius actus, hoc declarat sic: quia 7° metaphysice dicitur q̃ sicut rõ. i. diffinitio se habet ad rem: sic partes diffinitiõis ad partes rei. In specie autez que ꝓprie diffinit nõ sunt nisi due per se partes essentiales. ſ. actus ultimus quo spẽs est illud qd̃ est: ⁊ potẽtiale respectu illius actus ultimi. Differentia ergo ultima specifica a qua est vnitas rei ⁊ diffinitionis cõpletiue icludit per se precise dẽ suo per se intellectu actũ ultimuꝫ in re que est causa vnitatis realis cõpleta. Genus autẽ proximũ precise includit per se proximũ potẽtiale respectu illius actus. Ne autẽ habeamus ponere cõceptꝰ generis ⁊ differẽtie esse ficticios. oportet q̃ eis correspõdeãt aliqua in re distincta ex natura rei circũscripta omni operatione intellectꝰ. Sed talis differentia habet gradum ſm quem genus ⁊ differẽtia ꝓnt sumi ab alia ⁊ alia re: si sint diuerse forme: puta in homine: ita q̃ ab vna sumat genus: ⁊ ab alia differentia. ul' ꝓnt sumi ab alia ⁊ alia realitate: puta si sit species simpler ut albedo. Primo modo dicit differẽtia realis. 2° modo vo dicitur differentia formalis utraq̃ tamẽ ex natura rei. ¶ Ad pmũ in oppositũ dico q̃ secũda auctoritas allegata truncat. Vñ additur in fine eius: aut si est: est quidẽ ut materia. Et hec pars disiũctiue est uera: ut declaratũ est. ¶ Ad secundũ dicendũ q̃ philosophus nõ intẽdit q̃ differẽtia ultima sit tota substãtia rei nisi cõpletiue ut dictum est.

De proprio.

Proprius dicitur ãdrupliciter. Uno
p modo dicitur proprium quod cõuenit soli sed non omni. ut esse grãmaticum. Secundo modo dicitur propriũ quod conuenit oi sed nõ soli: ut est bipedẽ. Tertio modo

modo dicitur proprium quod conuenit oi ⁊ soli sed non semper: ut canescere in senectute. Quarto mō dicitur ꝓpriū quod conuenit oi et soli et semper: ut risibile ieſt hoi omni et soli speciei et semper. Homo enim dicitur risibilis non eo ꝙ semper actu rideat: sed quia aptus natus est ad ridendum. et propriū hoc modo sumptum est vnum de quinq; predicabilibus. Et diffinitur sic ab aristotile. proprium est quod conuenit omni ⁊ soli ⁊ semp ⁊ conuersim predicaī de re ⁊ nō indicat quid est esse rei. ut risibile ineſt homini nō indicat quid est esse rei ponit̄ in diffinitiōe ꝓprij ad differentiā diffinitionis que cōuersim predicatur de re ⁊ indicat quid est esse rei. substātia animata sensibilis cōuertitur cum aiali et indicat esse eius: quia oīs diffinitio datur per substātialia. Omne enim superius est de essentia sui inferioris. Diffinitio enim diffinit̄ sic ab aristotile. Diffinitio est oro quid est eē rei significās. ꝓpriū autē nō indicat qd est eē rei.

Postq; auctor determinauit de differentia que predicaī in quale essentiale: hinc consequēter determinat de ꝓprio quod predicaī in quale accidētale. Et prius determinat de ꝓprio quod habet causam necessariam: ⁊ cōsequitur naturam specificā q; de accidēte quod cōsequit̄ individuum: ⁊ nō habet causam necessariam in subiecto Ponunt̄ autē quatuor modi ꝓprij. primo modo dicitur proprium quod ineſt soli speciei. sz nō omni contēto sub illa specie: ut esse medicū ineſt soli hoi: sed nō omni idiuiduo. Hoc autē est uerū de medicina acqsita per artē uel experiētiā. Multa enim aialia utunt̄ medicina: ut sumēdo herbas uel alia sibi utilia per instinctū nature. secundo mō dicit̄ proprium quod ineſt omni: sz nō soli. hoc est oi individuo alicuius speciei: ut esse bipedē cōuenit omni hoi ſm cōmunē cursum nature: sz nō soli quia etiā ineſt equibus. Et lz aliqui homines nascant̄ solū cum vno pede ul' pluribus hoc est per accidēs ex corruptiōe defectu: uel ex superabundātia materie. nec est ex intētione particularis nature: lz nō sit preter intentum nature vniuersalis. Tales enim defectus nō ꝑmittit deus fine causa: ut enim ait plato in thimeo. Nihil est sub sole cuius ortū legitima causa ⁊ ratio nō ꝑcesserit. tertio mō dicit̄ proprium quod ineſt omni ⁊ soli sz nō semp: ut canescere ꝓuenit hoi ⁊ oi ⁊ soli sz nō semp: qr nō nisi in senectute. Est enim canicies quoddā accidēs humano attributū capiti: qr homo inter cetera animātia ſm proportionē corporis sui magis habet de cerebro. Cum igit̄ cerebrū sit frigidissimū membr̄ aialis: in humano capite plus erit de frigiditate que est causa canicici. Causat̄ enim ex superabundantia humide frigiditatis. hoc autē vniuersaliter cōtingit in senectute: qr senes sunt frigidi ⁊ humidi. Et lz aliqui senes nō canescāt: habent tamen aptitudinē: ⁊ si diu viuerēt reducerent̄ ad actū lz enim canes' ⁊ aliqua aialia aliquādo in pilis albescant: hoc tamē nō proprie dicit̄ canicies: sed dealbatio cuz accidat in aliis mēbris a capite. Et ideo dicendū est de iuuenib⁹ quib⁹ hoc aliquādo accidit qr hoc nō est in eis ex cōmuni cōcursu nature: sed ex aliquo accidente. quarto modo dicit̄ ꝓpriū qđ ineſt omni soli ⁊ semp. ut risibile est ꝓprie ꝓprium homini: nō ꝙ actu semp rideat: sed qr est aptus ad ridendū: lz aūt in homine sit aptitudo ad canescendū uel ad sciendū: nō tamē talis sicut ad ridendū: qr nō ita pōt reduci ad actū: ut pueri in infantia rident actu: nō tamē hebēt actualē scientiā uel canicie de cōmuni cursu nature. hoc quarto modo ꝓpriū est vnū de quinque p̄dicabilib⁹. Et diffinitur sic. ꝓpriū est qđ soli ineſt: ⁊ cōuersim p̄dicaī de re: ⁊ nō indicat quid est esse rei. Ineſt enim ꝓpriū soli spēi: ⁊ de ipsa conuertibiliter predicaī: ut oīs homo est risibilis: ⁊ oē risibile est homo: ⁊ nō indicat essentiā rei: sicut diffinitio quiditatiua que datur per genus ⁊ differentiā que sunt de essentia speciei. propria aūt passio non est de diffinitione quiditatiua alicuius que indicat rei essentiā. Et ideo bene pōt dici quiditas qr indicat quid est res. Ipsa enim rei entitas ſm Scotū. j. q. quolibeto x cōgrue dicit̄ essentia que est rō essendi. ſm enim Augustinū 7° de tri. qđ est sapientie sapere: hoc est essentie esse. Essentia enim est illđ quo res habet esse. Essentiale autē dicit̄ qđ per se includit in essentia: quēadmodū in cōposito reali materia ⁊ forma dicunt̄ sibi essentialia. ⁊ in cōposito rationis siue in ipso diffinito genus ⁊ differētia dicuntur partes essentiales rōnis siue rei diffinite. Et tale essentiale distinguit̄ cōtra accidēs per se, sicut proprium: ⁊ accidēs per accidēs sicut cōmune. ¶ Et notandū ꝙ ꝓpriū habet rationē cōmunis ⁊ ꝓprij per compositionē ad diuersa. Est enim ꝓpriuz ipsi speciei cui ineſt soli ⁊ cōmune est ipsis idiuiduis respectu quox habet rationē p̄dicabilis. Sūt autē proprium ⁊ species distincta p̄dicabilia: lz enim utrūq; p̄dicet̄ de indiuiduis. spēs p̄dicaī de ipsis in quid et essentialiter. ꝓpriū in quale ⁊ accidentaliter.

De accidente.

Accidens est quod adest uel abest subiecto preter subiecti corruptionez: ut album nigrū. hec enim possunt adesse ⁊ abesse preter subiecti corruptionem. Aliter diffinitur sic: Accidēs est quod nec est genus nec species nec differentia nec proprium ineſt autem rei. uel sic: accidens est quod contigit eidem inesse ⁊ non inesse: ut album nigrum sedere. Et de his duabus diffinitionibus ultimis dicit aristotiles ꝙ secūda melior est q̄ prima: quia ad cognoscendum primam oportet scire quid sit genus quid species quid differentia quid proprium. Secūda autem per se finita est ad cognoscendum quid per eam dicitur. Accidentiū aliud separabile aliud inseparabile. Separabile est illud qđ pōt separari a subiecto: ut albū nigrū sedere ⁊ huiusmodi. Inseparabile est quod non potest separari a subiecto: ut nigredo in coruo ⁊ albedo in cigno. Non tamen est contra diffinitionem qua dicitur ꝙ accidens est qđ adest ⁊ abest p̄ter subiecti corruptionē: qr ut vult porphirius coruus potest intelligi albus ⁊ ethiops nitens candore preter subiecti corruptionem. Accidentium aliud cōmune

aliud proprium. Commune ut albū nigrū proprium ut albedo sortis cimitas platonis

Postq̄ auctor determinauit superius de proprio hic cōsequēter determinat de accidente qđ nō ineſt cōuertibiliter. ¶ Ad cuius euidētiā notādū q̄ accidēs potest capi dupliciter. vno modo pro oī illo qđ nō est de diffinitione quiditatiua alicuius: & sic nō sumit in ꝓposito. Proprium enim hoc modo est accidēs cū nō sit de rōne quiditatiua: scilicet spēi. Alio modo sumit accidēs pro eo q̄ accidētaliter ꝓficit illud qđ existit in se pfectū: nec sic accidēs necessario ꝓsequit subiectū: sed ineſt rei cōtingēter. & sic sumit in ꝓposito: & sic est distinctū predicabile a ꝓprio. Est aūt eius diffinitio hic assignata a porphirio. alie vō diffinitiones ꝓsequētes sunt Arī. quarū prima est hec. Accidēs est qđ nec est genus: nec spēs: nec differētia: nec ꝓpriū: ineſt autem rei: in qua diffinit accidens per cōpositionē ad alia p̄dicabilia. Accidēs enim nō est genus: nec species nec differētia cū illa essentialiter p̄dicent de substātia: accidēs aūt nō. nec est proprium qđ per se ineſt subiecto: cū p̄ncipia eius intrinseca necessario ꝓsequat Sed accidēs hic diffinitū ineſt ꝓtingēter rei cuius est accidēs. ¶ Et notādū q̄ illud qđ hic dicit: q̄ accidēs nec est genus nec spēs ⁊c. intelligit per cōpositionē ad illud cuius est accidēs. Respectu enī suorū inferiorū accidēs bene est genus: sicut color est genus ad albedinē & nigredinē. ¶ Secūda diffinitio Arī. est q̄ accidēs est qđ cōtingit eidē ineſſe & nō ineſſe: que quasi est eadē cū illa que dat a porphirio. Unde illa que dat a porphirio videt eē accepta ab Arī. lz sub alijs vōbis ponat. nec tñ auctor est nugatorius: q̄ has diffinitiones recitat tanq̄ a diuersis editas.

¶ Sed cōtra p̄dicta arguit tripliciter. Primo sic. diffinitio accidētis ꝓuenit alijs a diffinito. ergo nō est bona. ꝓsequētia est nota. pbat antecedēs de aia rōnali que adest corpori & abest p̄ter eius corruptionē. Itē videt q̄ accidēs nō sit p̄dicabile nel vniuersale: q̄ accidēs est hic & nūc. ergo nō est vniuersale. antecedēs est notū: pbat cōsequētia: q̄ vniuersale est ubiq̄ & semp̄ er primo posterioꝝ. Itē mors & cōbustio sunt accidētia & tamē nō p̄nt adesse subiecto ꝓter eius corruptionē. ¶ Rñdeo ad primū & dico q̄ aia lz separata a corpore remaneat forma mixti ſz Scotū. xj. di. 4. sen. q. iij. in solutione ar. sci thome tñ nō remanet in esse pfecto & quieto. Nullus enim corpus mixtū aiale habet simpliciter esse perfectū & quietū recedēte anima: immo est statim in contendētia ad resolutionē sui ad elementa: q̄ qualitates cōsequētes talē formā mixti sunt corrupte ſm illū gradū ſm quē cōsequunt eam in esse pfecto & quieto. Alia etiā nō ineſt corpori sicut forma accidētalis: cū er ipsa & corpore cōstituat vnū ens per se: nō aūt er subiecto & antecedēte. ¶ Ad secūdū dicit q̄ vniuersale nō dicit esse ubiq̄ & semper positiue: ita q̄ sit in quolibet loco & tēpore: sed dicit esse ubiq̄ negatiue: quia nō determinat sibi locū nec tēpus: & sic accidēs in cōmuni bene est ubiq̄ & semp̄. ¶ Ad tertiū posset dici q̄ mors & cōbustio nō sunt ꝓprie accidētia: ut hic sumit accidēs. accidēs enim in ꝓposito ut p̄missum est dicit qđ ꝓficit accidētaliter illud qđ existit in se perfectū. Mors aūt & cōbustio non sunt huiusmodi: q̄ cū sint corruptiones non sunt entia positiua sed sunt priuationes entis. aliter p̄t dici q̄ lz mors non possit subiecto adesse p̄ter subiecti corruptionem bene tamen abest absq̄ subiecti corruptione: vnde accidēs dicit qđ adest & cuius p̄ntia subiectum nō constituit: uel qđ abest p̄ter subiecti corruptionem: & cuius absentia subiectum non destruit: ita q̄ lz p̄ter construit cum abest & non cum lz adest.

¶ Cōsequēter auctor diuidit accidēs: q̄ quoddam est separabile qđ videlicet habet causam uariabilē in subiecto: ut albedo uel sedere in homine. qđ quidē dicit separabile nō q̄ remaneat separatū a subiecto. accidēs enim nō p̄t manere sine subiecto naturaliter: lz bene vtute diuina: sicut in sacramēto altaris remanet albedo sapor & quātitas panis substātia panis nō remanēte. Sed dicit separabile q̄ de facili p̄t corrūpi subiecto remanēte. accidēs vō inseparabile dicit qđ de facili nō p̄t separari a subiecto: q̄ habet causam in subiecto firmā & radicatam ut nigredo in coruo. Corpus enim est cōplerionis calide: q̄ calor intēsus adurit humiditatē & causat nigredinē. Et si arguas q̄ ponere accidēs inseparabile repugnat diffinitioni accidētis in qua dicit q̄ accidēs est qđ adest & abest p̄ter subiecti corruptionē. Rñdet porphirius q̄ nigredo separat a corno per intellectū dicēs: q̄ corpus p̄t intelligi albus & ethiops nitēs cādore. Sed cōtra. Intellect⁹ semper est uerox ſm Arī. 3° de aia. Si ergo nō p̄t nigredo separari a corno nō poterit itelligi alb⁹. ¶ Rñdet ad istud q̄ corpus dicit posse intelligi albus: q̄ p̄t natura corui intelligi nō cointellecta nigredine. Sed ista rūsio nō satisfacit: q̄ sic etiā p̄t intelligi subiectū nō cointellecta ꝓpria passione: cū nō sit de eius quiditate nel essentia: & sic quo ad hoc nō eēt differētia inter accidēs inseparabile & ꝓpriā passionē. Dico ergo q̄ corpus p̄t intelligi albus: nec intellect⁹ erit falsus: q̄ nō implicat cōtradictionē corpū eē albū. Uñ accidēs nō dicit inseparabile: quia nullo modo possit separari: ſz q̄ nō faciliter separat. Posset enī tolli illa intēsio caloris que est causa nigredinis a corno: & tamē adhuc remaneret corpus. Uñ ponūt quidā q̄ si ona corui uncta sanguine anseris poneretur in loco frigido: & ibi fouerent a corno inde generaretur corui albi. nō sic de ꝓpria passione. Implicat enī cōtradictionē ſm Sco. xxj. di. 4. sen. subiectū esse sine ꝓpria passione: q̄ tūc cōclusio demōstrationis in qua p̄dicat passio de subiecto esset cōtingēs: & tunc sciētia nō esset de necessarijs & impossibilib⁹ aliter se habere. Qđ est falsum er p̄mo posterioꝝ. ¶ Sz cōtra hoc arguitur dupliciter. p̄mo sic: Subiectum est prius ꝓpria passione cum ipsa oriat a principijs eius essentialib⁹. ergo p̄t esse sine ea. pbat ꝓsequētia: quia p̄us p̄t esse sine posteriori. Itē subiectū est causa extrinseca passionis. ergo p̄t esse sine ea. pbat cōsequētia: quia deus p̄t supplere causalitatez cuiuscūq̄ cause extrinsece. ¶ Rñdeo ad primū qñ dicit q̄ prius p̄t esse sine posteriori. Dico q̄ uerum est qñ eoꝝ nulla est cōnexio necessaria ſm Scotū. ij di. 3. sen. Subiecti autē & ꝓprie passionis est necessaria cōnexio cū ipsa oriat a p̄ncipijs intrinsecis ſb iecti. Unde sicut subiectū nō p̄t esse sine suis p̄ncipijs essentialibus: sic nō p̄t esse sine sua ꝓpria passione que huiusmodi p̄ncipia necessario cōsequitur ¶ Ad secundū per idē dico q̄ deus potest supplere causalitatē cuiuscūq̄ cause extrinsece quando effectus non sequitur necessario talem causam.

¶ Diuidit ulteri⁹ auctor accidēs in cōmune & ꝓpriū. Accidens commune sicut albedo in cōmuni.

proprium

proprium vo ficut albedo fortis uel eius sumitas. ꝛ accidēs ppriū hoc modo dicit propriuz indiuidui. Est autē alia diuisio accidētis in accidēs cōmune: qđ dicit accidēs per accidēs: qz videlicet nō habet causam necessariā in subiecto: ꝛ in accidēs ppium subiecti qđ dicit accidēs per se: ꝛ sic accidēs cōmune distinguit cōtra ppriā passionē. accidēs cōmune hoc modo est p̄dicabile distinctū ab accidēte ppio

De predicabilibus in cōmuni.

Omnune est autē omnib⁹ qnqz predicabilibus de pluribus p̄dicari. differunt autē genus ꝛ species: quoniaz genus de pluribus predicat̄ q̄ spēs ꝛ q̄ alia predicabilia ꝛ per hoc differt ab alijs. Differentia autē differt a genere qm̄ genus predicat̄ in quid. differētia vo in quale. Jtē differētia differt a specie eo q̄ predicat̄ de pluribus speciebus: species vo nō. Similiter differētia differt ab accidēte: qz accidētia suscipiunt magis ꝛ minus intensionē ꝛ remissionē differētia vo non suscipit magis neqz min⁹ Differt autē species a genere: qz genus cōtinet spēs ꝛ non cōtinetur ab eis. Species aūt differt a differētia qz de pluribus differētijs bene constituit̄ vna species ut iste differētie rōnale mortale cōiunguntur ad cōstitutionē hui⁹ speciei hō. Species vo nō coniūgitur spēi ut gignat aliā speciē. Quedā enim particularis equa cuidā particulari asino ymiscetur ad muli generationē ſz nō equa et asinus in cōmum. Spēs autē differt a ppio qz species natura prior est proprio: propriū vo posterius est specie. Preterea quoz termini et diffinitiōes sunt differētes ipsa sunt differētia ergo spēs et propriū sunt differētia. Species aūt differt ab accidēte qz spēs predicat̄ in quid: accidēs vo in quale ul' quomodo se habet. Species etiā natura prior est accidēte Omne enim accidēs natura posterius est suo subiecto. Proprium autē differt ab accidente qz propriū de vna sola spē predicatur cuius est propriū. Accidēs vo de pluribus speciebus. et accidēs primo ineſt idiuiduis et per posterius generibus et speciebus. non enim dicitur homo aut aīal currit nisi qz sortes uel plato currat. propriū autē primo cōuenit speciei et per speciē cōuenit indiuiduis. Jtē genus differētia species propriū equaliter participātur ab oibus de quibus p̄dicātur. accidens vo non. ſz suscipit intensionē ꝛ remissionem. Item genus. differētia. species. propriū. vniuoce p̄dicātur. accidens autem non p̄dicatur vniuoce ſz denoiatiue. Predicari aūt vniuoce est p̄dicari ſm vnū nomen et rationem vnā ſm illud nomen sumptā. ut hō secundus vnū nomen predicatur de sorte et platone. ut sortes est hō: plato est homo. et ratio eius secundū illud nomen est vna. ut aīal rōnale mortale. Et ob hoc ens nō potest esse genus quia ſz secundū vnum nomen p̄dicetur de pluribus non tm̄ secundū vnā rōnem Ratio enim entis secūdū qđ dicitur de substātia: est ens per se. secundū autem qđ dicitur de alijs nouem predicamentis est ens in alio. et sic p̄dicatur secūdū diuersas rationes et ideo nō p̄dicatur vniuoce ſz potius equiuoce aut multipliciter. Predicari autem equoce est predicari vno nomine et rationibus diuersis secūdū illud nomen sumptis: ut canis vno noīe predicatur de cane latrabili sidere celesti et pisce marino. ratio autem secundū illud nomen nō est eadem omnibus sed alia et alia. Denominatiua dicūtur quecūqz ab aliquo solo casu sunt differētia. et ſm illud nomen habent appellationem: ut a grāmatica grāmaticus: a fortitudie fortis. Unde grāmatica et fortis predicantur denominatiue. ergo accidens denoīatiue dicitur p̄dicari.

b Jc auctor cōparat p̄dicabilia ad inuicez. Et primo dicit q̄ oia p̄dicabilia in hoc cōueniunt q̄ p̄dicant̄ de plurib⁹. Deide ponit quo modo differūt ad inuicē. Et p̄mo cōparat genus ad alia dicēs q̄ in hoc differt ab alijs: qz p̄dicat̄ ēntialiter ꝛ in quid de plurib⁹ qđ alia que sub ipso cōtinētur. Cōsequēter cōparat differentiā ad alia dicens: q̄ differētia differt a genere. Genus eniz p̄dicatur in quid: differētia vo in quale. Jtē differt a specie et proprio: qz p̄dicat̄ de plurib⁹ differētib⁹ specie: illa autē nō. Jtē differt ab accidēte qz accidens suscipit magis ꝛ minus: differētia autē nō. de quo magis videbit̄ in p̄dicamētis. Si queratur quare auctor hic p̄mo agit de differētia qđ de specie: cū in p̄cedētibus fecerit oppositū. Respōdeo q̄ hic agit de differētia qz genus ꝛ differētia sunt p̄ncipia speciei. Principium autē est p̄us p̄ncipiato. In p̄cedentib⁹ vo post genus tractauit de specie: qz genus ꝛ spēs sunt correlatiua que ex se mutuo cognoscunt̄. Est autez cōmune speciei ꝛ differētie ſm porphiriū semper adesse his que eoz naturā participāt. Sor. enim semp est hō ꝛ semp est rationalis. Ex quo patet q̄ nullo homine existēte. ista est uera. sor. est hō. ſm enim doctorem aquilinū. s. Sco. xxij. di. z. sen. p̄dicatio superioris de inferiori est uera: ſz inferius nō existat. Cuius ratio est qz superius est de ēntia inferioris: ꝛ sic ipsorum necessaria est habitudo. ꝛ ideo cōcepto sorte cōcipitur hō siue sit siue nō. vñ non sequit̄ sor. est hō. ergo sor. est: qz ab est tertio adiacēte ad est secūdū adiacens nō ualet cōsequētia nisi in p̄dicationib⁹ accidētalib⁹

C Insup cōparat auctor spēm ad alia p̄dicabilia dicēs q̄ spēs differt a genere: qz genus cōtinet species suas sicut totū vniuersale partes subiectiuas: ꝛ non cōtinet̄ ab eis supple hoc modo. bñ tm̄ cōtinetur ab eis sicut partes ēntiales cōtinent̄ a toto essentiali: cū superiora sint de esse inferioz: ut dictū est in p̄cedētib⁹. Differt etiā spēs a differētia cū ex plurib⁹ differētijs possit fieri vnū ꝛ nō ex plurib⁹ speciēb⁹. Dēs enim differētie collaterales ptinent̄ in eadē specie ut corporeū animatū sensibile rōnale in homine. Et si arguat̄ q̄ ex duob⁹ existētib⁹ actu nō fit vnum per

se ex 7° metaphysice. differētie vo habent rationez actus ⁊ forme. Rñdeo q uerū est qñ sunt in actibus ultimatis ⁊ nō carēt pfectiōi actualitate: sed sic nō est in ꝓposito: q⁹ differentie priores sunt potētiales respectu ultime differētie: sicut materia prima cuz oibus formis p̄cedētibus est potētiale respectu ultime forme per quā p̄ncipaliter est esse cōpletiuū totius cōpositi ſm Sco. doctorē subtilē. xij. dis. 4. sen. Mō sic autē ex duab⁹ specieb⁹ que hñt eē in actu cōpicto fit tertia spēs. hñ tñ duo indiuidua diuersaruz specierū cōcurrūt ad generationē alterius idiuidui: ut ex cōmixtiōe particularis eque cū asino generat mulus. Mō tñ ꝓstituit mulus eēntialiter ex illis duabus specieb⁹. sed est tertia spēs distincta ab ipsis. Et si arguas q generās debet assimilari generato. ergo equus genērās ⁊ mulus generat⁹ sunt similes in specie. Rñdeo q inter genērās ⁊ generatum aliqñ est similitudo formalis ⁊ in forma specifica: ut inter hominē generantē ⁊ hominē generatū: ubi. ſ. est generatio vniuoca. aliqñ vo in forma cōmuniori: ut in ꝓposito. Equus generat muluz quib⁹ forte est aliqđ genus cōmune: puta immētū uel aliqđ tale in quo cōueniūt. ut dicit Ari. 7° metaphysice. aliqñ autē inter genērās ⁊ generatū est tñ similitudo vtualis: cū genērās habet in se vtualiter tñ formā quaz ꝓducit ⁊ nō formaliter: ut cū sol generat calorē in medio. Spēs autē differt a ꝓprio: q⁹ spēs est prior naturā ꝓpria passione. Ubi sciendū q ꝑus natura aliquādo dicit a quo aliud depēdet: posterius vo natura qđ depēdet ab alio: q⁹ ergo ꝓpria passio depēdet a subiecto: ideo subiectū naturaliter est prius ꝓpria passione siue ꝓprio: nō tñ est prius tēpore cū sint idē realiter nec separant generatione nec corruptione. q etiā spēs ⁊ ꝓpriū differāt ꝓbat auctor: q⁹ eoz termini siue diffinitiones differūt. Dicit autē diffinitio terminus per quādā similitudinē. q⁹ sicut terminus terminat rē cuius est terminus ⁊ includit totaz eēntiā ipsius: sic diffinitio claudit totā substantiā illius cuius est diffinitio. Differt etiā spēs ab accidēte q⁹ spēs p̄dicat in quid: accidēs vo in q̄le. ¶ Circa qđ notandū q accidēs bene p̄dicat in quid de suis inferioribus: ut color de albedine: sed dicit p̄dicari in quale de illis quoz est accidēs. Dicit etiaz accidēs p̄dicari in quo modo se habet: sicut in p̄dicamēto relationis. ut si querat quomodo se habet sor. ad platonē. Rñdetur sicut pater ad filium. Differt etiā spēs ab accidēte: quia est prior naturaliter ipso. ¶ Demū cōparat auctor ꝓpriū ad accidēs. De differētia enim ꝓprij a genere ⁊ specie ⁊ differētia satis dictū est in p̄cedentib⁹. differt autē ꝓpriū ab accidēte: q⁹ ꝓpriū de vna sola specie p̄dicat: accidēs vo de plurib⁹ spēbus. Itē accidēs ꝑus inest indiuiduis ⁊ per posterius generib⁹ ⁊ specieb⁹. Mō enim hō uel aial currit: nisi q⁹ sor. uel plato currit. ꝓpriuz vo per ꝑus inest spēi: ⁊ per spēm inest idiuiduis. vñ risibilitas prius inest homini accipiēdo in eē p̄mo: pro eo qđ inest alicui ſm q ipsum: seu per rationem propriā ⁊ nō per aliud, sed alijs per ipsuz. Sorti autē nō inest p̄mo q⁹ nō inest ei inquātū sor. sed inquantū homo. Itē genus spēs differētia ⁊ propriū vniuoce p̄dicant. accidēs vo nō p̄dicat vniuoce sz denominative. ¶ Ad cuius euidētiā sciendū q p̄dicatio vniuoca est p̄dicatio per se: denominativa vo stricte sumpta est p̄dicatio per accidēs. Notandi sunt modi dicēdi per se: de quib⁹ agit Ari. p̄mo posteriorū. Primus modus est quando diffinitio uel pars diffinitionis p̄dicat de diffinito: ut homo est aial rationale. Secūdus modus est qñ ꝓpria passio p̄dicat de subiecto: ut hō est risibilis. Tertius non est modus p̄dicādi: sed essendi ſm Sco. in ꝓlogo p̄mi sen. questione depraui. Unde hoc modo aliquid dicitur esse per se. i. solitarie. Quart⁹ modus est quando in subiecto includit ꝓprima ratio inherētie p̄dicati: sz nō necessaria inherētia ut nolūtas vult ⁊ calidū calefacit. Iste enim sz sint ꝓtingētes tñ sunt immediate. Iste modus assignat sic a Scoto. vij. di. 3. sen. sz ab alijs aliter ponat. Itē notandū q ſm eū dē doctorē ibidē. Differētia est inter vniuocū p̄dicatū ⁊ vniuoce p̄dicari. Uniuocū enim p̄dicatū dicit cuius cōcept⁹ est in se vnus. Et hoc modo albū dictū de ligno ⁊ lapide est p̄dicatū vniuocū: ⁊ talis p̄dicatio est denominativa. Uniuoce vo p̄dicari est qñ ratio seu diffinitio p̄dicati includit in diffinitione subiecti: sic nō p̄dicat albū de lapide: qa rō eius nō includit in rōne lapidis. Predicatio igit vniuoca ꝓprie est p̄dicatio eēntialis seu in p̄mo modo dicendi per se. Et sepe a doctore subtili uocat p̄dicatio formalis: q⁹ p̄dicatū est de rōne formali seu diffinitione quiditatiua subiecti. Et sic genus species ⁊ differētia p̄dicant de his in quib⁹ essentialiter cōtinent. Sic autē sumēdo p̄dicari vniuoce ꝓpriū nō p̄dicat vniuoce cū nō sit de diffinitione quiditatiua illius cuius est ꝓpriū. q⁹ autē hoc dicit Petrus hispanus pōt dici p̄dicari vniuoce magis large sumēdo p̄dicationē vniuocā: q⁹ videlicet nō est accidēs per accidēs: sed ineſt subiecto necessario ⁊ in secundo modo dicēdi per se: tum q⁹ sz non cōtineatur in subiecto suo essentialiter seu formaliter cōtinet tñ vtualiter: tū etiā q⁹ sepe ꝓprie passiones ponunt in diffinitionib⁹ loco differentiarū essentialiū que plerūqz nos latēt: quas circūloquimur per ipsas passiones. Predicatio denominativa dicit illa in qua p̄dicatū dicit ineſse subiecto in quadā adiacētia siue formali inherētia per quā formā subiectū denoīat. ut hō dicit albus ab albedine. Et ista ꝓprie dicit p̄dicatio per accidēs: ⁊ hoc tripliciter: ut habet p̄mo posterioz. aliqñ enim accidēs p̄dicat de subiecto: uel subiectū de accidēte: aut accidēs de accidēte. et ad hāc pōt reduci p̄dicatio secūde intētionis in concreto de suo fundamēto. ut aial est vniuersale: uel aial est genus. pōt etiā reduci p̄dicatio fundamenti de intētione: ut dicēdo nomē est uox ul genus est qđ p̄dicat. i. intētio attributa ei qđ p̄dicat: seu denominans id qđ p̄dicatur. Large autē extēditur predicatio denominativa ad accidēs sumptū pro eo qđ est extraneū a ratione alicuius: cuiusmodi est p̄dicatio generis de differētia ⁊ ecōuerso. ⁊ idē dicitur de subiecto ⁊ ꝓpria passione: sicut etiā dicit doctor subtilis. xij. di. 2. sen. q. j. ⁊ q. iij. ar. 3° quolibetoz. Mō solū est p̄dicatio denominativa accidētis ad subiectū sed etiā forme ad suppositū ꝓprie nature. vnde ista est denominativa ⁊ in p̄mo modo dicēdi per se. homo est animatus sz ista sit per accidēs. Corpus est animatū. Predicatio etiā denominativa aliquando ab eodē doctore Scoto uocatur p̄dicatio formalis. Unde. v. dis. p̄mi sen. dicit q adiectiua vba et participia p̄dicantur formaliter: quia significāt formā per modū informātis: ideo denominative dicūtur de subiecto.

¶ Declarat cōsequēter auctor quid sit p̄dicari equoce dicēs q p̄dicari equiuoce est p̄dicari vno noīe ⁊ diuersis rōnibus sumptis ſz illud nomē: ut canis

vno

vno nomine predicatur de animali latrabili pisce marino ꝛ celesti sydere. Nō tamē dicit aliquā rōnē seu diffinitionē aut cōceptū ipsis cōmunē. Dicit etiam ꝙ ens nō p̄dicaꝫ vniuoce de substātia ꝛ accidēte: sed equiuoce: qz ſm diuersas rōnes. qz ratio entis ſm ꝙ dicit̄ de substātia est ens per se: ſm vo ꝙ dicit̄ de accidēte est ens in alio. Sequēdo opiones doctoris subtilis oppositū est dicendū: ut dictū est in p̄cedenti capitulo de genere. Nec ratio auctoris cogit. Eodē enim modo posset p̄bari animal dici equiuoce de hoie ꝛ de equo arguēdo: videlicet ꝙ ratio animalis ſm ꝙ dicit̄ de hoie est animal rōnale: ꝛ ſm ꝙ dicit̄ de equo est animal irrōnale. Dico ergo ꝙ sicut cōceptus animalis qui dicit̄ de homine ꝛ de equo abstrahit a rōnalitate ꝛ irrōnalitate: sic cōceptus entis qui dicit̄ de substātia ꝛ accidente abstrahit abesse per se ꝛ abesse in alio: nec hoc nec illō includit: sed est indifferēs ad utrūq;. Est autē alia p̄dicatio qua utuntur theologi in diuinis que dicitur idētica. ¶ Ad cuius euidētiā sciendū ꝙ essentiale in diuinis ſm doctorē subtilē Scotū. j. q. quolibetorū: nō distinguit̄ cōtra accidētale eo modo quo sumitur a philosophis. de quo dictū est cap̄lō de proprio: sed distinguit̄ cōtra notionale. vnde qz eēntia diuina est vna numero in trib⁹ p̄sonis illud dicitur essentiale: qō est simule essentie in modo p̄dicādi et cōmunitate reali. Et sic illa dicuntur eēntialia que sunt cōmunia trib⁹ p̄sonis: ut potētia sapiētia bonitas: ꝛ sic de alijs. Notionalia vo dicunt̄ illa per que notificat̄ distinctio p̄sonarū diuinarū: ut paternitas filiatio spiratio: ꝛ sic de alijs. Et talia nō sunt communia trib⁹ p̄sonis. Ipsa autē eēntialia sunt formaliter infinita. Notionalia aūt nō sunt infinita nisi ratione idētitatis cū eēntia. Predicatio ergo abstracti de abstracto: ubi vnū extremū uel ambo sunt infinita est uera idētice: ut sapiētia est bonitas uel paternitas: qz infinitū idētificat sibi quodcūq; cōpossibile. Quod sic p̄bat̄: quia infinitū nō est cōponibile Omne enim qō pōt cū aliquo cōponi pōt esse pars ꝛ per cōsequēs excedi: quia totū est maius sua parte Nō esset autē omnino incōponibile ad aliqō compossibile sibi in eodē suppposito si nō eēt omnino idē sibi: quia tūc esset ibi aliqua cōpositio saltē actus et potētie. Infinitū ergo idētificat sibi quodcūq; compossibile. Ista aūt paternitas est filiatio nō est uera idētice: quia neutrū est formaliter infinitum: de quo magis habet videri in theologia.

Incipit tertius tractatus de p̄dicamētis.

a Ad cognoscendum predicamenta quedā sunt necessario premittēda sine quorū cognitione nequaq̄ potest haberi cognitio p̄dicamentorum. Eorū ergo que predicantur quedā sunt vniuoca: quedā equiuoca: ꝛ quedam denoiatiua. Equiuoca dicūtur quorū solū nomen est cōmune: et ratio substātie ſm illud nomen est diuersa. ut aīal significat animal viuū et aīal pictū. ꝛ nomen in eis solū est cōmune: et ſm illud nomē ratio substātie est diuersa. dicim⁹ enim de leone picto in pariete. Ecce terribile aīal: et de leone viuo idem dicimus equoce. Et de statuis regū dicim⁹ Isti sūt tales reges. et de his q adhuc regnāt dicimus. Isti sunt tales reges sumendo nomen regis equoce. Uniuoca dicūtur quorum nomen est cōe et ratio substātie ſz illud nomen est eadem: ut hoc nomen animal est cōmune hoi boui et leoni. et similiter rō substātie secundū illud nomen est eadem. ut homo est aīal. bos est animal. et hō est substātia animata sensibilis. et bos est substātia animate sensibilis. ꝛ sic nomen est cōmune eis: et ratio secundū illud nomen est eadem. nihil enī aliud est hō secūdū ꝙ est aīal ꝙ substātia animata sensibilis. et similiter bos. Denominatiua dicūtur quecunq; ab aliquo solo casu sunt differentia et secundū illud nomen hūt appellatiōez. ut a grāmatica grāmaticus et a fortitudine fortis. differūt solo casu. i. sola cadentia que est a parte uocis ꝛ secūdū illud nomen appellationē. Nomen enim denoiatiuum debet cōuenire cū nomine vniuoco in principio et differre in fine. ut a grammatica grāmaticus. ab albedine albus.

b Je determinat auctor de p̄dicamentis: ubi sciendū ꝙ predicamentū potest sumi dupliciter. vno modo pro genere generalissimo cuiuscūq; predicamēti. alio modo pro tota coordinatione p̄dicabilium ſm sub ꝛ supra. ¶ Notādū ulterius ꝙ metaphysicus tractat de p̄dicamētis inquantuz sunt quedā entia: logicus vō inquantū fundāt secundas intētiones: cuiusmodi sunt subici ꝛ predicari. ¶ Ad declarationē autē p̄dicamētorū p̄mittit tres diffinitiones duas diuisiones ꝛ duas regulas que dicunt̄ ante p̄dicamenta. Est autē ante p̄dicamentū quedā notitia ualens ad cognitionē p̄dicamentorum habendā. Premittit autē diffinitionem equiuocorū dī. Equiuoca dicunt̄ quorū nomen solum cōmune est. ꝛ ſm illud nomē ratio substātie est diuersa: ut canis est equiuocū ad canē latrabilē piscē marinū ꝛ celeste sydus: quia solū nomē est eis cōmune nō autē cōueniunt in aliqua diffinitione sumpta ſm illud nomē canis: ſz bene cōueniant in diffinitione corporis: ꝛ ideo notāter dicit̄ ſz illud nomē. ¶ Notādū insuper ꝙ duplex est equiuocū: videlicet equiuocū equinocās ꝛ equiuocū equiuocatū. Equiuocus equiuocās est dictio equiuoce plura importās. Equiuocū equiuocatū sunt ipse res equiuoce importate: ſm igit̄ quosdā hic diffiniunt̄ equiuoca equiuocata nō equiuocātia. sed oppositū videt̄ uerius: qz diffinitio nō est rerū sed nominū. Unde 4° metaphysice dicit̄ ꝙ ratio quā significat nomē est diffinitio. ponitur autē equiuoca dicunt̄ nō equiuoca sunt: qa hoc modo sepe Ari. loquit̄ ſm opinionē antiquorum doctorū. Equiuoca ergo dicunt̄. ſ. a doctoribꝰ antiquis ꝛ ponit̄ equiuoca in plurali numero ad denotandum pluralitatē huiusmodi equiuocorū. ¶ Jtē equiuocū equiuocās est dupler. ſ. a casu ꝛ a cōsilio. Equiuocū a casu est dictio plura eque significans primo ut canis. Equiuocū a ꝯsilio est analogū qō significat vnū per cōparationem ad aliud: ut animal significat animal pictū per cōpositionem ad animal viuum. Ubi

sciendū q̄ anologū nō est mediū inter vniuocum et equiuocū: cū ipsa sint immediata: ut patet ex rōnibus ipsoꝝ. Omne enim anologū est vniuocū uel equiuocū. Unde quedā anologa sunt equiuoca: ut aīal est anologū ꝛ equiuocū ad aīal viuū: ꝛ ad aīal pictum. Quedā vo sunt vniuoca: ut ens est vniuocū ad deū ꝛ creaturā substantiā ꝛ accidens: ut diffuse declarat doctor subtilis Scotus di. iij. ꝛ. viij. p̄mi sen. lz sit anologū ad ipsa cū accidēs habeat attributionē ad substātiā: ꝛ creatura ad deū. vnde lz attributio sola nō ponat vnitatē vniuocationis: q̄ vnitas attributionis minor est vnitate vniuocatiōis. Minor aūt vnitas nō arguit maiorē: tamē minor vnitas potest stare cū maiore: sicut que sunt vnū specie sunt vnuz genere: lz vnitas generis sit minor vnitate speciei. Hoc patet per philosophū x° metaphice. ubi ponit ordinē essentialē inter species eiusdē generis q̄a ibi vlt̄ q̄ in quolibet genere est vnū q̄d est mēsura aliox. Mēsurata autē habēt ordinē essentialē ad mēsurā: ꝛ tm̄ nō obstāte tali attributiōe nullus negat ꝯceptuz generis eē vnū. Ulterius sciēdū q̄ in diffinitiōe equiuocox nomē nō sumit put distinguitur ab alijs partibus orationis cū equiuocatio ꝛ vniuocatio nō solū reperiant in nomine sed etiā in vbo. sed sumit ibi nomē pro dictione. Jtē notandū q̄ substantia pōt capi dupliciter ſm Arist. v° metaphysice. vno modo put substat accidētibꝫ: ꝛ sic est p̄dicamētuz distinctū ab accidētibꝫ. Et sic nō sumit hic in ꝓposito: cū equiuocatio reperiat in accidētibꝫ. alio modo substātia sumit pro qualibet rei essentia seu quiditate: ꝛ sic sumit in ꝓposito. Ratio etiā in ꝓposito sumit pro cōceptu uel diffinitione. Unde ratio substantie dicit cōceptꝫ uel diffinitio uel rei eētia.

c Onsequēter auctor ponit diffinitionē vniuocox dicēs q̄ vniuoca dicunt quox nomē cōmune est: ꝛ ſm illud nomē ratio substantie est eadē. ut hoc nomē animal est vniuocū ad hoiez ꝛ equū: q̄ eius ratio siue diffinitio. ſ. substantia corporea aiata sensibilis ipsis ꝓuenit. Et patēt omnia que ponunt in diffinitione vniuocox per ea que p̄dicta sunt de diffinitione equiuocox.

Deinde ponit diffinitionē denominatiuox dicens q̄ denominatiua dicunt quecūq; ab aliquo solo casu differētia sunt. ꝛ ſm illud nomē habēt appellationē: ut a fortitudine fortis ab albedine albus.

Circa q̄d notandū q̄ denominatiua sunt concreta: ꝛ sunt duplicia: quedā in generibus accidentiuz ꝛ quedā in genere substātie. Concretū in generibus accidentiū dicit q̄d importat subiectū cū accidente ut albū. Abstractū vo importat solū accidēs: ut albedo. Cōcretū vo in genere substātie ſm Sco. v. di. p̄mi sen. importat naturā cū supposito: ut homo. Abstractū vo importat p̄cise ipsam naturā: ut hamanitas. Denominatiua igit. i. cōcreta differunt ab aliquo. i. ab abstracto a parte uocis solo casu. i. sola cadentia seu finali terminatione uocis cū cōueniāt in p̄incipio ipsius uocis: uel ſm Scotū. xij. di. 2. sentē. differūt solo casu: quia concretū importat cadentiā uel dependentiā accidētis ad subiectū ul' forme ad suppositū q̄d denominat. Nō autē abstractū. Et ista differētia est in modo significādi. Notandū etiā q̄ circa hoc est aliter dicendū ſm grāmaticū ꝛ aliter ſm logicū: quia enim grāmaticus cōsiderat nominū impositiones: ideo ſm ipsum abstractū descēdit a cōcreto: ut iusti addita tia fit iustitia. q̄ vo logicus magis considerat ipsas res inquātū sunt fundamēta secundarum intentionum: ideo ſm ipsum cōcretum denominatur ab abstracto. ut paries denominatur albus ab albedine sibi realiter inhērēte. Cōcretum igitur uenit ab abstracto. q̄ p̄ius est rez eē ſm se sicut significat per abstractū q̄z ipsaz inesse alteri sicut significatur per concretū.

e Orum que dicuntur quedaz dicunt cum complexione. ut hō currit. quedam sine complexione ut homo uel currit. Sed p̄iusq̄ alterū mēbrū diuisionis huius subdiuidatur: distinguēdi sunt modi essendi in: q̄ necessarij sunt ad sequentez diuisionem cognoscendam: ꝛ ad ea que postea dicentur. Primus igit̄ modus essendi in: est quādo aliquid dicit̄ esse in alio sicut pars integralis in suo toto. ut digitus in manu ꝛ paries in domo. Secūdus modus eēndi in: est sicut totū integrale in suis partibus simul sumptis. ut domus in pariete tecto ꝛ fundamento. Tertius modus est sicut spēs in suo genere ut homo in aīali. uel vnumq̄dq̄ inferius in suo superiori. Quartus modus est sicut genus in specie ut animal in hoīe. ul' sicut q̄dlibet supius in suo īferiori. Quintus modus essendi in dicitur sicut forma in materia ꝛ iste quintus modus subdiuidit̄. q̄ quedā est forma substantialis. ut aīa est forma substantialis hominis. quedā est forma accidentalis: ut albedo hoīs. ꝛ prima harum dicitur ꝓprie inesse sicut forma in materia: ut anima in corpore. alia autē dicitur eē in alio sicut accidēs in subiecto ut albedo in pariete. Sextꝰ modus essendi in est sicut aliq̄d est in sua causa efficiente. ut regnū in regēte. Septimꝰ modus eēndi in est sicut aliquid est in suo fine ut vⁱtus in beatitudie. Octauus modus eēndi in dicitur sicut aliq̄d est in suo continente ut vinum in uas ꝛ locatū in loco. Hos autem octo modos eēndi in: distinguit aristotiles quarto physicox. Boetius aūt assignat noue q̄: subdiuidit quintuz ut dictum est. vn de vⁱus. Insunt pars totum species genus ꝛ calor igni. Rex in regno. res in fine. locoq̄ locatum.

Deinde ponit auc. duas diuisiones: quarū p̄ma est q̄ eox que dicūtur quedā dicunt cū cōplexione: ut homo currrit. quedam sine cōplexione ut homo. Circa quod sciendum q̄ cōplexa dicunt ea que cōplectuntur plures terminos uel dictiones. Est autem tripler complexio: scilicet rerum tantum: scilicet quando est vna uox simplex ꝛ plures res importate: ut album. Alia est complexio terminorum tantum: scilicet quando sunt plures termini importantes eandem rem: ut Marcus tullius. Alia est rerū ꝛ terminorum simul: ut in p̄posito. Dici etiam in p̄posito tantum valet sicut per uocez p̄oferri uel significari. Et si arguatur q̄ hec diuisio nō sit bona: quia ſm Boetiū in libro diuisionum. diuisio debet dari per opposita: sz incōplexū nō opponit̄ cōplexo

cum

cum sit eius pars. Respondeo q incomplexum cū sit quoddā cōcretū potest sumi dupliciter. s. formaliter p3o ipsa ratiōe incōplexionis: uel materialiter p3o eo q subest tali rationi. primo modo opponit complexo. secūdo modo non.

¶ Ad declaratiōez aūt secūde diuisionis ponit auct3 octo modos essendi in: qui possunt haberi per hos uersus. Insunt pars toti spēs genus calor igni. Rex in regno res in fine locoꝙ locatū. Primo enī modo dicit aliquid esse in sicut pars integralis in suo toto: ut paries in domo eē habet q3 est aliqd ei⁹ secūdo modo sicut totū integrale in suis partib⁹: ut dom⁹ in tecto in pariete ⁊ fundamēto: q3. s. ex ipsis integrat. tertio modo sicut species in genere ut homo in animali: q3 videlicet sub ipso cōtinet. quarto modo sicut genus in specie ut aīal in hoīe: q3 est pars essentialis eius. quinto modo sicut forma in materia: siue sit forma substātialis: ut aīa in corpore: siue forma accidentalis ut albedo in pariete. Est autem substātialis forma illa que dat esse simpliciter: siue esse substātiale. Forma vō accidentalis que dat esse ſm quid: siue accidentale. Cognoscit autē forma substantialis ab accidentali ſm Sco. xj. di. 4. sen. q. iij. articulo 2° circa finē. q3 q̄dū p̄cedit in substantialib⁹ semp posterior est pfectio3 p3ore. ut anima aduenies corpori est pfectio3 forma corporis. Quādo aūt deuenit ad accidentalez sequēs est perfectio3 ultima p̄cedente. 6° modo dicit aliqd esse in sicut in suo efficiēte ut regnū in regente. 7° modo sicut in suo fine. ut virtus in beatitudie: q3 videlicet ordinat ad beatitudinem. 8° modo sicut vinū in suo uase: uel locatū in loco q3 ab ipso cōtinet.

c Orum que sunt quedā dicuntur de subiecto in subiecto vō nullo sūt. ut genera spēs substātie ⁊ differētie earum que omnia dicuntur substantie vniuersales extenso nomine substantia. ut homo aial rationale. Dici de subiecto p3out hic sumit est superius dici de inferiori ut animal dicit de homine ⁊ hō de sorte ⁊ color de albedie. Et esse in subiecto sumitur ſm q̄ accidens est in subiecto. Alia vō neq3 de subiecto dicuntur neq3 in subiecto sunt ut indiuidua substantie Alia dicunt de subiecto ⁊ sunt in subiecto. ut genera ⁊ species aliorū nouem p̄dicamentorum dicūtur de iferiorib⁹. ⁊ sunt in subiecto sicut accidens in subiecto. ut color dicitur de albedine ut de inferiori: ⁊ est in corpore ut in subiecto. Alia vō in subiecto sunt ⁊ de subiecto nullo dicūtur. ut hec scientia est in anima ut accidēs in subiecto: sed nō dicit de aliquo inferiori ⁊ iste color est in corpore ut in subiecto ⁊ non dicit de subiecto. Omnis enim color in corpore est.

c Onsequēter auct3 ponit secūdam diuisionem dicens q eorum que sunt quedam dicunt de subiecto: in subiecto vō nullo sunt: ut genera ⁊ species ⁊ differētie substantie que dicūtur de subiecto. i. de suis iferiorib⁹: ⁊ nō sunt in subiecto sicut accidens cū sint substātie. Unde dici de subiecto ut hic sumitur est p3edicari de suo inferiori: ut homo de sor. ⁊ pla. Esse vō in subiecto est esse in aliquo sicut accidēs in subiecto qō. s. inhereat substantie. Si arguit cōtra p̄dicta q forma substantialis est in materia sicut aīa in corpore. ergo est in subiecto. Respōdeo q nō est in subiecto sicut accidens cum ex ipsa ⁊ materia cōstituat vnū ens per se: non autem ex subiecto ⁊ accidente. Alia vō neq3 dicuntur de subiecto nec sunt in subiecto: ut indiuidua substantie que nō dicunt de subiecto cū non habeāt aliqō inferius sub se neq3 sunt in subiecto cū nō sint accidētia. Alia autē sunt que dicūtur de subiecto ⁊ in subiecto sunt: ut genera ⁊ species nouē p3edicamentorum accidentiū que dicunt de subiecto. s. de suis inferioribus: ⁊ sunt in subiecto cum sint accidētia. Alia vō in subiecto sunt: de subiecto vō nullo dicūtur ut indiuidua de generibus accidentiū: ut hec albedo hec nigredo que sunt in substātia sicut in subiecto: ⁊ nō dicuntur de subiecto cū non habeant aliquod inferius sub se.

¶ Contra hanc diuisionē arguitur sic: q3 ſm Boetium. omnis bona diuisio debet esse bimēbris. Respondeo q uerū est: ſz adde ul' reducibilis ad bimēbrem. Et sic est in p3oposito. Nā incomplexa significant substantiā uel accidens. Si substantiam uel vniuersalem uel particularē: si vniuersalem sic est p̄mus modus: si particularē: sic est secūdus modus si accidens hoc est dupliciter: q3 aut accidens vniuersale: ⁊ sic est tertius modus: aut particulare: ⁊ sic est quartus modus.

Quando alteruz de altero p3edicat ut de subiecto quecunq3 de eo qō p3edicatur dicūtur omnia de subiecto dicuntur. ut sortes est homo homo est animal: ergo sortes est animal.

¶ Ulterius auct3 ponit duas regulas quarum prima patet in littera. Ubi notandū q hec regula habet ueritatem quādo est p̄dicatio essentialis superioris de inferiori. Et hoc notat per illud quod dicitur ut de subiecto. Et ideo si arguat. sor. est homo hō est spēs. ergo sor. est species. Non ualet q3 cū species sit secunda intentio ⁊ ens rationis nō p3edicat eētialiter de homine.

Diuersorum generū ⁊ non subalternatiz positorum diuerse sunt species ⁊ differentie ut animalis ⁊ scientie que sunt diuersa genera. Differentie enim animalis sunt rationale irrationale. diuiditur enim3 per has differētias: ut animalium aliud rationale aliud irrationale. differentie autem scientie sunt naturale morale ⁊ sermocinale. Diuiditur enim scientia per has differētias. ut scientiarū alia naturalis alia moralis alia sermocinalis.

¶ Secunda regula hec est. Diuersorum generum ⁊ non subalternatim positoruz diuerse sunt species ⁊ differentie: ut animalis ⁊ scientie que sunt diuersa genera. Differentie enim animalis sunt: rationale ⁊ irrationale. Differentie uero scientie sunt morale: ⁊ naturale: ⁊ sermocinale. Dicuntur autem genera non subalternatim posita: quorum vnum nō ponit sub altero: ut sunt diuersa p3edicamēta. Si arguatur contra quia corpus ponitur inter species substantie ⁊ quantitatis. Respondeo q corpus potest accipi vno modo p3out dicit trinam

dimẽsionem:ꝛ sic est in genere quãtitatis. Alio modo ꝓ illo cui inest ipsa trina dimẽsio.ꝛ sic est in genere substantie. ¶Ponitur autem hec regula ad cognoscẽdum ꝙ eẽntie predicamẽtoꝝ sunt impermixte. Cum enim genera sunt idẽ essentialiter cum suis speciebꝰ:si genera sunt diuersa species etiã erũt diuerse. ¶Circa qõ notandũ ꝙ ly iter aliqua genera sit distinctio realis:ut patet in substãtia quãtitate ꝛ qualitate. Quantitas enim ꝛ albedo panis remanẽt in sacramẽto altaris absq; substãtia panis. tamen ad distinctionẽ ꝑdicamẽtoꝝ sufficit distinctio formalis;seu rationũ formaliũ ipsoꝝ.ꝛ sic essentie ꝑdicamẽtoꝝ sunt impmixte formaliter:ut enim ait Arist. Nihil prohibet idem pluribꝰ generibꝰ enumerari. Unde ut ponit doctor subtilis Scotꝰ.xiij.q. quolibetoꝝ. Relatio quã habet actus intelligẽdi ad obiectum est ꝓprie de genere relatiõis:ꝛ tamẽ est idẽ realiter cũ actu intelligẽdi qui est ꝙdam qualitas. Ad distinctionẽ ergo ꝑdictoꝝ sufficit distinctio formalis. Illa aũt distinguũtur formaliter ꝑm eundez doctorẽ.ij.di.ꝑ.sen.quoꝝ vnũ non includit aliud in ꝑmo mõ dicẽdi per se. Est aũt primus modus dicẽdi per se qñ diffinitio uel pars diffinitionis ꝑdicatur de diffinito. Ista aũt distinctio formalis ly non sit realis ꝓprie dicta:tamẽ nõ est distinctio rationis seu fabricata per opus intellectꝰ. Unde cũ idẽtitate reali stat distinctio formalis ꝛ ex natura rei. Qõ declarat doctor ubi supra accipiendo albedinẽ que est vna res ꝛ forma simplex. hec conuenit cũ nigredine in ratiõe coloris:ꝛ differt a nigredine per propriam differentiã specificã. Cum ergo idẽ nõ possit a parte rei per idem cũ alio differre ꝛ conuenire oportet ꝙ realitas a qua sumit genꝰ albedinis per quaz cõuenit cũ nigredine sit alia a parte rei a realitate a qua sumit differẽtia per quã differt a nigredine. Non est aũt alia realiter cũ albedo sit simplex forma.ergo est alia formaliꝛ ꝛ ex natura rei:cũ ista conuenientia albedinis ꝛ nigredinis sit a parte rei seclusa opinione intellectus.

¶Sz cõtra arguit sic. Omne ens aut est reale aut rationis,ergo ois distictio aut est realis aut est rationis.ꝓsequntia patet qz distictio est passio entis ex 4° metaphysice. Rñdeo ꝙ distictio realis est duplex. Quedã est large sũpta ꝛ ãdã stricte. Distictio large sũpta est ois distinctio que habet eẽ circũscripto oi operatiõe intellectꝰ. Et de ista dico ꝙ uerũ est ꝙ sicut eẽ ens aut est reale aut rationis:sic ois distinctio aut est realis.i.nõ fabricata per intellectũ:aut rõnis.i.fabricata per opꝰ intellectꝰ. Alio modo distinctio realis sumit stricte ꝓ distinctione que est inter duas res quarũ vna est generãs alia generata:uel quarũ vna põt corrũpi alia remanẽte. Et de ista nõ est uerũ ꝙ ois distinctio sit realis uel rationis. Distinctio enim formalis nõ est realis hoc modo qz nõ est iter rem ꝛ rem. Nec est rationis qz non est fabricata per opus intellectꝰ. De uarijs modis distinctionũ reperies 3° c° ꝑmi physicorum.

De predicamentis in generali.

Decem que secundum nullam complexionem dicuntur singulum aut significant substantiam:aut qualitatẽ: aut quantitatez:aut ad aliquid:aut agere:aut pati:aut ubi:aut quando:aut situz esse:aut habere. Est enim substãtia ut exemplariter dicatur ut homo et equus. Quantitas ut bicubitum tricubitum. Ad aliquid ut duplum triplum. Qualitas ut albedo nigredo. Ubi: ut in loco esse. Quando ut heri fuisse cras fore. Situs ut iacere sedere. Habere ut amatum esse calciatũ esse. Agere ut secare urere. ¶Pati ut secari uri. His habitis dicendũ est de uno quoq; predicamentoꝝ:et primo de substantia cum sit prior alijs predicamentis.

Uterius terminat auctor de predicamẽtis in generali di.ꝙ terminoꝝ incomplexoꝝz singulũ aut significat substãtiã ut hõ:aut quãtitatem ut bicubitũ:aut ad aliqd ut duplũ aut qualitatez ut albedo:aut actionẽ ut secare:aut passionẽ ut secari:aut quãdo ut heri:aut ubi ut in loco:aut situm ut sedere iacere:aut habitũ ut calciatum esse. Ad euidentiã huius diuisionis sciendũ ꝙ complexa nõ sunt in aliquo vno genere: cũ significent res diuersoꝝ generũ. Et ideo hic notãter dicit eorum que ꝑm nullam cõplexionẽ dicunt. Ex hoc etiã patet ꝙ dicibile incõplexũ ordinabile in genere ꝑz sub ꝛ supra est subiectũ libri predicamẽtorum. Hec diuisio etiam debet intelligi de dicibilibus incõplexis ueras res significantibus. Entia enim rationis que habent esse per actũ intellectus cõparatiuum: ut intentiões secũde nõ sunt in genere: cũ predicamenta sint entia realia. Item debet itelligi de entibꝰ cõpletis:ꝛ ideo materia ꝛ forma que nõ sunt entia cõpleta solum reductiue ponunt in ꝑdicamẽto substantie ꝛ nõ per se. Debet etiam intelligi de entibus finitis. Ens enim infinitũ cuiusmodi est deus non est in genere ut ꝓbat doctor subtilis Sco. viij. di.ꝑ.sen.q: realitas a qua sumitur genus est potentialis ad illam a qua sumit differẽtia:alias genꝰ cõplete diffiniret. Nullũ aũt infinituz est potẽtiale ad aliquid:qz tunc posset intelligi pfectius. Unde infinitum non esset cum eo cum quo potest aliquo modo esse idem. Quelibet igit entitas formaliter infinita identificat sibi quodcũq; sibi compossibile. Ex infinitate ergo dei patet ꝙ nõ est in genere. hoc idem patet ex eius simplicitate. Si enim in deo esset ordo realitatum quarũ vna esset cõtrahibilis ꝛ perfectibilis per aliã:tũc non esset summe simplex: qz ibi esset compositio saltem actꝰ ꝛ potentie. Sed cõtra hoc arguit quia ens cũ dicat vnum cõceptũ cõmunem deo ꝛ creature:oportet ꝙ cõtrahat ad illa: ꝛ sic ibi erit ordo realitatum:quarũ vna ꝓtrahet aliam. Rñdeo ꝙ cõtrahẽtia ens non sunt differentie: cũ nõ constituant cõpositũ cũ ꝓtracto. Contrahitur enim ens per finitũ ꝛ infinitum que sunt modi intrinseci. Unde entitas in deo ꝛ ifinitas nõ sunt due realitates:sed vna simplex realitas in sũmo gradu perfectionis. Nõ sic de realitatibus a quibꝰ sumit genus ꝛ differẽtia:ut patet in albedine que est forma simplex:ly sit ibi cõpositio actꝰ ꝛ potẽtie. Intellectꝰ enim separatꝰ videns albedinẽ videt ibi duas realitates:quarũ vna est potẽtialis ꝛ pfectibilis per aliam. Est autem modus intrinsecus qui additus alteri nõ uariat rationem formalem eius: ut patet de albedine ꝛ eius gradibus. In quocũq; enim gradu intelligatur esse aliqua perfectio qui gradus est gradus illius perfectionis: non tollitur ratio formalis perfectionis ꝓpter istum gradum. ¶Notandu; insuper ꝙ sicut ens contrahitur ad deum ꝛ creaturam per modos intrinsecos:sic ens finitum ad substãtiã ꝛ accidẽs. ¶Proprius modus substãtie

est esse per se. accidentis vo est esse in alio. Et hoc conuenit accidentibus ſm prius ⁊ posterius.

De substantia.

s Substantia autez diuidit per primaz ⁊ secundam. Prima substantia est que proprie principaliter ⁊ maxime substare dicit. Uel prima substantia est que neqz in subiecto est neqz de subiecto dicit. ut aliquis hō aliquis equus. Secūde substātie sunt species in quibus sunt prime substantie ⁊ haruz specierū genera. ut homo ⁊ aial. Est enim aliquis homo in hoīe que est species: ⁊ hō in animali qđ est gen⁹. Jndiuidua substantie dicūtur prime substātie. quia primo substant alijs. Genera vo ⁊ species eorū dicuntur secunde substantie qr secundo substāt alijs ut aliquis hō dicitur grāmaticus ⁊ currens ⁊ animal ⁊ substantia. ergo homo dicit grāmaticus currens. aial et substantia. Jtem ea que dicūtur de subiecto omnia predicantur nomine et ratione ut homo p̄dicatur de sorte et de platone. Eorū vo que sunt in subiecto: in pluribus quidē neqz nomen neqz ratio predicatur de subiecto. ut hec albedo uel hoc albū. Jn aliquibus autem nomen nihil phibet predicari de subiecto. rationē vo predicari de subiecto est impossibile ut albuz predicat de subiecto. ratio vo albi numq̄ de subiecto p̄dicatur. Jtem secundaruz substantiaruz species est magis substantia q̄ genus. qr species est ppinquior prime substantie q̄ genus. Et etiaz qr pluribus substat. Quibuscunqz eniz substat genus eisdez substat spēs et cum hoc species substat ipsi generi. Sz species specialissime equaliter substant. et equaliter sunt substantie ut hō equus et similia.

Je auctor incipit determinare de p̄dicamētis in speciali: ⁊ primo de substantia que est por accidentibus ex 7° metaphysice diuidēdo eam per primā ⁊ secūdam substātiam. Ubi notandum q̄ nomē substātie potest sumi a per se stando: ⁊ sic sumitur ab esse eius ppio ⁊ absoluto: uel a substādo accidētib⁹: ⁊ sic sumit ab eē ei⁹ respectiuo per cōpositionem ad accidētia. Deinde diffinit primam substantiā di. q̄ pma substantia est que ppie principaliter ⁊ maxime substat. Ponit proprie ad differentiam accidentiū: lz eni accidens possit esse subiectū accidētis: nō tamē ultimate termiat eius dependentiam. Ponit p̄ncipaliter ad differētiam secūdarum substātiarū que nō substant accidentib⁹ nisi prout sunt in primis. Homo eni non dicit albus aut niger nisi qr sortes uel plato est alb⁹. Et deinde ponitur maxime ad ostēdendum q̄ p̄me substantie plurib⁹ substant q̄z secūde: qr substant oibus alijs quibus substant secūde: ⁊ cū hoc ipsis secūdis.

Ulteri⁹ ponit auctor secūdā diffinitiōez p̄me substātie di. q̄ pma substātia est que nec est in subiecto nec dicit de subiecto. Nō eē in subiecto hic ponit ad differentiaz accidētiū que inherēt substātie. Nō dici vo de subiecto ponit ad differētiam secūdarū substātiarū que dicunt de suis inferioribus. Sed contra hoc arguitur ⁊ videt q̄ auctor sit sup fluus ponēdo plures diffinitiones prime substātie: qr vnius rei est vnuz esse. ergo vna res tm̄ habebit vnam diffinitionez cum diffinitio dicat esse rei. Respondeo q̄ vnius rei est vna diffinitio ppie dicta que dat per genus ⁊ differentiā. Sed bene possunt esse plures descriptiones uel diffinitiōes large sumpte q̄bus notificatur quid per nomē importatur.

Deinde diffinit secūdam substantiā di. q̄ secūde substātie sunt species in quib⁹ sunt p̄me: ⁊ ipsarū genera que dicuntur secūde substātie: qr secūdario substant accidentib⁹. Jndiuidua vo dicūtur prime substantie: que primario substāt: ut dictū est. Ad cuius euidentiā notandū est q̄ differentia est iter accidentia cōmunia ⁊ accidētia ppria: qr accidentia cōmunia per p̄us insunt indiuiduis q̄z spēbus: quia homo nō est albus neqz niger. nisi qr sor. uel plato. Sed accidentia propria sunt ecōuerso. Sor. enim nō est risibilis nisi inquātum hō. Consequēter dicit auctor q̄ ea que dicunt de subiecto p̄dicant de eo nomine ⁊ ratiōe: ut homo de sor. Eorū vo que sunt in subiecto ut in pluribus neqz nomē neqz ratio predicatur de subiecto: ut albedo. Jn alijs vo nomen nihil phibet p̄dicari de subiecto: ut albuz de corpore predicatur. rationem vo albi impossibile est predicari. Circa qđ notādum q̄ nomē de subiecto predicari est nomē de subiecto uerificari: ut homo est albus. Ratio vo dicit predicari quando diffinitio uel cōcept⁹ predicati includit essentialiter in subiecto: ut homo est aial. secūde ergo substātie p̄dicant nomine ⁊ ratione de p̄mis cū essentialiter includātur in illis. Abstracta vo de generibus accidentiuz nec nomine nec ratiōe predicant de p̄mis substantijs. Unde illa est falsa. sor. est albedo. Concreta vo predicant ſm nomen quia illa est uera. sor. est alb⁹: sed non ſm rationem: qr ipsa albedo quā importat hoc nomen albus non includitur eētialiter in sor.

Jnsuper comparat secūdas substātias ad inuicē di. q̄ secūdarum substātiarū magis est substātia species q̄z genus qr pluribus substat. Quibuscūqz eniz substat genus eisdem substat ⁊ species: ⁊ cum hoc etiam ipsi generi. Dicit etiam q̄ species specialissime eque naturaliter sunt substātie: ut homo equ⁹: quod est intelligendum non quin vna species substantie sit perfectior alia. homo eniz est perfectior equo. Sed est intelligendum quātum ad substādū accidētibus quia equaliter descendūt in idiuidua: ⁊ sic equaliter substant accidentibus suorum indiuiduorum.

His visis dicendū est de cōmunitatib⁹ ⁊ proprietatibus substantie. Cōmune est oi substantie in subiecto nō esse. quia esse in subiecto competit solum accidēti. Hoc patet in primis substantijs per diffinitionem prime substantie. Jn secundis autez patet inductione ⁊ syllogismo. Jductiōe sic. homo non est in subiecto equus nō est in subiecto. neqz animal ⁊ sic de singulis. ergo nulla secūda substātia est in subiecto. Syllogismo sic: nihil eorūz que sunt in subiecto predicatur nomine ⁊ ratione de subiecto: sed omnis secūda substantia predicatur nomine et ratione de subiecto. ergo nulla secunda substantia est in subiecto.

Hoc autem nō est ꝓpriū substātie ſz etiaz differentie competit.ꝛ hoc intelligiť de differentijs substantie. Hec est instātia de partibus substantie que sunt in suo toto.ꝛ ideo videnť eē in subiecto.qꝛ alius est modus eēndi in:ut accidēs in subiecto. Et alius sicut pars est in suo toto:ut ꝓius patuit. Jtez oibus secūdis substantijs ꝛ differētijs earum cōuenit vniuoce p̄dicari de primis. hec enim oia predicantur de primis substantijs nomine ꝛ ratione quare vniuoce predicantur. Jtem dis prima substātia significat hoc aliquid id est indiuiduū ꝛ vnum numero. Sed secūda substātia videť significare hoc aliqd sub appellatiōis figura:eo ꝙ est in prima substātia. uel etiā de essentia eius non tñ significat hoc aliquid sed potius quale quid:siue quid cōe. nō enim illud quid significať per secundam substantiā est vnū numero sicut illud quod significať per primā substantiā. Jtem substātie nihil est contrariū: sed hoc nō est ꝓprium substātie.quia non cōuenit soli substātie ſz etiam quātitati ꝛ quibusdā alijs. Jtem substantia nō suscipit magis ꝛ minus. Nō enī dico ꝙ vna substantia non magis subsťet q̄ alia. Sed dico ꝙ vnaqueq substātia ſm esse suū non intendiť neq remittiť:ut albū qñq est magis albū qñq minus album. Sortes vo non est magis hō vno tēpore q̄ alio tpe nec magis hō q̄ plato. Jtē proprie proprium est substantie cū sit vna ꝛ eadem numero ſm sui mutationē esse susceptibile cōtrariorū.ut idem hō aliquando est albus.aliqñ niger.aliquādo calidus.aliqñ frigidus.aliqñ prauus aliquando studiosus. Hec est instantia de oratione quia ſz hec eadez oratio sortes sedet aliquando sit uera aliquando falsa.tamē hoc non est ſm sui mutationē:ſz ſm mutationez rei.ut qꝛ sortes sedet uel currit:ꝛ ideo nota ꝙ uerum ꝛ falsum sunt in rebus ut in subiecto ꝛ sunt in oꝛone ut in signo.Uñ equiuocať modus essendi in: cum diciť uerū ꝛ falsum esse in rebus ꝛ in oratione.Similiter equocať susceptibile:cū diciť res est susceptibilis ueri ꝛ falsi.ꝛ oꝛo est susceptibilis ueri ꝛ falsi sicut equocatur susceptibile cuz diciť urina est susceptibilis sanitatis:ꝛ animal est susceptibile sanitatis.Hec enim suscipit sanitatē q̄ significat eam. Illud vo qꝛ est subiectum eius.ꝛ ita hoc ꝓpriū nō cōuenit oꝛoni ſz soli substātie. ¶ Ponit cōsequēter auctoꝛ ꝓprietates substantie. Prima est ꝙ cōmune est omni substātie in subiecto nō esse. Et diciť notāter cōmune qꝛ ista ꝓprietas cōuenit omni substātie sed nō soli. Et sic inest substantie in secūdo modo ꝓprij. Quod enī conueniat omni substātie patet:qꝛ substātia est ens per se stās ꝛ nō inherēs sicut accidēs qō semp inheret actu uel aptitudine:ſz enim quātitas ꝛ albedo in sacramento altaris nō inhereant actu substātie panis: tamē habent aptitudinem ad inherēdum. Probat autē auctoꝛ hanc ꝓprietatē inductiōe ꝛ syllogismo sicut patet in textu. Et si instet de partibus integralibus substātie que sunt in subiecto:ꝛ sic hec ꝓprietas nō ꝓueniet omni substātie. ¶ Respōdeo ꝙ partes integrales nō sunt in aliquo sicut accidēs in subiecto sed sicut partes in subiecto toto. Quod aūt hec ꝓprietas nō cōueniat soli substantie ꝓbať quia cōuenit differētijs substantie que nō sunt in aliquo sicut accidēs in subiecto:que tamē nō sunt in genere substantie per se sed reductiue tñ. Solum enim ſz per se in genere sunt illa que sunt in recta linea p̄dicamentali que predicanť in quid de inferioꝛib⁹:ac ip̄m indiuiduū abstrahens ab existentia actuali:ut hic homo includens tñ naturam specificā cum differentia indiuiduali:ut ponit doctoꝛ subtilis Sco. di. iij 2.sen. ¶ Secūda ꝓprietas substantie est ꝙ omnibus secūdis substātijs ꝛ differentijs eoꝛū conuenit vniuoce p̄dicari de primis. Quod exꝛ hoc patet: qꝛ essentialiter includunť in p̄mis. Jnest autē ista ꝓprietas substantie in secūdo modo ꝓprij ut p̄cedēs cum nō tñ conueniat illis que sunt per se in genere substantie sed etiā reductiue.scilicet differētijs earū. ¶ Et si arguatur cōtra qꝛ album bene predicať vniuoce de ligno ꝛ lapide.ergo nō cōuenit solis substantijs secūdi vniuoce predicari de primis.ꝓsequēs tia est nota ꝛ probať antecedens qꝛ albuz dicit vnū conceptum ad lignum albū ꝛ lapidē album. ¶ Respondeo ꝙ ſz album sit p̄dicatum vniuocū: non tamen vniuoce predicatur:ut enim dictuz est in fine p̄dicabiliuz.aliud est vniuocū predicari :ꝛ aliud est vniuoce predicari. vniuocum enī predicatū est cuius conceptus in se est vnus. Et hoc modo album dictum de ligno albo ꝛ lapide est predicatū vniuocum. vniuoce vo predicari est quādo ratio predicati includitur in ratione subiecti: sic nō predicať album de lapide. Et sic ratio albi non includiť in ratione lapidis. ¶ Tertia ꝓprietas substantie est ꝙ omnis prima substātia significat hoc aliquid. secūda vo substātia nō significat hoc aliquid sed potius quale quid:ſz videať significare hoc aliquid sub appellationis figura. ¶ Circa qō notādū ꝙ prima substātia significat hoc aliquid.i.indiuiduū per se subsistens seu suppositum qō per se subsistit.i.independenter existit.ſm enim Sco.j.di.3.sen.q.j. Ratio suppositi cōsistit in duplici negatiōe: videlicet quia nec depēdet actu nec aptitudie. Unde albedo que est in pariete nō est suppositū quia actu dependet a pariete substante. Anima etiā separata ſz per se existat nō tamē est suppositum. Non enim subsistit seu independenter existit:ſz enim nō dependeat actu a coꝛpoꝛe dependet aptitudine:qꝛ habet inclinationē naturalē ad informandum coꝛpus. Secūda autem substantia significat quale quid.i.substantiam pluribus cōmunicabilem. Unde quid diciť substātiam:ſz enī quiditas seu diffinitio reperiatur in accidentibus ꝓprius tamē reperitur in substantia. Quale vo diciť formam multis cōmunicabilem. Superioꝛa autem diciť forme cōpositionem ad inferioꝛa:ut patet ex quinto ꝛ septimo metaphysice.hinc est qō illa que ingrediuntť diffinitionē quiditatiuā cuiusmodi sunt genera ꝛ differētie diciť apud formalizātes qditates seu formalitates:qꝛ vo eadem res aliquando appellatur nomine secunde

substãtie:aliquãdo nomine prime:ut for. aliquãdo appellatur homo ⁊ aliquãdo for. ideo secũda substãtia videtur significare hoc aliquid sub figura appellationis;idest propter similitudinem appellationis. ¶ Quarta proprietas substantie est q substantie nihil est contrarium:sed hoc non est proprium substantie quia conuenit quãtitati ⁊ quibusdaz alijs. Ad cuius euidentiã sciendũ q ꝓprietas põt accipi duplr.s.large ⁊ stricte. Cõtraria stricte sunt forme positiue sub eodẽ genere posite maxime a se distantes:que in eodem susceptibili vicissim insunt. Large vo dicunt cõtraria que habent aliquas cõditiões requisitas ad ꝓprietatẽ:sed non omnes. Et sic sumẽdo cõtrarietatẽ substãtie inest ꝓprietas. forme enim substãtialis ignis ⁊ aque sic cõtrariant cũ sint forme positiue que nõ possunt eidem simul inesse: sed bene successiue. Non enĩ possunt reduci ad priuatiõem ⁊ habitum:qz lz vna forma includat priuationem alterius:nõ tamen precise. Sed ultra hoc dicit aliquid positiuũ.hoc etiã modo ponit ꝓtrarietas differentiarũ eiusdem generis 1° metaphysice Sumẽdo vo cõtrarietatem stricte cõtrarietas non inest substantie:qz ad minus ibi deest vna cõditionum requisitarũ ad cõtrarietatẽ videlicet q forme cõtrarie sint maxime distantes a se inuicem. Et sic loquit Aristo.5° physicorum:ubi pbat q ad substãtiam nõ est motus:qz substãtie nihil est cõtrarium. Motus aũt fit a cõtrario in cõtrariũ. Mã cũ de ratione mot⁹ sit q fiat in tẽpore impossibile est aliqd moueri ab vno in aliud nisi inter illa sit quedaz distantia ⁊ qdam gradus fm quos successiue eatur in illud. Cum ergo in forma substãtiali nõ sint aliqui gradus.forma enĩ substantialis cõsistit in indiuisibili nõ possumus intelligere q pprie sit distãtia inter formas substãtiales. Et sic nõ erit ibi cõtrarietas ppric:nec per cõsequẽs motus:lz enim iter substantias nõ sit ppric cõtrarietas quãtuz ad suas formas substãtiales:bene tamẽ est cõtrarietas quãtuz ad formas accidentales:ut caliditas ignis ⁊ frigiditas aque cõtrariant. Et si arguas q vnus homo alteri cõtrariat:qz vnus alium aliquãdo interficit. Respondeo q nõ ꝓuenit er cõtrarietate formaruz substãtialiũ:sed ex malitia eorũ. ¶ Quinta proprietas substãtie est q substãtia nõ suscipit magis ⁊ minus:ut vnus hõ non est magis homo in vno tẽpore q̃ in alio. Ad cuius euidentiam sciendũ q hec proprietas nõ intelligit q vna substantia non magis substet accidentibus q̃ alia:ut patet in precedentibus. Itez nõ intelligit q vna natura nõ sit perfectior alia. Natura enĩ bruti est perfectior natura arborũ cũ aia sensitiua sit perfectior aia uegetatiua.⁊ natura humana est perfectior natura bruti. Vñ dicit Ari.1° metaphysice:q in vnoquoq genere est vnũ primũ qđ est metrũ ⁊ mensura oĩum aliorũ:qđ non debet intelligi de mensura per replicationẽ: sicut ulna mensurat pãnum:sed de mẽsura fm perfectionẽ. Cognoscitur enim perfectio aialium fm accessum eoruz ad perfectionem nature humane:sicut ouis est perfectius aial q̃ asinus:qz magis habet accessuz ad humanã naturã q̃ asinus. Item nõ debet itelligi q vna substantia nõ sit perfectior altera etiã eiusdem speciei :lz Ari. videat sentire oppositum. dicere enĩ q aia christi uel virginis gloriose nõ sit nobilior etiã essentialiter q̃ aia iude non solũ est absurdũ:sed etiã tanq̃ erroneũ parisius ⁊ colonie cõdemnatũ. Sed qd dicemus ad philosophũ? Oportet dicere q loquitur fm opinionẽ doctorũ famosorum temporis sui: sicut a pluribus sepe asseritur in p̃dicamẽtis:ul oportet ipsum negare:qz lz non sit de facili cõtradicenduz auctoritati antiquoꝝ philosophoꝝ:ut ponit doctor subtilis.xiij.di.4.sen.tĩ ubi fides cogit sunt dimittẽdi. Est ergo intelligẽda ista proprietas de eadem substãtia in numero ita q demonstrata q̃cũq substantia puta hoie:nõ est uerum dicere q sit magis substãtia:uel magis participet rationẽ substantie absolutam que est per se stare vno tẽpore q̃ alio uel q sit magis homo uel pfectius participet naturam sue speciei vno tẽpore q̃ alio. Hanc ꝓprietatẽ sic intellectam pbat Ari.2° de generatiõe :qz si substantia suscipet magis ⁊ minus:tunc vna pars posset acquiri post aliam. Et per cõsequẽs ad substantiam esset motus. ¶ Notãduz tamẽ fm Ari.7° metaphysice:q substãtia bene suscipit magis ⁊ minus fm cõditiões materiales. Unde lz vn⁹ hõ nõ sit magis animal rationale vno tpe q̃ alio tpe:tamẽ magis põt uti rõne ꝓpter corporis dispositionẽ. Pueri enĩz nõ põt uti rõne ꝓpter idispositionẽ potẽtiarũ organicarũ. Dic etiã vnus homo est maior in vno tempore q̃ alio quãtum ad quantitatũ molem: lz non magis homo. ¶ Sexta proprietas substantie est q maxime ꝓprium substãtie est q cum sit vna ⁊ eadem numero est susceptibilis cõtrariorũ fm sui mutationẽ:ut for.aliquãdo est alb⁹ aliquãdo niger. ¶ Circa qđ notandũ q substãtia sic suscipiens contraria oportet q mutet ab vno in aliud:cuz ipsa nõ possint eidẽ simul inesse.⁊ iõ dicit fz sui mutationẽ. Est autem hoc ꝓprie ꝓprium substantie qz cõuenit omni ⁊ soli:lz enim hoc cõueniat primo primis substantijs:qz primo substãt accidentibus et cõsequenti tamẽ cõuenit secundis substantijs. Et si instet q esse susceptibile cõtrariorũ nõ cõuenit soli substãtie qz conuenit orationi que aliquãdo est uera ⁊ aliquãdo est falsa. Respondet auctor q hoc nõ est fm mutationem orationis sed fm mutatiõez rei. Ab eo enĩ q res est uel nõ est dicitur oratio uera uel falsa. vñ dicit q uerum ⁊ falsuz sunt in rebus:ut in subiecto ⁊ in oratiõe:ut in signo. vñ equiuocat modus essendi in:cum dicit uerũ ⁊ falsum sunt in rebus ⁊ in oratiõe. Silr equocat susceptibile cũ dicit cuz res uel oõ est susceptibilis ueri uel falsi:sicut equocat susceptibile cum dicit aial est susceptibile sanitatis ⁊ urina est susceptibilis sanitatis.aial enĩ suscipit sanitatem:qz est eius subiectũ:urina vo quia est signũ indicatiuum sanitatis:sic ueritas est in rebus:ut in subiecto ⁊ in oratiõe ut in signo. ¶ Circa qđ notãdũ q lz ueritas in re ⁊ in intellectu multipliciter sumãtur:ut habet videri 6° metaphysice:tamẽ quantuz ad presens spectat ueritas in re potest sumi pro cõformitate producti ad pducens:seu ideati ad ideã uel pro indiuisione actus ⁊ potentie. Falsitas autem pro priuatione hmoi indiuisionis:ut ponit Bonauentura. viij.di.p.sen. vnde accepta huiusmodi ratione. Homo est albus ueritas in re est indiuisio albedinis ab homine:sicut vnio albedinis cum homine. Et talis ueritatis res est subiectũ ⁊ illa oratio.homo est albus est eius signum. Veritas autem in intellectu est cõformitas intellect⁹ cõponẽtis uel diuidẽtis ad ipaz rẽ:ul sub alijs uerbis est adequatio rei ad intellectũ. Falsitas autẽ est diformitas seu inadeq̃tio rei ad intellectũ. ¶ Cõtra predictam ꝓprietatẽ arguit.⁊ primo q nõ cõueniat omni substantie: qz nõ conuenit deo. Non est enim

suſceptibilis cõtrariorum cum ſit ſumme ſimplex: ⁊ tamẽ deus eſt ſubſtãtia: cũ ſit ens per ſe ſtans. Itẽ angeli ⁊ corpora celeſtia nõ ſunt ſuſceptibiles cõtrariarum qualitatũ cuiuſmodi ſunt grauitas frigiditas ⁊ huiuſmodi cum ſint incorruptibiles. Item arguitur ꝙ non cõueniat ſoli ſubſtãtie: Cõuenit enim quantitati cũ ſuperficies ſit ſuſceptiua albedinis ⁊ nigredinis que ſunt ꝓtrarie q̃litates. ¶ Reſpõdeo ad ꝑmũ ꝙ deus non eſt ſubſtantia predicamẽtalis cum non ſit in genere: ut dictum eſt. ¶ Ad ſecũduz dico ꝙ lz angeli ⁊ corpora celeſtia nõ ſint ſuſceptibiles grauitatis caliditatis ⁊ frigiditatis: ⁊ huiuſmodi qualitatum actiuarũ ⁊ paſſiuarũ ad inuicem: tamen hoc non obſtante ſunt ſuſceptibiles aliquaruz cõtrariarũ qualitatum. Angeli eni naturaliter ſunt ſuſceptibiles virtutis ⁊ vitij: ⁊ corpora celeſtia habẽt diuerſas differẽtias poſitiõis: ut añ ⁊ retro ſurſum ⁊ deorſum. Itẽ ſunt ſuſceptiua raritatis ⁊ denſitatis. Vnde ſtella eſt denſior pars orbis ſm Ari. ¶ Ad tertiũ dicendũ ꝙ lz quãtitas ſit ſuſceptiua albedinis ⁊ nigredinis nõ tamen eſt ſubiectũ ultimate terminans earũ dependẽtiam. Et de tali ſubiecto intelligitur propꝛietas.

De quantitate.

q Uantitatis aliud continuũ aliud diſcretum. Quantitas continua eſt cuiꝰ partes copulant ad eundẽ terminuz cõmunẽ: ut partes linee copulant ad punctũ Eſt autem diſcreta quantitas ut numerus ⁊ oratio. vnde due ſunt partes eius. Nõ enim eſt in numero aliquis terminꝰ cõmunis ad quem partes eius copulant ut in decez qnqz ⁊ quinque: aut tria ⁊ ſeptez ad nullum terminum cõem copulant: ſed ſemꝑ diſcreta ſunt. Eſt autẽ numerꝰ multitudo ex vnitatibus aggregata. Similiter in oratione ſyllabe nõ copulãtur ad aliquẽ terminũ cõmunem ſed vnaquecqz ſeparata eſt ab alia.

p Oſt predicamẽtum ſubſtantie conſequẽter ponit auctor predicamentũ quãtitatis. Ad cuius euidentiaz ſciendum ꝙ ſm Scotum xij. diſtin. 4. ſen. q. ij. In ſubſtantia ut eſt primum entium eſt duplex ordo primitatis. vna in ſubſtando alijs quod includit recipere alia ⁊ perfici per illa. alia eſt primitas actualitatis. Et ſecũda eſt ſimpliciter perfectior ꝗz prima: qꝛ prima requirit illõ cui cõuenit eſſe potẽtiale. Quantitas autẽ eſt ꝓpinquior ſubſtãtie: ſm primã rationẽ: qꝛ immediatior ꝗz ratiõem ſuſceptiui. Qualitas vo ſm ſecundã. Ipſa enim eſt principium agẽdi nõ quãtitas. Vnde quãtitas ſequitur ꝑdicamẽtum ſubſtãtie ratione materie. qualitas vo ratione forme. Et ſic q̃litas eſt ſimpliciter perfectior. Quãdocũqz eni in aliquo cõcurrunt perfectiões diſtincte illud eſt ſimpliciter perfectius qõ eſt ſibi ꝓpinquius ſm illud cuius ratio eſt ſimpliciter perfectior. ſicut in deo maior ꝓfectio eſt intellectualitas ꝗz neceſſitas eſſendi: eo modo quo eſt ibi diſtinctio. Et ideo homo eſt ſimpliciter melior celo: ⁊ ſimilr muſca: qꝛ ſenſitiua magis appropinquat itellectiue ꝗz nõ ſenſitiua: ⁊ ſic eſt ꝓfectior celo quo ad hoc: lz igit qualitas ſit perfectior quãtitate: qꝛ tamẽ quantitas immediatius ineſt ſubſtantie quãtum ad rationẽ ſubſtãdi. Vnde alia accidentia inſunt ſubſtãtie mediante quantitate: ideo poſt predicamentũ ſubſtãtie immediate ponitur predicamentum quãtitatis.

¶ Et diuidit auctor quãtitatẽ di. ꝙ q̃ſtitatis aliud continuũ aliud diſcretũ. i. generis quãtitatis: aliud genus ſubalternũ eſt quãtitas cõtinua: ⁊ aliud quãtitas diſcreta. Si q̃rat quare nõ diffinit auctor q̃ſtitatez. Rñdeo ꝙ diffinitio ꝓprie ſumpta dat per genus ⁊ differẽtiam: quãtitas añt non habet genꝰ ſupra ſe. Et ſi queraꝭ quare nõ notificat diffinitiõe large ſumpta uel deſcriptione. Quare etiã non dicitur quãtitas eſt ſm quã q̃ſti eſſe dicimur: ſicut q̃litas eſt ſm quã q̃les dicimur. Reſpondeo ꝙ auctor diuidendo quãtitatẽ ipſam implicite deſcribit uel notificat. Notificat eni q̃ſtitas 5° metaphyſice per diuiſibilitatem tanq̃z per primã eius paſſionem: ut ibi magis videbiꝭ. vñ ibi Ari. dicit ꝙ quãtũ dicit qõ eſt diuiſibile in ea que inſunt. i. q̃ſtitas eſt diuiſibilis in partes que ſunt in ea. ita eni ineſt quãtitati diuiſibilitas ꝙ nihil poteſt diuidi niſi mediãte quãtitate. Vnde dicit Sco. xij. di. 4. ſen. q. ij. ꝙ ſi qualitas eẽt ſeparata a q̃ſtitate eſſet indiuiſibilis. ubi dicit ꝙ diuiſibile poteſt capi dupliciter: uel pro eo qõ eſt in potẽtia remota ul in potẽtia ꝓpinqua. Dicitur autẽ diuiſibile in potẽtia remota quod habet formã ſufficientẽ: nõ tamẽ ſub modo cõueniẽti ſub quo oporteꝛet eã habere ad hoc ꝙ diuidaꝭ. Diuiſibile añt in potẽtia ꝓpinqua dicit ꝙ ſic habet eã ꝙ ſtatim ceſſante impedimẽto põt ſequi actus. Albedo igitur ſeparata eſſet diuiſibilis potẽtia remota: qꝛ eſſet forma que ſm ſe eſſet diuiſibilis: nõ tamẽ potentia ꝓpinqua: qꝛ nõ ſub illo mõ eſſendi qui requiritur ad diuiſionem.

¶ Eſt autem q̃ſtitas diſcreta illa cuius partes nõ copulant ad aliquẽ terminũ cõmunem qui. ſ. ſit ꝑncipium vnius ⁊ finis alterius: ſed vna quecqz ipſarũ manet diſtincta ⁊ ſeparata ab alia: ut numerꝰ ⁊ oratio. Vnde partes numeri denarij que ſunt quinqz ⁊ quinqz uel tria ⁊ ſeptem non copulant ad aliquẽ terminum cõmunẽ. Ultima enim vnitas primi quinarij non copulaꝭ cum prima vnitate ſecundi. Ad cuius euidentiã ſciendum ꝙ tripler eſt numerus. ſ. numerus numerans: numerus numeratꝰ: ⁊ numerus quo numeramus. Numerus numerãs eſt alia numerãs ipſas res. Numerus numeratꝰ ſunt res numerate. Numerꝰ vo quo numeramꝰ eſt ipſa quãtitas diſcreta: de qua logmur in ꝓpoſito. Eſt autez numerꝰ multitudo ex vnitatibꝰ aggregata. ¶ Sed cõtra ꝑdicta arguiꝭ triplr: ⁊ videꝭ ꝙ numerꝰ nõ ſit q̃ſtitas diſcreta. Et primo ſic. ex nõ q̃ſtis nõ fit quãtitas: ꝗz vnitates nõ ſunt quãte cũ ſint indiuiſibiles ergo numerꝰ ex ipſis ꝯſtitutus nõ eſt quãtitas. Itez diffinitio quãtitatis diſcrete non cõuenit numero. ergo nõ eſt quãtitas diſcreta. cõſequẽtia patet a diffinitiõe ad diffinitũ. ꝓbaꝭ antecedẽs qꝛ duo numeri qnarij copulant ad denariũ quẽ ꝯſtituũt. Itez numerus nõ eſt ens reale. ergo nõ eſt ſpẽs quãtitatis que eſt ens reale. cõſequentia eſt nota ꝓbaꝭ antecedẽs: qꝛ accidẽs reale habet vnũ ſubiectũ ut albedo Numerus añt nõ habet vnũ ſubiectũ ſed plura: ut numerus trinarius eſt in tribus ſubiectis. i. in tribꝰ rebus numeratis. ¶ Rñdeo ad ꝑmuz cũ arguiꝭ ex non quãtis non fit q̃ſtitas ꝓcedo ex nõ q̃ſtis actu ſed potẽtia. Unitates añt lz nõ ſint q̃ſte actu: tñ ſunt q̃ſte in potentia. ¶ Ad ſecũduz qñ dicit ꝙ duo qnarij copulant ad denariũ. Reſpõdeo ꝙ nõ copulant

idest non continuant:sed bene aggregant ad cõstitutionez ipsius. ℂ Ad tertiũ dicit ꝙ numer⁹ nõ est vn⁹ nisi tm̃ vnitate aggregatiõis:ꝛ illa vnitate habet vnum subiectũ. ℂ Sed cõtra quia vnitas aggregatiõis est minima vnitas:ut determiat Sco. ij.di.p̃.sen. Est eni mior vnitas ꝙz sit vnitas entis per accidens:qꝛ in ente per accidẽs est in formato vnius ab altero:nõ aũt in aggregatiõe. Et tũc etiã sequitur ꝙ numerus minus erit per se in genere ꝙz ens per accidẽs:qõ est aggregatũ ex rebus diuersorum generum. Et sic non erit spẽs quãtitatis. Dico igitur ꝙ in numeris est considerare vnitates in duplici differẽtia:qꝛ q̃dã sunt vnitates materiales ꝛ quedã formales. exẽplũ. In ternario sunt tres vnitates materiales ex quib⁹ materialiter integrat:ꝛ est vnitas a qua numer⁹ ternarius est vn⁹ spẽ que est eius forma specifica uel passio cõsequẽs ipsam. Et sic numer⁹ nõ tm̃ habet vnitatez aggregatiõis Et tunc ad argumẽtũ qm̃ dicebat ꝙ numerus ternarius nõ habet cẽ in vno subiecto sed in tribus. Dico ꝙ illa tria habẽt rationẽ vnius subiecti respectu numeri que est forma discreta: qꝛ hec est rõ forme discrete ꝙ habeat cẽ in ſbiecto in actu diuiso in plures partes nõ copulatas in aliquo termio cõmuni. ℂ Deide determinat auc. ꝙ oratio est quãtitas discreta di. ꝙ silr in oratiõe syllabe ad nullũ terminũ cõmunez copulant:sed vnaquaqz separat ab alia. Ad cuius euidẽtiã sciendũ ꝙ oratio põt sumi triplr uel in mẽte. ꝛ sic ptinet ad p̃mã spẽm qualitatis:uel in scripto. ꝛ hoc est dupliciter:ul' qꝛ ipa sumitur pro ipsa materia cuiusmodi est incaustrũ. ꝛ sic ptinet ad genus substãtie:uel pro tractiõe litterarũ. ꝛ sic pertinet ad quartã spẽm qualitatis. tertio sumit oratio in uoce animatorum. ꝛ sic potest sumi tripliciter. Uno modo pro ipso sono uel uoce prolata: ꝛ sic est in tertia specie qualitatis:qꝛ infert passionẽ sensui. alio modo pro discretiõe siue mẽsura syllabarũ platarum sibi succedẽtiũ. ꝛ tertio modo pro motu acris ꝛ instrumẽtoꝝ qbus uox format. ℂ Ad ꝓpositũ dico ꝙ oratio nõ sumit pro isto motu nec pro mẽsura huiusmodi motus:qꝛ tẽpus est mẽsura eius. Sed oratio sumit pro mẽsura syllabarum ꝓlatarũ. Unde Ari. ꝓbans oratiõem cẽ quãtitatẽ discretã dicit mensurat aũt syllabas. Itẽ sciẽdum ꝙ oratio nõ sumitur in ꝓposito ꝓut uox cõplexa distinguit a uoce incõplexa:sed dicitur oratio quasi oris ratio. Unde sumit pro mensura uocis ꝓlate siue sit cõplexa siue incõplexa. Item sciendũ ꝙ oratio in ꝓposito distinguitur a numero:qꝛ numerus est mẽsura discretorũ ꝑmanentiũ:oratio aũt discretoꝝ sibi succedentiuz. Distinguit aũt a tẽpore. qꝛ tempus est mẽsura cõtinuorum successiuorũ:oratio vo discretorũ:qꝛ igitur mensura est passio quãtitatis:ut patet 5° ꝛ 1° metaphysice. ideo numerus oratio ꝛ tẽpus que habẽt rationem mẽsure ponunt in genere quãtitatis: ꝛz mẽsurata ponant in alijs generibus:ut motus qui mẽsurat tẽpore ponit in generib⁹ rerũ ad quas est motus. ꝛ sic de alijs. Et si arguatur ꝙ Aristo. in quinto metaphysice nõ posuit oratiõem inter species quãtitatis. ℜ Rñdeo ꝙ oratiõem satis expressit ponẽdo duas spẽs quãtitatis. s. multitudinẽ ꝛ magnitudinẽ. per multitudinez enī intelligit numer⁹ qui est mẽsura discretorum ꝑmanẽtiũ:ꝛ oratio que est mẽsura discretorum sibi succedẽtium.

Quantitatis continue alia linea. alia superficies. alia corpus. alia tempus. alia locus. vñ quinqz sunt species eius. ꝙ autẽ linea sit quãtitas continua patet quia partes eius copulantur ad aliquem terminum communẽ:puta ad punctum. Et partes superficiei ad lineaz partes corporis ad supficiem. partes autem temporis ad nunc:ut preteritum ꝛ futurũ ad presens. partes autem loci ad eundem terminum copulant ad quẽ corporis particule.

ℜ Tractat ulterius auctor de quãtitate ꝯtinua vnde quãtitas cõtinua est cuius partes copulant ad aliquez terminũ cõmunẽ:ut partes linee ad punctũ:partes supficiei ad lineaz: partes corporis ad superficiem: partes vo tẽporis ad nũc:ꝛ ꝑteritũ ꝛ futurũ ad presens. ℙ Partes vo loci ad eundem terminũ ad quẽ corporis particule.

ℂ Circa qõ sciendũ ꝙ linea est longitudo sine latitudine cuius extrema sunt duo puncta. supficies vo est longitudo cũ latitudine cuius extrema sunt due linee. Corpus vo in ꝓposito sumit pro trina dimẽsione. s. longitudine latitudine ꝛ ꝓfunditate. ℙ Nõ autẽ pro re habente trinam dimẽsionẽ:qꝛ tũc pertinet ad predicamentũ substãtie:ut dictum est in ꝓceden tibus. ℂ Item notãdum ꝙ duplex est punctus in linea:scilicet in actu ꝛ in potentia. pũctus in actu est punctus lineam terminans distinguẽs ꝛ separans sicut differentia distinguit vnã spẽm ab alia. ℙ Punctus in potentia est punctus cõtinuãs partes linee ad invicem:qꝛ inter duas partes semp est punctus in potentia medius. Et iste punctus in potentia nõ est in fine linee:nec in p̃ncipio:ꝛz in tota linea ubiqz per totum. Dicit autem in potẽtia ut potentia opponitur actui distinguẽdi ꝛ separandi:non actui essendi:qꝛ uere est aliquid positiuũ existẽs extra nihil sicut partes linee habentes suã entitatem in linea. Et sic apparet quomodo partes linee copulant ad punctum non in actu:qꝛ ille est tm̃ in fine linee uel in principio sed in potentia:qꝛ ille est iter quaslibet partes linee cõtinue:nõ vnus numero sed plures: non in actu sed in potentia que per actionẽ diuidentis cõtinuũ reducunt ad actum. Si autez realitas puncti non remaneret in cõtinuo difficile esset videre quomodo punct⁹ continuaret lineam ꝛ copulat partes linee. Et si arguat ꝙ tunc puncta in linea se habebunt ꝙsequẽter ex quo realitates eorũ remanent in cõtinuo. ℜ Respondeo ꝙ nõ sequit quia non sunt ibi in actu sed in potentia:ꝛ sunt vnus punct⁹ per carentiam diuisionis. Unde cõtinua dicuntur quorũ ultima sunt vnum. s. per indiuisionem. De hoc dicit Sco. di. xij. 4. sen. ꝙ partes cõtinui in potentia dicunt fieri in actu quãdo partes indistincte reducunt ad actũ distinctum. Ulterius sciẽdum ꝙ partes corporis copulant ad superficiẽ imediate: copulantur vo ad lineã mediate. Et sic potest intelligi qõ dicit de partibus loci ꝙ copulantur ad eundem terminũ ad quẽ corporis particule nõ imediate:sed mediate. Ubi sciendũ ꝙ locus est ens per accidens aggregatũ ex rebus diuersoꝝ generũ:ꝛ ideo non est in aliquo vno genere per se: nec numeratur a philosopho 5° metaphysice inter species quãtitatis. Locus autem ut habet 4° physicorũ est ultima superficies corporis corporis cõtinentis. Et sic dicit duo. scilicet superficiẽ corporis cõtinentis. ꝛ ultra hoc addit relationẽ cõtentiui ad contentuz que est respectus extrinsecus aduenies cũ nõ sequatur

naturam fundamẽti posito termino nisi vnũ alteri applicetur. Ille autem respectus videt ptinere ad p̃dicamentũ ubi: superficies vo ad p̃dicamentũ quãtitatis. philosoph⁹ aũt in loco isto loquit ꝺz opinionem famosam tẽpore suo. De tempore aũt videt q̃ non debeat poni inter species quantitatis: qr in 5° metaphysice ponit quãtitas per accidẽs. Item videt q̃ philosophus sit hic diminut⁹: uel in 5° metaphysice superflu⁹: qr ibi enumerat motuz nõ aũt hic. ¶ Ad p̃mũ dico q̃ Arist. 5° metaphysice ponit duos modos q̃ztitatis per accidẽs: quoz vn⁹ est ꝺz q̃ aliq̃ dicunt quãta per accidẽs ex hoc solũ q̃ sunt accidẽtia alicuius quãti: sicut albũ ꝛ musicuz. Hec nõ sunt de p̃dicamẽto quãtitatis. alio modo aliqua dicũtur quãta per accidens ex eo q̃ sunt quãta per aliud inquãtuz. ſ. diuidunt ad diuisionẽ alicui⁹ quãtitatis: ut tẽpus ꝛ mot⁹. Motus enĩ diuidit ad diuisionẽ magnitudinis in qua fit motus. tẽpus autẽ diuiditur ad diuisionẽ mot⁹. hoc aũt non impedit qn tẽpus sit ꝓsone in genere quãtitatis. Nõ enĩ sequitur. musca est effective animal per aliud. ergo non est formaliꝫ aial: sic in ꝓposito. ¶ Ad secundũ dico q̃ philosophus nõ est hic diminutus nec in 5° metaphysice superfluus. Ibi enim tractat de tpe ꝛ motu: ut ostendat quomodo sunt quãtitates per accidens hic aũt ponit tẽpus inter spẽs quãtitatis non autez motum: qr tẽpus formalius iportat quãtitatem q̃z motus cũ sit eius mẽsura. Motus autem formaliter est actus imperfect⁹: seu forma in fluxu ſm Arist. 3° physicorum. Et ideo ponit ibidem in eodẽ genere cũ rebus ad quas est motus: qr tamẽ in acqsitiõe eius forme que per motũ acquirit est successio ꝛ cõtinuitas: ideo quo ad hoc motus reductiue põt poni in eodem genere cũ tẽpore: cum sit eadem quãtitas realiter utriusq̃z: ut videbit 4° physicoꝝ. Non est autẽ incõueniẽs q̃ Arist. aliq̃ in aliqb⁹ libris omittat. ꝛ illa in alijs exꝑmat: quia sacra scriptura que est maioris auctoritatis q̃z philosophia sepe eadez realiter sub alijs uerbis exꝑimit: modo omittens aliqua ꝛ alibi exꝑimẽs dimissa: ut declarat doctor subtilis in 3°. sen.

¶ Posita diuisione quantitatis in partes subiecti uas ponit Arist. aliã diuisionẽ ſm quã diuidit eaz in partes integrales di. q̃ q̃dam quãtitates cõstãt ex suis partib⁹ positiõem habẽtib⁹: quedã vo nõ. Circa qõ cõsiderãdum est q̃ ut dicit Boetius: ꝛ potest elici ex textu Arist. Ad positiõem partium tria requiruntur. p̃mo ut partes sint alicubi. 2° ut partes sint permanẽtes ꝛ non pereãt. 3° ut ille partes se cõtingant. Linea ergo superficies ꝛ corpus ꝓstant ex partibus positionem habentib⁹. Numerus vo oratio ꝛ tẽpus sunt ex partib⁹ positionez non habentibus.

His visis dicenduz est de coꝛtatib⁹ quãtitatis. Prima cõmunitas est: quãtitati nihil est contrarium ut bicubito tricubito: ul' superficiei nihil est contrariũ quia contrarietas primo inest qualitatibus non omnibus sed quibusdam. quantitas autem non est qualitas. quare sequitur q̃ contrarietas non est in quãtitate. Itez quãtitas non suscipit magis neq̃ minus. Nõ enim vna linea est magis linea q̃ alia: nec numerus ternarius est magis numerus q̃ binari⁹. ꝛ sic de alijs. Item proprium est quãtitati ſm eam equale uel inequale dici ut vnus numerus est equalis uel inequalis alteri numero. ꝛ vnum corpus est equale uel inequale alteri. ꝛ vna linea est equalis uel inequalis alteri linee.

¶ Deinde ponit auctor ꝓprietates quãtitatis: q̃rũ prima est q̃ quãtitati nihil est cõtrarium: ut bicubito ꝛ tricubito nihil est cõtrariũ. Contrarietas enim primo inest qualitatibus ꝛ non oĩbus sed qbusdaz. quãtitati vo inest ꝓprietas. Ad cuius euidẽtiã sciendum q̃ ꝛz cõtrarietas ꝓprie dicta nõ insit quãtitati: bene tamen ipsi inest cõtrarietas large sumpta. Est enim in quãtitate ꝓprietas differẽtiarũ sicut in alijs generib⁹. Sed cõtra hãc ꝓprietatẽ arguit qr si quãtitati nihil sit cõtrariũ sequit q̃ in quãtitate nõ erit motus. consequẽs est falsuz ex 5° physicoꝝ. probat consequẽtia. Sic enim arguit Arist. non esse motuz in substãtia: qr substãtie nihil est cõtrarium. Respõdeo q̃ non eodẽ modo arguit in ꝓposito de substãtia ꝛ quãtitate. Cuius ratio est qr substantie deest quedam cõditio cõtrarietatis requisita ad motum que tamẽ cõditio bene repit in quãtitate. Est autẽ ista cõditio q̃ ꝛtraria sunt duo termini maxime distantes inter quos cadunt oĩa que sunt illius generis: ita q̃ cõtingit continue deuenire de vno extremo ad aliud extremũ per mediuz ordinate: sicut se habent albũ ꝛ nigrũ in genere colorꝝ. Talis cõtinuitas non inuenit in substãtia: qr eẽ substãtiale cuiuslibet rei ꝓsistit in idiuisibili. forma enĩ substãtialis in quolibet singulari est determiata ad certũ gradũ Et ideo ibi nõ est mot⁹. Materia etiã duz eruitur vna forma potest indifferenter recipe diuersas formas absq̃ ordine. Unde Arist. dicit in 2° de generatione: q̃ cũ ex terra fit ignis nõ oportet q̃ fiat trãsit⁹ per media elementa. Illa aũt cõditio cõtrarietatis que requirit ad motũ bene repit in quãtitate accipiendo duo extrema nõ ſm cõmunem rationẽ quãtitatis sed accipiẽdo ipsa in aliqua re determinata sicut in aliq̃ specie aĩalis ul' plante est aliqua mima quãtitas a qua incipit motus augmẽtii: ꝛ aliq̃ maxima ad quã terminat. Non est tamẽ ꝓprietas ꝓprie dicta in quãtitate: qr ꝓpria mutuo se expellũt. In augmento aũt quãtitatis nõ expellitur minor quãtitas per aduentum maioris.

¶ Secũda ꝓprietas quãtitatis est. Quãtitas non suscipit magis ꝛ minus. Sed ꝓtra hoc arguit qr in quãtitate est mot⁹. ergo est ibi magis ꝛ minus ꝓbat cõsequẽtia: qr ad hoc q̃ aliq̃d moueat de vno in aliud: oportet q̃ sint ibi gradus per quos successiue eatur de vno in aliud. ¶ Respondeo q̃ ibi sunt bene gradus qui attendunt ſm maius ꝛ minus: qr vna quãtitas bene est maior altera: sed nõ ſm magis ꝛ minus: qr linea maior nõ magis participat naturã ꝓprie spẽi q̃z mior: ꝛz aũt vna q̃ztitas nõ magis participet naturã ꝓprie spẽi q̃z alia: tñ vna spẽs q̃ztitatis bñ est pfectior altera. sicut vnus numer⁹ est pfectior alio. Inter spẽs enĩz quãtitatis est ordo perfectionis: sicut inter species aliorum generum ex 8° metaphysice.

¶ Tertia ꝓprietas quãtitatis est q̃ ꝓpriũ est quãtitati ſm eam equale uel ineq̃le dici. Cõtra hãc proprietatẽ arguit dupliciter. Et ꝓmo sic. Aliquid dicitur equale ſm equalitatẽ ergo nõ ſm q̃ztitatez. patet qr cõcretũ denotatur ab abstracto: ꝓbatur cõsequẽtia: qr equalitas nõ est quãtitas sed relatio. Itẽ in diuinis est equalitas personarũ: ꝛ tamẽ ibi nõ est

equalitas

quantitas: cū deus nō sit in genere ergo hoc non est ppriū quātitati. ¶ Rūdeo ad ꝑmū ꝙ aliqd eē equale alteri ſm aliud pōt itelligi dupliʒ: uel formaliʒ: uel fūdamētaliʒ: tūc dico ꝙ ꝗlibz res est eqlis alteri per eqlitatē formaliʒ: qz eqlitas est a forma a qua aliqd denoiat eqle ſz vo quātitatē aliqd dicit equale uel inequale fundamētaliʒ: qz ꝗtitas nata est fundare relatiōem eqlitatis uel inequalitatis. Res eni habentes eandē quātitatez sunt equales. habētes aut quātitatē differentē sunt inequales. ¶ Ad scām dico ſm Sco. xxxj. di. ꝑ. sen. ꝙ duplex est quātitas: qz quedā est quātitas molis. alia virtutis uel pfectionis. Prima est in genere quātitatis. secūda vo est transcēdens cū cōpetat his que non sunt in genere. Sic duplex est equalitas. ꝗdā de genere relationis z fundamētū huius est quātitas de genere quātitatis. Et de hac itelligiʒ hec ꝓprietas. alia est equalitas trascēdens z hec fundaʒ in quātitate virtutis: z reperiʒ in diuinis. ¶ Circa hoc est notādū ſz eūdem doctorē subtilē. viij. di. ꝑ. sen. ꝙ sicut de rōne generis generalissimi nō est habere plures spēs sīb se: sed nō habere aliud supraueniēs genus sicut ꝑdicamētū qñ. qz nō habet aliqd genus supraueniēs est genus generalissimū: lz paucas habeat spēs aut nullas ita trāscēdens dicit qdcūqz qd nō habet aliqd genus nisi ens sub quo ꝓtineaʒ: sed ꝙ de sua rōne ipz sit cōmune ad mlta inferiora: hoc sibi accidit: hoc patet qz ens nō tm habet passiones ꝙuertibiles. s. vnum uerū bonū: sed etiā habet aliquas passiones ubi opposita distinguūtur ꝓtra se: sicut necesse uel possibile: actus uel potētia finitū uel infinitū: sicut aūt passiones ꝙuertibiles sunt trāscendētes. ita z passiōes disiuncte: z tm vnū membrū illius disiūcti nō ꝙuenit nisi vni enti: sicut infinitas uel necessitas soli deo: sic pōt sapiētia poni transcēdens: z qdcūqz aliud quod est cōmune deo z creature.

B aliquid vo talia dicunt quecūqz hoc ipsum quod sunt aliorū dicunt uel quōlibet aliter ad aliud ut dupluz dimidij duplū. et dimidiuz dupli dimidiū pater filij pater. filius patris filius: et maius minore maius: et minus maiore minus: uel sub habitudie alterius casus: ut similis simili simili is vicinus vicino vicinus.

a

Jc tractat auc. de ꝑdicamēto relatiōis. Circa qd sciēdum ꝙ lz ꝗlitas sit prior relatione sicut absolutū est ꝑus respectiuo: qz tamē plerūqz relatiōes fundanʒ in quātitatib⁹ z ꝗlitatibus: ideo iter illa ꝑdicamēta ponit ꝑdicamētum ad aliqd. ¶ Item notādū ꝙ lz cōcretū de genere accidentis nō sit per se in aliquo vno genere: cū icludat res diuersorū generū: qz tamē idē significat ꝓcretū z abstractū: lz nō eodē modo: ideo reductiue ꝓcretū ponit in eodē genere cū abstracto: qz vo relatio est minime entitatis: z ex ꝓsequēti minime cognoscibilitatis: qz sicut res se habet ad esse: ita ad cognosci. 2° metaphysice: z ꝓcretū est notius abstracto: ideo auctor hic tractat de ꝑdicamēto relatiōis in cōcreto. ¶ Jtē notādū ꝙ sunt duplicia relatiua. ꝗdam ſz eē z ꝗdā ſm dici. Relatiua ſz esse sunt illa que eēntialiter includūt respectū ad aliud: ut pater z filius. Illud eni abstractū paternitas eēntialiter dicit relationē seu dependentiā patris ad filium. Relatiua vo ſm dici sunt illa que nō includūt eēntialiter respectū ad aliud: lz eni talia ꝓstruanʒ cū alijs sub habitudine alicuius casus oblig. hoc tamen est per respectum ad fundamētū in sua essentia: sicut scia refert ad scibile. Hoc eni absolutū sciētia nō est essentialiʒ relatio: sed sciētia dicit duo. dicit eni quādā ꝗlitatē z quādā relationē illi qualitati annexā: ꝓpter ꝑmū est in genere ꝗlitatis: ꝓpter scām est in genere relatiōis. ſm eni Arī. in ꝑdicamentis nihil ꝓhibet idē in diuersis generib⁹ enumerari. qd̄ est uerū ſm sco. xij. di. 4. sen. q. j. in solutione qōnis. de aliquo vno per accidēs ꝓpter multa per ipm ꝓportata. Nō aūt est uerū de aliquo per se vno: qz diuersorū generuz diuerse sunt spēs. ¶ Jtē sciēduz ꝙ Arī. notificat relationes per hoc nomē ad aliqd: qz relatio essentialiter dicit respectū vni⁹ ad aliud. Et est ista diffinitio cōis tā relatiuis ſz esse qz relatiuis ſm dici. Relatiua ergo dicunt. s. a doctorib⁹ antiqs ad aliqd. i. relatiua quecūqz dicunt alio z. i. ꝓstruunt cū alijs sīb habitudine genitiui casus ſm hoc ipm qd̄ sunt. i. ſz illud qd̄ per ipm nomen ꝓportat: uel quōlibet aliter ad aliud. i. que ad aliud referuntur sub habitudine alterius casus obliqui.

Relatiorum tres sunt spēs. Quedā dicūtur secūdū equipantiam: ut quecūqz eodē nomine dicunt: ut similis simili similis: et equalis equali equalis: z vicin⁹ vicino vicinus. Alia secūdū superpositiōez dicuntur ut duplum triplū. qz ista supraponūtur alijs sicut dominus seruo supponitur. Alia vo secundū suppositiōez: ut seruus domio supponit et fili⁹ ꝑi et dimidiū duplo duplo dimidiū ¶ Deinde ponit tres spēs relatiorum di. ꝙ ꝗdam sūt relatiua equipantie: ut illa que eodē noie nominant: ut silis simili silis: equalis eqli equalis. Alia aūt dicunt suppositiōis: ut dns: pater: duplū. Alia vbo suppōnis: ut ſu⁹: fili⁹: dimidiū: qz ista supponūtur alijs: ut ſu⁹ dño: filius patri: z dimidiū duplo. Alia vo supponunt. s. ut dns supponit ſuo: pater filio: z duplū dimidio. Pro quo notandū ꝙ ista diuisio trimēbris pōt reduci ab bimēbrē sic. Quedā eni sunt relatiōes equipantie que etiā dicunt relationes cōes: z ꝗdam disquipantie. Relatio equipantie est illa que ſm eandē rationē fundamenti est in supposito qd̄ refert: z in supposito ad qd̄ refertur: ut dicit Sco. xij. di. ꝑ. sen. q. j. Sicut filitudo requirit eandē rationem albedinis in hoc z in illo. Relatio aūt disquipantie nō sic requirit eandē rōnez fundamenti: ut paternitas z filiatio: quorū vnū fundaʒ in potentia actiua generādi: aliud vo in passiua. Hec aūt diuidit in relationem superpositionis z suppositionis.

Post hec sequuntur cōitates relationis. Prima est ꝙ contrarietas ineſt relationi. ut virtus est cōtraria vitio: cū utrunqz eorū sit ad aliquid: hoc autē non ꝙuenit oi relationi duplo enim nihil est contrariuz neqz triplo. Jtez relatiua suscipiūt magis et minus: ut similile dicit magis z minus simile: et similiter inequale. sed hoc non cōuenit omnibus relatiuis. duplū eniz non dicitur magis et min⁹ duplum neqz triplū neqz pater. Jtem relatiua dicunt ad cōuertentiā: ut pater filij pater filius patris filius. Jtem relatiua sunt simul

b

d

nã. sic enī sunt duplū ⁊ dimidiū pater ⁊ filius. Jtē relatiua posita se ponūt: ⁊ perēpta se perimūt. ut si duplū est: dimidiū est ⁊ ecōtra. ⁊ si duplum non est dimidiū non est ⁊ ecōtra. ¶ Consequenter ponit auc. ꝓprietates relatiuorū quarū ꝑma est q ꝙtrarietas est in relatiōe: ut virtus ꝓpriaꝫ vitio: cū utrūq; illorū sit ad aliqd. ¶ Hoc aūt nō ꝙuenit oībus relatiuis. duplo enī nihil ꝓpriaꝫ nec triplo. Circa qō sciendū q aliqua relatiua fm dici opponunꝫ ꝓprie rōne ꝓpriarum qualitatuꝫ in qb⁹ fundanꝫ huiusmodi relatiōes: nō aūt fm respectū quē hñt ad sua correlatiua. Virt⁹ enīꝫ nō ꝓpriaꝫ virtuoso ad quē referꝫ nec vitiū vitioso: sed bene virt⁹ ꝓpriaꝫ vitio. ¶ Jteꝫ notādū q vitiū pōt sumi duplr. vno modo ꝓut dicit ꝑuationē virtutis: ⁊ sic vitiū ⁊ virtus opponunꝫ ꝑuatiue. alio modo ꝓ habitu vitioso ⁊ sic opponunꝫ ꝓprie. ¶ Jtē notādū q virtus ⁊ vitiū dicunꝫ esse ad aliqd: q; facilitāt seu disponūt ad bñ uel male agēdū: uel fm Sco. in quolibetis. q. xiij. ꝓpter relatiōes circūstātiarū. ¶ Scōa ꝓprietas relatiuoꝝ est q relatiua suscipiunt magis ⁊ minus. ut simile dicitur magis ⁊ minus simile. Sed hoc non conuenit omnibus relatiuis: ut duplum nō dicitur magis ⁊ min⁹ dupluꝫ. ¶ Pro quo notandū q aliqua relatiua suscipiūt magis ⁊ min⁹ rōne sui fundamenti: qō suscipit magis ⁊ minus: ut aligs dicit magis ul min⁹ similis ꝫ q magis ⁊ minus participat qlitatem ut albedinē uel nigredinē que est fundamētuꝫ silitudinis. ¶ Sꝫ occurrit duplū de inequalitate: q; aliqd dicit magis uel min⁹ inequale: ⁊ tamē quātitas que est fundamētū inequalitatis nō suscipit magis ⁊ minus. ℜ Rñdeo q ꝫ quātitas nō suscipiat magis ⁊ min⁹: tñ suscipit maius ⁊ min⁹. Et sic fm maiorē uel minorē differētiā in qtitate dicit maior uel minor iēqlitas. ¶ Tertia ꝓprietas est q oia relatiua dicunꝫ ad ꝙuertentiā. ubi notādū q differunt ꝙuersio ꝙuertibilitas ⁊ ꝙuertētia. Conuersio enī est ꝓpositionū. Cōuertibilitas vo est inter subiectū ⁊ ꝓpriā passionē: que de se inuicez vniuersalr predicanꝫ: ut ois hō est risibilis: ⁊ oē risibile est hō. ℜ Relatiua vo dicunꝫ ad ꝙuertentiā: q; sicut vnū refertur ad aliud: ita ecōuerso: ut sicut pater refertur ad filium: ita filius ad patrē. ¶ Quarta ꝓprietas est q relatiua dicunꝫ simul natura. i. simul naturali itelligentia: ꝓbat q; posito vno ponit reliquū: ⁊ destructo vno destruit reliquū. ergo cognito vno cognoscitur reliquū. ꝓbat ꝙsequētia q; sicut res se habet ad esse: ita ad cognosci. 2° metaphysice. ¶ Cōtra hoc arguit q; pater habet esse ante q ꝫ sit filius: ⁊ destructo patre adhuc remanet filius. ℜ Rñdeo q ista ꝓprietas itelligit de fundamētis ut sunt sub relatiōib⁹: ꝫ enī illa res que est pater possit bene esse sine filio ⁊ ecōtra: tamē illa res nō pōt eē sub relatiōe paternitatis sine filio: nec fili⁹ est filius nisi habeat patrē: ꝫ bene sit homo.

Jteꝫ alia diffinitio relatiuoꝝ talis est. Ad aliquid sunt quib⁹ hoc ipsuꝫ esse est ad aliud quodāmodo se hēre. ⁊ hec diffinitio est ꝓpria relatiuorū. Jteꝫ ꝓpriū est relatiuoruꝫ q sigs diffinite nouerit vnū relatiuoꝝ diffinite noscet ⁊ reliquum. ut si diffinite nouerit qd sit duplū. diffinite noscet id cuius est duplum. Necesse est enim in utrorunq; rationibus utriusq; uti.

Jterius ponit auc. diffinitionē ꝓpriam relatiuorū di. Ad aliqd sunt qbus hoc ipm eē est ad aliō quodāmodo se habere. i. illa sunt uere ⁊ ꝓprie de ꝑdicamēto relatiōis que essentialr includūt respectū seu dependentiā vnius ad aliud ut paternitas essentialiter dicit relationē seu depēdentiā patris ad filiū. Et dicit quodāmodo: q; videlicet relatio dicit quādā spālez depēdentiā vni⁹. s. ut fundamēti. ad aliud ut ad terminū siue depēdētie. Talē nēpe depēdentiā nō dicūt accidētia absoluta: ꝫ enī dependeāt actu uel aptitudie ad suū subiectū: nō tñ dicūt dependentiā fundamēti ad terminū sicut accidētia relatiua. ⁊ dicit eēntialr ad ꝛiaꝫ relatiuoꝝ ꝫ dici. ¶ Est aūt notādū circa ꝑdicta q ꝫ relatio sit inter duo extrema. s. relatiuū ⁊ correlatiuū. tñ nō est in ambob⁹ ut in subiecto: ꝫ in vno tñ ut in subiecto: ⁊ in alio ut in termino: ut paternitas que est respect⁹ patris ad filiū est in patre: ut in subiecto: ⁊ in filio ut in termio. silr filiatio est in filio ut in subiecto: ⁊ in patre ut in termino. Ex ꝑdictis patet q relatio nō pōt esse sine fundamēto ⁊ termino. Nō ꝓbat Sco. xij. di. 4. sen. q. j. in solutiōe qōnis. ⁊ in ꝑ° libr di. xj. q. ij. q: cū respect⁹ sit eēntialr habitudo ꝫter duo extrema: ideo tollere terminū ad quē est respect⁹ ⁊ fundamētū cuius est respect⁹ est tollere respectū ⁊ destruere rōnem respect⁹. ⁊ sic ꝑdictio est respectū esse sine fundamento ⁊ termino. Circa hoc tñ est aliter dicēdū in relatiōe actuali ⁊ aptitudinali. ℜ Relatio enī actualis regrit terminū in actu. relatio enī aptitudinalis tñ regrit terminū in aptitudine: ut risibilitas est ad actū ridendi que est in potētia ꝫ nō sit in actuali existētia. ¶ Cōtra ꝑdicta tamen arguit ⁊ videt q relatio pōt esse sine fundamēto: q; deus pōt supplere causalitatē cuiuslibet cause extrinsece: ꝫ fundamētū est tñ causa extrinseca respectu relatiōis cū nō sit materia ex qua ꝫ in qua ut efficiēs. ergo poterit facere relationē sine fundamēto. ℜ Rñdeo ad maiorē q de⁹ pōt supplere causalitatē cause extrinsece: ubi nō est iplicatio ꝛdictiōis. respectū aūt esse sine fundamēto iplicat ꝛdictionē: q; tūc respect⁹ nō eēt respect⁹ cū eēntialr dicat dependentiā fundamēti ad terminū: ut patet ex diffinitione relatiuorū. Ex ꝑdicta aūt diffinitiōe infert auc. q siqs diffinite nouerit vnū relatiuorū noscet ⁊ reliquum. ꝓbatur q; cū eē relatiui sit ad aliud. s. ad correlatiuū oportet q diffiniatur per ipm cū diffinitio sit oratio indicans esse rei. Cōtra hāc diffinitionez arguit dupliciter. primo sic. pater pōt cognosci nō cognito filio nō est necesse vnū poni in diffinitione alterius. Jtē si pater diffiniat per filiuꝫ ⁊ ecōtra: tūc erit circulus in diffinitiōe: idē erit notius ⁊ ignoti⁹. ꝓbatur consequētia q; si pater diffiniat per filiū pater erit ignotior filio. ⁊ ultra si filius diffiniat per patrem pater erit notior filio. ¶ ℜ Respondeo ad ꝑmū ⁊ dico q illa res que est pater pōt cognosci nō cognita illa re que est filius: tamē pater inquātū pater nō potest diffinite cognosci: nisi in ei⁹ diffinitiōe ponatur filius ⁊ ecōtra. Unde si diffiniat pater dicet q pater est ille qui de substātia sua habet alium genitum. s. filium. Si aūtē diffiniat paternitas dicet q paternitas est relatio seu dependentia patris ad filium. ¶ Ad secundum dicenduꝫ ut dicit Scotus xxx. ⁊. xxxv. di. ꝑmi senten. q absolutum filij terminat dependentiam patris. ⁊ econtra absolutum patris terminat dependentiam filij. ℜ Pater igitur inquantum pater diffinitur per absolutum filij.

⁊ filius

ꝛ filius inquãtum filius per absolutuꝫ patris. Et sic non est circulus in diffinitione nec idem est notius seipso.

¶ Ad intelligentiã predictoꝝ notandũ qꝫ lꝫ relationes habeant distinctiões specificas ꝑm suas ꝓprias differentias sicut alia ꝑdicamẽta: tamẽ quia sunt nobis ignote accipim⁹ distictionẽ earũ per fundamenta per que circũloqmur huiusmodi differẽtias specificas que forte ꝓpter earũ modicam entitatem latent nos: ita qꝫ ex fundamẽtis inotescit nobis distinctio earũ relationũ: siue effective: siue materialiter. ¶ Itẽ notandũ qꝫ lꝫ relatio nõ possit esse sine fundamẽto ꝛ termino: ut dictũ est tamẽ fundamentũ aliqũ bene posset esse sine relatiõe. Relatio enim duplicit̃er põt se habere ad absolutũ. vno modo continet ꝛ per accidẽs: sicut homo põt eẽ sine paternitate, alio modo necessario sicut relatio creature ad deũ. Nemo enim põt esse creatura sine relatiõe dependentie ad deũ cõseruantẽ eam in esse: lꝫ autẽ talis relatio sit eadem realiter cũ fundamẽto nõ tamen formaliter: cum respect⁹ non possit esse de essentia absoluti ex 4° metaphysice: tũc enim idẽ eẽt essentialiter absolutum ꝛ respectiuũ. de quo Sco. ĩ di. 2. sen. q. v. ¶ Ulteri⁹ notãdũ qꝫ relatio est nomẽ equiuocũ uel relationẽ realem ꝛ relationẽ rationis: sicut ens ad ens reale ꝛ relationis. Et ideo relatio ratiõis nõ est in genere relationis: cũ ꝑdicamenta sint entia realia ex 5° metaphysice: ubi ens per se diuiditur in decẽ ꝓdicamẽta. Ad relationẽ aũt realem tria requirunt ꝑm Sco. xxĩ. di. ꝑ. sen. in soluti one questiõis. ꝛ. vĩ. q. quolibetoꝝ. ꝑmo qꝫ extrema sint realia. ſ. fundamẽtũ ꝛ termin⁹. secũdo qꝫ sint realiter distincta. tertio qꝫ ex natura extremoꝝ sequatur talis relatio absqꝫ operatione alicuius potẽtie comparantis vnũ alteri. Relatio autẽ rõnis est fabricata per aliquã potẽtiã cõparantẽ vnũ ad aliud ut vniuersalitas est relatio rõnis causata per intellectũ cõparantẽ vnũ supius ad multa inferiora: ꝛ si illud supius imediate cõparet ad singl'aria dicitur ſpẽs que est nomẽ ꝓpositum ad significãdũ huiusmodi respectũ rõnis. Si vo illud cõe nõ imediate comparet ad singularia dicit genus ꝓmũ uel subalternum: ꝛ sic semꝑ ascendendo usqꝫ ad genus generalissimũ imo usqꝫ ad ens qđ est ꝑmũ vniuersale cõissimũ. Et tales relatiões rationis sunt intẽtiões secunde de qbus est ꝓsideratio logica. Et generaliter oĩs relatio in qua deest aliq̃ trium cõditionũ ꝑdictarũ est relatio rationis: ꝓpter ꝑmã oppositio ꝑdictoria est relatio ratiõis: qꝛ vnũ ꝑdictoriũ nihil ponit. ꝓpter secũdam relatio eiusdẽ ad se est relatio rationis: qꝛ nõ sunt ibi extrema realiter distincta. ꝓpter tertiam relatio dei ad creaturã est rõnis qꝛ est per intellectũ cõparantẽ deuꝫ ad creaturã: lꝫ creature ad deũ sit relatio realis. Ubi sciendũ qꝫ qñ est relatio realis mutua duoꝝ extremoꝝ ad inuicem in quolibet extremo est rõ fundãdi vnã relationẽ ꝛ terminãdi aliã: ut iter patrẽ ꝛ filiũ pater fundat relatiõez paternitatis ꝛ terminat relationẽ filiatiõis. Filius vo fundat relationẽ filiatiõis ꝛ terminat relationẽ paternitatis. In ꝓposito nõ sic lꝫ enim creatura possit fundare relatiõem realẽ ad deũ: nõ tamẽ ecõuerso. Quꝫ enim deus sit ita simpler qꝫ est qcqd habet nõ põt fundare relatiõem realẽ ad creaturã. qꝛ tũc illa relatio eẽt deus. Ex quo ulterius sequeretur cũ relatio coerigat extremũ ad sui esse qꝫ deus non posset esse sine creatura: ꝛ sic nõ posset esse summe necessarius: qꝛ secluſa creatura posset nõ eẽ. De relationibus etiã multa habent ꝛ° phȳsicoꝝ ꝛ 5° metaphȳsice. ideo magis succinte ꝑtrãseo. Ibi aũt ponunt tres modi relatiuoꝝ ꝑm diuersa fundamẽta relationũ. ꝑm⁹ modus est relationũ fundatarũ sup numerũ ꝛ vnũ: sup numerũ ut sunt ꝓpoꝛtiões numerales: ut duplũ ꝛ dimidiũ. Sup vnum aũt in substãtia fundat relatio idẽtitatis. Sup vnũ vo in quantitate relatio equalitatis. Sup vnũ aũt in qualitate relatio similitudinis. Secundus modus relationox est relationũ fundatarũ sup potẽtiã actiuã ꝛ passiuam: ut paternitas fundat sup potẽtiã actiuaꝫ generandi: ꝛ filiatio sup potẽtiam passiuam. Tertius modus est relationũ fundatarum sup mẽsurabile ꝛ mensurã: ut scia refert ad scibile. ꝛ intellectio ad intelligibile: qđ est uerũ non de mẽsura quiditatiua sꝫ ꝑm eẽ ꝛ ueritatẽ. Actus enim intelligẽdi est apt⁹ nat⁹ mẽsurari. i. actualiter depẽdere in entitate ꝛ cognoscibilitate ab obiecto participãdo ipꝫ sicut filius do illud cuius est. Est aũt ibi relatio realis aptitudinalis ꝛ non actualis. Et ideo notãter dicit mẽsurabilis ad mẽsuram ꝛ nõ mensurati. Qñ enim obiectum non existit uel sciẽtia causat a deo tũc nõ mensurat actu a scibili: ut declarat Sco. xiĩ. q. quolibetoꝝ. Et si arguit qꝫ obiecto nõ existẽte nõ habet scientia de eo: qꝛ ut dicit hic Aristo. Corrupta re scibili corrumpit sciẽtia que est de eo. Rñdeo qꝫ illa auctoꝛitas philosophi est uera: corrupta re scibili quãtũ ad esse essentie ꝛ esse existentie. Et si arguas qꝫ si corrũpat res quãtum ad esse existẽtie: corrũpit quãtũ ad esse essentie: cũ nõ sit dare eẽ essentie sine esse existẽtie. Rñdeo qꝫ eẽ eẽntie nõ remanet extra intellectũ sine esse existẽtie: bene tamẽ remanet in itellectu ꝛ hoc sufficit. ꝑm enim Sco. vĩ. q. quolibetoꝝ articulo 2°. Sciẽtia nõ regrit existẽtiã sed solas qditates in aĩa. Est aũt in ꝑmis duob⁹ modis relatiuoꝝ mutua depẽdentia. Duplũ enim realiter refert ad dimidiũ: ꝛ ecõuerso. silr pater realiter refert ad filium ꝛ ecõuerso. Nõ sic in tertio modo lꝫ enim scia realr refert ad scibile: nõ tamẽ ecõuerso. Ex quo patet qꝫ illa ꝓprietas qꝫ relatiua dicunt ad cõuertẽtiã nõ conuenit nisi relatiõib⁹ ꝑmi ꝛ secũdi modi loquẽdo de ꝙueniẽtia reali. lꝫ enim sciẽtia realr referat ad scibile nõ tñ ecõuerso. Illa enim res que est scibilis: utpote lapis nõ refert realiter ad scientiam: lꝫ etiã scibile inquantuꝫ scibile referatur ad sciẽtiam nõ tamẽ relatiõe reali: sꝫ rationis tñ.

De qualitate.

q Ualitas est ꝑm quaꝫ quales esse dicimur. ut ꝑm albedinẽ dicimur albi. ꝛ ꝑm colorẽ colorati. ꝛ ꝑm iustitiã iusti.

b Ic auc. determinat de ꝑdicamẽto q̃litatis: ꝛ describit q̃litatẽ di. qꝫ q̃litas est ꝑm quam quales eẽ dicimur: ut ꝑm albedinẽ dicimur esse albi. Ad cuius euidẽtiã sciẽdũ qꝫ qualitas põt sumi dupliciter. vno modo ꝓ forma de genere q̃litatis que q̃lificat subiectũ accidẽtaliter. Alio modo ꝓ differentia essentiali cuiuslibet generis que ꝑdicat in quale. In diuinis aũt lꝫ nõ sit differẽtia ꝓprie: tñ illa que habẽt rationẽ actus uel quasi forme põt dici qualitates. Unde ꝑm Sco. di. xxvĩ. ꝑ. sen. in solutione ar. Attributa diuina dicent illa que ꝑficiũt essentiã in eẽ 2° quasi qualitates: ut caritas: sapientia: ueritas: bonitas. Non sic aũt se hũt intellectus ꝛ uolũtas: sed sunt q̃dam ꝑfectiões intrinsece in eẽntia ꝑsupposite oĩ quãtitati ꝛ qualitati. ꝛ sic qualitas non est in genere sed sumit trãscendenter. ¶ Itez

notandū q̄ ly abstractū sit p̄ius natura ꝙ creto sicut causa suo effectu formali tamē cōcretū est nobis notius: ⁊ ideo qualitas notificat̄ per suum cōcretū: ut per notius nobis. Quale vō notificat̄ per abstractū ut per p̄ius simpliciter. Notandū etiaꝫ q̄ hec dictio dicimur in hac descriptiōe refert̄ ad substantiaꝫ in cōmuni. Qualitas ergo est ſm quā nos substātie dicimur. i. denoiamur accidentaliter quales. Et ponitur accidentaliter ꝓpter differētias essentiales a qbus essentialiter dicimur quales.

Qualitatis quatuor sunt spēs. ¶Prima est habitus et dispositio. Differt autē habitus a dispositione. q̄ habitus permanētior est et diuturnior ut sunt virtutes et scientie. Sciētia enī difficillime est mobilis nisi forte grandis p̄mutatio fiat: uel ab egritudine ul' ab aliquo huiusmodi circa scientez. Similr de virtute. Justitia enim uel castitas non cito de facili permutātur. Dispositiones vō dicūtur que de facili permutant̄. ut calor frigiditas egritudo sanitas. Ūñ habitus possunt dici dispositiones et non ecōuerso. Illi enim qui habitū habent quodāmodo sunt dispositi uel melius uel peius ad ea que habēt. dispositiones autē non sunt habit⁹. Unde habit⁹ pōt sic diffiniri. ¶Habitus est q̄litas difficillime mobilis. Secunda spēs q̄litatis est naturalis potētia uel impotentia aliquid facile faciēdi uel patiendi. ut sanatiuus dicit̄ qui habet naturalē potentiaꝫ ut nihil ab aliquibus accidētibus egritudinē inferentibus patiat̄ ⁊ egrotatiuus dicitur qui habet naturalē impotentiam aliquid patiēdi. Durum autē dicitur habere naturaleꝫ potentiā resistēdi sectioni. ⁊ molle naturalē impotentiā q̄ cito secat̄ Cursores ⁊ pugillatores dicuntur similiter de ista specie: non q̄ exerceāt actus suos: sed quia habēt naturalem potentiā hoc faciendi Tertia spēs qualitatis est passio ⁊ passibilis qualitas ut ille qualitates que efficiūr in sensibus passiones. ut in gustu dulcedo amaritudo ⁊ filia. et etiā ille q̄litates sunt in hac specie que ab aliquibus passionibus generātur uel facile uel difficile mobilibus et p̄manētibus. siue eniꝫ nigredo ab aliqua passiōe naturali generetur siue ab egritudine uel ab estu. qualitas passibilis dicitur. Quarta vō spēs qualitatis est forma et circa hoc aliqd ꝟstans figura ut dispositio corporis. ut triāgulatio quadrāgulatio rotūditas curuitas rectitudo.

¶Qualitatis q̄tuor sunt spēs. Hic pōit auc. q̄tuor spēs. quarū p̄ma est habit⁹ ⁊ dispositio. Est aūt dispositio qualitas de facili mobilis. habit⁹ vō de difficili mobilis. Unde habit⁹ ⁊ dispositio tantū differunt ſm p̄fectuꝫ ⁊ imperfectū. Et ideo faciūt p̄maꝫ spēm qualitatis. ¶Perfectū enim ⁊ imperfectuꝫ ut vir ⁊ mulier nō uariāt spēm ſm Ari. in libro de animalibus. Unde eadē qualitas ut virt⁹ uel scientia duꝫ est in fieri ⁊ in esse imperfecto dicit̄ dispositio: dum vō habet esse perfectū p̄manens ⁊ radicatum in subiecto dicit̄ habitus. Et dicit auctor q̄ oīs habitus potest dici dispositio: ly nō ecōuerso: qđ est uerum nō q̄dem sumēdo dispositiōem stricte p̄ro qualitate de facili mobili: sed large p̄ro oi q̄litate disponente subiectū suum ad operationē: siue p̄fecte: siue imperfecte. Et oēs tales qualitates ponunt̄ in hac specie: siue sint corporales: ut calor frigiditas egritudo sanitas: siue spūales ut actus intellect⁹. Un⁹ enim act⁹ ad alium actū inclinat: ⁊ ex ipsis generātur habit⁹. Itē spēs intelligibiles habit⁹ intellectuales: ut intellectus sapientia. ⁊ morales ut iustitia ⁊ castitas ⁊ huiusmodi. ⁊ virtutes infuse: ut fides spes caritas ponunt̄ in hac specie. ¶Notandū tamē q̄ habit⁹ potest tripliciter sumi. Uno modo p̄ro quacūq; forma habēte p̄uationē sibi oppositā. Alio modo p̄ro inherētia corporis ad ea que sunt circa corpus. Et sic est p̄dicamētum distinctū ab alijs. Tertio modo p̄ro qualitate disponēte suū subiectuꝫ ad operationē: ⁊ sic sumit̄ in ꝓposito. ¶Contra tamē p̄dicta arguit̄ sic. Nullum ens rationis est de genere qualitatis: cū qualitas sit ens reale: sed scientia est ens rationis: ergo nō est de genere q̄litatis. Respondeo q̄ ens rōnis pōt sumi tripliciter ſm Sco. j. di. 4. sen. q. ij. articulo p̄mo. Uno modo ꝑ illo q̄ habet eē in aīa subiectiue: ut spēs actus ⁊ habitus. alio modo obiectiue: sicut uniuersalia sūt in aīa per spēs a reb⁹ causatas uel adeo ipressas. tertio modo p̄ro cōparatiōe qua itellect⁹ cōparat unū obiectum cognitū ad aliud obiectū cognitū. Quꝫ ergo dicit̄ q̄ nullū ens in aīa est de genere qualitatis: uerū est de ente in aīa tertio modo dicto. Tale enī ens est relatio rationis cuiusmodi sunt secūde intētiones nec hūt aliq̄ esse reale: sed hūt tm̄ eē obiectiue in intellectu. ¶Secūda spēs q̄litatis est naturalis potentia uel ipotētia aliqd facile faciēdi ul' patiēdi: ut sanitatiu⁹ dicit̄ aliqs: q: habet naturalē potentiā ad facilr resistendū suis ꝺrijs ⁊ nociuis. egrotatiu⁹ vō eo q̄ habet naturalē ipotētiā ad huiusmodi: sic durū habet naturalē potētiā: ut nō cito secet̄. Molle vō hꝫ naturalē potētiā ad huiusmodi. Cursores quoq; ⁊ pugillatores dicunt̄ nō qui act⁹ illos exercēt: ſꝫ qui hūt naturalē potētiā ad facilr huiusmodi act⁹ exercēdos. ¶Circa q̄ notādū q̄ p naturalē potētiā ul' ipotētiā circūloquit̄ Ari. quādā spēz ſbalternā q̄litatis cōpr̄e hēdentē oēs facilitates uel difficultates naturales ad agēdū ul' patiēdū. ¶Itē notādū q̄ potētia pōt capi triplr. Uno modo p̄ro respectu potētie ad opationē: ⁊ sic ptinet ad gen⁹ relatiōis: uel p̄ro fundamēto talis respect⁹: qđ est absolutū ⁊ p̄ncipiū opatiōis: sicut intellect⁹ ⁊ uoluntas sunt p̄ncipia p̄ductiua intellectiōis ⁊ uolitiōis: uel p̄ro facilitate ⁊ agilitate utēdi huiusmodi potētia. ¶Doc 3° modo sumit̄ naturalis potētia in ꝓposito ſm Sco. xvj. di. 1. sen. in solutiōe arg. ut patet per exēplū de cursore ⁊ pugillatore. nō aūt secūdo modo. Intellectus ⁊ uolūtas cum sint p̄fectiōes intrinsece ipsius aīe. ⁊ ſm Aug. 5° de tri. sunt una mens una eēntia una uita nō sunt accidentia ipsius aīe ꝙ ponūtur in eodē genere cū ipa ¶Hoc idē ponit sanct⁹ Bonauētura. ly aūt huiusmodi potētie sint idē realiter cū aīa distinguunt tm̄ formaliter de quo alꝫ magis videbit. ¶Itē notandū q̄ p̄ma ⁊ secūda spēs qualitatis differūt: q: facilitates naturales ponunt̄ in secūda spē. Dispositiones vō ⁊ habit⁹ acq̄siti in p̄ma: ut facilitas naturalis ad pugnāduꝫ ponit̄ in secūda specie. Acquisita vō per

artem

artem ⁊ exercitiũ ponũtur in ꝑma. Sic egrotatiuus ꝓpt dicit difficultatẽ naturalẽ ad resistenduz ꝓxijs ⁊ egritudinem causantibus ponit in secũda specie. Ipsa vo egritudo acquisita ponit in prima: que si sit de facili curabilis dicit dispositio: si vo sit incurabilis dicit habitus. Itẽ naturale põt capi dupliciter. vno modo qz ortũ habet a natura: ⁊ sic pertinet ad hanc spẽm. alio modo qz ineſt alicui a ꝑncipio cõditionis nature: nõ tamẽ naturaliter: sed gratuite seu per donũ naturalib⁹ supadditum: sicut angelis a ꝑncipio creatiõis fuerũt impzesse spẽs seu sil'itudines oĩum naturarũ: ⁊ virgini purissime in instanti creationis anime eius fuit collata gratia equalens iustitie originali: per quã fuit a peccato originali ꝑseruata. ⁊ tale naturale nõ spectat ad secũdam spẽm qualitatis: sed ad primam.

¶ Tertia spẽs qualitatis est passio ⁊ passibilis qualitas. Uñ in hac specie ponunt oẽs qualitates sensibiles que sunt obiecta sensuũ que dicunt passibiles qualitates: quia sunt nate inferre passionẽ sensib⁹: ut sonus: color: lux: caliditas: frigiditas: ⁊ huiusmodi. Et oẽs q̃litates que ab huiusmodi generant ut sunt spẽs obiectoꝝ recepte in potẽtijs organicis ⁊ passiones appetit⁹ sensitiui. ut delectatio: tristitia ira. Tales aũt qualitates lz sint ꝑfectiones potentiarum organicarũ: dicunt tamẽ passiones eo q̃ recipiuntur in ipsis organis. Recipere enim large dicit pati: sic lumen qđ est species lucis ponit in hac spẽ a Sco. xiij. di. 2. sen. in solutiõe questionis. Differũt etiã passio ⁊ passibilis qualitas. passibilis qualitas dicit tales qualitates subesse ꝑfecto permanenti in subiecto: ut rubedo que ꝓuenit in aliquo a natura. sed passio dicit illas qualitates ſm esse impfectũ ⁊ non permanẽs: ut rubedo que ꝓuenit in vultu hominis er uerecũdia: cui⁹ causa est qz facies est ſbiectum uerecũdie. Et ideo sanguis qui est amicus nature uadit ad corroborãdum membrũ lesum quãtuz põt. Sic homo efficit pallidus ꝓpter timorem qz inter cetera membra cor magis timet: ⁊ ideo ad ipm cõfortandũ sanguis exit de facie: ⁊ sic remanet pallida.

¶ Circa ꝑdicta põt dubitari de caliditate que ponitur a philosopho in ꝑma ⁊ tertia specie q̃litatis. Ad quod põt dici q̃ hec spẽs distinguit a prima: qz forma per cõparationẽ ad actũ quez põt efficere dicitur dispositio quo ad primaz spẽm. ⁊ sic caliditas ponitur in prima specie per cõparationẽ ad calefacere. forma vo ꝓducta ab agente inquãtum recipitur in passo dicit passio. ⁊ sic caliditas ponit in tertia specie: uel inquãtũ nata est inferre passionez sensui. De operatiõibus etiã imanentibus cuiusmodi sunt intellectio ⁊ uolitio que sunt uere q̃litates: ⁊ videt q̃ sint in ꝑdicamento actionis: dicit Sco. xiij. q. quolibetoꝝ: q̃ videt rõnabilius ipsas ponere in prima specie qualitatis in qua ponunt oẽs qualitates spirituales: siue sint in fieri ut opatio: siue in esse perfecto ⁊ pmanẽti ut habit⁹: sed si sit in esse ĩperfecto dicit dispositio. In tertia aũt specie solũ exemplificat Ar. de qualitatib⁹ corporalibus. Dicit tamen q̃ forte huiusmodi opationes possent poni in hac specie: cũ sint quedã passiones. Et tunc oporteret dicere ad Ar. q̃ solũ ponit exempla de qualitatib⁹ sensibilib⁹ tanq̃z de magis notis. per has etiaz itelligẽs spirituales. De hac materia dicit Sch̃ã q̃ nõ est intentiõis philosophi ponere q̃ iste spẽs a se mutuo vniuersaliter remoueant: sed q̃ de se mutuo saltim particulariter ꝑdicent. Et er hoc monetur q̃ Ar. ponit caliditatem in prima ⁊ tertia specie qualitatis.

¶ Quarta spẽs qualitatis est forma uel circa aliqd constãs figura. Circa qõ sciendũ q̃ lz forma posset sumi pro forma substantiali uel accidentali: ut alibi dictum est: tamẽ in ꝓposito forma ⁊ figura sumunt pro eodem videlicet pro dispositione uel terminatione quãtitatis. Unde in aliqua re figurata possumus cõsiderare tria: videlicet ipsam rẽ ex qua constat: utpote lignũ. Et quo ad hoc pertinet ad genus substantie. Secũdo possumus cõsiderare quãtitatẽ eius terminatam linealiter ⁊ superficialiter. Et sic ptinet ad genus quãtitatis. Tertio considerare possum⁹ terminationẽ uel dispositionez qualitatis que põt dici forma uel figura eius: ⁊ de hac in ꝓposito. Figure igitur uel forme sic accepte reponuntur in hac specie: ut rectitudo curuitas triãgulatio quadrangulatio.

q Ualia vo dicuntur que ſm hec denominatiue dicũtur uel quõlibet aliter ab his: ut a grãmatica grãmatic⁹ a iustitia iustus. Uel quecũq̃ dicũtur ab aliqua qualitate nõ denoiatiue eo q̃ nomẽ nõ est impositũ ipi qualitati ut cursor et pugillator. Et nota q̃ cursor ⁊ pugillator dicunt dupliciter. Uno mõ dicũtur cursor et pugillator ab arte currẽdi et pugillandi. et sic sunt in prima spẽ qualitatis: qz iste artes sunt hĩtus. Alio mõ dicitur cursor nõ q̃ hẽat artez currendi: ſz qz habet naturalẽ potentiã ad actuz currẽdi: et pugillator nõ q̃ habeat artẽ pugillãdi ſz qz habet naturalẽ potentiã ad actũ pugnãdi. Et isto mõ dicũtur qualia ab istis naturalib⁹ potẽtijs ſz non denoiatiue eo q̃ nomina nõ sunt imposita istis naturalibus potẽtijs a qbus dicũtur qualia: Et sic cursor et pugillator sunt in secũda spẽ qualitatis. Alia aũt dicũtur qualia nõ denoiatiue quãdo nomen est impositũ qualitati ſm quaz dicitur quale ſz eã non participat ſm illud nomẽ: ut studiosus a virtute. et sic sunt tres modi sumendi quale a qualitate.

b Ie notificat auctor cõcretũ qualitatis dicẽs q̃ illa dicunt qualia que ſz qualitates denominatiue dicunt: ut grãmaticus dicit denominatiue a grãmatica. Quedaz etiã dicunt qualia ab aliqua qualitate: sed nõ denomiatiue: qz scilicet nõ est ibi denominatio uocalis. Et hoc dupliciter. Uno modo qz nomẽ non est impositũ illi qualitati: ut cursor dicit ab arte currẽdi: uel a naturali potentia cui tamen nõ est nomẽ impositum. Et ideo lz sit ibi denoiatio realis: nõ tamen uocalis. Alio modo quia lz sit nomen impositũ illi qualitati: tamẽ concretũ non participat illud nomẽ: ut studiosus dicit a virtute: ubi tamẽ non est participatio in uoce cuz non cõueniant in ꝓncipio uocis: ⁊ sumit studiosus pro virtuoso.

Est autem contrarietas in qualitate: ut albedo contrariatur nigredini. iustitia iustitie hoc autem non est ꝓprium qualitati qz non

cõuenit omni qualitati. figura enim non habet aliquod contrariũ neq; aliquis medius color ut rubedo albedo. Et sciendũ q; si vnũ cõtrariorũ fuerit quale: reliquũ erit quale: ut iustitia est q̃litas ergo iniustitia iustũ est quale ergo iniustũ. Itez qualitas suscipit magis ⁊ minus. Dicit̃ enim iustus magis ⁊ min⁹ iustus ⁊ albus ⁊ grãmaticus. sed hoc non est ꝓpriuz qualitati. q; quadratũ nõ suscipit magis neq; min⁹. neq; circulus neq; quadrãgulatio neq; circulatio. Itẽ ꝓpriũ est qualitati ꝟz eam simile ul' dissimile dici. ut alb⁹ albo similis dicit̃ ⁊ iustus iusto. albus autem nigro dissimilis dicitur.

¶ Consequẽter ponit auc. ꝓprietates seu cõitates qualitatis: quarũ prima est q; cõtrarietas inest qualitati: ut albedo cõtrariat̃ nigredini: ⁊ iustitia iniustitie. Hoc patet per diffinitionẽ cõtrariorũ. Cõtraria eni sunt forme positiue sub eodez genere marie distantes. que vicissim insunt. inter se mutuo expellẽde. Plures aũt qualitates sunt huiusmodi. ergo cõtrarietas inest q̃litati. Sed cõtra hoc arguit̃ q; albedo ⁊ nigredo nõ sunt forme maxime distãtes: ergo nõ contrariant̃. cõsequẽtia est nota: ꝓbat̃ antecedens: q; plus distant supficies ⁊ albedo que sunt diuersorũ generum ꝙ albedo ⁊ nigredo que sunt eiusdem generis. ¶ Ad hoc rñdeo dupliciter. ꝓmo q; maxima distantia ꝯriorũ intelligit̃ de distantia eorum que sunt eiusdẽ generis. In genere aũt colorꝭ maxime distãt albedo ⁊ nigredo: cũ sint duo ultima inter que cõtinent̃ oẽs medij colores. ¶ Secundo rñdeo q; aliqua magis distare põt intelligi dupliciter: uel q; minus cõueniunt in aliquo cõi: uel q; magis repugnãt. Primo modo magis distãt supficies ⁊ albedo q; nõ cõueniunt in aliquo genere. Albedo ẽo ⁊ nigredo sunt eiusdem generis. Secũdo modo magis distinguunt̃ albedo ⁊ nigredo: q; est repugnãtia eorũ ad esse simul. Nõ sic de supficie ⁊ albedine q; simul esse pñt. Hec aũt est distantia ꝯriorum quia mutuo se expellunt. Hoc aũt non est ꝓpriũ qualitati: q; nõ cõuenit omni qualitati cuiusmodi sunt figure circulatio triãgulatio. nec etiã cõuenit coloribus medijs: ꝛz enim mediũ per cõparationẽ ad extremũ habeat rõnem alterius extremi: ut rubr̃ũ cõparatũ albo habet rationẽ nigri: tamẽ nõ est ibi ꝯrietas stricte sumpta: sed tñ large cũ inter illa nõ sit maxima distantia.

¶ Secũda ꝓprietas qualitatis est q; si vnũ cõtrariorũ sit quale reliquũ erit q̃le: ut si iustum sit quale iniustũ erit quale. ꝓbat̃ q; ꝯria sunt que ponunt̃ sub eodem genere. Si ergo vnum sit in genere qualitatis ⁊ reliquum.

¶ Tertia ꝓprietas est q; qualitas suscipit magis ⁊ minus: patet q; suscipere magis ⁊ minus est in sua essentia itẽdi ⁊ remitti perfecti⁹ ul' imperfecti⁹ participãdo naturã sue spẽi. plures aũt qualitates sunt huiusmodi: ut calor ⁊ frigus aliquãdo itẽdunt̃ ⁊ aliquãdo remittunt̃: ꝛz eni gradus ꝟm quos forme intẽdunt̃ nõ sint de eẽntia spẽi: q; sicut spẽs abstrahit a differentia indiuiduali sic ab huiusmodi gradib⁹ tamẽ faciũt vnũ per se cũ natura specifica ita q; idiuiduũ ꝟstitutũ ex forma specifica ⁊ ꝓprietate indiuiduali cõtinet̃ vnitiue istos gradus. Hoc aũt nõ cõuenit oi q̃litati. Circulatio eni ⁊ q̃drãgulatio nõ suscipiunt magis ⁊ min⁹. ¶ Et notãdũ q; q̃litates ꝟz se suscipiunt magis ⁊ min⁹: nõ per cõparatiõem ad subiectũ: seu ꝓpter maiorẽ radicationẽ in subiecto: ut quidam falso opinant̃: ut patet 8° metaphysice. ⁊ xvij. di. p. sen. Sco. ⁊ ideo succincte ptranseo.

¶ Quarta ꝓprietas est q; ꝓpriũ est qualitati ꝟm eũ sile uel dissimile dici. Sicut enim quãtitas nata est fundare relationẽ equalitatis: sic q̃litas relationez silitudinis uel dissilitudinis. Sed ꝓtra hoc arguit̃ q; in diuinis est silitudo: cuz ꝑsone diuine sint siles in sapiẽtia: ⁊ tamẽ nõ est ibi q̃litas cũ deus nõ sit in genere. Respondeo sicut dictũ est q; q̃dam est qualitas de genere qualitatis ⁊ q̃dã trãscẽdens. sic q̃dã est silitudo de genere relatiõis: ⁊ illa fundat̃ in qualitate generica. alia est silitudo transcendens: ⁊ illa fundat̃ in qualitate transcendenti. Illa aũt dicunt̃ silia que hñt eandẽ qualitatẽ uel in numero sicut in diuinis: uel in specie sicut in creaturis. Unde in diuinis est maxima silitudo equalitatis ⁊ idẽtitatis: cũ ꝑsone diuine habeãt eãdem sapientiã potẽtiaz ⁊ essentiã in numero nõ sic in creaturis.

De actione.

Actio est ꝟm quã in id q; subicit̃ agere dicimur. ut secãs aliquis dicit̃ agere in eo q; secat. vnde sectio est actio. ⁊ ꝟm sectionem agit secans in eo quod secat. Et pcussio est actio. Proprium actiõis est esse inferre passionẽ. Recipiũt autẽ agere ⁊ pati cõtrarietatez. Calefacere eniz est ꝯrariũ ei q; est frigidũ facere. ⁊ delectari est contrariũ ei quod est tristari. Recipiũt agere ⁊ pati magis ⁊ minus. calefacere eniz magis ⁊ minus dicitur. ⁊ calefieri dicit̃ magis ul' minus. Et similiter delectari ⁊ tristari.

b Ic auctor determinat de ꝑdicamẽto actionis. Pro cuius declaratiõe ꝟz mentẽ doctoris subtilis. xiij. di. 4. sen. q. j. ⁊ xiij. q. quolibetorũ sunt aliqua notãda. Et ꝓmo q; actio dicit respectũ agentis ad passum trãsmutatũ. Sciẽdum 2° q; respectus in genere est duplex. vn⁹ intrinsec⁹ adueniens. ⁊ alius extrinsec⁹. Voco aũt respectũ itrinsecus adueniẽtem: qui sequit̃ necessario ambo extrema posita in actu. uel q; idem est q; necessario sequit̃ suum fundamẽtum posito termino. Et talis respectus est tñ de genere relatiõis. Voco aũt respectũ extrinsecus adueniẽtem q; nõ necessario sequit̃ posita extrema siml' in actu. Et sub isto mẽbro cadunt ista sex ultima ꝑdicamẽta: de qbus Ari. parũ locutus est. De his eni multa cõsiderat philosoph⁹ naturalis. ⁊ de his tractat auc. ser ꝓncipio ꝛ. patet eni de actiõe ⁊ passione q; possibile est eẽ actiuũ ⁊ passiuũ ⁊ etiã approximata: ⁊ tamẽ nõ habere istũ respectũ. ſ. q; agens sit id a quo passiuuz trãsmutet̃: nec passum id q; ab ipso trãsmutet̃: puta si sit aliq; ipediẽs actionẽ. Et pro tãto ista ser ꝓncipia nõ sunt spẽs relatiõis: qz relatio dicit respectũ intrinsecus adueniẽtẽ: ista aũt nõ. Item sciẽdũ q; agens creatum habet quẽdã respectũ ad passum qui est extrinsecus adueniẽs ⁊ de genere actiõis: ut dictum est. Et habet aliũ respectũ ad ꝓductũ: ut pater ad filium: ⁊ iste est intrinsecus adueniẽs ⁊ de genere relatiõis: ⁊ ptinet ad scõz modũ relatiuorũ. Itẽ duplex ẽ actio ſ. imanẽs ut visio: itellectio. ⁊ trãsiẽs: ut calefactio ꝟm q; ponit philosoph⁹ 9° metaphysice. q; sic põt

declarari

declarari. Operatio enī siue actio imanēs duas habet cōditiōes: in qbus cōuenit cū actione transeūte Prima est q̄ semp est in fieri: nō dico in fieri successiue: q̄r operatio est idiuisibilis: sed sic in fieri: q̄r est in cōtinua dependentia ad causam eandē ꝛ ſm idez: sicut dependētia rei create ad causam cōseruantez ſ. deum. Secūda cōditio est q̄ opatio quasi transit in obiectum sicut in terminū: ly non accipientē esse per ipsam: sed p̄supponit in suo esse. Et ꝓpter istas duas cōditiōes pōt opatio dici actio. ꝛ per istas significat grāmatice per vbū actiuū. actio aūt trāsiēs ultra istas duas cōditiōes addit tertiā. ſ. q̄r est p̄ductiua alicuius termini: ut accipiētis eē per eā: ut calefactio est ꝑductiua caloris in ligno ultra passionē quā infert. ſ. calefieri. Ista aūt distinctio actiōis sic itellecta nō est generis in spēs ſz uocis in significatiōes. Nam actio trāsiens est uere actio de genere actiōis. Actio vo imanēs est uere qualitas: ut intellectio visio. Sed equoce dicit actio ꝓpter cōditiones p̄dictas in qb⁹ cōuenit cū actione de genere actionis. Notandū insup q̄ aliter calidū caloꝛe calefacit: ꝛ aliter calefacit calefactiōe. Calidū enī caloꝛe calefacit in ratiōe p̄ncipij formalis remoti q̄ō est ratio agendi. Calefacit aūt calefactiōe in ratiōe forme ꝓmo denominātis: sicut simile formaliter dicit simile similitudine: ꝛ fundamētaliter dicitur simile albedine. In diffinitiōe ergo actiōis quādo dicit q̄ actio est ſm quā ꝛc. ly ſm dicit habitudinē forme ꝓme denominātis. Respect⁹ enim quem ꝑportat actio nō est rō agendi: sed est dispositio media iter agens ꝛ effectū ꝑductuz. Actio ergo est ſm quā ut formā ꝓmo denominātem: dicimur agere id q̄ō subicitur. ſ. passum.

¶ Deinde ponit auc. ꝓprietates actiōis di. q̄ proprium actiōis est ex se inferre passionē. Hoc aūt est ꝓprie ꝓpriū actiōi: ſz eni qualitas que est ratio agēdi inferat passionē. hoc tm̄ nō est imediate: sed mediante actiōe. Ulterius ponit auc. aliquas cōitates actiōis ꝛ passionis. p̄ma est q̄ inter actiōes est ꝗrietas: ut calefacere ꝛ frigefacere ꝗriant. ꝛ hoc est rōne qualitatū ꝗriarū: que sunt rōnes agendi ut calor ꝛ frigus. Similr̄ inter passiones est ꝗrietas ut calefieri ꝛ frigefieri ꝗriantur. Secunda ꝓprietas cōis est: videlicet q̄ recipiunt magis ꝛ minus. Calefacere enī ſz q̄ō est agere magis ꝛ minus dicit. silr̄ ꝛ calefieri q̄ō est pati. hoc etiā ipsis cōpetit rōne qualitatum suscipientiū magis ꝛ minus.

De passione.

p Assio est effectus illatioq̄ actiōis: ut calefieri infertur ex calefacere ꝛ efficit Proprium autez passionis est primo inferri ex actiōe. Item passio nō est in agente sed in patiente. De reliquis vo que prius dicta sunt modo sufficiant. Que sequuntur de alijs quatuor predicamētis non sunt data a petro hispano.

p Ost p̄dicamentū actiōis tractat auc. de p̄dicamēto passionis describēdo seu notificādo qd est passio di. q̄ passio est effect⁹ illatioq̄ actiōis. i. effectus qui infert ab actiōe: sicut calefieri infert ex calefacere. Ubi notādū q̄ sicut actio formaliter dicit respectum agentis ad passum: sic passio dicit formaliter respectū patiētis ad agens: seu trāsmutati ad trāsmutans. passio ergo est illa relatio passi ad agens que infert ab actiōe. Ponit auc. alias duas ꝓprietates passionis: quarū p̄ma est q̄ proprius passionis est inferri ex actiōe imediate. ſ. Ex hoc patet q̄ auc. ꝑus notificat qd est passio per eius p̄prietatē. Sepe enī per ꝓprietatē circūloqmur differentias nobis ignotas. ¶ Secūda ꝓprietas est q̄ passio non est in agente ſz in patiēte. Pro quo notandū q̄ actio pōt sumi dupliciter. vno modo pro respectu agentis ad passum. alio modo pōt sumi actio pro forma acta q̄ dū est in fieri est motus. ſm enī cōmentatorē motus est forma fluens. Hec aūt forma inquātum est ab agente dicit actio ꝛ iquātum recipit in passo dicit passio. Unde dicit Ari. 2° phyſicorū: q̄ motus est act⁹ actiui ꝛ passiui: sed passiui ut in ipso: actiui aūt ut ab ipso. Actio igitur sumpta pro respectu agētis ad passuz est in agēte subiectiue ꝛ nō in passo. ꝓbatur q̄r in eodē est respectus ꝛ fundamētū. Ratio enī fundamēti videt hoc ostendere: nec oppositū est intelligibile: ſz potētia actiua que est fundamētū hui⁹ respect⁹ ꝛ actiōis est in agēte. ergo talis actio est in agēte subiectiue. Ipa ergo actio que est respect⁹ extrinsec⁹ aduenīs est in agēte sicut in subiecto. In forma aūt que dicit potētia est ut in fundamēto ꝓme. simili passio dicit respectū oppositū correspōdentē isti qui suo modo silr̄ est in passo ꝛ potētia passiua. Actio vo accepta pro forma acta seu ꝑducta per actiōez de genere actiōis est in passo ut in subiecto. Hoc patet per philosophū 9° metaphyſice dicētez. Edificatio est in edificato, accipitur ibi edificatio pro forma acta per edificationē. ꝓbat etiā q̄r talis forma acta duz est in fluxu est motus ut dictū est. Motus aūt est in mobili subiectiue ex 3° phyſicorū. Ex p̄dictis patet q̄ ſz actio ꝛ passio sint idem mot⁹ materialiter: cum tamē formaliter distinguātur: nec dicāt motū ſz se: sed per relationez ad agens ꝛ passum sunt diuersa p̄dicamenta. Motus vo cū formaliter sit forma in fluxu est in eodē genere cū forma quer per motū inducit. ¶ Si q̄r in quo habeat esse subiectiue creatio actio ꝛ creatio passio. Rūdeo ſz Sco. xiij. di. 4. ſen. q. j. ꝛ. xij. q. quolibeto: ū: q̄ nō est ꝓprie creatio actio: nec creatio passio cū actio ꝛ passio nō sint nisi respectu alicuius passi. Creatio aūt nō p̄supponit aliq̄ō passum. vñ creatio passio dicit relationem dependentie creature ad deū que est idem cū creatura. ꝛ sic est subiectiue in ipsa: cū nō possit esse sine tali dependētia. Est aūt idem respect⁹ a parte rei ad deū creantē ꝛ conseruantē: sed creari importat huiusmodi respectū cū respectu rationis ad nō eē p̄cedens. Cōseruari vo cū respectu ratiōis ad eē p̄cedēs. Et sic creatura nō creatur nisi in p̄mo instāti: nec cōseruat ꝓprie nisi post p̄mū instans: quia vo creatio passio est relatio realis creature ad deum: ideo creatio actio est relatio rationis dei ad creaturā correspondēs. Unde creatio actio formaliter dicit respectū huiusmodi includendo ꝛ connotando uolitionē diuinā transeuntē sup obiectū ꝑductū. Ille aūt respectus habet solū esse obiectiue in intellectu cōparante deū ad creaturā. Uolitio aūt diuina cōnotata est ipse deus. Obiectū vo sup qō transit est ipsa creatura ꝑducta. ¶ Dubitari ulteri⁹ posset de actuali inherentia accidētis absoluti ad subiectum in quo ponatur genere. Non enim ponit in genere relationis cū sit respect⁹ extrinsec⁹ aduenīens. Unde potest esse tale accidens absq̄ inherentia actuali: ut patet in sacramento altaris. Ad hoc

ñdet Sco. xij. di. 4. sen. q. j. in solutiõe qõnis. q talis respectus potest pertinere ad genus actiõis: posito q actio dicat nõ tñ respectũ agentis ad passiz sed forme informãtis ad illud qõ informatur. Uel põt ptinere ad gen⁹ passionis si passio dicat non tñ respectum passi ad agens sz ad formã. ¶ Circa qõ notãdũ q sz ois forma recepta siue in potẽtia cognitiua: siue in potẽtia appetitiua possit dici passio: siue fiat cũ trãsmutatione corporali: ut delectatio fit cũ cordis dilatatiõe. dolor vel tristitia cũ restrictione: siue fiat absq; huiusmodi transmutatiõe: ut cõceptus aie dicunt passiones. Unde in libro p⁰ per yermenias dicit q uoces sunt earuz que sunt in aia passionũ note. i. signa cõceptuũ siue rerũ cõceptarũ tamẽ huiusmodi forme in passo recepte nõ spectãt ad gen⁹ passionis. sed bene ipsa receptio huiusmodi formarũ. De ceteris aũt predicamẽtis. s. qñ ubi situs z habit⁹ nõ facit auc. mentionẽ nisi in generali z ideo de his breuiter me expediã. Et pmo de predicamẽto quãdo: quod sic diffinitur ab auctore sex principiorum.

De predicamento Quando.

q Uando est qd̃ er adiacentia temporis in re tẽporali derelinqtur: ut hodie esse cras fore. Itẽ duplex est quãdo. s. simplex et cõpositũ sicut duplex est tempus. Itez tres sunt ꝓprietates quãdo. ¶ Prima est q quãdo non suscipit magis neq; minus. Secũda est q quando nihil est cõtrariũ Tertia est q quãdo est in omni illo quod incipit esse in tempore.

a D euidentiã huius sciẽdum q qñ in ꝓposito tñ ualet sicut esse aliqñ uel in aliquo tpe: ut esse hodie eri cras: esse in tẽpore presenti ꝑterito z futuro. Est igit qñ respect⁹ causatus in re temporali ex adiacentia tẽporis ad ipsam. Ex quo patet q qñ est respectus extrinsecus adueniẽs: quia nõ necessario sequit extrema posita in esse. põt enim esse tẽpus z res tẽporalis absq; huiusmodi adiacẽtia: z sic absq; qñ: utputa si ponatur res tẽporalis extra celum. Tempus enim hic sumit⁹ ꝓ tpe quod est mẽsura motus celi. Et ideo illo tempore ꝓprie mẽsurant tẽporalia que habent mutabilitatez a motu celi. Unde dicit doc. subtilis. xlix. di. 4. sen. q. xij. in solutione ar. q mot⁹ corporis glorioſi nõ mẽsurabit tpe nostro: q nõ erit subiectũ uariatiõi: tunc corpus nostrum nec aggrauans.

De predicamento Ubi.

v Bi est circũscriptio corporis locati a loci circumscriptiõe ꝓcedens: ut in ecclesia esse in foro eẽ. Et diuidit ubi quia quoddã est ubi simplex. z est illud qd̃ a simplici loco ꝓcedit ut est locus pũctorũ. Et quoddã est ubi compositũ: et est illud quod a loco cõposito ꝓcedit. proprietates ubi sunt due. ¶ Prima est q ubi nihil est cõtrariũ. Secũda est q ubi nõ suscipit magis neq; min⁹ hoc est q ubi non recipit intensionem et remissionem.

u Bi vo est respectus corporis ad locꝫ circũscriptione ꝓcedens. Circa qõ sciendũ q ubi in ꝓposito est esse alicubi localiter: ut esse in ci uitate: in ecclesia: in domo: in camera. vñ ubi dicit respectũ corporis circũscripti seu locati ad locũ circũscribentez. Ipsa aũt circũscriptio actiua que fundat⁹ in loco circũscribẽte sz significet⁹ per modũ actionis: nõ tamẽ est actio sed relatio ptinẽs ad hoc genus ꝑz Sco. di. j. 2. sen. q. v. Quod er hoc patet qz superficies corporis cõtinẽtis cũ sit quãtitas que cõsequitur materiã nõ est forma actiua. Quod autẽ ubi sit respect⁹ extrinsecus aduenies patet cũ corpus z locus possint esse etiã approximata absq; circũscriptiõe locati seu coartẽsione: ut patet de corpore xpi in sacramẽto altaris qõ est ꝓsens spẽb⁹ panis z uini nõ tamẽ localiter cũ sit in ql̃ibet parte totũ: z sic nõ coartẽdit ipsis spẽbus. ¶ Posset etiã de⁹ facere corpus z locum absq; ubi etiã large sumpto qõ est esse tñ in loco presentialr: utputa formãdo aliqõ corp⁹ extra vniuersuz: z anihilãdo oĩa que sunt in superficie ꝓcaua celi: ut declarat Sco. xj. q. quolibet ox ar. 2⁰. Tũc enim essent corp⁹ z loc⁹ sine respectu ꝓsentialitatis. Et si qras in quo ꝑdicamento ponet⁹ ubi angeli cũ angelus nõ sit in loco circũscriptiue: sed tñ ꝓsentialiter seu diffinitiue. ¶ Rñdeo q accipiẽdo ubi ꝓprie ꝓut diffinit⁹ ab auctore sex ꝓncipiorũ non ponetur in hoc ꝑdicamẽto cũ angelus nõ circũscribat⁹ loco: sz bñ accipiẽdo large pro respectu ꝓsentialitatis ad locũ. Uñ Sco. x. di. 4. sen. q. j. dicit q lz non sint plura genera q̃z decẽ tamẽ rõnes eox nõ ita assignãtur generaliter sicut possent assignari. Cũ autez ubi sit respectus extrinsec⁹ aduenies: ita etiã erit situs uel positio cũ ꝓsupponat ubi.

De positione.

p Ositio est quedaz partium situs z generationis ordinatio: ut sessio statio: z sic de alijs. Item tres sunt ꝓprietates positiõis. ¶ Prima est q positio nõ habet contrariũ. Secunda est q positio nõ suscipit magis neq; minus. Tertia est ꝓpriuz est positioni substantie proxime assistere.

n Otandũ q situs uel positio ultra esse in loco dicit ordinẽ partium ad inicẽ z ad ipz locũ. Unde ꝑm Sco. ubi supra duplex est positio. Quedã enim dicit ordinẽ partiũ ad inicẽ. z hec est differẽtia quantitatis. alia dicit ordinẽ partiũ in loco que dicitur ꝑdicamẽtũ situs: ut stare sedere iacere.

De habitu.

h Abitus est corporũ z eoruz que circa corpus sunt adiacentia: ut tunicatum esse: loricatuz esse. Et tres sunt ꝓprietates eius. ¶ Prima est q habit⁹ suscipit magis z min⁹: ut eques est armatior pedite. Secunda est q habitus non habet contrarium. Tertia est q habitus semper est in pluribus scilicet in habente z in habito.

h Abitus aũt est corporũ z eoruz que circa corpus sunt adiacẽtia: ut armatio: induitio: calciatio. Quod autem habitus sit respect⁹ extrinsecus aduenies patet quia non necessario sequitur extrema posita in esse. ¶ Possunt enim corpus z arma esse sine tali respectu: utpote si vnum nõ applicetur alteri.

d Icitur autem alterum alteri opponi quadrupliciter. Oppositorum enim quedam

quedam sunt relatiua: ut pater ⁊ filius. duplum ⁊ dimidiuz. Quedam sunt priuatiue opposita: ut ꝑuatio ⁊ habit⁹: visus ⁊ cecitas auditus et surditas. Alia sunt cõtrarie oppositа: ut albuz et nigrũ. Alia sunt cõtradictorie opposita: ut sedere nõ sedere. Que autẽ sunt relatiue opposita dictuz est in capitulo de relatiõe. Contraria sunt quecũqz sub eodez genere posita maxime a se inuicem distãt. mutuo se expellũt. et eidem susceptibili vicissim insunt. a quo mutuo se expellũt nisi alterum insit a natura: ut albedo in cigno: et nigredo in coruo ⁊ ethiopi. Caliditas autẽ non est in igne ut accidẽs in subiecto: immo ut substantiale in eo cui⁹ est substãtiale: sicut sunt quedã que cadũt in diffinitiõe alicuius. non ſz predicationẽ. ſz potius ut principiũ. ut punctus in diffinitione linee. et vnitas in diffinitiõe numeri Et iste modus eẽndi in cõtineꝫ sub quarto mõ ꝑm quez vnaquecz pars diffinitionis est in suo diffinito: et sic ignis non est subiectũ caliditatis: ſz materia ignis est subiectum ei⁹. hec enim susceptibilis est caliditatis et frigiditatis: vnde caliditas est in materia ignis ut in subiecto. in igne vo non ut in subiecto ſz ut substãtiale in eo cui⁹ est substãtiale

Priuatiue opposita sunt que hñt fieri circa idez subiectũ ordie irregressibili et tpe determinato a natura. Ordie irregressibili dico qz ab habitu in ꝑuationẽ deuenire possibile est. ſz non econuerso. Impossibile enim est a priuatiõe in habitũ regressum fieri: ut visus et cecitas hñt fieri circa oculũ. A visu aũt deuenire in cecitatẽ possibile est ſz nõ ecõuerso.

b Ic determinat auctor de post ꝓdicamentis: que ualẽt ad declarationẽ predicamentoꝝ. Et ꝑmo tractat de oppositione. Circa quod sciendũ ꝙ dupler est oppositio. quedã complexoꝝ: ⁊ de illa fit mẽtio in tractatu ꝓpositionũ. alia est incõplexoꝝ: ⁊ de hac habet in ꝓposito. est aũt oppositio formalis repugnãtia aliquoꝝ duoꝝ que impossibile est simul esse in eodẽ respectu eiusdẽ: ⁊ sunt quatuor spẽs eius. ſ. oppositio relatiua ⁊ contraria priuatiua: ⁊ cõtradictoria. Si arguat ꝙ oia opposita sunt relatiua: cũ oppositũ dicat habitudinẽ vni⁹ oppositi ad aliud. Est enim oppositio oppositorum oppositio: ⁊ oppositũ est oppositi oppositũ. ergo oppositio relatiua male ponit spẽs distincta ab aliis. Rñdeo ꝙ ſz opposita inquãtũ opposita siue quãtũ ad per se significationẽ uel intẽtionẽ oppositiõis seu repugnãtie dicunt relatiue ad inuicẽ: tñ quãtũ ad subſtractũ quod subest illi intẽtioni nõ oia opposita sunt relatiua. immo quedã sunt cõtraria: ut albũ ⁊ nigrũ. quedã relatiua: ut ꝑ ⁊ filius. Nõ est aũt inconueniẽs oppositionẽ esse de genere relationis: ſz opposita: ut albedo ⁊ nigredo ꝑ ⁊ filius sint diuersoꝝ generũ. Relationes enim eiusmodi fundant in reb⁹ diuersoꝝ generũ: ut identitas in substãtia: similitudo in qualitate: ⁊ equalitas in quãtitate. Illud etiã qõ est alicuius generis sicut concretũ generis relationis põt denoiatiue dici de plurib⁹ generib⁹ ꝑm Sco. xij. di. 4. sen. q. j.

Sũt aũt relatiue opposita que ad inuicẽ referuntur. ut pater ⁊ filius. que quidẽ nõ ꝓt simul inesse eidẽ respectu eiusdẽ: sed bñ respectu diuersoꝝ. differũt vo relatiua a cõtrijs: qz vnũ relatiuũ coercigit aliũ ad sui eẽ: ut pater nõ põt eẽ quin habeat filiũ: nõ sic de cõtrijs. Cõtraria aũt sunt que sub eodẽ genere posita maxime ad se inuicẽ distãt. ⁊ eidẽ susceptibili vicissim insunt vnũ alterũ expellẽdo: nisi alterũ insit a natura: ut albedo inest cigno ⁊ nigredo coruo. Ista descriptio cõioꝝ satis patet ex his que dicta sunt in ꝓcedẽtibus: ut albedo ⁊ nigredo cõiunct que maxime distãt in genere coloꝝ: nec ꝓt inesse eidẽ simul ꝑm idẽ ſz bene ꝑm diuersa. Et intelligit distãtia cõionũ de distãtia que dicit repugnãtiã formalẽ: nõ autem de distãtia locali. Sursum enim ⁊ deorsum ſz large possint dici cõia nõ tamẽ stricte: que quidẽ habẽt inter se distantiã localẽ: nõ tamẽ habẽt repugnantiaz formalẽ. Unde idẽ corpus virtute diuina posset eẽ sursum ⁊ deorsum: ut diffuse declarat Sco. x. di. 4. sen. q. ij. quia autẽ auctor fecerat mentionẽ de cõtrarijs que alicui insunt a natura: ut caliditas inest igni a natura: ideo dicit ꝙ caliditas non est in igne sicut accidens in subiecto: sed sicut substantiale in eo cuius est. Est tamẽ in materia ignis sicut accidens in subiecto. Ad cuius euidentiã notãdũ ꝙ ſz auctor nõ teneatur a pluribus eo modo quo sonãt eius uerba: potest tamẽ aliqualiter exponi. vnde substãtiale potest sumi vno modo ꝓ eo qõ est de ratiõe formali quiditatiua alicuius: sicut rationale hoc modo est de essentia hominis. alio modo ꝓ eo quod cõsequitur substantiã uel naturã alicuius. ⁊ sic risibilitas potest dici substantialis hominis: ſz nõ sit de diffinitione quiditatiua eius: sumẽdo igitur substãtiale primo modo caliditas nõ est substãtialis igni. Cum enim sit accidẽs alicuius entis nõ erit de substantia ignis. qz qõ nere est nulli accidit ꝑmo physicoꝝ. Sumẽdo vo substãtiale ꝓ eo qõ cõsequit naturam alicuius: sic caliditas potest dici substantiale igni. Est enim accidẽs inseparabile cõsequẽs naturã ignis: ⁊ eius ꝓprietas cõpetens omni ſz non soli. Et dicit auctor ꝙ est substãtiale igni sicut sũt ea que cadũt sub diffinitione alicuius nõ ꝑm ꝓdicationez eẽntialẽ supple: sed ut ꝓncipiũ: sicut punct⁹ ponit in diffinitione linee: qz est ꝓncipiũ uel finis linee: nõ tamen ꝓdicat eẽntialiter de linea: sic caliditas potest poni in diffinitione ignis nõ quiditatiua cũ nõ ꝓdicet eẽntialiter de igne: sed in diffinitione que datur per additamentũ. ſ. large sumpta seu descriptione tanꝫ eius ꝓprietas que est ꝓncipiũ quo ignis calefacit. Et notãdũ ꝙ in exẽplis nõ requirit oĩmoda similitudo: qz ubi est oĩno simile est magis idẽtitas qꝫ exẽplũ. ꝙ aũt nõ fuerit intẽtio auc. ponere ꝙ caliditas sit forma substantialis ignis: patet ex hoc qõ dicit ꝙ est in materia ignis sicut accidẽs in ſbiecto forma enim substãtialis nõ est in materia: ut accidẽs in subiecto: cũ ex ipsis cõstituat vnũ ens per se et nõ per accidẽs. Est aũt caliditas in materia ignis sicut accidẽs in subiecto: qz nõ cõsequit ipsam materiã inseparabiliter. Inest enim caliditas igni a natura nõ rõne materie ſz rõne forme: sicut risibilitas necessario cõsequit hoiez: nõ inquãtũ aial: sed inquãtuz rõnale ꝑm Sco. xxv. di. 2. sen. qz ergo caliditas non cõsequitur inseparabiliter materiã ignis: ideo dicit auctor ꝙ est susceptibilis caliditatis ⁊ frigiditatis.

nō est uerum mediante forma substātiali: quia. ſ. pōt informari aliqua forma quā cōsequitur frigiditas: ut forma aque uel alia quā cōsequitur caliditas ut forma aeris. Immediate autē nō pōt recipe materia aliqd accidēs. vñ opinio illa est falsa quaz ponit cōmentator primo physicoꝝ. videlicet q in materia rerū generabiliū ⁊ corruptibiliū oportet intelligere dimēsiones interminatas seu incōpletas ante aduentū forme substātialis: que quidez post eius aduentū accipiūt esse cōpletū ⁊ terminatū. Hāc enī improbat Sco. riij. di. 4. sen. q. vj. in corpore questionis. Tum qr forma de genere priori nō pōt pfice re susceptiuuz de genere posteriori. ergo nec forma substātialis dimēsiones. Tum quia forma substantialis est talis actus qui natus est cōstituere vnum per se cū suo pfectibili: sed nō pōt vnū per se constituere cū aliquo de genere quātitatis. Vñ quantitas nō est ratio media inter agēs ⁊ passum. Agēs enim naturale attingit materiā ſm essentiā nudā: ut passum ab eo imediate transmutatū. vnde q̄ ex aqua generatur aer prius natura corrūpuntur oīa accidētia aque cū eius forma substātiali q̄z in illa materia introducat forma aeris. Agens autē naturale sicut potest generare substantiā que nō prefuit: sic potest generare accidentia consequentia ipsam.

¶ Cōsequenter declarat auctor que sunt priuatiue opposita dicēs q̄ sunt illa que hōt fieri circa idē subiectū ordine irregressibili ⁊ tpe determinato a natura. Unde ab habitu est deuenire in priuationem. A priuatione aūt in habitū est impossibilis regressus: ut cecitas ⁊ visus habēt fieri circa oculū. ⁊ a visu cōtingit fieri motū in cecitatē: sed nō ecōuerso per naturā̄z bene per miraculū. Dicit autē notāter tēpore determinato a natura. Canis enim ante nonum diē nec est vidēs nec cecus: qr ante illud tēpus non est natus habere visum. ⁊ ideo post illud tēpus naturaliter videt. Et si arguat q̄ tenebra est priuatio lucis: ⁊ tñ aer fit de tenebroso lucidus. ergo fit regressus a ꝓuatione in formā̄ uel habitum. Rñdeo q̄ duplex est ꝓuatio. Quedā est cuius habitus est a p̄ncipio innato: cuiusmodi est cecitas: qr visus est a p̄ncipio intrinseco. Alia est ꝓuatio cuius habitus est a p̄ncipio extrinseco: ut tenebra in medio. Dē prima intelligit dictū Arī. nō de secūda. Sed ꝓtra hoc arguit: qr a quiete que est ꝓuatio motꝰ bene est regressus ad motū. ⁊ ab ignorātia que est ꝓuatio scientie est regressus ad scientiā: ⁊ tamē tam scientia q̄z motus sunt a p̄ncipio intrinseco seu innato. ergo de illa nō intēdit Arī. Rñdeo q̄ ꝓuatio que est a p̄ncipio innato est duplex. Quedā est que tñ priuat habitū ⁊ non tollit p̄ncipiū habitꝰ. ⁊ de ista ꝓcedit argumētum Al tali enīz bene est regressus in habitū. Alia est que tollit habitū ⁊ p̄ncipiū ꝓp̄riū habitꝰ: ut cecitas priuat visum ⁊ debitā dispositionē organi. ⁊ de illa intendit Arī. Ab ipsa enim in habitū naturaliter impossibilis est regressus.

¶ Cōtradictoria sunt affirmatio ⁊ negatio eiusdez de eodē: ut hō nō hō: albū nō albū. Ubi sciendū q̄ ſz de quolibet dicat altera pars cōtradictionis: ut de quolibet uerū est dicere q̄ est homo uel non homo: nō tamē cū per se: ut dicit Sco. ij. di. primi sentē. q. ultima. Utraqz enim harū est falsa. homo est per se albus: homo est per se nō albus. Nec enim albedo necnon albedo per se ineſt homini. Cōtradictoria etiam nō p̄dicantur de quolibet cum reduplicatione. Unde utraqz harū est falsa. hō inquātū hō est albus: ⁊ hō inquantū hō est nō albꝰ. Alterū igit̄ ꝓtradictoriox nō dicit de quolibet qñ terminus de quo dicit accipit distributiue. Ratio huius est qr vni supposito pōt inesse vnū ⁊ alteri alterū. Uñ neutra ista rū est uera. Dis hō est albꝰ: ⁊ dis hō est nō albꝰ. Notandū insup q̄ ꝓtas distinguit a priuatione ⁊ contradictione. qr in ꝓtate quodlibet extremū est formaliter aliquid positiuū nō sic in alijs. Itē priuatio ⁊ ꝓdictio nō sunt idē absolute: qr ſz priuatio sit quedā ꝓdictio inquantū vnū priuatiue oppositoꝝ est negatio alterius: tamē priuatio ꝓprie sumpta fundamētaliter ponit subiectū aptū natū. Cōtradictio autē de sui rōne: nec ponit existentiā subiecti nec aptitudinē in subiecto. vnū enim extremuz ꝓdictionis uerificatur ⁊ de ente ⁊ de non ente: ut animal nō videt ⁊ non ens non videt.

Prius dicitur quadrupliciter. Primo modo et ꝓprie aliqd dicitur prius altero ſz tempus prout aliquis dicitur senior et antiquior altero: sicut homo habens triginta annos dicitur prior hoie habente viginti ānos Secundo modo aliquid dicit̄ prius a quo non cōuertitur subsistēdi cōsequētia: ut vnū est prius duobꝰ. Duobꝰ enī existētibꝰ mor ꝯsequēs est vnū eē: ut si duo sunt vnū ⁊ non ecōuerso. Tertio mō dī prius ſz ordinē quē dā: ut in disciplinis p̄ncipia p̄ora sūt ꝯclusionibꝰ. Et dicunt̄ scientie discipline a discipulo: ⁊ doctrine a doctore. Quarto aliqd dicit̄ prꝰ dignitate honore uel pfectione. Quintꝰ modus p̄oris qui tpe philosophi nō erat ita assuetꝰ sicut alij est eoꝝ que ꝓuertunt̄ ſm eēndi ꝯsequētiam. ⁊ vnuz est causa alteriꝰ quodāmodo ut sit. Et tale digne et

rationabiliter potest dici prius natura: q⁹ sine contradictione vnū potest esse sine alio: ⁊ aliud nō sine ipso qō dicitur prius natura 5° metaphysice: ut res est causa vitatis orationis facte de ipsa re: ut si cursus a parte rei insit hoi: bñ sequit q illa ꝓpositio homo currit est uera: ⁊ ecōuerso. Aliquādo tamē prius natura dicit a quo aliud dependet: ⁊ cū quo cōuertit: ⁊ nō possit eē sine ipso. Et hoc modo subiectum est prius natura ꝑpria passione. alios modos ꝑioris vide 5° metaphysice. vñ ⁊sus. Tpe natura. ꝑius ordine dic ⁊ honore. Causam causato dicimus eē ꝑius.

Simul dicitur tribus modis. ¶Prio mō dicūtur simul quorū generatio est in eodem tpe ⁊ neutrū est prius neq⁹ posteri⁹. ⁊ hec dicuntur simul tempore. Secūdo mō dicūtur simul quecūq⁹ cōuertūtur ⁊ neutrū est causa alterius sicut q̄libet relatiua: ut duplū ⁊ dimidium: pater ⁊ filius ⁊ sic de alijs. Tertio mō dicūtur simul que equaliter cōdiuidūt aliq̄ genus ut hō equus leo et sic de alijs que condiuidūt hoc genus aial. et similiter differētie diuidentes aliq̄ genus dicūtur simul ut rationale irrationale et sic de alijs. ¶Isti aūt duo ultimi modi dicūtur siml' natura. prim⁹ aūt modus dicitur simul tempore.

¶ Deinde ponit auctor modos simultatis. primo modo aliqua dicunt simul tpe: ut sunt illa que eodē tpe generant. secūdo aliqua dicunt simul que ꝯuertunt ꝑm cōsequentiā subsistēdi: ⁊ neutrū est causa alterius: ut pater ⁊ filius. Et si arguas q⁹ pater est causa filij. ℟ndeo q⁹ uerū est de absoluto ꝑiis. Absolutū aūt ꝑiis nō refert ad filiū: nec cōuertit cum ipso. tertio dicunt simul que ecōtrario diuidūt aliq̄ genus: ut hō ⁊ equus: l⁊ eniz hō sit ꝑm se pfectio: equotū dicūtur simul per cōparationē ad genus q̄ diuidūt. Et si queras cū tot modis dicat vnū oppositorū quot modis reliquū: quare nō ponit auc. tot modos simultatis quot prioritatis. ℟ndeo q⁹ l⁊ posset poni: utpote simul ꝑm ordinē uel pfectionē: tñ nō fuit necesse illos exprimere: q⁹ satis habentur per modos ꝑioris: cū vnū oppositor⁊ cognoscat per reliquū ¶ Cōtra secūdū modū de simul arguit q⁹ causa est ad cuius eē sequit aliud: sed ad eē vnius relatiui sequit eē alterius. ergo vnu⁊ est causa alterius. Dico q⁹ l⁊ eē vnius relatiui sequat ad aliud. ſ. illatiue: nō tamē causaliter ⁊ ꝑm modū quo effect⁹ sequit suam causam: uel sic cōsequētia subsistēdi est in qua ad eē vnius sequit eē alterius: ⁊ neutrū est causa alteri⁹.

De motu.

m Motus sex sunt spēs. ſ. generatio: corruptio: augmētatio: diminutio: alteratio: ⁊ secūdū locū mutatio. Generatio ē ꝓgressio de nō esse ad esse. Corruptio est progressio ab esse ad nō esse. Augmētatio est preexistētis quātitatis maioramentū. Diminutio est ꝓexistētis quātitatis minoramētū. Alteratio est mutatio a ꝑria q̄litate in ꝑriam q̄litatem uel in mediā: ut cū aliquid ꝓmutat⁹ ab albedine in nigredinē ul' in medios colores. motus ꝑm locū est mutatio de vno loco in alterū. ¶Mot⁹ aūt ꝑm locū sex sunt spēs siue differētie. ſ. añ retro sursu⁊ deorsum dextru⁊ ⁊ sinistrum. Ad omnes autem has partes fit motus.

q Talia in ꝓdicamētis facta est sepe mētio de ꝙrietate. ⁊ mot⁹ est a ꝑrio in ꝑius: ideo Aristo. inter post ꝓdicamēta posuit sex spēs motus: que sunt generatio corruptio ⁊ augmētatio diminutio alteratio: ⁊ ꝑm locū mutatio: que ꝑprie non sunt species sed modi uel maneries motus. ¶ Notādū insup q⁹ motus capit dupliciter. ſ. ꝑprie pro mutatione successiua: ⁊ sic est solū in trib⁹ generib⁹. ſ. quātitate qualitate ⁊ ubi. Et hoc modo generatio uel corruptio forme substātialis nō est mot⁹: q⁹ fit in instāti. Tū si ex aqua generet⁹ ignis in toto tpe ꝓcedenti est alteratio: puta calefactio: dispositiua materie aque ad introducēdā formā ignis: ⁊ in ultimo instāti illius alterationis introducit⁹ forma ignis in illa materia: ⁊ forma aque corrumpit⁹: ita q⁹ generatio ignis est terminus alterationis ꝓcedētis. Alio modo sumit⁹ motus large pro oi mutatione siue successiua siue instātanea: ⁊ sic sumitur in ꝓposito.

¶ Generatio est ꝓgressio ad nō esse ad esse. Corruptio vo est ꝓgressio ab eē ad nō eē. Cōtra hoc arguitur sic. Inter ꝯdictoria nō est mediū ex 4° metaphysice. ergo generatio nō est ꝓgressio a nō eē ad esse. ꝓbat ꝯsequētia: q⁹ tūc generatio esset mediū inter illa. ℟ndeo q⁹ nō esse pōt capi dupliciter. vno modo pro nō ente simpliciter: q̄d. ſ. est purū nihil. alio modo pro ente imperfecto quod per cōparationē ad ens pfectū respectu cuius est in potētia dicitur non ens ut semē respectu aialis ide generandi. ¶Primo modo eē ⁊ nō eē sunt ꝯdictoria: ⁊ inter ipsa nullū est mediū. Secūdo modo eē ⁊ nō eē nō sunt ꝯdictoria: sed se hñt ut ꝑuatio ⁊ habitus: ⁊ sic sunt termini generationis. Et isto modo bene est mediū inter ipsa.

¶ Ulterius dicit auctor q⁹ augmētatio est ꝑexistentis quātitatis additamentū. diminutio vo est ꝑexistētis quātitatis minoramētū. ¶ Cōtra hoc arguit ⁊ videt⁹ q⁹ augmētatio nō sit possibilis naturaliter loquēdo. ꝓbat q⁹: si sic tūc duo corpora pñt eē naturaliter in eodē loco. cōsequens est falsum: ꝓbat cōsequētia: q⁹ causa quare duo corpora nō possunt simul esse in eodē loco est q⁹ dimēsiones vnius corporis nō cōpatiuntur secū dimēsiones alterius ꝑm Arist. 4° phȳsicor⁊. Si autē fieret augmētatio eēnt ibi dimensiones alimēti cū dimēsionib⁹ aliti. utpote dimensiones cibi cū dimēsionibus carnis. ¶ ℟espō deo quādo alimentū cōuertitur in animal alitum ⁊ corrūpitur forma substātialis alimenti: corrūpit⁹ etiam quātitas ⁊ cetera accidētia ipsam formā consequētia: ⁊ in illa materia a generāte introducitur nō tm̄ forma carnis: sed etiā quātitas ⁊ accidētia ip̄az formā cōsequentia. ⁊ sic nō est ibi repugnātia dimēsionū. Ipsa autē forma carnis inducta in materiaz nutrimenti est noua: cū prior nō possit informare duas materias adequatas ꝑm Sco. xliiij. di. 4. sen. q. j. Unde nutritio fit per quandā ingenerationem: seu intrinsecam generationez partis noue loco partis antique que fluxit. Augmentum vo fit per aggenerationem partis quante seu maioris.

¶ Deinde dicit auctor q⁹ alteratio est mutatio ab aliqua qualitate in aliā qualitatē ꝑriā uel mediā: ut ab albedine in nigredinē: uel in medios colores. Mutatio autē ꝑm locū est mutatio ab vno loco in aliū. Et sunt sex species eius. ſ. sursum: deorsum: ante: retro: dextrorsum: sinistrorsum.

b Abere dicitur multis modis. Primo mō dicit habere aliquā qualitatem ut disciplinā aut virtutē. Secundo modo dicit habere quantitatē ut magnitudiez ut bicubitū tricubitū. Tertio mō dicitur habere ea que circa corp⁹ sunt adiacentia ut uestimētū ⁊ tunicā. Aut circa mēbra ut in manu anulū. Et hitus isto tertio modo sumptus est vnū de decē p̄dicamentis ⁊ diffinit sic. Habitus est corporū ⁊ eox que circa corpus sunt adiacētia ut est armatio ul' caligatio ⁊ similiter fingātur noīa in alijs ꝑm adiacentiam illā. hec enim dicunt habere. illa vo haberi. Quarto mō dicit habere mēbrū ut manū aut pedē. Quinto mō dicit habere sicut cōtinens ꝓtentū ut lagena vinū aut modius grana tritici. Sexto mō dicit hīe possessionem ut domū aut agrū. Septimo mō dicit habere uxorez: ⁊ de hoc mō dicit aristotiles q̄ iste modus est alienissim⁹ in eo q̄d est habere ꝓpter hoc q̄d vir habēs uxorē etiaz habetur ab ea. vinculū enim matrimonij idissolubiliter ligat utrūqz. Et dicit q̄ forte alij modi apparebunt in eo q̄d est habere. Sed qui cōsueuerunt dici pene oēs enumerati sunt.

q Uia habit⁹ est vnū. x. p̄dicamentox: iō ponit auctor diuersos modos hūdi. s. qualitatē uel quātitatē: Uel ea que circa corp⁹ sunt siue quo ad pa: tē corporis: ut hīe in digito anulū. siue quo ad totū corpus: ut hīe uestimētū. 4° modo dicit qs hīe mēbrū. 5° modo dicit ꝓtinēs hīe cōtentū. 6° modo hīe possessionē. 7° modo hīe uxorē ⁊ iste modus ꝑz Ari. est alienissimus q: hūs habet. Uiri enim ⁊ mulieris est mutua corporū potestas.

Incipit quartus tractatus syllogismox. ⁊ p̄mo de syllaba in generali. Cap̄. p̄m.

p Roposition est oratio affirmatiua uel negatiua alicuius de aliquo ul' alicuius ab aliquo. Terminus est in quem resoluitur ꝓpositio: ut in subiectuz ⁊ in p̄dicatum. Dici de omni est quādo nihil est sumere sub subiecto de quo non dicatur p̄dicatū: ut oīs homo currit. hic cursus p̄dicatur de hoīe ⁊ nihil est sumere sub hoīe de quo non dicatur cursus. Dici de nullo est q̄n nihil est sumere sub subiecto a quo nō remoueatur p̄dicatū: ut nullus hō currit. hic cursus remouetur ab omni homie ⁊ nihil est sumere sub homine a quo remoueatur cursus.

p Ostq̄z in p̄cedētib⁹ auctor tractauit de partibus syllogismi. hic ꝓsequēter tractat de ipso syllogismo. Et q: inata est nobis via a magis cōib⁹ ad minus coīa ꝓcedere p̄° ꝓbico: iō p̄mo tractat de syllogismo simpliciter seu ulr sūpto. Et q: syllogismus componit ex ꝓp̄onib⁹: p̄mittit qd est ꝓpositio dicēs: q̄ ꝓpositio est oīo affirmatiua siue assertiua alicuius de aliquo: uel negatiua alicuius ab aliquo. Et ponit ibi oīo tanq̄z genus ad ꝓp̄onē. Per illud aūt disiunctū affirmatiua uel negatiua circūloquit differētiā. ¶ Circa q̄ sciendū q̄ aliter diffinit ꝓpositio in libro prioz. aliter in libro posteriox. ⁊ aliter in libro thopicox. Diffinit in libro p̄orū ꝑm q̄ est p̄ncipiū syllogismi inferētis in materia generali in qua nō cōsiderat vītas uel falsitas. ⁊ sic ꝓpositio est oīo affirmatiua alicui⁹ de aliquo ⁊c̄. In libro vo posteriox diffinit ꝑm q̄ est p̄ncipiū syllogismi demōstratiui. ⁊ sic ꝓpositio est enūciationis altera pars. s. uera. Nā syllogismus demōstratiu⁹ ex solis euidēter ueris est. In libro vo thopicox diffinit ꝓput est p̄ncipiū syllogismi dialectici. Et sic ꝓpositio dialectica est interrogatio ꝓbabilis oibus uel pluribus aut sapientibus.

¶ Quia etiā ꝓp̄ones cōponunt ex termis declarat qd sit termin⁹ dicēs: q̄ termin⁹ est in quē resolunt ꝓpositio. ut in subiectū ⁊ in p̄dicatū. Unūquodqz enī resolunt in ea ex qb⁹ cōponitur: q: ergo ꝓpositio cōponit ex terminis. s. ex subiecto ⁊ p̄dicato que sunt materia ꝓp̄onis. iō resolunt in ipsa. Et itelligit hoc de resolutione que est in uoces significatiuas: nō autē de illa que est in lr̄as ⁊ syllabas: q: talis resolutio nō ꝓsiderat a logico ꝙz a grāmatico. Un̄ termin⁹ est qd minimū in logica ꝓsideratū ultra quē logic⁹ non descēdit. Syllogismus vo est qd maximū ultra quē nō ascēdit. Lr̄a vo est qd minimum in grāmatica: ⁊ oratio qd maximū. Dicunt etiā subiectū ⁊ p̄dicatū termini ꝓp̄onis: q: sunt duo extrema ipsam ꝓp̄onē terminātia. Copula aūt ⁊ si large ponit dici terminus: nō tn̄ ꝓprie: q: tūc in syllogismo essent plus q̄z tres termini: qd est falsum. Un̄ resolutio ꝓprie habet fieri in materiā ⁊ non in formā: q: vo syllogismi regulantur per dici de omni ⁊ dici de nullo: ideo auctor ꝓsequēter declarat quid sit dici de omni di. q̄

¶ Dici de oi est q̄n nihil est sumere sub subiecto de quo nō dicat p̄dicatū: ut oīs hō currit. Hic cursus p̄dicat de oi hoīe. vn̄ tūc in aliq̄ ꝓp̄one est dici de oi q̄n p̄dicatū affirmat de subiecto distributo pro oib⁹ suis suppositis. Et per hoc pn̄t regulari syllogismi affirmatiui: ut oē aial currit: oīs hō est aial. ergo oīs hō currit. In maiori enim dicitur cursus de aiali distributo. ergo affirmabit de quolibet supposito aialis. Cū ergo in minori sumatur homo sub aiali seqtur q̄ cursus p̄dicabitur de homine in cōclusione.

¶ Dici de nullo est q̄n nihil est sumere sub s̄biecto a quo nō remoueat p̄dicatū: ut nullus hō currit. hic cursus remouet ab oi hoīe. Un̄ tūc est dici de nullo in aliq̄ ꝓp̄one q̄n p̄dicatū negat a subiecto distributo per signū vl'e negatiuū pro oibus suis suppositis. Tūc enī nihil est sumere sub subiecto a quo nō remoueat p̄dicatū ꝙz modū enūciādi. Et per hoc regl'ant syll'i negatiui. ¶ Et notādū q̄ dici de oi est duplex. q̄dā est posterioristicū de quo. s. tractat in libro posteriox. Et est q̄n p̄dicatū ꝑm esse ꝓuenit subiecto pro quolibet supposito ⁊ pro qualibz differētia tpis Et sic requirit vniuersalitatē tpis ⁊ suppositox: ut oīs hō est aial. Aliud est prioristicū in quo nō requrit vniuersalitas tēpox uel suppositox ꝑm cē: ꝙz sufficit vniuersalitas suppositox ꝑm modū enūciandi. Et de tali est hic ad ꝓpositū. Un̄ ad dici de oi nō requrit q̄ p̄dicatū insit oi supposito subiecti: sed q̄ denotet in esse. Ex falsis enim bn̄ syllogizat. vn̄ ex falso bn̄ sequit uerū: ꝙz ex uero nō sequat nisi uerū ex 2° pox. ut oīs lapis est aial. quidā hō est lapis. ergo quidaz hō est aial. Dis p̄missis ponit auctor diffinitionem

syllogismi dicens.

s Yllogismus est oratio in qua quibus daz positis ⁊ ꝯcessis necesse est aliud accidere per ea que posita sunt ⁊ cõcessa. ut omne aial est substantia. omnis homo est aial ergo omnis hõ est substãtia. Hoc totum est oratio in qua qbusdã positis scilicet duabus p̃missis necesse est aliud accidere. s. conclusionem. omnis autẽ syllogismus constat ex tribus terminis ⁊ duabus ꝓpositionibus: quaruz ꝓpositionũ prima uocat maior secunda minor. Ex tribus autẽ terminis nõ possunt fieri due ꝓpositiones nisi alter illorũ terminorum sumatur bis. Et tunc ille terminus bis sumptus aut subicit in vna ⁊ predicatur in alia et sic est prima figura. aut p̃dicat in utraqz. et sic est secũda figura. aut subicitur in utraqz et sic est tertia figura. Horuz autem terminorũ alter uocat medium. alter maior extremitas. alter vo mior extremitas. Medium est terminus bis sumptus ante cõclusionem. Maior extremitas est terminus sumptus in maiori propositiõe cum medio. minor extremitas est terminus sumptus in minori propositione cum medio.

¶ Circa qd notãdũ q syllogismus est oro nõ categorica sed ypothetica que est vna vnitate ordinis: q videlicet p̃misse ordinant ad vnã ꝯclusionẽ iferẽdã rõne vnitatis medij in quo extremitates vniunt in p̃missis: ⁊ ꝯclusio vtualiter cõtinet. ipsa autẽ cõclusio est aliud a p̃missis nõ rõne materie: quia est idẽtitas terminoꝝ in p̃missis ⁊ ꝯclusione: sed ꝓpter aliã habitudinẽ ⁊ cõpositionẽ ipsoꝝ. Accidere etiã in ꝓposito nõ sumit ꝓut accidẽs distinguit ꝯtra necessariũ: sed put tñ valet quãtũ sequi: q in syllo cõclusio necessario sequitur ex p̃missis. ⁊ est ibi necessitas ꝯsequẽtie ⁊ nõ ꝯsequẽtis de qua dictũ est in c° de ꝓpõne ypothetica. Illa aũt clausula ⁊ ꝯcessis nõ ponit ab Ari. in p° poz: q syllogismus simpler nõ requirit q p̃misse ꝯcedant cuz abstrahat a materia vera uel falsa. ponitur tamẽ ab auctore: q q̃uis nõ requirat hoc syllogismũ in cõmuni: tñ sibi nõ repugnat.

¶ Dividit aũt syllogismus fz Ari. in p° poz: in syllogismũ pfectũ ⁊ impfectũ. Syllogismus pfect⁹ est qui nullius indiget ut appareat necessarius: q vz in eo apparet euidẽter necessitas illationis ꝯclusiõis ex p̃missis. Cuiusmodi sunt quatuor p̃mi modi prie figure: q immediate regulant per dici de oi ⁊ dici de nullo. Alij vo modi sunt impfecti: q indigẽt reduci ad hos quatuor p̃mos: ut in ipsis sit euidẽs necessitas illationis. Vñ illi nõ nisi mediate ⁊ ex ꝯsequenti regulant per dici de omni ⁊ dici de nullo: inquantũ reducuntur ad syllogismos perfectos.

¶ Circa p̃missa põt dubitari utrũ ꝯclusio sit de integritate syllogismi. ad qõ dicũt quidã q nõ: q remota ꝯclusione remanet syllogismus pfect⁹ ideterminato modo ⁊ figura: cũ modus sit ordinatio duarũ premissarũ: ex quib⁹ ꝯstat ois syllogismus: ut dicit auctor in sequentib⁹. Sz ista opinio nõ videt uera. q a syllogismus formaliter est quedã secũda itẽtio que est habitudo seu cõparatio p̃missarũ ad ꝯclusionẽ: seu relatio rõnis discurrẽtis a magis noto ad min⁹ notũ. Sz relatio nõ põt eẽ sine extremis. ergo syllogismus nõ erit pfect⁹ ⁊ integer sine ꝯclusione. minor patet q si relatio eẽt sine termino iã nõ eẽt relatio cuz eẽ eius sit ad aliud se hẽ. Vñ ꝺdictio est respectũ eẽ sine fundamẽto ⁊ termino fm Sco. xij. di. 4. sen. q. j. Cõfirmat q syllogismus formaliter est quedã necessaria illatio ꝯclusionis a p̃missis: ut patet ex diffinitione syllogismi. Nõ est aũt illatio sine iferẽte ⁊ sine illato. utrũqz aũt exp̃mit in diffinitione syllogismi sicut fundamẽtũ ⁊ terminus illi⁹ relatiõis. pars iferẽs q̃ dicit quibusdã positis. i. p̃missis. pars illata q̃ dicit necesse est aliud accidere. i. sequi. s. ꝯclusionẽ que est aliud a p̃missis. ¶ Ad rõnẽ autẽ in oppositũ dico q remota ꝯclusione nõ remanet syllogismus nec modus integer nec pfect⁹. Ad hoc enim nõ tñ requirit dispositio p̃missarũ: sed etiã ꝯclusiones: lz enim syllogismus ꝯstet ex duab⁹ ꝓpõnib⁹ fm auctorẽ: nõ tñ p̃cise: lz etiã modus sit dispositio p̃missarũ nõ tñ solũ uel p̃cise. Nec hoc itẽdit auctor: alias sibi ꝺiceret: cũ in sequẽtib⁹ dicat q argumẽtatio cui⁹ syllogismus est spẽs p̃ncipalis est totalis oro cõposita ex p̃missis ⁊ ꝯclusione. Vñ in ꝓposito intẽdit de propositionib⁹ iferẽtib⁹: per quas syllogism⁹ differt ab alijs spẽb⁹ argumẽtationis: nõ per hoc excludẽs propositionẽ illatã. ꝓpõnes aũt iferẽtes tñ sunt due.

t Tractat ꝯsequẽter auc. de materia syllogismi ꝓpinqua. s. de ꝓpõnib⁹ ⁊ de remota. s. de termis di. q ois syllogism⁹ ꝯstat ex trib⁹ termis ⁊ duab⁹ ꝓpõnib⁹. quarũ ꝓpõnũ p̃ma uocat maior ꝓpositio: ⁊ secũda minor. Terminoꝝ ali⁹ uocat mediũ: ali⁹ maior extremitas: ⁊ ali⁹ minor extremitas. Mediũ est enim termin⁹ bis sumpt⁹ añ ꝯclusionẽ. Maior extremitas est termin⁹ in maiori ꝓpõne semel sumpt⁹ cũ medio. Minor extremitas est terminus in minori ꝓpõne semel sumpt⁹ cũ medio. Rõ p̃dictoꝝ patet ex hoc: q ex vnione extremitatũ cũ medio in p̃missis: uel earũ separatiõe iferit vnio uel separatio extremitatũ in ꝯclusione. Sz non põt eẽ vnio extremitatũ cũ medio nisi sint due ꝓpõnes ⁊ mediũ bis sumat: ita q ex vna extremitate cũ medio fiat vna ꝓpositio. s. maior: ⁊ ex alia extremitate cũ medio fiat alia. s. minor. ⁊ sic in oi syllogismo requirunt due ꝓpõnes cũ trib⁹ terminis. Prima aũt ꝓpositio uocat maior ⁊ secũda minor: q subiectuz minoris sumit sub subiecto maioris in quatuor modis pfectis ad quos alij reducunt. Minoꝝ autẽ est maioris⁹ subici. Terminus vo sumpt⁹ in maiori ꝓpõne cũ medio uocat maior extremitas: alius autẽ mior extremitas: q extremitas maior est maioris cõtinẽtie ⁊ ambit⁹ q̃z minor extremitas. In ꝯclusione enim directa q̃ termini ordinant fz supius ⁊ inferius maior extremitas est magis cõmunis q̃z minor extremitas ut in pluribus. Mediũ aũt dicitur: quia in eo extremitates vniuntur.

¶ Sz ꝯtra p̃dicta arguit q in syllogismo ex oppositis nõ sunt nisi duo termini qui tñ est bonus syllogismus fm Ari. in libro poꝝ. Vñ syllogismus ex oppositis est ille qui ex p̃missis ꝺrijs aut ꝺdictoriis syllogizat idẽ de seipso negatiue: ut ois disciplina est studiosa. nulla disciplina est studiosa. ergo nulla disciplina est disciplina. Respõdeo q lz in tali syllogismo non sunt nisi duo termini materialiter: sunt tamen tres termini formaliter. Unus enim illorum habet rõnẽ maioris extremitatis ⁊ mioris: ille. s. qui de seipso negat in ꝯclusione. cũ in maiori ꝓpõne mediuz de seipso asseratur: ⁊ in minore remoueatur.

a Bsyllogismum autem exigitur modus ⁊ figura. figura est ordinatio triū terminorū fm subiectionem ⁊ predicationem. ¶Hec autē ordinatio fit tribus modis: ut dictū est prius. ⁊ secūdū hoc tres sunt figure. ¶Prima figura est quando mediū subicitur in vna propositiōe ⁊ predicat in alia ut omne aial est substantia. omnis hō est animal. ergo oīs homo est substātia. Secunda figura est quādo mediū predicat in utraqz. ut omnis hō est animal nullus lapis est animal ergo nullus lapis est homo. Tertia figura est quādo mediuz subicitur in utraqz ut omnis homo est aial omnis hō est substantia. ergo quedam substātia est aial. Unde ¶sus. Sub pre prima. secunda pre bis. tertia bis sub.

¶Deinde determinat auctor de principijs formalib⁹. s. de figura ⁊ modo. Et pmo de figura tanqz de cōmuniori dicēs: q figura est ordiatio triū termioz fm subiectionē ⁊ predicationē. ¶Hec enim ordiatio fit tripliciter. uel enim mediū subicit in maiori ⁊ predicat in minori: ⁊ sic est prima figura: ut omne aial est substātia: oīs hō est aial. aut mediū predicat in utraqz ⁊ sic est secūda figura. ut oīs hō est aial: nullus lapis est aial. uel mediū subicit in utraqz: ⁊ sic est tertia figura: ut oīs hō est aial: oīs hō est risibilis. vñ uersus Sub pre prima bis pre secūda tertia bis sub. Non est ponēda quarta figura sed tm̄ tres figure: lz enim cōtingat arguere qn̄ mediū predicat in maiori ⁊ subicit in minori: tamē quātū ad equiualentiā est pma figura: ut dicit Guilielmus ocham: qr nō sunt alie propositiones ꝙz ille que disponunt in pma figura. Sūt enim ppositiones pme figure trāsposite inferētes eandē cōclusionē: ut si arguitur. oīs hō est aial. omne aial est substātia. ergo oīs hō est substātia. Sūt eedē ppositiones: sed nō eodem ordine quo sunt in hoc syllogismo. Omne aial est substātia: oīs homo est aial. ergo oīs hō est substātia. Si autē arguas in quarta figura. oīs hō est aial: quoddā aial est substantia. ergo quedā substātia est hō. Dico q istud argumentū cōcludit tm̄ gratia materie sed nō gratia forme. Accipiā enim alios terminos in quib⁹ p̄missе erūt uere ⁊ cōclusio falsa ut hic. oīs hō est aial: quoddā aial est equus. ergo quidā equus est hō. hec autē ordinatio triū terminoz dicit figura per similitudinē ad triangulū: sicut enim tres linee cōstituūt triangulū: sic tres termini figurā: Et sicut fm uariā dispositionē linearū fiūt tres spēs trianguli: sic fm uariaz ordinationē terminoz efficiunt tres figure. Si eni tres linee trianguli sunt equales: tūc est vna species trianguli que dicit ysopleurus: ut hic ◁. Si vo due tm̄ fuerint equales erit alia species que dicitur ysocheles: ut hic ◁ . Si autē oēs linee fuerint inequales erit alia spēs que dicit scalenon uel gradatus: ut hic ◁ .

Modus est ordinatio duarū propositionum in debita qualitate ⁊ quātitate. Debita qualitas est q si vna sit negatiua reliqua erit affirmatiua. Debita quātitas est q si vna est particularis reliqua erit vniuersalis. vnde tales dant regule vniuersales ad qlibz figurā Ex puris particularibus indefinitis ⁊ singularibus nihil sequit. vñ oportet alteram premissaruz esse vniuersalē. Item ex puris negatiuis nihil sequit. vnde oportet alterā premissarum esse affirmatiuā. Item si aliqua p̄missarum fuerit particularis cōclusio erit particularis ⁊ non ecōtra. Item si aliqua premissarum fuerit negatiua conclusio erit negatiua. Item mediuz nunq̄ debet poni in ꝯclusione.

¶Deinde diffinit auctor modū dicens: q modus est ordinatio duarū ppositionū in debita quātitate ⁊ qualitate. In cōbinationib⁹ ⁊ cōiugationib⁹ inutilib⁹ nō obseruat debita quātitas uel qualitas ꝙz regulas sequētes: ⁊ ideo sunt inutiles ad inferēdas cōclusiones ex p̄missis. vnde inutilis cōbinatio dicit ordinatio duarū ppositionū: ex quib⁹ nō sequit consequētia formali aliqua cōclusio: sicut quādo ambe p̄misse sunt particulares uel ambe negatiue.

¶Insup ponit auctor regulas generales: quarū prima est ex puris particularib⁹ indefinitis aut singularib⁹ nō pōt fieri bonus syllogismus. cuius rō est: qr qn̄ ambe p̄misse sunt particulares extremitates possunt vniri cū medio pro diuersis partibus eius: quare nō sequit vnio illarū extremitatum inter se.

¶Sed cōtra hāc regulā arguit dupliciter. pmo sic Bene sequit quoddā aial est substātia . quidam hō est aial. ergo quidā hō est substātia. Et tamē iste syllogismus est ex puris particularib⁹. Item bn̄ sequitur. est aial. est risibilis. ergo risibile est aial: ⁊ tm̄ arguit ex puris singularib⁹. ¶Rūdeo ad pmū q illud argumentū tenet solū gratia materie ⁊ non gra forme syllogistice. Uū in alijs terminis nō ualeret: ut si arguat sic. Quoddā aial est equus: quidā hō est aial: ergo quidā hō est equus. ¶Ad secūdū dicitur vno modo q lz argumentū ualeat per syllogismum expositoriū: nō tn̄ per syllogismū qui regulat per dici de oi ⁊ dici de nllo de quo auctor loquit qui est in modo ⁊ in figura. Aliter dicit Ochā q illud dictuz Ari. in libro prioz: q sine vniuersali non fit syllogismus intelligi debet quādo oēs termini sunt cōmunes: nō aūt quādo est aliquis terminus discretus. Docet enim Ari. pncipaliter quomodo syllogizandū est in sciētijs que utunt terminis cōmunib⁹ non autē discretis. ¶Est aūt syllogismus expositorius qui est ex duab⁹ p̄missis singularib⁹ dispositis in tertia figura qui ideo dicit expositorius qr est euidētissimus. Euidentissime eni sequit. oīs. est homo. oīs. est animal. ergo aliquod animal est homo.

¶Secūda regula est q ex puris negatiuis non pōt fieri bonus syllogismus. Et est ista regla cū ceteris intelligēda de syllogismis qui ualent rōne forme et nō rōne materie. Ratio huius regule est qr ppter separationē duoz extremoz ab aliquo tertio non sequitur vnio uel separatio eoz inter se: ut ppter separationē hois ⁊ animalis a lapide non sequitur separatio hominis ⁊ animalis ab inuicem.

¶Tertia regula est q si aliqua p̄missarū fuerit particularis cōclusio erit particularis. Cuius ratio potest assignari: qr ppter vnionē duarū extremitatuz cū medio in p̄missis infert vnio extremitatū inter se in cōclusione. Qn̄ aūt vna p̄missarū est vniuersalis ⁊ alia particularis: lz vna extremitas vniat cū medio vniuersaliter: alia tm̄ tm̄ vnit particulariter. ex iō nō pōt ex hoc inferri vniuersaliter vnio ipsarum extremitatū inter se.

¶Quarta regula est q si aliqua premissaruz fuerit

negatiua cõclusio erit negatiua. cuius ratio est quia quando vna premissarũ est negatiua: ꝫ vna extremitas vniatur cũ medio in premissa affirmatiua. alia tñ separat ab ipso in negatiua. ⁊ iõ in ꝯclusione nõ vnient extremitates ad inuicẽ sed separabunt.

¶ Quinta regula est ꝙ mediũ nunq̃ debet poni in conclusione. qđ ex hoc patet quia conclusio virtualiter continetur in medio. ⁊ ideo si ingrederetur conclusionem esset id quod probatur.

De prima figura.

Prima figura nouem habet modos.

p Primi quatuor modi ꝯcludũt directe. Reliq̃ vo q̃nq̃ concludũt indirecte. Directe cõcludere est maiorẽ extremitatem p̃dicari de minori in cõclusione. Indirecte cõcludere est minorẽ extremitatẽ p̃dicari de maiori in conclusione. Nota duas regulas. quarum prima tñ cõuenit prime figure quo ad quatuor p̃mos modos. ⁊ secũde quo ad omnes. Secunda etiaꝫ conuenit tñ p̃me figure quo ad eius quatuor primos modos: ⁊ tertie figure quo ad oẽs. Prima regula talis est. minore existẽte negatiua nihil sequit. Secunda regula est maiore existente particulari nihil sequitur.

h Je agit auctor de p̃ma figura: cui⁹ sunt nouẽ modi: quor quatuor primi cõcludũt directe ceteri vo quinq̃ indirecte. Est autẽ directe cõcludere maiorẽ extremitatẽ predicari de minori in ꝯclusione: cuius ratio est ut ait Ochã in sua minori logica: quia quãdo syllogismus est ex ueris: ⁊ termini ordinantur ſm superius ⁊ inferius: in tali conclusione p̃dicatur qđ natũ est p̃dicari: ⁊ subicitur qđ natũ est magis proprie subici: quia predicatur superius de inferiori. Non sic in conclusione indirecta. Unde cõcludere indirecte est minorem extremitatem predicari de maiori in cõclusione iuxta istos vsus. Dicas concludi directe quãdo ma de mi. Est indirecta conclusio quando mi de ma. Et ponit auctor duas regulas in p̃ma figura quo ad modos directe concludentes.

¶ Prima regula est ꝙ in huiusmodi quatuor modis minore existente negatiua nihil sequit. Nõ intelligendũ est formali consequentia. tunc enim sequeretur ex uero falsum: ut arguẽdo sic. Omnis homo est animal: nullus asinus est homo: ergo nullus asinus est animal. p̃misse sunt uere ⁊ cõclusio est falsa. Unde sic arguẽdo ponẽdo minorẽ negatiuã inferetur remotio superioris ab inferiori: ut patet in argumento premisso. Sed cõtra bene sequitur. Omis homo est animal: nullus lapis est homo. ergo nullus lapis est animal. ⁊ tamen minor est negatiua. Rñdeo ꝙ illud argumentũ tenet gratia materie ⁊ non gratia forme cum nõ naleat in alijs terminis ut patet in precedentibus.

¶ Secũda regula est ꝙ in eisdẽ modis maiore existente particulari nihil sequitur. ſ. consequentia formali. vnde non sequitur quidam homo est animal nullus asinus est homo. ergo nullus asinus est aial. p̃misse enim sunt uere ⁊ cõclusio falsa. Causa huius regule patet qr in istis quatuor modis mediũ subicitur in maiori: ⁊ oportet fieri sumptio sub medio in minori: sed nõ põt esse sumptio sub medio particulari: ⁊ ideo oportet ꝙ maior sit semp vniuersalis.

Barbara. Primꝰ modus cõstat ex duabus vniuersalibus affirmatiuis vniuersalez affirmatiuã directe concludẽtibus. ut omne aial est substantia: oĩs homo est animal. ergo omnis hõ est substantia. Celarẽt. Secũdus modus cõstat ex maiore vniuersali negatiua ⁊ minore vniuersali affirmatiua. vniuersalẽ negatiuã directe cõcludentibus. ut nullũ animal est lapis: omnis hõ est aial. ergo nullus homo est lapis. Darij. Tertius modus constat ex maiore vniuersali affirmatiua ⁊ minore particulari affirmatiua particularem affirmatiuã directe concludẽtibus. ut omne aial est substantia. quidã hõ est animal. ergo quidam hõ est substantia. Ferio. Quartus modus constat ex maiore vniuersali negatiua ⁊ minore particulari affirmatiua particularez negatiuã directe cõcludentibus. ut nullũ animal est lapis. quidam hõ est aial. ergo quidã homo non est lapis. Baralipton. Quintus modus cõstat ex duabus vniuersalibꝰ affirmatiuis particularẽ affirmatiuaz idirecte cõcludẽtibus. ut omne aial est substãtia. oĩs homo est animal. ergo quedã substantia est hõ Et reducit ad primũ modum prime figure per conuersionẽ cõclusionis per accidẽs. Celantes. Sextꝰ modus cõstat ex maiore vniuersali negatiua ⁊ minore vniuersali affirmatiua vniuersalẽ negatiuaz indirecte concludẽtibus. ut nullũ aial est lapis. oĩs hõ est aial. ergo nullus lapis est hõ. Et reducit ad secũdũ modũ prime figure ꝯclusiõe ꝯuersa simpliciter. Dabitis. Septimꝰ modus cõstat ex maiore vñ affirmatiua ⁊ miore particulari affirmatiua particularẽ affirmatiuã idirecte ꝯcludẽtibus. ut oẽ aial est substantia. quidam hõ est aial. ergo quedã substãtia est hõ. Et reducit ad tertiũ modũ p̃me figure ꝯclusione cõuersa simpliciter. Fapesmo. Octauꝰ modus cõstat ex maiore vniuersali affirmatiua ⁊ minore vniuersali negatiua particularẽ negatiuam indirecte concludẽtibus. ut oẽ animal est substantia. nullus lapis est aial. ergo quedã substãtia nõ est lapis. Et reducit ad quartũ modũ prime figure maiore cõuersa per accidens ⁊ minore simpliciter ⁊ per transpositionez premissarũ. Frisesomorum. Monus modus cõstat ex maiore particulari affirmatiua ⁊ minore vniuersali negatiua: particularem negatiuã indirecte cõcludentibꝰ. ut qđdã aial est substãtia: nullus lapis est animal. ergo quedã substantia nõ est lapis. Et reducitur iste modus ad quartũ moduz prime figure maiore ⁊ minore cõuersis simpliciter ⁊ per transpositionem premissarum.

¶ Deinde ponit auctor modos prime figure. Ad quoꝝ facilioꝛē memoriam notandi sunt isti uersus. Barbara celarēt darij ferio baralipton. Celantes dabitis fapesmo frisesomoꝝ. Cesare camestres festino baroco. Darapti felapton disamis datisi bocardo ferison. In his quatuor uersib⁹ sunt .xix. dictiones. xix. modis triū figurarū deseruiētes: ita ꝙ per ꝑmā dictionē ꝑmi uersus intelligit primus modus prime figure: ⁊ per secūdā secūdus modus: ⁊ sic de alijs. Unde duo ꝑmi uersus deseruiūt modis ꝑme figure. tertius vo uersus ꝑter ultimā dictionē deseruit modis secūde figure. Ultima autez dictio tertij vsus cū alijs dictionibus quarti vsus deseruit modis tertie figure.

¶ Itē sciendū ꝙ per hāc uocalē .a. intelligit vniuersalis affirmatiua: per .e. vniuersalis negatiua: per .i. particularis affirmatiua: per .o. particularis negatiua. Itē in qualibet dictione sunt tres syllabe: ⁊ sigd residuū fuerit supfluit quantū ad ꝓpositū: ponit tñ causa metri. ¶ Per primā aūt illarū syllabarū intelligit maioꝛ ꝓpositio. ¶ Per secundā minoꝛ. ¶ Per tertiam cōclusio, vbi gratia. ¶ Prima dictio .s. Barbara habet tres syllabas in quarum qualibet ponitur .a. ¶ Per .a. ter positū significat primus modus prime figure qui cōstat ex duab⁹ ꝓpositionib⁹ affirmatiuis vniuersalib⁹ cōcludentib⁹ vniuersalē affirmatiuā ut omne aial est substātia: ois homo est aial. ergo ois homo est substātia. Regulat aūt iste modus imediate per dici de omni: qꝛ quicquid ꝑdicat de aliquo subiecto distributo ꝑdicat de quolibet sumpto sub eo: sed substātia ꝑdicat de aiali distributo in maioꝛi: ⁊ sub animali sumit homo in minoꝛi. igit etiam substātia ꝑdicabit de hoīe in cōclusione. per idē potest declarari de tertio modo scilicet Darij.

¶ Notādū ꝙ in hoc syllogismo ⁊ etiā in alijs oportet terminos sumi eodē modo. Si enim vnus terminus sumeret pro vno significato uel supposito in vna ꝓpositione ⁊ in alia pro alio tūc essent quatuor termini in syllogismo vtualiter quātū ad rem significatā. Debēt etiā sumi termini eque ample ⁊ eque stricte in vna ꝓpositione sicut in alia. ¶ Cōtra hūc modū posset sic argui. Cuiuslibet ꝯdictionis altera pars est uera. Ois homo est asinus est ꝯdictiōis altera pars. ergo ipsa est uera. Rñdeo ꝙ nō bñ sumit in minoꝛi. Nō enim debet plus ꝑdicari in minoꝛi ꝙz distribuat in maioꝛi. Cum ergo ly ꝯdictionis distribuat in maioꝛi debet eē ꝑdicatū minoꝛis. Et ideo sic debet argui. Cuiuslibet ꝯdictiōis altera pars est uera: sed ois homo est asinus ⁊ quidā homo non est asinus est quedā ꝯdictio. ergo ois homo est asinus: uel altera pars est uera: ⁊ est iste syllogismus in darij: cū minoꝛ nō sit vniuersalis: sed singularis.

¶ Secūdus modus .s. Celarēt cōstat ex vniuersali negatiua ⁊ vniuersali affirmatiua vniuersalē negatiuā cōcludentib⁹: ut nullū aial est lapis. ois homo est aial. ergo nullus homo est lapis. Regulat autez iste modus per dici de nullo: qꝛ quicquid remouet a subiecto distributo remouetur a quolibet sumpto sub eo. Cū igit remoueat lapis ab aiali in maioꝛe: ⁊ sub aiali sumat homo in minoꝛe. ergo etiaz lapis remouet ab hoīe in cōclusione. hoc etiā pōt declarari in ferio. Sed cōtra hūc modū arguit sic. Non sequit: nullū viuēs generabit: ois homo est viuēs. ergo nullus homo generabit. Et tamē argūit in Celarēt. Rñdeo ꝙ hoc argumentū nō ualet: qꝛ termini nō tenentur eque ample in vna ꝓpositione sicut in alia. homo enim in minoꝛi supponit tñ pro presentibus rōne illius vbi est qō est ꝑtis tpis. In cōclusione vo ampliat ad ꝑtes ⁊ futuros rōne vbi futuri tpis. Ad hoc ergo ꝙ argumentū cōcludat debet restringi in cōclusione ad ꝑtes: ergo nullus homo ꝑsens generabitur.

¶ Tertius modus est Darij ⁊ cōstat ex vniuersali affirmatiua ⁊ particulari affirmatiua particularez affirmatiuā cōcludentib⁹: ut omne aial est substantia. quidā homo est aial. ergo quidam homo est substātia. Cōtra hūc modū arguit sic. Nō sequit omne currēs est homo: quidā asinus pōt esse currēs. ergo quidā asinus pōt esse homo. Rñdeo ꝙ nō bñ arguitur: qꝛ ibi nō sunt tñ tres termini: cū currēs sit subiectū maioꝛis ⁊ potēs currere ꝑdicatum minoꝛis.

¶ Quartus modus .s. ferio cōstat ex vniuersali negatiua ⁊ particulari affirmatiua particularē negatiuā cōcludentib⁹: ut nullū aial est lapis. quidā hō est aial. ergo quidā homo nō est lapis. Cōtra hunc modū arguit sic: qꝛ nō sequit. Nullū aial est spēs: ꝙz hō est aial: ergo homo nō est spēs. Et tamē arguit in ferio. ergo nō est cōsequētia formalis. Rñdeo ꝙ argumentū nō ualet: quia ibi nō sunt tñ tres termini cū homo in minoꝛi teneat pro suppositis: qꝛ supponit ibi determinate. In cōclusione vo tenet pro natura cōmuni: quia ibi supponit simpliciter.

¶ Quintus modus .s. Baralipton cōstat ex duab⁹ vniuersalib⁹ affirmatiuis particularē affirmatiuā indirecte cōcludentib⁹: ut omne aial est substantia: ois homo est aial. ergo quedam substātia est homo. Et reducit ad primū modū per ꝙuersionē cōclusionis per accidēs. Circa qō sciendū ꝙ reducere vnū syllogismū ad aliū est ostendere quomodo syllogismus minus pfectus euidēter cōcludit per aliuz syllogismū perfectioꝛē ad quē reducit. Itē sciendus ꝙ ille quatuor dictiones per quas designant quatuor modi pfecti incipiūt ab istis cōsonantib⁹ .b.c.d.f. ⁊ oēs alie dictiones per quas designant modi impfecti incipiūt ab eisdē. Modi igit incipientes per .b. debēt reduci ad barbara: per .c. ad celarēt: per .d. ad darij: per .f. ad ferio. Itē ubicūqz ponit .s. in istis dictionib⁹ signat ꝙ ꝓpositio intellecta per uocalē immediate ꝑcedentē .s. debet conuerti simpliciter: ⁊ per .p. signat ꝙ ꝓpositio itellecta per uocalē imediate ꝑcedentē debet cōuerti per accidēs. ⁊ ubicūqz ponit .m. signat ꝙ debet fieri trāspositio ꝑmissarū faciendo .s. de maioꝛi minoꝛē ⁊ ecōuerso. Et ubicūqz ponit .c. signat ꝙ modus ille debet reduci per ipossibile. vnde vsus. Simpliciter uerti vult .s.p. vo per acci. Ꝯ. vult trāsponi .c. vo per ipossibile duci.

¶ Sed cōtra ꝑdicta arguit sic. Cōclusio de baralipton est particularis affirmatiua: ergo nō debet cōuerti per accidēs: ꝓbat cōsequētia qꝛ Arist. tractans de cōuersione ꝓpositionū nō posuit particularez affirmatiuā cōuerti per accidēs. Rñdeo ꝙ Arist. egit de cōuersione inquantum erat ꝯsequētia formalis: particularis autē affirmatiua nō cōuertit per accidens gratia forme: sed tñ gratia materie: ⁊ iō de illa nō determinauit. Sed tūc quomodo erit baralipton cōsequentia formalis: dico ꝙ pōt patere hunc modū cōcludere formaliter per illā regulā. Quicqd sequit ad cōsequēs sequit ad antecedens: sed sic est ꝙ ad illud antecedēs. omne aial est substātia. ois hō est aial: sequit in barbara. ois hō est substantia. Ad aliud autē cōsequens sequitur per cōuersionem per accidēs. ꝙ quedam substantia est homo. ergo ⁊ illa

conclusio

conclusio sequit ad ipm antecedēs in baralipton: cū ibi sint eedem p̄misse que in barbara.

¶ Sextus modus. s. celārtes ꝓstat ex vniuersali negatiua ⁊ vniuersali affirmatiua vniuersalē negatiuā cōcludentib⁹ indirecte: ut nullū aial est lapis. ois homo est aial. ergo nullus lapis est hō: ⁊ reducit ad celarent per ꝙuersionē cōclusionis simpliciter.

¶ Septim⁹ modus. s. Dabitis cōstat ex vniuersali affirmatiua ⁊ particulari affirmatiua particularē affirmatiuā ꝓcludētib⁹ indirecte: ut oē aial est substātia. qdam hō est aial. ergo q̄dā substātia est hō ⁊ reducit ad Darij per conuersionem cōclusionis simpliciter.

¶ Octauus modus. s. fapesmo cōstat ex vniuersali affirmatiua ⁊ vniuersali negatiua particularē negatiuā cōcludentib⁹ indirecte: ut oē animal est substantia. nullus lapis est aial. ergo q̄daꝫ substātia nō est lapis: ⁊ reducit ad ferio maiori cōuersa per accidēs: qō designat per illā litterā. p. sequētē p̄mā syllabā immediate ⁊ minore ꝙuersa simplr: qō signat per. s. sequētē immediate scōam uocalē. s. e. per quā inteligitur minor: ⁊ per trāspōnem p̄missarū qō denotat per. m. ⁊ sic pōt applicari in alijs modis.

¶ Nonus modus. s. frisesomorū cōstat ex particulari affirmatiua ⁊ vniuersali negatiua particularez negatiuā ꝓcludētib⁹ indirecte: ut quoddam aial est substātia. nullus lapis est aial. ergo quedā substātia nō est lapis. ⁊ reducit ad ferio maiore ⁊ minore ꝙuersis simpliciter ⁊ per trāspositionem p̄missarum.

De secunda figura.

Sequitur de secūda figura cui⁹ tales
s dant regule. In secunda figura maiore existēte particulari nihil sequit. Itez in secunda figura ex puris affirmatiuis nihil sequit. In secunda figura semp̄ concluditur negatiue. Secūda figura quatuor hēt modos. Cesare p̄mus modus cōstat ex maiore vniuersali negatiua: ⁊ minore vniuersali affirmatiua: vniuersalē affirmatiuā directe concludētib⁹: ut nullus lapis est animal: ois homo est aial. ergo nullus hō est lapis. Et reducitur iste modus ad secūdū modū p̄me figure maiore cōuersa simpliciter. Camestres Secundus modus cōstat ex maiore vniuersali affirmatiua: ⁊ minore vniuersali negatiua: vniuersalē negatiuā directe cōcludentib⁹ ut omnis hō est aial: nullus lapis est animal. ergo nullus lapis est hō. ⁊ reducitur iste modus ad secunduz modū p̄me figure minore ⁊ conclusiōe cōuersis simpliciter. ⁊ per transpositionē p̄missarū. Festino. Tertius modus cōstat ex maiore vniuersali negatiua: et minore particulari affirmatiua: particularez negatiuā directe cōcludētib⁹. ut nullus lapis est aial: quidaz homo est animal. ergo quidā hō non est lapis. Et reducit iste modus ad quartuz modū prime figure maiore cōuersa simpliciter. Baroco. Quartus modus constat ex maiore vniuersali affirmatiua: ⁊ minore particulari negatiua. particularē negatiuā directe concludētibus. ut omnis hō est aial: quidam lapis non est aial. ergo q̄dā lapis nō est homo. ⁊ reducit ad primū modum p̄me figure per ipossibile. reducere autē per ipossibile est ex opposito ꝙclusiōis cū altera p̄missarū inferre oppositū alteri⁹ p̄misse. Sumat enim oppositum cōclusionis. s. ois lapis est hō cum maiore hui⁹ quarti. s. cuz ista ois hō est aial sic argueē. omnis homo est aial. ois lapis est homo: ergo ois lapis est animal.

Ecūda figura est q̄ medium p̄dicat in utraq̄z
f p̄missarū. Cuius tales dant regule. ¶ Prima regula est q̄ in secūda figura maiore existēte particulari nihil sequitur formali cōsequētia. Sic enī arguēdo infert negatio supioris ab iferiori ut in hoc argumēto. q̄dā aial est hō: nullus asin⁹ est hō ergo q̄dā asin⁹ nō est aial. nō sequit q̄ p̄misse sunt uere ⁊ ꝙclusio falsa. Sz ꝓtra hanc regulā arguit sic: q̄ bene sequtur. q̄dā hō est aial: nullus lapis est aial. ergo q̄dā lapis nō est hō: ⁊ tñ maior est particularis ℞° q̄ ista ꝙsequētia ē bona grā materie sz nō grā forme cū nō teneat in oib⁹ termis ꝓsilī forma retēta: ut patet ex p° argumēto. ¶ Scōa regla est q̄ ex puris affirmatiuis nihil sequit. Ista regula patet quoniā in scōa figura mediū p̄dicat in utraq̄z p̄missarū. Si ergo est utraq̄z affirmatiua medium affirmaret de utraq̄z extremitate: sz nō sequtur si supius de suis iferioꝛib⁹ p̄dicat: q̄ ꝓpter hoc illa inferiora de se inuicem p̄dicent. vñ nō sequit. ois homo est aial: q̄daz asinus est aial. ergo q̄daz asinus est hō. ¶ Tertia regula est q̄ in secūda figura semp̄ cōcludit negatiue: que patet ex p̄cedentib⁹. cū enī in scōa figura oporteat vnā p̄missarū esse negatiuā per secūdam regulam sequit q̄ ꝙclusio erit negatiua. pbat cōsequētia per illam regulā generalē. Si aliqua p̄missarū fuerit negatiua ꝙclusio erit negatiua. hec aūt figura habet quatuor modos quoꝝ primus. s.

¶ Cesare cōstat ex vniuersali negatiua ⁊ vniuersali affirmatiua vniuersalē negatiuā directe cōcludētib⁹: ut nullus lapis est aial: ois homo est aial. ergo nullus hō est lapis: ⁊ reducit ad celarent maiore cōuersa simplr. Cōtra hoc arguit ⁊ videt q̄ nullus syllogism⁹ debeat reduci ad aliū syllogismū: q: qō habet rōnem syllogismi est syllogismus pfect⁹: sed ois syllogismus habet rōnem syllogismi cū diffinitio syllogismi ꝙueniat oi syllogismo. ergo ois syllogism⁹ est pfectus. Nullus igit debet reduci ad aliū. Item syllogismi scōe ⁊ tertie directe ꝙcludūt. ergo nō idigēt ad alios reduci. ¶ Rñdeo ad p̄mū q̄ duplex est pfectio syllogismi. s. primaria que est necesse ꝙcludere ⁊ de tali bñ ꝓbat argumētuz q̄ ois syllogism⁹ est pfect⁹. Alia est pfectio secūdaria syllogismi que est euidenter cōcludere. Cui hec pfectio ultra necessitatē ꝙcludēdi addit euidētiam. hoc modo tm̄ sunt pfecti p̄mi q̄tuor modi: ⁊ ideo alij indigēt ad ipsos reduci. ¶ Ad secundū dico q̄ sz modi scōe ⁊ tertie figure ꝙcludāt directe nō tamē ꝙcludunt euidenter. Ratio enī medij nō est ita ppie in ipsis sicut in prima figura: q: ratio medij est poni inter extrema. In secūda aūt figura ponit mediuz supza extrema: ⁊ in tertia subicit ipsis. Unde modi harū figurarū nō regulant immediate per dici de oi ⁊ dici de nullo sicut q̄tuor primi modi p̄me figure.

¶ Secundus modus scilicet. Camestres ꝓstat ex

vniuersali affirmatiua ⁊ vniuersali negatiua vniuersalē negatiuam ꝯcludētib⁹.ut oīs hō est aīal: nullus lapis est aīal.ergo nullus lapis est hō.⁊ reducit ad celarent minore ⁊ conclusione ꝙuersis simplr ⁊ per transpositiōem premissarum.

¶ Tertius modus.s.festino cōstat ex vniuersali negatiua ⁊ particulari affirmatiua particularē negatiuam ꝯcludentib⁹:ut nullus lapis est animal: quidā homo est aīal.ergo qdam hō non est lapis ⁊ reducitur ad ferio maiore ꝙuersa simpliciter.

¶ Quartus modus.s.baroco ꝯstat ex vniuersali affirmatiua ⁊ particulari negatiua particularē negatiuam ꝯcludentib⁹:ut oīs hō est animal:qdā lapis nō est aīal.ergo qdā lapis nō est hō.⁊ reducit ad barbara per impossibile.Est aūt reductio per impossibile quādo ex opposito ꝫdictorio ꝯclusionis cū altera p̄missarū infert oppositū ꝫdictoriū alterius p̄misse. Sumat enī oppositus ꝯclusionis.s.oīs lapis est hō cū maiori huius quarti modi ⁊ syllogizet in barbara.omnis homo est aīal:omnis lapis est homo.ergo omnis lapis est aīal. Ista conclusio opponit minori huiꝰ quarti modi.Et notādū q huiusmodi reductio aliter fit in scōa figura ⁊ aliter in tertia. In secūda enī figura ex opposito ꝯclusionis cū maiori infert oppositū minoris:ita q oppositū ꝯclusionis ponit loco minoris. In tertia vo figura ex opposito cōclusionis cū miori infert oppositū maioris. vñ uersus. Seruat maiorē uariatq; scōa miorem. Tertia maiorē uariat fuatq; minorē. Dicit aūt huiusmodi reductio per ipossibile eo q in reductione vna ꝫdictoria ponit loco alterius. Contradictorias aūt simul esse ueras est ipossibile.

De tertia figura.

Equitur de tertia figura cuius tales
s dantur regl'e. In tertia figura minore existēte negatiua nihil sequit. Itē in tertia figura cōclusio debet eē particularis Tertia figura sex habet modos. Darapti. Primus modus cōstat ex vniuersali affirmatiua maiore:⁊ vlī affirmatiua miore particularez affirmatiuā concludentib⁹ directe: ut omnis hō est substantia.oīs homo est aīal ergo quoddā animal est substantia.⁊ reducit ad tertium moduz prime figure minore conuersa per accidēs. Felapton. Secundus modus constat ex vniuersali negatiua maiore:⁊ vniuersali affirmatiua miore particularē negatiuaz directe cōcludentibus:ut nullus hō est lapis:oīs homo est animal:ergo quoddā aīal nō est lapis.et reducit ad q̄rtū modū pri me figure minore cōuersa per accidens. Disamis. Tertius modus constat ex particulari affirmatiua maiore ⁊ vniuersali affirmatiua minore particularem affirmatiuam directe concludentibus:ut quidam hō est substantia:oīs homo est aīal. ergo quoddā aīal est sb̄stātia. Et reducit ad tertiū modū p̄me figure maiore et minore cōuersis simpliciter et per trās̄positionē p̄missarū. Datisi. Quart⁹ modus constat ex vniuersali affirmatiua maiore:et particulari affirmatiua miore particularem affirmatiuā directe cōcludentibus ut omnis hō est substantia.quidaz homo est aīal.ergo quoddā animal est substātia. Et reducitur iste modus ad tertiū modum prime figure minore conuersa simpliciter. Bocardo. Quintus modus cōstat ex maiore particulari negatiua:et minore vniuersali affirmatiua particularē negatiuaz directe concludēti bus:ut quidam hō non est lapis:oīs homo est animal. ergo quoddā aīal non est lapis.et reducit ad primū modum prime figure per impossibile. Sumat enīz oppositū contradictorium ꝯclusionis cū altera premissaruz videlicet minore et inferet oppositū alteri⁹ premisse:ut omne aīal est lapis:oīs homo est animal. ergo omnis hō est lapis. Hec conclusio facta per impossibile in primo mō p̄me figure cōtradicit maiori conuertēti.s.tertie figure Ferison. Sextus modus constat ex maiore vniuersali negatiua et minore particulari affirmatiua particularē negatiuā directe cōcludentib⁹.ut nullus homo est lapis.quidā homo est aīal.ergo qdā aīal non est lapis. Et reducitur ad quartuz modum prime figure minore conuersa simpliciter.

Ertia figura est qñ mediuz subicit in utraq;
t p̄missarū:cuius tales dant regl'e. ¶ Prima regl'a est q minore existēte negatiua nihil sequit:qd̄ est intelligēdum de ꝙsequētia formali. Vlī nō sequit.oīs hō est aīal.nullus homo est asin⁹.ergo nullus asinus est aīal. ¶ Secūda regl'a est q in tertia figura semp cōcludit particulariter ad hoc.s. ut sit ꝙsequētia formalis:⁊ iō nō sequit.oīs hō est aīal: oīs hō est substātia.ergo oīs substātia est aīal: p̄misse sunt uere ⁊ conclusio falsa. Huius figure sunt sex modi.

¶ Primus.s. Darapti cōstat ex duab⁹ vlīb⁹ affirmatiuis particularē affirmatiuā ꝯcludētib⁹: ut oīs hō est aīal:oīs hō est risibilis :ergo qd̄ā risibile est aīal.⁊ reducit ad Darij miore ꝙuersa per accidēs.

¶ Secūdus modus.s.felapton ꝯstat ex vlī negatiua ⁊ vlī affirmatiua particularē negatiuā ꝯcludentib⁹.ut nullus hō est asinus.oīs hō est risibilis.ergo quoddā risibile nō est asin⁹.⁊ reducit ad ferio minore cōuersa per accidens.

¶ Tertius modus.s. Disamis ꝯstat ex particulari affirmatiua ⁊ vniuersali affirmatiua particularē affirmatiuā cōcludentib⁹.ut qdā hō est aīal. oīs hō est risibilis.ergo quoddā risibile est aīal. ⁊ reducit ad darij maiore ⁊ ꝯclusione ꝙuersis simpliciter ⁊ facta trās̄positione in premissis.

¶ Quartus modus.s. Datisi ꝯstat ex vniuersali affirmatiua ⁊ particulari affirmatiua : particularem affirmatiuam concludētibus : ut omnis homo est aīal.qdā homo est risibilis.ergo quoddā risibile est aīal.⁊ reducit ad darij minore ꝙuersa simpliciter.

¶ Quint⁹ modus.s. bocardo ꝯstat ex particlari negatiua ⁊ vniuersali affirmatiua particularē negatiuā ꝯcludētib⁹.ut qdā hō nō est asinus.oīs hō est risibilis.ergo quoddā risibile nō est asinus. Et reducitur ad barbara per impossibile. Sumatur enim oppositum cōclusionis cū minori ⁊ inferat oppositum

maioris

maiorís: ut oē riſibile eſt aſinus: oīs hō eſt riſibilis. ergo oīs hō eſt aſinus. hec cōcluſio facta in barbara contradicit maiori de bocardo.

¶ Sextus modus. ſ. ferison cōſtat ex vniuerſali negatiua ⁊ particulari affirmatiua particularē negatiuā ꝯcludentib⁹: ut nullus hō eſt aſin⁹: qdā hō eſt riſibilis. ergo quoddā riſibile nō eſt aſin⁹. ⁊ reducit ad ferio minorē ꝙuerſa ſimpliciter.

Syllogiſmorū concludentiū particularem negatiuā indirecte tales dant regule. Nullus ſyllogiſm⁹ cōcludēs particulares negatiuā indirecte poteſt eas cōcludere directe. Et concludēs directe poteſt cōcludere indirecte. Itez prima figura cōcludit oīa genera ꝓpoſitionū. ſ. vniuerſales. particularē affirmetiuā ⁊ negatiuā. Scōa figura ꝯcludit particularē negatiuā: ⁊ vniuerſalem negatiuā. Tertia ꝯcludit particularē affirmatiuā ⁊ negatiuaz. Uerſus. Barbara celarent darij ferio baralipton. Celantes dabitis fapeſmo friſeſomorū. Ceſare cameſtres feſtino baroco darapti. Felapton diſamis datiſi bocardo ferison. In his q̄tuor uerſib⁹ p̄dictis ſunt nouēdecim dictiōes nouēdecez modis deſeruiētes: ita q̄ per p̄mā dictionē itelligit̄ p̄mus modus p̄me figure. ⁊ per ſecūdā ſecūdus modus ⁊c. Aū p̄mi duo ỹ ſus deſeruiunt oīb⁹ mōis p̄me figure. Tertij ỹo ỹ ſus p̄ter ultimā eius dictionē deſeruit modis ſecunde figure: ita q̄ p̄ma dictio deſeruit p̄mo modo ⁊ ſcōa ſecūdo modo ⁊ ſic de alijs. Ultima ỹo dictio tertij ỹ ſus cum alijs dictiōibus quarti ỹ ſus deſeruit modis tertie figure. Sciēdū q̄ per has uocales. ſ. a. e. i. ⁊. o. itelligunt̄ quatuor genera ꝓpoſitionū: ita q̄ per hāc uocalē. a. intelligit̄ vniuerſalis affirmatiua. ⁊ per. e. vniuerſalis negatiua. ⁊ per. i. particularis affirmatiua. ⁊ per. o. particularis negatiua. Et in q̄libet dictiōe ſūt tres ſyllabe ⁊ aliud reſiduū eſt ſupfluū niſi. m. ut poſtea patebit. Et per primā illaruz ſyllabarū intelligitur maior ꝓpoſitio. ⁊ per ſecundaz minor. ⁊ per tertiā ꝯcluſio. ỹbi gra. Prima dictio. ſ. barbara habet tres ſyllabas in quaruz qualibet ponit̄. a. ⁊ per. a. ter poſitū ſignificat̄ q̄ primus modus p̄me figure conſtāt ex duabus propoſitionib⁹ vniuerſalibus affirmatiuis vniuerſalē affirmatiuā cōcludētibus. Et ita intelligitur de alijs dictiōib⁹ ſm uocales ibi poſitas. Et ſciendū q̄ quatuor dictiōes primi ỹ ſus incipiūt ab his conſonātib⁹. b. c. d. ⁊. f. ⁊ oēs alie dictiōes ſequētes. Et per hoc intelligēduz eſt q̄ oēs que icipiūt per dictionem inchoatā per. b. debēt reduci ad primuz modum p̄me figure. Et oēs que icipiūt per dictionē inchoatā per. c. ad ſcōm. Et per. d. ad tertiū. Et per. f. ad quartū. Item ubicūq; ponitur. s. in illa dictiōe ſignificatur q̄ ꝓpoſitio intellecta per uocalē imediate precedētē debet cōuerti ſimpliciter. Et ꝓpoſitio intellecta per uocalē imediate p̄cedentē iſtaz litterā p. debet cōuerti per accidēs. Et ubicunq; ponitur. m. ibi debet fieri tranſpoſitio in p̄miſſis. Eſt enim tranſpoſitio in p̄miſſis facere de maiore minorē ⁊ ecōuerſo. Et ubicūq; ponitur. c. ſignificatur q̄ modus itellectus per illā dictiōez in qua ponitur debet reduci per impoſſibile. Aū ỹſus. Simpliciter uerti vult s. p. ỹo per acci. Alſ. vlt trāſponi. c. per ipoſſibile duci. Seruat maiorē: uariatq; ſcōa minorē. Tertia maiorē uariat: ſeruatq; minorē.

¶ Conſequēter ponit auc. quaſdā regulas ſyllogiſmorū ꝯcludentiū particularē negatiuā: quarū p̄ma eſt q̄ nullus ſyllogiſmus ꝯcludēs particularē negatiuam indirecte pōt eā directe ꝯcludere. Tales aūt ſunt duo modi p̄me figure ultimi. ſ. fapeſmo ⁊ friſeſomoꝝ. ¶ Sed ꝓtra arguit̄: videt̄ q̄ fapeſmo poſſit ꝯcludere particularē negatiuā directe arguendo ſic. Oīs hō eſt aīal. nullus lapis eſt hō. ergo qdā lapis nō eſt aīal. hic ꝯcludit̄ particularis negatiua directe. ℟. q̄ hoc eſt gratia materie ⁊ non grā forme cū poſſint dari termini in q̄bus nō ſeq̄tur: ut oē aīal eſt ſubſtātia: nullus lapis eſt aīal. nō ſequit̄. ergo qdā lapis nō eſt ſubſtātia. Sz tm̄ ſequit̄ indirecte. ergo q̄dā ſubſtātia nō eſt lapis. ¶ Secūda regula eſt q̄ nullus ſyllogiſm⁹ ꝯcludēs particularē negatiuaz directe pōt eā ꝯcludere indirecte. Qđ eſt itelligēdū formali ꝯſequētia ſicut in regula p̄cedenti. Et tales ſunt ſex modi. ſ. ferio in p̄ma figura: feſtino ⁊ baroco in ſecūda: felapton bocardo ⁊ ferison in tertia.

¶ Ulterius dicit auc. q̄ p̄ma figura ꝯcludit oīa genera ꝓpoſitionū. ſ. vniuerſalē particularē affirmatiuā ⁊ negatiuā. ſcōa aūt vniuerſalē negatiuā: ⁊ particularē negatiuā. tertia ỹo ꝯcludit particularē affirmatiuā ⁊ particularē negatiuā. Sz ꝓtra hoc arguit̄ ſic. cū enī p̄ma figura ꝯcludat oīa genera ꝓpoſitionū videt̄ q̄ alie ſupfluāt. ℟. ñdeo q̄ non ſupfluūt q: facilit̄ repitur mediuz qđ ſubiciat̄ reſpectu utriuſq; extremitatis ut p̄dicet̄ de utraq; ſumpta vniuerſalr uel particulariter affirmatiue uł negatiue q̄s q̄ tm̄ ſubiciat̄ reſpectu vni⁹: ⁊ p̄dicet̄ reſpectu alterius. ideo ꝓpter facilitatē medij alie figure a p̄ma nō ſupfluūt

¶ Ponunt aūt ab Arī. plures modi ſyllogiſmorū q̄b⁹ ꝯcluſiones modo uario p̄nt ꝯcludi: puta ſyllogiſmus ex oppoſitis de quo dictū eſt p°. c°. huius partis Itē ponit̄ ſyllogiſm⁹ oſtēſiuus ⁊ ad ipoſſibile: de q̄bus dicet̄ in fallacia ꝟz nō cauſa ut cauſaz. Eſt etiā ſyllogiſmus ex ỹpoteſi qui ꝓcedit ex aliq̄ ſuppoſitione nō cōnumerata in p̄miſſis. Ponit̄ etiā ſyllogiſmus circularis ex qui ex ꝯcluſione ꝓoris ſyllogiſmi cū ꝙuerſa alteri⁹ p̄miſſarū infert alterā p̄miſſaz. Et dicit̄ circularis q: ibi idē eſt p̄ncipiū ⁊ finis: ſicut eſt in circulo: ubi fit regreſſus ad eūdē punctū a quo iciebat ꝓgreſſus. Et eſt iſte ſyllogiſm⁹ utilis demōſtratoꝝ. lz enī circulo ſit ipoſſibile demonſtrare demonſtratiōe ꝓpter qd ⁊ potiſſima: cuius mediū eſt diffinitio p° poſterioꝝ: demōſtratio tā circularis bñ eſt poſſibilis mutādo vnū gen⁹ demonſtrationis in aliud. ſ. demonſtrationē ꝓpter qd in q: uel econtra. Itē demōſtrādo per diuerſa genera cauſarū: ut efficiens per finē ⁊ ecōtra: ubi lz ſit demōſtratio ꝓpter

gd nō tm potissima cuiꝰ mediū est diffinitio subiecti que est causa imediata passionū eius. ¶Ponit etiam syllogismꝰ ꝙuersiuꝰ qui. s. ꝓcedit ex opposito ꝫrio uel ꝫdictorio ꝙclusionis ꝓpris syllogismi cū altera ꝑmissarū ad iferēdū oppositū alterius ꝑmisse. Et pōt dici ꝙuersiuus ꝓpter mutationē alterius ꝑmissaruꝫ ꝛ ꝙclusionis in suas oppositas. De syllogismo autez falsigrapho dicet in p̄ncipio fallaciarum.

Ed quia aristotiles in priorib⁹ ostē
s dit cōiugatiōes in quib⁹ non sequit conclusio ex premissis esse iutiles per inuentionez terminoꝝ in quibus non tenet huiusmodi ꝙiugatio. iō utilis est inuētio taliuꝫ terminoꝝ. Ābicūqꝫ igitur fiat iutilis cō iugatio cōtra regulas syllogismoꝝ ꝓius assignatas. Accipiēdi sunt duo termini diuersi s. due spēs sub vno genere. differētia ul' ꝓprio ul' accidēte: ut hō asinus aīal: uel duo termini quoꝝ alter de altero p̄dicet siue conuertibiliter siue non cū extraneo utriusqꝫ. ut hō risibile lapis. uel homo aīal lapis. uel accipiēdi sunt duo termini quoꝝ alter de altero predicetur: siue cōuertibiliter: siue non cū superioze ad utrūqꝫ: ut hō risibile substātia: uel hō aīal substantia. per hāc eni regulā disiūctiuā cuicūqꝫ generi applicetur: siue substātiue: siue quātitati: siue alicui alioꝝ: semp inueniūtur termini per quos inutilis cōiugatio demonstrabitur nō tenere. ꝛ tales termios appellat aristotiles in ꝓpositionibus terminos in qbus nō Et nota ꝙ inuenire terminos in quibus nō est acceptis trib⁹ terminis facere ꝙiugatiōez in qua ꝑmisse sunt uere: ꝛ conclusio falsa manēte eadez qualitate ꝛ quātitate ꝓpositionuꝫ uerbi gratia: hic est iutilis cōiugatio. nullus hō est asin⁹: nullus lapis est hō. ergo nullus lapis est asinus. Et isti sunt termini in quib⁹ sic. Cōtra hāc inutilē cōiugationē accipiunt termini in quibus nō per secūdū membrū regule. hō risibile asin⁹. ꝛ arguit sic. nullus asinus est hō. nullū risibile est asin⁹. ergo nullū risibile est hō. ecce ꝑmisse sunt uere ꝛ cōclusio est falsa seruata eadē qualitate ꝛ quātitate ꝓpositionū in utraqꝫ coniugatione ꝛ utrobiqꝫ manente eadem figura.

Emū agit auc. de ꝙiugatiōib⁹ inutilib⁹. Cir
d ca qō sciēdū ꝫm Arī. in li° ꝓoꝝ ꝙ ꝙiugatio ul' cōbinatio utilis dicit qñ ꝙclusio sequit ex ꝑmissis ꝫm regl'as ꝓus assignatas ꝙsequētia formali ita ꝙ nō ualēt repiri termini in qb⁹ ferat instantia ꝓbādo vz efficaciter huiusmodi modū arguēdi nō tenere. ¶Per oppositū aūt ꝙiugatio est iutilis qñ infert ꝙclusio ex ꝑmissis ꝓtra regulas ꝓus assignatas que ꝫ sequat gratia materie nō tamē gratia forme syllogistice cū possint repiri termini in qb⁹ ferat instantia ostēdendo huiusmodi modū arguēdi nō ualere ꝛ per hoc eē iutilē ad ꝙcludēdū: qz igit utile est scire faciliter repire termios ad inferēdū tales istātias. docet auc. modū huiusmodi terminos in ꝓ-
ptu repiendi di. ꝙ oportet accipe duos termios diſ
peratos cū suo supioꝝ ut duas spēs cū genere ut hō asin⁹ aīal: uel accipiēdi sunt duo termini quoꝝ vn⁹ de altero p̄dicet siue ꝙuertibiliꝫ siue nō cū extraneo utriusqꝫ ut hō risibile lapis: uel hō aīal lapis. aut accipiēdi sunt termini quoꝝ alter de altero p̄dicet: siue ꝙuertibiliꝫ siue nō cū supioꝝ ad utrūqꝫ ut hō risibile substātia: uel hō aīal substātia. ¶Per has eniꝫ tres regulas cuicūqꝫ generi applicent siue substātie siue q̄litati siue alicui alioꝝ p̄dicamētoꝝ poterunt repiri termini per quos mōstrabit euidēter aliq̄ ꝙiugatio eē inutilis: nec ualere ad formaliter ꝙcludēduꝫ. Et uocant tales termini ab Arī. termini in qb⁹ nō hoc est tale: qbus nō segtur cōclusio ꝫ ꝑmisse sint uere: vñ iuenire termios in qbus non. est ex acceptis seu iuētis terminis facere ꝙiugationē in qbus nō sequitur ꝙclusio ex ꝑmissis: sed ꝑmisse sunt uere ꝛ ꝙclusio falsa. vbi gratia. ¶Hec est cōiugatio iutilis. ¶Nullus hō est asin⁹: nullus lapis est hō. ergo nullus lapis est asinus. Cū nō sit debita vnio seu ꝙiugatio termioꝝ ꝛ ꝓpositionū ꝫ regulas ꝓus assignatas: qz ex puris negatiuis nihil segtur formali ꝙsequentia: ꝫ aliqñ sequat gratia materie ut in ꝓposito. Ad ostendēdū ergo hanc ꝙiugationē eē inutilē est inferēda instātia accipiēdo termios in qb⁹ nō sequit ꝙclusio ꝫ sit idē modus arguēdi: ut accipiēdo hos terminos. hō risibile asinus: iuxta scd̄az regulā ꝓdictā: ꝛ pōt sic argui ¶Nullus asinus est hō: nullus risibile est asinus. ergo nullū risibile est hō. Ecce due ꝑmisse sunt uere ꝛ cōclusio falsa. ꝛ tamē iste due ꝙiugatiōes sunt in eadē figura ꝛ ꝓpositiōes sunt eiusdē quātitatis ꝛ q̄litatis in utraqꝫ ꝙiugatiōe inutili seu in utroqꝫ syllogismo.

¶ Similiter ꝓtra illam regulā ex puris particularibus nihil sequit pōt assumi ꝙiugatio iutilis dicēdo. quoddā aīal est substātia: qdā hō est aīal. ergo qdaz hō est substātia. Sꝫ stati p̄t inueniri termini in qb⁹ nō sequit per p̄mā regulā: accipiēdo spēs disparatas cū genere sic arguēdo. Quoddaz aīal est asinus: qdā hō est aīal. ergo qdam homo est asinus.

Incipit quintus tractatus.

Atio dicitur multis modis. ¶Pri
r mo mō ratio idez est ꝙ diffinitio: uel descriptio: ut hic. Uniuoca dicunt quoꝝ nomē est cōmune ꝛ ratio substātie ꝫ illud nomē est eadē Secūdo mō est quedaz virt⁹ anime: Tertio mō idez est ꝙ oīo ostendens aliqd sicut sunt ꝓpositiōes ul' ratiōes disputantiū. Alio mō idem est ꝙ forma materie: ut in cultello ferrū est materia: dispositio vo inducta in ferro est forma. Alio mō idez est ꝙ essentia cōmunis p̄dicabilis de plurib⁹. ut eēntia generis speciei uel differētie. Alio mō idez est ꝙ mediū inferens conclusionē. vñ vsus. Diffinit virtus ostēdit forma ul' eē. Est mediū ratio per qō cōcluditur ergo. ꝛ hoc ultimo mō sumit ratio in diffinitione argumenti que talis est. Argumētū est ratio rei dubie faciēs fidē: id est mediū ꝓbās ꝙclusionē. Cōclusio eni debet cōfirmari per argumentū. Est autē cōclusio argumēto uel argumētis ꝓbata ꝓpositio

Sed

Sed anteq̄ probet̄ tunc eſt dubitabilis.⁊ eſt queſtio. Queſtio ſic diffinitur. Queſtio eſt dubitabilis ꝓpoſitio. Medium autez eſt qđ habet duo extrema. Argumētatio eſt argumenti per oratiōē explicatio.i.oratio explicans argumentū. Differt autē argumentuz a medio ⁊ ab argumētatiōe. qz mediū dicit̄ eo q̄ habet duo extrema. Argumentū autez addit ſupra mediū virtutē probādi cōcluſionē. Uñ ad hoc q̄ ſit argumētum exigit̄ q̄ ſit mediū ⁊ q̄ habeat virtutē ꝓbandi concluſionē. Argumētatio autē dicitur totalis oro compoſita ex premiſſis ⁊ cōcluſione: ⁊ in illa manifeſtat̄ virtus argumēti. Aliquādo enī tota oratio poteſt inferre vniuerſalē affirmatiuā aliquando non: niſi particularē affirmatiuam. aliquādo vniuerſalez negatiuā. aliqñ particularē negatiuaz. ⁊ ſic manifeſtatur tota virtus argumēti cū oſtendit̄ ſupra quā concluſionē poteſt ipſuz argumētū ⁊ ſupra quā non poteſt. qđ quidez fit in argumētatiōe ut ſupra patuit.

Oſtēſz auc. determinauit de ſyllogiſmo ſimpliciter ſeu vniuerſaliter conſiderato.

p hic conſequēter agit de ſyllogiſmo in particulari qui. ſ. procedit ex pbabilib⁹. Denominat̄ aūt tractat⁹ a loco nō tanq̄ a ſubiecto ꝓprio: ſz a principio ſui ſbiecti. Syllogiſm⁹ aūt dyalectic⁹ ꝓfirmat̄ per locū: qz vo i diffinitiōe argumēti ponit̄ rō: ideo auctor p̄mittit hui⁹ nois multiplicem acceptionē.

¶ Circa qđ ſciēdū q̄ ratio nō eſt potētia aīe alia ab intellectu: ſed intellect⁹ dicit̄ ratio inquātū rōcinat̄ diſcurrēdo a minus noto ad magis notum. Ratio ibi ſumit̄ multiplr̄ per cōparatiōem ad itellectuz. Primo ſumit̄ in diffinitione vniuocox: vñ diffinitio ſepe uocat̄ rō formalis: ut dictū eſt in p̄dicabilibus c° de differētia. dicit aūt diffinitio rō qz eſt idicatiua obiecti itellect⁹ul rōnis. Eſt enim rō idicās explicite rei eſſentiā. Eſſentia aūt ſiue quiditas rei materialis ſiue ſenſibilis per diffinitionē explicitā ponit̄ a doctore ſubtili obiectū itellect⁹ pro ſtatu iſto ſup p° ſentētiarū di. iij. itelligēdo nō ſolū de ſenſibili ꝓprie: ſed etiā de incluſo eſſentialiter uel virtualiter in ſenſibilib⁹. 2° modo ſumit̄ rō pro ipſa vi uel potētia rōcinatiua. 3° modo ſumit̄ pro diſcurſu rōnis a p̄miſſis ad cōcluſionē. 4° modo forma dicit̄ rō qz per ipſam cognoſcit̄ materia ⁊ cōpoſitū. Cognoſcit̄ nāq̄ materia per anologiā ad formā p̄mo phyſicox. Eidem⁹ enī vnā formā nouā poſt aliā: qz vz videm⁹ nouā opationē que arguit nouā formā. Et ſic cogſcim⁹ ſubiectū trāſmutationis cōe. ſ. materiā coēm que manet ſub utraq̄ forma. Iz aūt tam forma accidentalis q̄z ſubſtātialis ſit ratio cognoſcēdi Hoc tamē p̄ius p̄ozitate generatiōis cōpetit forme accidentali: qz ois noſtra cognitio ortū habet a ſenſu. Forme aūt accidētales ſunt obiecta ſenſuū ut calidū: frigidū: humidū: ⁊ ſiccū ſunt obiectū tact⁹: ⁊ ſic de aliis. Dis etiā cauſatā extrinſeca ut efficiēs ⁊ finis q̄z intrinſeca ut materia ⁊ forma hoc modo poteſt dici rō: qz eſt rō cognoſcēdi ſuū effectū. Hic aūt fit de cauſa formali mētio tanq̄ de notiori. 5° modo ſumit̄ rō pro eſſentia cōis ſeu qditas p̄dicabilis de pluribus ut eſſentia ſpēi generis uel differentie dicit̄ ratio. Et differt iſte modus a p̄mo qz hic ſumit̄ rō pro obiecto itellect⁹ uel rōnis. In p° vo modo pro diffiniti one explicāre ip̄z obiectū. 6° modo mediū iferēs cōcluſionē dicit̄ rō: qz. ſ. eſt inſtrumētū itellect⁹ uel rōnis ad inferēdum cōcluſionē. Et hoc modo ſumit̄ in diffinitiōe argumēti. Eſt enī argumētū rō rei dubie faciēs fidem. i. mediū p̄bās cōcluſionē: qz vz cauſat aſſenſum ſeu credulitatē de re dubia ſiue propoſita per modū dubij. Res enī certa ꝓpoſita per moduz dubij bñ pōt per argumētū ꝓbari: ut deū eē. Vñ Aus Diffinit virtus oſtendit forma uel eſſe. Eſt mediū ratio per qđ cōcluditur ergo.

¶ Circa qđ ſciendū q̄ iſta tria. ſ. mediū argumētū ⁊ argumētatio differūt. Medium enī eſt qđ participat utrūq̄z extremū. Argumētū etiā ultra mediū addit virtutē ꝓbandi cōcluſionē. vñ per mediū abſolute ſumptū nō pōt ꝓbari cōcluſio ſed bene per argumentū qđ videt̄ ipoztare. nō mediū tñ ſz etiā vnionē extremitatū in p̄miſſis cū medio. Et ſic argumētum includit ipſas p̄miſſas ex qbus infert̄ cōcluſio. Et ideo argumētū dicit̄ quaſi arguēs uel ſtimulans mentē ad aſſentiēdum cōcluſioni. Argumētatio vo eſt totaliz oratio cōpoſita ex p̄miſſis ⁊ cōcluſione in qua explicat̄ virtus argumēti qñ ex vnione extremitatū cū medio in p̄miſſis ifert̄ vnio extremitatū iter ſe in cōcluſiōe vlr̄ uel particlariter affirmatiue uel negatiue. Sepetū vnū ſumit̄ pro reliquo. Notandū etiā q̄ lz eadē oratio poſſit dici ꝓpoſitio concluſio ⁊ queſtio: nō tamē ſm eandē rōnez. dicit̄ ꝓpoſitio inquātum ponit̄ in p̄miſſis ad inferēdū cōcluſionem. Unde dicit̄ ꝓpoſitio quaſi p alio inferēdo poſitio. Cōcluſio vo inquātum argumēto uel argumētis approbata. Queſtio aūt inquātū eſt dubia. Eſt nāq̄z queſtio dubitabilis ꝓpoſitio.

Argumentationis quatuor ſunt ſpecies. ſcilicet ſyllogiſmus. inductio. enthimema. ⁊ exemplū. Diffinitio aūt ſyllogiſmi dicta eſt prius. Inductio eſt a ſingularib⁹ ſufficiēter enumeratis ad vniuerſale ꝓgreſſio: ut ſortes currit plato currit: ⁊ ſic de aliis. ergo ois hō currit. Enthimema eſt ſyllogiſm⁹ impfect⁹ ideſt oratio in qua nō oibus p̄miſſis poſitis inferr̄ feſtinata cōcluſio. ut omne aial currit: ergo ois hō currit. In hac enī argumētatiōe includit̄ hec ꝓpoſitio: ois homo eſt aial: que ſi poneretur ꝓfectus eēt ſyllogiſm⁹. Ariſtoteles ſic diffinit enthimema. Enthimema eſt ex ycotibus ⁊ ſignis. ycos idem eſt q̄ ꝓpoſitio ꝓbabilis. Signū ut hic ſumitur idem eſt q̄ demōſtratiua ſeu neceſſaria ꝓpoſitio uel ꝓbabilis ⁊ hoc in inferēdo. Signū ut hic ſumit̄ dicit neceſſitatē illatiōis. ycos aūt dicit ꝓbabilitatē ipſius propoſitiōis in ſe fz quaz probabilitatē ꝓpoſitio dicitur eē uera. vnde lz in enthimemate ſit tñ vna propoſitio iferens ⁊ alia illata: tñ ſm q̄ inferēs propoſitio apparet oibus eſſe uera uel pluribus ſic dicitur ycos. qz ſic iam eſt ꝓbabilis ut q̄libet diligit diligētē ſe. ſm autē q̄ ipa infert cōcluſionē

de necessitate sic est signum ⁊ sic eadem ꝓpositio dicitur ycos ⁊ signus ꝑm aliud ⁊ aliud. Siqs obiciat qꝫ enthimema debeat sic diffiniri. Enthimema est ex ycote ⁊ signo cuz tñ sit vna ꝓpositio inferēs que est ycos ⁊ signū ꝑz diuersa. Ad hoc sic dicēdū est qꝫ lz sit vna propositio inferēs actu: tamē habet in se virtutem duarū propositionū: qz habet in se virtutez propriā ⁊ illi⁹ que subintelligit. ⁊ sic est vna ꝑm substantiā: ⁊ due ꝑm virtutē. ⁊ ideo dicit in plurali numero ex ycotibus ⁊ signis ⁊ non ex ycote ⁊ signo. Sciendum qꝫ omne enthimema debet reduci ad syllogismū. In enthimemate enim sunt tres termini sicut in syllogismo: ⁊ duo illoꝝ sunt in conclusiōe. ⁊ sunt maior extremitas ⁊ minor extremitas. alius autez non ponit in conclusiōe ⁊ est medium. Illaruz autē extremitatū altera sumit bis ⁊ altera semel. Ex extremitate ergo tñ semel sumpta ⁊ ex medio fiat vna ꝓpositio ſz exigentiā modi ⁊ figure: ⁊ sic habet syllogism⁹. Vbi gra. in hoc enthimemate: oē aial currit: ergo omnis homo currit: homo ⁊ currit sunt due extremitates: ⁊ aial est mediū: ſz illa extremitas .s. hō sumpta est tñ semel. ex ipsa ergo ⁊ medio fiet vna ꝓpositio. s. ois homo est aial: ⁊ tūc erit ꝑfect⁹ syllogism⁹ sic. oē aial currit: omnis homo est aial: ergo ois homo currit. Exemplū est quādo vnū particulare probat̄ per aliud ꝓpter aliqd̄ simile repertuz in ipis: ut parisiēses pugnare cōtra rothomagenses malū est. ergo turonēses pugnare contra pictauenses malum est. quia utrobiqꝫ est pugnare affines contra affines.

¶ Deinde ponit auc. quatuor ſpēs argumēt. atiōis s. syllogism⁹ inductio enthimema ⁊ exēpluz. ¶ Circa qd̄ notandū qꝫ diuisio argumētatiōis nō est diuisio generis in ſpēs: sed diuisio analogi in sua analogata. Videt enim argumētatio iportare tñ huiusmodi analogie vnitatē: cuius rō est qz argumētatio dicitur ab hoc qd̄ est arguere mentē: qd̄. s. est mentez inclinare uel stimulare ad assentiēdū ꝯclusioni que infert. Sed istud per se ꝑmo conuenit syllogismo. aliis enī ſpēbus nō ꝯuenit nisi inquātum est in ipsis quodāmodo virtus syllogismi: cuz oēs alie ſpēs reducant̄ ad syllogismū ex ꝑmo ꝑor. Unde nō dicuntur ꝓprie ſpēs argumētationis sed large: qz. s. sint qdam modi seu maneries arguēdi. Et si arguatur qꝫ inter ſpēs eiusdez generis bñ est ordo ꝑfectionis: sicut hō est ꝑfectior equo. Respōdeo qꝫ lz sit ibi ordo perfectiōis vna tamē ſpēs nō sic reducit̄ ad aliam qꝫ induat formā alterius: sicut enthimema sic reducitur ad syllogismū qꝫ induit formā syllogismi: ⁊ sic de aliis. Quia vō diffinitio syllogismi data est in ꝑcedentib⁹: iō de illa auctor se excusat ⁊ determinat primo quid sit

¶ Inductio di. qꝫ est ꝓgressus a particularibus seu singulārib⁹ sufficienter enumeratis ad vniuersale: ut ſor. currit: plato currit: ⁊ sic de aliis. ergo ois hō currit. ¶ Circa qd̄ est notandū qꝫ ꝓgressus hic sumitur pro motu seu discursu rōnis. Singulare etiā in ꝓposito sumit̄ non solū pro indiuiduo determinato qd̄ dicit̄ singulare simplr ⁊ ꝑm se: sed etiā pro min⁹ cōi qd̄ dicit̄ singulare per respectū ad magis cōmune: ut habet̄ ꝓmo physicoꝝ. Bene enī sequit̄: homo currit: equus currit: ⁊ sic de singulis ſpēbus aialiuz. ergo oē animal currit. Reducit̄ aūt sic inductio ad syllogismū accipiendo singularia pro medio ⁊ subiciendo ipsa in maiori respectu maioris extremitatis que p̄dicatur in conclusione: ut ista inductio ſor. currit: plato currit: ⁊ sic de singulis. ergo omnis homo currit reducitur ad syllogismum. Omne quod est ſor. uel plato: ⁊ sic de aliis currit. ois hō est ſor. uel plato: ⁊ sic de aliis. ergo ois homo currit. ¶ Sz cōtra hoc arguit̄ sic. Intellect⁹ non cognoscit singularia. ergo nō discurrit a singulārib⁹ ad vniuersalem. ꝯsequētia patet qz discursus rōnis ꝓsupponit cognitionem extremoꝝ. ꝓbat̄ antecedēs per philosophum in libro de aīa dicentē qꝫ intellect⁹ est vniuersalium: sensus vō est singulariū. Rñdeo qꝫ sensus est singulariū p̄cise. Intellectus aūt lz sit vniuersaliū nō tamē p̄cise sed etiā singulariuz: ⁊ ideo cognoscit hec ⁊ illa. Ipsa aūt singularia nō intelligit intellect⁹ pro nunc directe. sed reflectendo se sup fantasmata ꝑm Arī. 3° de aīa. ¶ Circa qd̄ notanduz qꝫ ſpēs in fantasia ad quā se ꝑuertit itellect⁹ ꝑmo repꝛesentat singulare unaquz in qd̄ ꝑmo fert̄ cognitio intellect⁹. Quod patet qz qñqz itelligim⁹ aliqd̄ singulare ignorando in qua ſpecie sit. Et in hoc ꝑmo signo in ipsa fantasia est cōfusum: ut substātia eū accidentib⁹ uel multa accidentia se ꝟbentia mutuo. 2° repꝛesentat naturam absolute qñ. s. intellect⁹ abstrahit vniuersale ⁊ fert̄ in naturā p̄cise non ꝯsiderādo ei⁹ singularitatē. 3° reflectendo ꝯsiderationem nature ad circūstantias signatas: ut. s. intelligit singulare. i. naturā que est hec nō inquātū hec sed cum accidētib⁹ pꝛoprijs determinātib⁹ talē naturā per tales circūstantias: puta qꝫ est hic ⁊ nūc ⁊ cum tali figura ⁊ colore ⁊ huiusmodi: ita qꝫ istius reflexionis terminus a quo ⁊ ad quē est quid cōfusum ⁊ in medio qd̄ distinctuz. Ipsa tamē natura que est hec nō intelligit̄ pꝛo nunc inquātuz hec seu sub ꝓpria ratiōe singularitatis: cū nec sensus nec intellectus distinguat inter duo singularia circūscripta distinctione accidētali que est per locum per figurā ⁊ huiusmodi: puta si per diuinam potētiam eēnt in eodē loco ⁊ simul tēpore ⁊ haberent eandē figurā ⁊ magnitudinē ⁊ eūdez colorē. Talia enim tā sensus qꝫ intellect⁹ indicaret eē vnū ⁊ tamē essent a parte rei duo singularia. Hec materia diffusius tractat̄ a doctore subtili 7° metaphysice: de quo ibi ꝓamplius videbit̄. Determinat cōsequēter auc. de enthimemate ⁊ exemplo que reducuntur ad alias species.

¶ Enthimema est syllogism⁹ impfect⁹: ⁊ exemplū est inductio impfecta. In inductiōe enī ꝓcedit̄ a singulārib⁹ ab vniuersale vniuersaliter sumptum. In exēplo vō ab vno particulari ad aliud. Declarat ergo quid est enthimema di. qꝫ est syllogism⁹ impfectus: siue oratio in qua nō oibus p̄missis positis infertur festiuata ꝯclusio: ut oē aial currit. ergo omnis homo currit. hic enim intelligit̄ ista ꝓpositio: ois hō est animal: que si ponerēt̄ perfectus esset syllogismus. Unde enthimema dicit̄ ab en qd̄ est in: ⁊ thimos: qd̄ est mens: qz vna ꝓpositio retinet̄ in mente. Oportet aūt illā ꝓpositionē eē ꝓbabilē uel necessariam: qz p̄supponit̄ tanqz uera. Ideo Arī. diffinit

enthimema

enthimema q̄ est ſyllogiſmus ex ɣcotibus ꝛ ſignis. Ɣcos est ꝓpoſitio ꝓbabilis: ꝛ ſignuz capiť ꝓ ꝓpoſitiõe neceſſaria. ꝓ reductiõe enthimematis ad ſyllogiſmũ est ſciendũ q̄ in quolibet enthimemate ſũt tres termini ſic in ſyllogiſmo: quoꝝ duo ponunť in ꝛclone qui ſunt extremitates: alijs aũt nunq̄z ponit in ꝛclusione q̄ est mediũ. Illarũ vo extremitatũ vna est bis posita in enthimemate ꝛ altera semel. Ex illa ergo semel ſumpta cũ medio debet ſupplerí p̄miſſa que deerat. ut in hoc enthimemate. Oē animal currit: ergo oīs homo currit. extremitates ſunt hõ ꝛ currit: aīal aũt est mediũ: ſed hec extremitas homo nõ est ſumpta niſi ſemel. Sumatur ergo iterũ cũ medio ꝛ fiet minoꝛ ꝓpoſitio. ſ. oīs homo est animal: ꝛ ſic erit ꝑfectus ſyllogiſmus. oē aīal currit omnis homo est animal. ergo oīs homo currit.

¶ Circa q̄ notandum q̄ q̄ſi idem ꝑdicať in p̄miſſa ꝛ ꝛclusiõe: tũc ſupplenda est minoꝛ: ut in exemplo p̄cedenti: cuius ratio est q̄ ꝑdicatũ ꝛclusionis in tali enthimemate est maioꝛ extremitas: ꝛ ſic in tali enthimemate ponit maioꝛ ꝓpoſitio. Quãdo vo idẽ ſubicit in p̄miſſa ꝛ cõclusione ſupplenda est maioꝛ. minoꝛ eni extremitas ſubicit in cõclusione. vbi gratia. oīs homo currit. ergo oīs hõ mouet: ibi hõ ſubicitur in p̄miſſa ꝛ ꝛclusione: ideo ſupplẽda est maioꝛ extremitas ſic dicendo. Omne illud q̄ currit mouet: ſed oīs homo currit: ergo oīs homo mouet.

¶ Exemplũ est q̄ per vnũ particulare ꝓbať aliud particulare ꝓpter aliq̄ ſilẽ repertũ in ipis: ut picta uiẽſes ꝓtra lemonicẽſes pugnare malũ est: ergo andegauẽſes ꝓtra manetẽſes pugnare malũ est. Utro biq̄z eni est pugnare affines cõtra affines. Reducit aũt exemplũ ad ſyllogiſmũ per duos ſyllogiſmos: quoꝝ p̄mus põt eſſe talis. Pictauienſes ꝓtra lemonicenſes pugnare malũ est: ſed pictauiẽſes ꝛ lemonicẽſes ſunt affines: ergo affines contra affines pugnare malũ est. Deide ex hac ꝛclusione fiat maioꝛ ſecũdi ſyllogiſmi ſic arguẽdo. Affines cõtra affines pugnare malũ est. ſz andegauẽſes ꝛ manetẽſes ſunt affines. ergo andegauẽſes cõtra manetẽſes pugnare malum est.

Quia autem argumentũ per locuz confirmatur ideo dãda est diffinitio loci ꝓut locꝰ hic ſumitur. Locꝰ est ſedes argumẽti: uel id a quo ad ꝓpoſitã queſtionẽ conueniẽs trahitur argumentũ. quid autẽ ſit queſtio dictũ est. Et ſciendũ q̄ ꝓpoſitio. queſtio. concluſio ꝛ enũciatio ſecũdũ ſubſtantiã idez ſunt. Differũt autẽ ſecũdũ ratiões. diuerſas enim hñt rationes ſiue diffinitiões: ut prius patuit. ſecũdũ eni q̄ dubitabilis est: est queſtio. prout vo iã probata est per argumẽtuz est cõcluſio ꝓut ponitur pro alio in p̄miſſis est ꝓpoſitio q̄ ꝓpoſitio dicitur ſecũdũ q̄ est in p̄miſſis ad ꝓbandum cõcluſionem. Enunciatio aũt est ſecũdũ q̄ ſignificat eſſe uel non eſſe: ut ſortes currit ſortes non currit.

¶ Quia argumẽtum cõfirmať per locum. ideo cõſequẽter auc. diffinit locũ di. q̄ locus est ſedes argumenti: uel illud a quo cõueniẽs elicit argumẽtuz ad ꝓpoſitã ꝛclusionem. ¶ Circa q̄ notãdum q̄ locus nõ ſumit hic ꝓꝛie ſed tranſumptiue ſeu ſilitudinarie. Locus eni in ꝓpoſito ſumit pro ꝓpoſitione per ſe nota que dicit maxima: ul' pro terminis ex q̄bus componit que dicunt differẽtia maxime: ut ſtatim videbit. Utrũq̄z aũt dicit locꝰ per ſilitudinez ad locum naturalem. Locꝰ eniz naturalis duplicẽ habet virtutẽ. Habet nãq̄z vim cõſeruatiuã ſeu fortificatiuaz locati. Habet etiã vim generatiuã ipſius: ut dictũ fuit cꝰ de genere. utrãq̄z virtutẽ reſpectu argumẽti habet maxima: uel qñ ipſi termini ex quibꝰ cõponit quo ad p̄mam virtutẽ. Locus dyalecticꝰ dicitur ſedes argumẽti: ſicut eni ſedẽs in loco naturali fortificať ꝛ quieſcit: ſic ex habitudine terminoꝝ ꝛ ꝓpoſitione per ſe nota ipſam explicante ꝛfirmatur virtus illatiua ꝛ ꝓbatiua argumẽti: ſic q̄ intellectꝰ qui p̄us dubitabat de ꝛclusione ꝓbata per argumẽtum põt q̄eſcere. quãtuz vo ad ſecũdã virtutẽ ponit in diffinitiõe loci q̄ est illud a quo cõueniẽs elicitur argumẽtum. ſicut eni res naturalis in ſuo loco generatur: ſic ex habitudine terminoꝝ ꝛ ꝓpoſitione per ſe nota virtus argumẽti ad ꝛclusionẽ ꝓpoſitã elicit ꝛ extrahit. Hec aũt ſcda pars diffinitiõis magis appropriať ipſis terminis. p̄ma vo ipſi marie. Ex habitudine enim terminoꝝ elicit virtus illatiua argumenti que cõfirmať per maximã. vbi gra argumẽdo ſic. homo currit. ergo aīal currit. Si q̄rať vñ locus. Rñdet a ſpẽ ad genꝰ. Ex habitudie eni ſpeciei ad genus oritur talis illatio: tamẽ ibi nõ est ſtatus: q̄ ad hec põt dubitari que est illa habitudo. Et iõ q̄ritur ulteriꝰ maxima. i. dicas mihi ꝓpoſitionẽ per ſe notã explicatiuã talis habitudinis. Et tũc rñdetur: Quicq̄d ꝑdicať de ſpẽ ꝛ genere: ꝛ ſic explicite cõfirmatur argumẽtum.

Habito de diffinitione loci ſequitur diuiſio ipſius loci. Locus autẽ diuidit in locum maximaz ꝛ in locũ differẽtiã maxime. Locꝰ maxima idez est q̄ ipſa maxima. Maxima est ꝓpoſitio qua non est altera prior neq̄z notior. ut oē totum maius est ſua parte. Ittez de quocũq̄z ꝑdicatur diffinitio ꝛ diffinitũ. ꝛ de quocunq̄z predicatur ſpẽs de eodẽ predicať genꝰ. Locus differẽtia maxime est illud quo vna maxima differt ab alia. ut iſte maxime de quocũq̄z ꝑdicatur ſpẽs ꝛ genus. ꝛ de quocunq̄z predicatur diffinitio ꝛ diffinitũ: differunt per terminos ex q̄bus cõponunť. Una enim cõponitur ex genere ꝛ ſpecie. Altera ex diffinitiõe ꝛ diffinito. vñ iſti termini ſimplices dicũtur differentie maxime. Et ſciẽdũ q̄ tam locus maxima q̄ locus differẽtia maxime dicit locus. q̄ utrunq̄z cõfert firmitatẽ ꝛ robur argumẽto. Unde ꝓportionabiliter ſumiť hic locus ad locũ in rebus naturalibꝰ. quia ſicut ille ſeruat res omnes in eẽ: ſic ſimiliter hic locus confirmat argumentum.

¶ Inſup diuidit auc. locũ in locũ maximã: ꝛ locum differentiã maxime. Locus maxima est idẽ q̄ ipſa maxima: ꝛ est ibi appoſitiua locutio: ut ſi dicať aīal hõ idem est q̄ hõ. Unde maxima nõ tenet ibi adiectiue ſz ſubſtãtiue. Est aũt maxima ꝓpoſitio qua nõ est altera põr ſiue notioꝛ: q̄. ſ. cognoſcit cognitis terminis. ideo nõ indiget ulteriori ꝓbatione: dum tamen termini cognoſcanť: ut de quocũq̄z predicatur ſpecies ꝛ genus: de quocũq̄z predicatur diffinitio ꝛ

diffinitum. Locus differẽtia maxime est illud quo differt vna maxima ab altera: ut iste due maxime. De quocũqz p̃dicat diffinitio ⁊ diffinitũ. Et de quo cũqz p̃dicat spẽs ⁊ gen⁹ differũt per termios ex qb⁹ componunt: q: vna cõponit ex genere ⁊ specie: alia ex diffinitione ⁊ diffinito. Ūñ isti termini dicuntur differentie maxime inquãtum faciũt vnã maximã differre ab alia. Dicunt etiam loci inquãtũ ex ipsis elicitur argumentum.

¶ Sz cõtra p̃dicta arguit sic. Locus differẽtia maxime est pars loci maxime. ergo membra diuisiõis coincidunt. Jtẽ videt q diffinitio maxime nõ sit bene assignata: q: ista oẽ totuz est maius sua parte est q̃dã maxima: ⁊ tamẽ alia est notior ipsa. s. illa: De quolibet dicit esse uel nõ esse: ⁊ de nullo ambo siml' q: illud p̃mum principium est notissimũ er 4° metaphysice. ¶ Rñdeo ad p̃muz q locus differentia maxime põt accipi dupliciter. Vno modo materialiter p: ipis terminis: ⁊ sic bene est pars maxime. alio modo formaliter p: habitudine huiusmodi terminorũ: ⁊ sic nõ est pars eius: sed differũt ad inuicẽ sicut explicãs ⁊ explicatũ. maxima enim est explicitiua hui⁹ habitudis. ¶ Ad scõm põt dici q lz illa propositio. de quolibet esse ⁊c. sit notior illa. omne totũ est mai⁹ sua parte: q:. s. est de termino simplr primo ad quem stat resolutio oĩuz terminox. s. de ente: tamen nulla est notior ipsa in suo genere seu ex eisdez terminis. cum ex talibus terminis nulla sit imediatior ipsa.

¶ Circa p̃dicta notandũ q p̃ncipia sunt in duplici differentia. Quedã sunt simplr p̃ma indemonstrabilia a p̃ori: ut oẽ totum est maius sua parte. Si ab equalib⁹ eq̃lia demas que remanẽt sunt eq̃lia ⁊ huiusmodi que dicunt maxime: q: sunt maxime certificatiõis ⁊ ueritatis ad ꝯclusiones inferẽdas. Dicũtur etiã dignitates q: dignũ est assentire ipsis. Dicunt etiã cões animi ꝯceptiões q: ab oĩbus ꝯcipiẽtibus terminos eox ueritas agnoscit. Dicunt etiaz p̃positiões imediate q: non indigẽt p̃bari per aliꝺ prius se. Et talia sunt p̃ncipia cõia: q: sunt de terminis cõibus sicut equale ⁊ inequale ꝯueniũt numero ⁊ magnitudini: ⁊ talia ꝯsiderat metaphysica que est sciẽtia cõis ⁊ per illa habet stabilire p̃ncipia spãlia aliarũ sciẽtiarũ si opus sit. Alia autem sunt p̃ncipia que sunt p̃pria p̃ncipia particulariũ scientiaruz que lz possint dici dignitates nõ tamẽ ita p̃prie. Sũt autem illa p̃pria principia in aliqua sciẽtia que supponunt in ipa sciẽtia ⁊ cõstituunt ex terminis proprijs ipsius sciẽtie cuius diffinitiões p̃prie sunt spãlium termiox in scia utẽte illis terminis: sicut in geometria: rectũ dicit cuius medium nõ erit extrema: ⁊ ex huiusmodi p̃ncipijs p̃cedit demonstratio p̃mo posterioꝛ. ¶ Principijs aũt cõibus in sua cõitate manẽtibus non utunt sciẽtie speciales: ſz bene utunt ipis appropriatis ⁊ applicatis ad suũ gen⁹ scibile: ut p̃ncipio. Si ab equalib⁹ equalia demas que remanẽt sunt equalia. Utitur geometer applicãdo illud ad magnitudines sic. Si ab eq̃lib⁹ magnitudinib⁹ eq̃les magnitudines demas residue erũt eq̃les. Arismetricus autẽ applicando ipum ad numeros. Vocat aũt Ari. principia scientiarũ positiones que ponuntur tanq̃z uera.

¶ Diuiditur vo positio in suppositionẽ petitionez ⁊ diffinitionem: ⁊ cõueniunt in hoc suppositio ⁊ petitio: q: si sint demonstrabilia nõ tamẽ in illa sciẽtia in qua supponunt ul' petuntur: sed differunt ad inuicem q: si ꝓpositio q̃ accipit ut premissa ad aliqd demonstrandũ sit ꝓbabilis addiscẽti siue videatur sibi uera tũc dicitur suppositio nõ simpliciter: ſz ad aliquẽ. Sed si esset penit⁹ indemonstrabilis eẽt suppositio simpliciter. Si vo addiscens cui fit demonstratio neqz fuerit eiusdẽ opinionis neqz ꝓtrarie: sic q eam neqz cõcedat neqz neget dicit petitio. Diffinitio aũt differt a suppositione ⁊ petitiõe: q: omnis suppositio uel petitio est ꝓpositio. Diffinitio autez nõ: sed solum simplici intellectu apprehẽditur. Ūñ dicit Ari. q non dicit esse uel nõ esse qđ est itelligẽdum non de essentia rei que per diffinitionẽ explicatur: sed de esse qđ ꝓsistit in cõpositione p̃dicati cum subiecto. cum tamẽ assumit in ꝓpositione ⁊ p̃dicatur de diffinito: tũc talis ꝓpositio est suppositio ⁊ est medium in demonstratione ꝓpter qđ ⁊ potissima.

¶ Quia vo scia subalternata accipit p̃ncipia sua a subalternãte sciẽtia de ipsa est aliquid dicendum.

¶ Circa qđ est notandũ q ad hoc q vna sciẽtia subalternet alteri tres ꝓditiões requruntur. ¶ Primo enĩ requritur q subiectũ sciẽtie subalternate sit sub subiecto scie subalternãtis: sicut musica que est de numero sonoro sicut de proportionib⁹ numeralib⁹ applicatis ad sonos subalternatur arismetrice: que est de numero sumpto simplr. secũda q subiectũ eius addat differẽtiam accidentalẽ ad subiectũ subalternãtis: sicut sonus est differentia accidẽtalis addita numero. tertia q sciẽtia subalternata accipiat p̃ncipia sua a sciẽtia subalternante.

¶ Notandum insup q respectu ois ꝯclusionis demonstratiõis oportet ponere principia prima indemonstrabilia alꝺs in infinitum ꝓcederetur. Est autẽ magis assentiẽdũ principijs q̃z cõclusioni. qđ ꝓbat Ari. p̃mo posterioꝛ: q: ꝓpter qđ vnũquodqz tale ⁊ illud magis. que auctoritas q: sepe allegatur in philosophia ⁊ theologia est aliqualiter declaranda. Et sic potest intelligi. Illud est magis tale ꝓpter quod vnũqđqz est tale. ut q: cõclusio est euidens ex principio. ideo p̃ncipiũ est magis euidens: vñ illi magis est credendũ. Ad ueritatẽ autem illius ꝓpositionis oportet q illud p̃dicatum qđ cõuenit alicui per aliquã causam cõueniat etiã illi cause. Et ideo nõ seqtur. Jsta inferiora sunt generabilia ⁊ corruptibilia ꝓpter superiora. ergo superiora sunt magis generabilia q: talia p̃dicata nõ ꝯueniũt superiorib⁹. Jtẽ requiritur q illud qđ est causa talis causati sit causa precisa talis predicati. Unde nõ seqtur: dom⁹ est solida ꝓpter domificatorẽ: ergo domificator est magis solidus. firmitas enim nõ inest domui p̃cise a domificatore sed a soliditate suarũ partium. Jtẽ non tenet in causis accidentaliter ordinatis. vñ nõ seqtur. Sor. est hõ ꝓpter platonẽ. ergo plato est magis hõ. Dicuntur aũt cause accidẽtaliter ordinate quãdo vna dependet ab alia in essendo sed nõ in causando: ut filius lz habeat esse a patre potest tamen generare patre mortuo. In causis vo essentialiter ordinatis est dependentia ⁊ in esse ⁊ in causare: ut deus sol: ⁊ homo generat hominem. Inferior enim causat in virtute superioris quod est intelligenduz ſm Scotum. ĩ. di. 4. sen. q. ĩ. Non quia causa secunda in suo ordine agat virtute propria. Non enim accipit nouam influentiã: sed dicitur agere in virtute alterius q: virtus agentis dependentis nõ sufficit sine virtute illa a qua dependet.

Scotus

Jtem locus differẽtia maxime diuiditur per locũ intrinsecũ extrinsecũ ⁊ medĩ. Locꝰ

intrinsecus

intrinsecus est qñ sumit argumentuz ab his que sunt de substãtia rei.ut in diffinitione.ut si dicat aial rationale mortale currit:ergo hõ currit. Locus extrinsecus est quãdo sumitur argumẽtũ ab his que omnino separata sunt a substãtia rei:ut ab oppositis.ut si queratur utrũ sortes est albus: ꝛ pbetur sortes non est niger:ergo sortes est albus. Locꝰ medius est quãdo sumit argumentũ ab his que partim cõueniunt cũ terminis in questione positis ꝛ partiz differũt ab eis.sicut vniuoca ꝛ denominatiua que dicũtur cõiugata. ut si queratur utrum iustitia sit bona ꝛ pbetur sic. iustum est bonum:ergo iustitia est bona.

¶ Postqz auctor diffinit locũ.hic cõsequenter diuidit locũ differentiã maxime per locũ intrinsecũ ꝛ extrinsecum ꝛ mediũ. Locus intrinsecus est qñ sumitur argumentũ ab his que sunt de substãtia terminoruz in questione positox. Vbi sciendũ ꝙ in omni argumẽto est cõclusio que fuit questio anteqz cõcluderetur.ideo dicitur ꝙ argumentũ facit fidez de re dubitatiua idest de cõclusione que p:i⁹ erat questio ꝛ dubitabilis. Locus ergo intrinsecus est qñ sumit argumentũ ab his que sunt de substãtia terminoruz in questione positox:hoc est quãdo termin⁹ inferẽs est ita de ẽntia termini illati:ꝙ vnus includit aliũ aliquo modo essendi in:ut proposita illa questione utrũ sortes sit aial arguit sic.sortes est hõ:ergo sor. est aial.ly animal qui est terminus illat⁹ includitur in termino inferẽte. Locus autẽ extrinsecus est qñ illi termini sic se habẽt ꝙ vnus non includit aliumꝫ est extra rationẽ eius:ut si arguit sor.est alb⁹:ergo nõ est niger. Ratio enim hui⁹ termini albus est extra rationẽ huius termini niger. Locus vo medius est quãdo huiusmodi termini sic se habẽt:ꝙ partiz cõueniunt:ꝛ partim differũt:ut concretũ ꝛ abstractuz que dicuntur cõiugata:conueniũt enim in significato ꝛ differunt in modo significãdi:ut iustũ ꝛ iustitia. Iustitia enim significat illã qualitatẽ in se consideratã Iustũ vo significat huiusmodi qualitatẽ cõcernẽdo subiectũ cui inest. Er predictis patet ꝙ diuisio loci differẽtie maxime est bene assignata. Ut enim p:ius dicebatur locus differentia maxime est formaliter habitudo termini ad terminũ ut cõfirmãs argumẽtum. Distinctio autẽ intentionũ debet dari ſm distinctionẽ fundamẽtox. Sic distinguũtur tres modi relatiuox 5° metaphysice. Hic ergo distinguunt loci ſm uarietatẽ terminox in quib⁹ fundatur. Si queratur quare nõ ponitur diuisio loci maxime sicut differẽtie maxime. Rñdeo ꝙ habita diuisione differẽtie loci maxime:habetur diuisio loci maxie. Secũdũ enim uarietatẽ terminox est uariatio maximarũ explicatiũ huiusmodi terminox hitudies.

Item locus intrinsecus diuidit̃ per locuz a substãtia ꝛ per locũ a cõcomitantib⁹ substãtiam. Locus a substãtia est qñ sumitur argumentuz ab his que sunt de substantia terminorum in questione positox. Et ille locus diuiditur per locũ a diffinitione a descriptione ꝛ a nois interptatione. Diffinitio est oro⁹ indicans quid est esse rei per eẽntialia. Locus a diffinitione est habitudo diffinitionis ad diffinitũ. ꝛ cõtinet quatuor argumẽta ꝛ quatuor maxias. Primo subiciẽdo diffinitionẽ affirmatiue.ut aial rationale currit: ergo homo currit. Maxima. Quicquid predicatur de diffinitione ꝛ de diffinito. Secundo mõ pdicando diffinitionẽ affirmatiue.ut sor.est aial rõnale mortale:ergo sor.est hõ. Maxia Be quocũqz predicat̃ diffinitio ꝛ diffinitũ. Tertio subiciẽdo diffinitionez negatiue. ut aial rationale mortale non currit:ergo hõ nõ currit. Maxima. Quicquid remouetur de diffinitione:etiam remouetur de diffinito. Quarto pdicando diffinitionẽ negatiue:ut lapis nõ est aial rationale mortale.ergo lapis non est homo. Maxima. A quocũqz remoueẽ diffinitio ꝛ diffinitũ. Locus a diffinito est habitudo ipius ad suaz diffinitionẽ.ꝛ cõtinet ꝗtuor argumẽta ꝛ quatuor maximas: sicut locꝰ a diffinitione. Primo subiciendo diffinitum affirmatiue:ut hõ currit:ergo animal rõnale mortale currit. Maxima. Quicquid pdicatur de diffinito ꝛ etiaz de diffinitione. Secũdo predicãdo diffinitũ affirmatiue:ut sortes est homo:ergo sortes est aial rationale mortale. Maxima. Be quocumqz predicatur diffinitum ꝛ diffinitio. Tertio subiciendo diffinitum negatiue.ut homo non currit:ergo aial rationale mortale non currit. Maxima. Quicqd remouetur a diffinito ꝛ etiam a diffinitione. Quarto pdicando diffinitũ negatiue.ut lapis non est hõ:ergo lapis non est aial rationale mortale. Maxima. A quocũqz remouet̃ diffinitũ ꝛ etiã diffinitio. Et sciendũ ꝙ locꝰ semp debet denominari a termino inferẽte ꝛ non ab illato.ut qñ diffinitio est inferẽs est locus a diffinitione. Qñ vo diffinitũ est inferẽs est locus a diffinito.

¶ Deinde diuidit auc. locũ intrinsecũ in locũ a substãtia ꝛ cõcomitãtib⁹ substãtiã. Locꝰ a substãtia est qñ sumit argumẽtũ a substãtia termiox in qõne positox:qñ videlz termin⁹ iferẽs ꝛ illat⁹ sic se hñt ꝙ vnus illox dicit totã eẽntiã alterius conuertibiliter: vñ substãtia in ꝓposito nõ sumitur p:o pdicamẽto substãtie sz p:o eẽntia rei. In alijs vo pdicamẽtis reperiũtur huiusmodi loci sicut in pdicamẽto substãtie. Iz aũt videatur hec diffinitio cẽ eadẽ cũ diffinitione loci intrinseci:tñ differũt q: in loco a substantia argumẽtũ sumitur ab eẽntia terminox conuertibiliter:nõ in diffinitione loci intrinseci. Sed ibi sufficit ꝙ vnus illorũ dicat aliquid inclusum in eẽntia alterius aliquo modo essendi in. vnde illa diffinitio cõuenit non solum loco a substantia: sed etiam loco a cõcomitantibus substantiaz qui est quando sumitur argumentũ ab his que cõsequuntur terminos in questione positos:q: videlicet eẽntia vnius cõsequit eẽntiã alteri⁹:ꝛ vnus illox aliquo mõ includit in alio:uel sicut pars in suo toto uel ecõtra:uel sicut forma in materia aut res in suo fine:ꝛ sic de aliis. vn⁹tñ nõ includit conuertibiliter totã eẽntiã alteri⁹.

¶ Diuiditur aũt locus a substantia per locũ a diffinitione a descriptione ⁊ nois interptatione. Diffinitio est oratio indicãs quid est esse rei. Circa qd sciendũ q hic sumit diffinitio non pro diffinitione causali que dat per causas extrinsecas seu pro descriptione uel diffinitione quid nois: sed pro diffinitione quidditatiua que explicat essentiã rei per ppia essentialia ⁊ intrinseca diffiniti. s. per genꝰ et differentiam que se habent ut materia ⁊ forma: ut declaratũ fuit in predicabilibus.

¶ Locus a diffinitione est habitudo diffinitionis ad diffinitũ: que quidẽ est habitudo idẽtitatis. s. cõuertibilitatis ipsoꝝ ad inuicẽ. Ex quo puenit q qcquid affirmat uel negat de uno etiã affirmatur ul negat de alio. ⁊ de quocũq uerificat unũ uerificat ⁊ reliquũ. Et cõtinet iste locus quatuor argumẽta ⁊ quatuor maximas. pmo subiciẽdo diffinitionẽ affirmatiue: ut oẽ aial risibile currit. ergo ois hõ currit. vñ locus: a diffinitione. Maxima. Quicqd pdicat de diffinitione ⁊ de diffinito. secũdo pdicando diffinitionẽ affirmatiue: ut sor. est aial rationale ergo sor. est hõ. vñ locus: a diffinitione. Maxima. De quocũq pdicat diffinitio ⁊ diffinitũ. tertio subiciẽdo eã negatiue: ut aial rõnale non currit. ergo hõ nõ currit. vnde locus: a diffinitione. Maxima Quicquid remouet a diffinitione ⁊ a diffinito. 4° pdicãdo eã negatiue: ut lapis nõ est aial rõnale. ergo lapis nõ est hõ. vnde locus: a diffinitione. Maxima. A quocũq remouet diffinitio ⁊ diffinitũ. Eo dẽ modo põt argui a diffinito ad diffinitionẽ. s. subiciẽdo ⁊ pdicãdo diffinitũ affirmatiue ⁊ negatiue: ut ois hõ currit. ergo oẽ aial rõnale currit. vñ locus a diffinito. Maxima. Quicquid pdicat de diffinito ⁊ de diffinitione. Et sic de aliis modis pmittendo diffinitũ ⁊ cõcludẽdo diffinitionẽ. vñ tũc est locus a diffinito quãdo diffinitũ infert ⁊ cõcludit diffinitionẽ. ⁊ tũc est locus a diffinitione quãdo diffinitio infert diffinitũ. Locus enim denominat ab inferẽte ⁊ nõ ab illato: eo q ỹtus approbatiua cõtinẽtis est in termino inferẽte. s. in medio ⁊ nõ in termino illato. ¶ Et notandũ q locus nõ denominat a termino inferẽte absolute sumpto: cũ logicus nõ sit artifex realis: sed denominat a termino prout stat sub aliqua intẽtione logicali. s. diffinitio generis et speciei: ⁊ sic de aliis: ut si arguit hõ currit: ergo aial currit: nõ denoiat locus ab hoĩe: ut est res absolute sumpta: sed a specie. i. ab hoĩe: ut stat sub illa intentione que est spẽs. ¶ Itẽ notandũ q in huiusmodi argumẽtis termini debẽt accipi psonaliter: alis cõsequẽtie nõ ualerẽt: ⁊ ideo nõ sequit: aial rõnale est oratio. ergo hõ est oratio: qr termini sumunt materialiter. Itẽ nõ sequit: hõ est spẽs: ergo aial rationale est spẽs: qr ly hõ supponit simpliciter. Itẽ iste consequẽtie tenẽt in ppositionib⁹ de ineſſe. In illis enim modalib⁹ que a quibusdã dicunt modales nõ semper tenet talis illatio. Vñ nõ sequit: sor. scit eẽ hõ. ergo scitur esse animal rationale. Itẽ nõ sequit: demonstrabile est hominẽ esse risibilẽ. ergo demõstrabile est animal rationale esse risibile. ¶ Passio enim que demõstrat de diffinito est per se nota de diffinitione: ut dicit Sco. ij. di. pmi sen. q. ij.

¶ Itẽ notandũ sm eundẽ doctorẽ ubi supra. q conceptus quidditatis ꝑus naturaliter cognoscit confuse: ut. s. importat per nomẽ q̃ cognoscat distincte: ut importatur per diffinitionẽ: lz ergo eadẽ res importetur per diffinitionẽ ⁊ diffinitũ nõ tamẽ eodẽ modo. Designatur enim per diffinitum confuse et implicite: ⁊ per diffinitionem distincte ⁊ explicite. Ex quo patet q aliqua pdicata sunt notiora de diffinitione cuiusmodi sunt predicata per se: ut ppie passiones cũ oriãtur a pncipijs intrinsecis subiecti que explicãtur per diffinitionẽ. Aliqua vo sunt notiora de diffinito cuiusmodi sunt accidentia cõmunia que ꝑus insunt inferioꝝ: cũ inferiora sint materialia respectu superioꝝ: ⁊ per ꝑus cognoscuntur cõfuse q̃ ipsa supiora. Quãdo ergo pdicata sunt notiora de diffinitione q̃ de diffinito bene ꝓceditur arguẽdo a diffinitione ad diffinitũ. Si vo in talib⁹ pdicatis ꝓcedatur a diffinito ad diffinitionez erit petitio pncipij quia ꝓbatur ignotum per ignotius. Quãdo autẽ pdicata sunt notiora de diffinito q̃ de diffinitione tũc bene ꝓceditur arguẽdo a diffinito ad diffinitionẽ. Si vo in talibus pdicatis ꝓceditur arguẽdo a diffinitione ad diffinitũ erit petitio pncipij. In istis autẽ cõsequẽtijs est argumentum demonstratiuũ quãdo antecedẽs est euidẽter notum: ut omne aial rõnale est risibile. ergo ois hõ est risibilis. ¶ Sed cõtra pdicta arguitur: quia si pdicta sint uera auctor cõmittit petitionẽ pncipij. Arguit enim sic. animal rõnale currit: ergo hõ currit. ⁊ tamen pdicatũ est notius de diffinito q̃ de diffinitione. Ad hoc põt dupliciter respõderi. pmo q auctor sic arguit gratia exẽpli. Exẽpla autẽ ponuntur nõ ut uera sint: sed ut sentiãt qui addiscũt. secũdo põt dici q in locis dyalecticis nõ semper oportet ꝓcedere a notioribus simpliciter sed a notioribus in ordine ad respondentẽ. Unde lz antecedẽs nõ sit notius simpliciter q̃ consequens si tamẽ sit notius respectu respondẽtis erit locus dyalecticus ⁊ nõ petitio pncipij.

De descriptione.

D Escriptio est oratio significãs eẽ rei per accidentalia. ut aial risibile est descriptio hominis. uel sic. Descriptio est oratio cõstans ex genere ⁊ ꝓprio. ut aial risibile. Locus a descriptiõe est habitudo descriptiõis ad descriptũ. ⁊ cõtinet quatuor argumẽta ⁊ quatuor maximas sicut locꝰ a diffinitione. ⁊ formãtur hic eodẽ modo argumẽta ⁊ maxime sicut ibi: nisi q ibi ponit diffinitio ⁊ diffinitũ: hic vo descriptio ⁊ descriptũ Interptatio est duplex: quedã enim est que nõ cõuertitur cũ interptato suo: ut ledẽs pedem est intepretatio huius nois lapis. Alia est que cõuertitur cũ interpretato suo: ut amator sapiẽtie est interptatio huius nois philosophꝰ. ⁊ hoc mõ sumitur hic. ⁊ diffinitur sic.

D Einde determinat auctor qd sit descriptio dicẽs q oratio significãs quid est eẽ rei per accidẽtalia. Circa qd notãdũ q per hec differũt diffinitio ⁊ descriptio: qr diffinitio exprimit qd rei per eẽntialia: descriptio vo per accñtalia que nõ solũ fit per accidentia ꝓpria que oriũtur a pncipijs spẽi: sed etiã per accidẽtia cõmunia que fluũt a pncipijs idiuidui. ꝑ ipsa enĩ cogscimus rei eẽntiã: qr ꝫ Ari. in libro de aia. Accidẽtia maximã partez ꝓferũt ad cogscẽdũ q qd est. diffinitio etiã causalis q̃ dat ꝑ causas extrisecas põt dici descriptio. huiusmõi. n. cause sũt accñtales causato cũ nõ sint de ei⁹

ẽntia. per accidẽtalia igitur datur descriptio que faciunt vnum cõuertibile cum descripto inquantũ vnũ cõtrahit ⁊ restringit alterũ: ut si dicatur. hõ est aial mãsuetũ a natura gressibile bipes a deo formatũ de limo terre ordinatũ ad beatitudinẽ eternaz. Descriptio etiã est oratio ꝓstans ex genere ⁊ ꝓpꝛio: ut aial risibile est descriptio hois. ꝑ ꝓpꝛias nãqz passiones sepe circũloquimur rerũ differẽtias nobis ignotas. De loco aũt a descriptione ad descriptũ ⁊ ecõuerso est dicendũ sicut de loco a diffinitione ad diffinitũ formãdo argumẽta ⁊ maximas eodẽ modo ponẽdo descriptionẽ loco diffinitionis et descriptũ loco diffiniti.

Interpꝛetatio est expositio vniꝰ nois minus noti per aliud nomẽ magis notũ. ul' per integram orationẽ. Locus a nois interpꝛetatione est habitudo interp̃tationis ad iterpꝛetatum. Et continet tot argumẽta ⁊ tot maximas sicut locus a diffinitiõe. ꝑimo subiciendo interpꝛetatiõez affirmatiue. ut amator sapiẽtie currit. ergo philosophꝰ currit. ⁊ Maxima. Quicquid p̃dicatur de interpꝛetatiõe ⁊ de interpꝛetato. uel fit a parte p̃dicati. ut sortes est amator sapiẽtie: ergo est philosophus ⁊ Maxima. Be quocũqz p̃dicat iterp̃tatio ⁊ iterp̃tatũ. Negatiue sic a parte ſbiecti. ut amator sapie nõ currit ergo phũs nõ currit. ⁊ Maxima. Quicqd remouet ab iterp̃tatiõe ⁊ etiã ab interp̃tato. A parte p̃dicati sic. sortes non est amator sapiẽtie: ergo nõ est philosophus ⁊ Maxima. A quocũqz remouet interp̃tatio ⁊ etiam interpꝛetatũ. Et eodez modo intelligitur de interpꝛetato sicut de diffinito.

¶ Consequẽter determinat auctor de interpꝛetatione. Est autẽ dupler interp̃tatio: qꝛ quedaz est que nõ cõuertit cũ interp̃tato: ut ledẽs pedẽ est interpꝛetatio huius nois lapis. ⁊ ſm hanc nõ sumitur locus a subſtãtia in quo inferẽs ⁊ illatũ significãt idẽ conuertibiliter. lapis enim ⁊ ledẽs pedẽ nõ cõuertibiliter se habẽt cũ multa ledãt pedes que nõ sunt lapides. alia vo est que cõuertitur cũ iterp̃tato: ut amator sapiẽtie est interp̃tatio huius nois philosophꝰ. dicitur enim a philos qđ est amor: ⁊ sophos qđ est sapiẽtia: quasi amator sapiẽtie. Et ab hac interpꝛetatione sumit locus a subſtãtia ⁊ diffinitur sic.

¶ Interp̃tatio est expositio vnius nois minus noti per aliud magis notũ. ¶ Circa qđ notandum q ethymologia ⁊ interp̃tatio differũt ad inuicẽ. Ethymologia enim est expositio vnius dictiõis per alias dictiones eiusdẽ ydiomatis: ut sol dicit quasi super oia lucẽs. ¶ Interp̃tatio vo ꝓꝓie dicit quãdo vna dictio exponit per alias dictiones alteriꝰ ydiomatis: vñ ſm Ysidoꝝ in libro ethymologiarum. Interpꝛes dicit quasi medius inter partes duaruz linguarũ. ¶ Interp̃tatio enim in ꝓposito sumit magis ample pro expositione vnius dictionis per alias dictiones eiusdẽ ydiomatis uel diuersoꝝ: dum modo sit ibi cõuertibilitas interp̃tationis cũ interpꝛetato. ¶ Itẽ notandũ q interp̃tatio differt a diffinitione ⁊ descriptione. Diffinitio enim ⁊ descriptio indicãt esse rei absolute. Diffinitio quidẽ per essentialia: descriptio vo per ꝓpꝛietates ſm se considerateas. Interp̃tatio aũt indicat esse rei per ꝓpꝛietates a quibꝰ nomẽ imponitur: siue inquantũ exprimit ⁊ significat per nomẽ. Vñ qñqz quid nois uocatur interp̃tatio. De loco aũt ab interp̃tatione ad interp̃tatũ ⁊ ecõuerso est dicendũ sicut de loco a diffinitiõe ad diffinitũ: formãdo argumẽta ⁊ maximas eodẽ modo ponẽdo interp̃tationẽ loco diffinitiõis ⁊ interp̃tatũ loco diffiniti.

¶ Cõtra p̃dicta arguit sic. Nõ solũ noia sed etiam uerba p̃nt per alias dictiones exponi. ergo illa diffinitio est insufficiẽs: in qua dicit q interp̃tatio est expositio vnius nois per aliud. Itẽ videt q interp̃tatio illius nominis philosophus nõ sit cõuertibilis cũ interp̃tato: qꝛ multi amãt sapientiã qui non sunt philosophi. Itẽ videt q locus ab interp̃tatione nõ sit locus a subſtãtia: qꝛ ſm Boetiũ locus a ſbſtãtia in sola diffinitione cõsistit. ¶ Rñdeo ad primũ q nomẽ in diffinitione interp̃tationis nõ sumitur ꝓut distinguitur contra alias partes orationis: sed sumitur pro illo qđ est nota mẽtis seu significat mẽtis conceptũ. ¶ Ad secundũ dico q illi qui non sunt philosophi qui. ſ. carẽt sapiẽtia nõ dicũtur pro ꝓpꝛie amare sapientiã: sed desiderare. Desiderium enim ꝓpꝛie est respectu nõ biti: amor vo respectu habiti: lz vnũ aliqñ sumat pro reliquo. ¶ Ad tertium dico q Boetius accipit diffinitionez large pro diffinitione quid rei ⁊ quid nominis. Et notanduz q quid rei est tñ entiũ. quid nominis vo est taz entiũ qꝫ nõ entiũ. Unde illa que dicũtur entia phibita quibus. ſ. repugnat esse bene habẽt quid nomis ut chymera. Talia autẽ sunt pure impossibilia: cuz ratio ipsoꝝ sit in se falsa includẽdo videlicet cõtradictoria: ut q aliquid cõponatur ex repugnãtibus ⁊ impossibilibus componi.

¶ Item notandũ q lz questio si est p̃cedat quid rei nõ tamẽ quid nominis. De nullo enim queritur an sit nisi pꝛegnoscatur quid per nomẽ imporꝛatur. ⁊ intelligitur si est nõ de existẽtia actuali: alioquin demonstratio cuius mediũ est diffinitio nõ posset haberi de nõ existẽte: cuius oppositũ patet primo posterioꝝ. Sed intelligitur si est de ente cui non repugnat esse in effectu ſm Sco. j. di. 4. sen. q. iij.

¶ Itẽ sciendũ q si est ⁊ quia est aliquãdo sumuntur pro eodẽ: ut dicit p̃mo posterioꝝ: q de subiecto scientie uel demonstrationis oportet pꝛecognoscere quid est ⁊ qꝛ est. hoc est oportet p̃cognoscere qđ per nomẽ significat: ⁊ qꝛ sibi non repugnat esse: ul' reale uel ratiõis. Nulla enim sciẽtia ꝓbat suum subiectum esse demõstratiõe ꝓpter quid arguẽdo. ſ. a causa ad effectũ: cum ipsum subiectũ virtualiter cõtineat oia cõsiderata in illa sciẽtia: ut dictũ fuit pꝛimo. c. huiꝰ libꝛi: hoc tñ non obstãte bene põt demõstrari demõstratione: qꝛ arguẽdo videlicet ab effectu ad causaz potest etiaz demõstrari per aliquã põrem sciẽtiam. cognito autez de subiecto sciẽtie qꝛ est potest inuestigari per effectus diffiniti: uel ſm Sco. iij. di. primi sen. per viaz diuisiõis diuidẽdo. ſ. genus generalissimuz in genera subalterna: ac remouẽdo differẽtias sibi nõ conueniẽtes ⁊ alias sibi attribuendo.

¶ Ulterius notandũ q questio ꝓpter qđ potest reduci ad quid est. Quiditas enim siue diffinitio subiecti est ꝓpter quid respectu passiõis. Unde in demõstratiõe pꝛopter quid ⁊ potissima que dat per causam immediatã diffinitio subiecti est mediũ ad ꝓbãdũ passionẽ de subiecto: ut per aial rõnale ꝓbat hõ cẽ risibilis. Itẽ sciẽdũ q demõstratio ꝓpter qđ dicit

dupliciter. vno modo dicit ꝓpter quid: ut quando demonstratio fit per aliquas causas sicut per causas extrinsecas: uel etiã per aliquam causam. Allio modo dicit propter quid ⁊ potissima: ut qñ demõstratio fit per causas intrinsecas siue per diffinitionem aliquam.

¶ Demõstratio aũt q: fit dupliciter ſm Arı. ꝓmo posterioꝝ. vno modo arguẽdo ab effectu ad causaz alio modo arguẽdo a causa remota ad effectũ. Exẽplũ ꝓmi. siquis demõstraret q planetes sũt ꝓpe nos: q: nõ sintillãt: hec demõstratio est per effectum ad causam: q: nõ sintillare est effect⁹ eius q est eẽ ꝓpe nos. Exemplũ secũdi: ut si demõstret q paries non respirat q: nõ est aial. Nõ esse enim aial est causa remota eius qõ est nõ respirare: qõ ꝓbat philosoph⁹ q: esse aial nõ est causa ꝓprima huius qõ est respirare: sed esse aial habẽs pulmonẽ. ergo nõ esse aial nõ est causa ꝓprima huius qõ est nõ respirare: ⁊ est talis demõstratio semp negatiua. nã posita causa remota nõ ꝓpter hoc ponit eius act⁹: sed ipsa remota removet act⁹ sic arguẽdo. Oẽ respirãs est aial. nullus paries est aial. ergo nullus paries est respirans.

¶ Sufficiẽtia ⁊ diuisio huiusmodi quatuor: qõnum s. si est: quid est: quia est: ⁊ ꝓpter quid est. de quibus agit Arı. in ꝓncipio secũdi posterioꝝ sic põt assignari. Omne enim demõstrabile ante q̃ ꝓbet est dubitabile ⁊ per cõsequens quesibile. Aut igit querit de incõplexo: aut de cõplexo. Si de incõplexo tunc aut de rei entitate: ⁊ sic est questio si est. Aut de quidditate sic est questio quid est. Si vo de cõplexo: aut querit de inherentia passionis ad subiectũ: ⁊ sic est qõ q: est. aut de causa inherẽtie: ⁊ sic est ꝓpter qd.

¶ Et notandũ q quia non est nota querendi. Per hãc enim cõiunctionẽ nihil querit. dicit tñ questio q: est nota querẽdi rationẽ seu respondẽdi quesito: ut circa hãc questionẽ luna ecclypsabilis. Põt queri an ecclypsis põt esse in rerũ natura quo ad qõnez si est habito autẽ q sic: q: videmus defectũ lumis causari ꝓpter impedimentũ alicuius corꝓris. vñ põt queri quid est ecclypsis. Est autẽ ecclypsis carẽtia luminis in aliquo receptiuo ex interpositione corꝓris opaci impediẽtis luminosum causare lumen in huiusmodi corꝓre receptiuo luminis. Habito aũt quid est ecclypsis põt queri an hec ꝓpositio: luna est ecclypsabilis sit uera quantũ ad qõnez quia est. Cognito aũt per experientiã q sic: quia videlicet ecclypsis põt iesse lume. põt ulterius queri ꝓpter quid. Cognito vo q hoc est ꝓpter interpositionẽ terre iter solẽ ⁊ lunã cessat omnis questio de ista questione.

Sequitur de locis a cõcomitantibus substantiaz. que sunt qñ sumitur argumẽtuz ab his que consequũtur terminos in questiõe positos. Et diuiditur. q: alius est loc⁹ a toto: ali⁹ a parte: alius a causa alius ab effectu: ali⁹ a generatiõe: alius a corruptione: alius ab usibus: alius a coiter accidentibus. Locus a toto diuiditur sicut ipsuz totũ. est enim quoddã totuz vniuersale: aliud totũ integrale: aliud totum in quãtitate: aliõ totuz in modo: aliud totũ in loco: aliud totuz in tẽpore. Et ꝓz hoc multiplex est loc⁹ a toto quia alius est locus a toto vniuersali: alius a toto ĩtegrali. ⁊ sic de alijs. ⁊ similiter diuidit locus a tẽpore. Totũ vniuersale ut hic sumitur est quodlibet superius substãtiale sumptuz ad suũ inferius in linea ꝓdicamentali: ut aial ad hominẽ: ⁊ hõ ad sortẽ. Pars subiectiua dicitur quodlibet inferius sub toto vniuersali sumptũ. Locus a toto vniuersali siue a genere est habitudo ipsius toti⁹ vniuersalis ad suam partem subiectiuã siue ad suã spẽz ⁊ est semp destructiuus ꝓdicãdo totum: ut lapis nõ est aial: ergo lapis non est hõ. Maxima. Et quocũq; removetur gen⁹ siue totum vniuersale: ab eodẽ removetur species siue pars subiectiua. Loc⁹ a spẽ siue a parte subiectiua est habitudo ipius ad genus siue ad suũ totũ vniuersale. ⁊ est semp constructiuus: ⁊ tenet duo argumẽta ⁊ duas maximas. Primo subiciẽdo spẽz affirmatiue. ut hõ currit: ergo aial currit. Maxima. Quicquid ꝓdicat⁹ de spẽ siue parte subiectiua: hoc etiã ꝓdicatur de genere siue de toto vniuersali. Secũdo predicãdo spẽm affirmatiue: ut sortes est homo ergo sortes est aial. Maxia. De quocũq; predicatur species siue pars subiectiua: de eodez predicatur genus siue totum vniuersale.

Postq; auctor determinauit de loco a substantia: hic cõsequẽter determinat de loco a cõcomitãtibus substantiã. Fit autẽ iste locus in terminis qui sic se cõsequũtur q vnus includit in alio aliquo modo essendi in. ⁊ hoc patet per huiusmodi locos discurrẽdo: aut enim vnũ includitur in alio. sicut pars in toto: uel sicut totũ in partibus. Tale autẽ totũ: uel est totũ vniuersale: uel totũ integrale. Ad esse in sicut totũ vniuersale est in suis partibus reducunt totũ in quãtitate ⁊ totũ in modo. Ad totũ vo integrale reducunt totũ in loco ⁊ totũ in tpe. Si aũt vnũ est in alio sicut effect⁹ in causa uel forma. in materia sumunt loci a causa efficiẽte materiali formali ⁊ finali. Generatio autẽ ⁊ corruptio reducunt ad esse in: sicut forma in materia: quia generatio est via in formã: ⁊ corruptio vnius est generatio alterius. Locus vo ab usibus reducit ad esse in: sicut res in suo fine. vsus enim est sicut finis ipsius rei. Cõmuniter autẽ accidẽtia põt reduci ad totũ vniuersale. Vnũ nanq; cõiter accidentiũ est in plus q̃ aliud: sicut deliquere est in plus q̃ penitere. Multi enim delinquũt qui nõuere penitẽt. Primo igitur agit de toto vniuersali. ¶ Circa qõ sciendũ q vniuersale aliter sumitur in ꝓmo posteriorũ q̃ sumat⁹ hic seu in libro ꝓdicabilium. In libro enim posterioꝝ: vniuersale dicit ꝓdicatũ qõ ꝓmo cõuenit alicui subiecto. Primitas aũt dicit ibi adequationẽ: quia. s. natura talis ꝓdicati est adequata tali subiecto: ⁊ sic risibile uel animal rationale dicitur vniuersale respectu hominis. vnde diffinitur vniuersale hoc modo sumptũ primo posterioꝝ. qõ est de omni ⁊ de per se ⁊ de ſm qõ ipsum. Dicit de omni quia. s. oportet q tale predicatum insit subiecto ⁊ pro quolibet supposito ⁊ pro qualibet differẽtia temporis oportet etiam q sibi insit per se: et q insit secũdũ q ipsum: idest primo ⁊ adequate ita q non conueniat ei per alterum: sed alijs per ipsum.

Unde ista se habent ex consecutione uel additione ad inuicē. s. de omni de per se ⁊ de ꝑm qđ ipsum: qz omne qđ p̄dicaꝛ per se etiā p̄dicaꝛ de omni: sed nō ecōuerso. Similiter oē qđ p̄dicaꝛ ꝑm qđ ipsum predicaꝛ ⁊ per se ⁊ de oi: sed nō ecōuerso. Exēpiū de oi ubi nō est per se: ut ois hō est colorat⁹. Exēplū de oi ⁊ de per se: ubi nō est ꝑz qđ ipsum: ut ois hō est aial. Exemplū de oi de per se ⁊ de ꝑm q ipsuz: ut omnis hō est risibilis: ois hō est aial rōnale. Totū aūt vniuersale ut hic sumiꝛ est supius respectu suox inferiorū: ut genus respectu suarū specierū seu magis cōmune respectu minus cōmunis. ⁊ dicit vniuersale quasi vnū vsuz in multis. Sed pars subiectiua est inferius respectu supiox: uel minus cōmune respectu magis cōmunis: ut spēs respectu generis. ul⁹ indiuiduū respectu spēi. Et dicit pars subiectiua qa cōtinet ⁊ ponit sub toto respectu cuius subicit vlr.

¶ Locus a toto vniuersali est habitudo ipsius ad suā partē: ⁊ tenet tm̄ destructiue arguēdo. s. a negatione supioris ad negationē inferioris: ut lapis nō est aial. ergo lapis nō est hō. vñ locus. a genere siue a toto vniuersali. Maxima. A quocunqz remouet totū vniuersale ⁊ quelibet eius pars. Cuius ratio est qz cū supius essentialiter includaꝛ in inferiori: si ab aliquo remouet supius remouebit ⁊ inferi⁹. Locus a specie siue a parte subiectiua est habitudo ipsius ad suū totū siue ad suū genus ⁊ nō tenet destructiue: qz ad negationē speciei que est minus cōmunis nō sequit negatio generis: qz ipsa specie destructa genus pōt remanere in alijs speciebus. Tenet igit tm̄ affirmatiue: ⁊ hoc dupliciter. ꝓmo subiciendo speciē. ut homo currit: ergo animal currit. vnde locus a specie siue a parte subiectiua ad suū genus. Maxima. Quicquid p̄dicaꝛ de specie ⁊ de genere Itē tenet p̄dicādo spēz affirmatiue: ut sor. est hō: ergo sor. est aial. Maxima. De quocūqz p̄dicaꝛ spēs ⁊ suū genus. Ratio eox patet ex p̄cedentib⁹: cū enī supius essentialiter includaꝛ in suo inferiori sequit q quicquid vificaꝛ de inferiori vificaꝛ etiā de supiori. ⁊ de quocūqz vificaꝛ iferi⁹ etiā supi⁹ in eo iclusū

¶ Cōtra p̄dicta arguit tripliciter. ꝓmo sic: qz loc⁹ a supiori ad inferius tenet affirmatiue: qz ꝑm Boetiū: Si vtus est utilis: iustitia erit utilis. ⁊ si aial est sensibile hō erit sensibilis. ⁊ tamē arguit a supiori ad inferius affirmatiue. Itē ꝓbo q nō teneat negatiue: quia nō sequit aial nō currit. ergo hō nō currit ⁊ tamē antecedēs est ꝓpositio negatiua ⁊ etiaz cōsequēs. Itē videt q locus ab inferiori ad supius non tm̄ teneat affirmatiue sed etiā negatiue: qz bene sequit hō nō currit: ergo aial nō currit. Illa enim consequētia est bona in qua ex opposito cōsequētis infert oppositū antecedētis. sic est in ꝓposito qz bñ sequit oē aial currit. ergo ois hō currit. ¶ Rñdeo ad primū dico q argumentū est bonū gratia materie ⁊ nō gratia forme. arguitur enim in p̄dicatis per se Illud aūt qđ per se inest vniuersaliter inest: qa per se p̄supponit de omni. ¶ Ad secundū dico q nō arguitur ibi a supiori ad inferius negatiue sz affirmatiue: lz enim tam antecedēs q̄z cōsequens sint negatiua: tamē tam supius q̄z inferius remanēt affirmata: ⁊ sic nō arguitur a negatione supioris ad negationem inferioris. ¶ Ad tertiū dico per idē: arguit enim ibi ab inferiori ad supius constructiue.

Totū itegrale est qđ est compositū ex partibus habētibus quātitatē. ⁊ pars eius dicit pars integralis. Pars integralis est que cū alijs partibus cōstituit totū. Locus a toto integrali est habitudo totius integralis ad suaz partē. ⁊ est cōstructiuus semp. ut domus est ergo paries est. Maxima. Posito toto integrali ponit ⁊ quelibet ei⁹ pars. Locus a parte integrali est habitudo ipsius ad suū totuz ⁊ est semper destructiuus. ut paries non est. ergo domus non est. Maxima. Destructa parte integrali destruitur ⁊ suum totum.

¶ Deinde determinat auctor de toto integrali dicēs q totū integrale est illud qđ cōponit ex partib⁹ quantitatē habētib⁹: ⁊ pars eius dicit pars integralis: ut domus cōponit ex tecto pariete ⁊ fundamento. Et ponitur ex partibus quantitatē habentibus ad differētiā totius vniuersalis ⁊ alioꝛ totoꝛ.

¶ Locus a toto integrali est habitudo ipsius ad suas partes: ⁊ semp tenet ꝓstructiue seu affirmatiue: ut domus est. ergo paries est. vñ locus: a toto integrali. Maxima. Posito toto integrali ponit ⁊ quelibet eius pars. cū enim totū integrale cōponaꝛ ex suis partib⁹: ad eē ipsius necessario requiritur esse suarū partiū. Nō aūt tenet iste locus destructiue qz partes pñt remanere destructo toto: lz enim ipse partes habeāt esse totius respectu cui⁹ sunt in potētia nō tamē habēt eē partiale ⁊ ꝓpriuz ab ipso toto. ⁊ ideo pñt remanere ipso destructo.

¶ Locus a parte itegrali est habitudo ipsi⁹ ad suum totū: ⁊ est semp destructiu⁹: ut paries nō est. ergo dom⁹ nō est. vñ loc⁹: a parte itegrali. Maxima. Destructa parte integrali destruit ⁊ suū totū. Sed nō tenet iste locus affirmatiue: cuius rō est qz esse partiale partiū est ꝓpus q̄z sit eē totius ⁊ in potentia ad ipm. Ad positionem autem ꝓpris non sequitur positio posterioris necessario. ¶ Circa p̄dicta notandū q duplices sunt partes: q̄dā sunt partes p̄ncipales totius ⁊ sunt ille sine q̄bus totū nō pōt eē: ut paries tectū fundamentū sunt partes p̄ncipales domus. alie sunt min⁹ p̄ncipales que nō sunt necessarie: ut fenestra in domo. Iste aūt locus intelligit de partib⁹ p̄ncipalib⁹. Vñ non sequit man⁹ sor. non est. ergo sor. nō est. qz manus nō est pars p̄ncipalis eius. Itē sciendū q iste locus tenet arguēdo de est secūdo adiacēte ad est secūdū adiacēs: als nō tenet vñ nō sequit. paries nō ualet duas libras. ergo nec domus. Itē sciendū q duplex est totū. s. homogeneum ⁊ etherogeneū. Totū homogeneū dicit qđ est eiusdē nature seu rōnis in toto ⁊ partib⁹: cuius scilicet quelibet pars recipit p̄dicationē toti⁹: ut aqua aer panis vinū. Quelibet enīz pars aque est aqua: ⁊ dicit ab homos qđ est vnū ⁊ genus: qz est vnius generis uel nature in cibus partib⁹ suis. Totū etherogeneū dicit q nō est eiusdē nature uel rationis in toto ⁊ partibus: ut domus homo equus. Quelibet enim pars hominis nō est hō: ⁊ sic de alijs. ⁊ dicit ab etheron qđ est uariū ⁊ genus quasi uarij generis uel rōnis. Loc⁹ itaqz iste tenet in toto etherogeneo ⁊ in partib⁹ ei⁹. Tenet etiā in toto homogeneo. put habet rōnē totius itegralis: inquātū videlicet componit ex partib⁹ quātitatiuis: ut bene sequitur tota aqua est: ergo ⁊ pars aque est. Itē sequit pars aque nō est: ergo nec tota aqua. Si vo cōsideraꝛ ꝑm suaz essentiā ꝑm quā vificaꝛ de oibus partib⁹ suis: sic cōuenit cū toto vniuersali. Et hoc modo ab ipso ad suas partes potest argui sicut a toto vniuersali ad partem subiectiuam.

Totū in quantitate est vniuersale sumptū vniuersaliter: ut ois hō nullus hō. Pars in quātitate est quodlibet inferi⁹ cōtentum sub illo toto vniuersali vniuersaliter sumpto. Locus a toto in quātitate est habitudo ipsi⁹ ad suaz partē: ⁊ est cōstructiuus ⁊ destructiuus Cōstructiuus sic. ois homo currit: ergo sortes currit. Maxima. Quicquid p̄dicatur de toto in quātitate ⁊ etiam de qualibet ei⁹ parte. uel sic. si vniuersalis est uera quelibet eius particularis erit uera. Destructiue sic. nullus hō currit: ergo sortes non currit. Maxima Quicquid remouet a toto in quantitate ⁊ a qualibet eius parte. Uel sic. si vniuersalis est falsa: quelibet ei⁹ particularis erit falsa. Loc⁹ a partibus in quātitate est habitudo omniū partium in quātitate simul sumptarū ad suū totum. ⁊ tenet cōstructiue ⁊ destructiue. Cō structiue sic. sortes currit plato currit: ⁊ sic de alijs. ergo omnis homo currit. Maxima. Quicquid predicatur de partibus in quantitate simul sumptis ⁊ de suo toto. Destructiue sic. sortes nō currit plato nō currit: ⁊ sic de alijs. ergo nullus hō currit. Maxima. Quicquid remouetur a partib⁹ in quātitate simul sumptis: ⁊ ab eius toto. uel si quelibet singularis nō est uera: sua vlis non erit uera.

¶ Cōsequenter determinat auctor de toto in quātitate dicēs: q̄ totū in quātitate est vniuersale vniuersaliter sumptū. ſ. terminus cōmunis cum signo vniuersali: ut ois homo currit: nullus homo currit Et dicit totū in quātitate per quandā similitudinē ad quantitatē discretā que est numerus uel multitudo: eo q̄ terminus cōmunis signo vniuersali determinat⁹ distribuit pro numerositate seu multitudine suppositoꝝ sub ipso contentoꝝ. Pars autē in quātitate est inferius. ſ. contentū sub superiori distributo. Locus a toto in quātitate est habitudo ipsius ad suā partē: ⁊ tenet cōstructiue ⁊ destructiue. Structiue ut ois homo currit. ergo sor. currit. vñ loc⁹: a toto in quātitate. Maxima. Quicquid attribuitur toto in quātitate ⁊ cuilibet eius parti. destructiue: ut ois hō non currit. ergo sor. nō currit. vñ locus: a toto in quātitate. Maxima. Quicquid remouet a toto in quātitate ⁊ a qualibet eius parte. Ratio horū patet: q⁊ cū totū in quātitate distribuat pro oib⁹ suis suppositis: quicquid p̄dicat de toto p̄dicabit ⁊ de suis suppositis seu partib⁹ eius. ⁊ q̄ remouetur ab vno etiā remouebit ab alio. Loc⁹ a parte in quātitate est habitudo ipsarū partiū simul sumptarum ad suū totū ⁊ tenet cōstructiue sic. Sor. currit plato currit ⁊ sic de alijs. ergo ois homo currit. Maxima. Quicquid p̄dicat de partib⁹ in quātitate siml sumptis ⁊ de suo toto. destructiue sic. Sor. non currit plato nō currit ⁊ sic de alijs. ergo nullus hō currit. Maxima. Quicquid remouet a partib⁹ in quātitate simul sumptis ⁊ a suo toto. ¶ Circa q̄ notādū q̄ ad hoc q̄ iste cōsequētie ualeāt termini debēt supponere psonaliter ⁊ nō materialiter siue simpliciter. vnde nō sequit. ois homo est totū in quātitate. ergo sor. est totū in quātitate: q⁊ ly ois hō ibi sumitur materialiter pro illo cōplexo. ¶ Itē notādū q̄ bene arguit a toto in quantitate ad suas partes: quādo arguit respectu p̄dicatoꝝ que notiori modo cōueniūt toti q̄m partib⁹. Si vo huiusmodi p̄dicata prius insunt partibus q̄m toti: tūc arguēdo a toto ad partes cōmittit fallacia petitionis principij.

Totum in modo est vniuersale sumptū sine determinatione: ut homo. Pars in modo est vniuersale sumptum cū determinatione non diminuente. ut homo albus. Eodem modo sumitur argumentū in hoc loco sicut in loco à genere ad speciem.

¶ Insuper determinat auctor de loco a toto in modo. ⁊ est totū in modo nomē uel uerbū sumptū sine determinatione: ut homo: pars vo in modo est terminus sumptus cū determinatione: ut homo alb⁹ Dicit aūt homo per se sumptus totū in modo non quasi habēs modū: sed quia est quoddā totū respectu suiipsius modificati. Homo enim sine determinatione sumpt⁹ se extēdit ad oia sua suppositā. Luz autē dicit homo albus determinat ad standuz pro vna parte suoꝝ suppositoꝝ. Locus a toto in modo est habitudo ipsius ad suā partē ⁊ tenet destructiue ut lapis nō est homo. ergo nō est homo albus. Maxima. Destructo toto in modo destruitur quelibet eius pars. nō aūt tenet cōstructiue: q⁊ posito superiori nō oportet poni inferius. Locus a parte in mō est habitudo ipsius ad suū totū: ⁊ tenet cōstructiue. primo subiciēdo partē in mō: ut hō alb⁹ currit. ergo hō currit. Maxima. Quicquid p̄dicatur de parte in modo p̄dicatur de suo toto. secūdo p̄dicādo: ut sor. est homo albus. ergo est homo. Maxima. De quocunq̄ p̄dicatur pars in modo p̄dicatur ⁊ suū totum Unde isti loci tenēt sicut a superiori ad inferius ⁊ econuerso. Totū enim in modo se habet sicut supius et pars in modo se habet sicut inferius. ¶ Circa q̄ notandū q̄ triplex est determinatio. quedam est distrahēs que. ſ. repugnat suo determinabili. Uñ dicit distrahēs quasi ad diuersa trahēs. Tollit nanq̄ rōnē sui determinabilis: ut mortuus. Homo enim mortuus nō est hō. Alia est determinatio diminuens que nō tollit simpliciter rōnē illius cui adiūgit sed partim diminuit. Sicut imaginabile opinabile: uel cognitū diminuit rōnē entis: q⁊ pōt sumi pro ente rōnis. ⁊ illa determinatio uocat ab aliquibus determinatio idifferēs: q⁊ nec ponit nec tollit rōnē sui determinabilis. In istis determinationib⁹ non tenet p̄dict⁹ modus arguēdi. Uñ nō sequit rosa est cognita uel opinabilis. ergo rosa est. Nec sequitur est hō mortuus. ergo hō. Est alb⁹ ſm dētes. ergo albus. Sz est fallacia a ſm qūid ad simpliciter. Alia est determinatio tm̄ ꝯhēs: ut albū ꝯhit homiez ad standū tm̄ pro hoib⁹ albis. Uñ talis determinatio lz faciat suū determiabile sumi pro paucioꝝib⁹ suppositis nō tm̄ tollit uel diminuit rōnē eius: sed potius ipsam ponit. Bñ enim sequit: homo alb⁹: ergo hō. ⁊ iō in tali determinatione tenēt p̄dicte ꝯñtie.

Totum in loco est dictio comprehendēs omnem locum aduerbialiter. ut ubiq̄ nusq̄. Pars in loco est dictio comprehendēs aliquez locū aduerbialiter. ut ibi hic. Locus a toto in loco est habitudo ipius ad suaz partē ⁊ tenet cōstructiue ⁊ destructiue. Constructiue sic. de⁹ est ubiq̄ ergo de⁹ est hic. Maxia. Cuicūq̄ cōpetit totū in loco: ⁊ quelibet eius

pars. Destructiue sic:cesar est nusq̄ ergo nō est hic. Maxima. Quicquid remouetur a toto in loco ꝛ a qualibet eius parte. Locus a parte in loco est habitudo ipsius ad suum totum. ꝛ est semper destructiuus. ut cesar nō est hic:ergo non est ubiq̄. Maxima. Cui cūq̄ nō competit pars in loco nec eius totū. Totū in tēpore est dictio comprehendēs oē tēp⁹ aduerbialiter:ut semp nunq̄. Pars in tempore est dictio comprehendēs aliq̄d tps aduerbialiter:ut nūc heri cras. exempla autē sumuntur hic sicut a toto in loco.

¶ Ulterius agit auctor de toto in loco ꝛ tēpore: sicut patet in tertu. ¶ Notandū q̄ totū in loco ꝛ totū in tēpore reduci pñt ad totū in quātitate:cū ubiq̄ ꝛ nusq̄:semper ꝛ nunq̄ sint signa vniuersalia uel equalētia ipsis. hic tamē ponunt ad maiorē expressionē. Sūt etiā ꝛ alia tota que pñt reduci ad p̄cedētia s. totū copulatū:totū disiunctū:totū contentiuū sine virtuale:ꝛ totū successiuū. Totū copulatū est quando duo simul cōiunguntur per coniunctionē copulatiuā:ut sor. currit ꝛ plato disputat. ꝛ pōt reduci ad totū integrale. Dic enim pōt argui sicut ibi a positione totius ad positionē cuiuslibet partis: ꝛ a destructione partis ad destructionē totius. Totuz disiunctū est quādo aliqua duo cōiungunt per coniunctionē disiunctiuā:ut sor. currit uel plato disputat. ꝛ pōt reduci ad totū vniuersale:arguēdo. s. a destructione totius ad destructionē partis uel a positione partis ad positionē totius. Totū vtuale uel potestatiuū est qđ in se simplex est nullā habēs quantitatez plura tamē cōtinēs potētia ꝛ vtute:ut anima continet in se vim intellectiuā sensitiuā ꝛ uegetatiuam: ꝛ pōt reduci ad totū vniuersale:arguendo. s. a toto ad partē destructiue sic. Lapis nō habet animā:ergo lapis nō habet potentiā uegetatiuā. A parte aūt ad totū cōstructiue sic. Plāta habet vim uegetatiuam:ergo habet animā. Totū successiuū est qđ habet partes nō simul permanētes. Unde entia successiua habēt suū esse in fieri. Dum enim fiūt sunt: dum vo facta sunt nō sunt. ut dies annus. Permanētia autē sunt in facto esse ꝛ nō in fieri:sed sunt qñ simul sunt. Et reducit totū successiuū ad totum vniuersale:arguēdo a destructione totius ad destructionē partis:ut nō est dies:ergo nō est meridies. ꝛ a positione partis ad positionē toti⁹:ut meridies est: ergo dies est.

De causa.

Causa est ad cuius esse sequit aliud ſz
c naturam. Et diuiditur in causaz materialem. formalē. efficientem ꝛ finalem. Causa efficiens est a qua p̄mo fit mot⁹ ad hoc q̄ fiat aliq̄d:ut domificator est prius mouens et operās ut fiat dom⁹. et faber ut fiat cultellus. Locus a causa efficiēte est habitudo ipius cause efficientis ad suū effectū. et est cōstructiuus et destructiuus. Constructiue tenet sic. domificator est bon⁹: ergo domus est bona. Maxima. Si causa efficiens est bona:ipsuz q̄d fit bonū est. Destructiue sic: domificator non est bon⁹:ergo domus non est bona. Maxima. Cuius causa efficiēs nō est bona:ip̄m qđ fit non est bonū. Et ecōuerso tenet locus ab effectu ad causam efficientem.

Postq̄z auctor determinauit de loco a toto:
p hic cōsequenter determinat de loco a causa. Circa qđ p̄mittit diffinitionē cause in generali dicēs: q̄ causa est ad cuius esse sequit aliud per naturā. In qua diffinitione intelligitur ens pro genere qđ est cōmune ad causam ꝛ effectū. Et ponitur ad cuius esse sequitur aliud ad differentiā effectus qui sequitur ad esse cause. Et ponitur per naturā ad denotandū q̄ cause ad effectū est priozitas nature nō tēporis uel ordinis:sicut vnus homo alium p̄cedit uel sequit:iz enim aliquādo causa sit prior tempore suo effectu: non tamen semper: ut patet in subiecto ꝛ propria passione que simul sunt in generatione ꝛ corruptione. Et dicitur hic prius natura a quo aliud dependet: posterius vo quod dependet ab alio: sicut effectus dependet a causa cuius esse p̄supponit. ¶ Sed contra predicta arguit sic. Aliud dicit diuersitatē essentialē:cū sit relatiuū diuersitatis substātie:sed effectus nō semp differt essentialiter a sua causa:ut patet de subiecto ꝛ propria passione que sunt idē realiter. ergo male ponit in diffinitione cause qđ ad esse eius sequitur aliud: scilicet effectus. Itē causa ꝛ effectus sunt correlatiua. ergo causa nō est prior natura suo effectu. p̄bat cōsequētia:quia relatiua sunt simul natura. ¶ Respōdeo ad primū dico q̄ aliud pōt sumi dupliciter s. stricte ꝛ large. Si sumat stricte cū dicat diuersitatē essentialē:tūc inter causam ppie sumptā ꝛ effectū erit distinctio essentialis. Large tamē sumēdo iz aliud pro quacūq̄ alietate uel distinctione nō exigitur realis uel essentialis distinctio inter causam magis extēsiue sumptā: ꝛ eius effectū. Et hoc modo subiectū dicit causa ppie passionis que ab ipso oritur. ¶ Ad secūdū dico q̄ causa ꝛ effectus p̄nt sumi dupliciter. Uno modo pro fundamentis huius modi relationū absolute sumptis: ꝛ sic causa est prior natura suo effectu: nec sunt correlatiua. alio modo pro fundamētis acceptis sub relationibus: ꝛ sic sunt correlatiua ꝛ simul natura.

¶ Diuiditur autē causa in efficientē: materialem formalē ꝛ finalē: cuius diuisionis sufficientia sic pōt haberi: quia causa uel est intrinseca uel est extrinseca effectui. Si intrinseca hoc est dupliciter: quia uł dat esse: ꝛ sic est forma. uel est in potētia ad esse ꝛ sic est materia. Si extrinseca uel est prior in intentione: ꝛ sic est finis: uel est prior in executione: ꝛ sic est efficiens. Causa efficiens est a qua primo est motus: ut effectus producatur in esse: ut domificator mouet ꝛ operatur ad hoc ut domus fiat. ¶ Circa qđ est notādum q̄ duplex est motus. scilz realis seu ppie dict⁹: ꝛ intētionalis seu metaphoric⁹: iz aūt finis primo moueat motu intentionali: efficiens tamen mouet motum ppie dicto ꝛ reali. Finis enim p̄mo uenit in mēte agentis sub rōne boni appetibilis. Agens aūt sic motū a fine intētionaliter: mouet realiter. pducēdo formā in materia: ꝛ tūc materia huiusmodi formā substētat. Locus a causa efficiente est habitudo ipsius ad suū effectū. ꝛ tenet cōstructiue respectu huiusmodi p̄dicatorū bonum ꝛ malum: ut domificator est bonus. ergo dom⁹ est bona: uł domificator est malus. ergo dom⁹ est mala. Maxima. Cui⁹ causa efficiēs est bona ip̄z quoq̄ est bonū

Et debet intelligi de bonitate efficientis inquãtuz efficiẽs uel artifex: ⁊ nõ de bonitate moz̃ali uel entitatiua. Artifex eniz moz̃aliter malus seu peccatoz põt facere bonã domũ. Et similiter debet intelligi de bonitate forme effect⁹ inquantũ huiusmodi. Itẽ ad hoc requirit̃ q̃ habeat materiã aptaz ad forme susceptionẽ ⁊ q̃ recte ⁊ pfecte operet̃ ꝑm artẽ. econuerso aũt põt argui ab effectu ad causam: ut dom⁹ est bona. ergo domificatoz est ul' fuit bonus. Tenet etiã iste locus a positione cause ad positionem effectus. Ꝓarima posita causa efficiẽte ponit̃ eius effectus. Ad cuius euidentiã sciẽdũ q̃ duplex est causa efficiẽs. ſ. in actu ⁊ in potẽtia: ut respectu domus domificatoz est causa efficiẽs in potẽtia. sed domificãs est causa efficiẽs in actu. Hic aũt intelligit̃ de causa ⁊ effectu in actu: nõ aũt de causa ⁊ effectu in potẽtia. qz ut dicit ꝓbus 2° ꝓbicoꝝ ⁊ 5° metaꝓbice: causa in actu ⁊ effect⁹ in actu simul̃ sunt ⁊ nõ sunt: nõ aũt causa ⁊ effect⁹ in potẽtia. Qð est intelligẽdũ ꝟz Sco. 5° metaꝓbice: nõ de fundamẽtis cause ⁊ effect⁹ ⁊ absolute. Nõ eni seq̃t: si fundamẽtũ cause actu existat q̃ fundamẽtũ effect⁹ existat: ſz est itelligẽdũ de actuali existẽtia fundamẽtoꝝ ⁊ acceptoꝝ sub relationib⁹. Si eniz fundamẽtũ cause in actu existat actualiter sub rone cause: tũc etiã fundamẽtũ effect⁹ in actu existet actualiter sub rone effect⁹. nõ sic de causa in potentia respectu effectus in potentia. Nõ enim oportet si edificatoz existat actu q̃ existat edificabile: de quo plus videbit̃ 2° phyſicoꝝ.

¶ Itẽ notandũ q̃ eo modo quo agẽs per motuz est in actu: effect⁹ est in actu: duz enim mot⁹ est. ipsum agẽs nõ est causa in actu facti esse usq; ad ultimũ instãs. Accipiẽdo tamẽ effectũ respectu cuius est mouens in actu ille effect⁹ est in actu. ſ. ipsum fieri: qa dũ mouet nõ est causa in actu nisi ipsi⁹ fieri. ſz in ultimo istãti est causa in actu facti eẽ: ⁊ tũc effect⁹ ⁊ causa simul sunt ⁊ nõ sunt in actu. Unde si causa est in actu in fieri sil' erit effect⁹ in actu in fieri: si est causa in actu in facto eẽ erit sil' effect⁹ in actu in facto eẽ.

¶ Notandũ insup q̃ de eodẽ põt tractari in diuersis sciẽtijs sub uarijs rõnib⁹: ut de causis tractat̃ in metaphyſica inquãtũ sunt p̃ncipia entiũ. in phyſica inquantũ sunt p̃ncipia motus ⁊ rerũ naturaliũ. In logica vo inquantũ ex habitudine cause ad effectũ sumit̃ locus dyalectic⁹. Et ſz effect⁹ sit extra rõnẽ sue cause: iste tũ locus nõ est extrinsecus sed itrinsecus: qz ad locũ intrinsecũ sufficit q̃ vnus termin⁹ includat aliũ aliquo modo essendi in: ut dictum est in precedentibus.

Ꝓateria est ex qua cũ aliquo aliqd fit. ⁊ est dupler. quedã enim est p̃manẽs: ⁊ quedã est transiẽs. Permanens: ut in cultello ferrũ. Transiens: ut in pane farina et aqua. Et diffinitur etiaz sic materia. materia est que tm̃ est in potẽtia. Locus a causa materiali est habitudo ipsius ad suuz effectũ. ⁊ est cõstructiuus ⁊ destructiuus. Cõstructiuus sic: ferrum est: ergo arma ferrea p̃sit esse. Ꝓarima. Posita causa materiali possibile est ei⁹ effectus poni. Destructiue sic. Ferrũ nõ est: ergo arma ferrea nõ possunt esse. Ꝓarima. Remota causa materiali permanẽte tm̃ remouet̃ ⁊ ei⁹ effectus. Locus ab effectu cause materialis tenet ꝟstructiue sic. arma ferrea sunt ergo ferrũ est. Ꝓarima. Posito effectu cause materialis p̃manentis ponit̃ eius causa. Loc⁹ ab effectu cause materialis transeũtis tenet constructiue: ut vitrũ uel panis: est ergo filix uel farina fuit. materia enim transiẽs non manet ſz transfertur in aliã materiã. Ꝓarima. Posito effectu materie trãseũtis necesse est ipam materiam p̃fuisse.

¶ Ulterius tractat auctoz de materia dicens: q̃ materia est ex qua cũ aliquo aliquid fit: qz. ſ. ex materia cũ forma fit cõpositũ: In qua diffinitione itelligit̃ causa loco generis. Residuũ vo ponit̃ ad differentiã aliarũ causarũ. Ex fine enim ⁊ efficiẽte nõ fit totũ cõpositũ cũ ille cause sint extrinsece. Et ſz compositio fiat ex forma sicut ex causa intrinseca: nõ tm̃ eodẽ modo quo dicit̃ fieri ex materia. Fit enim ex materia tanq̃z ex illo qð supponit̃ in omni actione naturali: ⁊ ad qð stat resolutio oĩs generationis et corruptionis naturalis. vñ ly ex dicit habitudinez p̃imi p̃incipij intrinseci via generationis. ſ. ipsius materie que est in potẽtia ad formã. Que ſz sit ens in potẽtia est tm̃ ens positiuũ ⁊ reale ꝑm Scotũ. xij. di. 2. sen. cũ sit per se subiectũ generationis. Unde p° de generatione dicit̃ q̃ p̃ma materia quã ibi uocat philosophus yle est maxime subiectũ generationis ⁊ corruptionis.

¶ Circa qð notandũ q̃ ens in potẽtia dicit̃ dupliciter. Uno modo ut subiectũ potentie. Alio modo id ad qð est potẽtia. Exemplũ p̃mi superficies dealbanda. Exemplũ secũdi albedo generãda. Prima potentia dicitur subiectiua. sed a obiectiua. nec iste potẽtie sunt eedẽ. Pñt enim separari: qð nanq; est creabile: puta angelus est in potẽtia obiectiua non subiectiua. Ad ꝓpositũ materia dicit̃ ens nõ in potẽtia obiectiua sed subiectiua. nõ obiectiua dico ut albedo ante q̃z fit: qz eẽt simpliciter nõ ens: tum qa ens in potẽtia obiectiua nõ est subiectũ trãsmutationis sed terminus. sed materia est in potẽtia subiectiua eo modo quo superficies est in potentia ad albedinẽ: ita q̃ materia est ens receptiuũ act⁹ substãtialis p̃mo ⁊ actus accidẽtalis secũdario. ¶ Notãdũ insuper q̃ act⁹ põt sumi dupliciter. vno mõ ꝓut distinguit̃ cõtra potẽtiã obiectiuã: ꝑm que. ſ. actum ⁊ potentiã totũ ens diuidit̃: ⁊ sic actus nõ cõuertit̃ cũ forma. Secundũ hoc enim omne qð est extra causam suã est in actu. Alio modo sumit̃ actus ꝑm qð loquit̃ Ari. 7° metaphyſice: ꝓo actu distinguente formali specifico ⁊ recepto. ⁊ sic distinguit̃ cõtra receptiuũ siue potentiã subiectiuã. Materia ergo ſz sit ens actu entitatiuo: qz. ſ. est aliquid extra suã causam tamẽ distinguit̃ cõtra actũ secũdo modo dictũ ſ. cõtra actũ distinguentẽ formalẽ ⁊ specificã. Et ita describit̃ per ens in potẽtia: qz maxime est receptiuum actus. ¶ Itẽ notandũ q̃ ſz materia non possit naturaliter esse sine forma: bñ tm̃ põt esse supnaturaliter seu per diuinam potentiã absq; ꝺdictione ꝑm Sco. ubi supra. Qð sic ꝓbat. Absolutũ distinctum ⁊ ꝓius alio absoluto põt esse sine ꝺdictione sine ipso. materia est absolutũ distinctũ ⁊ ꝓior forma quacũq; substãtiali uel accidẽtali. ergo põt eẽ sine alio absoluto. maior est nota ⁊ minor patet. q̃ eniz materia sit quid absolutũ patet: qz facit cõpositionem realẽ ⁊ absolutã. q̃ etiã sit ꝓior forma saltẽ ordine

nature

nature patet qz est receptiua forme z fundamentū eius. de quo magis videbiť p̄mo phyſicox. ¶ Itez notandū qp materia p̄t sumi duplr. vno modo pro prima materia de qua dictū est: que est subiectū generationis z corruptiōis: z de se nō includit formā. Allio modo p̄t sumi magis large pro oi illo qđ concurrit ad cōpositionē alterius: z habet rationē potētialis z pfectibilis: z sic reperiť materia tā in rebꝰ naturalibus q̄z artificialibꝰ: tā corporalibꝰ q̄z spūalibus. Et sic genꝰ habet rōnez materie: z illa que sunt in genere hoc modo hñt materiā qz icludūt realitatē generis que est potētialis z pfectibilis per realitatē dīe ut dictū est in p̄cedētibꝰ. Sic etiā materia iformata forma impfectiori que ordiať ad determinatam formā dicit materia respectu forme pfectioris: respectu cuius est in potētia: z p̄t dici materia secūda. Hoc etiā modo materia iformata ultia z cōplectiua forma p̄t dici materia scōa respectu forme accidētalis cuiꝰ est receptiua: z ad quā est in potentia sicut ferrū est in potētia ad formam cultelli. Et hoc modo sumiť materia in ꝓposito. Hec autē est duplex: qz q̄dam est ꝑmanens: que. ſ. remanet in suo effectu sub ꝓpria forma: sicut lignū remanet sub ꝓpria forma in forma statue. Allia est que nō remanet sub ꝓpria forma: sed de vna forma trāsit ad aliam: ut farina z aqua in pane: fenuz z felix in vitro. Locus a causa materiali est habitudo ipsius ad suū effectū: z tenet affirmatiue de eē ad posse in q̄libet materia tā ꝑmanēte q̄z trāseunte: ut ferruz est: ergo arma ferrea p̄nt esse. farina z aqua sunt. ergo panis p̄t esse. Maria. Posita causa materiali p̄t poni eius effectꝰ. Cū enī ipsa sit in potētia respectu sui effectus ipsa posita p̄t effectꝰ eius poni quātum est ex parte eius. Et hoc modo p̄t argui nō solū a materia ex qua: sz etiā a materia in qua cuiusmodi est subiectū respectu accidētis: uel a materia circa quā ut est subiectū uel obiectū respectu scie uel habitꝰ: ut corpus est. ergo albū p̄t esse: ul' scibile est. ergo scia p̄t esse. Ab effectu aūt materie ꝑmanētis ad ipsaz arguiť ab eē effectꝰ ad esse cause. Maxima. Posito effectu cause materialis ꝑmanētis ponit z materia ꝑmanēs. Ab effectu vo materie trāseūtis ad suā causam arguiť ab esse ad fuisse: ut panis est ergo farina z aq̄ fuerūt. Nō aūt arguiť ab esse effectu ad eē talis materie: qz materia trāsiēs nō remanet in suo effectu quātum ad suā formam.

¶ Cōtra p̄dicta arguiť qz nō sequiť ligna z lapides sunt: ergo domꝰ p̄t esse: posito q̄ non sit edificator Itez nō sequiť. Cultellus est ergo ferrū est: qz cultellos p̄t fieri ex ligno uel alio metallo. ergo locus ab effectu cause materialis permanētis nō tenet affirmatiue. ¶ Rūdeo ad p̄mū dico q̄ ad esse cause materialis nō segtur possibilitas effectꝰ respectu oium causarū eius. sed bñ sequiť possibilitas effectꝰ quātū est ex parte materie. ¶ Ad scōm dico q̄ ibi nō arguitur ab effectu cause materialis ad suā causaz. qz cultellus ligneus nō est effectꝰ ferri sed bene sequiť cultellus ferreus est. ergo ferrū est.

Forma est que dat esse rei z cōseruat eam in esse. Locꝰ a causa formali est habitudo ipsius cause formalis ad suū effectū. z tenet constructiue z destructiue. Constructiue sic. Albedo est: ergo albū est. Maria. Posita causa formali ponitur z eius effectus. Destructiue sic. albedo non est: ergo album non est. Maxima. Remota causa formali removetur z eius effectus. Econtra vo est de effectu cause formalis.

¶ Postq̄z auc. determinauit de materia: nunc ꝓsequēter tractat de forma dicēs q̄ forma est que dat esse rei z eā ꝓseruat in eē: qz via generatiōis forma sequiť materiaz. ideo post locum a causa materiali agit auc. de loco a causa formali diffiniēdo ipāz formā: in qua diffinitiōe subintelligiť causa loco generis. Et ponit que dat esse rei ad differētiā materie que lz sit p̄ncipiū intrinsecū cōpositi nō tñ dat sibi eē specificū sz forma ut dictū est. que si sit forma substātialis dat eē substātiale: z si sit accidētalis dat eē accidētale. ponit aūt. z ꝓseruat eā in esse ad differētiā cause efficientis z finalis que q̄q̄z requirunť tñ ad fieri illius rei z nō quātum ad esse. sed forma semp requiriť ad esse rei. Et lz p̄ma causa det esse oi creature z eaz in esse ꝓseruet: hoc est extrinsece z effective: nō intrinsece z formalr sicut hic sumiť. Locus a causa formali est habitudo ipsius ad suū effectuz: z tenet ꝓstructiue a causa ad effectū: z ecōuerso ab effectu ad causā: ut albedo est: ergo albū est. Maria. Posita causa formali ponit eius effectꝰ: z ecōuerso Destructiue sic albedo nō est: ergo albū nō est. Maxima. Remota causa formali removet eius effectꝰ z ecōuerso. ¶ Et notāduz q̄ iste maxime sunt uere non de fundamentis absolute consideratis: sed de fundamentis acceptis sub relatiōibus. Et ideo de aīa separata a corpore. nō sequiť anima est: ergo hō est: qz tunc aīa nō stat sub relatione cause formalis. Hoc idem patet in forma accidentali. virtute enīz divina posset esse albedo sine subiecto: z tūc non sequiť: albedo est: ergo albū est: qz tūc albedo nō esset causa formalis in actu.

Finis est gratia cuius aliquid fit. Locus a causa finali est habitudo ipsiꝰ ad suū effectū z est cōstructiuꝰ z destructiuus. Cōstructiuꝰ sic. Beatitudo est bona: ergo vtus est bona. Maxima. Cuiꝰ finis bonus est: ipm quoq̄z bonū est. Destructiue sic. Pena nō est bōa ergo peccatū nō est bonū. Maxima. Cuius causa est mala ipm quoq̄z malum est. Econuerso autē est de loco ab affectu cause finalis. ¶ Finis est cuiꝰ gratia aliqd fit: qz finis est ultimꝰ in executiōe iō de causa finali post ceteras causas determinat auc. p̄° ipsaz diffiniēs. ¶ Circa qđ sciēdū q̄ finis duplr accipiť. vno modo pro termino durationis: ut mors q̄q̄z dicit finis hois z terminus. pe stis etiā dicit finis eius. Et sic nō sumiť in ꝓposito. hoc enī modo finis nō habet ratiōez cause. alio modo sumiť finis pro illo qđ monet efficiēs ad agendū seu ad qđ eius opatio ordinať: z hoc modo finis est causa: z sic sumiť in ꝓposito. Mediū aūt ordinatuz ad talem finē assequēdum est effectꝰ eius: sicut virtus ordinať ad beatitudinem. Locus a causa finali est habitudo eius ad suū effectum: z tenet affirmatiue respectu hoꝝ p̄toꝝ bonum z malum: arguēdo a causa ad effectū: z ecōuerso: ut beatitudo est bona ergo virtus est bona. occidere hoiez est malū: ergo gladium fabricare ad hoc est malū. Maxima. Cuius finis bonum est ipsum quoq̄z bonus est. z cuius finis malus est ipsum quoq̄z malū est. Contra hoc arguiť sic. non sequiť. Dare elemosynam est bonū ergo furari ꝓpter hoc est bonū: qz teste apostolo. nō

sunt faciēda mala ut eueniant bona: ꝛz ergo finis sit bonus: tamē qđ ad ipm ordinat nō est bonū. ℟o° q illa maxima est intelligēda de illo qđ ordinat ad bonum finem ſm dictamē seu iudiciū recte ratiōis cuiusmodi nō est furari ꝓpter elemosynā tribuendā. Hoc enim non ꝓuenit a dictamine rationis recte sed erronee.

De generatione.

¶ Generatio est progressio a nō esse ad esse. Locus a generatione est habitudo ipsius generationis ad suuz generatū. Et est ꝯstructiuꝰ ⁊ destructiuus. Constructiue tenet sic. generatio domus est bona ergo domꝰ est bona. Maxima. Cuiꝰ generatio est bona ipsuz quoqz bonū est. Destructiue sic. generatio latronum est mala: ergo latro est malus. Maxima. Cuius generatio mala est: ipsum quoqz generatuz malum est Econuerso autem est de loco a generato.

¶ Ostēdz auc. determiauit de loco a causa ⁊ effectu. hic ꝓsequēter determiat de loco a generatione ⁊ corruptiōe. Et ꝓmo diffinit generatiōem di. q generatio est ꝓgressus de non esse ad eē. Circa qđ notādum q generatio hic nō sumit stricte pro generatione forme substātialis: ꝛz sumit large pro acqsitiōe cuiuscūqz forme: siue substātialis siue accitalis que dicit generatio simplr: siue accītalis que dicitur generatio ꝛz qđ. Locꝰ a generatiōe est habitudo generatiōis ad genitū: ⁊ econuerso a genito ad generatiōnē respectu hoꝝ ꝑdicatoꝝ bonū ⁊ malū: ut generatio domꝰ est bona. ergo domꝰ est bona. Generatio furis est mala: ergo fur est malus. Maxia. Cuiꝰ generatio est bona ipꝫ quoqz bonū est. ⁊ cuiꝰ generatio est mala ipm quoqz malū est. Cuiꝰ rō est qꝛ generatio ⁊ genitū dicunt vnū ⁊ idem eē: sed generatio importat ipm esse in fieri: qꝛ ſm cōmentatorē: motus est forma fluens seu in fieri. genitū vo in esse ꝑfecto ⁊ cōpleto: ⁊ ideo si generatio est bona bonitate que est ex parte ipsiꝰ geniti ad qđ terminat: oportet genitum esse bonuz: ⁊ econuerso si genitum sit bonū generatio erit bona: ⁊ si sit malū generatio erit mala.

Corruptio est ꝓgressio ab esse ad non esse Locꝰ a corruptiōe est habitudo corruptiōis ad corruptū. Et est ꝯstructiuꝰ ⁊ destructiuꝰ. Cōstructiue tenet sic. Corruptio antichristi est bona: ergo antixꝑs est malus. Maxima Cuiꝰ corruptio bona est: ipꝫ corruptū malū est. Destructiue sic. corruptio domꝰ est mala: ergo domꝰ est bona. Maxima. Cuiꝰ corruptio mala est: ipm quoqz bonū est. Et econuerso est de loco a corrupto.

¶ Declarat hic auc. de corruptione dicens: corruptio est ꝓgressus ab eē ad nō esse. Et capit hic progressus pro mutatiōe in cōi que dicit dependētiam cuiuscqz forme siue substātialis siue accidētalis. Locus a corruptione est habitudo corruptiōis ad corruptum. ¶ Circa qđ notandū q non esse rei est opposituz ipsius esse rei: ⁊ ideo corruptio que essentialiter importat non esse rei est quodāmodo oppositaꝛ rei que corrumpitur. Non sic generatio opponitur rei que generat: sed generatio ⁊ genituz dicunt vnū ⁊ idē esse rei: ut ꝓmissuz est. Et inde est qđ arguit re spectu diuersoꝝ ꝑdicatoꝝ a corruptiōe ad corruptū ⁊ econuerso ꝛz in loco a generatiōe arguatur respectu eiusdē ꝑdicati. Vñ si arguit in loco a corruptiōe. Corruptio antixꝑi est bona. ergo antixꝑs est malus Maxima. Cuius corruptio est bona ipm quoqz malum est. uel sic. Corruptio domus est mala: ergo domus est bona. Maxima. Cuius corruptio est mala ipsum quoqz bonum est. Ratio hoꝝ patet: qꝛ corruptio dicit non eē rei. nō esse aūt boni est malū: ⁊ non esse mali est bonū. Similiter tenet locꝰ a corrupto ad corruptionē formādo eodem modo argumēta ⁊ maxias trāsponēdo terminos tm̄. ¶ Sed ꝓtra ꝓdicta arguitur sic. Non sequit. Latro est malus: ergo generatio eius est mala. qꝛ pōt stare q habuerit perfectam generationē. ergo nō tenet locus a generato ad generationem. Itez non sequit. Corruptio xꝑi fuit bona ergo xꝑs fuit malus. ergo locus a corruptione ad corruptum non semp tenet. ¶ Rūdeo ad ꝓmum dico q accipiendo malum vniformiter in generatione ⁊ generato bene sequit: ut si latro sit malus in esse moris: sequit q generatio eius inquātum huiusmodi: siue inquātuz latro fuerit mala. Et sic debent sumi bonū ⁊ malum: ad hoc ut huiusmodi loci ualeant. argumētum aūt ꝓcedit de generatione latronis in esse nature. Et si arguatur q generatio naturalis latronis fuerit ꝑfecta ⁊ bona in eē moris: qꝛ potuit generari a castis ⁊ sanctis parētibus. Rūdeo q talis non generat a sanctis parentibꝰ inquantum latro. sed inquātuz animal uel hō. ¶ Ad secundū dico q ꝛz corruptio xꝑi fuerit bona per accidens: siue quo ad nos: nō tamē fuit bona ſm se ⁊ inquantum destructiua xꝑi: ideo non fuit bona in ratione corruptiōis ⁊ perditionis ad corruptū. In istis aūt locis debet argui de bonitate ⁊ malitia que cōueniunt per se corruptioni ⁊ corrupto.

¶ Usus ut hic sumit est operatio rei siue exercitium ipsius. ut equitare est operatio equi ⁊ secare securis. Locus ab usibus est habitudo ipius operationis ad id cuiꝰ est opatio siue usus. ⁊ est constructiuus ⁊ destructiuus. Cōstructiuus sic. eqtare est bonū. ergo equꝰ est bonus. Maxima. Cuius usus bonꝰ est: ipm quoqz bonū est. Destructiuꝰ sic. occidere hominem malū est: ergo occisoꝛ est malus Maxia. Cuiꝰ usus malus est: ipꝫ quoqz usitatū malū est. Econtra est de loco ab usitato.

¶ Uterius declarat auc. de loco ab usibus. Et ꝓmo diffinit qđ sit usus di. q usus est opatio siue exercitiū rei. Est nāqz usus opatio qua utimur aliq̄ re: ut secare est opatio qua utimur securi: ut instrumento. ⁊ equitare est opatio qua utimur equo. Securis autē seu equus dicit res usitata. Locus ab usibus est habitudo usus ad usitatuz: ⁊ tenet affirmatiue respectu hoꝝ ꝑdicatoꝝ bonū ⁊ maluz ut secare est bonū: ergo securis est bona. Occidere est malum: ergo occisoꝛ est malus. Maxima. Cuiꝰ usus bonus est ipum quoqz bonū est. Et cuius usus malus est ipsum quoqz malū est. Quod nō est intelligendū de bonitate uel malitia simpliciter: sed per comparationē ad ipsum usum. ⁊ econuerso potest argui de usitato ad ipm usuz. ¶ Sz cōtra predicta arguitur sic. Non sequitur. usus legiz est malus: ergo leges sunt male: qꝛ antecedens potest esse uerum: ⁊ consequens falsum. Potest enim aliquis male uti

legibus

legibus:ut peruertẽdus iustitiã ꝛ oppꝛimendũ pau peres. Item põt aliquis male uti pane: ut si utatur pane ad percutiẽdum:ꝛ tamẽ nõ ſequꝛ q panis ſit malus. Item videꝯ q iſte locus non differat a loco cauſe finalis.qꝛ finis eſt illud ad qõ res oꝛdinaꝯ.ſed uſus eſt huiuſmodi reſpectu rei uſitate:ut equus oꝛ dinatur ad equitandũ:ergo locus ab uſibus ꝛ locꝰ a cauſa finali ẽrũt idem. ¶ Rñdeo ad pmum dico q uſus ad quẽ ſunt leges oꝛdinate eſt bonꝰ ſicut ꝛ ipſe leges. Sunt enĩ oꝛdinate ad pacẽ ꝛ iuſtitiam cõſeꝛ uandas. Si vo aliquis utaꝯ ipſis puerſe non utitur ipſis ad illud ad qõ ſunt inſtitute. Unde talis magis dicit abuti legibꝰ q uti. ¶ Ad aliud idem dicẽdus eſt de uſu panis. Ad aliud dico q qz uſus poſſit ha bere ratione finis:ut dictũ eſt in pcedentibꝰ iſti ta men loci ſunt diſtincti. Nõ enĩ eſt incõueniẽs ſuper eandẽ rem diuerſos locos fundari ſm diuerſas ha bitudines ibi cõſideratas. vñ ipſa opatio ſm q res uſitata eſt ad ipſam oꝛdinata poterit fundare locuz a cauſa finali:ſm vo q eſt per utentẽ exercitata fun dabit locum ab uſibus.

Cõmuniter accidẽtia ſunt duplicia. Que dam enĩz ſunt que aliqñ ſe conſequũtur ꝛ aliquãdo nõ:ut comtus ꝛ adulter.ꝛ ab his non ſumit locus dyalecticus: qz ſophiſticꝰ. Alia ſunt quoꝝ vnuz ſemp ſequitur ad aliud.ut penitere ſequit ad deliquiſſe.ꝛ ab his ſumit locus dyalecticus. Et tenet cõſtructiue ꝛ de ſtructiue. C Cõſtructiue ſic iſte penitet:ergo de liquit. Maxima. Si cõmuniter accidentiũ poſterius ineſt ꝛ pꝛimum infuit. Deſtructi ue ſic. Iſte non deliquit:ergo non penitet. Maxima. Si communiter accidentiũ pꝛiꝰ non ineſt:ꝛ poſterius non inerit.

¶ Deinde tractat auctoꝛ de loco a cõiter accidentibus. Talia vo ſunt duplicia ſicut patet in tertu. ¶ Cõtra hoc arguit dupliciter. pmo ſic. xps nõ delinquit ꝛ tñ penituit cuz peccata nꝛa in coꝛpoꝛe ſuo poꝛtauit ſup lignũ. Penitere enĩ eſt penã tenere.ergo in his nõ ualet argumẽtum negatiue. Itẽ deũ penituit hoiem feciſſe:ut habeꝯ in libꝛo Geñ. ꝛ tamẽ deus nõ delinquit.ergo in his nõ ualet argumẽtum a poſteriori affirmatiue. ¶ Rñdeo ad argumenta. Ad pmum dico q qz xps penã peccatoꝝ noſtroꝝ poꝛtauerit:nõ tamẽ penituit ppꝛie loquẽdo. Peni tentia enĩ pꝛopꝛie eſt doloꝛ uoluntarie aſſumptꝰ pꝛo peccato a ſe cõmiſſo. Dicitur tamẽ aliqs penitẽtiam agere pꝛo delicto alterius extenſo noie penitentie. ¶ Ad ſecũdum dico q ibi eſt locutio metapho rica. Dicimus enĩ deũ penituiſſe:qꝛ ad modũ peni tentis ſe habuit delendo opus qõ fecerat.

De locis extrinſecis.

Sequitur de locis extrinſecis. Quid autẽ ſit locus extrinſecus dictum eſt pꝛius. Locoꝝ autẽ extrinſecoꝝ aliꝰ eſt ab oppoſitis.alius a maioꝛi.alius a minoꝛi.aliꝰ a ſimili.alius a ꝓpoꝛtione.aliꝰ a trãſumptio ne.alius ab auctoꝛitate. Itez oppoſitoꝝ qua tuoꝛ ſunt ſpẽz.ſ.relatio.cõtrarietas.priuatio ꝛ cõtradictio. Relatiue oppoſita ſunt quoꝝ alterum ſine altero nõ poteſt eſſe. Locus a re latiuis eſt habitudo vnius relatiuoꝝum ad aliud.ꝛ eſt cõſtructiuus ꝛ deſtructiuus. Con ſtructiuus ſic.pater eſt:ergo filius eſt.ꝛ filius eſt:ergo pater eſt. Maxima. Poſito vno re latiuoꝝ neceſſario ponitur ꝛ reliquum. De ſtructiue ſic. Pater nõ eſt:ergo filius non eſt ꝛ ecõuerſo. Maxima. Remoto vno relati uoꝝum remouetur ꝛ reliquũ. Locus vo a re latiue oppoſitis tenet ſolũ deſtructiue ſic.ſoꝛ tes eſt pater platonis:ergo nõ eſt filius eius.

Poſtq̃z auc. determinauit in pcedẽtibꝰ de lo
p cis intrinſecis.hic ꝓſeq̃ntur determiat de lo cis extrinſecis. Eſt aũt locꝰ extrinſecꝰ qñ ter minus inferens eſt extra eſſentiã termini illati. Et diuidit per locum ab oppoſitis a maioꝛi:a minoꝛi: a ſimili:a ꝓpoꝛtione:a trãſumptione:ab auctoꝛita te. Locus ab oppoſitis eſt habitudo vniꝰ oppoſito rum ad reliquũ. Et diuidit ſm quatuoꝛ ſpẽs oppoſi tionis.ſ.oppoſitionẽ relatiuã cõtrariam priuatiuaz ꝛ cõtradictoꝛiã:de qbꝰ nota ea que dicta ſunt in poſt pꝛedicamentis. ¶ Circa relatiue oppoſita ſciendũ q alius eſt locus a relatiuis alius a relatiue oppo ſitis. Locus a relatiuis attendit ſm habitudinẽ coꝛ relatiuoꝝ ad inuicẽ:qꝛ vz poſita ſe ponũt ꝛ perem pta ſe perimũt:ut dictũ eſt in pdicamento ad aliqd ut ſi pater eſt filius eſt. Si pater nõ eſt filius non eſt: ꝛ ecõuerſo. Locus vo a relatiue oppoſitis attẽditur ſm repugnantiã quã habent ad eſſe in eodẽ reſpe ctu eiuſdem:ut ſi forꝛ.eſt pater platonis ſequit q nõ eſt filius eiꝰ. Maxima. Poſito vno relatiue oppo ſitoꝝum in vno ſubiecto ab eodẽ remouet reliquuz. Unde relatiue oppoſita ſe excludunt mutuo reſpe ctu eiuſdẽ. ¶ Sed cõtra pꝛedicta arguit ſic.antece dẽs ꝛ conſequẽs ſunt relatiua iter ſe cũ in oi loco ſit ha bitudo termini inferẽtis ad terminũ illatũ ergo oꝰ locꝰ eſt a relatiuis. Nõ ergo debet locꝰ iſte diſtingui ab aliꝭ locis. Itẽ nõ ſequit forꝛ.eſt pꝛ hois:ergo non eſt filiꝰ hois:ꝛ tamẽ arguit ibi a relatiue oppoſitis. ¶ Reſpondeo ad pmũ q qz in oi loco ſit habitudo termini inferẽtis ad teminũ illatum: nõ tamẽ ter mini ſubſtracti ſunt eſſentialiter relatiui:qõ requiri tur ad iſtum locũ. ¶ Ad ſecũdum dico q ibi nõ ar gmitur a relatiue oppoſitis:qꝛ forꝛ.non dicit pater ꝛ filius reſpectu eiuſdẽ:ſed reſpectu diuerſoꝝum.

Contrarietas eſt cõtrarioꝝuz oppoſitio:ut albi nigri. Contrarioꝝum quedam ſunt me diata:ut album ꝛ nigruz: iter que ſunt medij colores. Quedam vo immediata:ut ſanum ꝛ egruz circa animal. Locus a ctrarijs eſt ha bitudo vnius contrarioꝝum ad reliquum.ꝛ tenet cõſtructiue ꝛ deſtructiue. Conſtructiue ſic.hoc animal eſt ſanum:ergo non eſt egruz. Maxima. Poſito vno cõtrarioꝝum remo uetur ꝛ reliquuz. Deſtructiue tenet tñ in cõ trarijs immediatis cum cõſtãtia ſubiecti. ut hoc animal non eſt ſanum: ergo eſt egrum. Maxima. Remoto vno contrarioꝝum po nitur reliquum ſubiecto manente.

¶ Contrarioꝝum quedã ſunt mediata:ꝛ quedã im mediata. Contraria mediata ſunt illa inter que ca dit aliqua forꝛma media eiuſdem generis que parti cipat utrunqz extremũ:ut album ꝛ nigruz inter que cadunt rubeuz: viride:croceũ:ꝛ alij medij coloꝛes.

Immediata aũt dicunt illa inter que nõ cadit medium ſm formã. bene tamẽ cadit medium ſm ſubiectũ qđ dicit mediũ per abnegationẽ utriuſq; ut ſanum ⁊ egrũ: lignũ enim nec eſt ſanũ nec egrũ. Locus a cõtrarijs eſt habitudo vnius cõtrariorum ad reliquũ: ⁊ tenet affirmatiue. ſ. a poſitiõe vni⁹ ad remotionem alteri⁹ tam in cõtrarijs mediatis q̃ imediatis: ut ſor. eſt albus: ergo nõ eſt niger. ſor. eſt ſanus: ergo nõ eſt eger. Maxima. Poſito vno cõtrariorũ in aliquo ſubiecto ab eodẽ remouet reliquũ: qđ patet q⁹ cõtraria ſunt forme maxime diſtantes que vicißim inſunt: ⁊ mutuo ſe expellunt: ut patuit in poſt ꝑdicamẽtis. In ⁊trarijs aũt imediatis tenet deſtructiue. ſ. a negatiõe vnius de aliquo ſubiecto ad poſitionem alterius: ut ſor. nõ eſt ſanus. ergo eſt eger. Maxima. Remoto vno ⁊rioꝝ imediatoꝝ ponitur reliquũ. Ad hoc aũt duo requirunt. ꝓmo conſtantia ſubiecti: q⁹ videlicet ſubiectũ ſit in rerũ natura. Et ideo nõ ſequit. antixp̃s nõ eſt ſanus. ergo eſt eger. ſecũdo requirit q⁹ arguat reſpectu ſubiecti determiati: qđ videlicet ſit aptum natũ recipere huiuſmodi ⁊traria: ⁊ ideo nõ ſequit. Lignũ nõ eſt ſanũ: ergo eſt egrum. q⁹ lignũ non eſt ſubiectũ aptũ natum ad ſuſceptionem ſanitatis uel egritudinis. Sed ⁊tra p̃dicta arguitur de ſcuto cuius medietas eſt alba ⁊ medietas nigra: q⁹ nõ ſequit hoc ſcutũ eſt album: ergo nõ eſt nigrũ. ergo locus a ⁊ꝝ non tenet affirmatiue. Rñdeo q⁹ antecedẽs eſt falſum: q⁹ tale ſcutũ nec eſt ſimpliciter album: nec ſimpliciter nigrum: ſed tñ ſm quid.

Que autẽ ſunt priuatiue oppoſita dictum eſt prius. Locus a p̃uatiue oppoſitis eſt habitudo priuationis ad habitũ: uel habit⁹ ad priuationem. ⁊ tenet conſtructiue. ut iſte eſt videns: ergo non eſt cecus: uel eſt cec⁹: ergo nõ eſt videns. Maxima. Poſito vno priuatiue oppoſitoꝝ reliquum. Deſtructiue nõ tenet niſi cum conſtantia ſubiecti: ⁊ cum tpe determinato a natura. Catulus enim nõ dicit videns nec⁹ cec⁹ añ nonũ diẽ. Et puer nõ dicit edentulus añ tps determinatũ a natura.

¶ Deinde determinat auc. de p̃uatiue oppoſitis quoꝝ vnũ dicit negationẽ alterius in ſubiecto apto ad talem formã. ¶ Circa qđ notandũ q⁹ dupler eſt priuatio: quedã pfecta: alia impfecta. Priuatio pfecta ſiue ꝓprie ſumpta eſt que p̃uat habitũ ſeu formã ⁊ tollit principiũ ꝓximũ eius: ut cecitas que priuat viſum ⁊ tollit debitam diſpoſitionẽ oculi ad videndum. De iſta itelligit dictũ Ari. in p̃dicamẽtis q⁹ a p̃uatione in habitũ impoſſibilis eſt regreſſus. Alia eſt priuatio magis large ſumpta: q⁹ z priuet habitũ nõ tamẽ ei⁹ p̃ncipium corrũpit: ut quies eſt priuatio motus: ⁊ tenebra eſt priuatio lucis: ⁊ ignorãtia ſcientie. Et ab hac bene eſt poſſibilis regreſſus ad habitum ſeu formã quã p̃uat. Locus a p̃uatiue oppoſitis eſt habitudo p̃uatiõis ad habitũ ⁊ ecõuerſo: ⁊ tenet affirmatiue. ſ. a poſitione vnius ad negationẽ alterius: ut ſor. eſt videns. ergo nõ eſt cecus. uel eſt cec⁹ ergo nõ eſt vidẽs. Maxima. Poſito vno priuatiue oppoſitoꝝ remouet reliquum. Negatiue vo non tenet niſi cũ conſtantia ſubiecti ⁊ tempore determiato a natura. Unde nõ ſequit. Antichriſtus nõ eſt videns: ergo eſt cecus: q⁹ antixp̃s nondũ eſt. Item nõ ſequit Catulus ante nonũ diem non eſt videns: ergo eſt cecus: q⁹ non habet tempus determinatuꝝ a natura ad videndũ. Item nõ ſequitur. Lapis non eſt videns: ergo eſt cecus: q⁹ cecitas dicit carentiã viſus in ſubiecto apto nato cuiuſmodi nõ eſt lapis. Non ualet etiã argumẽtum a negatiõe actus ad poſitionẽ p̃uationis qñ priuatio dicit nõ ſolũ negationẽ actus: ſed etiã corruptionẽ principij ipſius: ⁊ iõ de illo qui dormit uel claudit oculos nõ ſequit: iſte non videt actu ergo eſt cecus.

Contradictio eſt oppoſitio cuius ſ̃z ſe nõ eſt dare medium. Locus a cõtradictorie oppoſitis eſt habitudo vni⁹ contradictorie oppoſitorũ ad reliquum ut ſortẽ ſedere eſt uerũ ergo ſortez non ſedere eſt falſuz. Maxima. Si vnũ ꝯdictoriorum eſt uerũ: reliquũ erit falſum. ¶ Conſequẽter auc. agit de ꝯdictione ipſam diffiniendo ſic. Contradictio eſt oppoſitio cui⁹ ſm ſe nõ eſt dare mediũ. ¶ Circa qđ notandũ q⁹ carere medio aliter cõuenit contrarijs imediatis uel priuatiue oppoſitis: aliter ⁊tradictorijs. Contraria enim imediata ſ̃z nõ habeãt mediũ ſm ſe ſiue ſm formaz habent tamẽ mediũ per accidens ſiue ſm ſubiectũ ut lapis nec eſt ſanus nec eger. Contradictoria vo nullo mõ habẽt mediũ. ꝓbaf q⁹ quãdo aliqd per ſe ieſt alicui eius oppoſitũ ſibi nõ ꝓuenit nec per ſe nec per accidens. Sed carere medio ineſt cõtradictioni per ſe: ut patet ex eius diffinitiõe: ergo nullo modo ſibi cõuenit habere mediũ. Eſt aũt dupler cõtradictio. ſ. ꝓpoſitionũ ternioꝝ. ⁊ de ꝑma dictũ eſt in primo tractatu. de ſecũda vo dictum eſt in poſt predicamẽtis. Termin⁹ enim ſumpt⁹ cũ negatiõe ⁊ ſumptus ſine negatiõe cõtradicũt: ut homo ⁊ nõ homo. Unde de quolibet uerum eſt dicere q⁹ eſt homo uel nõ homo: ut ibi fuit declaratũ. Locus a cõtradictorijs eſt habitudo vnius cõtradictorij ad reliquum. ⁊ poteſt ſumi ſm vtrãq; contradictionẽ. Sed in cõtradictiõe propoſitionũ debet argui reſpectu horũ p̃dicatorũ uerum ⁊ falſum: ut ſor. currere eſt uerum ergo ſor. non currere eſt falſum. Maxima. Si vnũ cõtradictoriorum eſt uerũ reliquũ eſt falſum. In cõtradictione vo terminorum debet argui ab affirmatione vnius ad negationẽ alterius: ut ſor. eſt homo. ergo ſor. non eſt nõ homo. ¶ Et notãduz q⁹ Ariſto. in tertio thopicorũ ponit duas conſequẽtias circa oppoſita: quarũ vna dicit conſequẽtia ecõtrario. alia vo conſequẽtia in ipſo. conſequẽtia ecõtrario eſt quando ex oppoſito conſequentis infert oppoſitũ antecedẽtis: vt ſi eſt homo. eſt animal: ſi nõ eſt animal. ergo nõ eſt homo. conſequentia autẽ in ipſo eſt in qua ex eo q⁹ aliquod predicatũ affirmatur de aliquo ſubiecto oppoſitũ p̃dicati affirmat de oppoſito ſubiecti: ut iuſtitia eſt virt⁹: ergo iniuſtitia eſt vitiũ. Si enim oppoſitum in oppoſito ⁊ propoſitũ in ꝓpoſito. hoc eſt ſi oppoſitum vitij inſit oppoſito iniuſtitie: vitium inerit iniuſtitie. ¶ Sed ⁊tra hoc arguit ⁊ videtur q⁹ inter contradictoria ſit medium: q⁹ ibi eſt cõtradictio media. ergo ꝛc. ¶ Reſpondeo q⁹ z inter cõtradictoria ſit cõtradictio uel relatio ratiõis media: ⁊ ſic ſit ibi medium ſm rationẽ: non tamen ſm rem. Ipſa etiam relatio rationis non ſic mediat inter contradictoria quin de illa dicatur altera pars contradictionis. ⁊ non ambe partes ſimul. eſt enim ens uel non ens.

Sunt autem alia oppoſita que dicuntur

diſpara

diſpatà que nõ ſunt oppoſita ſm aliq̃ gen⁹ predicte oppoſitionis: ſz ſunt diuerſa. ut homo ⁊ aſinus. ⁊ a talibus ſumitur ſic argumẽtum. ſortes eſt hõ: ergo non eſt aſinus. ℳaior patet. ℳinor. De quocunq; dicitur vnum diſpatoꝝ abſtractiue: ab illo eodem remouetur ⁊ reliquum. dicitur notãter abſtractiue: quia ſi concretiue ſumerentur tũc nõ ſequereꝫ. qz nõ ſequiꝫ hoc eſt albũ: ergo nõ eſt q̃tũ: ſz bñ ſequiꝫ hoc eſt albedo: ergo non eſt quãtitas.

¶ Ulterius determinat auctor de loco a diſpatis. Sunt aũt diſpata illa que ſic habẽt rationes ſeparatas q̃ de inuicẽ non poſſunt uerificari: ut homo ⁊ aſinus. quãtitas ⁊ albedo: ſz aũt talia poſſent reduci ad aliquã oppoſitionum predictarũ ſub nulla tamen earuz per ſe: ⁊ formaliter includunt. ℒocus a diſpatis eſt habitudo vnius diſpatoꝝ ad reliquum ⁊ tenet affirmatiue. ut ſor. eſt hõ. ergo nõ eſt aſinus. ℳaxima. De quocũqz dicit vnuz diſpatoꝝ ab eo remouet reliquum. Nõ tenet aũt negatiue. nõ enim ſequit. non eſt homo ergo eſt aſinus. Accidẽtia etiam in cõcreto cum de ſe inuicẽ uerificentur nõ ſunt diſpata: ut albũ eſt quantum: ſed bene in abſtracto. Albedo eni non eſt quãtitas.

ℳaior ut hic ſumit̃ eſt quod ſupponitur alicui in potẽtia ⁊ virtute. ℳinus eſt qđ ei ſupponitur. ℒocus a maiori eſt habitudo ipſius maioris ad min⁹. ⁊ eſt ſemper deſtructiuus. ut rex non poteſt expugnare caſtrum ergo nec miles. ℳaxima. Si id quod magis videtur ineſſe non ineſt: nec id qđ min⁹ videt̃ ineſſe non inerit. ℒoc⁹ a minori eſt habitudo minoris ad maius. ⁊ eſt ſemp conſtructiu⁹. ut miles poteſt expugnare caſtrũ: ergo ⁊ rex. ℳaxia. Si id qđ minus videt̃ ineſſe ineſt: ⁊ id quod magis videur ineſſe inerit.

¶ Deinde determiat auc. de loco a maiori. Eſt autem maius ſicut patet in textu. ¶ Sed cõtra hunc locum arguiꝫ ſic. Epiſcopus nõ põt ducere vroꝛem ergo nec ruſticus. ⁊ tamen arguitur a maiori ad minus negatiue. ¶ Reſpõdeo q̃ ſz epiſcopus ſit maioris poteſtatis q̃ ruſticus: tamẽ illud p̃dicatuz ducere uroꝛẽ non magis videt̃ ineſſe epiſcopo q̃ ruſtico: imo ſibi repugnat. In hoc autẽ loco nõ debet argui a maiori ad minus abſolute: ſed debet argui reſpectu predicati quod magis videtur ineſſe vni q̃ alteri.

Similitudo eſt rerum differentium eadẽ qualitas. ℒocus a ſimili eſt habitudo vnius ſimilium ⁊ reliquum. ⁊ tenet ⁊ ſtructiue ⁊ deſtructiue. ℭonſtructiue ſic. ſicut riſibile ineſt homini: ita hinnibile ineſt equo. ſed riſibile ineſt homini ut propriuz: ergo hinnibile ineſt equo ut propriũ. ℳaxima. De ſimilib⁹ idez eſt iudiciũ. Deſtructiue ſic. ſicut riſibile ineſt hoi: ita hinnibile ineſt equo: ſz riſibile nõ ineſt hõi ut gen⁹: ergo nec hinnibile ieſt equo ut gen⁹. ℳaxia. De ſilibus idẽ eſt iudiciũ.

¶ Conſequenter determinat auc. de loco a ſimili. ℒocus a ſimili eſt habitudo vnius ſimilis ad reliquũ: ⁊ tenet affirmatiue ⁊ negatiue. Affirmatiue ſic Sicut riſibile ineſt homini ita hinnibile equo: ſed riſibile eſt ꝓpriũ hominis. ergo hinnibile equi. ℳaxima. Si vnũ ſimiliũ ineſt ⁊ reliquũ: uel de ſil'ib⁹ idez eſt iudiciũ. Negatiue ſic. Sicut riſibile eſt hois ita hinnibile eq: ſz riſibile nõ eſt accidens hõis: ergo nec hinnibile eq. ℳaxima. Si vnũ ſil'iuz nõ ineſt: nec reliquũ. Et debet argui per hũc locũ. de ſimilib⁹ iquã tũ ſunt ſimilia: ⁊ non inquãtũ ſunt diſſimilia. ¶ Sz cõtra arguiꝫ ſic. In loco dyalectico inferens debet eẽ noti⁹ illato: ſed vnum ſimile nõ eſt notius altero ergo locus a ſimili nõ eſt locus dyalectic⁹. maioꝛ eſt nota. minoꝛ ꝓbatur: quia ſimilia ſunt relatiua que ſunt ſimul natura. ¶ Reſpõdeo q̃ ſimile põt capi dupliciter uel formaliter ꝓrelatiõe ſimilitudinis uel fundamentaliter. p̃mo modo vnum ſimile non eſt notius altero: quia ſimilia ſunt relatiua equiparantie. ſecũdo modo vnum eſt notius ineſſe alicui ſubiecto q̃ aliud alteri: ſicut notius eſt riſibile ineẽ homini q̃ hinnibile equo. Et hoc modo ſumiꝫ loc⁹ a ſimili. ſcilicet pro fundamẽto quod denominatur a relatione ſimilitudinis. ℙrimo autẽ modo arguendo a ſimili ſm relationem ſimilitudinis eſt loc⁹ a relatiuis. ut ſoꝛ. eſt ſimilis platoni: ergo plato eſt ſimilis ſorti.

ℙroportio eſt rerum differentium eadez habitudo. ℒoc⁹ a proportione eſt habitudo vnius proportionabilium ad reliquuz. ut ſicut ſe habet rectoꝛ nauis ad nauem: ita ſe habet rectoꝛ ſcolarium ad ſcolas: ſed in naui regenda eligendus eſt rectoꝛ non ſorte ſed arte. ergo in ſcolis regendis eligendus eſt rectoꝛ non ſorte ſed arte. ℳaxima. De proportionalibus idem eſt iudicium. Differt autẽ iſte loc⁹ a loco a ſimili. quia in loco a ſimili ſumitur comparatio ſecundum ſimilitudinez inherentie. ut ſicut riſibile ineſt homini: ita hinnibile ineſt equo. In loco autez a proportione non attenditur ſimilitudo inherentie. ſed comparatio habitudinis. ut ſicut ſe habet rectoꝛ nauis ad nauem: ita ſe habet rectoꝛ ſcolarium ad ſcolas.

¶ Inſuper determinat auctoꝛ de loco a ꝓportione di. q̃ ꝓportio eſt rerũ differentiũ ſimilis habitudo. ¶ Circa qđ notandũ q̃ proportio ꝓprie eſt habitudo vnius quãtitatis ad aliã: ⁊ hec eſt dupler. ſ. equalitatis: cum. ſ. numerus equalis comparaꝫ numero equali: ut duo ad duo. Alia eſt ꝓportio inequalitatis cum ſcilicet numeri ſunt inequales. Unde aliquando numerus maioꝛ continet minoꝛem bis: ut ſe habent quatuoꝛ ad duo. ⁊ ſic eſt ꝓportio dupla. aliquã do continet ipſum ter: ut ſex ad duo: ⁊ ſic eſt ꝓportio tripla. aliquãdo vo quater. ⁊ ſic eſt ꝓportio quadrupla. ⁊ ſic in infinitum. aliquando vo numerus maioꝛ continet totum minoꝛem numerum ⁊ aliquam partem eius: ⁊ hoc fit multis modis. Si enim cõtineat totum ⁊ mediã partem eius dicitur proportio ſerquialtera: ut tria ad duo. Si autẽ contineat totũ ⁊ tertiam partem eiꝰ dicitur ſerquitertia: ſicut quatuoꝛ ad tria. Si vo totum ⁊ quartam partem contineat dicitur ſerquiquarta. ut quinqz ad quatuoꝛ. ⁊ ſic deinceps: de quo pamplius alias videbiꝫ. ℙroportionalitas autez fundatur ſuper proportiones.

Est enim ut dicit Euclydes 5° geometrie similitudo proportionum. Et hoc dupliciter q:uel ſm identitatem exceſſus uel ſm identitatez ꝓportionis ſi ſit identitas uel equalitas exceſſus dicitur proportionabilitas ariſmetrica. ut ſicut ſe habent ſex ad quatuor ita octo ad ſex. Sicut enim ſex excedũt quatuor in duab⁹ vnitatibus ſic octo ſex. Si autẽ ſit equalitas proportionis ſic dicit proportionalitas geometrica eo q maxime ualet ad geometricas mẽſuras Geometre enim ſm candẽ menſurã proportionez menſurant: ut ſicut ſe habet ſex ad quatuor: ſic duodecim ad octo. Sicut enim ſex ad quatuor eſt ꝓportio ſexquialtera ſic duodecim ad octo. Eſt ergo ibi identitas proportionis nõ tamẽ idẽtitas exceſſus plus enim duodecim excedit octo q̃ ſex quatuor. Sicut autem ſumit proportio in numeris ſic ſuo modo poteſt ſumi in magnitudinibus. Notandũ inſuper q ꝓportio aliquãdo ſumit a doctoribus pro habitudine rerum eiuſdem generis que in quadaz cõmenſuratiõe cõſiſtit ſm quã exceſſum aliquotiẽs ſumptum reddit excedens. ¶ Proportionalitas vo pro ſimili habitudine rerũ alterius generis. Sepe tamen vnũ ſumitur pro reliquo. Unde ꝓportio large poteſt ſumi pro quacũq; habitudine ubi etiaz eſt cõuenientia ſm analogiam. Locus a proportiõe eſt habitudo vnius proportionaliũ ad reliquũ: ut ſicut ſe habent quatuor ad duo ita ſex ad tria. ſed quatuor ad duo eſt ꝓportio dupla: ergo ſex ad tria eſt proportio dupla. Maxima. De proportionabilib⁹ idẽ eſt iudicium. Et per hũc locum põt argui a trãſmutata ꝓportione: quia ſm Euclydem. Si alique quãtitates proportiõabiles fuerint permutate proportionabiles erunt: ut ſicut ſe habent quatuor ad duo ita ſex ad tria: igitur comparando primũ ad tertiuz ⁊ ſecundũ ad quartũ: ſicut ſe habent quatuor ad ſex ſic duo ad tria: ſed quatuor ad ſex eſt proportio ſubſexquialtera: ergo duo ad tria erit proportio ſubſexquialtera. Differt autem locus iſte a loco a ſimili: q: ſimilitudo proprie dicit cõuenientiam in qualitate. Eſt enim ſimilitudo rerũ differẽtium eadẽ qualitas. lz poſſet extendi ad qualitatem eſſentialem. Unde dicit auctor q in loco a ſimili accipit comparatio ſm ſimilitudinem inherentium. Inherentia enim proprie reperitur in accidẽtalib⁹: lz large extendatur ad formas ſubſtantiales. Inter accidentia autem ſenſibilior eſt qualitas. ideo magis percipitur ipſam inherere. ¶ Proportio autem dicit comparationem quantitatum. ⁊ large extẽditur ad ſimilem habitudinem quarumcunq; rerum: ubi etiam nulla eſt cõuenientia in qualitate eſſentiali uel accidentali: ſed tñ ſm analogiam.

Tranſumptio eſt duplex. Quedam enim eſt quando dictio uel oratio vnuz ſignificãs tranſumitur ad ſignificandum aliud propter ſimilitudinem aliquam in eis reptam: ut hec dictio ridere tranſumitur ad ſignificandum florere: cum dicitur pratum ridet. Similiter oratio tranſumitur cum dicitur. littus aratur ideſt opera perditur. ſicut ſolet dici cuz quis inuanum laborat. ⁊ hec trãſumptio pertinet ad ſophiſticum. Alia eſt quando nomen magis notum ſumitur pro nomine minus noto: ut ſi debeat probari q philoſophus non inuidet ⁊ fiat tranſumptio ad hoc nomen ſapiens. ⁊ iſta trãſumptio pertinet ad dyalecticum. Locus a trãſumptione eſt habitudo trã ſumptionis ad tranſumptum. ut ſapiens nõ inuidet: ergo philoſophus nõ inuidet. Maxima. Quicquid alicui conuenit ſub nomine magis noto: eidem conuenit ſub nomine minus noto. differt autem iſte locus a loco a nominis interpretatione: quia in loco a nominis interpretatiõe accipitur diffinitio ſiue expoſitio nominis: ut ſi exponatur hoc nomen philoſophus per hoc quod eſt amator ſapientie. In loco autem a tranſumptione non accipitur expoſitio ſiue deſcriptio nominis ſz pro vno nomine min⁹ noto accipitur aliud nomen magis notum: per quod faciliter poteſt probari propoſitum.

¶ Ulterius determinat auctor de loco a tranſumptione. Eſt autem duplex tranſumptio. Quedã eſt quando vna dictio uel oratio ſignificãs vnum trãſumitur ad ſignificandum aliud propter ſimilitudinem in eis repertam: ut ridere quod ſignificat riſuz per os emittere trãſumitur ad florere: q: vtrũq; eſt gaudioſum. ⁊ iſta trãſumptio pertinet ad ſophiſticum. Alia eſt tranſumptio quãdo nomen magis notum ſumitur pro nomine minus noto: ut ſi ponatur ſapiẽs pro philoſopho: ⁊ iſta ptinet ad dyalecticum. Locus a tranſumptiõe eſt habitudo nominis magis noti ad nomen minus notũ. ⁊ tenet affirmatiue ⁊ negatiue: ut ſapiẽs currit: ergo philoſoph⁹ currit. Maxima. Quicqd ꝓuẽit alicui ſub noie magis noto ꝓuẽit ei ſub noie min⁹ noto. Et differt loc⁹ iſte a loco a nois iterpretatiõe: q: ibi accipitur diffinitio nominis: hic autem nomen magis notum pro minus noto. ¶ Circa quod notãdum q ſm aliquos iſte locus eſt idem cum loco a nominis interpretatione. quia tranſumptio ⁊ trãſumptum eandem rem important: ſicut interpretatio ⁊ interpretatuz. Alij vo ſequentes auctorẽ diſtinguunt locum iſtum ab illo: quia in loco a nominis interpretatione ſumitur diffinitio nominis que cõuertitur cuz interpretato. In hoc autem loco nomen magis notum ſumit pro nomine minus noto ſiue ꝓportent eandẽ rem ꝓuertibiliter ſiue non.

Auctoritas ut hic ſumitur eſt iudicium ſapientis in ſua ſcientia. Unde iſte locus ſolet denominari a rei iudicio. Locus ab auctoritate eſt habitudo auctoritatis ad illud quod per eam probatur. Et tenet conſtructiue ſolũ ut aſtronomus dicit celuz eſſe uolubile: ergo celum eſt uolubile. Maxima. Unicuiq; experto in ſua ſcientia credendum eſt.

¶ Demum determinat auctor de loco ab auctoritate. Eſt autem auctoritas iudiciuz ſapiẽtis uel experti in ſua arte. vnde auctoris iudicio denotat⁹ locus iſte. Locus ab auctoritate eſt habitudo auctoritatis ad aliud qõ per eã ꝓbat. Et tenet affirmatiue ut philoſoph⁹ dicit celũ ee uolubile ergo eſt uolubile Maxima. Cuilibet experto in ſua ſcientia credendum eſt. Quod eſt intelligendum de his que dicuntur ab experto inquantum expertus. Et ideo nõ ſequitur Ariſto. dicit mũdum nõ incepiſſe: ergo mundus non incepit. Non enim Ariſto. fuit expertus in omnibus

omnibus dictis suis. Iste autē locus nō tenet negatiue. vnde non sequitur. Aristotiles non dicit esse decem orbes celestes. ergo non sunt. De hoc dicit frater Ocham q̄ loc⁹ ab auctoritate est debilis nisi arguatur ab auctoritate illius qui fallere nec falli potest. Et ideo non sequitur. Aristo. dicit hoc: ergo est uerum quia ipe decipi potuit. Nec sequit Astrologus dicit sic: ergo ita est: quia quilibet astrologus decipi ⁊ decipere potuit. Multi etiam putātur experti qui non sunt ⁊ lz habeant memoriam eorum que viderunt uel audierunt: de his tamen certum iudicium non habent. Multi nāq; memoria vigētes habent iudicium ualde debile: uerūtamen qui experti communiter reputantur est reuerentia exhibenda: ⁊ dicta eorum non spernātur: nec reprobētur nec negentur ante q̄ cōstiterit q̄ sint dissona ueritati: sed suspensa teneatur sentētia: siue sint dicta antiquorum: siue modernorum.

De locis medijs.

Sequitur de locis medijs. Quid autē sit locus medius dictus est prius.

s

Locorum mediorum alius a coniugatis. alius a casibus. ⁊ alius a diuisione. Cōiugata ⁊ casus differūt sic. quia vniuocus siue principale siue abstractum quod idem est dicitur coniugatus cum suo denominatiuo. ut iustitia ⁊ iustū albedo ⁊ albus. Casus aūt dicunt̄ ea que cadūt a principali: ut iustū ⁊ iuste a iustitia. Et differentiam hanc assignat aristotiles in secūdo thopicorum. Locus a coniugatis est habitudo vnius coniugatorus ad reliquum: ut iustitia est bona: ergo iustum est bonum. Maxima. Quicquid conuenit vni coniugatorum conuenit ⁊ reliquo. ⁊ si vnus coniugatorum inest: inest ⁊ reliquum. Loc⁹ a casibus est habitudo vni⁹ casus ad reliquū ut iustum est bonus: ergo quod iuste fit bene fit. Maxima. Quod vni casui cōuenit: conuenit ⁊ reliquo. Et econuerso sumitur argumentum a casibus ⁊ a cōiugatis. Diuisionum alia fit per negationem. ut sortes est homo aut non homo sed non est non hō: ergo est homo. Maxima. Si aliqua duo condiuidant aliquod tertius: posito vno remouetur reliquum. Alia autem fit non per negationē ⁊ hec fit ser modis. tribus per se: ⁊ tribus per accidēs. Prima diuisio per se est generis in species. ut animalium aliud homo aliud brutum. Secunda est toti⁹ integralis in suas partes: ut domus. alia pars est paries. alia tectū alia fundamentum. Tertia vo est uocis in significata. ut canis alius latrabilis. ali⁹ piscis marinus. alius sydus celeste. Diuisionū vo per accidens. Prima est subiecti in accidētia ut animalium aliud sanum: aliud egrum. Secunda diuisio est accidentis in subiecta. ut sanorum aliud brutum aliud homo. Tertia est accidentis in accidentia. ut sanorū aliud calidum. aliud frigidus. Locus a diuisione est habitudo vni⁹ condiuidentius ad reliquū ut si sortes est animal. aut est animal rōnale aut irrationale. sed non est irrationale ergo rationale. Maxima. Posito vno membrorum diuidentium in aliquo subiecto: remouetur reliquum. ⁊ similiter in qualibet alia diuisione. Et hec de locis dicta sufficiant.

Istō; auctor determinauit de locis extrinsecis. hic consequēter determinat de locis medijs. Prius autez auctor determinat de locis extrinsecis q̄; medijs: q: intrinsecum ⁊ extrinsecum opponūtur. Opposita autem iurta seposita magis elucescunt. Quid autem sit loc⁹ medius dictum est prius: ⁊ diuiditur per locum a coniugatis a casibus ⁊ a diuisione. Coniugata sunt abstractū ⁊ ꝯcretus. Abstractum vo dicitur principale: ⁊ cōcretum dicitur sumptum q: sumitur ab alio: ut album ab albedine. Que dicuntur coniugata propter cōnexionem quā habent ad inuicē. Significat enim idē lz alio modo: quia concretum significat formam cū cadentia siue inherētia ad subiectum. abstractum vo sine tali cadentia. Locus a coniugatis tenet affirmatiue: ut albedo est color: ergo album est coloratum. Maxima. Si abstractum dicatur de abstracto: ⁊ concretum de concreto: ⁊ ecōuerso. ¶ Circa quod notandum q̄ hec non habet ueritatem in cōcretis de genere substantie. Unde non sequitur: homo est animal: ergo humanitas est animalitas. Itē non tenet iste locus nisi in predicatis per se. Unde non sequitur: album est quantū: ergo albedo est quātitas. Notandum insuper q̄ abstractum potest dupliciter considerari. vno modo ut informat suū subiectum: ⁊ dat ei esse: ⁊ sic ab abstracto ad ꝯcretus est locus a causa formali ad suum effectus. Alio modo inquantum partim cōuenit cū ipo: ⁊ partim differt ⁊ sic sumitur ab eis locus a coniugatis. Casus dicuntur concretum cum aduerbio que dicuntur casus: quia cadunt ab abstracto: ut bonus ⁊ bene a bonitate: lz autem in coniugatis vnum cadat ab alio: non tamen ambo a tertio. Locus a casibus est habitudo vnius casuum ad reliquus: ut iustum est bonū: ergo quod iuste fit bene fit. Maxima. Si concretū asseratur de concreto: ⁊ aduerbium de aduerbio.

¶ Diuisionum alia fit per negationem: ut sortes aut est hō: aut nō hō. Alia fit per affirmatiōes: ⁊ hec fit trib⁹ modis per se: ⁊ trib⁹ modis p accidēs. Prim⁹ modus per se est diuisio generis in suas spēs uel differētias. ut animalium aliud rationale: aliud irrationale. uel animalium aliud homo aliud brutus. Secundus est diuisio totius integralis in suas partes: ut domus alia pars est tectus: alia paries: alia fundamentum. Tertius est nominis uel uocis in significationes: ut canis: alius latrabilis: alius piscis marinus: alius sydus celeste. ¶ Et notandum q̄ lz significata accidant uoci ꝑm se considerate: ut est quedam qualitas. de tertia specie qualitatis continentur tamen per se sub ea inquantum est significatiua.

¶ Diuisio etiam per accidens est tripler. quedam enim est subiecti in accidentia: ut animalium aliud

sanū aliud egrum. secunda est accidentis in subiecta. ut sanorum aliud est homo aliud brutum. tertia est accidentis in accidentia. ut sanorum aliud est album aliud nigrum: ⁊ dicitur hec diuisio per accidens: quia membra diuidentia accidunt diuiso: nec per se continentur sub eo. Locus a diuisione est habitudo vnius diuidentium ad reliquum ⁊ tenet affirmatiue ⁊ negatiue quando diuisio fit per duo membra immediata: ut homo est animal rationale uel irrationale: sed est animal rationale. ergo non est irrationale. Sortes est homo uel nō homo: sed non est non homo. ergo est homo. Maxima. Posito vno condiuidentium immediatorum in aliquo subiecto ab eodem remouetur reliquum: ⁊ remoto vno ponitur reliquum. Et hoc habet ueritatē quādo vnum diuidentium asseritur uel negatur de aliquo contento sub diuiso. ⁊ ideo non sequitur. Lapis non est animal rationale: ergo est irrationale: quia lapis non continetur sub animali. In diuisione autem que continet plura membra que non sunt immediata bene arguit affirmatiue sed non tenet negatiue nisi a negatione sufficienti ceterorum membrorum ad positionem vnius: ut sor. nec est albus nec rubeus nec viridis: ⁊ sic de alijs medijs coloribus. ergo est niger. ¶ Et notandum q̄ mēbra diuidentia alicuius diuisionis possunt dupliciter considerari. vno modo ſm rationes proprias eorum: ⁊ sic sunt opposita uel disperata. Et ab ipsis sumitur locus extrinsecus. Alio modo considerantur inquātum partim conueniunt cū diuiso ⁊ partim differūt ⁊ sic faciunt locum a diuisione.

Incipit sextus tractatus.

8 Yllogismorum alius demōstratiuus: alius dyalecticus: aliꝰ sophisticus siue litigiosus. Syllogismꝰ demonstratiuus est qui ex primis ueris ⁊ immediatis est syllogizatus: aut ex talibus que per aliqua prima ⁊ uera principium sue cognitionis sumpserunt. Dyalecticus est qui ex probabilibꝰ est syllogizatꝰ. Sophisticus ut diffinitur ab aristotile in elenchis est qui apparet esse syllogismus ⁊ non est: aut qui est syllogismus sed non est conueniens rei. Disputatio est actus syllogisticus vnius ad alterum ad aliquod propositum ostendendum. Disputationis quatuor sunt species. scilicet doctrinalis. dyalectica. tēptatiua ⁊ sophistica. Disputatio doctrinalis est que syllogizat ex proprijs principijs vnius cuiuscz̄ discipline: ⁊ non ex his que videnť respondenti. Et huius disputationis instrumentum est syllogismus demonstratiuus. Disputatio dyalectica est que ex probabilibus syllogizat: ⁊ est collectiua cōtradictionū. ⁊ eius instrumentū est syllogismus dyalecticus. Temptatiua vō disputatio est que syllogizat ex his que vidētur respondenti: ⁊ necesse est eum scire qui se similat habere scientiā Huius autē disputationis instrumentum est syllogismꝰ tēptatiuꝰ. Syllogismꝰ tēptatiuꝰ est qui procedit ex his que videntur respondenti. Disputatio sophistica est que ꝓcedit ex his que videntur probabilia ⁊ non sunt. Huius autem disputationis instrumentum est syllogismus sophisticꝰ. Syllogismus sophisticus ordinatur ad quinq̄ methas: que sunt redargutio. falsum. inopinabile. soloecismus ⁊ nugatio. Est aūt metha incōueniens quoddam ad quod opponens sophista nititur videri ducere respondentem. Redargutio est prenegati concessio uel preconcessi negatio in eadem disputatione vi argumentationis facta. vnde nisi vi argumentationis hoc quis faciat: nō propter hoc erit redargutus. Similiter nec in diuersis disputationibus. Falsum ut hic sumitur est manifeste falsum. Nam si sophista ducat respondentem ad falsum occultum: non propter hoc assequitur suum finem. Inopinabile est quod est cōtra opinionem omnium uel plurium uel maxime sapientum: ut matrem nō diligere filiū. Soloecismus est vitium in contextu partium orationis contra regulas artis grammatice factum: ut vir mea. Nugatio est vniꝰ ⁊ eiusdem ex eadem parte inutilis repetitio: ut homo currit. dico autem ex eadem parte: quia si in diuersis partibus idem repetatur non erit nugatio. ut homo est homo. risibile est risibile. Dico autem inutilis repetitio. quia si idē repetatur ad maiorem expressionem laudis affectionis uel vituperij. non esset nugatio. ut deus deus meus. latro latro quo uadis. Iste autem quinq̄ fines ulterius ordinātur ad vnum finem principalem qui est apparens sapientia ⁊ non existēs. Sophista autem non ducit ad istos fines suum respondentē: nisi per eos deueniat ad ultimum finem principalem qui est apparens sapientia uel scientia. Et cum quilibet debet premeditari suum finem: ideo determinatio finium debet precedere determinationem fallaciarum.

p Postq̄ auctor determinauit in precedentibus de syllogismo dyalectico. Hic consequēter determinat de syllogismo sophistico. Ad cuius euidentiam diuidit syllogismum in demonstratiuum dyalecticum ⁊ sophisticum. Syllogismus demonstratiuus est qui ex primis ueris est syllogizatus: aut ex talibꝰ que per aliqua prima ⁊ uera principium sue cognitionis sumpserunt. demonstratio enim aliquando fit ex principijs simpliciter ꝑmis que cognoscunť cognitis terminis ita q̄ cognitio eorum non dependet ex alijs prioribus: ⁊ quo ad hoc syllogismus demonstratiuus dicitur esse syllogizatus ex primis ueris. aliquando vō demonstratio fit ex principijs que nō sunt simpliciter prima que tz sint principia respectu aliquorum: sunt tamen conclusiones respectu primorum principiorū: ut dictū est. secūdo capitulo de locis dyalecticis

⁊ quo

ꝛ quo ad hoc dicitur aut ex talibus que per aliqua prima ꝛ uera principium sue cognitionis sumpserunt. Talia enim ly non sint simpliciter prima: tamen euidenter possunt demonstrari ex primis ꝓncipijs. Notandum autem ꝙ in demonstratiõe propter quid ꝛ potissima diffinitio subiecti est medius ad probandum passionem de subiecto. Et ideo de tali dicit Aristo. primo posteriorũ ꝙ augentur demõstrationes nõ per media sed in post assumẽdo ꝛ in latus. Cum enim vnius rei sit tñ vna diffinitio quiditatiua non poterit in tali demonstratione eadem passio ꝓbari de subiecto per plura media. Et ideo demonstrationes nõ augent seu non multiplicantur per media sed in post assumendo bene multiplicant: videlicet sumendo sub maiori extremitate: ut si arguatur sic. Omnis substãtia corporea animata sensibilis est egrotabilis. Omne aial est substantia corporea animata sensibilis: ergo omne animal est egrotabile. Et tunc potest multiplicari hec demonstratio sumẽdo sub animali aliquod iferius sic arguendo. Omne animal est egrotabile: omnis hõ est animal: ergo omnis homo est egrotabilis. ℙotest etiã multiplicari in latus assumẽdo videlicet plures species ꝓtentas sub medio: ut equus est substantia aiata sensibilis: ergo equus est egrotabilis. ꝛ sic de alijs. ℙer syllogismũ autez demonstratiũ ageneratur in nobis sciẽtia. Est enim demonstratio syllogismus faciẽs scire. ℍoc aũt non intelligitur de sciẽtia cõiter sumpta: que est apprehẽsio neritatis qualitercũqz se habẽtis: sed de sciẽtia prop prie sumpta: que ꝑm Sco. in ꝓlogo ꝑ. sen. est cognitio certa absqz deceptiõe uel dubitatiõe. de cognito necessario. causata a causa euidente. per discursum syllogisticum. hoc apparet ex diffinitiõe scire ꝑmo posteriorũ: ubi dicit ꝙ scire opinamur vnũquodqz simpliciter ꝛ nõ sophistico modo qui est secundum accidens cũ causam arbitramur cognoscere ꝓpter quã res est: ꝛ quoniã illius rei est causa ꝛ nõ est contingere aliter se habere: ubi per illud quod dicitur: ꝛ nõ sophistico modo qui est secũduz accidẽs: excluditur ois incertitudo ꝛ cognitio apparens ꝛ ꝑm qd ℙer hoc autem ꝙ dicitur arbitramur cognoscere causam rei designatur notitia euidens principioꝝ. ℙer hoc autẽ ꝙ dicitur ꝛ quoniam illius est causa denotatur applicatio principiorũ ad conclusiones per discursum syllogisticum. ℙer hoc autem ꝙ dicitur: non contingit aliter se habere notatur necessitas conclusionis: ubi est necessaria cõnerio predicati ad subiectum. ꝛ sic est imutabilis ueritatis quantum ad esse quiditatiuũ ꝛ specificũ quod abstrahit ab existentia que de se est uariabilis. Ex quo infert philosophus ꝙ demonstratio per quam agenerat scientia est ex primis immediatis prioribus notioribus causisqz conclusionis. ℙer prima intelligit principia que sunt immediata: ꝛ propositiones per se notas non indigentes per aliud probari. que sunt priores natura ꝛ notiores ipsa conclusione cum dependeat ab ipsis.

¶ Syllogismus dyalecticus est qui ex probabilibus est syllogizatus. Sunt autez probabilia que videntur omnibus aut pluribus aut sapientibus. Aliqua nanqz apparẽt uera omnibus: ut ꝙ omnis mater filiũ diligit. Aliqua vo non omnibus sed pluribus: ut ꝙ omnis homo desiderat scire. Alia vo solum sapientibus: ut ꝙ sol sit maior tota terra. ℙer syllogismum autem dyalecticuz generatur opinio qua quis adheret alicui parti contradictionis cum formidine de opposito. ꝛ ly iste syllogismus aliquãdo procedat ex necessarijs sicut demonstrativus nõ tamen ex euidenter notis.

¶ Syllogismus sophisticus est qui apparet eẽ syllogismus ꝛ non est: uel qui est syllogismus: sed non est conueniens rei. In hac diffinitione ponunt due partes. ℙrima est ꝙ syllogismus sophisticus apparet esse syllogismus ꝛ non est. In quo denotatur syllogismus peccans in forma. Talis enim nõ est syllogismus: quia in ipso non seruatur forma syllogistica ꝑm debitum modum ꝛ figuram: ut homo est species. ſor. est homo: ergo ſor. est species. Secũda pars huius diffinitiõis est ꝙ syllogismus sophisticus est qui est syllogismus: sed non conueniens rei. In quo tangitur syllogismus peccans in materia: quando videlicet aliqua premissarum est falsa. Talis enuz ly sit uere syllogismus. quia indebito modo ꝛ figura non tamen est conueniens rei: quia non procedit ex probabilibus realiter: sed tñ apparenter: ut ois homo est species: ſor. est homo: ergo ſor. est species ℍliquis vo syllogismus peccat in utroqz tam videlicet in materia q̃z in forma. ut ois homo est aial: nullum risibile est homo: ergo nullus risibile est animal: qui quidem peccat in materia: quia minor est falsa: ꝛ in forma: quia disponitur in prima figura in qua minori existente negativa: nihil sequitur. In ꝑsenti igitur tractatu agitur de syllogismo sophistico quantum ad eius compositionem ꝛ solutionem qui dicitur tractatus fallaciaruz: quia sophista per huiusmodi syllogismum intendit fallere respondẽtem. Et est iste tractatus utilis quia non potest malum euitari nisi cognoscatur. ℙer huiusmodi nãqz tractatum potest studiosus deprehendere omnes defectus argumentorum peccantium in forma in quacunqz materia fiant. ¶ Dicitur etiam de syllogismis sophisticis elenchis: idest apparentibus ꝛ nõ existentibus. Verus enim elẽchus est syllogismus contradictionis conclusionis. Sophista autem nõ uere sed apparenter tñ infert contradictionẽ conclusionis respondẽtis. ¶ Dicitur quoqz syllogismus sophisticus apparens ꝛ non existens: non ꝙ sit non ens simpliciter: sed ꝙ non est talis qualis apparet esse. Apparet enim esse dyalecticus ꝛ non est: sicut auricalcum ly sit aliquod ens existens: non tamen est aurum quod apparet esse.

¶ Notandum insuper ꝙ ly habitus logice qui docet componere syllogismum sophisticum ꝛ ipsum soluere sit habitus scientificus. Sophista tamẽ ꝑz ipsum non est sciens: qđ est intelligendum quantũ ad habitum ageneratum per syllogismum sophisticum. ℙer ipsum enim non generatur habitus sciẽtificus. Sed talis syllogismus ordinatur ad deceptionem respondentis ꝛ apparentem scientiaz opponentis. Item notandum ꝙ ad syllogismum sophisticum potest reduci syllogismus falsigraphus qui. ſ. procedit ex principijs alicuius scientie male intellectis. Exemplum. principiũ est in geometria ꝙ circulus est figura plana vnica linea contenta in cuius medio est punctus a quo omnes lince ducte ad circumferentiã sunt equales. Si igit aliquis ab illo puncto qui dicit centrũ circuli ducat duas lineas ad circumferentiã vnã recte ꝛ aliã tortuose: ꝛ arguat sic. Omnes linee ducte a centro circuli ad circũferentiam sunt equales: linea recta ꝛ curua sunt huiusmodi: ergo sunt eq̃les: talis facit syllogismuz

falsigraphum:procedēdo ex illo principio male intellecto. Illud enim principiū intelligit in lineis rectis:ꝛ ipse arguit ex vna linea recta ꝛ alia curua.qꝛ vo syllogism⁹ est instrumētū disputationis,syllogismus siquidē demōstratiuus est instrumentū disputationis doctrinalis.dyalecticus autē disputationis dyalectice tēptatiue.ꝛ sophistic⁹ disputationis sophistice. Jō auc.ꝓueniēter describit disputationē dicens ꝙ ¶ Disputatio est actus syllogisticus vnius ad alterum ad ꝓpositū ostendēdū. Circa qđ notandū ꝙ aliter disputatio est actus syllogisticus siue factus per syllogismū:ꝛ aliter est actus vnius ad alterū seu opponētis ꝛ respondētis . Est eniz actus syllogismi ut instrumenti per qđ fit disputatio ꝛ est actus opponētis ꝛ respondētis:ut efficiētis p̄ncipalis:ꝛ talis actio ordinatur ad ꝓpositū ostendendū: seu aliquid concludendū ꝫz quatuor fines ad quos ordinaꝯ iurta ei⁹ quatuor spēs:que sunt doctrinalis dyalectica tēptatiua ꝛ litigiosa seu sophistica .

¶ Disputatio doctrialis est que ex ꝓprijs p̄ncipijs alicui⁹ scie syllogizat ꝛ nō ex his que videtur rndē ti. Cū enim doctrinalis sit generatiua habitus scientifici per syllogismū demonstratiuū:oportet ꝙ ꝓcedat ex ꝓprijs principijs scientie que generaꝯ:siue respondēti videanꝯ siue nō. Unde ipsum addiscentē oportet credere magistro docēti.

¶ Disputatio dyalectica est que est ex ꝓbabilibus ꝛ collectiua ꝺictionū. ꝓcedit nāqz ex ꝓbabilib⁹ qꝛ ordinaꝯ ad generādū opinionē que generaꝯ ex ꝓbabilibus:ꝛ sic est collectiua contradictionuz:quia ex ꝓbabilibus potest argui ad utrāqz partē cōtradictionis.ꝛ lz huiusmodi disputatio nō possit generare firmā opinionē de duobus cōtradictorijs in eodez tēpore ꝛ respectu eiusdē:quia nullus pōt simul contradictoria opinari:bene tamē pōt in diuersis temporibus ꝛ etiā in eodē tēpore respectu diuersorum . Dicitur etiā collectiua cōtradictionū : quia potest causare dubitationē de utroqz cōtradictorioꝝ:lz autem disputatio dyalectica ordinetur ad generādū opinionē ex consequēti:tamē ordinatur ad disciplinam uel scientiā ad quā opinio disponit.

¶ Disputatio tēptatiua est que ex his que videnꝯ respondēti syllogizat:ꝛ que necesse est illū scire quorum se simulat habere scientiā. Cum eniz talis disputatio sit ad habendū experientiā de scientia respondentis ꝛ huiusmodi experientia sumatur arguendo ex his que videtur respondēti:oportet in hac disputatione ꝓcedere ex his que sibi sunt ꝓbabilia siue sint uere ꝓbabilia siue apparenter. Ex quo patet ꝙ non solū syllogismus dyalecticus sed etiā sophisticus potest esse instrumentū isti⁹ disputationis Et quia in qualibet scientia ꝓsupponunꝯ p̄ncipia cōmunia ꝛ ignorantez cōmunia necesse est ꝓpria ignorare:ideo hec disputatio habet fieri ex principijs cōmunibus que necesse est illum scire qui habet aliquā scientiam.si etiam examen fiat in ꝓprijs oportet etiam tentandum scire ꝓpria.

¶ Disputatio sophistica est que ex apparenter probabilibus syllogizat. Cuius ratio est quia ipsa fit ad generandū apparenter scientiā in opponente ꝛ deceptionem in respondente. Quod habet fieri procedendo ex apparentibus.ꝛ ordinatur ad quinque methas:de quibus consequenter dicetur. Talis etiam disputatio dicitur litigiosa propter cōmotionē ad iram ꝛ rixam. ¶ Et notandū ꝙ iste quatuor species nō sunt ꝓprie species disputatiōis : sicut nec syllogismus sophisticus peccans in forma est species syllogismi:quia ratio seu diffinitio syllogismi sibi non conuenit:quia non est ꝓprie syllogismus sed paralogismus seu apparēs syllogismus . Sic etiaz diffinitio disputationis nō cōuenit disputationi sophistice.dicunꝯ igitur spēs large ꝛ modi seu maneries.ꝛ lz non sint nisi tres spēs syllogismi ſm triplicem materiā syllogismi. Syllogism⁹ enim demōstratiuus procedit ex necessarijs ꝛ euidētib⁹. Dyalecticus autē ex ꝓbabilibus. Sophisticus vo ex apparētibus. ¶ Donunꝯ tamē quatuor spēs disputationis iurta ei⁹ quatuor fines. Disputatio eni doctrinalis ordinaꝯ ad generādū sciētiā. Dyalectica ad opinionem. Temptatiua ad sciētiā exprendā in respōdēte.ꝛ sophistica ad apparētē scientiā opponētis ꝛ deceptionē respondētis:lz autē apparēs scientia sit finis p̄ncipalis sophistice: sunt tamē alij qnqz fines minus p̄ncipales ordinati ad illū finem. Sophista enim nō ducit aliquē ad illos fines min⁹ p̄ncipales nisi ut appareat cē sapiēs:ꝛ illi fines dicunꝯ methe Est aūt metha incōueniēs ad qđ opponēs sophista nititur ducere respondentē : qđ quidē dicit metha trāsumptiue . Metha eniz ꝓprie dicta est termin⁹ alicuius spatij:ꝛ dicit de metior metiris qꝛ per tales terminos metit quātitatē agri uel alicui⁹ spatij Metha igit disputationis sophistice est terminus ultra quē non ꝓcedit disputatio sophistica:sed ipso habito cessat disputatio.ꝛ sunt quinqz.ſ.redargutio falsum:inopinabile:soloecismus:ꝛ nugatio.

¶ Redargutio est p̄negati cōcessio ꝛ p̄cōcessi negationi argumētationis ꝛ in eadē disputatiōe:ꝛ dicitur vi argumētationis qꝛ si aliquis uoluntarie sustineat cōtradictoria:non ꝓpter hoc dicit redargutus Si etiā in diuersis disputationib⁹ hoc fiat:non propter hoc reducitur ad methā redargutionis:qꝛ non ducitur ad incōueniens apparēs astātibus.

¶ falsum est manifeste falsi ꝯcessio:ut si concedaꝯ ignem nō esse calidū. Unde lz sophista ducat respōdentem ad falsum occultū:non ꝓpter hoc ducit ad methaz falsi: ut si faciat sibi concedere ꝙ sol sit minor tota terra.

¶ Inopinabile est qđ cōtra opinionē omniū aut plurium ꝛ maxime sapiētum:ut matrem nō diligere filium:ꝛ differt hec metha a metha falsi:qꝛ lz omne manifeste falsuz sit inopinabile:non tamē oē inopinabile est manifeste falsum:imo multa inopinabilia que.ſ.sunt cōtra opinionē pluriū sunt uera : ut patet in theologia ꝛ philosophia de opinione communi ꝛ opinione doctoris subtilis.

¶ Soloecismus est vitiū in oratione ꝓtra regulas artis grāmatice factū:ut si aliqs ducaꝯ ad cōcedendū istam. Uir mea spōsa me⁹ ducit ad methā soloecismi:ꝛ pertinet ad grāmaticū inquantū dicit icōgruitatem oratonis.ad logicuz autem inquantum impedit ueritatem propositionis.

¶ Nugatio est vnius ꝛ eiusdem in eadē parte oratonis iutilis repetitio.ut dicēdo hō homo currit:ꝛ dicitur in eadē parte:qꝛ si in diuersis partibus fiat nō erit nugatio:ut hō est hō:ꝛ dicit iutilis:qꝛ si fiat causa ornatus uel expressionis maioris non est nugatio.ut deus deus meus.

Quid sit fallacia.

f Allacia est ydoneitas decipiendi

faciens credere de ente q̄ sit non ens ⁊ de nō ente q̄ sit ens mediante fantastica visione.
Fallacie sunt tredecim: quarum sunt sex in dictione: ⁊ septem extra dictionem. In dictione sunt: equiuocatio. amphibologia. cōpositio. diuisio. accentus. ⁊ figura dictionis. Et septem extra dictionem sunt: accidens ſm̄ quid ad simpliciter ignorantia elenchi. petitio principij. consequens. non causa ut causa ſm̄ plures interrogationes ut vnam. Quod autem sint sex in dictione probat aristotiles inductione ⁊ syllogismo. Inductione sic. Equocatio fit aliquo istorum sex modorum. amphibologia fit aliquo istorum sex modorum: ⁊ sic de alijs. ergo omnis fallacia in dictiōe fit aliquo istorum sex modorum: ⁊ sic de alijs. ergo omnis fallacia in dictione fit aliquo istorum sex modorum. Syllogismo sic. ois deceptio facta ex eo q̄ eisdem dictionibus uel orationibus non idem significamus fit aliquo istorum sex modorum. sed omnis fallacia in dictione fit ex eo q̄ eisdem dictionibus uel orationibus non idem significamus. ergo ois fallacia in dictione fit aliquo istorum sex modorum. Iste syllogismus est in primo mō prime figure. Probatio maioris omnis multiplicitas dictionis fit aliquo istorum sex modorum: sed omnis deceptio facta ex eo q̄ eisdem dictionibus uel orationibus nō idem significamus fit ex multiplicitate dictionis ul' orationis. ergo omnis deceptio facta ex eo q̄ eisdem dictionibus uel orationibus non idē significamus fit aliquo istorum sex modorū ⁊ hec fuit maior. Probatio' minoris. omnis multiplicitas dictionis fit ex eo q̄ eisdem dictionibus uel orationibus non idem significamus. sed omnis fallacia in dictione fit ex multiplicitate dictionis uel orationis. ergo omnis fallacia in dictione fit ex eo q̄ eisdem dictionibus uel orationibus non idem significamus ⁊ hec fuit minor. ⁊ isti duo syllogismi sunt in primo modo prime figure.

Postq̄ auctor in precedentibus determinauit de syllogismo sophistico ⁊ eius merbis consequenter determinat de locis sophisticis seu fallacijs. Et primo ponit fallaciam in cōmuni dicens q̄ fallacia est idoneitas ad decipiendum faciens credere de non ente q̄ sit ens: uel de ente q̄ sit non ens mediante fantastica visione.
¶ Circa quod notandum q̄ fallacia dupliciter accipitur. vno modo passiue. s. que est ex deceptione illius cui paralogizatur. s. respondentis: ⁊ tunc diffinitur sic. fallacia est deceptio imperiti in arte sophistica propter ignorantiam artis sophistice. alio modo capitur fallacia pro causa huius deceptiōis. s. pro loco sophistico in quo fundantur argumēta sophistica: ⁊ ista sumitur in hac diffinitione. Ulteri⁹ sciendum q̄ in omni fallacia est duplex causa. s. apparentie que monet ad credendum illud qd̄ nō est ⁊ causa defectus que facit creditum esse falsum: ⁊ latet sub causa apparentie sicut in fallacia equiuocationis. causa apparentie est vnitas uocis cui videtur correspondere vnum significatum sub qua latet causa defectus. s. plitas significatorum. Ratione igitur cause apparentie fallacia seu locus sophisticus habet q̄ sit idoneitas decipiendi quia a tali apparētia in dictionibus uel rebus sumitur per intellectum discurrentem aptitudo ad decipiendum sicut a loco dyalectico elicitur conueniens argumētum. hoc autem fit mediante fantastica visione siue cognitione intellect⁹ misti ⁊ alligati fantasie que sepe decipitur: non autem intellectus pure ⁊ immistus. ¶ Fallacia autem in cōmuni diuiditur per fallaciam in dictione: ⁊ per fallaciam extra dictionē. Fallacia in dictione est cuius causa apparentie sumitur ex parte dictionis: cuius multitudo significatorum sepe ignoratur. ⁊ sumitur hic dictio non pro uoce incomplexa tm̄: sed pro uoce significatiua que dicitur uel profertur siue sit complexa siue incōplexa. Unde ſm̄ Arī. fallacia in dictione sumitur quādo ex eisdem dictionibus uel orationibus non idem significamus. Huiusmodi autem fallacie sunt sex species. s. equiuocatio: amphibologia: compositio diuisio: accentus ⁊ figura dictionis. Unde v̄sus. Equocans amphi. con. di. accentus figura. Fallacia extra dictionem est cuius causa apparentie non fit ex multitudine dictionum: sed sumitur ex parte rerum quarū multiplices habitudines ignorantur nō quidem ex parte rerum absolute: sed ut significant per uoces: ⁊ tales fallacie sunt septem. s. accidens ſm̄ quid ad simpliciter: ignorantia elenchi: petitio p̄ncipij: consequens: non causa ut causa: plures interrogationes ut vna. vnde v̄sus. Accidit ⁊ simpli ⁊ leges ignorat elenchi. Principium petit con. causa interrogat nil plus. Et magis dicitur fallacia extra dictionem q̄ fallacia rei: quia res non cadūt in disputatione: nec causant deceptionem respondētis nisi per relationes ad dictiones: ꝛ etiaꝫ res ordine nature precedāt dictiones: qr tamē res nō cadunt in disputatione nisi per uoces ⁊ dictiones: iō prius agitur de fallacijs in dictione q̄ extra dictionem. Et notandum q̄ fallacie non distinguunt nec dicuntur in dictione aut extra dictionem ex parte cause defectus earum cuꝫ in omnibus sit causa defect⁹ ex parte rei: ut patet in equiuocatione ubi causa defectus est diuersitas significatorum que se tenet ex parte rei.

Sciendum autem ut vult alexander in cōmēto supra librum elenchox triplex est multiplex. Aliud est enim multiplex actuale. aliud potētiale. ⁊ aliō fantasticū. Multiplex actuale est quando dictio uel oratio eadē secundū substantiam ⁊ secundum modum proferendi diuersa significat. dictio in equiuocatione ut canis. oratio in amphibologia ut liber aristotilis. Multiplex potētiale est quādo dictio uel oratio eadem secundum substantiam: diuersa tamen secundum modum proferendi diuersa significat. dictio in accentu: ut populus cui⁹ p̄ma syllaba potest eē breuis ul' lōga: ⁊ secundū hoc diuersa significat. oīo in cōpositiōe ul' diuisiōe ut qcqd viuit semp est

Alium habet enim modum proferendi prout est diuisa ⁊ prout est composita: ut postea patebit. De multiplici fantastico videbitur in fallacia figure dictionis. Et quia multiplex actuale ueriori modo est multiplex q̄ potentiale: ⁊ potentiale q̄ fantasticum. ideo primo dicendum est de fallacijs facientibus multiplex actuale q̄ de alijs ⁊ postea de potentiali. ⁊ ultimo de fantastico. Unde primo dicendum est de equiuocatione ⁊ amphibologia q̄ de alijs fallacijs in dictione: quia in equiuocatiōe ⁊ amphibologia est multiplex actuale. ⁊ per consequens eadē dictio uel oratio ſm substantiam ⁊ ſm modum proferēdi In alijs autem non. In istis enī plus est de identitate q̄ in alijs. Item adhuc prius est dicēdum de equiuocatione q̄ de amphibologia: qa equiuocatio fit in dictione: amphibologia vo in oratione. dictio autē prior est oratione. Sciendum est q̄ fallacia dupliciter sumit. Quīq; enim fallacia idē est q̄ causa decipiēdi: ⁊ qñdoq; idez est q̄ deceptio facta ex illa causa. Et hoc p̄mo mō sumit hic fallacia

¶ Quia vo numerus fallaciaruz in dictione sumitur ſm diuersos modos multiplicitatis. iō auctor consequenter de ipsis determinat. Est autem multipler dictio uel oratio uere uel apparēter plura significans. ⁊ dicitur multiplex quasi multa plicans in vnum. Et est triplex. ſ. multipler actuale: potentiale: ⁊ fantasticum. Multiplex actuale est dictio uel oratio vna ſm substantiam ⁊ ſm modum proferendi diuersa significans. Dictio in equiuocatiōe ut ciuis vl' canis. Oratio in amphibologia ut liber aristotelis. ¶ Circa qō notandum q̄ littere ⁊ sylabe sunt materia seu substantia dictionis: ⁊ dictiones sunt materia orationis. Modus autem proferendi in proposito se habet ut forma. Ubi est ergo vnus modus proferendi ibi est vna forma. ⁊ quia a forma sumitur actualis vnitas rei: ideo talis uox est actualiter vna. Multipler igitur actuale est dictio uel oratio actualiter vna multa significās. Multipler potentiale est quando dictio uel oratio eadē ſm substantiam ⁊ diuersa ſm modum proferendi diuersa significat dictio in accētu ut populus. Hec dictio prima longa significat arborem: ⁊ prima breui significat collectionem hominum iuxta illū uersum. Populus est arbor populus collectio gentis. Exemplum de oratione in compositione ⁊ diuisione: ut quicquid viuit semper est: quia hec oratio aliud significat si fiat pūctus ad viuit: ⁊ aliud si fiat pūctus ad semper. Est igit multipler potentiale quādo uox potentialiter vna plura significat: que dicitur potentialiter vna: quia tm̄ est ibi vnitas materie sed non forme seu modi proferēdi. Multiplex fantasticum est quando uox vnum significās videtur aliud significare propter conuenientiaz eius cū alia dictione. sicut vigere significat qualitatem: qz significat habere vigorem: qz vo similiter terminatur sicut agere videtur significare actionem. ⁊ dicitur multipler fantasticum: quia talis dictio non habet plura significata ſm ueritatem sed ſm apparētiam. dicitur enim fantasticum a fanos qō est apparitio. In ppōsito autem aliud apparet q̄z sit.

De equiuocatione.

Equiuocatio est multiplicitas dictionis eiusdem ſm substantiam ⁊ modum proferēdi. ut in hoc nomine canis. Sciendū est q̄ in qualibet fallacia est duplex causa. scilz causa apparentie ⁊ causa defectus. Causa apparētie in qualibet fallacia est que mouet ad credendum id quod nō est credendum. Causa defectus est que ostēdit creditum esse falsum. Causa apparentie in equiuocatione est vnitas dictionis eiusdem ſm substātiam ⁊ ſm modum proferēdi diuersa significantis. Causa defectꝰ siue falsitatis est diuersitas significatorum. Unitas enim predicta in equiuocatione mouet ad credendum quod non est. ſ. vnitatem significandi. Diuersitas autem ostendit creditum esse falsum.

Equiuocationis tres sunt modi. Sed primo videndum est quid sit fallacia equiuocationis. Unde fallacia equiuocationis est deceptio proueniens ex eo q̄ aliqua dictio manens vna ſm substantiam ⁊ secūdū modum proferendi diuersa significat. Primus autē modus p̄uenit ex significatione uel consignificatione dictionis. Ex significatione sic paralogizat. ois canis currit. sydus celeste est canis: ergo sydus celeste currit. Solutio. utraq; premissarum est duplex. quia hoc nomen canis est multiplex equiuoce significās animal latrabile. sydus celeste. ⁊ piscem marinū. ⁊ sic maior vno modo est uera ⁊ alio modo falsa: ⁊ similiter minor. Uel sic omne expediēs est bonū: malū est expediēs: ergo malum est bonū. Solutio. expediēs dicit equiuoce. Uno modo idem est quod bonū. Alio modo idē est quod necessarium quod accidit in minus malum: qō oportet fieri ad euitandū maius malum. Unde utraq; premissarū est duplex quia vno modo est uera. alio modo est falsa. Ex cōsignificatione paralogizat sic. iste panus est de anglia: anglia est terra. ergo iste pānus est de terra. Nō sequitur. quia prima est duplex ex eo q̄ hec prepositio de potest dicere circunstantiā cause materialis ⁊ sic est falsa. uel potest dicere locum ⁊ originez: ⁊ sic est uera. Uel sic. in quocūq; est egritudo ipsum est animal: sed in humorum inadequatione est egritudo. ergo humorū inadequatio est animal. Prima est duplex. quia hec prepositio in: potest dicere causaz efficientē: ⁊ sic est falsa uel causam formalē siue subiectū in quo est: ⁊ sic est uera. Similr dicendum est de minori. uel sic. ppriū est q̄litati secūdū eā simile vl' dissimile dici: sed ſm similitudinē dicitur aliquis similis vl' dissimilis. ergo similitudo vl

dissimilitudo sunt qualitates quod falsum est immo sunt relatiões. ℙ Prima est duplex eo q̄ hec prepositio secũdus: potest dicere circunstantiaz cause efficiẽtis: ⁊ sic est uera. quia due qualitates eiusdem speciei faciunt vnaz similitudinem. ⁊ sic qualitas est causa efficiens similitudinis. Si autẽ dicat circunstantiaz cause formalis: sic est falsa. quia qualitas non est causa formalis similitudinis ⁊ econuerso dicendum est de minori. Similiter omne sanum est animal: urina est sana. ergo urina est animal. Utraq̄ premissarum est dupler. quia sanum dicitur de animali ut de subiecto: ⁊ de urina ut de signãte uel iudicante. de cibo ut de efficiente. de dieta ut de seruante. ⁊ sic alio ⁊ de alio modo sanitas ad hec comparatur: ⁊ ꝑm hoc habet diuersas significationes. Ex significatione sic paralogizaẽ. quicunq̄ sanabatur sanus est: laborãs sanabatur. ergo laborãs sanus est. ℙ Minor est duplex ex eo q̄ hoc participiũ laborans põt dicere presens tẽpus: ⁊ sic est uera: ⁊ tunc est sensus: laborans nunc sanabatur. Si autẽ dicat preteritus sic est falsa. ⁊ sic est sensus: laborãs tunc sanabatur. ⁊ econuerso dicendum est de conclusione. Laborans enim equiuocus est ad laborantem nunc: ⁊ ad laborantem tunc. Eodem modo est hic. quicũq̄ surgebat stat: sedens surgebat. ergo sedens stat. ⁊ eodẽ modo respondendus est sicut fuit responsum ad alium paralogismus. Alio modo potest fieri econuerso: quando dictio potest teneri materialiter uel cõsignificatiue: sicut hic: deus est ubiq̄: ubiq̄ est aduerbium: ergo deus est aduerbium. ℙ Dicendum q̄ prima est duplex eo q̄ hec dictio ubiq̄ potest teneri materialiter uel cõsignificatiue. si materialiter sic est falsa. si consignificatiue sic est uera: sed nõ sequitur cõclusio.

Postq̄ auctor determinauit de fallacijs in generali: hic consequenter determinat de ipsis in speciali. Et primo de equiuocatione que peccat ꝑm multiplex actuale dictionis. Est autem fallacia equiuocationis idoneitas decipiẽdi proueniens ex actuali vnitate dictionis plura significantis. Causa apparentie huius fallacie est vnitas dictionis plura significantis propter quam vnitatẽ credimus q̄ sicut dictio est actualiter vna q̄ etiam habent vnicum significatum. Causa defectus est plꝛitas significatorum. Huius fallacie tres sunt modi. ℙ Primus est quãdo vna dictio eque pꝛncipaliter plura significat: cuiusmodi est equiuocum a casu ita q̄ non imponitur ad significandum vnuz per comparationem ad aliud: siue sit ab vno auctore imposita ad significanduz: siue a diuersis: ut equus vno modo significat quoddam animal. alio modo significat illum qui facit iustitiam ⁊ equitatem: ⁊ ꝑm hunc modum paralogizatur sic. Omnis equus est animal irrationale: iudex est equus: ergo iudex est animal irrationale: q̄ꝫ sic soluitur. vtraq̄ ꝑmissarum est dupler. Si enim in utraq̄ capiat equus pro illo animali: tunc maior est uera ⁊ minor falsa: ⁊ sequitur conclusio falsa: ⁊ syllogismus est bon⁹ sed peccat in materia. Si vo in utraq̄ capiat equus pro illo qui exercet iustitiam etiam syllogismus est bonus: sed maior est falsa. Si autem in maiori sumatur pro illo animali ⁊ in minori pro illo qui exercet iustitiam: sic ambe premisse sunt uere. sed nõ sequitur cõclusio. Tunc enim cõmittitur fallacia equiuocationis propter equiuocationem medij. vnde discursus non ualet quia ibi non est vnitas medij secundum rem: sed arguitur in quatuor terminis. Similiter arguit sic. Omnis canis currit: bellua marina est canis. ergo bellua marina currit: ⁊ potest solui ut precedens. Utraq̄ enim premissarum est dupler ex eo q̄ hoc nomen canis vno modo significat canem latrabilem: alio modo canem marinum: uel sydus celeste. Si autem utraq̄ premissarum sumatur pro latrabili: tunc minor est falsa. si vo sumatur pro cane marino maior est falsa. Si autez in maiori sumatur pro vno ⁊ in minori pro alio cõmittitur hec fallacia ⁊ discursus non ualet q̄: medium uariatur: ⁊ sic arguitur in quatuor terminis. Multa exẽpla huiusmodi ponũtur in textu. ℂ Et si arguitur q̄ illa maior omnis canis currit non est distinguenda sed simpliciter falsa cum omnis distribuat ly canis pro omnib⁹ suppositis. ℂ Respõdeo q̄ ly canis ibi distribuitur pro omnibus suppositis vnius suorum significatorum: non pro suppositis omnium suorum significatoruz. ⁊ causa huius est quia terminus equiuocus non põt distribui vnica distributione pro suppositis plurium significatorum: cuz vnitas distributionis presupponat vnitatem significationis: ideo ꝑm q̄ ille terminus potest capi pro diuersis significatis põt diuersimode distribui pro suppositis. Unde talis propositio est distinguenda.

Secundus modus equiuocationis prouenit ex transumptione dictionis. Unde transumptio ut hic sumitur est acceptio dictionis significantis vnum ex impositione ad significandum aliud propter similitudinem. Et secundũ istum modum sic formaẽ paralogism⁹. Quicqd ridet habet os: pratũ ridet: ergo pratum habet os. ℙ Prima est duplex eo q̄ hoc uerbũ ridet põt teneri ꝓprie ⁊ ex impositione ul' transumptiue. Si ꝓprie sic est uera: ⁊ non sequit̃ conclusio. si transumptiue sic est falsa: ⁊ sic sequit̃ ꝯclusio. hoc enim uerbum ridere est equiuocum ad ridere ⁊ ad florere. quia ridere significat ex prima impositione risum ab ore emittere. florere enim significat per quandam transumptionem. florere enim ⁊ ridere quandam similitudinẽ habent. quia utrobiq̄ denotatur gaudium. Et ideo ridere trãsumitur ad florere ut vult aristotiles. ideo sumentes aliquam similitudinem transferuntur. Quicquid currit habet pedes: secana currit: ergo secana habet pedes. Utraq̄ premissarum est dupler: quia hoc uerbum currit uel tenetur ꝓprie uel

transumptiue.currere enim ⁊ labi assimilantur in uelocitate motus secūdū q̄ currit sumitur proprie sic:maior est uera ⁊ minor falsa.si transumptiue tunc est econuerso.

¶ Secūdus modus est in equiuoco a cōsilio seu in transumptione quod quasi idem est.dicitur autem equiuocum a consilio qđ significat plura non eque primo,sed significat vnum principaliter.aliud vō minus principaliter ad quod significandum imponitur. Transumptio vō ut ibi sumitur est quādo dictio significans vnum proprie transumitur ad significandum aliud improprie propter quandā similitudinez in eis repertam:ut ridere significat actum oris.⁊ transumit ad significandū floriditatē prati: q̄ utrūq̄ est gaudiosum. vnde pōt sic argui. Quicquid ridet habet os:pratū ridet:ergo pratū habet os. Nō sequit q̄ ridere alio modo sumit in maiori alio modo in minori:uel sic.quicquid currit habet pedes:secana currit:ergo habet pedes. Nō sequit q̄ maior est uera accipiēdo currere pro motu pedū minor vō accipiēdo currere pro uelocī fluxu aque:⁊ sic mediū uariat.⁊ arguit in quatuor terminis.

Tertius modus ꝓuenit ex eo q̄ aliqua dictio plura significat composita: separata vō vnū solū:ut hec dictio īmortale. vno modo dicitur quasi nō potens mori. Alio mō dicitur quasi potens nō mori. Et ſm hoc sic formatur paralogismus.omne īmortale est petuum:ſz omne potens nō mori est īmortale.ergo omne potens nō mori est ꝓpetuum. Utraq̄ premissarū est duplex cū hoc nomē īmortale sit equiuocū ut dictuz est. Itē oē incorruptibile est perpetuū: ſz omne potēs nō corrumpi est īcorruptibile:ergo omne potēs non corrumpi est perpetuū. Utraq̄ premissarum est duplex eo q̄ īcorruptibile vno modo idem est q̄d̄ non potens corrumpi ⁊ sic incorruptibile est perpetuū:⁊ sic maior est uera ⁊ minor est falsa. Alio modo idem est q̄d̄ potens non corrumpi:ut primus homo potuit non corrumpi.⁊ in hoc sensu maior est falsa: ⁊ minor uera. Et sic soluendi sunt paralogismi equiuocationis per distinctionez paralogismorum ſm equiuocationem:ut prius patuit. Recta solutio est manifestatio syllogismi falsi ⁊ propter quid est falsus:⁊ hoc cōtingit dupliciter.ſ.distinguendo: uł aliquā premissarum interimendo. Secundo modo respondendum est ad omnes peccantes in materia.⁊ ad omnes orationes in utroq̄ peccantes respondendum est utroq̄ modo.ſ.distinguendo:⁊ aliquam premissarum interimendo:nō ſm idem sed secundū diuersa.

¶ Tertius modus est quādo cōpositū plura significat:simplex vō vnicū solū:ut mortale significat potens mori:īmortale aūt plura significat:q̄ negatio pōt ferri ad posse uel ad mori. Unde p̄mo modo tā ū ualet sicut nō potēs mori:ut deus. Secundo tantū ualet sicut potēs nō mori:ut adā in statu innocē-

tie:⁊ ſm hanc sic paralogizat. Omne īmortale est perpetuū.omne potens nō mori est īmortale:ergo potēs nō mori est perpetuū. discursus non ualet:ga maior nō est uera nisi de īmortali p̄mo mō sumpto minor autē de īmortali secundo modo sumpto:⁊ iō cōmittit fallacia equiuocationis ꝓpter uariationē medij. Similiter posset argui de hoc termino incorruptibile. ¶ In hoc tertio modo pōt poni paralogismi qui fiūt rōne ampliationis terminorum:ut subiectū in ꝓpositione de p̄terito pōt sumi pro his qui sunt uel fuerūt:⁊ in ꝓpositiōe de futuro pro his qui sunt uel erūt:ut si arguat. Quicūq̄ sanabatur sanus est. laborās seu languēs sanabat:ergo languēs sanus est.nam illa minor languēs sanabat est distinguenda eo q̄ iste terminus languēs pōt supponere pro his qui nūc sunt languētes denotādo q̄ iste qui nūc est languēs sanabat:⁊ tūc discursus est bonus: ſz minor est falsa:uł pōt supponere pro illis qui fuerūt lāguētes: ut denotet q̄ iste qui fuit languens sanabat:⁊ tūc minor est uera:sed discursus nō ualet: q̄ iste terminus in cōclusione sumit pro tēpore presenti ratione illius vbi est.⁊ sic nō sunt eōdē modo in p̄missis ⁊ in cōclusione. Et ideo cōmittit hec fallacia ſm hūc modū. Iste sunt distinguēde. vidēs fuit cecus:cecus erit videns. Uerū fuit impossibile: impossibile erit uerū. Loquens fuit mutus:mutus loquetur ⁊ consimiles. Et ideo penes istū modum peccāt talia sophismata: ut posito casu q̄ fueris in italia.hec tu non fuisti in italia est impossibilis:hec tu non fuisti in italia fuit uera:igitur aliquod uerum fuit impossibile. Iste est euidens iste erit cecus:igit aliquis cecus erit vidēs. Sor. viuet:sor. erit mortuus:ergo aliquis mortuus viuet. Cōclusiones talium sophismatuz sunt distinguende cōmuniter secundum q̄ subiecta possunt sumi pro his qui sunt: ⁊ tunc sunt falsē.⁊ non sequitur conclusio ex premissis cum termini non sumantur pro eodem tempore in premissis ⁊ conclusione:uel possunt accipi pro his qui fuerunt quantum ad conclusiones de preterito:uel pro his qui erunt quantū ad propositiones de futuro:⁊ tunc sunt discursus boni ⁊ cōclusiones uere. Unde hec propositio aliquod uerum fuit impossibile est uera subiecto accepto pro eo q̄ fuit uerum:⁊ est falsa subiecto accepto pro eo q̄ est uerum ⁊ sic de similibus. ¶ Circa quod notandū q̄ isti paralogismi possunt poni in primo modo huius fallacie ⁊ in tertio. Unde ille paralogismus quicunq̄ sanabatur ⁊c̄.ponit ab auctore in primo modo.a philosopho vō in tertio. Spectat nanq̄ ad primū modum:quia ſz illa dictio laborans non significet principaliter plura consignificat tamen eque primo plura tempora. In tertio autem modo potest poni: q̄ illa dictio simplex seu per se posita non consignificat plura tempora sed composita:seu cum alijs dictionibus posita:utpote ipsa posita cum uerbo preteriti temporis cōsignificat tempus presens ⁊ preteritum. Est autem consignificare cum principali significato aliud importare:ut principale significatum de laborans est labor uel lāgor.⁊ ultra hoc importat certas differentias temporis ſm exigentiaz uerbi cui addit. Itē notādū q̄ in istis paralogismis q̄ñ est equocatio in medio qđ ponit in utraq̄ p̄missarū:est distinguēda utraq̄ premissarum:sed quando est equiuocatio in maiori extremitate solum debet distingui maior ꝓpositio.⁊ cōclusio in qua ponitur maior extremitas:⁊ quando est equiuocatio in

minori debet distingui minor cum conclusione.

De fallacia amphibologie.

g Amphibologia est multiplicitas orationis eiusdem ſm substantiam ⁊ secundum modum proferēdi diuersa significantis. Fallacia autē amphibologie est deceptio proueniens ex identitate orationis eiusdem ſm substātiā ⁊ ſm modū pferēdi diuersa significantis. Causa apparētie est idētitas oronis eiusdem ſm substantiā ⁊ ſm modū proferendi. Causa falsitatis est diuersitas significatoruz. Et dicit amphibologia ab amphi qđ est dubium: ⁊ bole ſnīa quasi dubia sentētia. Amphibologie tres sunt modi. Primꝰ modus puenit ex eo qꝺ aliqua oratio ꝑncipaliter plura significat. ut liber aristotilis. hec enim oro est duplex. Uno modo idem est qđ liber editus ab aristotile. Alio modo idē est qđ liber possessus ab aristotile. Et formaf sic paralogisꝰ: Quicqd est aristotilis possidef ab aristotile: iste liber ē aristotilis. ergo possidef ab aristotile. Utraqꝫ ꝓmissarū est duplex ⁊ dictū est. Secūdus modus amphibologie puenit ex transumptione orationis. Transumptio aūt oronis est quādo oratio ꝓprie significās vnum: trāsumif ad significandū aliud ꝓpter aliquam similitudinē repertā in ipsis. ut littꝰ aratur transumif ad operā perdi. Et formatur sic paralogisꝰ. quicquid aratur aratro scindif: littus aratur qđ indocilis docef. ergo quādo indocilis docetur littꝰ aratro scindif. Maior est duplex. quia littus arari significat proprie terrā scindi: transumitur autē ad operā perdi. Et est similitudo in hoc qꝺ qui littꝰ arat operā perdit: ⁊ frustra laborat. Tertiꝰ modus amphibologie puenit ex eo qꝺ aliqua oratio cōpositā plura significat: separata ℞o vnum solū. ut seculū scit. hec enim oro est duplex: significat enim qꝺ aliquis sciat seculuz: uel qꝺ seculū habeat scientiam de aliquo. Et ideo ista oratio est duplex ex eo qꝺ hoc uerbū scit potest ordinari cū hoc qđ est seculū a parte ante. ⁊ sic est uera. ⁊ sic non sequif cōclusio. uel a parte post: ⁊ sic est falsa. ⁊ sic nō sequif cōclusio. Similiter hic. Quicquid scit hoc scit: quia hec dictio hoc supponere pōt huic uerbo scit uel apponere. Similiter hic quoscūqꝫ uellem me accipere: uellē qꝺ acciperēt me. pugnantes uellem me accipere. ergo uellē qꝺ pugnantes acciperēt me: maior est duplex. quia hec dictio me: potest ordinari cuz isto uerbo accipere a parte ante: ⁊ sic est uera ⁊ nō sequif ꝯclusio. uel a parte post: ⁊ sic est falsa ⁊ segtur cōclusio. Similiter ista dictio pugnātes pōt supponere uel apponere. Simil'r hic. Quicquid videt aliqs hoc videt: columnaz aliqs videt. ergo columna videt. Maior est duplex ut dictū est in alijs. Similiter hic. quicunqꝫ sunt episcopi sunt sacerdotes: asini sunt episcopi. ergo asini sunt sacerdotes: Utraqꝫ premissarū est duplex ex eo qꝺ hec dictio episcopi potest eē nominatiui casus uel genitiui Qđ autē deceptio facta ex diuersitate casus faciat amphibologiā patet. quia casus datus est dictioni ad hoc ut ordinef cuz alia dictione. Sed ordinatio dictiōis cū dictione facit amphibologiā ⁊ non equocationē. hoc enim patet ab aristotile formāte paralogismos amphibologie ſm diuersitatē casus ⁊ non equiuocationis. Sciendū est qꝺ aristotiles ponit tres modos cōmunes equiuocationi ⁊ amphibologie. Primꝰ modus est quādo dictio uel oratio plura ꝑncipaliter significat dictio. ut canis. oratio: ut liber aristotilis. Secūdus modus est quādo sic soliti sumus dicere ſm trāsumptionē. trāsumptio in dictione ut ridere. in oratione ut littꝰ aratf. Tertiꝰ modus est quādo cōposituz plura significat separatū ℞o vnū solū. exēplū in equiuocatione: ut his dictionibꝰ imortale: icorruptibile. exēplū in amphibologia: ut in ista oratione seculū scit. In omnibus enim istis cōpositū plura significat: separatū ℞o vnū solū. Queritur de distinctione istorū trium modoruz cōmuniū: quorum primus quantū ad equiuocationem est qñ vnuz nomen ꝑncipaliter plura significat. secundus ꝓpuenit ex trāsumptione. tertius est qñ vnum nomē cōpositū plura significat. simplex ℞o vnū solū. ut imortale, incorruptibile. Sed nunc obicif. deceptio proueniēs ex cōsignificatione dictionis nō cōtinetur sub aliquo istorū trium modorum in equiuocatione. Ubi gratia. sicut in hoc syllogismo. quicūqꝫ sanabatur sanus est: laborās sanabatur. ergo laborans sanus est: nō cōtinetur sub tertio mō: quia laborās nō est dictio cōpositā. nec sub secūdo. qꝛ hec dictio laborās nō tenetur trāsumptiue. nec sub primo. quia primꝰ ꝓpuenit ex ꝑncipali significatione: sed hec dictio laborans nō significat ꝑncipaliter tēpus: ſz ex ꝯsequēti per accidentia. ergo illa deceptio facta ex cōsignificatione: nō est sub aliquo istorum trīū modorum. Solutio. Deceptio facta ex cōsignificatione dictionis cōtinetur sub primo mō equiuocationis. Ad hoc quod obicitur qꝺ primꝰ modus prouenit ex ꝑncipali significatione. Dicendū est qꝺ ꝑncipalis significatio appellatur hic quicqd ex eadez ꝑpositione ꝑportatur per dictionē: ſz ex eadem impositione significat quelibet dictio significationē ⁊ sua accidētia.

Ille enim qui imposuit hoc nomen lapis ad significādū lapidē sub tali genere sub tali numero iposuit: ⁊ sic eadē impositione ipo/ suit impositor. qz hec dictio laborās impor/ tat suū significatū ⁊ consignificatum: ⁊ sic de alijs. Al' dicēdū est qz ꝓncipalis significatio ponitur in primo modo equocationis ⁊ am/ phibologie ad remouendū transumptionez in eis. quia transumptio significaī per dictio nem non ꝓncipaliter. ut ridere nō principali ter significat florere: sz trāsumptiue ⁊ per quā dam similitudinē. Et hec dictio laborās si/ gnificat presens tēpus ⁊ preteritū impfectuz Item queriī quare deceptio facta ex quibus/ dam accidētib9 facit equiuocationē: ⁊ ex qui busdā amphibologiā. Solutio. dico qz que dam sunt accidētia que cōsequūtur dictionē non absolute sz ꝓut est ordinabilis cum alia dictione sicut casus numerus ordinātur per dictiones ad inuicez per talia accidētia. male enim dicereī homines currit. quia ibi nō est debitus numerus nec debitus casus: ⁊ decep tio ex talibus accidētib9: est deceptio in ora tione. ⁊ sic est in amphibologia ⁊ nō in equi/ uocatione. Sed sunt alia accidentia absoluta que cōsequūtur dictionē per se. ut tps ⁊ gen9 ⁊ per talia accidētia non ordinanī dictiones ad inuicē. qz sicut bene dicī hō currit: ita bñ dicitur hō currebat. vnde lz tēpus uarietur: manet tñ eadē constructio. ⁊ ideo non cōstru untur mediāte tpe. ⁊ sic deceptio ex talib9 ac/ cidentibus fit in dictione: ⁊ ita in equiuoca/ tione ⁊ non in amphibologia.

Ostēdz auctor determiauit de fallacia equi/
p uocationis que fit ꝑm multipler actuale di ctionis. Nūc cōsequēter determinat de fal lacia amphibologie: que fit ꝑm multipler actuale oratiōis. Est aūt fallacia amphibologie idoneitas decipiēdi ꝓueniēs ex vnitate orationis ꝑm substā/ tiā seu materiā ⁊ ꝑm modū ꝓferēdi seu ꝑm formaz diuersa significātia. Causa apparentie est actualis vnitas orationis cui videī correspōdere vnum si/ gnificatū. Causa defect9 est multiplicitas significa torū: ⁊ dicīr amphibologia ab amphi qđ est dubiū ⁊ bole qđ est sentēcia quasi dubia sentētia. Nūi9 fal lacie ponūtur ab Ari. tres modi cōsimiles modis equiuocationis. ¶ Prim9 modus est qñ oō vna actualiter significat plura eque ꝓmo ut liber Arist. vno modo idē est qđ liber fact9 ab Ari. ⁊ sic iste ge/ nitiuus Ari. cōstruīr cū illo noīatiuo liber in hitudi ne cause efficiētis. alio modo idē est qz liber posses/ sus ab Ari. ⁊ sic iste genitiuus construīr in hitudine possessionis: ⁊ formaī sic paralogismus. Quicquid est Ari. possidēī ab ari. Iste liber est ari. ergo iste li/ ber possidēī ab ari. utraqz ꝓmissarū est dupler. Nā mediū. s. ens ari, pōt sumi ꝓ re facta ab Ari. ⁊ sic maior est falsa ⁊ minor uera. Alio mō pōt sumi ꝓ re possessa ab Ari. ⁊ sic maior est uera ⁊ minor falsa Sic illa oratio. cōtingit tacētē dicere: est distinguē da qz tacentē pōt regi a dicere a parte ante in rōne suppositi: ⁊ est sensus. Cōtingit qz tacēs dicat aliqđ uel pōt regi a dicere a parte post in rōne appositi: et est sensus. Cōtingit dicere aliquē eē tacentē: sic pōt distingui illa. Uellē pugnātē me capere. sensus enī est qz uellē qz inimici mei caperēt me: uel qz ego ca/ perē inimicos meos. ¶ Et notandū qz multiplici/ tas significatoz eiusdē orationis que attēdit in hac fallacia, ꝓuenire debet ex parte orationis seu cōpo sitionis terminoz ⁊ nō ꝓpter multiplicitatē alicui9 suoz terminoz absolute: qz tūc nō eēt amphibolo/ gia: sed equiuocatio: sicut illa canis currit est distin guēda rōne illius termini canis. ¶ Secundus mo dus huius fallacie est qñ oratio significās vnū ꝓ/ prie transumiī ad significandū aliud rōne alicuius similitudinis ibidē repte: ut littus arare transumiī ad operā ꝓdere ⁊ paralogizaī sic. Quicquid aratur aratro scindiī littus araī cū in uanuz laborāī: ergo littus aratro scinditur. Nō sequitur qz littus arari significat ꝓprie terrā scindi: trāsumptiue autē opus perdi. vñ hoc solet dici in uanū laborāt. tam enim ille qui littus arat qz ille qui in uanū laborat opus p dit. si igitur aratur sumatur ꝓprie maior est uera et minor falsa. ¶ Tertius modus hui9 fallacie est qñ oratio per se sumpta tñ vnū significat: cōposita vō plura ut ista oratio. Asini sunt significat tñ vnum ⁊ ⁊ qñ additur ēpi: ut dicēdo asini sunt ēpi plura signi ficat qz ēpi pōt esse noīatiui pluralis uel genitiui sin gularis ⁊ sic paralogizatur. Quicunqz sunt ēpi sunt hoies asini sunt ēpi. ergo asini sunt hoies. Si enim ēpi sit nominatiui casus maior est uera ⁊ minor fal sa. Si aūt sit genitiui maior est falsa ⁊ minor uera. Si aūt in maiori sit nominatiui casus ⁊ in miori ge nitiui ꝑmisse sunt uere: sed discursus nō ualet: quia arguitur in quatuor terminis cū mediū non sumaī eodez modo in ꝑmissis. Similiter ista oratio: scit falsum: seu falsum scit: habet vnū sensum falsuz. s. qz falsum est sciēs aut scientiā hñs: sed si addaī alte ri pōt habere diuersos sensus: ut si dicaī sor. intelli git ⁊ falsum scit. Unus sensus est qz falsuz habet sci entiā illius qđ sor. intelligit. Alius qz sor. habet sciē tiā de falso. Coincidit autē hec fallacia cū equiuo/ catiōe: ut si dicatur aliquis hō fuit iust9 ⁊ ille nunqz fecit iustitiā: hec est distinguēda: qz hoc ꝓnomē ille pōt esse demonstratiuū: ⁊ sic poterit secūda pars eē uera aliquo demōstrato qui nunqz fecit iustitiā: uel pōt eē relatiuū ⁊ tūc est falsa. Est autē hic terti9 mo dus amphibologie qz si ista oratio. Ille nunqz fecit iustitiā ponereīr per se ⁊ nulla alia oratio p/ecede ret nō posset habere nisi vnū sensum: qz hoc ꝓno men ille nō posset esse nisi demōstratiuū qz nihil p/ cederet qđ referret. Pōt etiaz ibi eē ꝑmus modus equiuocationis: qz illa oratio. Ille nunqz fecit iusti/ tiā: distinguenda est eo qz hoc ꝓnomen ille pōt esse demonstratiuum uel relatiuum.

De fallacijs facientibus multiplex potētiale

Equitur de fallacijs faciētibus mul/
s tiplex potētiale. s. de cōpositione di/ uisione ⁊ accentu. ⁊ prius de compo/ sitione qz de alijs. quia paralogismi fiunt effi catiores ꝑm cōpositionez ad finē sophisticuz que est apparens sapientia ⁊ non existens. ⁊ ideo pri9 dicēdū est de cōpositiōe qz de alijs

Cōpositio est eoz que debēt diuidi falsa vnio. Diuisio vō est eorum que debent cōponi

cõponi falſa diuiſio. ℱallacia compoſitiõis eſt idoneitas decipiendi ꝓueniens ex identitate oratiõnis vnius ⁊ eiuſdẽ ſm materiaꝫ ⁊ ſm ſitum magis debitũ partibus in oõne poſitis. Cauſa apparẽtie huiꝰ fallacie eſt oõ diuiſa habens identitatem in materia cũ oratione cõpoſita. Cauſa falſitatis ſiue defectus eſt diuerſitas ſenſus cõpoſiti a diuiſo. Notãdum ꝙ quando oratio eſt uera in ſenſu diuiſo ⁊ falſa in ſenſu cõpoſito tũc eſt fallacia compoſitionis. dicitur tñ oratio cõpoſita quãdo determiãtio determiãt determiãbile illd̃ qd̃ magis apta nata eſt determinare: ⁊ ſimilr dicitur oratio cõpoſita quãdo dictiones ordinantur ſm ſitum magis debituꝫ. Et dicitur oratio diuiſa quãdo determinans determinat illud determinabile quod non eſt magis apta nata determiãre: uel quãdo dictiões ordinanẽ ſm ſitum minime debitũ. Unde ſumitur hec oõ gratia exempli. quicqd viuit ſemp eſt in iſta oratione ſunt duo determinata. ſ. hoc uerbum viuit ⁊ hoc uerbum eſt. ⁊ eſt vna determinatio .ſ. ſemper: ſi ergo hec determinatio. ſ. ſemp determinat hoc uerbum eſt qd̃ ponit̃ a parte ꝓdicati ſic dicitur oratio cõpoſita. qꝛ tũc determinatio determiat determinabile qd̃ magis apta nata eſt determinare. qꝛ illd̃ ꝟbũ eſt ponit̃ in ſitu determinato .ſ. in ꝓdicato. Si autẽ determinat hoc uerbuꝫ viuit. ſic dicit̃ diuiſa qꝛ determinat illud determinabile qd̃ eſt minus apta nata determinare: qꝛ illud uerbũ viuit nõ ponit̃ in ſitu determinato ipſiꝰ uerbi: ⁊ tunc dictiones ordinãtur ſm ſitum minus debitũ. ℑſtius fallacie duo ſunt modi. ℙrimus modus ꝓuenit ex eo ꝙ aliqd̃ dictuꝫ poteſt ſupponere pro ſe toto uel pro parte ſui: ⁊ ſm iſtuꝫ modũ paralogizatur ſic quẽcũqꝫ poſſibile eſt ambulare poſſibile eſt ꝙ ipſe ambulet. ſedentẽ poſſibile eſt ambulare: ergo poſſibile eſt ꝙ ſedẽs ambulet. Ad hoc dicendum eſt ꝙ minor eſt duplex. qꝛ ſi hoc dictũ ſedẽtẽ ambulare ſupponit pro ſe toto reſpectu huius ꝓdicati poſſibile eſt. ideſt ſedẽs ſedẽdo poteſt ambulare tunc hec cõpoſita eſt ⁊ falſa ſicut etiã eſt ipoſſibile dicere ꝙ ſedẽs ambulet. Si autẽ iſtud dictum ſupponat pro parte ſui tũc eſt diuiſa ⁊ uera ⁊ non ſequit̃ cõcluſio ⁊ eſt ſenſus. ſedẽtem poſſibile eſt ambulare: ideſt ſedens nunc habet potentiã ut poſtea ambulet. ⁊ ſimiliter quẽcunqꝫ eſt poſſibile ſcribere poſſibile eſt ꝙ ipſe ſcribat: nõ ſcribentẽ ſcribere eſt poſſibile ergo poſſibile eſt ꝙ non ſcribens ſcribat. Dicendum eſt ad iſtuꝫ paralogiſmũ ſicut ad primum. Secundus modus ꝓuenit ex eo ꝙ aliqua determinatio poteſt referri ad diuerſa ⁊ penes iſtuꝫ modũ paralogizat̃ ſic. Quicũqꝫ litteras ſcit nunc didiſcit eas: ſed iſte antiquꝰ grãmaticus ſcit litteras. ergo nũc didiſcit eas Dicendũ ꝙ maiꝛ eſt duplex: qꝛ hec determinatio nunc poteſt determinare hoc uerbũ didiſcit: ⁊ ſic eſt cõpoſita ⁊ falſa ⁊ ſequit̃ cõcluſio uel poteſt determinare hoc uerbum ſcit. ⁊ ſic eſt diuiſa ⁊ uera ⁊ non ſequit̃ cõcluſio. Similiter hec. qd̃ vnum ſolũ poteſt ferre: plura poteſt ferre: ſꝫ qd̃ nõ poteſt plura ferre poteſt vnũ ferre: ergo qd̃ non põt plura ferre poteſt plura ferre. dicendũ ꝙ maiꝛ eſt duplex quia hec determinatio ſoluꝫ poteſt determinare hoc uerbũ poteſt. ſic maiꝛ eſt falſa ⁊ cõpoſita: ⁊ eſt ſenſus ꝙ illud quod non poteſt ferre vnũ cũ alio põt ferre plura: uel põt determiare hoc ꝟbũ ferre: ⁊ eſt ſenſus uerꝰ ⁊ ꝓpoſitio diuiſa uera ſub hoc ſenſu qd̃ põt tã ferre vnũ ſoluꝫ: ⁊ ferre non plura poteſt plura ferre. Similiter tu ſcis tñ tres homines currere poſito caſu ꝙ ſex currãt ⁊ neſcias de tribꝰ. hec eſt duplex quia hec dictio tñ põt determiare hoc uerbuꝫ ſcis. uel currere. ſi determinat hoc uerbum currere ſic eſt cõpoſita ⁊ falſa. ſi ſcis tunc eſt diuiſa ⁊ uera ⁊ paralogizatur ſic. tu ſcis tñ tres hoies currere poſito caſu ꝙ ſex currãt: ſꝫ quicqd ſcitur eſt uerũ. ergo tñ tres hoies currere eſt uerũ. maiꝛ eſt duplex ut iã dictũ eſt.

Oſtẽꝫ auc. determinauit de fallaciis in qbꝰ
p eſt multiplicitas actualis: hic ꝓſequẽter determiat de illis in qbus eſt mltiplicitas potentialis. ſ. de cõpoſitiõe diuiſione ⁊ accentu: ſꝫ añt accentꝰ fiat in dictionibꝰ: ⁊ cõpoſitio in oõibꝰ: ⁊ dictio ſit ꝓ oratiõe ſicut ſimplex compoſitio. ꝓpe tñ agit de cõpoſitione qꝛ paralogiſmi facti ſm cõpoſitionẽ efficaciores ſunt ad decipiẽdũ: ⁊ per ꝓſequẽs ad finẽ ſophiſtici que eſt apparẽs ſapiẽtia. Eſt autẽ cõpoſitio ꝓut hic ſumit̃ coꝛque debẽt diuidi falſa cõpoſitio. ℱallacia ꝟo compoſitionis eſt idoneitas decipiẽdi ꝓueniẽs ex idẽtitate oõnis ſm materiaꝫ que eſt uera in ſenſu diuiſo ⁊ falſa in ſenſu cõpoſito. Cauſa apparẽtie eſt materialis idẽtitas oõnis rõne cuius cauſe videt̃ ꝙ ſicut eſt uera in ſenſu diuiſo ꝙ etiã ſit uera in ſenſu cõpoſito. Cauſa defectꝰ eſt diuerſitas ſignificatoꝝ. Et notandũ ꝙ oõ dicit̃ compoſita qñ partes poſite in oõne ſituantur ſm ſitum magis ſibi debitũ: ut ſi determinatio determinet illud determinabile qd̃ magis eſt apta determinare uerbi gratia: in hac oratiõe. Quicqd viuit ſemp eſt ſi ly ſemp determinet illud uerbum eſt qd̃ eſt copula ꝑncipalis erit ſenſus cõpoſitꝰ ⁊ illa ꝓpoſitio erit falſa. Si ꝟo determinet illud uerbũ viuit erit ſenſus diuiſus ⁊ ꝓpoſitio uera. ⁊ ueritas horũ ſenſuum patet ex diuerſo modo proferendi ſeu diuerſa punctuatione. ſic hec oratio. ſedentem poſſibile eſt ambulare eſt cõpoſita ſi dictum ſubiciat̃ pro ſe toto: qꝛ ꝓdicatum .ſ. ille modus poſſibile competẽtius refertur ad totum dictum q̃ ad eius partem cum ſit eius determinatio. Si ꝟo dictum ſubiciatur pro parte ſui erit diuiſa. uarietas etiã huiuſmodi ſenſuum patet ex diuerſa prolatiõe eius. Si enim ꝓferat

cõtinue erit cõposita. si vo diſcontinue puta faciẽdo punctũ ad ſedentez erit diuiſa. ¶Huius fallacie ſunt duo modi qui põt aſſignari ꝓfo:miter in hac fallacia ⁊ in fallacia diuiſiõis. ¶Prim⁹ modus eſt ex eo ꝙ aliqd põt attribui alteri cõiunctim uel diuiſim: ut in propoſitione modali dictum poteſt ſupponere pro ſe toto: uel pro parte ſui ſic paralogizando. Quencunqz poſſibile eſt ambulare: poſſibile eſt ut ipſe ambulet. Sedentem poſſibile eſt ambulare: ergo poſſibile eſt ꝙ ſedens ambulet. ℂ Ad quod eſt dicendum ꝙ minor eſt duplex: quia ſi hoc dictum ſedentem ambulare ſupponat pro ſe toto reſpectu illius predicati poſſibile: tunc eſt de dicto ⁊ eſt falſa. Senſus eſt enim ꝙ idẽ ſimul põteſſe ſedens ⁊ ambulans. Et dicit de dicto q: partes dicti deſignant ad inuicẽ vniri. ſ. ſedere ⁊ ambulare. Cõcluſio etiã eſt falſa hoc modo. ſ. ꝙ ſedẽs ambulet. Si aũt illud dictũ ſupponat pro parte ſui tũc eſt de re: ⁊ eſt uera: q: ſenſus eſt ꝙ ille qui nũc eſt ſedens habet poteſtatem ambulandi: ⁊ ſic bene ſeqtur concluſio uera. ſ. poſſibile eſt ut ſedẽs ambulet. Si vo minor ſumat in ſenſu diuiſo ⁊ cõcluſio in ſenſu cõpoſito cõmittit fallacia hec arguẽdo a ſenſu diuiſo ad ſenſum cõpoſitũ: ⁊ dicit huiuſmodi ꝓpoſitio in ſenſu diuiſo eſſe de re: q: talis ꝓpoſitio equalet duab⁹ cathegoricis ita ꝙ de eadem re uel pſona enũciat in vna cathegorica eſſe ſedẽs ⁊ in alia poſſe ambulare: ut ſortes eſt ſedens ⁊ ſortes habet potentiã ad ambulandum: nõ tamẽ ita ꝙ ſit ſimul ſedens ⁊ ambulans. ſic hec poteſt diſtingui. ¶Non ſcribentẽ poſſibile eſt ſcribere: ſm hunc modum põt diſtingui iſta. oẽ aial rõnale uel irrõnale eſt hõ eo ꝙ põt eſſe de diſiuncto ſubiecto uel diſiunctiua. Si ſit de diſiuncto ſubiecto eſt compoſita ⁊ falſa: q: tũc denotat ꝙ omne qõ eſt animal rationale uel irrationale ſit hõ: quod falſum eſt: q: oĩs aſin⁹ ⁊ omnis bos et vniuerſaliter oẽ animal eſt rõnale uel irrationale. ⁊ tamẽ non oẽ aial eſt hõ. Si aũt ſit diſiunctiua eſt diuiſa ⁊ uera. hec eni eſt uera. Omne animal rõnale eſt homo: ul' oẽ animal irrationale eſt homo: q: altera eſt uera. ſ. p̃ma. Secũdus modus huiꝰ fallacie ꝓuenit ex eo ꝙ aliqua determinatio põt ferri ad diuerſa: ⁊ ſic paralogizatur. Quicũqz ſcit litteras nũc didicit illas: ſz iſte ſcit litteras: ergo iſte nunc didicit illas. ℂ Ad hoc dicendum ꝙ maior eſt duplex: q: hec determinatio nunc põt determinare hoc uerbũ didicit ⁊ ſic eſt cõpoſita ⁊ falſa ⁊ ſequit̃ cõcluſio falſa: uel põt determiare hoc uerbũ ſcit ⁊ ſic eſt diuiſa ⁊ uera: nec ſeqtur cõcluſio q: arguit̃ a ſenſu diuiſo ad ſenſum cõpoſitũ. Sic etiaz põt diſtingui illa. Quicqd vinit ſemp eſt ut p̃dictuz eſt: ſic etiã eſt iſta diſtiguẽda. Omnis diſputãs malitioſe loquit̃: q: illud aduerbiũ malitioſe põt determinare uerbũ ul' participiũ. Si determinet uerbũ eſt falſa ⁊ eſt ſenſus cõpoſitus q: cũ aduerbiũ ſit magis natum determinare uerbũ q̃z participiũ partes illius ordinant̃ in ſitu magis ſibi debito. Si aũt determinet participium eſt diuiſa ⁊ uera: hoc etiã modo poteſt diſtingui illa. Omnis faciẽs aliquid inordinate agit.

De fallacia diuiſionis.

De fallacia diuiſionis quid ſit diuiſio dictuz eſt prius. Fallacia diuiſionis eſt idoneitas decipiẽdi ꝓueniens ex eo ꝙ aliqua oratio cõpoſita eſt uera ⁊ diuiſa falſa. vna ⁊ eadem manens ſecũdũ materiaz differens ſecũdũ formã diuerſa ſignificans que creditur eſſe uera in ſenſu diuiſo eo ꝙ ueritatem habet in ſenſu cõpoſito. Cauſa apparentie huiꝰ fallacie eſt oratio cõpoſita habẽs identitatem in materia cuz oõne diuiſa uel cauſa apparentie eſt idẽtitas oõnis eiuſdem ſecũdũ ſubſtantiaz ⁊ ſecũdũ ſitum minus debitum. Cauſa defectus eſt diuerſitas ſenſus diuiſi a ſenſu cõpoſito. iſtiꝰ fallacie duo ſunt modi. ¶Primus modus ꝓuenit ex eo ꝙ aliqua cõiunctio põt copulare termiños uel propoſitiões. ⁊ ſcdm iſtũ modũ paralogizat̃ ſic. Quecũqz ſunt duo ⁊ tria. ſũt duo ⁊ ſunt tria. qnqz ſunt duo ⁊ tria. ergo quinqz ſunt duo. ⁊ qnqz ſunt tria. Ad hoc dicẽdũ ꝙ miꝰ eſt duplex q: hec cõiunctio et. poteſt cõiungere ⁊ copulare termiños ul' ꝓpoſitiões. ſi terminos ſic eſt uera ⁊ cõpoſita. ⁊ eſt ſenſus duo ⁊ tria ſiml' iuncta faciunt quinqz. ſi propoſitiones ſic eſt falſa ⁊ diuiſa. ⁊ eſt ſenſus ꝙ duo ſunt quinqz per ſe. ⁊ ꝙ tria ſunt quinqz per ſe: quod eſt falſum ſimiliter eſt hic. quecũqz ſunt duo ⁊ tria ſunt paria ⁊ imparia. quinqz ſunt duo ⁊ tria: ergo quinqz ſunt paria ⁊ imparia. Dicenduz eſt ꝙ minor eſt duplex q: ibi poteſt eſſe copulatio inter terminos ⁊ ſic eſt uera ⁊ cõpoſita. ⁊ eſt ſenſus quinqz ſunt duo ⁊ tria inſimul cõiuncta. uel ibi eſt copulatio iter ꝓpoſitiones ⁊ ſic eſt falſa ⁊ diuiſa. ⁊ eſt ſenſus quinqz ſunt duo. ⁊ quinqz ſunt tria qõ eſt falſum. Similiter hic oẽ aial eſt rationale uel irrationale. ſz non oẽ animal eſt rationale. ergo oẽ aial eſt irrationale. Dicẽdũ ꝙ maior eſt duplex ex eo ꝙ iſta cõiunctio uel põt cõiungere terminos ⁊ ſic eſt uera ⁊ cõpoſita: uel ꝓpoſitiones ⁊ ſic eſt falſa ⁊ diuiſa. Similr hic omne aial uel eſt ſanum uel egrũ. uel hic oĩs ſubſtantia eſt corporea uel icorporea. uel hic. oĩs linea eſt recta ul' curua. vñ oẽs iſte ſunt uere q̃ diunctio cõiungit terminos ⁊ ſunt compoſite. Sed ſunt falſe quando cõiunctio cõiungit orationes ⁊ propoſitiones ⁊ diuiſe. q: cõiunctio per ſe ⁊ primo eſt cõiunctiua partiuz oõnis ex conſequenti ipſa coniungit orationẽ cũ oõne. Secundus modus huiꝰ fallacie diuiſionis prouenit ex eo ꝙ aliqua determinatio poteſt referri ad diuerſa ut hic. quo vidiſti hunc percuſſuz hic percuſſus eſt ſed oculo vidiſti hũc percuſſuz ergo oculo percuſſus eſt. Dicendũ ꝙ minor eſt duplex quia iſte ablatiuus oculo poteſt determinare hoc participiũ percuſſus ⁊ ſic eſt diuiſa ⁊ falſa ⁊ eſt ſẽſus tu vidiſti hũc percuſſum oculo. Et ſic ſequitur cõcluſio uel põt determiare hoc uerbuz vidiſti ⁊ ſic eſt cõpoſita ⁊ uera. ⁊ tũc eſt ſenſus tu vidiſti cũ oculo hũc ꝓcuſſuz. ſz tunc non ſeqtur cõcluſio.

Ost fallaciam compositionis que fit ſm q̄ partes in oratiõe posite ordinant in situ magis sibi debito in quo. ſ. de virtute sermõis magis accipiunt. Determinat auctor de falla diuisionis que fit ſm situm partibus oratiõis min⁹ debitum. Est aũt diuisio eox que debent componi falsa separatio. fallacia aũt diuisiõis est idoneitas decipiendi ꝓueniẽs ex eo q̄ oratio eadez ſm materiã ⁊ differens ſm formã plura significat. Causa apparentie est identitas orationis in materia sensus cõpositi ratione cuius creditꝝ esse uera in sensu diuiso. Causa defect⁹ est diuersitas significatorũ orationis cõposite ⁊ diuise. Huius fallacie duo sunt modi cõformes modis fallacie compositionis. ¶ Prim⁹ modus est ſm q̄ aliqd põt attribui alteri cõiunctim uel diuisim: puta aliqua cõiunctio potest cõiungere terminos uel propositiones: ut oẽ aial est rationale uel irrationale: ⁊ sic paralogizatꝝ. Omne animal est rationale uel irrationale: sed nõ omne aial est rõnale: ergo oẽ animal est irrationale. maior est duplex q̄ illa cõiunctio disiunctiua uel: potest ꝓiungere propositiões: ⁊ sic ꝓpositio illa disiunctiua est ⁊ diuisa ⁊ falsa. Sensus enim est q̄ oẽ animal est ratiõale uel omne animal est irratiõale quorũ utrũq̄ est falsum ⁊ ex tali maiore bene sequitꝝ cõclusio falsa. Si autẽ cõiunctio cõiungat terminos sic ꝓpositio illa est de disiuncto p̃dicato ⁊ cõposita: ⁊ uera: ⁊ tũc non sequitur cõclusio sed cõmittitꝝ hec fallacia arguẽdo a sensu composito ad diuisum. Et notandũ q̄ oratio dicitur cõposita quãdo cõiunctio coniungit terminos eo q̄ cõiunctio p̃mo est ꝓiunctiua partium oratiõis ⁊ sic partes ordinant in situ magis debito sibi. quãdo vo cõiunctio cõiungit ꝓpositiões dicitꝝ oratio diuisa: q⁹ cõiunctio nõ est p̃mo coniunctiua ꝓpositionũ sed ex cõsequẽti ⁊ secũdario. Hoc modo possunt distingui iste ꝓpositiões duo ⁊ tria sunt quinq̄. Oẽ animal est sanum uel egrum. oĩs linea est curua uel recta. omnis numer⁹ est par uel impar. omnis substantia est corporea uel incorporea ⁊ ꝓsimiles que in sensu composito sunt uere ⁊ in diuiso sunt false. hoc etiaz modo possunt iste distingui. Sedentẽ impossibile est ambulare. album ipossibile est esse nigruz: ⁊ sic de alijs. ¶ Secũdus modus est ex eo q̄ aliqua determiatio potest referri ad diuersa: ut tu scis tñ tres homines currere: posito q̄ ser currãt ⁊ tu scias tñ de trib⁹. Et sic paralogizatꝝ. Tu scis tñ tres homines currere sed quicquid scitꝝ est uerum: ergo tñ tres homines currere est uerum. maior est duplex: q⁹ hec dictio tñ potest determinare hoc uerbũ currere: ⁊ sic est diuisa ⁊ falsa: ⁊ ex illa bene sequitꝝ cõclusio falsa. Sensus enim eius est q̄ tu scis q̄ tñ tres homines currũt: qõ est falsum per casum positũ: uel potest determinare hoc uerbum scis: ⁊ tũc est composita ⁊ uera. Sensus enim est q̄ tñ habes scientiam de cursu trium hominum: ⁊ tũc non sequitꝝ cõclusio sed cõmittitꝝ hec fallacia arguendo a sensu cõposito ad sensum diuisum: quod patet q⁹ illa dictio tñ in maiori determinat illud uerbuz scis quod est copula p̃ncipalis: in oratione vo hoc uerbũ currere.

De fallacia accentus.

Sequitur de fallacia accentus. Accẽtus est certa lex ⁊ regula ad eleuandũ uel deprimendum ſyllabaz vniuscuiusq̄ dictionis: ⁊ iste accent⁹ diuiditur in accentum grauez acutum ⁊ circũflexum. Gra-

uis est qui deprimitur in fine. Acutus accentus est qui in fine eleuatur uel acuitur. Circũflexus est qui acuitur ⁊ deprimitur simul. uel circũflexus est qui procedit ab imo ⁊ ꝓcedit in altum ⁊ finaliter tendit in imum: ut hierusalem. Fallacia accẽtus est idoneitas decipiendi ꝓcedens ex multiplicitate dictiõis eiusdem ſm substantiam: diuerse ſm modũ proferendi diuersa significãtis. Causa apparẽtie huius fallacie est vnitas dictionis ſm materiam uel ſm substantiam solum. Causa defectus est diuersitas significatoruz. Istius fallacie duo sunt modi. Primus modus prouenit ex eo q̄ aliqua dictio potest proferri diuersis accentibus: ut hic omnis populus est arbor. gens est populus ergo gens est arbor. Dicendum est q̄ maior est duplex. quia prima syllaba huius dictionis populus potest proferri longa ⁊ sic est uera ⁊ nõ sequitur conclusio. uel potest esse breuis ⁊ sic est falsa ⁊ sequitur conclusio. Similiter hic omnis ara est in templo. stabulum porcorum est ara. ergo stabulum porcorum est in templo dicendũ hic sicut prius. similiter hic. Quicqd hamatur hamo capitur. mulier amatꝝ ergo mulier hamo capitur. Dicendũ est q̄ maior est duplex ideo q̄ hec dictio hamatꝝ potest proferri cuz aspiratione uel sine aspiratione. si primo mõ sic est uera ⁊ non sequitur conclusio. si secũdo modo sic est falsa ⁊ sequitur conclusio. uel sic. Quoscunq̄z viros iustuz est pendere dignũ est penam pati: sed iustos viros iustuz est pẽdere ergo iustos viros dignum est penaz pati. Unde utraq̄z premissarum est duplex eo q̄ hec dictiõ pendere potest ꝓferri media lõga uel breui. Secundus modus prouenit ex eo q̄ aliqua uox potest esse dictio uel oratio. ut hic. Tu es quies: sed quies est reqes ergo tu es requies. Dicendũ q̄ maior est duplex eo q̄ quies potest esse dictio uel oratio. si sit dictio tunc est falsa ⁊ sequitur conclusio. si sit oratio sic est uera ⁊ non sequitꝝ conclusio. Similiter hic. Quicquid fecit deus inuite fecit deus coacte. sed deus fecit vinum in vite. ergo deus fecit vinum coacte. Dicendũ q̄ maior est duplex eo q̄ in vite potest eẽ oratio uel dictio. si dictio sic est uera ⁊ non sequitur cõclusio. uel potest eẽ oratio ⁊ sic est falsa ⁊ sequitur conclusio. Similiter quicunq̄z habet dilectionem supernam habet dilectionez dei. usurarius habet dilectionez supernam. ergo usurarius habet dilectionez dei. Dicenduz q̄ hec dictio supernaz potest capi dupliciter vno mõ ut est dictio ⁊ sic minor est falsa. ⁊ sequitur conclusio. Alio modo potest esse oratio. ⁊ sic est uera ⁊ non sequitꝝ cõclusio. similr

hic metuo longanas pcunte noctes lidia dormis. vnde hec dictio metuo potest esse dictio uel oratio.

Jc auctor determinat de fallacia accentus.

b ⁊ primo determinat quid sit accētus di. q accentus est recta lex uel regula ad eleuandum uel deprimendum syllabam vnuscuiusq dictiōis ꝓpter quo notādum q accent⁹ pōt sumi dupliciter. Uno modo pro eleuatione uel depressione syllabe. Allio modo pro regula exprimēte modū talis eleuationis uel depressionis. ⁊ hoc secūdo modo diffinit ab auctore. Dicit aūt accentus de accēto as quod est iuxta cantare: q talis eleuatio ul' depressio fit in prolatiōe facta circa cantum ul' quasi in cantu. Jn prolatione nāq breuium uel longarū est quidā cantus cum vna sepe eleuet ⁊ alia deprimat. ⁊ diuidit accentus in acutum grauem ⁊ circūflexum. Accentus acutus fit per syllabe eleuationē: ⁊ dicitur acut⁹ q sicut corpus acutū mouet tactū faciliter pūgēdo sic talis accentus penetrat auditū syllabas eleuando. Accentus grauis fit per syllabe depressionez qui dicit grauis ad similitudinē corporis grauis qō tēdit deorsuz. Circūflexus partim deprimit ⁊ parti eleuat. Considerat quoq accentus a grāmatico ⁊ a logico aliter ⁊ aliter. A grāmatico sigdē ut est accidēs syllabe uel dictiōis. A logico aūt inquātum ad uariationem accent⁹ sequit uariatio significatiōis. Fallacia accentus est idoneitas decipiendi ꝓueniens ex multiplicitate dictiōis eiusdez ſm materiā ⁊ diuerse ſm modū ꝓferendi. Causa apparentie est materialis entitas dictiōis rōne cuius videt tīn habere vnū significatum. Causa defect⁹ est diuersitas significatoꝝ ꝓz diuersos modos ꝓferēdi illius dictiōis. huius aūt fallacie sunt duo modi. ℙrim⁹ modus ꝓuenit ex eo q aliqua dictio pōt regi diuerso accentu ⁊ ſm hunc modū sic paralogizat. Omnis ara est in templo: stabulū porcoꝝ est ara. ergo stabulū porcoꝝ est in templo. Utraq p̄missarū est duplex: q hec dictio ara qū habet p̄mā breuem significat stabulum porcoꝝ: ⁊ qū habet p̄mam longā significat altare iuxta illum uersum. Est ara porcoꝝ simul est ⁊ ara deorū. Si igit illa dictio in p̄missis sumat pro stabulo porcoꝝ tunc maior est falsa: ⁊ sic bene segtur ꝯclusio falsa. Si aūt in maiori sumatur pro vno ⁊ in minori pro reliquo tūc p̄misse bene sunt uere: sed nō segtur cōclusio q mediū uariat ⁊ cōmittitur hec fallacia: ſm etiā hunc modū sic paralogizat. Quicqd hamat hamo capitur: vinū amat: ergo vinū hamo capit. soluit ut precedēs. Illa eni dictio amo aliō significat sine aspiratiōe ⁊ aliud cū aspiratione. Mā sine aspiratiōe significat diligere. cū aspiratiōe autez pisces cū clauo curuo capere. Uariatio aūt aspirationis facit uarietatē accent⁹: q syllaba cū aspiratiōe plata magis eleuat cum ibi sit maior spūs emissio ꝙz sine aspiratiōe plata magis deprimit. ꝙz etiā hūc modum pōt distingui illa propositio. Justos viros oportet pēdere: illa eni dictio potest scribi per. e. ul' per. a. Si scribit per. e. tūc aut habet mediam longam: ⁊ sic est infinitiuus huius uerbi pendeo pēdes. ⁊ tunc significat penam pati siue suspendi. Aut habet mediam breuem: ⁊ sic est infinitiuus huius uerbi pendo pendis: ⁊ tūc significat penā inferre seu suspendere. Si vo scribat per. a. tunc est infinitiuus huius uerbi pando pandis ⁊ significat manifestare Secūdus modus ꝓuenit ex eo q aliquid potest eē dictio uel oratio. ut hic tu es quies: sed quies est requies: ergo tu es requies. Utraq premissarum est dupler. q: quies pōt esse vna dictio uel plures. ⁊ ſm hoc habet diuersa significata. ſm hunc modū etiaz est hec distinguenda. Deus nihil facit inuite: q: si inuite sit vna dictio tunc est uera. Sensus enim est q deus nihil facit coact⁹. Ille enim dicit inuit⁹ aliquid agere qui aliqd agit illud vitare nō ualēs. Si aūt inuite sunt due dictiōes tunc est falsa: cū deus ꝓducat racemos inuite. Similiter est hic distinguēda. Metuo longas pereunte noctes lidia dormis. Metuo nanq pōt esse vna dictio: ⁊ tunc significat idem q timeo. Unde sensus est. Lidia tu dormis ⁊ ego timeo longas noctes: uel sunt ibi due dictiōes ſ. me ⁊ tuo: ⁊ est sensus. Lidia tu dormis longas noctes me sponso tuo pereunte: uel sunt ibi tres dictiones. ſ. me ⁊ tu ⁊ o: ⁊ est sensus o. Lidia tu dormis lōgas noctes me pereunte.

Equitur de fallacia figure dictionis.

s Fallacia figure dictionis ultimo ponitur iter fallacias in dictione quia facit multiplex fantasticū. Figura enim est que termino uel terminis clauditur. termio ut circulus. terminis ut triangulus quadrāgulus ⁊ similitudinarie. fallacia figure dictionis est similitudo dictionis cum dictione penes finalem terminationem in parte non idem significante ⁊ facit multiplex fantasticum. Est autem multiplex fantasticum quādo aliqua dictio significat vnum ⁊ videtur significare aliud propter similitudinem quam habet in parte cū alia dictione: ut videre significat passionem: ⁊ videtur significare actionem ꝓpter hoc q est simile huic uerbo agere. Causa apparentie huius fallacie est similitudo dictionis in parte cū alia dictione non idem significante. Causa defectus hui⁹ fallacie est diuersitas eoꝝ que videntur esse similia. Jsta autē similitudo fit tribus modis. ſ. uoce significatione ⁊ suppositione. ⁊ ſcōm hoc tres sunt modi huis fallacie. ℙrimus modus prouenit ex simili terminatione dictionis cum alia dictione: ut qualiscūq est musa talis est poeta sed musa est feminini generis: ergo poeta est feminini generis. Dicendū q non sequitur q si aliqua sint eiusdez terminationis: q sint propterea eiusdem generis. similiter hic. oīs aqua est humida: fluuius est aqua: ergo fluuius est humida. Dicenduz q non oportet q si fluui⁹ sit aqua q ergo quicquid dicatur de aqua q hoc etiam dicatur de fluuio sub eadē determinatione. uel sic. Omnis homo est albus mulier est homo: ergo mulier est albus. Unde in oībus predictis paralogismis masculinuz interpretatur femininum. aut si formetur sic paralogismus: musa est poeta similiter terminantur sed musa est feminini generis ergo ⁊ poeta tunc nō est ibi fallacia figure dictionis sed fallacia consequentis a cōmuniter accidētib⁹: ut postea patebit. Secūdus

modus

modus prouenit ex mutatione vnius predicamenti in aliud. uel quãdo vna species vni⁹ predicamenti mutatur in aliaz speciẽ ut hic. quicqd heri emisti hodie comedisti carnes crudas heri emisti: ergo carnes crudas comedisti. Dicendum q̃ non sequitur. quia quicquid dicit rem de predicamento substantie crudum dicit rem de predicamento qualitatis ⁊ sic proceditur de vno predicamento in aliud. similiter hic. Quicqd heri vidisti hodie vides. sed vidisti heri album: ergo albuz hodie vides. Dicendum q̃ nõ sequitur qa album significat per moduz qualitatis. quicquid vo dicit rem de predicamento substantie. Similiter do tibi solum denarium. sz solum denarium nõ habeo: ergo do tibi quod non habeo. Dicendum q̃ hec dictio solum dicit relationem. quia ut habetur in secundo elenchorum. solum dicitur quasi non cũ alio ⁊ hec dictio quod dicit substantiam ⁊ sic procedit a relatione ad substantiaz. Similiter est hic. Aliquis dat cito equum sed non habet cito equum: ergo aliquis dat cito qd̃ nõ habet. Dicẽdum q̃ nõ sequitur: qz cito dicit modum actus siue qualitatem. ⁊ quod dicit substantiam. ⁊ sic procedit a qualitate ad substantiam. Similiter hic si proceditur ab vna specie vnius predicamẽti ad aliam. ut quantoscunqz digitos heri habuisti hodie habes decem digitos heri habuisti: ergo decem digitos hodie habes: posito q̃ vnũ amiseris. Dicendum q̃ non sequitur: quia hec dictio quantoscunqz dicit quantitatem continuam ⁊ hec dictio decem dicit quantitatẽ discretaz Tertius modus prouenit ex diuersa suppositione termini. ut homo est species: ergo aliquis homo est species. Et hec homo est dignissima creaturaruz: ergo aliquis homo est dignissima creaturarũ. hic est processus a simplici suppositione ad personalem. Similiter hic. Omnis homo est animal. ergo omnis homo est hoc animal. Simil'r hic. Animal est sortes. animal est plato ⁊ sic de alijs. ergo animal est omnis homo. hic fit ꝓcessus a pluribus determinatis ad vnam determinatã. ⁊ iste modus solet appellari vniuocus: quia ille terminus animal vniuoce ⁊ equaliter sic se habet ad omnia suppositа. vnde animal in qualibet premissarum supponit pro vno in cõclusione vo pro pluribus ⁊ sic uariatur eius suppositio. Et intelligendum q̃ in predictis quale quid iterpretatur hoc aliquid. i. cõmune ul' vniuersale iterp̃tat singulare. Si enim animal est hoc aliquid si tunc arguatur animal est sortes. animal ẽ homo plato ⁊ sic de alijs. ergo animal est omnis homo est bonum argumentũ sicut hic sortes currit plato currit ⁊ sic de alijs: ergo oĩs hõ currit. similiter hic non sequitur quãdo fit ꝓcessus ab immobili suppositione ad mobilem. ut omnis homo est animal: ergo omnis homo est hoc animal ⁊ sic de alijs. hos tres modos ponit aristoteles dicens q̃ figura dictionis fit quãdo interpretatur non idem uel diuersum ut masculinum femininũ. uel neutrum uel ecõuerso. ⁊ rursus quid iterpretat. quale uel quãtum. iterum quando commune interpretat singulare uel hoc aliquid.

b Ic cõsequẽter determinat auc. de fallacia figure dictionis que peccat ſz mltipler fantasticũ seu apparẽs ⁊ nõ existẽs ut dictũ est in ꝓcedẽtib⁹. ℙro cuius declaratiõe describit figurã proꝓie dictã dicẽs: q̃ figura est que termino uel termis claudit. Termino ut circulus qui claudit vna linea. Termis ut triãgulus qui claudit trib⁹ lineis. ¶ Circa qd̃ notandũ q̃ figura vno modo sumit ꝓ superficie termiata lineamẽtaliter: ⁊ sic sumitur in ꝓposito: ⁊ ptinet ad gen⁹ quãtitatis. alio modo ꝓ ipsa terminatione uel dispositiõe quãtitatis: ⁊ sic ptinet ad quartã speciem qualitatis. ſm aũt cõformitatẽ ad figurã ꝓꝓie dictã que est in reb⁹ sumit figura in dictionib⁹. Sicut nãqz illud qd̃ fit ad figurã alteri⁹ assimilatur ei ſm apparẽtẽ supficiẽ: sic fallacia figure dictionis est idoneitas decipiẽdi ꝓueniens ex apparenti similitudine dictiõis cũ dictiõe sibi in noce aut significatiõe: aut modo significãdi. Causa apparẽtie huius fallacie est partialis similitudo dictiõis cũ dictiõe nõ idem significante. Causa defectus est diuersitas earũ seu silitudo per quã possunt generaliter solui sophismata que fiunt ſm hanc fallaciã ostẽdendo. s. aliquã diuersitatẽ inter significata uel modos significãdi dictionũ ⁊ aliqua alia. Et ideo lz aliquis modus arguẽdi teneat in aligbus dictionibus nõ tamẽ sequit q̃ ualeat in alijs que videtur eis siles. ¶ ℙropter huiusmodi diuersitatẽ fallacie assignant a philosopho tres modi quos recitat auctor in fine huius capituli. ℙrim⁹ modus est quãdo masculinũ interp̃retatur femininũ .i. ponit uel accipit: ac si eẽt femininũ uel neutrũ: ⁊ sic potest dici de alijs dictionib⁹ grãmaticalibus. Unde hec fallacia sepe ducit ad soloecismũ: ⁊ hoc ꝓuenit aliquãdo ex simili terminatione dictionũ: ut si arguat ois substãtia est bona: patriarcha est substãtia: ergo patriarcha est bona: nõ sequit: quia patriarcha est masculini generis ⁊ ponitur ac si eẽt feminini generis: sed bene sequeretur si loco hui⁹ nominis patriarcha poneret petra uel aliud nomẽ feminini generis. vnde bene sequitur. Omnis substãtia est bona petra est substãtia: ergo petra est bona. Unde lz sit similis termiatio hoꝝ terminoꝝ petra ⁊ patriarcha non tamẽ idẽ modus significandi rõne diuersitatis generis ipsoꝝ. ¶ ℙotest etiã paralogizari ſm hũc modũ ubi nõ est similis terminatio dictionũ sic. ois substãtia est bona: lapis est substãtia: ergo lapis est bona. hic est apparẽtia nõ ex simili terminatiõe dictionũ: sed qz lapis ⁊ petra idem sunt: sed nõ sequit qz lz in his sit conueniẽtia significatiõis nõ tamẽ generis. ¶ Secũdus modus est quãdo vnũ ꝑdicamẽtum mutatur in aliud seu ponit ꝓ alio: uel species vni⁹ ꝑdicamẽti ꝓ alia specie: ut qcqd heri emisti

hodie comedisti. crudū heri emisti: ergo hodie crudum comedisti. Non sequitur quia quicquid significat rem suam per modum substantie ꝛ crudum dicit rem suam ꝛ modum qualitatis: ꝛ sic proceditur a re vnius predicamenti ad rem alterius sumēdo do qualitatē sub distributiuo substātie. Vel iste modus sepe accipit qñ sub distributiuo alicui⁹ generis sumit aliqd ad aliud gen⁹ ptinēs: sicut quātūcunqz distributiuū quātitatis cōtinue ꝛ quodcūqz discrete qñqz vo est distributiuū pdicāmēti qñ: ꝛ ubicūqz pdicamēti ubi. Sic q̄lecūqz est distributiuū qualitatis: ꝛ sic de alijs pdicamentis ubi sunt nota iposita. Itē hic est figura dictiōis. Do tibi solū denariū: sed solū denariū nō habeo: ergo do tibi qđ nō habeo. nō sequitur. hic enim pceditur a relatiōe ad substātiam cū solū dicat relationem. Solū nāqz idem est q nō cuz alio sm Arī. 2° elenchoꝝ. Alius aūt dicit relationē. Illa aūt dictio qđ dicit substātiā. Similiter hic. aliquis dat cito equū: sed nō habet cito equū: ergo dat qđ non habet. Solvit ut p̄cedens: q: pceditur a q̄litate ad substātiam. Cito eni dicit moduz actus siue qualitatem ꝛ qđ substantiā. Talis igit nō dat quod nō habet: sed qđ habet. alio tamē modo seu ut non habet. Similiter hic. Quātoscūqz digitos heri habuisti hodie habes: ꝛ heri decem habuisti: ergo hodie habes. Posito casu q vnum amiseris. Non sequitur: q: hec dictio quātoscunqz dicit quātitatē cōtinuam. Hec vo dictio decem dicit quātitatem discretam: ꝛ sic pcedit a spē vnius pdicamēti ad alterā spēm eiusdez. ¶ Tertius modus est qñ quale qđ interpretat hoc aliqd. i. quādo nomē cōe ponitur ac si esset singulare ꝛ econuerso, ꝛ in hoc sepe uariatur suppositio ut si arguat. homo est spēs: ergo aliqs hō est spēs. non sequit. Mutat eniz quale quid in hoc aliquid: ꝛ pcedit a simplici suppositiōe ad psonalē. homo eniz in añcedēte supponit simpliciter pro natura cōi. In psequēte vo personaliter pro aliquo supposito illius nature. similiter hic. Omnis hō est animal: ergo aīal est ois hō. animal in antecedente supponit confuse tñ imobiliter: in psequēte vo supponit determiate pro aliquo supposito: ꝛ mutat quale qđ in hoc aliquid. Apparet aūt q tales paralogismi cōcludant eo q quale qđ: ꝛ hoc aliquid vident idez significare: tamē nō pcludunt: q: ppter filem significationē duarū dictionū non sequit conuenientia earū in quolibet modo significādi. ¶ Et notandū q nō ois uariatio suppositiōis causat fallaciā figure dictiōis tunc enī in demonstratiōe potissima esset figura dictionis: sed tunc maxime fit hec fallacia quādo arguitur a trino stante cōfuse tñ uel simpliciter ad eūdem stantem determinate: qđ est uerū dūmodo nulla fiat uariatio sin cathegorematis in antecedēte positi. Unde hec nō est figura dictionis. Dis homo est animal: ergo animal est homo: ꝛ aīal in antecedente supponeret confuse tñ ꝛ in cōsequēte determiate: ꝛ hoc ppter uariationē illius signi ois qđ ponit in antecedente ꝛ non in consequēte. Item notādū q isti modi diuersimode a diuersis assignant: sed de hoc parū est curādū. Nō eni incōueniēs est eundē paralogismū in diuersis modis ꝛ in fallacijs assignari ꝛ uarias causas apparentie eiusdem: ut iste paralogismus. homo est spēs. ſor. est homo: ergo ſor. est species. pertinet ad hanc fallaciam inquantum est ibi causa apparentie exsimilitudine dictionum. Spectat vo ad fallaciam accidentis inquantū ex idētitate extremoꝝ. in tertio videt cē idētitas eoꝝ iter se.

Sequitur de fallacijs extra dictionez
§ que sunt septem. ſ. accidens ſm quid ad simpliciter. ignorantia elenchi. petitio principij. cōsequēs. non causa ut causa. ſm plures interrogationes ut vnā. Differūt iste fallacie a fallacijs in dictione. q: fallacie in dictione habent causam apparētie ex parte uocis. Sed fallacie extra dictionē habent causaz apparētie ꝛ defectus ex parte rei ꝛ nō ex parte uocis ꝛ ppter hoc dicunt extra dictionē. Inter has p̄mo dicēdū est de fallacia accidētis vnde accidēs prout hic sumit idē est quod extraneū. in parte idez ꝛ in parte diuersuz: ut hic homo est spēs sortes est hō: ergo sortes est spēs. homo eniz est in parte idē cum specie. ſ. quādo sumit pro re vniuersali ꝛ in parte est diuersum a specie. ſ. quando sumitur pro suppositis. Notanduz q in fallacia accidentis sunt ista tria. ſ. accidēs ꝛ res subiecta ꝛ attributū. exemplū. ut homo est spēs sortes est hō. ergo sortes est spēs. mediuz hō est res subiecta ꝛ miōr extremitas est accidēs ꝛ maior extremitas est attributū. Causa apparentie est conueniētia aliquoꝝ duorum in aliquo tertio sm partez siue est partialis idētitatis aliquorum duoꝝ. Causa defectus est diuersitas eorundē. Huius fallacie tres sunt modi. Primus modus ꝓuenit ex eo q aliquid uere predicat de aliquo subiecto ꝛ propter hoc creditur dici de accidēte eius a quo est diuersum uel quando aliqd primo attribuit rei subiecte in p̄missis ꝛ postea attribuitur eius accidenti in cōclusione: ut hic homo est spēs sortes est hō: ergo sortes est spēs. Dicendū q non ualet q: ille terminus species qui est attributū assignatur inesse sorti qui est accidēs eo q dicit de hoie quod est res subiecta. Similiter hic. Animal est genus homo est aīal: ergo hō est genus. Simil hic. omne es est naturale. statua est es: ergo statua est naturalis. non sequitur q: naturale uere predicat de ere ꝛ ppter hoc attribuit in cōclusione statue qđ non est uerum. Similiter hic. Cognosco coristuz. coristus est ueniēs. ergo cognosco uenientem. Dicendū q nō oportet q si cognoscas coristuz sm se q propter hoc cognoscas sub illo accidente qđ est ueniēs. Secūdus modus ꝓuenit ex partiali idētitate aliquoꝝ duoꝝ in aliquo tertio. uel quādo aliquod cōmune p̄dicatur de aliquibus duob⁹ cuz quibus est in parte idē ꝛ in parte diuersuz ꝛ propter hoc illa duo credunt esse eadē inter se: ut hic sortes est hō plato est homo: ergo sortes est plato. Similiter hic homo est aīal equ⁹ est animal: ergo equus est hō. Dicendū q non oportet q si aliqua duo conueniāt in aliquo

tertio

tertio.q̄ ꝓpter hoc ꝓueniāt inter ſe. Tertius modus prouenit quādo ex duobus aliquibus diuiſiz ſumptis male inferē aliquod coniunctū ſm accidens: ut iſte eſt albus ⁊ eſt monachus.ergo eſt albꝰ monachus. Similiter hic. Iſte canis eſt pater ⁊ eſt tuus: ergo eſt pater tuus. non ſequitur quia lz illa conueniant in aliquibus ſcōm partem: tñ ſcōm partem aliā differunt. Et ſciendū q̄ nō licet inferre ex diuiſis coniunctū: ut habetur in ſecundo ꝑyermenias quādo predicanē diuerſa accidentia ſibi inuicem per accidens conuenientia ſicut albū eē monachū. Similiter q̄n duo p̄dicantur quorum ſecundū intelligitur in primo: ut vniuerſale in ſuo ſpecialiori. ut iſte eſt hō ⁊ eſt aīal: ergo eſt homo aīal: q̄ animal intelligitur in homine ſicut albū in hoīe albo. Sed in oībus alijs licet ex diuiſis iferre coniunctū. Unde notandū eſt q̄ quando aliqua duo accidētia p̄dicanē de aliquo quorū primuz in ſubiecto eſt per alterū ⁊ non per ſe. ex talibus diuiſim captis non licet inferre cōiunctum: uel econtra. ut iſte eſt albus ⁊ eſt monachus. ergo eſt albus monachus. nam albedo non eſt in ſubiecto ſcōm ſe ſz ſecūdū habitum. Similiter ex cōiunctis nō licet iferre diuiſum quādo illa que cōiungunē diminuūt de ratione alteriꝰ: ut iſte homo eſt mortuus ergo eſt hō ⁊ mortuus. In oībus autez alijs licet ex coniūctis inferre diuiſum. ſz illud ultimum argumentū facit fallaciā ſcōm quid ad ſimpliciter. Accidēs ſic diffinit ab ariſtotele. Accidens eſt q̄ō eſt extraneū. in parte idē ⁊ in parte diuerſum. Secundū accidens ꝙo fiunt ꝓalogiſmi quādo idem ſimiliter fuerit aſſignatum ineſſe rei ſubiecte ⁊ accidēti: ut homo eſt ſpēs ſortes eſt homo: ergo ſortes eſt ſpēs. homo enim ſcōm q̄ ſibi cōuenit eē ſpēm aliter capit: a modo per quez conuenit ſorti ⁊ platoni q̄ conuenit ei eſſe ſpēm: ut eſt eſſentia quedam cōmunis p̄dicabilis de pluribus ⁊ prout eſt in pluribus ſic eſt in ſorte ⁊ platone ⁊ ſic ſortes eſt accidēs homo ꝙo res ſubiecta ⁊ ſpecies ſignificatur utriſq̄ in eſſe. Unde accidens non ſumitur hic ut diffinit a porphirio: ſed ut dictum eſt.

Poſtq̄ auctor determinauit de fallacijs in p dictione que habent cauſam apparentie a parte uocis: hic conſequenter determinat de fallacijs extra dictionē in quibus ſumit cauſa apparētie a parte rei ſignificate per uocē. Prius autez determinauit de fallacijs in dictiōe q̄z extra dictionem: quia lz ordine nature res precedāt dictiones tamen non ingrediunt diſputationes uocales niſi mediantibus dictionibus. Fallacie extra dictionez ſunt ſeptem. ſ. accidēs ſm qd ad ſimpliciter: ignorantia elenchi: petitio p̄ncipij: conſequēs: nō cauſa ut cauſa: plures interrogationes ut vna. Et p̄mo agitur hic de fallacia accidentis que inter ceteras eſt ualde efficax ad decipiēdum. Per has enim nō ſolum decipiunt ſimplices ſz etiā ſapiētes. Circa q̄ō notandum q̄ accidēs nō ſumitur hic prout eſt vnū de quinq̄z predicabilibus: ſed ſumit prout eſt idez q̄ extraneū q̄. ſ. in parte eſt idem cū aliquo ⁊ in parte diuerſum ab eo: ⁊ ſic omne p̄dicabile de aliquo a quo eſt aliquo modo diſtinctū poteſt dici accidens: ⁊ illud de quo predicatur dicitur res ſubiecta: ⁊ hoc modo non tñ inferiora accidūt ſuperioribꝰ: ſz etiā ſuperiora inferioribus: lz ſint de eētia inferiox in quātū ſtant ſub aliquo tertio attributo q̄ō repugnat inferioribus. Sic enim homo non accidit ſorti cum quo eſt in parte idem prout ſumit pro ſuppoſitis: ut dicendo ſortes eſt hō ⁊ eſt in parte diuerſum ⁊ tunc ſibi accidit prout ſumitur pro natura vniuerſali cui attribuit iſta intētio ſpēs cuius eſt fundamentū: ut dicēdo homo eſt ſpecies que intētio repugnat inferioribus. Fallacia accidentis eſt idoneitas decipiē di prouenies ex partiali identitate accidentis cum re ſubiecta. Cauſa apparētie eſt cōuenientia ſz partē aliquox duox ad inuicē ul' in aliquo tertio. Cauſa falſitatis eſt diuerſitas eorundē. Fit hec fallacia ſz Ariſtotelem quando idez ſimiliter fuerit aſſignatū eſſe rei ſubiecte ⁊ accidēti: ut hō eſt ſpecies. ſortes eſt homo: ergo ſortes eſt ſpēs. Hoc mediū. ſ. hō eſt accidēs. minor extremitas. ſ. ſortes eſt res ſubiecta maior vo extremitas. ſ. ſpēs eſt attributū q̄ō imponit ſimiliter ineſſe ſorti ſicut ineſt hoi. Scōm vo auctorē aſſignant tres modi huius fallacie. Primꝰ modus eſt quādo aliquid attribuitur primo accidēti in p̄miſſis ⁊ poſtea attribuit rei ſubiecte in cōcluſione: ut in exemplo predicto. Item ſic paralogizat Sortes eſt idiuiduum: homo eſt ſor. ergo homo eſt idiuiduum. Non ſequitur q̄ nō oportet q̄ quicḡd ineſt accidenti a parte qua differt a re ſubiecta inſit rei ſubiecte: ſicut nec oportet q̄ omne q̄ō ineſt predicato inſit ſubiecto: ⁊ ideo lz intētio idiuidui inſit ſorti non tñ ineſt hoi. ſimiliter oē es eſt naturale. ſtatua eſt es: ergo ſtatua eſt naturalis. Nō ſequit ut dictū eſt. Nullum enim artificiale eſt naturale. vñ mediū nō tenetur vniformiter in p̄miſſis. Itē ſic. Cognoſco coriſtū: coriſtus eſt uenies ergo cognoſco uenientem. nō ſequitur q̄: lz coriſtus cognoſcatur a me nō tamen ſub illo attributo q̄ō eſt uenire. Secūdus modus huius fallacie prouenit ex partiali identitate aliquox duorum in aliquo tertio. ut ſor. eſt homo plato eſt homo. ergo ſor. eſt plato. Item homo eſt animal: equus eſt animal: ergo homo eſt equꝰ. Sz nō ſequitur ſi aliqua duo partialiter conueniant in aliquo tertio q̄ ſint ſimpliciter eadem inter ſe. Et ſi arguatur per illam regulā. Quecūq̄z vni ⁊ eidē ſunt eadē inter ſe ſunt eadēper quā tenet forma ſyllogiſmi perfecti. Reſpōdeo ſm aquilinū doctorē Scotū ij. di. p̄mi ſen. q. iij. in ſolutione ar. q̄ illa regula itelligitur q̄ illa que ſunt eadē vni ⁊ eidem ſunt eadem inter ſe illa idētitate qua ſunt idē in tertio. Si autē inferatur q̄ ſint ſimpliciter eadē iter ſe cōmittitur hec fallacia: Intelligit ſm Guil. Ochā q̄ extrema vniūtur in tertio vniuerſaliter ſumpto. Tertius modus ꝓuenit q̄n ex aliqbꝰ diuiſim ſumptis iſertur aliqd̄ ꝯiunctū: ut iſte eſt albꝰ ⁊ monachꝰ: ergo eſt albus monachus. Nō ſeqtur q̄: in añcedēte denotat albedo ineſſe iſti ſm ſe: ⁊ in conſequente ſm ſuum habitū. Similiter iſte canis eſt pater ⁊ eſt tuꝰ: ergo

iste canis est pater tuus. Non ualet consequẽtia: qa tuus in antecedẽte dicit rem possessam: ⁊ in consequẽte infert p̃o re generãte. Uñ lz p̃dicta cõueniãt in aliquo tertioꝫ partẽ tamẽ ꝑm partem differunt. Non obseruatur etiã hic forma ſyllogistica: q̃ medium ponitur in cõclusione: ⁊ extremitates ponunt a parte eiusdez extremi. ¶ Et si arguat q̃ a diuisis ad coniuncta est bona ꝯsequentia ex secũdo peryermenias. Respondeo q̃ illa regula est uera: dum tñ non p̃dicẽtur aliqua sibi inuicẽ repugnãtia: ⁊ vnũ sit potentiale respectu alterius. Non ualet etiã consequentia quando eorũ que p̃dicantur ultimũ includit in p̃imo: ut iste est hõ: ⁊ est aial: ergo est homo animal. Non segtur q̃ aial intelligitur in hoie. Ex coniunctis etiã non licet inferre diuisa q̃ vnuz est in subiecto per alterũ ⁊ non per se. Unde non sequitur. Iste est alb⁹ monachus: ergo est albus: ⁊ est monach⁹: q̃ albedo nõ inest tali subiecto ꝫz se: ſz ratione habitus. Non sequit etiã. iste est hon⁹ faber ergo est bonus: ⁊ est faber: q̃ bonitas non inest subiecto ꝑm se: sed ꝑm artificiũ. Item ex cõiunctis non licet inferre diuisa quãdo vnuz diuiditur a ratione alteri⁹: ut iste est hõ mortuus: ergo est hõ: sed est fallacia a ꝫz quid ad simpliciter. In alijs vo exemplis est fallacia accidentis. ¶ Dosset etiã iste tertius modus reduci ad secundũ. ponitur tñ ad maiorez exꝓssionem. Et notandũ q̃ paralogismi hui⁹ fallacie ut in pluribus possunt solui ostendendo quod non debite disponunt p̃emisse in modo ⁊ in figura ꝑm regulas ſyllogismoꝝ: ut dicit Ocham. ¶ Deccant etiã ꝑm Scotũ ubi supra ꝓpter defectũ identitatis medij in se: seu per comparationez ad extrema que in ipso vniuntur.

Equitur de fallacia ꝑm quid ad simpliciter dictum. ꝫz quid appellat hic determinatio diminuẽs de ratione uel de esse cui adiungitur. ut cum dico homo mortuus. mortuum enim diminuit de ratione hominis. dictũ simpliciter appellatur aliquid non diminutum ut homo. Fallacia ꝫz quid ad simpliciter est idoneitas decipiendi proueniens ex apparenti conuenientia dicti ꝑm quid ad dictum simpliciter. Causa apparentie huius fallacie est conuenientia huius dicti quod est secũdũ quid ad illud quod est simpliciter ⁊ ecõuerso. Causa falsitatis est diuersitas significatorum. Fit autẽ hec fallacia tot modis quot modis ꝯtingit addere alicui determinationem diminuentem. ¶ Primo modo secundũ partẽ in modo. ut ille homo est mortuus. ergo est homo. non sequitur qa mortuũ diminuit de ratione hominis ⁊ hic cymera est ens opiabile. ergo chymera est ens. non sequit quia opinabile diminuit de ratione huius quod est esse. Secũdo modo secundũ partez integralem: ut ethyops est albus secundũ dentes: ergo est albus. Tertio modo in his que sunt ad aliqd: ut diuitie nõ sunt bone male utenti. ergo diuitie non sunt bone. non sequitur. lz enim diuitie comparate ad aliquid nõ sint bone: tamẽ in se sunt bone. Quarto modo in his que secũdũ locũ sunt: ut bonum est mactare patrẽ in teruallis ergo bonum est mactare patrem suum. uel sic Bonũ est uti dieta in locis egrotatiuis. ergo bonũ est uti dieta. Quinto modo in his que sunt secundum tempus: ut bonum est ieiunare in quadragesima. ergo bonuz est ieiunare. uel sic. Expedit alicui mederi quãdo egrotat ergo expedit alicui mederi. nõ sequitur. quia lz expediat mederi secundum quid: non tamen simpliciter. Sciendũ autez q̃ in oibus istis inspiciendum est ad cõtradictionem: ut si aliquis respondẽs dicat q̃ nõ expedit mederi ⁊ opponens assumat q̃ expedit quando egrotat non cõtradicit ei. sed stat in fallacia secundum quid ad simpliciter. Et sciendus q̃ eadem est fallacia si ex eo quod est secundum quid inferatur simpliciter ⁊ ecõuerso. ⁊ intelligendum est q̃ ista fallacia quando fit ab esse secunduz quid ut in pluribus fit affirmatiue sed quãdo fit a dicto simpliciter ut in plurib⁹ arguitur negatiue.

Equitur de fallacia a ꝫz quid ad simpliciter

s Ad cuius euidentiã notandũ q̃ sicut dictuz est in loco a toto in modo ad suã partem triplex est determinatio. Quedã est distrahens in qua scilicet est oppositio in adiecto: quia determinatio addita repugnat suo determinabili: ut mortu⁹. hõ enim mortuus nõ est homo. Alia est determinatio que partim diuidit de ratione illius cui adiũgit: lz ei non repugnet ut opinabile. Alia est determinatio tñ contrahens: ut albũ respectu homis: dictuz ergo simpliciter dicit dictũ sumptuz sine addito. i. sine determiatione. Et intelligit in ꝓposito de determinatione diminuẽte uel distrahente. Dictum autẽ ꝑm quid est dictum sumptũ cum tali determinatione: arguẽdo igitur a dicto sumpto cũ determinatione diminuẽte uel distrahẽte ad dictũ simpliciter: ⁊ econuerso fit hec fallacia. Quando autẽ est determinatio tñ cõtrahens non est locus sophisticis: ſz dyalecticus a parte in modo ad suuz totũ. Est ergo fallacia a ꝑm qd ad simpliciter idoneitas decipiendi ꝓueniens ex apparenti identitate dicti ꝑm quid ad dictum simpliciter. Causa apparentie est conuenientia dicti ꝑm quid ad dictũ simplr. Causa falsitatis est diuersitas eorundẽ. Hui⁹ fallacie ponit auctor hic quinq̃ modos. ¶ Prim⁹ est arguendo ꝑm determinationez distrahentẽ uel diminuentem rationem totius. ut iste est homo mortuus: ergo est hõ quia mortuũ distrahit rationem hominis. Simili chymera est opinabilis. ergo chymera est. Non sequit: q̃ opiabile diminuit de esse chymere. ¶ Secundus modus fit ꝑm determinationẽ denominantem partem integralẽ: ⁊ hoc est ueruz quãdo ad denominationẽ partis non sequit denominatio totiꝰ ut ethyops est albꝰ ꝑm dentes: ergo est albꝰ: lz enim hõ habeat dẽtes albos non ꝓpter hoc dicit albus. Uñ vo determinatio habet partẽ corporis sibi determinatã: seu ad eiꝰ denotationẽ: segtur denotatio totiꝰ nõ cõmittit hec fallacia. Uñ bñ sequit. Iste est albꝰ ꝫz oẽs uel maiores partes corporis apparẽtes ergo est albꝰ. Iste est simus ꝫz nasuz: ergo est simus.

¶ Tertius modus fit arguēdo cū determinatione respectiua ad aliqd extrinsecū: ut diuitie nō sunt bone male utēti: ergo nō sunt bone in se. ¶ Quartꝰ modus fit arguendo cū determinatione ſm locū ut bonum est mactare patrem in teruallis: ergo bonū est mactare patrem. ¶ Quintꝰ modus fit arguēdo cū determinatione ſm tēpus: ut bonuz est ieiunare in quadragesima: ergo bonū est ieiunare. Omnes isti ſyllogismi possunt solui negando cōsequentiam: qz ex dicto ſm quid nō sequit dictum simpliciter. Cōmittitur etiā hec fallacia arguēdo a dicto simplr ad dictum ſm quid cū sit eadem causa apparēti utrobiqz: ut est hō: ergo est homo mortuus. non sequitur ut patet ex precedentibus.

Sequitur fallacia ignorantie elenchi.

Elenchus est ſyllogismus contradictoriꝰ vnius ꝛ eiusdē non nominis tm̄ nec etiaz rei tm̄ sed nominis ꝛ rei simul. non synonimi: sed eiusdem ꝛ ex his que data sunt de necessitate nō cōnumerato eo ꝙ erat in principio ad idem ſm idem. similiter ꝛ in eodem tēpore. Elenchus est ſyllogismus contradictionis idest ſyllogismus concludens contradictoriam propositionis date a respōdente. In diffinitione elenchi quedam ponuntur ratione ſyllogismi: ut ex his que data sunt ex necessitate accidere per quod remouetur fallacia accidentis ꝛ ponit̄ non cōnumerato eo qd̄ erat in principio per qd̄ remouetur petitio principij: ut postea patebit. Alia ponuntur ratione cōtradictionis: ut vnius ꝛ eiusdē idest vnius subiecti ꝛ vnius predicati. vnde nisi esset idez subiectum ꝛ idem predicatū non esset cōtradictio: ut ethiops est niger. ethiops nō est niger ꝫz dentes ex quo non est idem predicatum: ideo nō est contradictio. Et similiter hic nullus homo mortuus currit ꝛ quidam homo currit non est cōtradictio quia non est ibi idem subiectū Item ſm idem ad idem similiter ꝛ in eodem tempore. ponuntur ratione contradictionis. Et contra istas quatuor partes peccat hec fallacia que dicitur ignorātia elenchi ſm ꝙ est vna de tredecim fallacijs. Alio modo accipitur generaliter ꝛ tunc sic diffinitur. Ignorantia elenchi est vnꝰ defectus generalis ad quē reducuntur oēs alie fallacie ostēdendo quomodo peccant contra istas particulas ut postea patebit. Iste enim particule nō nominis tm̄ nec rei tantū: sed nominis ꝛ rei simul nō synonimi ꝛ sic de alijs ponuntur ratione ſyllogismi ꝛ ratione ꝺdictionis quia iste exigūt ꝙ nomen sit vnum ꝛ tres vna: ꝛ ꝙ non sit nomen synonimum. vnde non est ibi contradictio. marcus currit ꝛ tullius non currit. nec est ibi ſyllogismus. oīs gladius scindit. quoddam instrumentum est ensis: ergo quoddaz instrumentum scindit. Fallacia ignorantie elenchi est idoneitas decipiendi proueniēs ex apparenti obseruatione particularum diffinitionis elenchi que conueniunt ratione cō tradictionis tm̄. ſ. ad idem secundū idem. similiter ꝛ in eodem tempore. Causa apparentie huius fallacie est conuenientia dictoruz secundum quid ad dicta simpliciter. Causa fallacitatis est diuersitas eorundem. Unde huiꝰ fallacie sunt quatuor modi. Primꝰ modus est contra hanc particulam ad idem. ut duo sunt duplum vnius ꝛ non sunt duplum triū ergo sunt duplum ꝛ non dupluz: ꝛ in utraqz premissarum non sumitur duplum ad idem ꝛ ideo non sequitur. Secundus modus peccat contra illam particulam secundū idem. ut hoc est duplum illi secūdū latitudinem ꝛ nō est duplum secundū longitudinem: ergo est duplum ꝛ non dupluz. Non sequitur quia duplū nō sumitur ſm idē: lz sumat̄ respectu eiusdem. Tertius modus peccat cōtra illam particulaz similiter: ut hō est ſpēs nullus hō est species: ergo idez est species ꝛ nō species. non sequitur quia ibi non est contradictio in premissis: quia ille terminus homo nō sumitur similiter: quia in vna sumitur pro suis inferioribꝰ: in alia vō nō. sed pro se toto ul' pro sua forma. Quartꝰ modus peccat cōtra hāc particulaz in eodem tempore: ut manus mea est clausa in hoc instāti ꝛ non est clausa in hoc instāti: ergo est clausa ꝛ nō clausa. non sequtur quia non est in eodem tempore. Differt autē hec fallacia a fallacia secundū quid ad simpliciter: quia in illa est processus ab vno secūdū quid sumpto ad vnuz sumptū simpliciter. ut hoc est duplum secundū longitudinez: ergo est duplum: in ista vō est processus a duobꝰ secunduz quid sumptis ad duo sumpta simpliciter. ut hoc est duplum illi secundū longitudinem ꝛ non secundum latitudinem: ergo est duplum ꝛ non duplum.

Postq̄z auctor determinauit de fallacia ſm quid ad simpliciter: hic agit cōsequēter de fallacia ignorantie elenchi. Circa qd̄ p̄mittit quid sit elenchus dicens ꝙ elenchus est ſyllogismus cōtradictionis vnius ꝛ eiusdez non nominis tm̄ nec rei tm̄: ſz rei ꝛ nominis: non synonimi sed eiusdē: ex his que data sunt de necessitate non cōnumerato eo qd̄ erat in principio ad idez ſm idem: similr ꝛ in eodē tempore. Ubi sciendum ꝙ elēchus dicit ſyllogism̄ contradictionis. i. ſyllogismus cōcludēs contradictoriū positioni respondētis. Et ponit ſyllogismus tanq̄z genus: ꝛ cōtradictionis sicut differentia: ꝛ hoc ad differentiam ſyllogismi nō cōtradicētis positioni respondētis. Ex ſyllogismo ꝛ ꝺdictione quasi ex materiali ꝛ formali cōstituitur elenchus: ꝛ ponit vnius ꝛ eiusdez. ſ. subiecti ꝛ predicati nō nominis tm̄ nec rei tm̄: sed rei ꝛ nominis simul

nō ſynonimi: que particule ponunt ratione ſyllogiſmi ⁊ contradictionis. tam enī ad ſyllogiſmū q̄z ad contradictionem exigitur q̄ nomen ſit vnum ⁊ res vna: ⁊ q̄ nomē non ſit ſynonimū. Dicunt autē nomina ſynonima que ſignificant eandē rem ſz diuerſas eius ꝓprietates. Vnde non eſt hic contradictio marcus currit: tullius nō currit cū nō ſit ibi eudēs affirmatio ⁊ negatio eiuſdez de eodē. nec hic. Dis canis eſt latrabilis: quidā canis nō eſt latrabilis ratione equiuocationis illius nominis canis. ¶Per p̄ dicta remouent fallacie in dictione vnde non ſunt uerus elenchus ſed tm̄ apparēs: ⁊ ponit ex his que data ſunt de neceſſitate rōne ſyllogiſmi in quo debet eſſe neceſſaria illatio cōcluſionis ex p̄miſſis: per qō remouent a uero elencho paralogiſmi fallacie accidētis ⁊ ceteri in quibus nō eſt neceſſaria cōſequentia. ratione etiā ſyllogiſmi in quo p̄miſſe debēt differre a cōcluſione ⁊ eſſe notiores ipſa. ponit nō cōnumerato eo qō erat in p̄ncipio per qō remouetur petitio p̄incipij. ibi idē ꝓbatur per ſeipſum. Alie autē particule ponunt in diffinitione elenchi ratione cōtradictionis. ſ. ad idē ſm idem. ſimiliter ⁊ in eodē tēpore. ¶ Inſuper notandū q̄ ignorantia elēchi pōt capi dupliciter. Uno modo generaliter ꝓ ignorātia cuiuſcūq; particule diffinitionis elenchi. ⁊ ſic fallacia ignorantie elenchi eſt cōmunis ad oēs fallacias. Alio modo ſpecialiter ꝓ ignorātia alicuius quatuor dictionū que ponunt in diffinitione elenchi: quia ſunt formaliores q̄z alie que ponuntur in diffinitione elenchi ratione contradictionis que eſt formale. Nō capitur in hac fallacia ex ignorantia illius p̄me particule cōtradictionis que eſt affirmatio ⁊ negatio eiuſdē de eodē: quia ad hāc fallaciā requiritur q̄ ſit apparēs cōtradictio. Si autē illa cōditio deeſſet nō eſſet apparens contradictio cū ipſa requiratur tam ad contradictionē ueraz q̄z apparentē. Eſt ergo fallacia ignorātie elenchi idoneitas decipiēdi puenies ex apparēti idoneitate cōtradictionis incōplete ad cōtradictionē cōpletā. Cauſa apparētie eſt cōuenientia apparētis contradictionis ad uerā contradictionē. Cauſa defect⁹ eſt diuerſitas earūdem. Hui⁹ fallacie ſunt quatuor modi ſm defectum quatuor conditionū p̄dictarum. ¶ Primus modus peccat cōtra illam particulam ad idē: ut duo ſunt duplū ad vnū ⁊ nō ſunt duplū ad tria: ergo ſunt duplū ⁊ non duplū. Non ſequitur qa duplū nō comparatur ad idem in utraq; p̄miſſarū. ¶ Secūdus modus peccat cōtra illā particulā ſm idē ut hoc eſt duplū iſti ſm longitudinē: ⁊ nō eſt duplū ei ſm latitudinē: ergo eſt duplum ⁊ nō duplum. Nō ſequit quia duplū nō ſumitur ſm idem: ſed ſm diuerſa. ¶ Tertius modus peccat cōtra hāc particulā ſimiliter: ut homo eſt ſpecies. nullus homo eſt ſpecies: ergo idē eſt ſpēs ⁊ nō ſpēs. Non ſequitur qz iſte terminus homo nō ſumit ſimiliter in p̄miſſis. quia in maiori ſumit ꝓ natura cōmuni: in minori vō ꝓ ſuppoſitis. ¶ Quartus modus peccat cōtra illā particulā in eodē tēpore: ut plato legit die lune ⁊ nō die martis: ergo legit ⁊ nō legit. Non ſequitur quia nō eſt ibi affirmatio ⁊ negatio ꝓ eodē tēpore Differt autē hec fallacia a fallacia ſm quid ad ſimpliciter: quia ibi fit proceſſus ab vno dicto ſm quid ſumpto ad vnū dictū ſumptū ſimpliciter: ut hoc eſt duplū ſm longitudinē: ergo eſt duplū. hic vō fit proceſſus a duobus dictis ſm quid ad duo dicta ſumpta ſimpliciter: ut hoc eſt duplū ſm longitudinez ⁊ non eſt duplū ſm latitudinē: ergo eſt duplū ⁊ nō duplū. hinc eſt q̄ fallacia ad ſm quid ad ſimpliciter p̄cedit hanc fallaciam: ſicut vnū eſt ꝑus duobus. Itē differūt qz in fallacia a ſm qd ad ſimpliciter infert vna pars ꝯtradictiōis: ut comedere carnes eſt malum febricitanti: ergo eſt malū. Hic autem concluduntur contradictoria ut comedere carnes eſt malum febricitanti ⁊ nō eſt malū ſano: ergo eſt malum ⁊ non malum.

Sequitur de fallacia petitionis p̄ncipij.

¶ Petere id qō eſt in principio eſt quando cōcluſio que habet probari ſumitur in p̄miſſis cū ergo idez ſub eodez nomine non poſſit ſeipſum ꝓbare: ut homo currit: ergo hō currit. in talibus enim eſt petitio principij ſz talis argumētatio eſt ridiculoſa nec cadit ſub arte nec eſt petitio hui⁹ quod eſt in principio. Aliud enīz eſt petere p̄ncipium ⁊ petere illud qō erat in principio. qz petere principiū eſt quādo petit idem ſub eodē nomine. ut homo currit ergo homo currit ⁊ iſto modo nulla eſt fallacia qz non continet ſub aliqua ſpecie argumētationis nec ſecundum ueritatē. nec ſecūdū apparentiaz: ſz talis petitio principij peccat contra ſyllogiſmum ſimpliciter dictuz. Sed petere illud eſt qō eſt in principio eſt quando idem petitur ſub diuerſo noīe: ut animal rationale currit: ergo homo currit. Uel ſic. Petere illud quod eſt in principio eſt quando minus notum ſumitur ad probationez magis noti. Cauſa apparentie hui⁹ fallacie eſt diuerſitas cōcluſionis cuz p̄miſſis. Cauſa falſitatis eſt diuerſitas eorundem. Petitur autem illud quod eſt in principio quinq; modis: ut patet octauo thopicox. Primo modo quando diffinituz petitur in diffinitione ⁊ econtra: ut ſi dubitaretur utrum homo currat uel non currat fiat argumentum animal rationale currit: ergo homo currit nulla eſt ibi probatio. quia quando alterum dubitat̄ neceſſe eſt alteruz dubitari. ⁊ ita ſi ſumatur vnum ad probandum aliud peccatum eſt. Secundus modus eſt quādo particulare petit̄ in vniuerſali: ut nullus homo currit: ergo ſortes non currit. uel ſi aliquis debeat probare q̄ omniuz contrariox eſt eadē diſciplina ⁊ aſſumat omnium oppoſitorum eſt eadez diſciplina: ergo omniū contrariorū eſt eadē diſciplina. hic petitur cōcluſio in p̄miſſis. Tertius modus eſt quando vniuerſale petitur in particularibus. ut ſi aliquis debeat probare q̄ omnium oppoſitoruz eſt eadem diſciplina ⁊ ſumat iſtam omnium contradictoriox cōtrariorum ⁊ ſic de alijs eſt eadez diſciplina. ergo oiuz oppoſitox eſt eadē diſciplina. uel ſic. Sortes currit plato currit ⁊ ſic de alijs: ergo oīs homo currit. Quart⁹

modus est quando coniunctū petit in diui/
sis uel econtra. ut si aliquis debeat probare q̄
medicina est disciplina sani ⁊ egri ⁊ dicat sic.
Medicina est disciplina sani: ⁊ medicina est
disciplīa egri. ergo medicia ē disciplīa sani ⁊
egri. Quīt⁹ modus est qñ vnū relatiuox pe/
tit̄ in alio. ut siqs debeat probare q̄ sortes sit
pater platonis: probet̄ sic: plato est filius sor/
tis: ergo sortes est pater platonis. Nō sequi/
tur q⁹ hoc assumitur qđ est probandū. Sciē
dum est q̄ hec fallacia non impedit syllogismū
inferentem sed probantem ⁊ ita fallacia peti
tionis peccat contra syllogismuz dyalecticū
inquantum dyalectitus est.

b Jc consequēter tractat auctor de fallacia pe
titionis principij. Fit autē hec fallacia quan
do idē accipit ad probandū seipsuz: seu quā
do probat ignotū pro ignotius: uel eque ignotum: lz
autē hec fallacia possit dici petitio principij uel ei⁹
qđ est in principio, petitio tamē principij ꝓprie ꝑ
auctorē est quādo idē sub eodē nomine sumit ad ꝓ-
bandū seipsum: ut homo currit: ergo homo currit.
Et in hoc nulla est fallacia: cū ibi nulla sit apparen/
tia: quia idē nō habet ueritatē probādi seipsum. pe/
titio vo eius qđ erat in principio est quādo idez sub
diuersis nominib⁹ sumit ad probandū seipsuz. Di
cit aūt principiū principale propositū qđ quis intē/
dit ꝓbare. s. cōclusio: quādo ergo idē probat per se/
ipsum: uel ignotū per ignotū uel eque ignotū tūc di/
citur esse petitio principij uel petitio eius qđ est in
principio: qnia talis opponēs videtur petere q̄ sibi
cōcedatur principiū. i. p̄ncipale ꝓpositū. s. conclusio
quā debet ꝓbare: uel id qđ est in p̄ncipio. s. aliqd qđ
includit in cōclusione ꝓpter identitatē cuz ipsa uel
quia per ipsam pōt ꝓbari: sicut ignotius per magis
ignotū: ꝑm aliquos vo principiū in ꝓposito sumitur
pro antecedēte: ⁊ sic opponēs quādo ꝓbat ignotum
per eque ignotū petit id qđ est in p̄ncipio quia vide
tur petere cōclusionē sibi cōcedi que vtualiter conti
netur in premissis quā tamē ꝓbare deberet. Ille eti
am qui respōdet tali opponēti pōt rōnabiliter pete
re probationē antecedētis. fallacia petitionis p̄nci
pij est idoneitas decipiēdi ꝓueniens ex apparenti
diuersitate cōclusionis a premissis. Causa apparen
tie est apparēs diuersitas antecedētis ⁊ cōsequētis
cū necessitate cōsequentie. Cum enim cōsequēs ap
pareat esse diuersum ab antecedēte ⁊ cōsequentia
sit necessaria apparet argumentū esse bonū. Causa
defect⁹ est idētitas eox. petit autē hoc qđ est in p̄n/
cipio quinqz modis. ꝑm⁹ modus est quādo dif/
finitū petit in diffinitione: ⁊ ecōuerso: ut aial rōnale
currit: ergo homo currit. antecedēs est eque dubiuz
sicut ⁊ cōsequens. Secūdus modus est quādo par/
ticulare petit in vniuersali. ut ois homo currit: ergo
sor. currit. Tertius modus est quādo vniuersale pe
titur in particulari: ut sortes currit plato currit: ⁊ sic
de alijs: ergo omnis homo currit. Quartus modus
est quando coniunctū petitur in diuisum: ut medici
na est sani: medicina est egri: ergo medicina est sani
⁊ egri. Quintus modus est quādo vnū petit in alio
ut sortes est pater platonis: ergo plato filius est sor/
tis. Jn omnib⁹ his est petitio principij quia antece
dens est eque ignotum sicut consequens. Unde isti
paralogismi non peccant propter defectum illatio
nis quia cōsequentia est bona: sed propter defectuz
probationis. Sic ergo in istis argumentis possimt
esse loci dyalectici si antecedens sit notius in se uel
in ordine ad respondentē q̄z consequens. Si vo an
tecedens sit eque ignotum uel minus notum q̄z con
sequens erit petitio principij: ut tactum est in loco
a diffinitione ad diffinitum. Hoc etiam potest de/
clarari arguendo ab vniuersali ad singulare: ut ois
homo est grāmaticus: ergo sortes est grāmaticus.
Multis enī ista est ignotior. Omnis homo est grā/
maticus: q̄z ista sortes est grāmaticus: ideo illis est
petitio principij nisi preconcessissent eandem. Illi
autem cui vniuersalis est nota ⁊ non singularis non
est petitio principij arguendo ab vniuersali ad sin/
gularem. Scienti enim q̄ omnis mulla est sterilis
nō est petitio p̄ncipij talis illatio: omnis mulla est
sterilis. ergo hec mulla est sterilis.

d Fallacia consequentis dicenduz est
secundū consequens fiunt paralogis
mi eo q̄ credimus consequentiā con
uerti que non conuertitur. Fallacia cōsequē/
tis est idoneitas decipiēdi prouenies ex ap/
parentia cōsequentis conuerse que non con/
uertit̄. Causa apparentie huius fallacie est cō
uenientia vnius consequentie uere ad aliam
non ueram. Causa falsitatis est diuersitas eo
rundem. Et sciendū q̄ bene tenet argumen/
tum a positione antecedētis ad positionē cō
sequētis. Dui⁹ fallacie tres sunt modi. Pri
mus modus est quando arguit̄ a destructio
ne antecedētis ad destructionē cōsequentis:
ut si hō est. aial est. ergo si hō non est. aial nō
est. uel a positione consequētis ad positionē
antecedētis. si mel est rubeū est: ergo si rubeū
est mel est. Ad istum enim modū reducuntur
omnes praue argumētationes ab iferiori ad
superius destructiue. vñ quotienscūq̄z fit pro
cessus ab iferiori ad superi⁹ cū distributione
superiorum: ut ois homo currit: ergo omne
aial currit ibi cōmittit̄ ista fallacia. uel nullus
homo currit: ergo nullū animal currit. Secū
dus modus solet poni ab insufficienti indu/
ctione singulariū: ut sortes est aial ⁊ ecōuerso:
plato est animal ⁊ econuerso: ergo ois homo
est aial ⁊ ecōuerso. hic enumerant̄ omnes sin
gulares illius omnis hō est aial ⁊ non huius
omne animal est hō que significātur per cō/
positionez huius qđ est econuerso ad hanc
omnis hō est aial. Tertius modus ꝓuenit a
cōmuniter accidētibus ⁊ dicūtur cōmuniter
accidentia que se aliquādo cōsequuntur ⁊ ali
quando nō: ut ille est comptus: ergo est adul
ter. similiter hic. Musa et poeta similiter ter
minant̄. q̄z musa est feminini generis. ergo ⁊
poeta non sequitur quia identitas generis ⁊
terminationis aliquando se consequuntur ⁊
aliquando non eo q̄ non est in omnibus: sed

in aliquibus. Si aliquis dicat q̄ in hoc ultimo tertio modo nō tenet ecōuerso. vnde ibi non est consequētia. Dicendū est ergo q̄ ꝑz quosdam sumit cōsequentia cōmuniter ad cōsequentiā necessariā ⁊ probabilē ⁊ in istis non sumitur cōsequentia necessaria ꝑz ꝓbabilis. taliter autem ordinantur isti modi ab aristotile isto modo ordinato.

Postq̄z auctor determinauit de fallacia petitionis p̄incipij: hic consequēter determinat de fallacia cōsequentis: p̄o quo notandū est quid sit antecedens: quid cōsequens ⁊ consequētia vide cap° conuersionū. Fallacia cōsequētis est idoneitas decipiendi ꝓueniens ex cōuenientia antecedentis cum consequēte. Fit nāq̄z hec fallacia ꝑz aristotilem eo q̄ credimus cōsequentiā cōuerti que nō conuertitur. Credimus enim q̄ sicut consequēs sequitur ad antecedēs: sic añcedens sequatur ad consequēs: ⁊ sic de consequēte facimus antecedēs. Et ideo hec fallacia dicitur fallacia cōsequentis: lz aūt in ipsa aliquādo arguatur a negatione antecedētis ad negationē cōsequentis: q̄ tamen illa negatio añcedentis se habet ut consequens ad negationē consequentis: ut non hō est consequēs ad non aīal: ideo de consequente fit ibi antecedēs. Causa apparētie in hac fallacia est apparens identitas cōsequentis cum antecedēte. Causa falsitatis est diuersitas eoꝝ Hui⁹ fallacie ponit auctor tres modos: quoꝝ duo ultimi possunt ad primum reduci qui habet duas partes. fit enim vno modo arguēdo a destructione antecedētis ad destructionē cōsequētis: ut si hō est animal est. ergo si homo nō est. aīal nō est. Nō sequitur lz nāq̄z sit bona argumētatio a positione antecedētis ad positionē cōsequētis: non tñ a destructione antecedētis ad destructionē cōsequētis: q̄ antecedēs se habet ut inferius: cōsequens vō ut superius. Ad destructione aūt inferioꝝ nō sequit̄ supioꝝ destructio q̄ pōt remanere in alijs inferioribus. Fit etiaz hic modus arguēdo a positione consequētis ad positionē antecedētis: ut si pluit terra est madida: ergo si terra est madida pluit. Nō sequit̄: lz nāq̄z a destructione cōsequētis ad destructionem antecedētis sit bona cōsequētia: nō tamē a positione q̄ ad positionē supioꝝ nō sequit̄ positio inferioꝝ. ¶ Scōus modus ꝓuenit arguēdo ab insufficiēti numero singulariū: ut sortes est aīal ⁊ ecōuerso: plato est aīal ⁊ econuerso: ⁊ sic de singulis. ergo ois hō est aīal ⁊ econuerso. Nō sequit̄ q̄ lz sufficiēter enumerent̄ singulares illius vniuersalis. ois hō est aīal: nō tamē istius. oē aīal est hō: qđ tñ designat̄ per hoc qđ dicit̄ ⁊ ecōuerso. ¶ Tertius modus solet assignari a communiter accidentibus. Ubi notandum q̄ quedam sunt cōmuniter accidentia que semper se cōsequuntur: ⁊ a talibus sumitur locus dyalecticus. Quedam vō aliquādo se consequūtur: ⁊ aliquando non: ⁊ de his est in ꝓposito: ut iste est cōceptus ergo est adulter. Nō sequitur quia lz ista aliquādo se cōcomitent̄ non tñ semp̄. Fit etiā hec fallacia arguēdo a ꝓpositione habente plures causas ueritatis ad illam que habet vnicam: ut cesar nō est iustus ergo est iniustus. p̄ma nanq̄z est cōsequēs ad secūdaz. Unde illa ꝓpositio cesar non est iust⁹ habet duas causas ueritatis. ꝑdo test enim esse uera uel q̄ cesar nō est: aut q̄ est: sed non habet iustitiā. Hec aūt cesar est iniustus vnicā habet causam ueritatis. ponit enim cesarē esse: sed iniustuz. Et generaliter fit hec fallacia quotiēscūq̄z cōsequens ponit̄ loco antecedētis: ut si dicatur. Aliquis hō est albus. ergo omne albuz est hō. Sequit̄ eni econuerso ⁊ per ꝓuersionē per accidens. fit etiā hec fallacia arguēdo a termino stante determinate ad eundem stantē cōfuse ⁊ distributiue: ut tu ignoras aliquā ꝓpositionem: ergo tu nescis aliquā ꝓpositionem. Sequit̄ enim ecōuerso. Est aūt ut ait Arist. ꝓsequēs pars antecedētis: q̄ ubicūq̄z est dispositio ꝓpositionū in figura si fit ibi fallacia ꝓsequētis erit etiā fallacia antecedentis: sed nō ecōuerso. Uñ hec est fallacia consequētis. ois hō est aīal: ois asinus est aīal: ergo ois asinus est homo: q̄ utraq̄z premissarū sequitur ex cōclusione: sed nō ecōuerso. Et etiaz fallacia antecedētis ut patet per premissa. Coincidit etiam hec fallacia aliquando cū figura dictiōis: ut potest patere.

Sequitur de fallacia ſm non causam ut causam. Ad cuius euidentiā sciendum est q̄ duplex est syllogism⁹. s. ostensiuus ⁊ ad ipossibile. Ostensiu⁹ est qui habet vnā solaz conclusionē. Syllogismus vō ad impossibile est quādo aliquis syllogistice ducitur ad ipossibile ⁊ ꝓpter hoc interimitur aliqua p̄missarum que erit causa illius ipossibilis: vñ iste syllogism⁹ semper habet duas cōclusiones. ut cum dicit̄ est ne homo asinus hoc cōcesso. Contra nullus asinus est animal rationale mortale hō est asinus ergo homo nō est aīal rationale mortale ꝑz hoc est impossibile: ergo ⁊ ista hō est asinus: ⁊ ille syllogism⁹ est in quarto modo p̄me figure. Sciendum est eni q̄ nō causa ut causa semp̄ fit in syllogismis ad ipossibile. Fallacia aūt ꝑz nō causam ut causaz fit quādo nō causa ponitur ut causa ⁊ ꝓpter hoc apparet sequi ipossibile ⁊ illud qđ apparet esse causa interimitur. ut si queratur est ne brunellus hō quo concesso. Contra nullus asinus est aīal rationale mortale: sed homo est asinus ⁊ brunellus est hō: ergo hō non est animal rationale: hoc autem est ipossibile: ergo brunellus non est hō. In hac enim dicta argumētatione est non causa ut causa q̄ iterimit̄ id qđ apparet esse causa ⁊ non est. s. brunellus est hō. Causa apparentie huius fallacie est cōuenientia hui⁹ qđ apparet esse causa ⁊ non est cū eo quod est causa. Causa falsitatis est diuersitas eorūdem. tale eniz exemplū ponit aristotiles huius fallacie Sunt ne anima ⁊ vita idez quo cōcesso. Cōtra mors ⁊ vita sunt cōtraria ꝑz mors est corruptio. ergo vita generatio ⁊ per cōsequens viuere est generari ꝑz hoc est ipossibile: q̄ qđ quid viuit nō generat̄ sed generatū est: ergo animal ⁊ vita nō sunt idem. hec cōclusio peccat ſm non causam ut causaz: ex hoc enim q̄ anima ⁊ vita sunt idē non sequit̄ impossibile ⁊ ita nō debet interimi sed ista mors ⁊ vita sunt cōtraria q̄ in omnibus his id qđ nō est

causa

cauſa apparet eē cauſa q̄ cōmunicat in termi nis cum aliquibus ꝓpoſitionibus ex quib⁹ ſequitur impoſſibile. Ex iſtis patet q̄ iſta fal lacia nō fit in ſyllogiſmo oſtenſiuo:ut omnis homo currit:ſortes eſt hō ⁊ ſol eſt in cancro: ergo ſortes currit. hic non eſt fallacia nō cauſe ut cauſe:q̄ hec ꝓpoſitio ſol eſt in cancro non eſt cauſa neq̄ apparet eſſe cauſa:ſicut apparet in ſyllogiſmo ad impoſſibile.

Equitur de fallacia ſm non cauſam. Ad cu- s ius euidentiam notandū q̄ dupler eſt ſyllo- giſm⁹.ſ.oſtenſiuus ⁊ ad impoſſibile. Syllo giſmus oſtenſiuus eſt ille in quo vna concluſio uera tñ infert ex premiſſis ueris:ita q̄ ibi eſt ſtat⁹ nec fit regreſſus ſuper aliquā p̄miſſarum:ut hic.ois homo eſt animal.ſor.eſt homo:ergo ſor.eſt animal. Syl- logiſmus ad ipoſſibile eſt quādo aliquis ſyllogiſtice ducit ad aliquā cōcluſionē falſam ſeu impoſſibilez: ⁊ ex interemptione illius impoſſibilis fit regreſſus ad interimēdum aliquaz p̄miſſarum ita q̄ ibi ſunt duo ꝓceſſus ⁊ due concluſiones:ut ſi querat. Eſt ne homo aſinus.quo cōceſſo arguit cōtra.nul lus aſinus eſt animal ratiōale:ſed homo eſt aſinus: ſor.eſt homo:ergo homo nō eſt aial rationale:ſz hoc eſt impoſſibile:ergo ſor.non eſt homo. In hac argu mentatione eſt nō cauſa ut cauſa:q̄ ex interēptione cōcluſionis interimitur illa ꝓpoſitio.ſor. eſt homo que apparet eſſe cauſa impoſſibilitatis cōcluſionis: ⁊ nō eſt cauſa: cū ſine ipſa ſequat ꝯcluſio ipoſſibilis. Cauſa apparētie in hac fallacia eſt ꝓuenientia illius ꝓpoſitiōis que nō eſt cauſa in ſubiecto ul' p̄dicato:cū aliqua premiſſa que eſt cauſa:ꝓpter quā credit de- ceptus q̄ tñ operet ad illationē cōcluſionis ꝯz alia. Cauſa falſitatis eſt diuerſitas eorūz. Ex p̄dictis pa tet q̄ hec fallacia nō cōmittit in hoc ſyllogiſmo. oē animal eſt aſin⁹:omnis homo eſt animal: ſol eſt in cancro:ergo omnis homo eſt aſinus.cōcluſio eſt fal- ſa: ergo illa p̄miſſa:ſol eſt in cancro. illa enim pro- poſitio nō conuenit in ſubiecto uel p̄dicato cuz aliis premiſſis: ⁊ ſic non eſt ibi cauſa apparentie huius fallacie.

Ropoſitio plures eſt illa in qua plu- p ra predicant̄ de plurib⁹ uel plura de vno:uel vnū de plurib⁹:ut ſortes cur rit ⁊ diſputat:uel ſic.eſt ne hic ⁊ hic hō demō ſtrato ſorte ⁊ brunello.uel ſor.⁊ plato currūt ⁊ diſputāt. Propoſitio autē vna eſt in qua vnuz predicat̄ de vno:⁊ hoc quadrupliciter ſiue vnū numero:ut hō eſt riſibilis.ſiue vnū ſpecie:ut ſortes eſt homo.ſiue vnū genere:ut ſortes eſt aial.ſiue vnū ſm ꝓpus ⁊ poſten⁹:ut hō eſt ens animal eſt ſanū ſiue predicant̄ plu ra ex quib⁹ fit vnū:ut hō eſt aial rōnale mor tale. Secundū plures interrogationes fiunt paralogiſmi quādo ad iterrogationē plures datur vna reſpōſio. Cauſa apparētie huius fallacie eſt vnitas interrogationis cōplexe. Cauſa falſitatis eſt pluralitas ipſi⁹. Duo ſunt modi hui⁹ fallacie. Primus modus eſt q̄ñ plura in ſingulari numero ſubiciūtur uel pre dicantur ut hic.eſt ne hic ⁊ hic homo demō ſtrato ſorte ⁊ brunello ſi dicat̄ ſic.ergo brunel lus eſt hō.ſi nō ergo ſortes non eſt homo.nō bene enim reſpōdit quādo fecit reſpōſionem vnam ad interrogationes plures.ſz debet re ſpōdere.uerū eſt pro vno ⁊ falſuz pro reliquo Secūdus modus eſt quādo plura in plurali numero ſubiciūtur uel predicātur: ut ſunt ne iſta bona uel non bona demōſtratis bono ⁊ non bono.ſi dicit bona:ergo bonū eſt malū. ſi non bona:ergo bonū non eſt bonū. debuiſ ſet enim reſpondere bonū eſt bonū ⁊ malū eſt malū. Si autez cōcedat aliquis hō dari diffi nitiones ſimili modo in ſingulari ⁊ in plurali ut cecū eſt aptum natū videre ⁊ non videt:⁊ ceca apta nata videre ⁊ non videt. non effugi et redargutionē demōſtrato vno ceco ⁊ alte ro videte:⁊ dicatur ſic.ſunt ne illa ceca uel nō ceca. Si ceca.ergo illud eſt cecū demonſtrato vno videte. non enim dicebat illū eſſe cecuz ⁊ illum eſſe videntē ſz dabat vnam reſpōſio nem eo q̄ conceſſit q̄ ſimilis daretur diffini tio in ſingulari numero ⁊ in plurali.

Oſtq̄z auctor determinauit de fallacia ſm nō p cauſam ut cauſam.hic cōſequēter determi- nat de fallacia ſz plures interrogatiōes: ut vna:q̄ vo interrogatio ⁊ propoſitio cōponunt̄ ex eiſ dem terminis p̄incipalib⁹:ideo ad declarādum qd ſit iterrogatio plures p̄mittit qd ſit ꝓpoſitio plures. dicens q̄ ꝓpoſitio plures eſt illa in qua plura predi cant̄ de vno:ut ſor.currit ⁊ diſputat:uel vnū de plu ribus:ut ſor.⁊ plato currūt:uel plura de pluribus:ut ſor.currit ⁊ plato diſputat.⁊ dicit ꝓpoſitio plres:q̄ ibi deſignātur plures cōpoſitiones p̄dicati cū ſubie cto. ꝓpoſitio vo vna dicit̄ in qua p̄dicat̄ vnum de vno:ſiue illud ſit vnū numero:ut ſor.eſt ſor.uel vnū ſpecie:ut ſor.eſt homo.uel vnū genere:ut ſor.eſt ani mal:ſiue vnū analogia:ut ſubſtantia eſt ens:⁊ q̄ñq̄z ponunt̄ plures dictiones ex q̄bus fit vnum ſicut ex determinatiōe ⁊ determiabili:ut homo eſt animal rationale.⁊ ſicut dictū eſt de ꝓpoſitiōe: ſic dicendū eſt de interrogatiōe que dicitur interrogatio inquā tum ſumitur cum ſigno interrogatiōis. Quedaz eſt enim interrogatio plures in qua plura interrogant̄ de vno uel vnum de pluribus:uel plura de plurib⁹. ⁊ quedam eſt interrogatio vna in qua vnum inter- rogat de vno. Poteſt etiā interrogatio plures fieri

dupliciter. vno modo ſm ſignificata tm̃ : ut dicēdo utrū omnis canis currit : ⁊ talis cauſat equiuocatiōnē. alio modo ſm uoces ⁊ ſignificata ſimul. ⁊ de hac eſt in ꝓpoſito. Fallacia ſm plures interrogationes: ut vna eſt idoneitas decipiēdi ꝓueniēs er ꝓuenientia interrogatiōis plures ad interrogatiōem vnā ꝓpter quā videtur eſſe vna interrogatio : ⁊ ideo dat vnica reſponſio. Cauſa apparentie eſt apparēs vnitas interrogatiōis que tamē in ueritate eſt plures. Cauſa defect⁹ eſt pluralitas interrogatiōis illi⁹ que videt eē vna. ¶ Hui⁹ fallacie ſunt duo modi. Primus modus eſt quādo plura in ſingulari numero ſubiciunt uel predicant: ut determinato ſorte ⁊ brunello. Si queras. eſt ne hic ⁊ hic homo. ſi dicat ſic: ergo brunellus eſt hō. ſi dicatur nō: tūc potuit inferri. ergo ſor. nō eſt homo. Reſpondēs ergo nō debet dare vnā reſponſionē ad interrogationez plures: ſz debet dare duas reſponſiones dicēdo hic. ſ. ſor. eſt homo. ille vo. ſ. brunellus nō eſt homo. ¶ Scōus modus eſt quādo plura ſubiciunt uel predicantur ut in plurali numero: ut ſi querat. Sunt ne mel ⁊ fel dulcia uel amara. ſi dicat ꝙ ſunt dulcia: ergo fel eſt dulce. ſi dicat ꝙ ſunt mara: ergo amarū eſt mel. Talis itaqz non bene reſpondet: q⁹ dat vnā reſponſionem ad plures interrogatiōes. ¶ Circa qō notandum ꝙ ꝫ quādo reſpondens ad plures interrogationes dat vnaz rñſionem affirmatiue ducat uere ad inconueniēs: ut patet ex precedētibus. Si tm̃ in caſu ꝓpoſito ⁊ conſimilibus det tm̃ vnaz reſponſionem negatiue ducet ſolum apparenter ad inconueniens. Si enim dicat mel ⁊ fel nō ſunt amara nō uere infertur: ſed tm̃ apparenter. ergo mel non eſt amarū: ⁊ fel non eſt amarū: ſed eſt fallacia conſequētis.

Oſt hec autez reducendū eſt omnes fallacias ad ignorantiā elenchi. reducere autē omnes ad ignorantiā elenchi eſt oſtēdere qualiter quelibet fallacia peccat contra aliquam particulā in diffinitione elenchi poſitaz aut ratione ſyllogiſmi aut cōtradictionis. ſicut eniz differentia aduenies generi conſtituit ſpeciez: ita ratio cōtradictionis aduenies ſyllogiſmo cōſtituit elenchū. vnde quicqd eſt in elencho aut eſt in eo rōne contradictionis aut ratione ſyllogiſmi. dicit enim ariſtoteles ꝙ diuidendū eſt oēs ſyllogiſmos apparētes ⁊ elenchos aut oēs reducēdū eſt ad ignorātiā elenchi. Equiuocatio ⁊ amphibologia ⁊ figura dictiōis reducunt ad ignorātiā elenchi eo ꝙ duplex eſſe ipedit ſyllogiſmū ⁊ contradictionē. Cōpoſitio diuiſio accentus reducūtur ad ignorantiā elenchi in eo qđ non eſt oratio eadē uel idem nomen ſed differēs. oportet autē hoc. ſ. nomen ⁊ rationē eſſe eadē quēadmodū ⁊ rem ſi debeat eſſe elenchus. Hui vo ſm accidens fiūt manifeſti ſunt diffinito ſyllogiſmo q⁹ fiūt cōtra particulā in diffinitione elenchi poſitā. ſ. neceſſe eſt aliđ accidere per ea que poſita ſunt ⁊ cōceſſa. Et ſm hanc fallaciā que eſt ſm accidens artifices ⁊ ſcientes ſepe ab inſcijs redarguuntur faciētibus ſyllogiſmos cōtra ſapientes. nam ſm accidēs faciunt ſyllogiſmos apparentes. Hui vo fiunt ſm quid ad ſimpliciter reducūtur ad ignorantiā elenchi: quoniaz de eodē non eſt affirmatio ⁊ negatio: ut ethyops eſt albus ſm dētes: ergo eſt alb⁹. Manifeſti ſunt autē ſyllogiſmi qui prius dicti ſunt ⁊ quales nuncupātur. Hui vo fiūt ſm id qđ petitur in principio ⁊ non cauſam ut cauſam peccāt manifeſte contra diffinitionē ſyllogiſmi: q⁹ in ſyllogiſmo oportet ſequi aliđ de neceſſitate quod nō erat in principio: ⁊ ſic oportet ꝙ p̄miſſe ſint cauſe ꝯcluſionis ſyllogiſmi. Hui vo ſm conſequēs reducunt ſicut ⁊ illi qui fiunt ſcđm accidens. Hui vo ſcđm plures interrogationes ut vnā reducuntur eo ꝙ peccant cōtra vnitatē ꝓpoſitionis. ibi eniz nō ſumit ꝓpoſitio vna: ⁊ per cōſequēs nec ꝓpoſitio. Nam eadē eſt diffinitio vnius rei ⁊ rei. ut hominis ⁊ vnius hois. ſimile aūt eſt in alijs. vñ ꝓpoſitio vna vnuz de vno affirmat: ſz non eſt ita in ꝓpoſitione plures in qua predicātur plura de vno uel vnuz de plurib⁹ ⁊ propter hoc peccant contra vnitatē ꝓpoſitionis. Itē oēs fallacie in dictione ⁊ ſecundū quid ad ſimpliciter reducunt ad ignorantiam elenchi eo ꝙ peccāt contra cōtradictionē. Omnes autē fallacie alie extra dictionem reducūtur in hoc ꝙ peccant cōtra diffinitionez ſyllogiſmi. Et hec de fallacijs petri hiſpani dicta ſufficiant.

Incipit ſeptim⁹ tractat⁹ de ſuppoſitionib⁹

Ꝺrum que dicuntur quedā dicuntur cuz cōplexione ut homo currit. Quedam vo ſine cōplexione ut homo q⁹ eſt terminus incōplexus. Termin⁹ ut hic ſumitur eſt uox ſignificās vniuerſale uel particulare. ut hō uel ſortes. Terminoꝝ autē incōplexorum vnuſquiſqz aut ſignificat ſubſtantiam. aut qualitatē. aut quantitatē. aut ad aliquid. aut agere. aut pati. aut ubi. aut quando. aut ſitus. aut habitus. Significatio ut hic ſumitur eſt rei per uocē ſcđm placitū repreſentatio. quare cū omnis res aut ſit vniuerſalis aut particularis oportet dictiones non ſignificantes vniuerſale uel particulare nō ſignificare aliquid. ⁊ ſic nō eſſent termini ut hic ſumitur terminus. ut ſigna vniuerſalia uel particularia. Significationū alia eſt rei ſubſtātiue ⁊ hec fit per nomen ſubſtantiuū ut homo. Alia eſt rei adiectiue ⁊ hec fit per nomē adictiuum ul' per uerbū: ut currit uel albus que nō eſt ꝓpria ſignificatio ſubſtātiua uel adiectiua ſed ſignificat aliquid ſubſtātiue uel adiectiue.

Et ſignificare

Et significare aliquid adiectiue uel substāti/ue sunt modi uocū. q2 adiectiuatio ⁊ substāti uatio sunt cōpotes modi ⁊ differētie rerum que significātur ⁊ non significationes. Noia vo substātiua dicunt supponere: sz nomina adiectiua uel uerba dicūtur copulare. Sup/positio est acceptio termini substātiui pro ali quo. Bifferūt autē suppositio ⁊ significatio. quia significatio fit per ipositionē uocis ad si gnificandū rez: suppositio est acceptio termi ni iam significātis rem pro aliquo. ut cū dici tur homo currit. iste terminus hō tenet stare pro sorte platone ⁊ sic de alijs. vnde significa tio prior est ipositione. ⁊ in hoc differūt. q2 si/gnificatio est uocis: suppositio vo est termi/ni iā cōpositi ex uoce ⁊ significatiōe: ergo sup ponere ⁊ significare non sunt idē: sz differūt per locū a cōiugatis. Itē significatio est signi ad signatū: suppositio vo est supponētis ad suppositum. ergo suppositio non est signifi/catio. Copulatio est acceptio termini adiecti ui pro aliquo.

q

Uia logic⁹ habet considerare de termi no: iō auc. in hoc ultimo tractatu deter minat de quadaz ꝑpetate termini: que dicit suppositio que multū ꝓfert ad co/gnoscēdū ueritatē ꝓpositionū. Ad cui⁹ euidētiā ꝑmittit quedā ꝑambula di. q earū que dicunt q̄dā dicunt cū cōplexione ut hō cur rit. q̄dā sine cōplexione ut hō per se. ¶ Circa qō no tādū q hec diuisio hic ponit ad sciēduz qui termini supponūt ⁊ q nō. Soli nāq3 termini icōpleri suppo nūt: nō aūt termini cōpleri: qō patet ex diffinitione suppōnis. Est eni suppositio acceptio termini ſbstā tiui pro aliquo. Dis aūt terminus substātiuus est in cōpler⁹. hoc aūt est uerū de suppōne de qua hic iten dit auc. que est de termis significatiue sumptis pro illis videlicet qui ex ipositiōe significāt. loq̄ndo aūt de suppositiōe materiali nō supponūt soluz termini incōplexi: sz etiā termini cōplexi. Est aūt suppositio materialis qñ termin⁹ supponit pro se uel sibi sili in uoce ul' in scripto: ut iste termin⁹ hō est dictio dissyl laba: ly hō ibi supponit discrete ⁊ materialiter pro illo termino hō uel sibi sili. Si vo dicat. oē hō est di ctio dissyllaba: hō supponet cōfuse ⁊ distributie ⁊ ma terialiter pro qualibet tali dictione iuxta illud. Di ctio quecunq3 fuerit ibi materialis: est neutri gene/ris indeclinabile nomē. Materialiter eni suppone re ꝑñt termini cōplexi: ut hō albus est oro impfecta. Dis hō currit est ꝓpositio cathegorica. sic etiaz ꝑñt supponere nō solū substātiua sed etiā adiectiua: nec solū dictiōes cathegorematice sz etiā syncathegore matice: ut ois est signū vniuersale. qdam est signum particulare. ois hō est totū in quātitate. In hac ꝓpo/sitione ois hō supponit materialiter ⁊ determinate pro illo cōplexo: uel sibi simili in uoce. ſz aliquos vo ly ois hō supponit discrete. ⁊ sic de alijs uocib⁹ ma/terialiter sumptis. de quo nota ea que dicta sunt ca pitulo de quātitate propositionum.

¶ Declarat ulteri⁹ auc. qd est termin⁹. dicēs q ter/min⁹ ut in ꝓposito sumit est uox significās vniuersa le uel particulare ad differētiā syncathegorematuz que nō significāt res vniuersales uel particulares sz dispōnes rerū. significāt eni termios supra quos ca/dunt teneri uli' ul' particulariter. Est aūt significatio termini: ut hic sumit: rei per uocē ad placitū repsen tatio. cū ergo ois res sit vniuersalis ul' particularis oportet dictiōes nō significātes vniuersale uel par/ticulare nihil significare: ⁊ sic nō erūt termini: ut hic sumit termin⁹. Dicit aūt ad placitū ad differētiā si gnificatiōis naturalis sicut passiōes in aia nra existē tes naturali' significāt res q̄rū sunt sili' tudies: de qua significatiōe nō itēdit auctor. ¶ Deide dicit auctor q' suppōnū quedā fit per nomē substātiuū: alia per nomē adiectiuū. Substātiua aūt noia ꝓprie dicunt supponere: q2 significāt per modū per se stātis. Ad/iectiua vo ⁊ uerba dicunt copulare: adiectiua quidē q2 significāt per modū adiacētis seu alteri iherētis. Uerba aūt que sunt nota vnionis ꝓdicati cū subie/cto: large eni sumendo suppōnez adiectiua possent dici supponere maxime quando sunt substantiuata in neutro genere.

¶ ꝓpremissis his ꝑambulis diffinit auc. suppositi onē dicēs q̄ suppositio est acceptio termini substāti ui pro aliquo. i. pro re significata per ipz: siue sit ens in aia siue extra aiam siue significatuz ꝑncipale: siue min⁹ ꝑncipale: ut hō pōt accipi pro natura humana ul' pro ei⁹ suppositis: ⁊ differūt suppositio ⁊ significa tio ſm ipm: q2 significatio est uocis: sz suppositio est ꝑtas termini cōpositi ex uoce ⁊ significatiōe. Est eni acceptio ipius termini pro aliquo. ⁊ sic significa tio est ꝑ: suppōne. ¶ Aliter differūt ſz aliquos: q2 significatio solū extēdit ad rē ad quā significādā ter/min⁹ iponit: sz suppositio nō soluz extēdit ad rē que ꝑ terminū significat: sz etiā ad supposita ꝓtēta sub re illa. ut hō significat naturā humanā. pōt trā suppone re pro natura ⁊ pro suppositis que ab aliquo dicunt res nature: lz aūt ſm auctorē termin⁹ supponat ⁊ in ꝓpositiōe ⁊ extra ꝓpōnem: nō trā ſm Ocham ⁊ eius sequaces ponētes differētiā iter suppōnē ⁊ significa tionē: q2 suppositio ē acceptio termini in ꝓpositione pro aliquo uel pro aliqb⁹. Significatio vo est termi ni ⁊ in ꝓpōne ⁊ extra ꝓpōnem quoz forte opinio est uerior. ¶ Deinde diffinit auc. copulatiōem dicēs. q̄ copulatio est acceptio termini adiectiui pro ali/quo. i. pro re significata per illū terminū adiectiuuz: qō ponit ad differētiam syncathegorematū que nō significant res sed earum dispositiones.

s

Uppositionū alia cōmunis alia di/screta. Suppositio cōmunis est que fit per terminū cōmunem ut hō aial. Discreta est que fit per terminū discretuz ut sortes. uel per terminū cōmunem cū prono/mine demōstratiuo. ut iste hō qui est termi/nus discretus. Item suppositionū cōmuniū alia naturalis: alia accidentalis. Suppositio naturalis est acceptio termini cōis pro oib⁹ his pro qb⁹ aptus nat⁹ est participari. ut iste termin⁹ hō per se sumptus supponit pro oi bus hoibus tam qui sunt qui erūt ⁊ qui fue/runt. Accidētalis suppositio est acceptio ter/mini cōmunis pro oibus his pro qbus exi/git suū adiūctū. ut hō currit. hic iste termin⁹ homo supponit pro oibus hoibus presenti bus. Et cum dicitur hō fuit uel homo currit

supponit ꝑ ꝓteritis. ⁊ cū dicit hō erit vl' hō curret supponit pro futuris. Et sic habet diuersas suppositiones scōm diuersitatē eorū que ei adiungūtur. Accidentaliū suppositionum alia simplex: alia personalis. Suppositio accidentalis simplex est acceptio termini cōmunis pro reuniuersali significata per ipz terminū. ut cū dicit hō est spēs aial est gen⁹. ibi iste terminus hō supponit pro hoie in cōmuni ⁊ non pro aliquo inferiori. ⁊ iste terminus aial supponit pro aiali in cōi ⁊ nō pro aliquo inferiori. Et siliter dicēdū est de quolibet termino cōmuni. ut risibile est ꝓpriuz. rationale est differētia. albū est accidēs. Itē suppositionū simpliciuz. alia est termini cōmunis in subiecto positi: ut hō est spēs. Ibi iste termin⁹ hō simplicē habet suppositionē. qz solū supponit pro natura spēi. Alia est termini cōmunis positi in p̄dicato ꝓpositionis affirmatiue: ut oīs hō est aial. Ibi iste termin⁹ aial in p̄dicato positus simplicē habet suppositionē. qz soluz supponit pro natura generis Alia est termini cōis positi post dictionem exceptiuā. ut oē aial p̄ter hoiem est irratiōale. ibi iste termin⁹ hoiem simplicē habet suppositionē. qz non licet fieri descēsum sub ipo vñ non sequit omne aial p̄ter hominē est irrationale. ergo oē aial preter hūc hominē est irrōnale ex quo ibi est fallacia figure dictiōis procedēdo a suppositione simplici ad personalē. Similiter hic: hō est spēs: ergo aliquis homo est spēs. ⁊ similr hic oīs homo est animal. ergo omnis hō est hoc aial. In omnib⁹ enī istis fit ꝓcessus a simplici suppositiōe ad psonalē. q⁹ aūt termin⁹ in p̄dicato posit⁹ simplicē habeat suppositionē patet. qz cuz dicit omniū oppositorū eadem est disciplina: nisi ille terminus disciplina simplicē haberet suppositionē: sic fieret descensus sub ipo ⁊ eēt falsa. Nulla enī particularis disciplina est oīuz contrariorz. medicina enī non est omniū contrariorū: sz solū sani ⁊ egri. grāmatica non est omniū cōtrariorū sed solū ogrui ⁊ incōgrui. logica ueri ⁊ falsi ⁊ sic de aliis. Personalis autē suppositio est acceptio termini cōis pro suis inferiorib⁹. ut cum dicit hō currit. iste terminus hō supponit pro suis inferiorib⁹.

¶ Diuidit cōsequēter auctor suppositionē in cōmunem ⁊ discretā. Suppositio cōmunis est que fit per terminū cōmunez: ut hō est aial. Suppositio discreta est que fit per terminū discretū. ut sortes currit: vl' per terminū cōmunez cū pronomine demōstratiuo ut iste hō currit: ly homo supponit discrete ratione ꝓnominis demōstratiui sibi additi. tale nanqz ꝓnomen pro ꝓprio nomine ponit ⁊ certā personā significat. Et sciendū q⁹ frustra addit signum vniuersale termino discreto: qz talis terminus nō est distribuibilis cū non dicat quiditatē pluribus cōmunicabilē

¶ Si querat de illa ꝓpositiōe hec herba crescit in horto meo: ⁊ de similib⁹ quomodo supponit herba. dic q⁹ supponit discrete. Et si arguatur q⁹ tunc erit falsa. Respōdeo q⁹ de ueritate sermonis: seu in sensu quem facit est falsa: tū in sensu in quo fit est uera. per hāc enim intelligit herba eiusdē spēi cū ista crescit in horto meo que est uera. ¶ Deide diuidit auctor suppositionē cōmunez in naturalē ⁊ accidētalē. Suppositio naturalis est acceptio termini communis pro oībus a quib⁹ aptus nat⁹ est participari. ut hō per se sumptus pōt accipi pro oībus qui fuerunt sunt ⁊ erūt. Et dicit naturalis qz non cōuenit termino per aliquod sibi additū: ⁊ ideo termin⁹ de natura sua habet talem suppositionē. Et notandū q⁹ hec suppositio non habet locū apud illos qui ponūt terminuz tm̄ supponere in ꝓpositione. Suppositio accidētalis est acceptio termini cōmunis pro eis pro quibus exigit adiūctū: ut hō est supponit tm̄ pro presentibus rōne uerbi p̄sentis tēporis. hō fuit nō solū potest accipi pro p̄sentibus sz etiā pro preteritis. hō erit pro futuris: sicut in illa ꝓpositione aial est gen⁹ aial non supponit pro suppositis. qz illud predicatū sibi adiunctū nō cōpetit suppositis sz quiditati aialis in cōmuni. ⁊ ideo non supponit psonaliter sz simpliciter. In ista vo ꝓpositione aial comedit. ly aial nō supponit pro quiditate. quia aialitas in cōmuni nec bibit nec comedit. sz supponit psonaliter: quia p̄dicatū adiunctū cōpetit idiuidiis aialis. Operationes enī sunt singulariū. ¶ Ulteri⁹ suppositio accidentalis diuidit in simplicem ⁊ personalē. Suppositio simplex est acceptio termini cōis pro re vl' significata per ipm. ut hō est spēs animal est genus Iste termin⁹ homo supponit pro natura humana in cōmuni que est eius principale significatū ⁊ pro aliquo supposito illius nature. Si etiā supponūt subiecta scientiarū ut ens inquātū ens est subiectum methaphysice. syllogism⁹ est subiectum logice. nō enīz aliquis particularis syllogism⁹ est subiectū logice. sz syllogismus in cōmuni. Et dicitur hec suppositio simplex. qz terminus sic supponēs ponit pro re vniuersali. simpliciter enīz aliquādo idem est qđ vniuersaliter ſm philosophū in primo degeneratione.

¶ Personalis suppositio est acceptio termini cōmunis pro suis inferiorib⁹ que dicit personalis qz indiuiduū uel suppositū in substātia rationali idem est qđ persona. Est enī psona sz Boetiū rōnalis nature indiuidua substantia. ⁊ ſm Ricardū. Persona est itellectualis nature incōicabilis existētia. Illa igit suppositio in qua tenet terminus pro suppositis vl' indiuiduis dicit psonalis non q⁹ oīa indiuidua sint psone. Sola enīz indiuidua rōnalis nature sunt psone. alia vo nequaqz sz denominat personalis a nomine indiuidui nature pfectioris.

Item personalium suppositionum: alia est determinata alia confusa. Determinata suppositio est acceptio termini cōmunis indefinite sumpti uel cū signo particulari determinatus: ut hō currit uel aliquis homo currit. Et dicit utraqz illarū determinata: qz lz in utraqz istarū iste termin⁹ hō supponat ꝑ omni hoie tam currēte q⁹ non currente. tamē pro vno solo hoie currēte uera dicit. Et quia aliud est supponere ⁊ aliō est locutionē eē ueram pro aliquo uel falsaz: igitur in p̄dictis ut dictū

dictū est iste termin⁹ hō suppōit pro oi hoīe tam currente ꝙ non currente: ꝫ reddat locutionem uerā pro currēte solo. Quod autez in utraqꝫ istarū sit determinata suppositio patet qr cum dicit̄ aīal est sortes uel aīal est plato ⁊ sic de alijs. ergo aīal est omnis hō. ibi est fallacia figure dictionis a pluribus determinatis ad vnā determinatā. Et ideo iste terminus aīal indefinite positus habet determinatam suppositionē ⁊ similiter cū signo particulari.

¶ Personaliū suppositionū alia determinata alia confusa. Suppositio determiata est quā habet terminus cōmunis indeterminate sumptus: uel cū signo particulari qñ videlicet cōtingit descendere ad determinata suppositā per ꝓpositionē disiunctā: ut hō currit: ergo sor. currit uel plato currit: ⁊ sic de alijs. Et dicit̄ determinata: qr ꝫ ille terminus hō supponat seu possit accipi pro oi hoīe. tñ redditur locutio uera pro vno determinato supposito. Unde dicit auc. ꝙ aliud est supponere ⁊ aliō reddere locutionē uerā pro aliquo. Uñ ad ueritatē illius sufficit ꝙ predicatuꝫ conueniat subiecto pro vno solo supposito. Qñqꝫ tñ omnes singulares sunt uere: ut hō est risibilis: ⁊ hoc non formaliter sed materialiter. Subiectum igitur propositionis particularis uel idefinite supponit determinate: dum tamen accipiatur non tñ pro eius principali significato: sed pro idiuiduo eius quod dico propter subiecta haruꝫ ꝓpositionū homo est dignissima creaturarū. Rosa est pulcherrimus flos florū. color est uerū obiectū visus: ⁊ sic de similibus que non supponūt ꝑsonaliter pro indiuiduis: ꝫ simpliciter pro principali significato. predicata etiā propositionū particulariū ⁊ idefinitarū affirmatiuarū in quib⁹ non ponit aliqua dictio negationem iportans uel syncathegorema confundens supponunt determinate.

Cōfusa suppositio est acceptio termini cōmunis pro plurib⁹ mediāte signo vniuersali. ut cū dicit̄ oīs homo est aīal. ibi iste terminus hō supponit pro plurib⁹ mediāte signo vniuersali qr supponit pro quolibet suo supposito. Iteꝫ suppositionū confusarū alia est cōfusa necessitate signi uel modi: ⁊ alia necessitate rei. ut cuꝫ dicitur oīs hō est aīal. ibi iste terminus hō mediāte signo vniuersali confunditur siue distribuit̄ pro quolibet supposito. ⁊ iste terminus aīal a parte p̄dicati posit⁹ confundit̄ necessitate rei. Et cū vnusqsqꝫ hō suā habeat eēntiā: ideo hoc uerbū est necessitate rei tenet̄ pro tot eēntijs pro quot hoīb⁹ tenetur iste termin⁹ hō. ⁊ cū vnicuiqꝫ hoī insit sua aīalitas: ideo iste terminus aīal necessitate rei tenet̄ pro tot animalib⁹ pro quot hominib⁹ iste terminus hō ⁊ pro quot eēntijs hoc uerbū est. vñ iste terminus homo debet supponere cōfuse mobiliter ⁊ distributiue: ꝫ cōfuse ⁊ distributiue tenet̄. qr tenetur pro oī homine. mobiliter ꝟo qr licet fieri descēsuꝫ sub eo pro quolibet suo supposito. ut oīs hō est aīal. ergo sor. est aīal. ꝫ iste termin⁹ aīal dicitur cōfundi īmobiliter qr non licet fieri descensum sub eo. ut oīs homo est animal. ergo oīs hō est hoc aīal. Ibi enim fit ꝓcessus a simplici suppositiōe ad personalē sicut hic. hō est dignissima creaturarū. ergo hic hō uel aliqs homo. uel rosa est pulcherrima flos. ergo aliqua rosa. Sꝫ differūt in hoc. quia in istis est simplex suppositio ex parte subiecti: in illa ꝟo ex parte p̄dicati: ꝫ videat̄ oppositū eē qđ supius dictū est: ꝙ in hac ꝓpositione oīs homo est aīal: iste terminus animal in p̄dicato positus simplicē habet suppositionē cū pri⁹ dicitur ꝙ habet cōfusaꝫ. Ad hoc dicēduꝫ est ꝑm quosdā. ꝙ qr genus p̄dicatur de plurib⁹ differētibus spē: iste terminus aīal qñ tenet̄ pro ipso in cōmuni qđ est genus sic habet simplicē suppositionē. Secōꝫ autē ꝙ ipa natura cōmunis ipsi⁹ generis multiplicatur per supposita hoīs sic dicitur habere cōfusaꝫ suppositionē nō mobiliter ꝫ īmobiliter. Suppositio autē confusa immobiliter pōt cū simplici accidere nō ꝑm idē ꝫ ꝑm diuersa ut dictū est. Uñ ꝫ hoc dicendū est ꝙ suppositio confusa mobiliter nō pōt sil' eē cū simplici: nec ꝫ idē nec ꝑm diuersa ut dictū est. Sꝫ ego credo impossibile eē terminū cōmunē in p̄dicato positum habere simplicē suppositionē: ⁊ confundi mobiliter uel immobil'r signo vniuersali existēte in subiecto affirmatiue. ut omnis hō est animal. ⁊ sic de alijs cōsimilib⁹. qr ut vult porphirius: oē qđ predicatur de aliquo aut est maius eo aut est equale ei de quo p̄dicatur ⁊ intēdit de p̄dicatiōe per se. ꝫ in hac ꝓpositione omnis hō est animal est p̄dicatio per se ⁊ non p̄dicatur equale: ergo maius nō accidēs tale. ergo substātiale uel eēntiale ergo genus uel differētia: non sunt differētia: ergo genus sed natura generis multiplicata mobiliter uel īmobiliter non est gen⁹. ergo cū dicit̄ omnis hō est aīal cū ibi p̄dicetur genus non eēt possibile terminū cōmunez multiplicari mobiliter ul'r īmobiliter. qr significat naturā generis que iā est actu non eē genus. sicut si hō cōfunderetur mobiliter uel īmobiliter iā non esset spēs. Iteꝫ hoc idē videt̄ per Aristotelē in primo thopicoꝝ dicentez ꝙ oē qđ de alio predicatur: aut p̄dicatur cōuersim de eo aut nō. Si cōuersim est diffinitio uel ꝓpriū. Si autē non cōuersim p̄dicatur de re: aut cadit in diffinitionē rei aut non. si non: tūc est accidēs. si cadit in diffinitionē rei aut est genus uel differētia. non differētia: ergo gen⁹. Et intēdit aristoteles ꝙ ibi sit recta p̄dicatio ⁊ spēs subiciatur ꝫ se uel multiplicat̄. ꝫ in hac ꝓpositione homo est aīal est recta p̄dicatio ⁊ subicitur homo ⁊ non equale predicatur neqꝫ accidēs

ergo genus. Quare nō ēst possibile terminū cōmunez in p̄dicato positū cōfundi mobil'r uel īmobiliter. Jtē totū vniuersale qđ est genus ⁊ totū in quātitate ex opposito se habent ſz totū in quātitate est duplex. quoddā est totum in quātitate cōpletuz ut ubicūq; confunditur terminus cōis mobiliter. ut ois homo est aīal. Aliđ est totū in q̄titate īcōpletū ⁊ diminutū. ut ubicūq; confundit termin⁹ cōis īmobiliter ⁊ multiplicat terminus cōis simpliciter. ergo si īpossibile est totū in quātitate eē gen⁹ in q̄tū huiusmōi nō erit possibile terminū cōem in p̄dicato positū ꝯfundi mobiliter uel īmobiliter ut dicebat. Jtez cōparatio illa ſm quaz īferiora reducūtur ad superiora opposita est cōparationi ſz quam supiora reducunt ad sua īferiora. ſz scđm primā sumit cōmune in rōne cōmunis. ſz scđm secūdā sumit cōe multiplicatū siue ꝯfusuz. Cū ergo termin⁹ cōis ut sic sit in rōne generis nō est possibile ipm multiplicari in q̄tū huiusmodi. Et hec q̄tuor argumēta sūt p̄cedēda. Causa aūt ꝓpter quā mouebant facilis est ad soluendū que tm̄ est vna. q: cuz dicitur ois hō est aīal: cū vnicuiq; hoi respōdet sua aīalitas siue sua eēntia cū non possit esse hō q̄n sit aīal. iō dicerūt q̄ iste terminus aīal tenet pro tot animalibus pro quot hoibus hō. q̄ autē in illo argumento nulla sit apparētia patet. q: cū dicitur omnis hō est alb⁹ necesse est q̄ tot aīalitates īteligant in subiecto quot sunt homines in quibus tenetur hō. vñ nihil est dicere q̄ habeat illas animalitates a p̄dicato cū ibi p̄dicetur albū. Ad vltimū dicendū est q̄ hō logice loquēdo nō naturaliter ex animali ⁊ rōnali cōponitur. ideo de se habet illarū animalitatū multiplicationē. vñ cū dico sic. omnis hō est alb⁹ nullo modo habet illas animalitates a p̄dicato cū ibi p̄dicetur albus ut dictū est. Sic autē est in ꝓpposito cū ibi p̄dicetur gen⁹ de spē: ut omnis hō est animal. Jn hac enim ꝓpositiōe subicit hō in quo intelligit multitudo illarū animalitatū ⁊ p̄dicatur hoc gen⁹ animal qđ nullo modo cōfunditur mobiliter uel īmobiliter: ſz stat ibi pro natura siue pro eēntia ipi⁹ generis cōis de pluribus p̄dicabilis. vñ animal p̄dicatur ⁊ animal intelligit in subiecto sicut hic oē animal rōnale est animal. Similr dico q̄ hoc uerbū est non ꝯfundit mobiliter uel immobiliter. q: q̄ animal eēt uel existeret in hoc homine: hoc habet subiectū de se antecq̄ in ꝓpositione subiciatur predicato essentiali uel accidētali. Et ꝓpter hoc destruimus quandā diuisionē factaz. ſ. confusarū suppositionū: alia est ꝯfusa necessitate rei: alia est cōfusa necessitate modi siue signi. Dicim⁹ enim q̄ omnis cōfusio fit necessitate signi uel modi. ut cū dicitur: omne animal rōnale est aīal. iste terminus animal in subiecto posit⁹ tenet necessitate signi pro omni animali qđ est homo. Similiter hic omnis homo est animal. iste terminus homo tenet pro omni homie ⁊ nō solū pro homine: sed etiā pro omni animali qđ est homo. ⁊ ideo tot intelligunt animalitates quot humanitates naturaliter loquēdo. q: eadē est humanitas in quolibet individuo hominis secūdū viā logicoꝝ ⁊ non secūdū viā nature. sic homo in cōmuni idem est. vnde q̄ sit hec animalitas uel illa hoc est rōne materie. Jn via enim nature humanitas mea differt ab hūanitate tua per se. ⁊ anima mea per quaz causat humanitas mea in me: alia est ab anima tua per quā causatur humanitas tua in te. ⁊ ꝓpter hoc signū confundit hominē nō tamē cōfundit animal in cōmuni sed ꝯtractuz ad hominē per suas differentias. vnde sequitur q̄ omnis confusio fit necessitate signi uel modi. Et hec de suppositione terminoꝝ absolutoꝝ.

¶ Suppositio cōfusa est acceptio termini cōis pro oībus suis suppositis seu pro multis: ⁊ dicitur cōfusa ideſt indeterminata: q: terminus sic supponēs nō determinat ad aliquod suoꝝ suppositoꝝ. Suppositionū confusarū: alia cōfusa ⁊ mobilis siue distributiua: alia cōfusa ⁊ īmobilis que dicitur cōfusa tm̄. Suppositio cōfusa ⁊ distributiua est acceptio termini cōis pro oībus suis suppositis uel idiuiduis: ⁊ dicitur mobilis q: pōt fieri descēsus sub termino sic sumpto ad singlaria per propositionē copulatiuā ut ois hō currit. ly hō supponit cōfuse ⁊ mobilr: q: bñ sequit ergo sortes currit plato currit. ⁊ sic de alijs. hoc modo supponit ois terminus cōis imediate sequēs signū vniuersale affirmatiuū nisi aliud impediat: ut si p̄poneret negatio signo ul' aliud huiusmodi. Termin⁹ etiā sequēs imediate negationē infinitantē supponit confuse ⁊ distributiue ut nō homo currit. si ly non sumat infinitanter ly hō supponit cōfuse ⁊ distributiue. Negatio aūt negās cadens sup copulā principalē propositionis distribuit nō solum subiectū sed etiam predicatū: ut nullus hō est asinus. taz hō q̄z asinus supponit ꝯfuse ⁊ distributiue nisi aliud syncathegorema impediat: ut nonnullus hō est asin⁹. Termini etiā includētes negationē confundūt ⁊ distribuūt terminos supra quos cadunt: ut aliud differēs: diuersuz ⁊ ꝯsimiles: ut sor. differt ab homine ly homie distribuit. ideo ipsa est falsa q: differret a se ipso. huiusmodi sunt termini cōceptiui: ⁊ nomina cōparatiui ⁊ suplatiui gradus ⁊ aduerbia similitudinis ſm quorūdā opinionem. Suppositio cōfusa īmobilis seu ꝯfusa tm̄ est qñ terminus sumitur pro aliquib⁹ eius suppositis nō tm̄ pōt fieri descensus ad illa. ⁊ hoc modoꝝ Sco. xrj. di. p̄. sen. q. vnica. supponit etiā predicatū vniuersalis affirmatiue. ut ois

hō est

hō est animal. vñ non sequit ergo ois homo est hoc aial: ꝛ subiectū exclusiue affirmatiue: q; equalet vniuersali affirmatiue de terminis transpositis: ut illa tñ animal est hō equaler isti. ois homo est aial. hoc modo etiā supponit terminus supra quē cadūt duo signa distributiua: ut sor. differt ab omni hoie ꝛ hoc per illā regulam logicoꝝ. Quicqd mobilitat imobilitatū: imobilitat mobilitatum. ut in ista Sor. differt ab hoie. ly hoie supponit ꝓfuse ꝛ mobiliter. Si aūt addatur aliud signū. ut dicēdo sor. differt ab oi hoie supponit ꝓfuse ꝛ imobiliter. Sic etiā supponit terminus sequēs uerbū significās actū aie interiorē ut sortes appetit vinū uel etiam actū sensus exterioris. Terminus etiā sequens aduerbiū numerale: ut bis comedit panē Parisius ꝛ Rome uendit piper. hoc etiā modo supponit iste termin⁹ hō in hac propositione. Ab initio mundi semp fuit hō. Unde nō sequit. ergo aliquis hō semp fuit ab initio mundi sed est fallacia cōsequētis. Sequtur enim econuerso: ly aūt predicta appareant esse uera. auctor tñ ponit predicatū vniuersalis affirmatiue supponere simpliciter de suppositione cōfusa imobili parū curās. ꝛ ad hoc adducit aliquas rōnes. Circa qō notandū q; suppositio simplex est ꝓfusa tñ seu imobilis differunt: q; in suppositione simplici terminus supponit pro natura absolute sumpta non habito respectu ad suppositа. In cōfusa vo tñ supponit pro natura in respectu ad suppositа ideterminate tamē. Unde ly termin⁹ sic supponēs posset dici supponere simpliciter: ut ponit auctor non tñ ita ꝓprie: ꝛ per hoc possent eius rōnes solui. Aliqui etiā dicūt: ut Ocham ꝛ eius sequaces q; in suppositione cōfusa tñ: ly non posset fieri descēsus per propositionē copulatiuā uel disiunctiuā: bene tñ potest fieri per propositionē de disiuncto extremo: ut ois homo est aial: ly enim nō sequat: ergo omnis hō est hoc aial: uel ois homo est hoc aial: uel omnis hō est hoc aial. Bene tñ sequit ergo ois homo est hoc aial: uel hoc aial. ꝛ sic de aliis. Est etiā suppositio cōfusa ꝛ imobilis quādo signum vniuersale tenet collective: ut quādo addit termino numerali in plurali: ut dicēdo. oēs apostoli sunt duodecim. Non enim sequitur: ergo petrus est duodecim: sed designatur q; petrus ꝛ Joannes cū ceteris simul sumptis sunt duodecim.

Incipit tractatus de relatiuis.

Elatiuum est dupler: vno modo relatiuum est cuius esse est ad aliud quodā modo se habere. ꝛ sic relatiuum est vnum de decē predicamentis. Aliud est relatiuum quod est antelate rei recordatiuum. quia ut vult Priscianus in maiori suo uolumine. Relatio est ante late rei recordatio: ut sortes currit qui mouetur. ibi hoc relatiuum qui facit recordationem siue relationem de sorte qui est res antelata. Omissis autem relatiuis secundum primum modum de relatiuis: secundo modo hic intendimus. Relatiuorum autē quedam sunt relatiua substantie. ut qui ille ꝛ similia. Quedam vo sunt relatiua accidentis. ut talis qualis tantus quantus. Relatiuum autem substantie est quod refert eandem rez in numero cum suo antecedente. ut qui ille. Itē relatiuorum substantie quedam sunt relatiua diuersitatis ut alius. Et est illud quod refert eandem rem in numero ꝛ supponit pro alio. ut sortes currit ꝛ alius disputat. Quedaz vo idētitatis. ut qui ille idem. Relatiuum autē substātie identitatis est quod refert ꝛ supponit pro eodem in numero pro quo supponit suum antecedens. ut sortes currit qui disputat. ibi hoc relatiuum qui refert sortem ꝛ supponit pro sorte. Relatiuorum idētitatis substātie quedā sunt noīa ut quis quidā. quedā sunt pronomina ut ille idem. Item relatiuorum pronominum identitatis quedam sunt reciproca ut sui sibi se cum suo possessiuo: ut suus sua suum. Alia vo non reciproca ut ille idem. Relatiuum autem reciprocuz dicitur non q; sit patiens: sed quia ponit moduz patientis supra substantiam agentez. quia aliud est patiens ꝛ aliud est modus patiētis. q; patet per hoc q; nominatiuus potest esse patiēs ut sortes percutitur: sed nō potest habere modum patientis. vnde modus patientis semper est in obliquis. ꝛ sic patet q; aliud est patiens ꝛ aliud est modus patiētis. Si queratur quid addatur supra patiens per relatiuum reciprocum. dicendū est q; addit idētitatez substantie ꝛ ponit eam sub modo patiētis ut sortes iubet se. ibi substantia que prius erat agēs ponitur sub modo patiētis. ut in hoc pronomine se. Unde reciprocum sic potest diffiniri. Reciprocum est quod significat substantiam agentem sub modo patientis. uel sic. Reciprocum est idem quod suuipsius passiuuz. ꝛ ideo hoc relatiuum sui significat per modū patientis in quem dicitur transire actus uerbi: nominatiuus autem significat per modū agentis. Item si queratur quare hoc pronomen sui sibi se caret nominatiuo. Dicenduz est q; solutio patet ex premissis. quia agens non potest significare patiens siue sub modo patientis nisi in obliquis. sed nominatiuus dicit modum agentis. ꝛ ideo natura nominatiui repugnat nature huiꝰ pronominis sui ꝛ ideo non potest habere noīatiuuz. Ex p̄dictis patet q; relatiua idētitatis referūt eandez rem cū suo antecedēte ꝛ semp supponūt pro eadez re in numero. Et ex hoc patet q; maior est certitudo per relatiuum identitatis q̄ per

ſuũ antecedens loco relatiui poſitũ. ut hõ currit hõ diſputat. q3 dubiũ eſt utruꝫ de eodem hoīe dicatur. Sed cũ dicitur hõ currit ⁊ idẽ diſputat: certũ eſt ꝙ de eodẽ homine dicaẽ. hoc eniꝫ patet per ꝯſſDriſcianũ dicẽtẽ in maiori ſuo uolumine ꝙ cũ dicit Aiax uenit ad troiã: ⁊ Aiax fortiter pugnauit: dubiũ eſt an de eodẽ aiace dicaẽ an de diuerſis. ſꝫ cũ dicitur Aiax uenit ad troiã ⁊ idem fortiter pugnauit: de eodẽ aiace in numero ſtatiꝫ intelligiẽ. Et ſic patet ꝙ maior eſt certitudo per relatiuũ idẽtitatis ꝙ̃ per ſuũ añcedens loco talis relatiui poſitũ. Solet aũt dubitari circa relatiua idẽtitatis utrũ deceptio facta ex diuerſa relatiõe fiat ſꝫ equiuocationẽ uel ſm amphibologiã uel ſcd̃ꝫ aliquã aliã fallaciã. ut dicendo hõ videt aſinũ: qui eſt rõnalis. ibi hoc relatiuũ qui poteſt referri ad hunc terminũ qui eſt hõ uel ad hũc terminũ qui eſt aſin⁹. ⁊ ſic ſunt ibi diuerſe relationes: ⁊ ergo ſcd̃ꝫ aliquos ſolet ibi ꝯueniẽter aſſignari equocatio. Sꝫ ꝯtrariũ arguiẽ. hoc nomẽ qui ſcd̃ꝫ ꝙ eſt relatiuũ ſignificat rẽ vnã equaliter ſe habentẽ ad illud qd̃ ſignificaẽ per modũ ſubſtãtie. ut color qui eſt in corpore locus qui cõtinet rẽ locatã ⁊ ſic de alijs. ergo deceptio facta ex diuerſa relatione nõ facit equiuocationẽ. Item hoc nomẽ qui ſcd̃m qd̃ eſt nomẽ ſignificat ſubſtantiã infinitã: ſꝫ iſta ſubſtãtia infinita apta eſt finitari taꝫ per vnũ añcedẽs ꝙ̃ per aliud. ergo cũ illa ſubſtantia infinite ſumpta in ſe ſit vna ⁊ poteſt referri ad quodlibet añcedẽs: ergo ſignificatio huius relatiui erit vna. quare ſeqtur ꝙ ibi nõ erit equiuocatio. Item ratio cuiuſlibet relatiui ſcd̃m ꝙ relatiuũ: eſt tm̃ vna: hec. ſ. res ante lata uel rei ante late recordatiuũ. ergo oẽ relativum ſcd̃m ꝙ relatiuũ participat vnuꝫ nomẽ ⁊ vnã rationẽ. ergo relatiuũ eſt vniuocuꝫ in ꝙ̃tũ eſt ante late rei recordatiuũ. ergo particularia relatiua ut qui. ille. ⁊ alius in ꝙ̃tũ ſunt relatiua ſuoꝝ antecedentiũ nõ ſunt equoca. Si aliquis obiciat ꝙ hoc relatiuũ qui alteri⁹ eſt rõnis ſcd̃m ꝙ tenetur in hoc antecedẽte hõ: ⁊ alterius ſcd̃m ꝙ tenetur in hoc añcedẽte aſinus ut in p̃dicta oõne. ergo eſt cõmune ⁊ habet rõnes diuerſas ergo eſt equiuocũ. Dicẽduꝫ ꝙ hoc argumentũ nõ ualet. Nam ſimiliter poſſet ꝓbari ꝙ quodlibet vniuocũ eſſet equiuocũ. ut aial eẽt equiuocũ ſcd̃ꝫ qd̃ eſt hõ uel ſecũdũ ꝙ eſt in hoīe ⁊ aliã habet rationeꝫ ſecũdũ ꝙ eſt equus uel ſecũdũ ꝙ eſt in equo: ⁊ ſic hoc nomẽ aial aliã habet rõneꝫ hic ⁊ ibi ⁊ eſt cõmune. non tm̃ equiuocũ ſed vniuocũ. Soluendũ eſt breuiter ꝙ ſicut vniuoca dicũtur habere eãdẽ rationẽ nõ ſcd̃m ſe ſꝫ in vniuoco vniuocãte. ut hõ bos equ⁹ ⁊ ſimilia in aiali. Similr oĩa relatiua dicũtur habere rõnem eandẽ non ſcd̃m ſe: ſꝫ in referẽte ſiue in relatione ⁊ etiã habẽt ideꝫ nomẽ ideo vniuocãtur in eo: ſꝫ ille obiciebat de rõnibus relatiuorũ ſcd̃ꝫ ſe. Añ p̃dictas obiectiones ab iſta cõcedimus ⁊ ideo ꝯcedim⁹ ꝙ deceptio facta ex diuerſa relatione nõ eſt ſcd̃m equocationẽ. Itẽ illa deceptio eſt in ordinatione dictionũ inter ſe ergo eſt in oõne. q3 ordinatio dictionum nihil aliud eſt ꝙ̃ oõ: ergo non eſt equiuocatio cũ equiuocatio ſolũ fit in vna dictiõe. Itẽ ꝙ ibi non ſit amphibologia probaẽ. ubi cũqꝫ fit amphibologia ibi eſt cõſtructio vni⁹ cũ alio: ut in hoc exẽplo liber ariſtotelis quo ad primũ modũ. quo ad ſcd̃ꝫ ut hic: litt⁹ arat. quo ad tertiũ: ut in hoc ſcit ſeculũ. Et ſecũdũ hoc patet inductiue per oẽs modos amphibologie: ꝙ ubicunqꝫ eſt amphibologia ibi eſt cõſtructio vni⁹ cuꝫ vno tm̃. ſꝫ ubicũqꝫ ſunt diuerſa relatiua nõ eſt ꝯſtructio vni⁹ cũ vno tm̃: imo vni⁹ cũ diuerſis. ergo deceptio facta ex diuerſa relatione non facit amphibologiam. Itẽ ubicũqꝫ eſt deceptio ex eo ꝙ aliqua dictio põt referri ad diuerſa eſt cõpoſitio uel diuiſio: ſꝫ deceptio ex diuerſa relatiõe eſt ex eo ꝙ aliqua dictio poteſt referri ad diuerſa. ergo deceptio ex diuerſa relatione eſt compoſitio uel diuiſio. ⁊ hoc idem concedimus. Sequitur de relatiuis diuerſitatis. Relatiuum diuerſitatis eſt quod ſupponit pro alio ab eo qd̃ refert. ut ſortes currit ⁊ alius diſputat. ibi hoc relatiuũ alius refert ſortez ⁊ ſupponit pro alio a ſorte ⁊ ita facit recordationem de ſorte. De relatiuis aũtẽ diuerſitatis talis daẽ regula. Si relatiuũ diuerſitatis addaẽ ſupiori fit inferius: ⁊ ſi addaẽ inferiori fit ſuperi⁹: Vbi gr̃a cũ dicitur aliꝰ ab aiali ergo aliud ab hoīe. ibi eſt loc⁹ a ſpẽ ad genus ſiue a parte ſubiectiua ad ſuũ totum vniuerſale. q3 in hac ꝓpoſitiõe aliꝰ ab aiali hoc relatiuũ diuerſitatis aliꝰ cũ additur aiali qd̃ eſt ſuperi⁹ ad hoīez facit ipm̃ iferius. ⁊ in hac aliꝰ ab homine addiẽ iferiori. ſ. hoī ⁊ ergo facit ipꝫ ſuperi⁹. ⁊ ergo aliud ab aiali eſt inferi⁹ ab aliud ab hoīe. ⁊ ideo ibi eſt locus a ſpẽ ſiue a parte ſubiectiua. De relatiuis idẽtitatis daẽ regula ab antiqs. Nulla ꝓpoſitio inchoata a relatiuis idẽtitatis habet cõtradictoriã. Et aſſignãt talẽ cauſaꝫ. q3 cũ dicit oĩs hõ currit ⁊ ille diſputat. hoc relatiuũ ille habet reſpectum ad hoc antecedens hõ propter dependentiã ſue relationis. ſꝫ cũ negatio aduenit ꝓpoſitioni inchoate a relatiuo dicẽdo ſic. ille nõ diſputat. tunc negatio negat uerbuꝫ quod ſequitur ⁊ nõ negat reſpectũ relationis quez habet ad antecedens. ergo negatio non negat totuꝫ

quicquid affirmatio affirmat: ergo nō cōtradicit sed cū hoc sit in qualibet ꝓpositione inchoata a relativo sequit̄ q nulla ꝓpositio inchoata a relativo habet contradictoriā. Sed contra hoc obicit̄. quicquid cōtingit affirmare ꝯtingit ⁊ negare de quolibet suppositō. sed uerbum cōtingit negare de quolibet suppositō: ergo ⁊ ꝯtigit affirmare de quolibet suppositō qđ est dictio relativa. ergo quelibet ꝓpositio inchoata a relativo habet ꝯtradictoriā. Item quelibet ꝓpositio siue enunciatio que est vna habet contradictoriā: sz ꝓpositio inchoata a relativo dūmodo ibi non sit aliqua dictio equoca neqz plura subiciātur neqz predicantur est vna ꝓpositio. ergo ꝓpositio inchoata a relativo habet contradictoriā. Itez dic̄ Aristoteles in p̄mo ꝑyermenias circa affirmationez ⁊ negationē q vni affirmationi vna est negatio opposita: ⁊ ecōuerso vna negatio vni affirmationi est opposita. ergo affirmationi inchoate a relativo negatio vna est opposita. Quod cōcedimus dicentes predictam regulā esse falsam. Ad rationes eoꝝ respōdemus q relativū cōparatur ad añcedēs ⁊ cōparatur ad uerbū cui subicitur. vñ cuz affirmatio ⁊ negatio sit oratio affirmativa vl̄ negativa alicuius de aliquo: uel alicuius ab aliquo hoc est p̄dicati de subiecto. Et ideo sicut patet per diffinitionē predictā affirmationis ⁊ negationis. affirmatio ⁊ negatio respiciunt tm̄modo: cōparationem subiecti ad p̄dicatū ergo in ꝓpositione ichoata a relativo tm̄modo: sumitur contradictoriū per cōparationē relativi ad uerbū cui subicitur ⁊ nō per cōparationē relativi ad antecedēs. qz ille respect⁹ non est ibi ꝓpter naturaz affirmationis: nec ꝓpter dependentiā subiecti inquātuz est subiectū. sz propter dependentiā eius qđ est subiectū. dicendū tm̄ est subiectū: qz aliud est subiectum inquātū subiectū: ⁊ id qđ est subiectū ⁊ aliud est predicatū ⁊ illud qđ est predicatū ⁊ sic quicqd affirmatur in ꝓpositione inchoata a relativo negatur in sua contradictoria. qz cōtradictoria istius ille disputet ⁊ ista nō ille disputet negatiōe p̄posita relativo. De relativo idētitatis nō reciproco talis dar̄ regula. Omne relativū idētitatis non reciprocū habet eandē suppositionē quā habet suū antecedens: ut cū dicitur. omnis hō currit ⁊ ille est sortes. hoc relativū ille supponit pro oi hoie qz sensus est. omnis hō currit ⁊ ille est sortes. idest ois homo est sortes. Dico autē non reciprocū. qz cum dicit̄ omnis hō videt se nō est sensus ois homo videt hominē. vñ loco hui⁹ relativi se non licet ponere suū añcedēs loco autem alterius licet ponere.

h Habito de relativo substātie dicendū est de relativo accidētis. Relativum autē accidentis est qđ refert eandē rē per modū denominatiōis: ut tale quale ⁊ cetera. vñ hec est differētia relativi substātie ad relativū accidentis. qz relativū substantie refert rem vniuocā per modū q quicqd est ut albedo que est in pariete. colorꝝ qui est in corpore. Relativū autez accidentis est qđ refert reż suā per modū denominationis: ut sortes est albus ⁊ talis est plato. Alia autē differētia datur eorundē. qz relativum substātie refert idem in numero. Relativū vo accidētis refert idez in specie. ut sortes est alb⁹ ⁊ talis est plato. qz idez in numero nō potest esse in diuersis subiectis sz bene in idem specie. Relativorum autē accidētis aliud est relativū idētitatis ut talis. aliud vo diuersitatis ut alter. Relativuz accidentis idētitatis est qđ refert eandē qualitatē in spē: ⁊ supponit pro eadez in spē. ut sortes est albus ⁊ talis est plato. Relativū autē accidentis diuersitatis est qđ refert eādē q̄litatē in specie sz supponit pro alia diuersa in specie. ut sortes est albus ⁊ alteri⁹ modi est plato. Differt autē relativū substantie idētitatis a relativis accidētiū idētitatis. quia relativū idētitatis substantie refert eandem substātiā in numero. relativū autē idētitatis accidentis non refert idez accidens in numero: sz solū idē accidēs in specie. Relativoꝝ accidētis idētitatis aliđ est relativū q̄titatis cōtinue ut tantus. aliud vo quantitatis discrete ut tot quot. Itē relativoꝝ numeroꝝ quedam sunt nōia ut totidē. quedam sunt aduerbia ut totiens. Sciendū q talis tātus tot totiēs totidē possunt dici relativa reddditiua ⁊ demōstrativa. Relativa ut si ad presentes referātur. Demōstrativa ut cuz dicimus de monstrando mare: tale est rubeū demōstrando herculē talis fuit plato. Si autē non referantur ad presentes siue per demonstrationē rerū presentiū tunc sunt reddditiua. qz reddūt interrogatione precedēte. ut qualis est plato talis est sortes. Relativa quādo sine interrogatione proferuntur ut talis est sortes qualis est plato. Et qū ad nōia adiectiua ducunt̄ specialiū accidentiū: ut ethyops est niger ⁊ talis est corꝰus. ⁊ sortes fuit alb⁹ ⁊ talis fuit plato.

d E suppositione relativoꝝ ampliationib⁹ restrictionibus appellationibus ⁊ distributionibus aliqua breuiter dicā: ⁊ primo de relativis. Est autē duplex relativū. quoddā est relativuz logicale: de quo dictum est in predicamento ad aliquid. Aliud est grāmaticale qđ est rei ante late recordativum: ut sortes currit qui disputat. hoc relativum qui facit recordationez de sorte qui est res ante lata ⁊ de huiusmodi relativis est p̄ns intētio.

Relatiuoꝝ autē quēdam sunt relatiua substātie: ⁊ quedam relatiua accidentis. Dicuntur vo relatiua substātie nō q solas substātias referāt. Non enī tm̄ referūt substantias: sed etiam accidētia: ut hoc relatiuū qui potest referre substātiā ut sortes currit qui disputat: ⁊ pōt referre accidēs ut color qui est in pariete videt ab oculo. sz relatiua substātie dicunt illa que referūt sua antecedētia: ut quid: seu per modum per se stātis. Relatiuū autem accidētis est qđ refert suū antecedens per modū denominationis. ut sortes est albus: ⁊ talis est plato. Relatiuoꝝ aūt substantie quedā sunt relatiua identitatis ⁊ quedā diuersitatis. Relatiua identitatis dicūtur que supponunt pro eisdē in numero pro qbus supponūt sua antecedētia: ut sortes currit ⁊ ille disputat. Relatiua vo diuersitatis supponūt pro alio ab eo qđ referunt ut sortes currit ⁊ alius disputat: hoc relatiuum alius refert sortē: ⁊ supponit pro alio a sorte. Sēsus enim est q alius hō a sorte puta plato disputat. Ex predictis patet q maior est certitudo per relatiuū idētitatis qz per suū antecedēs positū loco relatiui. Unde si dicatur hō currit: homo disputat dubiū est utrū de eodem hoīe dicatur uel non. Sed cū dicit homo currit ⁊ ille disputat: certū est q de eodē dicitur: cū relatiuum identitatis supponat pro eodē in numero pro quo supponit suū antecedēs: hoc autez est uerū de relatiuo non possessiuo. Relatiuū enim identitatis possessiuū non supponit pro suo antecedente: sz pro aliquo possesso cū re significata per suū antecedens: ut dicēdo hō uendit librū suū ly suū nō supponit pro hoie. sz pro libro suo. s. eius. Circa predicta posset dubitari de illa propositione. Mulier que dānauit saluauit: ⁊ cōsimilibus qr ly que nō supponit pro eadē muliere in numero: cuz Eua fuerit causa dānationis: Maria vo saluationis. Ad hoc dicit vno modo q hec est relatio simplex qr ly que refert naturā non suppositū. Illud aūt qđ dicebatur de relatiuo idētitatis intelligit ubi est relatio psonalis: quādo videlicet relatio refert suppositū uel individuū. Aliter pōt dici q tales ꝓpositiones sunt iproprie nec sunt uere de ueritate sermonis: sz de bonitate intellectus. Uñ per illam propositionē intelligitur q mulier eiusdē speciei cū illa que nos dānauit fuit causa nostre salutis. Relatiuoꝝ identitatis quedā sunt reciproca: ⁊ quedā non reciproca. Relatiua reciproca sunt illa que denotant reflexionē seu tendētiā actus uel passionis in illū a quo egreditur uel in rē possessam ab eo: ut sui sibi se a se cū suo possessiuo. Uñ talia pñt indifferenter poni in eadē cathegorica cū suo antecedēte: uel in alia. Uñ sicut bñ dicitur: Petrus studet ⁊ diligit se: ita bene dicitur petrus diligit se. Relatiua vo non reciproca nō dignāt talē reflexionem: nec pñt capi in eadē cathegorica cū suo antecedēte: ut sortes currit ⁊ petr⁹ videt illū. Et notādū q oē pronomē relatiuū est relatiuuz idētitatis ⁊ nullū diuersitatis: ut suus ipse sui ille. Omne etiaz pronomē relatiuū est relatiuū substantie ⁊ nullū accidentis. Relatiuoꝝ autez accidētium quedā sunt nomina ut talis qualis tātus quantus. quedā aduerbia ut taliter qualiter totiēs quotiens. Itē huiusmodi relatiuoꝝ quedā sunt idētitatis ⁊ quedā diuersitatis. Relatiuū identitatis in accidētib⁹ est qđ refert idē accidēs nō in numero sed in spē ⁊ pro eodez supponit: ut sortes est albus. ⁊ talis est plato. Albedo enim eadē nō in numero sz in specie inest sorti ⁊ platoni. Relatiuū autē diuersitatis in accidentib⁹ est qđ refert iddē añcedēs in spē ⁊ pro accidēte diuerso in spē suponitur: ut sortes est albus: ⁊ alterius modi est plato. Item relatiuoꝝ accidētiuz quedā sunt relatiua qualitatis. ut talis qualis. quedā quātitatis continue: ut tātus quantus: ⁊ quedam discrete ut tot quot.

Incipit tractatus de ampliationibus.

Personalis suppositio est acceptio termini cōmunis pro suis iferioribꝫ. Cuius alia est determinata alia confusa ut prius patuit. Itē psonalis suppositionis alia est restricta. alia ampliata ⁊ ita ampliatio ⁊ restrictio habēt fieri circa suppositionē personalē. Restrictio est coartatio termini cōis a maiori suppositione ad minorē. ut cū dicit homo albꝫ currit. hoc adiectiuū albus restringit hoīez ad supponendū tm̄ pro albis. Ampliatio est extensio termini cōmunis a minori suppositione ad maiorē: ut cuz dicitur hō potest esse antichristus. iste terminus homo nō supponit solū pro his qui sunt: sz etiā pro his qui erunt vñ ampliat ad futuros. Dico autez termini cōmunis. qr terminus singularis: ut sortes non ampliat neqz restringitur. Ampliationū alia fit per uerbum. ut per hoc uerbuz potest: ut hō potest esse antichristus. Alia fit per nomē: ut hominē esse antichristū est possibile. Alia per participiū: ut hō potēs est esse aīal. Alia per aduerbiū: ut hō necessario est animal. homo enim non solū ampliat pro p̄senti tēpore sz etiaz pro futuro. ⁊ ideo sequit alia diuisio ampliationis. s. q ampliationū. alia fit respectu suppositoꝝ. ut homo potest esse antichrist⁹. Alia fit respectu tēporum: ut hō necessario est animal: ut dictū est. Circa p̄dicta queritur de hoc sophismate ipossibile potest esse uerū. probatur qr illud quod est uel erit impossibile pōt esse uerum: sz antichristū nō fuisse post tēp⁹ suū est ipossibile ⁊ modo potest eē possibile ⁊ uerū. ergo impossibile pōt esse uerū. Cōtra. Quicquid potest esse uerum est possibile. sz ipossibile potest eē uerū. ergo ipossibile est possibile in tertio mō prime figure: sz cōclusio est falsa: ergo aliqua premissarū. non maior ergo minor: sz hec est prima: ergo p̄ma est falsa. Solutio. Prima simplr est falsa hec. s. ipossibile pōt eē uerū. ⁊ sophisma peccat ꝓtra fallaciā accidētis. qr cū dico id qđ est uel erit ipossibile duo dico. s. subiectū illius ipossibilitatis: ⁊ illā ipossibilitatez siue ipz possibile. sz illud qđ est uel erit est res subiecta ⁊ ipossibile accidit ei: ⁊ posse esse uerum assignatur ineē utriqz. sicut hec antichristuz nō fuisse erit possibile. s. antichristum nō fuisse potest esse uerū. ergo ipossibile pōt esse

uerum non ualet q̄ antichristū non fuisse est res subiecta ⁊ impossibile est accidēs ⁊ posse esse uerū assignat̄ inesse utriq;. De ampliatiōe que fit ratione suppositor talis datur regula Terminus cōmunis supponēs uerbo habēti vim ampliādi a se uel ab alio ampliat̄ ad ea que possunt esse sub forma termini supponētis. ut hō potest esse aial. hic iste terminus homo non solū supponit pro presentib⁹ sz etiā ampliatur ad oēs qui erunt. Dico aūt de se. quia hoc uerbū potest: de se habet viz ampliandi. Dico autē ab alio. q̄ hoc participiū potens ⁊ hoc nomē possibile dant virtutē ampliandi uerbo cui adiunguntur: ut hō est potens esse aial. uel aial possibile est esse album: ⁊ sic de alijs. De ampliatione aūt que fit ratione tēporis talis datur regula. Terminus cōmunis supponens uel apponēs uerbo habenti vim ampliādi quo ad tēpus supponit pro his qui sunt qui erūt ul' qui fuerūt: ut hō necessario est aial: ibi tam homo q̄ animal tenetur pro his qui sunt ⁊ qui erunt. Et hec de ampliationibus dicta sufficiant.

Sequitur tractatus de appellationibus.

a Appellatio est acceptio termini pro re existēte. Dico aūt pro re existente. q̄ termin⁹ significās non ens non appellat: ut cesar ul' antichrist⁹ ul' chymera ⁊ cetera. Differt autē appellatio a significatione ⁊ suppositione. q̄ appellatio est tm̄ de re existente sed suppositio ⁊ significatio sunt tā pro re existēte q̄ pro re non existēte: ut antichristus significat antichristū ⁊ supponit pro antichristo sz non appellat. homo enim significat hominē ⁊ de natura sua supponit tā pro existentibus q̄ pro nō existētibus hoibus. appellat autez tm̄ hoies existentes. Appellationū aūt alia est termini cōmunis ut hō. alia est termini discreti uel singularis ut sortes. Termin⁹ singularis idem significat supponit ⁊ appellat s. rem existentem: ut petrus uel ioannes. Item appellationū termini cōmunis alia est termini cōmunis pro re in cōmuni. ut quando termin⁹ cōmunis simplicē habeat suppositionem. ut cū dicitur homo est spēs aial est genus. ⁊ tūc terminus idem supponit significat ⁊ appellat. ut hō significat hoiem in communi ⁊ supponit pro hoie in cōmuni ⁊ appellat hominē in cōmuni. Alia autē est appellatio termini cōmunis pro suis inferiorib⁹. ut quādo terminus cōmunis personalē habet suppositionē. ut cū dicitur hō currit: tūc homo non idem significat supponit ⁊ appellat sz significat hominē in cōmuni ⁊ supponit pro particularib⁹ hoibus ⁊ appellat particulares homines tm̄ existētes. Et hec de appellationibus sufficiant dicta.

Sequitur tractatus de restrictionibus.

r Restrictio est coartatio termini cōis a maiori suppositione ad minorē ut dictum est prius. Restrictionum autem alia fit per nomen: ut hō albus. iste terminus homo non supponit pro nigris neq; pro medio colore coloratis: sz restrigitur ad albos. Alia fit per uerbū: ut homo currit. iste terminus hō supponit pro presentib⁹ tm̄. Alia fit per participiū: ut cū dicitur homo currēs disputat. ille terminus hō supponit pro p̄sentibus. Alia fit per implicationē: ut cum dicitur homo qui est alb⁹ currit. hec iplicatio qui est albus restringit hominē ad albos. Item restrictionum factarū per nomē: alia fit iferius superiori appositum: ut aial homo currit. ille terminus aial tm̄ supponit pro aialibus que sunt homines. Alia fit per differētiā aduenientem generi que est essentialis cū sit cōstitutiua rei: ut cum dicit̄ aial rationale. hic aial supponit pro rationalibus aialibus. Alia fit per adiectiuū accidētis: ut cum dicitur hō alb⁹. iste terminus homo supponit tm̄ pro albis hoibus. De restrictione facta per nomē coiter sumptum tales dant̄ regule. Omne nomē non diminuens nec habēs vim ampliandi adiunctū ex eadem parte termino magis cōmuni: restringit ipm̄ ad supponendū pro his ad que exigit sua significatio: ut patet in exēplis predictis. ut homo per suā significationem restringit aial ad aialia que sunt hoies: ut cū dicitur: animal hō. ⁊ alb⁹ restringit hominē per suam significationē ad hoies albos. ut cum dicit̄ homo albus. Dico autē nō diminuēs ad remouendū noia diminuētia rationem adiūcti: ut mortuus uel corrupt⁹ ⁊ similia que nō restringūt sz poti⁹ destruūt adiunctū. Dico autē non habēs viz ampliādi ad remouendū dictiones ampliatiuas. ut potens pōt possibile que nō restringūt sz poti⁹ ampliāt. Et sciēdum q̄ minus cōmune semp restrigit magis cōmune. ut cū dicit̄ hō alb⁹ currit. q̄ hō reperit̄ in albis hoibus ⁊ nigris ⁊ medio colore coloratis: sz alb⁹ aūt nō. Ān quo ad hoc hō est magis commune ⁊ albus min⁹ cōmune. ⁊ sic alb⁹ restrigit hoiem. sz fm q̄ albus reperit̄ in hoibus lignis lapidib⁹ ⁊ brutis: hō autē non ut sic alb⁹ ⁊ magis cōmune ⁊ hō min⁹ cōmune. ⁊ sic homo coartat album ad albedinē existentem in hominibus cum dicitur homo albus currit. ⁊ sic utrunq; coartat alterum secundū diuersa. Item de termino restricto talis dat̄ regula. Si signum

vniuersale aduenīat termino restricto nō di
strib uit ipsuz nisi pro his ad que restringit̄.
Cum enim dico omnis hō albus currit: ibi
homo restringit̄ ad albos: ⁊ nō potest distri
bui nisi pro albis. Itez de restrictione datur
regula talis. Nihil positū a parte p̄dicati pōt
restringere terminū cōmunez positū a parte
subiecti quo ad principalē ei⁹ significationē:
ut hō est albus. iste terminus albus in predi
cato positus non potest restringere hominē
in subiecto positū ad albos. qz si restringeret̄
ad albos ergo per regulā p̄cedentē. s. si signū
vniuersale aduenerit termino restricto soluz
distribuit ipz pro his ad que restringitur. ut
in proposito homo distribuere t̄ solū pro al
bis hoibus. ⁊ sic istius propositionis ois hō
est albus: sensus eēt omnis hō alb⁹ est alb⁹.
ergo si vna erit uera reliqua erit uera: ⁊ si vna
est falsa reliqua erit falsa: qđ tñ est falsum. er
go cū dicit̄ ois hō est alb⁹. iste terminus hō
nō restringit̄. ⁊ sic patet illa regula. Dico au
tē quo ad principalē eius significationē. quia
p̄dicatū restringit subiectū quo ad significatio
nem que est genus: ut cū dicitur cignus est al
bus. iste termin⁹ cignus restringitur ad ma
res ⁊ nō ad mulieres. ⁊ sic alb⁹ restringit ipz
quo ad ꝯsignificationē que est gen⁹ ⁊ nō quo
ad suam significationē. Item de restrictione
facta per iplicationē talis datur regula. Dis
implicatio immediate cōiuncta termino cō
muni restringit ipsum sicut suū adiectiuū: ut
cuz dicitur hō qui est albus currit. iste termi
nus homo restringitur ad albos per hāc im
plicationem. s. qui est albus. Itē de eadem re
strictione talis datur regula. Quotiēscūqz si
gnum vniuersale ⁊ iplicatio ponūtur in eadē
locutione duplex est oratio ex eo q̄ signū po
test p̄cedere implicationē: ⁊ sic distribuit ter
minum cōmunem pro quolibet suo supposi
to cuz dicitur omnis hō currit qui est albus.
Item iplicatio potest pri⁹ aduenire ⁊ restrin
gere terminū cōmunem ⁊ tunc signū postea
aduenies non distribuit ipm nisi pro his ad
que restringit̄: ut ois homo qui est alb⁹ cur
rit: ⁊ tūc equiualet huic ois hō albus currit.

Egtur de restrictione facta per uer
bum de qua plures dantur regule
s quarū prima talis est. Terminus
cōmunis supponēs uel apponēs
uerbo presentis tēporis simpliciter sumpto
non habēte vim ampliādi neqz ex se neqz ex
alio restringitur ad supponendū pro his qui
sunt sub forma termini cōmunis supponen
tis. Dico autē termini cōmunis qz termin⁹
discretus neqz restringit̄ neqz ampliatur. di
co autē uerbū presentis tēporis ad remouen
dum alia uerba alioz tempoꝝ: qz terminus
cōmunis aliā habet suppositionē cū eis. Bi
co autē simpliciter sumpto ad remouendum
uerba sumpta cum particulis diminuenti
bus: ut est opinabile ⁊ iopinabile. Bico aūt
non habente vim ampliādi ad remouendū
uerba ampliatiua ut potest. Dico autē neqz ex
se neqz ex alio ad remouēdū uerba habentia
viz ampliādi ex alio: utputa ex ꝯiuncto sicut
hoc uerbū est cum dicit̄ est potēs. Dico aūt
sub forma termini supponētis qz homo sup
ponit pro his que sunt sub humanitate ⁊ aīal
que sunt sub aīalitate: ut cū dicitur hō est aīal
Item alia datur regula. Termin⁹ cōmunis
supponēs uel apponens uerbo de preterito
simpliciter sumpto non habente vim ampli
andi nec ex se nec ex alio restringit̄ ad suppo
nēdū pro his que sunt uel fuerunt sub forma
termini supponētis: ut cū dicit̄ hō fuit aīal.
iste termin⁹ hō supponit pro his qui sunt ul̄
fuerunt hoies: ⁊ aīal pro his que sunt uel fue
runt aīalia. Itez alia datur regula. Termin⁹
cōmunis supponēs uel apponēs ꝟbo de fu
turo etiaz supponit pro his que sunt uel erūt
sub forma termini supponētis. i. pro eis qui
sunt uel erūt in futuro: ut homo erit aīal. Ex
p̄dictis patet q̄ uerbum restringit̄ quo ad si
gnificationē que est tēpus ⁊ nō quo ad signi
ficationē principalē. Circa predicta querit̄
de hoc sophismate oē aīal fuit in archa noe.
Probatur. hō fuit in archa noe. equus fuit
in archa noe ⁊ cetera. ergo omne animal fuit
in archa noe. Contra. omne aīal fuit in archa
noe sed cesar fuit aīal: ergo cesar fuit in archa
noe quod est falsum. ergo aliqua premissarū
est falsa: non minor ergo maior. Quod autez
prima sit falsa. patet per quandaz regulā que
dicit q̄ terminus cōmunis supponēs uel ap
ponens uerbo de preterito simpliciter sum
pto restringitur ad supponendū pro his qui
sunt uel fuerunt sub forma termini suppone
tis. Item alia est regula q̄ si signū vniuersale
adueniat termino restricto distribuit ipz pro
omnibus illis ad que restringebat̄. ergo cuz
dicit̄ omne aīal fuit in archa noe. iste termi
nus aīal supponit pro omni animali qđ fuit
in archa noe sz nō fuerūt oīa in archa noe: er
go prima est falsa. Itē ad idē in hac ꝓpositio
ne. omne aīal qđ tunc fuit. fuit in archa noe.
iste termin⁹ aīal restrungitur magis q̄ in ista
oratione omne aīal fuit in archa noe cū in pri
ma plura supponātur. sed iste terminus aīal
restringitur ad ea que fuerūt tunc in illo tēpo
re propter implicationē ibi positā: ergo soluz
illa que fuerunt in illo p̄terito fuerūt in archa
noe ⁊ non plura. igitur oportet q̄ hec sit falsa

omne

omne aīal fuit in archa noe cū in ea plura aīa/lia supponātur. Solutio quidā dicūt. q̄ hec omne aīal fuit in archa noe: est duplex eo q̄ pōt fieri distributio pro singulis generū uel pro generib⁹ singulor⁊. ¶Primo mō est falsa. secūdo modo est uera. quia q̄n fit distributio pro singul' generū tūc est distributio pro sin/gulis idiuiduis que sub eodē genere ⁊ sub ea/dem spē continētur tūc oportet q̄ oīa indiui/dua contēta sub aīali fuissent in archa noe q̄d est falsuz. Sed cū sit distributio pro generib⁹ singulor⁊ tūc soluz est distributio pro generi/bus uel pro spēbus: sz nō fuit aliqua spēs aīa lis que nō fuit in archa noe ⁊ illo mō est uera. Sz huic solutioni nō acqesco: q⁊ spēs aīalis non fuit per se in archa noe sz tm̄ indiuiduū. Unde illo tēpore nō habuit ueritatē nisi pro singulis generū idest pro idiuiduis ⁊ nō pro generibus singulor⁊. Uñ dico q̄ ꝓpositio est falsa ⁊ concedo oēs rōnes adductas ad hoc ⁊ ꝓbatio peccat ꝑm ¶sequens ab insufficiēti in ductiōe q⁊ nō accipit oēs partes distributio nis que sunt sub subiecto istius ꝓpositionis omne aīal fuit in archa noe.

¶Solet etiā queri utrū similiter restrin
s guntur termini in ꝓpositione negati ua ⁊ affirmatiua. ¶Dicūt aliqui q̄ non q⁊ eē restringit ad existēs ⁊ non eē ad non exi stēs. ergo nō pro eodē fit restrictio in affirma tiua ⁊ negatiua. Itē videtur q̄ oīs negatiua in qua esse negaī simpliciter est falsa si simil/ter restringātur termini in ꝓpositione negati ua ⁊ affirmatiua. quia in hac ꝓpositione rosa est: iste termin⁹ rosa restringitur ad existēs. ⁊ si in hac rosa nō est similiter restringaī ad exi stēs: tūc est sensus q̄ rosa que nō est est. ⁊ hec est falsa: ergo ⁊ hec rosa nō est ⁊ sic quelibet ne gatiua in qua eē negatur eēt simpliciter falsa q̄d falsuz est. ergo videtur q̄ non similiter re stringūtur termini in ꝓpositiōe affirmatiua ⁊ negatiua sz ꝓbatur q̄ similiter restringātur q⁊ si in hac ꝓpositiōe hō est. iste termin⁹ hō restringitur ad existēs ⁊ in hac nullus hō est ad non existēs: ergo utraq; est uera q⁊ de exi stentib⁹ uere p̄dicatur eē ⁊ de nō existētibus remouetur esse: ergo cōtradictorie sunt simul uere q̄d est ipossibile: ergo illud etiā ex quo se quit ipossibile. s. q̄ non similiter restringant termini in affirmatiua ⁊ negatiua. Itē regu/la est q̄ oē uerbū simpliciter sumptū non ha bens uim ampliādi nec a se nec ab alio restri git terminū supponētē quo ad ¶significatio nem que est tēpus ⁊ nō quo ad significatiōez ergo tēpus est causa restrictiōis illi⁹. Sz idē tēpus est in affirmatiua ⁊ negatiua sibi oppo sita ut rosa est. nulla rosa est. ergo eadē est cau

sa restrictionis in utraq; ⁊ ergo pro eodez fit restrictio in utraq;. ⁊ hec argumēta concedi/mus. Ad quod p̄mo obicitur est dicendū q̄ esse non restringit ad existēs ⁊ non eē non re stringit ad nō existēs: sicut nec hoc uerbū cur ro ad currētes q⁊ nullū uerbū restrigit sibi ter minuz supponentē quo ad significationē sed quo ad cōsignificationē que est tp̄s. uū nō re strigit ad supposita existētia sz p̄sentia. Sup/posita eniz p̄sentia possunt eē in aliqbus ter/minis tā existentia q̄ nō existētia: ut cū dico enūciabile est enūciabile supponit tā pro exi/stentibus q̄ nō existētibus. ¶Oīa aūt enūcia/bilia que sunt falsa in p̄senti sunt p̄sentia sz nō existētia q⁊ nullū falsuz est ⁊ sic eē non restrin git ad existētia sz ad presentia cū idē tēpus sit utrobiq; q̄d est causa restrictionis. Ad aliam dicendū est q̄ duplex est forma termini cōis quedā est que saluaī in rebus existētibus tm̄ ut humanitas que est forma hoīs ⁊ aīalitas que est est forma aīalis ⁊ in talib⁹ oīa suppositā p̄sentia sunt existētia. Alia est forma termi ni cōis que saluaī tā in reb⁹ existētibus q̄ nō existētibus ut enunciabilitas que est forma enūciabilis: q⁊ quedā sunt enūciabilia existē tia: ut deū esse ⁊ oīa uera: ⁊ alia sunt nō existē/tia: ut hoiem eē asinuz ⁊ oīa falsa ⁊ in talibus non restringit terminus cōis ad existētia sz restringit taz ad existētia q̄ ad non existētia. Uñ isti⁹ ꝓpositionis rosa non est. nō est sen sus rosa que est non est. sz est sensus rosa aliter sumpta q̄ in p̄senti non est. Solet autē poni q̄ quedā restrictio fit ab usu: ut cū dicit nihil est in archa q̄uis plēa sit aere: q⁊ iste termin⁹ nihil supponit ab usu pro rebus solidis siue firmis ⁊ rex pro rege p̄rie ⁊ magister legit pro magistro proprio. Solet etiā poni q̄ quedaz restrictio fit per transitionē ῡbi: ut cū dicitur sortes pascit hoiem. iste terminus hō suppo/nit pro alio a sorte virtute trāsitionis ῡbi q⁊ dans ⁊ recipiēs debēt eē diuersa ⁊ ideo si ali/quādo sint eadē hoc tm̄ est per accidēs q⁊ per hoc q̄ idē subiectuz est utriusq; sicut idem est dux ⁊ comes ꝑm accidēs. Uñ dicūt q̄ nō se/quitur sortes pascit seip̄z ⁊ ipe est hō: ergo pa scit hoiez q̄d est fallacia accidētis: q⁊ hoc pro nomen se nō potest supponere pro diuersis a sorte sz homo bene potest.

¶Uia ampliatio ⁊ restrictio opponunt: ideo
q ad planioz ēip̄sorū euidentiam de his simul perscrutabor. ¶Restrictio est coartatio termi ni cōmunis a maiori suppositione ad minorē: ut cū dicitur hō albus currit. hoc adiectiuū albus restrin git hoiem ad standuz pro albis tm̄: dico autē termi ni cōmunis: q⁊ terminus singularis non pōt restrin gi cū non cōueniat pluribus. Ampliatio est extēsio termini cōmunis a minori suppositione ad maiorē

ut hō currit:non solū iste terminus homo supponit
pro his qui sunt:sz etiā pro his qui erūt. De ampli-
atiōe ponūtur quinqz regule. Prima est q̄ termin⁹
positus a parte ante respectu v̄bi uel participij p̄te-
riti tēporis ampliat ad supponendū pro eo q̄ est ul'
fuit:ut puer fuit senex. sensus est q̄ ille qui est ul' fuit
puer fuit senex: viuū est mortuū :idest illud qđ est ul'
fuit viuū est mortuū. Secuda regula est q̄ termin⁹
posit⁹ a parte ante respectu v̄bi uel participij futuri
tēporis ampliatur ad supponendū pro eo qđ est uel
erit:ut senex erit puer:idest ille qui est uel erit senex
erit puer. Antichrist⁹ est generādus.i.ille qui est ul'
erit antichristus est generandus. Tertia regl'a est q̄
subiectum ꝓpositiōis modalis in sensu diuiso am-
pliatur ad supponēdū pro eo q̄ est ul' pōt eē. Ūñ sup
posito q̄ deus nihil creauit adhuc ista est uera. Cre
ans necessario est deus. Et si arguat q̄ cōuertēs ei⁹
est falsa.s. deus necessario est creās:dico q̄ non con
uertit in illā sz in istā. Illud quod necessario est de⁹
est uel pōt esse creās. Sic illa:sedentez possibile est
ambulare: in sensu diuiso designat q̄ ille qui est uel
potest eē sedēs pōt ambulare.nō sic in sensu cōposi-
to:qr tūc predicatū denotat ineīe subiecto sub pro
pria forma accepto.ꝛ tūc sensus illi⁹ ꝓpositionis est
q̄ illa ꝓpositio sedēs ambulat pōt esse uera:ꝛ patet
qr in isto sensu est falsa. Quarta regl'a est q̄ termin⁹
structus cū uerbis ul' participijs actū anime iterio
rem significātibus ampliat ad supponendū pro eo
q̄ est uel fuit uel pōt eē uel potest imaginari esse.ut
beatitudo a me desiderat. Quinta regula est q̄ ter-
minus positus a parte ante respectu nominū termi
natorum in bile uel in turum ampliat ad suppone
dum pro eo q̄ est uel pōt esse:ut homo est amabilis
uel amaturus.

¶ Circa restrictiones notāduz q̄ restrictio fit mul
tis modis. vno modo per uerbum. Terminus enī
supponens uel apponens uerbo presentis tempo-
ris restringitur ad supponendum pro his qui sunt:
nisi in illa ꝓpositione ponat aliqs termin⁹ amplia-
tiuus:ut si ponat participiū p̄teriti ul' futuri tēporis
uel aliquis alius termin⁹ ampliatiuus. Predicatū
vo sequēs uerbū p̄teriti tēporis restringit ad preter-
itum tēpus. Sequēs autē uerbū futuri restringitur
ad futurū tēpus. Ytez terminus minus cōis addit⁹
cōiori per appositionē restringit terminum magis
cōez ad supponendū pro suppositis termini minus
cōmunis:ut aial hō ul' aial rationale uel homo cor.
currit. Fit etiā restrictio per illaz iplicationē qui ut
omnis hō qui est albus currit. Ubi sciendus q̄ ꝑm
Sco. xxj. di. primi sententiarum. Ista distinguitur
in sensu cōposito uel in sensu diuiso. In sensu enīz cō
posito fit restrictio per illaz implicationē qui est:qr
ille termin⁹ hō determinat ad standū solū pro hoi-
bus albis. Ūñ sensus est q̄ ois ille hō qui est albus
currit non sic in sensu diuiso. In illo nāqz sensu intel
liguntur ibi due cathegorice:in quarū vna asseritur
esse albū de oi hoie:ꝛ in alia eē currentē. Ūñ sensus
est q̄ ois hō est albus:ꝛ ois homo currit. Fit etiā per
adiectiuū:siue sit nomen:siue participiū.ut hō pru-
dens recte dictat qđ sit agendū. Et intelligit hic nō
tm̄ de adiectiuis grāmaticalibus: que declinantur
per tres articulos:uel per tres uarias uoces:sz etiā
de his que significāt aliquid adiacere illi cū quo cō
struunt: que lz sint substātiua possunt tamē sumi ad
iectiue ꝑm logicos ꝛ theologos; ut omnis hō pater
habet filiū:ois hō sacerdos debet celebrare missaz
Ly homo restringit ad p̄cise supponendū pro illis
quibus inest paternitas uel sacerdotiū. Intelligitur
etiā hoc de terminis nō distrahētib⁹:qr termini di-
strahētes ue mortuū uel corruptū nō restringūt signi
ficatū illius cui addūtur sz tollūt. Homo enim mor
tuus nō est hō:ut dictū est in precedētibus. Si etiā
adiectiuū sit masculini generis restrigit substātiuū
ad mares:ut hō albus currit. Si vo sit feminini re
stringit ad feminas:ut hō alba currit. Ex p̄dictis pa
tet q̄ signū vniuersale aduenies termino cōi restri-
cto nō distribuit ipsuz nisi pro his ad que coartatur
ut ois hō albus mouet. Non distribuitur homo nisi
pro his quibus inest albedo.

¶ Appellatio ꝑm quosdam est accepto termini cō
munis pro suppositis actu existentibus: ꝛ differt a
suppositione sicut inferius a suo superiori. Suppo-
sitio enim est acceptio termini non solum pro sup-
positis actu existentibus:sed etiā in potentia. Sup
positio etiam nō solū est acceptio termini cōmunis
pro suppositis:sz etiā pro natura cōi. Appellata etiā
dicūtur suppositā actu existētia. appellat enī seu no-
minat ꝓprie qđ est:ꝛ nō qđ non est:hinc est q̄ appel-
latio dicit acceptio termini pro suppositis existen-
tib⁹. Sedz alios vo appellatio est acceptio termini
pro suo formali significato qđ denotat adiacere uel
non adiacere suo determinabili. Cui⁹ ratio pōt eē
quia denominatiua habēt appellationē ab abstra-
ctis ipās formas iportantib⁹:ut aliquid dicit albuz
ab albedine. Ūñ appellatio hoc modo sumpta pro
prie conuenit denoiatiuis siue adiectiuis. Et sicut
ampliatio conueniētius est a parte subiecti:sic ap-
pellatio ꝓprie ꝙuenit p̄dicato. De appellatione sic
accepta ponūtur alique regule:quarū ꝑma est q̄ pre
dicatū sequens uerbū p̄teriti tēporis appellat suaz
formā pro tēpore p̄terito:ut sanū fuit egrum. Unde
sensus est qđ est uel fuit sanū:aliqn̄ fuit egrū. Subie
ctum autē istius ꝓpositionis nō appellat sz amplia
tur. Ad ueritatē nāqz huius non requirit q̄ hec ali-
quādo fuerit uera. Sanū est egrū:sz requirit q̄ hec
fuerit uera.hoc est egrū demōstrato illo pro quo sup
ponit subiectū. Ex his infertur ab istis q̄ hec conse
quentia nō valet de ueritate sermonis. Carnes co-
ctas tu emisti:ergo tu emisti carnes coctas:qr posi-
to casu q̄ tu heri emisti carnes crudas ꝛ hodie sint
cocte:tunc illa est uera. Carnes coctas tu emisti.qa
subiectū non appellat suā formā sz sufficit ponere lo
co subiecti ꝓnomen demonstrās illud pro quo ipm
subiectū supponit ꝛ ampliat ad supponendū pro il-
lis que sunt uel fuerūt cocte disiunctiue: ꝛ sufficit q̄
vna pars sit uera. Secūda regula est q̄ predicatuz
sequens uerbū futuri tēporis appellat suā formam
pro tempore futuro. Ex quo sequit q̄ hec est conce-
denda.album erit quando nō erit album. Sensus
enim est q̄ illud quod est uel erit albū erit in aliquo
tēpore in quo sibi nō ierit albedo. Simpliciter dicen-
dum est de istis.puer erit q̄n nō erit puer. virgo erit
quando non erit virgo:ꝛ sic de cōsimilibus. Tertia
regula est q̄ dictiōes sequētes uerba uel participia
significātia act⁹ aie iteriores appellāt suas formas
non autē dictiones talia v̄ba precedētes. vñ ista est
concedenda. deū trinum ꝛ vnum cognouit Aristo.
non autē ista Aristo.cognouit deum trinū ꝛ vnum.
Sensus enim ꝑme est q̄ Aristo. cognouit deuz qui
est trinus ꝛ vnus ꝛ hoc est uerum lz non cognouerit
eum sub tali rōne:sz sub rōne ꝑmi motoris uel entis
infiniti. Sensus autez scōe est q̄ Ari. cognouit deū
esse

esse trinū in psonis cum vnitate eēntie ꝛ hoc est fal
suz sicut dicēdum est de ista. uenientem cognosco ly
nō cognosco uenientez. Alie regule possunt poni de
appellationibus de quibus breuitati studens super
sedeo. tuz qz iste appellationes non sunt multuz usi
tate apud doctores theologos qui semp loquuntur
ppie. Unde in expositione carū non est attendēda
ppietas sermonis: sz intentio ꝛ processus eox.

Sequitur tractatus de distributionibus.

Distributio est multiplicatio ter
mini cōmunis per signum vni
uersale facta: ut cum dicitur ois
homo. iste terminus hō distri
buit siue confunditur pro quoli
bet suo inferiori per hoc signū ois ꝛ sic est ibi
multiplicatio. dico aūt termini cōis quia ter
minus singularis non potest distribui. Uñ
iste sunt incōgrue ois sortes ois plato ꝛ sic de
alijs. ꝛ sic ibi ē soloecism⁹ per partes oratonis.
Signox vniuersaliuz alia sunt distributiua
substantie ut ois nullus. Alia sunt distributi
ua accidentiū ut qualis quātus. Signū autē
distributiuuz substātie distribuit res se habē
tes per modū eius qd̄ est quid. ut ois nullus
ut cū dicit ē omnis albedo ois nigredo. Sub
stantia autē cōmuniter sumitur ad res cuius
libet generis: ut cum dicitur signū distributi
uum substantie. Signuz distributiuum acci
dētis est quod distribuit res se habentes per
modum accidentis ut per moduz qualis uel
quāti ut qualiscūqz quantuscūqz. Itē signox
distributiuorum substātie alia sunt distribu
tiua partium integraliū ut totus: alia sunt di
stributiua partiū subiectiuaruz ut ois nullus.
Item signox distributiuorum partiū subie
ctiuarum alia sunt distributiua duox ut uter
neuter. Alia sunt distributiua pluriuz. ut ois
nullus ꝛ similia. Horum autē signoruz primo
dicendū est de signis distributiuis substātie
ꝛ inter hec primo de hoc signo ois. Sciēduz
qz omnis in plurali numero dupliciter sumi
tur. Uno modo collectiue: ut omnes apposto
li dei sunt duodecim nō sequit̄ ergo isti apo
stoli dei sunt duodeci demōstratis aliquib⁹
de ipis. Alio modo sumitur distributiue: ut
hic oēs homines naturaliter scire desiderāt.

Tunc queritē quid significat hoc signū ois
ꝛ videtur qz nihil significet. qz ois res aut est
vniuersalis aut particularis. sz hoc signū ois
nō significat rē vniuersalē ul' particl'arē: ergo
nullā rē significat. Itē ad idē ois neqz est p̄
dicabile de vno neqz de plurib⁹: ergo nec est
vniuersale uel particulare ꝛ sic nihil significat
Sed contra ab eo qz res est uel non est oratio
dicitur uera uel falsa. ergo si ois nihil signifi
cet propter appositionē uel remotionē eius
non causabitur ueritas uel falsitas in oratiōe
sed hec est uera aīal est hō. ergo ꝛ hec. omne
animal est homo quod est falsuz. ergo ꝛ p̄ma
s. qz ois nihil significat. Solutio Ad dubiuz
dicitur qz ois nō significat vniuersale sz vni
uersaliter qz facit terminū cōmunem suū sta
re pro oibus suis inferioribus: ut omnis hō
currit. ꝛ sic omnis significat aliquā rē. Sz du
plex est res. qz quedam est res subicibilis uel
predicabilis: ut homo aīal currit disputat. ꝛ
sic ueruz est qz ois nihil significat qz quelibet
talis res aut est vniuersalis aut particularis.
Alia est res que est dispositio rei subicibilis
uel p̄dicabilis ꝛ talē rem significat hoc signū
ois ꝛ tam ab ista re qz ab alia causatur ueritas
uel falsitas in oratone. Obicitur autē qz ois nō
significat dispositionē rei subicibilis qz in syl
logismo medium debet reiterari cuz suis dis
positionibus in minori ꝓpositione ergo de
bem⁹ syllogizare sic ois homo est aīal sortes
est omnis hō ergo sortes est aīal. quia ois est
dispositio in maiori ꝓpositione: ergo debet
reiterari in minori quod est falsum: ergo ois
nō est dispositio subiecti. Solutio sicut pater
duo dicit s. illud qd̄ est pater ꝛ pater inquan
tum pater. Similiter subiectū duo dicit. s. il
lud quod est subiectuz ꝛ subiectū inquātum
subiectuz. ꝛ fm hoc est duplex dispositio sub
iecti. qz quedā est dispositio illi⁹ rei quod est
subiectum. ut albus niger ꝛ sic de talibus dis
positionib⁹ actualib⁹. ꝛ iste debēt reiterari in
minori ꝓpositione cū medio. Alia est dispo
sitio subiecti. s. subiecti inquantuz subiectum
videlicet in ordine ad p̄dicatuz ut omnis nul
lus ꝛ oīa signa tā vniuersalia qz particularia.
ꝛ talis dispositio nō debet reiterari cum me
dio in minori ꝓpositione. quia est respectiua.
disponit enim subiectuz in comparatione ad
p̄dicatum: ut cum dicitur omnis homo alb⁹
currit. ista dispositio albus debet reiterari in
minori ꝓpositione cuz medio cuz sit dispositi
tio eius qd̄ est subiectuz qz est absoluta. Ista
autē dispositio omnis nō debet reiterari qz
est respectiua subiecti ad p̄dicatum ꝛ ita sub
iecti inquātum subiectum est. Uñ debemus
dicere sic. omnis hō alb⁹ currit sortes est hō
alb⁹: ergo sortes currit. ꝛ nō sortes est omnis
homo albus.

b Habito quid significet hoc signū ois
ꝛ cuius dispositionē significet: conse
quēter queritur utrum omnis exigit
tria appellata. Et videtur qz sic. qz ois perfectio
est in tribus. ut habetur primo celi ꝛ mūdi. ꝛ
sic omne perfectū est in tribus. sz omne ꝛ per
fectum idem sunt ut habetur ibidez. ergo oē
est in tribus ergo omnis vult habere tria ap
pellata. Ad idez dicit aristoteles in eodē loco

q̄ de duobus viris non dicimus omnes. ſz de trib⁹ viris dicimus omnes: ergo omnis vult habere tria appellata. Sed cōtra in qualibet demōſtratione ſunt ꝓpoſitiones vniuerſales ſed demonſtrationes fiunt ex ſole ⁊ luna: ergo oportet dicere omnis ſol oīs luna ſed ſol non habet niſi vnicuz ſuppoſitum ⁊ ſimiliter luna: ergo oīs nō vult habere tria appellata. Ad idē oē priuatū lumine a terre obiectu deficit hec ꝓpoſitio eſt ꝯceſſa cū habeat ab auctorib⁹: ſz omne priuatū lumine a terre obiectu non habet niſi vnicuz ſuppoſitum. ſ. hanc lunam ſingularē. ergo oīs non vult habere tria appellata. Ad idē hoc ſignū omnis ſignificat quoniaz vniuerſaliter ſz hoc quod dico quoniam vniuerſaliter eſt modus ꝓprius vniuerſalis. ℔Proprius autē diuerſificat ſm diuerſitatem ſui ſubiecti: ut ſi homo eſt ⁊ riſibile eſt. diminutū ut ſi homo eſt mortuus riſibile eſt mortuum. ſz vniuerſale aliquādo ſaluatur in pluribus: ut homo equus. aliquā do in vno tm̄. ut ſol luna. ergo oīs quandoqz vult habere tria appellata. ⁊ qm̄qz nō. immo vnū ſolum. Ad idē duplex eſt forma. q̄ quedaz eſt forma materie: ut anima eſt forma corꝓris ⁊ iſta forma eſt pars ⁊ nō ꝓdicat̄ de eo cui⁹ eſt pars. Alia eſt forma que eſt forma p̄dicabilis ⁊ ſic oīa ſuperiora ut genera ⁊ ſpēs ⁊ differentie dicuntur forme inferiorū: ut hō equus ⁊ ſic de alijs. ⁊ indiuidua hui⁹ forme p̄dicabilis ſunt materia eius: ergo cuz forma neutro predictoruz modorum ſuam excedit materiā nec exceditur ab ea nullū vniuerſale excedit ſua indiuidua nec excedunt̄ ab eo: ergo cum oīs dicat adequationem vniuerſaliū cū ſuis indiuiduis ut omnis homo. tūc oportet q̄ ſol habeat vnicū ſuppoſituz: ut uere dicat̄ omnis ſol q̄d̄ concedimus dicēdo predictas ꝓpoſitiones eſſe ueras ⁊ q̄ omnis nō ſemp exigit tria appellata ſz quando adiungitur termino cōmuni habenti plura ſuppoſita. tunc exigit plura appellata. Quando ℣o adiungitur termino habēti ſolum vnuz ſuppoſitum tunc exigit ſolum vnū appellatum. Ad illud q̄d̄ primo obiciebatur q̄ omnis perfectio eſt in tribus dicitur q̄ uerū eſt: ⁊ hec tria ſunt ſcilicet ſubſtātia rei. virtus eius. ⁊ operatio eius Et hec tria tāgit ariſtoteles ſub breuibus uerbis cū dicit natura apta nata ſic facit. per hoc eniz q̄ dicit natura tangit ſubſtantiā rei. ⁊ per hoc q̄ dicit apta nata tangit ℣tutē eius. ⁊ per hoc q̄ dicit ſic facit tangit operationē debitā ei. Similiter hoc ſignuz omnis habet ſubſtantiam ſigni vniuerſalis ⁊ virtutez que eſt diſtribuere ⁊ operationē eius quando diſtribuit ⁊ in his tribus eſt perfectio eius. Ad ſecundum dicendū eſt q̄ homo ⁊ hoīes differunt q⁊ homo dicit iſtaz ſpēm ſz ſe que eſt de pluribus predicabilibus. ſed hoīes in plurali numero non dicit ſpeciem ſm ſe. ſz multiplicatam actu ſm materiam indiuiduoꝝ numero diuerſam. Uñ oīs in plurali ratione multitudinis facte facit diſtributionez per diuerſas materias ⁊ vult hēre tria appellata. Sed oīs in ſingulari numero ex quo recipit ſpeciē ſm ſe ⁊ nō materiam indiuiduoꝝ exigit eēntiam aptam nataz predicari de pluribus ſiue actu particip̄ de pluribus ſiue ab vno ⁊ iō exigit tria appellata. aut vnū ſolum ſz naturā vniuerſalem cui adiungitur. Quidam tamē dicūt q̄ omnis vult habere tria appellata ad minus ⁊ dant talem rationē. Quotiēſcūqz ſignum vniuerſale addit̄ termino cōmuni nō habenti ſufficientiam appellatoꝝ recurrit ad nō exiſtētes fenices: ⁊ iō cuz dicit̄ omnis fenix eſt. ſenſus eſt: vn⁹ fenix qui eſt. eſt. ⁊ duo fenices qui nō ſunt: ſunt. ⁊ ideo dicunt has duas ꝓpoſitiones eſſe falſas. quidam fenix nō eſt: ⁊ omnis fenix eſt. ⁊ non eē contradictorias q⁊ in negatiua ſupponitur fenix qui eſt. ⁊ in affirmatiua ſupponunt̄ duo fenices qui non ſunt: ⁊ ſic non eſt idem ſubiectum in utraqz. ℔Hoc aūt poteſt multipliciter ꝓbari q⁊ hec inconueniētia ſequunt̄ ex falſo quod ſupponūt quia ſupponūt q̄ omnis ſemper vult habere tria appellata q̄d̄ ſuperi⁹ oſtenſum eſt eſſe falſuz. ℔Propterea vult ariſtoteles q̄ ꝓpoſitio in qua ſubicitur vniuerſale vniuerſaliter ſumptū alicui p̄dicato ꝯtradicat illi ꝓpoſitioni negatiue in qua ſubicit̄ vniuerſale nō vniuerſaliter ſumptum eidem predicato. ſed iſte ſunt tales omnis fenix eſt. quidam fenix non eſt. ergo ſunt contradictorie q̄ tamē ipſi negāt: ergo regula eoꝝ eſt falſa. Itē ad idem alia regula talis eſt. Terminus cōis ſupponens uel apponēs uerbo p̄ſentis tēporis ſumpliciter ſumpto nō habēti viz ampliandi nec ex ſe nec ab alio reſtrigitur ad ſupponendum pro his qui ſunt ſub forma termini ſupponentis. ergo cum dicitur omnis fenix ly fenix reſtringitur ad ſupponendum pro fenice tm̄ qui eſt. cum ipſius non ſit niſi vnicuz ſuppoſitum: ergo per illam regulam pri⁹ data. Si ſignum vniuerſale aduenit ei nō diſtribuit ipſuz niſi pro vnico ſuppoſito. ergo regula eorum eſt falſa ⁊ ſupra falſum fundat̄ quod concedimus. Circa predicta queritur de hoc ſophiſmate oīs homo eſt. ⁊ quodlibet differens ab illo eſt nō homo. probatio hec eſt vna copulatiua cuius utraqz pars eſt

uera ergo ipsa est uera. Improbatio omnis homo est ꝛ quodlibet differens ab eo est nõ homo: sortes est homo: ergo quodlibet differens a sorte est non homo qđ est falsum. qz hec est vna copulatiua cuiꝰ altera pars est falsa. ergo ipsa tota est falsa. Solutio. Prima est simpliciter uera. ꝛ improbatio peccat penes fallaciã consequẽtis. qz ly differens ab omni homine in minus est ꝙ differens a sorte: qz differens ab omni homine supponit solum pro alijs rebus ab homine. sed differẽs a sorte supponit pro eisdem ꝛ etiam pro alijs hoĩbus a sorte. Unde bene sequitur differẽs ab omni homine. ergo differens a sorte ꝛ est locus a parte subiectiua ad suuz totũ. sed si huic propositioni differens ab omni homine apponatur signuz erit processus ab inferiori ad superius cum distributione ꝛ sic incidit fallacia consequentis in improbatione secunduz vnum processum. quia duplex est processus in improbatione quia bene sequitur omnis homo est ergo sortes est. ꝛ est locus a toto in quantitate sed non sequitur hoc est differẽs ab omni homine ergo differẽs a sorte sed est fallacia consequentis sicut hic. omnis homo est. ergo omne animal est. Item queriẽ de hoc sophismate omnis homo ꝛ aliꝰ homo sunt. probatio. sortes ꝛ aliꝰ homo sunt plato ꝛ alius homo sunt. ꝛ sic de alijs. ergo omnis homo, ꝛ alius homo sunt. Improbatio aliꝰ est relatiuuz diuersitatis substantie. ergo supponit pro diuerso ab homine sed nõ est aliꝰ homo ab omni homine ergo prima est falsa. Solutio prima est simpliciter falsa ꝛ ꝓbatio peccat secũdũ fallaciaz figure dictionis a pluribus determinatis suppositionibꝰ ad vnã determinataz quia iste terminus alius habet determinatam suppositionem in premissis ꝛ in conclusione. Item probatio peccat scõm fallaciam accidẽtis quia ly sortes ꝛ plato ꝛ sic de alijs inferant omnez hominem secũdum se non tñ sub hac copulatione que est omnis ꝛ alius homo sunt. ut cum dicitur omnis hõ ꝛ alius homo sunt. sicut cognosco coristum secundũ se non tñ sub hoc accidẽte quod est uenire. vnde talis datur regl'a. Quotiescũqz aliquid sequitur siue conuersim siue non si aliquid conueniat vni quod non conueniat alteri ꝛ per illud cui cõuenit inferatur de eo cui non conuenit semp est fallacia accidẽtis. uerbi gratia. homo est. ergo substantia est ꝛ spẽs conuenit homini ꝛ nõ substantie: ideo si per hominem inferatur spẽs de substantia est fallacia accidentis ut hõ est spẽs. ergo substãtia est spẽs. similiter hic risibile est propriũ ergo homo est proprium. Horum autem que cõsequuntur quedam consequuntur conuersiz ut homo ꝛ risibile. alia vo nõ ut homo ꝛ substãtia. Dicto de hoc sophismate restat dicere de isto omnis homo est omnis homo. probatio. sortes est sortes. plato est plato ꝛ sic de alijs. ergo omnis homo est omnis homo Et ut vult boetiꝰ nulla propositio est uerior ꝙ illa in qua predicatur idem de seipso siz sic est hic. quia omnis homo ꝑdicatur de omni homine: ergo nulla est uerior ista ꝛ per consequens est uera. Improbatio sua contradictoria est uera scilicet ista quidam homo non est omnis homo: ergo ipsa est falsa. Item adideꝫ ommis homo est omnis homo siz sortes est homo: ergo sortes est omnis homo. syllogismꝰ est in darij. Cõclusio est falsa: ergo aliq̃ premissarum: nõ minor: ergo maior: sed maior est sophisma: ergo est falsuz. Solutio prima est simpliciter falsa ꝛ probatio peccat scõz cõsequens ab insufficienti enumeratione singularium qz cum illis quas assumit debet sumere has a parte subiecti. sortes est omnis hõ plato est omnis homo ꝛ etiã istas a parte predicati omnis homo est sortes omnis homo est plato ꝛ sic de alijs quas dimittit ꝛ sic peccat scõm consequens ab insufficienti enumeratione singulariuz. Ad aliud dicit ꝙ ibi idẽ non predicatur de seipso sed predicat omnis hõ de hoĩe sumpto pro qualibet sui parte.

s Equitur de hoc signo nullus qđ significat qñ vniuersaliter negatiue. Unde significat idem sicuc hoc signũ omnis cum negatione postposita. ꝛ ideo ois nõ ꝛ nullus eqpollent. De hoc signo nullus talis datur regula. Quotiẽscũqz hoc signum nullus imediate adiungitur termino cõmuni confundit ipsuz mobiliter ꝛ distributiue. similiter terminum cõmunem sibi adiunctũ mediate: ut nullus homo est asinꝰ. Unde potest fieri descẽsus sub subiecto sic: ergo sortes non est asinus nec plato ꝛ sic de alijs ꝛ etiam sub predicato. Circa predicta queritur de hoc sophismate nullus homo est omnis hõ. Probaf sic sortes non est omnis homo. plato nõ est omnis homo ꝛ sic de aliis. ergo prima est uera. uel sic sua contradictoria est falsa scilicet ista quidaz homo est omnis hõ: ergo est uera. Contra ibi ꝑdicaf oppositus de opposito: ergo locutio est falsa. Solutio prima est uera ꝛ ad ipobationez respõdetur per interemptionez: quia ibi non ꝑdicaf oppositũ de opposito sed remouef ois hõ ab hoĩe sũpto ꝓ quolibet suo supposito ꝛ hoc est uerũ.

s Equitur de hoc signo nihil quod significat idem quod nullus: sed includit in se terminum recipientem suaz

distributionē. quia nihil est signū vniuersale cū negatione ⁊ res est terminus recipiens ei⁹ distributionē. ¶Circa p̄dicta queritᵉ de hoc sophismate. ¶Nihil videṡ est aliqd videns. ¶Probatur sic. non hanc rez videns est aliqd videns: quia non videns sortez est videns platonē: non illam rem videns est aliquid videṡ ⁊ sic de alijs. ergo nihil videns est aliqd videṡ: ergo prima est uera. ¶Contra ibi p̄dicatur oppositū de opposito: ergo locutio est falsa. ¶Quidam distinguūt nihil videṡ est aliqd videns eo q̄ hec dictio nihil p̄t eē accusatiui casus: ⁊ est sensus nullā rem videns est aliquid videns. uel p̄t esse nominatiui casus ⁊ est sensus nulla res videns est aliqd videns ⁊ sc̄dm hoc ponunt amphibologiā ex parte casus. sed hoc non soluit quia in utroq; sensu est falsa. ¶Sed alij distinguūt hāc iteruz nihil videṡ eo q̄ negatio in hoc termino nihil p̄t negare participium primo positum ⁊ est sensus nullam rem videns est aliquid videns ⁊ sic est diuisa: uel potest negare hoc uerbū est: ⁊ tūc est sensus quālibet rē videns nō est aliquid videns ⁊ sic est cōposita. sed hoc nō soluit q⁹ in utroq; sensu est falsa cū oppositā ponant circa idez. ¶Solutio. dicendū est q̄ p̄ma simpliciter est falsa. ⁊ p̄batio peccat cōtra fallaciam figure dictionis a plurib⁹ determinatis ad vnā determinatā respectu hui⁹ termini videṡ. q⁹ in p̄missis habet suppositionem determinatā ⁊ in cōclusione similr. ¶Uel peccat ꝑ fallaciaz accidentis: quia q̄uis videre cōmunicetur omnibus ꝑ se non tñ secūdū q̄ vniuntᵉ in hoc toto nihil videns. vñ totuz accidit p̄ti ⁊ esse videns aliquid. assignatur inesse utriq;. Sciendum est q⁹ oēs p̄missę sunt duplices q⁹ negatio potest determinare uerbū uel participiū ut dictū est prius: vñ antiq posuerūt p̄missas esse duplices ꝓpter talē regulā quā dabant. ¶Quotienscūq; negatio ⁊ distributio icludunᵗ in vno termino ad q̄d cunq; refertur vnū ⁊ reliquū. ¶Añ cum distributio posita in obliquo nō possit in predicta oz̄one attingere urebū ita neq; negatio. ¶Itez idez est iudiciū de istis sophismatibus. ¶Nullum caput habens est aliquod caput habēs a nullo homine differēs est ab aliquo homine differens ⁊ cetera.

¶Equiᵗ de signis distributiuis duorū ⁊ talia sunt neuter ⁊ uterq;. ¶Et differūt a predictis quia omnis nullus ⁊ similia distribuūt p̄o omnib⁹ indiuiduis termini cōmunis. ꝑ uterq; ⁊ neuter distribuunt solum p̄o duobus per demōstrationez ut uterq; istorū neuter istorum. ¶Circa predicta queritur de hoc sophismate ab utroq; istorum enunciatum est uerū posito q⁹ sortes dicat deum esse. ¶Plato vo dicat hominez esse animal ⁊ ambo dicant simul hominē eē asinum. ¶Et illi duo demonstrentur per hoc pronomen istoz. ¶Probatio. a sorte enūciatuz est uerū a platone enunciatū est uerū: ergo ab utroq; istoz enunciatū est uerū. ¶Cōtra. ab utroq; enunciatū est uerū ꝑ nihil enunciatuz est ab utroq; istoz nisi hominē esse asinū: ergo homiez esse asinū est ueruz quod falsum est. ¶Solutio p̄ma est uera ⁊ probatio peccat ꝑ fallaciam accidētis sicut habetur ab aristotele hec p̄positio ponitur esse uera oīum cōtrariorum eadem est disciplina ⁊ tñ nulla particularis disciplina est oīum ⁊trariorū ꝑ disciplina cōiter sumpta. vñ hic est fallacia accidētis oīum ⁊trariorū eadē est disciplina. ꝑ nulla est disciplina nisi hec ul' illa ⁊ sic de alijs. ergo oīum ⁊trariorū hec eadē est disciplina uel ista q⁹ falsuz est. Similiter hic hō est spēs ꝑ nullus est hō nisi sortes uel plato ⁊ sic de alijs ergo sortes est species ul' plato ⁊ sic de alijs: ⁊ sic est fallacia accidentis in ꝓposito q⁹ hec dictio enunciatū est ⁊ hec dictio uerū tenetᵉ p̄o ipō in cōmuni ⁊ sic ab utroq; istoz enunciatum est uerū: vñ enunciatū nō tenetᵉ p̄o particulari enūciato ab utroq;: vnde particulare enunciatuz ab utroq; accidit enūciatio in cōi sicut particulare inferius accidit suo supiori ⁊ uerū assignatur utriq; inesse. ¶Et appellatᵉ superius hic omne q⁹ est maiꝰ siue sit eēntiale siue accidentale. ¶Quidam tñ dicunt q⁹ p̄ma est simpliciter falsa ⁊ dicunt q⁹ enunciatū accipitur p̄o particulari enunciato ab utroq; ⁊ similiter uerū p̄o particulari. ¶Et probatio peccat sc̄dm fallaciam figure dictionis a plurib⁹ determinatis ad vnā determinatam huius termini enunciatū ⁊ hui⁹ termini uerū. ꝑ prima solutio melior est ⁊ subtilior.

s ¶Equitur de hoc signo neuter quod significat idem q⁹ uterq; cū negatione sibi p̄posita. ¶Unde sicut nullus de se habet distributionē ⁊ negationez similiter ⁊ neuter: ꝑ neuter est distributiuū duorum tñ. ¶Itē queritᵉ de hoc sophismate neutrū oculū habēdo tu potes videre. ¶Probatio. dextrū oculū non habendo tu potes videre: sinistrū oculū non habēdo tu potes videre: ergo prima est uera. ¶Contra. neutrū oculū habēdo tu potes videre: ergo si neutrū oculuz habes ul' dū neutrū oculū habes tu potes videre q⁹ falsuz est. ¶Sequentia patet: q⁹ gerūdia terminata in o. hūt resolui per dū per si ul' per q⁹ ꝑ utroq; mō est falsa: ergo p̄ma est falsa. Solutio p̄ma est falsa ⁊ ꝓbatio peccat ꝑ fallaciā accidentis q⁹ posse videre cōuenit partibus ꝑ se scilicet

se scilicet prout sunt diuise sed non ꝯuenit eis prout sunt vnite in suo toto vñ hoc patet per primā regulam cū ad partes sequatur totum ut potestas videndi conuenit partibus ⁊ nō toti ideo si partes inferantur de toto ibi est fallacia accidentis ⁊ cetera.

Habito de signis distributiuis partium subiectiuarū consequēter queritur utrum negatio hēat viz distribuendi siue cōfundendi. Et videtur q̄ sic. q̄ Aristoteles in p̄mo pyarmenias dicit q̄ ille ꝯtradicūt hō est iust⁹ non hō est iustus: ergo altera est vniuersalis cū subiciatur terminus cōis ꝫ non nisi hec nō hō est iustus: ergo ille terminus homo distribuit: sed nō est ibi aliquid a quo distribuatur nisi negatio: ergo distribuit a negatione. Cōtra si negatio habeat viz ꝯfundendi: ergo sicut ista est incōgrua ois sortes currit similiter hec non sortes currit quod est falsum. quia quāuis signū distributiuum non possit addi termino singulari tamen negatio bene potest addi. Itē ubicūq̄ est distributio ibi est termin⁹ cōmunis sumptus vniuersaliter: ergo oportet q̄ ibi sit dictio significans quoniam vniuersaliter sed signum vniuersale significat quoniam vniuersaliter tantūmodo negatio vō non. ergo nō habet vim distribuendi quod concedimus dicentes q̄ negatio non confundit sed negat hoc quod post se inuenit. Unde cum adiungitur termino cōmuni negat ipsuz. sed ad negationez superioris sequitur negatio cuiuslibet iferioris eo q̄ destructo superiori destruitur quodlibet eius inferius: ergo negatio nō confundit sed negat quod post se inuenit siue sit vniuersale siue particulare. Solutio aūt patet ad hoc q̄d obicitur q̄ q̄ hec est vniuersal' non hō est iustus: hoc nō est propter naturā distributionis existētis in negatiōe: ꝫ hoc est q̄ negat hō in cōi: quo remoto remouet q̄d libet eius inferius. Itē solet poni q̄daz distributio aptitudinis: ut ois hō timet in mari. i. aptus nat⁹ est timere in mari. Itē solet poni distributio accōmoda: ut celuz tegit oia p̄ter seipsuz ⁊ deus creauit oia alia a se. ꝫ ista duo genera distributionis non sunt ita propria sicut alia.

Sequitur de hoc signo tot⁹ quod est distributiuū partiū integraliū: ut hic tot⁹ sortes est alb⁹. Est enī sensus sortes scōm quālibet sui partem est albus. Unde ad istaz totus sortes est albus immediate sequitur ista. sortes secundū quālibet sui partem est albus ad quaz sequitur quelibet pars sortis est alba. ℔ Probatio in hac: totus sortes est albus. sortes subicitur albedini scōm se ⁊ partes eius non ꝫ se sed put sunt in suo toto: siue sub forma totius: ergo nō subiciunt albedini nisi per totū: ⁊ sic per prius sequitur hec sortes secundū quālibet partem sui est albus ⁊ postea illa quelibet pars sortis est alba. Itē in hac totus sortes est albus. tot⁹ subicitur albedini in rectitudine. partes autē in obliquitate: q̄ in eo q̄d est totum partes intelligunt in obliquis: ⁊ in eo quod est pars totū sumit oblique: quod patet per diuisionē ei⁹ quod est totuz: ut dom⁹ est ex pariete tecto ⁊ fundamēto ⁊ sortes est ex partibus: ergo illud q̄d est totū dat intelligere partes obliquas. ergo ad hāc totus sortes est albus immediate sequitur hec sortes secundum quālibet sui partem est alb⁹: ⁊ mediate sequit ista: quelibet pars sortis est alba. Itē ad idez illud q̄d est pars non habet esse nisi ab eo q̄d est totū: q̄ non habet pfectionē nisi ab eo: ergo nō subicit alicui nisi per totū: ergo totū prius subicitur: ergo ad hanc sortes est albus immediate sequitur sortes secundum quālibet sui partem est albus: ⁊ mediate quelibet pars sortis est alba. Circa predicta queritur de hoc sophismate tot⁹ sortes est minor sorte. probatio quelibz pars sortis est minor sorte. ⁊ sortes secundum quālibet sui partez est minor sorte. ergo totus sortes est minor sorte. Contra. totus sortes est minor sorte: ergo sortes est minor sorte. Solutio prima est uera scilicet hec tot⁹ sortes est minor sorte. ⁊ probatio peccat secundum accidens: q̄a in ista totus sortes est minor sorte predicatum attribuitur partibus quibus uere conuenit: sorti autem non conuenit: ⁊ ideo hec est simpliciter falsa: sortes est minor sorte ⁊ ideo si partes inferant esse minorez sorte de toto siue de sorte erit fallacia accidentis: per vnam regulam supradictam. vnde totus sortes est res subiecta. ⁊ sortes accidit ei. ⁊ eē minor sorte assignatur utriqz inesse. Etiam in probatio peccat secundum quid ad simpliciter quia ista totus sortes est minor sorte non ponit sortem secundum se sed secunduz suas partes. ⁊ ideo ponit sortem secundum quid esse minorem sorte. ita cum simpliciter inferatur: ergo sortes est minor sorte peccat secūduz quid ad simpliciter sicut sortes secundum pedem est mior sorte: ergo sortes est minor sorte. Itē in quibusdā sequitur tot⁹ sortes: ergo sortes ut totus sortes est albus ergo sortes est albus ⁊ in quibusdam non. Queritur in quibus est ⁊ in quibus non. Dicendum est q̄ sunt quedam accidentia que indifferenter conueniunt parti ⁊ toti ut albus niger: calidum: frigidum: augeri: minui: ⁊ in talibus bene sequitur. totus sortes: ergo sortes.

Alia sunt accidentia que conueniunt partib⁹ ⁊ non toti: ul' ecõuerso toti ⁊ non parti ⁊ non partib⁹ ut totalitas. minoritas: parpitas: ⁊ in talib⁹ nõ sequitur. totus sortes ergo sortes.

Sequitur de signis distributiuis accidentium. inter que primo dicendum est de signis distributiuis qualitatis

Dicitur autem signum distributiuũ qualitatis quod distribuit res se habẽtes per modũ qualitatis: ut qualelibet. cuius particulare est aliqualibet. Sed tunc obicitur ꝙ si accidens multiplicetur multiplicato subiecto. ergo cuꝫ signa distributiua substantie distribuãt siue multiplicent subiectum oportet ꝙ multipli/cent siue distribuant ipꝫ accidens: ergo signa distributiua accidentiũ superfluunt. Ad hoc dicendum est ꝙ duplex est multiplicatio accidentis. quia quedaꝫ est multiplicatio accidẽ/tis ſm numerum: ⁊ hec fit per signum distri/butiuũ substantie: ut omnis homo albus cur rit. Alia est multiplicatio ſm speciem ⁊ hec fit per signa distributiua accidentis: ut qualeli/bet currit: idest res habens qualencũqꝫ qua/litatẽ currit. Circa predicta queritur de hoc sophismate: quodlibet: q̃lclibet de quolibet tali scit ipsum esse tale quale ipsum est: posito ꝙ sortes sciat grãmaticam logicam rhetoricã ⁊ plato ⁊ cicero similiter ⁊ sciãt se habere eas: ⁊ sint alij tres homines quorũ vnus sciat lo/gicam alter grãmaticam ⁊ alius rethoricam: ⁊ isti nesciant se habere eas ⁊ de alijs nihil sci ant ⁊ alij sciant de se: ⁊ de istis ⁊ non sunt plu res homines neqꝫ plures qualitates. Pro/batio hoc qualelibet de quolibet tali scit ipꝫ esse tale quale ipsuꝫ est. ⁊ sic de secũdo ⁊ tertio ⁊ non sunt plura qualelibet ergo quodlibet qualelibet de quolibet tali scit ipsũ eẽ tale q̃le ipsuꝫ est. Contra quodlibet qualelibet ⁊c. ergo quodlibet grãmaticuꝫ de quolibet tali scit ipsum esse tale quale ipm est. Solutio pri ma est uera ⁊ improbatio peccat ſm fallaciaꝫ cõ sequentis ab inferiori ad superius cuꝫ distri/butione superioris. quia qualelibet supponit tm̃ pro tribus scilicet pro trib⁹ primis: ſꝫ grã maticus supponit pro eisdeꝫ: ⁊ etiam pro ali/quo qui habet grãmaticam tm̃: ⁊ ita grãmati cuꝫ est in plus q̃ qualelibet. vnde si apponaẽ signuꝫ vniuersale distributiuũ sic quodlibet qualelibet ⁊ cetera. ergo qd̃libet grãmaticum fit consequens: ut hic omnis homo: ergo oẽ animal. ⁊ similr̃ in ultimo ut de quolibet qua lelibet: ergo de quolibet grãmatico cum di/cit de quolibet tali.

Sequitur de signis distributiuis quã titatis ⁊ sunt illa que distribuũt res se habentes per moduꝫ quantitatis. ut quotienscũqꝫ quantuscũqꝫ. Et ſm hoc queri tur de hoc sophismate quotienscũqꝫ fuisti pa risius totiẽs fuisti homo. Probatio. vna vi ce fuisti parisi⁹ ⁊ illa vice fuisti homo. alia vi/ce fuisti parisi⁹ ⁊ illa vice fuisti homo ⁊ sic de alijs. ergo quotienscũqꝫ fuisti parisius totiẽs fuisti homo. Improbatio quotiẽscũqꝫ fuisti parisius totiens fuisti homo: sed bis fuisti pa risius: ergo bis fuisti homo quod falsum est. quia hec dictio bis importat interruptionẽ eius cui adiungitur ſꝫ actus essendi hominẽ non fuit interruptus in te. Solutio prima est falsa. Ad probationem autem respondendum est per interemptionem. quia scda pars copulatiue est falsa: scilꝫ illa vice fuisti homo quia adhuc nulla vice fuisti homo: eo ꝙ nun dũ vita fuit terminata. ut iteruꝫ inciperes vi uere: ⁊ postea terminaretur. quod tm̃ requirit ad hoc ꝙ bis fuisses homo. sicut bis icipitur cursus ⁊ bis terminat̃ ad hoc ꝙ aliquis bis currat. Et nota ꝙ bis non importat interrup/tionẽ temporis sed tm̃ actus illius cui ad iungitur. Ad terminum autẽ sequitur inter ruptio si autem formaretur sic paralogismus quandocũqꝫ fuisti parisi⁹ fuisti homo. ſꝫ bis fuisti parisi⁹ ergo bis fuisti homo. prima est uera ⁊ improbatio peccat ſm fallaciaꝫ figure dictionis ex mutatione predicamẽti. qr̃ quã doqꝫ est in p̃dicamento qñ ⁊ bis in p̃dicamẽ to q̃titatis. qr̃ est de genere q̃titatis diserete.

Sequitur de infinito quod quiqꝫ mo/dis dicitur. Primo modo dicitur infinitum quod non potest pertransi ri. ut uor̃ dicitur inuisibilis quantũ ad visuꝫ quia est inuisibilis eo ꝙ non est apta nata vi deri. Alio modo dicitur infinitum quod ha bet transitum imperfectum eo ꝙ nunduꝫ est terminatum: tm̃ aptum natum terminari. ut dum aliquis transit spatium ⁊ nundum per uenit ad suum finẽ. Tertio modo dicitur in finitum ſm appositionem: ut numerus aug/mentalis est in infinitum appositione vni/tatis uel alterius numeri. Quarto modo di/citur infinitum scd̃m diuisionem ut continu um. omne autem continuum diuisibile est in infinitum. vnde sic diffinitur ab aristotele in quarto phyſicoruꝫ. Continuum est diuisibi le in semper diuisibilia. alio modo dicitur in finitũ utroqꝫ mõ. ſ. per appositiõeꝫ ⁊ diuisio nẽ ut tps cũ enim tẽpus sit cõtinuũ est diui/sibile in infinitũ in diuisione: ⁊ cũ post vnũ tps ueniat aliud tps sic per appositionẽ vni⁹ temporis ad aliud est finituꝫ. Et quo ad has tres ultimas significationes diffinitur sic in finitũ. infinitum est cuius quãtitatem accipiẽ tib⁹ semper est extra sumere ut si post ultimã

partem linee accipiatur alia post alteram ter/
tiam ⁊ nunq̃ possit attingi termin⁹ eius ideo
linea dicitur infinita. Solet autem poni q̄ in
finitum quandoq; sumitur pro termino cō/
muni ⁊ tunc ista propositio infinita sunt fini
ta: equiualet huic aliqua infinita sunt finita.
quandoq; sumitur pro signo distributiuo ⁊
tunc illa equipollet huic quo ad distributio/
nem quolibet plura sunt finita. Et probatur
sic. vno plura sunt finita duobus plura sunt
finita: tribus plura sunt finita ⁊ sic de alijs. er
go quolibet plura sunt finita ⁊ sic dicitur face
re intrascalarem distributionem uel interru/
ptā uel disiunctiuaz quia hec dictio plura in
prima propositione supponit pro duobus ⁊
deinceps in secūda pro tribus ⁊ sic gradatim
⁊ scalariter ascendendo ⁊ sic ista oratio quoli/
bet plura facit distributionem intrascalarem
quia pro alijs supponit hoc quod dico quo
libet ⁊ pro alijs hoc quod dico plura secūdū
numerum ascendendo ut dictum est. Cir
ca predicta queriē de hoc sophismate infini/
ta sunt finita. Probatio. duo sunt finita tria
sunt finita ⁊ sic in infinituz ergo infinita sunt
finita. Improbatio. ibi predicat oppositū de
opposito ergo locutio est ipossibilis. Pōt
etiā sic ꝓbari q̄libet plura sunt finita ergo infi/
nita sunt finita. Solutio. Quidā distinguūt
eo q̄ infinitum est equiuocum ad infinitum
quo ad nos ⁊ ad infinituz simpliciter. Unde
si sumatur infinitum quo ad nos prima po/
test esse uera ⁊ non predicatur oppositum de
opposito. quia infinita quo ad nos sunt stelle
⁊ arene maris que non sunt infinite simplici
ter. Si autem sumatur infinitum simpliciter
est simpliciter falsa ⁊ predicat oppositum de
opposito. Alij autem distinguunt eo q̄ infi/
nituz potest esse terminus cōmunis ⁊ sic pri/
ma est falsa. uel potest esse dictio sincathegore
umatica importans in se distributionem si/
cut dictum est: ⁊ sic ponunt eam esse ueram.
Sed neutra istarum solutionum ualet. quia
si remoueatur utraq; distinctio ⁊ sumatur in
finitum simpliciter ⁊ sm q̄ est terminus cō/
munis: adhuc remanet probatio ⁊ improba/
tio huius sophismatis. vnde dicenduz est q̄
prima simpliciter est falsa. ⁊ probatio peccat
sm quid ad simpliciter. quia infinituz appo
sitione est infinitum quodammodo ⁊ non
simpliciter. Unde cum accipit partes nume/
ri sm appositionem ut duo ⁊ tria non accipit
infinitum simpliciter sed quodammodo siue
secūdū quid. ⁊ ideo non potest ex his inferri
infinitum simpliciter.

Distributio est mltiplicatio termini cōis per
o signuz vniuersale facta: ut omnis homo cur
rit. Iste terminus homo distribuitur pro quolibet
suo inferiori per hoc signum omnis. Signorum au
tem vniuersalium alia sunt distributiua substantie
que scilicet distribuunt res se habēres per modum
substantie: siue sint de genere substātie: siue de gene
rib⁹ accidētiū: ut omnis nullus ⁊ sic de alijs. Sicut
enim dicitur omnis homo ita potest dici omnis al
bedo ⁊ nigredo. Alia vo distribuūt res se hītes per
modū accidētis uel inherētis: ⁊ horū quedā sunt di
stributiua qualitatis ut qualisq; qualiscūq;. alia q̄n/
titatis continue: ut quantuscunq; ⁊ quantusq;. alia
q̄ntitatis discrete: ut quotquot quotq; ⁊ sic de alijs.
Signoꝝ aūt distributiuorum substantie: quedā sunt
distributiua partium integralium: ut totus. quedaz
partium subiectiuarum: ut omnis nullus. Signo/
rum vo distributiuorum partium subiectiuarum:
quedam sunt distributiua duorum: ut uterq; neuter
Alia plurium: ut quilibet quicunq; ⁊c̄. Et notandū
q̄ signis vniuersalibus correspondent signa parti/
cularia: ut quidam ⁊ aliquis correspondent illis si/
gnis omnis quilibet ⁊ nullus. Sed alter ⁊ aliquis
correspondent istis uterq; ⁊ neuter. Aliqualis autē
correspondet illis signis qualiscunq; uel quaslibet.
Sed aliquantus correspondet istis quantuscūq; ⁊
quātuslibet. Aliquot vo cornūdet ad illa. quotquot
⁊ quotcunq;. Quomodo aūt omnis habeat sumi di
stributiue ⁊ collectiue ⁊ tot⁹ cathegorematice ⁊ syn
cathegorematice dictum est capitulo de quātitate
propositionum: q: vo signa ponuntur esse dispositio
nes subiecti. Sciendum est q̄ dupler est dispositio
subiecti. Quedam enim est dispositio eius quod est
subiectum: ut album nigrum: que dicuntur dispos
tiones subiecti absolute: ⁊ hoc modo signa non sunt
dispositiones subiectiuorum. Alia est dispositio sub/
iecti inquantum subiectum sumitur in ordine ⁊ re/
spectu ad predicatum: ⁊ hoc modo signa sunt dispo
sitiones subiecti. Notandum insuper q̄ illud signū
omnis potest distribuere terminū cōmunē se sequē
tem pro singulis generum uel pro generibus singu/
lorum. Unde dicunt quidam q̄ illa propositio. Dē
animal fuit in archa Noe est falsa pro singulis gene
rum: q: non omnia individua cuiuslbet speciei siue
generis animalium ibidem fuerunt. Sed est uera
pro generibus singulorū: q: de quolibet genere ani/
malium fuit ibi aliquod individuuz. Posset etiam
verificari illa propositio pro singulis generum cum
animal amplietur ad preteritum tempus ratione
illius uerbi fuit sic intelligendo q̄ omne individuū
alis quod fuit tempore diluuij fuit in archa Noe.
Ponitur etiam quedam distributio accōmoda: qñ
videlicet fit tm̄ distributio respectu singulariū que
notantur in uerbo uel participio uel aliorum a se. ut
celum tegit omnia que scilicet tegunt: uel illa. deus
creauit omnia que scilicet creata sunt: uel oia alia a
se. Et dicit accōmoda idest alijs a se accōmodata.
ul dicitur accōmoda: q: talis distributio propriele
quendo non debetur termino sic se habenti: sed est
ei accōmodata ex cōmuni usu loquendi: sic a quibus
dā exponitur illa. Deus vult oēs hoies saluos fieri
illos videlicet qui saluabuntur. Aliter ponitur a do
ctore subtili circa finem primi sententiarū: q̄ deus
vult omnes hoies saluos fieri q̄tū est er parte sui ⁊
voluntate sua antecedente pro quanto dedit eis do
na naturalia: ⁊ leges rationis ⁊ adiutoria sufficiētia
ad salutem cuius salutis nos participes efficiat Je
sus saluator seculi. Amen.

Sequitur tractatus de exponibilibus.

Propositio exponibilis est propositio habens obscurū sensuz p expositione indigentē propter aliquod sincathegoreuma in ea implicite uel explicite positū in aliqua dictiōe ut in hac tm̄. homo est animal sortes incipit esse albus infinita est linea ⁊ sic de alijs. ¶Pro quo sciendū est q̄ ea que faciūt ꝓpositionē exponibilē sunt in multiplici differentia. Quia quedā sunt signa exclusiua. ut tm̄ solum. quedā exceptiua ut preter nisi. quedā reduplicatiua ut in q̄tū ꝟz. quedā ꝟo iportāt inceptionē uel definitionē ut incipit desinit. quedā iportāt priuationē finis ut infinitū. quedā iportant excessuz cōparatiui ⁊ suplatiui gradus. quedā ꝟo distinctionē ut differt aliud ab ⁊ sic de alijs. quedā ꝟo iportant specialē modū distributiōis. ut totꝰ quilibet ⁊ sic de alijs. Ad̄ ꝓpter illa: ꝓpositio reddit obscura sic q̄ idiget expōne. Et iō dicunt facere ꝓpōnē exponibilē. quare de ipsis videndum est per ordinē. Et primo de exclusiuis.

Equit de signis exclusiuis. vnde signa exclusiua sunt que ex sua cōsignificatione exclusionē iportant ⁊ a quibus reddit ꝓpositio exclusiua. ut sunt iste dictiones solus vnicus tm̄ tantūmodo duntaxat ⁊ sic de alijs. Hec enim signa quādoq̄z excludunt gratia alietatis: ⁊ quādoq̄z gr̄a pluralitatis. ⁊ quādoq̄z ponuntur in oīone sine negatione. ⁊ quādoq̄z cū negatione p̄cedēte aut sequente. De istis autē dant tales regule ¶Prima est q̄ ꝓpositio exclusiua sine negatione exponitur per vnaz copulatiuā affirmatiuam cuius prima pars est preiacens exclusiue. ⁊ secunda pars est negatiua iportans negationem p̄dicati de omnibus alijs a subiecto: ut tm̄ homo currit. i. homo currit ⁊ nihil aliud ab hoīe currit. uel tm̄ apostoli dei sunt duodeciz: idest apostoli dei sunt duodecim ⁊ nō sunt plures q̄ duodeciz. Scōa regla est q̄ ꝓpositio exclusiua huius generis infert copulatiuā cōpositaz ex duabus exponētibus siue cōponentibus ⁊ quālibet earum seorsuz ⁊ non ecōtra. ut tm̄ homo currit ergo homo currit: ⁊ nihil aliud ab hoīe currit. Tertia regula est q̄ ab exclusiua affirmatiua ad vniuersalem de terminis transpositis est bona cōsequētia si fiat exclusio gratia alietatis ⁊ nō ecōtra ut tm̄ animal est homo. ergo omnis homo est aīal. Quarta regula est q̄ exclusiua cōtradictoria prioris exponit̄ per disiunctiuaz affirmatiuā de partibus contradicētibus prioris exclusiue. ut ista non tm̄ homo currit. i. nullus hō currit uel aliꝺ ab hoīe currit. patet ex virtute ☽tradictionis q̄ utrobiq̄z seruatur oppositio ☽tradictionis. ex hoc etiā patet q̄liter in eis ualeat cōsequentia. Quinta regula est. exclusiua in qua ponit̄ vna negatio seq̄ns exclusionem exponitur per vnaz copulatiuā affirmatiuam cuius prima pars est negatiua preiacens. alia est affirmatiua in qua predicatum affirmatiue enunciatur de quolibet alio ut tm̄ accidens nō est substātia: idest accidēs non est substantia: ⁊ omne aliud ab accidente est substantia. Et per hoc patet qualiter contradictoria eius est exponenda: ⁊ qualiter ualeat consequentia in exclusiuis.

Equitur de dictionibus exceptiuis

s dicūtur aūt dictiones exceptiue que significant exceptionē alicuius contēti sub aliquo distributo. cuiusmodi sunt preter preterq̄ ⁊ sic de alijs: de quibus dantur tales regle. ¶Prima est q̄ oīs exceptio fit a toto in quantitate seu a termino sumpto sub signo vniuersali. Est autē totum in quātitate terminus cōmuniter sumptus cū signo vniuersali. ut omnis homo p̄ter sortē currit. Secō q̄ cūda regula est dictio exceptiua nō ipedita facit terminū cōmunem super quē cadit immediate supponere simpliciter. ut oē aīal preter hominez est irrationale. ibi hoīem supponit simpliciter. Tertia regla est q̄ vniuersalis affirmatiua exceptiua expōitur copulatiue per tres categoricas exponētes quaruz prima affirmat p̄dicatū de subiecto sumpto cū aliꝺ ab. secūda affirmat predicatuz de termino excepto. tertia est negatiua in qua p̄dicatum negatur de termio excepto. ut oē aīal preter hominē est irrationale. ista exponitur sic. omne animal aliꝺ ab hoīe est irrationale. homo est animal ⁊ homo non est irrationalis. Quarta regla est q̄ vniuersalis negatiua exceptiua exponit̄ copulatiue per tres ꝓpositiones exponentes. In quaruz prima p̄dicatū negat̄ de subiecto sumpto cū aliud ⁊ ab. in secunda affirmatur subiectum de termino excepto. in tertia affirmatur vniuersaliter predicatuz de termino excepto ut hic nullū animal preter q̄ hō est risibile. exponitur sic nullū aīal aliꝺ ab hoīe est risibile. hō est aīal ⁊ omnis hō est risibilis. Ex his patet q̄liter sue ☽dictorie sunt exponēde ⁊ qualiter ualeat ☽sequētia in ipsis.

Equitur de dictionibus reduplicatiuis. dicuntur autez dictiones reduplicatiue que importāt rōnem scōm quam aliquid alteri attribuitur. ut inquantū secūdū q̄. ea ratione qua. ⁊ sic de alijs de qb9 dantur tales regule. ¶Prima est q̄ dictio reduplicatiua presupponit aliquod predicatū ineſſe alicui subiecto ⁊ denotat q̄ illud super

qđ cadit imediate eē causam inherētie illius. Secūda est q dictio reduplicatiua semp fertur ad predicatum ⁊ nunq reduplicat ipsuz. Tertia est q ꝓpositio reduplicatiua affirmatiua exponitur per quatuor exponentes affirmatiuas : quarum prima affirmat predicatuz ꝑncipale de subiecto. Scđa autē affirmat reduplicatū de subiecto. Tertia vo affirmat ꝑdicatū ꝑncipale de reduplicato. Quarta est vna causalis in cui⁹ añcedente ponit dictio sup quā cadit reduplicatio de aliquo trāscendente ⁊ in ꝯsequēte predicatū ꝑncipale affirmatur de relatiuo illius trāscendentis: ut hic hō inquātū rōnalis est flebilis. i. hō est flebilis. ⁊ hō est rōnalis ⁊ omne rōnale est flebile. ⁊ qr aliqd est rōnale illud est flebile. Quarta regla est q ꝓpositio reduplicatiua in qua ponit negatio post dictionē reduplicatiuā exponit copulatiue per quatuor exponētes. quarum ꝑma negat predicatuz de subiecto. scđa affirmat reduplicatū de subiecto. tertia negat vniuersaliter predicatū ꝑncipale de reduplicato. quarta est vna causalis in cui⁹ añcedēte affirmat reduplicatio de suo trāscēdēte: ⁊ in ꝯsequēte negat ꝑdicatū de relatiuo illius trāscendētis: ut hic nullus hō inquātū rōnalis est rudibilis: idest nullus hō est rudibilis ois homo est rōnalis ⁊ nullū rōnale est rudibile. ⁊ qr aliquid est rōnale ipz nō est rudibile. Ex quo patet per legē ꝯdictoriarū qualiter exponende sunt contradictorie istarū ⁊ q̄liter ualet ꝯsequētia in ipis. Sequit de incipit ⁊ desinit: pro quox expositiōe notandū est q rerū quedā sunt quarū totū esse in instāti ⁊ simul acquirit ut hō ul' binari⁹. siue sit mediāte aliqua mutatione successiua p̄cedēte. ut in ꝓductiōe naturali sine nulla mutatiōe p̄cedēte. ut in creatione angeli. Alia vo sunt quarū ecā qrit successiue ⁊ pars post partē ut fūt res nature ꝑmanētes. ut albū ⁊ nigrū quarū denominatio depēdet a diſio ꝯtrarij supra cōtrariū sicut albū nigrū ⁊ calidū. ⁊ etiā res nature successiue ut motus ⁊ tēpus. ⁊ similiter aliquarū rerū quarū esse depdit totū simul ⁊ in instāti Aliarū aūt quarū totū esse depdit successiue ⁊ ſm has dictiones ponūtur quatuor regule Prima est q ꝓpositiones de incipit rerum quarū esse totum simul acquirit exponūtur per vnā copulatiuā cuius ꝑma pars est affirmatiua de ꝑsenti. secūda negatiua de ꝑterito ut hō incipit esse. i. homo nūc est. ⁊ imediate ante hoc nō fuit. Scđa regula est q ꝓpositiones de incipit rerū quarū esse acqritur successiue exponūtur per vnā copulatiuā cui⁹ ꝑma pars est negatiua de ꝑsenti ⁊ secūda affirmatiua de futuro: ut hic sortes incipit eē alb⁹ idest sortes nūc nō est albus ⁊ imediate post hoc erit albus: uel sic. motus incipit esse: idest motus non est ⁊ imediate post hoc erit. Tertia regula est q ꝓpositiones de desinit rerū quarū eē depditur totū simul exponūtur per vnā copulatiuā cui⁹ ꝑma pars est affirmatiua de ꝑsenti ⁊ de secūda negatiua de futuro: ut sortes desinit eē hō. i. sortes est hō ⁊ imediate post hoc nō erit hō. Quarta regula est q ꝓpositiones de desinit rerū quarū eē depditur successiue: exponūtur copulatiue per vnā negatiuaz de ꝑsenti ⁊ aliā affirmatiuā de ꝑterito: ut hec sortes desinit eē alb⁹. i. sortes nūc non est albus ⁊ imediate ante hoc fuit albus. Ex ꝑdictis patet q̄liter ꝯtradictorie istarum sunt exponende ⁊ qualiter ualeat consequentia in ipsis.

§ Equitur de noīe infinito cuius solēt assignari quedā distinctiones. Prima est q infinitū quādoq tenetur negatiue ⁊ est illud qđ nō est finitū neq aptum natū finitari: ut deus. Alio modo pōt ꝑuatiue capi ⁊ est illud qđ non est finitū tñ est aptū natuz finitari: ut motus nondū pfectus est infinitus ⁊ illud est triplex. s. infinitū per appositionē: ut numerū infinitū per diuisionez: ut ꝯtinuū. Et infinitū per appositionē ⁊ diuisionez simul sicut est tēpus. Scđa distinctio est de infinito q pōt distingui quilibet modox p̄cedētiū qr aliud dicit infinitū in actu qđ est quantum non terminatum. aliud est infinitum in potētia: ut sunt continua. aliud est infinituz quo ad nos ⁊ non ſm rē. Tertia distinctio est q infinitū vno mō capit categorematice significatiue ut est termin⁹ cōis ⁊ sic significat q̄litatē rei ſbiecte ul' p̄dicate: ut cū dicitur mundus est infinitus. alio modo sincategoreumatice non prout dicit qualitatem rei subiecte uel p̄dicate sz q̄liter se habet subiectum in ordine ad p̄dicatū ⁊ sic est distributio subiecti ⁊ signū distributiuū. ⁊ de his dā tur quedā regule. Prima est q infinitū sincathegoreumatice captū positum in subiecto facit terminū cōem sequentē stare cōfuse tñ ut hic infiniti hoies currūt. ibi hoies supponit cōfuse nō tñ mobiliter. Scđa regla est q ꝓpositio de infinito sincathegoreumatice capto exponitur per vnā copulatiuā cuius prima pars affirmat p̄dicatū de subiecto sumpto sub aliq quātitate ꝯtinua ul' discreta. ⁊ secūda negat p̄dicatuz inēē tali ſbiecto sz determinatā quātitatē ut ista. infiniti hoies currunt que sic exponitur. aliq hoies currūt ⁊ nō tot quin plures duobus uel tribus. uel sic homines aliqui currunt ⁊ quotlibet plures. Tertia regula est q ꝓpositio de infinito capto

cathegorice exponitur per vnam copulatiuā cuius ꝑma pars affirmat ḡtitatē de subiecto ⁊ scḋa negat terminū illius quātitatis ut hic. linea est infinita.i. linea est quāta ⁊ non habet terminū sue quātitatis. ⁊ hoc est si infinitū sit in ꝑdicato ꝫ si sit in ſbiecto ꝑma affirmat predicatū de subiecto quātuz: ⁊ scḋa negat terminum illi⁹ quātitatis ut hic. aliqḋ corpus infinitū est albū: ideſt aliqḋ corp⁹ quātū est albū ⁊ idē corpus non habet terminū sue quātitatis. Et nota q̄ oportet negare terminū illius quātitatis ꝫ quē dicit infinituz: ita q̄ si sit infinitū in actu negādus est termin⁹ illi⁹ ḡtitatis ⁊ si sit in potētia ita q̄ sit infinitū ꝫ quātitatez potētialez ⁊ nō ꝫ actualē negādus est terminus quātitatis potentialis ⁊ non quātitatis actualis siue sit infinitū fm appositionem ul' diuisionem.

Equit de cōparatiuis ⁊ suplatiuis de q̄b⁹ dant tales regle. ℙrima est q̄ ꝓpositio habēs cōparatiuū ꝓprie captū ⁊ non abusiue exponit copulatiue per tres exponentes: q̄rū ꝑma affirmat positiuū de re excedēte. scḋa affirmat eūdē de re excessa. ⁊ tertia affirmat excessuz de re excedēte respectu rei excesse ut hic. sortes est albior asino exponit sic. sortes est albus asin⁹ est alb⁹ ⁊ sortes est magis albus q̄ asinus. ul' negādo eq̄litatē forme ie ſſe excesſo respectu excedētis ut hic sortes est albus asin⁹ est albus ꝫ asin⁹ nō est eque albus sicut sortes. Scḋa regula est q̄ suplatiuus diſtribuit terminū cōez sequentē qui significat rē excessaz: ut leo est fortissimus aialiū. aialium diſtribuit. Tertia regl'a est q̄ suplatiuus ꝓprie tētus denotat rē excessā cōuenire rei excedēti. patet q⁊ hec est ipropria locutio leo est fortissim⁹ lincū. Quarta regl'a est q̄ ꝓpositio de superlatiuo ꝓprie capto exponit copulatiue per tres exponētes: quarū ꝑma affirmat positiuū de re excedēte. ⁊ scḋa affirmat eundem de re excessa. ⁊ tertia negat vniuersal'r excessiuz de re excessa per respectū ad rē excedentē ut hic. rosa est pulcherrimus flos flox.i. rosa est pulchra: ⁊ oīs flos est pulcher: ⁊ nullus flos est pulchrior rosa. Si vō suplatiu⁹ teneat affirmatiue: tertia exponēs debet eē affirmatiua affirmās excessiuz de re excedēte per respectū ad rē excessam acceptā vniuersal'r: ut dicēdo rosa est pulchrior oīuz flox. Et oēs ꝓpositiones de maximo ⁊ minimo ⁊ sic de aljs suplatiuis his duob⁹ modis possūt exponi dūmodo ponat genitiu⁹ iportans rē excessaz. ⁊ si nō ponitur ille genitiuus debet omitti scḋa exponēs: ut hic sortes est fortissimus. i. sortes est fortis ⁊ nullus est fortior ipso. Et ꝯrie istarū debent exponi per disiūctiuas de partib⁹ cōtradicentibus.

§ Egtur de differt. aliud. ab. de quib⁹ dātur tales regule. ℙrima est q̄ differt aliud ab ⁊ diuersuz conueniūt tm̄ entib⁹. Nam ut dicitur ḡrto methaphysice necnō ens enti: nec ens nō enti ē idē ul' diuersuz. Scḋa regl'a est q̄ ablatiuus rect⁹ ab istis dictionib⁹ mediāte a uel ab distribuitur si sit distribuibilis nisi habeat aliud impedimentum. Tertia regula est q̄ ꝓpositio de differt affirmatiua exponitur per tres exponētes affirmatiuas in quarū ꝑma affirmatur hoc uerbū est de eo q̄ḋ differt. in scḋa affirmatur idē de eodē a quo differt. tertia negat vnū illoꝝ de alio ut hō differt ab asino. i. hō est ⁊ asin⁹ est. ⁊ hō non est asinus. Quarta regula est q̄ ꝓpositio negatiua de differt debet exponi per vnā disiunctiuā de partib⁹ cōtradicentibus: ut sortes nō differt ab asino ideſt sortes non est. uel asinus non est uel sortes est asin⁹ ⁊ ualēt ꝯsequētie in istis sicut in p̄cedētibus.

§ Equit de hoc signo tot⁹ pro quo sciendū est q̄ hoc sincathegoreuma tot⁹ pōt capi trib⁹ modis. Uno modo cōiter ꝓi illo qḋ habet partes vñ cōponit. Alio modo capit magis ꝓprie pro oi illo qḋ ex oībus suis partib⁹ est pfectū sicut domus dicit tota qñ est cōpleta ⁊ his duob⁹ modis totus tenet significatiue. Tertio modo capitur sincathegoreumatice ꝓut includit signū distributiuū ut hic. tot⁹ sortes est albus ⁊ sic nō dicit quale sit subiectū ꝫ qualiter se habet ad p̄dicatum: ⁊ hoc modo reddit ꝓpositionem exponibilē de quo dātur due regle. ℙrima est q̄ totus diſtribuit terminuz cui adiungit pro qualibet parte itegrali eius: ut tot⁹ sortes est albus. i. quelibet pars sortis est alba. Secūda regula est q̄ ꝓpositio affirmatiua de toto exponit per vnā cathegoricā trāsmutādo ly totus in hoc qḋ est fm quālibet sui partez: ut totus sortes est minor sorte. i. sortes fm quālibet sui partē est minor sorte. ℙreterea notandū est q̄ hec signa qualelibet ḡtūlibet nō ꝓprie faciūt ꝓpositiōes exponibiles ꝫ faciūt distributionē nō absolute fm modū reliquorū signoꝝ. sicut sūt ista oīs quilibet: ꝫ ꝑhunt ad determinatū genus p̄dicamētale. ut ḡtūlibet distribuit pro quātitate ꝯtinua. ⁊ tm̄ ualet sicut hns oēz ḡtitatē ꝯtinuā: ⁊ qualelibet pro oi qualitate: ⁊ tm̄ ualet sicut hns oēz qualitatē. Et sic dicūtur mētaliter cōplexa: quorū ꝓpositiones fiunt per cōpositionē. Et hec de exponibilibus dicta sufficiant.

¶ Explicit Logica magistri Nicolai de orbellis vna cū textu ℙetri hispani feliciter.

¶ Doctoris illuminati Francisci de Mayronis Parisius super vniuersalia ꝛ predicamenta Aristotelis feliciter incipiunt.

Arma militie nostre non sunt carnalia sed potētia dei ad destructionē munitionū consilia destruētes ꝛ omnē altitudinez extollentē se aduersus scientiam dei ꝛ in captiuitatem redigentes omnē intellectū in obsequiū christi. ij. Cor. x° cap°. Quia vo scientia philosophie inter ceteras disciplinas in nōnullis super hec solet se erigere aduersus scientiaz dei occurrēte Paulo apostolo huic extollētie. Tum qz dicit ad Colloceñ. 2° cap'o. Nemo uos decipiat in sublimitate sermonū. Tum qz ibidē dicit: videte ne quis uos seducat per philosophiā ꝛ inanem fallaciam ſm traditionē hominū ſm elementa huius mundi ꝛ non ſm christū. ¶ Iccirco ad ostendendū q ueritas philosophie non contradicit auctoritati diuine sapientie decreui passus cōmunes philosophie discurrere resecādo superflua que in hac facultate cōtineri videntur prestituto fine quadruplici qui tangit in auctoritate assumpta. Quoꝝ primus est ut munitiones rationū philosophicarū cōtra ueram philosophiā ꝛ sapientiā garrientiū destruātur sicut dicit apostolus ad destructionē munitionum. ¶ Secūdus finis est ut cōsilia argumentationū infideliū aduersus theologiā insurgentiū dissipētur. ideo sequit: cōsilia destruētes. ¶ Tertius finis est ut superbie ingenioꝝ subtiliū aduersus doctrinam catholicā se erigentiū cōp'imantur. ideo sequitur ꝛ omnē altitudinē extollentē se aduersus scientiam dei. ¶ Quartus finis est ut excellētie intellectuum subtiliū ad ueritatis notitiā uenire cupientium ad christi dñi nostri seruitiū adducant ſm q sequitur: in captiuitatē redigētes omnē intellectū in obsequium christi. Et ſm istum modū procedēdo: occurrit p̄mo inconsueta apud latinos philosophia liber platonis qui dicit sophistes: qui lz fuerit: sicut Boetiꝰ refert: editus a ꝑPlatone: fuit tamen a ꝑPorphirio repetitus. Et ideo vulgo allegat ibi ꝑPorphirius. Quia tamē auctoritas ꝑPlatonis est prestātissima inter auctoritates omnium philosophoꝝ apud sanctos nostros. ideo magis cōuenit in hoc libro allegare ꝑPlatonē qui fuit reputatus olim inter philosophos sicut Jupiter inter deos. ¶ Et ſm q iste liber fuit traditus a ꝑPlatone prima ueritas in eo cōtenta est ista.

Primus passus est q quinque sunt predicabilia: scilicet Genus: Species: Differentia: ꝑPropriū ꝛ Accidens. ¶ Sed cōtra hanc diuisionem predicabilis q nō sit sufficiēs instatur quadrupliciter. ꝑPrimo qz ens est predicabile cum de omnib⁹ predicet ꝛ tamē nō ponit ibi aliquod istoꝝ predicabiliū. ¶ Secundo quia indiuiduū est predicabile cum de vno solo sit aptū natum predicari ꝛ tamē non est hoꝝ aliquod. ¶ Tertio quia diffinitio distinguit a singulis istoꝝ ꝛ tamē constat q ipsa est predicabilis de diffinito. ¶ Quarto quia ens ꝓhibitū ut chymera est predicabile de aliquo: cū hec sit uera hoc ens prohibituz est chymera: ꝛ tamē nō est aliquod istoꝝ quinqz predicabiliū. ¶ Ad primū dicit q hic ꝑPlato nō intēdit procedere de predicabili ſm q extenditur tam ad transcēdentia q̄z ad limitata: sed solū quantum ad predicabilia limitata: tale aūt nō est ens: ꝛ ideo remanet diuisio sufficiēs. ¶ Ad secundū q lz indiuiduū sit predicabile cōmuniter sumptū: tamē hic proprie accipit predicabile pro eo qđ est aptum de pluribus predicari in his que sunt limitata ꝛ non transcendētia. ¶ Ad tertiū dicitur q diffinitio constans ex genere ꝛ differētia reducit ad illa predicabilia sicut ad suas partes essentiales. ¶ Ad quartum dicit q illud nō est predicabile nisi ſm quid sicut ueritas entis diminuti nō est nisi ſm quid ꝛ per cōsequens nec est predicatio eius. ¶ Sed orit difficultas quid est predicabile. ¶ Dicit aūt q illud qđ est aptū natū de pluribus predicari: quia omnia nomina terminata in bilis dicūt aptitudinē ꝛ non actū. ¶ Secūda dif. est quid est vniuersale. ¶ Dicitur aūt q vniuersale est qđ est aptū natū in pluribus esse: qđ nō est intelligendū ſm numeralē identitatez propter cōmunitatē diuine essentie ad tres personas. ¶ Tertia dif. est si predicabile ꝛ vniuersale sunt idē. ¶ Dicit autē q sic absolute qz omnis natura que est apta nata eē in plurib⁹: est etiā apta nata predicari de pluribus ꝛ ecōuerso. non tamen sunt idē respective: qz vniuersale dicit cōmunitatē in ordine ad esse: cū dicit qđ est aptū natū in pluribus esse. ꝑPredicabile aūt ad dici cū dicit q predicabile est aptū natū de pluribus predicari quod est dici. ¶ Quarta dif. est quia si predicabile nō est tale nisi in ordine ad dici tūc nullū erit predicatū insi sit uocaliter dictū: ꝛ sic mutus nullā poterit facere predicationē. ¶ Dicit q cū dicit q predicabile est qđ est aptū natū de pluribus predicari uel dici: nō accipit hic solū dictio uocalis: immo principaliter mētalis. cū actus predicationis sit principaliter in intellectu sicut actus compositionis. Et sic patet q nō solū theologi sed ꝛ philosophi bñt ponere apud intellectum actum dicendi.

Secundus passus est q genꝰ est qđ predicat de pluribus differētibus specie in eo q quid: ut animal de hoīe ꝛ leone cap'o p̄mo. ¶ Sed cōtra hanc diffinitiōez instatur quadrupliciter. ꝑPrimo quia ens predicat de pluribus differētibus specie in quid: ꝛ tamē nō ponit genus. ¶ Secūdo qz diffinitio animalis predicat de pluribus differentib⁹ specie in quid sicut ꝛ ipsum animal: ꝛ tamē diffinitio est predicatū contra genus distinctū aut predicabile. ¶ Tertio quia predicat accidēs de plurib⁹ differentib⁹ specie in quid ut color de albedine ꝛ nigredine: ꝛ tamē in predicationib⁹ distinguit contra genus. ¶ Quarto qa predicabile predicat de plurib⁹ differentib⁹ specie in quid: ut de genere ꝛ specie que differūt specie in numero predicabiliū: ꝛ tamē predicabile nō est genus cū ipsum diuidat in alia predicabilia. ¶ Ad p̄mū dicit q hic ut patuit intēdit loqui de predicabilibus limitatis ꝛ nō transcendentib⁹ quale est ens. ¶ Ad secundū dicit q illa diffinitio predicatur in quid ratione generis qđ includit. ꝛ sic diffinitio generis lz nō sit totaliter tamē particulariter est ipsuz genus. ¶ Ad tertiū dicit q color habet duplicē habitudinē: Unā ad inferiora de quib⁹ predicat: ꝛ sic est genus ꝛ nō accidēs suoꝝ inferioꝝ: ꝛ ita ei cōpetit generis diffinitio. Aliā habitudinem habet ad subiectū: ꝛ sic est accidēs ꝛ nō genus: lz accidēs ꝛ genus coincidāt absolute in eodē: nō tamē ſm eundē

respectum. ℂ Ad quartum dicitur q̄ in ordine secundarū intētionū predicabile videt esse genus ad quinque p̄dicabilia cū dicat in quid de quolibet ipsoꝝ. Si enim querat quid est genus cōueniēter rñdet p̄dicabile ⁊ sic de alijs: ⁊ cōstat q̄ singula p̄dicabilia ab alijs plus q̄z numero distinguunt. magis enim differt spēs a genere: cū sint diuersarū rōnuz: q̄z vna spēs ab alia specie que sunt eusdez rōnis in ordine secūdarū intētionū. ℂ Sed orit dif. qd est p̄dicari in quid. ℂ Dicit aūt q̄ illud dicit p̄dicari in quid per qđ cōueniēter rñdet ad interrogationē factā per quid. Sicut cū querit quid est hō: cōueniēter rñdet aial: aut corpus: aut substātia. ℂ Secūda dif. qz si p̄dicari de pluribꝰ includit in quiditate generis: tūc cessante actu intelligēdi per qđ fit talis p̄dicatio desinit eē genus. ℂ Dicūt autez logici q̄ istud uerbū p̄dicat in ꝓposito dicit aptitudinem et nō actū ut intelligat illud esse genus qđ est aptū natū p̄dicari de pluribꝰ differētibꝰ specie in eo q̄ qd. ℂ Intelligendū tamē q̄ in ista diffinitione generis ponunt quatuor particule distincte. Quarū p̄ma talis est q̄ genus p̄dicat: ad differentiā subiecti qđ in quantū tale de nullo p̄dicatur. Secūda est q̄ p̄dicatur de pluribꝰ: ad differētiā indiuidui qđ de vno solo p̄dicatur. Tertia est q̄ p̄dicatur de pluribꝰ differentibꝰ specie: ad differētiā spēi que de solis numero differētibus p̄dicatur. Quarta est q̄ p̄dicatur in eo q̄ quid: ad differentiā differētie proprij ⁊ accidētis que in quale p̄dicantur. Et sic hec diffinitio nō cōtinet aliquid superfluum aut diminutum.

Tertius passus est q̄ spēs est que p̄dicatur de pluribꝰ differentibus numero in eo q̄ quid: sicut hō de sor. ⁊ platone. c. 2°. ℂ Sed cōtra hanc diffinitionē instat qua dupliciter. ℙ Primo qz genus p̄dicat de pluribꝰ differētibus numero in eo q̄ quid: ⁊ tamē nō est spēs: assumptū patet: qz de quocūq̄z dicit inferius quidditatiue: ⁊ supius. ℂ Secūdo qz accidēs dicit de pluribus differētibus numero: sicut albedo de hac albedine ⁊ de hac: ⁊ tamē accidēs distinguit ꝓtra speciē. ℂ Tertio qz ꝓpriū nō est spēs: ⁊ tū risibilitas p̄dicat de hac risibilitate ⁊ de hac: que differunt numero: sicut quiditas de suis indiuiduis. ℂ Quarto quia ista diffinitio dat in ordine ad inferiora: spēs aūt inquantū spēs videt solū respicere superiora: cuz cōtineat sub parte subiectiua. ℂ Ad p̄muz dicit q̄ isti diffinitioni ab aliquibꝰ addit q̄ spēs est que p̄redicat de pluribꝰ differentibꝰ numero solū ⁊ si nō apponit: ista determinatio est tamē subintelligenda: aut tota diffinitio accipiēda est ſm imediatā p̄dicationē. ℂ Ad secūdū dicit q̄ albedo habet duplicez habitudinē. vnā ad suū subiectū: ⁊ ſm illā dicit accidēs: qz inheret subiecto. ⁊ aliā ad sua iferiora ⁊ ſz illā dicit spēs: ⁊ sic idē est accidēs ⁊ spēs absolute ⁊ materialiter non tū respectiue ⁊ formaliter. ℂ Ad tertiū dicit q̄ sicut accidēs habet duplicē hitudinē utpote albedo sic risibilitas. In habitudine ad hominē est ꝓpriū: ⁊ in habitudine ad hāc risibilitatez ⁊ hāc est spēs: ut eadē natura sit spēs ⁊ ꝓpriū absolute: nō tū respectiue. ℂ Ad quartū dicitur q̄ natura hois nō solū in habitudine ad superiora dicit spēs generis: sed etiā in habitudine ad iferiora dicit spēs indiuiduoꝝ. Et cū dicit q̄ cōtineat sub parte subiectiua: uerū est inquantū respicit superiora: inquantuz autē respicit inferiora cōtinetur sub toto vniuersali. ℂ Sed orit dif. si ista diffinitio hic data est de ois specie. ℂ Dicit aūt ℙorphirius q̄ nō: sed tñ de spāliſſima: qz subalterna nō solū p̄dicat de pluribꝰ differētibꝰ numero sed etiā specie. ℂ Secūda dif. qz spēs subalterna p̄dicat de pluribꝰ differētibꝰ numero in eo q̄ qd: sicut color de hoc colore ⁊ de hoc. ℂ Dicit autē q̄ uerū est mediate. Ista tñ diffinitio ut patuit est accipiēda cū mō imediationis. ℂ Tertia dif. est si ē alia diffinitio spēi spāliſſime nisi ista. ℂ Dicit aūt ℙorphirius q̄ sic: qz dicit spēz spāliſſimā esse que cū sit spēs nō pōt esse genus cū nullaz spēz sub se habeat. ℂ Quarta dif. si pōt dari aliqua vna diffinitio cōueniēs tā spēi spāliſſime q̄z subalterne. ℂ Dicit aūt q̄ nō videt: qz spēs videt dici equiuoce de utraq̄z specie: ⁊ ea que sunt equoca non habent vnam rationem.

Quartus passus est q̄ spēs est que ponit sub assignato genere ⁊ de qua genus p̄dicat in eo q̄ quid est. c. eodē. Et ista diffinitio cōtinet duas particulas: quarū p̄ma distinguit spēm a genere generaliſſimo: qz dicit q̄ ponit sub genere: cū illud genus nō ponat sub aliquo genere. Secūda particula distinguit spēz a differētia: qz ly cōtineatur sub genere sicut diuidēs sub diuiso: tñ genus nō dicit de ea in quid sicut infra patebit. ℂ Sed oritur dif. qz diffinitio ista cōpetit in diuiduo sicut spēi cū ponat sub genere ⁊ genus de ipso in quid p̄dicetur. ℂ Dicit aūt q̄ ista diffinitio oportet ut intelligat cū imediatione ad hoc ut indiuiduū excludatur: sicut supior diffinitio cū imediatione spēi ad indiuidua subintelligebat. ℂ Secunda dif. est qz si ista diffinitio intelligatur cū imediatione: ⁊ spēs sit qđ imediate ponitur sub genere tūc hō nō eēt spēs substātie ut corpus: nel corporis aiati: qz sub nullo istoꝝ imediate ponit. ℂ Dicit q̄ ſz hoc oportet tolli imediationē ab hac diffinitiōe respectu generū remotoꝝ ⁊ tūc excludi posset indiuiduū qz nō est p̄dicabile ꝓprie sumptū. vñ qz ista diffinitio uacillare videt melius est dicenda notificatio quedā. ℂ Tertia dif. si ista diffinitio qualiscūq̄z ponitur seu notificatio cōuenit spēi specialiſſime. ℂ Dicit aūt ℙorphirius q̄ sic: ⁊ ita videtur q̄ species spāliſſima sub genere ponatur ⁊ de ipa in quid genus p̄dicetur sicut de subalterna: ⁊ sic ista diffinitio videtur cōmunis utriq̄z. ℂ Quarta dif. est quia spēs spāliſſima in p̄cedēti passu fuit diffinita in ordine ad inferiora ⁊ in ista diffinitione in ordine ad superiora. ℂ Dicitur aūt q̄ spēs spāliſſima habet duplicē habitudinē. Vnā ad superiora: ⁊ quantū ad illaz cōuenit ei ista diffinitio. Et aliā ad iferiora: ⁊ ſm illā cōuenit ei diffinitio supius data. ⁊ sic qđ dictum est q̄ spēs dicit equiuoce de specie subalterna ⁊ specialiſſima accipiēda est spāliſſima ſm habitudinez quā habet ad inferiora: qz ſm aliā habitudinē diffinitiue cōuenit cū specie subalterna. ℂ Sed remanet dif. si spēs spāliſſima est bis spēs ſz ista. ℂ Dicitur aūt q̄ ipsa est spēs ſm duplicē acceptionē spēi equinocā: quare dicit spēs ſm duplicē speciei diffinitionem iam datam.

Quintus passus est q̄ genus est alicuius genus: ⁊ spēs est alicuiꝰ spēs. Iccirco in qd necesse est in utroꝝq̄z rōnibus utriſq̄z uti. c°. eodē. Ex quo dicto eliciūtur quatuor cōclusiones. Quarū p̄ma talis est. Genus ⁊ spēs relatiue sunt opposita: qz hoc intendit ꝓbare cū dicit q̄ genus est alicuius genus: ⁊ spēs est alicuius spēs. ℂ Secūda cōclusio est q̄ oē q̄ est alicuius est relatiuum

est relatiuuz ad illud: qz per hoc q genus ꝛ species sunt alicuius itēdit ostēdere q sunt relatiua. ¶ Tertia cōclusio est q quādocūqz aliqua sunt correlatiua vnū debet poni in diffinitione alterius ꝛ ecōuerso: qz dicit q qz ista sunt alicuius. s. ad inuicez necesse est in rōnibus. i. diffinitionib⁹ utroꝝūqz utrisqz uti. ¶ Quarta cōclusio est q quicūqz cognoscit distincte vnū correlatiuoꝝ cognoscit distincte reliquū: qz notitia diffinitiua est distincta: ꝛ vnū istoꝝ diffinit per reliquū. ¶ Sed oꝛit difficultas si genus ꝛ spēs ꝑm q ipsa respiciūt inferiora dicūtur ad inuicē relatiue. ¶ Dicit aūt q nō: qz alia est habitudo ad supiora: ꝛ alia est ad inferiora: ꝛ nō pōt referri spēs ad gen⁹ nisi per habitudinē ad ipsum qd est supius. Uñ ꝑm illā diffinitionē qua dicit spēs est que ponit sub genere: spēs refert ad genus: ꝛ sic genus igredit eius diffinitionē. Et ꝑm illā qua dicit: spēs est que dicit de plurib⁹ differētib⁹ numero: nō refert ad ipsum: cuius signū est qz nō ponit genus in tali diffinitiōe: ꝛ tūc refert ad idiuidua q̄ in tali diffinitiōe ponunt

Sextus passus est q in vnoquoqz p̄dicamēto generalissimū est supra qd nō est aliud supueniēs genus sic̄ substātia. c°. eodē. ¶ Sed cōtra istā diffinitionē instat quadrupliciter. ℙ Primo qz supra substātiā supuenit ens qd p̄dicat de plurib⁹ differētib⁹ specie in eo q quid que est diffinitio generis. ¶ Secdo qz absolutū dicit de substātia quātitate ꝛ qualitate in qd: cuz vnūquodqz istoꝝ ꝑm suā quiditatē sit ad se ꝛ nō ad aliud: ꝛ sic cōuenit ei ratio generis supioris q̄z sit substantia. ¶ Tertio qz respectiuū dicit in quid de plurib⁹ p̄dicamētis: cū septē p̄dicamēta ultima cōmuniter ponātur nūc respectiua: eo q ꝯz suā quiditatē sunt ad aliud. ¶ Quarto qz accidēs est quid cōmune ad nouē p̄dicamēta que sunt generalissima: ꝛ sic hñt supius ista generalissima. ¶ Ad primū dicit q ens supuenit supra substātiā: non sicut genus: sed sicut trāscēdēs oē genus: qz est illimitatū ad omnia. ¶ Ad secundū q lz absolutū sit inferius ente: eo q ens p̄mo diuidit in absolutū ꝛ respectiuū: tñ qz supius q̄z substātia ponit transcēdens: ideo nō est gen⁹. ¶ Ad tertiū q lz relatio sic sit vnū determinatū p̄dicamētū: tñ respect⁹ in plus se habz: utpote ad oia septē. ꝛ sic est trāscēdens sicut absolutū. ¶ Ad quartū q accidēs nō dicit in quid de nouē p̄dicamentis cū inherētia sit posterior inherere: ꝛ ideo nō pōt poni genus. ¶ Sed oꝛit dif. qz tota diffinitio generis hic data per platonē cōuenit enti quātūcūqz ponat transcēdens ꝛ in quacūqz materia inueniat diffinitio ꝛ diffinitū. ¶ Dicit aūt q si ista platonis diffinitio esset sufficiēs nullus pōt euadere quin ens sit genus si tamen est vniuocū: nisi forte dicatur q nō dicitur in quid generis modo.

Septim⁹ passus est q spāliss̄imū est post quod nō est alia inferior spēs sicut hō: patet in substātie p̄dicamēto. c°. eodē. Ex quo dicto accipit documētuz q p̄cedētib⁹ in linea p̄dicamētali semp inferiora sunt posteriora: qz hic supponit q inferius aduenit supiori cū dicit q post spāliss̄imū nō est posteri⁹. ¶ Sz hic oꝛit dif. qz iste hō dicit de sorte ꝛ platone cū quilibet sit iste hō: ꝛ sic iste hō dicit de plurib⁹ differentib⁹ numero in quid: ꝛ per cōsequēs est spēs sub homine qui ponit spēs spāliss̄ima. ¶ Dicit autez q iste hō put est cōmune ad plura idiuidua nō est idiuiduū signatū sed dicit idiuiduū uagū. ꝛ istō nō est species specialissima. Et tale non dicit in quid de idiuiduo signato. vnde qz. quiditatiue lz sit hō tñ nō quiditatiue hic hō: ꝑm q hec hecheitas est cōmunis sibi ꝛ alijs: qz sic videt esse intentio secūda ¶ Secūda dif. est qz particulare in plus se habz q̄z singulare: ut quidā hō q̄z hic hō: ꝛ tñ particulare cōtinet sub specie spāliss̄ima. ¶ Dicit aūt q particulare sic acceptū nō videt aliud quātū spectat ad p̄positū: nisi idiuiduū uagū. Et iō lz sit cōmune non tñ in quid. ¶ Tertia dif. qz idiuiduū dicit de plurib⁹ differētib⁹ numero in quid: utpote de hoc idiuiduo inquātū est idiuiduū ꝛ de illo: sicut hecheitas dicit de hac hecheitate ꝛ de hac. ¶ Dicit aūt q accipiēdo sic idiuiduū p̄o secūda intētione tūc idiuiduū est spēs spāliss̄ima p̄dicabilis cōmuniter sumpti: ꝛ sic nō cōtinet sub hoie: tūc enim idiuiduum quiditatiue foꝛet hō: sed ut est p̄ma intētio ꝛ sic nō cōuenit plurib⁹. ¶ Quarta dif. qz ois hō cōtinetur sub hoie. ois enim hō infert hominē ꝛ nō econuerso: ꝛ tñ ois hō videt esse supra hūc hominē: ꝛ sic habere cōmunitatē specificā. ¶ Dicit aūt q lz ois hō supra hūc hominē habeat cōmunitatē extēsiuaz nō tñ quiditatiuā ut sit eius spēs: vñ hic hō nō est ure nec quiditatiue ois hō: ꝛ sic nō est species.

Octauus passus est q subalterna sunt illa que sunt media inter illa extrema que sunt generalissimū ꝛ spāliss̄imū. c°. eodē. Et dicit q ista subalterna hñt duplicē habitudinē. Unā ad supiora: ꝛ ꝑm illā sunt species subalterne. Aliā ad inferiora: ꝛ ꝑm illā sunt genera subalterna. Et adiūgit q extrema quarū sunt ista media nō habēt nisi vnā solā habitudinē: utpote generalissimū ad sua inferiora: ꝛ spāliss̄imum ad sua supiora. ¶ Sed oꝛit dif. qz spēs spāliss̄ima respicit idiuidua: de quib⁹ p̄dicat in quid: ut inferiora ꝛ sic nō habet habitudinē solū ad supiora. ¶ Dicit aūt ꝑm ℙorphiriū q nō pōt negari quin species cōtineat idiuidua sicut cōtinet a supioribus: tñ istud nō sufficit ad soluendū nisi dicat q hic intēdit loqui de ordine p̄dicatoꝝ ꝓprie sumptoꝝ ad inuicē. Idiuiduū aūt sic nō est p̄dicabile. ¶ Secūda dif. est qz generalissima hñt habitudinē inferioꝝ respectu transcendētiū: ꝛ sic nō videt eis negāda habitudo ad supiora. ¶ Dicit aūt q talis habitudo nō est ad p̄dicabilia sicut hic accepta. ¶ Tertia dif. cum subalterna habeāt habitudinē tam ad inferiora q̄z ad supiora que istarū habitudinū est prior. ¶ Dicitur aūt q habitudo ad supiora: quia in habitudine ad illa cōstituūtur: ꝛ in habitudine ad inferiora cōstituūt. ꝛ vnūquodqz p̄us in esse cōstituit q̄z aliud cōstituat: p̄o eo q cōstituere p̄supponit esse: ꝛ sic subalterna p̄us sunt spēs q̄z genera. ¶ Quarta dif. qa genus ꝑm suā rōnē formalē ordine p̄uenit spēz sicut causa p̄uenit suū effectū ꝛ eēntialis pars suū totū: ꝛ ubicūqz erūt simul iste rōnes rō generis erit prior. ¶ Dī aūt q sic causa p̄ueuit suū effectū: tñ qñ ista cōcurrūt p̄us est vnusquisqz effect⁹ q̄z causa: p̄o eo q causare p̄cedit eē: ꝛ eo q effect⁹ a causa accipit eē

Non⁹ passus est q nō est deuenire in generib⁹ ad vnū primuu genus sicut in familijs: sed quemadmodum ait dictū est in p̄dicamētis decē sunt genera sicut decē p̄ma rerū p̄ncipia. c° eodē. Et adiūgit q siqs ea. s. decē genera entia uocet equiuoce ingt Ari. nō vnuoce nūcupabit. Et iterū adiūgit q si cēt ens vnū cōmune genus oium: vniuoce dicerent oia entia. Et

ſterum adiũgit q̄ cum ſint decem prima principia cõmunia. ſ. entis: ipſum eſt cõmune ad ipſa ſm ſolũ nomẽ ⁊ nõ ſm diffinitionis rationẽ. ¶ Ex quib⁹ dictis accipiunt quatuor philoſophica documẽta. Quorũ primus eſt q̄ ly ꝓphirius iſtũ librũ repetens fuerit platonicus in diffinitionib⁹ ⁊ ꝓprietatibus p̄dicabiliũ: tamẽ in incidẽtibus fuit peripatheticus: qr in iſta diſgreſſione hui⁹ paſſus inducit pro ſe Ari. ⁊ nõ ꝓplatonẽ: ⁊ in p̄ncipio libri idem fecit. Diffinitiones aũt iſte ⁊ ꝓprietates nõ fuerũt date primo ab Ariſtotele ſed a platone. ¶ Secũdũ do. eſt q̄ ꝓphirius fuit iſtius intentionis q̄ ens dicit equiuoce de decẽ p̄dicamẽtis: ⁊ ly aliqui nitant ipſum exponere tamẽ conſtat q̄ illa expoſitio corrũpit tertiũ qr dicit q̄ ſolũ nomẽ entis eſt eis cõmune ⁊ nõ diffinitio ſm illud nomẽ. ¶ Tertiũ documẽtũ eſt q̄ ꝓphirius allegat hic Ari. pro entis equiuocatione dicentẽ q̄ ſiquis iſta decẽ p̄dicamẽta uocet entia equiuoce ⁊ nõ vniuoce nũcupabit. Iſtud autẽ dictũ nõ inuenit in libris Ariſ. ⁊ ideo allegatio iſta nõ eſt multũ curãda. ¶ Quartũ documentũ eſt q̄ ly ꝓphirius intẽdat hic ſequi ariſtotelẽ nõ tamen intẽdit ſequi platonẽ: qr cõſtat q̄ plato poſuit vnaz boni ydeã que eſt ratio formalis: ⁊ eodez modo de ente. ¶ Sed orit difficultas que eſt ratio per quaz porphirius fuit motus ad ponẽdã iſtã equiuocationẽ. ¶ Dicit autẽ q̄ iſtã hic aſſignat qr decẽ p̄dicamẽta ſunt decẽ p̄ma rerũ p̄ncipia. ⁊ ideo ſi rõ entis foret vniuoca tũc ipſa eſſet iſtis p̄ma qr omne ſupius eſt p̄us natura ſuis inferioribꝰ. ¶ Secũda dif. ſi iſta ratio eſt demõſtratiua. ¶ Dicit autẽ q̄ non videt qr ly decẽ p̄dicamenta ſint p̄ma rerũ p̄ncipia in ordine p̄dicamentorũ ſm ſe acceptorũ: nõ tamen cõparãdo ad ordinẽ tranſcendentiũ aut ſimpliciter: alioquin nõ eſſet deuenire in vniuerſo ad vnuz p̄ncipiũ ſimpliciter primũ. ¶ Sed remanet difficultas ſi decẽ p̄dicamẽta p̃nt appellari entia equiuoce ſicut inducit Ariſtoteles. ¶ Dicit autem q̄ dicere ens equiuocũ: ⁊ dicere decẽ p̄dicamẽta entia appellari: videt oppoſitũ in adiecto: qr quecunqz plurali numero enũciant habẽt cõmune illud qõ tali noie ſignificat: ⁊ ideo nõ dicimus aial uerũ ⁊ aial pictum eſſe duo aialia ſed duas aialis acceptiones. Iſta autẽ deductio cõfirmat. Tum qr illa que ſunt diuerſarũ rationũ inquantũ talia nõ numerant: ſicut hõ ⁊ aſinus inquantũ talia non ſunt duo. ⁊ ſic de alijs. Tũ qr illa que numerant inquantũ numerant ſunt vni⁹ rõnis: ſic hõ ⁊ aſin⁹ dicunt duo aialia aut duo corpora. Tũ qr ubi ſunt plures entitates ibi eſt entitas ⁊ entitas ⁊ per conſequẽs entitas iterata. Si autẽ ſcõa nõ eẽt eiuſdẽ rõnis cũ p̄ma iã nõ eẽt entitas iterata ſed alia noua incepta. Tũ qr in ordine p̄dicamentorũ entitas per p̄ius dicit de ſubſtãtia et per poſterius de alijs ut ab omnib⁹ cõcedit. ratio aũt entis nõ põt eſſe in aliquo poſterius niſi in alio fuerit p̄ius. Alioquin ſi alia ratio in p̄ori: iam nõ eſſet poſterius in iſto q̃z in alio.

Decim⁹ paſſus eſt q̄ decẽ ſunt genera liſſima ſpecialiſſima vo in numero quodã ſunt: non tamen diffinito. Indiuidua autẽ que poſt ſpecialiſſima ſunt infinita ſunt: quapropter uſqz ad ſpecialiſſima a generaliſſimis deſcẽdẽtẽ iubet plato quieſcere. Infinita ingt enim relinquẽda ſunt. Neqz eniz eorũ poſſe fieri diſciplina. c⁹. eodez. ¶ Ex quo dicto accipiunt ſeptẽ philoſophica documẽta. ¶ Primũ eſt q̄ ſm ꝓplato-

nem: quem ſequit in iſto paſſu: decem ſunt predicamẽta: quia dicit decem eẽ generaliſſima ⁊ iſta ſunt predicamẽta ⁊ ſic patet q̄ plato ⁊ Ariſtoteles in numero predicamentorũ conueniũt. ¶ Secundũ documẽtũ eſt q̄ in vniuerſo nõ eſt dare ſpẽs infinitas: quia dicit q̄ ſpecialiſſima in numero quodam ſunt non tamẽ in diffinito. ¶ Tertiũ documentuz eſt q̄ indiuidua in vniuerſo ſunt infinita: qr dicit q̄ que ſunt poſt ſpecialiſſima infinita ſunt. ¶ Quartũ documentũ eſt q̄ iſta infinitas nõ eſt intelligẽda in actu ſz in potẽtia: quia cõmunis ſententia philoſophorũ fuit q̄ nõ eſt dare infinita idiuidua in actu. ¶ Quintum documentũ eſt q̄ infinitas ſpẽs eſſe negat non ſolum in actu ſz etiaz in potẽtia: qr eo modo quo cõcedit hic indiuidua infinita negat ſpecierũ infinitatẽ: ⁊ tamẽ ut patuit nõ ponit infinitatẽ indiuiduorum niſi in potentia. ¶ Sextuz documentũ eſt q̄ indiuidua ſunt extra cõſiderationẽ cuiuſlibet ſcientie: qa dicit q̄ in ꝓceſſu ſcientifico deſcendentẽ a generaliſſimis ad ſpecialiſſima iubet ꝓplato quieſcere. ¶ Septimũ documentũ eſt q̄ infinitorũ non poteſt eſſe noſtra ſcientia quia dicit q̄ ꝓplato aſſerit infinitorum nõ poſſẽ fieri diſciplina. Et ideo dicit q̄ infinita: qualia ſunt indiuidua: relinquenda ſunt.

Undecim⁹ paſſus eſt q̄ deſcendẽtibus ad ſpecialiſſima neceſſe eſt diuidentẽ per multitudinem ire: aſcendẽtem vo ad generaliſſima neceſſe eſt colligere multitudinẽ. Collectiuũ enim multorũ eſt ſpẽs in vnam naturã: ⁊ magis illud qõ eſt genus. ꝓpartici patione enim: inquit: ſpeciei plures homines ſunt vnus hõ. ꝓparticulares aũt vn⁹ eſt plures. c⁹. eodẽ. Ex quo dicto eliciũtur quatuor philoſophica documẽta. ¶ ꝓrimũ eſt q̄ oĩuz idiuiduorũ indiſtinctorũ ſm ſpẽs eſt vna natura ſpecifica: qr dicit q̄ ſpẽs eſt collectiuũ multorũ in vnã naturã ſpecificã. Et inde ſequit q̄ vnitas ſpecifica non ſolũ eſt in aia ſz etiaz in rerum natura. ¶ Secundum do. eſt q̄ omnium ſpecierũ indiſtinctarũ ſm gen⁹ eſt vna natatura generis: qr dicit q̄ magis eſt collectiuũ gen⁹ multorũ in vnaz naturã q̃z ſit ſpẽs: ut illud magis referat ad multa ⁊ non ad vnitatẽ: Et inde ſequit q̄ nõ ſolum vnitas ſpeciei ſed etiam generis eſt ex natura rei. ¶ Tertium documẽtũ eſt q̄ participatione ſpeciei plures homines ſunt vn⁹ hõ: Et inde videt accipi aliud argumẽtum: q̄ ſicut eſt vna cõmunis natura ſpecifica: ita eſſet vnũ cõmune ſuppoſituz illius nature: qr hõ eſt nomẽ ſuppoſiti ſicut humanitas ſignificat humanã naturã. ¶ Quartum documẽtũ eſt q̄ in particularib⁹ diuiſis vn⁹ hõ eſt plures: qr vn⁹ ꝑz ſpeciẽ diuidit in plures ſm numerũ. ¶ Intelligendũ tamẽ eſt q̄ vnitas ſpecifica ⁊ generis que hic ponũtur in natura cõfirmant quadrupliciter. ꝓprimo qr cũ vnũ oppoſitũ eſt in natura ⁊ reliquũ. Idẽ autẽ ⁊ diuerſum ſunt oppoſita modo cõtrario circa vnũ quodqz: ⁊ ideo cũ diſtinctio ſpecifica ⁊ generis ſit in rerũ natura inter indiuidua diuerſarũ ſpecierum ⁊ generuz: oportet ut ſit ibi vnitas generis ⁊ ſpeciei. ¶ Secũdo qr a quibuſcũqz auferẽt vnũ cõtrariorũ immediatorũ introducit reliquũ: alioquin nõ eſſent immediata: ſed idẽ ⁊ diuerſum ſunt imediata contraria. ergo ſi diſtinctio ſpecifica in re auferẽt ab indiuiduis eiuſdẽ rõnis: neceſſario in re introducit vnitas ſpecifica uel idẽtitas. ¶ Tertio qr idẽ ⁊ diuerſum in genere ſunt imediata circa genus: ſicut egritudo ⁊ ſanitas circa animal. Et iõ ſicut ablata egritudine

egritudine necessario introducitur sanitas in re: sic remota distinctione generis a speciebus que po nuntur in eodē genere: inducitur opposita idētitas. ¶ Quarto quia vnū ⁊ multa sunt priuatiue opposi ta: que sunt euidentius imediata circa totum ens ⁊ circa quālibet eius portionē. Cum ꝓuatiua formali ter sumpta sint ꝓtradictoria: ⁊ ideo cū illa que sunt infra speciem aliquā nō sint multa ſm spēz oportet ꝙ sic sint vnum: ⁊ ita de genere.

Duodecimus passus est ꝙ semꝑ in plres species diuisio generis est. capl'o eodē. Et istius rō est: qr ois diuisio tēdit ad pluralitatē: ⁊ tūc eadē rō ne diuisio speciei semper esset in plura indiuidua. ¶ Sed orit dif. qr est dare speciē que nō habet ni si vnū indiuiduū sicut fenix dicit vnica esse. ¶ Di cit aūt ꝙ lz sit vnica in actu tū plures in potētia na turali: cū vna post alia generet. Et diuisio respicit ea que sunt in potētia: cū talia recipiāt spēi p̄dicati onē: similiter ⁊ generis. Unde sicut rosa in actu est flos ita rosa in potētia. ¶ Secūda dif. est qr in in corruptibilib⁹ est dare vnicū indiuiduū vnius spe ciei: sicut patet in sole ⁊ luna que sunt perpetua: et ideo nō sunt alia in potētia naturali de qua tractāt philosophi. ¶ Dī aūt ꝙ tunc talis spēs nō diuidit in indiuidua sed remanet indiuisa: ⁊ adhuc saluat ꝙ semꝑ diuisio spēi est in plura indiuidua. ſ. qū diui dit. ¶ Tertia dif. est qr tūc diffinitio data de spe cie saluari nō pōt: cū dicit ꝙ spēs est que p̄dicat de plurib⁹ differētib⁹ numero in eo ꝙ quid: cum talis spēs nō dicat neqz in actu neqz in potētia de pluri bus numero differētib⁹. ¶ Dicit ꝙ lz in potentia naturali nō sunt plura indiuidua sub tali specie: bñ tū in potētia obiectiuali per quā pōt saluari diffini tio in eis. ¶ Quarta dif. est qr nōnulli ginnosophi ste ponūt ꝙ in imaterialib⁹ sub vna spē nō pōt eē ni si vnuz in indiuiduū per potētiā aliquā naturalem uel supnaturalē. ¶ Dicit aūt ꝙ oportet ꝙ isti intimāt istā diffinitionē spēi que fuit data a platone et ab aristotele tanqz vnū de p̄mis p̄ncipijs philoso phie. ¶ Sed remanet dif. si isto modo pōt esse ge nus cū vnica specie sicut spēs ad indiuidua. ¶ Di cit aūt ꝙ nō videt. Rō. qr sicut spēs requirit multa indiuidua in potētia aliqua aut in eē quiditatiuo et nō in actu: ita ⁊ genus respectu specierū. ¶ Secun da diffi. si est in vniuerso aliquod genus qđ habeat actu vnā tm̄ spēm: sicut spēs fenicis actu habet ni si vnicū indiuiduū. ¶ Dicit aūt ꝙ istud nō est vsqz quaqz ꝑspicuū in sensibilib⁹: quoꝝ differētie quidi tatiue sunt nobis occulte: tū cū substātia dicat diui di per corporeū ⁊ incorporeū spūs cōstitut⁹ per istā differētiā nō habet nisi vnā spēm ſm illos qui po nunt oēs angelos eiusdē spēi. ¶ Tertia dif. est si rō spēi pōt saluari in vnico indiuiduo existēte in actu. ¶ Dicit ꝙ sic nullo existēte in actu: qr cū dicit p̄di cari spēs de plurib⁹. istud vbū p̄dicari itelligit ſm aptitudinē nō ſm actū: ꝓz oēs philosophos. Illa au tē que sunt in potētia sunt apta nata p̄dicari sic sunt apta nata existere. ¶ Quarta diffi. est si rō generis eodē modo pōt saluari sine illa spē existēte in actu. ¶ Dicit aūt ꝙ sic per solas spēs existētes in poten tia plures: qr vniuersale est qđ est aptū natū in plu rib⁹ eē: ⁊ natura generis sic sumpti in potētia cū su is specieb⁹ est apta nata in plurib⁹ eē ⁊ sic est vniuer sale: ⁊ nō nisi genus ut patet inductiue per quinque vniuersalia aut predicabilia dicta superius.

Tertiusdecimus passus est ꝙ oportet equa de eqs p̄dicari: ut hinibile de equo. aut maiora de minorib⁹: ut aial de hoīe. maiora vō de maiorib⁹ minime: qr nō dicimus inqt aial eē ho minē quēadmodū dicimus hoīez eē aial. cō. eo. Ex quo passu accipiunt duo philosophica documenta. ¶ Primū est ꝙ in subordinatis p̄dicabilib⁹ supio ra sunt iferiorib⁹ maiora: qr dicit ꝙ oportet maiora de minorib⁹ p̄dicari: accipiēdo maiora pro supio rib⁹ ⁊ miora pro iferiorib⁹ sicut patet in datis exēplis Et ista maioritas accipiēda est extēsiue ſm ambitū ⁊ nō intēsiue. ¶ Secūz do. est ꝙ illa que sunt idē ꝙuer tibiliter sunt adeqta: qr hic uocās ꝙuertibilia adeq ta dicit ꝙ oportet equa de equis p̄dicari: dicunt au tē ista equa ſm ambitū ⁊ nō ſm pfectionē: ⁊ isto mō idētitas adequata. ¶ Sed ꝓtra istū passum arguit quadrupliciter in eo ꝙ dicit iferiora de supiorib⁹ minime. Primo per actū diuisionis: qr cū diuidit aial per rōnale ⁊ irrōnale dicit ꝙ aial aliud rōnale aliud irrōnale: ⁊ sic utrūqz iferius dicit de supiori di uisiue. ¶ Secūdo per actū diffinitionis qr cū dicit ꝙ hō est aial rōnale supponit hoc aial rōnale eē sic oīs cōplexio p̄supponit suos terminos. Uñ qui p̄di cat aliqd de hoie albo: suppōit ꝙ hō sit alb⁹. ¶ Ter tio per actū ꝙuersionis: qr si ꝙuertēs est uera ꝙuersa debet eē uera. Cū aūt dicit oīs hō est aial: ista ꝙuer tit in hāc quoddā aial est hō per accidēs ⁊ ibi p̄dica tur iferius de supiori: ⁊ tm̄ valet sicut ista aial est hō quātū ad ꝙuersionē. ¶ Quarto per actū syllogistice deductionis qr sic arguit in tertia figura: oē rōnale est hō: oē rōnale est aial: ergo aial est hō. ¶ Dicitur aūt oīb⁹ istis ꝙ ista est uera p̄dicatio in qua iferi⁹ de supiori particulariter aut idiffinite sumpto p̄dicat: ⁊ tū regula platonica in isto passu iducta nō fallit: qr itēdit loqui de p̄dicatione per se: qualis est supioris de iferiori: aut passionis de subiecto: qr iferius de supiori p̄dicat per accidēs: accidit enim aiali ut sit hō siue hoc aial. ¶ Sed orit dif. si illa que p̄missa sunt possum⁹ redigere in obsequiū xp̄i. ¶ Dicit au tē ꝙ sic oia: ⁊ spāliter passuz p̄cedētē in quo fuit ostē sum ꝙ nulla pōt eē spēs que nō sit apta nata p̄dicari de plurib⁹: ⁊ iō natura solis nata est eē in plurib⁹ idi uiduis: ⁊ lune: ⁊ ista potētia frustra eēt nisi foret aliq causa per quā posset redigi ad actū. Et tūc sequunt due ꝯclusiones fidei xp̄iane ad reducēdum philoso phātes. ¶ Prima est ꝙ de⁹ nō agit causando mū dū de necessitate nature: qr tūc fecisset quicquid fa cere potuisset: ⁊ iō cū natura solis posset eē in pluri b⁹ idiuiduis fecisset multos soles. ¶ Secūa cō. est ꝙ deus posset aliū mūdū distinctū numero facere ab isto: qr natura specifica istius est cōmunicabilis plurib⁹ idiuiduis ut pōt argui in p̄ncipalibus eius partibus sicut fuit argutum de sole.

Quartusdecim⁹ passus est iste ꝙ de q- b⁹ spēs p̄dicat de his necessario ⁊ spēi gen⁹ ⁊ gene ris genus usqz ad generalissimū. cō. eo. Ex quo dic to platonico videt extrariisse Ari. illā regulā quaz ponit in p̄dicamētis. ſ. qū alter de altero p̄dicat. ut de subiecto: qcqd p̄dicat de p̄dicato ⁊ de subiecto p̄ dicat. ¶ Et ſm eūdē modū accipiunt quatuor cō binationes regularū ad opposita relatiue. Quarū p ma est qcqd est supius supiore est supius iferiore: ⁊ qcqd est iferius iferiore est iferius supiore: qr sic te net ista. ¶ Secūa est qcqd est mai⁹ maiore est mai⁹

minore. ꝛ qcqd est minus minore est minus maiori per eũdẽ modũ. ¶ Tertia regula est ꝙ qcqd est pri⁹ ꝑore est ꝑus posteriore: ꝛ qcqd est posteri⁹ posteriore est posteri⁹ ꝑori: per eũdẽ modũ. ¶ Quarta regla est qcqd ꝓtinet ꝓtinẽs: ꝓtinet ꝓtẽtũ: ꝛ qcqd ꝓtinet a ꝓtẽto ꝓtinet a ꝓtinẽte. Et ꝑm illũ modũ accipit illa regula: qcqd est causa cause: est causa causati: qꝛ oẽs iste hñt equalẽ cuidẽtiã cũ regula ꝑma que est platonis: ꝛ per idẽ mediũ deducũtur. ¶ Sꝫ orit dif. vñ hñt cuidẽtiã oẽs iste regule. ¶ Dr autẽ ꝙ ex hoc ga qcqd est ultra cõparatiuũ inq̃tũ cõparatiuus: est ultra ei⁹ positiuũ ꝙ supponit cõparatiuus ubi est comparatio: ubi aũt nõ est: sicut in ꝓtinẽte ꝛ contẽto: tũc mediũ ꝓtinẽs se habet ad cõtentũ per modũ cõparatiui: ꝛ ad aliud ulteri⁹ ꝓtinẽs sic̃ ultra cõparatiuũ.

Quintusdecim⁹ passus est ꝙ idiuidua dicũtur huiusmodi qñ ex ꝓprietatibus ꝓsistit vnũ quodq̃ eox̃: quox̃ inqt collectio eadẽ nunq̃ in alio erit: socratis eni ꝓprietates nunq̃ in alio erũt particulariũ. c°. eo. Ex quo passu accipiunt duo philosophica documẽta. ¶ Primũ est ꝙ collectio accidẽtaliũ ꝓprietatũ vni⁹ idiuidui nunq̃ erit in alio idiuiduo: qꝛ. ſ. quodlibet idiuiduũ habet aliqđ accidẽs qđ aliđ nõ habet. ¶ Scđꝫ do. est ꝙ opinio fuit porphirij ꝙ iste ꝓprietates idiuiduox̃ accidẽtales eẽnt causa ꝛ rõ idiuiduationis ipsius substãtie: qꝛ dicit ꝙ vnũqđq̃ idiuiduox̃ ex istis ꝑpetatib⁹ ꝓsistit. ¶ Jsta tñ opio cõiter nõ tenet quadrupli rõne: quarũ ꝑma talis est: qꝛ substãtia est causa oĩũ accidẽtium: ꝛ nõ põt causare nisi idiuiduata sit ipsa substãtia: ergo cũ causa inquãtũ talis p̃cedat effectũ: ipsa substãtia añ eẽ accidẽtiũ erit idiuiduata. ¶ Et ꝓfirmat qꝛ accidẽs singulare nõ põt recipi nisi in subiecto singulari ergo substãtia ut receptiua cuiuslibet accidẽtis est idiuiduata: ꝛ sic nõ idiuiduat per eius receptionẽ. ¶ Scđa rõ qꝛ tot⁹ ordo p̃dicamẽti substãtie ꝑuenit totũ ordinẽ alioꝝ p̃dicamẽtoꝝ que sunt accidẽtia. Sꝫ ordo p̃dicamẽtalis ducit usq̃ ad idiuiduа sicut ad ultima: ergo idiuidua substãtie sunt ꝑora accidẽtib⁹ oĩb⁹ ꝑm naturã. ¶ Tertia rõ: qꝛ qualis est ordo eẽntialis iter ulˈia: talis est iter ipsoꝝ idiuidua: cũ ordo eẽntialis ꝓsequat rõnẽ formalẽ: ꝛ tota rõ formalis ulˈis seruet in idiuiduo. Et iõ cũ p̃dicamẽtũ subẽ ordine eẽntiali ꝑueniat alia p̃dicamẽta ꝑm naturã: idiuidua subẽ erũt accidẽtib⁹ ꝑora. ¶ Quarta rõ est qꝛ quodlibet idiuiduũ de genere subẽ hꝫ cẽ per se in p̃dicamẽto subẽ: cũ recipiat ei⁹ p̃dicationẽ qditatiue. Si aũt fiet idiuiduũ subẽ p accidẽs: tũc non per se sꝫ per accidẽs foret in illo genere. ¶ Et ꝓfirmat qꝛ nullũ accidẽs dr in qd de idiuiduo subẽ ꝛ ꝓstituti nũ dr in qd de ꝓstituto. Et iterũ subã nõ dr in qd de aliquo per accidẽs ꝓstituto. Et iõ videt ꝙ hic nõ est admittẽdus dñs porphiri⁹. qꝛ illud dixit a se: nõ ut habuit a platone uel ab aristotile nisi forte intelligat per istas ꝓprietates hecheitates que sunt de genere subẽ admodũ dr̃iarũ diuisiuarũ spẽi. ¶ Sꝫ orit dif. q̃stũ ad ꝑmũ documẽtũ: que sunt iste ꝓprietates quarũ collectio nõ põt eẽ in alio idiuiduo. ¶ Dr autẽ ꝙ ꝑm ꝙ ipse videt itẽdere nõ sunt accidẽtia que ꝓsequunt spẽꝫ inq̃tũ est talis natura: sicut eẽ bipedẽ hoiez: aut erectũ: qꝛ talia sunt eadẽ in oĩb⁹ idiuiduis. sꝫ de illis que ꝓsequunt idiuiduũ ꝛ sunt septẽ: ut sunt loc⁹: tps: forma: figura: cogmẽ: sanguis: patria sunt septẽ que nõ sunt vni⁹ ꝛ alteri⁹. ¶ Scđa diffi. cũ dicit ꝙ nõ ꝑñt eẽ oĩa in aliquo idiuiduo: si itendit de eisdẽ ꝑm spẽꝫ aut numerũ. ¶ Dr ꝙ ꝑm spẽm: qꝛ in oĩb⁹ accidẽtib⁹ generaliter istud est uerũ ꝙ idem numero nõ põt eẽ in diuersis. ¶ Tertia dif. qꝛ videtur ꝙ duo oua aut duo triãguli eiusdẽ spẽi habeant oĩa accidẽtia in spẽ silˈia: ꝛ sic nõ erit uerũ qđ supponit. ¶ Dr aũt ꝙ ꝛ forte oĩa accidẽtia absoluta eiusdẽ spẽi possint eẽ in duob⁹ idiuidnis: nõtñ respectiua in istis. vñ duo oua quãtũ silˈia siue ꝓformia sint: tñ differũt spẽ ꝑm situ qꝛ vnũ a dextris aliud a sinistris: aut sursum aut deorsum: ꝛ sic de alijs q̃stunq̃ silˈib⁹. ¶ Quarta dif. si ꝑ istã distinctionẽ specificã ac cidẽtiũ talia idiuidua a nobis discernunt. ¶ Dr ꝙ sic. vñ si successiue videant in eodẽ situ duo penit⁹ silˈia nunq̃ poterimus distinguere iter ipsa. Et ꝑm istũ modũ posset sustineri porphiri⁹ ꝙ eẽnt talia accidẽtia causa idiuiduationis q̃stũ ad noticiã nr̃am.

Sextusdecim⁹ passus est ꝙ genus est qđã totũ: idiuiduũ aũt pars: spẽs aũt totũ ꝛ pars: ꝫ pars qdẽ alterius: alterius vo totũ. c°. eodẽ. ¶ Sed orit dif. quõ idiuiduũ põt eẽ pars spẽi: cũ se hẽat per iclusionẽ ꝛ additionẽ ad ipsam: spẽs eni icludit in suo idiuiduo: ꝛ indiuiduũ addit ad ipsum hecheitatem. ¶ Dr aũt ꝙ idiuiduũ ꝛ spẽs ꝑñt ad iuicẽ dupliciter ꝓsiderari seu cõparari: aut extẽsiue: ꝛ sic spẽs icludit idiuiduũ ꝛ se hꝫ per additionẽ ad ipsum: qꝛ se extendit ad ipsuꝫ ꝛ ultra ꝓtinẽdo: aut itẽsiue: ꝛ sic idiuiduum icludit totã ꝑfectionẽ spẽi ꝛ addit gradũ hecheitatis: ꝛ iõ extẽsiue spẽs est totũ ꝛ idiuiduũ pars: ꝛ itẽ siue ecõuerso. ¶ Scđa dif. est quõ spẽs põt eẽ pars generis cũ genus ꝛ dr̃ia ꝓstituãt speciẽ sicut partes. ¶ Dr ꝙ nõ est incõueniẽs idẽ eẽ eiusdẽ totũ ꝛ parrẽ ꝑm diuersos modos totius ꝛ partis: Nũc autẽ in toto eẽntiali ꝛ partibus eius spẽs est quoddã totuꝫ cuius partes sunt genus ꝛ dr̃ia: qꝛ eẽntialiter ipsum ꝓstituũt. In toto aũt ulˈi ꝛ eius parte genus est totũ ꝛ spẽs eius pars subiectiua: ꝛ sic loquitur in ꝓposito. ¶ Tertia dif. est qꝛ oẽ totũ est mai⁹ sua parte: ꝛ idẽ ꝛ eodẽ mõ nõ põt eẽ maius ꝛ minus ꝛ sic nec totũ ꝛ pars respectu eiusdẽ. ¶ Dr ꝙ hꝫ ꝑm eũdẽ modũ q̃ztitatis idẽ eodẽ mõ nõ possit eẽ maius ꝛ minus: tñ hñ ꝑm diuersos modos: sicut hõ est minor bruto ꝑm q̃ztitatẽ molis: ꝛ maior eo ꝑm q̃ztitatẽ vtutis ꝛ ꝑfectiõis: ꝛ ita gen⁹ est mai⁹ spẽ ꝑm cõitatẽ: ꝛ min⁹ ꝑm eẽntialẽ ꝑfectionẽ: cũ spẽs totã ꝑfectionẽ ei⁹ icludat qditatiue seu diffinitiue. ¶ Quarta dif. qđ istoꝝ excedit aliud simpliciter oĩa cõpẽsando. ¶ Dr aũt ꝙ spẽs simpliciter videt gen⁹ excedere: qꝛ excessus generis respectu spẽrũ nõ est nisi per sua posteriora in quãtũ per ambitũ suũ ad plura iferiora extẽdit. Excessus aũt spẽi respectu generis est per ꝑora: ga per partes ei⁹ eẽntiales: ꝑora aũt sunt eẽntialia ꝛ nõ posteriora: ꝛ excessus in eẽntialib⁹ est maior q̃z in non eẽntialib⁹. ¶ Sꝫ remanet dif. si genus p̃dicaꝫ de qualibet spẽ seorsum accepta ꝑm totũ ambitũ suuꝫ. ¶ Dr aũt ꝙ nõ: qꝛ cũ ambit⁹ generis sit eius ꝓtinẽtia tũc ꝑm totã suã ꝓtinẽtiã respiceret vnã spẽꝫ tñ: ꝛ sic eẽt p̃dicatio adequata sicut vnũquodq̃ ꝓtinens est adequatũ qñ aliud recipit ꝑm totã ꝓtinẽtiã suaꝫ. ¶ Scđa dif. est si genus de qualibet spẽ dr ꝑm partẽ ambitus sui. ¶ Dr aũt ꝙ sic: qꝛ cũ ambitus sit respectus ꝓtinẽtis generis ad spẽm: respectu cuiuslibet spẽi est alia ꝛ alia ꝓtinẽtia: cũ respect⁹ ex terminis diuersificent: ꝛ iõ cũ totalis ambit⁹ generis ex talibus respectibus aggregẽt: oportet ut ꝑm aliã ꝛ aliã huius ambitus partẽ ista p̃dicatio attẽdatur.

¶ Tertia

¶ Tertia dif. est si genus de qualibet specie dr̃ ꝑm se totū. ¶ Dr̃ aūt q̄ sic: q̄ tota rō diffinitiua cuiuslibet generis saluaf in qualibet eius spē: ⁊ ubi est tota diffinitio: oportet ut sit totū diffinituz ibi. Et ita de spē respectu idiuiduoꝝ eadem rōne. ¶ Quarta dif. est q̄ cū ambit⁹ generis sit respect⁹ fundat⁹ in ipso genere sicut respect⁹ ꝓtinētie fundaf in ꝓtinente. iō ubi est genus ꝑm se totū ibi est tot⁹ eius ambit⁹ sicut respect⁹ in eo fundat⁹ ⁊ iō tot⁹ ambit⁹ in qualibz spē. ¶ Dr̃ aūt q̄ lz forte tot⁹ ambit⁹ generis erit in qualibet spē formaliter ⁊ subiectiue: cū cōitas generis ⁊ ei⁹ cōicabilitas sit per se passio ei⁹: tñ talis ambit⁹ nō est in ea terminatiue: ⁊ iō q̄ ad ipsam totus ambit⁹ nō termiaf nō ꝙz totū ambitū de ipsa p̄dicaf.

Decimusseptim⁹ passus est q̄ quedaz sunt dr̃ie que faciūt alteratū: ⁊ quedā faciūt aliō. c°. 3°. Et dr̃ie faciētes alteratū sunt que faciūt diuersitatē accidētalē. Ille autem que faciunt aliud sunt ille que faciunt diuersitatē eētialē. ¶ Sz orik dif. q̄ ꝙgregatiuū ⁊ disgregatiuū sunt dr̃ie accidētales: ⁊ tñ faciūt aliud: cū albedo ⁊ nigredo per istas dr̃ias ꝓstituta differāt eētialiter. ¶ Dr̃ aūt q̄ iste dr̃ie lz sint accidentales ut cōparaf ad subiectū: tñ in ꝓp̄rio genere qualitatis sunt eētiales. ¶ Scōa dif. q̄ rōnale ⁊ irrōnale sūt dr̃ie eētiales: ⁊ tñ nō faciūt aliō gen⁹ cui adueniūt: cū genus ꝑm se semꝑ sit idē eētialiter respectu oium spērū. ¶ Dr̃ aūt q̄ iste dr̃ie nō faciūt aliud illud cui adueniūt sicut p̄rigito: ut est genus: ꝙz illud cui adueniūt sicut ꝓstituto sicut est spēs. ¶ Intelligēdū tñ est q̄ in eodē textu ꝓsequēs mēbꝝ dr̃iarū que faciunt aliud ponit duos act⁹ ordinatos qui fiūt ex ipis. Quoꝝ p̄mus est diuisio generis. Scōs est ꝓstitutio diffinitionis. vñ dicit q̄ ꝑm dr̃ias que faciūt aliud fiūt diuisiones generū ⁊ assignationes diffinitionū que sunt inqt ex genere ⁊ huiusmodi differētijs. Ex quo dicto eliciunf due vulgate cōclusiones: quaruz p̄ma est q̄ diffinitio qditatiua de qua hic loquitur ex genere ⁊ differētijs diuisiuis ipsius generis constat q̄: hoc dicit explicite. Secūda ꝓclusio est q̄ sola species diffinitur tali diffinitione: q̄ sola spēs habet genus ⁊ tales differentias sui constitutiuas.

Decimusoctau⁹ passus est q̄ sunt quedā dr̃ie separabiles: ut albū ⁊ nigrū: ⁊ quedā inseparabiles. Inseparabiliū quedā sunt per se: sicut rōnale ⁊ irrōnale mortale ⁊ disciplinе pceptibile. Et quedā per accidēs sicut simū aqlū. c°. eodē. Et adiūgit q̄ istarū dr̃iarū ille que sunt per se in substātie rōne. i. diffinitione qditatiua accipiunf: ⁊ nō ille que sunt per accidēs. Ex quo dicto accipiuntur duo philosophica documēta. ¶ Primū est q̄ mortale est dr̃ia eētialis hois. q̄ hic ponitistā dr̃iaz iter illas que ingrediunf diffinitionē. ¶ Scōz do. est q̄ pceptibile disciplinе est talis dr̃ia qditatiua: q̄ hic iter illas eā enumerat. ¶ Sz orik dif. quō mortale pōt eē dr̃ia per se que facit adeē cū sit hois destructiua. ¶ Dr̃ aūt q̄ lz mors ꝓuet hois eē: tñ mortalitas nō p̄riuat imo supponit: q̄ mortalitas dic̄ aptitudinē ad moriēdū: ⁊ ista aptitudo dicit aliqd positiuū: ꝙuis dicat ordinē ad ꝙuationē. ¶ Scōa dif. cū ois aptitudo sit posterior natura in qua fundaf que dicif apta nata: quō mortalitas que ponif aptitudo nature humane pōt eē ei⁹ dr̃ia ꝓstitutiua: ꝑsertim cū ois talis dr̃ia sit ꝓr eoqō facit adeē. ¶ Dr̃ aūt q̄ nulla talis aptitudo pōt poni dr̃ia per se qditatiua: quāuis per ipsam circūlogmur dr̃iaz talē: quēadmodū per bipedē. ¶ Tertia dif. qd dicit ista mortalitas in hoie ¶ Dr̃ aūt q̄ ei⁹ per se passionē: cū dicat naturalem hois aptitudinē sicut risibilitas: ꝙz iō mortalitas nō est ꝓp̄ria passio ei⁹ sed corporis aiati q̄: cē tale aptū natū est mori per separationē qualēcūqz aie a corpore. ¶ Quarta dif. est quō pōt esse per se passio hois ista mortalitas cū ſbiectū nullū possit cē sine sui per se passione: ⁊ tñ ꝑm fidē xp̄ianā xp̄s nūc est imortalis ⁊ nos oēs post futurā resurrectionē erimus imortales. ¶ Dr̃ aūt q̄ lz tūc simus futuri imortales ꝙz qd i. in ordine ad agēt̄ia causata que nō poterūt de facto infligere mortē: tamē semꝑ remanebit aptitudo mortis in ordine ad causaz p̄mā: que semꝑ poterit aiaz a corpore separare: ⁊ etiā nature non repugnat ex se hoc respectu naturaliū agēt̄iū. ¶ Sz remanet dif. de alia dr̃ia secūda que dr̃ pceptibile disciplinе si ista est qditatiua. ¶ Dr̃ aūt q̄ nō q̄: dicit potēt̄iaz receptiuā respectu disciplinе. ois aūt potēt̄ia est posterior suo fundamēto sicut supra patuit de aptitudine. ¶ Scōa dif. est q̄: disciplie pceptibilitas est rōnabilitas quedā. cū act⁹ disciplinе sit act⁹ rōnis: ⁊ tñ nullus dubitat qn rōnale sit differēt̄ia qditatiua. ¶ Dicif aūt q̄ eodē modo de rōnali ꝓut dicit aptitudinē ad actū rationis ut magis infra patebit.

Decimusnonus passus est q̄ cum dr̃iarū iseparabiliū quedā sint per se ⁊ quedā per accidēs: ille que sunt per se nō recipiūt magis ⁊ minus: ꝙz bene ille que sunt per accidēs. c°. eodē. Et istud dictū p̄mū ipse declarat triplici rōne. ¶ Quarū p̄ma est q̄: genus nec magis nec min⁹ p̄dicabif de eo cuius fuerit genus nec generis dr̃ie ꝑm quas diuidif genus. Ex quo dicto accipif talis rō: illud qō nō p̄dicaf ꝑm magis ⁊ minus nō recipit magis ⁊ min⁹: cū p̄dicari sit ꝑm eē: ꝙz genus ⁊ eius dr̃ia nō p̄dicanf ꝙz magis ⁊ minus. ergo nō suscipiūt magis ⁊ minus. ¶ Scōa rō illi⁹ est q̄: dicit q̄ iste dr̃ie sūt que vnius cuiusqz rōnē cōplēt. Et tūc sic arguif. Illa q̄ ꝓstituūt diffinitionē cōpletiue nō suscipiūt magis ⁊ minus: ⁊ ista nō ꝙz euidētiā nisi supponēdo q̄ diffinitiua rō nō recipit magis ⁊ min⁹: ꝙz rō diffinitia ut supra ostendit cōplef per istas dr̃ias: ergo nō recipiūt magis ⁊ minus. ¶ Tertia rō quā assignat est q̄: dicit q̄ esse vnicuiqz vnū ⁊ idē: neqz itēsionē neqz remissionē suscipiēs est. vñ arguif sic: nihil pōt itēdi aut remitti in ordine ad illud cui est idē. Sz iste dr̃ie sunt idem cū illis de quo dicunf eētialiter: ergo nō pōt itēdi ⁊ remitti in ordine ad ipsa. ¶ Sz orik dif. q̄: iste rōnes ita vidēnf ꝓcludere in accidētalib⁹ differētijs sicut in substātialib⁹ cū in accidētalib⁹ ita sint idē genus ⁊ differētia cū illis de qb⁹ p̄dicanf sicut in substātialib⁹. ¶ Dr̃ q̄ sic in substātialib⁹ nō est magis ⁊ minus suscipe in ordine ad supiora ita nec in accidētalib⁹: q̄ albedo nō pōt eē magis nec min⁹ color: aut magis ⁊ minus albedo: ꝙuis subiectū possit cē magis aut minus albū. Et iō nō ꝑm se sed in ordine ad subiectū recipiūt ista magis ⁊ minus isto modo. ¶ Scōa dif. est q̄ accidētia separata ꝑm fidē catholicā in eucharistia intēdunf ⁊ remittunf: ⁊ sic habeē magis ⁊ minus in tali forma ꝑm se ⁊ nō solū in ordine ad subiectū. ¶ Dr̃ aūt q̄ lz talia accidētia itēdantur ⁊ remittanf ꝑm suā naturā ut separata sunt a ſbiecto nō tñ ꝑm ordinē suū qditatiuū. ꝑm quē fit p̄dicatio supioris de iferiori: ⁊ istud est qō hic itēdit excludere. Et sic patet quō redigimus oēz itellectū in

obsequiū xpi ut vitas naturalr nata a vitate credita nō discordet. ¶ Sz remanet dif. qz tūc eodē mō videt negari itēsio ⁊ remissio a billis differētijs que sūt de generib⁹ accidentiū sicut in illis de genere subē ¶ Dicit aūt q uerū est quātū ad rōnes qditatiuas: tn qz subales nō hnt subiectū ad qō cōparent ut alie que itēsionē pstituūt: ⁊ qz psistunt fm suas hecceitates: iō nō intēdunt ⁊ remittunt sicut ille.

Vicesimus passus est q q̄dā sūt dīe diuisiue generū ⁊ quedā pstitutiue spēr̄ū. Et adiungit q eedē dīe sunt diuisiue generū ⁊ pstitutiue siue cōpletiue spēr̄ū. c°. eodē. ¶ Et si dicat qz dicit in p̄ncipio q dīarū alie sunt per quas genera diuidunt: ⁊ alie sūt per quas ea que diuisa sunt. i. diuidētia specificant. forte vult distinguere iter dīas specificas ⁊ alias que diuidūt ipsam spēz spālissimā ⁊ pstituūt ipsa indiuidua. ¶ Sz ozit dif. si ois dīa est diuisiua generis. ¶ Dr aūt q nō ille dīe in quas diuidit ens anteq̄z cadat in. x. p̄dicamēta: ut q̄ diuidit in absolutum ⁊ respectiuū: qz imediate diuidūt ens qō nō est gen⁹ ⁊ pstituūt aliqd qō est supra oē genus ut est absolutū ⁊ respectiuū: ⁊ similiter ille dīe per quas natura spēi spālissime ꝺtrahit ad idiuidua que nō sunt generis diuisiue. ¶ Scōa dif. est si ois dīa est pstitutiua speciei. ¶ Dr aūt q nō ille que sunt trāscēdētes: qa ibi nulla est spēs. nec ille que sunt idiuiduales de q̄bus est nūc dictū. Et iō cū dr q dīe sunt diuisiue generū ⁊ pstitutiue spēr̄ū est itelligēdū de limitatis in genere ad dīam trāscēdētiū: ⁊ de qditatiuis: ad dīaz p̄prietatū idiuidualiū siue dīarū que nō sunt qditatiue. Silr dīe per quas natura specifica ꝺhit ad idiuidua nō sunt generis diuisiue. ¶ Tertia dif. est si dīa ultima que ponit in diffinitione quertat cū diffinito que uocat specifica. ¶ Dr aūt q sic: qz cū diffinitio p̄cedat a magis coīb⁹ ad minus coīa: si ultia dīa in plus se hīet: tūc tota diffinitio eēt in plus q̄z diffinitū: ⁊ si diffinitū in plus: illa in min⁹. ¶ Quarta dif. qz cū ultima dīa hoīs ponat rōnale aut mortale fm diuersitatē op̄. ⁊ tn nulla istarū quertitur cuz hoīe: cū ultra hoīez bruta sint mortalia: ⁊ ultra ipm angeli sunt rōnales. ¶ Dicitur antē neutra istaruz p̄prie fm se accepta est ultima q̄z⁹ per alterā istarū circūloquimur differentiā simpliciter ultimam.

Vicesimus primus ¶ Passus est q dīa est qua abūdat species a genere: hō enī ab aiali plus hz rōnale. c°. eo. Et istud dictū nō est subintelligendū q spēs abūdet dīa a genere. i. q abūdātius hēat eā q̄z gen⁹ qz hic itēdit q genus ea caret. Nec est itelligēdū q ea abūdat a genere quasi ab eo eā recipiat: qz illā qua caret nō pōt dare. Sz est itelligēdū q spēs abūdat dīa a genere. i. sic genus ipsas nō hz: qz istū sensum sequētia manifestāt cū dicit: nā vñ hēbūt dīas. s. ipsa genera. ¶ Et ut iste passus redigat in obsequz xpi: isto mō itelligit illud Saluatoris vbū de phariseo ⁊ publicano: descēdit hic. s. publicanus in domū suā iustificat⁹ ab eo. i. ita q nō ille: ⁊ sic spēs hz dīaz a genere. s. remouēdo eā. ¶ Et q gen⁹ nō hēat dīas p̄bat in eodē p̄cessu q̄druplici rōne ibi tacta. ¶ Prima est q gen⁹ nihil harū est. s. dīarū utpota aial qō est genus nō est rōnale nec irrōnale. Illoqn cū ipm includat in oi spē sua: ois spēs eēt rōnalis aut ois irrōnalis. Et iō si nihil eoz est nec aliquā ēntialiter earū hz sicut est hītētio. ¶ Scōa rō quia si genus hīet vnā dīaz eadē rōne hīet aliā: cū sit ad ipsas fz se indifferēs: ⁊ eadē rōne oēs: qō videt icōueniēs tantā multitudinē dīarū in eadē qditate icludi. ¶ Tertia rō est qz sicut illa que hnt ⁊ is ūt actu hnt simpliciter: ita illa que hnt in potētia hnt tn fm qd ⁊ nō simplr: sz gen⁹ nō hz dīas nisi in ptāte. i. in potētia sicut ideterminatū est in potētia ad determinari ergo simplr nō hz eas. ¶ Quarta rō est qz sic er his que nō sunt nō pōt fieri aliqd ita oppositā nō p̄nt ēe circa idē simul ⁊ iō cū dīe sint oppōite nō p̄nt includi in eadē simplici generis ēntia. ¶ Intelligēdū tn est q ex isto passu accipiunt duo philosophica documēta. Quox p̄mū est q dīa nō p̄dicat de genere. qz genus nō hz dīaz aliquā: ⁊ tn genus subiectū hz i se suū formale p̄dicatū. ¶ Scōz do. est q genus nō p̄dicat de dīa: qz si p̄dicaret de ea ut dicēdo: rōnale est aial tūc p̄uersione facta simplr: aial eēt rationale ¶ Sz ozit dif. qz supr⁹ fuit oīs ū q iferiora de suprib⁹ aliquo mō p̄dicant ⁊ spāliter in generib⁹ ⁊ differētijs. ¶ Dr aūt q p̄dicatio in eis p accns nō est negāda cum accidit sic aiali eē rōnale aut irrōnale. hic aūt est intētio de p̄dicatione per se ⁊ ēntiali. ¶ Secunda dif. est qz rōnes hic assignate vident cōcludere ita de p̄dicatione p accns sicē de ēntiali: qz oppositā nō p̄nt silr ieē eidē numero ita p accns sicut p se. ¶ Dr aūt q lz opposita p accns nō possint silr ieē eidē numero: bn tn eidē fm spēz aut genus: eidē autez fm speciē aut genus fm rationē generis aut speciei contraria non possunt simul inesse essentialiter.

Xrij⁹. passus est q dīa ē q̄ p̄dicat de pluribus differētib⁹ spē in eo q quale: sicut enī cū q̄rit qd ē hō rndet aial: ita cū q̄rit qualis ē hō rndet rōnalis. c°. eo. ¶ Sz ꝺ hāc diffinitionē istat quadrupliciter. ¶ Primo qz diffinitio tota p̄dicat in qd cū ipsa sit rō qditatiua ⁊ tn dīa est altera pars totalis diffinitionis. ¶ Secōo qz totuz pstitutū solet seq modū partis magis uariabilis: qa pstitutū exprimi ⁊ necessario ē totū p̄ingēs: ⁊ sic si diffinitio pstat ex qd ⁊ quali tota erit qualitatiua. ¶ Tertio qz dīa ē de ēntia spēi sicē ei⁹ pars pstituti ua: ⁊ ois p̄dicatio ēntialis ē qditatiua ⁊ idētitas essērialis ē causa talis p̄dicationis. ¶ Quarto qz ois qualitas ē posterior quali: cū tale eē p̄supponit esse: sz dīa ē p̄or spē cū ipsā pstituat. q̄ nō dr in q̄le. ¶ Dr aūt oīb⁹ istis istātijs q lz dīa q̄z⁹ suū modū significādi p̄dicet in quale qz p nomē adiectiuū exprimit: tn q̄tū ad rē significatā uere dr in qd: cum sit formalis pars qditatis ⁊ ipsa ptinet ad p̄mū modū pseytatis ¶ Sz ozit dif. qz ista diffinitio nō cōperit dīe spēi spālissime: cū ipsa nō p̄dicet de pluribus differētibus specie. ¶ Dr aūt q ista nō est nisi spēi subalterne.

Xrij⁹. passus est q sicut in rebus ex materia ⁊ forma pstātib⁹ uel ad similitudinē p̄portionē q̄z materie ⁊ forme pstitutionē hntib⁹: quēadmodū ex materia eris fit statua ⁊ ex forma figura: sic hō cois ⁊ spālis ex materia q̄dā p̄portionabilr pstitit ex genere: ⁊ dīa sicē forma: totū aūt aial rōnale mortale quēadmōz illic statua. c°. eo. ¶ Ex quo dicto accipiunt q̄tuor philosophica documēta. Quox p̄mū ē q in pstōne spēi lz gen⁹ sit admodū materie qz in potētia respectu dīarū ⁊ i differētiis admodū materie: nō tn ē p̄pe materia: qz dicit q se hz ad silitudinē ⁊ p̄portionē materie nō q sit materia. ¶ Scōz do. ē q lz dīa sit admodū forme: utpote qz cōparat ad gen⁹ sicē act⁹ ad potētiā sicē ipsū determinās nō tn ē simplr ei⁹ forma: qz dicē hic q ē ad silitudinē ⁊ p̄portionē forme: ⁊ nihil est silē sibiipsi.

¶ Tertiū

¶ Tertiū do. ē q nulla res exīs i aliq̄ spē pōt eē simplr simplex: qz in ea icludit natura specifica q̄ ꝫ hūc passum resoluit i genꝰ ⁊ dīāz: ⁊ nullū simplr simplex est resolubile in aliq̄ plura. ¶ Quartū do. est q̄ oīs res existēs in aliquo genere ē vē cōposita ex genere ⁊ dīa: qz qcqd est in genere necessario est in aliq̄ eiꝰ spē: ⁊ tale icludit naturā specificā que ꝓstat ex genere admodū materie ⁊ dīa admodū forme ut hic tactū est. ¶ Sz orit dif. q̄re genꝰ nō ponit ꝑs materia respectu dīe cū sit in potētia ad ipam. ¶ Dī aūt q̄ ad rōnez materie nō sufficit possibilitas nisi sit receptiua: genꝰ aūt dīaz nō recipit tanq̄z eiꝰ sbiectū maxime in simplicibꝰ formis sz sunt due partes qditatiꝫ eiusdē eidē fundamēto aduenientes sicut disgregatiuum nō iformat colorē sz ambo ista supficiē lz ordie quodā. ¶ Secūda dif. si dīe sint vē forme. ¶ Dicit aūt q̄ sic ab aliqbꝰ. vñ tot ponūt in quolibz formas quot dīas. Dicēdū tñ videt q̄ si accipiat forma sic accipit plato ꝓ rōne qditatiua sic rot sūt qditates partiales quot p̄dicata i qd. tñ accipiendo formā sic eā accipit Arī., p altera parte cōpositi philosophici sic ꝓstat q̄ ab vna forma sumunt mlte dīe: sicut ab vno individuo albedinis accipiunt oēs dīe subordiate in genere q̄litatis. ¶ Tertia dif. si ista cōpositio que est ex genere ⁊ dīa est in aia nr̄a. ¶ Dicit aūt q̄ sic obiectiue: cū nr̄a intellectiua opatio ad eaz terminet ⁊ oia que a nob intelligunt in potētia intellectiua nr̄a obiectiue ponunt: ⁊ istud nō est magnū: qz oia ista etiā singlāria sūt in aia nr̄a. ¶ Quarta dif. si talis cōpositio est in rerū natura. ¶ Dicit aūt q̄ talis cōpositio sicut est in aia nr̄a obiectiue sic est in rerū natura sbiectiue: cū oīs scia realis p̄cedat per diffinitiōes ꝓpter qd demōstrādo q̄ nō eēt si cōpositio ista que est diffinitiua esset tñ in ratione.

Vicesimusquartus passus est

q̄ dīa est ꝑm aliquoꝝ assignationē qua differūt a se singula. Nā ꝑm genꝰ nō differūt. Sumꝰ enī nos aialia ⁊ irrōnalia: ꝫ additū rōnale separat nos ab illis: ⁊ rōnales sumꝰ inq̄t nos ⁊ dij: ꝫ mortale nob appositū separat nos ab illis. cº. eo. ¶ Sz orit dif. qd hic itēdit per deos. dī aūt q̄ nō intelligentias separatas: qz ꝓstat q̄ ille nō sūt aialia: ⁊ hic suppōit istos deos eē aialia q̄dā rōnalia: ꝫ more platonico ponunt hic dij aialia q̄dā rōnalia ⁊ imortalia ⁊ sempiterna ꝓstātia ex aia rōnali ⁊ corpore incorruptibili sicut posuit plato de demonibꝰ ut recitat Augꝰ in liº. de ci. dei. ¶ Secūda dif. qz btūs Bre. pōit angelū eē aial rōnale sup Matth. q̄re sic videt q̄ potuit intelligere plato. ¶ Dī q̄ btūs Bre. ibi accipit aial equoce sicut sensus dī equoce de aiali ⁊ itellectuali. Cū dicit sapiēs q̄ cogitare de sapia sensus fit ꝓsumatꝰ qz sapia pficit itellectū nō sic aūt potuit accipe plato aial de quo hic logit: qz istō aial ponit sub corpore in recta linea p̄dicamētali. ¶ Tertia dif. si plato ponēdo talia icorruptibilia ⁊ rōnalia errabat. ¶ Dī aūt q̄ sic ꝑm fidē xp̄ianā ꝫ quā nulla creatura est rōnalis nisi angelus ⁊ hō: ꝫ aūt viā rōnis naturalis nō videt de mōstrabile q̄re nō possit aliqō aliō cōpōi ex aia intellectiua differēte spē ab hūana natura ⁊ corpore incorruptibili. ¶ Quarta dif. si rōnale qō h sumit ē dīa hois qditatiua. ¶ Dī aūt q̄ accipiendo rōnale ꝑm nois ꝓpriā significationē ꝓ aptitudine ad rōnādū nō ē dīa ꝫ ꝑ̄ passio: cū talis aptitudo sit posterior suo apto nato fūdamēto. i. sbiecto. Si aūt accipiat rōnale ꝓ eēntia aie rōnalis sic est dīa qditatiua qz illa est hois ꝓncipiū ꝓstitutiuū. ¶ Sz dif. remanet si rōnale ē ultia hois dīa. ¶ Dī aūt q̄ sic accipit cē dō tā dicto: qz ultia ꝓfectio hois cēntialis est aia itellectiua: ⁊ isto mō rōnale ꝓuertit cū hoie: qz put cōuenit cū āgelis i rōnali tūc sumit ꝓ potētia itellectiua q̄ nō est hois qditatiua. ¶ Secūda dif. quō ponit hic mortale ultia dīa si rōnale ē nouissima. ¶ Dī aūt q̄ ꝑ porphirī errauit nō solū ꝑm fidē ꝫ etiā ꝑm naturalē rōnalē si itellexit mortale forē ultimā dīaz hois qditatiuā: tū qz mortale ē cōe oī aiali: ⁊ tñ ultia dīa nunq̄z ē generi adeq̄ta: tū qz mors ⁊ vita sūt opposita: ⁊ iō cū plura sint viuētia q̄z sensibilia ut ꝫ in plātis mortale ꝓuenit oibꝰ corporibus aiatis: ⁊ sic in plus ē q̄z aial: ⁊ per ꝓsequēs nō est eiꝰ dīa diuisiua.

Xxvº. passus est q̄ dīa ē ꝫ aliquoꝝ diffinitiōem q̄ō aptū natū ēdiuidere q̄ sb eodē genere sunt. cº. eo. Et adūgit ꝓ sequēdo istā diffinitiōez q̄ iferiꝰ pscrutātes ⁊ speculātes: dīaz dicūt nō q̄libet eoꝝ diuidētiū q̄ sub eodē sunt genere sz q̄ō adeē ꝓducit ⁊ q̄ eiꝰ esse est pars rei: sic ide exēplificat q̄ aptū natū eē nauigare nō est hois dīa sz ꝑ̄uz eiꝰ: qz nō ē qd cōpletiuū subē: neq̄z eiꝰ pars aptitudo q̄dā eiꝰ est. ¶ Ex quo dicto eliciūtur q̄tuor ꝓbica documēta. Quoꝝ ꝑmū est q̄ diuisio generis nō solū fit ꝓ dīas eēntiales: sz etiā ꝓ accīntales sic cū dī ut exēplificat q̄ aialiū q̄dā sūt apta nata ad nauigādū ⁊ q̄dam nō. Et iō dicit q̄ nō oē q̄ō diuidit genꝰ est dīa de qua hic logit: sz q̄ō adeē cōducit: q̄ō est itelligēdū formalr ⁊ nō effectiue. ¶ Secūdū do. est q̄ dīa eo mō quo h accipit est pars rei quaz ꝓstituit ꝺ illos q dicūt q̄ genꝰ ⁊ dīa dicūt totū q̄uis alio ⁊ alio mō: tūc enīz nō eēt dīa pars cū posset eē totū alio mō sumptū. ¶ Tertiū do. est q̄ oīs naturalis aptitudo alicuiꝰ est p̄ꝑa passio eiꝰ: qz hic assignat rōnē q̄re aptū natū nauigare nō est dīa sz ꝑ̄ius: qz nō est cōpletiuū subē: sz aptitudo eiꝰ: ut nō cōpletiuū ad illud q̄ō nō est dīa referat: ⁊ naturalis aptitudo ad hoc q̄ sit ꝑ̄fectum: ⁊ tūc eadem rōne oīs aptitudo. ¶ Quartuz do. est q̄ nulla naturalis aptitudo pōt eē alicuiꝰ qditatiua dīa apti nati: qz ꝑ̄uz talis dīa eē nō pōt: cū adesse nō faciat sz eē ipsi iā pfecto aduenit. ¶ Intelligēduz tñ q̄ ex isto ultio dicto sequunt q̄tuor ꝓclusiōes. ¶ Pria est q̄ sēsibilitas nō est dīa ꝓstitutiua aialis qz sensibilitas dicit aptitudinē ad sentiēdū sicut risibilitas ad ridēdū: cū noia terminata in bilis ꝫ grāmaticos dicāt aptitudinē ⁊ nō actū ¶ Secūda ꝓclusio est q̄ rōnale nō est dīa hois ꝓstitutiua: sz illud cui ipositū est ad significandū: qz sicut risibilitas dicit aptitudinē ad actū ridēdi ita rōnabilitas ad actū rōnandi qui est actꝰ sicut actꝰ ridendi. ¶ Tertia ꝓclusio q̄ mortale nō ē hois specifica dīa qz dicit ipa mortalitas aptitudinē ad actū moriēdi sicut habilitas actū habiendi. ¶ Quarta ꝓclusio q̄ ꝓgregatiuū ⁊ disgregatiuū nō sunt dīe ꝓstitutiue albedinis ⁊ nigredinis: qz ꝓgregatiuū dicit naturalez aptitudinē nigredinis ad actū suū ꝑm q̄ est ꝓgregare: ⁊ idē de disgregatiuo respectu albedinis. ¶ Sz oritur difficultas quare oia ista assignant in diffinitionibus ꝓ differentijs cōstitutiuis. ¶ Dicit autem qz differētie qditatiue rerū sunt nobis ignote: iō circūloqmur eas per passiōes: ⁊ sic facimꝰ descriptiōes loco diffinitionū. ¶ Secūda dif. q̄re nō ponit de corporeo ⁊ aiato sicut de istis ut sint passiones. ¶ Dicit aūt q̄ corporeitas ⁊ ipsa aia sunt ꝓpria suis ꝓstitutis: ⁊ iō sunt qditatiua: nō enī dicūt aptitudinē sed actum ꝑmum: ⁊ iste que hic dicte sunt oēs dicūt

aptitudinē:ꝛ ipsum ꝑmum actū cōsequentem.

Vicesimussextus passus est q ꝑ ꝓ̄ū qdrifariā diuidūt. Vno modo dicūt ipm qđ inest oi ꝯtento sub spē ꝛ nō soli spēi sicut eē bipedē hōi. Alio mō q nō oi sz soli: sic eē medicū. Alio mō q oi ꝛ soli sz nō semp: ut canescere in senectute. Alio mō q oi ꝛ soli ꝛ semp: sicut eē risibile hōi: nō q semp actu rideat: sz q ꝛ semp apt⁹ nat⁹ est ad ridendū: ꝛ ita hinibile equo. c°. eo. ¶ Sz oꝛik dif. q ꝛ ꝓ̄ū nō videk p̄dicabile distinctū a genere: cū diffinitio generis ei ꝙueniat: ꝓ eo q mobile qđ est ꝓ̄a passio corꝓ̄is p̄dicak de plurib⁹ differētib⁹ spē in qd: sicut eni motus dī de alteratiōe ꝛ augmētatiōe in qd tanꝯ diffe rētibus spē: ita mobile de alterabili ꝛ augmētabili que sunt ei⁹ partes ſbiectiue. ¶ Dicik aūt q idē absolutū pōt eē ꝓ̄ū per cōparatiōez ad ſubiectū ut pote mobilitas ad corꝓ̄⁹: ꝛ gen⁹ in ordine ad sua ife riora sicut fuit dictū de accidēte. ¶ Scđa dif. q ꝛ ꝓ̄ū videk eē spēs cū risibilitas p̄dicēk de pluribus differētib⁹ numero in qd: utpote de hac ꝛ de illa risi bilitate. ¶ Dī aūt q eodē mō est ꝓ̄ū in hītudine ad ſubiectū ꝛ est spēs per cōparationē ad iferiora: ꝛ iō lz sint idē fundamētalr: nō tn idē formalr. ¶ Ter tia dif. q ꝛ ꝓ̄ū videk eē differentia specifica cū di cak de plurib⁹ differētib⁹ numero in quale sicut illa. ¶ Dicik aūt q illō p̄dicari in quale talis differētie ꝛtelligik qditatiuū ꝛ eēntiale ꝛ nō accidētale sicut ꝓ̄ū. ¶ Quarta dif. si ꝓ̄ū est accidēs. ¶ Dicitur aūt q nō: q ꝛ tūc nō eēnt nisi ꝙtuor predicabilia ꝛ fru stra foret ꝯtra accidēs distictū. Et ꝯfirmak q ꝛ nō cō petit ei diffinitio accidētis iferi⁹ ānotāda. ¶ Sz est dif. q ꝛ dicūt cōiter logici q ꝓ̄ū manat de genere accidētiū ſm Boetiū. ¶ Dicik aūt q istud est ꝛtelli gēdū q hz modū accidētis in eo qđ nō ꝯducit ad eē simplr sz aduenit post eē cōpletū. ¶ Scđa dif. q ꝛ oē illud qđ aduenit post eē cōpletū dī accidēs ſm coia philosophātiū dicta. ¶ Dicik aūt q ꝓ̄e loquendo ipz ꝓ̄ū nō aduenit: q ꝛ pullulat ab ītrinsecis p̄ncipijs spēi. Accidētia aūt adueniūt: q ꝛ nō ex ꝓ̄ijs p̄n cipijs inascunk: ꝗuis aliquo mō ꝓ̄ū ꝯcedak ad uenire. ¶ Tertia dif. q ꝛ distinctio dak de accidēte ꝓ̄o ꝛ cōi ꝛ ista supponit ꝓ̄ū eē accidēs qđ hic est diuisuz. ¶ Dicik aūt q hic accipik large accidens ꝓ̄o oi nō qditatiuo: non ꝓ̄ꝓ̄rie ut ifra diffinietur. ¶ Quarta dif. est q ꝛ qcquid est aut est ſuba aut acci dēs: cū ens per ista diuidak imediate: ꝛ iō cū ꝓ̄ū nō sit suba: ꝓ eo qđ ad simplr eē non facit: videk q sit ponēdū accidēs. ¶ Dicik aūt q sicut differentia reducik ad gen⁹ spēi ꝯstitute per ipsā: ꝗuis nō dicak in quid tale gen⁹ de ea: ita ꝓ̄ꝓ̄ius suo modo in eo q pullulat ab intrinsecis p̄ncipijs speciei.

Vicesimusseptimus passus est q accidēs est qđ adest ꝛ abest p̄ter subiecti corꝛ̄upti onē. c°. 5°. Et diuidit ibi accidēs in separabile sicut est dormire ꝛ in iseparabile sicut corꝛ̄uo esse nigruz. ¶ Sz ꝯtra hāc diffinitiōem istak qdrupliꝛ. Pdīo q ꝛ illō qđ adiacet circa corꝓ̄⁹ ut uestimētū adest ꝛ abest p̄ter subiecti corꝛ̄uptionē: ꝛ tn nō est accidēs. ¶ Se cūdo q ꝛ forma ſubalis nō est accns: ꝛ tn adest ꝛ abest materie que est ei⁹ subiectū p̄ter ipi⁹ materie corꝛ̄u ptionē: cū ipsa materia sit ꝑpetua ꝛ incorꝛ̄uptibilis. ¶ Tertio q ꝛ corꝛ̄uptio est accidens: ut cōbustio: ꝛ tn iō adest ꝛ abest p̄ter subiecti corꝛ̄uptionē. ¶ Quar to q ꝛ accidēs iseparabile lz adsit tn nō pōt abeē: ꝛ iō nō pōt ei cōpetere diffinitio accidētis. ¶ Ad ꝑmū q corꝓ̄⁹ nō est subiectū uestimēti ꝛ illud adesse ꝛ abeē itelligik per modū subiecti. ¶ Ad scđz q hic acci pik adeē nō per modū substātificātis: sicut formas ſb stātialis dat eē substātificatū cōposito: sz per modū inherētis ꝛ dependētis sicut accidēs. ¶ Ad tertiū q corꝛ̄uptio est ꝑuatio: ꝛ iō nō est accidēs: cū rō accidē tis sit positiua. ¶ Et si dicak q trāsmutatio ſubalis est positiua: ꝛ tn ipsa nō adest aut abest p̄ter subiecti corꝛ̄uptionē. ¶ Dicik q ipsa trāsmutatio adest dū forma gignik ut cōpositū: ꝛ abest generatiōe cōpleta sine subiecti corꝛ̄uptiōe. ¶ Ad quartū q ista diffini tio forte videk dari de solo separabili accidēte: nō tn vz q ꝛ postqz accidēs sic diffinit ipm diuidit in se parabile ꝛ in iseparabile. Et iō nō videk posse salua ri ista platonis diffinitio nisi per quandā potētiā. i. per quam possit oē accidens separari: ut ille passus redigak in obsequiū xp̄i. ¶ Sz oꝛik dif. quō redigik iste passus in xp̄i obsequiū iuxta p̄missum. ¶ Dicik aūt q cū ista diffinitio nō possit saluari de oi accidē te respectu agētis naturalis oportet cōcedere q ab ipsa nō deuiādo q agēs supnaturale pōt aliq̄ in na tura p̄ter ea que eueniūt ſz ordinē nature: utpote se parare oē accidens a ſuba: ſm illā regulā q in realr distinctis de⁹ pōt facere ꝑus sine oi posteriori: ꝛ sic saluabim⁹ multa miracula diuine oipotentie.

Vicesimusoctauus passus est q accidēs est qđ ꝯtingit eidē ineſſe ꝛ nō ineē. c°. eo. ¶ Sz ꝯtra hāc diffinitionē istak qdrupliciter. Pdīo q ꝛ ista diffinitio nō videk differre ab alia p̄cedē te: cū idē sit ineſſe sicut adesse ꝛ idē nō ineſſe sicut ab eē: eo mō quo hic sumik. ¶ Scđo q ꝛ cū accidētis eē sit ineē: nō ineſſe nō pōt cadere in ei⁹ diffinitione: ꝛ sic lz ꝯtingat ineē nō tn nō ineē sicut accipit ista diffinitio. ¶ Tertio q ꝛ illud qđ necessario inest: nō ꝯtingit ineſſe cū necessariū et ꝯtingēs ex opposito distin guantur: omne aūt accidēs necessario inest: ergo nō contingit ipsum ineſſe. ¶ Quarto qa si ineſſe inclu datur in rōne diffinitiua accidentis: tunc per nullā potētiā poterit nō ineē: cū diffinitū sine diffinitione eē nō possit: ꝛ tn oppositū ponik ſz fidē catholicā: ut ille passus redigak in obsequiū xp̄i. ¶ Ad ꝑmū q in ista nō ponik p̄ter ſbiecti corꝛ̄uptionē sicut in p̄cedē ti: tn ipa subitelligik cū dī eidē: q ꝛ ubi ſbiectū est idē nō est corꝛ̄uptū: ꝛ iō nō videk diffinitio alia in re ſz sit alia in rōne. ¶ Ad scđz qđ cū dī q accidēs ꝯtigit ieē ꝛ nō ineē: ista indifferētia nō attēdik in ordie ad ac cidēs: ꝗsi sit idifferēs adeē ꝛ nō ineē: sz rōne subiecti cui pōt ineē talis iherētia ꝛ nō ineē. ¶ Ad tertiū q si accipiak hic ꝯtigētia ex parte iſistētie accidētis: tūc accidēs poterit nō ineē sicut tenet fides q ꝛ oē ꝯtigēs est possibile aliter se hr̄e. Si aūt ex parte ſbiecti tūc oē ſbiectū pōt eē sine quocūq̄z accidēte per diuinaz potētiā ut ista rediganꝯ in obsequiū xp̄i. ¶ Ad q̄rtū dī cōiter istā diffinitionē ītelligi debere de iherētia aptitudiali ꝛ nō actuali: ꝛ tūc dicūt q accidētia sepa rata hnt iherētiā aptitudinalē que dz itelligi in diffi nitiōe ista accidētis. Istud tn nō videk ualere: q ꝛ cuz dicik accidēs adeē ul abeſſe: aut ineē ul nō ineſſe cō stat q nō pōt per quācūq̄z potētiā nō ineſſe uel abeē ſm aptitudinalē inherētiā. Ideo videk q ista nō sit accidētis diffinitio: sz notificatio q̄dā ut: dicak q ac cidēs: ſm q accidēs nō potest esse sine suo subiecto sicut nec inherēs ſz q inherēs: lz absolute qđ accidit aut inheret sine subiecto eē possit. ¶ Sed oꝛik dif.

si philosophi istã diffinitionẽ accidẽtis: que dak per incẽ: reputauerunt qditatiuã. ¶ Dicik aũt q rõnabilr hoc nõ potuerũt: qz iherẽtia dicit ordinẽ accidẽtis ad sbiectũ cui iheret: ⁊ ordo est posterior suo fundamẽto: sicut respect⁹ suis extremis: ⁊ nullũ posterius est de qditate ꝓris. ¶ Secũda dif. si ista diffinitio data est ꝑprie descriptio. ¶ Dicik q si hic accipiak inesse ꝓ inherẽtia aptitudiali tũc est ꝑprie descriptio que fit per passionẽ ꝑpriã: ⁊ talis inherẽtia aptitudinalis ꝯz ꝓmissa est passio accidẽtis. Si aũt istud inesse accipiak ꝓ inherẽtia actuali tũc est notificatio per illa que per accidẽs isunt. ¶ Sz remanet dif. si philosophi istã diffinitiõem inherẽtie posuerũt sicut fides xp̃iana facit. ¶ Dicik aũt q nõ qz nõ pceperũt possibilitatẽ isti⁹ separatiõis quã ponimus in diuina eucharistia. Et ideo istas diffinitiões retulerũt ad inherentias actuales.

Vigesimus nonus passus est q põt itelligi corui⁹ alb⁹ ⁊ ethyops nitẽs candore ꝑter sbiecti corruptionẽ. c°. eo. Et istud inducit porphiri⁹ ad declarãdũ quõ accidẽtia inseparabilia põt adeẽ uel abesse ꝑter subiecti corruptionẽ ꝑm datã diffinitionẽ. ¶ Sz orik dif. qz per eundẽ modũ posset qs itelligere hoiem nõ eẽ aial: sicut itelligit corui⁹ nõ nigrũ cũ neutrũ sit in rerũ natura. dicik q nõ est file qz aial est de ꝑmo ꝓcepto ⁊ itellectu hois: ⁊ iõ nõ põt qditatiue ꝓcipi sine aiali: nõ sic aũt de nigredine corui que nõ est de ꝑm⁹ rio ei⁹ itellectu. ¶ Secũda dif. qz risibile nõ est de itellectu hois: ⁊ sic poterit hõ itelligi nõ risibilis sicut corui⁹ non niger. ⁊ tũc ꝑpriũ eo mõ quo accidẽs aderit ⁊ aberit ꝑter subiecti corruptionez. ¶ Dicik aũt q lz risibilitas nõ sit de ei⁹ ꝑmario cõceptu: tm̃ bñ noscik in esse er ei⁹ rõne formali notitia ꝓpter qd. Mõ sic aũt accidẽs inseparabile: ⁊ iõ non põt sic subitelligi cũ opposito. ¶ Tertia dif. est quia ista itellectio qua itelligik coruus alb⁹ aut est uera: ⁊ tũc nõ est nigredo accidẽs inseparabile. aut falsa: ⁊ tũc nõ põt abeẽ subiecto sicut falsa ꝓpositio ut cũ dicik hoiez nõ eẽ aial. ¶ Dicik aũt q ista subitellectio de qua hic logtur nõ est accipiẽda de facto: ut affirmek corui⁹ alb⁹: tũc eni eẽt falsa cõplexio: ꝯz ut intelligak q er rõne sua diffinitiua nõ repugnat ei albedo sicut ei repugnat oppositũ passiõis. ¶ Quarta dif. est qz si nõ repugnat er rõne sua: tũc nõ erit ipossibile ⁊ sic nigredo talis erit separabilis. ¶ Dicik aũt q forsitã posset aliunde repugnare ꝯz er rõne formali: qz illud tm̃ nõ inuenik videk q talis separatio lz sit impossibilis per naturã: tm̃ nõ videk ipossibilis in habitudie ad causaz ꝑmã. Istõ tm̃ trãsceḋit philosophiã. ⁊ sic iste passus rediget in obsequiuz xp̃i ut nõ possit ueritas philosophica sine ueritate fidei saluari.

Tricesimus passus est q cõe est oib⁹ ꝑdicabilibus istis de plurib⁹ ꝑdicari. c°. 6°. ¶ Sz orik dif. Si oib⁹ istis ꝑdicabilib⁹ est aliqd cõe uniuocũ. ¶ Dicik aũt q sic videk. s. ꝑdicabile qõ est supi⁹ diffinitũ qõ est aptũ natũ de plurib⁹ ꝑdicari. Et q istõ sit eis cõe patet qz qõlibet istoz dicik ꝑdicabile. Quod aũt sit uniuocũ ꝓbak: qz dicik de eis ꝯm unã diffinitionez que est de plurib⁹ ꝑdicari. qz hic dicik q ista diffinitio oib⁹ ꝑdicabilib⁹ est cõis. ¶ Secũda dif. qz cũ oẽ cõe uniuocũ sit gen⁹ aut differẽtia ⁊c. qõ istoz est istõ cõe: ¶ Dicũt aũt q ꝑdicabile dicik admodũ generis de istis qnqz ꝑdicabilib⁹ sicut gen⁹ de specieb⁹: ⁊ ista ꝑdicabilia differũt spẽ: qz q̃rẽti de quolibz istoz ut est scda itẽtio qd est: rñdek ꝓueniẽter q est ꝑdicabile. ¶ Tertia dif. qz si istud cõe est gen⁹: cũ istud sit cõe ad gen⁹ ⁊ ad alia: tũc gen⁹ erit cõis seipso ⁊ erit cõe ad oia alia ꝓtra que fuit distinctũ ut disperatũ. ¶ Jõ videk dicẽdũ. q lz istud cõe se hẽat per moduz generis: tm̃ ꝑprie nõ est gen⁹ qz est supi⁹ ad gen⁹. imo videk eẽ trãscẽdens admodũ entis: qz circuit oẽ ꝑdicabile ⁊ oẽ gen⁹. Et hoc nõ est ꝓpter aliũ nisi ꝓpter trãscẽdentiã suã: ita q ad hoc q aliqd sit genus ꝑprie requik q dicat quãdã naturã limitatã: eo q genus ꝑdicak de spẽb⁹ suis per modũ partis materialis. ¶ Quarta dif. qz accipiẽdo istud trãscẽdẽs: istõ diuidik in ista ꝑdicabilia per differẽtias sibi conrñdẽtes diuisiuas: ⁊ ille aduenientes ꝯstituũt aliqd ad modũ spẽi: ⁊ sic sunt in talib⁹ tria ⁊ ab istis trib⁹ põt abstrahi vn⁹ cõis ꝓcept⁹ ꝑdicabilis sicut a ꝓpositis nõ trãscẽdentib⁹ ⁊ de illo cõi sic arguek. ⁊ sic erit ꝓcessus in infinitũ. ¶ Dicik aũt q ab illis trãscendẽtibus nõ ꝓtigit abstrahere ulteriorẽ ꝓceptũ: ꝯz seipsis bñt talia illã trãscẽdentẽ cõitatẽ: aut oportet ꝓcedi in talib⁹ ꝓcessuz in infinitũ sicut in diuisiõe ꝓtinui. ¶ Sz remanet dif. si numer⁹ istoz ꝑdicabiliũ est per se notus. ¶ Dicik aũt q nõ lz sit suppositꝰ ab oib⁹ philosophis post platonẽ. tm̃ declarak isti⁹ numeri cuidẽtia: qz ꝑdicabile aut est natũ ꝑdicari in qd aut in q̃le accipio q̃le ꝓ oi nõ qditatiuo. Si in qd aut de diuersis qditatib⁹: ⁊ sic est gen⁹: aut de diuersis hecceitatib⁹: ⁊ sic est spẽs. Si in quale. aut in quale eẽntiale: ⁊ sic est differẽtia: aut in q̃le accidẽtale. ⁊ tũc. aut itrisecũ: ⁊ sic est ꝑpriũ: aut extrisecũ: ⁊ sic est accidẽs.

Tricesimus primus passus est q ista ꝑdicabilia bñt ad iuicẽ cõitatẽ: sicut gen⁹ ꝓuenit cũ spẽ in eo q est ꝑdicari in qd: ⁊ cũ differẽtia i eo q est dici de plurib⁹ spẽb⁹: ⁊ cũ ꝓꝑo in eo q est eẽ ꝓsequns ad spẽm: ⁊ cũ accidẽte de plurib⁹ etiã spẽ differẽtib⁹ dici. c°. eo. ¶ Sz orik dif. que cõitas est iter spẽm ⁊ alia. ¶ Dicik q spẽs cõicat cũ differẽtia in ꝑdicari de plurib⁹ numero differentib⁹: ⁊ cũ ꝑprio de solis numero differẽtib⁹: ⁊ cũ accidẽte in eo q est ꝑdicari sicut fuit supradictũ de oib⁹ ⁊ dicit q in istis est rara ꝓueniẽtia. ¶ Secũda dif. que est cõitas iter differẽtiã ⁊ sequẽtia. ¶ Dz aũt q differẽtia cõicat cũ ꝑprio qz utraqz de plurib⁹ differẽtib⁹ numero ⁊ in quale qd dicunk: ⁊ cũ accidẽte: qz in quale ⁊ nõ ꝓuertibiliter. ¶ Tertia dif. que est cõitas inter ꝑpriũ ⁊ accidẽs. ¶ Dicik q ꝑpriũ ꝑdicak in q̃le ⁊ accidens ⁊ utrũqz accidẽtaliter. i. nõ qditatiue. ¶ Quarta dif. qd est ꝑdicari in qd ⁊ in quale. ¶ Dicik autẽ q illud dicik ꝑdicari in qd per qõ ꝓueniẽter rñdek ad interrogationẽ factã per qd: ut cũ q̃rik qd est hõ: ꝓueniẽter rñdek aial. Et ꝑdicari in quale dicik illud per qõ ꝓueniẽter rñdek ad interrogationẽ factã per q̃le: ut cuz q̃rik q̃lis est hõ: ꝓueniẽter dicik risibilis. ¶ Sz remanet dif. si isti duo modi ꝑdicãdi adequant totã latitudinẽ ꝑdicatiõis. ¶ Dicik aũt q sic in ordie ad ꝑdicabilia: qz nullũ est ꝑdicabile ꝯm ꝓmissa qõ nõ ꝑdicek in qd uel in q̃le. ¶ Secũda dif. qz q̃stitas est accidẽs substãtie: ⁊ tm̃ nõ ꝑdicak de ea in q̃le nec i qd sz in q̃stũ siẽ nec relatio aliquo istoz modoz. ⁊ sic circa accidẽs nõ sunt ista imediata. ¶ Dicik aũt q ad istud saluãduz est accipienda in quale ꝑdicatio ꝓ oi nõ quiditatiuo largo modo.

Tricesimus secũdus passus est q oia ista ꝑdicabilia bñt ad inicez diuersitatẽ: qz nõ

solũ hic assignant eox ꝙueniẽtie sed etiã differẽtie. c°. eo. ¶ Sed oꝛit̃ difficultas que est differẽtia generis ad sequẽtia. ¶ Dicit̃ aũt ꝙ gen⁹ differt a spẽ qꝛ de plurib⁹ spẽb⁹ dicit̃ ꝛ spẽs nõ: ꝛ a differẽtia qꝛ in qd: ꝛ a ꝓꝛio qꝛ nõ ꝙuertit̃ cũ spẽ: ꝛ ab accidẽte qꝛ essentiale. ¶ Secũda dif. que est differẽtia spẽi ad sequẽtia. ¶ Dicit̃ aũt ꝙ a differẽtia differt qꝛ ꝓdicat̃ in quid: ꝛ a ꝓꝛio qꝛ illud in quale accidentale: ꝛ ab accidẽte pẽr idẽ. Et iterũ accidẽs aliqñ põt eẽ gen⁹ generalissimũ. ¶ Tertia dif. que est distinctio differẽtie ad alia. ¶ Dicit̃ aũt ꝙ ipsa differt a ꝓꝛio ꝙꝛ illa de plurib⁹ differẽtib⁹ spẽ: ꝛ istud de yna specie sola: ꝛ ab accidente qꝛ illa essentialiter ꝓdicatur ꝛ accidens nõ. ¶ Quarta dif. que est distinctio ꝓꝛij ad accidẽs. ¶ Dicitur ꝙ ꝓꝛium ꝙuertibiliter ꝓdicat̃ de eo cuius est ꝓꝛium: ꝛ accidẽs nõ conuertibiliter. ¶ Sed oꝛitur dif. qꝛ �means; pmissa in hoc est differẽtia iter differẽtiã ꝛ ꝓꝛiuꝫ: loquẽdo de differẽtia specifica: quia illa in quale essentiale ꝛ istud in quale accidẽtale: ꝛ sic ꝓꝛium videt̃ accidẽtale. ꝛ per cõsequẽs erit accidẽs ꝓtra pmissa. ¶ Dicitur aũt ꝙ non dicit̃ accidẽtale istud ꝓꝛie: sed ꝑt accidẽtale sumit̃ large ꝓꝛo oi nõ quiditatiuo. Et ꝓfirmatur: qꝛ ꝓꝛium nõ dicit̃ per accidẽs ſz per se in scõo mõ. ¶ Scda dif. est qꝛ illud qõ est essentiale videt̃ qditatiuũ: differẽtia aũt dicit̃ cẽntialiter ergo quiditatiue. ¶ Dicit̃ aũt ꝙ ipsa realiter: ꝛ means; eẽ est de quiditate: means; aũt dici. i. means; modũ ꝓdicandi ut patuit dicit̃ qualitatiue uel qualificatiue.

Tricesimustertius passus est

ꝙ genera ꝓꝛa sunt his que sub se posite sunt differẽtijs: ꝓpter qõ ꝛ simul qdẽ eas auferunt nõ aũt simꝫ auferunt̃. c°. eo. Et adiungit ꝙ si differẽtie diuisiue aialis auferant̃ põt subintelligi suba aiata sensibilis que est aial. Ex quo qdem passu accipit̃ talis regla ꝙ qñcũqꝫ aliqua duo ita se hñt ꝙ vnũ est posterius reliquo: ablato ꝓꝛiori necessariũ est auferri posteri⁹ ꝛ posterius põt auferri nõ ablato ꝓꝛiori: qꝛ hic ꝓpter hoc ꝙ ponit eẽ gen⁹ esse ꝑus differẽtia infert ꝙ ablato genere auferẽ differẽtia: ꝛ tamẽ ablata differẽtia nõ auferẽ gen⁹: ꝙ nõ posset inferri nisi in virtute regule ꝓassumpte. ¶ Sed ꝓtra hãc regulã instat quadrupliciter. ¶ ꝓꝛimo qꝛ in creaturis pater est ꝓꝛius filio: ꝛ tamen filius potest esse sine patre. ¶ Scõo cuius causa est ꝓꝛ suo effectu: ꝛ tñ destructa causa põt effect⁹ remanere: sicut calor in aqua igne ꝙsumpto. ¶ Tertio qꝛ passio ponit̃ eẽ posteriꝰ ſbiecto ꝫ naturã: ꝛ tñ ablata passione necessariũ est auferri ſbiectũ ut hic ponit̃ cũ ꝙuertant̃: ꝛ tamẽ regula supponit ꝙ posteriori ablato nõ auferẽ ꝓꝛius. ¶ Quarto cũ ista regula applicẽt hic ad gen⁹ ꝛ differẽtiã ꝙstat ꝙ sublato rõnali ꝛ irrõnali nõ remanet aial in reruꝫ natura: aut sublatis congregatiuo ꝛ disgregatiuo nõ remanet color. ¶ Ad ꝑmũ dicit̃ ꝙ hic nõ est intẽtio de ꝓꝛitate tꝑis means; ꝙ pater ꝑuenit filiõ ꝛ aurora uesperũ: sed de ꝓꝛitate nature ꝙlis est iter gen⁹ ꝛ differẽtiã. ¶ Ad scõm ꝙ istã regulã intelligi oꝛtet means; eẽntialiter oꝛdinata sicut sunt genus ꝛ differẽtia nõ sic aũt effect⁹ ꝛ causa ynũoca qꝛ accidit semꝑ ꝙ talis effect⁹ sit a tali causa. ¶ Ad tertiũ ꝙ nõ repugnat ſbiecto ex sua rõne formali existere sine passione cũ means; naturã ꝑexistat ei: ꝛ in illo ꝓꝛiori sit sine ea cũ tota sua rõne diffinitiua. ¶ Ad quartũ ꝙ eodem modo generi nõ repugnat ex sua quiditate foꝛe sine differẽtia cũ ꝑexistat ei ꝛ in illo ꝓꝛiori sit quiditatiue sine ea: ꝓpter idẽtitatẽ tñ realẽ in nõnullis necessario sequit̃ de facto differentia. ¶ Sed oꝛit̃ dif. ãgre dicit ꝙ si differẽtie diuisiue aialis auferunt̃ põt subintelligi substãtia aiata sensibilis que est aial. ¶ Dicit̃ aũt ꝙ ad ostẽdẽdũ quõ aial in suo ꝙceptu abstrahit a differentijs diuisiuis ꝛ oẽ qõ abstrahit ab alio põt itelligi sine illo eẽ in esse itellecto. ¶ Scda dif. qꝛ cũ gen⁹ nõ sit de quiditate differẽtie ſm ꝑmissa: ita videt̃ ꝙ differẽtia possit cõcipi sine genere sicut ecõuerso. ¶ Dicit̃ aũt ꝙ ꝛ absolute possit ꝙcipi rõnale sine aiali: ꝓꝛo eo ꝙ nõ est itra eⁱ⁹ qditatẽ inclusum: tñ descẽdendo a summis ad ifima per lineã ꝓdicamẽtalẽ rectã ꝑintelligit̃ semꝑ diuisum diuidẽtibus suis. ꝛ sic videtur hic loqui.

Tricesimusquartus passus est

ꝙ genera ꝑiacere oꝛtet: ꝛ formata specificis differẽtijs ꝑficere spẽs. vñ ꝓꝛa: inqt: naturaliter sunt genera ꝛ simul iterimẽtia: ꝛ ipsis. s. genere ꝛ differẽtia iteremptis iterimunt̃ spẽs: sed interẽptis spẽb⁹ nõ simul interimunt̃. s. gen⁹ ꝛ differẽtia. c°. eo. Ex isto passu accipiũtur quatuoꝛ philosophica documẽta. ¶ ꝓꝛimũ est ꝙ in ꝑfectiõe spẽi ꝛ in cõpositiõe: genus ꝑiacet: qõ nõ est sempꝛ itelligẽdũ ad modũ subiecti: qꝛ rõnalitas nõ ineſt aialitati sicut ſbiecto: ſz aialitas ꝑiacet sicut effect⁹ ꝓꝛ: ut illumiatio aeris ꝓuenit eius calefactionez a sole. ¶ Scõm est ꝙ in ista cõpositiõe differẽtia iformat gen⁹: qõ aliqñ põt itelligi per insistentiã formalẽ in ipso ut in receptiuo: ut aiatum in coꝛpoꝛe: cuius in animali ꝛ rationali non ita sit. ¶ Tertium do. est ꝙ genera sunt ꝓꝛiora means; naturã cui ipse spẽs. ¶ Et si dicat̃ qd hic itendit per ꝑus natura. ¶ Dicit̃ ꝙ qñcũqꝫ aliqua duo ita se habent ꝙ vnũ ꝑexigit reliquũ: ꝑexigitũ est ꝑus ꝫ naturã ꝑexigente. ¶ Et si dicat̃ ad qd cogſcit̃ ꝙ istud ꝑexigat reliquũ. ¶ Dicit̃ ꝙ qñ vni ex sua rõne formali repugnat esse sine alio ꝛ nõ ecõuerso. ¶ Quartuꝫ do. est ꝙ iteremptis generib⁹ iterimũtur spẽs ꝛ non ecõuerso: qꝛ dicit ꝙ genera sunt interimẽtia. s. spẽs: sed nõ simul iterimunt̃. s. ablatiõe spẽrũ. ¶ Sꝫ oꝛit̃ dif. qꝛ hic videt̃ supponere iter emptionẽ generũ ꝛ spẽrũ que est ipossibilis means; philosophos. ¶ Dicit̃ aũt ꝙ uel ipse loqtur per ipossibile ꝙ si interimeret̃ gen⁹ ꝛ spẽs interimeret̃: ꝛ nõ ecõuerso. Aut si loqtur per possibile ut si dicat̃ ꝙ ista sũt anihilabilia per diuinã potẽtiã quãtũ ad suũ eẽ in actu sicut docet xꝑiana fides. ¶ Secunda diffi. est qꝛ correlatiua posita se ponũt ꝛ perempta se pimũt: ꝛ gen⁹ ꝛ spẽs sunt coꝛrelatiua: ꝛ ideo sicut interẽpto genere iterimit̃ spẽs ita ecõuerso. ¶ Dicit̃ aũt ꝙ uerũ est inquãtum sunt relatiua: nõ tñ ꝙtũ ad qditatẽ absolutã generis que abstrahit a natura specifica: ꝛ sic itelligit in hoc loco ¶ Intelligẽdũ tñ ꝙ videt̃ hic accipi argumẽtũ ꝙ gen⁹ ꝛ spẽs differãt realr: qꝛ in eisdẽ realiter vno perẽpto pimit̃ ꝛ reliquũ. Nisi dicat̃ ꝙ uerũ est de facto uel de possibili: non tamẽ ubi supponit̃ impossibile s. non differunt realiter.

Tricesimusquint⁹ passus est ꝙ ac

cidẽtia ꝑncipalr in idiuiduis subsistũt: genera vo ꝛ spẽs naturalr ꝓꝛa sũt idiuiduis subẽ. c°. e. Ex quo dicto eliciunt̃ duo philosophica do. ¶ ꝓꝛimuꝫ est ꝙ scõe subẽ sunt ꝓꝛiores means; naturã ꝙꝫ ꝑme: qꝛ indiuidua substantie dicunt̃ substãtie ꝑme. Genera aũt ꝛ spẽs substãtie scõe. ¶ Scõꝫ do. est ꝙ accidẽtia per ꝓꝛius insunt ꝑmis substãtijs ꝙꝫ secundis: qꝛ dicit ꝙ

ꝑncipaliter in idiuiduis ſ̄bſiſtūt. ¶ Sz oꝛik dif. quō dicunt ille ꝑme ſubſtātie ſi ſunt poſterioꝛes: ꝛ iſte ſecūde ſi ſunt pꝛioꝛes. ¶ Dicit aūt q̄ iſte dicunt ꝑme q̄ quo ad nos pꝛius vident appꝛehēdi: cū abſtrahimus vniuerſale a ſingularib⁹: nō tamē in ſe. ¶ Secunda dif. quō accidētia per pꝛi⁹ dicunt ineſſe pꝛimis ſubſtātijs cū ipe ſint natura poſterioꝛes. ¶ Dicit aūt q̄ cū vniuerſalia ſint abſtracta ꝛ ſm ſe pꝛeciſa in eē eſſentie: illa que ꝓtingūt: q̄lia ſunt accidētia nō pñt eis ineſſe niſi put ſunt idiuiduata ꝛ ſic per idiuidua: ꝛ tūc ſcōario q̄ per aliud. ¶ Tertia dif. eſt ſi ꝓpꝛia paſſio ineſt pꝛius indiuiduis q̄z vniuerſalib⁹. ¶ Dicit aūt q̄ nō: imo ecōuerſo: q̄ ipſa ineſt per ſe ſpēi: ꝛ ſic per ſpēm ꝓuenit indiuiduis. Uñ ſicut in p̄dicatis per accidēs ꝓcedit ab inferioꝛib⁹ ad ſupioꝛa ſm p̄miſſa: ita in p̄dicatis per ſe ecōuerſo. Cui⁹ rō eſt: q̄ p̄dicata per ſe iſunt q̄ditatib⁹ in ſua abſtractiōe: ꝛ q̄z ſunt vniuerſales. ¶ Quarta dif. eſt. q̄ ſoꝛ. nō pōt eſſe alb⁹ niſi hō ſit albus: ꝛ tamen hō pōt eſſe alb⁹ ſoꝛte nō albo. Et ſm regulā p̄oꝛitatis datā pꝛius eſt eſſe albū hois q̄z ſoꝛ. cū ab ipſo nō ꝓuertat cōſequētia. ¶ Dicit aūt q̄ ſicut hic hō non pōt eſſe albus niſi ꝛ hō: ita nec hō niſi aliq̄s ſingl'aris homo q̄z nō ſoꝛ. ꝛ ita conuertitur conſequētia ad ſingularia q̄z nō ad ſoꝛtem.

Tricesimusſextus paſſus eſt q̄ illa que participāt genera equalr participāt: cū tñ accidētia itēſionē ꝛ remiſſionē recipiāt. c°. eo. Et poſtea adiungit in ſequētib⁹ q̄. ſ. cōe eſt ſpēi ꝛ differētie participari eq̄litater ab illis a q̄b⁹ participant. Et iterū in ſequētib⁹ addit q̄ equaliter participant ſpēs ꝛ ꝓpꝛia paſſio ab illis a q̄busparticipant. ¶ Et quo eliciunt q̄tuoꝛ ꝓcluſiones. Quarū p̄ma eſt q̄ genera equaliter dicunt de oībus ſuis partib⁹ ſubiectiuis: q̄ dicit q̄ equalr participant a ſuis inferioꝛibus. ¶ Secūda ꝓcluſio eſt q̄ equaliter dicit ſpēs de idiuiduis ſz eundē modū: q̄ dicit q̄ in iſta equali participatione ꝓuenit ſpēs cū differētia. ¶ Tertia concluſio q̄ differentia reſpectu ſuoꝝ inferioꝝ habet talem equalitatē: q̄ in eodē ponit hic cōicare cū ſpē. ¶ Quarta ꝓcluſio q̄ ꝓpꝛiuz dicit equaliter de oib⁹ ſuis ſubiectis: q̄ ponit q̄ eq̄liter participat ꝓpꝛiuz: ſicut ſpēs ab indiuiduis. ¶ Sed ꝓtra ꝓcluſiōes inſtatur quadruplr. ¶ Pꝛimo q̄ hō dicit eſſe pfectiſſimū aīal ꝛ ſic nobiliori ꝛ pfectiori modo participare aialitatem q̄z bꝛuta: ꝓtra generis equalitatem. ¶ Secūdo q̄ lz lux ſolis ꝛ lume videant eiuſdē ſpeciei tamē naturalr lucem eē pfectiorē in ſole q̄z in luna cernimus. ¶ Tertio quia vna albedo eſt magis diſgregatiua q̄z alia aut nigredo congregatiua. ꝛ ſic differētia inequaliter participatur. ¶ Quarto quia vnus homo videtur riſibilioꝛ altero: aut vnuz coꝛpus altero mobilius: contra pꝛopꝛij equalitatem. ¶ Ad p̄mū rñdet q̄ hō eſt pfectioꝛ bꝛutis per rationabilitatē ꝛ non per aialitatē: iō eſt nobiliſſimū aialiū: nō tamē inquātū aialia ſunt. ¶ Ad ſcōz q̄ lz lux ſolis ſit pfectioꝛ luce lume: tamē nō ſm q̄ditatiuā lucis rōnem ſpecificā: ſed ſm gradus materiales aut idiuiduales. ¶ Ad tertiū q̄ nō eſt itenſius diſgregatiuū q̄z tū ad q̄ditatē diſgregatiui: que rō tota ſaluat in quolibet gradu: ſz quo ad gradus vni⁹ rōnis ſicut dictū eſt in ſpē. ¶ Ad quartū q̄ ſicut vnū coꝛpus eſt facilius mobile aut ueloci⁹ q̄z reliquū ita in riſibilitate: tamē ita eſt vnū mobile ſicut reliquū ꝛ tñ riſibile itēſiue. ¶ Sed oꝛik dif. q̄ eo modo quo iſta p̄dicabilia ꝓcedunt itēdi ꝛ remitti: puta ſm gradus idiuiduales: ita cōcedi oꝛtet de accidēte: ꝛ ſicut negat de eis intēſio ꝛ remiſſio ſm rōnem foꝛmalē ita in accidēte. Et tñ hic ꝓcedit accidēs intēdi ꝛ remitti q̄ñ de alijs oībus p̄dicabilib⁹ negat. ¶ Dicit aūt q̄ cetera vident cōparari ad ſua iferioꝛa aī omnez gradū itrinſecū ut de eis p̄dicant ꝛ ſic nō ſz magis ꝛ min⁹. Accidēs aūt ad ſubiectū ſicut ad poſteri⁹ ſe habēs poſt oēm itenſionē: ꝛ iō foꝛte ei⁹ intenſio ꝛ remiſſio ꝓceditur ubi negatur de alijs.

Tricesimuſeptimus paſſus eſt q̄ differētia cōponit cū alia differētia. Rōnale enim ait ꝛ moꝛtale cōpoſitū eſt in ſubſtantia hois. Spēs vo nō cōponit ſpēi ut gignat aliquā ſpēz. c°. eodē. Et adiungit ibi vnū exēplū mltū mirabile q̄ nō eſt credendū fuiſſe platonis ſz ſupadditū a poꝛphirio ad remouēdā inſtātiā q̄ q̄dā equa pmiſcet aſino ad mulī generatiōem: equ⁹ aūt ſimplr aſine numq̄z. Ex iſto paſſu accipiunt quatuoꝛ philoſophica do. ¶ Pꝛimū eſt q̄ duo actu exiſtētia pñt ꝓcurrere ad faciēdū vnū cōpoſitū: dum tū aliqd aliud vnū ſit in potētia reſpectu amboꝝ: q̄ cū differētie ſint in actu reſpectu generis ꝛ gen⁹ in potētia reſpectu earuz: ut ſupi⁹ fuit oſtēſum: plures differētie ꝓcurrūt hic ad faciendū vnū cōpoſitū. ¶ Sēm do. q̄ nō eſt incōueniens ſi plꝛes forme ſubſtātiales ꝓcurrūt ad faciēdū cōpoſitū vnū: ſicut hic ad faciēdū vnū eēntiale ꝓſtituuz q̄ eadē incōueniētia poſſent adduci de differētijs eēntialib⁹ ſicut de ſubſtātialib⁹ formis: ut patet ſubtiliter intuēti. ſicut enim eē eſt a forma ita a differētia. ¶ Tertiū do. q̄ vna ſpēs ꝛia nō pōt pmiſceri alteri ad faciēdā vnā mediā q̄litatē ab eis ſpē diſtinctā utputa albedo ꝛ nigredo ad mediū colorē: ꝛ ide habet q̄ iſti coloꝛes nō pmiſcent foꝛmalr in medio ſz virtualiter tñ. ¶ Quartū do. q̄ q̄tuoꝛ elemēta nō pmiſcent ad faciēdā vnā mixti formā quā ꝓſtat ab eis eē diſtinctā ſpē. Et arguit q̄ in mixto nō ſunt elementa foꝛmalr q̄ ſpēs ſpēi nō pmiſcet ad aliā ſpēz faciēdā. ¶ Sz oꝛik dif. q̄ dicit q̄ particularis equa cū aſino pmiſcet: ꝛ nō tū equ⁹ ſimplr. ꝛ tamē loc⁹ eſt a parte ſubiectiua q̄ ſi hic equ⁹ aliqd opat ꝛ equus ſimplr. ¶ Dicit aūt q̄ exēplū iſtud poſitū ibi modicum facit ad ꝓpoſitū de ꝓiunctiōe differētie cū alia ꝛ nō ſpēi cū alia ad vnū ꝓſtituendū cōpoſitū. ꝛ ideo modicū eſt curādū de oppoſito poꝛphirij q̄z regula platonica ſituera. ſ. q̄ vna ſpēs nō adiungit alteri ad faciēdū vnū tertiū ita q̄ quelibet ſpēs ſit pars talis tertij cōpoſiti q̄: ut efficiētes ſic bene aſinus ꝛ equa faciunt mulum.

Tricesimuſoctauus paſſus q̄ impermixte q̄dem ſunt ꝛie differētie. mixta vo ſunt ꝛia accidētia. c°. eodē. ¶ Sz ꝓtra iſtū paſſū inſtat q̄dripliciter. ¶ Pꝛimo q̄: ꝓgregatiuū ꝛ diſgregatiuū cū ſint differētie coloꝛis ꝛie pmiſcētur in diuerſis coloꝛib⁹ quoꝝ viriditas min⁹ ꝓgregat q̄z nigredo ꝛ min⁹ diſgregat q̄z albedo. ¶ Scōo q̄: calor ꝛ frig⁹ pmiſcent in tepido ꝛ non eſt poſſibile q̄ duo diſtincta ſpecie permiſceantur quin permiſcantur eoꝝ differentie. ¶ Tertio quia differētie accidentium ſunt accidentia: ſed contraria accidētia: ut hic dicitur: permiſcētur ergo differentie eoꝝ. ¶ Quarto q̄: ꝛia accidentia differūt ſpē: dictū aūt eſt in paſſu ꝓcedenti q̄ ſpēs plꝛes nō ꝓueniūt ad vnius ꝓſtituendē. ¶ Ad p̄mū q̄ talis pmixtio negari nō pōt ſicut

in accidētalib⁹ est cōcessa: ⁊ iō videt ꝙ nō fuerit hic intētio nisi de differētijs generis substātie que sunt ꝓpra accidētia distincte. ¶ Ad scōz ꝙ ibi pmiscent differētie specifice sicut ipse nature specifice: tñ non ita fit in subalib⁹ de qb⁹ est in ꝓposito sermo. ¶ Ad tertiū ꝙ cōcludit demonstratiue. ¶ Ad quartuz ꝙ ista ꝫria pmiscent: nō ut faciāt vnā tertiā spēm: sed in tepido caliditas ⁊ frigiditas que ibi sunt remissa: vnūquodqz pmanet in ꝓpria specie: nulla spē noua cōstituta. ¶ Sed ozit dif. qz nō solū in accidētibus sed etiā in genere substātie corporeū ⁊ incorporeū sic pmiscent ad ꝓstitutiōem hois ex aia rōnali ⁊ corpore. ¶ Dicit aūt ꝙ hic nō est pmixtio ex differētijs ꝫrijs: qz corporeū ⁊ rōnale sunt dūie subalternatiz posite: ⁊ iō ista nō pōt cadere sub incorporeo.

Tricesimus non⁹ passus est ꝙ species ante subintelligi potest q̄z accidentia inseparabilia oportet: ingt: eē subiectū ut illi aliqd accidat. Accidentia vo: ait: posterioris sunt generis: ⁊ aduenticie nature. c°. eo. Et sic patet ꝙ hic loquēdo de spēb⁹ ⁊ differētijs nō refert se nisi ad illa que sūt de genere substātie: cū hic supponat spēm de qua hic logtur eē accidētium subiectū. Et in isto qdez passu ꝓtinētur q̄tuor philosophice ueritates. ¶ ꝑma est ꝙ substantia est pōr accidēte ordine cognitionis. qz dicit ꝙ spēs ante subitelligi pōt q̄z accidētia. Et non debet intelligi ꝙ pus apꝑhēdat: cū per accidētia deueniam⁹ ad noticiā substātie: ſz qz in ipa noticia arguimus ꝙ ipa est pōr. ¶ Secūda vitas ꝙ substātia est prior accidēte nō solū in eē cognito sed etiā ſm ordinez nature: qz dicit ꝙ oportet esse subiectū ut aliqd illi accidat: qz. ſ. pus est eē q̄z recipe: sicut pati ꝑsupponit existere. ¶ Tertia vitas ꝙ totū gen⁹ accidentis est posteri⁹ toto genere substātie: qz dicit ꝙ accidentia posterioris sunt generis: nō inquātuz ponat vnū genus oīum accidētiū: cū sint eoz nouē genera ꝑma: sed qz accipiēdo gen⁹ cuiuslibet dati p̄dicamēti accidētis illud ſm se totū est posteri⁹. ¶ Quarta vitas est ꝙ oia accidētia sunt ab extrinseco: qz dicit ꝙ sunt nature aduēticie: ⁊ iste aduēt⁹ designat extraneitatē. ¶ Sed ozit dif. qz sicut forma substātialis educit de potētia materie: ita accidētia naturalia: cū nō creent: ⁊ iō vident eque ab itrinseco. ¶ Dicitur aūt ꝙ qz forma substātialis educit de potētia illius cū quo facit idē per essentiā: iō magis dicit ab intrinseco q̄z accidēs qō nō est natū sic idem facere cū subiecto de cuius potētia est edictum.

Quadragesim⁹ passus est illi⁹ figure que arbor ꝑphirij appellat nō ꝙ ista figura a porphirio fuerit descripta: sed qz ex dictis in isto libro qui porphiri⁹ vulgo nūcupat est accepta que talis est.

Substantia

incorporea		corporea
	Corpus	
inanimatū		animatū
	Uegetabile	
insensibile		sensibile
	Animal	
irratiōale		rationale
	Aial rōnale	
imortale		mortale
	Homo	
Plato.	Licero.	Sor. Aristo.

Et ista quidem figura ut patet ad sēsum ꝓtinet sex subalternatas diuisiones. Quarū ꝑma est substantia corporea ⁊ incorporea: ⁊ sub q̄libet diuisione fit vna ꝓstitutio diuisi cū diuidēte ad illud qō est in recta linea. Et ꝓz hoc ad declaratiōez occurrūt nōnulle difficultates. Quarū ꝑma est. ¶ Si in quolibet alio p̄dicamēto posset describi talis figura: cuz ista respiciat solum gen⁹ substātie. ¶ Dicit aūt ꝙ sic: qz in omni p̄dicamēto est inuenire genera ⁊ differentias ⁊ spēs ſm quoz diuisionē ⁊ cōstitutiōem fit isti⁹ figure subordinatio: ⁊ qz differētie rerū sunt ignote: ut est sermo vulgatus: ideo nō est facile hanc figurā in quolibet p̄dicamēto describere. ¶ Secūda dif. est. si in ista subordinatiōe p̄dicabiliū in eodē p̄dicamento diuisio generis semp est in duas ꝫrias tñ. ¶ Dicit aūt ꝙ ita videt supponere ista figura que semp diuidit in duo tñ. Et in isto libro porphiri⁹ sequēs platonē nō fecit aliquā generis diuisionē nisi in ꝫrias duas. Et istud ꝓfirmat: qz primatiue opposita circa illud cui nata sunt in eē sunt semp imediata: ⁊ iste diuisiones ut patet inductiue fiunt per opposita priuatiue. ¶ Tertia dif. est qz si semper diuisio generis est tñ in duas differētias: tūc bruta spē distincta nō erunt imediata animalia irratiōalia nisi vna spēs tñ. cuius oppositā differētia subdiuideretur. vt essent due spēs tñ. ⁊ istud videtur incōueniens. Et cōfirmat istud: tum qz eadē ratione in qualitatis p̄dicamento color nō posset descēdere in plures coloris spēs eque imediate nisi per differentias geminatas ⁊ subalternatiz positas: qō videtur absurdū. Tū qz directe ꝫria sunt nata fieri circa idē eque imediate: ⁊ tunc esse nō posset de albedine puta ⁊ nigredine: qz si disgregatiuū esset vna differentia: tum oporteret cōgregatiuū subdiuidi ad p̄ceden dum ad alias spēs: ⁊ sub ipso caderet differētia specifica nigredinis. Tum qz in numeris cū sint infinite species oportet ibi esse infinitas subalternatiōes spērum sub diuisionū per differētias: qz finite tales semp redderēt finitas spēs: ⁊ sic cum oēs ꝫrie subalternatiz posite ꝓcurrāt ad qditatē spēi spāliſſime in eadē qditate multiplicarent ꝫrie in ifinitū subalternādo diuisiones. Tum qz cū sint ifinite quo ad nos animaliū irrationaliū spēs: si aial sub diuidēdo sic ꝓcedit ad eas: anteq̄z oēs habeant erūt innumerabiles sub diuisiones subalternatim posite: ⁊ sic cū oēs subalternatim posita cōcurrāt ad diffinitiōem speciei specialiſſime: ultima species ad quā sic deueniretur habebit innumerabiles differētias in sua diffinitione. Et ideo magis videt consonuz ꝙ aliquod genus imediate cadat in multas spēs: ⁊ per ꝓsequns ꝙ per mltas differētias diuidatur simul. ¶ Quarta dif. est ꝙ oia ꝑuatiua sunt imediata circa aptum natum. ⁊ iste differētie accipiuntur ut ꝑuatiue oppositе. Et cōfirmatur qz inter corporeū ⁊ incorporeuz circa substantiam nullum est dare mediuz: nec inter aiatū ⁊ inanimatū circa corp⁹. ⁊ sic de alijs. ¶ Dicitur aūt ꝙ differentia ꝑuatiua nunq̄z pōt cōstituere aliquod positiuū: ⁊ ideo per istas ꝑuatiuas circūlogmur aliquā differētiā positiuam: puta per incorporeum spūale quod cōstituit spiritum: qui forte immediate diuiditur in differentias specificas omnium angelorum. Et ita cum animal diuiditur per rationale ⁊ irrōnale: irrationale constituit brutum: quod forte immediate diuiditur per differentias specificas omnium brutorum: ⁊ nō sic diuidit sicut

in ista figura sunt diuisiones subordinate. ¶ Quinta dif.est.si differētia modo ꝑuatiuo explicata semper significat aliquā differētiā positiuā cōstituētem spēm aliquā subalternā aut spālissimā. ¶ Dicit autem q sic q̄ꝫ q̄ sicut per incorporeū circūloqmur differētiam spūalis substātie que cōstituit spūm qđ est genus subalternū ad oia incorporalia:ꝛ ita irrōnale forte cōstituit brutum:tamē istud nō pōt semp poni:q̄ cū qōlibet gen⁹ imediate possit diuidi per vnam differētiā ꝛ eius ꝑuationē tunc oporteret diuisionē generis eē solum in duas differētias: cuius oppositū fuit declaratū. ¶ Sexta dif.est.si differētia ꝑuatiue nūcupata est semp pfectior positiua aut ecōuerso. ¶ Dicit autez q q̄ꝫ illa que tenet se ex parte ꝑuationis est pfectior:sicut illa quā circūloquimur per incorporeū q̄ꝫ corporeū eo q spūalia corporalibus ꝓferunt:aliq̄n aūt ecōuerso sicut animatuz est pfectius inaiato:eo q viuētia nō viuentib⁹ sunt meliora. ¶ Septima dif.est.si differētie min⁹ pfecte semp habēt plures spālissimas sub se. Dicūt aūt q sic q̄ videm⁹ q natura est magis intenta ad multiplicandū min⁹ pfecta sicut sunt corruptibilia:ꝛ iō plures spēs vident ꝓtineri sub corporeo q̄ꝫ sub incorporeo:ꝛ plura sub ratiōali: Tamē nō est ita ꝑspicuū q plures spēs sicut inaiatoꝝ q̄ꝫ aiatoꝝ ꝓpter multitudinem plantarū ꝛ aialium:nisi forte oēs stelle differant spē:nec q maior sit multitudo plantarū sub insensibili q̄ꝫ aialiuz sub sensibili. Et iterū si omnes stelle ꝛ angeli spē sunt distincti ut aliqui putāt nō videt tanta multitudo spērūz corruptibiliū eē. ¶ Intelligendū tñ est q si ponant imperfectiora semper esse plura sicut videt ꝓbabile:tūc nō pōt poni ꝓuenienter q oēs stelle differāt spē que vident excedere numerū corruptibiliū spērūz. Et eodē modo tūc nō est ꝓsonuz oēs angelos esse spē differētes:q̄ eoꝝ multitudo videt excedere numerū corporaliū spērum. ¶ Octaua dif.est.si oēs spēs spālissime in tali ꝑdicamēto distant eq̄liter a genere generalissimo 1.per equalē numerū differētiarū subalternataruz. ¶ Dicit aūt q nō videt:q̄ si oēs angeli forent eiusdem spēi:ut nōnulli putāt:tunc differētia incorporea esset differētia ultima ꝛ specifica. Et ꝓfirmatur q̄ dicunt nōnulli q rationale est differentia ultima hois ꝛ tamen cōstat q irrationale nō est talis: alioquin oia bruta forent eiusdē spēi. ¶ Nona dif. cum corporale ꝛ spirituale:aut corporale ꝛ incorporale cōueniāt cū accidentib⁹:eo q q̄dam eoꝝ sunt corporalia ꝛ q̄dam spūalia aut incorporalia:quō pōt ista eē substātie differētie diuisiue cū nulla differētia talis ereat suū genus diuisum. ¶ Dicit autē q aliud est dicere corporale ꝛ incorporale:ꝛ aliud corporeuz ꝛ incorporeū:q̄ ꝑma duo sunt cōia substātie ꝛ accidēti:alia aūt duo nō ponunt nisi in substātia. Et ideo isto modo corporeū ꝛ incorporeū sunt substātie differētie diuisiue. Corporale aūt ꝛ incorporale nō: q̄ ista circueunt totā entis cōitatez. Et dato q corporale ꝛ spūale ponerent substātie differētie diuisiue: tamē ista nō essent in accidētib⁹ vniuoce imo analogice:sicut sanitas est in urina per ordinē ad ipsuz aial. ¶ Decima dif.cū differētia incorporea cōstituat spūm ꝛ spūs dicat de deo: sicut testat Saluator noster dñs rp̄s. Jo.4°. Spūs est deus:ꝛ per ꝓsequēs incorpore⁹:quō ista differentia pōt esse diuisiua substātie que ꝓuenit deo qui nō est ꝑm theologos in genere substātie:ꝛ differētia diuisiua generis nō pōt competere nisi existētib⁹ in illo genere:¶ Dicitur aūt q sicut substantia accipit dupliciter. Uno modo ꝓ trāscendenti qđ est cōe deo ꝛ creaturis cōmunitate quadam siue vniuoca siue analoga. Allio modo ꝑut est qōdam ꝑdicamētū determinatū tñ ad limitata. Ita spūs vno modo est trāscēdens ꝑut est quid cōe deo ꝛ creaturis. Et alio modo est gen⁹ subalternū substātie sicut corpus. Et isto modo dicitur ei⁹ differētia ꝓstitutiua incorporea. ¶ Et si dicatur q tunc est dare duas spūalitates: vnā trāscēdentem ꝛ aliam existentē in genere. ¶ Dicit q q̄cūq̄ꝫ assignant differentie accidētales ut bipes hoi:sicut nō est dare duas bipedalitates sed vnā que est accidentalis:ꝛ circūloquimur differētiam eētialē per ipsam: ita cū sit vnica spūalitas in angelo ꝛ illa est transcēdens ꝛ per illam circūloqmur differentiā diuisiuā substātie nobis ignotā que est adiuncta cū ratione spūalitatis in creatura. ¶ Undecima dif.est si corpus qđ est hic gen⁹ aut spēs subalterna differt a corpore qđ est altera pars compositi in hoie uel in bruto. ¶ Dicit aūt q nō videt:q̄ corpus quod est altera pars compositi est substātia corporea cū non sit incorporea:ꝛ ista est diffinitio generis subalterni. Et cōfirmatur. Tū q̄ due pfectiones substantiales eiusdem rōnis non pūt esse in eodē composito. Tum q̄ duo corpora non possunt eē simul in eodez loco. Tuz q̄ trina dimēsio est passio utriusq̄ꝫ corporis:ꝛ sic esset homo bis ista dimensione quāt⁹. Tuz q̄ discedente anima nō manet corpus nisi qđ est altera pars cōpositi aut fuit:ꝛ tamē illud est substātia corporea que est diffinitio ut patuit generis subalterni. ¶ Duodecima difficultas quia corpus qđ est pars nō videt eētialiter dici de toto cōpositō: cuz nullum totum sit:essentialiter sua pars:ꝛ tamē corpus quod est genus dicit essentialiter de composito isto. ¶ Dicitur aūt q genus est pars eētialis speciei sicut differētia:ut fuit ostensuz superius:ꝛ tamē dicitur eētialiter de sua specie:nō in ultimata abstractiōe cū humanitas nō sit animalitas: ꝛ ideo in quadam ꝓcretiōe seu cōmunitate:ꝛ sic in ꝓposito tale cōpositum ut homo nō est corporeitas sed bene corpus. Nisi forte dicat q illud corpus etiam cōcretiue sumptū est pars. ¶ Et si dicat ulterius q corp⁹ dicitur equiuoce de corpore qđ est gen⁹ ꝛ talis pars ꝛ tunc non sunt duo corpora sed due corporis acceptiones. tamē non videt quare utraq̄ꝫ nō sit substātia corporea:nisi q̄ cōstitutiua nō vident in genere per se sed per reductionē ad constitutū:ꝛ ideo pars nō sit spēs cū sit cōstitutū. ¶ Tertiadecima dif. cū hoc sit formaliꝛ ꝛ eētialiꝛ corp⁹ qđ est gen⁹: quid est istud corpus:aut materia:aut forma:aut cōpositum qđ est utrūq̄ꝫ:aut cōpositū qđ resultat ex istis:Et dicitur q nō est sola materia ꝑma:q̄ illa per se nō est in aliquo determiato ꝑdicamēto:nec sola forma:q̄ illa dicit eē in genere per reductionē:cū tñ ois spēs per se sit directe in genere:nec cōpositū acceptū ꝓ utroq̄ꝫ simul:q̄ illud nō addit ad utrūq̄ nisi respectū simultatis qui nō ponerēt esse in genere substātie. Et iō relinqtur q sit compositū resultās ex istis. Et tūc istō resultās resultat aut ab aia rōnali: ꝛ istō videt impossibile:q̄ differētia rationalis est posterior que sumit ab anima itellectiua q̄ꝫ corpus in genere substantie ꝛ nullum prius resultat a suo posteriori. Aut ab alia forma ꝛ tūc oporteret ponere plures formas in homine. ¶ Quartadecima difficultas est.si in diuisione cuuslibet generis istorum in differētias semp vna differētia est pfectior altera.

¶ Dicitur aũt vniuersaliter ab oĩbus q̃ sic: q̃ constat q̃ incorporeũ est melius corporeo: ⁊ animatuz melius inanimato: sensibile insensibili: ⁊ rationale irrationali. Et cõfirmaf istud: tũ q̃ omnia illa que sunt eiusdẽ generis oportet eẽ ordiata: cũ nõ sint cõfusa: ⁊ nõ põt ibi vniuersaliter attẽdi aliqs ordo nisi eminẽtie: qui remouet ab oĩbus equalitatẽ. Tuz q̃ vnicuiq̃ cõpetit quãtitas virtutis ſm suam rõnez formalẽ: cũ ex sua rõne formali vnũ sit pfecti⁹ alio essentialr: ⁊ ideo sicut qditates nõ sunt vnius rationis ita nec eoz finitates que sunt virtutis quãtitates: ⁊ sic nõ põt esse equalitas que inter quãtitates semp eiusdem rõnis cõsurgit: cum sit respect⁹ equiparantie. ¶ Intelligẽdum tamẽ est q̃ quicqd cadit sub differẽtia pfectiori est pfectius quocũq̃ cadente sub impfectiori: q̃ habet pfectiorez diffinitionẽ s. ex eodẽ genere cũ perfectiori differẽtia. ¶ Quintadecima difficultas. cũ tripler sit aia ſm philosophos. s. uegetatiua: sensitiua: ⁊ itellectiua: a qua sumif ista differẽtia animatum. ¶ Dicif aũt q̃ precise a uegetatiua: q̃ in ista sola omnia animata cõueniunt: ⁊ per cõsequens sensibile ab anima sensitiua ⁊ rationale ab anima itellectiua: ⁊ ideo animatum aduenies corpori cõstituit uegetabile: sicut sensibile adueniens corpori aiato: quod est uegetabile: cõstituit aial. ¶ Intelligẽdũ tamẽ q̃ ex isto sequunf due cõclusiones. ¶ Prima est q̃ rationalis anima nõ dat esse istud aiatuz de quo hic loquif: q̃ rõnale est posterius aiato: ⁊ nullum posterius dat esse priori. ¶ Secũda cõclusio q̃ talis aia rõnalis nõ dat esse aial q̃ pus est aial q̃z rõnale sicut diuisum diuidente. ¶ Sextadecima dif. est. si inanimatuz quod est differẽtia constituit vnã speciẽ subalternã sicut animatum: aut descẽdit immediate ad mltas spẽs: utputa in elemẽta ⁊ corpora supcelestia. ¶ Dicif aũt q̃ nõ est nota vna pfectio positiua ex parte inanimati sicut est aia uegetatiua ex parte aiati: ideo forte immediate descẽdit inanimatũ in plres species subalternas: puta corruptibiliũ ⁊ incorruptibiliũ qbus nihil apparet cõe sub corpore positũ. ¶ Intelligendũ tñ q̃ non est sic de incorporeo sicut de inaiato: q̃ oĩbus incorporeis inuenif rõ spũalitatis positiua cõis: ⁊ ideo incorporeũ immediate cõstituit vnã speciem. ¶ Decimaseptima difficltas est. Si aiati differẽtia eẽntialiter est pfectior q̃z differẽtia inaiati: ⁊ per cõsequẽs oẽ aiatum melius est inaiato: ⁊ tũc plante erunt perfectiores: ut herbe: q̃z sint oĩa corpora supcelestia: qd̃ videf absurdũ. Si aũt ecõuerso inanimatũ foret differẽtia nobilior tunc oẽ inanimatũ esset pfectius quocũq̃ aiato: ⁊ sic lapides eẽnt meliores q̃z hoies. ¶ Dicitur aũt q̃ melius est dicere q̃ herbe sunt meliores q̃z sydera ꝙz essentiã: q̃z si diceretur q̃ lapides pcellunt hoies: q̃ incõparabilis res est vita qua sydera carent. ¶ Intelligẽdũ tamẽ q̃ ab ista diuisione necessaria philosophi nonnulli vsq̃quaq̃ pclari posuerunt corpora supercelestia fore aiata ut eẽnt magis nobilia. Istud tamẽ nõ admittit theologus. ¶ Decimaoctaua difficltas q̃re ita bene corruptibile ⁊ incorruptibile nõ sunt differentie diuisiue corporis sicut aiatum ⁊ inanimatuz: cũ oẽ corpus sit corruptibile aut incorruptibile sicut aiatum aut inanimatũ. ¶ Et dicif q̃ corruptibilitas ⁊ icorruptibilitas sunt posteriora talib⁹ naturis cũ sint aptitudines ad act⁹ corruptionis ⁊ icorruptionis: sicut corporis corruptibilis ⁊ incorruptibilis: corruptibilitas ⁊ incorruptibilitas sunt taliũ aptitudinũ ꝓpriones. Aliatuz aũt est pus rẽ aiata: in eo q̃ anima uegetatiua: a qua sumif ista differẽtia: est rei cõstitutiua: ⁊ iõ cũ sint pores differẽtie eis qbus conueniũt: iõ melius aiatũ ⁊ suũ oppositũ q̃z corruptibile ⁊ suũ oppositũ p̃o differẽtijs assignanf. ¶ Intelligẽdũ tñ q̃ corporis diuisio per corruptibile ⁊ incorruptibile est diuisio per passionẽ: sicut aialũ aliũ est risibile aliũ nõ: q̃ utrobiq̃ est aptitudo ad actũ qui accidit: nec pñt poni differẽtie eẽntiales q̃ nõ ſbalternanf aiato aut inaiato: ⁊ oẽs differẽtias eidẽ eẽntialiter conueniẽtes oportet esse positas subalternatim. ¶ Decimanona difficultas est. si idem corpus potest eẽ sub differẽtia animati ⁊ inanimati.

¶ Dicif aũt q̃ quecũq̃ differũt genere differũt specie: ⁊ quecũq̃ differũt spẽ differunt numero: ⁊ cum aiatum ⁊ inanimatũ constituãt distincta genera sub alterna semp corpus animatũ ⁊ inaiatum differũt genere: ⁊ magis spẽ: ⁊ multomagis numero: ⁊ ideo idez corpus numero nõ potest eẽ sub differẽtijs animati ⁊ inanimati. ¶ Intelligẽdum tamẽ q̃ aliq dicunt q̃ ꝙz idem simul nõ possit esse sub utraq̃z differentia: tamẽ bene successiue: q̃ idem corp⁹ numero successiue est mortuũ ⁊ viuũ: ⁊ sic animatũ ⁊ inanimatũ. Istud tamẽ nõ ualet: q̃ impossibile est aliquod indiuiduum transire de vno genere ad aliud genus cũ vnũquodq̃z sit necessario in genere sicut in ꝓmo modo dicẽdi per se: aiatum aũt ⁊ inanimatũ diuersa genera cõstituũt. Et ideo videf esse dicenduz q̃ corpus mortuũ per se nõ est in genere: sicut nec materia cum sit pars essentialis cõpositi: aut si est in genere nõ nisi in genere corporis animati reductiue: sicut ꝓncipia reducunf ad gen⁹ toti⁹. ¶ Vigesima difficultas si differẽtia supaddita generi in tali diuisione semp differt ab eo realiter. ¶ Dicif autez q̃ quãdoq̃z est idem realiter: sicut differẽtia corporeitatis aduenies substãtie facit corp⁹: in quo rõ corporis a ratione substãtie nõ videf esse realiter distincta: q̃ cum in realiter distinctis priori sine posteriori eẽ nõ repugnat: tunc posset tale corpus remanere puta substãtia: ablata corporeitate q̃ non videf. In alijs aũt videf esse realis distinctio: sicut cũ aiatuz apponif corpori: q̃ separata aia remanet uere corpus. Unde cõstat corpus ⁊ aiam in tali cõposito differe realiter ⁊ ita est cũ sensibile addif uegetabili: ⁊ idez cũ rationale addif animali. si istetres anime ponanf in eodez distincte realiter ut nõnulli putãt. ¶ Intelligendũ tamẽ q̃ ſm sentẽtiã aliquoꝝ corp⁹ nõ est gen⁹ nec anima sic sumpta est differẽtia: q̃z ratio generis sumaf a corpore: ⁊ rõ differẽtie ab ipa aia. ¶ Vigesimaꝑma difficultas est. cũ dicat Boetius diuidẽs substãtiam in materiã ⁊ formã ⁊ cõpositum q̃ relictis extremis de medio est agendũ: cuz sit tractaturus de p̃dicamento substãtie quasi talia ad istud genus directe nõ pertineãt: non videf q̃ sit hic curanduz de anima ⁊ corpore put sunt materia ⁊ forma. Et ideo ꝙz differentia corporei sit a forma corporis sumpta: tñ ipsa est effect⁹ formalis illi⁹ forme inquãtuz cõstituit compositũ resultãs ex talib⁹. Et eodem modo aiati differentia sit effect⁹ formalis ipsius aie ut informat. Et tũc genera ⁊ differentie ꝙz sint a materia ⁊ forma ꝓncipiata: tamen ipa non sunt genus ⁊ differẽtia sed sunt effectus formales qui sunt in illa tertia entitate resultante a materia ⁊ forma: ⁊ sic non pertinent ad genus per se nisi composituz: q̃z ꝓncipia possunt reduci. ¶ Intelligenduz tamen est q̃ isti effectus formales diuersi

q̃q̃z

qñq3 dañt ab vna forma:sicut eadē forma dat esse corpus ⁊ substantiā:lz in se videant ꝓtinere duas rationes formales ꝑm quarū quālibet dat esse cōpositō corrūdens:qñq3 dañt a diuersis formis:sicut eē corporeū dat a forma corporea:⁊ eē aiatum ab aia negetatiua. ¶ Uigesimasecūda dif.si ponēdo talia oia radicari formaliter in tertia entitate resultante ex materia ⁊ forma:si tūc est necessarium ponere ut genus ⁊ differētia realiter distinguantur in aliquo. ¶ Dicitur aūt q nō videt quātūcunq3 ibi ponant forme realiter distincte:q3 plures cause realiter distincte possunt cōcurrere ad vnū effectū realiter distinctū:⁊ illa vna tertia entitas fundat oēs illas rōnes formales generū ⁊ differentiaruz in substātia. ¶ Intelligendum tamē q istud non est intelligendū de tertia entitate partiali que resultare dicit ex materia ⁊ forma organici corporis:quia illa differt realiter ab entitate tertia resultante finaliter ex materia ipsa cū oībus formis:qualis est humanitas a qua abstrahunt genera ⁊ differētie usq3 ad sup̄ma. ¶ Uigesimatertia dif.si per aliquā viaz pōt saluari idētitas realis diffinitiōis cū diffinito. ¶ Dicitur aūt q si differētie sint ipse forme: utpote corporeū sit forma corporis:⁊ aiatum ipsa aia:ꝑstat q ista differūt realiter ab inuicem. Et ulterius cū diffinitū sit compositū ex istis resultās:sicut formalis effect⁹ qui resolui in ista sicut in partes essentiales: ⁊ effect⁹ oīs differt realiter a suis causis:tūc nō solū partes diffinitiōis ab inuicē:imo etiā diffinitum a tota diffinitiōe erit realiter distinctū. Et tūc cū in realiter distictis ꝑus sine posteriori eē possit:diffinitio sine diffinito poterit eē:sicut corp⁹ ⁊ aia sine cōposito resultante. ¶ Intelligendū tamē q si oīa ista ponātur radicaliter in tertia totali ⁊ simplici entitate ex oībus p̄ncipijs resultante:tūc poterūt poni realiter idem:q3 nō se hñt sicut causa ⁊ effect⁹: sed sicut vn⁹ totalis simpler effect⁹. ¶ Uigesimaquarta dif.est. q3 dicunt aliq q in vno cōposito nō est dare nisi vnicam substātialē formā:⁊ tunc nō oportet tot difficilia multiplicare. ¶ Dicit aūt q ad idē redit quātū ad ꝓpositū:q3 tunc multitudo generū ⁊ differētiarū aut accipit ex parte vni⁹ tm̄ forme:⁊ sic cū illa differant realiter a cōposito sicut a suo effectu: tūc diffinitio erit realiter distincta a diffinito: aut sumitur ex parte cōpositi resultantis:⁊ tūc habet qđ hic dicitur modo. ¶ Intelligendū tū q ista multitudo generū ac differentiarū in ordine p̄dicamentali nō arguit pluralitatem formarū:q3 in formis accidentalibus inuenit talis multitudo ubi est vnica forma simpler. ¶ Uigesimaqnta dif.q3 dicunt aliq q oīs ista multitudo generū ⁊ differentiarū est solum per actū nr̄e rōnis:⁊ iccirco erga talem multitudinē nō est multum laborandū:cū entia rōnis de facili possint multiplicari. ¶ Istud tamē non valet q3 cuz in talibus entibus de facili ꝓcedāt ꝓcessuz in infinitū: ita facile foret assignare ifinita talia sicut certa. Et cōfirmatur:tum q3 cū oīs distincta noticia resoluat in genus ⁊ differētiā:nulla distincta noticia respiceret nisi entia rōnis. Tum q3 oīs demōstratio eēt circa talia entia:cū accipiat gen⁹ ⁊ differētiam in suo medio. Tuz q3 oīs sciētia foret de talib⁹: cū ꝓcedat ex demonstratiōe. Tuz q3 oīs ꝑmo noster:ut videt: reducitur ad ista quinq3. ¶ Intelligēdū tamē q isti qui oīa faciunt entia rōnis:euadūt faciliter oīa difficilia:ſz nullā certitudinē asserūt. ¶ Uigesimasexta dif.si diuisio corporis aiati in sensibile ⁊ in īsensibile est in differētias ēntiales sicut corporis in aiatum ⁊ in inanimatū. ¶ Dicit aūt q nō quātum ad illud qđ importāt noia istarū differētiarū: quia sensibile dicit naturalē aptitudinē ad actū sentiēdi: sicut risibile ad actum ridendi:⁊ ideo cū oīs aptitudo:ſz p̄missa:sit posterior apto nato:nō pōt eē quiditatiua differētia:sicut aiatum quod est ꝑus ꝑm qđ iportat aiam ſz illud qđ constituit per ipsam. ¶ Intelligendū tamē est q per sensibile hic circūloqmur animam sensitiuā:sicut supra per animatū datur itelligi anima negetatiua:⁊ ideo cū differentia sensitiua sit de essentia aialis ista differētia est reputāda ēntialis. ¶ Uigesimaseptima dif.si cum diuidit corpus aiatum per sensibile ⁊ insensibile ⁊ sensibile cōstituit animal. Si per eundez modum in sensibile: aut differētia circūlocuta per ipm̄ cōstituit aliquod genus subalternum. ¶ Dicit aūt q sic.s.plantā: q3 omne corpus animatū insensibile est planta:⁊ oē tale corpus.s.planta est ēntialiter corp⁹ aiatuz insensibile. ¶ Intelligēdum tamē est q cum dicit planta dicitur ordo negetabilis ad nutrimētū terre:⁊ istud ꝑm se non dicit aliquid ēntiale sed est aliqd apparens vnde accipit ratio generis quātum ex ipso argumētatur. ¶ Uigesimaoctaua dif.est q3 cum sensibilitas conueniat oībus corpor⁹ tā corruptibilibus q3 incorruptibilib⁹:non videt posse poni differentia diuisiua:cū tam ad animata q3 ad inanimata se extēdat:⁊ nulla differētia diuisiua se extēdat ultra ambitum sui diuisi. ¶ Dicit autem q sensibile hic est equiuocū:q3 pōt accipi actiue qđ est natū sentire:⁊ sic continet sub corpore animato:nulla enim res sentire pōt nisi sit animata. Aut pōt accipi passiue p̄o eo qđ est aptum natū sentiri.⁊ sic cōuenit oi corporitā animato q3 inaiato:quēadmodū distiguūtur sensibilia cōtra itellectualia.i.spūalia. ¶ Intelligēdum tamē q ista sensibilitas passiua nō est differentia qditatiua sed ꝓpria passio corporis:q3 omne corpus est aptū natum habere in se sensibilez qualitatē per quā pōt sentiri:ipsa tū sensibilitas ut quo: ꝑmo cōuenit accidētib⁹ ut experimur. ¶ Uigesimanona dif.est si in ista subordinatiōe generū ⁊ differētiarum semp inferiora uel posteriora sunt pfectiora. ¶ Dicit aūt q sic:q3 illa que sunt posteriora via generationis sunt p̄riora ordine pfectiōis ut suo loco patebit. Et p̄mo ostendit hoc de differentia respectu generis:q3 act⁹ est melior potētia: in cōcursu aūt istoz duoz p̄ncipiorum:gen⁹ se habet per modū potētie ⁊ differētia per moduz actus. Secūdo de spē respectu generis:q3 spēs se habet per additiōez ēntialem ad gen⁹:cū includat ipm̄ ⁊ differētiam: ⁊ oē totum est maius sua parte. Tertio de spē respectu differētie:q3 differētia est pars spēi ut fuit ostenſuz. Quarto de idiuiduo respectu spēi:q3 tota ratio diffinitiua spēi icludit in quolibet idiuiduo:⁊ ultra illō per quod natura specifica indiuiduatur. ¶ Tricesima difficultas est si ratiōale ⁊ irrōnale diuidūt animal sicut differētie quiditatiue. ¶ Dicitur aūt q sicut sensibilitas ⁊ insensibilitas ꝑm illud quod dicūt nō possunt esse quiditatiue differētie: ut fuit ostensum:ita rationale:cū dicat aptitudinē ad actum rationandi sicut sensibile ad actū sentiēdi:⁊ nulla aptitudo:ut sepe fuit ostensum:est qditatiua nature que est apta nata cum in eo fundet:tamē per istas differentias circūloquimur essentiales differentias ut per rationale differentiam que sumit ab aia intellectiua sicut per sensibile illā que sumit ab aia sēsitiua

que anime sunt de animati corporis qditate. ¶ Intelligẽdũ tamẽ est ꝙ sicut risibilitas est aptitudo ad actũ ridendi qui est accidẽs: ita rõnabilitas est aptitudo ad actũ rationãdi qui est accidens. Et iõ sicut risibilitas est passio ita ⁊ rationabilitas eadẽ rõne: ꝛ hoc multi timeant ponere q⁊ philosophi hoc ꝓ exemplo nõ posuerũt: ꝯ quis ꝓcedãt ꝙ nõ potest magis de risibili ꝙ̃ de rõnali ratio assignari. ¶ Tricesimaprima difficultas est si in tali diuisione aialis in rationale ⁊ irratiõale quelibet differẽtia cõstituit speciem suam. ¶ Dicit aũt ꝙ sic cõmuniter: q⁊ ista cõstituit animal rõnale: aut hoiem: ⁊ illa brutum quod est cõmune ad oia alia irrationalia: ⁊ ista est species subalterna si tamẽ est spẽs. ¶ Intelligendũ tamen ꝙ ſm dicta cõia gen⁹ quodlibet argumẽtatur ex aliquo apparenti cõmuni mltis specieb⁹: sicut ex actu sentiendi qui est cõis omnib⁹ aialibus accipim⁹ genus aialis: ⁊ ex actu uegetãdi genus corporis aiati q⁊ qditates rerũ sunt occulte: ⁊ forme manifestant per suos actus uel per sensibilia queꝯ. Et q⁊ nõ videt vnum cõmune apparens oibus brutis ut distinguunt ab hoie sicut oibus hominib⁹ ut distinguunt a brutis. s. actus rõnandi: ideo non ita apparet tale subalternũ genus ꝛ nomẽ bruti sit eis cõe ⁊ ista cõmunitas põt saluari per cõitatez irrationabilitatis imediate ad oẽs tales spẽs descẽdentis. ¶ Tricesimasecũda dif. si ratiõale est ultima hois differẽtia ut hic sumit. ¶ Dicit aũt ꝙ nõ ſm viam platonis in loco isto q⁊ ꝓstituit aial rõnale qõ ponit cõe hoi ⁊ dijs. In isto tamẽ errauit ſm fidem ꝛpianaz: q⁊ non ponim⁹ aliqõ rationale aial nisi hoiem. Angeli enĩ non sunt corpora nec aialia. ipse aũt posuit deos cõpositos ex corporib⁹ incorruptibilibus ⁊ aiabus intellectiuis. Ideo oportet dicere ꝙ differẽtia ultima hois est rationalis. ⁊ istud nõ solũ ſm fidem sed etiã ſm rationem naturalẽ: q⁊ nobilissima pfectio hois est rationalis aia: ⁊ ultima differentia semꝑ: ut patuit: est pfectissima. Vnde si rõnale nõ esset ultima oporteret dare ulteriorẽ pfectionẽ in hoie ⁊ pstantiorẽ qõ nõ videt. ¶ Intelligendũ tamẽ ꝙ sicut trãsmutatio facit scire materiã ita opatio formã: ⁊ ideo cũ nulla opatio in hoie declaret formã posteriorem nõ videt esse ponẽda. ¶ Tricesimatertia dif. quõ rõnale põt esse ultima hois differentia cuꝯ talis sit specifica que debet cõuerti cũ diffinito: ⁊ tamẽ non solũ hoies sed etiã angeli ſm ueritatẽ sunt rõnales. ¶ Dicit autem ꝙ hic accipitur rõnale ꝓ essentia aie rõnalis a qua sumit ista differẽtia: ⁊ sic rationale est ꝓprium hoi: ⁊ angelo nõ cõuenit: ⁊ ſm istũ modum ponit ultima differentia. ¶ Intelligendũ tamẽ est ꝙ accipiẽdo rationale ſm se nõ circũloquẽdo aliud istud est cõe hoi ⁊ angelo: ⁊ sic est passio substãtie intellectualis ⁊ nõ differẽtia quidditatiua: q⁊ sic dicit naturalẽ aptitudinẽ ad recipiendũ actũ ratiõis. ¶ Trigesimaquarta dif. q⁊ in isto arbore porphirij ponit mortale sicut ultima hois differentia ⁊ nõ rationale. ¶ Dicit aũt ꝙ in hoc errauit porphirius non solũ ſm fidem sed etiã ſm naturalem ratiõem. Tuꝯ q⁊ mortale se habet in plus ꝙ̃ animal: cum oẽ aial sit mortale ⁊ multa moriunt que nõ sunt animalia. Tum q⁊ oẽ corpus animatũ est mortale: ⁊ tamẽ differẽtia ultima speciei specialissime nõ põt attingere ad cõitatez alicuius generis subalterni. ¶ Intelligẽdum tamẽ ꝙ mortalitas est ꝓpria passio corporis aiati: q⁊ cuꝯ dicat naturalẽ aptitudinẽ ad moriendũ: omne corp⁹ aiatum est aptum natum mori.

¶ Tricesimaquinta dif. est. Si aia rõnalis a qua sumitur ista differẽtia dat eẽ corporeũ ⁊ aiatum ⁊ aial cũ contineat totũ humanuꝯ cõpositum virtualiter. ¶ Dicunt aũt aliqui ꝙ sic: q⁊ rationale oia alia cõtinet in virtute. Istud tamẽ nõ videt posse stare. Tũ q⁊ causa formalis ultima nõ põt esse causa sui ꝓpris cũ ois effectus vniuersaliter sit posterior sua causa: esse aũt aial ⁊ animatũ corpus ⁊ corpus ista oia sunt ꝓpria rõnali esse ⁊ ideo illud a quo sumit ista differẽtia: non põt dare talia eẽ. Tuꝯ q⁊ ois causa formalis est de essentia sui effect⁹: q⁊ causa formalis in genere substãtie nõ est causa sui nec materie: ergo solum cõpositi: cũ plura nõ sint in genere substantie: ⁊ tñ oẽ cõpositũ eẽntialiter includit formã per quaꝯ inesse cõstituit. sed aia rationalis non põt esse de essentia istoꝝ: ergo nõ põt esse causa formalis eoꝝ. minor autez ista ꝓbatur. Tũ q⁊ esse aial esset nobilius esse rationali cũ includens sit pfectius incluso. Tum quia si anima rõnalis itraret quiditatẽ aialis: oẽ animal esset rõnale q⁊ qñcũqꝯ aliqua sunt eiusdẽ rõnis: quicquid includitur qditatiue in vno ⁊ in reliquo. Animalitas aũt est eiusdẽ rõnis ſm genus in oibus spẽbus animalis. ¶ Intelligendũ tamẽ ꝙ si omnes forme cõcurrunt ad cõstituendũ ultimatũ cõpositum: tunc quelibet dat eẽ ſm illaꝯ rõnem quã in se formaliter habet. ¶ Trigesimaserta dif. est. Si differentia irrationalis circa bruta aut illa per quã illam circũloquimur est pfectior in eis ꝙ̃ differentia sensibilis. ¶ Dicitur aũt ꝙ sic q⁊ ostensum fuit ꝙ inferiora semꝑ sunt pfectiora supⁱoꝝ⁹. ¶ Istud tamẽ videtur non posse stare. Tum q⁊ sicut summa pfectio hois est aia intellectiua: ita summa perfectio bruti videtur aia sensitiua a qua sumit differẽtia sensibilis. Tum q⁊ cũ operatio facit scire formaz ⁊ melior operatio meliorẽ formã: non enĩ scim⁹ intellectiuaz esse meliorẽ sensitiua. nisi q⁊ intelligere melius est ꝙ̃ sentire. ¶ Dicit aũt ꝙ sensitiua videt esse nobilissima quedam pfectio bruti. Tum q⁊ in brutis differentibus specie differt ista anima spẽ: iccirco ipsa ſm rõnem specificã in quolibet bruto est pfectior se ipsa sub rõne cõmuni: per irrationale autẽ circũloquitur illam rõnem specificã aut per aliud sub irrationali cõtentum. ¶ Intelligẽdum tamẽ ꝙ si irratiõale nõ cõstituit spẽm ut fuit positũ supra tunc nõ est pfectius sensibili: sed tunc ille differentie specifice in quas immediate cadit aial ex parte bruti sunt pfectiores ut patuit. ¶ Trigesimaseptia dif. q⁊ si aia sensitiua in quolibet bruto ꝓtinet duas rationes formales. vnã ſm quã dat esse sensibile quod est eẽ aial: ⁊ aliam ſm quã dat eẽ specificũ cuilibet bruto: ꝓ eo ꝙ aia sensitiua in brutis est ultima ⁊ optima pfectio tũc aia sensitiua in bruto erit multo perfectior ꝙ̃ in hoie cui nõ dat nisi eẽ aial: cũ eẽ specificũ ei det per aiam itellectiuã. ¶ Dicit aũt ꝙ ista rõ nimis urget ⁊ cogit: nisi dicat ꝙ animalitas bruti ⁊ hois sunt diuersarũ rationũ: eo ꝙ latent equiuocatiões in generibus ⁊ istud est tollere genus. Aut dicat ꝙ anima sensitiua ⁊ intellectiua sunt idem in hoie: ⁊ est ita nobilis aia sensitiua sicut intellectiua. Istud tamẽ non ualet q⁊ cuꝯ anima sensitiua constituat animal ⁊ oia animalia cõueniant in ratione generis: tũc anima itellectiua eẽt de essentia omnis animalis. Et iterum homo in ratiõe generis foret perfectior ꝙ̃ brutum in ratiõe specifica. ¶ Intelligẽduꝯ tamẽ ꝙ magnum argumentũ excellentie anime sensitiue in bruto esse videt ꝙ multa bruta in nobiliori sensu: puta visu:

visu: excellũt hoiem: tñ melioꝛ potẽtia est imagiatiua: ꝛ imagiatio que est in hoie semp excellit. ¶ Trigesimaoctaua dif. est. Si hõ ꝓhik ad idiuidua in ultima diuisione istius arboꝛis per aliquas differẽtias. ¶ Dicik aũt q sic per differentias idiuiduales que dicunk hecheitates: qꝛ cũ ista indiuidua cõueniant in specie ꝛ differũt numero: oꝓtet in eis esse illud per qõ cõueniũt: ꝛ istud est natura specifica: ꝛ illud per qõ distinguank ꝛ istud est differẽtia indiuidualis que differentia ut patuit est illud per qõ illa que sunt in eodẽ genere ab inuicẽ distiguunk. ¶ Intelligẽdũ tñ est q iste differẽtie nõ sunt quiditatiue: qꝛ indiuidua eiusdẽ spẽi non sunt distincta essentialiter ꝛ a prioꝛi: sed a posterioꝛi tñ est distinctionatu re specifice. ¶ Trigesimanona dif. est. Si iste indiuiduales differẽtie sunt pfectioꝛes ꝯ differẽtie specifice ut supꝛa fuit dictũ q in tali oꝛdine eiusdẽ generis semp inferioꝛa sunt pfectioꝛa: ꝛ illa que sunt posterioꝛa ꝓꝛioꝛibus. ¶ Istud tamẽ stare nõ põt in ꝓposito. Tum qꝛ eẽntialia ꝛ quiditatiua in quolibet genere semp sunt ꝓꝛa. Tum qꝛ vnuꝫ indiuiduũ aliud posset excedere in differẽtia indiuidnali: sicut vna albedo aliam: quare maioꝛ esset iste excessus perfectionis ꝯ ille quo excederet vna species aliã: puta albedo nigredinẽ: quanto entitas in qua excederet foꝛet perfectioꝛ: qõ non videk. ¶ Intelligendum tñ est q illa regula supꝛ assũpta q posterioꝛa ꝛ iferioꝛa semp sunt pfectioꝛa est ifallibilis in gditatiuis rõni dꝰ. Iste aũt differentie ut patuit non sunt gditatiue. ¶ Quadragesima dif. est qꝛ ꝑm ista videk q idiuidua possint diffiniri diffinitione ꝓꝛia: accipiendo spẽz ꝛ illã differentiã indiuidualẽ sicut spẽs diffinitur per genus ꝛ differentiã specificam. Et tunc eodem modo de indiuiduis poterit eẽ sciẽtia ꝓpter quid. Cum tamẽ ꝑm platonem de ipsis nõ possit fieri disciplina. ¶ Dicitur autem q ipsa indiuidua nõ sunt per se diffinibilia ꝓꝛo eo q idiuidualis ꝓꝛietas nullam dicit quiditatẽ nec quiditatiuã perfectionem: ꝛ sic nec sciẽtia de eis esse potest. ¶ Intelligendum tamen est q species dicit totam essentiam indiuiduoꝝ ꝓꝛo eis q indiuidua nõ addunt ad spẽm nisi hecheitatẽ que nullã dicit quiditatez nec per cõsequẽs diffinitiuã rationez. ¶ Sed remanet dif. quid ꝓficiunt oia ista difficilia ad redigendum omnem intellectũ in obsequium xꝑi. ¶ Dicitur autem q cuz in tertio sentẽtiarũ uolumus tractare de vnitate nature humane xꝑi ut extollamꝰ sue incarnationis mysteriũ oꝓtet nos scire quid genus qd species ꝛ differẽtia: ut videamꝰ in quo genere ꝛ specie ipsum collocabimꝰ ꝛ ut circa talia sciamꝰ dissoluere nersutias philosophoꝝ ꝓout se eriguntinfideles ad incarnationis mysterium impugnandum.

Ecũdo occurrit li

ber ꝓdicamẽtoꝝ Aristotelis. Incuius exoꝛdio ꝓꝛimus passus est q equiuoca dicunk quoꝝũ nomen solũ cõmune est: ꝛ ꝑm illud nomẽ substãtie ratio diuersa: ut aial homo ꝛ quod depingik. c°. p°. ¶ Sz contra hanc diffinitionẽ instatur quadrupliciter. ꝓꝛimo qꝛ illis que sunt de ꝓꝛedicamento vno non põt solũ nomẽ cõmune esse: cuz eis ꝙueniat vna ratio cõmunis generis: ꝛ tamẽ ibi sunt multa equiuoca. ¶ Secũdo qꝛ nullis rebus potest esse solũ nomẽ cõe: cũ oia que sunt res cõueniant in entis ratiõe: ꝛ sic ista diffinitio nõ potest aliquibus cõuenire. ¶ Tertio qꝛ sol ponik esse causa equiuoca respectu eoꝝũ que generant ꝛ coꝛꝛũpũtur: ꝛ tamẽ cõuenit cum eis nõ in solo nomine sed etiam in coꝛporis rõne qõ est genus subalternuz. ¶ Quarto qa ista uoꝛ domus significat multa: cũ domꝰ nõ sit vnũ per se: aut acerꝰ: ꝛ tunc ista multa ꝙueniũt in isto nomine solo: ꝛ tamẽ istud nomẽ non ponik eis equiuocum. ¶ Ad primũ dicik q illa que sunt equiuoca in ꝓꝛedicamento substantie: ut canis animali latrabili ꝛ pisci ꝛ syderi quoꝝ quodlibet dicik canis: ꝛz sit aliquid cõmune vniuocum ꝓter nomẽ: nõ tamẽ ꝑm illud nomen: sed sub ratiõe substãtie uel coꝛporis: ꝛ ideo addik in diffinitione equiuoci: ꝛ ꝛz illud nomẽ rõ substãtie diuersa. ¶ Ad scõm q ꝛz in talibꝰ sit qd cõmune ꝑm rem uel ꝑm nomẽ entis: nõ tamẽ ꝑm illud in quo ponik eguocatio nominis. ¶ Ad tertiuz q sol non causat ista inquãtum est coꝛpus: sed ꝑm rationem ꝓpriam in qua nullã habet cõitatem uel cõuenientiã cuz eis: ꝛ ideo dicik causa equoca. ¶ Ad quartũ q non dicik equiuoca uoꝛ cõmunis mltis cõmunitate partiali sicut domus: sed cõmunitate totali quãdo illa uoꝛ attribuik tota cuilibet illoꝝũ sicut canis. ¶ Intelligendũ tamen est q quatuoꝛ possunt poni species equiuocatiõis ꝯ quas nõ ponantur communiter nisi tres. ¶ Quarũ ꝓma est quãdo vnũ nomen equaliter significat mlta: sicut canis animal latrabile pisces ꝛ celeste sydus. ꝛ tale dicik equiuocuz a casu qꝛ casualiter iddem nomẽ talibus est ipositũ. ¶ Secunda spẽs quãdo dictio equiuoca significat vnũ ꝓprie ꝛ reliquũ trãsumptiue: sicut id quod est ridere significat ꝓprium actũ hois ꝛ trãsumik ad florere. ¶ Tertia species quãdo vna dictio significat multa er cõsignificatiõe: sicut epi: aliud denotat ut est nominatiuꝰ pluralis ꝛ aliud dat itelligi ut est genitiuꝰ singularis. ¶ Quarta spẽs quãdo vna dictio est sic cõmunis duobꝰ ut vni cõueniat eius significatio per se: ꝛ alteri per attributionẽ ad illud: sicut cesar dicitur de ꝓncipe per se ꝛ de eius imagine in attributione ad ipũm. Et iste modus equiuocationis est in aiali picto ꝛ uero: qꝛ pictura non dicik animal nisi in oꝛdine ad illud qõ est substãtia animata sensibilis: ꝛ iste modus est similis trãsumptioni: ꝯ quis hic nõ ponak transumptio. ¶ Sed oꝛik dif. ad quã istarum specierũ reducunk simpliciter ꝛ ꝑm quid: ut cũ homo dicik equiuoce de homine viuo ꝛ moꝛtuo. ¶ Dicitur autez q simpliciter ꝛ ꝑm quid intelligũtur duobus modis. Aut quãdo ꝑm qd dicitur diminute siue distractiue: sicut in ꝓposito: ꝛ sic est quarta species: qꝛ homo moꝛtuus nõ dicik homo nisi in attributiõe ad hominẽ uerũ. Aut quãdo ꝑm qd accipitur partialiter: sicut albꝰ dentes: ꝑm quid dicitur albus. Et istud non est equiuocũ sed vniuocum ꝛz partialiter.

Secundus passus est

q vniuoca dicuntur quoꝝuz nomen cõmune est: ꝛ ꝑm illud nomen eadem substãtie ratio: ut aial homo bos. c°. p°. ¶ Sed cõtra hãc diffinitiõem instatur quadrupliciter. ꝓꝛimo quia quibuscũqz est aliquod nomẽ cõmune: ꝛ eis ratio illius nominis cõmunis eẽ videk: qꝛ ꝙbuscunqz est cõmune diffinitũ sibi est cõis diffinitio que hoc nomine. ſ. rationis: significatur. ꝛ sic ꝑm hãc diffinitionez vniuoci: omne nomẽ cõmune erit vniuocũ. Secũdo qꝛ nomẽ aialis est cõmune vniuocũ ad hominez

ꝛ ad bꝛutum: ꝛ tamē diffinitiones istoꝝ sunt contra
rie sicut a cōtrarijs differentijs date. ¶ Tertio qꝛ
rō substātie nō inuenik in accidentibus: ꝛ sic cū non
fit ibi idētitas rationis substātie: ibi nō poterit esse
vniuocatio ¶ Quarto qꝛ indiuidua eiusdē spēi nō
pñt habere rōnem substātie nisi candē: ꝛ tamē quā-
do dicik de duob⁹ vnum nomē ppꝛiū non dicik vni
uoce sicut hoc nomē ioānes de Joāne baptista ꝛ euā
gelista. ¶ Ad pꝛimū dicik q lz in nomine equiuoco
iddem nomen ꝛ eadē nominis ratio pꝛout nomen
est pars oꝛationis cōueniat equiuocatis: nō tamen
vna ratio significata per nomen de qua est hic intē
tio: ꝛ iō in ista diffinitione dicik q ratio substātie est
eadem: ꝛ nō fit mentio de nois rōne. ¶ Ad scōm q
nō oportet vniuocatoꝝ rōnes ppꝛias easdem esse:
sufficit aūt q fm illud nomē cōmune habeāt eandē
rationem cōem: sicut bꝛuta habēt eandē ratiōez cū
hoie in aīali. ¶ Ad tertiū q hic accipik in hac diffi
nitione ratio substātie pro quiditatiua rōne in quo-
cūqz genere reperiak: accepta substātia pro essentia
ul' quiditate. ¶ Ad quartū q indiuidua talia habēt
qdem vnaz rationē fm nomē sue spēi: sed nō inquā
tuz noīa ppꝛia sunt eis cōmunia: nisi forte aliquod
accidens. vnde sic appellank sit eis cōmune: ꝛ tunc
foꝛet vniuocatio in illo accidente: sicut duo ioānes
in gratia fuerūt equales. ¶ Sed oꝛitur dif. Si ois
p̄dicatio aut est vniuoca aut equiuoca. ¶ Dicik au
tem q non: qꝛ cū dicik soꝛ. est hoc albuz: albū istud
non est vniuocū nec equinocū: qꝛ in cuiuslibet istoꝝ
diffinitiōe ponik cōitas nois: ꝛ hic nulla est cōmuni
tas cū dicik soꝛ. est hoc album: aut soꝛ. est hic homo.
¶ Secunda dif. Si ois p̄dicatio in qua est nomen
pluribus cōeut cuilibet possit assignari sunt ita im-
mediata ut ois talis p̄dicatio sit vniuoca ul' equiuo
ca. ¶ Dicik aūt q sic: qꝛ quoꝝ diffinitiōes dank per
imediata cōtraria: illa sunt imediata. Diffinitiōes
aūt istoꝝ dank per imediata ꝓtraria puta per idē
ꝛ diuersum: qꝛ ubi idem nomē ꝛ eadez rō ibi est dif
finitio vniuocatiōis: ubi iddem nomen ꝛ alia ratio
ibi equinocatiōis diffinitio. ergo diffinita immedi-
ata. ¶ Tertia dif. qꝛ aliqui iter ista ponūt medium
illud cōmune qđ uocant anologū siue ambiguum.
¶ Istud tamē nō est intelligibile: qꝛ iter p̄uatiue op
posita: cum includant cōtradictionez essentialiter:
nō est medium assignare circa subiectū natuz. Nūc
aūt vnum ꝛ multa sunt p̄uatiue opposita. ꝛ ideo nul
lum pōt esse cōmune nisi uel fm vnam ratiōez ꝛ sic
vniuocū: aut fm multas ꝛ sic sub diffinitiōe equiuo
ci. Et ideo nō videk q aliqs possit euadere saluatis
istis diffinitiōib⁹. vñ illi qui curāt subterfugere ap
ponūt ad diffinitionē qđ eis placet. ¶ Quarta dif.
si anologia pōt eē media iter vniuocationē ꝛ equoca
tionē. ¶ Dicik aūt q q̄dā est anologia in qua dicik
vnū de duob⁹ fm attributionē vni⁹ ad alteruz: sicut
sanitas de urina ꝛ de aīali: ꝛ anologia cadit sub equi
uocatiōe ut fuit ostensum. Alia que fm pꝛius ꝛ poste
rius: sicut ens de substantia ꝛ accidēte ꝛ talis vide-
tur cadere sub vniuocatione qꝛ pꝛius ꝛ posteri⁹ non
uariant cuiusq̄z rōnem formalem. ꝛ sic istoꝝ nul-
lum est medium inuenire.

Tertius passus est q denoiatiua dicun
tur quecunqz ab ali
quo solo casu differētia fm nomen habent appella-
tionem: ut a grāmatica grāmaticus. c°. eo. ¶ Sed
oꝛitur dif. Si denoiatiua hic distinguantur contra
vniuoca ꝛ equiuoca. ¶ Dicik aūt q nō: cū illa ut pa
tuit sint imediata. vnde quādocūqz denominatiua
sunt vniuoca sicut risibile dicitur vniuoce de indiui
duis hois ꝛ tamē denomiatiue ut vult exꝛesse pla
to in sophiste: quādoqz aūt sunt equinoca ut cū albū
dicik de albo in uoce ꝛ albo in coꝛpoꝛe ꝛ sic patet q
non cōtraduiditur illis. ¶ Secūda dif. Si pꝛedi-
cata essentialia sunt denoiatiua. ¶ Dicitur autē q
sic cum oēs differētie p̄dicentur denoiatiue ꝛ adie-
ctiue: ut rationale ꝛ sensibile que omnia sunt eētia
lia. Et iterū diffinitio essentialis quātuz ad differē-
tias denoiatiue p̄dicatur ut cum animal est substan
tia animata sensibilis ꝛ homo est animal rationale
mortale. ¶ Tertia dif. est si in p̄dicatis essentialib⁹
que dicunk in qd: puta que sunt in recta linea: est pꝛe
dicatio denoiatiua. ¶ Dicik aūt q sic substantiue lz
non adiectiue: qꝛ ab aialitate dicik animal: ꝛ ab hu-
manitate homo: fm differētiā casus sicut suo modo
grāmaticus. Et ꝓfirmatur: qꝛ oē quod nō est ultima
te abstractū: est aliquo modo cōcretum. ¶ Quarta
dif. qꝛ p̄dicatio quiditatiua ꝛ denoiatiua videntur
distingui ex opposito: ꝛ ideo cuz iste sint recte quidi-
tatiue nō videntur denoiatiue. ¶ Dicitur aūt q il-
la quiditatiua que fit in abstractione ultimata: sicut
cū dicik equinitas est tm̄ equinitas: distinguik oīno
contra denoiatiuaz: nō illa que fit per aliquā concre
tionem sicut cū dicik homo est aīal: cuius ꝛcretiōis
signū est: qꝛ ista non est uera humanitas est aialitas.
Et ista quiditatiua pōt etiā distingui cōtra denoiati
uam adiectiue factā nō substātiue. ¶ Sz remanet
dif. quare in p̄dicatis essentialib⁹ fit talis denoiatio
cū sit iddem eētialiter p̄dicatū ꝛ suū subiectū ꝛ idē
nō denoiet seip̄m. ¶ Dicik aūt q in talib⁹ fm q pa
tuit in sophiste superius est pars eētialis sui inferi
oꝛis ꝛ nō idē oīno: ꝛ pars de toto nō pōt dici nisi fm
aliquā denoiationem itelligak: qꝛ nullū totuz est sua
pars q̄ꝛuis sit habēs illā partē: iō aīal non est aia sed
aīatū. ¶ Secūda dif. est. Si in p̄dicamētis accidē
tium accipik talis denoiatio sic itellecta sicut posita
est in illis que sunt in p̄dicamēto substātie. ¶ Dicik
aūt q sic eadē rōne: qꝛ ubiqz genus ꝛ differētia sunt
spēi partes essentiales. vñ in qualitate lz albedo sit
coloꝛ: tamē albedicitas nō est coloꝛeitas in ultima
abstractiōe. vñ semp est intelligenda denoiatio fm
rē lz nō exꝛimerek fm uocē. ¶ Tertia dif. est qꝛ si-
cut albū ꝛ coloꝛatū dicunk esse cōcreta ita albedo ꝛ
coloꝛ dicunk eē abstracta ꝛ tamē abstractū nō est de-
noiatiuum. ¶ Dicik aūt q uerū est qñ est abstractū
ultimata abstractiōe: tale aūt nō est albedo: imo ipa
est mediū iter ultimate ꝛcretū: qđ est albū: ꝛ ultima
te abstractū: qđ est albedineitas: ꝛ per ꝓsequens ali
qualiter abstractū ꝛ aliqualiter ꝛcretum. Dicik ta-
men simplex abstractum quia abstrahit a subiecto.
¶ Quarta dif. est. Si aliqua p̄dicatio quiditatiua
pōt esse uera in ultimata abstractiōe. ¶ Dicik autē
q lz istud non videak in p̄dicamētis: tm̄ bñ in trāsce
dentibus: qꝛ rō entis ultimate abstracta videk dici
de oībus: pꝛo eo q oēs quiditates sunt quedā enti-
tates: nisi fiat abstractio per secūdas intēctiones: ut
cū dicik q ratio formalis humanitatis non est ratio
formalis entitatis. ¶ Sed reuertitur dif. Si inue
nitur aliqua quiditatiua p̄dicatio in oī abstractione
ultimata. ¶ Dicik aūt q sic quādo idem oīno dicik
de seipso: ut cū dicik q eqnitas est eqnitas ul' huma
nitas est humanitas. Alioqn ubi p̄dicatū ꝛ subiectū
sunt aliquo modo distincta nō pōt vnū de alio affir
mari in ultimata pꝛecisione cum ultimata pꝛecisio
fiat in

stat in eo solo in quo distinguunt ⁊ ꝑz tale sit remotio ⁊ non affirmatio.

Quartus passus est q̄ eoꝝ que dicunt de subiecto: alia q-dem ſm cōplexionē dicuntur de subiecto: ut hō currit. Alia sine complexione: ut hō. cō. eo. Et in sequē tib⁹ adiungit q̄ illa que ſm nullā cōplexionē dicuntur nec uera nec falsa sunt. Ex istis aūt fit complexio affirmatiōis ⁊ negatiōis in q̄bus consistit ueritas ⁊ falsitas. vñ dicit q̄ oīs affirmatio est uera uel falsa. ¶ Sed cōtra istā vniuersalē hic dat̄ instat̄ q̄dru-pliciter. ¶ Primo q⁹ oīo impatiua pōt fieri affirmati ua uel negatiua ⁊ tamē nō est uera aut falsa. ¶ Se-cūdo q⁹ idem de optatiua. ¶ Tertio q⁹ idē de subiū ctiua quātum ad antecedēs: q⁹ ꝓsequēs ꝓtinet ad in-dicatiuā. ¶ Quarto q⁹ idē de infinitiua ut cuꝫ dicit nō esse. ¶ Dicit aūt oībus istis q̄ intentio fuit Ari. loqui de affirmatiōe ꝓpositiōis nō cuiuscūq; oīonis sola aūt oīo idicatiua est ꝓpositio: ⁊ iō sola significat uerū aut falsum. ¶ Sed oꝛit dif. q⁹ hic dicit q̄ incō plexa nō sunt uera: ⁊ tamē ipa sunt entia: cū ens ⁊ ue rū cōuertant. ¶ Dicit aūt q̄ ueritas dupliciter ac-cipi pōt. Uno modo ꝓut dicit ordinē rerū ad itelle-ctū ſm q̄ ipse sunt intelligibiles: ⁊ sic ueritas est pas sio entis. Alio modo ꝓut dicit habitudinē vni⁹ ter mini ad aliū in cōplexione: ⁊ sic termini ſm se sum-pti ueritatē nō habent q⁹ talis ueritas nō est ad se ꝛz ad aliud.

Quintus passus est q̄ eoꝝ que sunt: q̄-dā dicunt de subie cto ⁊ non sunt in subiecto: sicut hō dicit de subiecto ut de aliquo hoīe: ⁊ in subiecto nullo est. Alia in sub iecto sunt ⁊ nō dicunt de subiecto: sicut q̄dā grāmati ca est in aīa ⁊ nō dicit de subiecto. i. de iferiori. Alia dicunt de subiecto ⁊ sunt in ſbiecto: ut scīa est in aīa ⁊ dicit de subiecto ut de hac grāmatica. Alia nō sūt in subiecto nec dicunt de subiecto: ut aliquis hō ul' aliq̄s equ⁹. Et adūgit q̄ simplr. i. vniuersaliter in-diuidua de nullo subiecto dicunt: in subiecto aūt eē ea nihil ꝓhibet: ut ista grāmatica, cō. eo. Et in eodē textu declarās q̄d itendit ꝓo eē in ſbiecto dicit sic. In ſbiecto aūt eē dico q̄d cū in aliquo est nō sicut q̄-dā pars est in suo iferiori: q̄ſi tale bñ pōt eē sine suo iferiori: ſz accidens ipossibile est eē sine eo in quo est q̄ſi diceret q̄ nō est sua intētio accipe esse in subiecto sicut supius est in suo iferiori ut pars eius: sed sic ac-cipit esse in subiecto ꝓo inherētia accidētis q̄d sine subiecto eē est ipossibile. Et istud est intelligēdū ſm oꝛdinē ad causas naturales quas Ari. cōsiderauit. q̄uis fides catholica ponat oppositū quātuꝫ in oꝛdi ne ad causam supnaturalē: ut nō ꝺdicat ueritas phi losophie ueritati fidei oꝛthodoxe. ¶ Sed oꝛit dif. q⁹ eo modo quo aliq̄ dicunt de aliquo subiecto opoꝛ tet ut sint in illo subiecto: ⁊ iō si hō dicit eētialiter de hoc hoīe ut de subiecto opoꝛtet ut eētialiter sit in eo sicut in subiecto. ¶ Dicit aūt q̄ istud nō inten dit negare isto modo. ſ. sicut supius est in suo inferio ri sed per modū accidētis in subiecto. ¶ Scōa dif. est. q⁹ eo modo quo aliq̄d est in aliquo pōt dici de il-lo denoiatiue. Et iō cū accidens particulare sit foꝛ-ma in subiecto non potest negari q̄n dicatur de illo. ¶ Dicit aūt q̄ hic Ari. accipit subiectuꝫ ꝓo parte subiectiua respectu totius vniuersalis ⁊ nō sic subie ctū dicit fundamētum. ¶ Sed remanet dif. q⁹ ſm istaꝫ distinctionē subiecti in tota ista distinctiōe hic posita Ari. videt equiuocare de subiecto: ⁊ sic ꝓce-dit per equiuoca cū dicit q̄ q̄daꝫ dicunt de subiecto ꝓo parte subiectiua ⁊ nō sunt in subiecto ꝓo funda mēto. ¶ Et ideo dicitur q̄ hic nō ſyllogizat: ⁊ ideo per hanc equiuocationem nullam deceptionez in-ducit.

Sextus passus est iste. quando alteruꝫ de altero ꝓdicatur ut de subiecto: ideſt de parte subiectiua: quecunq; dicuntur de eo q̄d̄ ꝓdicat: omnia de subiecto dicū-tur. cō. eo. ¶ Sꝫ ꝓtra hāc regulā instatur q̄druplici-ter. ¶ Primo q⁹ aīal ꝓdicat de hoīe sicut de subiecto hoc modo: ⁊ tū gen⁹ ꝓdicat de aīali ita q̄ nō de hoīe qui nō est gen⁹. ¶ Secūdo q⁹ substantia ꝓdicat de co⁹-poꝛe sicut de subiecto: ⁊ tū simplicitas ꝓdicat de substātia per carētiā cōpositiōis ex genere ⁊ differē-tia: ⁊ tū non ꝓdicatur de coꝛpoꝛe talis simplicitas. ¶ Tertio q⁹ ista pōt uerificari: aīal currit uel est al-bū hoīe nō currente: ⁊ sic aliq̄d ꝓdicat de supioꝛi q̄d̄ nō ꝓdicatur de inferioꝛi: cū ꝓcedere a supioꝛi ad infer⁹ affirmādo dicatur fallacia ꝓsequētis. ¶ Quar to q⁹ cū coꝛp⁹ ꝓdicetur de aīali ut de ſbiecto ⁊ tamē coꝛpus est imediate substātia ⁊ nō aīal ut in linea ꝓ-dicamētali patet. ¶ Ad ꝓmū dicitur q̄ ista regula nō tenet in secūdis intētionib⁹: cū supioꝛa ⁊ inferio-ra ut ab iuicē distinguūtur habeāt ꝓpꝛie istas intētio nes. ¶ Ad scōm q̄ sicut gen⁹ generalissimuꝫ ꝓtinet ad oꝛdinē scōarū intētionū ita nō esse cōpositū ex ge nere ⁊ differētia: ⁊ sic nō intelligitur de illis ꝓdica-tis. aut forte nō tenet regula in priuatiuis ꝓdicatis de quoꝝ numero est simplicitas. ¶ Ad tertiū q̄ nō itelligitur etiā regula de ꝓdicatis per accidēs: sicut sunt currere ⁊ albū esse: q⁹ intētio Ari. est hic loq de ꝓdicatis essentialib⁹ ut in suis patet exēplis. ¶ Ad q̄rtuꝫ q̄ lz ꝓdicatū eētiale supioꝛis semp ꝓdicetur de inferioꝛi nō tamē eodē modo. Et iō lz substantia sit imediata coꝛpoꝛi nō tamē aīali. ¶ Sed oꝛit dif. q⁹ aīal est eētialiter pars hoīs cū sit pars eius eēn-tialis: ⁊ tū istud ꝓdicatum nō cōuenit hoī qui nō est pars suiipsi⁹. ¶ Dicit aūt q̄ eē partez ꝓuenit aīali in eo q̄ est diffinitionis pars: ⁊ istud ꝓuenit ei rōne scōe intētionis uel in oꝛdine ad scōam intētionem. ¶ Secūda dif. q⁹ hō ſm suā naturā specificā ⁊ eēn-tialem uel rōnem diffinitiuā cōicat plurib⁹. ⁊ tamē istud nō ꝓdicat de suis idiuiduis. ¶ Dicitur aūt q̄ cōicari ⁊ cōe esse ꝓtinent ad secūdas intētiōes sicut eē vniuersale. ¶ Intelligēdū tamē est q̄ sicut q̄cq̄d ꝓdicat de supioꝛi ꝓdicatur de iferioꝛi ⁊ in ꝓdicatis per se ⁊ nō per accidens ut fiunt ostēsuꝫ: ita ecōuerso q̄cq̄d ꝓdicatur de inferioꝛi ꝓdicatur de supioꝛi ꝓdi-catis per accidēs ⁊ nō per se: q⁹ si hō currit ⁊ aīal cur rit. nō tamē si hō est aīal essentialr sequit q̄ coꝛp⁹ sit aīal eētialr. In ꝓdicatis per accidēs autē assignat loc⁹ a parte subiectiua: cuius maxima est q̄ q̄cquid attribuit inferioꝛi attribuit ⁊ supioꝛi. ¶ Sed rema net dif. si illa regula ꝓma. ſ. q̄ alterū de altero ꝓdi-cat: tenet in ꝓdicatis per se tā in ꝓmo q̄z scōo modo ¶ Dicit q̄ lz non adducat̄ nisi ꝓo supioꝛib⁹ in re-cta linea ut patet in exemplis Ari. tamē ſm ueritа-tem tenet secūdo modo ꝓsecutatis: q⁹ oīs ꝓꝛia pas-sio supioꝛis est per se passio iferioꝛis: sicut risibilitas est per se passio soꝛ. q⁹ ꝓꝛia passio hoīs. ¶ Scōa dif. q⁹ cū cōicabilitas sit passio nature specifice tūc ꝓdicabitur de indiuiduo sub natura specifica ꝓtēto. ¶ Dicitur aūt q̄ nō est passio hoīs ut hō: sed ꝓut na tura specifica q̄libet est ab hecheitatib⁹ precisa: ⁊ ut sic est cōis: ⁊ ista cōitas est nomen secūde intentiōis

ficut vniuersalitas. ¶ Sz remanet dif. q: si in p̄di
catis per accidēs licet pcedere ab iferio: ad supius
affirmādo sicut dicit sc̄da regula: cū sc̄de intentiōes
ptineant ad accidentalia tūc sicut so:. est indiuiduū
z hō est indiuiduū. ¶ Dicit aūt q̄ nulla istarum re-
gularū est itelligēda in secūdis intētionib⁹ que sunt
respectus cōsequētes z q̄uenientes inferioribus z supe
rioribus ut ab inuicē distinguuntur.

Septimus passus est q̄ diuersoꝝ ge
nerū z nō subal
ternatim positoꝝ diuerse sunt spēs z differētie. c°.
eo. ¶ Sed cōtra hanc regulaz instat q̄drupliciter.
¶ Primo q: aial z planta sunt diuersa genera z non
subalternatim posita z tamē hūt eandē differētiā
s. aiatum. ¶ Secundo q: corp⁹ z spūs sunt diuersa
genera nō subalternatim posita: z tñ rōnalis differē
tia q̄uenit corpori z spūi: cū ꝓstituat hoiem z etiā spi
ritū: cū angelus sit rōnalis sicut homo. ¶ Tertio q:
dicūt aliq̄ relatio sil̄itudinis ut cōparat ad funda-
menta trāsit ut sit spēs qualitatis: z cōparata ad op
positū manet ut sit spēs relationis: que sunt genera
dispata. ¶ Quarto qa eadez numero calefactio est
in genere actiōis ut denoiat agens: et in p̄dicamēto
passionis ut denoiat patiens: z per ꝓsequēs spēs ea-
dez. ¶ Ad p̄mū dicit q̄ hic nō loquit de differētijs
ꝓstitutiuis sed de diuisiuis: q: ꝓstat q̄ oia genera sb
corpore ꝓtenta participant illā differentiaz que est
corporis ꝓstitutiua. Et itez differētia constitutiua
numq̄z est generis subalterni ut gen⁹ sed put est spēs
subalterna. ¶ Ad sc̄dm q̄ ista differētia rōnalis ut
sumit put est hois ꝓstitutiua numq̄z nisi hois est dif-
ferētia: z per ꝓsequēs corporis ut fuit oñsuz in sophi
ste: z cū attribuit rōnale angelo: tunc accipit rōnale
pro potētia z nō pro differētia qua circūloqmur aie
essentiā. ¶ Ad tertiū q̄ si respect⁹ sil̄itudinis ut cō-
parat ad fundamētuz est spēs qualitatis: z ut ad op
positum relatiōis: tunc erūt due spēs z non vna sm
istā duplicē cōparationē: z sm quālibet habet aliud
genus: z per ꝓsequēs aliā differētiā que ꝓstituit aliā
speciem. ¶ Ad quartū q̄ si talis calefactio sm du-
plicē istā denoiationē est in duplici p̄dicamento: sm
q̄libet habebit diffinitionē ppriam: in illo: z ꝑz qua-
libet diffinitionē distinctaz spēm. ¶ Sed orit dif.
quare nō pōt esse eadē spēs sm aliā z aliā rōnem di
uersoꝝ generū. ¶ Dicit aūt q̄ si accipiat rō pro fig-
mento aie nr̄e. i. pro cōparatiōe itellect⁹: illa non fa
cit ad eē in genere. Si vō pro diffinitiōe: tūc cū spēs
sit diffinitū: multiplicata diffinitiōe multiplicabit
z diffinitū. ¶ Sc̄da dif. Cū in trāscendētib⁹ eadez
res possit contineri sub cōi absoluto z respectiuo: ut
ponūt de dependētia creature absolute ad deum z
suo fundamēto: quare nō ita bene idem in diuersis
generib⁹ esse pōt. ¶ Dicit aūt q̄ q̄cunq̄ differūt ge
nere differūt essentialiter: cū distincta genera dicāt
distinctas essentias: nō sic aūt que differūt dispatis
trāscendentib⁹ cōibus: ut alibi patebit.

Octauus passus est q̄ eoꝝ que sm nul-
lam cōplexionē di-
cunt singulū eoꝝ. aut substātiaz significat: aut quali
tatē: aut quantitatē: aut ad aliq̄d: aut ubi: aut q̄n: aut
situs: aut habere: aut facere: aut pati. c°. eo. Et oia
ista per exēpla demonstrās dicit q̄ substantia est ut
equus: quātitas ut bicubitū: qualitas ut albū: ad ali
quid ut duplū: ubi vō ut in loco: q̄n ut heri: situs ut se
dere: habere ut coloratū eē: facere ut secare: pati ut
secari. ¶ Sed orit dif. si eē decē predicamēta si-
cut hic sunt ab Aristo. enumerata est per se notum.
¶ Dicunt aliq̄ q̄ sic q: nus q̄z iuenit istud ab Aristo.
ꝓbatum sed semp suppositū z ipse non supponebat
nisi per se nota. Istud tñ non video q: termini sunt
euidētiores in oi ꝓpositione per se nota cum ex illis
cōplexio cognoscat z tamē tota die cōtendimus de
q̄ditatibus multoꝝ p̄dicamentoꝝ. ¶ Secūda dif.
si esse decem p̄dicamēta est demonstrabile. ¶ Di-
cit aūt sm Aluic. q̄ nulla rōne sunt ꝓbatiz decem eē
p̄dicamenta sicut Ari. supposuit. Si aūt fuisset pos
sibilis demonstratio. mirū est q̄ ipse ad hoc nō insu
dauerit uel laborauit cū isto sublato fundamēto ma
gna pars eius doctrine auferat. ¶ Tertia dif. est. si
sunt ponēda ista decē p̄dicamēta. ¶ Dicit q̄ sicut
ipse docuit: circa talia est loquēdum ut plures z sen
tiendū ut pauci. Et ideo cū oēs hodie supponāt de-
cem p̄dicamenta esse: ipsa non sunt negāda: z tunc
habet sola fides pro auctoritate: z istō redigitur in
obsequium x̄pi quia si intellectui Ari. se gratis sub-
iugauerūt tot sollertes ut ꝓsentirent in his uel illud
q̄ nulla rōne ꝓbatū est sm Aluic. multomagis est sbi
ciendus intellectus iugo x̄pi cui pater oia reuelauit.
¶ Quarta dif. est: quot p̄dicamēta possint euiden
ter ostendi? ¶ Dicit q̄ quatuor ut p̄ma facie videt:
scilicet substātia: quātitas: qualitas z relatio: cum z
omne q̄d dicit: aut dicitur sm qd: aut sm quale: aut
sm quātum: aut ad aliud. Omnia enim ser sequētia
dicunt formas respectiuas sicut patet in diffinitio-
nib⁹ que ad aliquid semp de eis dant. Et ideo dif-
finitio data de p̄dicamēto relatiōis posset omnib⁹
q̄uenire. Et si quātitas poneretur forma respectiua
non essent forsitā nisi tria. ¶ Intelligendū tamē est
q̄ sequendo dicta cōmunia numer⁹ iste p̄dicamēto
rum pōt sic deduci: q: ens p̄mo diuidit in substātiaz
z accidēs. z sic habet p̄mum p̄dicamētum in prima
parte: accidēs aūt diuidit in absolutū z respectiuū.
Si absolutū: aut dicitur in quale: z sic est q̄litas: aut
inquātuz: z sic est quātitas. Si respectiuū: aut dicit
respectum intrinsec⁹ aduenientē: z sic est relatio: aut
extrinsec⁹ aduenientē:: z tunc pertinet ad causalita-
tem: aut ad mensurā: aut ad ordinem. Si causalita
tem: aut actiuaz: z sic est actio: uel passiuam z sic est
passio. Si ad mensuram: aut quātitatis permanē-
tis: z sic est ubi: aut successiue z sic est quādo. Si aūt
ad ordinē: aut ad ordinē partiuz z sic est situs: aut to
tius z sic est habitus.

Nonus passus est q̄ substantia est que
ꝓprie z p̄ncipaliter z
marie dicit: que neq̄z de subiecto dicit neq̄z in subie
cto est: ut aliq̄s hō. c°. 2°. Et hic intēdit diffinire pri
mā substātiam que est indiuidua: ut patet per ei⁹ erē
plum: que sm ipsum ꝓprie z p̄ncipaliter z maxime
dicitur substātia. Et adiūgit q̄ sc̄de substātie dicun
tur spēs in quib⁹ ille que dicunt p̄ncipaliter substantie
insunt z earū specierū genera. Et istud ineſſe est itel
ligenduz sicut pars subiectiua continet in suo toto.
¶ Sed ꝓtra hanc descriptiōez p̄me substātie insta-
tur quadrupliciter. ¶ Primo q: superiora sm naturā
sunt priora inferioribus: ut in p̄mo libro fuit ostēsuz
sed substātia que est gen⁹ generalissimū est in p̄redi
camento substantie supꝛema: ergo ipsa est prima.
¶ Secūdo q: illud q̄d ꝓuenit alicui ꝓprie ꝓuenit il
li soli: alioquin si nō ꝓuenit soli ꝓuenit cōiter: nō con
uenit aūt soli indiuiduo esse substantiam. Alioquin
genera z species non essent in tali p̄dicamēto: ergo
indiuidua non sunt ꝓprie substātia. ¶ Tertio quia
mensura

mensura est ꝑncipalior mẽsurato: gen⁹ aũt substãtie est mensura oium que sunt in illo genere: ⁊ ideo ipz videt ꝑncipalius substantia. ¶ Quarto q: illud est magis tale qꝺ est tale per essentiã ꝙz illud qꝺ est tale per participatiõez. Sicut aũt participatiõe spẽi plures hoies sunt vn⁹ hõ ut patuit: ita participatiõe substãtie: que est ꝑdicamẽtum: plures substãtie sunt vna substãtia: ⁊ sic illa est marime substãtia. ¶ Ad ꝑmũ dicit q ꝙz supiora sint ꝑora in iferẽdo: q: ab eis non ꝙuertit subsistendi cõsequẽtia: tñ inferiora sunt ꝑora inessendo. ¶ Istud tamẽ nõ ualet q: inferiori repugnat eẽ sine supiori: ⁊ tamẽ nõ supiori ut tale sine hoc inferiori ⁊ alio ⁊ sic de alijs. Ideo videt esse dicendũ q substantia põt dupliciter accipi: aut put dicitur a substãdo ⁊ sic supiora ꝑius substãt sicut ꝑius sunt ⁊ ꝑius eis diffinitio ꝙuenit entis per se. Aut ꝓ ut substãtia dicit a subsistendo per modũ suppositi ⁊ sic individua ꝑius subsistunt: q: rõ suppositi primo ꝙuenit idiuiduo: ⁊ cõia nõ nisi per individua suppositant. ¶ Ad scõm q esse substãtiam a subsistẽdo ita ꝓprie ꝙuenit individuo ut nulli alteri ꝑter ipm: cuz idiuidũ solũ substãtie sit suppositaliter subsistens: supiora aũt nõ nisi in eo suppositant. ¶ Ad tertium q ipm est substãtia ꝑncipalr a substando sm rõnem diffinitiuã substantie que est gen⁹: non put substãtia accipit ꝓ suppositο. ¶ Ad quartũ q illa videtur marime substãtia suo modo: hic aũt accipit substãtia ꝓ suppositο: sicut antiqtus in fide nr̃a loquẽtes ꝓcesserunt in diuinis esse tres substãtias ⁊ vnã essentiã ut patet in ꝑmo sn̄iarũ. ¶ Sed orit dif. qd facit ad suũ ꝓpositum hic diffinire substãtiaz que est suppositũ cũ intẽdat hic negociari circa substãtiaz que est ꝑdicamentũ. ¶ Dicit aũt q circa uti ũqz uersat suũ intentũ. ¶ Secũda dif. q: qualẽ ordinẽ habent aliqua inessendo talẽ ordinẽ vident habere in subsistendo: ⁊ iõ si supiora sunt ineẽndo ꝑora vident eẽ talia in subsistendo. ¶ Dicit aũt q cũ esse suppositale sit incõicabile ꝙlem ordinẽ habẽt inessendo in cõicabilia talẽ ordinẽ hñt in subsistendo. Individua aũt ꝑmo sunt incõicabilia ⁊ per ea illa quereperiuntur in eis.

Decimus passus est q eoz que sunt in subiecto: in pluribus qdem nec nomen nec rõ ꝑdicat de subiecto. In aliquib⁹ aũt nihil nomẽ phibet ꝑdicari de subiecto rõnem vo impossibile est. cº. eo. Et ponit exẽplũ de albo qꝺ dicit de subiecto in quo est: rõ vo ei⁹ nunqz. ¶ Sed cõtra hunc passum instat dupl̃r. ¶ Primo q: de quocũqz dicit aliqꝺ diffinituz dicit ⁊ diffinitio: per locũ diffinitiõis ⁊ diffiniti: ⁊ ideo si albũ dicitur de aliquo subiecto ipossibile est q diffinitio eius de eo nõ dicat. ¶ Secũdo q: sicut albedo est color disgregatiu⁹ visus diffinitiue: ita albũ est coloratũ colore disgregatiuo visus: ⁊ tamẽ de quolibet de quo dicit albedo dicit ⁊ ista rõ. ¶ Dicitur aũt q nõ põt negari qn eo modo quo albedo dicit denoiatiue de subiecto qn ratio eius denoiatiue sumpta dicat de ipo. Et ideo hic accipit ꝓ rõne albi ipsam albedinem in abstracto que dicit rõ albi q: est ipsius causa formalis. ¶ Sed orit dif. si iste effect⁹ formalis differt a sua causa. ¶ Dicitur aũt q nõ capit ratio q idẽ sit causa sui ipsius. ⁊ iõ cum effect⁹ albedinis formalis sit albũ oportet ut albũ ab albedine realiter distinguat sicut effect⁹ a sua causa. ¶ Secunda dif. qd addit albũ ad albedinẽ: ut per illꝺ ab eo realiter distiguat. ¶ Dicit aũt q sicut albedo dicit formam per se sumptã ita albũ dicit subiectum ut tali forma informatũ. ⁊ ideo albũ ad albedinẽ addit talem informationẽ. ¶ Intelligendum tamẽ q istud ⁊ quolibet aliud ꝓcretũ includit in se quatuor. s. formaz: ⁊ subiectũ: ⁊ respectũ inherẽtie forme ad subiectũ: ⁊ respectũ receptionis subiecti ad accidẽs: q: sine aliquo istoꝝ nullum subiectũ potest intelligi informatum esse.

Undecimus passus est: q oia alia aut de substãtijs ꝑncipalibus. i. ꝑmis dicũtur: aut in eis sunt: nõ ergo: ait: existẽtib⁹ ꝑmis substantijs ipossibile est eẽ aliqd aliorꝝ. cº. co. Et q oia que sunt aut sunt in ꝑmis substantijs: aut de eis dicant: ipe ꝓbat duplici exẽplo. ¶ Primũ est q si aial dicit de hoie ergo de aliquo hoie. Scõm est q si color est in corꝓre ergo in aliquo corꝓre. ¶ Sed cõtra hanc ꝓclusionem quã hic infert Ari. s. nõ existẽtib⁹ ꝑmis substãtijs ꝛc. instatur ꝙdrupliciter. ¶ Primo q: ipse argunt ab inferioribus ad suũ sꝛpius negãdo: cũ tamẽ a parte subiectiua locus non tenet negatiue: cũ ad ablationẽ individuorum infert ablationẽ omniuz vniuersalium. ¶ Secũdo q: istã ꝓsequẽtiam ipse hic ꝓbãs arguit a supiori ad iferius affirmãdo, ubi ponit fallacia cõsequentis sicut in ꝓcedẽti: ꝓ eo q locus a toto vniuersali nõ tenet nisi destructiue. Dicit enim q si animal dicit de hoie: ergo de aliquo hoie. ⁊ si color est in corꝓre ergo in aliquo corꝓre. ¶ Tertio q: cum superiora ut patuit sint ꝑora inferioꝛib⁹: ꝓ illo priori quo ꝑueniunt vniuersalia ipsa singularia: non est incõueniẽs si nõ existentib⁹ ꝑmis substãtijs illa existunt sicut ꝑeristunt. ¶ Quarto q: hic ut patuit accipit primã substãtiam ꝓ suppositο substãtiali: ⁊ tamen cõstat q nõ existente suppositο possunt aliq̃ alia remanere: sicut in morte hois ipe hõ desinit eẽ suppositum: ⁊ tamẽ remanet aia ⁊ materia nõ suppositata. ¶ Ad primũ dicit q ꝙz ad ablatiõem vn⁹ individui nõ auferat vniuersale: tamẽ bene ad ablationẽ oiuz individuoꝝ: nõ per locũ a parte subiectina ꝙz per locũ a parte in quãtitate. ⁊ ita infert q nõ existentibus oibus individuis omnia alia auferuntur. ¶ Ad scõm q ꝙz a superiori nõ liceat arguere ad individuũ signatũ: ut si color est in corꝓre ergo in hoc corꝓre. tamẽ bene ad individuũ nagũ: quale est aliquod corꝓris: q: ea que ꝓueniũt superioꝛib⁹ quo ad actus: ꝓueniunt rõne alicuius inferioris. ¶ Ad tertiũ q non intẽdit istã ꝓclusionem inferre ꝙztuz ad ordinez nature quo superiora ꝓueniunt: sed quo ad ordinẽ durationis quo supiora sine inferioribus nõ sunt. i. nõ existũt. ¶ Ad quartũ q Ari. nõ distinguit hic inter individuũ substãtie ⁊ suppositũ quãtuz spectabat ad ꝓpositũ. s. destructis ꝑmis substãtijs. i. individuis qbuscunqz: in ista tamẽ illatiõe intendit per primã substãtiam individuũ quodlibet substantie siue sit suppositũ siue nõ ꝓprie loquẽdo: q: est ibi prima substãtia: suppositum: particulare: individuũ ⁊ persona.

Duodecimus passus est q scõarium substãtiarum magis est substantia spẽs ꝙz genus: ꝓpinquior enim est ꝑme substãtie. cº. eo. Et istud declarat ibidem dicẽs. Si qs non assignet ꝑmã substãtiam qd est euidẽtius ⁊ cõuenienti⁹ assignabit. i. mdebit speciem ꝓferens ꝙz genus ut hoiem ꝙz aial. Ex quibus dictis accipiunt quatuor philosophica documẽta. ¶ Primum est q quanto aliqua sunt supiora min⁹

sunt substãtialia: q2 dicit q magis est substãtia species ꝫ genus: eo q inferior est infimis ꝓpinquior. ¶ Scõm do. est q quando aliquid conuenit alicui summe: illud cõuenit magis illis que plus illi summo appropinquãt: ut si homo est perfectissimũ animal: illud animal qõ hõi ꝓpinquius est: est pfectius nõ ꝓpinquitate locali sed formali. Et ideo hic ꝓbat spẽs esse magis substãtias q2 sunt ꝓpinquiores primis substantijs que sunt maxime tales. ¶ Tertiũ do. q notiora sunt nobis inferiora de individuis ꝑdicari ꝫ superiora. i. q si querat quid est for. ꝓueniẽtius rndetur homo ꝫ aial: quia dicit q euidentius assignatur spẽs cum querit quid de ꝑma substantia ꝫ genus. ¶ Quartũ do. q magis ꝓueniens est predicatio minus cõmunis: q2 dicit q cõuenienti? assignatur species de individuo ꝫ gen?. ¶ Sed oritur dif. q2 si supiora sunt minus substãtie tũc ipsa substãtia que est suprema erit minima substãtia. ¶ Dicit aũt q hic loquit Ari. de substãtia ꝓut dicit a subsistendo ⁊ sic substãtia que est suprema erit minime substãtia. i. minime subsistit: ⁊ sic ꝑme substantie ꝗ oibus alijs subsistunt sunt maxime substãtie non q plus ꝓueniat eis ratio generis substãtie que est ens per se: sed q2 principaliter subsistũt substãtie. ¶ Secunda dif. est q2 si spẽs est magis substãtia ꝫ genus cũ utrũq; includat in individuo: ipsum erit magis ⁊ minus substãtia ſm utrũq; existens substãtia. ¶ Dicit aũt q ratio substantie nõ geminat in inferiorib? ut individuũ sit bis substantia aut spẽs sed vna ratio substãtie est in superiori magis indeterminata ⁊ in inferiori plus determinata ⁊ pluribus supposita. Et ideo ſm istum modum dicit magis substantia. ¶ Tertia dif. q2 citius cognoscim? de vnoquoq; in quo genere sit ꝫ in qua specie ⁊ tamẽ hic dicit inferiora esse euidẽtiora de prima substantia. ¶ Dicit aũt q non videt hic intẽdere q superiora sint min? nota sed q euidẽtius cognoscit hunc hoiem qui nouit ipm esse hoiem ꝫ aial: ꝓ eo q perfectius nouit qui nouit rõnem ꝓpriam ꝫ cõmunẽ. ¶ Quarta dif. quare dicimus ꝓueniẽtius assignari spẽz de individuo ꝫ genus: ¶ Dicit aũt q2 magis ꝓprie. vñ habet q noticia quãto magis ꝓpria tanto ꝓueniẽtior est indicanda.

Tertiusdecimus passus est q ipsarũ specierum quecũq; nõ sunt genera: nihil magis alteruz altero substãtia est: nihil enim: ait: familiarius assignabis de aliquo hoie hoiem assignando ꝫ de aliquo equo equũ. cõ. eo. Et adiungit sic de primis substantijs loquens: similiter aũt ⁊ ꝑncipalium substãtiarũ nihil magis alterũ altero substãtia est sicut aliquis hõ ꝫ aliquis bos. Ex quibus dictis accipiunt quatuor philosophica do. ¶ Primũ est q vnuz individuũ vni? speciei non est magis substantia ꝫ individuũ alterius: q2 ostendens q vna ꝑma substantia nõ est magis ꝫ alia exẽplificat de aliquo homie ⁊ boue. ¶ Scõm do. q spẽs vna specialissima non est magis substãtia ꝫ alia: quia istud ꝓbat ꝓ eo q non assignatur familiari?. i. ꝓpinquius equi? de aliquo equo ꝫ homo de aliquo hoie. ¶ Tertium do. q vna spẽs subalterna est magis substantia ꝫ alia quia ostendens q vna species non est magis substãtia ꝫ alia adiungit de illis specieb? que non sunt genera quod frustra apponeret si in specieb? subalternis idem esset. ¶ Quartũ documẽtum q lz in subalternis subordinatis ad inuicem vna species sit magis substantia ꝫ alia: nõ tamen in desperatis eque distantibus a sua prima substantia: sicut forte aial ⁊ planta: q2 magis eẽ substantiã hic probat per maiorem ꝓpinquitatem ad individua. ¶ Sed orit difficultas q2 perfectio in inferiori videt arguere perfectionẽ in superiori: sicut perfectior albedo videt inferre perfectiorem colorem. ⁊ ideo perfecti? animal est perfectiua substãtia: ⁊ ideo cum vna species sit alia perfectior in genere substãtie videt etiã magis ⁊ perfectius participare substãtiam. Et tunc eadem ratione individua speciei perfectioris. ¶ Dicit aũt q nulli dubium est quin vna species sit perfectior ⁊ nobilior substantia ⁊ natura ꝫ alia. ⁊ hoc nõ intendit hic negare: sed q non magis substat eis que sunt in ea si est eque distans a prima substantia: non enim loquitur hic de magis ⁊ minus ſm perfectionem sed ſm hoc qõ est alijs substare.

Quartusdecimus passus est q cõmune est omni substãtie in subiecto non esse: ⁊ istud ostendit tam in prima ꝫ secũda substãtia que lz dicatur de subiecto non tamen est in subiecto sicut accidens est in subiecto. capl'o eodem. Et adiungit q non est istud ꝓpriũ substãtie: scilicet in subiecto nõ esse quia conuenit differentie que dicit de subiecto ⁊ non est in subiecto. ¶ Sed cõtra hunc passum instatur quadrupliciter. ¶ Primo quia forma substãtialis est in materia sicut in ꝓprio subiecto. ⁊ tamen ipsa forma est substantia. ¶ Secundo quia cuz diuiditur corpus per animatum ⁊ inanimatum: animatum est cum corpore sicut cum subiecto. utpote anima uegetatiua a qua sumitur ista differentia. ¶ Tertio quia differẽtia substãtie videt esse de genere substãtie: ⁊ ideo frustra dicitur q nõ est intelligendum esse ꝓprium substãtie. s. in subiecto non eẽ quia conuenit etiam differẽtie. ¶ Quarto q2 istud quod est in subiecto non esse: nõ solum videtur commune omni substantie sed etiam ꝓpriuz: quia quicquid est aut est substantia aut accidens: ⁊ ideo cum accidenti repugnet in subiecto non esse ſm naturaz ergo soli substantie conuenit istud. ¶ Ad primum q Aristo. non accipit hic subiectum ꝓ quocunq; formali susceptiuo sed ꝓ composito ultimate specificato in genere substantie. ⁊ ſm istum moduz ponit alibi generationem fieri de non subiecto in subiectum: ⁊ corruptionem de subiecto ad non subiectum. ¶ Ad secũdum q illud corpus non est subiectum isto modo acceptum. ⁊ ulterius talia nõ sunt in genere substantie directe. s. differẽtie: sed tñ per reductionẽ. ¶ Ad tertium q lz differẽtia substãtie reducat ad genus substãtie tamẽ ipsa nõ est substãtia eo modo quo hic accipit substãtia: q2 cũ substantia diuidat in materiã ⁊ formã ⁊ cõpositũ: dicit hic Boetius q relictis extremis de medio est agẽdũ. ¶ Ad quartũ q accipiendo substãtiam isto modo iam dicto ꝓut etiam diuidit cõtra differẽtiam hic ab Ari. non est ꝓprium substãtie: q2 cõuenit etiam differẽtie: sed ꝓut substãtia diuidit contra accidẽs sic est ꝓprium ei non esse hoc modo in subiecto. ¶ Intelligẽdũ est q in eodem processu remouens dubium de partibus substantie que videntur eẽ in toto sicut in subiecto sic dicit: nõ uos conturbẽt substantiaruz partes que ita sunt in toto corpore quasi in subiecto ne forte: inquit: coganur nõ eas esse substantias cõfiteri: non enim: ait: in subiecto esse dicitur que tanꝫ partes insunt in aliquo.

Xv⁹.passus est q̄ omnis substātia videt hoc aliquid significare ⁊ in p̄mis substātijs quidē idubitabile ⁊uerū est: qm̄ hoc aliquid significat: indiuiduū enim est quo vnuz numero significat. c⁹. eodē. Et adiūgit imediate q̄ in secūdis substātijs videt similiter sub appellationis figura hoc aliquid significare quando quis dixerit hominē aut aial: nō tm̄: inquit: uerū est: sed magis quale quid significat. i. aliquid cōmune. Et iterum hoc declarās dicit nec vnū est qđ ſbiectū est. i. significatū: quēadmodū p̄me substātie sed de plurib⁹ hō dicit ⁊ aial: nō autē simpliciter quale quid significat quēadmodū albedo: nihil enim aliud albū significat q̄z qualitatē: genus aūt ⁊ spēs circa substātiā qualitatē determinat: qualē enim quandā substantiā significant: plus enim in genere q̄z in specie determinatio fit: dicēs enim animal plus cōplectit q̄z hominem. hec oia in tertio illo. ¶ Sed orit dif. quid itēdit hic Arī. per hoc aliquid cum dicit q̄ prima substantia significat hoc aliqd. ¶ Dicit aūt q̄ per hoc aliqd nō videt hic intēdere solū rationē indiuidui: q⁹ nulli dubiū est quin substātia prima sit indiuidua ⁊ q̄ secūda nō est neq̄z videt indiuidua. Et cōfirmat quia ipse ꝓbat q̄ albū nō significat hoc aliquid q⁹ significat qualitatē: ⁊ tm̄ cōstat q̄ indiuidua multa qualitatē significāt. ¶ Secūda dif. quid ultra indiuiduū intēdit per hoc aliquid: Dicit autē q̄ nō videt intendere hic nisi suppositū q⁹ istud videt cōuenire solis indiuiduis substātie que dicunt p̄me substātie ⁊ nihil aliud ut distinguunt ab indiuiduis accidentiuz. ¶ Tertia dif. quid addit suppositū ultra rationē indiuidui: ¶ Dicit aūt q̄ indiuiduū est incōmunicabile ad partē subiectiuā ⁊ tamē non repugnat ei esse cōmunicabile ad subiectum: sicut hec albedo communicat suum esse subiecto cum dat ei esse album. Suppositū autē habet istā duplicē incōicabilitatez ut ip̄m non solū non possit cōmunicari idiuiduis uerūetiā nec subiectis: ⁊ ideo sola idiuidua substantie sunt suppositа: q⁹ non sunt nata cōmunicari aliquo modo. ¶ Quarta dif. q⁹ si omne indiuiduū substantie est hoc aliquid ⁊ suppositū tūc aia intellectiua ⁊ corpus mortuū erunt hoc aliqd: cum tm̄ non sint suppositа. ¶ Dicit autē q̄ non sunt idiuidua substātie totalia ⁊ per se subsistētia: ⁊ ideo non sunt simpliciter substātie nec partes substātie: ⁊ ideo nō sunt suppositа q⁹ oia ista sunt cōmunicabilia entitati cōpositi sicut p̄incipiū intrinsecū cōmunicat suū esse p̄ncipiato. ¶ Sz remanet dif. qd intēdit hic per quale quid. ¶ Dicitur autē q̄ omne illud qđ est cōmunicabile aliquo dictoꝝ modoꝝ: q⁹ omne tale nō est suppositū quod est hoc aliquid qđ distinguit contra quale quid. ¶ Secūda dif. est quare dicit q̄ in secūdis substantijs videt sub appellationis figura hoc aliquid fīgre: ¶ Dicitur q̄ ſm modum significādi homo uel aial vident esse noia suppositoꝝ sicut hic hō. ¶ Tertia dif. quare dicit q̄ genera ⁊ spēs circa substantiā. s. p̄rimā qualitatē quādā determinant: ¶ Dicitur autē q̄ gen⁹ ⁊ spēs non p̄redicātur in abstracto ut patuit imo in quadā cōcretione designāte eoꝝ cōmunicationē: ideo per modū qualis hoc mō ¶ Quarta diffi. q̄re dicit q̄ in genere plus q̄z in spē fit determiatio: ¶ Dicit aūt q̄ loquitur de ista determiatione que dicit quale qd q⁹ significat plus: sicut enī gen⁹ ē magis cōicabile ita magis est q̄le qd.

Xvj⁹.passus est q̄ ie st substātijs nihil eē ẓriū ullis: ⁊ exēplificat tā de prima q̄z secūda substātia. c⁹. eodē. Et adiūgit q̄ istud non est p̄priū substātie cū conueniat quātitati ut bicubito nihil est cōtrariū aut denario. nisi forte aliqs dicat multa paucis eē ẓria: ⁊ tm̄ dicit q̄ ista ẓria nō sunt. ¶ Sz p̄tra hūc passum instat quadrupliciter. ¶ Primo q⁹ act⁹ ⁊ potētia sunt ẓrie opposita ⁊ talia iueniunt p̄mo in genere substātie. ¶ Secūdo qa idē ⁊ diuersum sunt ẓria imediata circa totū eus: et iō cū rō entis p̄ncipaliter saluet in substantia ibi erit talis ẓrietas que est enti passio disiuncta. ¶ Tertio q⁹ genus quodlibet dimidiat per differētias p̄trarias cum sint oppositе et utraq̄z positiua ut patuit supra. ¶ Quarto q⁹ forme substātiales elemētoꝝ vident eē ẓrie: cū ois trāsmutatio inter positiuos terminos sit inter ẓria que in eodē susceptibili vicissim isunt. Et p̄firmat q⁹ generatio fit semp̄ in ẓrijs: ⁊ ois mixtio ex ẓrijs. ¶ Ad primū rīdeo q̄ talis ẓrietas negari nō p̄t: nec per cōsequēs illa de secūda instātia: nec de tertia: ⁊ per idē ad quartū. Et iō nō videtur hic negasse Arī. ẓrietatē uerā circa substātiā: sed tm̄ illā que est inter extrema que ad inuicē p̄miscent in successiua generatione ⁊ corruptione: qualis est in q̄litatib⁹ q⁹ ois talis ẓrietas arguit magis ⁊ min⁹ qđ hic intēdit excludere a substātia. ¶ Sz orit dif. quare dicit q̄ magnū ⁊ parū ⁊ multa ⁊ pauca non sunt ẓria: ¶ Dicit aūt q⁹ ẓria absolute nō sunt cōpossibilia in habitudine ad quecūq̄z sicut calidū ⁊ frigidum: in istis autē est magnitudo ⁊ parūtas multitudo et paucitas per respectū ad diuersa ut infra patebit. ⁊ ideo nō negat hic p̄trarietas respectiua sz absoluta.

Decimusseptimus passus est q̄ videtur substātia nō suscipere magis ⁊ minus. Dico autē hoc: inqt: nō q⁹ substātia nō est a substātia magis ⁊ min⁹: hoc aūt dictū est q⁹ est: sz qm̄ vnaquēq̄z substantia hoc ip̄z quod est nō dicit magis ⁊ min⁹. ut homo nō est magis aut min⁹ substātia a seipso ul' ab alio quēadmodū albū magis altero albū ⁊ ip̄m ad se magis ⁊ minus. c⁹. eodē. ¶ Ex quo dicto elicitur quatuor philosophice cōclusiones. Quarum p̄ma est q̄ nulla substātia in seipsa suscipit magis ⁊ minus siue intensionē ⁊ remissionē: q⁹ dicit q̄ substantia hoc ip̄z quod est nō dicitur magis ⁊ minus. intensio autem est ſm magis ⁊ remissio ſm minus. ¶ Secūda cōclusio q̄ substantia per cōparationez ad aliā substantiā eiusdē speciei non suscipit intensionē ⁊ remissionē: q⁹ dicit q⁹ vn⁹ hō nō est magis ul' minus substātia q̄z ali⁹. ¶ Tertia cōclusio q̄ substātia non generatur successiue: quia tunc acquireret partē post partē donec esset perfecta: ⁊ sic p̄ius esset remissa q̄z intēsa. ¶ Quarta cōclusio q̄ substātia nō habet gradus q⁹ cū ſm tales gradus fiat intēsio aut remissio tūc esset itēsa aut remissa. ¶ Sed orit dif. si in ipsa est magis ⁊ min⁹ sz diuersas spēs. ¶ Dicitur autē q̄ cū vna differētia sit s. mp magis pfecta q̄z alia eēntialiter ut supra fuit ostensuz: ideo oportet ut inter oēs spēs sit magis ⁊ minus ſm earū substātiales pfectiones ⁊ specificas. ¶ Secūa dif. quare melius inter spēs q̄z iter idiuidua spēi vni⁹: ¶ Dicit autē q̄ spēs habet gradus eēntiales ethe rogeneos er quibus cōstāt eoꝝ diffinitiones: ⁊ sz tales vna est pfectior alia. Indiuidua autem nō possunt infra vnā spēm habere gradus nisi homogeneos: cum omnia vnius speciei sint vnius rationis: ⁊ tales gradus repugnant substātie que ſm eos cōsistit in indiuisibili. ¶ Tertia diffi. si vna species

est magis substantia ꝙz alia sicut est magis perfecta ¶ Dicitur autem ꝙ non videtur qꝛ tota ratio diffinitiua generis saluat in qualibet specie: ⁊ iō habet eosdē gradus ⁊ homogeneos eque: ⁊ ꝑm illos nō est magis. ſ. nec minus in substātia. ¶ Quarta dif. qa sicut homo est perfectissimū animaliū ita angelus videt esse ꝑfectissima substātiarū creatarū que sunt in predicamēto substātie: ⁊ tamē vna substātia non esset ꝑfectior alia nisi rōnē substātie ꝑfectius participaret. ¶ Dicit aūt ꝙ ꝙz vna substātia sit ꝑfectior alia: nō tm̄ inquātū est substātia sed ratione differentiarū que sunt diuersarū rationū: qꝛ oia que sunt in aliquo genere sunt idē in illo ⁊ ideo equalia: cum inequalitas sit opposita relationi fundate sup vnum. ¶ Sed remanet dif. quare dicit ꝙ substantia est a substātia ꝑm magis ⁊ minus. ¶ Dicit autē quia superius cōparauit primā substantiā ad secūdā ꝙz magis ⁊ minus nec hic illud videatur excludere.

Decimusoctauus passus est ꝙ marime ꝓpriū substātie esse videt: ꝙ cū sit vnū ⁊ idē numero est ꝓtrariorꝫ susceptiuū: ⁊ in alijs: iquit: nō habebit quisꝙz ꝙ ꝑferat. i. de quo det instantiaz c⁹. eodē. Et cōtra istud dictū ipse ibidem inducit duas instātias. Quarū ꝑma est de oratione que vna et eadē manēs qñqz est uera ⁊ qñqz falsa sicut ista sor. sedet: ipso sedēte est uera: ipso surgēte est falsa. Secūda instātia est de visu. i. de oꝑ. ut siquis opinetur sor. sedere: oꝑ. ipso sedēte est uera. ⁊ eo surgente est falsa. Dicit aūt Arī. soluēs istas instātias ꝙ ꝓpriuz substātie est ut sit ꝑm sui mutationē susceptibilis cōtrariorꝫ. opinio aūt ⁊ oratio nō ꝑm sui mutationē suscipiūt talia cōtraria sed per mutationē factaz in re extra cū trāsit de sessiōe ad statū. ¶ Sz ꝓtra istū passum instat quadrupliciter. ¶ Primo qꝛ cōiter theologi ponūt ꝙ quātitas est imediatū susceptiuū accidētiū sensibiliū: vñ in diuina eucharistia ponunt spēs remanētes esse in quātitate sicut in subiecto: ⁊ sic ꝙz titas in ipsa eucharistia erit susceptibilis ꝓtrariarū qualitatū. ¶ Secūdo qꝛ cōmuniter ponūt philosophi ꝙ subiectū imediatū colorꝫ est supficies cui ꝓprium est primo loco colorari ꝑm peripatheticos. ⁊ cōstat ꝙ ipsa trāsit de cōtrario ad cōtrariū cū tamē nō sit substātia. ¶ Tertio qꝛ potentiā intellectiuam nō ponūt esse substantiā ⁊ tamē cōstat ꝙ trāsit eadē numero ab vna oꝑ. cōtraria ad aliā. ¶ Quarto quia potentiā uolitiuā ponūt qualitatē: ⁊ tamē constat ꝙ trāsit de iustitia ad iniustitiā. ¶ Ad primum ꝙ qui vult hanc proprietatē seruare habet tenere ꝙ qualitates cōtrarie imediate informāt substantiam sicut quātitas ipsa: ⁊ ideo illi qui hoc tenent in theologia deueniāt ab ipsa Arī. philosophia. ¶ Ad secundum ꝙ oportet ꝑm istos exponere istū passum ꝙ albedo ⁊ supficies sunt imediate in eodē corꝑore sicut in ſbiecto: vnū tamē accidēs denominat aliud propter identitatē subiecti ⁊ ordinē ipsorꝫ circa illud. ¶ Ad tertiū ꝙ alijs videt esse determinatio ista ex vbis Arī. ꝙ potētia intellectiua sit substātia: quare sic se habet itellect⁹ ad talia ꝛ̄ia. Et per idē de uolitiua patet ꝙ nō sit q̄litas. ¶ Sz orit dif. qꝛ in eadē albedine fundat silitudo ⁊ dissilitudo ad idē successiue. ⁊ in eadē quātitate equalitas ⁊ inequalitas. ¶ Dicitur aūt ꝙ intētio istius passus est de cōtrarijs absolutis nō respectiuis que simul in eodez esse possunt per cōparationē ad diuersa. Et ideo superius statiz negauit magnū ⁊ paruum multum ⁊ paucū esse contraria modo quo nunc intendit.

Xviiij⁹. passus est ꝙ ab eo ꝙ res est uel nō est in eo oratio dicitur uera aut falsa esse: nō in eo ꝙ ipsa captabilis sit cōtrarioꝝ. c⁹. eodē. Et istud dictum ipse inducit ad ostendendū ꝙ oratio nō suscipit cōtraria nec oꝑ. cuz nulla: inquit: passio facta sit in eis. Ex quo dicto eliciūtur duo philosophica documēta. ¶ Primuz est ꝙ ad ueritatē ꝓpositionis requirit esse rei: quia dicit ꝙ ab eo ꝙ res est dicit oratio uera. ¶ Secundū do. ꝙ ad falsitatē ꝓpositionis sufficit nō esse rei: qa dicit ꝙ ab eo ꝙ nō est res dicit oratio falsa ¶ Sed cōtra hoc qō dicit ꝙ oratio nō suscipit cōtraria instatur quadrupliciter. ¶ Primo ꝙ transit⁹ a cōtradictorio in cōtradictoriū nō pōt intelligi sine mutatione: ⁊ ois mutatio est de ꝓtrario in cōtrariū ⁊ ipse hic negat orationē ⁊ oꝑ. esse mutatā sed solā rem que transit de ueritate ad falsitatē aut ecōuerso. ¶ Secūdo qꝛ cū ueritas sit adequatio rei ad intellectū ⁊ ecōuerso quādo ꝑmutatione rei oratio trāsit de ueritate ad falsitatē tūc trāsit de adequatione ad inequationez que sunt cōtraria. ¶ Tertio qꝛ ois ꝓpositio uera habet cōformitatē ad suū obiectū ⁊ ois falsa difformitatē ⁊ sic trāsiens de ueritate ad falsitatē transit de cōformitate ad difformitatem que sunt contraria. ¶ Quarto qꝛ ueritas ⁊ falsitas ꝑm se videntur esse cōtraria: ⁊ ideo nō videt intelligibile ꝙ eadem oratio uel oꝑ. trāseat de ueritate ad falsitatē sine successiua ꝓtrarioꝝ susceptione. ¶ Rñdetur ad oia ista ꝙ nō pōt negari quin trāseunte oratione uel oꝑ. er mutatione rei supius exēplificate de ueritate ad falsitatē uel ecōuerso fiat in ea mutatio respectiua conformitatis ⁊ difformitatis ⁊ per cōsequēs ueritatis et falsitatis que cōsistūt in hac cōformitate ⁊ difformitate: tm̄ nō est ibi aliqua ꝓtrarietas absoluta: ⁊ tm̄ istā solā: ut patuit: Arī. intēdit hic euitare. ¶ Sed orit dif. si ad ꝑfectionem ꝓpositionis requirit entitas terminoꝝ. ¶ Dicit aūt ꝙ sic qꝛ cū ens ⁊ uerū ꝓuertant ꝑm ꝓncipia ꝑme philosophie. i. metaphysice de nō ente nō pōt formari aliq̄ entitas simpliciter. ¶ Secūda dif. est si ad ueritatē ꝓpositionis requirit esse terminoꝝ. ¶ Dicit autē ꝙ sic esse essentie quia ois ueritas cōplera depēdet essentialiter a suis termis sicut omnis habitudo a suis extremis: termini autē idest res: in nullo differūt a suo esse essentie. ¶ Tertia dif. si ad ueritatē ꝓpositionis requirit terminorū existētia. ¶ Dicitur autē ꝙ nō quādo ꝓpositio est simpliciter necessaria: quia cū omniū terminorum creatoꝝ existētia sit cōtingens: ⁊ sublato omni cōtingente remanet qō est necessariū ⁊ per cōsequēs ueritas necessaria sine tali existētia remanebit: ut ꝙ oē totū est maius sua parte: nō existente toto uel parte. ¶ Quarta dif. si ad ueritatē ꝓpositionis cōtingentis requiratur existētia terminoꝝ. ¶ Dicit autez ꝙ sic: quia nulla pōt esse cōtingentia nisi in actuali existentia: cū omnia in potētia sint necessario cōpossibilia. Et ideo cōtingens ꝓpositio uerificari non potest nisi existētibus terminis suis: ⁊ de talib⁹ hic loquēs Arī. que mutari pñt dicit ꝙ ab eo ꝙ res est ul' nō ⁊c. ¶ Sed remanet dif. qꝛ de nō ente pōt formari uera propositio: ut cū dicit: ꝙ nō ens ꝛ̄dicit enti: ⁊ similiter qō nō est ens est nihil: ⁊ sic nō videt ꝙ ad ueritatē propositionis requiratur entitas terminorum. ¶ Dicitur autē ꝙ ista nō est ueritas simpliciter sed ꝙz quid tm̄: sicut ois vitas formata de hoie mortuo aut de ente ꝓhibito. ¶ Scōa dif. est si ad ueritatez

propositionū que formātur de deo requirat existētia terminorū cum omnes ille sint necessarie ad intra. ¶ Dicitur autē q̄ sic: q̄z oīa que sunt in deo formaliter sunt necessarie esse ⁊ necessarie existere. ¶ Tertia dif. cū in creaturis omnia sint contingētia quomodo possunt ibi formari ꝓpositiones necessarie de quibus fuit dictū q̄ ad ueritatē earū non requiratur existētia terminorum. ¶ Dicitur autem q̄ ꝛ omnia alia a ꝑma causa sint contingētia quantū ad suum esse existētie: non tñ quanntū ad esse cēntie de quo formātur incōmutabiles ueritates: ut alibi patebit. ¶ Quarta dif. si ad ueritatē propositionū requiratur existētia habitudinū ynius termini ad alium plus q̄ꝫ existētia terminorū. ¶ Dicit autē q̄ in ꝓpositionibus necessarijs circa creata sicut nō requirit existētia terminox: ita nec habitudinū. In contingētibus vo sicut requirit existētia terminorū ita existētia habitudinum: alioquin ista esset uera homo est asinus utroq̄z termino existente.

Vicesimus passus est q̄ quātitas aliud est cōtinuū aliud est discretū. c°. tertio. Et istud aliud substantiaturin neutro genere: ut intelligat alia res est cōtinua ⁊ alia discreta. aut subintelligitur hic aliud. ſ. genus subalternū est continuū ⁊ aliud discretū: uel magis proprie: aliud membrū diuisionis est cōtinuum ⁊ aliud discretum: ut sicut substantia immediate diuiditur per differētias corporei ⁊ incorporei: sic quātitas diuiditur per differētias cōtinui ⁊ discreti. Et ista duo mēbra declarās postea determinat q̄ quantitas cōtinua est cuius partes ad aliquē cōmunē terminū copulātur: sicut partes linee ad punctū ⁊ superficiei ad lineā. Et quātitas discreta est cuius partes nō terminātur ad aliquē cōmunem terminum: sicut quinque ⁊ quinque non terminantur ad decem sed semper discreta remanēt. ¶ Sed oritur difficultas si iste differētie quātitatis. ſ. cōtinuū ⁊ discretū sunt eius differētie essentiales ⁊ quiditatiue. ¶ Dicunt autē q̄ non sed per ipsas circumloquimur illas que sunt quiditatiue sicut circa hominē bipes. Istud tamen nō videtur ualere quia tūc nulla inueniret differētia quiditatiua quin de ipsa idem dicatur: sicut de corporeo ⁊ incorporeo aliqui dicere nōuerentur. Ideo videtur q̄ sint quiditatiue quia continuū ⁊ discretū nō inueniūtur in quo alio genere possint poni nec per quas differētias ista duo genera quātitatis possint cōstitui. ¶ Secunda dif. si ratio continuitatis ut hic accipitur est absoluta uel relatiua. ¶ Dicitur q̄ nō videtur absoluta sed respectiua quia oīs cōtinuitas intelligitur ad aliud cum continuum sit alicui cōtinuum. Et cōfirmatur quia sicut continua quātitas est: ut hic dicitur: cuius partes copulantur ad aliquē terminū cōmunem: ita partiz copulatio est cōtinuatio ⁊ talis copulatio nō potest ad se concipi. ¶ Tertia difficultas si ratio discretionis ut hic est sumpta est respectiua uel absoluta. ¶ Dicitur q̄ non videtur ita pure absoluta sed respectiua: quia omne discretū est ab alio discretuz sicut etiā distinctū. ⁊ ideo sicut distinctio est respectiua ita videtur discretio ista. Et cōfirmatur quia discretio omnis dicit aliquē discretox sequestrationē uel separationem quox ratio ad aliud est cōcepta. ¶ Quarta dif ficultas est si ex hoc q̄ iste differētie sunt respectiue potest inferri q̄ hoc predicamentū sit respectiuum. ¶ Dicitur autē q̄ sic supposito q̄ sint in eo quiditatiue quia predicamentū absolutū non potest habere species respectiuas ⁊ per cōsequens nec differentias illarū specierū cōstitutiuas cum omnia sint cēntialiter ad se que sunt in absoluto predicamento. ¶ Ista autem sentētia quadrupliciter cōfirmatur. Primo quia nullū absolutū potest fundari in respectiuo: cum fundamentū sit absolutius fundato: quātitas autē cōtinua fundatur in respectu cum dicitur actio longa ⁊ cōtinua: cum actionis ratio ut nūc supponitur sit relatiua: q̄ autē ipsa sit formaliter continua patet: quia eius partes terminātur ad cōmunē terminū sicut tēporis. ¶ Secūdo quia omnis forma que per motū acquiritur habet in se cōtinuitatē quantū ad suū fieri: cum habeat partes ad inuicem cōtinuatas: sed ubi est forma que per motū localem acquiritur: ergo habet in se cōtinuam quantitatem cum tamen ibi sit purus respectus. ¶ Tertio quia albedo diuiditur ad diuisionē corporis aut separata per suam quantitatē: diuiditur autē simul eius similitudo cum partes sint similes post diuisionē cuiusq̄z quibus aliqnādo assimilabātur: ⁊ sic est dare ynū numerū similitudinū: ⁊ tūc non poterit esse absoluta talis quantitas puta numerus er quo fundatur in similitudinibus cum talia numerata sint respectiua. ¶ Quarto quia sicut numerantur quatuor homines ita numerātur decē paternitates in genere relationis: sicut illi in substantia: Et ideo denarius fundatus in illis paternitatibus non potest esse quid absolutum sed respectiuum: ſm assumptum mediū: nullū autē genus absolutū potest habere aliquam speciē respectiuā. ¶ Sed orit dif. quomodo istud predicamentū potest intelligi respectiuū cū sit cōtra relationē distinctū? ¶ Dicitur autē q̄ in plus se habet respectus q̄ꝫ relatio: q̄z sex ultima predicamēta cōiter ponunt nūc respectiua: ⁊ tūc isto modo quātitas eēt respectus ⁊ non relatio. Quia tñ cōmuniter ponūt oēs istud predicamentū absolutū ⁊ non īmerito iō loquēdū est ut plures. Et alibi profundi⁹ est hoc inuestigandum.

Vicesimusprimus passus est q̄ q̄ꝫ titas discreta est ut numerus uel oratio. c° eodē. Et probat primo q̄ numerus sit quātitas discreta quia partes ei⁹ ut tria ⁊ septē. ad nullū terminū cōmunez copulant. q̄ꝫ semp distincta: inquit: sunt ⁊ separata. Secundo probat q̄ oīo sit quātitas: q̄z mensuratur syllaba breuis ⁊ longa ut oratio cū uoce prolata: ⁊ q̄ sit discreta quātitas probat q̄z ad nullū terminū cōmunez eius particule terminātur. Ex quo processu eliciunt quatuor philosophica documēta. ¶ Primum est q̄ omne q̄d mēsuratur q̄ꝫ breue ⁊ longū est in genere quātitatis. ⁊ hic probat orationē cē in illo genere q̄z ipsa ⁊ eius dictio mensurat brevitate ⁊ lōgitudine. ¶ Secundū documentū est q̄ oē q̄d mensuratur ſm latū ⁊ strictū inquantū tale est in genere quātitatis: q̄z sicut lōgitudo ⁊ brevitas pertinent ad quātitatē ita latitudo ⁊ strictitas: cū longitudo ⁊ latitudo sint contradiuise dimēsiones. ¶ Tertiū documētum est q̄ omne q̄d mensurat ſm magnū ⁊ parū inquātuz talia sunt in hoc predicamēto: q̄z magnū ⁊ paruum sunt de essentia breuis ⁊ longi. ¶ Quartū documētum est q̄ omne mensuratum ſm multū ⁊ paucum est quantitas quia intranea sunt quātitati ista sicut illa cōtraria. ¶ Istis autē ꝑmissis eliciunt quatuor ꝯclusiones. Prima est q̄ populus est in genere q̄ꝫtitatis sicut oratio: q̄z mensurat ut paucus ⁊ mult⁹: ut exercit⁹. ¶ Secūda cōclusio q̄ acerus est in eodē

genere: qr mẽsuratur paruus uel magnus sicut ipsa ō̃o. ℂ Tertia ꝓclusio est q̃ via est in eodẽ genere qr mẽsurat breuis ⁊ longa. ℂ Quarta cõclusio q̃ ciuitas est ibidẽ qr mẽsurata lata ⁊ stricta. ℂ Sed orik dif. qr oratio est uox eẽntialiter: cũ uox sit genus positũ in eius diffinitione ⁊ uox est eẽntialiter sonus. ℙer idem ⁊ sonus est qualitas sicut obiecta ceterorũ sensibiliũ particulariũ ab auditu: ⁊ ideo nõ videk oratio de genere quãtitatis. ℂ Dicik aũt q̃ sic aceruus aut populus materialiter cõtinẽt substãtiã ⁊ formaliter quo ad numerũ sunt quãtitates quẽadmodũ corpus dicik de genere quãtitatis ſm trinam dimensionẽ. Et ita videk q̃ partes orationis materialiter sumpte sunt qualitates q̃zuis ipsa formaliter sit quãtitas. ſ. ſm longitudinẽ ⁊ breuitatẽ. ℂ Scõa dif. si oratio in scripto est ita in genere quãtitatis sicut illa que est in sermone plato. ℂ Dicik aũt q̃ ita videk eadẽ rõne: qr mẽsurak breuis ⁊ lõga: ⁊ tñ ꝓstat q̃ ipse littere ex quib⁹ materialiter cõstat sunt de genere quantitatis. Si vo accipiak color cũ figura est de genere qualitatis. aut est de genere substantie ut totũ est incaustrũ: ⁊ cõsimiliter illa que in uoce est potest poni. ℂ Tertia dif. est si oro in mẽte est in isto genere. ℂ Dicik aũt q̃ sic: qr sicut vna locutio sermocinalis põt dici breuis aut lõga: ita vna locutio mẽtalis que cõmuniter ipsam cõcomitak. Et sic eadez rõne quãtitas discreta: ⁊ tñ cõstat q̃ oẽs actus itelligẽdi ex quib⁹ itegratur vna locutio sunt qualitates. ℂ Quarta dif. qr in oratione plata nõ videtur attẽdi lõgitudo: nisi aut ſm multitudinẽ partiũ: puta litterarũ: syllabarũ ⁊ dictionũ: aut ſm diuturnitatẽ ꝓlationis ipsarũ. Si ꝑmo modo tunc istud ptinet ad numerũ qui est alia spẽs istius qnãtitatis. Si aũt secũdo modo tũc istud ptinet ad quãtitatẽ cõtinuã ſm quã ptrahitur accent⁹ cuiuslibet uocalis nel breuiatur. ℂ Dicitur aũt q̃ quãtitas orationis videk partim cõstare ex multitudine quantũ ad numerũ partiũ: ⁊ partim ex cõtinuitate quantũ ad cuiuslibet ꝓlationis flurũ cõtinuum. ℂ Sed remãnet dif. quare Ari. posuit hic orationẽ speciẽ quãtitatis distinctaz cõtra numerũ si eius quãtitas discreta nõ est nisi mltitudo? ℂ Dicitur aũt q̃ exhibitio. i. positio exẽplorũ nõ est accipiẽda a philosophis pro regla aut pro conclusione intẽta. Aut q̃ ꝑmo exemplificat de numero abstracto ⁊ de oratione in ꝓcreto sicut magis patet in oratione scripta cuius longitudo cõsistit in magnitudine ⁊ latitudine litterarũ. ℂ Secũda dif. quare dicit q̃ partes quãtitatis discrete nõ sunt copulate ad terminũ cõmunẽ cuz oẽs littere orationis sint copulate ad finẽ ultime siue in scripto siue in platione. ℂ Dicitur aũt q̃ talis copulatio nõ fit ꝑz idẽtitatẽ: qualis requiritur in cõtinuis ut extrema sint idez: sed ſm simultatẽ fit talis copulatio ut extrema sint simul ⁊ talis est cõtiguoꝝ. ℂ Tertia diffi. quare dicit q̃ partes quãtitatis cõtinue copulãtur ad terminũ cõmunẽ cũ habere terminũ sit ois quãtitatis finite siue cõtinue siue discrete. ℂ Dicitur autez q̃ partes quãtitatis discrete quelibet habet suũ ꝓpriũ terminũ ut patet in ordine: ⁊ ideo nõ habet vnũ cõmunẽ terminũ: partes autẽ quãtitatis continue hñt terminũ cõmunẽ quia nulla terminatur nisi in fine cõmuni omniũ ut patet in partibus linee alioquin si citra terminarentur iam nõ essent cõtinue sed cõtigue. ℂ Quarta dif. quia cũ eadẽ sit diffinitio quantitatis finite ⁊ infinite pro eo q̃ finitum ⁊ infinituz nõ diuersificãt essentiã. hec aũt diffinitio cõtinui videtur infinite quãtitati repugnare cũ ibi nullus sit terminus ad quẽ tales partes copularẽtur. ℂ Dicitur autẽ q̃ non intẽdebat hic diffinire quiditatiue ſz tñ notificare quantitatem finitam.

Vicesimussecundus passus est

q̃ cõtinuũ est: ideſt cõtinua quãtitas ut linea: supficies: corpus. Amplius autẽ preter hec locus ⁊ tẽpus. c°. eodẽ. Et probat per ordinẽ postea singula istorũz esse quãtitates cõtinuas. ℙrimo de linea quia eiꝰ partes copulãtur ad vnũ cõmunem terminuz. ſ. ad punctũ. Secũdo de superficie quia eius partes terminãtur ad lineã. Tertio de corpore cuiꝰ partes copulãtur ad superficiẽ. Quarto de tẽpore quia ꝑsens ⁊ preteritũ copulãtur ad futurũ. Quinto de loco qa cum singule partes loci obtineãt singulas corporis particulas ⁊ ecõuerso ad eundẽ terminũ copulãtur partes loci ⁊ corporis partes. ℂ Sed cõtra hec dicta instatur quadrupliciter. ℙrimo qr linea circularis nõ habet aliquẽ punctũ ad quem eius particule terminẽtur alioquin nõ esset circularis. ℂ Secũdo qr superficies corporis sperici nõ habet ullã lineaz ad quã terminẽtur eius partes alioquin nõ eẽt vna superficies tñ. ℂ Tertio qr preteritũ tẽpus ⁊ ꝑsens cõtinuatur cũ futuro siue preteritũ cũ ꝑnti ⁊ sic non terminãtur ad ipsum cũ terminus discõtinuet quãtuz. ℂ Quarto qr corporis partes terminantur ad superficiẽ. ⁊ locus cũ sit supficies nõ põt ad supficiez terminari. Et cõfirmatur qr sicut corpus sphericum habet vnã superficiẽ ita locus cõtinens ipsum: ⁊ sic illa nullũ habet terminũ. ℂ Ad primũ q̃ in ista diffinitione qua dicitur cõtinuũ est cuius partes ad aliquẽ terminũ cõmunẽ copulãtur. istud uerbũ copulãtur: dicit aptitudinẽ ⁊ nõ actũ: sicut cũ supra fuit dictũ quãdo genus diffinitur qõ predicatur de pluribus differentib⁹ specie: cũ linea circularis nullũ habeat terminũ actu. ℂ Ad secundũ q̃ ꝛz non habeat talẽ lineã in actu bene tamẽ in potẽtia. Sz istud nõ videtur sufficere qr in qualibet linea isto modo sunt infinita punctа. ſ. in potẽtia: ⁊ respectu cuiuslibet eẽt terminus ꝓtinui. Dicitur aũt q̃ respectu cuiuslibet potẽtia pñt dici partes ꝓcedẽtes ad ipsum terminari rõne eadẽ. ℂ Ad tertiũ q̃ sicut in linea sunt ifinita punctа ita in tpe sunt ifinita istãtia respectu quoꝝ pñt itelligi tẽpus terminari q̃zuis nõ terminek sicut non finik tẽpus vnq̃z. ℂ Ad quartũ q̃ hic videk magis loqui Ari. de loco accipiẽdo pro loco spatiũ occupatũ q̃z supficiẽ corporis ambiẽtis: qr hic distinguit locũ ꝓtra supficiẽ iter spẽs ꝓtinue q̃ztitatis. Et iterum dicit eũdẽ eẽ terminũ corporis ⁊ loci: ⁊ tñ terminus corporis est supficies que non est terminus supficiei corporis ambiẽtis ſz corporis tñ. Et dicit q̃ singule partes loci obtinẽt singlas partes corporis ⁊ ecõuerso. ℂ Sz orik dif. quare ponit corpus eẽ q̃ztitatẽ cũ sit spẽs subalterna substãtie. ℂ Dicik autẽ q̃ hic accipitur corpus equiuoce pro ipa trina dimẽstone ⁊ non pro substantia corporea.

Vicesimustertius passus est

qd̃az q̃ztitates ꝓstãt ex partib⁹ hñtib⁹ ad iuicẽ positionẽ: ⁊ quedã ex nõ hñtib⁹ positionẽ. Et ꝑmo ostẽdit q̃ linee particule hñt talẽ positionẽ que sunt site alicubi in linea. ⁊ idẽ dicẽ de particulis plani. i. supficiei. Et iddẽ dicit de soliditate. i. corpore ⁊ de loco. Deide oñdit q̃ partes numeri nõ sũt site ad iuicẽ: nec ꝓpis partes qr nõ ꝓmanẽt: nec orõis partes qr trãseũt. vñ

dicit qđ semel dictū est amplius resumi non pōt. c°. eodē. ¶ Ex quo dicto accipit do. q eadē oratio numero nunc̄ iterari pōt: qz dicit qđ semel dictum est amplius resumi nō pōt. ¶ Sed orit dif. si ista diuisio quātitatis quā ponit hic est in differētias ēntiales. ¶ Dicit autē q nō videt: qz cū diuisio in continuū ⁊ discretū sit p̄missa ista nō cōtinetur sub aliqua illarū sicut diuisiones essentiales in eodē genere semp sunt subalterne. Et istud declarat quia sub quātitate cōtinua cōtinetur utrūq; istox membrox: quia partes corporis sunt site ⁊ non tēporis. ⁊ aliud membrū nō sitarū partiū cōplectitur omnē quātitatem discretā. ¶ Secūda dif. si diuisio quātitatis in permanentē ⁊ successiuā quā hic supponit Arist. est essentialis. ¶ Et dicit q nō. qz nō subordinat alteri mēbrox prime diuisionis cū aliqua quātitas continua sit permanēs ut linea ⁊ alia successiua ut tēpus. Et iterū quedā discreta permanēs ut numer⁹: quedam successiua ut oratio. ¶ Tertia dif. si ista situatio qua dicunt partes quātitatis site alicubi ptinent ad predicamentū situs. ¶ Dicit autē ꝑm subtilem doctorē q quedā est situatio que dicit ordinē partiū in toto ut q collū sit inter caput ⁊ humeros: ⁊ nasus inter os ⁊ duos oculos: ⁊ ista dicit pertinere ad genus quātitatis. Et alia situatio est que dicit ordinez partiū in loco: ꝑm quam dicit quis iacere ⁊ sedere ⁊ ista pertinet ad illud predicamentū qđ dicit situs. ⁊ de prima situatione videt ista prima locutio quare pertinet ad quātitatis genus. ¶ Quarta diffi. si iste ordo partiū in toto differt ab ipsa ꝓtinuitate. ¶ Dicit aūt q cōtinuitas non est nisi copulatio partiū ad inuicē ad vnū terminū cōmunē ꝑm diffinitionē hic datā. Et iō cū talis partiū copulatio non sit nisi quedā ipsarū coordinatio videt iddē ista situatio cū cōtinuatione: nō quacūq; sed quātitatis permanent: aut nalde propinqua.

Vicesimusquartus passus est q

p prie quātitates he sole sunt que dicte sunt. Alie aūt omnes ꝑm accidēs. c°. eodē. Et si dicatur que sunt iste que dicte sunt. Dicit q quinque spēs quantitatis cōtinue. s. linea: superficies: corpus: locus ⁊ temp⁹: ⁊ due spēs quātitatis discrete: ut numerus ⁊ oratio. Et post istas adiungit illas quas uocat quantitates per accidēs. Quarū prima est cū dicit multū albuz: idest multa albedo. ⁊ dicit q nō est quāta albedo nisi rōne superficiei: quāta enim: ait: superficies fuerit tm̄ albū esse dices. Secūda est cū dicit actio lōga: ⁊ dicit q nō est longa nisi quia tēpus lōgū. Tertia est cū motus sit multus ⁊ huius rationē nō reddit vñ habeat. ¶ Sed orit dif. si ista que hic dicunt per accidēs reducunt ad aliquā illarū que dicte sunt per se. ¶ Dicit autē q sic necessario: alioquin si non reducerent ad per se talia nō ēent per accidēs cuz omne per accidēs ad per se reducat. Et ideo dicit q albedo est quāta per superficiē. ⁊ actio quāta per tempus. ¶ Secūda dif. si motus qui ponit quātitas per accidēs pōt reduci ad tēpus. ¶ Dicit autē q non qz si motus nō ēet quātus nisi per tēpus tūc ad maioritatē motus sequeret maioritas tpis ⁊ sic maiori tēpore moueret p̄mū mobile ꝯ alij celi. Et iterū videmus q maior motus pōt fieri in minori tempore ex uelocitate. ¶ Tertia dif. si quātitas motus pōt reduci ad quantitatē magnitudinis: puta rōne linee: superficiei: aut corporis. ¶ Dicit autē q nō quia maiorē motū ꝓtingit fieri in minori magnitudine ⁊ minorē in maiori ut patet in alteratione ⁊ etiā in ablatione: cū sit maior motus minime stelle q̄z spere solis. Et cōfirmatur quia a quātitate permanēte non posset motus esse successiue quātus. ¶ Quarta dif. cū motus nō sit quant⁹ aliqua tali quātitate per accidens quare nō ponitur genus. s. in genere quantitatis per se: sicut illa. s. linea superficies ⁊ alia que ponūtur quātitates per se. ¶ Dico qz non apparet mihi ratio aliqua quare nō: qz motus ꝑm naturā suā propriā est successiuus: sic q omnes eius particule terminātur ad vnū terminū cōmunē qui est mutatū ēē sicut instās in tpe aut punct⁹ in linea. ¶ Sed orit dif. quid tūc dicetur ad exemplū Ari. ¶ Dicit autē q cum dupler fuerit de motu opinio vna. s. q forma fluēs: ⁊ alia q fluxus forme: ipse hic loquit per prima op̄. ⁊ sic ipsa forma fluēs non est cōtinua nisi per talez fluxum. Fluxus autē ipse est ēentialiter quedam successio cuius oēs partes sunt copulate ad ultimū mutatū ēē: ⁊ iō talis fluxus ꝑm se est cōtinuus.

Vicesimusquintus passus est q

titati nihil est cōtrarium ut bicubito ⁊ tricubito. c°. eodem. Et contra istud ipse ponit duas instantias. Quaruz p̄ma est de multis ⁊ paucis circa quātitatē discretam: ⁊ de magno ⁊ paruo circa continuaz. Et istā instantiā soluit dupliciter. Primo ostēdit q magnum ⁊ parū multum ⁊ paucū non sunt quātitates ꝛz ad aliud: qđ probat qz mons dicit parum respectu montis multum magni. Et rursus in vico dicūtur pauci homies in respectu ciuitatis cū sit hic maior multitudo. Et iō cū talia opposita sic dicant non sunt absolute quātitates ꝛz ad aliud. Secūdo soluit eandez instantiā qz dato q iste ēent quantitates nō habent tm̄ contrarietatē. Et ostēdit tripliciter. Primo qz contraria eidez inesse non possunt: magnum autē ⁊ paruum eidē insunt per comparationē ad diuersa: ergo non sunt cōtraria absoluta. Secūdo qz ꝛz substantia sit susceptibilis cōtrariox non tamen simul. Tertio qz idē ēet sibiipsi contrariū simul existens magnū ⁊ parū. Secunda instātia quaz ponit est q circa locū maxime videtur cōtrarietas quantitatis: sicut sursum ⁊ deorsum: qz dicunt nonnulli philosophi q loc⁹ deorsuz contrariat loco sursum: eo q locus qui est in medio. i. terra multū habet distantiaz ad terminos mundi: idest ad polos. Et isti s. philosophi diffiniūt cōtraria que maxime a se distant sub eodē genere ⁊ istā instantiā dimittit insoluta. ¶ Sed orit dif. quare nō soluit hāc instātiā cū oppositum teneat. ¶ Dicitur autē q satis videtur soluta ex p̄cedentib⁹: qz sursum ⁊ deorsuz nō sunt contraria sicut hic sumit cōtraria absoluta: qz idez per comparationē ad diuersa pōt simul esse sursuz ⁊ deorsuz sicut fuit dictū circa magnum ⁊ paruum. ¶ Secunda dif. si ipse admittit hāc cōtrariox diffinitionem cū nō impugnet eam. ¶ Dicit q ꝛz p̄missa non potest eā admittere: qz tunc poneret contrarietatem in oi genere quod negauit: cū in omni genere sint aliqua que maxime sibi distāt. ⁊ ideo nō videtur sufficiēs diffinitio. ¶ Tertia dif. qd est addenduz ad istā diffinitionē ut sit sufficiēs. ¶ Dicit autem q in susceptibili eodē insint vicissim. ⁊ sic excludunt iste ꝓprietates que dicte sunt respective que ꝛsunt simul in habitudīe ad diuersa. ¶ Quarta dif. qz tūc ēet uera cōtrarietas iter formas substātiales que sūt termini generatiōis ⁊ corruptiōis ⁊ in eodez susceptibili vicissiz ꝛsunt. s. in eadē materia numero

¶ Et quia hic magis stricte sumit contrarietatem ideo ista vicissitudo est intelligēda cū permixtione formarū: qualis nō est in substantialib⁹ ſm premissa ¶ Intelligendū tamē est q ex hoc qō hic dicit de locatione terre intermedia ſm distantiā ad mūdi terminos: potuit ratio accipi illoꝝ qui posuerūt formaliter locū cuiuslibet assignari ſm distantiā ꝛ proximitatem ad polos mundi.

Vicesimussextus passus est q nō videtur quātitas suscipe magis ꝛ minus sicut exēplificat de bicubito ꝛ numero. c°. eodē. ¶ Sed oritᵏ diffi. si quilibet numerus ut binarius ꝛ ternari⁹ ꝛ sic in aliis p̄cedēdo differt specie ab alio. ¶ Dicitᵏ autez q sic: q̄ sicut dissimilitudo nō pōt esse nisi inter qualitates specie differētes ita nec inequalitas nisi iter quātitates specie differētes. Cuius ratio est quia inequalitas est relatio disquipantie que nō cōsurgit inter eiusdē rōnis extrema. ¶ Secūda dif. si bicubitū ꝛ tricubitū ꝛ sic de alijs semp differūt specie in cōtinua quātitate sicut numeri in discreta. ¶ Dicitur aūt q sic: q̄ oia talia sicut numeri sunt inequalia ꝛ inequalitas ut patuit arguit quātitates distinctas specie. ¶ Tertia dif. si ois pars siue aliquota siue nō aliquota differt specie a suo toto. ¶ Dicitᵏ aūt q sic in genere quātitatis q̄zuis quādoqz sint vnius rationis in alio genere ut duplū ꝛ dimidiū aque aut coloris. ꝛ sic quocūqz posito uel ablato semp mutatᵏ species quātitatis quia extrema inequalia. ¶ Quarta difficultas est si in specieb⁹ utriusqz quātitatis est ꝓcessus in infinitū. ¶ Dicitᵏ autem q sic tamē oppositomodo: quia dum continuū in infinituz est diuisibile ex diuisione tali numerus augmētatur sed cōtinuz diminuitᵏ: ꝛ sic ex parte numeri semp species maior fit ꝛ ex parte cōtinui semper minor fit.

Vigesimusseptimus passus est q maxime propriū quātitatis est equale uel inequale dici. Et istud declarat in singulis quātitatis spēbus iam dictis. c°. eodē. ¶ Sed cōtra hoc ꝓpium instatᵏ quadrupliciter. ¶ Primo quia substātia spiritualis est perfectior corporali in genere substātie ꝛ magis perfectū semp est inequale impfectione minus perfecto. ¶ Secūdo q̄ albedo in genere qualitatis est pfectior nigredine sicut inequaliter participat lucē: ꝛ sic ei inequalis circūscripta quātitate. ¶ Tertio q̄ color intēsus est inequalis colori remisso imperfectione ꝛ actualitate: ꝛ tū in eodē subiecto vn⁹ nō habet plus de quantitate q̄ alius. ¶ Quarto q̄ primū ens infinitū excedit omne ens limitatū ꝛ sic inequale cū tamē sit sine tali quātitate. ¶ Ad p̄mū q illa inequalitas nō est attendēda ſm quantitatez molis de qua hic loquimur sed de inequalitate virtutis que est alterius rōnis ab ista de qua hic Aris. intēdit. ¶ Ad scōm q talis inequalitas nō est ertēsiua de qua hic est sermo sed intēsiua. ¶ Ad tertiū q illa inequalitas est inequalitas graduū ꝛ ista de qua loquimur partiū ad partes. ¶ Ad quartū q equale ꝛ inequale simpliciter sunt passio disiūcta quantitatis transcendētis que est cōmunis ad quantitatem molis ꝛ virtutis ꝛ sic cōuenit deo. Ista tamen de qua hic loquimur est equalitas ꝛ inequalitas contracta ad quātitatē ertēsionis ꝛ multitudinis molis.

Xxviij°. passus est iste q ad aliqd talia dicunt: quecūqz hoc ipsum qō sunt alioꝝ dicunt: uel quomōlibet aliter ad aliud: sicut maius aliquo maius ꝛ duplum alicuius duplū. c°. ȝ°. Et istā intēdit esse diffinitionē relationis ſm qō est p̄dicamētū. Er qua diffinitione accipiunt duo philosophica documēta. ¶ Primum est q ꝺdictio manifesta est ponere q relatio sit ad nihil: quia aliud ꝛ nihil ꝺdicūt: ꝛ relatio ex suo p̄mo significato est ad aliquid ꝛ ideo ꝺdicit ei qō dicit ad nihil. ¶ Secūdū do. est q ꝺdictio manifesta est ponere relationē possibilē esse sine termino q: illud aliud ad qō dicit relatio est terminus eius: ꝛ ideo si nō habet terminū nō est ad aliud: ꝛ sic cum sit ad aliud quiditatiue nō est ad nihil. ¶ Et si dicat quid intēdit cū dicit in ista diffinitione uel quomodolibet aliter ad aliud? ¶ Exponit cōmuniter q relatiua dicunt alioꝝ. i. genitiue: uel quomōlibet aliter ad aliud. i. quocūqz alio casu obliquo alio a genitiuo dicūtur ad aliud. ¶ Ad cuius euidentiā ꝛ declarationez est intelligendū q quandocūqz aliud p̄dicat de alio in recto nō est nota p̄dicationis relatiue: ut cū dicit hoc esse illud in nominatiuo uel uocatiuo. Qñ autē est p̄dicatio in quocūqz obliquo tūc est nota relationis: ut cū dicit hoc est alicuius in genitiuo: ul' alicui in datiuo: uel ad aliquē in accusatiuo: uel ab aliquo in ablatiuo. Et ideo cū dixit hoc ipsum q sunt alioꝝ dicunt: ibi adiūgit uel quomodolibet aliter. i. ad aliud in quocūqz alio obliquo. ¶ Intelligendum tū q ex ista diffinitione sic declarata eliciūtur quatuor cōclusiones. Quarū p̄ima est q ois pars refert ad suū totū q̄: est eius genitiue. ¶ Secūda cōclusio q oē donū refert ad illud cui dat quia est illi datiue. ¶ Tertia cōclusio est qō est ad finē refert ad ipsuz finē. accusatiue enim est ad ipsum. ¶ Quarta conclusio q omne originatū refert ad suū originās quia est ab eo ablatiue ꝛ p̄dicatio cuiuslibet istoꝝ obliquorū ut patuit est nota relationis. ¶ Sz ꝓtra istā diffinitionē instatᵏ quadrupliciter. ¶ Primo q̄: p̄dicamentū substātie dicit absolutissimū sicut eēntia. ꝛ tū species dicit tota substātia individuoꝝ genitiue. ¶ Secūdo q̄: qualitas dicit p̄dicamentū absolutū ꝛ tū albedo dicit margarite ꝛ equi in obliquo. ¶ Tertio q̄: quātitas cōmuniter ponit absoluta ꝛ tamē dicit quātitas corporis ꝛ substātie. ¶ Quarto q̄: oia que sunt in vniuerso dicunt aliquid vniuersi ꝛ sic omnia que sunt in vniuerso absoluta essent relatiua. ¶ Ad p̄mū q cū substantia dicit alicuius ut humanitas sor. nō sub rōne humanitatis est eius sed inquantuz ipsa humanitas est eius p̄incipiū constitutiuū cum hecceitate ꝛ subintellecta tali rōne respectiua dicitur humanitas eius. ¶ Ad secūdū q albedo nō sub rōne qua albedo sed sub rōne accidētis que est respectiua dicit margarite. ¶ Ad tertiū q subintelligit esse corporis in rōne mēsure uel forme que sunt respective: lz talis respect⁹ nō exp̄imat. ¶ Ad quartū q oia que sunt in vniuerso sunt relatiua denominatiue nō qditatiue sed inq̄ntū sunt vniuersi partes.

Vigesimusnonus passus est q q cūqz sunt huiusmodi. i. talia qualia sunt duplū ꝛ dimidium sunt ad aliud. ꝛ ponit exemplū de habitu ꝛ affectu disciplina ꝛ positione que omnia sunt alicuius. c°. eodem. ¶ Sed oritur dif. de quo habitu hic loquitur. ¶ Dicitur q non ut videtur de eo qui est in genere qualitatis quia sub illo continetur disciplina quam postea ponit: ꝛ ideo videtur loqui de habere quod est p̄dicamentum: sicut habere indumētum uel armaturaz. ¶ Secunda difficultas ad

quid refertur affectus ut dicatur alicuius affectus. ¶ Dicitur autem q ad subiectum per modum inherētis ꝛ ad obiectū illius affectionis per modū tēdentis. ¶ Tertia dif. ad quid refertur disciplina. ¶ Dicit q ad doctrinā sicut discipulus ad doctorē: lz posset etiā dici ad subiectū per modū informātis ut ad aliud. ¶ Quarta dif. de qua positione hic loquit cū dicit ipsam esse ad aliud. ¶ Dicit q de illa que dicit situs: q hic exēplificat de sessione ꝛ statione lz dicat q sedere ꝛ stare nō sunt positiones sed sunt distincta denominative ab illis: sicut agere inquantū ab actione. ¶ Sed remanet dif. quomodo hic reducit illa duo predicamēta. s. habitū ꝛ situ ad relationē cōtra regulā supius datā q diuersoꝝ generū ꝛ nō subalternatim positoꝝ diuerse sunt species ꝛ differētie. ꝛ oia ac singula p̄dicamēta sunt genera desperata ꝛ nō subalternatim posita. ¶ Dicit aūt q ista diffinitio quā hic dat de ad aliqd est cōmunis omni respectui. Et q sex p̄dicamēta posteriora sūt relatiua ut hic manifeste exēplificat de positione et habitu: ideo ista diffinitio oīb⁹ est cōmunis. ¶ Secūda dif. q quib⁹ est cōmunis diffinitio ꝛ diffinitū ꝛ ideo cū hic diffiniat p̄dicamētū relationis ipsum videt cōmune ad oia alia. ¶ Dicit q lz ista diffinitio sit p̄dicamēti relationis nō tm̄ ꝓpria sed sicut hō est substātia aiata sensibilis. Cuius signū est quia respectus realis qui ponunt transcēdētes: utpote dependētia omniū alioꝝ ad primā causam ꝛ respect⁹ qui sunt in ipsa prima causa qui nō sunt in aliquo genere cause cadūt sub ista diffinitione. ¶ Sz remanet dif. que est diffinitio ꝓpria istius p̄dicamēti de quo nūc agit. ¶ Dicit aūt q sm̄ diffinitionē subtilis doctoris q oportet apponi ad istā diffinitionez ut sit ꝓpria q talia ad aliquid sint intrinsecus aduenientia: q de extrinsecis aduenientib⁹ sumuntur alia sex p̄dicamēta sequētia. ¶ Secūda dif. quid intendit per respect⁹ intrinsecus aduenientes quos ponit esse relationes. ¶ Dicit q illos qui innascunt posito termino ꝛ fundamēto: sicut similitudo uel equalitas: si tm̄ sint accidētia q transcēdentia nō sunt talia eo q nō accidūt: de extrinsecis autē aduenientib⁹ dicetur postea.

Tricesimus passus est q̄ iest ꝓprietas relationi: ut v̄tus vitio cū sit: inquit: ꝓriū utrūq; eoꝝ ad aliquid est ꝛ disciplina ignorātie. c°. eodē. Et adiūgit q nō oīb⁹ relatiuis ineſt cōtrarietas sicut exēplificat de duplo ꝛ triplo. ¶ Sed obiit dif. q v̄tus ꝛ vitiū vident esse cōtraria sm̄ q sunt qualitates cōtrarie ꝛ nō sicut relationes. ¶ Dicit aūt q sicut absoluta sunt ꝓtraria ita ꝛ respect⁹ fundati in eis. s. conformitas ꝛ difformitas ad rectā rationē. ¶ Secūda dif. q disciplia ꝛ ignorātia nō videntur esse cōtraria sed priuatiua. ¶ Dicit autē q hic accipit doctrina pro opinione aut sciētia ꝛ ignorātia pro opinione falsa. ¶ Sz remanet dif. quare nō inducit equalitatē ꝛ inequalitatē similitudinē ꝛ dissimilitudinē que ad inuicē cōtrariant directius in relatione. ¶ Dicit autē q talia insunt eidē respectu diuersoꝝ ꝛ talia cōtraria supra exclusit a sua cōsideratione.

Tricesimus primus passus est q̄ vident magis ꝛ minus relatiua suscipe sicut sunt simile ꝛ inequale. c°. eodē. Et adiūgit q nō omnia relatiua suscipiūt magis ꝛ minus sicut duplex nō dicitur alio magis duplex. ¶ Dicit tamē cōmuniter q relationes nō suscipiūt magis ꝛ min⁹ nisi ratione sui fundamenti: ꝛ ideo ista ꝓprietas non ineſt talibus relationib⁹ per se. ¶ Sed cōtra istud arguitur quadrupliciter. Primo q: si nō intēderet respectus nisi ex intēsione sui fundamēti tūc fundamento equali permanēte numq; intēsio fieret ipsi⁹ relationis. Nūc autē videmus q eodē fundamēto in mobili permanēte per augmentū aut diminutionē alterius istud fit magis inequale. ¶ Secūdo q: videm⁹ q si duo calores sint equales intēsiue quāto alter plus remittit tāto plus eius inequalitas intēdit cuz sit magis inequale. ¶ Tertio q: distātia que est respect⁹ intēdit nihil ablato uel appositō ad extrema illius distātie. Et si dicat q nō est maio: distātia intēsiue sed maio: extēsiue. Nō ualet: q: ista distātia nō est in spatio sicut in subiecto sed in mobili ꝛ nullū accidēs extendit ultra suū subiectū. ¶ Quarto q: magis etiā dicitur appꝛopinquare illud qō ineſt minus. ꝛ sic respectus appꝛopinquationis nō intēditur ibi sm̄ intēsionē subiecti. ¶ Ideo dico q relationes per se videntur intēdi ꝛ remitti sine intēsione ꝛ remissione subiecti. ꝛ ista est intētio Ari. in hoc loco: q: sicut hic cōcedit de relatione ita supius negauit de quātitate ꝛ tm̄ cōstat q multa numeri fundamēta intēduntur ꝛ remittunt: Et cōfirmat ista sentētia q: cū calo: ꝓducitur per motū per hoc dicit intēdi ꝛ remitti: q: pars eiusdē rōnis apponit infra partē: sicut in augmento pars extra partē: sed quālibet partē caloꝛis cōcomitatur pars similitudinis: cū omni alio nō ente quelibet pars similis eēt: ergo eadē rōne intēdit similitudo quaz causat caliditas uel albedo. ¶ Sed oꝛitur dif. si respectus inequalitatis recipit magis ꝛ min⁹ sicut respectus dissimilitudinis. ¶ Dicitur autē q nō videtur: q: dissimilitudo nō consistit in indiuisibili: respectus aūt uere inequalitatis in indiuisibili cōsistit: q: quocūq; apposito equalib⁹ uel quātocūq; deposito statim fit inequalitas. ¶ Secūda dif. q: si duo calores equales equaliter intēdātur cuilibet parti acquisite inerit equalitas noua ad aliā partē: ꝛ ita sicut ex partibus caloꝛū intēsis fit earū intēsio sic eadē rōne ex equalitatibus cōsequentib⁹ ipsas. ¶ Dicitur autē q equalitas vnius partis nō tēdit in idē cū equalitate totius sed remanēt distincta: nō sic autē de similitudine que coextēdit albedini: respect⁹ aūt equalitatis: sicut ꝛ totalitatis: nō est in qualibet parte.

Tricesimus secūdus passus est q oīa relatiua ad cōuertētiā dicunt: sicut seruus dñi seruus: ꝛ dñs serui dñs: ꝛ idē de duplo ꝛ dimidio et maiore ac minore. c°. eodē. Et ponit in eodē ꝓcessu quatuoꝛ notabilia ad declarādā istius passus materiam. ¶ Quoꝝ primū est q ista cōuertentia differt casu ita videlicet q vnū relatiuoꝝ dicitur ad aliud in vno casu ꝛ aliud cōuertitur ad ipsum in alio casu: sicut disciplina dicitur disciplinati genitiue: ꝛ disciplinatū dicit nō genitiue discipline ſz disciplina ablatiue disciplinatū. ¶ Secundum notabile est q ad istam conuertentiā requiritur q conueniēs assignatio exꝓimatur: ut cum ala sit alicuius si assignet ad auē non est cōueniens assignatio quia multoꝝ alioꝝ ale sunt sed ala dicit alati ala. ¶ Tertium notabile q oportet fingere aliquotiēs nomina eo q nō sint ipposita: sicut remus cū sit alicui⁹ rem⁹ nō cōueniēter assignat ad nauē cū multe sint naues sine remis: ſz remus dicat ficto nōie rei remite rem⁹: ꝛ ita caput

capitati caput ⁊ non animalis q⁹ multa sunt: inquit ai alia capita nō hñtia. ¶ Quartuz notabile est q⁹ si relatiuū ad quodlibet aliud q̄z. s. ad suū oppositū assignet: ⁊ ideo ad illud dicat nō ꝓuertitur: sicut si seruus nō assignetur dño sed homini aut bipedi. ¶ Intelligendū tñ est q⁹ ex istis in eodē ꝓcessu infert talez regulā: amplius si cōuenienter assignet ad illud aliud ad qđ dicit. s. relatiue: omnib⁹ alijs circūscriptis idest remotis: quecūqz accidētia sunt relicto illo solo ad qđ assignatū est semp ad ipsum dicet. Ex qua regula eliciunt a diuersis due cōclusiones diuerse. ¶ Prima est q⁹ relatio terminat ⁊ dicit ad suū oppositū relatiuū ⁊ nō ad absolutū: quia ad illud terminat ad qđ refert: ⁊ ad illud refert ad qđ dicit circūscripto omni alio: ut dicit regula ista ⁊ circūscripto omni alio a seruo ꝓter seruientē adhuc dñs ad ip̄m diceret. ¶ Secūda cōclusio quā alij dicunt est q⁹ relatio nō terminat ad oppositū sed ad absolutuz fundamētum oppositi: q⁹ circumscripto omni respectu ab aliqua albedine adhuc alia est illi similis: ꝛz non ista illi: hoc est q⁹ alia albedo pōt esse similis que est sine similitudine siue per possibile uel impossibile: q⁹ habet conformitatē ad ipsam. ¶ Sed remanet dif. que istarū videt esse magis de mēte philosophi in loco isto. ¶ Dicit q⁹ ꝓma q⁹ istā regulā ipse ponit cū loquimur de cōuertentia relatiuoꝝ. Et cōstat q⁹ absolutū nō dicit ad cōuertentiā ut albedo nō dicit similitudinis albedo: ſz bñ similitudinis sil'itudo.

Tricesimustertius passus est q⁹ vident ad aliquid simul esse natura. c°. eodē. Et ipse istud exēplificat de duplo ⁊ dimidio q⁹ cū sit dupluz ⁊ dimidiū est: ⁊ si duplū nō est nec dimidiū ⁊ si nō dimidiū nec duplū. Ex quo dicto accipiunt duo philosophica documēta. ¶ Primum est q⁹ quādocūqz aliqua duo ita se habēt q⁹ vno posito ponit reliquuz ⁊ remoto vno remouet ⁊ reliquū ⁊ ecōuerso illa sūt simul natura. ⁊ ideo per hoc ꝓbat relatiua simul eē natura. ¶ Secundū do. est q⁹ omnia conuertibilia sunt simul natura: q⁹ illa sunt talia que ita se habent q⁹ posito vno ponit reliquū. ¶ Sed cōtra hec documēta instat dupliciter. ¶ Primo q⁹ diffinitio ꝑus natura videt esse ꝑz diffinitū: cū in diffinitione resoluatur diffinitū tanꝗz in suas partes cētiales: ⁊ tuz vno istorum posito aut perempto iddez sequitur in alio. ⁊ ecōuerso. ¶ Secūdo q⁹ subiectū ⁊ ꝓpria passio cōuertūtur. ⁊ tñ nō sunt simul natura: cū subiectū sit ꝑus ſm naturā: sicut ꝑmus modus perfectatis ꝑ uenit secundū. ¶ Jd videt esse dicendū q⁹ ista documēta sunt magis argumēta. ⁊ q⁹ ratio Ari. hic posita magis videt ꝓbare simultatē durationis ꝑz nature. ¶ Si forte dicat q⁹ illa que sunt sic ordinata ſz ordinē nature ꝓ illo signo quo ſm naturā vnū ꝓ-uenit reliquū aliud nō est. ⁊ sic ꝓ tūc vnū ponit reliquo nōdū posito: ⁊ secundū negādo perimit alio iā cōcesso. ¶ Intelligendū tamen q⁹ antiqua cōmunis exposito istius cuz dicit relatiua sunt simul natura fuit. i. simul naturali intelligētia. Istud tñ non valet ut referat solū ad intellectū q⁹ ipse ꝓbat istā simultatē quia posito vno ponit reliquū ⁊ sublato vno reliquū remouet. ⁊ tamē cōstat q⁹ istud est uerū de relatiuis in rerū natura sicut in nostra intelligētia. ergo nō solū in nostra intelligētia sed in rerum natura est itelligēda ista simultas q⁹ eadē ratione utrobiqz deducetur. ¶ Sed orit dif. quid significat simultas ista relatiue oppositoꝝ in rerū natura? ¶ Dicit aūt q⁹ significat talem ꝓexigentiam q⁹ vnum non ꝓexigit aliud q⁹ talis ꝓexigentia arguit ꝑus ⁊ posteri⁹ ſm naturā. ¶ Secūda dif. quid significat ista simil'tas apud naturalē intelligentiā quam cōmuniter ponūt. ¶ Dicit q⁹ inest naturaliter intellectui ut correlatiua ita intelligant ut vnū alteri non ꝓexigat in intelligendo.

Tricesimusquartus passus est q⁹ relatiua posita se ponūt ⁊ perempta se pimunt: Nō est aūt in textu nisi q⁹ se inuicē auferūt: tamen exēpla ostendūt q⁹ ipse supponit q⁹ posita se ponūt: q⁹ dicit q⁹ si duplū est dimidiū est: ⁊ si seruus est dñs est. c. eodē. ¶ Sed cōtra hanc regulā ipse instat dupliciter. Primo q⁹ supposito q⁹ scibile ⁊ sciētia ad inuicē referantur sublato scibili aufertur sciētia: ⁊ tñ sublata sciētia nō aufert scibile: ut exēplificat de circuli quadratura que si est scibilis sciētia eius: inquit: nondū est. Et ad idē dicit q⁹ in pluribus subsistētibus scientias recipimus. In paucis vo uel nullis hoc quis reperiet simul scientiā cū scibili esse. Et iterū dicit q⁹ aiali sublato aufert sciētia ⁊ tamen remanēt multa scibilia. ¶ Secundo ipse instat de sensu ⁊ sensibili: q⁹ cū ista sint relatiua ut nūc supponit sensibile interemptū aufert sensum: sensus aūt simul sensibile nō perimit. Et iterū adiūgit q⁹ cū sensibile sit circa corpus perempto sensibili pimit corpus: ⁊ cū sensus sit circa aial p̄empto sensu nō pimit sensibile: sicut perempto aiali non pimitur corpus. Et iterū addit q⁹ sensus simul sit cū sensato aiali: sensibile autez ante ipsum sensatū: sicut ignis ⁊ aqua ex quib⁹ animal cōstat ante sunt q̄z ipsum aial. ¶ Sed orit dif. si per istas duas instātias intēdit hic interimere regulaz datā q⁹ posito vno ponit reliquū ⁊ perēpto vno perimit reliquū. ¶ Dicit autē q⁹ per hoc q⁹ non soluit hic istas instātias videretur dissentire: tamē q⁹ hic loquitur dubitatiue: q⁹ dicit videtur nec istud assentit. melius videt dicendū q⁹ hic nihil determiauit. ¶ Secūda dif. quid est hic sentiendum de scibili ⁊ sciētia. ¶ Dicit autē q⁹ argumēta Ari. demonstrāt q⁹ scibile pōt existere in actu: dato q⁹ actualis sciētia nō existat apud nostrū intellectū: Alioquin nullus intellect⁹ de nouo posset aliquid inuenire. ¶ Tertia dif. quid sentiendū est de sensibili ⁊ sensu. ¶ Dicit q⁹ eodē modo: q⁹ cōstat q⁹ sensibilia fuerūt ante sensum causata ſm fidē ⁊ ſm rationē naturalē ut hic tāgit ꝓueniūt ordine nature sicut cōstituētia sensuz. Et ideo in talib⁹ nō tenet regula quantū ad existentiaz. ¶ Quarta diffi. est quomodo pōt saluari ista regula que tantū est vulgata. s. relatiua posita se ponunt et perempta se perimūt. ¶ Dicit q⁹ respect⁹ semp requirit terminū: tñ respect⁹ actualis in actu: ⁊ aptitudinalis in aptitudine: sicut risibilitas est ad actū ridēdi qui est in potentia: ⁊ sic sensibilitas ⁊ scibilitas ad actū sentiēdi ⁊ sciēdi in potentia: ⁊ sic ista regula nō est vniuersaliter intelligēda quantū ad actualez existentiā. ¶ Sed remanet dif. quia illa que sunt in pura potētia obiectiua sunt oino nihil: sicut scientia aie ante q̄z sit in aia causata. ⁊ sic cū sit scibile erit respectus ad nihil: ⁊ sic nō ad aliquid qđ est patuit euidēs cōtradictio. ¶ Dicit q⁹ si entia in tali potentia eēnt omnino nihil nō posset negari. Unde istud videtur demōstrare q⁹ sint aliquid quodāmodo.

Tricesimusquintus passus est q⁹ habet questionē utrum nulla substātia ad aliquid dicatur.

dicatur. Et dicit q istud est uerum in primis substā tijs. s. q nulla dicit ad aliqd nec totū nec partes q aligs homo nō dicit alicuius homo nec quoddam caput dicitur alicuius quoddam caput. Et idē di cit de pluribus scōis substantijs: sicut hō nō dicitur alicuius hō aut bos: tamē dicit q in aligb⁹ secūdis substantijs habet dubitationem sicut caput dicitur alicuius caput ⁊ manus alicuius manus. Et subiun git illatiue dicens. Si igitur sufficienter eorum que sunt ad aliqd diffinitio assignata est: aut nimis dif ficile aut impossibile est q nulla substantia ad aliqd dicat. c°. eodē. ¶ Sz orit difficultas quid est tenē dum de qōne quā hic mouet. ¶ Dicit q dici ad ali qd pōt dupliciter itelligi. Aut qditatiue: aut denoia tiue. Et tūc manifestū est q nulla substātia dicit ad aliqd quiditatiue cū sit quiditatiue ad se: denoiati ue aūt bñ: q⁹ ꝓstat q hō denoiatur pater a pīnitate. ¶ Scōa dif. q⁹ fm istam distinctionē nō esset ma gis difficilis ista questio in substātia q̄z in qualitate: q⁹ nulla qualitas dicit ad aliqd quiditatiue cum sit ad se sicut substātia: ⁊ est ad aliqd denoiatiue sicut al bedo denoiat similis a silitudine. ⁊ tñ Arī. nō pon derauit istā qōnem circa qualitatē sed tñ circa sub stantiā. ¶ Dicit aūt q lz utrūq̄ sit absolutū: tamen substātia est absolutior ⁊ magis independēs ⁊ ideo in ea qō est magis ponderata. ¶ Tertia dif. quare magis ꝓcedit dici ad aliquid substantiā in parte q̄z in toto cū dicit caput alicuius ⁊ non hō. ¶ Dicit q lz istud nomē caput sit ipositz substātiue: tamē fuit impositum a respectu: ut videt: cuiusdā pminentie: ⁊ sic cōcedit magis eē ad aliquid fm uocē: tamē ni hil obstat cū dicim⁹ sor. humanitatē: subintelligēdo respectum nature ad suppositū in ratiōe cōstitutiui. ¶ Quarta dif. q⁹ ipse ꝓcedit q manus est ad aliqd: ⁊ tamē non est ipositum istud nomē a respectu: sicut nec hoc nomē hō de quo negat. ¶ Dicit aūt q im positiones sunt ad placitū: tamē man⁹ significat or ganum qō fm se est respectiuū: sicut instrumētū dici tur semp alicui⁹ instrumentū. ¶ Sed remanet dif ficultas quare negat istud totaliter sic de pma sub stantia cum hoc caput sit istius capitati caput sicut caput simpliciter capitati caput simpliciter. ¶ Di cit aūt q nō inuenit ratio quare hoc caput nō dicat huius capitati sicut in cōi: tamē nō dicit huius iquā tum hoc sed inquantum caput ⁊ hec videt intentio eius in dato exemplo.

Tricesimus sextus passus est

q si nō est data sufficienter diffinitio relatiuoꝝ: cū dictū est q relatiua sunt quecūq̄z hoc ipm q sunt aliox dicun tur: sed sunt: inquit: ad aliquid quib⁹ hoc ipum esse est ad aliquid quodāmodo se hēre fortasse ꝓtra hoc dicet. i. cōtra illud qō dictū est q substātia est eorum que dicunt ad aliquid. c°. eo. Et adiungit cōparans hanc diffinitiōem ad illam que superius fuit data de ad aliquid: q⁹ prior diffinitio sequit oia relatiua: nō tamē hoc est eis esse q sunt ad aliquid q⁹ eaipsa que sunt aliox dicunt. Ex qb⁹ dictis accipiunt qua tuor physica documēta. ¶ Primus est q in isto ca plo posuit Arī. duas de ad aliqd diffinitiōes quasi uolens corrigere pmā per scōam: q⁹ hoc sonat patē ter iste ter. ibi innuit pmā fuisse insufficientē. ¶ Se cundū do. est q pma est ista ad aliquid sunt illa que cūq̄z hoc ipm q sunt aliox dicunt: ita q ista diffini tio data est per dici ad aliō. ¶ Tertiū do. q⁹ secūda dif. est ista. ad aliquid sunt quib⁹ hoc ipm esse est ad aliud se habere. vñ sicut pma diffinitio dat per dici ad aliud ita ista per ad aliud se habere. ¶ Quartus do. q istarū diffinitionū prima nō est quiditatiua sz secūda: q⁹ dici ad aliud est ꝓsequens. ad aliud vo se habere est antecedens: sic uere dici pīsupponit esse. Illa igit diffinitio est a posteriori que nunc̄z est qui ditatiua. Scōa vo est quiditatiua: q⁹ relatio quidi tatiue est ad aliud habitudo: ideo dicit de pma dif finitione q sequit oia relatiua: nō tñ hoc est eis cē qō ad aliud dicunt. ¶ Sed orit dif. si pma diffinitio cū non sit quiditatiua est adequata. ¶ Dicit q ipsa est uniuersalis: q⁹ dicit q ꝓsequit oia relatiua: nō tñ est ꝓuertibilis fm eius intentionē: q⁹ lz oē qō ad aliō se habet: ad aliud dicat: non tñ oē qō ad aliud dicit ad aliud se habet: q⁹. s. multa denoiant per modum relatiuoꝝ: que fm sum esse sunt absoluta: sicut caput aut manus cū dicunt alicuius. ¶ Scōa dif. q⁹ cuz aliquid dicit tale: qō non est tale: illa denoiatio est falsa: ⁊ oē qō uere dicit ad aliquid: videt q uere se habeat ad illō: ⁊ sic oē qō dicit ad aliud est uere ad aliquid: ac per hoc illa diffinitio adequata est sicut secūda. ¶ Dicit aūt q lz denoiatio ista nō fiat sine respectu. tamē talis respectus nō significat tali noie q̄uis subintelligat. ¶ Tertia dif. quare magis ne gat substantiā esse ad aliud quātum ad secūdaz dif finitionem q̄z quo ad primā: ¶ Dicit aūt q non est icōueniēs si substātia dicat ad aliquid sub noie pro prio respectu subintellecto: ⁊ tamē fieret incōueniēs si substātia eēt ad aliqd fm illō qō ei⁹ noie significat cum illud sit mere absolutū. ¶ Quarta dif. est si ex isto passu habetur q relatio non possit imediate fun dari supra substātiam q⁹ nulla substātia se habet ad aliud. ¶ Dicit aūt q bene accipit ad hoc apparēs argumētū: q⁹ si formaliter eēt in eo relatio daret si bi suū effectū formalē: qui est ad aliquid se habere: sicut oē accidēs denoiat suū subiectū. ¶ Istud tñ ar gumentū nō demonstrat: q⁹ lz paternitas ponat for maliter in potētia generatiua: tñ non denoiat eam. ¶ Intelligendū tamē est q ex ista duplici diffinitio ne relatiuoꝝ accipitur illa antiqua distinctio relati uoruz in relatiuis fm dici ⁊ fm esse: q⁹ diffinitio pri ma data est per dici: ⁊ secūda per ad aliud se habe re: qō est relatiuox eē. Et iō relatiua significata per pmā diffinitionē sunt fz dici: ⁊ illa que sunt significa ta per secundā sunt fz eē. ¶ Sz orit dif. que sunt re latiua fm esse ⁊ fm dici. ¶ Dicitur aūt q relatiua fm dici sunt illa que ex pmissa diffinitione fm se ⁊ significatū sunt alterius generis: tamē ppter subin tellectū respectū dicunt relatiua: sicut fuit supra exē plificatū de capite ⁊ manu. Scōm aūt esse sunt quo rum significatū directe est in isto pdicamento: sicut equalitas ⁊ silitudo. ¶ Scōa dif. si alio modo pñt distingui. ¶ Dicitur aūt q sic: q⁹ aliqua dicunt re latiua denoiatiōe extrinseca a respectu qui est in alio: ⁊ talia sunt relatiua fm dici tñ: q⁹ nō sunt ad aliud: lz dicantur ad aliud sicut dicit de scibili respectu sci entie. Scōm aūt esse sunt que circūscripta oi deno minatione fm se sunt ad aliud: sicut dicitur de scia.

Tricesimus septim⁹ passus est

q siquis aliquid eox que sunt ad aliquid diffinitiue sciat ⁊ illud ad qō dicit diffinitiue scitur⁹ est. c°. eo. Et istud ipse ꝓbat ibidez: q⁹ siquis nouit aliquid qō est ad aliud nouit illud ad quod est: si enim: ait: non nouit ad quod se habet: nec si ad aliō se habet: sicut patet exēplificādo in duplo ⁊ dimidio ⁊ sic de alijs.

Et adiungit q̄ illa que sunt substātie ut caput ꝛ manus que. s. sunt relatiua ſm dici pōt sciri absq; hoc quod sciatur cuius sunt: ꝛ ideo infert q̄ nō sunt relatiua: ꝛ iō q̄ nulla substātia relatiue dicat: tū cōcludit q̄ de talibus difficile est tractare nisi sepe fuerit pertractatū: dubitare tū: ait: de singulis nō est inutile. ¶ Intelligendū tamē est q̄ ex isto passu accipiuntur quatuor philosophica do. ℙrimum est q̄ vnū relatiuū cadit in diffinitiōe alterius ut vnū per reliquū diffiniat: qꝛ pro tāto dicit q̄ qui diffinite nouit vnū relatiuoꝝ diffinite nouit ꝛ reliquū. ¶ Scōm do. est q̄ vnuꝝ relatiuū est de quiditate alterius: qꝛ oīa diffinitiua sunt de eēntia diffiniti: ꝛ put patuit vnū per reliquū diffinitur. ¶ Tertiū do. est q̄ vnū relatiuuꝝ est de itellectu alteriꝰ qꝛ nō pōt aliq̄d distincte ꝓcipi sine eo q̄ō est de quiditate sua. ¶ Quartuꝝ do. est q̄ relatiua ꝓcipiunt eodem actu intelligendi quando sunt oppositā: qꝛ si distinctis actibus tūc essent due qualitates absolute: illi duo actus realiter distincte quarū vna posset ab alia separari cū eēnt simul natura: sicut duo alba: ꝛ iō vna ab alia nō dependeret: ꝛ talia per potentiā p̄me cause vident separabilia ꝛ sic intelligeret vnū relatiuū alio nō itellecto. ¶ Sꝫ oꝛit dif. si ista diffinitio qua diffinit vnū relatiuum per reliquū est q̄ditatiua. ¶ Dicit aūt q̄ nō qꝛ ois diffinitio quiditatiua dat per p̄ora ſm naturaꝝ que sunt partes eēntiales: correlatiua aūt ut patuit sunt simul natura. Et cōfirmat: tū qꝛ non capit itellectꝰ: q̄ vnum oppo. sit de quiditate alteriꝰ. Tum qꝛ non capit in itellectꝰ quin distincta spē uere sint eēntialiter distincta ꝛ illa que distinguunt eēntialiter distinguuntur quiditatiue. ¶ Secūda dif. quid ualet talis diffinitio si non est quiditatiua. ¶ Dicit antē q̄ pōt dici diffinitio per additamētū sicut cū accidens diffinit per subiectū aut cū effectus per suā causam efficientem: aut finalē causam: que nō ingrediūtur ipsiꝰ quiditatem. ¶ Tertia dif. que est quiditatiua diffinitio relatiōis. ¶ Dicit q̄ cū in isto p̄dicamento sint genera ꝛ differentie sicut in ceteris p̄dicamētis: per genꝰ ꝛ differētiā ibi dat diffinitio quiditatiua que est diffinitio simpliciter: sicut p̄initas est relatio modo actiui: aut ſilitudo relatio equiparantie circa vnū in qualitate. ¶ Quarta dif. qꝛ tota quiditas relatiōis ꝓsistit in ad aliud se habere cū nihil habeat ad se: ꝛ iō tota eiꝰ quiditatiua diffinitio cōsistit in oꝛdie ad correlatiuū. ¶ Dicit aūt q̄ ꝛ tota eiꝰ q̄ditas sit ad aliud: tū illō aliud nō cadit in illa q̄ditate ſꝫ tm̄ ipa habitudo ꝛ ista habitudo ad aliō ēndi cōtinet sub genere ꝛ differētia que sunt ad aliō. ¶ Sꝫ remanet dif. si vnū relatiuū est de itellectu alteriꝰ. ¶ Dicit aūt q̄ ꝛ sint simul naturali intelligētia ac per hoc vnū sit de cōi itellectu alterius nō tū de itellectu p̄mario: qꝛ hoc est eē quiditatiuū illi. ¶ Secūda dif. quid est p̄us in relatiōe: uel eē ad terminū: uꝰ eē in fundamēto: cū ab istis solū dependeat. ¶ Dicitur aūt q̄ esse ad oppositū qꝛ ꝓ illo signo quo accidēs absolutū est ad se: accidēs relatiuū est ad aliud: cum eē ad se ꝛ ad aliud p̄mo diuidāt ip̄m ens: ſꝫ accidēs absolutū p̄us est ad se q̄ꝫ in alio: cū p̄mū sit ei cēntiale ꝛ nō ſcōꝫ ut alibi patebit: ergo respectꝰ p̄us est ad aliud q̄ꝫ sit in alio ſm naturaꝫ. ¶ Sꝫ reuertit dif. si genꝰ generalissimū relatiōis habet aliquod relatiue oppositū ad q̄ō dicat ut simul coitelligat. ¶ Dicit aūt q̄ istud nō pōt dari qꝛ ois relatio cōtinet sub isto p̄dicamēto ꝛ vnū oppositū nō pōt sub alio cōtineri. ¶ Dicit aūt quidā doctor ualde solēnis q̄ iō est necessariū tenere q̄ relatio nō terminet semp ut habeat terminū. Istud tamē latius est alibi pertractatū. ſ. in .34°. passu in penultima dif.

Tricesimu socta uus passus est

iste. Qualitatē dico ſm quaꝫ q̄les eē dicimur. c°. 5°. Et intēdit diffinire qualitatis p̄dicamentū de quo est istud caplꝫ. ¶ Sꝫ ꝓtra hāc diffinitionē instatur quadrupliciter. ℙrimo qꝛ differētia in p̄dicamēto substātie in quale p̄dicat ut ſm ipsam dicamur quales ꝛ tū nō est de qualitatis p̄dicamēto. ¶ Scōo qꝛ ꝓpriū in quolibet genere p̄dicat in quale ꝛ tū nō est q̄litas cū q̄litas ponat accidēs cōe. ¶ Tertio qꝛ accidēs p̄dicat in quale ꝛ tū nō oē accidēs est q̄litas cū accidēs sit quid cōe ad nouē p̄dicamēta. ¶ Quarto qꝛ mꝫta trāscēdētia ut bonitas ꝛ ueritas p̄dicant in quale cū sint entis passiōes ꝛ tū nō sunt in genere q̄litatis. Uū ista diffinitio nō videt eē cōis. ¶ Ad p̄mū q̄ aliqui putāt differētiā substātialē eē qualitatē ſm dici. i. ſm modū p̄dicādi ꝫ sit substātia ꝫ eē: ista aūt diffinitio respicit qualitatē ꝫ eē. Et iterū dicūt q̄ nō est incōuenīs si modus vni p̄dicamēti ꝓueniat alteri. ¶ Ad scōm q̄ hic est mētio de quali qō est ꝓprie accidēs. ℙropriuꝝ aūt nō pōt eē accidēs imo reducit ad genꝰ cuius est ꝓpriuꝝ cū circūdat oē genꝰ in quo est nata fieri demonstratio ꝓpter quid in qua ꝓcludit passio de subiecto. ¶ Ad tertiū q̄ cuꝫ dicit accidens p̄dicari in quale ibi accipit p̄dicatio talis ꝓ p̄dicatione que nō est per se aut quiditatiua: constat enī q̄ numerꝰ qui est accidēs in quale nō p̄dicat ſꝫ inquātum. ¶ Ad quartū q̄ hic est sermo de quali limitato ad determinatū genꝰ qualia nō sunt trāscēdentia. ꝛ sic patet q̄ ista diffinitio indiget multiplici declaratione. ¶ Sed oꝛit dif. si ista diffinitio est quiditatiua. ¶ Dicit q̄ nō: qꝛ eē quale est effectꝰ foꝛmalis qualitatis qui semp est posterioꝛ ipsa qualitate: ꝛ dici quale est posteriꝰ esse quali ꝛ nulla quiditatiua diffinitio datur per posterioꝛa.

Tricesimus nonus passus est q̄

vna species qualitatis habitꝰ dispositioq; dicunt c°. co. Et adiungit q̄ sic differt habitꝰ a dispositione qꝛ pmanentioꝛ ꝛ diuturnioꝛ: est. ſ. habitus: sicut scīētie ꝛ virtutes que sunt de difficili mobiles a subiecto: ut exēplificat de iustitia ꝛ castitate. Sꝫ affectiones. i. dispositiones sunt de facili mobiles a subiecto: ut exēplificat de caloꝛe ꝛ frigiditate egritudine ꝛ sanitate. ¶ Sed oꝛit dif. qꝛ cuꝫ hoc modo ponat habitus qualitas ꝛ de difficili mobilis: ꝛ ois qualitas: aut sit de facili aut de difficili mobilis videt q̄ ista p̄ma spēs qualitatis euacuat totū hoc p̄dicamētum. ¶ Dicit q̄ ipse videt loqui de qualitate difficiliter mobili non circa quācunq; materiā sed circa pfectiones que sunt in aia: quales sunt itellectuales ꝛ moꝛales virtutes de quibus exēplificat. ¶ Scōa dif. qꝛ exēplificās de dispositiōe quā hic enumerat cū habitu dat exēpla de accidētibꝰ coꝛporalibꝰ ut de caliditate ꝛ frigiditate egritudie ꝛ sanitate. ¶ Dicitur aūt q̄ illa exemplificatio nō intēdit hic nisi ad ostēdendū q̄ talia sunt de facili mobilia: nō q̄ sint in p̄ma spē qualitatis qꝛ in alijs ut patebit collocabuntur. ¶ Tertia dif. si habitꝰ ꝛ dispositio hic ponūtur ꝓ pluribus speciebꝰ aut tū ꝓ vna. ¶ Dicit q̄ ꝓ vna: qꝛ dicit vnā spēm qualitatis cū istā describit. Et istud ꝓfirmatur qꝛ facilitas ꝛ difficilitas ad mouendū non sunt differentie essentiales: cū eadeꝫ

virtus

virtus anteq̄z sit firmata est facilis ad mouendum ⁊ postea difficiliter mobilis ⁊ sic primo est dispositio ⁊ postea fit habitus. ¶ Quarta dif. cū ista spēs agat de pfectionibus aie acquisitis ad quā istarum reducunt actus intelligendi ⁊ species intelligibiles que faciunt ad habitus generationē. ¶ Dicit autē q̄ act⁹ ptinet ad dispositionē de facili mobili ⁊ spēs ad habitū ꝓpter oppositā causam. Et iterū habere spēz dicit noticia habitualis: ⁊ sic patet q̄ iste spēs in aia oēs reducūtur ad p̄mā spēm q̄litatis. ¶ Intelligendum tñ est q̄ in eodē tertio pſequens Ari. qualitates de facili mobiles: dicit q̄ dispositiōes que uocantur affectiōes sunt de facili mobiles: nisi forte: ait: in his que ꝓtingunt per temporis longitudinez in naturaz cuiuscūq̄z trāsformari posse ut isanabilis ul' de difficili mobilis dicat affect⁹ quē: inquit: quilibet habitudinē vocāt. Et ide sumunt duo moralia do. ¶ Primū est q̄ vitia ex diuturnitate inueterata de necessitate efficiunt ꝓnaturalia: q̄ dicit q̄ per longitudinē tpis affectiōes male de quib⁹ nūc loquitur transferunt in vniuscuiusq̄z naturā. ¶ Secūdū do. est q̄ tales malitie que sunt inueterate fiūt sicut imobiles ut uolūtas ab eis sit isanabilis: q̄ dicit q̄ insanabilis uel difficile mobilis fit ex talib⁹ affect⁹. Et ista duo ualent ad puocandum homines ꝓlapsos i. pronos ad cadendū in malū ad celestē cōuersationem ut dicta philosophica rediganṫ more apostolico in obsequium christi.

Quadragesimus passus est q̄ aliud ē genus qualitatis ſm q̄ pugillatores uel cursores ul' salubres uel insanabiles dicimur. ⁊ siliter: ait: quecūq̄z ſm potentiā naturalē uel ipotentiā dicunt. c°. eo. Et adiungit exēplum de duro qō habet naturalem potētiā faciliter nō secari ⁊ molle qō naturalem ipotentiā ad resistendū secāri. ¶ Ex isto autē passu accipiunt quatuor phica do. ¶ Primū est q̄ potentie anime itellectiue puta intellect⁹ memoria ⁊ uoluntas sunt qualitates: q̄ ꝓstat q̄ sunt naturales potentie ad aliquid opandū. ¶ Scōm do. q̄ potentie aie sensitiue sunt tales qualitates ut hic exēplificat de cursore ⁊ pugillatore quox potētia nō est nisi ualitudo potētie executiue que ponit potētia aie sensitiue. ¶ Tertiū do. est q̄ potētia materie ptinet ad gen⁹ q̄litatis: q̄ naturalis potētia ponit in ista spē ⁊ illa potētia est naturalissima. ¶ Quartū do. est q̄ potētia receptiua per quaz substātia est nata recipe accidēs est qualitas talis: q̄ quicqd conuenit substātie ut p̄uenit accidēs est sibi cōnaturale: cū sola accidentia sint extra suā naturā. ¶ Sz orit dif. si p̄mū documētum ꝓcedit de potētijs aie intellectiue. ¶ Dicit q̄ non: q̄ si iste potentie eēnt qualitates quarū subiectū essentia aie foret: tunc ad istas potentias essent alique p̄ores potētie. Et cū oē subiectū sit in potētia respectu forme quā recipit tunc pari rōne ille potentie eēnt qualitates ⁊ ad illas alie potētie ⁊ sic in infinitū. ¶ Scōa dif. si scōz do. ꝓcedit de potētijs sensitiuis. ¶ Dicit q̄ nō: q̄ cū potentia sentiēdi in virtute essentie aie moueat cor p⁹: sicut isti ponunt accidentia agere in virtute substātie: illa virtus substātie in qua mouetur potentia esset quedaz naturalis potentia ⁊ per ꝓsequens qualitas ⁊ sic in infinitum sicut pri⁹. ¶ Tertia difficultas. si tertiuz documētū ꝓcedit. ¶ Dicit q̄ non: q̄ cū ad qualitatez sit potētia: tunc ante potentiam materie esset alia potētia ad illam potentiā ⁊ sic in infinitum. ¶ Quarta, dif. si quartū documentū ꝓcedit. ¶ Dicit aūt q̄ nō quia tūc ante accidens esset aliud accidēs ⁊ ante oēm qualitatez alia qualitas sicut in alijs deducebatur. ¶ Sed remanet difficultas q̄: ꝓpie passiones dicunt cōiter naturales aptitudines ⁊ per cōsequens potētie: ⁊ tamen nō videnṫ poni qualitates. ¶ Dicitur aūt q̄ iste aptitudies nō videnṫ qualitates nisi quādo fundanṫ in qualitatibus: sicut cōgregatiuū ⁊ disgregatiuū in coloribus: q̄ passio ut alibi patet reducitur ad genus sui subiecti. ¶ Scda dif. quid dicetur ad auctoritatē philosophi cū ponit naturalez potentiā esse secūdam spēm qualitatis. ¶ Dici potest q̄ ista species est qualitas ſm dici sicut differentia substantialis q̄z uis in aliqbus sint qualitates ꝑz eē ut quādo fundanṫ in qualitate sicut patuit de cōgregatiuo ⁊ disgregatiuo.

Quadragesimus ꝓim⁹ passus est q̄ tertia spēs qualitatis est passibilis qualitas ⁊ passiones. Et dicit q̄ passibiles qualitates sunt que sensibus percipiunt sicut color per visum: amaritudo ⁊ dulcedo per gustum: caliditas ⁊ frigiditas per tactū. Et dicit q̄ iste sunt passibiles qualitates non ex hoc q̄ illa que ipsa suspiciunt patianṫ sed q̄ inferunt sensui passionē. c°. eodē. Et adiungit q̄ passiones dicunṫ ⁊ non passibiles qualitates quecūq̄z facile soluunṫ ⁊ cito transeūt sicut exemplificat q̄ cum aliquis erubescēs fit rubeus ⁊ timidus fit pallidus: iste enim sunt passiones ⁊ nō passibiles qualitates: q̄ ex hoc nō dicit quis simpliciter rube⁹ ⁊ pallidus sed ad temp⁹. Quādo aūt talia sunt pmanentia tūc possunt dici passibiles q̄litates: ut si color niger uel palledo ꝓueniat a longa egritudine. Et iterum adiungit q̄ passiones dicunṫ sicut sunt iracūdie ⁊ tristitie ⁊ nō passibiles qualitates. ¶ Sed orit dif. q̄ diuersi sor generū ⁊ non subalternatim positorū ut supra fuit ostensuz diuerse sunt spēs ⁊ differentie: ⁊ tamen hic ponit caliditatē in ista tertia specie qualitatis ⁊ supra posuit ipsam in p̄ma. ¶ Dicit autē q̄ istud fuit hic ex intentione illud aūt gratia exempli ut supra fuit ostensum. ¶ Secūda difficultas q̄: caliditas ⁊ frigiditas cum sint forme actiue naturaliter dicūt naturales potētie ad operādū: ut calor est potentia calefactiua ⁊ frigiditas frigefactiua: ⁊ sic sunt in secūda specie qualitatis in qua est naturalis potētia: ⁊ per cōsequēs non potest esse in ista tertia. ¶ Dicunt aūt hic ⁊ satis apparēter q̄ per istas quatuor spēs qualitatis nō intēdit Aristo. facere distinctionem essentialem specierū proprie sumptarum sed quorundam modorū quib⁹ non repugnat coincidentia sicut speciebus.

Quadragesimus ſcōus passus est q̄ quartum gen⁹ qualitatis est forma ⁊ circa aliquid cōstans figura: ut rectitudo ac curuitas q̄: significat quale quid sicut ⁊ triāgulus aut quadrangulus. c°. eodem. Et adiungit q̄ rarū ⁊ spissum ⁊ asperum ⁊ lene videnṫ significare q̄litatē: tñ dicit q̄ non imo positionē: q̄: spissuz est cui⁹ partes sunt sibi ꝓpinque Et rarū cui⁹ partes distāt. Et asperū cui⁹ partes supeminēt ut una sit iferior ⁊ alia supior. Et planū cui⁹ partes adiacēt. Et lene cui⁹ partes ad iuicē sunt eq̄les. ¶ Sed orit dif. quid itēdit hic per formā ut cōnumerat ipsam cum figura. ¶ Dicit q̄ cū quedam sit figura plana ut omnis que requirit unā superficiez tñ quēadmoduz circularis ⁊ angularis. Et alia nō

plana que regrit plures ꝙ duas dimensiones ut spica ⁊ corporis quadrati: forma potest referri ad figuras ꝑeminẽtes ⁊ figura ad planas. ¶ Secũda dif. est: quare dicit circa aliquid cõstans figura: ¶ Dicitur ꝙ ois figura plana circuit aliquã supficiez quã in se claudit per differẽtiã vnius linee recte uel oblique. ¶ Tertia dif. est quare dicit ꝙ rectitudo ⁊ curuitas ꝓtinent ad gen⁹ qualitatis cuz rectitudo nõ sit nisi ordo partiũ in linea ut. ſ. mediũ ab extremis nõ exeat. Et curuitas ut mediuz exeat a partib⁹ suis: ⁊ ordo est quid respectiuũ ⁊ tamẽ cõstat qualitatis ꝑdicamentũ absolutũ esse. ¶ Dicit aũt ꝙ lz ista sint qualitates ꝑm dici ut fuit tactũ de potẽtia: tñ videtur esse relatiões ꝑm eã qz diffinitiões eoꝝ ut patet sunt ad aliqd que date hic sunt. ¶ Quarta dif. quare ponit triangulũ eẽ qualitatẽ cum ultra lineas que sunt de quantitate nõ dicat nisi ipsarũ linearũ ꝯiunctionẽ ⁊ ordinẽ ac cõtactuz ⁊ sic purũ respectũ ⁊ nullus respectus põt esse de genere absoluto. ¶ Dicit aũt ꝙ tota ista quarta spẽs videt esse respectiua cũ respiciat solũ ordinẽ partiũ quãtitatis: ⁊ iõ videtur qualitas solũ ꝑz dici. ¶ Sz remanet dif. quare magis excludit a qualitate rarũ ⁊ spissum que dicũt. solũ partium ordinẽ ꝙ ista. ¶ Dicit ꝙ nõ apparet alia ratio in re sed solũ in uocis significatiõe qz figure magis significant ꝑ modũ qualitatis cũ querit de qualitate. ¶ Scõa dif. est qz ꝑm istam diffinitionem hic datã de raro nullũ corp⁹ ꝓtinuz posset esse rarũ: qz ꝓtinui partes ab inuicẽ distare non possunt. ¶ Et dicit ꝙ forsitan loquit de raritate que inenit in corporib⁹ multũ porosis: ⁊ ꝑm istã diffinitionẽ cõtigua rara esse nõ possunt cũ eoꝝ extrema sint simꝫ. ¶ Tertia dif. qz ꝑm diffinitionẽ hic datã de spisso ⁊ denso nullũ continuũ poterit eẽ densum nec etiaz cõtiguũ qz ꝓpinquitas arguit distinctionez: cũ nulla res sit sibi ꝓpinqua extrema aũt cõtinnoꝝ sunt idẽ: ⁊ iõ nõ sunt ꝓpinqua: nec etiã illa que sunt sil'hñt ꝓpinquitatẽ sicut ꝓtigua. ¶ Quarta dif. ꝟ qre plus ponit qualitatẽ rectũ ⁊ curuũ ꝙ asperũ ⁊ leue cũ rectũ ⁊ curuũ nõ distinguant nisi qz in vno pars est extra partẽ. ſ. in curuo: ⁊ in alio pars supra partẽ. ſ. in aspo ꝑm datas diffinitiones: ⁊ nõ sit magis respectiuũ ordo partis supra partẽ ꝙ ad lat⁹ partis. ¶ Iõ nõ videt differẽtia nisi forte in modo ꝑdicãdi quã etiã nõ video. ¶ Intelligẽdũ tñ ꝙ in eodez ꝓcessu oñdẽs istas spẽs esse quosdã modos substantie sic dicit forsasse alij apparebũt qualitatis modi sed qui maxime dicunt hi sunt. Et qz isti modi non declarant quiditatem istius predicamẽti iccirco hic sicut in substãtia form ri põt arbor ꝑphiriana sic.

Qualitas

Spiritualis — corporalis

Corporalis Qualitas

Insensibilis — sensibilis

Qualitas Sensibilis

Innisibilis — Visibilis

Color

Disgregatiu⁹ — ꝯgregatiu⁹

Nigredo

Hec — Hec

Ista

Sed orítur difficultas quia eedẽ non sunt differẽtie substãtie ⁊ qualitatis per illaz regulã diuersoꝝ generũ: ſz corporeũ ⁊ incorporeũ: ut supra patuit: sunt differẽtie substãtie. ¶ Dicit autẽ ꝙ corporale ⁊ spũale dicunt de qualitatib⁹ ꝑz anologiã ad substantiã ⁊ nõ vniuoce: Et ideo non sunt eedẽ differentie quiditatiue. ¶ Secũda dif. si iste differentie sunt quiditatiue. ¶ Dicitur aũt ꝙ sic: qz ita cẽtialr vident corporale ⁊ spũale circa qualitatẽ sicut circa substãtiam ⁊ in substantia iste ꝑme differentie sunt posite eẽtiales. ¶ Tertia dif. si sensibile ⁊ insensibile sunt differẽtie qualitatis eẽtiales. ¶ Dicitur ꝙ non sicut dictũ fuit in substãtia qz dicũt aptitudines naturas cõsequẽtes: tamẽ per istas passiones circũloquimur quiditatiuas sicut fuit dictuz in substãtia. ¶ Quarta dif. que sunt qualitates insensibiles corporales ⁊ quomodo deuenim⁹ in earum noticiaz. ¶ Dicit ꝙ ex effectibus que foris sunt qz operatio fecit scire materiam sicut ex naturali motu deorsum arguim⁹ formaz grauitatis quã nõ percepimus sensu: ⁊ ex motu sursum formã leuitatis. ¶ Quinta difficultas est si diuisio qualitatis sensibilis in visibilem ⁊ in inuisibilem est essentialis. ¶ Dicitur ꝙ non sicut ꝑma qz visibilitas dicit naturalẽ aptitudinẽ que nunꝙ est quiditatiua sicut fuit supra dictũ de rõnali ⁊ irrõnali. ¶ Serta difficultas que sunt qualitates sensibiles inisibiles. ¶ Dicitur aũt ꝙ oẽs ille que sunt obiecta aliorum sensuũ ut sonus audit⁹: frigiditas ⁊ caliditas tactus: amaritudo ⁊ dulcedo gustus: ⁊ ita de odoratu: ⁊ sapore. ¶ Septima dif. si diuisio colorꝭ in congregatiuz ⁊ disgregatiuũ est essentialis. ¶ Dicit autem ꝙ nõ qz ista duo dicunt ordinẽ aptitudinalẽ colorꝭ ad visum: omnis autẽ ordo est posterior suis extremis ⁊ nullũ posterius est quiditatiuũ sicut fuit supra dictũ de rationali ⁊ irrationali: ĩmo ista duo sunt colorꝭ passiões per superius dicta. ¶ Octaua difficultas est quare dicit nigredo color cõgregatiuus visus ⁊ albedo disgregatiu⁹. ¶ Dicitur ꝙ lux habet disgregare visum sicut excellens sensibile obtũdit sensuz ⁊ debilitat: ⁊ qz lux participatur ab albedine excellenter: ideo est sicut excellẽs sensibile: ⁊ nigredo cõgregat qz remisse participat lucẽ. vnde experientia docet ꝙ nigredo cõfortat visum ⁊ albedo ipsuz debilitat. ¶ Intelligendum est tamẽ ꝙ medij colorꝭ non excludunt ab istis differẽtijs qz rubedo magis ĩmo simpliciter disgregat ⁊ croceitas: qz magis appropinquant ad albedinẽ: viriditas autẽ ⁊ liuiditas congregant: qz magis ad nigredinẽ appropinquãt: ⁊ sic cum medij colorꝭ ab extremis differãt specie oportet quãlibet istarum differentiarum subdiuidi ut ad singulas spẽs ueniatur. ¶ Sed remanet difficultas quomodo ista que hic dicta sunt possunt redigi in obsequiũ rp̃i. ¶ Dicitur ꝙ cum circa tertiũ sententiarũ tractam⁹ in theologia de donis ⁊ perfectiõib⁹ infusis anime rp̃i que sunt de genere qualitatis oportet nos respicere ad suuz genus ut ea que sunt perfectiõis in suo genere ei attribuam⁹ ad laudez ipsius super laudabilis ihesu qui in nostris naturalibus supernaturaliter erat ⁊ ineffabiliter qui est super oia benedictus deus Amen.

Quadragesimustert i⁹ passus est ꝙ qualitates sunt que dicte sunt qualia vo que ꝑz hec denominatiue dicunt: sicut a candore candidus a grãmatica grãmaticus. c°. eodem. Et adiũgit ibi duo notabilia. ¶ Quorum ꝑmum est ꝙ nõ omnib⁹ qualitatibus

qualitatibus vnde dicuntur qualia est nomẽ impositum: sicut cursor ⁊ pugillator dicunt ab aliqua ualitudine non notata. ¶ Secundum notabile q̃ denominatio qualis nõ semp fit fm illud nomẽ: sicut dicitur q̃ studiosus dicitur a virtute ⁊ non a studio. ¶ Sed orit dif. qualiter se habet quale ad qualitatem. ¶ Dicit autem q̃ sicut effectus formalis ad suam causam: candidum enim est formalis effect⁹ candoris: ⁊ iustum esse est effectus ipsius iustitie. ¶ Secunda difficultas si iste effectus formalis differt realiter ab ipsa qualitate. ¶ Dicitur autem q̃ sic quia omnis causa differt realiter a suo effectu. alioquin eadem res causaret seipsaz qõ est ꝓtra Augustinum dicentẽ nihil gignit seipm. ¶ Tertia dif. si iste effect⁹ formalis realiter a tali causa distinctus se habet per additionem ad materiã ⁊ formaz cum sit effectus formalis forme: ita istud quale se habet per additionẽ ad qualitatẽ ex quo est eius causa formalis. ¶ Quarta dif. si illud qõ addit istõ quale ad qualitatẽ est aliquid absolutum. ¶ Dicũt aũt q̃ sic q⁹ qualis est forma talis est eius effect⁹ formalis: ⁊ ideo sicut forma respectiua nõ põt dare absolutum esse: ita forma absoluta: qualis est qualitas: non põt dare esse respectiuũ. ¶ Sed remanet dif. q⁹ si ponat aliqua tertia entitas absoluta resultans ex forma ⁊ subiecto tali sicut ex cõponẽtibus: cũ utrũq̃ cõponentiũ sit intrinsecũ cõposito: tũc compositus erit melius cõponentibus: ⁊ sic album erit melius q̃z hõ ⁊ aduenięte quolibet accidẽte fiet melius cõpositũ q̃z sit ipsa substãtia: ⁊ hoc videt incõueniẽtissimuz. ¶ Secũda dif. q⁹ forsitã diceret q̃ in talib⁹ cõponẽtibus accidentiũ cũ subiecto nõ includit in illa tertia entitate substãtia sicut in cõpositione de genere substãtie sed effectus formalis formã tñ includit. Istud tamẽ nõ est intelligibile. quoniã omne cõpositum resultans ex aliquib⁹ includit illa cõponẽtia ut videt ⁊ absolutũ posterius fit semp perfectius suis p̃ncipijs ꝓstitutiuis. ¶ Sz reuertit difficultas si ponatur respectiuũ illud quod resultat quomodo põt saluari q̃ tale esse sit a forma absoluta. ¶ Dicit q̃ eẽ albũ non videt eẽ nisi in se formaliter habere albedinẽ ⁊ istud in se habere cõstat q̃ dicit respectiuũ ⁊ sic albedo fm hanc viam dat esse absolutum dando seipsam sed ultra ipsam quicquid dicit effectus formalis est respectiuum.

Quadragesimus quart⁹ passus

est q̃ ineſt contrarietas fm q̃ quale est: ut iustitia in iustitie cõtraria est: ⁊ albedo nigredini. ⁊ idem dicit de quali sicut iustũ ⁊ iniustum. c°. eodẽ. Et adiungit duo notabilia. ¶ Primũ est nõ in omnib⁹ est cõtrarietas: sicut exẽplificat de medijs colorib⁹: ut in rubeo ⁊ pallido ubi negat contrarietatẽ. ¶ Secũduz notabile est q̃ si vnã cõtrariox est quale ⁊ reliquum erit quale: q⁹ cõtraria sunt in eodem genere. ¶ Sz oritur dif. si motus semp est inter extrema cõtraria ⁊ cõtingit fieri motũ inter colores medios sicut rubedo ad viriditatem. ¶ Dicitur autem q̃ ibi contrarietas negari non potest ut vnum possit cadere sub disgregatiuo ut rubedo ⁊ aliud sub congregatiuo ut viriditas: sed non est sic directe ⁊ ꝑmo contrarietas sicut inter albedinẽ ⁊ nigredinẽ. per quarum participationem alij colores ad inuicem contrariantur.

Quadragesimus quint⁹ passus

est q̃ suscipit qualitas magis ⁊ minus: albũ eni magis ⁊ minus alterum altero dicit ⁊ iustuz. c°. eodez. Et istum passum prosequens ponit ibi duo notabilia in eodem tertu. ¶ Primũ est q̃ lz iustũ recipiat magis ⁊ minus: dubiũ tamẽ est de iustitia ⁊ alijs affectionib⁹: q⁹ dicunt: inquit: aliqui q̃ iustitia sanitas ⁊ grãmatica nõ fm magis ⁊ min⁹ dicunt: lz alter altero sit grãmatitior iustior ⁊ sanior. ¶ Secundum notabile q̃ nõ oia qualia suscipiunt magis ⁊ minus sicut exemplificat de triangulo ⁊ circulo ⁊ generaliter cõcludit de oi figura: ⁊ assignat rõnez: q⁹ quecũq̃s suscipiunt trianguli diffinitionẽ ⁊ circuli nihil magis alterũ altero dicit. ¶ Ex qb⁹ notabilib⁹ accipiunt duo philosophica do. Primũ est q̃ forme que intendunt ⁊ remittunt nõ recipiũt magis ⁊ min⁹ fm se sed fm subiecti participatiõem: q⁹ dicit q̃ iustitia non recipit magis ⁊ minus sed iustũ. ¶ Secũdum documẽtum q̃ nulla forma recipit magis ⁊ minus nisi ubi participatur fz magis ⁊ minus ei⁹ ratio diffinitiua: q⁹ ideo ꝓbat triangulum ⁊ circulum nõ recipere magis ⁊ min⁹ q⁹ fm eox diffinitiones nihil magis altero dicitur. ¶ Sed orit difficultas si primum documentũ ꝓcedit q̃ per solam subiecti participationẽ fiat forme intẽsio: aut forma in se nõ itẽ datur nisi quãto plus in subiecto intimat sicut aliq putant. ¶ Dicit autem q̃ non: q⁹ si per talem intimationem: eo q̃ maior intensiue: fieret intensio ois forme cum ipsa intẽsio sit quedã forma tunc aliqua forma per se intenderet. ¶ Secũda difficultas qd dicet ad illud qõ cõtrariari videtur. ¶ Dicitur q̃ iustitia in sua ultimata abstractiõe nõ intẽdit in sua quiditate precisa sed bene ut est indiuiduata ⁊ per ꝓsequens quodãmodo concreta ⁊ potest dici quale ⁊ ista videt intẽtio sua. ¶ Tertia difficultas si scõm documentum procedit ut fiat intensio in forma fm quod participatur a suis indiuiduis magis ⁊ min⁹ eius ratio diffinitiua. ¶ Dicitur autem q̃ nõ: quia tota diffinitio saluatur equaliter in quolibet indiuiduo cum in ea nullatenus distinguant: ⁊ ideo fm rationem quiditatiuã siue speciei nunq̃z in indiuiduis est magis ⁊ minus. ¶ Quarta difficultas quid tũc dicetur ad illud documentum. ¶ Dicitur q̃ non comparat rationem diffinitiuam speciei ad sua indiuidua: sed ad subiectum: ⁊ tunc uerum est q̃ illud quod habet plus de congregatiuo visus habet plus de nigredine.

Quadragesimus sext⁹ passus est

q̃ proprium est qualitati fm eam simile uel dissimile dici. capitulo eodem. ¶ Sed cõtra assignationẽ huius ꝓpij instatur quadrupliciter. Primo quia omnis propria passio inest adequate: nullum autez istorum simile uel dissimile est adequatum qualiti. ¶ Secundo quia nullum accidens videtur propria passio cum sint predicabilia ex opposito distincta: ⁊ tamen similitudo est accidens qualitatis cuz sibi adueniat ⁊ discedat sine eius corruptione. ⁊ ita dissimilitudo. ¶ Tertio q⁹ non videt quare substãtialis similitudo nõ aduenit substantie fm quã dicitur simile a simili generari in substãtialibus sicut similitudo accidentalis qualitati. ¶ Quarto quia in relationibus ⁊ ceteris predicamentis posterioribus est uera conformitas: ⁊ illa non est identitas stricte: nec equalitas ⁊ sic non restat nisi similitudo. ¶ Ad primum dicendum. q̃ quando est passio determinata tũc est adequata sicut risibilitas homini

quando autez est passio disiuncta sicut est par ⁊ impar circa numerum tunc sufficit utrunqz extremum sub disiunctione esse adequatum sicut est in ꝓposito. ¶ Ad secūdum q̄ dz accidens non possit esse passio determinata: tamē bene disiuncta: quando sub disiunctione inest necessario. ⁊ si ita est omnia ꝓtraria immediata forent passio disiuncta ⁊ sub illa disiunctione non accidunt. ⁊ iterum si ita est per nullā potentiam poterit qualitas simul absolui a similitudine ⁊ dissimilitudine ut aliqui putant: cum passio sit inseparabilis simpliciter a subiecto. ¶ Ad tertium q̄ dz largo modo sumēdo in substantialibus sit similitudo: tamen stricte non: cuz sint tres modi cōformitatis. s. idētitas que est in substātia: equalitas in q̄ztitate: ⁊ silitudo in q̄litate. ¶ Ad quartū q̄ cuz in illis p̄dicamētis sit uera cōformitas eo q̄ sunt ibi idem genere ⁊ spē sicut in alijs: oportet ponere quatuor modos cōformitatis q̄zuis vnus sit inominatus aut aliquod istorum ibi poni. ¶ Sed oritur difficultas si in qualitate est similitudo icer illa que sūt idem genere. ¶ Dicitur q̄ sic quāuis remote: quia cum sint idem genere oportet ibi ponere conformitatem que fundatur supra vnum: ⁊ in qualitate non est conformitas nisi similitudo. ¶ Secunda difficultas quia similitudo ⁊ dissimilitudo sunt cōtraria ⁊ inter illa que sunt distincta specie semper est dissimilitudo. ¶ Dicitur autem q̄ non est incōueniens si vnum contrariorum insit ſm rationem generis ⁊ aliud ſm rationes specificas: sicut cōstat eadem genere distincta esse specie: cuz identitas ⁊ diuersitas contrarientur.

Quadragesimusseptimus passus

est q̄ si contingit hoc ipsum quale relatiuuz esse: nthil incōueniens in utrisqz est hoc generibus annumerare. capitulo eodem. Et istud ipse inducit ad excusandum se: quia tractādo de qualitate multa interseruit de ad aliquid: sicut habitum ⁊ dispositionem. ¶ Et tunc ex isto passu accipitur documentū q̄ vnum ⁊ iddem potest esse simul in diuersis p̄dicamentis: quia dicit q̄ nihil est incōueniens iddem quale annumerare in utrisqz generibus: scilicet relationis ⁊ qualitatis. ¶ Sed cōtra hoc documētuz arguitur quadrupliciter. ¶ Primo quia diuersorum generum ⁊ non subalternatim positorum: ut patuit: diuerse sunt species ⁊ differentie: ⁊ sic vna species que detur: puta habitus: non poterit esse in relatiōe ⁊ qualitate que non subalternant. ¶ Secūdo quia quecūqz sunt iddez numero sunt iddē specie: ⁊ quecunqz sunt iddem specie sunt iddem genere: cuz iste identitates sint sicut subordinate: ⁊ ideo si eadē ponatur forma in numero necessario est in genere vno ⁊ non in pluribus. ¶ Tertio quia quecūqz differunt genere differunt specie: ⁊ quecunqz differunt specie differūt numero: ⁊ ideo si vna forma ponatur in diuersis generib⁹ non erit vna forma numero: sz due forme. ¶ Quarto quia quecūqz sunt in diuersis generibus habent in illis diuersas diffinitiones cōstitutas ex generibus ⁊ differentijs: ⁊ sic diuersas eēntias: ⁊ tunc nō erit vna forma. ¶ Ideo dico q̄ iddē simplr non pōt esse in diuersis generib⁹ dispatis: qz oia talia eēntialiter sunt distincta ⁊ eēntialiter distincta non simpliciter videntur esse vnum. ¶ Sz tūc remanet difficultas. quia dicit Aristo. nihil esse incōueniens iddem quale in diuersis generib⁹ annumerare. ¶ Dicitur autem q̄ istud quale inquātum reponitur in diuersis predicamentis: puta habit⁹ ⁊ non est vnum simpliciter sed duo: scilicet respectus ad oppositum qui est de genere relationis ⁊ fundamentuz eius quod est de genere qualitatis: sicut cū dicitur album formale est qualitas ⁊ fundamētale est substantia.

Quadragesimusoctau⁹ passus

est q̄ pene in omnibus talibus qualia sunt habitus ⁊ dispositiones genera ad aliquid dicuntur: nil autem eoruz que singularia sunt inferiora: quod exemplificat de specieb⁹ dicens q̄ disciplina dicitur alicuius disciplina ⁊ nō grāmatica aut musica: nisi forte: ait: ſm genus: ut grammatica est alicuius disciplina. capitulo eodem. ¶ Sed cōtra hunc passum instatur quadrupliciter. ¶ Primo quia quando alterū de altero predicatur ut de inferiori: quicquid per se predicatur de predicato: p̄dicatur ⁊ de subiecto: ſm regulaz superius datā: ⁊ ideo si genus est ibi ad aliquid necessarium est ut species ei subiecta sit ad aliquid. ¶ Secundo quia quicquid cōuenit inferiori cōuenit ⁊ superiori: per locuz a parte subiectiua: ⁊ ideo si species est ad se oportet q̄ genus sit ad se: ⁊ esse ad se dicit esse absolutū. ¶ Tertio quia gen⁹ respectiuū semper diuiditur per differētias respectiuas: cum differentie ad idem genus reducantur: ⁊ sic species omnis sub genere tali constituta semper erit respectiua sicut eius diffinitio tota. ¶ Quarto quia omne constitutum ex absoluto ⁊ respectiuo est respectiuum: sicut constitutum ex substātia ⁊ accidēte semper dicitur per accidens totum: eo q̄ effect⁹ se tenet ex parte magis uariabili: ⁊ ideo cum genus intret speciei quiditatez quātūcunqz alia omnia forent absoluta quelibet spēs generis respectiui erit respectiua. ¶ Ideo dico q̄ in omni predicamento ⁊ genere quādo superiora sunt quiditatiue ad aliquid ⁊ inferiora: cum superiora essentialiter in inferioribus includantur. ¶ Sz oritur difficultas quare ponit hic Aristo. superiora esse ad aliquid ⁊ non inferiora. ¶ Dicitur q̄ illa superiora non sunt magis ad aliquid ſm esse q̄z inferiora sed tūn ſm dici: quia nomen superioris dat intelligere respectū quē non dat intelligere nomen inferioris: sicut disciplina dat intelligere respectum ad docentem quē non dat intelligere grammatica. ¶ Intelligendum tamen q̄ ſm istum modum iuenitur quadruplex proportio in genere qualitatis. Quarta prima est q̄ tā superius q̄z inferius sunt ad aliquid: sicut patet in scientia ⁊ habitu quorum utrunqz dicit respectum ad oppositū. ⁊ ſm ipsum Aristo. utrunqz ad aliquid dicitur cum scientie sit genus habitus. ¶ Secunda proportio q̄ inferius est ad aliquid ⁊ non superius: sicut habitus ⁊ dispositio ſm ipsum ad aliquid dicuntur: ⁊ tamen qualitas non dicitur ad aliquid ſm se sumpta. aut qualitas spiritualis aut non quia non dicit illum respectum. ¶ Tertia proportio q̄ inferius non dicitur ad aliquid sed superius: sicut hic dicit de grāmatica ⁊ disciplina quia nec grammaticam nec musicam vult ad aliquid dici ſz bene disciplinam. ¶ Quarta proportio q̄ nec superius nec inferius ad aliquid dicuntur: sicut albedo ⁊ color que ita dicuntur ad se q̄ non ad aliquid. ¶ Sed remanet difficultas quia omnis color est alicuius color ⁊ similiter albedo ⁊ sic de quacunqz specie data de genere qualitatis. ¶ Dicitur q̄ color ut color nullius est: ſz bñ ut est forma uł accidēs.

⁊ istud

ꝛ iſtud ſubintelligitur cum dicitur alicuius colo: uel ut inherens eſt.

Quadrageſimuſnonus paſſus

eſt ꝙ facere ꝛ pati recipiunt magis ꝛ minus. i. actio ꝛ paſſio: ꝛ contrarietatem ſicut calefacere ꝛ frigefacere ſunt contraria ꝛ calefieri ꝛ frigefieri. ꝛ iſta fiunt ſm magis ꝛ minus. capitulo ſexto. ¶ Sed oritur difficultas ſi iſte due ꝓprietates: ſcilicet habere cōtrarietatem ꝛ ſuſcipere magis ꝛ minꝰ ſint adequate. ¶ Dicitur ꝙ ſic quantum ad iſta predicamēta: quia ſicut ſupra patuit quecunqꝫ ſuſcipiunt contrarietatem ſuſcipiunt magis ꝛ minus ꝛ econuerſo.
¶ Secunda difficultas que iſtarum ꝓprietatum in habentibus eas eſt ꝓior. ¶ Dicitur autem ꝙ cōtrarietas ineſt naturis ex rationibus ſuis formalibus cum contrariorum ſint contrarie diffinitiones: intenſio autem ꝛ remiſſio ineſt ex quātitate virtutis cuius paſſio eſt equalitas ꝛ inequalitas intenſiua: quiditas autem in omnibus ꝓcuenit quantitatem. ¶ Tertia difficultas ſi contrarietas eſt cauſa ſuſceptionis magis ꝛ minus ſicut aliqui dicunt. ¶ Dicitur autez ꝙ ꝛ ipſam ꝓcueniat: non tamen videtur ipſius cauſa: quia vniformiter ſemper cōtrarietate manente fit uariatio in itenſione ꝛ remiſſione. vnde cauſa prima videtur eſſe diuerſitas forme ſm gradus per quos fit talis itenſio ꝛ remiſſio.
¶ Quarta difficultas quia videmus ꝙ lux intenditur ꝛ remittitur: cum nullum tamen cōtrarium habeat poſitiuꝫ ꝛ ſic iſtius intenſio ꝛ remiſſio ſit ſine contrarietate: ꝛ per conſequens non ſunt adequate iſte contrarietates ꝛ intenſionis ac remiſſionis ꝓprietates. ¶ Dicitur autem ꝙ non oportet ponere talem adequationem niſi quo ad predicamēta que iam fuerunt oſtenſa.

Quinquageſimus paſſus eſt ꝙ de

ſitu dictum eſt in his que ſunt ad aliquid quia denominatiue a poſitionibus dicuntur. de reliquis autē ſcilicet quādo: ubi ꝛ habit⁹: eo ꝙ manifeſta: inquit: ſunt nihil aliud dicitur ꝫ quod in principio dictum eſt: quādo ſcilicet ſuperius enumerauit predicamēta capitulo primo: ꝛ iſtud dictum ponitur capitulo ſeptimo. Et ſic finit tractatum predicamentorum ꝛ tranſit ad poſt predicamenta. ¶ Sed oritur difficultas quid eſt predicamentum. ¶ Dicitur ꝙ dupliciter accipitur predicamentum. Uno modo ꝓ ordinatione predicabilium in eodem genere tali. ꝛ ſic videtur ſapere naturam totius integralis. Alio modo ꝓ genere generaliſſimo ſub quo fit talis coordinatio. ꝛ ſic pertinet ad naturam totius vniuerſalis. Et ideo magis eſt ꝓpria acceptio iſta. ¶ Secunda difficultas ſi predicamentum dicitur vniuoce de decem predicamentis uel generibus iſtis.
¶ Dicitur autem ꝙ ſic: quia cum predicamentum ſit genus generaliſſimum iſtud dicitur de quolibet talium ſm idem nomē ꝛ ſm eandem diffinitionez: accepta diffinitiōe generis generaliſſimi ſuperius data. ¶ Tertia difficultas. ſi predicamentuꝫ ut dicitur vniuoce de iſtis eſt genus. ¶ Dicitur autem ꝙ non quia ſic eſt ſecunda intentio que non predicatur in quid de ſuis inferioribus immo eſt tranſcendens: quia nihil eſt commune decem predicamentis niſi tranſcēdentia. ¶ Quarta difficultas in quo differunt predicabile ꝛ predicamentum. ¶ Dicitur ꝙ in ordine ſecundarum intentionum predicamentum continetur ſub predicabili ſicut eius pars ſubiectiua: quia cum genus cōtineatur ſub predicabili ꝛ genus ſubdiuidatur in ſubalternum ꝛ generaliſſimum iſtud continetur ſub eius ꝓtento. ¶ Sed remanet difficultas ſi iſta decē predicamenta ſunt ſimpliciter ſimplicia. ¶ Dicitur ꝙ ſic quia ad ipſa ſtat ultima reſolutio omnium quiditatum diffinibilium in genere. ꝛ illud eſt ſimpliciter ſimplex quod eſt irreſolubile in alia ſicut in partes eſſentiales ſicut ſimpliciter indiuiſibile in quantitate quod nullam habet partem in quam diuidatur. ¶ Secunda difficultas ſi iſta decez ſunt primo diuerſa ideſt ſe totis diſtincta. ¶ Dicitur ꝙ ſic accepta ſm ſuas quiditatez: alioquin non eſſent decem prima principia: quia ſi per aliquid conuenirent ꝛ per aliquid differrent illa per que differrent ꝛ conuenirent eſſent eorum eſſentialia principia.

Quinquageſimus primꝰ paſſus

eſt ꝙ dicitur alterum alteri opponi quadrupliciter. aut ſicut ad aliquid: ideſt relatiue oppoſita ut duplum dimidio: aut ſicut cōtraria ut malū bono: aut ſicut priuatiua ut viſus ꝛ cecitas: aut ſicut affirmatio et negatio ideſt contradictoria: ut ſedere ꝛ nō ſedere. capitulo eodem. Et adiungit ꝙ differunt relatiue oppoſita a contrarijs quia vnum illorum dicitur alterius ut duplum dicitur dimidij ꝛ in contrarijs vnum non eſt alterius ſicut bonum mali.
¶ Et circa iſtum paſſum eliciuntur quatuor concluſiones. Quarum prima eſt ꝙ oppoſitio non eſt aliqua entitas abſoluta ſed reſpectiua: quia omne oppoſitum dicitur oppoſitum ad aliquid ꝛ non ad ſe que eſt quiditas reſpectiuorum. ¶ Secunda concluſio ꝙ iſte reſpectus oppoſitionis non eſt extrinſecus aduenies ſed intrinſecus: quia oppoſitio oritur inter oppoſita ex rationibus formalibus talium extremoꝝ. iō eniz albedo opponit nigredini: qz color iſte diſgregatiuꝰ ꝛ ille ꝙgregatiuus eſt viſus ſm ſuā rationē diffinitiuam: ꝛ illa que conſurgunt ex rationibus formalibus omnia ſunt itrinſeca. ¶ Tertia concluſio ꝙ iſte reſpectus non eſt in genere exiſtens ſed tranſcendens: quia que conueniunt enti anteq̄ deſcendat in decem predicamenta ſunt tranſcendentia cum non poſſint eſſe in genere cōſtituta. Oppoſitio autem eſt huiuſmodi quia cum in illo priori diuiditur ens per abſolutum ꝛ reſpectiuum iſte differentie habēt ab inuicē oppoſitionez que conſtituunt ex oppoſito diſtincta. ¶ Quarta cōcluſio ꝙ iſte reſpectus non eſt equiparantie ſed diſquiparantie: quia conſurgit inter extrema diuerſarum rationuz cum ſm eandem rationem nunquā alterum alteri opponatur. ¶ Sed contra has concluſiones inſtatur quadrupliciter. ¶ Primo quia iddem non poteſt eſſe ſuperius ꝛ inferius eodem modo: ſi autem entitas iſta eſt relatiua ſm ſuam quiditatem: tunc relatio in plus ſe habet ꝫ oppoſitio: cum de alijs etiam dicatur puta de conformitate. ꝛ tamen in iſto paſſu ponitur relatiua oppoſitio que eſt adequata toti relationis predicamento ut ſpecies eius. ¶ Secundo quia ſurſum ꝛ deorſum reſpectus oppoſitionis dicuntur. ꝛ tamē ſunt reſpectus extrinſecus aduenientes: cum manentibus hiſdem extremis illud quod eſt ſurſum poſſit fieri deorſum ꝛ econuerſo. ¶ Tertio quia iſti reſpectui conuenit quecunq̄

diffinitio data de relationis predicamento: ⁊ tamen nulla diffinitio se extendit ultra suum diffinitum. ¶ Quarto quia non referuntur difformiter ad inuicem opposita sicut pater ⁊ filius aut dominꝰ ⁊ seruus sm aliud nomen ⁊ sm aliam rationem immo videtur q conformiter ⁊ sic sm equiparantiaz. ¶ Ad primum dicitur q respectus qui diuiditur in istas quatuor oppositionis species est transcendēs ut patuit: ⁊ ille qui continetur ut species oppositionis sub eo est non transcendens sed limitatus. Idem aūt pōt cē superius ⁊ inferius sm diuersas coordinationes ut alibi patebit. ¶ Ad secūdum q lz sursum ⁊ deorsum sint respectus extrinsecus adnenientes corpori: tamen inter respectus sursuz ⁊ deorsum consurgit oppositio ex rationibus formalibꝰ ita q ipsis existentibus non potest non esse oppositio talis. ¶ Ad tertium q illarum diffinitionuz datarum ipsius relationis quelibet diffinitio cōuenit respectibus transcendentibus vniuersis: ⁊ ideo nō videtur esse adequata huic generi nisi subintelligatur determinatio limitationis uel finitationis.

¶ Ad quartum q lz non difformiter referantur in voce tamen bene in re: sicut dissimilitudo: inequalitas ⁊ diuersitas eodem nomine referuntur ad inuicem tamen est ibi realis disquiparantia rationum formaliuz. ¶ Sed oritur difficultas si oppositio dicit dissimilitudinem inter duas contrarias qualitates. ¶ Dicitur q non videtur quia iter extrema eiusdem rationis inquantum talia semper pullulāt respectus rationis eiusdem ⁊ ista sm rationem illā sm quā sunt dissimilia sunt ptraria. ⁊ tūc iddē sequitur de iequalitate in quātitate ⁊ diuersitate in sitba.

Quinquagesimussecundus pas

sus est q contrariorum quedam sunt in aliquibꝰ nata fieri circa iddem que sunt immediata sicut sunt par ⁊ impar circa numeruz. ⁊ sanitas ⁊ egritudo circa animal. ⁊ talium necessarium est semper ineisse alterum. Alia sunt mediata sicut album ⁊ nigrum ⁊ talium non est necessarium ineisse uerum. capitulo eodem. Et adiungit q in aliquibus cōtrarijs mediatis nomina sunt posita sicut medium inter albedinem ⁊ nigredinem est fuscum ⁊ pallidum. In alijs autem nomina in medio: inquit: assignare idoneum non est sed per utrumqz suorum idest extremorum abnegationem quod medium est terminatur ut quod nec bonum nec malum. ¶ Ex quo passu accipiuntur quatuor physica documenta. Primuz est q contraria nata sunt fieri circa iddem quia supponit hic cum diuidit contraria per mediata ⁊ immediata quia utraqz nata sunt fieri circa iddez. ¶ Secundum documentum est q in contrarijs immediatis remoto vno ponitur reliquū: quia dicit q semper necessarium est ineisse alteruz: ⁊ ideo locus a cōtrarijs in mediatis non solum tenet affirmatiue ut posito vno remouetur reliquum. Immo etiam negatiue q remoto vno ponitur reliquum. ¶ Tertiū documentum est q in contrarijs mediatis remoto vno non ponitur necessario reliquum lz vno posito reliquum remoueatur: quia dicit q in talibus nō est necessarium alterum ineisse: ⁊ inde sequitur q locus a contrarijs mediatis non tenet destructiue sed cōstructiue tm̄: ut posito vno remoueatur reliquum: ⁊ tamen non remoto vno aliud ponatur. ¶ Quartū documentum est q in contrarijs mediatis contingit assignare medium per utriusqz abnegationez extremorum: quia dicit hic mediū assignari per utriusqz suorum idest extremorum abnegationem.

¶ Intelligendum tamen est q quatuor modis contingit aliquod medium assignari inter aliqua extrema. Primo illud quod se habet per utriusqz extremi perfectam inclusionem: sicut compositum ponitur esse medium inter materiam ⁊ formam. Unde Boetius diuidens substantiam in materiam ⁊ formam ⁊ compositum: pro isto modo dicit: q relictis extremis de medio est agendum. Secūdo id quod se habet per utriusqz extremi abnegationem: sicut ponit hic exempluz Aristo. de prauo ⁊ studioso quorum medium utrinqz negat: ut puer qui non est prauus nec studiosus. Tertio illud qō se habet per utriusqz extremi participationem formalem: sicut rapidum est medium inter calidum ⁊ frigiduz: qz utrūqz formaliter participat in motu calefactionis: cum omne mobile sit in termino partim a quo ⁊ partim in termino ad quem. Quarto id quod se habet per utriusqz participationez virtualē: sicut medij colores dicunt participare extrema: nō qdez formaliter cū sint species contrarie ipossibiles sed virtualiter ut vulgo dicit sicut dicit de elemētis respectu mixti.

Quinquagesimusterti⁹ passus

est q priuatio ⁊ habitus fiunt circa idem subiectuz ordine irregressibili: sicut visus ⁊ cecitas circa oculum. capitulo eodez. Et adiungit q priuari dicitur habitu susceptiuum quando illud quod natum est habere non habet: sicut inquit: non dicuntur edentuli qui non habent dentes: aut ceci qui carent visu sed quando contingit habere ⁊ non habēr: idest quā do sunt idonei ad habendum ⁊ carent. Ex quo passu eliciuntur quatuor philosophica documenta.

¶ Primum est q priuatio semper concernit subiectum: quia dicit q priuatio ⁊ habitus habēt fieri circa iddē subiectū ⁊ ideo circūcernit subiectū. ¶ Secundū documentum q non solum concernit subiectum sed etiam idem subiectum cum habitu nam si respiceret aliud non esset priuatio eius. ¶ Tertium documentū q priuatio concernit subiectū aptū natum: quia sicut hic ostendit non dicitur priuatum nisi sit aptum natum: ⁊ per ista tria distinguitur priuatio a negatione que non requirit subiectum nec per consequens iddem subiectum nec etiam aptuz natuz sicut lapis quāuis non sit cecus tamen est nō videns. ¶ Quartum documētum q priuatio ⁊ habitus habent ordinem irregressibilez: idest q ab habitu est deuenire in priuationem ⁊ a priuatione in habitum non est deuenire. ¶ Sed contra hanc irregressibilitatem instatur quadrupliciter. Primo in generatione forme substātialis fit processus a priuatione ad formam: cum priuatio sit talis generationis principiū. ¶ Secundo quia tenebra ⁊ lux sunt priuatiue opposita in formis accidentalibus ⁊ tamen contingit multotiens uenire a tenebris ad lucem. ¶ Tertio quia in exemplo hic posito de edentulo patet q a priuatione dentium amissorum deuenitur sepe ad habitum. ¶ Quarto quia in exemplo de ceco nonnulli ex cecitate per albuginem fuerunt per artem medicine ad visum reducti. ¶ Ad primum q in processu a tali priuatione ad formam non est ad habitū regressio nisi prius illa fuisset prehabita ⁊ tunc non esset reducibilis per naturam.

¶ Ad

¶ Ad secundum q: cum dicitur a priuatione nõ est deuenire ad habitum sic est intelligendũ iam amissum p: eo qõ iddẽ numero non est reparabile per naturam ⁊ in noua illuminatione nõ fit talis regressio sed noue lucis productio. ¶ Ad tertiũ q non recuperatur dens amissus sed ꝓducitur nouus: quia distinctus numero formatus. ¶ Et si dicatur q eodẽ modo est impossibile deuenire ad eandez numero priuationem ab habitu. Nõ ualet: q: eadem numero priuatio reuertitur dente corrupto qui fuit ante eius priuationem cuz vnius positini in numero fit vna priuatio m numero. ¶ Ad quartuz q ibi nõ est priuatio visus cuz sit ibi potentia visiua quãdiu organum manet incorruptum: ⁊ ideo non est in tali illuminatione processus a cecitate nera sed soluz ab obstaculo visionis sicut cuz facies uelata reuelatur. ¶ Sed oritur difficultas quia dominus noster Jesus christus inter cetera sue deitatis miracula non solum cecum natum illuminauit sed ⁊ multis cecis lumen restituit regressu a priuatione ad habitum. ¶ Dicitur autem q quidaz catholicus auctor istã regulam redigens in obsequiuz christi dicit q a priuatiõe nõ est deuenire ad habitũ nisi per miraculũ.

Quinquagesimusquartus pas

sus est q priuari ⁊ habere habituz non est habitus ⁊ priuatio: quia habere visum non est visus nec habere cecitatem est cecitas nam si iddez: ait: esset cecitas ⁊ cecum esse utrunqz de eodem predicaretur nunc vo minime sed cecus dicitur homo ⁊ non cecitas. capitulo eodem. Et adiungit ibidem q eundem modum oppositionis habent ad inuicem priuari ⁊ habitum habere tanqz priuatio ⁊ habitus. ¶ Er isto autem passu accipiuntur duo philosophica documenta. Primum est q in formis denominantibus aliquod subiectum concretum ⁊ abstractum non sunt idez: quia dicit q habitus ⁊ priuatio non sunt habere habitum ⁊ priuationem cum duo prima sint abstracta quorum sequentia sunt ꝯcreta ¶ Secũdũ est qñcũqz aliqua duo sunt iddẽ de quocũqz predicaf vnũ ⁊ reliquũ: quia dicit q si eẽnt iddẽ: scilicet concretũ ⁊ abstractum utrunqz de eodez predicaretur qõ non potest inferri nisi in virtute regule in isto notabili assumpte. ¶ Intelligendum tamen est q ex isto documento eliciuntur due conclusiones. Quarum prima est q quãdo aliqua duo ita se habent q de quocunqz predicatur vnuz non predicatur reliquum illa non sunt eadez: quia quando aliqua consequentia est bona ad oppositum consequentis sequitur oppositum antecedentis: ⁊ ita est in ista conclusione respectu documenti dati. ¶ Secunda conclusio est q quando aliqua duo ita se habent q aliquid predicatur de vno qõ nõ predicatur de reliquo illa duo non sunt idem quia non habent maiorem efficaciam affirmatio uel negatio concludendi non identitatem ex parte subiecti q̃ ex parte predicati cũ vniuersalis negatiua conuertatur simpliciter. ¶ Intelligendum ulterius q iste due conclusiones inferunt duo correlatiua. Quorum primũ est q omne superius aliquo modo distinguitur a suo inferiori: quia iuxta primum documentũ superius de aliquo predicatur de quo inferius non predicatur. ¶ Secundum correlatiuum est q suppositum distinguitur a natura: quia suppositum dicitur de aliquo de quo non dicitur natura ſm documentum. secundum: q: sunt iddem homo ⁊ humanitas.

Quinquagesimusquintus pas

sus est q sicut affirmatio negationi opposita est ut qõ sedet ei qõ non sedet sic ⁊ res que sub utroqz opposita est sedere ⁊ non sedere. capitulo eodẽ. ¶ Ex quo dicto eliciuntur duo philosophica documenta. Primum est q cõtradictio de qua hic loquitur sub nomine affirmationis ⁊ negationis est realis oppositio ⁊ non tñ rationis sicut aliqui ponunt: q: dicit hic q res que est sub utroqz. ſ. affirmatione ⁊ negatione est opposita. ¶ Secundum documentuz est q talis oppositio inuenitur inter actus oppositorũ obiectorum qualis inuenitur inter ipsa obiecta diuersa: quia dicit q sicut affirmatio negationi est opposita: qõ est intelligendum quantum ad actuz affirmãdi ⁊ negandi que sunt in anima: ita dicit q opponũtur res subiecte que. ſ. obiciunt talib⁹ actib⁹. ¶ Oritur difficultas quomodo potest esse realis oppositio ubi non est realitas: cum vnum extremũ cõtradictionis sit negatio que nullam habet realitatem. ¶ Dicitur q ꝓ tanto dicitur realis oppositio q: in re est sic q non est fabricata ab anima. si enim nõ sedere hominis esset ab anima circumscriptoratio nis opere semper sederet: ⁊ ideo ista oppositio uere realis est quãms non sit nisi vnum extremum positiuum reale. ¶ Secunda difficultas oppositio est quidam respectus: sicut supra fuit ostensuz: ⁊ respectus realis non est ad nihil: ⁊ ideo cum negatio sit purum nihil: ens positiuum non potest ad ipsum opponi realiter. ¶ Dicitur q oppositio positiua non videtur q possit esse ad non ens omnuo: qualis est negatio entis: quia negat omnem entitatem: alioquin respectus positiuus esset ad nihil: ⁊ ideo oppositio ista non videtur esse positiua sed tñ priuatiua: quia lz priuatio possit fundari in positiuo: non tamẽ positiuum in priuatiuo. ¶ Tertia difficultas. quia cum genus oppositionis hic diuise sit positiuum: oportet q quelibet eius species sit positiua cum genus in specie essentialiter includatur. ¶ Dicitur autem q contradictio lz ex modo significandi denotet respectum oppositionis directe: tamen in re nõ dicit nisi incompossibilitatem talium extremorũz ⁊ ideo nõ est directe species oppositionis quamuis sic directe denotentur cum nihileitas in nulla specie icludatur. ¶ Quarta difficultas est quia omne ens qõ non est prohibitum est positiuũ: cuz includat rationez entis simpliciter que est positiua: nulla autem species uel genus est ens prohibitum cũ illud nõ sit in ullo genere. ergo nec genus oppositiõis nec aliqua eius species erit nisi positiua. ¶ Dicitur q si directe ponatur ꝯtradictio species oppositionis: nõ patet bene fuga: sed sicut identitas eiusdez oino ad se non dicit nisi negationem ois distinctionis ita videtur ista oppositio cõtradictoria dicere solaz extremorũ incompossibilitatẽ. ¶ Sed remanet difficultas. q: dicit q affirmatio ⁊ negatio quantũ ad actus intelligendi ita opponũt sicut res affirmatiõis ⁊ negatiõis: ⁊ tñ actus isti sunt positiui nec vnus est alterius negatio: cũ ambo sint simul dũ qs cõparet extrema ꝯtradictiõis ad inuicez. ¶ Dicit q nõ est intelligendũ q actus: accipiẽdo subiective ⁊ formaliter: sic opponãtur sicut nec uoces: sed obiective accipiẽdo obiecta ad que determinãtur isto modo opponuntur uoces ratione obiectorum.

Quinquagesimusseptimus passus

est q̄ priuatio ⁊ habitus nō sic opponuntur sicut ad aliqd. Et istud ipse declarat q̄ vnuz relatiue oppositoꝝ dicitur alteri⁹ ut pater filij ⁊ ecōuerso. ⁊ tamē non in priuatiuis: q̄ visus nō dicit cecitatis nec cecitas visus. capitulo eodem. Et adiungit ibi aliaz differentiam q̄ dicit q̄ omnia ad aliquid. i. relatiua⁹ sunt. reciprocatiua: idest ad conuertentiā dicta. ¶ Sed oritur difficultas q̄ sicut vnum relatiuum dicitur alterius: ita habitus dicitur respectu alteri⁹ habitus. ¶ Dicitur q̄ habitus dicit equiuoce prout distinguitur contra priuationez ⁊ prout distinguitur contra dispositionem: ⁊ lz isto modo sit alicuius habitus utpote obiecti non tamen primo modo: q̄ tunc est idem q̄ positiuum distinctum contra priuatiuum: ⁊ positiuz non dicitur alicuius positiuum. ¶ Secunda difficultas. q̄ lz forte talis habitus nō fit priuationis sibi oppositе habitus: tamē priuatio est essentialiter ipsius habitus priuatio: cū sit essentialiter carentia ⁊ non alicuius nisi eius. s. habitus. ¶ Dicitur q̄ lz forte priuatio sit alicuius in cōmuni non tamen cecitas in speciali: aut alia talis carentia: q̄ non dicitur visus cecitas nec auditus surditas. ¶ Et si dicatur q̄ cecitas ⁊ surditas sint essentialiter priuationes ⁊ carentie. ¶ Dicitur autez q̄ cecitas quasi essentialiter est ad se ⁊ entitas: quantum ad suū esse: quasi absoluta: ⁊ sic nō est ad aliud: sed prout est non entitas huius. ⁊ p̄m hoc dicitur carentia ⁊ priuatio cause: ⁊ istud nō est ei essentiale cū sit quasi respectus consequens ipsaz. ¶ Sed remanet difficultas q̄ p̄m premissa quando alterum de altero predicatur quicquid predicatur de predicato predicatur ⁊ de subiecto: ut superius est dictum: ⁊ ideo cum ad aliquid predicetur de oppositione: ⁊ oppositio de priuatione sicut de specie subalterna: ⁊ priuatio de visu ⁊ cecitate sicut de specie specialissima: tunc illa erunt essentialiter ad aliquid. ¶ Dicitur autez q̄ oppositio priuatiua non dicitur in quid de visu ⁊ cecitate ut superius de inferiori: quemadmoduz contrarietas non dicitur quiditatiue de albedine ⁊ nigredine imo est respectus fundatus in eis ⁊ posterioz eis cum per contrarietatem referantur: sed ista dicuntur admodum quo secunda intentio dicitur de prima denomiatiue: ⁊ ideo deductio est inualida sicut genus est ad aliquid ⁊ tamen animal cum sit genus non est ad aliquid.

Quinquagesimusseptimus passus

sus est q̄ non ut contraria opponuntur illa que p̄m priuationem ⁊ habitum dicuntur. capitulo eodez. Et istud ipse declarat dupliciter in eodez processu: Primo in contrarijs imediatis: q̄ dicit q̄ semp in cōtrarijs imediatis alterum ieſt susceptibili in quo nata sunt fieri ⁊ non in priuatiōe: q̄ dicit q̄ illud q̄ habet naturam ad videndum neqz cecum est neqz videns: ⁊ istud ostendit de catulo ante diem nonū: q̄ lz sit aptus natus non tamē pro tunc. Secundo declarat idez in cōtrarijs mediatis: q̄ dicit q̄ in illis nunqz necessariū est alterū ieſſe uel alterutrū nisi alterum sit determinatū a natura sicut calor in igne aut candor in niue ineſt. Item adiungit differentiā inter priuatiue opposita ⁊ contraria omnia in communi: q̄ dicit q̄ in contrarijs contingit in alterum fieri mutationem nisi alterum infit a natura: ut igni calidum esse sicut exemplificat cum quis ex studioso. i. virtuoso fit prauus ⁊ ex prauo dicit q̄ potest fieri studiosus si ad meliores exercitationes deducatur. In priuatiuis autem dicit q̄ est impossibile mutationem in alterutrum fieri: lz enim ab habitu possit mutari in priuationem tamen a priuatiōe in habitū est: iquit: ipossibile: sicut dicit q̄ nec cecus fact⁹ rursus vidit: nec caluus comatus factus est: nec cū esset sine dentibus dentes orti sunt. ¶ Sed oritur difficultas quia istud exemplum q̄ inducit hic de dentibus videtur contra experientiam cum videamus nonnullos recuperare dentes post amissionē. ⁊ sic erit processus a priuatione ad habitum. ¶ Dicitur q̄ loquitur de amissione dentiuz finaliter que est uera priuatio de qua hic loquitur sicut nō est caluus qui nō est priuatus capillis nisi finaliter. ¶ Secunda difficultas si istam incompossibilitatem regressionis ad habitum intendit p̄m identitatez specificam aut soluz p̄m numeralem. ¶ Dicitur q̄ nō p̄m numeralem tm̄ sicut supra innuebatur immo etiam p̄m specificam: quia hic negat istaz mutationem in priuatiuis eo modo quo eaz concedit in cōtrarijs. ⁊ tamen in contrarijs non potest fieri regressio ad idē numero. ¶ Tertia difficultas que est maior oppositio relatiuorum aut contrariorum. ¶ Dicitur autem q̄ contrariorum quia omnis contrarietas includit respectum dissimilitudinis ⁊ diuersitatis ⁊ addit ad ipsum: ⁊ q̄ se habet per additionē excedit. ¶ Quarta difficultas. si cōtrarietas est maior q̄ priuatio. ¶ Dicitur q̄ priuatio videtur esse oppositio maior quia cōtraria semper in aliquo cōueniunt cum sint eiusdem generis: ⁊ per illud non opponuntur. priuatiue autem opposita se totis opponuntur cum in nulla ratione conueniant cū vnuz sit formaliter ens ⁊ aliud non ens. ⁊ ens non enti nō opponitur in aliquo genere.

Quinquagesimusoctauus passus

sus est q̄ ex studioso prauuz ⁊ ex prauo studiosuz possibile est fieri. Et istud ipse inducit ad exemplificandum quomodo ex alterutro contrariorum in alterum potest fieri mutatio. capitulo eodem. Et quia fieri ex studioso prauum non videtur reputare multum difficile illud dimittit indiscussum ⁊ procedit ad declarādum quomodo potest fieri studiosus ex prauo q̄ istud reputat multum difficile. Et ad istud declarandum ponit ibi quatuor notabilia dicta. ¶ Primum est q̄ prauus ad meliores exercitationes deductus ⁊ ad doctrinas ad modicuz proficiet ut sit melior: cuius ratio est quia habitus virtuosus paulatim ex talibus actibus generatur. ¶ Secundum notabile q̄ si semper: idest assidue crementuz sumpserit palam quia perfecte mutabitur: scilicet ad virtutem oppositam vitio suo: cuius ratio est q̄ paulatim procedendo in opere assidue tandem uenitur ad perfectum. ¶ Tertium notabile q̄ quando prauus modicuz crementum sumpsit virturis a principio fit bene mobilior ad virtutem: cuius ratio est quia contrarium q̄ impediebat istum motū est remissum per illud crementum. ¶ Quartuz notabile quia p̄ successiuam sumptionem talis crementi dū semper fit. i. dum assiduaꝫ restituitur perfecte. i. prau⁹ in cōtrariū habitū. s. virturis: nisi forte aliq̄ tpe suspensum fit. i. iterpaulatio facta opandi p̄m virtutē. Et istius ratio est q̄ interruptio tēporis

in quo non agit quis fm virtutem est illa in qua est corruptum qđ fuerat per illud crementuz de virtute acquisitū ꝛ sic patet ꝙ nullus potest saluari a prauitate nisi assidue operetur meliores exercitatiões. ¶ Intelligendum tamen est ꝙ iste passus conuenięntissime reducitur in obsequium xpi cuius cura fuit assidua ex summa ei⁹ benignitate sanare egrotātes egritudie prauitatis moralis. Et hic inuenit modus dat⁹ occasionaliter pro exēplo ut qlibet prauus fm aliqđ vitiū conetur ad assiduas exercitationes meliores fm virtutem oppositam.

Quinquagesimusnon⁹ passus est ꝙ quecunqz tanqz affirmatio uel negatio. i. contradictorie opponuntur nullo illorum modorū opposita sunt. s. relatiue contrarie ꝛ priuatiue. capitulo eodez. Et istud ipse declarat dupliciter. ¶ Primo quidem quando aliqua opposita accipiūtur incomplexe ut duplum ꝛ dimidium: egruz ꝛ sanum: visus ꝛ cecitas: qz ista sic accepta nec sunt uera nec falsa: cū ueritas ꝛ falsitas sint circa complexionez ꝛ in cōtradictorijs si vna est falsa semp alia est uera ꝛ ecōuerso. Secundo qz aliquando aliqua opposita accipiuntur modo complexo sicut exemplificat de languore ꝛ esse sano in contrarijs: ꝛ de videre ꝛ esse cecum in priuatiuis: qz neutrum istorum est ueruz de animali nisi dum est: imo utrunqz falsum: ꝛ ita cum animal non est: non est uerum ipsuz esse cecū nec videre: ꝛ ideo in solis cōtradictorijs illa proprietas: ut cōcludit: reperitur. ¶ Sed oritur difficultas qz sicut utraqz istarum esset falsa: homo est sanus ꝛ homo est eger: aut homo est cecus ꝛ homo est videns: sine cōstantia subiecti ita videtur ꝙ iste due homo est videns ꝛ hō non est videns cum esse non vidētem presupponat esse. ¶ Dicitur autem ꝙ ista non sunt contradictoria: qz non videns non est negatio negans: sed infinitās: sed bene iste due: homo est videns: homo non est vidēs: qz negatio posita ad uerbum non infinitat sed negat. ¶ Secunda difficultas. si homine non existente ista est falsa simpliciter homo est non albus aut uera. ¶ Dicitur autem ꝙ ad negatiuam de predicato finito sequitur affirmatiua de predicato infinito ut nonnulli putāt: qz si homo nō est iustus sequitur ꝙ sit non iustus: tunc cum homine non existente: ista sit uera: homo non est albus: ꝛ ista per consequens homo est non albus: ꝛ sic saluaretur differentia inter cōtradictoria ꝛ alia opposita dato ꝙ ista sint contradictoria: homo est videns ꝛ non videns. ¶ Tertia difficultas qz videre ꝛ non videre sunt incomplexa ꝛ ista sunt cōtradictoria: sicut visus ꝛ cecitas ꝓuatiua. Quod probat qz non sunt nisi quatuor oppositiones ꝛ ista nulla illarum: ut per se patet: esse potest. Et videre est affirmatio. ꝛ non videre negatio. ꝛ tamen incomplexa non sunt uera aut falsa. ꝛ sic erunt ꝓtradictoria quorum vnum non erit uerum ꝛ aliud falsum. ¶ Dicitur ꝙ ita oportet ponere si concedatur contradictio incomplexa ut album ꝛ non album. ꝛ oportet dicere ꝙ Aristoteles assignans hanc proprietatem aspiciebat solum ad complexa. ¶ Quarta difficultas si est dare talem contradictionem incomplexam quā hic non ponit Aristoteles. ¶ Dicunt autem ꝙ non qz affirmatio ꝛ negatio videntur semper respicere complexionem. ¶ Istud non ualet: tum qz esse ꝛ nō esse nullum est complexum ꝛ tamē sunt affirmatio ꝛ negatio. Tū qz extrema cōtradictionis semp sunt contradictoria sicut contrarietatis contraria: communicabile autē ꝛ non cōmunicabile ponuntur semper extrema contradictionis cum sint incomplexa. Tum qz videre ꝛ non videre sunt oppositā: cuz sint incompossibilia. ꝛ non relatiua: nec contraria: nec priuatiua: qz alterum semper inest: etiam non apta nata ergo contradictoria. Tuz qz ens ꝛ nihil sunt cōtradictorie opposita cum creatio sit iter talia extrema: ꝛ tamen ista sunt icomplexa. ¶ Sed remanet difficultas si ista oppositio contradictionis est minima. ¶ Dicitur autem ꝙ si esset oppositio ratiōis tm̄: esset tunc minima: cuz alie sint reales: ꝛ ens rationis sit ens diminutum: sic autem non est ratiōis qz cum incōpossibilitas proueniat ex tali oppositione aut sit ipsa: tunc circunscripto actu rationis nulla contradictionis extrema forent icompossibilia. ¶ Secūda difficultas si ista oppositio est maxima. ¶ Dicitur autem ꝙ ita videtur: cuz sit realis qz in omnibus alijs oppositiōibus extrema in aliquo cōueniunt aut formaliter: sicut in cōtrarijs ꝛ relatiuis: aut concernendo subiectum sicut in priuatiuis. Ista autem extrema sic se totis opponuntur ut nullaz habēt in aliquo conuenientiaz. ¶ Tertia difficultas si ista oppositio est in alijs reperta. ¶ Dicitur ꝙ in omnibus inuenitur denominatiue non solum in oppositis sed etiam in desperatis: quia vnum non est aliud: sicut in lacte dulcedo est nō albedo ꝛ albedo non dulcedo: ꝛ sic omnia opposita in se habent ista extrema: non tamē quiditatiue: quia nulla negatio est de qditate positiua. ¶ Quarta difficultas si ista oppositio est in alijs inclusa. ¶ Dicitur ꝙ non quiditatiue: quia nunqz minus in minori includitur essentialiter cum includens se habeat per additionem ad inclusum. Ista autez oppositio est maxima ut cōmuniter conceditur: ꝛ ideo in alijs non potest quiditatiue esse inclusa. ¶ Sed reuertitur difficultas qz dicunt theologi ꝙ omne simpliciter impossibile icludit cōtradictionem: ꝛ tamen duo contraria aut priuatiua simul esse dicūtur impossibilia simpliciter. ¶ Dicitur ꝙ ista inclusio non pōt intelligi quiditatiue: quia cuz sit species distincta oppositionis nunqz vna spēs inuenit icluſa in alia cōdiuisa. ꝛ sufficit si accipiatur ista inclusio denomiatiue quia sic includitur in desperatis oppositionibus ut fuit ostēsuz: ꝛ ideo alius modus est albi querendus. s. in 52° passu in quarto notabili.

Sexagesimus passus est ꝙ bonum est necessario malo contrarium ut patet per inductionez de sanitate ꝛ languore: iustitia ꝛ iniustitia: ꝛ malo qñqz bonū ꝛ qñqz aliud malū sicut exēplificat de supabūdantia ꝛ egestate que sunt contraria ꝛ ambo mala. capitulo eodē. Ex quo dicto accipiuntur duo philosophica documēta. ¶ Primuz est ꝙ nunqz bonū cōtrariatur bono qz dicit ꝙ bonum necessario est malo contrarium: ꝛ ideo nunqz bono: ꝛ inde sequitur ꝙ virtutes non sunt incompossibiles qz nullaz habēt contrarietatem. ¶ Secundum documentuz est ꝙ nullus potest esse ita itegraliter malus sicut bonus qz ꝛz vnum bonum non sit alteri contrarium: tamē bene vnum malum alteri contrariatur ut hic dicit ꝛ omnia simul esse non possunt. ¶ Sed contra primū do. instat dupliciter. ¶ Primo qz frigiditas ꝛ caliditas sunt bone ālitates que sunt diuersoꝝ elementorū pfectiones conueniētes ꝛ tm̄ sunt contrarie qualitates. ¶ Secō qz albū ꝛ nigrum nō opponuntur

sicut bonuz ⁊ malum: cū sint nonnullis subiecti cōue nientia ⁊ reo cōuenientis est ratio boni. ¶ Et dicit ad ista duo q̄ hic loquitur in moralibus tm̄ ubi non cōtingit bonū morale alteri bono cōtrariari. ¶ Sz oritur difficultas q̄: malū non videtur dicere aliqd positiuū cum ens ⁊ bonum conuertantur ⁊ sic nō videt ꝓtrariari malū bono sz opponi ꝑuatiue. ¶ Dicitur q̄ lz malum formaliter sumptū non dicat nisi carentiaz boni: tamē sumptū materialiter ꝓ ipa qualitate habit⁹ vitiosi sic est directe cōtrariū virtuti. ¶ Intelligendū tamē est q̄ in eodē processu ponit duo notabilia de ipsis contrarijs. ℙPrimuz est q̄ cōtraria sunt circa idem genere aut specie sicut: ait: sanitas ⁊ egritudo in corpore aialis: albedo ⁊ nigredo simpliciter in corpore: iustitia ⁊ iniustitia in anima. ¶ Secundū notabile est q̄ necessariuz est oia contraria in eodem genere esse uel in contrarijs generibus uel ipsa genera. ſ. contraria esse: sicut exemplificat dicens q̄ albedo ⁊ nigredo sunt in genere coloris: iustitia ⁊ iniustitia sub generibus virtutis ⁊ vitij: bonum autē ⁊ malum nō sunt: ait: sub genere sed ipsa sunt genera. ⁊ istud notat hic.

Sexagesimusprim⁹ passus est

q̄ prius altero alterum dicitur quadrupliciter. ℙPrimo quidez ꝓprie ſm tempus sicut qō est antiqus. Secūdo modo dicitur prius q̄ non conuertitur ſm subsistendi consequentiam: sicut exēplificat de vno ⁊ duobus: q̄: duobus positis in subsistētia sequitur ergo vnū subsistit ⁊ nō econuerso. ⁊ ideo duo est posterius in cōsequentia. Tertio modo ſm ordinez sicut in disciplinis elemēta sunt prius. i. principia. ſ. conclusionibus: ⁊ in grām̄atica littere ſyllabis ⁊ oratione. Quarto modo qō est melius ⁊ honorabilius. Et dicit q̄ iste modus pene est alieniſſimus. Et istius rō est q̄: plurima meliora sunt posteriora. ¶ Intelligendum tamē est q̄ ibidē adiūgit quintum modum prioritatis quando aliqua conuertuntur ſm consequētiā ⁊ vnum illoꝝ est causa alterius digne: inquit: prius natura dicitur qō causa alterius est sicut exēplificat: q̄: esse hominem cōuertitur ſm cōsequētiam ad ueraz de se propositionē. Vaz si est homo: uera est oratio in qua dicitur q̄ est homo: ⁊ conuertitur: ⁊ tamē dicit q̄ uera oratio nō est causa rei: res autem: inquit: videtur quodām̄odo causa ut sit oratio uera. Dū enim: ait: res est aut nō est uera oratio aut falsa dicitur eē. ¶ Ex dicto isto accipitur documentum q̄ ad ueritatē propōnis requiritur existentia rei: q̄: uolens ostēdere q̄ esse rei est causa ueritatis in oratione dicit q̄ in eo q̄ res est uel non est dicitur oratio uera aut falsa. ¶ Sed contra istud documentū instat quadrupliciter. ℙPrimo q̄: ista regula est eterna: duo ⁊ tria sunt quinque. ⁊ tamē ſm fidem ueram nō sunt duo ⁊ tria ab eterno existētia. ¶ Secundo q̄: ista regula: omne totū est maius sua parte est necessaria ⁊ incōmutabilis ueritatis cum per se sit nobis nota: ⁊ tamē omne totū ⁊ pars destrui possunt ſm certissimam fidem. ¶ Tertio q̄: ista est uera: omni tēpore pluuia est aqua. ⁊ tamen non omni tempore existit pluuia. ¶ Quarto q̄: ista est uera in hyeme sicut in estate rosa est flos ⁊ tamē non est rosa nisi in estate. ¶ Et ideo dico q̄ ad ueritatem propositionis non requiritur vniuersaliter existētia rei de qua formatur illa propositio. Et istud confirmatur: tm̄ q̄: in tēpore formatur propositio uocalis de istanti: ut cū dicit omne istans est idiuisibile: aut istud istās ⁊ tm̄ in toto illo tpe nec in aliq̄ ei⁹ parte est istās. Tuz q̄: in instāti pōt formari aliqua cōplexio apud intellectum humanum uel angelicum de tempore: ut q̄ omne tempus est successiuum ⁊ tamen constat q̄ in illo instanti non existit tēpus uel successio eius. ¶ Sed oritur difficultas q̄: non omne qō non conuertitur ſm subsistendi consequentiaz videtur esse prius sicut dicit secūdus modus: q̄: ad rationem cuiuslibet substantie sequitur ratio vnitatis ⁊ non econuerso: ⁊ tamen cuiuslibet substantie quiditas prior est q̄z sua vnitas sicut prior videtur sortis humanitas q̄z risibilitas a qua non conuertitur sic consequētia. ¶ Dicitur autem q̄ lz hec vnitas substantie sit posterior eius quiditate nō tamē ut videtur vnitas cōmunis entis a qua non conuertitur consequētia ⁊ ita passio ut adequata speciei videtur preuenire indiuiduum. ¶ Secunda difficultas quomodo potest uerificari qō dicit q̄ illud qō est causa alteri⁹ digne est prius natura cum relatiua sint simul natura ⁊ causa cum effectu sunt relatiua. ¶ Dicitur añt q̄ quantum ad sua obiecta ſm que habent ordinem nature nō sunt correlatiua: ⁊ sic remanet integra illa regula q̄ omnis causa est prior suo effectu. ¶ Tertia difficultas q̄: dicit q̄ esse hominez conuertitur cum de seuera propositiōe: ⁊ sic cum dicitur pluuia est aqua istud non erit uerum nisi cum pluit. ¶ Dicitur q̄ hic non loquitur nisi de propositionibus in quibus ponitur est scōm adiacens: q̄: de illa exēplificat cum dicit q̄ hominem esse conuertitur cū ista homo est ⁊ talis propositio cōmuniter solet designare esse actualis existētie. ¶ Quarta difficultas quomodo potest saluari dictum Aristo. cum hic dicit q̄ in eo q̄ res est uel non est dicitur oratio uera uel falsa cum tamen sit ostensum q̄ ad ueritatem propositionis non requiritur existentia rei uel terminoruz. ¶ Dicitur autē q̄ istud qō dicit Aristo. in eo q̄ res est uel non est: est referendū ad esse essentie qō semper requiritur ad propositionis ueritatem. ¶ Sed remanet difficultas q̄: entia prohibita non habent esse essentie ⁊ tamē de ipsis formantur uere cōplexiones: ut cum dicitur q̄ chymera est ens prohibitū. ¶ Dicitur q̄ sicut entia talia sunt entia ꝑz quid ita habent esse essentie ſm quid ⁊ sic ueritatem ſm qd idest diminutam.

Sexagesimussecōus passus est

q̄ simul aliqua dicuntur simpliciter quorum generatio est in eodez tempore: ⁊ ita simultas est ſm idē tempus: Naturaliter autem dicunt simul quecūq̄z conuertuntur ſm cōsequentiā ⁊ vnum non est causa alterius ſm aliquos sicut exemplificat de duplo ⁊ dimidio. Et ponit alium modum simultatis ſm naturam que ex eodem genere ⁊ diuerso diuidūtur a se inuicem: sicut cum animal diuiditur in gressibile: uolatile ⁊ a quatile: nihil: inquit: horum prius natura altero esse videt. capitulo eodem. ¶ Ex quo dicto accipiuntur quatuor philosophica documenta. ℙPrimum est q̄ relatiua sunt simul natura quia dicit hoc ponendo duos modos simultatis ſm naturā quoꝝ prim⁹ est qñ conuertunt. ⁊ exēplificat de duplo ⁊ dimidio: ⁊ apponit q̄ vnū nō est alteri⁹ causa. Cōstat añt q̄ oia relatiua dicuntur ad conuertentiā ⁊ vnum non est alterius causa: eadem enim ratione qui vnum causaret reliquum ⁊ econuerso. ⁊ sic esset circulatio ut idem causaret seipsum. ¶ Secunduz documentū est q̄ cōtraria sunt simul natura scilicet

nata ſneſſe: quia dicit q̄ ſecundus modus ſimultatis nature eſt quando aliqua in eodē genere e diuerſo diuiduntur, ſcilicet ut oppoſite differentie diuiſiue ſub quibus ſemper contraria cadunt. Et tūc ſequitur q̄ relatio prius eſt ad. q̄. in. quia cuius ens diuidatur ut accidens per abſolutum quod eſt ad ſe ⁊ reſpectiuum quod eſt ad aliud ⁊ iſta ſunt ſimul natura iſtud eſt ad aliud ⁊ illud ad ſe: ſed abſolutum prius natura eſt ad ſe q̄ in alio ergo reſpectiuum prius eſt ad aliud q̄ in alio ſm naturam: ⁊ ideo incōueniēs tius videtur ponere reſpectiuū ſine termino q̄ ſine fundamento. ¶ Tertium documentum q̄ diffinitum ⁊ diffinitio ſunt ſimul natura: quia dicuntur cōuertibiliter ⁊ vnum non eſt alterius cauſa: cum ſint idem realiter: ⁊ idē realiter non poſſit ſuiipſius eē cauſa: ⁊ iſta eſt diffinitio primi modi ſm ſimultatē nature. ¶ Quartum documentum q̄ ſubiectum et propria paſſio non ſunt ſimul natura ſm communia dicta: quia paſſio dicitur oriri ex proprijs principijs ſubiecti: ⁊ ſic videtur eſſe effectus ipſius: ⁊ per cōſequens poſterius natura q̄uis cum eo cōuertatur ad conſequentiam. ¶ Sed oritur difficultas q⁹ nōnulli ponunt q̄ paſſio ⁊ ſubiectum ſunt idē realiter ⁊ per conſequens vnum non eſt cauſa alterius ⁊ ſic erunt ſimul natura cum conuertantur ad conſequentiam. ¶ Dicitur autem q̄ iſta ſimultas hic data arguit q̄ non differant realiter: ⁊ q̄ vnum eſt cauſa alterius: ⁊ q̄ uere ſint ſimul natura quod nullus poſuit: niſi forte dicatur q̄ ſubiectum eſt quaſi cauſa pro eo q̄ paſſio pullulat ab eius principijs: ⁊ iſtud ſufficit ad talem excludendam ſimultatem. ¶ Secunda difficultas quia cum diffinitio dicat partes eētiales in quas reſoluitur diffinitum: ⁊ diffinituz dicat ipſum totum: ordine nature partes eſſentiales: ſicut principia conſtitutiua: videntur preuenire ſuū totum. ¶ Dicitur autem q̄ ſi diffinitum ponat cōpoſitū reſultans ex genere ⁊ differentia ſicut ex conſtitutiuis principijs oportet ponere q̄ diffinitō que eſt ipſa principia conſtitutiua ſit prior natura: ⁊ tunc diffinitum eſt effectus formalis ipſius diffinitiōis uel quaſi: ſicut dicitur de ſubiecto ⁊ paſſione ut fuit oſtenſum.

Sexageſimus tertius paſſus eſt

q̄ motus ſpecies ſunt ſex. generatio: corruptio: augmentatio: diminutio: alteratio: ſm locum mutatio. capitulo eodem. Et adiungit q̄ diſtinctio motuum eſt patens: de alteratione tamen eſt dubium ne forte ſit ab alijs indiſtincta. Et addit q̄ nō eſt ita quia contingit aliquid alterari ſine alio motu: nec oportet ea que mouentur alijs motibus alterari: cū quedam creſcant que non alterantur: ſicut ponit exemplum de quadrangulo appoſito ſibi gnomone quod creuit ⁊ non eſt alteratum: quia ſcilicet remanet eadem figura quadrangularis q̄uis ſit maior effecta. ¶ Sed contra hunc paſſum inſtatur quadruplicīter. Primo quia generatio fit ſm communia dicta philoſophantium in inſtanti: ⁊ tamen in inſtāti motus eſſe non poteſt. ¶ Secundo quia omnis mot⁹ habet aliquem terminum poſitiuum: corruptio autem terminatur ad non eſſe quod eſt priuatiuum. ¶ Tertio quia augmentum fit per appoſitionem: appoſitio autem fit in inſtanti: cum extrema ſubſiſtant in indiuiſibili: ⁊ ideo in indiuiſibili coniungantur ⁊ ſic non erit motus. ¶ Quarto quia diminutio eſt ad defectum quantitatis: defectus autem eſt nihil ⁊ ad nihil motus eſſe non poteſt. ¶ Ad primuz dicitur q̄ hic accipit generationem pro prima alteratione. ¶ Sed iſtud non ualet: quia hic diſtinguit hanc generationem contra alterationem. Et ideo dicitur q̄ hic Ari. fuit locutus de motu cōmuniter ⁊ non proprie. ¶ Ad ſecunduz q̄ corruptio prout diſtinguitur contra generationem eſt proceſſus ad priuationez: ⁊ ſic eſt motus priuatiuus ſicut terminus eius. ¶ Ad tertium q̄ non eſt motus proprie ſumptus niſi talis augmentatio ſit continua: quando autem fit per vnam appoſitionem dicitur motus large ſicut generatio pro mutatione. ¶ Ad quartuz dicitur ſicut de corruptione. ¶ Oritur difficultas. quare non ponuntur iſte due ſpecies motus contrarie in qualitate quo ad alterationez ſicut in ſubſtantia de generatione ⁊ corruptione: ⁊ in quantitate de augmentatione ⁊ diminutione. ¶ Dicitur q̄ nulla realis ratio aſſignari poteſt q̄ qualitas ita per motum acquiritur ⁊ amittitur ſicut quodlibet aliorum tamen quia nomen alterationis utriq̄ cōuenit ideo eodez nomine uterq̄ motus ſignificatus eſt. ¶ Secunda difficultas ſi in loci mutatione ſunt duo motus cōtrarij in re ſicut in qualitate. ¶ Dicitur q̄ ſic quia ſicut qualitas per motum acquiritur ⁊ per motum amittitur ita locus. Et ſic ſm rez ſunt octo ſpecies motus ſicut hic de motu loquitur pro mutatione quacunq̄: aut ſi vis tñ ſex tenere aſſigna rationē ſi potes.

Sexageſimus quartus paſſus eſt

q̄ motui contrariatur quies: ⁊ per ſingula generatio ni corruptio: augmentationi diminutio: mutationi vo ſm locum videtur quies ſm locum: ⁊ fortaſſe in contrarium locum mutatio: ut ei que eſt ſurſum illa que eſt deorſum: de reliquo autem. i. de alteratione quies motui aut denigratio dealbationi, c⁹ codē ¶ Sed oritur difficultas ſi quies directe motui cōtrariatur. ¶ Dicitur q̄ imo magis priuatiue opponitur: cum omne corpus natum moueri per hoc ceſcat q̄ actualiter non mouetur: quemadmodum ſilentium uoci: quia quies eſt ceſſatio ⁊ uacatio quedam. Et ſi dicatur quid eſt motui contrariū. ¶ Dicitur q̄ ſicut color non habet contrarium in genere q̄uis in ſpecie ita motus. ¶ Secunda difficultas quomodo corruptio contrariatur generationi cū ſit talis contrarietas motuum qualis eſt terminorum a quibus ſpecificantur: ⁊ termini generationis ⁊ corruptionis: puta priuatio ⁊ forma: non contrariātur ſed priuatiue opponuntur. ¶ Dicitur autez q̄ ſicut mot⁹ ſupra ſumitur large pro mutatione: ita hic cōtrarietas pro oppoſitione ⁊ ſic etiam dicitur de quiete. ¶ Oritur quare hic tractat de motu cum nō ſit materia huius libri? ¶ Dicitur q̄ pro tāto motus pertinet ad iſtum librum quia eſt via ad acquirendas predicamentorum formas: ⁊ non ponitur predicamentum ſed poſt predicamentum.

Sexageſimus quintus paſſus eſt

q̄ habere multis modis dicitur: aut quantitatem: aut ea que circa corpus ſunt ut tunicam: aut in mēbro ut anulum in manu: aut ipſum membrum: aut in uaſe: aut poſſeſſionem: aut uxorem ⁊ ipſa virum. Et addit q̄ iſte modus habendi videtur alieniſſimus q⁹ per ipſum nō ſignificaf niſi cohabitatio mulieris ⁊ viri. capitulo eodem. Et quo dicto accipit docu. q̄ carnalis copula non eſt de ueri matrimonij

ſtud redigatur in obſequium chriſti inter ſanctiſſimā virginem ⁊ ſponſum eius ioſeph fuit uerū matrimonium per illam celibem ⁊ feliciſſimam habitationē in qua emicātib⁹ puritatis radijs a vultu v̄gineo ioſeph ad tam floridū animū credit ſublimatus nō merito ut ad puritatē angelicam acceſſiſſet. ¶ Sed oritur difficultas quare hic loquitur de habere cum ſuperius inter predicamenta de ipſo tractauerit ⁊ ipſum dimiſerit. ¶ Dicūt autem aliqui ꝙ habere vno modo ſumptū eſt predicamentum ⁊ alio modo poſt predicamentū: ⁊ ſic tractat hic de ipſo inter poſt predicamēta. ¶ Secunda difficultas que differētia eſt inter ipſum habere ut eſt predicamentum ⁊ prout eſt poſt predicamentū. ¶ Dicitur ꝙ iſto modo ultimo accipitur latius: quia ipē uocat hic habere non ſolum eſſe armatū ⁊ calciatū ſed etiam habere quantitatē ⁊ poſſeſſionē ⁊ cetera que videntur extendi ultra illud predicamētū de quo magis infra.

Ertio occurrit liber

primus peryermenias in cuius exordio ¶ Primus paſſus eſt ꝙ ea que ſunt in uoce ſunt earum que ſunt in anima paſſionum note: ⁊ ea que ſcribuntur eorū que ſunt in uoce. capō p̄mo. Et adiūgit ꝙ quēadmodum nec littere omnibus eedem ſunt: ita nec uoces: paſſiones autē anime quarū iſte ſunt note ſunt omnibus eedem ⁊ res eedē quarum ſunt iſte ſimilitudines. ¶ Et ſic patet ꝙ in iſto paſſu tanguntur quatuor que ſe habent per ordinē. Quorū primum eſt ꝙ res que ſignificatur per mentis cōceptū: quem hic uocat paſſionē: nihil ſignificat ulteri⁹ quātum ad propoſitū ſpectat. ¶ Secundū eſt ꝙ paſſio anime. i. ſimilitudo rei in anima que ſignificat ipāz rem etiā ſignificatur per uocem: qui. per uoces exprimuntur mentis cōceptus. ¶ Tertium eſt ꝙ uox que ſignificat ipſum mentis conceptū ut patuit etiā ſignificatur per ſcripturā. ¶ Quartum eſt ꝙ ipſum ſcriptū quod ſignificat uocē non ſignificatur per aliud: vnde ſicut res eſt ſignificata ⁊ non ſignificās ita ſcriptura ſignificans ⁊ nō ſignificata. ¶ Sed oritur difficultas quare ponitur hic ſcriptura ſignuz uocis uere: cum oratio affirmatiua in ſcriptura uerificari non poſſit: ut cū dicitur homo eſt animal: cū ſcriptura ſubiecti nō ſit ſcriptura predicati. ¶ Dicitur autem ꝙ non uerificatur ſcriptura niſi in ordine ad uocem cuius eſt ſignū. ¶ Secunda difficultas q̄ eadem ratio eſt de uoce cum uox hominis non ſit uox animalis. ¶ Dicitur ꝙ uerificatur ipſa uox in ordine ad mentis cōceptum cuius ipſa uox eſt ſignum. ¶ Tertia difficultas eſt quia eadē ratio eſt de mentis conceptu cum cōceptus hominis non ſit conceptus animalis immo ſunt actus ſpecie diſtincti. ¶ Dicitur ꝙ iſta uerificatio vnius ꝯceptus de alio non fit niſi in ordine ad res quarum ſunt conceptus ſigna. ¶ Quarta difficultas ꝙ conceptus hominis in ordine ad hominē ⁊ animalis ad animal non dicit niſi actū intelligendi cuz reſpectu talis ordinis: conſtat autem ꝙ vnus actus cum tali reſpectu non ſit alius cum alio reſpectu. ¶ Et ideo dicitur ꝙ nō fit iſta uerificatio pro actu cum quocunqz ordine: ſed accipiendo ipſa ſigna pro rebus ſignificatis que ſic ſe habent ſicut dant intelligere ſigna. ¶ Intelligendum tamen eſt ꝙ in eodem proceſſu ſupponens diſtinctionem ſignorum naturaliū ⁊ ſignorum ad placitum: quorum prima ſunt paſſiones anime ⁊ res ſignificate: ⁊ ſecunda uoces ⁊ littere: dicit ꝙ littere et uoces non ſunt eedem apud omnes ſed bene paſſiones anime ⁊ ipſe res: intendens ꝙ ſigna naturalia ſunt eadem apud omnes ⁊ non ad placitum. Cuius ratio eſt quia natura eſt principium vniforme ⁊ ars procedit diſformiter ad quā ſpectant placita ſigna.

Secundus paſſus eſt ꝙ circa compoſitionem ⁊ diuiſionem conſiſtit ueritas falſitaſqz. capitulo eodem. Et ideo ꝓbat ꝙ nomina uel uerba nō ſignificant uerum uel falſum quia ſunt ſine compoſitione ⁊ diuiſione. ¶ Sed oritur difficultas quid eſt iſta compoſitio de qua fit hic mentio. ¶ Dicitur autem ꝙ attributio predicati ad ſubiectum: ſicut in rebus naturalibus compoſitio eſt applicatio forme ad materiaz ſicut cum dicitur homo eſt animal ipſuz animal homini attribuitur. ¶ Secunda difficultas quid eſt iſta diuiſio. ¶ Dicitur ꝙ remotio predicati a ſubiecto ſicut in naturalibus diuiſio fit per partium ſeparationem ab inuicem: ut cū dicitur homo nō eſt plāta: ipſa planta ab homine remouetur. Iſta autez remotio fit per negationem ſicut illa attributio per affirmationem. Vnde ſicut componere eſt affirmare: ita diuidere eſt negare. ¶ Tertia difficultas qualiter conſiſtit ueritas ⁊ falſitas in iſta cōpoſitione aut diuiſione. ¶ Dicitur ꝙ ſubiectum per ſe ſumptum nullam dicit ueritatem aut falſitatem nec predicatum: ſed quando predicatuz copulatur ſubiecto aut ab eo remouetur tunc eſt ueritas aut falſitas ſm ꝙ talis compoſitio aut diuiſio cōſonat uel diſſonat rei ¶ Quarta difficultas quia ens ⁊ uerum conuertuntur ut dicitur in prima philoſophia: ⁊ ideo cum terminī ut preueniunt compoſitionem ſint entia habebunt ueritatem. ¶ Dicitur ꝙ ſic in complexaz: hic autem eſt mentio ſolum de ueritate complexa que conſiſtit in habitudine terminorum ad inuicem. ¶ Sz remanet difficultas ſi iſta que dicta ſunt cōpoſitio ⁊ diuiſio ſunt in re uel in mente. ¶ Dicitur cōmuniter ꝙ in mente quia attribuere aliquid alicui uel eb eo remouere pertinet ad intellectum cuius eſt attribuere ſm conceptum ſuorum uariā applicationem ⁊ preciſionem. ¶ Secūda difficultas quomodo ueritas ⁊ falſitas ſunt in tali compoſitione ⁊ diuiſione cum conceptus rei in uoce de ſe inuicem non uerificentur ſm ſe. ¶ Dicitur antez ꝙ ueritas iſta nō eſt in ipſa compoſitione ⁊ diuiſione ſubiectiue ſed tm̄ obiectiue. accipiendo obiecta ipſorū conceptuum que ſunt in re. ¶ Tertia difficultas cū in re non ſint niſi termini in quibus non conſiſtit ipſa vitas complexa: quomodo in re poteſt poni iſta ueritas formaliter ⁊ ſubiectiue? ¶ Dicitur ꝙ in re non ſolum ſunt termini ſed etiam habitudo mutua terminorum ⁊ in iſta conſiſtit ueritas aut falſitas cōplexa. ⁊ ſic eſt in re uere: non ſolum totum ⁊ pars ſz etiam habitudo maioritatis totius ad partem ſm quam uerificatur omne totum eſt maius ſua parte. ¶ Quarta difficultas quomodo poteſt vitas in re formaliter eſſe cum conſiſtat in affirmatione ⁊ negatione que non ſunt in rebus. ¶ Dicitur ꝙ affirmatio ⁊ negatio ſunt nota identitatis ⁊ diuerſitatis aut non identitatis: ⁊ ideo ſicut ueritas mentis conſiſtit in affirmatione ⁊ negatione ita ueritas realis in identitate ⁊ diuerſitate ipſorum terminorum.

Tertius passus est ꝙ nomen est uox significatiua ad placitū sine tpe cui⁹ nulla pars significatiua est separata finita ⁊ recta. c°. 2°. Et ibidē declarat duas particulas positas in ista diffinitiōe. Quarū ꝑma est cui⁹ nūla pars significat separata: qz in hoc nomie cōposito egfer⁹ nulla pars significat: sicut cū fit oīo de equifero. Et idem dicit de simplicibus nominibus tamē dicit diuersimode: quia in simplicib⁹: ut homo: partes non possunt per se significare qualitercūqz accipiantur: ut patet de istis duabus syllabis in hoc nomine homo contentis: in compositis autez possunt partes significare si per se accipiantur ut dictiōes. Secundo declarat aliam particulam que est ꝙ nomen significat ad placitū quia dicit ꝙ nihil nomen materialiter significat sed quādo fit nomē. i. quādo imponitur ad significandū: nam designāt: inquit: et illitterati soni quox nihil est nomē quia. s. naturaliter ⁊ nō ad placitū significāt sicut est gemitus infirmox. ¶ Intelligendū tamē est ꝙ in eodem processu ponit duo notabilia. ℙrimū est ꝙ nō homo non est nomen. s. ꝓprie nec etiā oratio: ⁊ ideo cū nomen ei impositū sit uocatur nomē infinitū. vnde habetur ꝙ omne nomē cui est negatio ꝓposita est nomē infinitū. Et iterū habetur ꝙ negatio posita ad nomē est negatio infinitās. ¶ Secundū notabile est ꝙ catonis ⁊ catoni: ⁊ similia nō sunt nomina sed casus nominis. vnde habetur ꝙ ſm logicū nomina obliqua nō sunt nomina: quia dicit ⁊ similia ꝓ ipsis. ¶ Et si dicatur quare nō: quia nō possunt ingredi actū syllogisticū qui est in hac facultate principaliter intentus. ¶ Sed oritur difficultas si in nominis impositione ꝙfertur aliqua virtus nomini ad significādū: cum experiamur per talia nomina in nobis acquiri doctrinā uel scientiā. ¶ Dicitur autē ꝙ talis virtutis impressio nō videtur esse possibilis: cuz uolūtas nostra nō sit impressiua taliū formarū: ⁊ tamē nominis impositio fit ad placitū solius uolūtatis. ¶ Secūda dif. quomodo potest sermo gignere doctrinaz significatiuus qō nō posset si ad significandū institutus nō esset. ¶ Dicitur ꝙ istud significat per virtutem impressam in nobis ⁊ nō in uoce: dum enim uox imponitur ad significandū. aut dum docetur imposita esse relinquitur in fantasia per quam fit recordatio de eo cui ꝙponit audita ipsa uoce ⁊ sic fit doctria.

Quartus passus est ꝙ uerbū est quod significat tempus cuius nulla pars extra significat: ⁊ est semper nota eox que de altero predicant. c°. 3°. Et declarat ibidem duas particulas positas in ista diffinitione. Quarū prima est ꝙ significat tēpus qō importat nō quantū ad significatū sed quantū ad modū significādi: sicut currit significat nūc esse in pūti. Secūda est ꝙ semper eox est nota que de altero dicūtur: idest signum predicati: quia eorum que dicuntur de subiecto nl' sunt in subiecto: cuius est: inquit: ratio: quia significat per modū adiectiui illud qō denotat ⁊ per modū dependētis. ¶ Intelligēdū tamē ꝙ in sequētibus ponit quatuor notabilia. ℙrimū est ꝙ non laborat nō est uerbū sed uerbū infinitū: sicut fuit supra dictū de nomine infinito. ¶ Secūdū notabile est ꝙ curret ⁊ currebat non sunt uerba sed casus uerbi. differūt autē a uerbo quia uerbū significat presens: alia vo que cōplectuntur nō. i. preteritū ⁊ futurum. ¶ Tertiū notabile ꝙ uerba ꝑz se dicta nomia sunt: idest materialiter accepta: ut cū dicitur currit est verbum quia dicit ꝙ sic cōstituit intellectū: ⁊ qui audit quies scit. ¶ Quartū notabile est qō est nl' nō est nō est signū rei. significat antē: inquit: quandā cōpositionem quā sine extremis nō est intelligere. Et ad istius declarationē est intelligendū ꝙ in omni logicali cōplexione est tria inuenire. s. subiectū predicatuz et copulaz: ut cum dicitur homo est animal: homo est subiectū: ⁊ animal predicatū. ⁊ istud uerbū est est copula puta istox duox terminox. Et ideo dicit ꝙ eē uel nō esse nō significat rem. i. terminū aliquē in propositione sed compositionē quandā quia. s. est copula denotās cōpositionē subiecti cum predicato quā: inquit. s. compositionē non est intelligere sine compositis. i. sine cōponentibus terminis. ¶ Intelligēdum est ꝙ ex isto dicto sic intellecto eliciūtur quatuor philosophica documēta. ℙrimū est ꝙ nulla compositio potest intelligi nisi cōponentia intelligātur: quia dicit sed cōpositionem quā sine cōpositis non est intelligere: accipiēdo cōposita ꝓ cōponentibus ut fuit dictū. ¶ Secundū est ꝙ nulla oratio potest intelligi nisi termini eius intelligantur: cū oratio sit quid cōplexum: ⁊ cōplexio sit cōpositio quedā: termini quoqz sunt cōponentes ipsam complexionem. ¶ Tertiū documentū ꝙ nulla habitudo potest intelligi nisi intellectis suis extremis: quia cōpositio de qua hic loquimur est habitudo que per uerbalez copulā denotatur. ¶ Quartū documentū ꝙ nulla habitudo potest esse sine extremis: quia magis sunt separabilia ab inuicē entia in esse obiectiuali ꝙz in eē reali cum intellectus separet ea que sunt in re cōiuncta: ⁊ ideo cū habitudo non possit esse sine extremis in esse cognito ut hic habetur multo minus in eē reali. ¶ Sed oritur difficultas quia istud uerbum copulatiuum est de quo hic loquitur nō videtur includi in omni oratione de qua intendit. ¶ Dicitur ꝙ quandoqz ponitur sicut cū dicitur homo est animal: quandoqz subintelligitur ut cū dicitur homo currit sic exponend' idest homo est currens.

Quintus passus est ꝙ oratio est uox significatiua ad placitū cuius partes aliquid significant separate ut dictio non ut affirmatio. capitulo quarto. Et in sequētibus declarat duas particulas positas in diffinitione ista. ℙrima est ꝙ orationis partes significāt ut dictio non tamen syllaba nisi in cōpositis noib⁹ si separentur ut cum dicitur forex ibi rex nihil significat nisi per se sumatur. Secunda particula est ꝙ significat ad placitū quia non significat sicut ⟨instrumentū naturaliter. Et forte uocat hic instrumentū spēz per quam res naturaliter representatur ⁊ qua ad intelligēdū utitur itellectus ut instrumēto: aut forte melius instrumēta artis significāt naturaliter id ad qō sunt facta sicut apud omnes videns dolabrū percipit quod est instrumentū aptū ad scindēdū. ¶ Intelligenduz tū est ꝙ oratio sumit quadrupliciter. ℙrimo quidē ꝓ illa que est in scripto: ⁊ sic pertinet ad quartā spēz q̄litatis: qz sicut lr̄a est caracter partialis: ita syllaba totalis ⁊ sic dictio: ⁊ per ꝙsequēs oīo caracter aūt omnis est figura: sicut diceret de picta historia. ¶ Secūdo modo ꝓ illa que est in uocali uerbo: ⁊ sic pertinet ad tertiam speciem qualitatis in qua sunt que inferūt sensui passionem: ⁊ isto modo oratio est uox ⁊ uox est sonus qui est obiectuz auditus. ¶ Tertio modo ꝓ illa que est in rationali anima: ⁊ sic pertinet ad primam qualitatis speciem in qua est habitus ⁊ dispositio. Actus autem

intelligendi est dispositio quedam ad habitum ⁊ sic oratio est secundus actus rationis qui uocatur compositio ⁊ diuisio. ¶ Quarto modo pro illa que est in reali subiecto: idest in re extra: ⁊ ista non est in aliquo determinato genere: quia de rebus cuiuslibet generis formari potest. ¶ Sed cōtra istas assignationes arguitur quadrupliciter. ℙPrimo quia sicut se habet oratio sermonis ad auditū ita scripta complexio se videtur habere ad visum: ⁊ ideo sicut illa continetur sub obiecto auditus: ita ista sub obiecto visus utpote sub colore ⁊ sic nō in quarta specie qualitatis. ¶ Secūdo quia si oratio secūdo modo ⁊ primo est qualitas frustra ponitur in genere quantitatis discrete ab Ari. in predicamētis presertim cum tertia acceptio sit etiā qualitas ⁊ quarta nō in genere determinato. ¶ Tertio quia cuz tertia acceptio orationis sit principalior q̄z secunda melius debuit hic diffiniri ut diceret oratio est act⁹ rationis q̄z oratio est uor. ¶ Quarto quia oratio nō videtur esse in re extra: cū ens extra animā sufficiēter diuidatur in decem predicamēta que omnia sunt incomplexa ⁊ omnia realia incōplexa esse videtur cū cadūt sub incōplexis. ¶ Ad primū dicit q̄ non sic se habet oratio videlicet uocalis ad auditum sicut se habet scriptura ad visum: quia uariato quocūq̄z colore duz tamen figura litterarū eadē remaneat sunt littere eedem ⁊ eadē oratio. ⁊ ita forte diceretur de uoce siue sit acuta siue grauis nō tamē est magna vis. ¶ Ad secundū q̄ ponitur in quātitate discreta prout integratur ex illis sicut aceruus videtur discreta quantitas q̄z uis ei⁹ partes sint in genere substātie. ¶ Ad tertiū q̄ logica primo docet modū loquēdi: ⁊ iō circa sermonē hic uoluit Ari. negociari: conceptū mētis derelinquēs naturali philosopho. ¶ Ad quartū q̄ ueritas orationis ponitur in re subiective sicut in anima obiective: ⁊ per cōsequens idē de eius entitate. Et ideo cū dicitur q̄ omnia extrema sunt incomplexa. dicitur q̄ uerū est si accipiantur simpliciter ⁊ particulariter ⁊ singulariter utpote subiectū predicatū ⁊ habitudo. Si tamē ista accipiātur integraliter tūc est quid complexū in re ut aggregatum ut domus est quid integrale. ¶ Sed oritur dif. quare nō cōceditur ita esse oratio in rerum natura sicut in anima uel in uoce aut in scripto: cū in natura sit similis terminoz cōplexio. ¶ Dicitur autē q̄ ista ordinatio terminoz in re nō potest dici cōpositio ⁊ diuisio: quia in summe simplicibus est talis ordo sine omni distinctione reali. In alijs autē termini semper differūt realiter ⁊ ideo faciunt ueram cōpositionem ut in anima uel in uoce: ⁊ ideo ibi ponitur oratio ⁊ non in rebus.

Sextus passus est q̄ enūciatiua nō oīs oratio est sed in qua uerū uel falsum est. c°. codē. Et adiūgit q̄ nō omnis oratio est uera uel falsa ut deprecatio quedaz. i. oratio optatiua oratio est sed nō uera uel falsa. Et iterū addit q̄ cetere ab enūciatiua que. s. dicitur indicatiua apud grāmaticos relinquetur rhetorice uel poetice quia cōuenientior est ibi earū ꝓsideratio: enunciatiua vo presentis speculationis est. ¶ Intelligēdum est tamē q̄ quadruplex oratio apud grammaticos est distincta. ℙPrima dicitur indicatiua sicut cū dicitur lego: ⁊ ista significat semper uerū aut falsum quia aliquid affirmat ⁊ negat: ⁊ ideo hec uocat enūciatiua a philosopho. Secūda dicitur imperatiua: ut cum dicitur tu lege: ⁊ ista non significat ueruz aut falsum quia nihil enūciat sed precipit soluz. Tertia dicitur optatiua ut ista utinā legerē: ⁊ nec ista significat uerū aut falsum quia nihil enūciat sed solū desiderat. Quarta est subiunctiua ut si bene egeris recipies: ⁊ ista etiam nec uerum nec falsum significat q̄z non indicat sed solū subiungit. Et ideo cū sola indicatiua significet uerū aut falsum illa sola dicitur propositio. Et ꝑm hoc habetur diffinitio q̄ propositio est oratio uerū aut falsum significans. ¶ Sed orit difficultas cū preter modos quatuoz iam dictos sit modus infinitiuus apud grāmaticos quare non est enumerata oratio ifinitiua sicut subiūctiua uel optatiua. ¶ Dicitur q̄ ex uerbo ifinitiuo per se sine alio oratio fieri nequit ordinate significans: ⁊ tūc ab alio uerbo nominatur oratio sicut ista uolo currere est indicatiua. ¶ Secūda dif. quia non soluz indicatiua sed etiam subiūctiua videtur significare uerum aut falsum: cum subiunctiua sit cōditionalis: ut si bene egeris recipies: ⁊ omnis conditionalis aut est uera aut falsa. ¶ Dicitur q̄ tota conditionalis cōstat ex subiunctiua ⁊ indicatiua et ratione posterioris non prioris est uera aut falsa.

Septimus passus est q̄ est vna oratio prima enūciatiua affirmatio deinde ⁊ negatio. Allie vo coniūctione vna. c°. codē. Et ponit ibidē quatuor notabilia circa istum passum. ¶ ℙPrimuz est q̄ necesse est omnē enunciatiuā orationē ex uerbo esse uel ex casu uerbi. Et istius ratio est quia indicatio non pōt fieri nisi per uerbū. ¶ Secundū notabile est q̄ diffinitio uel ratio hominis nō est oratio enūciatiua quia nihil enunciat nisi addatur ei uerbū. ⁊ ideo concludit q̄ vnū est. i. incomplexum animal gressibile bipes quod significat hominis diffinitionē: dicit tamen q̄ istud pertinet ad aliud negociū. ¶ Tertiū notabile q̄ est vna oratio enunciatiua que vnū de vno significat uel cōiunctione vna: plures autē que plura ⁊ nō vnuz in cōiunctione. ¶ Quartum notabile q̄ affirmatio est enunciatio alicuius de aliquo: negatio vo alicuius ab aliquo. ¶ Sed orit difficultas que differentia est inter propositionē in qua vnū de vno et illam que hic dicitur cōiunctione vna. ¶ Dicit autem q̄ prima videtur esse. cathegorica quia habet vnicū subiectum ⁊ vnicum predicatū: ⁊ secunda videtur esse ypothetica quia in ea coniungūtur due cathegorice: ⁊ ideo cōiunctione vna. ¶ Secunda difficultas que est differentia inter orationem que est vna ⁊ plures sicut ponit in tertio notabili. ¶ Dicitur q̄ vna est illa que habet terminos simplices: et plures ecōuerso que habet terminos multiplices: utpote equiuocos. ¶ Tertia difficultas quare dicit affirmationem esse de aliquo ⁊ negationem ab aliquo. ¶ Dicitur q̄ in primo subintelligitur attributio predicati ⁊ in secundo remotio: quia in affirmatiua predicatum attribuitur subiecto ⁊ in negatiua removetur a subiecto. ¶ Quarta difficultas si propositionis diuisio in affirmatiuā ⁊ negatiuā est essentialis. ¶ Dicunt q̄ non quia affirmatio ⁊ negatio non pertinet ad propositionis quiditatem sed ad qualitatem cum queritur qualis est ista. ¶ Istud tamen non ualet quia opposita semper oportet esse quiditatiue distincta: ista autem sunt cōtradictorie opposita ut patebit que est oppositio summa.

Expliciunt ℙpassus francisci de Mayronis feliciter.

¶ Questiones famosissimi doctoris Antonij Andree de tribus principijs rerum naturalium.

Um secundum doctrinã Ari. in plerisq; locis ex noticia pncipioꝝ videat noticia cuiuscũq; rei essentialiter depẽdere: Iccirco ad hñdũ citius ⁊ pfectius scientiã philosophie naturalis: de pncipijs nature intendo deo duce aliqua disputare quãtũ parvitati mei ingenij nũc occurrit. Verũ qa de subiecto scie oportet aliqd pus cognoscere. s. qd est. ⁊ q; est. ex p° posterioꝝ. ob hãc causam antecẽdã accedã ad id qđ pncipaliter hic intẽdo: vnã qõnez de subiecto naturalis scietie disputabo. ⁊ est. ¶ Utruz mobilitas sit formalis rõ subiectiua primi subiecti philosophie naturalis. Videt q; sic. Illã eodẽres distinguit formaliter ab alio. Illo ꝓstituit in eẽ. Eadez enim sunt pncipia distinctiua ⁊ essentiatiua. Sed primũ subiectũ philosophie naturalis distiguit per eẽ mobile formaliter a ꝯbiectis aliarũ sciarũ. ergo per eẽ mobile ꝓstituit formaliter in eẽ subiecti. mior est euidẽs ex 6° metaphysice. ubi Ari. separat physicã a methaphysica ⁊ mathematica. eo q; naturalia sũt mobilia hñtia in se pncipiũ mot⁹ ⁊ quietis. Ibi etiã vult q; si oia entia eẽnt mobilia philosophia naturalis eẽt pma philosophia. ¶ Cõfirmat rõ. q; Ari. p° physicoꝝ ait q; ponẽtes vnũ pncipiũ ĩmobile loquebant nõ naturaliter de natura. ait enim sic. ⁊ si vnũ s. sit principiũ: aut ĩmobile sicut dicit ꝑmenides ⁊ Melissus. Aut mobile motũ sicut dicũt physici. i. naturaliter loquẽtes. ⁊ sequit. id quidẽ igit si vnũ ⁊ ĩmobile sit qđ est intẽdere: nõ de natura est intẽdere vñ ibidẽ dicit ꝓtra tales disputare nõ ptinere ad naturalẽ. Sed ista nõ valerẽt si mobilitas nõ eẽt ratio formalis subiecti naturalis. ¶ Cõfirmat etiã. quia Ari. ⁊ coiter oẽs sequẽtes eũ: dicũt q; naturalis agit de corpore mobili inquãtũ mobile. ita q; ly inq̃tuz videt reduplicare rõnẽ formalẽ subiectiuaz. ¶ Ꝺ. nõ repugnat alicui scie ꝯsiderare ea que nõ subterfugiũt eius formalẽ rõnẽ subiectiuã. Si ergo mobilitas nõ eẽt formalis rõ subiectiua philosophie naturalis ipsa poterit ꝯsiderare ĩmobilia. qđ est ꝓtra Aristo. 2° physicoꝝ. ⁊ pmo de generatiõe. ubi vult q; ꝯsideratio naturalis nõ se extẽdit ad immobilia que. s. mouẽt nõ mota. ¶ Ꝺ. ⁊ est quasi idẽ. illa videt esse formalis rõ subiectiua primi subiecti scie naturalis sub qua reducunt ad pmũ subiectũ philosophie naturalis oia determinata in illa scietia. Sed mobilitas est huiusmodi ut est euidẽs ex pdictis ergo ⁊c. ¶ Cõtra illud. nõ põt eẽ formalis rõ alicuius subiecti scibilis per qđ ipsum subiectũ ꝓstituit in esse oppositio scibili. Sz mobilitas est huiusmodi ergo ⁊c. maior est euidẽs. minor ꝓbat. q; per mobilitatẽ cõstituit res in eẽ fluxibili ⁊ accidẽtali ⁊ ptingẽti. Scia aũt est de manẽtib⁹ ⁊ necessarijs. ergo ⁊c. ¶ Ꝺ. ois formalis rõ subiectiua est adequata subiecto. q; non excedit: nec excedit. Sed mobilitas non est rõ adequata pmo subiecto philosophie naturalis ergo ⁊c. minor patet ex primo physicoꝝ. ubi Ari. ait. Nobis aũt subiciãtur que sunt nature: aut oia: aut quedam moueri. per qđ dat ĩtelligere q; quedã naturalia nõ mouent. ⁊ per ꝯsequẽs subiectũ naturale excedit rõnẽ mobilitatis. ¶ Ꝺ. ois rõ formalis subiectiua videt facere vnũ per se cũ subiecto cuius est. Sz mobilitas nõ põt facere vnũ per se cũ subiecto philosophie naturalis. ergo ⁊c. minor est euidẽs. q; ex duobus existẽtibus in diversis pdicamẽtis nõ fit vnum per se. ex 5° methaphysice. Subiectũ aũt huius scientie est de genere substãtie. Sed mobilitas cuz sit quedã passio est de genere accidẽtis. ¶ Ꝺ. qđ tollit a subiecto scibili rõnẽ actiui seu motiui ⁊ mensurati ui nõ põt eẽ eius formalis rõ subiectiua. Subiectuz enim seu obiectũ scibile habet rõnẽ motiui ⁊ mẽsuratiui. ex 5° methaphysice. Sed mobilitas est huiusmodi. ergo ⁊c. minor ꝓbat. q; mobilitas videtur dicere respectũ quendã. Respect⁹ aũt nõ est forma actiua. nec per ꝯsequẽs motiua seu mẽsuratiua.

Respondeo in ista questione.

sic ꝓcedã. ¶ Primo ad euidentiã tituli aliqua premittẽtur. ¶ Secũdo ad improbationẽ quarundaz opinionũ ꝯclusiones alique adducent. ¶ Tertio ad solutionẽ. q. videndã aliqua ꝓbabilia cõcludentur. ¶ Quantũ ad primũ est sciendũ. ꝑmo q; cũ queritur vtrũ mobilitas ⁊c. ly mobilitas põt supponere vel pro motu aptitudinaliter sumpto. vel actualiter sũpto. Si ꝑmo modo: sic dico quatuor dicta. ¶ Primo q; mobilitas formaliter est respect⁹ sicut ⁊ quelibet alia aptitudo. ꝓbat. q; eẽ eius qđ habet istã aptitudinẽ est ad aliud. ꝓbat. mobile dicit qđ est aptuz natũ moueri ⁊ nõ mouet. ex 5° physicorum. ¶ Secũdo q; mobilitas sic accepta est ꝓpria passio ꝙuertibilis cũ subiecto philosophie naturalis. hoc ꝓbat tũ discurrẽdo inductive. q; quicquid claudit per se sub ꝯsideratione naturalis: vl' mouet: vel est aptum natũ moueri. tũ q; ĩmobilia transcẽdũt ꝯsiderationẽ naturalis philosophi ex 7co physicoꝝ. ¶ Tertio q; mobilitas sic accepta nõ distinguitur realiter ab eo cuius est passio. ꝓbat. q; nulla ꝓpria passio distinguitur realiter a subiecto. cũ eius actualis separatio includat ꝯdictionẽ. ponere enim hoiem nõ risibilez est ponere hominem nõ hoiez. Tũ ex significatione nois. illud enim dicit mobile qđ ipsuz seipso ⁊ nullo alio est aptũ natũ moueri. ¶ Quarto q; mobilitas sic accepta distinguit formaliter ⁊ quiditative ab eo cui⁹ est passio. ꝓbatio. illa dicũtur distingui formaliter ⁊ quiditative quoꝝ vnũ nõ includit in ꝯceptu alterius in ꝑmo modo dicẽdi per se. Sz respect⁹ nõ includit isto modo in ꝯceptu alicuius absoluti vel illius cui⁹ est. ergo cũ mobilitas sit respect⁹ ex ꝑmo dicto: sequitur q; distinguit formaliter ab eo cuius est respect⁹ ⁊ passio. ¶ Si aũt mobilitas sumat secũdo modo. s. pro motu actuali sic dico dicta quatuor corrñdentia quatuor supradictis. ꝑmũ dictũ est. q; mot⁹ generaliter sumpt⁹ nec est formaliter respect⁹. nec formaliter absolut⁹. Sz spãliter sumpt⁹ aliqñ est forma respectiua aliqñ absoluta. Credo enim ⁊ teneo q; motus realiter nõ differt a forma ad quã est. Sm q; expls se vult Cõmẽ. 3° physicoꝝ. vbi dicit de motu duas eẽ opiones. s. vel q; sit fluxus forme. vel forma fluẽs. ꝑma ingt est famosior. Sz secũda est verior. Quo supposito statim patet qđ dicit. q; mot⁹ ad substãtiam ad quantitatẽ ⁊ ad qualitatẽ est formaliter aliqd absolutũ cũ forme ad quas est sint absolute. a quib⁹ realiter nõ differt. ex supposito. Mot⁹ aũt ad ubi est formaliter respectiuus ꝓpter eandẽ rõnẽ q; ipsum ubi est formaliter respect⁹. Mot⁹ aũt sumpt⁹ coiter nec est hoc nec illud cũ abstrahat ab utroq;. ¶ Sz ꝓtra suppositũ instat duplíciter. Primo q; successiua ⁊ pmanẽs videntur realiter distingui cũ sint distincte spẽs

quātitatis. Sz motus est de genere successiuorū. forma aūt ad quā est. est de genere pmanentiū. ergo ꝛc. ¶ P̄. motꝰ est actꝰ entis in potētia. ex 3° phy. Sed forma terminās motū nō est actꝰ entis in potētia: sz entis in actu. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat qꝛ ipossibile est illa eē eadē realiter quoꝝ vno cessante ꝛ corrupto: aliud manet. aliter idē simul eēt ꝛ nō eēt. qđ est oppositū pmi pncipij. Sz terminato motu ꝛ corrupto manet forma acquisita. habitibꝰ enim pñtibꝰ cessat motus. ut ait Coñ. ꝛ Arī. pmo de generatiōe. ergo ꝛc.

Respōdeo ad cuius euidentiā

est sciēdū. qꝫ lz forma fluēs ꝛ ut in motu sit eadē realiter cū seipsa ut terminat motū differāt tñ dupliciter. pmo sicut pfectū ꝛ impfectū. formā enim ut est motꝰ dicit formā incōpletā: ut aūt est terminꝰ motus dicit formā cōpletā. ¶ Scđo differūt qꝛ forma fluēs siue motꝰ icludit quēdā respectū ad ulteriorē pfectionē. ideo enim dicitur fluēs. ut aūt est terminꝰ motꝰ illū huiusmodi respectū nō icludit. pma autem differētia nō tollit idētitatē realē. qꝛ pfectū ꝛ impfectū nō diuersificāt rē qñ respectu eiusdē sumunt. Nō enim videt ꝓcedēdū qꝫ albedo remissa differat realiter a seipsa intēsa. Secūda etiā nō ipedit. qꝛ nullꝰ respectꝰ separabilis a re uariat naturā ipsīus rei. Sz iste respectꝰ seu ordo est quidā respectus ꝛ separabilis a forma impfecta fluēte. ut patet. ergo ꝛc. ¶ Tūc ad pmū qñ arguit nego maiorē si vlt intelligit. sicut enī ꝓtinuū ꝛ discretū nō dicūt diuersas spēs quātitatis cū vnū ꝛ multa nō differāt nisi sicut albū ꝛ alba. ex 5° metha. albū aūt ꝛ alba certū est qꝫ nō distinguūtur specifice. sic dico de successiuo ꝛ pmanenti. qꝛ ei dē rei ꝓuenire pñt aliter ꝛ aliter sumpte. ¶ Contra Arī. in p̄dicamētis distinguit q̄ntitatē in ꝓtinuā ꝛ discretā in successiuā ꝛ pmanentē. ¶ P̄. tps qđ est qđ successiuū cū pmanēte erit idē. ¶ Ad pmū dicitur coīter ꝛ bñ qꝫ illa diuisio nō est generis in spēs. Sed in quosdā modos accipiēdi q̄ntitatē magis usitatos ¶ Ad secūdū dico qꝫ tps est idē realiter ipsi motui. lz formaliter ab eo distinguat ut exposui 4° phy. Sic ergo loquēdū est de tpe sicut de motu. Motꝰ aūt celi cuius est tps passio est idē ipsi ubi fluēti. qđ quidez ubi eēt pmanēs si motꝰ celi cessaret. ¶ Ad illud qđ secūdo arguit qꝫ motꝰ est actꝰ entis ꝛc. dcr maior. et hoc modo ꝓcedo qꝫ forma imperfecta ꝛ ut fluēs est actus entis in potētia ꝓpter illū ordinē quez icludit ad ulteriorē pfectionē formę ꝛ illa eadē forma ut cōpleta ꝛ nō fluēs sed terminās motū est actꝰ entis in actu. ꝓpter qđ tūc nō habet rōnē motus. Sed talis diuersitas nō arguit distinctionē realē ut patet ex p̄dictis. ¶ Ad illā ꝓfirmationē cōcedo maiorē. ꝛ ad minorē dico qꝫ habitibꝰ pñtibus cessat motꝰ nō quo ad suū reale eē ꝓprie entitatis. cū in termio ad quez hēat suā pfectionē. ꝓpter qđ quies in termio ad quē nō opponit motui. ex 5° phy. sed cessat quo ad illud fluere ꝛ quo ad illū ordinē ad ulteriorē pfectionem quā prius icludebat. qđ nō est aliud dicere nisi qꝫ motus cessat quātū ad illud qđ in eo est impfectionis. ꝛ remanet q̄ntū ad illud qđ est pfectionis in eo. ꝛ hoc nō arguit diuersitatē realē sz potiꝰ idētitatē. ¶ Secūdū dictū est. qꝫ mobilitas accepta pro motu actuali nō est ꝓpria passio primi subiecti philosophie naturalis. ꝛ hoc pbo sic. Nulla ꝓpria passio est separabilis a subiecto. Sz motꝰ actualiter sumptꝰ est separabilis a subiecto phie naturalis. ergo ꝛc. maior est euidēs. pbat minor. tū qꝛ nō ola naturalia semꝑ moueūtur. sz sunt aliq̄ que aliq̄n mouent ꝛ aliq̄n nō mouēntur sed quiescūt. ex 8° phy. Tū qꝛ nō solū natura est ꝓncipiū motus sed etiā quietis. ex 2° phy. ¶ Tertiū dictū est. qꝫ mobilitas accepta pro motu actuali est differēs realiter a subiecto cuius est. pbatur. Illa quoꝝ mutua separatio est possībilis sine ꝺdictiōe sunt per se ꝛ necessario realiter distincta. Sed subiectū motus ꝛ ipse motꝰ sunt huiusmodi. ergo ꝛc. maior est euidēs. qꝛ si nō: da oppositū. ꝛ sequit qꝫ facta tali separatione idē distabit a seipso ꝛ simul erit ꝛ nō erit. minor patet ex secūdo dicto. ¶ Quartū dictum est. qꝫ mobilitas sic accepta distinguit formaliter et quiditatiue ab eo cuius est. ꝛ hoc est quasi notum per se. Nā distinctio realis arguit distinctionē formalē sicut maior distinctio arguit bñ ꝛ ponit minorē. Si ergo motus ꝛ subiectū distinguūtur realiter ergo et formaliter. ¶ Notandū tñ qꝫ lz mobilitas possit accipi duobus modis p̄dictis tñ qō videtur de ea principaliter querere accepta primo modo.

Ulterius quantum ad hunc articulū

sciēdū est qꝫ qꝛ in titulo ponit. utrū mobilitas sit formalis rō subiectiua qꝫ in subiecto primo cuiuslibet scie est duo ꝓsiderare. s. aliqd formale ꝛ aliqd substratum ꝛ materiale. vbi gra. Si deus sub ppria rōne deitatis est primū subiectū in scia diuina lz deus tenet quasi materiale ꝛ substratū. ꝛ lz rō deitatis quasi formale. ¶ Itē si ens inq̄ntū ens est primū subiectū metha. lz ens est materiale ꝛ substratū. ꝛ lz in quātū ens reduplicat rōnē formalē subiectinā. Similiter intelligēdū est in alijs sciētijs. ¶ Notandū autē est qꝫ lz qō ista principaliter videat querere de formali rōne subiecti philosophie naturalis: tñ ertē di pōt tā ad formale q̄ ad substratuz seu materiale. ¶ Ulterius notandū tertio qꝛ in titulo ponit primi subiecti ut intelligat quid dicit per nomē primi subiecti. de subiecto primo primitate adequationis assignō talē rōnē. ¶ Primū subiectū scie est qđ habet ꝓceptū quiditatiuū nō iclusuz vtualiter in aliquo priori ad illā sciam ptinēte. primo notū. sz ppriā formalē rōnē ꝛ absolutā: vtualiter primo ptinēs notitiā oium vitatū: adequatū toti illi scie cuius est subiectuz. ¶ Ponit primo qꝫ hēat ꝓceptū quiditatiuū. i. entitatiuū. pbat. Tū qꝛ de nō ente nō est scia. Tū qꝛ si illud primū subiectuz hēat partes subiectiuas est de eis p̄dicabile in quid. qđ nō eēt si ꝓceptū quiditatium nō hēret. ¶ Ponit secūdo nō iclusum vtualiter ꝛc. pbatio huius in eēntialiter ordinatis oportet stare ad aliqđ simpliciter primū in illo ordine. sed iter ꝓsiderata in scia est ordo eēntialis sm ordinē cognitionis. ergo necesse est ibi stare ad aliqđ simpliciter primū primo notū. ꝛ per ꝓsequēs nō iclusuz vtualiter in aliquo priori ad illā sciam ptinēte. illud dico esse primū subiectū. maior est euidēs. ꝛ minor ostendit. qꝛ in ꝓsideratis in scia est eēntialis ordo ꝓclusionuz ad ꝓncipia. ꝛ mediatoꝝ ad imediata. ꝛ imediatoꝝ ad terminos ꝓprios. qꝛ principia cōgscimus inquātū terminos cōgscimus. Itē terminus p̄dicatꝰ essentialiter ordinat ad terminū subiectū. qꝛ ab eo essentialiter dependet cū hēat causam sui eē ꝛ sue cognitionis in subiecto. vñ ista resolutio stat ad subiectū. cū ergo sic ordinate se p̄supponāt cōsiderata in scia: patet ꝛ talia eē ordinē eēntialē. ¶ Ponit tertio prio notū: de subiecto enim habetur duplex p̄cognitio. qa est. ꝛ quid est. ex primo posterioꝝ. ¶ Ponit quarto sm ppriā ꝛ formalē rōnē ꝛ absolutā. Dico ppriā. qꝛ si per

si per rõnẽ alterius iã eẽt inclusum vtualiter in noticia alterius. qõ eẽt ꝓtra secũdã ꝓditionẽ dictã. Dico formalẽ. qr formalitas rei est ꝑma rõ cogñscẽdi rẽ. Dico absolutã. qr rõ respectiua ꝑsupponit rõnẽ absolutã. ꝛ iõ si subiectũ scie eẽt notũ ſm rõnẽ respectiuã iã eẽt vtualiter ꝓtẽtũ in aliquo ꝓpoſito ad illã sciaz ꝓtinẽte. tũ qr subiectũ scie est terminatiuũ. ꝛ mẽsuratiuũ. ac vtualiter ꝓtẽtiuũ scie cuius est. Sed ista nõ cõpetũt rõni respectiue. ergo ꝛc. ¶ Ponit qnto vtualiter ꝑmo ꝓtinẽs noticiã oĩum vitatũ. Expono primo quid est virtualiter continere. ꝛ quid primo virtualiter continere. Illud virtualiter continere dicitur aliqd: qõ sua vtute potest aliqd ponere in ẽe: siue in eẽ existẽtie ꝛ nature. siue in eẽ cognito. ꝛ hoc duplici modo subiectũ ꝓtinet vtualiter oẽs vitates scibiles in illa scia cuius est subiectũ. Mã subiectũ sic cõtinet ꝑdicatũ ꝛ per ꝓsequẽs vitatẽ ꝑmi ꝑncipij cõpleri ex subiecto ꝛ ꝑdicato. ꝑncipiũ aũt imediatũ sic cõtinet mediatũ. ꝛ vniuersaliter principia demõstrationis ꝓtinẽt vtualiter hoc duplici modo ꝓclusiões demõstrabiles. qr sua vtute ponũt eas tam in eẽ nature q̃z in eẽ noticie. Scõo expono quid sit primo vtualiter cõtinere. Illud aũt dicit primũ qõ ab alio nõ dependet. ergo illud dicit primo ꝓtinere qõ in ꝓtinẽdo ab alio nõ depẽdet. Erẽplũ ysocheles ꝛ etiã triãgulus ꝓtinet vtualiter hãc passionẽ que est hẽ tres angulos. sed ysochel nõ ꝑ°. qr illã ꝓtinẽtiã hz a triãgulo in cui⁹ vtute ꝛ rõne ꝓtinet ipz hẽ tres. Triãgulus aũt ꝓtinet ꝑ° qr in rõne ꝓpria ꝛ non alterius cõtinet dictã passionez: illõ ergo ꝑmo cõtinet aliqd qõ circũscripto quocũqz alio ipo solo posito ipm cõtinet illud: ꝛ oĩa alia continẽt per rõnem ei⁹. tũc ꝓbo illã quintã cõditionem sic. oĩs effectus adequat⁹ continet ꝑmo virtualiter a sua causa adequata. Sed quecũqz sciẽtia est effectus adequat⁹ sui ꝑmi obiecti seu subiecti. ergo ꝛc. maior est euidens. qr da oppositũ ꝑdicati sequit oppositũ subiecti. ſ. q nõ erit effect⁹ adequat⁹ illius cause. minor patet. qr subiectũ est causa sciẽtie. Si ergo est subiectũ primũ. i. adequatũ: est causa adequata. ¶ Confirmat qr dicit ꝑmo qõ est ſm q ipm ꝛ de oĩ. ꝛ per se. ex ꝑmo posteriorũ. Hoc aũt est esse adequatũ qõ est per se. ꝛ de oĩ. ꝛ ſm q ipz. subiectuz ergo est causa adequata sciẽtie cui⁹ est subiectũ ꝑmũ. ¶ Ponit sexto adequatũ toti illi sciẽtie cui⁹ est subiectũ qr oĩa determinata in sciẽtia reducunt ad subiectũ primũ ꝛ ad ipz oĩa habẽt attributionẽ. Mã vel sunt partes subiecti itegrales seu eẽntiales. vel sunt partes subiectiue. vel sunt passiones ei⁹. vel effect⁹ ei⁹ aliquo mõ. vel sunt negatiões. vel ꝓuationes. vel vie quedã. puta generatiões. vel corruptiões. vl' dispositiones. hoc expresse dicit Ari. 4° metha. c. ꝑmo. ponẽdo exemplũ de sano. ¶ Notãdũ aũt q iste sex cõditiones dicte cõpetunt subiecto ꝑmo per suam formalẽ rõnez. vnũqõqz enim per suã rõnez formalẽ conceptũ habet quiditatiuũ nõ iclusum in alio virtualr. per suã etiã rõnez formalẽ est cognoscibile primo ſm suã rationẽ ꝓpriaz ꝛ absolutã: ꝛ ꝑmo virtualiter ꝓtentiuũ alioz. modo ꝑpoſito. ꝛ hoc cõsequẽter arguit subiectũ illud eẽ adequatũ sciẽtie cui⁹ est subiectũ primũ. hoc de primo ꝛc.

Quãtum ad secundum principale.

Sit ista ꝑma cõclusio. ens sub quacunqz rõne formali acceptũ non põt eẽ materiale seu subſtratũ ꝑmi ſbiecti philosophie naturalis. hãc ꝓbo. Tũ auctoritate Aris. 4° methaphy. c. ꝑ°. Est ĩgt scia q̃dã que speculat ens inquãtũ ens. ꝛ que huic insunt ſm se ꝑmo methaphysice. sequit: aliarũ eni nulla itẽdit vniuersaliter de ente inq̃stũ ens: uerũ partẽ eius abscidentes aliquã circa hãc speculant. accidẽs. uelut sciarũ metha. vult ergo dicere q̃ sola metha. ꝓsiderat ens inq̃stũ ens. Alie aũt scie particulares non. ſz accipiunt ꝓ subiecto aliquã partẽ subiectiuã. puta quãtitatẽ uel subſtãtiã ꝛc. ita q̃ nulla accipit ꝓ subiecto ipsum ens: accipet aũt si ens eẽt substratũ ꝑmi subiecti in aliqua scia. ¶ Tũ etiã rõne sit ipsũ ens a. rõ aũt formalis quecũqz sit. b. aut ergo ipsum. b. est eque cõe ꝛ equalis ambit⁹ cũ. a. aut nõ sed ꝑhibit ipm a. Si des ꝑmum tũc phy. naturalis eẽt eque cois ꝛ transcẽdẽs sicut metha. qõ nullus philosophãtiũ diceret. Si des ſm q̃. b. fit rõ ꝑhẽs ipsum a. ul'. b. erit differẽtia uel quasi differẽtia: nõ curo ꝓ nunc: accidẽtalis ipsi. a. uel erit differẽtia per se. si dicas q̃. b. est accidẽtale ipsi. a. ergo philosophia erit subalternata ipi metha. sic patet in musica respectu arismetrice ꝛ in pspectiua respectu geometrie. Sz hoc est falsum ꝛ ꝓtra Ari. 6° metha. ¶ Itẽ. b. cũ. a. facerent vnũ per accidẽs. Sed de ente per accidẽs nõ est aliqua scia. er 6° metha. Si dicas q̃. b. est differẽtia ul' quasi differẽtia per se ipsius. a. vbi gra. sit hoc q̃ dico eẽ per se. tũc idẽ est dicere. a. inq̃stũ. b. est ſbiectũ sicut dicere q̃ ens per se est subiectũ. Sz ens per se est idẽ q̃ subſtãtia. ergo dicere q̃. a. inq̃stũ. b. ul' ens per se est subiectũ est dicere q̃ subſtãtia est subiectũ quare nõ oportet dicere q̃ ens ſz q̃ subſtãtia est substratũ ꝛ subiectuz philosophie naturalis ꝛ sic habet ꝑpoſitũ. ¶ Cõfirmat qr aliter esset facile assignare substratũ subiecti in qualibet scia. vbi gra. q̃ ens visuale sit subiectũ in pspectiua: ꝛ ens sonoz in musica. ꝛ sic de alijs qõ tñ videt iproprie ꝛ incõueniẽter dictũ. ¶ Ex his ꝓcludo correlarie q̃ opinio thomistarũ ponẽs q̃ ens mobile est subiectuz philosophie naturalis est falsa ꝛ irrationabilis.

Sz ꝓtra istã ꝓclusionẽ arguit.

Quia Ari. sexto metha. ait sic. Quare si ois scia aut actiua aut factiua aut theorica: ꝓbica quedã theorica est. sed theorica circa tale ens qõ est possibile moueri. auctoritas videt eẽ expssa. Idẽ videt Ari. dicere 3°. metha. ubi arguit q̃ de ꝑncipijs nõ ꝓtinet cõsiderare nisi ad metha. ¶ Rñdeo. nõ est faciẽda vis in dictis Ari. in ꝓposito: cũ alibi negare hoc videatur: ut inferius ostendã. ¶ Dico ergo q̃ nõ est intẽtio sua q̃ ibi sumat ens ꝓprie ꝓ subſtrato primi ſbiecti phy. Sed per ly. ens mobile circũloquit aliqd inferius. puta subſtantiã naturalez uel aliqõ simile. ¶ Secũda cõclusio sit ista. Corpus sub quacũqz rõne formali acceptũ nõ põt eẽ materiale seu subſtratũ primi subiecti philosophie naturalis. ¶ Hãc cõclusionẽ ꝓbãt quidã sic. Dẽ subſtratũ primi subiecti est adequatũ ꝛ ꝙuertibile cũ sua rõne formali subiectiua. Sed corpus nõ est adequatũ cum mobilitate que est formalis rõ subiecti phy. ergo ꝛc. maior etidẽs videt q̃ subiectũ videt ꝓtinere oĩa illa in qb⁹ illa formalis rõ reseruat qõ nõ eẽt nisi eẽt cõuertibile cũ illa formali rõne. minor ꝓbat. qr mobilitas est in plus q̃z corpus. Mã aliqua ẽ corporalia. puta angeli sunt mobiles. Sz ista ratio nõ ualet. Tum qr maior habet falsitatẽ ſaltẽ in sciẽtijs subalternis. Visualitas enim nõ est ꝙuertibilis cũ lĩa. nec sonoritas cũ numero. ꝛ tñ visualitas videt formalis rõ subiectiua in pspectiua. ꝛ sonoritas in musica. Tũ qr minor

ad H.

supponit vnū falsum. s. q mobilitas sit formalis rō subiecti phy. ut iferius ostēdā. ¶ Probo ergo aliter ꝯclusionē sic. illud tm̄ debet poni substratū in sciētia naturali ad qđ sumptū cū sua formali rōne subiectina hm̄t attributionē, oia considerata in scia naturali. Sz ad corpus sub quacūq rōne formali sumptū nō hm̄t attributionē per se ꝯsiderata in scia naturali. ergo ꝛc. maior est euidēs ex p̄mo articulo. minor ꝓbat q: oia mobilia sunt per se de ꝯsideratione naturali. Cū mobilitas sit passio ꝙuertibilis cū p̄mo subiecto phy. Sz alique substātie icorporee sunt mobiles. ut nūc suppono. puta angeli. ergo de angelis utrūt mobiles considerat naturalis. Tūc ultra. Sz tm̄ substā tie icorporee nō hm̄t aliquā attributionē ad corpus. Tū q: nobilius nō reducit per attributionē ad igbilius nec ab ipso pōt v̄tualiter ꝓtineri. Tū discurrendo. q: nō hm̄t reductionē ut partes subiectiue uel integrales. nec ut passiones ꝛc. ergo corpus nō pōt poni tale substratū p̄mi subiecti philosophie natural' ꝛc. ¶ Sz qđ ad Ari. qui in plurib⁹ locis ꝛ spāliter in 8° phy. dicit q oē qđ mouet oportet eē corpus ꝛ ꝓtinuum. vn̄ in 6° phy. ꝓbat q oē qđ mouet est partibile. ita q partim est in termino a quo ꝛ partim est in termino ad quē. ꝛ ibidē iurta finē ꝓbat nullū idiuisibile posse moueri per se. ꝛ alibi frequēter de hoc. videt ergo ꝑm hoc q mobilitas sit ꝙuertibilis cū corpore. quare rō p̄dicta nō icludit. ¶ Rūdeo. phy. errat circa hanc materiā. sicut enim apparet in 12° metha. ipse opinat⁹ est ut videt ibi itelligētias eē quosdā deos ita q posuit ꝯsiderationē eē qđdā necesse eē ꝛ purū actū nullā hm̄tē potētialitatē. hoc aūt añcedēte posito necessario sequit hoc ꝓsequēs. s. q sint imobiles ¶ Sz q: ꝑm uerā fidē ꝛ doctrinā oportet nos negare añcedēs. ergo ꝛ ꝓsequēs. posito quidē añcedente falso nimirū si sequit ꝓsequēs falsum. vno enim icōueniēti dato q multa etiā sequant nō est difficile. sicut ipsemet Ari. ait p̄mo phy. ꝓtra Melissum. vn̄ ꝯsequtū ad hoc dici pōt q philosophus tanq̄ sacrileg⁹ ibi insufficiēter ꝛ erronee tradidit scientiā naturalē Nec hoc miretur aliquis cū in multis alijs oportet nos negare ipsum puta de eternitate mundi.

Ex p̄dictis cōcludo corrolarie

sic. q opio coior que ponit corpus mobile eē subiectū philosophie naturalis est falsa ꝛ irrōnabilis. ¶ Sz ꝓtra. Illud est subiectū in aliqua scia cuius per se passiones ꝛ per ꝓpria p̄ncipia de ipso demōstrant. sed corpus mobile est huiusmodi in scia naturali. ergo ꝛc. maior videt euidēs. sz minor ꝓbat iducēdo per oēs libros naturales. Nā de corpore mobili ꝓbat moueri in tpe. eē diuisibile. eē in loco ꝛc. ¶ Rūdeo ista rō nihil ualet. vn̄ p̄mo eā reduco sic. assūpta maiori. addo minorē. Sz triangulus est huiusmodi. q: in geometria de ipso per p̄ncipia ꝓpria passiones per se demōstrant. ergo triāgulus est subiectū in scia geometrie. Sz hoc est euidēter falsum. ergo aliqua p̄missarū. nō minor patet. ergo maior que fuit tua. ¶ Ad formā dico q maior est falsa. p̄cise ut ponit intellecta. Ad hoc enī q aliqd sit subiectū p̄mū alicui⁹ scie p̄ter id qđ de ipso passiones ꝓprie demōstrent plura alia requirunt ut patet ex primo articulo. que corpori mobili ꝙuenire nequeūt. ut patet ex p̄dictis ¶ Secūda ꝯclusio sit ista. Mobilitas nō potest eē formalis rō subiectiua p̄mi subiecti philosophie naturalis. Dāc ostēdo multiplicit er. p̄mo sic. Mobilitas formaliter est respect⁹. ergo mobilitas nō est formalis rō subiectiua p̄mi subiecti philosophie natural'. añcedēs est euidēs ex primo articulo. ꝓbat duplicit er. primo sic. oīs formalis rō subiectiua est ipsi subiecto ꝓpria rō v̄tualiter ꝓtinēdi oēs v̄itates quas ꝓtinet. Est etiā sibi rō causādi ꝛ mēsurādi ipsaz scia cui⁹ est subiectā. Sz nullus respect⁹ pōt eē talis alicui subiecto. ergo respect⁹ nō pōt eē formalis rō subiectiua. maior est euidēs. Nā dicte ꝓditiones cōpetūt subiecto rōne sue formalitatis ꝓprie. sunt enī ꝓprietates ꝙueniētes forme nō materie. minor patet Nā cū respectus nō sit forma actiua ꝛ sit iperfectior q̄z forma absoluta nō pōt eē rō ꝓtinēdi. uel causandi cū nō sit actiua. nec pōt eē rō ꝓtinēdi uel mēsurandi ipsaz sciam que est forma absoluta. cū ipse respect⁹ sit impfectior. Nā mēsurare uel ꝓtiere v̄tualiter arguit pfectionē maiorē in ꝓtinēte ꝛ mēsurāte q̄z in ꝓtēto ꝛ mēsurato. Secūo eadē ꝓsequētia ꝓbat sic oīs formalis rō subiectiua facit vnū per se cuz subiecto in scia subalternāte ꝛ p̄ma. Sz absolutū ꝛ respect⁹ non faciūt vnū per se. ergo respect⁹ nō pōt eē formal' rō alicuius subiecti absoluti. Subiectū aūt phie naturalis: qcqd sit illud: est uere aliqd absolutū. maior est euidēs. q: de ente per accidēs nulla est scia prima ꝛ subalternās. Nā scia talis si sit p̄supponit scias de extremis. ꝛ iō scia subalternata si est de ente per accidēs. puta pspectiua de linea visuali. ipsa p̄supponit duas tractātes separatiz de illis duab⁹ partib⁹. Sz scia naturalis est p̄ma ꝛ nō subalternata ex 6° metb. minor patet. q: ꝓcept⁹ diuersoꝝ p̄dicamētoꝝ nō faciūt vnū ꝓceptū per se. ex 5° metha. Sz ꝓcept⁹ absolut⁹ ꝛ ꝓcept⁹ respectiuus sunt ꝓcept⁹ diuersoꝝ p̄dicamētoꝝ. ergo nō faciūt vnū per se. ¶ Rūdetur ad istā secūdā ꝓbationē q minor est falsa. Nā vnū per accidēs nō ꝓstituit nisi ex reb⁹ diuersoꝝ p̄dicamētorū. ex 5° metha. ut allegatū est. Sz respect⁹ mobilitatis cū sit idē realiter cū re mobili nō pertinet ad res diuersoꝝ p̄dicamētoꝝ. nec per ꝓsequēs faciūt vnuz per accidēs. sz per se. ¶ Cōtra. Ipsa res mobilis sit a. respectus mobilitatis sit. b. ista per se: etiā per te: sunt distincta formaliter. Impossibile est aūt. a. ꝛ. b eē idē inq̄tū sūt nō idē formaliter. Quero ergo utrū sub rōne qua nō sunt idē ꝓtineāt ad idē p̄dicamētuz uel ad diuersa. nō ad idē q: ut sunt distincta differūt sicut absolutū ꝛ respectiuū que nulli⁹ sani capitis diceret ad idē p̄dicamētū ꝓtinere. ergo ꝓtinēt ad diuersa p̄dicamēta. ꝛ sic ꝓpositū. Iz ergo in radice ꝛ fundamētaliter absolutū ꝛ respect⁹ talis sint idē ꝛ per ꝓsequēs ꝓtinēt ad idē p̄dicamētū: tm̄ sub rōne qua distincta formaliter: quem modū distinctionis inter ea tu ꝓcedis: ipossibile est ea ad idē p̄dicamētū pertinere ¶ Cōfirmat ista rō ꝛ minor istius secūde ꝓbationis q: etiā in diuinis relatio magis est idē cū eēntia absoltua q̄z aliqs respect⁹ in creaturis sit idē cū aliquo absoluto. ꝛ tm̄ ꝓcedit q relatio cū eēntia non faciunt vnū ꝓceptū per se. vn̄ ꝓcept⁹ aggregans eēntiā diuinā cū p̄nitate nō est ꝓcept⁹ vnus per se. ¶ D. ad p̄ncipalē ꝯclusionē arguo sic. Mobilitas est quedā passio primi subiecti philosophie naturalis. ergo mobilitas nō est eius formalis rō subiectiua. añcedēs est euidēs ex primo articulo. ꝓsequentiā possem ꝓbare sicut ꝛ p̄cedentē. q: passio cū formaliter sit accidens nō facit vnū per se cū illo cuius est. nec pōt eē sibi rō formalis ꝓtinēdi. Addotm̄ ꝓbationes spāles primo sic. Cognitio subiecti sub ꝓpria rōne formali subiectiua est pfectissima cognitio que pōt de subiecto haberi in illa scia cuius est subiectū. sz noticia subiecti sub rōne

sub rõne aliqua passionali seu attributali nõ est pfectissima cognitio de eo possibilis hꝫi in scia cuius est subiectuz. ergo nulla rõ passionalis seu attributalis põt cẽ formalis rõ subiectiua primi subiecti in aliq̃ scia. cũ ergo mobilitas sit quedaz rõ passionalis seu attributalis pmi subiecti philosophie naturalis. ergo ꝛc. maior est euidẽs. qz ois scia dat noticiã pfectissimã de subiecto possibilẽ hꝫi per illã sciam cuz tota scia ad noticiã pmi subiecti ordinet. Dat autez ois scia noticiã de subiecto sub rõne formali ppria subiectiua. ergo talis noticia est pfectissima. minor probat. qa cognitio eius q̃ quid est: est pfectissima ſm Arist. 7° metha. ergo cognitio subiecti sub rõne ppie quiditatis est pfectior ꝗz cognitio eius sub rõne alicuius ppꝛietatis seu passionis. quis dubitat qn cognitio hois sub rõne qua aial rõnale ⁊ mortale sit pfectior ꝗz cognitio eiusdẽ sub rõne qua risibilis? Secũdo eãdẽ ꝛclusionẽ pbo sic. prius in suo ꝓpri nõ dependet a posteriori nec quãtũ ad cẽ nec ꝗtũ ad cogſci qz da oppositũ sequit q̃ tã nõ eẽt ꝓpius ſz posterius. ſz oẽ subiectũ est ꝓpius ex natura rei sua passione sic̃ causa ꝓpior est suo effectu. ergo subiectũ ut prius passione est cogſcibile circũscripta per itellectũ ipsa passione ſz nullũ subiectũ põt cognosci sine ppria formali rõne subiectiua. ergo nulla passio põt esse formalis rõ subiectiua. minor secũdi syllogismi est euidẽs. qz id qõ est rõ formalis cognoscẽdi subiectũ uoco formalẽ rõnẽ subiectiuã. illa enim est formalis rõ qua est ſbiectũ cogſcibile ⁊ est cõtentiuũ noticie alioꝝ.

Contra istã scdam rõnem istat

Quia visualitas videt eẽ formalis rõ ſbiectiua perspectiue scie. ⁊ sonoritas musice. ⁊ sic de multis aliis sciẽtijs. ⁊ tñ visualitas est quedã passio linee. ⁊ sonoritas numeri. ¶ Rñdeo q̃ in sciẽtijs subalternis est aliter dicẽdũ ꝗz in sciẽtijs ꝑmis. eo q̃ scie subalterne ut plurimũ ꝓbãt subiectũ sciẽtie subalternãtis per aliquã differẽtiã accidẽtalẽ. Uel aliter est dicendũ q̃ visualitas nõ est formalis rõ subiectiua linee cõsiderate a pspectiua. ſz qz est passio magis nota in illa scia. iõ dicit q̃ pspectiuus agit de linea inq̃ztuz visualis. ita q̃ ly inquãtũ nõ reduplicat rõnẽ formalẽ subiectiuã ſz passionẽ ꝓuertibilẽ. Eodẽ modo dicẽdũ est de sonoritate respectu numeri musicalis.

¶ Quid ergo erit formalis rõ subiectiua pmi ⁊ secũdi? ¶ Rñdeo aliquid intrinsecũ linee uel numero determinãs illã ad visualitatẽ ⁊ illum ad sonoritatez. ¶ Sed quid est illud? ¶ Rñdeo forte est ignotum nobis nec possimus quiditates rerũ ppꝛio nomie significare. iõ dicat. b. ¶ P. ad pncipale 3° arguo sic. ppria formalis rõ subiectiua imediatius iheret primo subiecto philosophie naturalis ꝗz quecunq̃z passio demõstrabilis de ipso subiecto. ſz mobilitas non imediatius iheret pmo subiecto philosophie naturalis ꝗz quecũq̃z alia passio demõstrabilis de ipso subiecto. ergo mobilitas nõ est formalis rõ subiectiua pmi subiecti philosophie naturalis. maior est euidẽs. qz ipsa formalis rõ subiectiua est rõ vtualiter ꝓtinẽdi oẽz vitatẽ scibilẽ de subiecto. ⁊ per ꝓsequẽs ꝓsupponit oi passioni scibili de subiecto. minor declarat. qz mobilitas videt eẽ passio remota ualde. patet discurrẽdo per oia. ꝓpius enim supponit q̃ substãtia sit ꝗzta ꝗztitate determinata ꝗz q̃ sit mobilis ꝗz ꝗztitatẽ. idiuisibile eni nõ est mobile ad ꝗztitatem. ⁊ iõ ꝗztitas imediatius iheret substãtie mobili ꝗz mobilitas ad ꝗztitatez. ¶ P. substãtia naturalis prius est qualis qualitate tertie spẽi ꝗz ostẽdat mobilis ꝗz qualitatẽ. qz corpus ul' suba qualis: est subiectũ alterationis. ex ꝑmo de generatione. ⁊ z. phy. ¶ P. prius ꝗz corpus ostẽdat mobile localiter ꝓsupponit hẽre ꝓ ubi determiatũ. qõ coiter etiã ꝓsupponit ⁊ ꝗztitatẽ ⁊ qualitatẽ determinatã. qõ eni nec est ꝗztũ nec q̃le nec habet cẽ in ubi determiato nõ est mobile ꝗz locũ. qs igit debet ponere mobilitatẽ rõnẽ subiectiuã pmi ſbiecti naturalis cũ sit ei⁹ passio mltũ remota: ¶ Cõfirmat quarto ista ꝛclusio. qz ois forma uel rõ subiectiua pmi subiecti scibilis est idemõstrabil' de subiecto. ſz mobilitas nõ est idemõstrabilis de ꝑio subiecto phie natural'. ergo mobilitas nõ est formal' rõ subiectiua primi ſbiecti phie naturalis. maior est euidẽs qz ipsa est rõ vtualiter ꝓtinẽdi oẽs passiones demõstrabiles de subiecto. ergo ipsa remanet indemõstrabilis. aliter cẽt rõ demõstrãdi ⁊ ꝓtinẽdi seipsam. qõ videt absurdũ. minor apparet ex ꝓdictis. qa cũ sit passio ualde remota põt demõstrari per aliqd ꝑi⁹ de subiecto. ¶ Sz qd est illud qõ erit rõ seu mediũ ad demõstrandũ mobilitatẽ de subiecto? ¶ Respondeo forte aliqua passio ꝑior uel saltẽ formalis ratio subiecti que est ipsa quiditas subiecti.

Ex his ꝛcludo correlarie

q̃ opinio que ponit subaz finitã inq̃ztũ mobilis eẽ primũ subiectuz phie naturalis est falsa ⁊ irrõnabilis. Tũ qz ponit mobilitatẽ formalẽ rõnẽ subiectiuã. in quo dicit falsũ. sicut ⁊ oẽs opiones ꝓcedẽtes. Tũ qz dicit subaz finitã. nã ly finitã videt additio supuacua. qz si mobilis est. ergo finita. Tũ qz phyſica est scia particularis humani ꝑi⁹ inuẽta. iõ necessario determinat de ente ꝑdicamentali. Substãtia ergo que sue ꝛsiderationi subicit est pura suba ꝑdicamẽtalis. ois talis est finita. qz nullũ ifinitũ est in genere. ¶ Cõtra illã ꝛclusionẽ tertiã arguo ꝺupliciter. primo sic. Illud qõ per se ⁊ ſm q̃ ipsum ⁊ per oẽz modũ respicit ab aliqua scia est ꝑia formalitas illi⁹ scie. i. est prima rõ formalis subiectiua. Sz mobilitas est huiusmodi respectu sciẽtie naturalis ergo ꝛcẽ. maior ꝓbat. qz hic accipit primũ ut in ꝑio post. ſ. q̃ habet tres ꝛditiones. ſ. per se. ⁊ ſm q̃ ipm ⁊ oẽz modũ. i. de oi ⁊ illud est ul'e. minor habet tres partes. prima pars. ſ. q̃ sit per se. ꝓbat sic. illa formalitas que nõ per aliõ: ſz ꝓcisa ab oi alia formalitate respicit ab aliqua scia respicit per se ab illa. ſz mobilitas est huiusmodi respectu scie naturalis. ergo ꝛcẽ. Scda pars. ſ. q̃ sit ſz q̃ ipz. ꝓbat sic. ois illa formalitas ſm quã respiciunt oia in scia respicit ſz q̃ ipz. ſz mobilitas est huiusmodi in scia naturali. ergo ꝛcẽ. maior est euidẽs. ſz mior ꝓbat per Arist. 6. metha. in illa parte. qm̃ vo phyſica est circa gen⁹ qõdã ꝛcẽ. vbi ꝓbat q̃ scia naturalis est ſpeculatiua ⁊ nõ practica. nec actiua nec factiua. ubi ait sic. qz principiũ sciarũ factiuarũ est in faciẽte nõ in facto. principiũ aũt actiuarũ in agẽte nõ in eo q̃ agit. principiũ aũt mot⁹ rerũ naturaliũ est in ipsis naturalib⁹. iõ scia naturalis nõ est actiua nec factiua. ⁊ per ꝓsequẽs theorica. ita q̃ ipsa est circa determinatũ gen⁹ entis. qõ. ſ. est possibile moueri. patet ergo q̃ rõ ſm quã respiciunt entia naturalia a scia naturali est mobilitas. qz ipa scientia naturalis respicit ens ut mobile. Tertia pars minoris patet per idẽ. ¶ P. scdo arguo sic. illud est prima formalitas in aliqua scia qõ habet includi in noticia cuiuslibet scibilis in illa scia. ſz mobilitas est huiusmodi. ergo ꝛcẽ. maior est euidẽs. ſz minor ꝓbat ex. 6. metha. in illa parte ubi dicit Arist. q̃ quedam

diffiniuntur fine materia fenſibili ut mathematica quedā cū materia fenſibili ut phyſica. quoꝝ rō non pōt aſſignari ſine motu. Tūc ſic oīs noticia in qualibet ſcia icludit illō qō eſt fundamētū oīuꝫ aliarū noticiarū in illa. ſꝫ noticia diffinitiua eſt huiuſmodi. ergo ꝛc. ſꝫ noticia diffinitiua in ſciētia naturali icludit motū. ut ait Arī. ⁊ per ꝓſeqns quecūqꝫ alia. ergo ꝛc. ℂ P. ſecōo ſic. illa eſt prima formalitas in ſcia rōne cuiꝰ oīa que icludunt in ſcia ad eā dicunt ptiere. hoc patet qꝛ ad oppoſitū videt ſequi oppoſitū. ſꝫ mobilitas eſt huiuſmodi. ergo ꝛc. minoꝛ pbaꝝ per eādē rōnē quā facit Arī. 6° metha. ad pbandū qꝺ ens inqꝫtū ens ſit ſubiectū methaphyſice. qꝛ methaphyſica ꝓſiderat pncipia entis inqꝫtū ens. Dīr arguaꝝ in propoſito. qꝛ ſcia naturalis pncipia mobilis ꝓſiderat in quātū mobile. qꝛ pmo phy. agit de materia. forma. ⁊ ꝓuatione. ubi ait Coñ. qꝺ iteꝛtio philoſophi eſt ibi determiare de pncipijs nature ⁊ coꝛporis mobilis inqꝫtū mobile. qꝛ natura eſt pncipiū motꝰ ⁊ quietis. Hec ſunt rōnes cuiuſdā fideliter recitate. ℂ Rñdeo ad pmū ⁊ reduco pmo illā rōnē ſic. aſſumpta maiori addo minoꝛē ſic. ſꝫ quecūqꝫ ꝓpria paſſio ꝓuertibil cū primo ſubiecto alicuius ſcie reſpicit per ſe ⁊ ꝑꝫ qꝺ ipſum ⁊ de oī ab illa ſcia. ergo quecūqꝫ talis paſſio eſt ꝓpria formalitas ſeu formalis rō ſubiectiua ſcie. ſꝫ ꝛclusio iſta eſt ipoſſibilis. ergo aliqua p̄miſſarū. non minoꝛ. ergo maioꝛ. que fuit tua. qꝺ aūt minoꝛ non ſit falſa apparet. qꝛ oēs iſte ꝓbatiōes quas adducis cōcludūt de ꝓpria paſſione: vñ Arī. prio poſte. ubi ponit illas tres ꝛditiones de primo ſeu vniuerſali ꝑm intētionē loquit de paſſione demōſtrabili de ſubiecto. qꝺ aūt ꝛclusio ſit falſa. patet. qꝛ tūc eēnt plēs per ſe formalitates ſeu plures rōnes formales ſubiecti ue. cū eiuſdē pmi ſubiecti ſint plures tales paſſiōes Et ꝓplū. paſſiones entis ſunt bonū uerū vnū ꝛc. hoc etiā exꝑſſe dicit Arī. 5° thopi. qꝺ vnius ſubiecti ſunt plures ꝓprie paſſiones. ſiue plura ꝓpria. qō idē eſt. ⁊ tūc nō eēt vna ſcia. vnitatē enī habēt ſcia ab vnitate ſbiecti ⁊ rōnis formalis ſubiectiue. ℂ Ad formā dico qꝺ maioꝛ eſt falſa. qꝛ iſufficiēs. Ad rōnē enī formalē ſubiectiuā nō ſolū illa ſꝫ plura alia reqrunt que mobilitati ꝓuenire nō pōt ut ꝑꝫ ex ꝓdictis. ℂ Nec ſecūda cogit vñ reduco eā ſic. aſſumpta enī maioꝛe: addo minoꝛē. ſꝫ materia habet icludi in noticia cuiuſlibet ſcibilis in philoſophia naturali. ergo materia eſt pma formalitas ſeu pma rō ſubiectiua in ſcia naturali. ꝛclusio eſt euidēter falſa. ergo aliqua p̄miſſarū. nō minoꝛ qꝛ eodē modo ꝓbaꝝ ſicut tua minoꝛ. Mā ſm philoſophū quē allegas. materia ītrat diffinitionē cuiuſlibet diffinibilis in ſcia naturali. ut patet ex 2° phyſi. ⁊ 6° metha. ut tu mihi allegaſti. ergo maioꝛ tua eſt falſa. ℂ Ad formā dico ſic̄ p̄us qꝺ maioꝛ eſt falſa ⁊ iſufficiēs. qꝛ plura alia reqrunt. ℂ P. peccat rō. qꝛ ſi motꝰ icludit in diffinitione rei naturalis icludit ut additū. formalis aūt rō ſbiectiua vidēt eēntialiter icludi in quolibet diffinibili nō ut additū. quare rō magis arguit ad oppoſitū q̄ ad ꝓpoſitū. ℂ Ad tertiū ꝛceꝺo maioꝛē ſic intelligēdo qꝺ illud ſit ꝓpria rō ⁊ formalis ſubiectiua rōne cuiꝰ oīa iclusa in ſcia ad illā ſciam ptinēt. ita qꝺ illud ſit rō vtualiter ꝓtinēdi ⁊ faciat vnū ꝛceptū per ſe cū ſubiecto. aliter negāda eſt. ſꝫ tūc minoꝛ eſt falſa. qꝛ nulla paſſio ⁊ maxime reſpectiua pōt eē talis. nec ꝓbatio minoris valet. qꝛ ꝓſiderare pncipia alicuius inqꝫtū tale. non arguit illud oē pmū ſubiectū inqꝫtū tale. ita qꝺ ly inquātū reduplicat formalē rōnē ſubiectiuā. naꝫ tunc quot ſunt paſſiones ſubiecti tot eēnt formales rationes ſubiectiue. cū ſcia ꝓſideret pncipia ſubiecti inqꝫtū quelibet paſſio demōſtrabilis eſt de ipſo. nec illō qō adducis de ſerto metha. iuuat. qꝛ philoſophꝰ ibi nō itēdit ꝓbare ens inqꝫtū ens eſſe ſubiectū metha phyſice. ſꝫ qꝺ methaphyſica cōſiderat pncipia entis inqꝫtū ens. ⁊ hoc quidē uerū eſt. ſꝫ tunc nihil habes. Ait enim Arī. ſic pncipia ⁊ cauſe querunt entiū palā aūt qꝺ inqꝫtū entiū: ſꝫ qd hēs ex hoc: patet qꝺ nihil

Quātum ad tertiuꝫ principale.

Sit iſtō ꝓbabile qō ꝓſuadebo ꝓbabiliter. ſuba ſub aliqua rōne formali accepta eſt ſubſtratū primi ſubiecti philoſophie naturalis. hoc ꝓbaꝝ. Tū qꝛ ꝛprobatis p̄dictis opinionibꝰ de ſubſtrato nihil videt reſtare qō poſſit poni ſubſtratū primi ſubiecti in ſcia naturali niſi ſuba. Tū qꝛ ad ſubſtātiā pōt hīe attributionē oīa ꝓſiderata in philoſophia naturali. qꝛ oīa uel ſunt partes ſubſtātie integrales. uel ſubiectiue. uel ſunt paſſiones. uel negationes ꝛc. nec tūc pōt inſtari de angelo mobili. qꝛ utiqꝫ pōt reduci ⁊ hīe attributionē ad ſubſtātiā ſicut pars ſubiectiua. ℂ P. ſubſtantia accepta ſub rōne formali quā ſibi aſſignabo inferius. pōt habere oēs ꝛditiones ſubiecti primi ſupi enumeratas. ergo ſubſtātia eſt ponēda primum ſubſtratū primi ſubiecti philoſophie naturalis. ꝓſequētia eſt euidēs. ſꝫ antecedens apparebit ex dicendis ℂ P. ad hoc eſt auctas Arī. 6° metha. c. primo. ubi dicit ſic. qm̄ vo phyſica ſcia eſt circa genus quoddā entis. nā circa talē ſubſtātiā eſt in qua eſt principiuꝫ motꝰ ⁊ ſtatꝰ in ea. ⁊ tūc parū poſt dicit ſic. phyſica qdā theoꝛica eſt. ſꝫ theologia circa tale ens qō eſt poſſibile moueri ⁊ circa ſubſtātiā. ecce qꝺ exꝑſſe dicit qꝺ phyſica eſt circa ſubſtātiā. ℂ Secundū ꝓbabile eſt iſtō. qꝺ naturalitas eſt formalis rō ſbiectiua pmi ſbiecti philoſophie naturalis. Loco autē naturalitatē ꝓpriā ipſam quiditatē ſeu formalitatē ſubſtantie que appꝛopꝛiat ipſam ſubſtātiā ut ſit ſubiectū motꝰ ⁊ aliarū paſſionū ſubiecti ꝓprie ⁊ naturalis ⁊ ꝓuertibiliter mberētiū. ℂ Tūc arguo ſic. illud debet poni formalis rō ſubiectiua primi ſubiecti in aliqua ſcia ſm qō: ipſum eſt cognoſcibile cognitione ꝑfectiſſima poſſibili de ipſo hīi in illa ſciētia. ſꝫ naturalitas accepta ut pꝛiꝰ expoſitū eſt: eſt huiuſmodi in ſcia naturali. ergo naturalitas eſt formalis rō ſubiectiua p̄ mi ſubiecti philoſophie naturalis. maioꝛ ꝓbaꝝ. qꝺ ꝑfectiſſima noticia poſſibilis hīi in aliqua ſcia de ſbiecto eſt illa que de ipſo habeꝝ ſub ei formali rōne ſubiectiua. minoꝛ declaraꝝ per exēplū. hō enī intelligit ut aial rōnale moꝛtale. ut ſuba. ut māſuetū natura. ut nobiliſſimū aialiū. primo modo itelligit ſꝫ rōnē ꝓpriā quiditatiuā. ſecōo mō in coī. tertio mō ꝑ accidēs. qꝛ in ꝓpria paſſione. quarto mō per reſpectū ad aliud. ꝑfectiſſima aūt noticia de homie nō pōt eē in reſpectu ad aliud qꝛ iſta p̄ſupponit noticiā abſoluti. nec noticia de hoīe ſub ꝓpria rōne paſſionis eſt ꝑfectiſſima qꝛ p̄ſupponit noticiā ſbiecti. nec noticia de hoīe in vniuerſali eſt ꝑfectiſſima: qꝛ iſta eſt cōfuſa. ergo nobiliſſima cognitio de hoīe eſt ſm rōnē quiditatiuā. ita in ꝓpoſito nobiliſſima cognitio de ſubſtātia phyſica eſt illa in qua eſt ſm rōnē ꝓpriā quiditatiuā. hec rō eſt naturaľ. ℂ Confirmaꝝ. qꝛ cognitio ipſius qꝺ quidē. eſt ꝑfectiſſima. ex 7° metha. ℂ P. illud debet poni formaľ rō ſbiectiua ſubiecti in ſcia ſm qō ipſum ſubiectū eſt primo vtualiter ꝓtētium oīuꝫ vitatū illiꝰ ſcie. ⁊ habet etiā oēs alias ꝛditiones

reqſitas

reqsitas ad primũ subiectũ supi⁹ exp̃ssas: sz naturaliras est hũiusmodi in scia naturali. ergo ꝛc. maior est euidẽs. sz minor patet inducẽdo oẽs illas ꝓditiones.

Sed contra hoc instat. q: Arist. 6° metha. dic̃ q nulla alia scia a methaphysica facit ꝓsiderationẽ de ipso qqdẽ. ergo scia naturalis non põt ꝓsiderare suũ subiectũ ſm rõnẽ ꝓprie qditatis seu naturalitatis. q: hoc spectat ad pmũ phicũ. ¶ Rñdeo ad methaphysicũ nõ spectat ꝓsiderare nec cognoscere oẽs qditates in particulari sz solũ in vniuersali. vnaq̃q eni scia ꝓsiderat ꝓpriã qditatẽ sui primi subiecti. vñ Arist. pmo metha. in ꝓhemio dicit q sapiens. i. methaphysic⁹ est cog̃scẽs oia ut ptingit. Exponit q nõ oportet q cog̃scat oia in particulari sz vniuersali. cũ ergo dicit q nulla alia scia a methaphysica facit ꝓsiderationẽ de ipso qqdẽ. Dico q Arist. itelligit q nulla alia scia ꝓsiderat ens siue qqdẽ in coi nisi methaphysica. ¶ Sz de difficultate. utrũ ad methaphysicũ inq̃ntũ tal' pertineat cog̃scere oẽs qditates in particulari nõ spectat tractare nũc. sz hoc forte alꝫs.

Ex his ꝓcludo corelarie q substãtia naturalis inq̃ntũ naturalis uel substãtia phyſica inq̃ntum phyſica q idẽ est: est pmũ subiectũ ⁊ adequatũ philosophie naturalis. ⁊ sic ad qõnẽ. ¶ Ad sc̃dz cũ dicitur q eodẽ quo res distinguit ꝛc. ꝓcedo maiorẽ vniformiter assumpta. s. q eo mõ quo distinguit etiam ꝓstituit. Si eẽntialiter eẽntialiter. Si accidẽtaliter accidẽtaliter. Exẽplũ pmi. Rõnalitas distiguit hominẽ eẽntialiter ⁊ specifice ab oi alio ⁊ ꝓstituit hoiez in eẽ specifico ⁊ eẽntialiter. Exẽplũ sc̃di. Albedo distinguit albũ a nigro accidẽtaliter ⁊ ꝓstituit subiectũ in quo est in eẽ accidẽtali. q: in eẽ albo. Tũc ad mioꝛ rẽ dico q mobilitas distiguit subiectũ philosophie naturalis ab alijs subiectis nõ qditatiue sz accidẽtaliter. ⁊ iõ ꝓstituit sbiectũ in eẽ formali accidẽtali nõ qditatiuo ⁊ eẽntiali. Nã cũ mobilitas sit forma liter passio ⁊ de genere accidẽtis nõ põt distinguere nec ꝓstituere nisi accidẽtaliter. vñ dico q ista distinctio quã ponit Arist. 6° metha. inter phyſicã ⁊ alias scias per hoc q phyſica est de ente mobili nõ est ꝓpria et qditatiua distinctio. sz est forte distinctio notioꝛ qa per passionẽ notioꝛẽ. ¶ Ad pmã ꝓfirmationẽ de primo phy. dico q uerũ est phyſicũ supponere motum tanq̃ passionẽ ꝓuertibilẽ de suo subiecto. Et iõ negãtes motũ nõ loquunt naturaliter. q: negãt suppositũ ꝓpter qđ nõ merent dici philosophi naturales. nec ꝓtra eos phyſice est disputãdũ. Sz er hoc nõ hẽs q mot⁹ uel mobilitas sit formalis rõ sbiectiua. ¶ Ad sc̃dam ꝓfirmationẽ dicẽdũ. q si alicubi Arist. uel Aui. uel q cũq̃ ali⁹ dicat q phyſic⁹ ꝓsiderat mobilia inq̃ntũ mobilia uel corpus mobile. q: hoc dicit q: nõ habet notã illã rõnẽ quã habet ut est subiectũ mot⁹ sed utitur motu tanq̃ magis noto. Uel aliter. q cum dicit q phyſic⁹ ꝓsiderat mobilia inq̃ntũ mobilia. ly in q̃ntũ nõ reduplicat formalẽ rõnẽ subiectiuã sz dic̃ cõuertibilẽ passionẽ cũ ꝓprio subiecto. sicut cũ dicit hõ inq̃ntũ risibilis. Uel aliter. q: sicut dictũ est. Mobile significat aptitudinẽ ad motũ. q: aptitudo ineſt sbstantie phice seu naturali ex ꝓprijs pncipijs substãtialib⁹. ita q per istã determinationẽ inq̃ntũ. nõ ponit mot⁹ quocũq̃ sumpt⁹ ꝓpria rõ formalis sbiecti scie naturalis. sz tm̃ ꝑhibit corp⁹ seu substãtia ad ꝓsiderationẽ sui q̃ntũ ad pncipia ꝓpria inq̃ntũ pncipiat motũ. ⁊ sic excludit ꝓsideratio corporis a mathematica. q: nõ sub tali cõsideratione tractat de corpore mathe. scia. ¶ Ad sc̃dz cũ dicit q nõ repugnat alicui scie ꝛc. ꝓcedo maiorẽ ⁊ illud añcedẽs. sz nego ꝓsequẽtiã. q: sz mobilitas nõ sit formalis rõ subiectiua est tm̃ ꝓpria passio ꝓuertibilis cuz subiecto pmo scie naturalis. Et iõ qcqd subterfugit rõnez mobilitatis er ꝓsequẽti subterfugit pmũ sbiectũ philosophie naturalis. Et iõ imobilia trãscendũt sciam naturalem Sz ex hoc nõ hẽs q mobilitas sit rõ formalis subiectiua. sz sit passio ꝓuertibilis cũ illa rõne formali primi subiecti phici. ¶ Ad tertiũ cũ dicit q illa videt eẽ formalis rõ ꝛc. ꝓcedo maiorẽ cũ moderamib⁹ supradictis. sz tũc mioꝛ est euidenter falsa ut apparet er premissis.

Ad argument a pro pria parte gra ꝓclusionis ꝓcedunt. sz q: in sc̃do argumẽto videtur supponi q nõ oia naturalia sunt mobilia. ⁊ ꝓbat per illd pmo phy. Nobis aũt subiciant ꝛc. qđ si uerũ est. tũc mobilitas nõ est passio ꝓuertibilis cum sbiecto philosophie naturalis. cui⁹ oppositũ est põstẽsuz Iccirco nego illud. s. q nõ oia naturalia sint mobilia ¶ Ad philosophũ dico cũ Com̃. q ibi philosophus loquit dubitatiue. ut abstineat se ab aia rõnali. ⁊ alijs formis. de qb⁹ dubiũ est utrũ sint mobiles. ga de terra uel de partib⁹ terre ꝓpings cẽtro dubium est. utrũ moueant. Nõ enim de his philosophus ingsierat ueritatẽ qñ dixit illud uerbũ. vñ dicendũ q nullo mõ ista dubia obstãt. Alia eniz rõnalis ⁊ alie forme forte sunt mobiles per se. sicut ⁊ substãtie icorporee uel si nõ: nihilominus mobilitas est passio ꝓuertibilis cũ pmo subiecto phyſico. q: formę nõ cõtinentur per se sub primo subiecto phyſice scie sz per reductionẽ. q: sunt pncipia substãtie mobilis phyſice. Esto ergo q per se nõ moueant. mouent tm̃ per accidens ad motũ totius cuius sunt partes. sicut de aia expresse dicit Arist. primo de aia. ¶ Ad illd de terra ⁊ de partib⁹ ꝓpings cẽtro. dicẽdũ q ⁊ si nõ mouent actu pnt tm̃ moueri. nec hoc eis repugnat. Uel aliter. q si nõ mouent motu locali. pnt tm̃ moueri motu alterationis. puta a frigitate ad caliditatẽ ꝛc. sic patet in vaporib⁹ eleuatis etiã ab iferioꝛib⁹ partib⁹ terre per vtutẽ solis eis calorẽ icorporatis. ¶ Cõtra. mot⁹ localis est primus mot⁹. ita q alteratio ꝑsupponit ipm. er s⁹ phy. ergo si terra mouet motu alterationis et per ꝓsequẽs mouet motu locali. ¶ Rñdeo. sufficit q possit moueri aptitudialiter ⁊ si actu nõ moueat localiter. Uel aliter. q illud dictũ s⁹ phy. nõ itelligitur q mot⁹ localis sit primus respectu eiusdẽ mobilis ita q qcqd alteret moueat localiter. q: oppositũ dic̃ Arist. primo de generatione. c°. de augmẽto. Sz est itelligẽdũ simpliciter. s. q motũ alterationis p̃cedit mot⁹ localis in alterãte a primato alterabili. esto q alterabile maneat imobile ſm locũ. ⁊ hoc exp̃sse dicitur octauo phyſicoꝝ. ubi supra.

Expedita questione de subiecto accedo ad itẽtũ principale ubi sic ꝓcedã. ¶ Prio q̃rã de materia que actiõi naturali subicit. ¶ Sc̃o de forma que per actionẽ naturalẽ acqritur. ¶ Tertio de priuatione que in actione naturali necessario reqrit. Hec eni sunt tria principia nature ex primo phy. ¶ Quarto querã de cõposito qđ ex his principijs constituitur.

Circa primum querā p̄mo. Utrū in ſuba naturali cōpoſita ex materia ⁊ forma: materia dicat aliquā entitatē poſitiuaz diſtinctā realiter ab entitate forme. ¶ Scōo utruz materiā exiſtere ſine forma icludat ꝺdictionē ex terminis. ¶ Tertio utrū materiā generari ⁊ corrūpi naturaliꝫ icludat repugnātiā termioꝝ. ¶ Quarto utrum materia ſubiecta q̄ztitati que eſt accidēs hēat aliq̄ꝫ extēſionē aliā ab extēſione q̄ztitatis. ¶ Quinto utrū in reb⁹ naturalib⁹ cōpoſitis ex materia ⁊ forma: materia ſit aliqd ꝓtinēs ēntialiter ad rationē qditatis ſpecifice.

a **Dprimuz qñ** q̄rit. Utrū i ſuba naturali compoſita ex materia ⁊ forma: materia dicat aliq̄ꝫ entitatē poſitiuā diſtinctā realiꝫ ab entitate forme. ſic pcedit. Et videt q̄ nō. ⁊ arguitur p̄mo ſic. Illud qō nō ē diſtinctū ꝓceptibile ab alio nō diſtinguit ab eo realiꝫ. ſz materia ē huiuſmodi reſpectu forme q̄ꝫ. maioꝛ patet. qꝛ ſola diſtinctio ꝓceptibilitatis ē minoꝛ diſtinctiōe reali. Multa enī ſūt diſtincta cōceptibiliꝫ nō realiꝫ. ubi aūt nō ē minoꝛ diſtinctio nec maioꝛ. minoꝛ patet p̄mo phy. Materia enī ē cogſcibiliꝫ p anologiā ad formā. ¶ Ꝺ. ſi materia eſt aliqd ſic diſtinctū a forma. uel ē pura potētia. uel pur⁹ act⁹. uel cōpoſitū ex utroq̄z. Nō pura potētia. qꝛ ſic eēt nihil. Nec pur⁹ act⁹. Tū qꝛ de⁹. Tū qꝛ diſtinguit ex. 7. metha. In fūdamēto aūt nature nihil eſt diſtinctū. er p̄mo metha. Nec pōt ē cōpoſitū ex potētia ⁊ ex actu. qꝛ nō eēt p̄imū p̄incipiū ſz reſolubile in aliqō p̄i⁹. q̄ nihil aliō eſt a forma. ¶ Ꝺ. Ari. 5. phy. pbat q̄ generatio nō eſt mot⁹. p tale argumētū qō mouet eſt q̄ generat nō ē. q̄ generatio nō ē mot⁹. Si argumētuz ualet opz q̄ uniformiter affirmet ē de motu ⁊ negetur ē de generatione. Sz i motu affirmat ē de ſubiecto. q̄ in generatione negat de ſubiecto. Sz ſubiectū generatiōis ē materia. q̄ materia nō ē. ¶ Ꝺ. qñ aliqd dicit anologice de duob⁹. ſi i uno repit forma literaliter nō i alio. Et rēplū de ſano i animali ⁊ in urina. Sed ens dī anologice de materia ⁊ forma: ſicut de actu et potētia. q̄ qꝛ formaliꝫ forma ē ens: materia nō ē formaliꝫ ens. ¶ Ꝺ. ſi materia eſt aliqd ſic diſtinctū a forma. q̄ generatio ē alteratio. ꝓñs ē falſū. q̄ ⁊ añcedēs. ꝓñtia pbat ex p̄° de generatione. ubi Ariſt. arguit cōtra phos antiquos ponētes materiale p̄incipiū aliquod ens actu. dicēs q̄ nō p̄t ſaluare generationē ſimpliciter ſz generatio erit alteratio. q̄ ſiliꝫ i ꝓpoſito. ſi materia ſit aliqō ens actu diſtinctū a forma. ¶ Cōfirmat. qꝛ gcqd aducnit enti i actu accidit ſibi. q̄ forma ſi bal' accideret materie. ⁊ p ꝓñs mutatio i forma ſubali eēt alteratio. ¶ Ꝺ. uel tūc materia ⁊ forma eēnt ſe totis diſtincta ⁊ p̄mo diuerſa. uel i aliquo ꝓuenirēt ⁊ eſſent dūa nō diuerſa. nō p̄mū qꝛ tūc materia ⁊ forma plus diſtinguerent q̄ꝫ ſuba ⁊ accidēs. Nā ſuba ⁊ accidēs in aliquo hūt ꝓueniētiā. puta i ente. Sz ꝺ videt abſonū. cū materia ⁊ forma ptineāt ad idē p̄dicamētū. ⁊ ſuba ⁊ accidēs ad diuerſa. Si det ſecūdū ārō qd ſit illō p qō diſtinguunt. uel ē materia uel forma uel accidēs. Nō p̄ma duo: qꝛ eēt ꝓceſſus i infinitū. Nec tertiū qꝛ tūc materia ⁊ forma diſtinguerent p accidēs qō uidet abſonū. ¶ Ꝺ. ex duob⁹ exiſtētib⁹ in actu nō fit unū p ſe s° metꝺ. ſz ex materia ⁊ forma fit unū p ſe. ex eodē octauo. ¶ Ꝺ. Ari. 7° metha. ait Materia nec ē qd nec quale nec q̄ztū. q̄ nihil. ¶ Ꝺ. Cōmen. 8. metha. ait q̄ ex actu ⁊ potētia nō fit unū niſi p agēs exhēs actū. qō nō largit multitudinē ſz perfectionē. Sz ſi materia diceret aliqd diſtictū a forma exhēs actū formalē de materia largiret ſibi multitudinē ⁊ nō ſolū ꝓfectionē. ¶ Cōtra. oē qō refertur ad aliud relatione reali diſtinguit ab eo realiter. Sed materia realiter refert ad formā. q̄ ⁊c. maioꝛ eſt euidēs qꝛ ē una ꝓditio relationis realis q̄ extrema realiter diſtinguant. minoꝛ pbat. qꝛ di ſecūdo phyſi. q̄ referūtur. q̄ aūt realiter apparet. qꝛ circūſcripto itel lectu adhuc materia refert ad formaz. ¶ Ꝺ. materia eſt ex qua res fit cū iſit ex p̄mo phy. ⁊ quinto metha. Sed forma nō eſt huiuſmodi cū ſit termin⁹ factionis. ⁊ nō illud ex quo res fit. ergo ⁊c.

Reſpondeo in iſta queſtione.

Unū ſupponit. ſ. aliqua naturalia eē cōpoſita ex materia ⁊ forma. ⁊ duo querūtur. Utrum. ſ. materia dicat entitatē poſitiuā. ⁊ utrū realiter diſtictā. ¶ Primo ergo videndū eſt de ſuppoſito quō illa cōpoſitio hēat ſe in naturalibus rebus. ¶ Secūdo de queſito primo. an materia de ſua natura dicat aliqd poſitiuum. ¶ Tertio de ſecūdo queſito. an materia dicat aliquid realiter diſtinctū a forma.

Quātuz ad primum eſt notādū

q̄ rerū naturaliū quedā ſunt in genere per ſe ⁊ directe. ut genera ⁊ ſpēs ⁊ etiā idiuidua. Quedaz ſunt in genere per reductionē. ſ. p̄ncipia hoꝝ. ¶ Ex his dico duas ꝓclusiones. prima ꝓclusio eſt iſta. q̄ omnes res naturales per ſe ⁊ directe exiſtētes in genere ſūt uere cōpoſite ex materia ⁊ forma. uel ex materiali ⁊ formali. Hanc oſtendo ſic. omne diffinibile eſt uere cōpoſitū ex materiali ⁊ formali. Sed quodcūq̄z ens per ſe cadēs in genere eſt diffinibile ab indiuiduis ⁊ ſupra. ergo ⁊c. maioꝛ eſt euidēs ex octauo metha. Et pbatur. qꝛ ut dicit Ari. ſeptimo metha. diffinitio eſt rō lōga hūs partes. ⁊ ſicut tota diffinitio correſpondet toti diffinito: ita partes partibus. partes diffinitionis ſunt genus ⁊ differētia. genus eſt quid materiale. differētia eſt quid formale. ergo ſimiliter erit ex parte ipſius diffiniti. minoꝛ patet. qꝛ etiaz hoc cōcedit Ari. ſeptimo metha. de ipſis accidentibus. ¶ Preterea hoc expreſſe dicit Boetius in libro diuiſionū. q̄ oia quecūq̄z ſunt inter indiuidua et generaliſſima ſunt diffinibilia in quocūq̄z p̄dicamēto. ſi aūt ſpecies eſt ſic cōpoſita. ergo indiuiduum cū tota eſſentia ſpeciei in idiuiduo reſeruet. ¶ Dices q̄ ratio nō cōcludit de accidēte. qꝛ ipſum eſt diffinibile per additamentū. ¶ Reſpōdeo q̄ hoc eſt ꝓpter dependentiā quā habet eſſentialiter ad ſubſtātiā. ſed ultra hoc ponit uel ſaltē innuit in eius diffinitione aliqd materiale ⁊ aliquid formale ꝓtinēs ad intrinſecū ſue nature. ¶ Preterea ſecūdo arguo ſic. Impoſſibile eſt aliquo eodē oīno aliqua differre realiter ⁊ ꝓuenire realiter. ſed quecūq̄z ſpēs ſub aliquo genere ſunt huiuſmōi. ergo alio cōueniūt ⁊ alio differūt. ⁊ per ꝓſequens quodlibet tale ad min⁹ eſt cōpoſituz ex duobus. illud in quo ꝓueniunt eſt aliqd cōmune ⁊ materiale: illud in quo differunt eſt aliqd formale. ergo ⁊c. maioꝛ eſt euidēs ex terminis. ſed minoꝛ patet qꝛ ſunt differētes non diuerſe. cōueniunt quidez in genere ſz differūt differētijs. gen⁹ aūt eſt qd materiale: dūia qd formale. ¶ Cōfirmat. qꝛ oē exiſtēs per ſe in genere eſt cōpoſitū ex ꝓhibili ⁊ ꝺctiuo. ergo cōpoſitū ex materiali ⁊ formali. ¶ Confirmat ſcō. qꝛ illō qō eſt ſimpliciter ſimplex a quocūq̄z diſtinguit ſe toto diſtinguit. ſz due ſpēs uel duo genera ſubalterna

ſ. repit⁹

g. 1. edu cētō ad actū. ſic. ut form dē pō. autu i formet abte p cā.

subalterna nō se totis distinguunt. ut est euidēs. ꝙ ꝛc. ℂ P̄. 3° arguit. qꝛ ꝑz ari. 12. metħ. illa q̄ sūt i diuersis p̄dicamētis sic̄ sūt simplr diuersa. ita ꝛ eoꝝ p̄ncipia sūt diuersa. ꝛ hē uerū de materia ꝛ forma ꝛ mouēte qꝫ nō eēt ueꝝ nisi huiusmōi eēnt cōposita mō p̄dcō.

Sed cōtra ístaz cōclusionem in

statur. De accidēte. tū qꝛ accidētia nō habēt materiā ex qua sed in qua. ex 8° metħa. ergo nō sunt cōposita ītrinsece ex materiali ꝛ formali. tū qꝛ ꝑz auctoꝛē ex p̄ncipi. forma accidētalis est in simplici ꝛ in uariabili eēntia ꝓsistens. ergo nō cōposita. ℂ Rn̄deo ad p̄mū. Accidēs nō habet materiā ex qua eēntialr distinctā a suo formali sed formaliter distinctā. nec illa ꝓprie dicit materia ex qua. sed est cōpositum ex duab⁹ realitatib⁹ ul formalitatib⁹ distinctis ex natura rei. ℂ Ad cuius euidētiā est sciēdū ꝙ iste due realitates ex qb⁹ cōponit ens in genere sint. a. ꝛ. b. in q̄busdā sunt realiter ꝛ eēntialiter distincte. puta in habentib⁹ plures formas. qꝛ ab alia re sumit realitas generis. ꝛ ab alia re sumit realitas differētie. Exēplum in hoīe. a forma sensitiua sumit realitas generis. ꝛ a forma rōnali realitas differētie. In alijs aūt a. ꝛ. b. nō sunt realiter distincte. qꝛ nō sumunt ab alia ꝛ alia re: sed ab alia ꝛ alia realitate seu formalitate. tamē illud qđ ex eis ꝓstat est cōpositum ex materiali ꝛ formali. qꝛ ip̄z. a. in illo īstāti in quo distinguunt. a. b. uere est potētiale ꝛ pfectibile ab ipso. b. ꝛ uere pficeret nisi ipediret ꝓpter eēntialē idētitatē quaz hūt in tertio in quo sūt idē eīsentialiter. ꝛ ideo talis idētitas nō tollit oīmodā cōpositionē ex materiali ꝛ formali lz in illo tertio vnitiue ꝛ virtualr cōtineant. ℂ Ad sc̄ōz dico ꝙ accidēs dicit eē simpler per p̄uatiōez cōpositiōis q̄ est ex re ꝛ re. nō que ex realitate ꝛ realitate. Est eni accidēs cōpositū ex realitatib⁹ formaliter nō eisdē. ℂ Ex p̄dictis ꝯcludo corrolarie ꝙ accipiendo materiā hoc mō ꝙ tā angelus q̄z corpus celeste est cōpositū ex materia ꝛ forma. cadūt ergo in genere directe. Utrū aūt sint cōposita ex uera materia que est pars cōpositi distincta realiter a forma. Hoc dimitto tanq̄z dubiū de quo forte alꝫs. ℂ Secunda conclusio est ista. ꝙ illa que sunt in genere per reductionē nō est necesse eē cōposita mō p̄dicto imo est deuenire ad aliqua simplicia oīno. ℂ Hanc ostēdo sic. qꝛ si nō ergo est ꝓceſſus in infinitū. ꝓsequens ē falsū. ꝫ añcedēs. ꝓbat ꝓmia. qꝛ aliqd cōponit ex re ꝛ re. accipio rē cōponentē q̄ro utrū sit oīno simplr ul nō: si sic hēo ꝓpositū. si nō q̄ro ultra ꝛ sic in ifinitū. ℂ Sz̄ hāc ꝯclionē arguo. p° qꝛ illa res simplex uel erit pur⁹ act⁹: uel pura potētia. ul cōpositū ex utroq̄z. Si p̄mū ꝫ idē qđ de⁹. Si sc̄ōz ꝫ erit nihil. Si tertiū ꝫ nō erit oīno simpler. ℂ P̄. Aug⁹ 6° de tri. c° 6° dicit ꝙ natura creata ē in se simpler. ℂ P̄. oē ens p ptic̄ipationē ē cōpositū ex ptic̄ipāte ꝛ participato. Sz̄ oē ens creatū ē ens p ptic̄ipationē. ꝫ ꝛc. ℂ Rn̄°. sic itelligo. ꝙ aliq̄ creatura ē simpler. i. nō cōposita ex reb⁹. tn̄ nō ē oīno simpler. Tū qꝛ cōponibilr. sic̄ ꝑz. qꝛ materia ē cōponibilr forme ꝛ ecōuerso: suba aūt cōposita ē cōponibilr accidēti ꝛ ecōuerso. Tū qꝛ oīs creatura ē cōposita aliq° mō ex positio ꝛ p̄uatiōe alicui⁹ gradus entitat̄. qđ sic itelligo. Infinitas eni nō repugnat entitati ut entitas ē. ideo est aliqđ ens ifinitū. ſ. de⁹. oē aūt ens creatū ē finituz. ꝛ iō deficit sibi aliqs gradus entitatis. nō sb rōne q̄ tale ens. sz sb rōne q̄ ens. Exē plū talpa dr̄ carere visu. nō sub rōne q̄ talpa. qꝛ talpe nō cōpetit visus ſm rōnē sue spēi. sz caret visu sb

A. 4. spa. Nulla ex. nega. H

rōne qua aī. qꝛ aīali nat⁹ ē ꝓuenire visus. Sic in ppo sito. ꝛ iō oē ens creatū ē cōpositū ex positiuo ꝛ p̄uatiuo. Notādū tn̄ ꝙ ista cōpositio nō est in eēntia rei. qꝛ p̄uatio de eēntia positiui nō est. Hāc aūt cōpositionē sequit cōpositio ex actu ꝛ potētia obiectiua. Naz oē ens tale sub rōne qua ens: ē potētialr capax illi⁹ gradus entitatis q̄ deficit sibi. Sz̄ hoc nō arguit cōpositionē ex re ꝛ re. Ex hoc ꝑz qđ dicendū sit ad p̄muz argumentū. ℂ Ad sc̄ām per idez. qꝛ nulla creatura est ita simplex quin aliquo mō sit cōposita modo p̄dicto. ꝛ sic itelligit Aug⁹. ℂ Ad tertiū dico ꝙ participare: idē ē ꝙ partē capere. iō participare: duplicē relationē ipoꝛtat. vnā que est partis ad totū. alia q̄ est capiētis ad captū. p̄ia nō arguit cōpositionē ex re ꝛ re. qꝛ nō sumit huiusmodi pars ꝓpe. sz extēsiue. put dr̄ min⁹ pars maioris. Sic eni creatura ē pars dei. ꝛ oē imp̄fectū est pars ꝑfectionis. sc̄ōa etiaz relatio nō arguit cōpositionē ex re ꝛ re. ℂ Ad cui⁹ euidentiā est sciendū. ꝙ pars capit tripliciter. vno modo sic ꝙ totū captū sit pars capientis. Exēplū. Sic spēs participat gen⁹. qꝛ icludit qcqd est de rōne itrinseca generis ꝛ adhuc plus. Sc̄ōo ꝙ pars capti sit pars capiētis. Sed tertio ꝙ pars capti sit totū ip̄z capiēs. Creatura aūt participat deū. Nō p̄mo uel sc̄ōo modo ut patet. sed tertio modo. qꝛ pars dei accipiēdo partē ut p̄dixi est totū ip̄z ens creatū capiens. Sed hoc nullam arguit cōpositionē in ip̄a creatura ex re ꝛ re. qꝛ ut dictū est pars capti est totū ipsum capiēs nec est ibi aliquid cū quo cōponitur. ℂ Ad formam dico ꝙ maior est uera. ſ. p̄mis duob⁹ modis accipiēdo partem capere. Sed tūc minor est falsa. qꝛ ens creatum nullo istorum duorū modorum participat ens diuinum. sed tn̄ tertio modo ut est p̄oſtēſuz.

Quantum ad secundum teneo hāc cōclusionem ꝙ materia nō dicit formaliter entitatez p̄uatiuā sed positiuam. hanc ostendo sic. ℂ Nulla p̄uatio est per se de cōstitutiōe alicuius p̄positiui. Sz̄ materia est per se de constitutiōe alicui⁹ positiui. ergo ꝛc. maior est euidēs. Sed minor ꝓbat. qꝛ materia est per se causa ꝛ intrinseca cōpositi qđ est aliqd positiuū. ℂ P̄. ois p̄uatio p̄supponit subiectū cuius est. sz̄ materia nullū tale p̄supponit. ergo ꝛc. maior est euidens. ex 4° metħa. qꝛ p̄uatio est negatio in subiecto apto nato. minor patet ex p̄mo phȳ. ubi Ari. ꝓbans materiā ingenerabilem ꝛ incoꝛruptibilez ait. ꝙ alꝫs ante materiā esset materia alia. quod habet p̄o ipossibili. ℂ P̄. ois actio realis positiua terminat ad aliquid reale positiuū. sed creatio terminatur ad materiam ſm Augustinum 12. confeſ. que creatio est actio realr ꝛ positiua. ergo ꝛc. ℂ P̄reterea ois p̄uatio est formalr pura negatio. quarto metħa. sz̄ materia nō est pura negatio. qꝛ iaz nō eēt per se p̄incipiū alicui⁹ positiui. ergo materia nō est p̄uatio. sz̄ dicit aliquā entitatē positiuā ꝛ realē.

Quātum ad tertiuz est vna opí

nio tenēs partē negatiuā. ponit eni ꝙ res generabilr ꝛ coꝛruptibilr tn̄ hz̄ vnā realitatē quā aliqui coꝝ dicūt materiā ꝛ aliq̄ formā. ꝛ dicūt idē i relz uariēti ꝛbis. ℂ Qui ponūt illā realitatē eē materiā. dicūt ꝙ cū res generat materia ꝓficit i gradu entitatis. ꝛ ut ē in gradu ifimo uocat materia. ut aūt ē i gradu ꝑfectioꝛi ad quē ꝓficit uocat forma: ita ꝙ ꝑz eos forma ē gradus itrinsec⁹ materie. ℂ Alij dicūt formā ꝓficere in gradu entitatis ita ꝙ ip̄z cōpositum est ipsa

materia uel forma ut est sub illo gradu itrinseco ad quē per generatiōez ꝓficit. ꝓbāt aūt sic. Illud quod ꝓducit aliquid ad esse ꝓfectū nō differt ab eo nisi penes gradum. vñ nulla realitas penitus distincta ab alia pōt adducere istā ad esse ꝓfectum. uerbi gratia. forma ligni non ꝓducit lapidē nec albedo calorem. sed forma ꝓducit materiam ad esse.

Cōtra istam opinionem Arguitur multipliciter. ꝓmo sic. ois trāsmutatio naturalis est ab opposito in oppositum manēte aliquo cōi sub utroqz termioz. Sz generatio est trāsmutatio natural. ꝙ ꝛē. Illud cōe uoco materiā. quā oportet realiter differre ab ipsis oppositis quib⁹ subicit: aliter eēnt sil oppolita. maioꝛ ē cuidēs. ex ꝑ⁹ phy. ⁊ ex ꝓio de generatiōe Et ꝓbat etiā rōne. qꝛ oē agens naturale requirit aliquid in qō agat. minoꝛ patet. ¶ Rñdet ꝙ illud qō actiōi subicit nō est materia nec aliquid cōe generato ⁊ corrupto. sed ipm corrūpendū. qō non manet in fine generationis. ¶ Ista rñsio ꝓfirmat per illud ꝑmo de generatiōe. qꝛ in generatiōe simplr totū mutat in totū. ergo nihil manet cōe. ¶ Sz ꝓtra ꝑus naturaliter corrumpendū nō est ⅋ genitū fiat: in illo ergo instanti. in quo generās generat nihil sibi supponit in qō agat. ergo ꝓducit de nihilo ergo generatio est creatio. ¶ Rñdet ꝙ ꝓducere de nihilo uel de nō aliquo pōt eē dupliciter uel subiectiue ul initiatiue. Ꝟgens ergo naturale ꝓducit de nō aliquo subiectiue. sed nō initiatiue. qꝛ ꝓducit ex termino a quo. de⁹ aūt utroqz modo ꝓducit de nō aliquo. ⁊ illud est creatio. Nō bñ. saltē cū ꝓductio sit de aliquo initiatiue ⁊ si nō subiectiue. ¶ Cōtra. Ꝟgēs hñs in sua virtute actiua totū effectū nō min⁹ illū ꝓducit si nō opponit illud per cuius pñtiā magis debilitat virt⁹ eius ⅋ fortificet. Sz ꝙ actionē in ꝟtuū magis debilitat virtus actiua agētis ⅋ fortificat. qꝛ agendo repatit. ergo si ignis generet ignē ex aq̄ nō min⁹ ꝓducit ipm sine aqua ⅋ ex aqua. ⁊ per ꝓsequēs tanꝭ ꝓductio erit de nō aliquo tam subiectiue ⅋ initiatiue. ⁊ sic creatio. ¶ Cōfirmat. qꝛ agēs naturale potēs in aliquez totū effectū illū necessario faciet nō ipeditum. ex. 9. metb. Sz per āmotionē ꝟtutis siue corrūpēdi āmouet ipedimētū agētis qꝛ ex actiōe in ꝟtutē impedit in sua actiōe. ergo nō posito ipso corrūpendo in qō agat necessario ꝓducet totū effectū illū ex nō aliquo utroqz modo. ergo ꝛē. creabit. Nec cogit illud ꝙ totū mutat in totū. Illa enī ꝓpositio Ari. uera est si totū accipiat catħegoꝛematice. Est enī sēsus. Totū ꝓstitutū ex partib⁹ puta aer mutat in totū aliō puta in aquā. Nō est aūt uera. Si totū capiat sincatħegoꝛematice. qꝛ est sensus. ꝙ quelibet pars mutat in quālibet partē. Nam manet materia cōmunis.

Ad cui⁹ euidentiā est notandū ꝙ dictionū alie dicunt catħegoꝛematice q̄ significāt rē ul dispositionē rei que subicit uel ꝑdicat in enūciatiōe. ṽbi gꝝa. hō alb⁹ currit: hō enī significat rē que subicit ⁊ alb⁹ dispositiōez subiecti. currit aūt significat rē que ꝑdicat. Alle aūt dicunt sincatħegoꝛematice que nō significāt rē ul dispositionē rei sz modū determiatiuū rei. ṽbi gꝝa. ois hō currit. ly ois ē dictio sincatħegoꝛematica qꝛ nō significat rē ul dispōnem rei. sz determiat ipsā rē. puta hoiem accipi distributiue ꝓio oibus suis partib⁹ subiectiuis. ¶ Ad ꝓpositū totū acceptū catħegoꝛematice significat ipsaz rē ꝓstitutā ex partib⁹. ⁊ sic cū in generatiōe simplr fiat mutatio in forma substātiali aqua ꝑncipalr est esse termini. iō totū dicit trāsire in totū. qꝛ totū eē aeris in totū esse aque ⁊ ecōuerso. Totū aūt acceptū sincatħegoꝛematice determinat ipsam rē accipi ꝓio q̄libet sui parte. Et sic accipiendo cētsensus ꝙ res ꝟm quālibet sui partē trāsiret in quālibet partē alterius toti⁹. ⁊ iste sensus est falsus. ut ꝑz ex ꝑdictis. ¶ Ꝺ. 2° ad ꝑncipale arguit sic. Nullū simplex est corruptibile a ꝑncipijs ītrīsecis. qꝛ nō habet ꝑncipia ītrīa se inicē trāsmutata. Sz per te oē generabile ⁊ corruptibile est simplex. ergo nullū tale est corruptibile a ꝑncipijs itrinsecis. qō est ꝓtra Ari. 7° metb. ubi vult ꝙ aliqua suba sit corruptibilis itrīsece eo modo quo celū nō ponit corruptibile. ¶ Cōfirmat. qꝛ cē generabile ⁊ corruptibile habet materiā. ꝟm quā pōt eē ⁊ nō eē. ex 7° metba. ⁊ 2° de generatiōe. ¶ Ꝺ. si res generabilis ⁊ corruptibilis est simplex ut ponis. ergo nulla generatio passiua erit naturalis. ꝓsequens est falsum ergo ⁊ antecedēs. ꝓsequētia ꝓbat. Nam generatio ex hoc dicit naturalis qꝛ susceptibile appetit naturaliter ipsaz formā. sed si oē corrūpēdum sit simplex nihil erit qō appetat naturalr formaz generādā. forma enī corrūpēdi nō appetit illā. qꝛ nihil appetit sui corruptionē. ergo talis generatio nō est naturalis. ¶ Ꝺ. mutari est aliter se hīe nunc ⅋ ꝑus ex 6° phy. Sz si per te nihil corrupti mānet in generato nō erit aliqd qō aliter se habeat nūc ⅋ ꝑus. ⁊ per ꝓsequēs tollit ois mutatio ⁊ oē mutari. ¶ Ꝺ. si generatio nō sit nisi ꝟm illū ꝓfectum ad gradū ītrīsecū entitatis. ergo oēs res generabiles ⁊ corruptibiles sunt eiusdē ſpēi. ꝓsequēs est falsuz cuidēter. ergo ⁊ aīcedēs. ꝓsequētia patet qꝛ gradus ītrīsec⁹ rei nō variat ſpēm. Quis enīz diceret ꝙ albedo intensa distinguat specifice a seipsa remissa? ¶ Cōfirmat ſpāliter de aīa itellectiua. qꝛ nec ipsa est gradus intrīsecus materie nec materia pōt itrinsece ꝓficere ad talem gradū. ¶ Alia oꝓ. est que ut reducat ad formā dicit tria. ꝑmū dictum est ꝙ materia ⁊ forma distinguunt realiter ut duo positiua. sz qōlibet ꝑcise acceptū nō habet rōnē entitatis ⁊ realitatis. ¶ Sc̄ōz dictū est ꝙ materia ⁊ forma seoꝛsū accepte nō hñt rōnem ꝑcise itelligibilitatis a quocūqz itellectu etiaz angelico. Ita ꝙ vnū sine alio nō sufficit ad terminā dū actū itellect⁹. ¶ Tertiū dictū est qō sequit ex ꝑdictis ꝙ materia ⁊ forma nō ꝑnt dici duo qd uel duo aliqd uel duo hec. sz dicunt duo hui⁹. initiāt enī ipm hoc. ¶ Ꝓro ista positiōe arguit sic. illud qō solū habet rōnē distinguibilis uel distictiui nō est aliqd hoc nec dicit ꝑcisam entitatē seu realitatez. Sz forma ⁊ materia sunt huiusmodi. ergo ꝛē. maioꝛ ꝓbat. qꝛ oē quod est aliqd hoc. dicit distinctaz realitatem constitutam ex distinguibili ⁊ distinctiuo. Si ergo illud quod solum dicit rōnez distinctibilis uel distictiui dicit aliqd hoc. eēt aliq̄ realitas ꝓstituta ex distincti bili ⁊ distinctiuo. ⁊ tūc nō solū diceret hoc uel illō sz eēt ꝓcessus in ifinitū. minoꝛ ꝓbat. primo de materia ꝙ ipsa habet solū rōnem distinctibilis. qꝛ in fundamēto nature nihil est distictū. ex ꝑ⁹ metb. ¶ Sc̄ōo ꝓbat de forma ꝙ habeat solā rōnē distinctiui qꝛ forma est act⁹. act⁹ aūt distinguit ex. 7. metba. distiguit qdē formaliter nō effectiue. qꝛ tūc talē distinctionē formalē posset de⁹ semp supplere per se. qō est falsū. Sz distinguit formalr. ¶ Ꝺ. sc̄ōo sic. ꝑtia integrātia entitatē nō sunt entitates. Sz materia ⁊ forma sūt huiusmodi. ergo ꝛē. maioꝛ ꝓbat. qꝛ aliter nō essent integrātia. uel idē seipsuz integraret. minoꝛ ostēdit

quia materia ⁊ forma: sunt cause itrinsece entitatis ⁊ quedã portiões entitatis. ¶ Confirmat. q⁹ Coñ. 8° metb. noiat materiã ⁊ formã quasdã trũcatas entitates. ¶ P̃. tertio qõ nõ est aliqd formatũ non est entitas uel aliqd hoc. Sz materia ⁊ forma nõ sunt aliqd formatuz. ergo ⁊c. maior videt euidẽs. q⁹ qõ est aliqd hoc ⁊: est aliquid formatũ. minor pbat primo de forma q⁹ forma est quedã formalitas. figura ⁊ dispositio. ⁊ modus. ut videt Ari. eã noiare 2° phy si. ⁊ 5° metb. qõ aũt est formalitas nõ est aliquid formatũ. sicut nec figura figuratũ. uel dispõ dispositum uel modus modificatũ. ¶ Scõo pbat de materia. q⁹ ipsa est quid formabile. figurabile. disponibile. ⁊ modificabile. sed formabile nõ est formatũ. nec disponibile dispositum. ¶ Cõfirmat spãlr de materia q⁹ nulla entitas pẽristit in entificatiõe simplr. Sed materia pẽristit in entificatiõe simpliciter. ergo materia nõ est aliq̃ entitas. maior patet. q⁹ entificatio .i. generatio simpliciter est ex nõ ente simplr. ex prio de genereratione. minor pbat ex eodẽ p° de generatiõe q⁹ materia pma marie est subiectũ generatiõis seu entificatiõis simpliciter. ¶ P̃. quarto arguo sic sicut se habẽt partes circuli ad circulũ sic materia ⁊ forma ad entitatẽ. Sed partes circuli nõ sunt circulus sed sunt quedã formatiões ipsi⁹ circuli. ergo materia ⁊ forma nõ sunt entitates sed formatiões q̃dã entitatis. maior pz. q⁹ sic partes circuli sunt quedaz partes itegrales circuli. sic materia ⁊ forma sunt itegrãtes entitatẽ. ¶ P̃. 5°. ⁊ est quasi idẽ arguo sic. sic se hũt vnificatio ⁊ vnificabile ad ipm vnũ siue vnificatũ. sic entificatio ⁊ entificabile ad entificatũ. Sz vnificabile puta corpus aialis ⁊ vnificatio puta aia nõ sunt aliquid vnificatuz. ergo materia que est qõdã entificabile ⁊ forma que est quedã entificatio nõ erit aliqõ entificatuz siue aliqua entitas. ¶ Sz ista imaginatio nõ placet. vñ ꝯtra pmũ dictũ arguo sic. Ista duo positiua realr distincta sint. A. ⁊. B. aut sũt ens. aut nõ ens. si nõ ens. ergo ens cõponit ex nõ entib⁹ itrinsece. qõ est absurdũ ⁊ ꝯtra te. q⁹ nõ eẽnt duo positiua sz duo negatiua. si sunt ens ergo res: q⁹ res ⁊ ens cõuertunt̃ sz Auic. p° metha. c°. 5°. Materia ergo ⁊ forma sunt duo entia ⁊ due res ⁊ per ꝯsequẽs duo aliquid. ¶ P̃. uel materia ⁊ forma sunt duo positiua distincta distinctiõe extra aiaz. uel nõ. si sic. ergo per necessitatẽ sunt duo distincta ex natura rei ⁊ dicunt duas res uel duas realitates. si vo non sunt distincta distinctiõe extra aiam ergo nõ sunt distincta realiter. qõ est ꝯtra te. ⁊ ulteri⁹ eẽnt entia solũ fm rõnem. quõ ergo pñt cõponere cõpositũ cõpositione reali: nõ videt possibile. ¶ Cõtra scõz dictũ arguo sic. q̃cũqz hũt distictas rõnes ul' entitates sunt distincte conceptibilia a potẽtia hñte ens pro obiecto adeq̃to. Sed materia ⁊ forma hũt distinctas rõnes entitatis. ut patet ex p̃dictis. ergo ⁊c. Sz itellect⁹ humanus ⁊ angelicus hũt ens pro obiecto ⁊ adequato etiam fm te quid dicis in scripto sup pmũ sniarum qõ nouiter edidisti. q⁹ rõ entitatis est pma rõ intelligibilitatis. ergo itellect⁹ tã human⁹ q̃z angelicus poterit materiã ⁊ formã intelligere distincte. ¶ P̃. qõ põt distincte intelligi ab aliquo itellectu nõ repugnat sibi distincte itelligi quãtum est ex parte sua quin distincte possit termiare actũ itellect⁹. Sz materia ⁊ forma distincte cogñscunt̃ ab intellectu diuino. ergo ⁊c. maior est euidens. q⁹ si intelligeret rẽ sub rõne repugnãte obiecto: iam eẽt itellect⁹ falsus. minorez pbo sic. quecũqz habent distinctas ydeas in deo sunt distincte conceptibilia a diuino intellectu: ydea enĩ ponitur rõ intelligẽdi. Sz materia ⁊ forma hũt distinctas ydeas in diuino itellectu. ergo ⁊c. mior pbatur q⁹ sunt distincte pducibilia. ⁊ per ꝯsequẽs per distinctas rõnes ydeales. quicquid enĩ de⁹ distincte producit distincte intelligit. cũ producat ut agens per cognitionẽ. patet ergo q̃ materie ⁊ forme nõ repugnat distincte terminare actũ itellect⁹. ¶ Contra tertiũ dictũ arguo sic. uel materia ⁊ forma sunt duo nihil. ul' sunt duo aliquid. uel vnũ nihil. uel vnũ aliqd. Non põt dari pmũ uel tertiũ per te qui ponis ea duo positiua. Nec etiã fm ueritatẽ: q⁹ ens nõ cõponit itrinsece ex nihilo. ergo oportet dare scõz. s. q̃ materia ⁊ forma sunt duo aliquid. ¶ P̃. Contra totã positionẽ arguo sic. quecũqz sunt separabilia ab inuicẽ separatiõe reali illa per necessitatẽ sunt plures res ⁊ plures entitates. Sed materia ⁊ forma sunt huiusmodi. ergo ⁊c. maior videt euidẽs exterminis. Maz ad oppositũ p̃dicati sequit oppositum subiecti. minor patet per Coñ. 4° phy. q⁹ trãsmutatio fecit cognoscere materiã. vñ materia manet eadez sub forma generati ⁊ corrupti nõ simul. ergo successiue. ergo realiter separat a forma. q⁹ q̃q̃z est sub vna q̃q̃z sub alia. ¶ Dicenduz est ergo. q̃ materia ⁊ forma sunt duo positiua realiter distincta: ut due res p̃cisibiles ⁊ distincte ꝯceptibiles. uel duo hec. uel duo aliquid. Nec rõnes eius cogũt. ¶ Ad quarũ solutionẽ p̃mitto duo. pmũ est q̃ esse aliquid hui⁹ cõpetit rei: nõ absolute. sed in respectu: ⁊ iõ si ab illa re circunscribat ille respect⁹ quo erat aliquid hui⁹. erit aliquid hoc. Esse enim aliquid hoc. ⁊ eẽ aliquid hui⁹: nõ sic repugnãt q̃n eidẽ rei possint ꝯuenire sub alia ⁊ alia rõne. Exẽplum. Manus ⁊ pes. in respectu ad totũ corp⁹ nõ sunt duo hec: sed duo hui⁹. Si aũt circunscribat ille respect⁹ ad totũ. puta si separent̃ per intellectuz ul' realiter a corpore. erũt duo aliquid hoc. ⁊ nõ duo huius. q⁹ qõlibet faceret vnũ per se existẽs. Similr dico in ꝓpõsitõ q̃ materia ⁊ forma alz respectu entitatis totius cõpositi sint duo hui⁹. absolute tamẽ in se ꝯsiderata sunt duo hec. ⁊ duo entia. ⁊ duo aliquid quicquid enim est extra nihil est ens. ⁊ aliquid ⁊ res. ¶ Scõm qõ p̃mitto est q̃ entiũ q̃dam sunt simplicia quedã sunt composita. ut patet ex p° articulo. Et simpliciũ quedã sunt increata. ut ens pmũ. quedaz creata. ut oia simplicia citra pmum. qõlibet hoꝝ est nere ens. probat. q⁹ qcqd est extra nihil est uere ens: q⁹ iter ens ⁊ nihil nõ cadit mediũ ⁊ per ꝯsequens est uere res. q⁹ ens ⁊ res conuertunt̃. Sz qõlibet p̃dictorũ ut patet discurrẽdo est extra nihil. ergo ⁊c.

Tunc rñdeo ad rationes. Ad primũ. nego maiorẽ. Ad pbationẽ tamẽ cũ dicis q̃ eẽ aliquid hoc. dicit distinctã realitatẽ cõpositã uel constitutaz ex distinctibili ⁊ distictiuo. dico q̃ est falsum vniuersaliter accipiẽdo. q⁹ ueruz est de hoc aliqd cõposito. nõ de simplici. ⁊ sic nullus erit pcessus in infinitũ. Eẽ enĩ distictibile ⁊ distictiuũ ⁊ eẽ distictũ. nõ repugnãt diuersimode accepta. Materia enĩ est purũ distictibile distictiõe que est per formã. ⁊ sic itelligẽdũ est illud q̃ in fundamẽto nature nihil est distinctũ. sz nihilomin⁹ est quid distinctũ distinctiõe entitatiua. iõ equiuocas de esse distinctũ. Similiter forma distinguit distinctiõe formali. ⁊ sic uerum est illud q̃ forma seu actus distinguit. Sed nihilominus ẽst aliquid distinctũ distinctione entitatiua. q⁹ tã materia q̃z forma sunt aliqd ens distinctũ extra suã causam.

Entitas.

¶ Ad scōm cum dicis q̄ p̄mo integrātia ⁊c. dico q̄ uerū est p̄mo integrātia entitatē nō esse entitates illas quas integrāt. q̄ nihil integrat uel causat seipz. ⁊ ex hoc habeo ꝓtra te. q̄ alia est realiter entitas totius integrati ab entitate partiū integrātium. ⁊ sic est uera minor sub assumpta. Si aūt accipias maiorez vniuersaliter sic dico q̄ est falsa qa entitas cōpositi ex entitatib⁹ integrāt. Arguere aūt non sunt entitates quas integrāt. ergo nō sunt entitates est euidenter fallacia ꝓsequētis. ¶ Ad ꝓfirmationē dicēdum q̄ cōmētator. ideo noīat materiā ⁊ formā. entitates trūcatas. q̄ nō sunt tales quales sunt entitates cōposite respectu quarū sunt quedā portiōes ⁊ qdā trūci. sed ex hoc sequit q̄ in se nō sint nihil. ergo aliqd. ¶ Ad tertiū cū dicit q̄ nō est qd formatū ⁊c. dico q̄ ista maior est falsa. Nō eni ois entitas est formata. ¶ Ad cōfirmatiōem de materia. dico q̄ ly simpliciter dupliciter pōt accipi ſm Ari. p̄mo de generatione. simplr. i. vniuersaliter. uel simpliciter. i. principaliter. Si p̄mo modo sic maior est uera. q̄ añ ens vniuersaliter nō est aliquod ens. sed tunc minor est falsa. q̄ materia nō p̄ristit tali entificatiōi. Si accipias simpliciter secūdo modo: sic maior est falsa. q̄ entificatiōi entis simplr. i. entis p̄ncipalis qō est substātia necessario p̄ristit ut subiectū aliqō ens. sz tūc minor est uera. q̄ materia p̄ristit tali entificatioⁿi. ⁊ sic loquit ibi Ari. de ente uel nō ente simpliciter ad litterā. ut patet intuēti. ¶ Ad quartuz ꝓcessa maiore nihil habes. dicēt q̄ sicut partes circuli nō sunt circulus quē cōponūt sic. materia ⁊ forma non sunt entitas quā cōponūt. sz nō sequit. ergo nō sunt aliqua entitas. sed cōmittit consequentis fallacia. ¶ Aliter negat maior. q̄ nō est sile. nā circulus dicit realitatē spālem. sed entitas trāscēdentē. Iz ergo partes circuli possint fugere realitatē circuli q̄ non ꝓpter hoc erūt nihil: Materia tn̄ ⁊ forma nō p̄nt fugere realitatem entitatis nisi essent nihil. ergo ⁊c. ¶ Ad quintū per idem q̄ sic currit argumētum.

Alia est opinio Joannis scoti

quā reputo neriorē. Ad cuius euidentiā p̄° ꝓditiōes aliqs materie edisserā. ¶ Scōo ꝓclusionē itentā ꝓbando inferā. ¶ Tertio ꝓ declaratiōe ꝓclusionis ⁊ argumētoꝝ solutiōes ⁊ diuisiones quasdā ostēdā. ¶ De p̄mo est p̄ma ꝓditio materie. q̄ ipa est fundamentū ⁊ receptaculū oīuz formarū materialiū. hoc apparet ex p̄° metb. ⁊ scōo de generatione. ubi Ari. materiā noīat pādereos. i. receptaculū oīuz formarū. ¶ Scōa ꝓditio est. q̄ materia est per se p̄ncipiū ex p̄° phy. Et est per se causa 1° phy. ⁊ est per se pars ex 7° metb. ¶ Tertia ꝓditio est q̄ materia est per se subiectū generatiōis. ex p̄mo de generatiōe. prima inquit materia quā uocat ibi ylē est marie subiectū generatiōis ⁊ corruptionis. ¶ Quarta ꝓditio est q̄ materia est per se terminⁿ creatiōis ꝑz Aug. in. ꝓfes. ¶ Quinta ꝓditio est. q̄ materia est ingenerabilis ⁊ incorruptibilis p̄° phy. ¶ De scōo de p̄ia ꝓditione arguo sic. ipossibile est idē realiter separari a seipso. q̄ da oppositū sequit q̄ idē simul erit ⁊ nō erit. qō est oppositū primi p̄ncipij ⁊ per ꝓsequns falsū. Sz materia ⁊ forma sunt separabilia ab inicē. Materia eni est receptaculū oīum formarū: sed nō sil'. ergo successiue. ⁊ per ꝓsequns separabilis a q̄libet forma seorsū ergo materia ⁊ forma nō sunt idē realiter. ¶ Ad p̄. primū receptaculū est distinctū realiter a primo recepto. sed in genere cause materialis est dare primuz receptiuū. cū nō sit ꝓcessus in infinitū in causis per se. ex. 2. metba. ergo materia est realiter distincta a forma que est p̄mū receptū. maior est euidēs. Tū q̄: nihil est idē realiter sui ipi⁹ receptiuū. Tū q̄ aliter primū receptiuū nō esset p̄mū si aliqd ipsius recepti in ei⁹ rōne clauderet. ita nec ecōuerso. ¶ Ad. ex scōa cōditiōe arguo sic. oē cōpositū uere ⁊ eēntialiter cōstat ex cōponētibus realiter ⁊ essentialiter distinctis: q̄ oppositū p̄dicati infert oppositū subiecti. Sz cōpositum ex materia ⁊ forma est uere ⁊ eēntialiter cōpositū. ergo ⁊c. minor patet. q̄ materia est per se p̄ncipiū eēntiale ⁊ per se causa ⁊ pars qditatis. ¶ Cōfirmatur. q̄ compositū ex materia ⁊ forma uel ꝓstat ex nihilo ⁊ nihilo. uel ex nihilo ⁊ aliquo. ul' ex aliquo ⁊ aliquo. p̄ima duo sunt incōpossibilia. q̄ nihil: nō pōt esse per se causa intrinseca ⁊ pars. uel per se p̄ncipiū eēntiale alicuius entis. ergo oportet dare tertiū ⁊ sic ꝓpositum. ¶ Ad. ex cōditione quarta arguo sic. Materia est terminus creatiōis. forma non est terminus creatiōis. ergo forma nō est materia. minor patet. q̄ forme naturales nō educuntur de potētia materie per creationem. ¶ Ad. ex tertia arguo sic. Materia est subiectū generatiōis. forma nō est subiectuz generatiōis. sed magis terminⁿ. ergo forma nō est materia. ¶ Ad. ex quinta conditiōe arguo sic. Materia est ingenerabilis ⁊ incorruptibilis. forma non est ingenerabilis ⁊ icorruptibilis. ergo forma non est materia. ¶ Confirmatur etiam opinio per rōnes quib⁹ argutū est ꝓtra opiones p̄cedentes. ex ip̄obatiōe eni illarū patet ueritas huius. ¶ De tertio. q̄ materia dicit ens in potentia. Est notandū q̄ ens in potētia dicit dupliciter. uel sicut subiectū potentie. uel sicut terminⁿ potētie. Prima potētia dicit subiectiua. scōa dicit obiectiua. ⁊ hec est differentia entis. q̄ circuit oē ens creatū. tam simplex q̄z cōpositū. Notandū aūt q̄ iste due potētie nō sunt eedē. q̄: sunt separabiles ut patet in creabili. qō enz creat est in potētia obiectiua: nō subiectiua. q̄: in creatiōe nullū subiectū subicit. aliqn̄ tn̄ sūt eedē in eodē potētia eni ut est in subiecto ⁊ ad aliud dicit subiectiua. ⁊ illa cadez ut est illius ad qō est dicit obiectiua. Exēpluz. Alio modo superficies est in potētia ad albedinez. ⁊ alio modo ipsa albedo est in potētia anteq̄z fit. sz eadē ut cōparat ad subiectū dicit subiectiua. ⁊ ut cōparat ad agēs dicit obiectiua. ¶ Ad ꝓposituz Materia dicitur ens in potētia nō obiectiua sicut albedo anteq̄z fit quia materia nō est sic in potentia agētis. sed manet actu sub utroq̄z terminoꝝ in trāsmutatiōe. sed dicit ens in potētia subiectiua eo modo quo superficies dicit in potētia ad albedinē. Nā materia est ens receptiuū actⁱ substantialis primo. ⁊ actus accidentalis secūdario. ita q̄ Iz materia sit ens in actu entitatiuo quia est aliquid extra suā causam distinctuz. tamē distinguitur contra actum formalem completū ⁊ specificum. ⁊ ita describitur per ens in potētia. quia maxime est receptiuum actus. nō q̄ omnino sit in potentia. sicut est albedo futura. uel sicut est antichristus. quia tunc non possent sibi competere conditiones quas p̄misi. ¶ Notāduz scōo q̄ compositio est duplex. quedam cōceptuum. quedam entium. ⁊ in qualibet compositione cuz nō sit ꝓcessus in infinituz est deuenire ad aliqua duo extrema formaliter alteri⁹ ratiōis. ita ut nihil vni⁹ includatur in ratione alterius. Ista extrema in compositiōe entiū siue rerum sunt forma ⁊ materia p̄ma ita q̄ materia est purū actuabile ⁊ potētiale: forma

est purū actuatiuum. ⁊ nihil vnius icludit in rōne alteri⁹. q⁹ aliter nec illud eēt purū actuatiuū. nec illud purū actuabile. Extrema aūt in cōpositiōe ꝛceptuū sunt cōceptus tm̄ determinatiui. ⁊ tm̄ determinabilis. qualis est ꝛceptus entis ad quē stat resolutio ꝛceptuū determinabilium. Aliud extremū est ꝛceptus pure determinatiuus qualis est ꝛcept⁹ ultime differētie. Ex quib⁹ patet corelarium q⁹ extrema in qualibet harū cōpositionū sunt in suo ordine p̄mo diuersa ⁊ in nullo ꝙueniūt ut p̄dixi. ita q⁹ nihil vni⁹ includatur in ratione alterius.

Dico ergo ad quēstionem Ex oi b⁹ p̄missis. q⁹ materia distinguit realiter a forma realitate positiua receptiua oīno alterius rōnis a forma ⁊ est quid p̄mo diuersuz ab ea. p̄bat. Illa sunt p̄mo diuersa que in nullo ꝙueniunt ita q⁹ nihil includitur vnius in rōne alterius. nec ecōuerso. sed materia ⁊ forma sūt huiusmodi. ergo ꝛc̄. maior patet ex 5° metha. mīor patet ex p̄dictis. q⁹ si nō. ul' tota forma nō esset nata recipi quātuz. s. ad illud qđ includeret de materia. uel materia tota non eēt nata recipe quantum ad illud qđ includeret de forma.

Ad argumenta. ad primum Cū dicitur illud qđ non est distinctuz ꝛceptibile ꝛc̄. det. sed minor est falsa. ¶ Ad p̄bationem. Materia est cognoscibilis ſm anologiā ad formā. Dico q⁹ uerū est intellectui humano p⁹ statu isto. Cuius rō est q⁹ cognoscim⁹ rem a posteriori ⁊ per opationez eius. vñ ex distinctione opationū arguim⁹ distictas formas. q⁹ forme est agere. ⁊ q⁹ materia nō est ratio agēdi iō eā nō cognoscim⁹ in se p̄cise. sed in relatiōe ad formam. tm̄ ipsa est de se distincte cognoscibilis a potētia nō ipedita. ¶ Contra. ois potētia hīs aliqđ cōe p⁹ obiecto naturali ⁊ adequato pōt naturali: in qđlibet ꝛtentū per se sub illo cōi: aliter nō esset adequatū sed excederet potētiā: ſz ens est tale obiectū ꝛntellect⁹ nr̄i ſm Aluic. p° metha. c°. 5°. ergo cū materia cōtineat sub ente pōt per se itelligi ab itellectu nostro. ¶ Rñdeo cōcessa maiore. dico q⁹ minor est falsa. q⁹ ens nō est naturale obiectū itellect⁹ nr̄i. Sunt enim multa entia puta ꝓprietates itelligētiaruz ⁊ dei que naturaliter non possum⁹ cognoscere. sed est necessarium reuelatio. Quid ergo erit obiectum naturale adequatū itellect⁹ viatoris? ¶ Rñdeo forte qditas materialis uel aliqđ aliud de quo nō curo ad p̄sens. ¶ Ad sc̄m dico q⁹ materia est pura potētia subiectiua. ſz ex hoc nō sequit q⁹ sit nihil. ut patet ex ꝛ° articulo. posset etiā dici q⁹ eēt qđdā cōpositū ex potētia ⁊ actu sicut quelibet creatura modo p̄exposito in primo articulo. sed ex hoc nō sequit quin sit p̄ncipium p̄mū. q⁹ nō est cōposita ex reb⁹. ¶ Ad tertiuz ꝛcedo q⁹ vniformiter negat esse a subiecto generationis ⁊ affirmat de subiecto mot⁹. sed loquit de eē formali pfecto ⁊ specifico. q⁹ ſbiectū mot⁹ est aliqđ ens actu pfecto ⁊ formali. Materia aūt nō. sed ex hoc nō sequit q⁹ sit nihil. q⁹ est aliqđ in actu entitatiuo. quo distinguit ⁊ ponit aliqđ extra suam causaz. ¶ Cōtra. q⁹ mot⁹ est act⁹ entis in potētia. ex ꝛ° phy. ergo non videt q⁹ subiectū mot⁹ sit ens actu ſz potētia. ¶ R° ꝛcedo q⁹ de rōne subiecti mot⁹ ut sic nō est q⁹ sit ens actu ſz potētia. ſz tm̄ est coexactū necessario q⁹ sit aliqđ ens in actu pfecto. ⁊ hoc sufficit philosopho ad distinguēdū generationē a motu. vñ dico q⁹ ſbiecto mot⁹ ut sic accidit q⁹ sit ens in actu pfecto. ſz hoc sit quoddā necessario exactū. ¶ Ad quartū. cū dicitur qñ aliquid dicit anologice de duob⁹ ⁊c̄. dico q⁹ ista est falsa vniuersaliter accepta. ſz in quibusdā uerum sit. ut de sano de quo exēplificat habet tamē defectū in multis. Exēplū. ens dicit anologice de substātia ⁊ accidēte. ⁊ tm̄ sicut substātia est formaliter ens. ita ⁊ accidēs. ¶ Cōtra. accidens nō est ens nisi in eo q⁹ talis entis. 7° metha. ¶ Rñdeo ſz Arī. 5° metha. c° de in eo q⁹. quot modis dicit causa tot modis dicit in eo q⁹ ita q⁹ in eo q⁹ reduplicat aliqñ causaz formalem. Exemplum si dicat hō est homo in eo q⁹ rationalis. Aliquādo reduplicat causam materialē. puta homo est homo in eo q⁹ habet tale corpus. Aliquādo reduplicat causam finalem. puta hō est hō in eo q⁹ capar beatitudinis. Ad ꝓpositū. cū ait Arī. Accidēria nō sunt entia nisi in eo q⁹ talis entis. ly in eo q⁹ nō reduplicat causam formalem. ſz subiectiuā ul' efficientez. ut sit sensus. accidētia sunt entia in eo q⁹ existūt in substātia. uel in eo q⁹ causata effectiue a substantia. sed ex hoc nō habes quin accidentia sint formaliter entia. ¶ Ad qntū. Ego ꝓsequētiam. ad p̄bationē dico q⁹ Arī. inducit hoc cōtra philosophos antiquos qui subiectū generatiōis ponebant aliqđ corpus existēs in actu pfecto specifico. ut ei siponit. puta aliqui terrā. aliqui ignē ꝛc̄. ⁊ tūc sequitur cōtra eos q⁹ generatio est alteratio. q⁹ circa tale corp⁹ nō posset fieri mutatio nisi accidētalis. Sed ponendo materiā aliqđ ens actu non formali uel specifico: ſz in actu entitatiuo. pōt saluari generatio simpliciter distincta ab alteratiōe. vñ philosophus dicēs materiā nō eē actu non dicit ipsam esse nihil. ¶ Ad cōfirmationē patet per idē q⁹ forma substātialis nō aduenit materie existēti in actu specifico ⁊ perfecto.

¶ Ad sextū dico q⁹ materia ⁊ forma distinguunt se totis distinctione rei que opponit ꝙuenientie in re. quō ꝙueniunt oia cōposita ex materia ⁊ forma. q⁹ ut ostēsum fuit nihil materie includit in ratiōe forme ul' ecōuerso. nō tamē se totis distinguunt distinctione que opponit cōuenientie in ꝛceptu. q⁹ forte tam forma q̄z materia cōueniunt in cōceptu. q⁹ forte taz forma q̄z materia ꝙueniūt in ꝛceptu substantie ⁊ entis ꝛc̄. ⁊ sic nō sequit q⁹ magis distinguant q̄z substātia ⁊ accidens. imo plus cōueniunt ꝙuenientia conceptus q̄z substātia ⁊ accidētia. ¶ Aliter posset dici q⁹ plus distingui aliqua pōt esse dupliciter. ul' q⁹ minus cōueniunt: uel q⁹ plus repugnant. p̄imo modo plus distinguunt substātia ⁊ accidēs q̄z albedo ⁊ nigredo. patet. sc̄o ecōuerso. ¶ Ad ꝓpositū dici posset forte q⁹ materia ⁊ forma plus distinguunt p̄imo modo q̄z substātia ⁊ accidēs. quia sunt se totis distincta. nō sic substātia ⁊ accidēs. Sed sc̄o modo plus distinguunt substātia ⁊ accidēs. q⁹ nō faciunt vnuz per se sicut materia ⁊ forma. quod videt esse ꝓpter maiorem repugnātiam seu nō identitatem intrinsecam que est inter substātiaz ⁊ accidēs q̄z inter materiam ⁊ formā. ¶ Ad septimū dico q⁹ ex duob⁹ existentibus in actu accipiēdo actum formalē ⁊ specificum qui distinguit cōtra potētiam subiectiuam: nō pōt fieri vnum per se. quia quilibet talis actus dat esse perfectum. sed ex duob⁹ actibus entitatiuis: ut actus est diuisus cōtra potētiam obiectiuā. sic dico q⁹ potest fieri vnū per se. huiusmodi antē sunt materia ⁊ forma. ¶ Ad illd̄ de septimo metaphysice dico q⁹ auctoritas solvit seipam. quia materia non est quid nec quantum nec aliquid quibus ens determinatur. Illa enim quibus ens determinatur: sunt

genera uel spēs. ¶Materia autem nullū horum est. ¶Ad ultimū dico q̄ cōmē. loquit de potentia obiectiua. Et sic uerū est q̄ agēs extrahēs illā potētiam ad actū non largit multitudinē sed pfectionē. q̄ albedo in actu nō est cōpositior seipsa ut in potētia obiectiua sz pfectior. Si vō sit sermo de potētia subiectiua sic agens largit multitudinē q̄ in termino generationis aliquid est actu in materia quod prius non erat.

¶ secundum principale.

a Sic pcedit ⁊ arguit q̄ materiā existere sine forma includat ꝺdictionē ex terminis. ¶rio ex materie diffinitiōe sic. ¶Diffinitio ⁊ partes diffinitiōis actualiter cōpetunt diffinito. sed si materia existeret sine forma nō competeret sibi diffinitio materie ergo ⁊c. maior est euidēs. sed minor ꝓbat. q̄ Ari. p°. phy. diffiniēs materiā ait sic. q̄ materia est p̄mū subiectū vnicuiq̄ ex quo fit aliquid cū insit nō ꝑm accidēs. sz materia a forma separata nō ineēt. ergo ⁊c. ¶ ℔. ex materie entitate arguo sic sc̄o. q̄ si materia posset existere sine forma. uł hoc cēt q̄ materia dicit aliā entitatē simplr. uel q̄ aliā distinctā a forma. uel aliā distinctā ⁊ absolutā p̄orem entitate forme. ¶rimū non. q̄ cū relatio dicat aliam entitatē a fundamēto. ⁊ motus a mobili posset fieri relatio sine fundamēto. ⁊ motus sine mobili. quoꝝ utrūq̄ est absurdū. Nec sc̄z. q̄ sic entitas totiꝰ posset fieri sine partibus. puta hō sine aia ⁊ corpore. cum dicat aliam entitatē absolutam a partibꝰ. cadē rōne duo alba possent fieri sine relatiōe similitudinis. quoꝝ utrumq̄ videt absurdū. Nec tertiū. q̄ sic subiectum posset fieri sine ꝓpria passione cū dicat aliā entitatez absolutā ⁊ p̄orem ex natura rei ipsa passione. q̄ ō est impossibile. ergo nullo modo est possibile materiam existere sine forma. ¶ ℔. ex materie relatiuitate arguo sic tertio. Impossibile est effectū formalē esse sine forma. puta esse albuz sine albedine: sed cē relatū est effectus formalis relationis. materia autez refert ad formaz ex p̄mo phy. ergo ipossibile est esse materiā sine forma uł relatiōe. Sed relatio est quedam forma. ergo ⁊c. ¶ ℔. ex materie actualitate arguo quarto sic. Impossibile est aliquid existere sine existentia. sed existētia est quedā forma rei que existit. ergo impossibile est materiā existere sine forma. ¶ ℔. ex materie ꝓprietate arguo sic qnto. Impossibile est duo ꝺzia eidem simul ineſſe. ex p̄mo de genere ratiōe. sed si materia esset sine forma ineēnt simul sibi duo ꝓtraria. ergo ⁊c. minor ꝓbat. q̄ haberet simul potentiā ad formas ꝺzas. formarū aūt cōtrariarum ꝓtrarie sunt potētie. ex 3° phy. ut posse sanare ⁊ posse egrotare. ¶ ℔. ex materie finitate arguo sexto sic. Oē ens citra p̄mum est finitum ⁊ limitatū. sed materia si esset sine forma esset illimitata. q̄ limitat per formā. ergo ⁊c. ¶ Ad oppositū. ¶per se esse magis cōpetit substātie ꝙ accidēti. cū sit modus ꝓprius cēndi p̄dicamenti substātie. sed accidētia esse p se nullam includit ꝺdictionem. imo de facto ita est in sacramēto eucharistie. ergo multo magis est possibile hoc de materia cuz ipsa sit substātia ex secūdo de aia. ¶ Confirmat ⁊ est idem q̄ nō minus dependet accidēs a substantia ꝙ materia a forma. sed accidētia possunt erstere sine subiecto. ergo matgria sine forma. vñ qui hoc negant de materia magis negarēt de accidētibus nisi eis ueritas fidei obuiaret.

Respondeo in ista questione.

¶ ¶rimo opiones aliquas iprobabo. ¶ Sc̄o op. scotica declarabo. ¶ Tertio quedā dubia occurrentia remouebo. ¶ Quantuz ad p̄muz est vna opinio dicēs hoc includere ꝺdictionē ⁊ esse oino ipossibile materiam existere sine forma. ¶robat multipliciter. ¶rimo sic. quāto aliqua sunt magis vnū tanto minus sunt separabilia. Sed materia ⁊ forma sunt magis vnū ꝙ subiectū ⁊ ꝓpria passio. ergo cū subiectum ⁊ passio nō sint separabilia: q̄ hec eēt ꝺdictio: multomin⁹ materia ⁊ forma sunt separabilia. maior est euidēs q̄ vnū est q̄ō est indiuisum ⁊ inseparabile in se ⁊ diuisum ab oi alio. minor ꝓbat. q̄ materia ⁊ forma faciūt vnum per se essentialiter ⁊ in p̄mo modo dicēdi p̄ se. ¶ ℔. secūdo sic. oi eo quod per se p̄ōt eē: p̄ōt fieri aliquid inferius. puta illud q̄ō non p̄ōt per se esse. sed nil p̄ōt fieri inferius materia. q̄ est ens in potentia. ⁊ est ꝓpe nihil ꝑm Aug. quicquid igit eēt inferi⁹ materia eēt nihil. ergo ipossibile est materiā esse per se. ¶ ℔. tertio sic. q̄ō non est actus nec habens actū nō potest actu per se existere sed materia est huiusmodi cū sit ens in potētia. ⁊ potentia ⁊ act⁹ diuidūt ens. q̄ nihil act⁹ includit in potentia nec econuerso. ergo materia nō p̄ōt per se existere. ¶ Confirmat. Oē esse est a forma. ꝑz Boetiū. ergo materia nō p̄ōt esse sine forma. ¶ ℔. quarto. q̄ō non habet ydeā in deo nō potest esse uel fieri sine alio. sed materia nō habet ydeā in deo. ergo ⁊c. maior patet. q̄ ydea est quo mediante res est ꝓducibilis in effectu. ¶ ℔. quinto. que anologank in aliquo p̄mō illud est formaliter ⁊ realiter in illo p̄mo. nō in alijs nisi per attributionē solū ad illō p̄mū. sed oē esse est a forma. ergo materia nō habet esse nisi per anologiā ad formam. maior patet de sano et aiali ⁊ urina. ¶ ℔. sexto. Materia dep̄ēdet plus a forma ꝙ ecōuerso. sed forme alique materiales nō p̄ūt existere sine materia. ergo multomin⁹ ecōuerso. minor ꝓbat. q̄ aliter ille forme essent spūales ⁊ immateriales. q̄ō est ꝺdictio cum sint forme materiales: ⁊ corporales. ¶ ℔. septimo. Impossibile est creaturam existere sine ꝓseruatiōe. Sz ꝓseruatio est quedā forma respectiua. ergo ipossibile est materiā existere sine forma. ¶ Dicunt igit isti q̄ est oino impossibile materiam existere sine forma. q̄ sequit triplex ꝺdictio. ¶ ¶rimo ex parte eē in actu. q̄ esse in actu uł est forma uł sequit formā. Materia aūt nec eēt forma nec hīs formā si eēt separata. ergo eēt actu ⁊ nō eēt actu. hīet formaz ⁊ nō hīet. ¶ Sc̄a ꝺdictio eēt ex parte materie. q̄ ipa est pura potētia. si ergo eēt p se in actu eēt pura potētia ⁊ nō esset. ¶ Tertia ꝺdictio eēt ex parte per se stātis. q̄ oē per se stans in genere substātie est spēs: uel idiuiduū ⁊ in genere directe. Sed de rōne materie est q̄ sit pars spēi uel idiuidui. ergo si per se staret eēt pars ⁊ nō esset pars.

Sed ista opinio est falsa ⁊ irrōnabilis. Cuiꝰ iprobatio ⁊ falsitas patebit ex sc̄o articulo ubi opio ꝺzia ꝓbabit. Nec rōnes cogūt vñ respondeo per ordinē. ¶ Ad p̄mū cum dicitur quāto aliqua sunt magis vnuz ⁊c. dico q̄ duplex est vnitas. s. vnitas identitatis realis. Et vnitas vnionis. si p̄imo modo accipis vnuz sic maior est uera sed minor est falsa. quia magis sunt vnum realiter subiectū ⁊ passio ꝙ materia ⁊ forma. immo non est comparatio. quia materia ⁊ forma non sunt vnum realiter. Subiectū autē et passio sunt vnū realiter.

Si aũt accipis vnũ scõo modo sic. maior est falsa ⁊ minor uera. qr vnitate vniõis magis sunt vnũ materia ⁊ forma ut pcedit pbatio minoris q̃z sbiectũ ⁊ passio. ¶ Ad scõm cũ dicit oi eo qõ per se eẽ põt ⁊c. ꝓcedo maiorẽ qr etiã esse in alio inferi⁹ est ipso eẽ per se ideo oẽ accidẽs est inferius substãtia ⁊ parte sudstãtie. sed minor est falsa. qr oẽ accidens est inferi⁹ substãtia. ¶ Ad augustinũ Materia est ꝓpe nihil non simpliciter. sz in genere substãtie. qr est ifimuz in illo genere. ¶ Contra. Si aliqõ inferi⁹ substãtia põt fieri ergo aliqõ superius ⁊ per ꝓsequẽs aliqõ supius supremo angelo. ¶ Rñdeo. Lz forte cõclusio sit uera q⁹ de⁹ possit facere aliqõ supius supremo angelo. tñ quicquid sit ꝓsequẽtia nõ videt ualere qr nihil est superius substãtia. Est aũt aliquid inferi⁹ ea. puta. oẽ accidens quare nõ sequit si põt fieri aliquid inferi⁹ substãtia. ergo aliqõ supius. ¶ Ad tertiũ cũ dicitur qõ nõ est act⁹ ⁊c. dico q̃ act⁹ est dupler formalis ⁊ entitatiu⁹. ꝑm⁹ opponitur potẽtie subiectiue. secũdus potẽtie obiectiue. Et secũdo modo actus ⁊ potẽtia sunt diuidẽtia entis. Non primo modo ut patet er qõne pcedẽti. Si ergo loqueris de actu formali maior est falsa: sed minor uera. Si de actu entitatiuo. sic maior est uera. ⁊ minor falsa. qr materia de se lz nõ sit actus formalis ut sic. nec habẽs actũ talez: est tñ act⁹ entitatiuus. qr nõ est nihil. ¶ Ad ꝓfirmationem. Omne esse est a forma. uerũ est de actu specifico ⁊ formali. Sed materia habet de se aliũ actuz. ut patet er pdictis. ¶ Ad quartũ dico q̃ minor est falsa. qr materia ut patet habet distinctã ydeam in deo. cũ sit aliquid distinctũ in entib⁹ distincte itelligibile ⁊ distincte pducibile. ¶ Ad quintũ cuz dicit que anologank ⁊c. dico q̃ ista ꝓpositio si ueruz dicat in aligbus. ut in sano de quo arguit: habet tamẽ instantias in plurib⁹ alijs. ut in substãtia ⁊ accidẽte respectu entis. qr tam substãtia q̃z accidẽs sunt formaliter ⁊ realiter ens. ut ostẽsum est in qõne pcedenti. ⁊ ideo illa maior nõ est vniuersaliter uera. forte etiã in exemplo supponit vnũ falsum de sano qr non est aliquis vn⁹ act⁹ uel ꝓcept⁹ sanitatis cõis sano in animali ⁊ in urina. imo sunt equiuoci ⁊ diuersi de quo alꝫ. ¶ Ad sertũ cũ dicit q̃ materia plus dependet a forma q̃z ecõuerso. dico q̃ falsum est qr ꝓpus nõ videt dependere a posteriori sed ecõuerso. Materia enim prior est forma sicut fundamẽtum uel fulcimentum ei⁹. Sed esto adhuc est falsa minor. ¶ Ad probationem dico q̃ separatio forme a materia nõ uariat formã sicut nõ uariant accidẽtia separata. dato ergo q̃ tales forme essent separate a materia utiq̃ eẽnt materiales ⁊ corporales sicut ꝓpus. ⁊ si nõ actu tamẽ aptitudine subiecto inherẽtes. ¶ Ad ultimũ dico q̃ relatio ꝓseruationis nõ est aligd distinctũ realiter a re cõseruata. sicut nec creatio a creatura. Jõ materia separata esset sine forma nõ obstante relatione illa ꝓseruatiõis seu creatiõis. Nec illa triplex ꝺictio quam dicit cogit. funiculus enim ille triplex nõ difficile rumpit. Prima ꝺictio non est ꝺictio. Nam vn⁹ est actus formalis ⁊ specificus ⁊ ois talis uel est formalis uel sequit formã: talem non habet materia de se. ¶ Alius est entitatiuus act⁹ quo aliquid est in actu quicqd est extra suaz causam ⁊ extra rationẽ ⁊ intellectũ. talem habet materia cũ sit aliquid extra nihil. ergo materia est in actu entitatiuo ⁊ nõ in actu formali. sed hic nulla est cõtradictio. ¶ Sed si arguas. nõ est in actu formali. ergo nõ est in actu est euidenter fallacia ꝓsequẽtis. ¶ Secunda etiam dicta ꝺictio nõ est ꝺictio. qr esse in potẽtia est dupler. siue duplex est potentia. subiectiua ⁊ obiectiua. Materia est in potentia pmo modo nõ secũdo. ut dictum est in qõne pcedenti. Sed esse in potentia subiectiua nõ abicit eẽ in actu opposito potentie obiectiue. ¶ Tertia etiã non est ꝺictio. Nõ eni oẽ per se stans in genere substãtie est spẽs uel in diuiduũ. habet eni instantiã de aia separata. Materia ergo ⁊ est pars ⁊ põt esse per se stans sicut ⁊ aia rõnalis. ¶ Ad omnes aũt auctoritates philosophi seu cõmẽ. seu cuiuscũq̃ alterius que videnk negare materiam posse existere sine forma. Dicendũ est q̃ loquunk de cõi cursu nature ⁊ de potẽtia creata. sed hoc non obstante est possibile de potentia diuina. ⁊ per ꝓsequẽs nullam includit cõtradictionem.

Alia est opinio. Que dicit materiã posse existere sine forma absq̃ ulla ꝺictiõe ⁊ per potentiã diuinam. Modus ponendi quãtum capio est iste. dicit eni q̃ sm cõmen. sup secũdaz hebdomadã Boetij eẽ simpliciter ⁊ eẽ aligd diuersimode accipit in theologia ⁊ in philosophia. Nã in theologia eẽ simpliciter ꝓuenit rei quadam extrinseca denoiatione ab esse primi principij inquãtum res participant diuinũ esse. sed eẽ aligd puta hoiem uel leonẽ ꝓuenit rei quadã intrinseca denominatione a natura sue eẽntie ⁊ ppꝛie quiditatis. sed philosophi eodem mõdo dicũt rem esse simpliciter ⁊ esse aligd. s. ab intrinseca rei denominatione. ⁊ hinc est q̃ theologi non dicunt esse simpliciter nõ ꝓuenire equiuoce decem generib⁹ qr eadez ratione ꝓuenit eis esse participatũ qr participãt esse ydeale quod est in se vnũ ⁊ idem. lz ydee dicant esse diuersem deo per respectũ ad diuersas creaturas. sz philosophus dicit esse equiuoce cõuenire decẽ generibus. qr diuerse sunt rerũ essentie quib⁹ sm ipm res non solũ habẽt esse aligd sed eẽ simpliciter. ¶ Ad ꝓpositum in materia est tripler esse. vnũ eẽ simpliciter siue accipiak esse simpliciter sm theologos siue sm philosophos. ¶ Aliud est esse aliquid. ⁊ hoc dupliciter. vnũ ut est in se quedã capacitas ⁊ quedã entitas ⁊ essentia distincta a quocunq̃ alio. ¶ Secundũ esse ut fulcimentũ compositi. ⁊ hoc eẽ habet a forma. Nam forma pficiendo capacitatem materie cõicat sibi suũ esse. ⁊ per ꝓsequens toti composito ⁊ tale eẽ est qõ habet materia a forma in actu. Quãdo aũt desinit esse a forma desinit esse simpliciter sm cursum nature. qõ attẽdentes philosophi dixerunt materiã esse ens in potẽtia ⁊ nõ posse esse sine forma. ¶ Si obicit q̃ tunc dupler esse perfectũ erit in composito. s. vnũ compositi aliud materie. ¶ Respondeo q̃ uerũ esset si materia actũ suũ quẽ potest habere actiõe diuina nata esset habere ⁊ haberet in composito admodũ materie artificialiuz. ¶ Sed materia nõ habet illũ actũ in composito sz tñ actum forme. ¶ Vult ergo dicere q̃ materia ut in composito habet tñ esse sibi cõmunicatuz a forma. ¶ Aliud aũt eẽ datur sibi supnaturaliter a deo quod esse nõ habet ut est in cõposito quia repugnat per se vnitati cõpositi. Sed illud eẽ haberet si de⁹ eam faceret sine forma. Et sm hoc materia sine oi addito non põt esse sine forma. Imaginak enim iste doctor ut videk q̃ cum vnius compositi sit tñ vnũ esse. illud er consequẽti ⁊ per accidens est ipsius materie ⁊ forme ⁊ cuiuslibet accidẽtis illi⁹ toti⁹. si igit materia separarek a cõposito deus dat sibi novũ eẽ quia tunc non potest habere esse totius quod prius.

¶ Opinio ergo ista ut applicetur ad ꝓpositum de quo querit dicit quasi duo. Primus dictū est ꝙ materia in composito nō habet cē nisi compositi ⁊ forme. Secundum dictum est ꝙ in separatiōe si separaretur a forma acquirit nouum esse supernaturaliter a deo.

Sed contra primum dictu m.

arguo sic. Quicquid est aliquid: ꝓpria aliquitate est aliquid. sed materia est aliquid in composito. ergo ꝓpria aliquitate est aliquid. ⁊ nō aliquitate forme uel cōpositi. maior videt cuidēs qz cuz esse aliquid dicat entitatem rei intrinsecā. ideo cōpetit rei esse aliquid a sua propria ⁊ intrinseca ratiōe uel aliquitate. minor patet. qz materia in cōposito nō est nihil. ergo aliquid. ¶ Cōfirmatur: qz vnunquodqz quod est extra suam causam ⁊ extra intellectū sicut habet ꝓpriam aliquitatem ⁊ entitatē ita habet ⁊ propriuz esse. qz esse ⁊ essentia idē sunt realiter ut nunc suppono. sed materia est aliquid extra suā causam ⁊ extra intellectū ut etiā est in composito. qz nō est ens rationis: ergo habet ꝓpriā entitatē ⁊ proprium cē. ⁊ per consequēs materia nō habet esse formaliter per cē cōpositi uel esse forme. ¶ Contra secundū dictū arguo sic. Impossibile est transire de contradictorio in cōtradictoriū sine mutatione media. qz aliter nō esset ratio quare nūc alterū contradictoriū ineset ⁊ non prius. Si ergo materia in separatiōe transit a nō esse ad esse. illud nouū hoc erit mediante aliqua mutatiōe. Illa mutatio uel erit creatio: lz improprie. creatio dicat mutatio: uel erit generatio uel augmētatio. uel alteratio uel ſm locum mutatio. Nō creatio: quia materia iam prefuit ⁊ ideo idem bis acciperet cē per creationem. quod est impossibile. Nec generatio qz ipsa materia est ingenerabilis ⁊ incorruptibilis. ex primo phyſicorū. Nec est alteratio uel augmentatio qz per talem separationem nō acquiritur nec qualitas nec quātitas in materia. imo magis abicitur. Nec est loci mutatio. patet ergo ꝙ materia nullum nouū esse acquirit si forma separaret. ¶ Ꝑ. illud esse uel esset substātiale uel accidentale. Non substātiale. tum qz hoc esset necessario per generationem. tum qz tūc materia haberet duplex cē substantiale. ꝓmū qō habebat. ⁊ secundum qō nouiter acquirit. Nec pōt esse accidentale. qz per tale cē non eēt materia per se existens nec simpliciter independens sed potius oppositū. qz nullus accidēs habet ꝙ sit per se existens uel forma independens. ¶ Ꝑ. si sic ergo materia naturaliter per se existere poterit sine forma: consequēs est falsum. ergo ⁊ antecedens. ꝓbatio cōsequentie. lz aliqua ꝑfectio uel aliquod cē alicuius supnaturaliter detur: tamē postēz ineſt: naturale est habēti illud habere uel posse habere. Exemplus de ceco illuminato supnaturaliter qz habito visu naturaliter videt. ergo si materie attribuitur tale esse nouū supernaturaliter. lz sit miraculum in primo instāti quo tale sibi dat. tamen postea naturaliter materia per se esset ſm illud esse. quod est absurdum ⁊ cōtra te. ¶ Notandū tamē ꝙ si ista positio intelligeret ꝙ materie separate attribuit nouum esse. nō positiue lz negatiue. puta negatio ipsi⁹ cē cōmunicati a forma. i. ꝙ materia per se existens esset ſine tali cē cōicato. que quidē negatio est quoddam per se esse. ita ꝙ ex hoc materia cē dicat per se qz non recipit esse forme. Sic opinio haberet colorem. qz uere materie separate cōicat adeo per se cē negatiue. ⁊ per cōsequēs dici posset ꝙ tale nō haberet materia in cōposito. qz hoc repugnaret vnitati cōpositi. Nam si materia non informaret forma in composito. cōpositum nō esset vnū per se. sed quasi quodam per accidens. Non tamē imaginādum est ꝙ aliquid positiuum nouū cōmunicetur materie separate.

Quantum ad secundum.

Et cōclusio Scoti ꝙ materia sine aliqua ꝓtradictiōe pōt per se existere sine quacunqz forma substātiali siue accidētali nl' absoluta uel respectiua sic intelligēdo. ꝙ ex hoc materia nō acquirit aliqd nouū esse positiuuz quod ꝑus in composito nō haberet. ¶ Hec conclusio ꝓbatur quadrupliciter. ꝓmo sic. Omne absolutū ꝑus alio a quo realiter distinguit pōt esse sine ꝓtradictiōe. sine illo. sed materia est quid absolutū distinctū realiter ⁊ prius quacunqz forma substātiali seu accidentali. ergo ⁊c. maior exponitur. dico enī prius propter dependentiā essentialē posterioris ad ꝑus. Nā posterius sic dependens non pōt esse sine priori a quo sic dependet. dico absolutū ad remouendū instantiam de correlatiuis que tamē secū cōpatiunt ꝓpositatem originis. ut patet ⁊ filius qui sine inuicē esse non possunt. dico distinctū realiter ꝓpter instantiā que fieret de subiecto ⁊ ꝓpria passione. ⁊ quibusdam alijs. vñ maior illa nō videt neganda nisi ꝓpter defectū alicuius cōditionis ꝑdictarū. minor est euidens. nā ꝙ materia sit ꝓpor patet. qz est fundamētū ⁊ receptaculū formarū. vñ Augz 12°. cōfes. ꝑus origine terminata est creatio ad materiā ꝙz ad formaz. lz ſm cumſimil' tēpore materia fuerit creata cū forma. qō etiā materia sit absolutum aliquid. patet. quia facit cōpositionem realem absolutā. ꝙ etiā distinguat realiter a quacūqz forma. patet in qōne ꝑcedēti. ¶ Sz instat contra maiorē rōnis qz tunc linea posset fieri ſine ꝑncto. cū sit prior eo ⁊ realiter distincta ⁊ forma liter absoluta. lz hoc videtur ipossibile. qz tūc linea eēt infinita. ¶ Ꝑ. eadē rōne posset fieri corpus sine figura. cum corp⁹ sit ꝑus ⁊ realiter distinctū a figura. ⁊ etiā aliquid inesse formaliter absolutū. Corpus aūt esse sine figura videt impossibile nec intelligibile. ¶ Respōdeo ad ꝓmū. ꝙ ipsa linea pōt accipi dupliciter uel ſm illud qō claudit inter duo puncta includendo ipsa puncta. uel nō includendo ipsa puncta. ¶ Item punct⁹ pōt accipi dupliciter. nl' positiue. nl' ꝑuatiue. ꝑuatiue quidem nihil addit sup lineaz nec dicit aliquid nisi priuatiōem linee ad ulteriores partes. ¶ Si primo modo accipit linea sic est impossibile eam esse sine punctis quia sic includit ipsa puncta. Sicut est impossibile cē hoiem albū sine albedine. ¶ Secundo aūt modo accipiēdo pōt utrqz fieri sine punctis accipiēdo punctum positiue. Nō tamen accipiendo priuatiue. ¶ Diceres: ergo linea erit infinita. ¶ Rñdeo erit infinita. i. non finita positiue. sed finita priuatiue. ¶ Si ulteri⁹ arguas ergo infinita simpliciter peccas arguēdo secundū accidens. ¶ Ad aliud de figura dicūt quidā ꝙ figura nō distinguit realiter a corpore. quare nō tenēt. ¶ Cōtra. qz figura ⁊ corp⁹ sunt per se in ꝑdicamētis distincta. qz corp⁹ est quātitas. ⁊ figura qualitas de quarta ſpecie. ergo ipsa sunt realiter distincta. ¶ Aliter ergo est dicenduz. ꝙ figura pōt accipi dupliciter nl' positiue uel priuatiue. ꝓmo modo dicit determinationē quandā extrinsecam ⁊ extraneā alterius generis a corpore. quomodo loquit Aristo. de figura in

ꝑdicamentis

p̄dicamētis.capl'o de qualitate. ¶ Scōo mō acce-
pta figura.s.p̄uatiue dicit determinationē quandā
itrinsecā que nihil positiuū addit ultra corp⁹.sz tm̄
p̄uationē ad ulteriores ptes.sic loquit de figura au-
ctor6°. p̄incipioz.q̄ artifex facit figuraz icisiōis nihil
addēdo.sz potiꝰ remouēdo. Primo mō accipiēdo fi-
gurā deꝰ p̄t facere corpꝰ sine figura. Scōo mō non.
sicut de linea ⁊ p̄ncto supra dicebat. Si ergo arguis
corpꝰ erit infinitū. Nego sz erit finitū nō positiue sed
p̄uatiue. ¶ Ꝺ.scōo ad p̄ncipale arguit sic.qcqd deꝰ
pseruat pro vno istāti sine alio p̄t pseruare etiā pro
quocūqz seq̄nti.sz deꝰ pro istāti creatiōis pseruat ma
teriā sine forma.g̃ ⁊c̄. maior appet.q⁹ eq̄lis vtutis ⁊
potētie videt in hoc ⁊ in illo.minor pz per Aug.in.12.sc̄.
ut supꝰ adducebat.q⁹ p̄us er natura rei termiat creatio ad materiā q̃z ipsa materia informet forma.q⁹
p̄us opz existere receptaculū forme q̃z formā ipsaz.
¶ Cōfirmat rō.q⁹ qđ deꝰ imediate creat p̄t pseruare.q⁹ nō minoris vtutis ē pseruare q̃z creare.sz deꝰ
imediate creat materiā.tū q⁹ cū materia sit aliquid
p̄mū in entibꝰ nō subest causalitati alicuiꝰ creature.
tū q⁹ nō est nata p̄duci nisi per creationē. Nulla aūt
creatura p̄t creare. ¶ Ꝺ.tertio sic.materia p̄t eē
sine q̃cūqz forma determinata.ergo sine forma sim-
pliciter. Añcedēs est euidēs.q⁹ est in potētia ad oēs
equalr.ergo p̄t eē sub oibꝰ. Nō sil'.ergo successiue.
psequētia p̄bat sic.qcqd determiat sibi aliqđ genus
determinat sibi aliquaz eiꝰ spēm.ut qcqd est aīal est
hō uel leo ⁊c̄.qcqd etiā determiat sibi aliquā speciē
determiat sibi aliqđ indiuiduū.ut quicqd est hō est
hic hō uel ille puta sortes.ul' plato ⁊c̄.ergo ad destru
ctionē pseq̄tis.qđ nō determinat sibi aliqđ idiui-
duū nec spēm ⁊ per pseq̄s nec genꝰ. Si ergo ma-
teria nō determiat sibi aliquā formā:ergo nec genꝰ
forme. quare sine ꝺdictiōe p̄t eē sine omni forma.
¶ Cōfirmat rō.quicqd hz se cōtingēter ad qđlibet
alicuius generis habet se pxingenter ad illud genꝰ.
sz materia hz se pxingēter ad q̃libet formā.ergo ⁊c̄.
⁊ per pseq̄ns p̄t eē sine oi forma. ¶ Cōtra.corpꝰ po
test eē sine quocūqz loco determiato.q⁹ respicit quē
libet.ergo p̄t eē sine loco simplr.hoc videt falsuz.
¶ Rº.q⁹ hz hoc sit ipossibile de potētia creata. est tm̄
possibile de potētia diuina.puta si deꝰ faceret aliqđ
corpꝰ extra vniuersum.⁊ per pseq̄s corpꝰ eē sine lo
co nullā icludit ꝺdictionem. ¶ Ꝺ.quarto arguo sic.
quicqd absolutū poterit deꝰ facere in creaturis me-
diāte causa scōa que nō est de eēntia rei p̄t per se fa
cere sine illa causa. Sz deꝰ p̄t facere materiā existe
re mediāte forma que nō est de eēntia materie. er-
go ⁊c̄. maior est euidēs.q⁹ hoc nō repugnat effectui
nec ipsi deo.cū hoc nō sit impfectiōis sz magis pfe-
ctiōis. Et dico absolutū ꝓpter instātiā que fieri pos
set de relatiōe . minor appet.q⁹ aduenīte alia ⁊ alia
forma remanet eadē materia qđ nō eēt si forma eēt
de eēntia materie. ¶ Ex p̄dictis pcludo corrolarie
q̄ materiā existere sine forma nullā includit ꝺdictio
nē ex termis. pbat. Illud qđ subest possibilr potētie
diuine nullā icludit ꝺdictionē ex termis.sz materiā
existere sine forma subest potentie diuine.ergo ⁊c̄.
Maior est euidēs.q⁹ qđ icludit ꝺdictionē nō subest
alicui potentie. Nec etiā diuine.minor est euidens
ex p̄dictis.

Quantum ad tertium articulū

sciēdū q̄ occurrūt aliq̄ dubia. ¶ Primū. Si mate-
ria eēt separata a forma utruz eēt alicubi. ¶ Scōo
an eēt mobilis ad aliqđ ubi. ¶ Tertio.an hiet par-
tes. ¶ Quarto.an hiet respectū creatiōis ad deū cre
antē ⁊ pseruantē. ¶ Rº ad p̄mū q⁹ posset eē alicubi
⁊ nō alicubi. Esset eni alicubi si poneret infra vniuer
sum.sic eni eēt in ubi nō circūscriptiue sz diffinitiue
sic̄ angelus. Si aūt poneret extra. sic nō eēt alicubi
nec diffinitiue nec circūscriptiue sic̄ nec angelus si po
neret extra vniuersuz. ¶ Ad scōm dicēdū est q⁹ mo
tus sequit formā. Nā sm exigentiā eius est motꝰ na-
turalis siue ad vnā differētiā positiōis sic̄ pz in graui
⁊ leui.siue ad oēz differētiā positiōis ut est motꝰ aīa-
liuz. Principiū p̄mi motꝰ est forma naturalis. Pri
cipiū secūdi est forma aialis.i.aia. Cū ergo materia
circūscribat ab oi forma quātū est de se non mouet
ad aliqđ ubi.ergo ubi esset? ¶ Rūdeo ubi deꝰ uellet
siue sursum siue deorsum. ¶ Ad tertiū dicēdū.q⁹ ha
beret ptes subales:sic̄ si substātia cōposita circūscri-
beret ab oi quātitate.tales eni ptes nō hz per quāti-
tatē ipa materia nec aliqua suba. ¶ Contra. Si hz
ptē ⁊ partē.ergo est qd quātū dimensionatū. ¶ Rū-
deo p̄ter dimēsiones q̃ztitatis sunt dimēsiones iter
minate in materia ꝺz Coñ. in de suba orbis. Sz il-
le. q̃ztū est de se materiā nō extēdūt. de quo amplius
dicet infra qōne de extēsione materie. ¶ Ad q̃rtū di
cēdū est q⁹ sic. ¶ Cōtra. Respectꝰ ille q̃dā forma est
ergo materia nō est sine forma cuiꝰ oppositū suppo-
nit. ¶ Rº nō ē forma realr distincta sz cēntialr ⁊ vni
tiue idē cū materia.ut etiā supꝰ dixi. Sic ad qōnez.

Ad rationes principales

Cum dicitur. q⁹ diffinitio ⁊ ptes diffinitiōis ⁊c̄. Nego minorem. ad
pbationez.dico q⁹ materia separata inest aptitudi-
naliter ⁊ si nō actualr.sic̄ dicimus de inhērētia acci
dentis separati.⁊ hoc sufficit ad saluādū diffinitio-
nē materie assignatā. ¶ Ad scōm dico q⁹ p̄cedit ab
insufficiēti. Nā q⁹ materia possit existere sine forma
nō est quia dicit aliā entitatē relatiuā nec quia aliā abso-
lutam nec quia aliā absolutā p̄ponem. Sz addendo sibi
quartū quia aliā absolutā p̄ponē ⁊ distinctā realiter a for
ma. vñ nec illa incōueniētia sequunt̄ que adducis.
ut pz discurrēdo. ¶ Quātum ad p̄mū membrū. da-
to q⁹ relatio nō possit fieri sine fundamēto nō sequit
q⁹ nec materia sine forma quia relatio est posterior fun
damento. Materia aūt est p̄ior forma. Sūt tm̄ qdaz
qui etiā pcedūt relatiōez fieri sine fundamēto. sz nō
capio.q⁹ sic̄ ipossibile est relatiōez fieri sine termino
quia relatio iā nō eēt relatio sic nec sine fūdamēto. Si
actu:actu. Si potētia:potētia.nec sequit etiā q⁹ mo
tus posset esse sine mobili.quia motꝰ posterior est mo-
bili.lz forte nec hoc sit ipossibile. Sicut eni deꝰ pos-
set facere vnā extēsionē puta q̃ztitatē sine subiecto sic
⁊ vnā successionē sine subiecto succedēte. Et forte sic
est de facto in rarefactione accidētiū eucharistie: q⁹
ibi est augmētatio q̃ztitatis sine subiecto. Cuz enim
spēs vini rarescūt qđ est mobile in isto motu cū q̃nti
tas sibi sit sine subiecto? ¶ Quātū ad scōz mēbrū pz
q⁹ entitas totiꝰ. nō posset eē sine ptibꝰ.quia est qđā po
steriꝰ ptibꝰ a qbꝰ cēntialr ⁊ intrinsece dep̄ēdet. Et cuz
dicis q⁹ duo alba p̄nt esse sine relatione similitudinis.
¶ Rº. Nō habeo p̄ior ipossibili. Erūt ne ergo ialiq⁹
silia? Dico q⁹ nō formalr remota similitudine. quia simi-
litudine sile formaliter est sile.sz potenunt dici aliquo
mō silia fundaliter. lz hoc sit uerū largo mō. ¶ Quā
tū ad tertiū mēbrū.pz q⁹ nō sequit ex hoc subiectū ee
ri sine ppria passione.quia hoc eēt ꝺdictio:cū subiectū
⁊ ppria passio realiter nō distinguant. ¶ Ad tertiuz

Cum dī q̄ impossibile est effectū formalem cē. Dico q̄ relatio qua refert materia ad formā uel est idem realiter cū materia. uel nō. si idē sic nō pōt separari. sz nihil habes ex hoc siē nec de relatiōe ꝓseruatiōis ⁊ creatiōis. Si nō est idē. dico q̄ pōt fieri sine tali relatiōe sine oi ꝺictiōe. ⁊ tūc materia nō refert ad formā nec ecōuerso. ¶ Ad illud scōi phy. dico q̄ materia ⁊ forma sunt ad aliqd nō semp nisi q̄diu manerent sil'. ¶ Ad q̄rtū ꝓcedo q̄ impossibile sit aliquid existere sine existētia. sz dico q̄ existentia est idē realiter cū re exīte. nō eni credo cē ēntie ⁊ cē exītie realiter differre. lz forte habeāt aliquā nō identitatē ex natura rei. de quo alīs. tm ad ꝓpositū pz q̄ ex hoc nihil habes. ¶ Ad gntum de potentijs ōrijs. pōt dici q̄ potētia cū sit relatiuū pōt accipi uel pro respectu potentie. ul' pro subſtrato. oē eni qđ respectiue dī est aliqd ꝑter ipsam relatiōez ſm Aug. 7° de tri. Si potentia materie accipit pro subſtrato. sic potētia nō est aliō realiter q̄ materia. ⁊ hoc mō nō sunt potētie ōrie ad formas ōrias. q: materia in sua essentia non est nisi vna. Si aūt accipit pro respectu nullū malū sequit sz sequit ōrios respectus in cē eidē ad diuersos terminos. vbi gra. vnū albū est sile ad aliud albū ⁊ dissimile ad nigrū. ¶ Ꝺ. vnū q̄stū ꝑ eandē q̄stitatez est equalis vni ⁊ incq̄lis alteri. Sil'r in ꝓposito distinguunt potētie ad diuersas formas. ¶ Aliter dī q̄ potētia materie est dupler quedā remota ⁊ q̄dā ꝓpinqua ⁊ dispositiua. potētie remote nō sunt ōrie in materia. ꝓbat q: plus opponit actus vnius potētie ōrie alteri potētie q̄ potētia potētie. Sz actus ōrie potētie pōt sil' esse cū altera potētia. vbi gra. actꝰ albedinis cū potētia ad nigredinez. ergo ml'to magis poterūt sil' cē potētia ad albedinez ⁊ potentia ad nigredinez. potentie aūt prime ⁊ dispositiue ad ōrias formas nō pōt esse sil'. In materia aūt sepata nō essent potētie prime sz remote. ¶ Aliter dī q̄ potentie ad ōrias formas nō sunt ōrie nisi sint pro eodem tpe sz Arī. ꝑ° celi ⁊ 3°. Sz sic nunq̄ materia est in potentia ad ōrias formas nec ꝓiūcta forme nec sepata. ¶ Ad sextū ⁊ ultimū dico q̄ limitatio est dupler formalis. ⁊ entitatiua. Si limitatio accipit formaliter sic maior est falsa q: nō oē ens finitū est sic limitatū. ⁊ tūc mior est vera. ¶ Si aūt accipit secō mō sic maior est vera ⁊ minor est falsa. q: lz materia non esset limitata limitatiōe formali si esset sine forma esset tm̄ limitata limitatiōe entitatiua. sicut ⁊ quodlibet ens creatum.

Ꝺ tertium sic ꝓcedit.

a Et arguit q̄ materia sz generari ⁊ corrūpi naturalr nō includat repugnantiā termioꝝ ¶ Primo sic. q: si materia nec generat nec corrūpitur. generatio simplr nō distinguit ab alteratiōe: cōsequens est falsum. ergo ⁊ añcedens. ꝓbat ꝓsequentia. q: Arī. ꝑmo de generatiōe distinguit generationez simplr ab alteratiōe. q: in generatiōe simplr totū mutat in totuz. Mō sic in alteratiōe qđ nō eēt nisi materia generaret ⁊ corrūperet. Mō eni mutaret totū in totū si materia maneret. ¶ Ꝺ. oē ōriū pōt corrūpi a ōrio. ex ꝑmo de generatiōe. ⁊ per ꝓsequēs generari. sz materia hz ōriū. ergo ⁊ cē. minor pz. q: qcqd patit rōne materie patit. ⁊ qđ agit rōne forme agit. er scōo de generatiōe. Sz agere ⁊ pati sunt ōria. ergo materia ⁊ forma. ¶ Ꝺ. cōpositū generat ⁊ corrūpit naturalr. ergo ⁊ materia. añcedens est cuidēs ex 7° metha. sz ꝓsequētia ꝓbat. per idē hñt esse ⁊ nō eē ptes ⁊ ipm totū cōpositū. Si ergo per generationez ⁊ corruptionē cōpositū hz cē ⁊ nō cē. ergo ⁊ materia que est ps cōpositi. ¶ Ꝺ. qđ aliqd ex alio generat illud aliud corrūpit. q: generatio vni° est corruptio alteri° ex ꝑ° de generatiōe. Sz res naturalis generat ex materia. ex ꝑ° phy. ergo materia corrūpit. ⁊ per ꝓsequens pōt generari. ¶ Ꝺ. ꝓpter q̄ vnūquodq̄ est: illō magis est. ex ꝑ° posterioꝝ. sz ꝓpter materiā res sunt generabiles ⁊ corruptibiles. ex 7° metb. ⁊ 2° de generatiōe ergo materia ipa est magis generabilis ⁊ corruptibilis. ¶ Ad oppositum. per philosophū. Materia est ingenerabilis ⁊ incorruptibilis.

Respon. generatio cum sit quedā transmutatio potest comparari uel ad subiectum qđ trāsmutatur uel ad terminū ad quē ordinatur. ¶ Sciēdū hoc ad qōnē dico duas ꝓclusiones. ꝑma ꝓclio est ista affirmatiua. q̄ materia generat ⁊ corrūpit subiective. ¶ Hanc ꝓbo sic. oīs forma alicui formaliter inexistēs per necessitatē denoiat ipz cui inexistit. Impossibile est eni albedinez inesse alicui nisi illud sit albū. Sz generatio inest formalr materie. q: materia est subiectū generatiōis. ergo generatio denoiabit materiā. ⁊ per ꝓsequēs materia generat subiective. ¶ Ꝺ. oīs mutatio est actꝰ entis in potētia ut subiecti. ex 3° phy. sed generatio est quedam mutatio. ergo generatio est actꝰ entis in potentia ut subiecti. Sz subiectū generatiōis est materia. ergo generatio est actꝰ materie. ⁊ per ꝓsequēs materia generat ut subiectū. ¶ Confirmat. q: Arī. 3° phy. post datā diffinitionē motꝰ explificat de generatione ⁊ corruptiōe. dicens q̄ generatio est actꝰ generabilis inquātū generabile. ⁊ corruptio actus corruptibilis inquātū corruptibile. illud cuiꝰ est actꝰ est ipsa materia. ergo materia est generabilis ⁊ corruptibilis ut subiectum. ¶ Ꝺ. generatio est mutatio ex nō subiecto in subiectuz. ex. 5. phy. tūc sic. q̄cqd mutat a non subiecto in subiectū generat. Sz materia mutat a nō subiecto in subiectū. puta a nō igne ad ignē. ergo materia generat. Sil'r pōt argui de corruptiōe que est mutatio a subiecto in nō subiectū. Maz materia sic mutat. ¶ Ꝺ. Arī. 5. phy. ꝓbans q̄ generatio nō sit motꝰ. arguit sic. qđ generat nō est. qđ mouet est. ergo generatio nō est motꝰ. Quero ꝑ quo accipit in maiori ly qđ generat. nō pro termio. q: tūc mior est falsa. Mā in hoc nō distiguit generatio a motu. q: sic terminꝰ generatiōis nō est sic nec terminꝰ motꝰ est. q̄ accipit pro subiecto. sz subiectū generatiōis est materia. q̄ materia generat. ¶ Cōtra istā ꝓclionē ista ꝑ° sic. oē qđ generat aliqđ generatū est. q: eiusdē est potentia ⁊ actꝰ. sz materia per te generat. ergo materia aliqđ est generata qđ videt absurdū etiaz subiective. q: finita generatiōe nō amplius materia subicit generatiōi. nec per ꝓsequēs generat subiective. ¶ Ꝺ. cuicūq̄ competit generatio: ꝑductio. q: ista duo trāsmutatio ⁊ ꝑductio sūt de rōne generatiōis. Sz per te materia generat. ergo ⁊ ꝑducit in eē p generationē. qđ est absonū. ¶ Ad ꝑmū ꝓcessa ꝓclusione nullū erit incōueniēs. Mā sicut materia est subiectū generatiōis ut generatio est actꝰ impfectꝰ. ⁊ dicit generari subiective. ita q̄ est subiecta generato: eē. dicetur generata denoiative. qđ nō est inconueniens. ¶ Aliter dicit q̄ generari cōparat ad subiectū ut actꝰ ad terminū ut via. qđ ergo est terminꝰ generatiōis erit aliqđ generatū. qđ aūt est subiectū nō opz: q: nō generat ut terminꝰ. Jō ipa generatio aliter denoiat terminū ⁊ alr subiectū. ¶ Ad secōm dico q̄ lz illa

illa duo sint de rõne generatiõis non tñ cõpetũt sibi respectu eiusdẽ. sz trãsmutatio cõperit sibi rõne subiecti. pductio vo respectu termini. trãsmutatio enĩ dicit impfectionẽ. pductio aũt pfectionẽ. Jõ generatio ẽẽtũ ad pmũ nõ trãsferẽ ad diuina sz quãtũ ad scõm. Jõ in diuis est generatio pductiua nõ trãsmutatiua. ¶ Scõa pclio est ista. z negatiua. Materia nõ generaẽ nec corrũpiẽ termiatiue. Hanc pbo sic. oẽ qõ naturalr generaẽ uel corrumpiẽ. ut termin⁹ hz materiã ptẽ sui. Sz materia nõ põt hre materiã ptẽ sui. ergo zc. maior est euidẽs. ex 5° metha. z p° phy: qz materia est ex qua res generaẽ cũ insit. pbaẽ etiã rõne. qz oẽ qõ generaẽ ul corrũpiẽ ut termin⁹ est possibile eẽ z nõ esse de potẽtia itrinseca. ex pmo de generatiõe. ergo qõ per se generaẽ uel corrũpiẽ hz per se pncipiũ quo põt esse z nõ eẽ illõ est materia ex. 7. metõ. minor pncipalis pz qz aliter eẽt pcessus in infinitũ in materijs. ¶ Ñ. quãdocunqz agẽtia sunt eẽntialiter ordinata agẽs posteri⁹ psuppouit actiõez poris. Exẽplũ de arte z natura. Sz agẽs naturale z pmũ agẽs sunt eẽntialr ordinata. ergo zc. Illud psupositũ est materia. sicut z ars psupponit materiã a natura. ¶ Ñ. omne generabile z corruptibile ut termin⁹ est in potentia alicuius subiecti. Sed materia nõ est in potẽtia alicuius subiecti. ergo zc. maior est euidẽs. sz minor pbaẽ. qz pmuz potẽtiale in nulli⁹ est potẽtia qz nõ eẽt pmũ. sz materia est pmũ potẽtiale z pmũ subiectũ. ex p° phy. ergo materia in nulli⁹ subiecti potẽtia est. ¶ Cõfirmaẽ rõ. qz illud qõ psupponiẽ in oi actiõe naturali z ad qõ staẽ resolutio ois generatiõis z corruptiõis: generari z corrũpi ut terminus icludit õdictionẽ. sz materia est huiusmodi. qz ipsa supponiẽ in oi actiõe naturali ex p° phy. z ad ipsam resoluiẽ ois generatio z corruptio ex pmo de generatiõe. ergo zc. ¶ Sz ppter argumẽtũ nunc ultio factũ occurrit vnũ dubiũ utrũ in generatiõe z corruptiõe simplr fiat resolutio usqz ad pmã materiã. videẽ qz nõ. qz uel in eodẽ instãti eẽt in materia forma corrupti z forma generati. uel in alio z in alio. Si siẽ in eodẽ. ẽ siẽ erũt ẽrie forme in materia. qõ est absurdũ. Si in alio z i alio cũ iter ql̃ibet duo istãtia sit tps mediũ. eẽt aliqõ tps in quo pma materia eẽt sine oi forma. z cũ ipsa de se sit idifferẽs ad oẽs formas nõ magis generaret in ea vna forma ẽẽ alia. z per pse quẽs natura frustra egisset disponẽdo materiã in toto tpe pcedẽti. que oia sunt absona. ¶ Sz pmũ habetur. 4. methe. in fine. z. 8. metha. ubi Arĩ. mouẽs dubitationẽ de vino z aceto. z de aiali viuo z mortuo quõ fiant er se inuicem ait sic. ẽcũqz itaqz trãsmutaniẽ ad inicẽ ad materiã opz reducere ut si ex mortuo aiali in materiã pmo deide inde fit aial. acetũ in aquaz deinde sit vinũ. ¶ Respondeo q in oi generatiõe z corruptiõe simpliciter oportet fieri resolutionẽ usqz ad pmam materiã z hoc statim uel nõ statim. Statim quidem in habentib⁹ vnam formam. sed non statim in hñtib⁹ plures formas. In hoie enĩz in quo nõ dubito eẽ plures formas. sepata ultia forma specifica: z corrupto hoie: puta in morte: remanet materia sub forma icõpleta corporis que nõ est in aliqua spẽ spãlissima. sz est naturalr in ptinuo fluxu usqz ad pmã materiã anteẽz de illa materia aliqd specifice distinctũ generaẽ. qua corruptiõe pus cõpleta ordie nature introducit ab agẽte naturali forma aliq̃ specifica. puta forma uermis uel plãre zc. ¶ Sz ptra. generatio vni⁹ est corruptio alteri⁹. sz hõ in morte corrũpiẽ. ergo staẽ aliud generaẽ. ẽre nõ opz fieri resolutionẽ usqz ad pmã materiã. ¶ Rñ° hõ in morte nõ corrũpiẽ ultimata corruptiõe. qz adhuc remanet forma aliq̃ que fuit de eẽntia hois. pfecta aũt ultimata corruptiõe: necessario aliud generaẽ. qz materia naturaliter nõ existit sine forma. Et sic corruptio vni⁹ est generatio alteri⁹. z ecõuerso. sz in hñtib⁹ vnã solam formaz nõ opz tñ expectare. sed corrupto aere statim generaẽ ignis si ignis ex aere debeat generari. ¶ Ad illõ qõ obiciẽ dicẽdũ q pcedit ex falsa imaginatiõe. Nõ enĩ est intelligendũ q in eodẽ instãti uel alio z alio sint in materia forma corrupti z forma generata ita q sit dare instans. in quo ultimo sit forma corrupti. z alid instãs in quo pzio sit forma generati sed in eodem instanti vna desinit esse z alia incipit eẽ. nec ex hoc sequiẽ q in eodẽ instãti sint ibi formeẽrie. sed q in eodẽ instãti vna incipit z alia desinit. z iõ nõ est dare instãs uel tps in quo sit materia sine forma. Nec per pñs natura frustra agit. qz in illo instãti ita materia est disposita ad vnã formã q nõ ad aliã. qz nõ est dare materiã nudã. ¶ Sz his dimissis. Arguiẽ ptra pclusionẽ pncipalez. p° sic. qõ põt fine õdictiõe in aliqd pfectius z eẽle sibi: põt in illud qõ est iperfecti⁹. sed agẽs naturale põt generare cõpositũ z formã. quoz utrũqz aut qõlibet est pfectius materia. ergo potest generare z pducere materiaz. ¶ Ñ. densum põt fieri rarũ. ergo materia põt generari ut termin⁹. añcedẽs est euidẽs. sed ñtia pbaẽ. qz in dẽso est assignare ptes ẽẽtitatis adequatas ptib⁹ materie. que ẽẽtitati substernit puta si tres: tres. aliter in minima materia posset fieri ẽẽtitas vniuersi. ergo aduenieẽte noua pte ẽẽtitatis que fit cũ ex denso generaẽ rarũ. opz aduenire nouã ptẽ materie. qõ sine generatiõe materie fieri nõ posset. ¶ Ñ. act⁹ ppri⁹ est in ppõ susceptiuo. ex 2° de aia. siẽ g sũt gradus i formis materialib⁹ saltẽ hz pfectũ z min⁹ pfectũ. sic erunt z in materijs ut sint ppzie illis formis qõ sine generatiõe materie fieri nõ posset. ut videẽ. ¶ Rñ° ad pmũ pceden maiorẽ ceteris paribus. Sz in ppõsito nõ sũt cetera paria. Agẽs enĩ naturale necessario psupponit subiectũ in sua actiõe in quõ agat. Et iõ suppõsita materia põt generare cõpositũ z formaz. sz qz materia est pmũ subiectũ in entib⁹ nõ põt pducere materiã. qz nõ hñet subiectũ circa qõ ageret. qz nihil idẽ põt esse subiectũ z terminus generatiõis. ¶ Ad scõm nego ñtiã. ad pbationẽ. Luz dicis. q ptes materie z ẽẽtitatis sunt adequate. si intelligis adequationem precisam: ita q nulla partium materie sine additione posset esse sub maiori quantitate. dico q falsum est. Nam sicut est in potentia ad ẽrĩa. s. ad rarũ z densuz. ex. 4. phy. ita est in potẽtia ad maiorẽ z miorẽ ẽẽtitatẽ. Nec sequiẽ q minima materia posset fieri sub quãtitate vniuersi. sicut nec si aliqd est in potẽtia ad calidũ z magis calidũ. ergo ad infinitũ calidũ ul maxime calidũ. qz est dare terminũ potẽrie hui⁹. z sic est in ppõsito. ¶ Ad tertiuz dico. q sic sũt gradus in formis materialib⁹ ita z in materijs primis z dispositis sz nõ in materia pma. qriba de se vna est z vniformis respectu cuiuscũqz forme. Vñ remanet ingenerabilis z icorruptibilis terminatiue. sic ad questionem.

Ad argumenta. Ad primũ. Nego ñtiã. Ad pbationẽ. Totũ mutaẽ in totum. uerũ est sumendo totũ categoreumatice. qz sensus est q aer ẽstituẽ ex ptib⁹ trãseatiz ignẽ si ex tali generaẽ ignis. Nõ sic in alteratiõe qz subiectũ mãet in eẽ pfecto sb utroqz termioz alteratiõis.

7 hoc sufficit phio ꝓ3 distinctiõe generatiõis ab alteratiõe. sz si ly totũ accipiꝫ sincathegorematice sic nõ ẽ uerũ. ꝙ totũ mutet in totũ. qz eẽt sẽsus ꝙ ꝗlibet pars mutaret in ꝗlibet. ¶ Manet enim materia cõis sub generato 7 corrupto. ¶ Ad scõm nego minorẽ. ad pbationẽ. dicẽdũ ꝙ lz agere 7 pati sint ẽntia nõ tñ sequiꝫ ꝙ materia 7 forma sint ẽntia. qz nõ opz tantaz eẽ diuersitatẽ in causis quãta est in causatis. ¶ Ad tertiũ. Nego ꝓntiã. ad pbationẽ ꝓcedo ꝙ ꝗstũ ad eẽ cõpositi cõicatũ ptib⁹ aliquo mõ per idez hñt eẽ 7 nõ eẽ cõpositũ 7 ptes. Sz nõ opz ꝗstũ ad entitates ppzias ꝗs hñt als ab entitate cõpositi. Entitas ergo ꝓpria materie manet icorruptibilis 7 ingenerabilis corruptiõe ul' generatiõe cõpositi nõ obstãte. ¶ Ad ꝗrtũ. Generari aliq̃ ex alio est duplex. ul' sic ex subiecto ul' sic ex opposito. ex ꝓ° phy. Cũ ergo dz ꝙ qñ vnũ generaꝫ ex alio illud corrũpit ly ex uel dicit habitudinẽ ad subiectũ. 7 sic est falsa. ppõ. uel dicit habitudinẽ ad oppositũ. 7 sic est uera. Et hoc mõ itelligẽdũ est illud ꝙ generatio vni⁹ est corruptio alteri⁹. Materia añt nõ est oppositũ sz subiectũ in generatione. ¶ Ad ultimũ cũ dz. ppter qõ vnũqõqz tale 7c. quõ illa ppõ hz vitatẽ dicunt uaria a diuersis. Vaz videt mlt̃as istãtias hz̃e. sufficit añt ad ꝓpositũ ꝙ ut cõiter dz nõ hz vitatẽ in causis materialib⁹. hz añt forte in causis efficiẽtib⁹ vniuocis 7 cẽntialiter ordiatis. de quo als. Materia añt nõ est cã efficiẽs sz materialis generatiõis 7 corruptiõis. ¶ Ad argumẽtũ in oppositũ intẽdit ꝙ materia est ingenerabilis 7 icorruptibilis ut terminus. sed nõ ut subiectum.

D quartuz sic ꝓceditur.

a Et arguiꝫ ꝙ materia subiecta 7c. Mõ hẽat aliã extẽsionẽ ꝓpriã ab extensiõe ꝗstitatis. Primo sic. qz Ari. 7. metb. dicit ꝙ materia nec est qd nec ꝗstũ 7c. sz qõ nõ est ꝗstũ. nullã hz extẽsionẽ. ergo 7c. ¶ Ꝑ. tertio phy. c°. de infinito dz ꝙ si infinitum eẽt ex magnitudinẽ eẽt idiuisibile. ergo oẽ diuisibile est per magnitudinẽ. sz materia nõ est magnitudo. ergo ipa nõ est diuisibilis de se. nec per ꝓns extẽsa. ¶ Ad oppositũ arguiꝫ sic. nullum idiuisibile põt fieri diuisibile. Sz materia fit diuisibil' p ꝗstitatẽ. ḡ materia nõ est idiuisibil' sz diuisibil'. 7 p ꝓns extẽsa. ¶ Ꝑ. mẽsura 7 mẽsuratũ hñt distinctas extẽsiões. Nã mẽsura coexistit partibus mẽsurati. sed qnãtitas mẽsurat materiam. ergo alia est extẽsio huius 7 illius.

Rñdeo in ista qõne.

b Suppono cũ titulo qõnis ꝙ ꝗstitas ẽ accidẽs. 7 per ꝓns aliqd distinctũ realr a suba. qõ ꝓbaꝫ. tu qz substãtia manẽte uariata: ꝗstitas uariaꝫ. ut cum rarũ fit dẽsum 7 ecõuerso. sz ipossibile est aliq̃ eadẽ realr sic se hz̃e ꝙ uno manẽte uariato aliud i sua natura uaricꝫ. Tũ qz ꝓdicamẽta sũt distincta realr ꝟm Ari. 6° metb. Sz suba 7 ꝗstitas sũt diuersa ꝓdicamẽta. Tũ qz ipossibile est idẽ realr separari a seipso. qz sic idẽ posset eẽ 7 nõ eẽ. sz ꝗstitas realr separatur a suba. ut in sacramento illo gl'ioso eucharistie. ¶ Hoc supposito accedo ad illud qõ ꝗritur ubi ostẽdo ser ꝓcliones per ordinẽ. ꝓria ꝓclio sit ista. Materia accepta sine ꝗstitate nõ est actualr extẽsa. Hãc ꝓbo sic. Impossibile ẽ effectuz formalẽ separari a forma. sz eẽ extẽsum est effect⁹ formalis ꝗstitatis. ergo ipossibile est eẽ aliqd extẽsuz sine qnãtitate. maior est cuidẽs. Impossibile est eni esse albũ formalr sine albedine. maior ꝓbaꝫ. qz ꝓpriũ est ꝟm qnãtitatẽ equale ul' inequale dici ꝟm Ari. in ꝓdicamẽtis. sz oẽ extẽsum est equale uel inequale alteri extẽso. ergo hoc erit necessario per qnãtitatẽ. ¶ Ꝑ. oẽ extẽsuz uel est finitũ uel infinitũ. sz materia acceptã sine qnãtitate nec est finita nec infinita. ergo nec extẽsa. maior est cuidẽs. sed minor ꝓbaꝫ. qz finitũ 7 infinitũ qnãtitati ꝓueniũt. ex ꝙ° phy. ¶ Ꝑ. materia accepta sine qnãtitate. aut hz ptẽ extra ptez. aut nõ. Si nõ. habeꝫ ꝓpositũ. si sic. ergo est diuisibilis in ptes. qõ est falsum. qz nihil est diuisibile nisi per qnãtitatẽ uel ꝓtinuã uel discretaz. ¶ Cõfirmaꝫ qz suba que est materia non magis est de se extẽsa ꝗz forma. Sz forma nõ est extẽsa nisi ꝗtitate. sic de ꝗlitate expresse dicit Ari. 6° phy. Mõ enim extẽdunt formе subales siue accidẽtales nisi per accidẽs. s. rõne qnãtitatis. ergo materia circunscripta qnãtitate nõ est actualr extẽsa. ¶ Ex hoc ꝓcludo corelariũ ꝙ materia accepta sine ꝗstitate est idiuisibilis. ¶ Cõtra. si materia est indiuisibil' ergo tãta materia erit in grano milij quãta est in vniuerso. qõ est absurdum dicere. ¶ ß°. Indiuisibile põt accipi dupliciter. Negatiue 7 ꝓnatiue. Negatiue dz idiuisibile cui repugnat diuidi ex sua natura. ita ꝙ nec est diuisibile actu nec potẽtia. puta punct⁹ uel unitas. Indiuisibile añt ꝓnatiue dz illud cui ex natura sua nõ repugnat diuidi. Et iõ si actu sit idiuisibile est tñ aptũ natũ 7 in potẽtia diuisibile esse. vbi gẽa. albedo que sic idiuisibilis dz ex 6° phy. Materia ergo accepta sine qnãtitate est idiuisibilis. nõ ꝓmo mõ. sz scõ mõ. Tñc ad argumẽtũ ly tãtũ ul' ꝗstũ põt accipi dupliciter ul' ꝟm ptes qnãtitatiuas 7 accidẽtales: ul' ꝟm ptes entitatiuas 7 subales. Primo mõ in materia accepta sine qnãtitate nec est tantũ. nec ꝗstũ. 7 per ꝓns nõ potest dici ꝙ tãta materia isto mõ sit in vno qnãta est in alio. Scõo mõ dico ꝙ plus est de materia in vno ꝗz in alio 7 plus in vniuerso toto ꝗz in grano milij. Nec argumẽtũ ꝓcludit ꝓtra hoc. qz arguit de tanto 7 quãto ꝟm ptes qnãtitatiuas. ꝗles materia non hz circũscripta qnãtitate. ¶ Scõa ꝓclio est ista. Materia extẽs subiecta ꝗstitati hz aliquã extẽsionẽ. Hãc ꝓbo sic. Materia subiecta ꝗstitati hz ptẽ extra ptem ergo hz alicꝗs extẽsionẽ. ꝓns est cuidẽs. Sz añcedẽs ꝓbaꝫ. tũ qz alia ps materie ẽ in asino. 7 alia in boie. alia in sorte. alia in platone. alia in pede. alia in oculo. ḡ 7c. Tũ qz ipossibile est eidẽ pti materie meẽ sil' ẽntia uel ꝺictoria sed formе ẽntiex per ꝓns ꝺictoria: insunt ipi materie. puta forma ignis 7 forma aque. albũ 7 nõ albũ. ergo insunt sibi nõ ꝟm eandẽ ptẽ sed sz aliã 7 aliã. ¶ Ꝑ. nullum accidẽs diuisibile põt recipi in idiuisibili. sz qnãtitas est accidẽs diuisibile 7 recipiꝫ in materia sicut in subiecto. ergo materia ut subiacet ꝗstitati nõ est idiuisibilis. 7 per ꝓns extẽsa. maior ꝓbaꝫ per Coñ. 3° celi 7 mũdi. c° 7°. qui hoc dicit expresse. ꝓbaꝫ etiã qz als uel ipsa materia idiuisibilis eẽt tota sub tota qnãtitate 7 tota sub qualibet pte: qõ nõ ꝓcediꝫ possibile eẽ de aliqua creatura nisi de aia rõnali uel de angelo: uel aliqõ accidẽs eẽt sine subiecto. puta ille ptes ꝗstitatis qb⁹ materia nõ subiceretꝫ. qõ est ipossibile p naturã. ¶ Ex his ꝓcludo correlarie ꝙ materia est actualr extẽsa p accidẽs. qz per ꝗstitatẽ. ¶ Cõtra istã ꝓclusionẽ arguo ꝙ° sic. Materia extẽs sub qnãtitate nõ hz ptẽ 7 ptẽ. ḡ nec aliꝗz extẽsionẽ. ꝓntia ẽ cuidẽs. sz añcedẽs ꝓbaꝫ. qz si sic tũc materia nõ eẽt ꝓmũ ꝓncipiũ oĩuz corpor naturaliũ: sz eũ vnã ptẽ eẽt in vno 7 ꝟm aliã in alio 7 iõ diuersor diuerse materie. ¶ Ꝑ. tũc materia esset resolubilis in suas ptes. illa añt in que res resoluiꝫ sũt ꝓncipia eor. qz vnũqõqz resoluiꝫ in ea ex qb⁹ cõponiꝫ. ḡ materia nõ eẽt

non eẽt primũ ꝓncipiũ cũ haberet ꝓncipia priora se. ¶ Rẽ° ad ꝑmũ negãdo añcedẽs. Ad primã pbationẽ dicendũ ꝙ sic nulla vna forma est ꝑmũ principiũ formale oiuz sꝫ diuersoꝝ sunt diuerse forme. sic nec vna materia est ꝑmũ principiũ oiuz materiale, sꝫ diuersoꝝ sunt diuerse materie. ¶ Cõtra. principia non erũt tñ tria cui° ꝓriuz ꝛult phus ꝑ° phy. ¶ Rẽ°. tria sunt principia nõ numero sꝫ spẽ. ꝛ hoc itendit Arı. ¶ Ad scdaz pbationẽ dico ꝙ ista resolutio materie in ptes suas nõ ipedit principij ꝑmitatẽ. q̃ est in ptes hõgenãs ꝛ eiusdẽ nature. alꝫ posset dici ꝙ sint corpora elemẽtaria plra ex q̃tuoꝝ cũ q̃libet sit diuisibile in plures ptes. ꝛ tñ Arı. 2° de generatiõe pbat tñ eẽ q̃tuoꝝ corpora pria ꝛ elementa. sꝫ bñ resolutio i ptes etherogenias ꝛ alteri° nature ipedit talẽ ꝑmitatẽ. sic cõpositũ ex materia ꝛ forma. uel ex ſbiecto ꝛ accidẽte. Sꝫ talis resolutio nõ est in materia cuz q̃libet ps materie sit materia sic q̃libet ps aque est aq̃. ¶ Tertia ꝓclio est ista. materia exñs sub q̃ntitate hꝫ extẽsionẽ aliã ab extẽsiõe q̃ntitatis. hec ꝓclio est directe ad q̃sitũ qõnis. ꝛ hanc pbo sic. Dis forma subalis vnit sue materie sine medio accidẽtali, sꝫ corpo° organico ꝛ ꝑ ꝓns extẽsuz: ẽ materia forme subalis que ẽ aia. g̃ aia immediate vnit corpori extẽso nõ iterueniẽte q̃ntitate nec aliq° accñte: qđ nõ eẽt nisi alia eẽt extẽsio corporis ab extẽsiõe q̃ntitatis. maior pbat. qꝛ cũ forma ꝛ materia sint cause oiuz accidẽtiũ que sunt in ea ex ꝑ° phy. ꝑus ex natura rei vnit forma materie: q̃ resultet inde q̃ntitas uel qđcũq; accñs. ñ̃ã cãm opꝫ eẽ ꝓxẽ effectu. ¶ Cõfirmat rõ. qꝛ sm Cõñ. ꝑ° phy. duplex est corpo°. ſ. corpus subam: ꝛ corpus accidens. Dẽ añt corpo° est diuisibile ꝛ extẽsuz sm eũdẽ ibidẽ. ergo ista duo corpora sunt duo diuisibilia. ꝛ ꝑ ꝓns due dimẽsiões vna substãtie ꝛ materie. alia q̃ntitat. ¶ Sꝫ ꝓtra istã rõnẽ instat. videt eni° ꝺicere prie ꝓclioni. qꝛ materia sine q̃ntitate nullã hꝫ extensionẽ. ut dicit ꝓclio pria. ꝛ forma ꝑus vnit materie q̃ emergat q̃ntitas uel aliqđ accidẽs ut sumitur hic in rõne. g̃ in illo ꝓri forma vnit materie nõ extẽse. cui° oppositũ ꝓcludis. ¶ Ꝺ. Cõñ. in de suba orbis dicit ꝙ si forma adueniret materie añ extẽsionẽ idiuisibile adueniret idiuisibili. ꝛ totũ eẽt incorruptibile sm eundẽ. g̃ cõpositũ ex materia ꝛ forma eẽt incorruptibile sm eũ qđ est impossibile. ergo vnio forme ad materiã ꝑsupponit extẽsionez. Sꝫ nulla est extẽsio in materia sine q̃ntitate. ut dicit ꝑma ꝓclio. ergo forma nõ vnit materie immediate ꝛ sine q̃ntitate. ¶ Ꝺ. in hñtib° plres formas forma posterior ꝑsuppõit ꝓxẽ: ꝛ ꝑ ꝓns accidẽtia ꝛ dispõnes ꝓntes ꝑmã formã. g̃ saltẽ scda forma nõ vnit materie sine medio accñtali. ¶ Rẽ° ad ꝑmũ ꝙ aliter loquẽdũ est de hñtib° plres formas. ꝛ aliter in hñtibus vnã tñ. In hñtibus enim vnã tñ ꝓcedit ꝙ forma vnit ꝑus ex natura rei materie inexẽse actu: ꝛ sic ꝓcedit pria ꝓclio. qꝛ accipit materiaz ut nudã. ꝛ forma. sꝫ in hñtib° plures formas ut ſ quolibet alꝫ ut credo. uel saltẽ in hoie. in quo firmiter teneo eẽ plures formas sic pria forma supponit ita ꝛ q̃ntitas qꝛ sequit formã illã. ꝛ ꝑ ꝓns ꝓpria extẽsio materie. ¶ Cõtra. ergo scda forma. ſ. aia vnit materie mediãte accidẽre. qꝛ mediãte q̃ntitate ꝓnte ꝑmã formã. ¶ Rẽ° ꝙ duplex est mediũ. ſ. mediũ iter positiõis. ꝛ ꝑsuppõnis. Nõ est añt imaginãdũ ꝙ iter aiam ꝛ corpo° sit mediũ iterpõnis. puta sic clau° ul° vi scus mediãs iter ea. Sꝫ bñ est mediuz ꝑsuppõnis. argumẽtũ ergo ꝓcedit ex falsa imaginatiõe. nãlz q̃ntitas uel aliqđ accidẽs ꝑsuppõat vniom scde forme ad materiã tñ hoc nõ tollit qn scda forma imediate ꝑficiat materiam nõ iterueniente aliquo medio accidentali. ¶ Ad scõm dicẽdũ ꝙ Cõñ. loquit de indiuisibili negatiue. ꝛ hoc nõ forma non vnit materie idiuisibili. qꝛ materia i illo ꝓri quo sibi vnit forma est idiuisibilis ꝛ inextẽsa nõ negatiue sꝫ ꝑuatiue extẽsibilis in potentia. imo ꝛ ꝳ dicit Cõñ. ꝓpter dimẽsiones illas itermiatas q̃s imaginat in materia ꝑsistere oi forme. ¶ Ad tertiũ de hñtib° plures formas ꝑz per iã dicta. Stat ergo rõ. ¶ Sꝫ qꝛ ista prima rõ nõ ꝓbat tentũ nisi de extẽsione materie que subicit forme aialis. iccirco ꝓbat magis generalr. ¶ Dio sic. Materia hꝫ ptes ex scda ꝓclione ꝛ partes materie sunt materia sic ptes q̃ntitatis sunt q̃ntitas. Tñc sic. sic materia se hꝫ ad q̃ntitatẽ sic partes materie ad ptes q̃ntitatis. sꝫ materia nõ est q̃ntitas. ergo nec ptes materie sũt ptes quãtitatis. ꝛ per ꝓns alia est extẽsio materie ꝛ alia quãtitatis. ¶ Ꝺ. ptes materie ꝛ ptes q̃ntitatis nõ se vniformiter cõsequunt. ergo alia ẽ extẽsio materie ꝛ alia q̃ntitatis. ꝓntia videt cuidẽs. sꝫ añcedẽs ꝓbat. qꝛ eadẽ materia nũc sb maiori existit q̃ntitate ꝛ nũc sub minori. ut cũ ex densato fit rarũ uel ecõuerso. vñ sm Arı. 2° de generatiõe ex vno pugillo terre fiunt decez pugilli aq̃ ꝛc. ¶ Sꝫ ꝓtra istã ꝓclionẽ arguit ꝑ° sic. qꝛ si extẽsio q̃ntitatis sit alia ab extẽsione materie. ergo duo corpora sil' erũt in eodẽ loco. ꝓns est falsuz. ergo ꝛ añcedẽs. ꝓntia ꝓbat. eẽ extẽsum sm trinã dimẽsionẽ est corp°. vñ ꝑ° celi ꝛ mũdi diffinit corp° eẽ qđ hꝫ trinã dimẽsionẽ g̃ tã materia q̃ q̃ntitas erũt corpa. sꝫ q̃ntitas est sil' cuz materia. g̃ duo corpa erũt sil'. ¶ Cõfirmat rõ. qꝛ sic Arı. arguit. 4. phy. c° de uacuo ꝺ ponẽtes uacuũ. ꝙ si ponerẽt corpus cubũ i uacuo eẽnt duo corpa in eodẽ loco eo ꝙ antiq ponebãt uacuũ dimẽsiones q̃sdã sepatas. ¶ Cõfirmat etiã. qꝛ scdo de aia. arguit phyſic°. ꝙ lumẽ nõ sit corp° qꝛ cũ lumẽ sit sil' cũ dyaphano puta cũ corpore duo corpora eẽnt i eodẽ loco. Similr g̃ ꝺicẽt in ꝓposito. si materia ꝛ q̃ntitas hñt aliã ꝛ aliã dimẽsionẽ. ¶ Cõfirmat etiã. qꝛ ꝑ° de aia. ꝺ ponentes aiam eẽ aliqđ corp° subtile arguit phus ꝙ cũ aia sit sil' cũ corpore eẽnt duo corpora sil'. ¶ Ꝺ. scdo arguit sic. Si extẽsio materie sit alia ab extẽsione q̃ntitatis. g̃ de° posset facere vnũ hoiem extensum sine quãtitate. ꝓns videt absonũ. g̃ añcedẽs. ꝓntia ꝓz. qꝛ de° põt separe absolutũ pri° a qđlibet absoluto posteriori. ñ̃ã añt extensus ex ꝓpositi est aliqđ absolutũ respectu q̃ntitatis. g̃ ꝛc. ¶ Ꝺ. si sic ergo eadẽ rõne q̃libet forma materialis hꝫet in materia ul' subiecto ꝑpriã extẽsionẽ. qđ videt absurdũ. qꝛ tñc in eodẽ cõpositoquot eẽnt distincte formetot eẽnt distincte dimẽsiones. ¶ Ꝺ. illa extẽsio materie quã ponis aliã ul' ẽ accñs ul' suba. nõ accñs. qꝛ nullũ accñs mediat iter q̃ntitatẽ ꝛ materiã. nã quãtitas pri° inheret subiecto oi alio accñte. Nec põt poni suba. qꝛ cũ extẽsio illa sit in materia ꝑpter quãtitatẽ tũc q̃ntitas causaret subam qđ est falsũ. g̃ nõ videt ꝙ sit alia ab extẽsione q̃ntitatis. ¶ Ꝺ. sicut albedo ad q̃lificãdũ subiectũ ita quãtitas ad extẽdendũ materiã. sꝫ albedo q̃lificat subiectũ nõ iterueniẽte aliqua alia q̃lificatiõe uel q̃litate. g̃ q̃ntitas extẽdit materiã nõ iterueniẽte alia extẽsione. ¶ Cõfirmat. qꝛ nõ ẽ ponẽda plꝛalitas sine necessitate. erꝑ° phy. sꝫ nõ videt necessitas ponẽdi aliã extẽsionẽ ab extẽsione q̃ntitatis. ergo ꝛc. ¶ Rẽ° ad ꝑmũ. Nego ꝓntiã. nec sequit duo corpora eẽ sil'. ¶ Ad pbationẽ qꝛ oẽ extẽsum sm trinã dimẽsionẽ est corp°. Dico ꝙ nõ est uerũ ul'. sꝫ est ut sic. ꝛ ẽ

Sint nō. Ad cui⁹ euidētiā ē notādū q̄ dupl̄r ē aliqd extē
suz. Uno mō ē aliqd extēsū p̄ cēntiā q̄: i se ⁊ exse. ⁊ oē
tale ē corp⁹. ⁊ de tali logr̄ Ari. p° celi ⁊ mū. Alio mō
aliqd ē extēsuz nō p̄ cēntiā sz̄ p̄ pticipationē. sic ē ipsa
materia. ⁊ q̄libet forma extēsa i materia q̄ nō exse sz̄
p̄ q̄ztitatē actu extēdit. ⁊ tale nō est ppe corp⁹ de quo
negat phūs duo corpora posse sil'esse. materia q̄ sil'
erit cū q̄ztitate nō obstāte ppa extēsiōe q̄: hec extēsio
⁊ illa sunt alteri⁹ ⁊ alteri⁹ rōnis. ¶ Per h̄ pz̄ sil'ad ul
las ꝓfirmatiōes. Nā ponētes uacuū ē dicebāt illō
ē q̄sdā dimēsiōes separatas. ⁊ p̄ ꝓns uacuū aliqd esse
extensuz p̄ essentiā sic corp⁹. Hoc idē pz̄ deponētib⁹
aiam ē corp⁹. q̄: hi qdē aerē. alij aūt ignē. ut exp̄ss
pz̄ p° de aia. Hoc idē pz̄ deponētib⁹ lumē esse corp⁹.
puta ignē uel fluxū corpis. ut ibidē pz̄. 2° de aia. Jō ꝑ
tales sic arguit q̄: seq̄t duo corpa ee sil'. ¶ Ad scām
cū iferr̄ g̃ deꝰ posset facere vnū hoiem extēsum sine
q̄ztitate. dico q̄ uerū est. Nec video h̄ mai⁹ icōueni-
ens q̄z q̄ possit facere corp⁹ sine figura. uel lineā sine
p̄ncto. ¶ Allio mō negef ꝓnīa. ad pbatiōem dī q̄ ly
deꝰ possit facere uel separe absolutū p̄ri⁹ ab absoluto
posteriori nō tñ sub oi mō absoluti. q̄: g̃ ee extēsuz est
qdā modus ⁊ effect⁹ formalis quātitatis sicut albū
albedinis. deꝰ ly posset facere substātiam hois sine
quātitate nō tñ pōt facere subaz hois extensam sine
q̄ztitate. sic̄ ly posset facere superficiē sine albedine nō
tñ superficiē albā sine albedie. ¶ Ad tertiū ꝓcedo ꝓns
. ſ. q̄ q̄libz forma extēsa hēat ppriā extēsionē. nec hēo
p̄cōueniēti q̄ i eodē cōposito sint tot extēsiōes distī
cte quot sunt ibi forme distincte cū iste extēsiones sint
alteri⁹ ⁊ alteri⁹ rōnis. ¶ Ad q̄rtū dico q̄ illa extēsio ē
suba q̄: est idē realr̄ cū materia ut iferi⁹ oñdā. ¶ Ad
pbatiōez cū dicis q̄ tūc q̄ztitas causaret subaz. Ne-
go. Nō enī ē imaginādū q̄ q̄ztitas causaret illā extē
sionem q̄ztū ad id qō dicē realitatis. sz̄ solū eā modi-
ficat reducendo ad actū. ¶ Ad q̄ntū. Nego sil'itudi-
nem in maiori. nō enī est sil'e hinc ide. ¶ Ad cui⁹ evi
dentiā est sciendum. q̄ vnū cōtradictoriox̄ fundari
in alio non est impossibile. Album enim fundat in
nō albo. sz̄ vnū ꝺrioꝝ fūdari i alio puta album sup ni
grū uel vnū ꝑuatiue oppositoꝝ sup aliud ut cecitas
sup visū. ē oīno ipossibile: q̄: g̃ diuisibile ⁊ idiuisibile
sūt duo opposita ꝑuatiue iposibile ē q̄ztitatē q̄ est di-
uisibilis fundari sup materiā ⁊ subam idiuisibilem.
Jō hz̄ iteruenire dimensio materie. Albedo g̃ūt q̄ ꝺ
riat nigredini nō pōt fundari in sbiecto mediāte ni
gredie: sz̄ q̄: subiectū opponit albedini ꝺdictorie sic̄
nō albū albo nō exigit aliqd̄ mediū qō mediet inter
subiectū ⁊ albedinē. Cū vnū ꝺdictoriox̄ possit ime-
diate fundari sup aliud. Nō g̃ ē sil'e de albedie respe
ctu sbiecti ⁊ q̄ztitate respectu materie. ¶ Aliter pōt
dici q̄ ertiā ibi iteruēit aliq̄ q̄litas passiua ex pte sub-
iecti q̄ est alia a q̄lificatiōe effectiua seu formali ipsi⁹
forme albedis. nec scda q̄lificatio passiua ex pte sub
iecti realr̄ differt a subiecto sic̄ nec extēsio materie a
materia. ¶ Ad ꝓfirmatiōez ultimam dicēdū q̄ ista
pluralitas extēsionū nō ponit sine necessitate. imo p
necessitatē. sic̄ pz̄ p̄ rōnes supius factas. pbātes hāc
tertiā ꝓclionē. ¶ Quarta ꝓclio sit ista. Extēsio alia a
q̄ztitate nō ē a materia realr̄ distincta. ¶ Hāc pbo sic
uel eēt suba uel accns. si suba q̄ro q̄ suba nō suba q̄ ē
materia. Tū q̄: vni⁹ nō ē nisi vna materia ⁊ sic ꝓpos
tū. Tū q̄: tūc materia extēderet formalr̄ p̄ materiā
qō videt absonū. Tū q̄: silr̄ q̄rerē de illa scda mate
ria utrū sit idē realr̄ cū sua extēsiōe qō si sic. eadez rō
ne stādum est in p̄ria. qō si nō: erit ꝓcessus in ifinitū.

¶ Hec ē suba q̄ est forma. Tū q̄: forma videt exten
di magis p̄ materiā q̄z ecōuerso. Tū q̄: q̄rere t ut p̄ri⁹
utrū forma illa sit idez realr̄ cū sua extensiōe. q̄ si nō
g̃ erit ꝓcessus in ifinitū. ¶ Nec pōt dici q̄ sit suba cō
positū. q̄: extēsio materie inheret uel hz̄ modū iherē
di cōpositū aūt suba nō inheret nec hz̄ iheredi modū.
¶ Si dicas q̄ illa extēsio materie est accns. ¶ Cō
tra. uel erit q̄ztitas. uel erit aliqd̄ aliꝺ nō q̄ztitas. q̄:
sic eēnt due q̄ztitates. ⁊ q̄ztitas añ q̄ztitatē. qd̄ nulls
sanc mētis diceret. nec est aliqd̄ aliꝺ accns a q̄ztita
te. q̄: nullū accns imediati⁹ iheret materie q̄z quāti
tas. sic̄ ergo extensio quantitatis nō est aliud realr̄ a
quātitate. sic nec extensio materie a materia. nec ex
tensio albedinis ab albedine. ¶ Cōfirmatur ratio.
q̄: uel quātitas seipsa imediate extendit materiā si
ne alio realiter a quātitate ⁊ materia differente. uel
mediāte aliquo tali. Si p° mō habef. ꝓpositū. ⁊ hoc
videt ꝓbabile. q̄: forma q̄libet imediate p̄ficit suuz
imediatū subiectū. sz̄ quātitas iheret imediate ma-
terie. g̃ imediate eā p̄ficit ⁊ p̄ ꝓns extēdit. Si 2° mō
q̄rā de illo medio utrū seipō extēdat materiā. ul'me
diāte alio si seipso g̃ eadez rōne ⁊ ipsa quātitas. q̄re
stādū est in p̄mis. si mediāte alio erit ꝓcessus in ifini
tū. qd̄ est absurdū in materia. ¶ Quīta ꝓclio sit ista
extēsio materie potēcialr̄ accepta est p̄ri⁹ ex natura
rei extensiōe q̄ztitatis. ꝓbat. q̄ q̄d̄ ē p̄ri⁹ ꝓze est p̄ns
posteriori. sz̄ extēsio materie potencialr̄ accepta est
p̄ri⁹ ex natura rei forma subali q̄ est p̄ri⁹ q̄ztitate.
sicut causa effectu. ergo est p̄ri⁹ quātitate. ⁊ per ꝓse
quēs extēsiōe q̄ztitatis. maior ē cui⁹ euidēs q̄s ex ter
minis. q̄: oppositū p̄dicati iferr̄ oppositū subiecti. ⁊
pz̄ cōsb q̄: q̄q̄d̄ añcedit ad añcedēs. añcedit ad ꝓns.
mior pz̄ p̄ Coñ. in de suba orbis. ubi vult q̄ dimēsi-
ones itermiate p̄cedūt formā subalē in materia. Il-
las dimēsiōes itermiatas uoco extēsiōes materie i
potētia. q̄: illas itermiatas nō est dare actu. cū ma-
teria nō sit sepata forma nec a magnitudie termina
ta. ex p° de generatiōe. ¶ Cōfirmaf. q̄: materia ut
est ens in potētia añcedit q̄q̄d̄ pōt materie adueni
re cū sit p̄imū fūdamentū toti⁹ nature. g̃ūt i potētia
ad extēsionē p̄cedit q̄ztitatē. ⁊ p̄ ꝓns extēsionē q̄ztita
tis. ¶ Sexta ꝓclio est ista. extensio materie actualr̄
accepta ē posterior ex natura rei extēsiōe quātitatis
ꝓbat. ois effect⁹ est posterior sua cā. sz̄ eē actu exten-
sum ē effect⁹ q̄ztitatis. ergo eē. maior est cuidēs. mi
nor pz̄ ex p̄ima ꝓclusione. ¶ Cōfirmat illō p̄ qō re-
ducit aliqd ad actū ut sic est p̄ri⁹ eo. sz̄ p̄ q̄ztitatē extē
sam reducit ad actū materie extensio. g̃ eē. ¶ Sz̄ ꝺ
istā ꝓclionē istat. nā extēsio materie est idez realr̄ cū
materia ex q̄rta ꝓclione. g̃ q̄q̄d̄ ē cā vni⁹ ⁊ alteri⁹. sz̄
p̄ te extēsio q̄ztitatis est cā extēsiōis materie. g̃ est cā
ipsi⁹ materie. qō ē absurdū. ¶ Ad 2° h̄ z̄ extēsio materie
nō differat realr̄ a materia. tñ addit quēdā modū se
hābi. ſ. eē in actu ⁊ ꝓ̄ie actu ptē ex ptē. h̄ aūt nō diuer
sificat rei cēntiā. ¶ Ad formā deē maior. ad miorez
dico q̄ extēsio q̄ztitatis nō est cā extensiōis materie
quātum ad illud quod dicit realitatis. sed quātum
ad modū se habendi q̄: materia nō est actu extensa
sine quātitate. ¶ Est g̃ sic imaginandū q̄ in p° signo
est ipsa materia potēcialr̄ extēsibilis. in scdo forma
subalis ꝓiūgit materie. i tertio egredit q̄ztitas a sb-
stātia cōposita sic̄ effectus a sua cā. in q̄rto ipsa mate
ria actualr̄ fit extēsa. Sic ad qōnez. ¶ Ad argumēta.
ad p̄mū. nō plus ꝓcludit nisi q̄ materia nō ē actu
aliter extēsa sine q̄ztitate. nā sic̄ infinitū sepatū a ma
gnitudine eēt indiuisibile p̄uatiue nō negatiue ut

intēdit

Vll. Nam idem qō prug cpat⁹ poten. postmodū est in actu. Vll.

Vllo quem adducat supra mariam. q̄z adducat ad altil formale ista extensionē potendale. ꝯ nō seq̄t ꝯ p̄ sit ea materie. ꝯ ꝯ sumatur quātū ad illū modū se habendi q̄ne addit supp mūz. Vll. o ll.

intẽdit pb̃us. sic ⁊ materia a q̃stitate sepata. ⁊ h̃ p̃cessus est in p̃ria p̃clione. ¶ Ad illud. 7. metb̃. p idẽ. q̃ materia de se nõ est qd nec q̃stũ uel extẽsuz nisi ut cõiungit q̃stitati. ¶ Uel aliter q̃ nõ oẽ extẽsum est p̃prie q̃stũ. ut quãtitas p̃prie est p̃dicamẽtuz diſſictũ ut patet ex dictis in tertia p̃clusione questionis.

a **D quintum sic p̃ceditur.** ⁊ videt q̃ in rebus naturalib̃ cõpositis ex materia ⁊ forma materia nõ sit aliqd p̃tinens intrinsece ad rõnẽ qditatis specifice. Et arguo p̃mo sic. Nihil est de eẽ qditatis specifice nisi illud a quo res hz eẽ specificũ. ſz a materia res nõ hz eẽ specificũ. g̃ ꝛc. maior est cuidẽs ſz minor pbat: q̃ eadem sunt p̃incipia distinctiua ⁊ q̃stitutiua in esse. Sz vna spẽs nõ distinguit ab alia p materiã. cũ materia sit cõis. g̃ nec q̃stituit in eẽ p materiã. ⁊ p q̃s nulla res hz eẽ specificũ p materiã. ¶ Ꝑ. si materia est de eẽ spẽi g̃ spẽs erit idiuiduũ. q̃s ẽ falsũ. g̃ ⁊ añcedẽs. q̃sequẽtia pbat. q̃ idiuiduũ p materiã est idiuiduũ. vñ 5. metb̃. eadẽ nũero sũt quox eadẽ materia est g̃ nihil hz materiã nisi idiuiduũ. ¶ Ꝑ. qditas specifica rei materialis q̃tingẽter respicit quãlibet materiaz determiatã. g̃ ⁊ totũ gen̾ materie. ⁊ p q̃s materia nõ est de rõne qditatis. añcedẽs pz. q̃ põt eẽ sb̃ alia ⁊ alia materia. q̃ntia pbat. q̃ qõ nõ determiat sibi aliqõ idiuiduũ spẽi nec ipsã spẽm. ⁊ qõ nõ determinat sibi aliquã spẽz alicui̾ generis. nec ipz gen̾. qõ g̃ q̃tingẽter respicit quãlibet materiã determiatã ⁊ nullã sibi determiat. q̃tingẽter respicit totũ gen̾ materie. ⁊ p q̃s põt eẽ sine materia. nec materia est de ei̾ rõne. ¶ Ꝑ. si qditas rei materialis necessario icludit materiã. g̃ qditas necessario ẽ hec. q̃s ẽ falsũ. g̃ ⁊ añcedẽs. falsitas q̃ntis pz. q̃ egnitas ẽ trñ equinitas. ꝟm Aluic. 5. metb̃. ita q̃ egnitas seu q̃cũq; alia qditas nec ẽ ulis nec pticularis ꝛc. q̃ntia pbat. q̃ qõ necessario icludit illud qõ ẽ h̃: ipm necessario ẽ h̃. ſz materia ẽ h̃ cũ sit sb̃iectũ generatiõis ⁊ corruptiõis. ex p̃° de generatiõe. oẽs aũt generatiões ⁊ opatiões sũt circa singlaria. ex p̃° metb̃. g̃ si qditas icludit materiã ipsa necessario erit hec. ¶ Ad oppositũ arguit: q̃ Arist. 7. metb̃. ꝯ platonẽ ait q̃ ois diffinitio hz qd ⁊ q̃le. ⁊ opz hoc esse ut materiã. illud vo ut formam.

Rñdeo i ista qõne Sequẽdo uestigia illius eximij doc. ſ. Joãnis scoti. explanãdo eũ q̃stuz capio. sic p̃cedaz. ¶ P̃rio p̃mittã aliq̃s distictiões. ¶ Scõo adducã aliq̃s p̃clones. ¶ Quãtũ ad p̃mũ erit p̃ria distictio de materia ut ad formã cõpat. Ad cui̾ euidẽtiã notãdũ. q̃ materia ⁊ forma dicunt ad aliqd. ex 2° phy. quot aũt mõis dr̃ vnũ relatiuox ⁊ reliqnũ ex p̃° tho. forma aũt siue spẽs qõ p̃ro eodẽ hẽo: tripl̃r accipit a pb̃o. vno mõ accipit forma uel spẽs p forma q̃ ẽ altera ps cõpositi intrinseca. de q̃ hẽtur 1° phy. ⁊ 5° metha. c° de cã. ¶ Alio mõ dr̃ forma uel spẽs ipa rei qditas puta humãitas. ⁊ ꝟm h̃ dr̃ q̃ q̃dã ẽ forma ptis ⁊ q̃dã forma toti̾. de ista forma uel spẽ scõo mõ dicta hẽtur. 7. metb̃. Spẽm aũt dico q̃q̃derat eẽ. ubi etiã pbat q̃ materia ẽ ps spẽi. Alio mõ accipit spẽs sine forma p ult̃ abstracto. cui̾ꝫ ari. p̃° ẽ q̃q̃dest. vñ 7. metb̃. Nota qõne de ptib̃ diffinitiõis ait. er qui b̃ est spẽi rõ. nõ q̃cauitatis. ⁊ uocat q̃cauitatẽ formã ptis. ⁊ infra. ult̃is ⁊ spẽi ẽ diffinitio. ¶ Materia aũt dr̃ tripl̃r corrñdent. nã opponit forme. p° mãẽ ps q̃dã itrinseca cõpositi er q̃ fit res cũ insit. ut dr̃ p° phy. Alio mõ dr̃ siue accipit materia ut oppõit forme ⁊°

mõ. ſ. ipi qditati ⁊ ẽ ipa p̃petas idiuidualis q̃ ẽ cã idiuiduationis ꝺ̃hẽs ipsã qditatẽ ad eẽ h̃ p̃cedit p̃petas rei materialis. ⁊ notandũ q̃ ista p̃petas dr̃ materia ul̃ material'. q̃ cũ sit idiuidualis nõ ẽ p̃incipiũ q̃stituẽdi aliqd i rõne p̃dicabilis. ſz trñ i rõne subicibil' ultia subicibilitate. nã idiuiduũ de nullo inferiori põt p̃dicari. ſz ipz subicit oib̃ suplor̃ib̃. ⁊ q̃ subiectũ ẽ materiale p̃dicati iõ põt sic uocari ut dicat materia. ul̃ dr̃ia material'. ⁊ hic ẽ q̃ nõ ptinet ad diffinitiõez rei nec p q̃s ad qditatẽ. q̃ diffinitio p̃pe est p̃dicatũ ⁊ mediũ demõstratiõis. Dic etiã aliquo mõ dr̃ia specifica põt dici materialis. q̃ q̃stituit i eẽ sb̃icibili respectu generis. ¶ Nõ si arguas q̃ oẽs ptes diffinitiõis sũt forme g̃ dr̃ia specifica. ¶ R̃ñ uerũ est respectu diffiniti. tñ respectu generis põt se hz̃e aliq̃l̃ ut materia. ¶ Alio mõ ut materia opponit forme tertio mõ dicte materia accipit p idiuiduo. quõ indiuidua dicunt materialia respectu spẽi ⁊ inferiora respectu supior̃. sic g̃ diuidit materia i respectu ad spẽz siue formã. ¶ Scõa distinctio ẽ de materia. ut ẽ altera ps cõpositi ⁊ opponit forme p̃tis. nã hoc mõ materia a p̃ho accipit tripliciter. P̃rimo mõ ut nõ cõtracta per aliquid sibi aduenies h̃ solũ absolute accepta ut est p̃incipiũ potentiale illius cuius est. ⁊ sic est ptinens ad quiditatẽ rerũ naturaliũ ut inferius ostẽdã. ¶ Alio mõ accipit materia ut ꝺ̃cta p indiuiduitatẽ. hoc ẽ dictu q̃ materia põt accipi materialiter ⁊ i pticulari. ⁊ põt accipi i ul̃. put materia nihil aliud icludit ex rõnẽ materie ⁊ ut ẽ ps subãlis subẽ. ¶ Tertio mõ accipit materia magis ꝺ̃cte ut ꝺ̃hit p accidẽs. ⁊ hoc q̃tigit tripl̃r. vno mõ large accipiẽdo p accidẽs ſz q̃ materia ꝺ̃hit ad exist̃iã. ¶ Alio mõ accipiẽdo p̃prie p accidẽs ⁊ hoc uel ad accidẽs necessario req̃situz. sic ẽ ps integral' remota. eo mõ q° semicirculus dr̃ ps materialis circuli. vñ semicirculus nõ cadit in diffinitione circuli. ex 7°. metha. est tamen materia circuli magis p̃pinqua q̃z es uel ferrũ. tale eni accidẽs ẽ necessario req̃situ. ¶ Uel alio mõ accipit magis p̃prie p accidẽs ad qõ ꝺ̃hit materia. ſ. accidẽs p̃ter necessariũ. eo mõ quo cera uel l̃re ceree dicunt materia ſyllabe. q̃ ſyllaba põt eẽ sine illis ⁊ ecõuerso. ¶ Nõ aũt materia possit accipi vniuersaliter ⁊ particulariter ut p̃dictũ est: ⁊ sil̃r etiã forma probat. p° auctoritate scõi phy. ⁊. 5. metha. c° de causa. Causa ⁊ effect̃ semp p̃portionãtur. ita singulariũ sũt eẽ singlares. ⁊ vniuersaliũ vles. ¶ Ꝑ. 7. metb̃. hõ ⁊ eqũ ⁊ q̃ ita ꝺ̃ singularib̃. ul̃ aũt nõ sub̃a sunt ſz sil' totũ qõdã ex hac materia ⁊ hac rõne ⁊ ut ul̃. singlare vo ex ultia materia ſocrates iã ẽ. ut sic̃ pz exp̃sse ul̃t phs q̃ ulium sũt materia ⁊ forma ules. ⁊ singlariũ singlares. P̃robat etiã rõne. nã q̃si cũq; aliq̃ rõ cõis q̃nẽit plurib̃. q̃nẽit eis p aliqõ cõe cui p° q̃nẽit illa rõ. sic̃ exp̃sse dicit phs p̃mo posteriox. ⁊ scõo de aia. ⁊ scõo poux c° ultimo. ſz facere p se vnũ i singlari q̃nẽit plrib̃. puta huic materie ⁊ huic forme. ⁊ illi ⁊ illi ꝛc. g̃ q̃nenit eis p aliqõ cõe cui p̃io q̃nẽiet facere p se vnũ cũ alio. illõ est materia i cõi ⁊ forma i cõi. g̃ p̃mo faciũt vnũ p se inq̃stũ h̃ ẽ potẽtia illõ actus. ut hẽtur. 8. metb̃. ¶ Est g̃ itelligẽdũ q̃ sic forme nõ repugnat eẽ cõis plurib̃ formis idiuiduis sic nec materie repugnat. ſz ẽ qd cõe oib̃ materijs idiuiduis. g̃ ab hac materia ⁊ illa põt abstrahi cõis rõ materie. sic̃ etiã est de forma. ¶ Er h̃ ꝺ̃cludo correlarie. q̃ nõ ẽ vna materia nũero oiuz generabiliũ ⁊ corruptibiliũ. qõ pz. tũ q̃ materia cõis nõ eẽt cõis pluribus materijs idiuiduis. cuius oppositũ p̃dicit

1. vno modo dicit° ut 1.

tū q: ipossibile ē eādē materiā nūero iformari sil' for-
mis sbalib⁹ ꝺrie ⁊ specifice distictis. q: ad hꝰ segt ꝺdi
ctio. ꝯ materia ignis ⁊ materia aq̄ nō ē vna materia
nūero. tū q: si p potētiā dinā a materia duox ididuo
rū loco distinctox separent forme: materia hec ⁊ illa
manerēt i diuersis locis. ⁊ p ꝓns eēnt distincte nūero.
Nisi fingas q eadē materia nūero sit sil' i diuersis lo
cis p potētiā dinā sic ⁊ idē corp⁹ p potētiā dinā pōt sil'
ee in diuersis locis. ¶ Dz nō euadis. q: lz hꝰ sit pos-
sibile tū nō ē necessariū pōere tot mirabilia. s. mate
riā existere sine forma ⁊ eādē nūero ee in diuersis lo-
cis sil'. de⁹ eni posset facere ꝑmū miraculū sine 1°. po
nat ineē ⁊ tūc stat rō. tū q: de⁹ posset creare nouter
vnū hoiez hītē materiā vnigenā cū materia alteri⁹
nō creati. materia hꝰ nō eēt eadē nūero cū materia
illi⁹. aliter aliqd nouiter crearet qō iā erat. ⁊ sic idez
bis ⁊ pluries ꝑduceret. ⁊ hīet bis ee nō iterueniēte
aliq° nō ee. qō ē absurdū dicere. ¶ Cōtra Ari. p° de
generatiōe dici plrib⁹ locis q materia ē vna nūero
ꝑz eēntiā i oib⁹ hītib⁹ trās mutatiōez ad inicē. ¶ 2°
nec est successiue ⁊ nō sil'. Est eni itētio phi q ipa ma
teria pōt ee vna nūero ꝑz eēntiā sub oi forma ad quā
ē i potētia. lz sit alia ⁊ alia ꝑz ee. materia tñ q̄ ē actu ē
sub distinctis formis nūero nccio ē alia ⁊ alia nūero.
¶ Aliter ꝺr ad phīm q materia oiuz ē vna nūero nō
actu sz aptitudie. q: cū materia hz ptes vnigēas ipa
nata ē ee vna nūero. sic vnū totū hōgeniū si oēs ptes
sil' iūgerent sic tota aq̄ pōt esse vna nūero si oēs ptes
ei⁹ sil' iūgerent. lz ptes aq̄. s. ab inicē se iūcte distiguā
tur nūero sic ꝑz. utraq; rnsio ē bōa. sz pria ē melior ut
videt mihi. ¶ Tertia visio ul' distinctio ē de sil' toto.
naz sil' totū ab Ari. aliqñ accipit ꝑ toto cōposito ul'i.
sic etiā euidēter ꝑz i auctoritate ꝓallegata. 7. metꝰ.
hō ⁊ equ⁹ ⁊c. ubi exꝑsse uocat sil' totū ipz ulē cōpositū
ex materia ⁊ forma ul'r acceptis. Aliqñ accipit sil' to
tū ꝑ ididuo subē. ⁊ hꝰ dupl'r ꝑz q ididuū subē pōt acci-
pi dupl'r ꝑut. s. ididuū subē abstrahit ab extia ⁊ tpe.
tota eni coordinatio ꝓdicamēti subē abstrahit ab extī
tia ⁊ tpe. ⁊ p ꝓns ididuū nihil includit i sua rōne q̄re si
bi repugnat forma ipi⁹ nature ⁊ qō gd ē. vñ talia idi-
uidua non generātur nec corrūpunt p se sic nec ulia a-
¶ Allio mō accipit ididuū subē ⁊ sil' totū stricte ꝑti
cludit extītiā tpis. ut hꝰ hō extis ⁊ hꝰ lapis extis. ⁊ talia
sūt q̄ p se generant ⁊ corrūpunt. ⁊ de talib⁹ nō ē diffi
nitio nec scia ꝑpe. q: cū abstrahunt a sēsu: ignotū est
utrū sint an nō. cox tñ i abstia pt ee opio. ¶ Quarta
visio ē. q q̄dā hīt qditatē p° ⁊ p se. ut hō. ⁊ q̄libz spēs
ul'is cōposita. vñ spēcū ē qditas p° ⁊ p se. q̄dā hīt qdi
tatē p se sz nō p°. ut hꝰ hō abstrahēs ab extia ⁊ tpe. q̄
dā hīt qditatē nō p° nec p se sz p accis. ut hꝰ hō extis
⁊ ens i tpe. ulteri⁹ si hō albꝰ hz qditatē hz eā magis p
accis. ¶ Primū mēbx ꝓbat. illō dr hīe qditatē p°
⁊ p se cui ꝙuēit qditas p nihil aliō sz alijs ꝙuēit p ipz
hꝰ eni ē ee ul' hīe aliqd p° ex p° post. sz hō ⁊ q̄libet spēs
ē hꝰi q hīt qditatez p nihil aliō. ⁊ alijs. puta ididuis
ꝙuēit hīe qditatē p spēz. nā co mō hīt qditatē incztū
pticipāt spēz. ¶ Secōz mēbx ꝓbat. illi ꝙuēit qditas
p se sz nō p° qō nihil includit repugnās ul' tollēs vnita
tē p se entis. cū qditas ꝙuēiat sibi incztū pticipat ali
ud puta spēz. sz hꝰ hō abstrahēs ab extītia ⁊ tpe ē hꝰi.
ut ē euidēs ex ꝓdcis. ꝯ ⁊c. ¶ Tertiū mēbx ꝓbat p ꝺ-
riū mediū. q: tale mediū icludit aliqd accis qdita-
ri⁹ puta extītiā eē i tpe ⁊ alias cōditiōes materiales
q̄ tollāt p se vnitatē entis. ꝯ talia p se nō hīt qditatē
nec p ꝓns p°. ¶ Quartū mēbx etiā ꝑz p idē. q: hō al
bꝰ ē magis ens p accis q̄z hō extis. q icludit extītiā. si

accipit hꝰ hō albꝰ extis adhuc addit aliqd accītj. pu
ta albedinē. si etiā hō albus accipit ut abstrahēs ab
extītia adhuc ē magis ens p accis q̄z hꝰ hō extis. q:
albedo ē vne ⁊ ꝑpe accidēs. extītia aūt nō ē ꝑpe accis
eēntie. nisi put accis alicui ꝺr large qcqd formali⁹ ⁊
ꝯceptibil⁹ distinguit ab eo. ꝯ hō albꝰ magis hz p acci
dens quiditatē q̄z hō hic extistens. Et hꝰ tū de ꝑmo.

¶ Quātū ad scōm ꝑncipale oñdā p ordinē nouē ꝯclusiōes. ꝑma sit ista. ¶ Materia accepta p ꝺīa indiuiduali nō ptinet ad qditatē rei. ¶ Hāc ꝓbo sic. Indiuiduū nihil qditatis addit supra spēm: ꝯ materia acceptā p ꝺīa idi-
uiduali nō ptinet ad qditatē rei. ꝓtia ē euidēs. q: i-
diuiduū supra spēm addit ꝺīaz idiuidualē q̄ ē cā idi
uiduatiōis. añcedens ꝓbat. Tū q: ꝝm Boetiū spēs
dicit totā eēntiā idiuiduox qō nō eēt si idiuiduū ad-
deret aliqd qditatis supra spēz. Tū q: qditas ꝙuēit
spēi ꝑ° ⁊ p se et articulo ꝓcedēti. ꝯ cuicūq; ꝙuēit sibi ꝙuēit
p spēm. qō nō eēt uerū si idiuiduū adderet aliqd qdi
tatis. tū q: idiuiduū non hz aliā diffinitiōez a spē. 7.
metꝰ. ꝯ nec p ꝓns aliā qditatē. ꝯ illō qō ꝑus. ¶ Se-
cūda ꝯclio sit ista. q̄ directe ē ad qōnē. materia nō ꝺ
cta q̄ ē ps potētialis accepta absolute ptinet ad qdi
tatē rei material' absolute sūpte. ¶ Hāc ꝓbo auctā-
tib⁹ ⁊ rōnib⁹. vñ Aug. 12. de tri. c°. 14. hꝰ inqt uerū ē q
nō tot⁹ hō sz ps melior hois aia. nec tot⁹ hō corp⁹ sed
ps iferior hois. qō tū est utrūq; ꝓiūctū sil' hz hois no-
mē. cū ꝯ rō quā significat nomē sit diffinitio ex 7.° me
thꝰ. ad qditatē ⁊ diffinitiōez hois ptiet corp⁹ ⁊ aia cō
iūcta sil'. ¶ Ꝺ. Dama. c°. 4. plres iqt ypostases hoi
nuz sūt. oēs aūt eādē recipiūt rōnē nature. oēs eni er
aia cōpositi sūt ⁊ corpe. ul'r q oēs ypostases ꝑticipāt
eādē rōnē nature. ꝑ hꝰ q̄ q̄lz ypostasis cōpōiker corpe
⁊ aia. ꝯ sic cōponi ꝙuēit nature quā ꝑticipāt. ¶ Irez
idē damascen⁹. c°. 56. ꝺ hereticos dicētes rpm assūꝑ
pisse carnē nō de vgie. sz de natura celi. er quo hīet
aiaz oni⁹ rōnis nobiscū. argunt ipe q: tūc nō eēt i vita
te nobiscū hō. Si aūt tota qditas hois eēnt aia ⁊ nō
corp⁹ ul' caro. argumētū dam̄. nullū eēt. q: nō obstāte
q corp⁹ rpi eēt de natura celi er quo hīet aiaz vni⁹ rō
nis nobcū utiq; eēt hō vnuoce nobcū. ꝯ corp⁹ siue ca
ro hois ptiet ad qditatē hois. ¶ Ꝺ. Ari. 8. metha.
c. 2. recitat oꝑ. diffiniētiū res materiales. quox qdā
diffiniebāt p materiā: qdā p actū: qdā p utrūq;. ⁊ isti
ultimi ꝝm eū diffiniebāt bñ ⁊ pfecte. vñ ibidē cōmē
dat architā q cōpler⁹ ē i diffinitiōe materiā ⁊ formā
qō nō eēt nisi materia ptineret ad qditatē rei mate-
rial'. ¶ Itē. 8. metꝰ. c. 3. dic q opz terminū. i. diffini
tionē eē oronē lōgā ⁊ eē i diffinitiōe hꝰ qdē ut materia
illō vo ut forma. ¶ Itē. 7. metꝰ. ꝯcludit ꝯclionē p-
batā q materia ē ps spēi. Spēz ingꝑ: dico qō gderat
eē. ¶ Itē. 7. metꝰ. pabola de aīali quā ꝙsueuit socra
tes mior dicere nō bñ se hz. supfluū ē eni auferre ma
teriā a qditate rerūq̄rū q̄dā sūt hꝰi hꝰ. i. forma i mate-
ria. hꝰ idē dicit alibi frequēter. 7. ⁊. 8. metꝰ. ¶ Ista
etiā ꝯclio ꝓbat rōib⁹. ꝑ° sic. Eēntia ⁊ qditas cuiuscū
q; subē ē rō intrīseca sufficiēs eēndi rei cui⁹ē. circūscri
pta q̄cūq; alia re realr differente. Dz p te foꝛa ignis
ē tota eēntia ⁊ qditas ignis. ꝯ circumscripta materia
q̄ ē etiā p te alia a forma realr distincta. foꝛa ignis erit
sufficiēs rō intrīseca eēndi ignē. ⁊ sic ignis erit ignis si
ne mā. ⁊ p ꝓns materia erit supflua in natura. qō ē ab-
surdū. maꝛ ꝑncipal' ꝓbat. q: albedo est sufficiēs rō
eēndi albū. ꝯ mꝛ tomagis igneitas eēndi ignē. Ꝺ.
illō cui⁹ eēntia ē icāta ⁊ ipz ē icātū. ꝓdicatū icl'dit i sbo.
q: cū eēntia rei ⁊ ipa res sint idē realr pfcā idētitate.

si vnū

102

UNIVERSIDADE LIVRARIA DA

si vnũ ẽ icãtũ ⁊ reliquũ. ꝯ eodẽ addito utrobiqz illo
ꝯ eẽntia ẽ icãta a cãis itrisecis. ⁊ ipz ẽ icãtũ a cãis in
trisecis. sz si qditas rez mãliũ nõ icludit materiã nõ
cãtur mãlit. ꝯ ⁊ res materiales nõ cãtur mãliter. ꝯ fru
stra ponit materia i reb⁹ materialib⁹. Nec materia
erit cã. qz nõ põt eẽ cã nisi itriseca. qđ ẽ absurdu⁹ ⁊ ꝺ
pbm. 2. phy. ⁊. 5. metha. c. de cã. ¶ ꝺ. oẽ ens cõple
tũ i genere nulli alteri vnit ad faciẽdũ vnũ p se. sz si
vnit fac p accns vnũ cũ eo. uel vnũ aggregatiõe. ut
aceru⁹. sz si qditas ignis ẽ forma ignis sine materia
forma ignis ẽ ens cõpletũ i genere. ꝯ cuicũqz ãcc. sed
vnit materie. ꝯ bignis cũ materia nõ ẽ vnũ pse sz p
accns uel vnũ aggregatiõe ut aceru⁹ qđ ẽ euidẽter fal
sũ. maior ꝓncipalis pbat. qz q faciũt vnũ pse nõ sũt
pplete i genere. sz p reductionẽ. ut sũt ꝓncipia ⁊ ptes
rei. minorpz. qz ignis ⁊ sua qditas sũt cõplete i genere
ꝯ ⁊ forma ignis si ipa sit tota qditas. ¶ ꝺ. qđ nõ in
cludit aliqz qditatẽ i genere nec aliq qditas i genere
icludit ipz. nec ẽ i genere pse nec p reductionẽ sz p te
materia ẽ huiusmodi ut ostẽdã. ꝯ materia nõ ẽ i gne
pse nec p reductionẽ. ꝯ erit nil. qz nullũ ens ẽ ex gen⁹
nisi solus de⁹. sz materia nõ ẽ de⁹. ꝯ ẽ nihil. maior pz
qz qcqd ẽ i genere pse ẽ qditas uel icludẽs qditatẽ ut
ignis. ⁊ qcqd ẽ i genere p reductionẽ icludit i qditate
alicui⁹ hũtis qditatẽ. maior ẽ euidẽs qz si nõ ptiet ad
qditatẽ nec ipsa icludit qditatẽ pz nec icludit i qdita
te rei. ¶ ꝺ. p rõnẽ supi⁹ iã factã sic. qñcũqz aliqd cõ-
uenit plurib⁹ ꝓuenit eis p aliqđ cõe cui ꝓmo illo ꝓue
nit. sz facere pse vnũ cõpetit huic forme ⁊ huic ma
terie. ⁊ illi ⁊ illi ⁊c. ꝯ ⁊c. illud cõe ẽ ipa materia ⁊ fo
cõiter accepte. qđ nõ eẽt nisi ipa materia ptieret ad
qditatẽ rei absolute accepte. Cõfirmat qz. 7. metb.
vult Arĩ. q sic er hac materia ꝯcta ultiate fit hec ididu
uz cũ hac forma. ita er materia i cõi ⁊ fo ia i cõi resul
tat qditas i cõi. ¶ ꝺ. ad ꝓncipale. vnũqđqz pfectis
sime cogscit qñ ei⁹ qđ ꝺ est cogscit. sz ipossibile ẽ cog
scere rẽ nõ cognita materia. ꝯ sola forma nõ ẽ tota q
ditas. maiorpz er. 7. metha. minorpbat er. 2. metb.
ubi pbat statũ i oĩb⁹ cãis. qz vnũqđqz cogscim⁹ inqz-
tũ cogscim⁹ ei⁹ cãs. Infinite aũt cãe cẽnt igte. ⁊ logt
de materia sic de alijs. ꝯ materia reqrit ad cognitio
nẽ rei materiat. ¶ ꝺ. qcqd ponit i diffõne subẽ ma
terial ptiet ad ei⁹ qditatẽ. qz suba nõ hz diffõnẽ p ad
ditũ. sz materia ponit i diffõne, materiat subẽ. er. 6.
metha. ꝯ ⁊c. ¶ ꝺ. ultio qđ ꝺ illo ẽ qđ ẽ ꝓmo ens. ⁊
illo cui⁹ ẽ ꝓmo eẽ. fm Arĩ. Sz ꝓmo ẽ cõpositũ ex ma
teria ⁊ forma. ꝯ qđ ꝺ ẽ ꝓpositũ ex materia ⁊ forma
mior appet. 6. metha. ubi Arĩ. distiguit suba z ⁊ dicit
q suba cõposita ẽ simplr ẽ aliqd ⁊ sepabile ꝓmo p se
erns. Teneo ꝯ hãc ꝯclusionẽ ppter istas octo rõnes.

Sz istat ꝯ ꝯclionẽ ꝓmo auctib⁹. Mã. 7. metb. c. 6. dr q aia ẽ suba aiati. ⁊ spẽs. ⁊ qđ-
gderat eẽ. ꝯ nõ materia. ¶ Itẽ. 7. metb. c. 2. dic Ar.
materiã ⁊ cõpositũ ex materia ⁊ forma eẽ dimitten-
da. qz suba hui⁹ ꝓma posterior ẽ qditate. ita q exꝓsse
excludit materiã a qditate rei. ⁊ post epilogãdo dic
q ptes rei nõ ierũt qditati ⁊ diffõni sbe. ¶ Itẽ 2° phy
si. ⁊. 5. metha. oẽs ptes diffõnis sũt forme. ꝯ mã nõ
ptiet ad diffõnẽ nec p ꝓns ad qditatẽ rei. ¶ Itẽ ibiđ
⁊. 2. de aia formã uocat qđ ꝺ erat eẽ. ⁊ alibi frequnter
¶ ꝺ. istat rõnib⁹. ꝓmo sic. qcqd hz materiã ẽ gñabi
le ⁊ corruptibile. sz qđ ꝺ est nõ põt gñari nec corrũpi
ꝯ qđ ꝺ est rei nõ icludit nec hz materiã. maiorꝰ evi-
dẽs er. 7. metha. c. 5. materia ẽ q̃ res põt eẽ ⁊ nõ eẽ.
iõ hz pbm ibidẽ i oĩb⁹ gñatis siue ab arte siue a natu
ra ẽ materia. ⁊ qđlibet ẽ possibile eẽ ⁊ nõ eẽ. mior hz
er. 7. metha. ubi vult Arĩ. q ꝗsicũqz nõ ꝯcipiunt cuz

materia sz sine materia ut rõnes ⁊ qditates spẽ ⁊ so
lũ hec nõ corrũpunt. ¶ ꝺ. qđ ꝺ est ẽ p se ꝓncipiũ co
gnoscẽdi illud cui⁹ est. sz materia nõ est principiũ co
gnoscẽdi rẽ ꝯ materia nõ ptiet ad qđ ꝺ est eẽ rei. ma
ior hr. 7. metha. ⁊ minor pbat sic ut Comñ. ait ibi q
materia siue itelligibilis siue subicibilis sz se ẽ igta. accidentalis
¶ ꝺ. nihil ptinet ad rei qditatẽ qđ ꝓhibet qđ ꝺ est
eẽ idẽ cũ eo cui⁹ ẽ. sz materia est huiusmodi. ꝯ mate-
ria nõ ptiet ad rei qditatẽ. maior ẽ qsi euidẽs ex ter-
mis. nã nihil põt ꝓhibere idẽtitatẽ iter rẽ ⁊ suã qdi-
tatẽ nisi sit erneũ a rei qditate. vñ. 7. metha. c. 4. dr
q i dictis fm se idẽ ẽ qđ quid est cũ eo cui⁹ ẽ. mior hr
er. 7. metha. materia ẽ ois ei⁹ qđ nõ ẽ idẽ qqdẽ cũ eo
cui⁹ ẽ. ⁊ iferius ultra dicit ꝯceptũ cũ materia nõ idẽ. ꝯ 4.

Ad ista respondeo. Ad ꝓmã auctez q
aia ẽ suba aiati ⁊ẽ.
dico q Arĩ. accipit ibi subam ⁊ qđ ꝺ erat eẽ p notio
ri pte diffinitionis. Nõ p tota diffinitione. qđ pz p
ipsũmet glosantẽ se stati ifra. Si vo iquit altera ⁊ nõ
ẽ aia al'. ⁊ sic hoc qdẽ dicẽdũ. Bene aũt nõ dicẽdũ sicut di
ctũ ẽ. sicut eni nõ vult q aia ẽ aial. sic nec ẽ diffinitio
aial'. sz ꝓncipalior ps. iõ sic aũt dicẽdũ sic aũt non. ita
q vno mõ dr diffinitio. alio mõ nõ. ¶ Ad scdam q̃
dicit materiã ⁊ cõpositũ ex materia ⁊ forma dimit-
tẽda eẽ ⁊ẽ. dico q loquit de materia ꝯcta ad erũtiaz
ul' ad ididuationẽ. ut supra dictũ ẽ. talia eni sũt poste-
riora ⁊ dimittẽda cũ eor nõ sit diffinitio. nec demõ-
stratio. ut ꝓdictũ ẽ. ¶ Ad aliã q oẽs ptes diffinitio-
nis sũt forme. dicẽdũ q nõ sũt forme sibi iuicẽ cõpa-
rate sz respectu diffiniti. qz de ipso formaliter ꝓdicã
tur. ¶ Ad aliã scdo de aia. q ipsa forma ẽ qđ ꝺ erat
eẽ. dico q ꝺ dr ex eo q forma ẽ ꝓncipalior cã ⁊ cõple-
tiua diffinitionis ⁊ quiditatis rei. vñ scdo phy. for-
ma dr natura. qz determiat rẽ ad esse nature. ¶ Ad
rõnes. ad ꝓmã cũ dr. quicquid hz materiã ⁊ẽ. primo
reduco eã sic. scia naturat ẽ uera scia. scia uera ẽ de q
ditatib⁹ rez ex. 7. metha. i fi. ꝯ de qditate corpis phi
ci põt aliq passio ꝯcludi. passio aũt corpis cõpositi ex
elemẽtis ẽ eẽ corruptibile. põt igit ostẽdi corpus eẽ
corruptibile. nõ hr. sz corpus simplr. qz de nullo ẽ scia
⁊ demõstratio ex. 7. metha. ꝯ p mediũ cõe. illo ẽ ma
teria ad qđ stat resolutio. qz ⁊ si tale corpus corrũpit
ex eo qđ est ex ꝺ ejus. tñ ꝓma radix ẽ materia q̃ ẽ i potẽ
tia cũ ꝓximitate. alr nõ eẽt in tali corpe mutua actio ⁊
rior. ꝯ materia ẽ ꝓncipiũ immediatum. ⁊ p ꝓns mate-
ria icludit i qditate corpis corruptibil'. alr segret q
hec ꝯclio corp⁹ sic i ulo ẽ corruptibile nõ scirek de ali
quo cõposito uel qditate cõpositi plus q̃z de angelo.
qđ ẽ falsũ. ꝯ si scia naturat ẽ uera scia ⁊ ulla: sequit q
corp⁹ mixtũ i sua gñali rõne icludit materiã. sz nunqz
corrũpit nisi i hr corpe. tñ passio nõ demonstrat ꝓmo
de hr corpe sz de corpe. ¶ Ad formã dico q corrupti
bile uel dic potẽtiã remotã uel ꝓpinquã. Corruptibi
le i potẽtia remota dr qđ hz vñ possit corrũpi. nõ tñ
pt exire i actũ nisi ꝓus sit i potẽtia ꝓpinq. Sic calefa
ctiuũ i potẽtia remota. dr qđ hz vñ possit calefacere
sz nõ põt actu calefacere nisi fiat i potẽtia ꝓpinqua.
s. q nõ impediat. ⁊ q passum sibi approximet. Ad pro
positũ ignis ẽ corruptibilis i scẽdo mõ dicẽdi p se.
sicut ⁊ color visibilis er secũdo de aia. tamen non est
ignis in potentia ꝓpinqua ut corrũpat nisi sit in esse
existẽtie. qđ ꝯ ẽ generabile ⁊ corruptibile primo hz
materiã ꝯctã ad existẽtiã. ⁊ sic qđ ꝺ est nõ ẽ corrupti
bile nec generabile. ut plus dic. nec plus ꝯcludit rõ.
Hoc aũt nõ obstãte qđ qđ ꝺ hz materiã q̃ nõ est ꝯcta.
¶ Ad scdm cũ arguit qđ ꝺ est p se principiũ cogno est H
scendi ⁊ẽ. primo rõ reducit sic. ni hil põt pfecte cogsci

nisi cognitis oĩbus suis causis: ⁊ iõ tales nõ sunt ifinite ut pz. 2. metha. ⁊ exẽplificat de causis materialib⁹ sic de alijs. Tũc sic. nihil ẽ necessariũ ad cognitionẽ rei nisi qõgdẽ p te. sz materia est necessaria ſm Arĩ. scõo metha. g̃ materia includit in ipso qõgdẽ. ¶ Ad formã dico q̃ lz cognitio materie regrat ad cognitionẽ rei cuius ẽ. s. rei materialis tñ aliter ẽ rõ cognoscẽdi forma ⁊ alr materia. naz sic cause differũt i pfectiõe. entitate. ⁊ causalitate. ita ⁊ i causando rei cognitionez cui⁹ sunt. g̃ sic forma magis ẽ ens q̃s materia. ul' magis causat entitatẽ. ita ⁊ cognoscibilitatẽ rei. q̃ etiã materia nõ hz eẽ naturaliter nisi p forma causantẽ eẽ i effectu. iõ etiã forma fac̃ cognoscere materiã. tñ utrũq; postea ẽ causa cognoscendi cõpositũ. dr̃ g̃ materia ignota q̃ nõ est prima rõ nec potissima cognoscẽdi illud cui⁹ ẽ. sic g̃ forma ẽ causa cognoscẽdi materiã saltẽ p statu vie: tñ ẽ cognoscibilis ſm anologiã ad formã primo phy. tñ tã forma q̃s materia ẽ causa cognoscẽdi cõpositũ. ¶ Aliter dr̃ q̃ Arĩ. logt̃ dẽ cognitiõe sciẽtifica ⁊ de materia q̃cta ad eẽ cristẽtie. ita q̃ materia est ignota scientifice ⁊ causa q̃tigẽtie rer̃. iõ nõ fac̃ cognitionẽ sciẽtificã illorũ quorũ ẽ. sz sic causat q̃tigẽtiã i eis: q̃ si abstrahant a sensu nõ ẽ de eis nisi opi. ¶ Ad tertiũ cuz dr̃ q̃ nihil ptinet ⁊c. dek maior. sz minor ẽ falsa. Ad pbationẽ dicẽdũ q̃ Arĩ. 7. metha. ubi dic̃ hoc logt̃ de materia q̃cta peristere. i his eni nõ ẽ idẽ qõgdest cũ eo cui⁹ ẽ primo ⁊ p se. sic Arĩ. itẽdit. lz sit idẽ eo mõ quo hñt qd. ut iferi⁹ ostẽdã. stat g̃ cõclusio. ¶ Tertia q̃clusio sit ista. Materia q̃cta p ididualitatẽ ptiet ad qditatẽ simil' toti⁹ qõ ẽ idiuiduũ subẽ distictũ q̃ ulẽ. Hãc ostẽdã sic. singulariũ sũt cause singulares. ex. 2. phy. materia aũt ⁊ forma sunt cause itrinsece rei. g̃ idiuidui erũt cause idiuidue. ⁊ per q̃ns materia idiuidua erit causa itrinseca ⁊ qditativa idiuidui subẽ sic accepti. ¶ Quarta q̃clusio sit ista. Materia q̃cta p existẽtiã ptinet ad qditatẽ simul toti⁹ existẽtis. pbat̃. principia essentialia cõpositi existẽtis sunt existentia. nõ eni ẽ itelligibile q̃ ex nõ existẽtib⁹ cõponat intrinsece aliqõ existẽs sed materia ẽ principiũ eẽntiale rei g̃ cõpositi existẽtis erit materia ernis. ¶ Quita q̃clusio sit ista. Materia accepta p pte integrali remota ptinet ad qditatẽ rei nõ pprie ⁊ directe. sz p reductionẽ. Qõ nõ pprie sic ostẽdo. Illud qõ nõ itrat diffinitionẽ rei nõ ptinet pprie ⁊ directe ad qditatẽ rei. naz diffinitio ẽ terminus icludẽs qcqd est de rei qditate sz materia accepta p:o pte integrali remota nõ itrat diffinitionẽ rei. q̃ semicirculus nõ itrat diffinitiõez circuli. ex. 9. metha. ¶ Ñ. vnũquodq; q̃stat pprie ⁊ directe er suis p̃ncipijs eẽntialib⁹ imediatis. sz materia sic accepta nõ ẽ imediatũ p̃ncipiũ rei. cũ sit ps materialis remota. g̃ ⁊c. Sz q̃ ptineat ad qditatez rei p reductionẽ ostẽdo sic. Nã qcqd p̃ncipiat p̃ncipiũ: p̃ncipiat ⁊ p̃ncipiatũ. saltẽ p reductionẽ. sz materia sic accepta ẽ p̃ncipiũ p̃ncipij imediati. s. materie prime ⁊ imediate. Nã circulus q̃stũ ad suum materiale q̃ primũ cõponit ex semicirculis. sicut paries ex lapidib⁹. g̃ ⁊c. maior pz. q̃ quicquid ẽ cã cause ẽ cã cãti. ¶ Sexta q̃clusio sit ista. Materia q̃cta p accidẽs p̃ter necessariũ nullo mõ ptinet ad quiditatẽ rei. hãc ostẽdo sic. qõ põt pfecte eẽ ⁊ itelligi i sua quiditate sine alio. nõ depẽdet ab illo nec icludit illud i sua quiditate. sz syllaba cõposita ex lr̃is põt pfecte eẽ ⁊ itelligi i sua quiditate sine cera uel lr̃is cereis. g̃ cera uel lr̃e cereę nullo mõ ptinẽt ad quiditatez syllabe. maior ẽ euidẽs. ⁊ mior etiã pz: q̃ ista syllaba ba. põt eẽ pfecte ⁊ itelligi sine. b. ⁊. a. cereis. q̃. b. ⁊. a. p̃t eẽ cupree uel ferree. uel sine oi tali materia possz formari illa syllaba ba. ⁊ pferri. ¶ Septima q̃clusio sit ista. In hñtib⁹ qditatẽ primo ⁊ p se qõgd est ẽ idẽ cũ eo cui⁹ ẽ p:io ⁊ p se. ¶ Octaua cõclusio sit ista. In hñtib⁹ qditatẽ p se sz nõ p:io qõquidest ẽ idẽ cũ eo cui⁹ ẽ p se nõ p:io. ¶ Nona q̃clusio ẽ q̃ i hñtib⁹ qditatẽ nõ p se nec p:io sz per accidens. qõquidest ẽ idẽ cũ eo cui⁹ ẽ solũ per accidẽs. ⁊ nõ per se nec p:io. ¶ P:o oib⁹ hijs trib⁹ q̃clusionib⁹ põt argui vno modo sic. Vnũqõq; eo mõ quo hz qõquidest. ipz est sibi idẽ. g̃ q̃ hñt qõquidest per se ⁊ p:io ẽ idẽ sibi per se et p:io. ⁊ q̃ hñt qd per se ⁊ nõ p:io ẽ eis idẽ per se sz non p:io. Et q̃ per accidẽs. per accidẽs. añcedẽs pbat̃. er. 7. metha. c. 4. ubi dr̃ sic. Singulũ eni nõ ad aliud videtur a suimet suba ⁊ quodquid erat esse dr̃ singuli suba. plana est auctoritas. Sic ad questionem.

Ad argumenta. ¶ Ad p:imũ cũ dr̃. Nihil ẽ de eẽntia ⁊c. detur maior. sz mior ẽ falsa. ¶ Ad pbationez cũ dr̃ q̃ vna spẽs nõ distinguit̃ ab alia per materiã. uerũ ẽ q̃ non p:io ⁊ p:incipaliter. sic nec hz eẽ per materiaz. tñ aliquo mõ distinguit̃ res a re per ppriã materiã. Nã lz materia sit de se oib⁹ cõis. tñ appropriat̃ per formã ipsã materiã specificãtẽ ⁊ determinãtẽ. ¶ Ad scõz cũ arguit̃ q̃ tũc spẽs eẽt idiuiduũ. Nego p̃ntiã. ¶ Ad pbationẽ dico q̃ materia nõ ẽ cã idiuiduatiõis. ⁊ cũ pbat̃ per pbm. 5. metha. dico q̃ Arĩ. accipit ibi materiã p dria idiuali. iõ equocat̃ de materia. ¶ Ad tertiũ cũ dr̃ q̃ qditas rei materialr̃ q̃tingẽter respicit q̃libet materiã determiatã ⁊c. Si loq̃ris de qditate specifica ⁊ materiã determiatã noces materiã indiduatã. q̃cedo añcedẽs. ⁊ tũc nihil hẽs. Si aũt accipis qditatẽ rei materialis ulr̃ p q̃cũq;. sic nego añcedẽs. pcedis eni ex falsa imaginatiõe. imaginãdo qditatẽ q̃si aliqd receptũ i materia. imo ẽ aliqd itrinsece q̃hẽdẽs materiã ⁊ formã. iõ nõ respicit materiã q̃tingẽter sz necessario. ¶ Ad quartũ cũ arguit̃ q̃ qditas necessario ẽ hec. nego p̃ntiã. ad pbationez cũ dr̃ q̃ materia necessario ẽ hec. dico q̃ falsũ est ut pz ex p̃dictis i p:io articlo. cũ pbas q̃ materia ẽ sbz generatiõis. generatiões aũt sũt circa singlaria. dico q̃ materia subicit̃ generatiõi necessario est hec ⁊ exns sz lz nõ obstãte põt accipi materia cõiter ptinẽs ad qditatẽ i cõi. ut p̃dictũ est in p:io articulo q̃nis. Et hoc de primo.

Circa secundum articulũ p:ici p alẽ hui⁹ tractat⁹ ubi querẽdũ ẽ de forma q̃ p actionẽ acquirit̃. ¶ Quero p:io utrũ pductio forme naturalr̃ generate p̃exigat aliqd i materia actiuũ uel qõcũq; qõ i ipaz naturalr̃ trãsmutet. ¶ Scõo utrũ pductio forme subalis naturalr̃ generate mẽsuret̃ aliqua disibili mẽsura. ¶ Tertio utrũ repugnãtia formalis q̃ est iter formas subales sit repugnãtia q̃rietatis. ¶ Quarto utrũ formalis distinctio organicarũ ptiũ aialis sit ppter plures formas subales specifice ac realr̃ distinctas. ¶ Quito utruz in quiditate forme accidentalis sit dare ueros gradus intrinsecos essentiales sz quos ipsa possit suscipere diuisionem intrinsecã ſm magis ⁊ minus.

D primũ quando querit̃ utrũ pductio forme ⁊c. p̃exigat aliqd i materia actiuũ ul' quodcũq; qõ in ipaz naturaliter trãsmutet̃ sic p:cedit̃ ⁊ videt̃ q̃ sic. ¶ Et arguo

sic forme respectu q̄rū materia ē i pura potētia ꝛ pas siua creant. sz si nihil p̄exigeret i materia ex quo fieret forma natural' ipa materia eēt i pura potētia pas siua. ḡ oēs forme crearent qō ē absurdū. ¶ D. augꝰ scō de libero arbitrio in fine. forme: inqt: ichoatio tanꝝ materia ad p̄ficiēdū sibi acere videt artificij. ex p̄sse ḡ ut videt ponit ichoationē formarū. ¶ D. Lomē. 8. metha. ex actu ꝛ potētia nō fit vnū nisi p agēs extrahēs actū qō nō largit multitudinē sz p̄fectionē. ¶ Itē ibidē dicit ꝙ illud qō ē in actu nō ē aliō ab eo qō ē in potētia. sz illud qō fuit i potētia ē illud qō est in actu ꝛ nō sunt hic duo diuersa. Sz si nihil p̄existeret i materia trāsmutabili in formā: agēs extrahēs uel deducēs potētiaz ad actū nō tm̄ largiret p̄fectionē sz etiā multitudinē. ¶ Itē illud qō est i potētia ꝛ i actu eēnt aliq̄ duo diuersa. cuiꝰ oppositū asserit Lomē. ¶ Ad oppositū arguit. 7. metha. domus tm̄ fit ab extra. Similr tm̄ ꝛ ignis. vñ respectu ignis nullum actiuū ponit intra passiuū sz sufficit materia. ergo nihil aliud p̄erexistit.

Respondeo circa istaz questionez. Dicūt qdā ꝙ sic. qdaz aūt ꝙ nō. p̄mo ḡ ps affirmatiua est ꝓtractāda ꝛ ip̄obāda. scōo ps negatiua ē declarāda ꝛ roborāda. ¶ Quātū ad p̄muz dicit primo sic. qō ꝓbat duplici via. p̄ma sumit ex ꝑte vitā de creatiōis i generatiōe naturali. secūda ex ꝑte saluāde naturalitatis. ad hoc eni ut forma nō fiat de nihilo ꝛ nō creet ponit qd i materia. ad hoc etiā ut generatio sit natural' ꝛ nō violenta ponit aliqd actiuū coagens generāti. ¶ Ex p̄ma arguit sic. si nihil p̄existit i materia qō i formā naturalē trāsmutet. ergo p̄ductio forme natural' nō ē generatio sz creatio. ꝓns ē falsū. ḡ ꝛ añcedēs. ꝓntia ꝓbat. qr creatio ē de nihilo factio. seqt etiā eadē rōe ꝙ qñ forma natural' corrūpit tūc ānihilaret. qr vñ resicipit i illud resolvit. ḡ agēs naturale p̄ōt creare ꝛ ānihilare. qō ē falsuz. ¶ Ex scōa via de naturalitate generatiōis arguit sic. Si nihil i materia p̄exigit. ḡ generatio seu p̄ductio forme natural' nō erit natural'. ꝓns ē falsum. ḡ ꝛ añcedēs. ꝓntia ꝓbat. tū ex. 7. metb. ubi dr ꝙ a natura fiūt i quozūcūqz materia est ps aliqua forme q̄ sic mouet materiā. sic̄ mouet ab extrinseco. qd exꝑs dr. Tū qr ois generatio natural' hz p̄incipiū actiuū intrinsecū naturale. qr natura ē p̄incipiū motus ꝛ quietis in eo in quo est tē. 2. phy. sed illud p̄incipiuz nō est forma inducenda. qr nōduz est. nec est materia qr eius non est agere. ergo aliqd aliud a materia. illud uoco inchoatiuum forme. uel aliquid transmutabile i formā. ¶ Cōfirmat. qr naturalia differunt ab artificialibꝰ qr hnt in se p̄incipiū motꝰ. Artificialia nō. 2° phy. nec p̄ōt dici ꝙ illō referat ad p̄incipiū passiuū. nō actiuū. qr i hoc nō vident differre artificialia a naturalibꝰ. ¶ Confirmat. qr 6° metha. probatur physicā nō ē p̄actica ex obiectis. Nā p̄incipiū naturaliū ē i materia factibiliū i faciēte. Tū qr violētū ē cuiꝰ p̄incipiū ē ex nō ꝓferēte vim passo. 3° ethicoꝝ. Sz si nihil eēt i materia actiuū ꝛ ichoatiuū forme i generatione forme nullā vim ꝓferret passo. ꝛ p ꝓns ista generatio eēt violēta ꝛ nō natural'. tuz qr 2° phy. casus ꝛ fortuna reducunt ad naturā ꝛ itellectū. sz vt ibi dr casus ꝛ fortuna reducunt ad genꝰ cause efficiētis. ḡ natura ē cā efficiēs. qō nō eēt ut videt nisi i generatione forme natural' eēt dare aliqd ex ꝑte materie respectu forme generāde. hoc aūt qō ꝓz eos p̄ergit dicūt ꝙ ē i materia a creāte. Nō a generāte. ꝛ est

coeuū materie ex quo postea fit forma natural'. ꝛ illud qdā uocāt inchoationē forme. qdā partē forme generāde. qdā formā ip̄fectā. qdā semialē rōnē. qdā potētiā materie actiuā ꝓmouētes illō coagere materie. ¶ Nec aūt opi. tenēs ꝙ affirmatiuā hz qnqz modos ponēdi. ¶ Primꝰ modꝰ dicēdi ē ꝙ i materia ē vna forma general' coeua ip̄i materie q̄ ērō seminal' respectu generis p̄rimi. ꝛ ulteriꝰ aliquoꝝ sequētiū usqz ad formaz spēi specialissime. Hoc ꝓbat dupliꝛ. p° p Comē. p° phy. ubi dicit ꝙ materia p° recipit formas vles ꝛ sic deiceps. ¶ Scōo qr principia oz manere. ex p° phy. sz nulla forma particularis manet ḡ ē aliqua cois respectu oiuz quā nō attigit generās. ¶ Contra hūc modū arguit p° sic. forma illa generis prioris ul' ē ps forme generis posterioris ul' nō. puta forma sb̄e ps forme corporis ꝛ sic deiceps. si nō est ps ḡ nō vitas creationē. qr forma corporis erit non de aliquo sui. si sic. ḡ forma p̄ior eadē numero realr erit ps formaꝝ p̄riarū. sibi mutuo p generationē succedētiū. qō videt ip̄ossibile. ꝓntia ꝓz. qr illa p̄or manet ꝑte. ꝛ ē vna numero. ¶ Cōfirmat 2°. qr p generationē naturalē ul' aliqd nouū ꝓducit. ul' nihil. si aliqd: ḡ nō euadis creationē. qr illud q̄ztūcūqz modicū fiet de nō aliquo. ꝛ iō frustra ponunt p̄cedētia ꝓpter vitādā creationez. si nihil. ḡ nulla erit generatio. sz erit quodlibet i quolibz. ois eni ꝓductio noua hz terminū nouū. Hec motiua cogūt. ¶ Ad Comē. cū ait ꝙ materia p° recipit formas vles. hoc dicit qr ponit plres gradus i formis. ul' reales ul' saltē sz rōnē. nō curo p nūc. Esto eni ꝙ i cōposito nō sit nisi vna forma illa p̄r ex natura rei ul' saltē sz rōnē dat cē subē. postea corpis. deide usqz ad spēz spālissimā. ¶ Ad aliud dico ꝙ p̄incipia oz manere q̄diu p̄incipiatū manet nō plus. sic eni itelligit dictū Arī. qr tz ꝙ impossibile ē cē cōpositū nō existētibꝰ suis p̄incipijs itrisecis. sz ex ꝫ nō oz ponere vnā formā icorruptibilez coeuā materie. ¶ Scōs modus dicēdi ponit respectu cuiuscūqz forme ꝓpriā ichoationez. ꝛ iō tot quot sunt forme educibiles de potētia materie illaz ichoationē dicūt cē a creāte. ꝛ eā uocāt ꝑtē forme. ul' formā icōpletā ꝛ ip̄fectā. sz p̄ficit a generāte. ¶ Contra q̄ro quō ex ꝑte p̄cedēte ꝛ sequēte fiat vnū. ul' sicut ex potētia ꝛ actu. ul' sicut ex ꝑtib̄ eiusdē rōnis ꝛ hōgenis. Nō p̄mo mō. Tū qr forma ē actꝰ. tū qr forma ꝓfecta ex illis ꝑtib̄ nō eēt eiusdē rōnis nec simplex. ꝛ tū forma ē simplex. Nec scōo mō qr ul' ps adueniēs imediate reduceret de potētia materie. ul' mediāte ꝓma. Si p̄imū. frustra ponit ꝓpter vitādā creationē. qr sine illa eā imediate educeret. Si scōz. tū qr ip̄ossibile est duas ꝑtes forme eiusdē rōnis sic se hīe ꝙ vna sit terminꝰ ꝛ alia sit subiectū trāsmutatiōis. tū qr q̄cūqz potētia actiua eque respicit quodlibet in quo saluat rō sui obiecti p̄imi. ḡ potētia generatiua eque poterit i ꝑtē p̄cedētē sic̄ i sequētē. ex quo ponuntur eiusdē rōnis. ḡ ꝓma ps non erit igenerabil' nec coeua materie. ¶ Cōfirmat. qr agēs potēs i aliqd ꝓfecti° ꝑōt i impfecti° eiusdē rōnis. Si ḡ agēs naturale ꝑōt i ꝑtē posteriorē q̄ ē ꝓfectior ꝑte ꝑōt ꝛ i p̄riorē q̄ ē ip̄fectior. ¶ Ꝓterea illud itrisecū ichoatiuū ꝛ actiuū. ul' ē ꝑ se sufficiēs actiuū ad generationē ul' non. si sic. contra. tum qr nihil imperfectius est sufficiens actiuum respectu perfectioris. tuz qr semper ageret cū sit agēs naturale hns semp approximatuz passuz. ergo oēs forme sil' educerent semp. nel saltē illa cuiꝰ potētia actiua nel ichoatio esset ꝓfectior. qō est falsum euidenter. Si nō. ergo ꝓns ageret agens

ẽtrīsecū ꝗz itrinsecū. al's itrinsecū sp egisset lz impfe
ete. In illo ergo ꝓz ex quo itrīsecū nō agit erit actio
violẽta per te. Nō ergo euadis in naturalitatẽ gene
ratiōis. frustra ergo ponit ꝓpter illã vitãdã. ¶ Ter
tius modus dicẽdi ponit cuilibet forme ꝓpriã ichoa-
tionẽ sicut ꝛ scōs. ſz illã dicit totã formã ita ꝙ tota
forma ꝓmo est in materia. nō tñ vnita materie nec
informãs eã. ſz post per generationẽ fit vnio forme
cũ materia ut eã actu iformet. ¶ Lōtra. tũ qz ponit
formã naturalẽ ꝗcũqz sepatã ꝛ nō iformare materi
az. tũ qz ponit accidẽs sine subiecto. nã ponit formã
accidẽtalẽ nō iformare materiã. tũ qz ponit materi
az sine forma iformãte que oia sunt ipossibilia ſz na-
turã. ¶ P. nulla actio realis naturalis terminat ad
relationẽ. qz in ad aliqd nō est mot⁹. 5. phȳsi. ſz vnio
est relatio. ergo actio agẽtis natural' que utiqz est re-
alis nō terminat ad illã vnionẽ forme cũ materia: ut
tu dicis. ¶ Quart⁹ modus dicẽdi ponit ꝙ tota for-
ma ꝓeristit ꝛ vnita materie ſz ꝓest ſm eẽ icōpletũ ac
eipiẽs eẽ cōpletũ per generationẽ. ita ꝙ totũ cōpoſi-
tũ ꝓeristit sub alio mō eẽndi. s. ſb eẽ icōpleto. ¶ Ad
dit ꝙ tota ista forma ꝓdicta ꝓeriñs est natural' potẽ-
tia de fcōa spẽ qualitatis ꝛ agit actiõe absoluta que
nō respicit passuz. ſz generãs extra agit actiõe respi
ciẽte passuz. Iste quart⁹ modus cũ tertio possent ꝓ-
bari per duas auctes Lonñ. positas in pede qōnis.
¶ Lōtra istũ modũ arguo sic. oīs actio realis hz ter-
minũ realẽ. Sz generatio ẽ actio realis ergo ꝛẽ. Iste
terminus per te est modus eẽndi pfect⁹ ꝛ nouus. tũc
sic: uel ille modus eẽndi est accidẽs ꝛ sic generatio ẽ
alteratio. uel erit suba. ꝛ hoc uel materia uel forma
uel cōpositũ. qcqd des seqtur ꝙ nō totũ cōpositũ pre
existit. ſz ipm uel aliqd ei⁹ nouiter ꝓducit. ¶ P. oīs
ꝓductio subalis noua hz terminũ subalẽ notũ. ſz ge
neratio simpl'r est huiusmodi. ergo ꝛẽ. ꝛ tũc idẽ qđ ꝓ
us. qz totũ cōpositũ nō ꝓeristit. ¶ P. seqtur ꝙ mate
ria sil'iformet oīb⁹ formis ɔriis ꝛ qbuscũqz specifice
distinctis. qđ est absurdũ ſm phm. Et tunc rediret
opi. Anax. ꝙ qōlibet cẽt in quolibet. ¶ Ulteri⁹ ꝓtra
argunt nulla suba est accidẽs. ſz forma subalis est ſb
ſtãtia. naturalis potẽtia est accidens qz qualitas. er-
go forma ſnbe nō est illa naturalis potentia de fcōa
spẽ qualitatis ut dicis. ¶ P. nihil gignit seipsuz. ex
2° de aīa. ꝛ ſm Aug. ꝓmo de tri. c. ꝓmo. Nulla res ẽ
que seipm gignat ut sit. ſz per te forma illa tota ꝓeri
siẽs est potẽtia generatiua. ergo nō solũ aliã sed seip
sam ꝓducet. ¶ P. oīs actio naturalis regrit subie-
ctũ in qđ agat. qz ſm auctoreꝫ ser ꝓin. Actio est ſm
quã in illud qđ subicit agere dicimur. ergo nulla erit
actio que ꝓ. passuz nō regrat. cuius oppositum dicis.
¶ Quint⁹ modus dicẽdi ponit in materia naturaz
ꝗdã pure potẽtialẽ. quã uocat purũ potẽtiale que ꝓ-
est in materia ex qua forma est educẽda. que opi. ut
ad formã reducat dicit quasi ser dicta. ¶ Primuz
dictũ est. ꝙ illđ purũ potentiale est pura potẽtia ma
terie de qua dr educi forma corpalis cũ dicimus for
mas educi de potẽtia materie. ¶ Secz dictũ est ꝙ
illud purũ potẽtiale nō est idẽ cũ materia. trãsmuta
bile est tñ in formã per actionem agentis naturalis
¶ Tertiũ dictũ est ꝙ illud purũ potẽtiale non est ali
qđ ens actu. ꝛ rõne huius nō pōt hẽ rationẽ actiui.
qz agere ꝙuenit rei ut est actu. ¶ Quartũ dictũ est ꝙ
nō est itelligibile per se. ſz itelligit per priuationem
ois actualitatis. uel per cōparationẽ ad actualitatẽ
formẽ ad quã est. uel arguitiue. qz. s. necesse est pone
re in materia aliquã talẽ naturã ꝓpter vitãdã crea-

tionẽ. ꝛ saluãdã naturalẽ eductionẽ formaꝝ. ¶ Qui
tũ dictũ est ꝙ ipm purũ potẽtiale est actu in materia
nō per actualitatẽ ꝓpriã. ſz p aliã. s. actualitatẽ mate
rie. que tenet ifimũ gradum actualitatis in entibus.
¶ Sextũ dictũ ẽ ꝙ illud purũ potẽtiale cũ in formã
trãſmutat nō annihilat. qz ꝗuis nō maneat ut pri⁹.
manet tñ actualitas forme q̃ p viã corruptionis re-
solubil'ẽ i illud potẽtiale. nō idẽ numero. ſz diuersuz.
ꝛ iterũ illud ſm purũ potẽtiale ẽ trãſmutabile in for
mã nō eãdẽ numero. ſz diuersaz. ꝛ sic ecōuerso. qua-
si p quẽdã circulũ. ꝛ purũ potentiale mutat in formã
ꝛ forma resoluit i purũ potẽtiale: nō idẽtitate ſz alie
nitate numerali. ¶ Sz ꝫ cōclusionẽ arguit sic. ꝓio.
qz purũ potẽtiale uel accipit ꝓ potẽtia obiectiua ul'
subiectiua. Si subiectiua tũc nō ẽ aliud a materia.
Mã materia ponitur sic in potentia subiectiua. ergo
purum potentiale esset idem cum materia ꝓtra te.
si accipitur ꝓo potentia obiectiua. illa nihil ponit.
sic enī in potẽtia est antixps. ꝛ albedo futura nō exi-
stẽs. ergo purũ potẽtiale cẽt nihil. Si g̃ ipz est trans
mutabile in formã. forma erit de nihilo. ꝛ sic nō vi
tabis creatiõez. ¶ P. illđ purũ potẽtiale si est aliqd
extra nihil. ul' est creator ul' creatura. Nō creator pa
tet. Si creatura. Lōtra oīs creatura habet respectũ
realẽ ꝛ actualẽ ad deũ creatorẽ. sed quilibz respect⁹
actual' real' est in fundamẽto reali actuali. qz nō mi-
noris entitatis est fundamẽtuz ꝗz respect⁹ fundat⁹.
ergo illđ purũ potẽtiale est aliqđ ens reale actuale.
ergo purũ potẽtiale nō erit purũ potẽtiale. ¶ P. il-
lud purũ potẽtiale ul' ẽ ꝑs forme generãde. ul' nō. ꝛẽ.
ut ꝓbs ꝫ alios modos ponẽdi argutũ est ita ꝙ uel nō
vitabit creatio. uel ꝓ generatiõez naturalẽ nihil no
uuz ꝓduceret. quoꝝ utrũqz ipi reputarẽt ipossibile.
¶ Ulteri⁹ 2° arguo sic ꝓtra dicta. ¶ Lōtra ꝓmuz sic
potẽtia materie ul' accipit ꝓo fundamẽto potẽtie.
uel ꝓo respectu. si ꝓo fundamẽto tũc idez est ꝙ ipa
materia. ſz per te purũ potẽtiale nō est idẽ cũ mate-
ria. ergo nec idẽ qđ potẽtia materie sic accepta. Si
potẽtia accipit ꝓo respectu: cũ per te purũ potẽtia-
le sit trãſmutabile in formã absolutã. ergo respect⁹
trãſmutat i absolutũ. qđ null's sane mẽtis diceret. ꝙ
purũ potẽtiale nullo mõ pōt poni idẽ ꝙ potẽtia ma-
terie ut dicit ꝓmũ dictũ. ¶ Lōtra scōm dictũ sic. qc
quid subicit trãſmutatiōi est subiuz trãſmutatiōis. ꝛ
per ꝫ̃s aliqđ ens actu. ſz purũ potentiale subicitur
per te actiōi agẽtis ex scōo dicto. ergo est aliqđ ens
actu. ¶ Contra tertiũ sic. qđ non est aliqđ ens actu
ẽ nihil. ſz per te purũ potẽtiale nō est aliqđ ens actu.
ergo est nihil. ꝛ per ꝫ̃s forma fieret de nihilo. ꝛ sic
erit creatio quã intẽdis vitare. maior patet. qz potẽ
tia distrahit ens. ergo qđ nō est aliqđ ens actu ſz pu
ra potẽtia nullo mõ est ens. ergo est nihil. ¶ Lōtra
quartũ sic. qcqd subterfugit rõnez per se intelligibilis
nō est ens. Sed purũ potẽtiale est huiusmõi per te.
ergo est non ens. ꝛ per ꝫ̃s forma fiet de nihilo. ma
ior ꝓbatur. qz oīs potẽtia habẽs aliqđ cõe per se ꝓo
obiecto adeq̃to pōt in quodlibz ꝓtẽtũ sub illo cõi. qz
da opposituz sequit ꝙ iam nō erit obm adequatũ ꝛ
per se. ſz itellect⁹ habet ens ꝓo obiecto per se ade-
quato. ergo itellect⁹ pōt per se in quodlibet ens. qđ
ergo subterfugit rõnẽ per se intelligibilis est nō ens.
mino: hui⁹ ꝓsyllogismi supponit nũc. quia alias
ꝓbãda est cũ agit de obiecto itellect⁹. ¶ Lōtra qn-
tũ sic. Esse existẽtie ꝛ eẽ eẽntie realiter idẽ sunt. etiã
ſz te. ergo qcqd habet distinctã entitatẽ seu eẽntiaz
habz distictã exĩtiã actualẽ. ſz purũ potẽtiale habet

distinctā eēntiā seu entitatē a materia. qz per te non est idē cū materia. ergo hz distinctā actualē exñtiaz. nō ergo existit realr per actualitatē materie ut dicis nisi dicas q nō pōt existere sine materia. sicut nec accidēs sine subo. sz hoc nō arguit qn formalr hēat ꝓpriā exñtiā. sicut ꝛ accidēs. ¶ Cōtra sextū dictū sic. Illud qō nec ipm nec aliqd eius est: est nihil. ꝛ cū destruit annihilat. ut videt. sz purū potētiale post trāsmutationē sui in formā nec ipm nec aliqd eius est. ergo in tali trāsmutatione annihilat. ¶ Ꝺ. act⁹ distinguit. qō ergo nō hz aliquē actū nō distīguit ab eo qō etiā nullū hz actū. sz per te nullū potentiale purū hz actū. ergo ꝛc. Quō ergo ponis plura pura potentiali numero distincta? Quō enim formalr distinguent si nullū actū ponūt? nō videt cōsonū rōni. Jō ista imaginatio dimittatur.

Quantū ad scōz principale. est alia opio negatia que dic q uriqz in materia ponēda est rō semialis nō trāsmutabilis in formā. ita q aliqd forme ꝓrigat in materia de quo fiet forma. ¶ Ad cuiꝰ opi. euidētiā sic pceda. ꝑmo eni declarabit de semie qd semē sit. 2° ad qd semē sit. 3° de rōne semiali qd sit. 4° rō semialis in qbꝰ sit. 5° ratio seminalis ad qd sit.

Quid est semen.// ¶ Quātū ad ꝑmū pono talē rōnē de semine. Semē est corpus imꝑfectū qōdā ꝓductū a generāte cuius forma nō est a natura itēta ꝓpter se sz ꝓpter alteruz ut ex ipso generet aliqd sile generāti. ¶ Ad cuiꝰ euidētiā est notādū q in natura est dupler ꝓcessus. vnꝰ est ascēsiuus ꝛ generatiuꝰ. vbi gra. ꝓcedēdo a forma semis ad formā sanguis. ꝛ a forma sāguis ad formā embrionis. ꝛ ultra ad formā ꝑfectā in spē puta asini uel bouis. ꝛ ille ꝓcessus est ab imꝑfecto ad ꝑfectuz. Alius est descēsiuus ꝛ resolutiuus. vbi gra. resoluēdo cadauer in elementa: uel aial in cadauer usqz ad materiā ꝑmā. Et iste ꝓcessus est a ꝑfecto ad iperfectū. Illud aūt a quo icipit natura in ꝑmo ꝓcessu est semē. ꝛ pz q ibi nō sistit sz ꝓcedit ultra usqz ad formā ultimā ꝑfectā. Ecōuerso est in scōo ꝓcessu resoluēdo usqz ad ultimū. ꝛ isti ꝓcessui tota natura est ascripta ¶ Exꝑdictis pz q semē est qōdā corꝰ imꝑfectū ꝓductū a generāte ut sit via ascēdēdi ad formā ulteriorē ꝑfectā. ꝛ sic appet descriptio semis supra posita.

Quo ad scōm dico q semē nō ponit ut sit ꝑncipiū actiuū generatiōis attingēs terminū formalē generationis qui est ipsa forma. ¶ Hoc ꝓbat duplr. ꝑmo sic. qō nō est nō est ꝑncipiū ꝓductiuū subē. Agere enim ꝑsupponit eē. sz in istāti generationis semē nō est. qz generatio vniꝰ est corruptio alteriꝰ. ergo ꝛc. ¶ Dices q est ꝓncipiū dū est. ¶ Cōtra. Semē est aliqd de primo ꝙuertibile in illud qō dz generari. sz oē tale hz rōnē passiui magis qꝫ actiui. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat. qz si semen ageret: ageret ad sui corruptionē. qz ad aduentū forme generāde corrūpit forma semis. nō aūt est ꝓbabile q aliqd agat ad sui corruptionē. ¶ Ꝺ. scōo sic. nullū imꝑfectū est sufficiēs cā. ꝓducēdi ꝑfectū. sz semē est qd imꝑfecti? re generāda. ergo ꝛc. maior est euidēs. qz oē ꝓncipiū ꝓductiuū uel est vniuocū ul'eq uocū. qcqd ergo dic uel est eque ꝑfectū uel ꝑfectius termio ꝓducto. ꝛ nullo mō imꝑfectius. ¶ Dices q semē agit in vtute descindētis. puta pris: ꝛ nō vtute ꝓpria: ꝛ sic pōt ꝓducere subaz ꝛ formā geniti. ¶ Cōtra. in vtute nō entis eo mō quo nō est. nihil agit. sz descindēs cū nō sit in rerū natura. puta pr̄ mortuꝰ. ul' etiā si sit tū nō est intꝰ corꝑi in qō semen dz agere. est nō ens hel hūs rōnē nō entis. ibi igit in vtute eiꝰ nihil agit. si ergo agit semē agit in vtute ꝓpria ul'alicuius sub eo ꝓtēti actualr. ¶ Cōfirmat qz in causis accidētalr ordiatis nō opz oēs sil' ꝓcurrere ad effectuz: qn vna agat sine alia. per hoc eni distinguunt a causis eēntialr ordiatis. sz descindēs semē ꝛ ipm semē sūt accidētalr ordiata. ergo semē nō agit in vtute descindētis. ¶ Sz occurrit dubiū a quo igitur illa forma ꝓducet. si nō a semie nec a ꝑe. ¶ Rñ° in generatis mediāte semie ꝛ spāliter per ꝓpagationē ut sunt aialia. opz recurrere ad potētiā diuā. ꝛ dico q a deo imediate illa forma ꝓducit. ꝓbat. qz nō a semine ut patuit. nec a ꝑe. qz eo mortuo: filiꝰ pōt generari. nec ꝯforma uel vtute celi. qz ipa est imꝑfectio: ꝺꝫ forma aiati. Mā sm Aug. 15. de tri. c. 17. oē viuēs est ꝑfectiꝰ nō viuēte. ꝓponunt inꝺꝫ viuētia nō viuētibꝰ. Nec ꝓducit ab itelligētia uel ab angelo. Tū qz sm oēm scolā angeli nō pōt iducere uel educere formas naturales de potētia materie. Tū qz agūt mediante motu celi. si ergo celū nō pōt. nec angelus poterit mediāte celo. Relinquit ergo q deꝰ. ¶ Cōfirmat. qz Conñ. 2° ce. ꝛ mū. in solone qōnū difficiliū quas ibi Arist. mouet recurrit ad vtutē diuinā. ¶ Jē Galienꝰ vtutes seminū uocat diuias. ¶ Cōtra. ergo oēs iste forme creāturnaturales. ¶ Rñ° si deꝰ ꝑns non videt aliqō ipossibile. uel alr nego ꝑntiā. ꝛ falsitas huiꝰ ꝑntie patebit iferius. ¶ De generatis aūt imediate ꝛ sine semie. puta cū ignis generat ignē. nō opz sic dicere. de his eni nō ꝓcludūt rōnes supius facte. sicut pz. ¶ Ad qd ergo ponit semē? nō ut sit ꝓncipiū actiuū respectu termini formalis generationis. sed magis passiuū ꝛ materiale. Sz nūquid semē agit ad alterationē ꝑuiā termio generationis? ¶ Dico q non agit ut sufficiēs actiuū. ꝓbat. vtꝰ actiua agētis vniformis nō pōt in passo vniformiter cāre effectū diformē. Sz vtꝰ semis est vniformis ut pz. ꝛ materia similr. ergo vtꝰ semis nō pōt efficere tātā diformitatē qꝫtā appet in ꝯorganis aialiū. nec alterare per ꝓns ad tātā diformitatē. maior est euidēs ex hoc qz diformitas in effectu: uel accidit ex diformitate agētis uel passi. ¶ Quid ergo? ¶ Dico q vtꝰ que facit tātā diformitatē organoꝝ in corꝑe aial'. opz q sit agēs diforme. ꝛ illud est actio diformis influētie seu caloris celestis. que ꝑsona est vtuti dine qꝫtū ad hoc. nec puto icōueniēs si ad istā actionē diformē aliquo modo concurrit semen ut concausa.

Quo ad tertium sit ista ꝓma ꝓclio. Rō semialis lz sit in materia nō trāsmutat est ipsa materia. ¶ Hāc ꝓbo sic. qz Aug. in sup. genesim dicit q leui fuit in lūbis patrū sm rōnē semialē. vꝝs nō. iō nō fuit decimatꝰ in abrahā. ut dic apl's heb. 7. sz fuit ibi sm corꝑlētā subāam. ꝛ tamen uterqz tā leui qꝫ rps fuit sm materiā. nullo dubitante. ergo rō semial' nō est idē q materia. ¶ Secda cōclio est ista. Rō semial' nō est potētia receptiua materie. qō pz. Tū ex rōne ꝓcedēte. qz tā leui qꝫ rps fuit in lūbis patrū sm potētiā receptiuā materie. lz non uterqz fuerit sm rōnē semialē. Tū qz sm Aug. 9. geñ. deꝰ multa ꝓduxit de materia ad que nō fuit rō seminalis in ea. sz deꝰ nihil pōt ꝓducere ad qō ipsa nō est in potētia receptiua. ergo rō semialis nō est potētia receptiua materie. ¶ Tertia ꝓclio sit ista. Rō seminal' nō est aliqs actꝰ in materia ꝑexistēs. puta aliqua ichoatio formarū modis ꝑpositis. hoc pz ex ipsoꝝ batiōe opi. ¶ Quarta ꝓclio sit ista. Rō semialis ē aliq rō semis inꝺꝫtū semen est. ꝛ illō uel est forma subalis

femis.uel qō magis credo est aliq̄ qualitas necessa
rio ꝓsequēs formā semis. vbi gra. forma grani triti
ci substātialis.uel qualitas ꝓsequēs formam grani.
¶ Quinta ꝓclusio sit ista. Rō semialis nō est coeua
materie.sicut nec semē. Hoc appet.qz semē in quo
est rō semial' siē in subiecto fit ex aliquo subiecto siue
alimēto nec semp est in materia uel in generante cū
fiat de superfluo alimenti.

Quo ad quartū ꝑmitto vnā distinctionē q̄ eo
rū que generātur q̄dā generant vni
uoce.q̄dā equoce.coz q̄ etiā generant vniuoce q̄dā
īmediate ꝛ q̄dā mediate generant. Exēplū ꝑmi.sol
uel itelligētia mediāte motu celi generat ranā. Exē
plū secūdi.ignis generat ignē.ꝛ hō hoiez ꝛc. ¶ Ad.s
visis ad ꝓpositū sit ista ꝑma ꝓclio. In generatis vni
uoce uel equoce īmediate nō reqrit rō semis uel se
mialis. hāc ostēdo sic. Rō semialis ponit q̄dā me
diū iter generās ꝛ genitū ut etiā absente generante
agat.sz absente vtute solis uel igne nihil agit ad ge
nerationem ranē uel ignis. vñ absente igne aqua re
dit ad frigiditatē si ex aqua oz ignis generari. vnde
ignis īmediate generat ignē.ergo in talib⁹ nō reqrit
necessario rō semialis. ¶ ℞. ubi nō ocurrit semen
nulla ocurrit rō semialis.qz rō semialis nō est sine se
mie.cū sit forma eius substalis uel accidētalis. sed in
generatis equoce uel vniuoce īmediate nō cōcurrit
semē.patet.ergo nec rō semialis. ¶ Scōa cōclusio
sit ista. In generatis mediate vniuoce uel quasi vni
uoce:q̄d dico ꝓpter generationē multi ꝛ similiū: ne-
cessario exigit rō semialis.hec ꝓclusio ꝓz per media
opposita. Tū qz talia agēria seu generātia nō agūt i-
mediate sz mediāte semie. Tū qz eis abntib⁹ gene-
ratio ꝓtinuat.ergo in talibus necessario exigit rō se
mialis. ¶ Aduertēdū tn q̄ si loquamur large de rō-
ne semiali in oi generatione est ponere aliquo mō ra
tionē seminalē. Ipsa enim mixta ad inicem generata
hnt rōnē seminalē qz a generāte recipiūt aliquas q̄-
litates que sunt vie ad formas ulteriores ꝛ pfectio-
res.ꝛ iō uocari pnt rōnes semiales. In generatis eti
am per putrefactionē. Nā in cadauere leonis pōt i-
duci aliq̄ qualitas a corpore celesti que erit ad for-
mā apis uel alis.ꝛ illa qualitas est similis illi quaz
daret agēs vniuocū.ꝛ pōt dici rō semialis. ℞ Potest
etiā rō semialis eē in nō ucre mixtis:sed mixtis per
iuxtapositionē.tale enim mixtū pōt hīe a corpore ce-
lesti aliquā qualitatē que erit rō semialis. Itē vnum
elemētū alteri pōt dici large rō semialis cū ex se iui-
cē generant. Itē vnū elemētū pōt eē quasi rō semia-
lis respectu mixti.cū ex vno elemēto mixtū generat
fm illud Genesis ꝑmo.q̄ deus fecit pisces ex aqua
¶ Ex p̄dictis pz illud Aug.iz°de tri.i9°.q̄ in elemē
tis mūdi huius ponende sunt rōnes semiales. ℞ Pa-
tet etiā illud ꝑmo de tri.c°.i9.de magis pharaonis
qui fecerūt ranas.elemēta enim posuerunt sic a de-
monib⁹ ꝓdēsari ꝛ ꝓēperari:uel per simplicē mixtio
nē uel per mixtionē que est iuxtapositio:q̄ ex eis cā-
ret quedā ꝓtemperātia ꝛ quedā qualitas uel forma
que erit via ad aliq̄d pfectius.ꝛ pōt dici rō semina
lis.sic fecerūt demones adiungētes elemēta passiu
actiuis.ꝛ eis expositis debite influentie celi gene
rate sunt rane. ꝓprie tn loquēdo rō seminalis est in
habentibus semen.

Quo ad quintuz. Ad qd est rō semialis:
Dico q̄ nō ponit ut sit
ꝓncipiū ꝓductiuū forme subal'.sic nec semē.ꝛ ꝓpter
eas dē rōnes. ¶ Itē sicut nec semē est sufficiens alte
rās sine influētia celi.ut supra ostensum fuit.sic nec rō
semialis que est semis aliqua actiua vtus.sunt tri se
mē ꝛ rō semialis nō sufficiēter.sz aliqualiter ocausa
tiua ꝛ coactiua nō ad formā subalē sz alterationē pre
uiā. ¶ Ex oib⁹ p̄dictis ocludit q̄ nihil ꝑexigit in ma
teria ut ichoatio forme uel actiuū forme q̄d an ipsaz
formā naturaliter generatā naturaliter trāsmutet.
Sic ad questionem.

Ad argumenta opi. Ad ꝑmū de cre-
atione. Nego cō
sequentiā. ¶ Ad ꝓbationē cū dī creatio est de nihi-
lo factio. ¶ Rndeo q̄ ly de nihilo pōt dicere habi-
tudinē termini uel subiecti. Si dicat hitudinē ter-
mini.sic nō distinguit a generatiōe naturali. vtrūq;
enim est ꝓductio de nihilo ut termino. Si dicat hi
tudinē subiecti.sic est tn̄ creatio ꝛ nō generatio na-
turalis.creatio enim est ꝓductio de nihilo ꝛ de nul
lo ꝑsupposito ita q̄ excludit omnē causalitatē cuiusli
bet cause tā materialis q̄z formalis q̄z etiā efficiētis
causati ocausātis ipi creāti.sz aliqn̄ ocurrat ut poste
rius.puta si res creata recipiat in aliquo susceptibi
li.oppositū aūt huius semp accidit in actiōe natura
li.qz ibi coerigit subiectū ꝛ materia ocausans que
est in potētia naturali ad formā habēs inclinationē
ad eā tanq̄z ꝑuata ea ꝛ apta nata naturaliter recipe
ea z. vñ si per ipossibile forma natural' produceret a
natura nō ocurrente materia nec trāsmutata per na
turā ois talis ꝓductio eēt creatio. ¶ Tn̄ notandū q̄
creatio est ꝓductio iter ens ꝛ nihil simplr. Sz gene
ratio inter ens ꝛ ꝑuationē.que ꝑuatio ꝛ si nihil sit
formaliter.tn̄ ꝑsupponit aptitudinē ꝛ iclinationem
naturalē in subiecto aliquo mō ocānte.nō sic creatio
¶ Ex hoc cessat instātia de gratia ꝛ aia intellectiua
qz ad illā productionē nō ocurrit aliqua causa ocau
sans ipi producēti.cū iste forme nō educant de po-
tētia materie. vñ ꝛ deus posset eas ꝓducere sine su
sceptio.ꝛ tūc patet q̄ nihil sibi coageret.sicut etiā in
primo signo nature. ꝓducunt a deo nulla alia causa
cōcānte.ꝛ in scōo signo vnit.gratia aie.ꝛ aia itelle-
ctiua corpori. ¶ Aliter dī ꝛ redit ad idē q̄ aliq̄d fie
ri de aliquo pōt itelligi dupliṙ.s.trāsitiue ꝛ itrāsitiue.
Transitiue dī fieri aliq̄d de aliquo q̄n aliq̄d cōe sub-
est termio ꝓductiōis ꝛ ab vno trāsit ad aliū. vbi gra
Cū albū fit ex nigro.ꝛ figuratū ex infigurato.ꝛ hoc mō
solū cōpositū dī fieri ꝛ nō forma quō Arī.7.metha.
dicit q̄ forma nō fit sz cōpositū.qz sicut ibi Arī.argu
it oporteret q̄ materia eēt ps ipius forme que ma-
teria trāsiret de nō forma ad formā. sicut ens trāsit
de infigurato ad figuratū ꝛ est pars figurati. ¶ Alio
modo dī aliq̄d fieri de aliquo intrāsitiue quia nō est
aliquid cōe utriq; termino ꝓductiōis qō trāseat. ꝛ
hoc mō fit forma ex materia qz nihil est ex ꝑte ma-
terie qō trāseat in formā. ¶ Dices forte ergo creat.
¶ Dico q̄ nō creat. Ad cui⁹ euidentiā est notāduz
q̄ est differētia iter creationē ꝛ actionē naturalē q̄z-
tuz ad hoc.qz actio natural' dependet a materia.ꝛ nō
tn̄ ab agēte.iō terminat ad certū terminū per ma-
teriā. Vñ sedz Conn.xj.metha.in materia sunt q̄dā
portiones seu habilitates que determināt actionez
agētis. Verbi gratia. Virt⁹ solis quātū est de se vni
formiter agit respectu omnium.quare ergo ex vna
materia producit uermem. ꝛ ex alia fabam. quare
ex grano tritici nō pōt ꝓducere fabam. hoc est quia
diuersis hilitatib⁹ materie actio sua determiat ad
certū terminū ꝓducēdū.ita q̄ generatio natural' nō
tn̄ dependet ab agēte sz etiā a materia. Nō sic est de

creatione. qz creatio totaliter dependet ab agente. et nullo modo a materia. deus enim nō determinat ex ipsa aia ad creādū gram plus ꝙ fidē. uel aliqd aliud qz actio creationis totaliter z simpliciter dependet ab agēte. ¶ Dicēdū igit ꝑm hoc ꝙ forma naturalis nō fit ex aliquo trāsitiue. sz fit de aliquo ꝑsupposito. s. materia. ex qua fit itrāsitiue. z ex hoc vitat creatio sufficiēter. agēs ergo creatū supposita materia disposita ad formā ꝓducit formā de nō aliquo sz semp aliquo ꝑsupposito. Ex quo pz ꝙ nō sit idē fieri de aliquo z fieri aliquo ꝑsupposito. nec est idē fieri de non aliquo z fieri nullo ꝑsupposito. ¶ Nec rnsio satis ꝓbabilis est ꝙz tū ꝓsonat ꝑme rnsioni. patet ergo ex predictis ꝙ agēs naturale nec creat nec annihilat. esto ꝙ ꝓducat formā nō ꝑsupposito aliquo in materia ꝙ in formā trāsmutet. ¶ Ad secūdū cuz arguit. ergo generatiō forme naturalis nō est naturalis. Nego ꝓntiā. ¶ Ad cuius euidētiā ꝑmitto quoddā. ꝙ naturalitas generationis z motꝰ naturalis accipiēda sit ex pte principij passiui ad formā naturaliter iclinati. z nō ex pte ꝑncipij actiui ipsi mobili ineristētis. ¶ Ꝓbatio huius. Naturalis mutatio est ꝑm quā passum mutat sicut aptū natū est mutari a quocūqz agente. Unū philosophus 8° phy. assignat causam quare ele mēta naturaliter mouent ad sua loca. puta leuia sursum z grauia deorsuz. z dicit ꝙ causa huius est. qz sic apta nata sunt moueri. sz nunqz est sic aptū natū ꝓpter ꝑncipiū actiuū itrinsecū ieristēs. sz ꝓpter ꝑncipium passiuū naturaliter iclinatū. patet ergo ꝙ naturalitas ista accipiēda est ex parte ꝑncipij passiui naturaliter iclinati. ¶ Ꝑ. natura ut est principiū motuz uel mutationis naturalis est principiū itrinsecū. qa est principiū motꝰ z quietis eius in quo est. sed natura rōne principij passiui est principiū itrinsecū. qz non rōne principij actiui. ergo ista naturalitas accipiēda est ex pte principij passiui non actiui. minor ꝓbatur ex 2° phy. ubi dī ꝙ accidit ifirmo qui mouet ad sanitatē ꝙ sit medicus uel hēat artē. que sit principiū actiuum sanitatis. qz tūc sanaret inqz tū medicus qō est falsuz. sz accidit ifirmo qui sanat eē medicū. ¶ Ꝑ. hoc idē pz ex diffinitione nature. qz natura est principiū motꝰ z quietis eius in quo est primo z per se. ex 2° phy. Sz ipossibile est ꝙ ꝑncipiū motiuū sit in moto primo z per se. qz ꝙ mouēs z motū ꝓcurrāt in eodē accidit qz pūt diuidi. ergo cē. ¶ His visis rndeo ad ꝓbationes ꝓntie. Ad ꝑmam dico ꝙ illa auctoritas 7° metha. sic est exponēda. A natura fiūt in quo rūcūqz materia est pars aliqua forme. s. in potentia z nō in actu que sic mouet materiā. s. passiue z ꝑm inclinationē naturalē sicut mouet ab extrinseco. s. actiue. Sic autem exponendo auctoritatē nihil habes. ¶ Ad aliā cū dī ꝙ ois generatio naturalis hz principiū actiuū. etiā dico ꝙ falsum est. tu dicis ꝙ natura est principiū motꝰ eius in quo est. dico ꝙ est principiū passiuū nō actiuū. ¶ Cōtra. qz natura dī de forma magis ꝙz de materia. ex 2° phy. ¶ Respondeo natura ut dicit principiū passiuū dī de materia z de forma. Mā per formā per quā res est talis res per eā dē est receptiua passionis ꝓntis formā. Exēplū. per eādē formā qua hō est hō est receptiuus risibilitatis qz per eādē formā qua graue est graue. uel leue est leue cōpetit eis tal' uel talis motꝰ. ¶ Ad ꝓfirmationē de differētia artificialiū a naturalibꝰ. dico ꝙ illa differētia accipiēda est penes principiū passiuū. z cum dicis ꝙ penes hoc nō differūt. dico ꝙ est falsum. qa in naturalibꝰ principiū passiuū hz determinatā iclinationē ad formā. in artificialibꝰ nō. Sz ibi uel iducio forme est ꝓtra iclinationē materie. ut pz in edificijs z erectionibꝰ. est enim ꝓtra iclinationē grauiū ꝙ ponātur sursum in tecto. uel saltem materia est in potētia neutra ad formas artificiales. ¶ Ad aliam ꝓfirmationē. 6. metha. pz per idē. ¶ Ad tertiā ꝓbationē cū dī ꝙ violētū cē. Dicēdū ꝙ ly ꝗ cōferēte vim debet ꝓstrui cū ly passo. z nō cū ly principiū extra. ut sit sensus ꝙ violētū est cuius principium extra est. ipso passo nō ꝓferēte vim. ꝓfert autē vim passuz nō actiue sz iclinatiue z dispositiue. qū. s. hz naturalē et determinatā iclinationē ad formā iducēdā. qō non est uerū de violēto. ut cū lapis fert sursum. sz ex hoc nihil habes. Sufficit enim ꝙ materia sit naturaliter iclinata ad formā naturalē ad saluādā naturalitatez generationis esto ꝙ nihil actiuū sit ex pte materie. ¶ Ad ultimā ꝓbationē. cū dī ꝙ casus z fortuna reducūtur ad naturā z itellectū cē. dico ꝙ ibi equiuocatur de natura ut est principiū actiuū distinctū contra agēs a ꝓposito. z ut est principiū motꝰ naturalis distinctū ꝓtra violētū. primo modo est principiū actiuum determinatū ad vnū modū agēdi. z sic ad naturā reducit casus z fortuna. scdo mō est ꝑncipiū passiuum naturaliter iclinatū ad formā. z sic sepat a violēto ut ꝑpositū est. sed ex hoc nihil habes.

Ad rationes principales.

¶ Ad ꝓmū. cuz dī ꝙ forma respectu quarū cē. Dico ꝙ ista maior est falsa. ut pz ex ꝑdictis. ¶ Ad Aug. dicēdū ꝙ ichoationē forme noiat ipz semē ul' rōnē semialē mō ꝑpositō. z sic vitatē habz dictū eius. ¶ Ad duas auctes Lōn. 8. metha. dicēdū ꝙ loquit de potētia obiectiua. ut alīs responsum est. sic enim agēs non largitur multitudinē sz perfectionē. z illud qō est in patiētia z in actu non sunt duo diuersa. sz loquēdo de potentia subiectiua sic agēs largit multitudinē ꝓducēdo formā aliquaz de nouo. z ens in potētia puta materia z ens in actu. s. forma educta in actum sunt duo diuersa. z realiter distincta. ut supra ostensuz est in questionibus de materia.

Ꝺ secundum sic ꝓcedit.

4 z arguit ꝙ ꝓductio forme substātialis naturaliter generate non mēsuretur aliqua mēsura diuisibili. qz si sic. ergo generatio est motus ꝓsequēs est falsuz ex. 5. metha. ergo z añcedēs. ꝓbatur ꝓsequentia. qz motꝰ z mutatio videt differre penes successiuū z instantaneū. qz motus est successiuus z in tēpore. mutatio in instāti. ¶ Confirmat. qz in oi motu mobile manet in eē specifico z pfecto sub utroqz termino. qz qō mouet est. ex. 5. phy. sz in generatione nō manet sic subiectū. qz qō generat nō est. ex eodē. 5. ergo generatio nō est motꝰ. ¶ Ad oppositū arguit. Nullū agens cuius substātia est in tpe agit in nō tpe. ut dicit penultima ꝓpositione de causis. sz substantia naturalīr generati est in tpe. ergo ipm agit in tpe. z per ꝓsequens generatio mensuratur tpe. ¶ Ꝑ. ipossibile est agēs naturale agere in instāti. ergo z generatiōez fieri in instanti. ꝓsequentia patet. sz antecedēs probat. qz tūc agēs fortiꝰ ageret in minus ꝙz in instāti. qō est ipossibile. ¶ Ꝑ. eis actio accepta ꝓre acta est idē realiter qō motus. sz generatio est talis actio. ergo est idē realīr qō motus. z per ꝓsequēs est in tpe. maior patet ex. 3. phy. ubi dicit ꝙ motus actionis z passiōis sunt idē. z accipit ibi actio ꝓre acta. ut ibi expositum fuit.

Respondeo in ista quéstione. Quidã dicũt ꝙ tenẽt ꝙ nõ. quidã ꝙ sic. ꝓmo ergo pertractãda opinio negatiua. ſcõdo affirmatiua. ¶ Quã tũ ad ꝓmũ dr ꝙ forma ſubalis introducit in inſtãti. ℳodus ponẽdi eſt iſte ꝙ ſi ex aqua debeat ignis generari in toto tpe ꝓcedẽti ꝓcedit alteratio diſpoſitiua materie aque ad formã ignis introducẽdã. ꝙ in ultimo inſtãti illius alterationis forma ignis itroducit ꝙ forma aque corrũpit. ita ꝙ forma ignis eſt terminus alterationis ꝓcedẽtis. ¶ ℙro iſta poſitione arguit ſic. ꝓductio formę ſubalis naturaliter generate eſt inſtãtanea. ergo nulla mẽſura diuiſibili mẽſurat. ꝓñtia eſt enidẽs. ſz añcedẽs ꝓbat. qr ſi eẽt ſucceſſiua iſta ſucceſſio uel eẽt ex ꝓte materię uel ex parte formę qne acqrit. nõ ex ꝓte materie qr ipſa eſt idiuiſibilis. nec ex ꝓte formę. Tũ qr illa eſt ſimpliciter ꝙ idiuiſibili eẽntia ꝓſiſtẽs. ſm ſex ꝓncipia. Tũ qr formę ſũt ſicut numeri. ex. 8. metha. ſicut ergo rõ numeri ſtat in quodã idiuiſibili. ita ꝙ nihil põt addi. uł diminui in numero gn mutet ſpẽs ſic de forma. ut ibidẽ dr. Tũ qr tũc generatio eẽt motꝰ. ut ſupra dicebat. Tũ qr ſucceſſio in motu ſm Conſ. 4. phy. c. de uacuo. uł eſt ex reſiſtẽtia mobilis ad motorẽ uel medij ad mobile. ſz in generatione naturali nõ põt dari ꝓmũ. ga mobile eẽt ipſa materia que nõ hz de ſe vñ reſiſtat. cũ forma vniat materie ſine medio ꝙ ultimo diſpoſite. Nec põt dari ſecũdũ qr nullũ eſt mediũ in rõne formę ſubalis. Nã forma imediate vnit materie ꝙ agẽs imediate iũgit paſſo. Tũ qr termini generationis ſunt ꝺdictorij. ſ. eẽ ꝙ nõ eẽ ex 5° ꝙ 8° phy. Sed ſi eſt ſucceſſio ergo eſt mediũ. iter ꝺdictoria nõ eſt mediũ ex ꝓmo poſterioꝝ. ꝙ ex 4° metha. ergo in generatione nõ eſt ſucceſſio. ¶ ℙ. ſi ſic ergo forma ſubalis ſuſcipit magis ꝙ minus. ꝓſequẽs eſt falſũ. ergo ꝙ añcedẽs. ꝓbatio ꝓſequentie. qr ſi ꝓductio talis formę eſt ſucceſſiua. neceſſario iſta forma hẽret gradus. ꝙ per ꝓſequẽs poſſet partiri ſm magis ꝙ minus. falſitas ꝓſequẽtis pz ex libro ꝓdicamẽtoꝝ. c. de ſubſtantia. qr ſuba nõ ſuſcipit magis ꝙ minus. ¶ Itẽ ꝓncipioꝝ aſtoꝝ ait ꝙ ipa ſitio ſubſtãtialis eſt in termino nec eſt itẽſionẽ ſuſcipiens nec remiſſionẽ. ¶ ℙ. ſi ſic. ergo forme ſubſtãtiali eſt aligd ꝺriũ. ꝓſequẽs eſt falſũ. ergo ꝙ añcedẽs. ꝓbatio ꝓſequẽtie. qr tunc generatio eſſet motꝰ. ℳotꝰ aũt eſt iter ꝺria ex 5° phy. falſitas cõſequẽtis patet. ex eodẽ quinto. ſubſtãtie nihil eſt ꝺriũ.

Sed iſtam opionem non teneo cuius ipꝛobatio ꝙz tũ ad ꝓclusiones apparebit ex apꝛobatione ſequẽtis opionis. ¶ Cõtra modũ arguitur ſic. qr ſi ſic. ergo accidẽs erit naturaliter ſine ſubiecto. ꝓſequẽs eſt euidẽter falſum. ergo ꝙ añcedẽs ex quo ſequit. ꝓbatio ꝓſequẽtie. qr alteratio uel forma ꝙz quã eſt alteratio ꝓcedẽs ſi fundat in aliquo ſubiecto hoc eſt mediãte aliq̃ forma ſubali. ergo calor ꝓcedẽs formã ignis per ſe fundaret in materia aque mediãte aliqua forma ſubali. quero qua mediante. nõ mediãte forma aque. qr forma aque repugnat calori. magis ergo erit cauſa corrũpẽdi calorẽ ꝙz eẽndi eũ in materia aque. Nec eſt ibi mediãte forma generãda. qr illa nõdũ eſt. ꝙ eriã qr accidẽs poſteri⁹ eſt forma ſubali naturaliter mediãte qua fundat in ſubiecto. calor aũt iſte ꝓcedit formã ignis per ſe. nec poteſt dici ꝙ ſit mediãte forma generãtis qr illa nõ eſt in materia aque. alꝰ due forme ſpecifice eẽnt ſimul. ¶ ℙ. ſequit ad hũc modũ dicẽdi ꝙ aqua in pfecto eẽ aque manẽs: eẽt calidior ignẽ in perfecto eẽ ignis manẽte. qd̃ videt abſurdũ. Hoc aũt quõ ſequat iſe rius oſtendet. ¶ ℙ. vnius mutationis numero eſt vnus terminus numero. nec alius neceſſario regritur. ut videt ex 5° phy. ſz generatio formę ſubalis eſt vna mutatio numero. pz. ergo eſt eius tm̃ vnus terminus. ꝙ per ꝓñs nõ neceſſario icludit alterationẽz. Iſta rõ parũ ualet. iõ dimittat. ¶ Nec rõnes ꝓme in oppoſitũ cogũt. Ad cuius euidẽtiã notandũ eſt. ꝙ motꝰ põt accipi dupliꝛ. ſ. coiter ꝙ ꝺcte. eo modo quo loqtur Ari. ꝓmo thopi. de iſto noie ꝓpriũ. nã ꝓpriuz ſm eũ ibi coiter acceptũ cõpetit diffinitioni. ꝙ ꝓprie paſſioni. ꝙ retinet nomẽ cõe. ꝙ ꝺr a ꝓprietate ꝓpriuz. diffinitio aũt ꝺr terminus. Siliꝛ in ꝓpoſito motꝰ accipit aliqñ coiter ad oẽz mutationẽ. ſicut in 3° phyſi. ubi diffinit motꝰ ꝙ eſt actꝰ entis in potẽtia ꝙ cẽ. ubi ex planãs diffinitionẽ motꝰ exẽplificat de generatione et alteratione et oi alia mutatione. aliqñ accipitur cõtracte ut diſtinguit ꝓtra generationẽ ꝙ corruptionez 5° phy. Et notãdũ ꝙ generatio ꝙ motꝰ ꝺcte acceptꝰ nõ differũt penes ſucceſſiuũ ꝙ inſtãtaneũ ſz tm̃ penes terminos. Cẽtm̃ ſciẽdũ ꝙ termini mutationis cuiuſlibet dupliciter ſumi põt. ſ. ut termini ꝓmi: uel ut ꝓcomutãtes. Termini ꝓmi in quacũq̃ mutatione dicũtur habitꝰ ꝙ ꝓuatio. Exẽplũ ex nõ albo fit albũ. ꝙ ecõuerſo. ꝙ ex nõ igne fit ignis uel econuerſo. Et de iſtis termis itẽdit Ari. 5. phy. cũ ait. ꝙ termini motꝰ ſunt icõpoſſibiles. ſz termini ꝓcomitantes dicunt ambo affirmatiui. ſz tñ qr vnus icludit ꝓuationẽ alterius. ꝺcunt ꝓcomitari ꝓuationẽ ꝙ hitũ qui ſunt ꝓmi termini. Exẽplũ ex albo fit nigrũ ꝙ econuerſo. ꝙ ex aqua fit ignis ꝙ ecõuerſo. ¶ Ad ꝓpoſitũ. Dis mutatio ꝺr generatio accipiẽdo termios ꝓximos. ſic eſt enim mutatio a nõ ſubiecto in ſubiectũ uel ecõuerſo: que ab Ari. generatio uel corruptio nũcupatur ex. 5. phy. in quocũq̃ genere ſit. ois etiã mutatio ꝺr motus accipiẽdo termios ꝓcomitãtes. ꝙ tũc eſt mutatio a ſubiecto in ſubiectũ. que ab Ari. motus ꝺr. vñ ibidẽ exponẽs ſubiectũ dicit. dico aũt ſubiectũ cũ affirmatiõe mõſtratũ. terminus ergo in mutatione affirmatiue ſumptus. ſubiectũ ibi ꝺr. ꝙ aũt generatio ꝙ motꝰ nõ diſtinguant penes ſucceſſiuũ ꝙ inſtãtaneũ: patet per Ari. 5. phy. ubi diſtinguẽs generationẽ a motu collocat mutationẽ a nõ ſubiecto in ſubiectũ ſub generatione que tñ eſt alteratio. ꝙ per ꝓñs generatio ſucceſſiua nullo dubitante. ¶ Cõtra. ergo ois motus eſt generatio ſi ſumãtur termini ꝓmi qui ſunt habitus ꝙ ꝓuatio ꝙ ecõuerſo. ois generatio eſt motus ſi accipiant termini ꝓcomitãtes qui ſunt affirmatiui ut cũ ex aqua ꝺr fieri ignis. ¶ Rñdeo. ꝓcedo qd̃ infertur. ¶ Cõtra. quare ergo in ſuba negat ſpãliter motus. 5. phy. plus ꝙz in alijs generibus. cũ in quolibet genere poſſet ꝺci eẽ generatio ꝙ motus ſm terminos ſic uel ſic acceptos. ¶ Rñdeo. qr ſubiectũ generationis ſubalis. ſ. materia eſt minꝰ ens ꝙz in alijs mutationibus. vñ primo de generatione materia ꝺcitur nõ ens ſimpliciter. iõ ibi appꝛopꝛiate ꝺr magis mutatio a nõ ſubiecto in ſubiectũ uel ecõuerſo. ꝙz in alijs generibus ſicut patet per rõnẽ Ari. ibi. ubi ꝓbãs generatiõez nõ eẽ motũ arguit ſic. qd̃ mouet eſt. qd̃ generat nõ eſt. ergo generatio nõ eſt motus. ut ſupra. ꝙ negat ibi eẽ de ſubiecto generationis ſicut affirmat de ſubiecto motus. aliter rõ nulla eẽt. ꝓpter hoc ergo nõ ita pfecte ꝺr in ſubſtãtia motus eſſe qui eſt iter duos terminos poſitiuos ꝺrios. ¶ Dico ergo ꝙ diſtiguẽdo motũ a generatiõe penes termios ut ꝓdixi

ut p̄dixi in suba est motus ⁊ generatio. ⁊ sil'r in q̄ti-
tate ⁊ qualitate ⁊c̄. Excepto q̄ in suba est generatio
simplr. In alijs generibus generatio ſm quid. ut pz
ex. 5. phy. ut supra. ¶ Sz nūquid p̄t inueniri aliqua
mutatio que ita sit generatio q̄ nullo mō posset esse
motus. ita ut hēat termios tñ p̄mos ⁊ nullo modo
p̄comutantes? ¶ Dico q̄ sic. qū in materia tñ p̄exi
stit p̄uatio forme inducēde. ⁊ nō forma ẽria oppositа.
Exēplū in illuminatiōe aeris. ⁊ in missione seu idu
ctione spēi itelligibilis in itellectu. ⁊ spēi sensibilis
i sensu. q̄nec in aere nec in itellectu p̄existit forma
passiua ẽria formis inducēdis. sz solū p̄uatio earuz. ⁊
iō tal' mutatio sola ē generatio nō mot⁹ stricte sūpt⁹.

Et tunc rñdeo ad rōnes opi. ad p̄mā. cū argui
tur. q̄ p̄ductio forme subalis est instā
tanea. Nego ancedēs. ¶ Ad p̄mā p̄bationē. cuz dī
q̄ ista successio uel eēt ex p̄te materie: ul' ex parte for
me. ¶ Dico q̄ p̄t eē ex p̄te utriusq̄. cū p̄batur de
materia q̄ est indiuisibil'. dico q̄ uerū est per se ⁊ de
se. tñ per accīs est diuisibilis q̄ten⁹ per accīs est ex
tensa de qua extēsione dictū est supra in qōnibus de
materia. ¶ Cū p̄bat. p̄mo de forma q̄ ipsa sit simp-
lex. ⁊ in indiuisibili eēntia ꝓsistens. ¶ Dico q̄ est
simplex simplicitate opposita cōpositiōi ex materia
⁊ forma. ⁊ est indiuisibilis per se ⁊ ſm eē specificuz.
ſm q̄ō abstrahit ab oi gradu. ut diceē infer⁹ plixi⁹
p̄ma qōne de magis ⁊ minus. sic intelligit auctor. 6
p̄ncipio⁊. sz hoc nō obstāte ipsa p̄t hz̄e gradus eēn-
tiales idiuiduales ſm quos intrinsece partiri p̄t.
¶ Ad aliud. 8. metb. q̄ forme sunt sic̄ numeri. dico
q̄ uerū est ſm se ⁊ eē specificū ſm q̄ abstrahunt ab oi
gradu. ¶ Ad scōam p̄bationē ancedentis p̄ncipal'.
cū infer⁹ q̄ tūc generatio eēt mot⁹. dico q̄ ueruz est
nō p̄expōsito. ¶ Ad aliā p̄bationē. q̄ successio cau-
sat in motu ſm Coñ. ⁊c̄. dico q̄ uerum est. ⁊ utroq̄z
mō est successio in p̄posito: ttaz ex p̄te materie. q̄z ex
p̄te forme. cū arguit de materia q̄ nō hz vñ resistat
dico q̄ uerū est de se. tñ ut est sub forma ẽria ⁊ disp̄
sitiōe ẽria forme inducēde hz vñ resistat ⁊ sic est resi-
stentia mobilis ad motorē ⁊ etiā resistētia medij ad
mobile. put dispositio ẽria tenet locū medij. Cū dī
q̄ forma vnit materie ⁊c̄. dico q̄ uerū est corrupta p̄
maneriñtñ p̄us ex natura rei hz corrūpi p̄ma q̄z intro-
ducat scōa. ⁊ illud p̄us mediat iter formā ⁊ formaz
⁊ agēs ⁊ passum. ¶ Ad scōam p̄bationē cū dī q̄ ter
mini generatiōis sunt ꝯdictorij. dico q̄ falsuz est sz
sunt p̄uatio ⁊ habit⁹. ¶ Cōtra. q̄ eē ⁊ nō eē sunt ꝯdi
ctoria. ¶ Ad 8°. eē ⁊ nō esse p̄t accipi dupl'r. vno mō
ut supponūt p̄o eē ⁊ nō eē simpl'r ⁊ absolute loq̄ndo:
⁊ sic utiq̄z ꝯdicūt. nec est mediū eor̄. ¶ Alio mō ut
supponūt p̄o eē ⁊ nō eē icludēdo rōnē p̄fecti. i. p eē
p̄fectioriz ⁊ nō eē. ⁊ sic est dare mediū. s. eē ip̄fectū.
¶ Exēplū iter p̄fectū eē ignis: ⁊ nō esse est mediū. s.
impfectū eē ignis. cū ergo ignis generat iter nō eē p
fectū ignis q̄ō est terminus a quo⁊ esse p̄fectū ignis
quod est termin⁹ ad quē est mediū q̄ō est fieri ignis.
in quo ignis hz eē fluēs ⁊ iperfectuz. ſm q̄ō eē est suc
cessio in generatiōe ignis. ¶ Cōfirmat. q⁊ 2° metb.
ait Arī. q̄ iter esse ⁊ nō eē est generatio media q̄ō est
ip̄m fieri rei. ¶ Ad scōam rōnē p̄incipalez cū infer⁹ q̄
q̄ forma subalis suscipit magis ⁊ min⁹. ꝓcedo ꝓñs.
¶ Ad illud. 6. p̄incipio⁊ q̄ ipositio sube est in termi-
no. ⁊ in p̄dicamētis suba nō suscipit magis ⁊ minus.
itelligēde sunt auctoritates de suba ſm eē specificū
⁊ nō ſm eē idiuiduale. q⁊ sic icludit gradus ſm quos
intendit ⁊ remittit. ¶ Ad tertiā cū infer⁹. ergo for-

me subali eēt aliqd ẽriū. dico q̄ uerū est accipiendo
large ẽrietatē. ¶ Ad p̄bm. 5. phy. q̄ suba nō hz ẽrie
tatez. loquit de ẽrietate stricto mō. de quo amplius
dicet infra in qōne sequēti de ẽrietate forme subā-
lis. pz ergo q̄ rōnes p̄me opi. non cogunt.

Quantum ad scōm ut meli⁹ appare-
at opi. affirmati-
ua q̄nq̄z cōclusiones per ordinē declarabo. ¶ P̄ria
p̄clusio sit ista. Subiectū generatiōis est actu erten-
sum hñs p̄tem ex̄ p̄tē. Hoc patet. Tū q⁊ materia nō
est separata a corpore ⁊ magnitudine ergo necessa-
rio est extensa. p̄titia est euidēs. ancedens est Arī. p°
de generatiōe. c° de augmēto. Tū q⁊ forma imedia
te vnit materie sue. Materia aūt aie est corp⁹ extē
sum. q⁊ aia est act⁹ corporis organici ⁊c̄. sc̄do de aia.
ergo materia est extensa. Tū q⁊ accidens diuisibile
nō p̄t esse in subiecto indiuisibli. Sz multa accidē-
tia sunt diuisibilia ⁊ extēsa. pz. ⁊ sunt in materia. er-
go materia est extēsa. ⁊ diuisibilis. De hoc dictū est
amplius in qōne de extēsione materie supra ꝑ plixi⁹
p̄tractata. ¶ Scōa p̄clio sit ista: forma substātialis
naturalis hz gradus intrinsecos eēntiales ſm quos
suscipit magis ⁊ min⁹ ⁊ intrinsecā diuisiōnē. Hanc
ostēdo multipliciter. sic p̄mo ex q̄litate p̄pria cōpa-
rata ad subiectū cui⁹ est. ⁊ arguo sic. caliditas itendi
tur ⁊ remittit. ergo ⁊ ignis. ⁊ per ꝓns habet p̄positi
tū. Antecedēs est euidēs ad sensum. p̄batio ꝓntie.
Causa naturali sil'r se hñte causatū est sil'r se habēs.
Sz calor in diuersis idiuiduis ignis nō sil'r se habet
pz q⁊ vn⁹ est itensior alio. ergo nec ignis qui est cā ca
loris sil'r se habebit. Sz vn⁹ est itēsior q̄z ali⁹: maior
pz. q⁊ ois causa naturalis agit quantū p̄t ⁊ ſm ulti-
mū potētie. ⁊ sic ois cā eque p̄fecta causabit effectū
eque p̄fectū. ergo a destructiōe ꝓsequētis. effectu na
turali nō eque p̄fecto ⁊ nō sil'r se habēte nec cā simi-
liter se habebit. ¶ Ad istā rōnem que videt ponde
randa. Rñdet multipl'r. vno mō dī q̄ calor nō cau-
sat immediate a substātia ignis sz ab alio. p̄positio aūt
assumpta de cā naturali si uera sit est intelligēda de
cā imediata. ¶ Cōtra. q̄ro de isto mediāte quo cau
sat. Cū hz q̄ intēdit ⁊ remittit. hz eni itēdi ⁊ remit
ti ex quo imediate ⁊ naturaliter causat calorez intē-
sum ⁊ etiam remissum. dicere habes necessario q̄
hoc habet a substantia ignis. alīs esset p̄cessus in
infinitum in causis p̄cedēdo vsus ignē. Si ergo est
deuenire ad substātiaz ignis imediate causantē. ipa
erit intēsa ⁊ remissa ex quo eius effect⁹ intēdit ⁊ re-
mittit. ¶ Aliter dī q̄ illa diuersitas caloris causati
accidit p̄pter ꝓtrariū agēs ⁊ impediēs. Naz ipe ignis
quātuz est de se causaret calorē eque itensuz. sz impedi
tur per ẽriuz. ⁊ sic aliquādo itensuz. aliquādo remis-
suz causat. ¶ Cōtra. excludat oē contrariū. patet q̄
idiuidua ignis sibi derelicta nō sunt eq̄liter calida.
q⁊ maior ignis calidior est puo igne ceteris paribus
⁊ tūc stat ratio. ¶ Aliter dī negādo minorē. q⁊ cali-
ditas nō causat ab igne effectiue. maior autē rōnis
hz vitatē de causis naturalib⁹ effectis. ignis aūt solū
est i potētia passiua respectu caloris. ¶ Cōtra. Ois
potētia mere passiua est potētia ꝯdictiōis 5° metha.
sz ignis nō est in potētia ꝯdictiōis ad formā caloris
q⁊ alīr posset eē calidus ⁊ non calidus. ergo nō est in
potētia mere passiua ad calorez. ergo est causa effe-
ctiua eius. ⁊ tūc idē q̄ō p̄us. ¶ P̄. peto de causante
calorē effectiue dato q̄ illud nō sit ignis. ⁊ de isto te-
net rō. ¶ Cōfirmat. q⁊ si aq̄ calefiat ab igne. absente
igne: aqua redit ad frigiditatez. q̄ro a quo causatur

ista frigiditas nō pōt dici uel dari nisi ab ipamet aq̄
Sil'r ergo ē de igne. ℂ Alr dr q̄ cā illi⁹ diuersitatis
in calore causato nō est suba ignis. sz diuersa dispositio in materia ignis. ℂ Lōtra. ḡro de ista dispōne qd
dē. ꝛ a quo hz q̄ sit maior ul' minor ul' erit ꝓcessus in
infinitū uel deueniētur finalr ad suba ignis. q̄ ipa sit cā
efficiēs alicui⁹ effect⁹ intēsionis ꝛ remissionis. ꝛtūc
idez qd ꝓus. ℂ Aliter pōt dici q̄ calor nō est ꝓpria
passio ignis. qr nō iest idiuisibilr nec soli. ℂ Lōtra.
quid ad. b. siue sit ꝓpria passio siue nō. tū est q̄dam
qualitas necessario ꝓns formaz ignis ut effect⁹ cām
naturalē effectiuā. ℂ Scdo p̄cipalr arguit. ad idē
ex q̄litate ꝓpria cōparata ad alid subm sic. In alte-
ratione p̄cedēte corruptionē aque in ignē inducit ca
lor. ergo ꝛ forma ignis non pfecta. ergo remissa. ꝛ sic
habet ꝓpositū. añcedēs p̄muz probat. qr si non uel
cessaret actio ul' iducto gradu p̄mo nulla eēt genera
tio. Primū patet. qr agēs nō eēt ꝑfectus passo cuz oē
agens naturale agat alterādo. Scdz patet. qr aliter
in p̄mo gradu caloris eēt tota forma ignis pfecta ꝛ
per ꝓns generatio termiata. Maz habitib⁹ p̄sentib⁹
in materia cessat motus. ex p̄mo de generatiōe. pri-
ma ꝓnria probat sic. Tuz qr nullū proprius accidēs est
sine forma ppa ꝓprij subiecti. vnde ꝟz Alri. scdo de
aia. corpora in aqua ul' in aere nō tangūt se imediate
qr humiditas aeris nō est sine aere nec aque sine aq̄
calor est proprius accidēs ignis ꝛ maxime calor gene
ratus in alteratiōe facta ab igne. tū qr eadē rōne to
tus calor ignis uel igneus posset eē in aqua sine for-
ma ignis. quod est absurdū. tū qr ut supra dicebatur
aqua manens pfecta aqua esset calidior q̄z ignis. ꝛ
ꝛ ignis manēs perfect⁹ ignis esset frigidior q̄z aqua
qd falsuz est euidēti⁹ q̄z istud. ꝓbatio huius. generet
aqua ex igne ꝛ ignis ex aqua ꝑcōuersō. ꝛ sint decem
gradus qualitatis ignis. ꝛ totidē frigiditatis aque.
quando ergo ex aqua generatur ignis aqua que cor-
rumpitur in ultimo instanti ante corruptionem sue
forme habebit nouem gradus caliditatis. aliter nō
summe disponit ad formā ignis. ꝛ per consequens
non habebit nisi vnū gradū frigiditatis per eandē
rationē qr corruptio frigiditatis ꝛ generatio calidi-
tatis ꝓportionant. Similr in alia ꝑte si ex igne fiat
aqua añ corruptiōez forme ignis ipe ignis habet no
uem gradus frigiditatis ꝛ vnū tm̄ caliditatis. ꝛ sic
aqua pfecta erit nouies calidior igne pfecto. ꝛ perfe
ctus ignis nouies frigidior aqua. que vident absur
da. Secūda ꝓnria p̄ncipalis ꝓbatur. qr due forme
specifice repugnātes ipossibile est q̄ sint in eadē ma
teria ꝑm cē intēsum ergo habēt ibi eē ꝑm esse remis-
sum. ꝛ sic habeo ꝓpositū. ℂ Tertio p̄ncipaliter ar-
guit ad idem ex actiōe inequali que cōpetit rei ratio-
ne forme substātialis sic. Oē agens naturale eiusdē
spēi habēs formā eque pfectā ꝛ intensaz eque
perfecte agit. ceteris parib⁹. si nō impediat aliquo
modo. Sz nō oē agens naturale eiusdē speciei eque
pfecte ꝛ intense agit. ergo nō habet formā eque pfec-
tam ꝛ intēsam. ꝛ per cōsequens forma illa suscipit
magis ꝛ min⁹. maior patet. qr agit quātum pōt. mi-
nor ꝓbat. qr nō quilibet ignis eque ignit. nec quod-
libet vinū eque cōuertit aquā ꝛ vinū aquaticuz. nec
quelibet caro eque cōuertit alimētū. qr caro ꝑm ma
teriā nō conuertit. p̄mo de generatiōe. capl'o de aug
mēto. ℂ Si dicas q̄ inequalitas actiōis accidit p-
pter ꝟtiū impediēs. ℂ Lōtra. Circūscribat ꝟtiū ꝛ acci
piat natura ignis sibi derelicta. ꝛ tūc ut ꝓus. ℂ Ꝺ.
4° arguit sic. Oē qd̄ mutat ptiz est in termio a quo ꝛ

v Si punct habet ꝓpōm. Ꝺō ꝓpōnis sbātie ꝓ Ꝺō ꝓhysibilis. v

partim est in termio ad quē er. 6. phy. ubi dicit Co-
mē. q̄ hoc habet ueritatē in quatuor generib⁹. que-
ro de ly partim ꝛ ptim aut accipit pro diuisibilitate
forme ꝑm quā est mot⁹. aut ꝑm diuisibilitatē subiec-
ti qd̄ mouet? Si scdm. Lōtra. tū q̄ ꝓpositio pbi est
falsa. Mā illa pars vna mobilis sit. a. puta pedalis
illud. a. trāsmutat ꝛ tū ꝑm te nō est partim in utroq̄z
termino. sed in altero solū. Tuz qr ꝓtingit aliqd̄ totū
sil'alterari ex 8° phy. ꝛ de sensu ꝛ sensato. ergo in tali
alteratiōe ptim ꝛ ptiz nō p̄nt accipi ex pte mobilis.
tū q̄ Alri. peteret p̄ncipiuz ult eni ꝓbare q̄ oē mo-
bile est diuisibile. accipet ergo qd̄ opz ꝓbare. Maz si
mobile hz ptem ꝛ ptē iā pz q̄ est diuisibile. ℂ Ꝺ. 5.
arguit sic. oēs forme hntes idē susceptibile ꝛ eodez
genere naturali uel sunt extreme uel medie. sed oēs
forme spāles subales sūt huiusmōi. pz. ergo oēs for-
me sunt medie uel extreme. nō oēs extreme. pz er-
go alique sunt medie. sz mediū est magis vno extre
mo ꝛ min⁹ altero. qr ꝑticipat extrema. nō in suis ex
cellētijs. pz. ergo scdm eē remissū ꝛ habet ꝓpositū.
ℂ Ꝺ. 6. de⁹ non pōt aliqd qz effectui repugnat. qr iā
posset ꝟdictoria. Sz pōt facere vnā formā ignis no
biliorē alia. ergo forma ignis pōt intendi ꝛ remitti.
ℂ Si dicas q̄ nō pōt. Non videt hoc negare neces
sariū nec tutuz dicere. ℂ Ꝺ. 7. sic. Nobiliori mate-
rie ꝛ melius disposite debet dari nobilior forma ab
agente naturali fortiori. sz vna materia pōt esse ma
gis disposita q̄z alia ad formā subalem eiusdē gene-
ris ꝛ eiusdē spēi. ergo ꝛc. semē enim nobilioris equi
est nobili⁹ ꝛ forti⁹ ꝛ pfecti⁹ semine roncini. ꝛ granuz
nobilioris tritici q̄z vilis. Si ergo materia sit ma-
gis disposita ꝛ agēs nobilius. ergo forma nobilior ꝛ
per ꝓns pōt intēdi ꝛ remitti. ℂ Ꝺ. 8. sic. oīs pfectio
que pōt numerari in plurib⁹ maiorē pfectionē dicit
in pluribus q̄z in vno. ꝑm Aug. 8. de tri. c° p°. forma
ignis est numerata in plurib⁹ idiuiduis. pz ergo ꝛc.
Si ergo duo ignes iungant ꝛ fiat vn⁹. quis dubitat
uel dubitare dz quin ille vn⁹ pfectior est ꝛ intēsior ꝛ
fortior q̄z duo ex quibus cōponit seorsuz sumpti? qr
duo pfecta pfectius aliqd dicūt q̄z vnuz tm̄. ceteris
paribus. ℂ Ultio ꝓfirmat per articulū excōicatum
qui est q̄ aia rp̄i nō sit perfectior aia iude. ℂ Lōtra
istā ꝓclusionē instat. Mā ois dzia in eēntia est specifi
ca. qr eēntie sunt ut numeri. sz dzia ꝑm magis ꝛ mi-
nus est differētia in eēntia. ergo est specifica. quare
ignis intensus ꝛ remissus nō sunt eiusdē spēi. qd̄ est
absurdū. ℂ Ꝺ. si sic. ergo uere in suba esset ꝛrietas.
ꝓns est falsum ꝛ ꝓtra Alri. ergo ꝛ antecedēs. ꝓbatio
ꝓntie. qr ubi est magis ꝛ min⁹ ꝛ maximū. Maxima
aūt distātia est ꝛrietas uera. sic eni arguit Alri. 1° me
tha. ꝛ ꝓcludit ꝛrietatē esse maximā distantiā. ℂ Ꝺ.
Alri. li° ꝑdicamētoꝝ. ꝛ auctor. 6. p̄ncipioꝝ exp̄sse di-
cunt q̄ in suba non est magis ꝛ min⁹. ℂ Sz iste rō-
nes nō cogunt. ℂ Ad p̄mū cum dicit q̄ ois differē-
tia in eēntia ꝛc. pro reduco qr silr sequit q̄ qualitas
nō suscipit magis ꝛ minus. Aliter albedo intensa ꝛ
remissa nō eēnt eiusdē spēi. ℂ Ad formā dico q̄ ois
differētia in eēntia est specifica sic glosando in essen
tia ꝑm eē specificū accepta. ꝛ sic essentie sunt ut nu-
meri. Sed tūc maior est falsa. qr dzia ꝟz magis ꝛ mi
nus nō est in eēntia specifica que abstrahit a suppo
sitis. sed est in essentia ꝛcta ꝛ ad indiuiduitatē ꝛ ad
supposita. ℂ Ad aliꝺ nego ꝓntiā loquendo de uera
ꝛrietate. Ad ꝓbationem qr ubi magis ꝛ minus ꝛc.
ℂ Dico q̄ magis ꝛ minus ꝛ distantia maxima p̄nt
sumi dupliciter. qr uel in eisdem specie uel in eisdē
genere

genere.diuersis aūt spē.p̄mo modo nō est uera ꝓportio talis maria distātia.sz 2° mō.qz ꝑz Arī.x°.meth. ꝓportio opz eē eadē genere ⁊ spē differre. ¶ In ꝓposito ꝓcedit magis ⁊ min⁹ ⁊ maximū i forma eiusdē spēi: puta i forma ignis seorsū ⁊ i forma aq̄ seorsū ⁊ sic de alijs.q̄re ꝓpter hꝰ nō opz ibi cōcedere uerā ꝓportionē. ¶ Ad Arī.⁊ auc.6.p̄incipio⁹ dico q̄ logt logice.logice aūt loq̄ndo suba nō suscipit magis ⁊ min⁹.cuius duplex cā pōt dari.p̄ma q̄ ipositio nois est sequēs necessario modū itelligēdi rē cōiter ⁊ ulr.⁊ in hoc inferiora nō differūt.sed ip̄m magis ⁊ min⁹ circūscribit q̄ ergo logici est determiare itentiōes ut cōes.⁊ sic itelligim⁹ ita loqmur.iō dicit subam nō suscipe magis ⁊ minus.⁊ hoc uerū est nō solū in suba sed etiā in accidēte sumpto in abstracto. ¶ Contra.q̄re logice loquēdo ibidē dicit Arī.⁊ auc.6.p̄ncipio⁹ q̄ q̄litas suscipit magis ⁊ min⁹. ¶ R̄ᵒ.loquit forte iersecāla riter.nūc logice nūc realiter. ¶ Sz ista p̄ma cā assignata nō videt bona.q̄ tunc sequit q̄ nihil sit albū nisi hēat albedinē in termio si ipositio nois sit in termino.⁊ sic albū remissum nō erit albū. ¶ Alia causa assignat q̄ magis ⁊ min⁹ dicunt de subiecto ptcipāte in respectu ad formā participatā.vñ lz ꝑm rē idē sit intēsio ⁊ remissio cū hoc qđ est magis ⁊ min⁹. tū in abstracto dī q̄ hec albedo est maior illa ⁊ non magis.sz subiectū dicit magis.⁊ iō spēs ⁊ genera lz ꝓcretiue videant dici de subiecto tm nō ꝓprie nec denoiatiue nec p̄dicat forma ut inherēs sz q̄si ut per se ens ⁊ totū.⁊ iō logice loquendo ip̄roprie dī iste est magis hō q̄z ille ⁊ ista magis albedo q̄z illa. ¶ Sed nunqd pōt dici ille est magis human⁹ q̄z ille? Dicendū est q̄ nō q̄ suba non p̄dicat ꝓprie denoiatiue sic accidēs. Tamē phice ⁊ ꝑm rei ueritatē maior entitas spēi humane ul nobilior gradus est in uno q̄z in alio. vñ Arī.8.meth. dicit q̄ sicut numer⁹ nō hz magis ⁊ min⁹ sic nec suba que est ꝑm spēm.sz sigdē que cuz materia illa supple bñ hz. De ista materia amplius dicet ifra qōne de magis ⁊ min⁹. pz ergo ꝓ dictio secūda. ¶ Tertia ꝯclusio sit ista: forma substātialis naturalis est actu extēsa hās partem extra partem. ¶ Hanc ostēdo sic. ois forma que nō respicit materiā indiuisibiliter extēdit ad extēsionē materie ⁊ hz partē extra ptez.sed quelibet forma subalis naturalis est huiusmodi.g̃ ⁊c. minor pz.qz de aīa brutoruz de qua min⁹ forte videtur.dicit Arī.p̄mo ⁊ scōo de aīa.qđ diuidit ad diuisionē corpis.sic inducit in aīa lib⁹ annulosis que diuisa in partes adhuc ptes sentiunt ⁊ mouent. ¶ Dico aūt formā subalez naturalem que est de materia educibilis per naturā.ad excludendū aiam rōnalē.qz ista nō est extēsa nec diuisibilis in suba. ¶ Quarta cōclusio sit ista.ꝓductio forme subalis naturaliter generate est successiua. ¶ Hāc ostēdo multiplr.tū p° ex 3° phy.ubi data fuit diffinitio de motu ubi phūs exponēs illā exēplificat de generatiōe ⁊ corruptiōe.qz generatio est act⁹ generabilis in q̄tū generabile est.⁊ corruptio act⁹ corruptibilis.tūc sic.ois mot⁹ est trāsmutatio successiua.sz generatio est motus.ut dicit Arī.tertio phy. ergo ⁊c. ¶ R̄ndet q̄ Arī.3.phy.loquit de motu large sumpto p̄ro oi mutatiōe.sz diuidit eā in spēs.5.phy.⁊ separat generationē a motu.ꝓbans q̄ generatio que est a nō subiecto in subiectū nō est mot⁹ qui est a subiecto in subiectū. ¶ Cōtra.si sic ergo usq̄z ad locū illū ubi diuidit mutationē in suas spēs loquit de mutatiōe large ⁊ cōiter.sz p̄us añ illud capl̄z.5. iuxta p̄ncipiū dicit q̄ in oi motu requirit tp̄s.ergo in oi mutatiōe.⁊ per ꝑns mutatio est in tpe ergo successiua. ⁊ hētur ꝓpositū. ¶ Tū 1°.qz phūs.6.phy.ait sic oē qđ mutat est diuisibile ⁊ ptiz est in termio a quo ⁊ ptim in termino ad quē qđ ꝑm Coñ.hz ueritatē in q̄tuor generib⁹ mutatiōis.quox est gen⁹ subē ⁊ generationis.sz si generatio eēt instātanea materia que subicit nō hēret ptē ⁊ partē de termis sz subito transiret a toto termio in totū? ¶ Tū tertio qz phūs 6° phy.,pbat q̄ añ oē mutari est mutatū eē.⁊ ecōuerso.⁊ subdit q̄ eadē demonstratio est in ꝓpijs ⁊ ꝑdicatis.vñ parū post dicit.silr eē in generatiōe ⁊ corruptiōe.qđ tū impossibile eēt nisi generatio ⁊ corruptio eēt successiua. ¶ R̄ndet q̄ loquit de generatiōe ⁊ corruptiōe ut includūt alterationē p̄cedentē. ¶ Cōtra.qz si sic frustra ꝓbaret de utrisq̄z ⁊ loquerē de eis in distinctis capl̄is.Nā in uno c°.ꝓbat hoc de alteratiōe spāliter ⁊ seorsuz.⁊ in alio de generatiōe ⁊ corruptione seorsū.sic ꝓz aspiciēti in tertu phi. ¶ Tuz q̄rto.qz in eodē.6.phy.soluēdo rōnē zenonis per quā negabat motū ad formā.dicit q̄ nō opz totū mobile eē in altero termio⁹.Nō enī: ingt: ꝑm totū in quolibet.ergo ⁊c. Sequit.silr aūt est ineē ⁊ nō in esse ⁊ in alijs q̄ cūq̄z ꝑm ꝑdictionē sunt ⁊c. hoc dicit ꝓpter generationē ⁊ corruptionē. ¶ Si dicas q̄ loquit de generatione ut includit alterationez. ¶ Cōtra ut p̄us qz ibi loquit distincte de generatiōe ⁊ alteratiōe sic ꝓz intuēti. ¶ Tū qnto.qz p°. phy. Arī.cōparat generationes ꝑ uelocitatē dicens sic. In generatiōe aūt ⁊ corruptiōe idem ꝯsiderandū est quō eque uelor generatio est.sz in oi uelocitate opz successionē eē. ergo ⁊c. Nec pōt dici ut p̄us q̄ loquit de generatiōe ut includit alterationē.quia ibi facit distinctū capitulū de cōparatione alterationis ꝑm uelocitatē ⁊ de generatione.qđ nō oporteret. ¶ Tū sexto.qz ꝑm Coñ.4°. phy.ut iaz allegatū est successio in motu causatur ex resistētia mobilis ad motorē.forma autē ꝓpria ⁊ dispositio resistit agēti.ut cū ex aqua ignis generat. ergo talis generatio erit successiua. ¶ D.ultimo sic.impossibile est ꝓpriā passionē separi a subiecto.Sz calor est ꝓpria passio ignis.⁊ ipsa introducit successiue. ut cū ex aqua generat ignis.ergo ipse ignis introducitur ⁊ generat successiue. ¶ Quīta ꝯclusio sit ista.que est directe ad questionē. ꝓductio forme subalis naturaliter generate mēsurat mēsura diuisibili que est tēpus. Hāc ostēdo sic.qz si talis esset in istāti hoc eēt uel ex indiuisibilitate subiecti ul termini qui est forma. Nō p̄mo modo sicut patet ex p̄ma ꝯclusione Nec secūdo mō ut patet ex scōa ⁊ tertia cōclusione. ¶ D. ꝓductio talis forme est successiua.ergo mēsurat mēsura diuisibili.añcedēs patet ex quarta ꝯclusione.sz ꝯtia ꝓbat q̄ mēsura ⁊ mēsuratū ꝓportionant. Si ergo mēsuratū est diuisibile.ergo ⁊ mensura.talis mēsura est tēpus.hoc patet.ergo ⁊c. ¶ D.impossibile est fieri ⁊ factū eēeē in eodē instāti.qz quod fit nō est.qđ factū est est.nō pōt aūt idē simul eē ⁊ nō eē.sed ubi fieri ⁊ factū eē nō sunt in eodē instāti: opz dare successionē ⁊ tēpus.cū nō sint in eodez instāti. Sic ad questionem.

Ad argumenta principalia. Ad primū cū infert ergo generatio est motus.ꝓcedo ꝯtiā ⁊ ꝑns modo ꝑpositio in corpe qōnis.⁊ ibidē dictuz est ad illud qđ allegat de 5° phy. ¶ Ad ꝯfirmationē cū dī q̄ in oi motu mobile manet in eē specifico sub utroq̄z termio⁹.qz qđ mouet est. Dico q̄ illa ꝓpositio est uera de motu cōtracte sumpto ⁊ ut est in alijs

generib⁹ a suba. quō Arī. loquit sic patet. ſz hoc non obstāte generatio erit mot⁹ accepta penes termios affirmatiuos ꝛ cōcomitātes sic exp̄sitū est in corpore questionis.

ℙ tertium sic procedit ur.

a ꝛ videt ꝙ repugnātia formalis que est iter formas subales non sit repugnantia ẏrietatis. ℳā a cōtrario in ẏriū puenit per medium. ex. 5. phy. ꝛ x°. metb. sed in suba nō est mot⁹ ergo nec ẏriū. minor ꝑz ex. 5. phy. ¶ Cōfirmat. qꝛ ibidē ꝓbat ꝓbs ꝙ in suba nō est motus ꝓpter nō esse sube cōtrariuz. ¶ ℙ. ẏria possunt eē vicissim circa idez. x°. metba. Sed rōnale ꝛ irrōnale nō possunt eē vicissim circa idem. ergo nō sunt ẏria. de qbus tamē magis videtur. ꝛ per ꝓns nec aliqua alia. minor ꝓbat. qꝛ aliter idē hō posset esse. aliqñ aial rōnale. aliquādo aial irrationale. ¶ Ad oppositū. oē qđ corrūpitur a suo ẏrio corrūpitur. ex ꝓmo celi ꝛ mundi. Sed in substātia est uera corruptio. ergo ꝛ ẏrietas. ¶ Cōfirmat. qꝛ cū forma corrūpenda a materia expellitur. ḡro a quo. nō a se. ꝑz nec ab aliquo simili. ꝑz. ergo relingitur ꝙ a ẏrario. ¶ ℙ. formis subalibus cōpetit diffinitio ẏrietatis. ergo ipse sunt ẏrie. ꝓtia est euidēs per locū a diffinitiōe. ꝓbatio antecedētis. ẏria sunt que posita sub eodē genere maxime a se distant ꝛ circa idez subiectū vicissim insunt ꝛ mutuo se expellūt. Sed hec oia ꝓueniūt forme ignis ꝛ forme aque. ꝑz. ergo ipse sunt uere cōtrarie.

ℝ ñdeo in ista qōne est vna opīnio cōmunis que tenet ꝓtem negatiuā. ꝓ qua arguit sic. Contrarietas est quedā maxima distātia hīs quādam ꝓximitatez ut ab extremo ad extremū nō ꝓueniat nisi transeundo per oia media. Tunc sic a ẏrio in ẏrium ꝓuenit per mediū. sed nulle due forme substātiales sunt huiusmodi. ergo nec sunt ẏrie. ꝓbatio minoris. qꝛ materia exuta vna forma subali immediate ꝑt indui ḡcunqz alia. vñ secūdo de generatiōe dr. ꝙ si ex igne fiat aq̄ non opz trāsire per media elementa. ¶ ℙ. a ẏrio in ẏrium ꝓuenit per mediū. sed in suba nō est motus. ergo nec ẏriū. ꝓbatio minoris. qꝛ si sic in medio motus. puta si ex igne fiat aer. materia subiecta tātū hēret de forma ignis q̄tum de forma aeris. ꝛ sequuntur duo incōueniētia. ꝓmū. qꝛ erit aliqđ corꝑ qđ nō erit in aliq̄ spē determiata. scōm. ꝙ ipm nō erit ipz. ℳā in illo medio punctali aer nō erit aer. nec ignis erit ignis. ¶ ℙ. ẏria fiunt circa idē. sed forme subales nō fiunt circa idē. sed circa diuersū. ergo nō sunt ẏrie. ꝓbatio minoris. qꝛ materia sb diuersis formis nō est eadē simplr. ſz diuersa. cū diuersa eē habeat. ¶ Confirmat. qꝛ ꝓpter hoc qđ subē non est ẏriuz mutatio in suba dr a nō subiecto in subiectū uel ecōuerso. ut patet ex. 5. phy. ¶ Sed ista opi. non ualet. Si sic absolute ꝛ vniuersaliter intelligit. nec rōnes cōcludunt ut inferius ostēdam.

Ad qōnez igit est aliter dicēdū

¶ Ad cui⁹ euidētiā est notandū ꝙ ẏrietas duplr pōt sumi. ſ. stricte ꝛ large. Si ẏrietas sumit stricte sic videt hz̄e ser ꝓditiones. ut pōt colligi ex dictis Arī. li° ꝑdicamētoꝝ. ꝛ. x. metb. ¶ ℙrima est ꝙ ẏrietas est oppositio distinctoꝝ spē eorūdem autē genere. ẏria enī dicunt que posita sub eodē genere distāt. ¶ Secūda est. ꝙ ẏrietas est dr̄ia extremorū dicentiū naturā positiuā. ꝛ per hoc distinguit ab oppositiōe ꝓuatiua. nā ibi alterū extremū. ſ. ꝓuatio nihil ponit. ſz est formalr negatio. ¶ Tertia est. ꝙ ẏrietas est maxia distantia. Vñ. x. metba. ait Arī. sic. qñ aūt differre ꝓtingit ab iuicē dr̄ia plus ꝛ minus. est aliqua ꝛ maxima dr̄ia. ꝛ hāc dico ẏrietatē. ꝛ ex hoc infert ibidē ꝙ est dr̄ia ꝓfecta. qꝛ si maxima. ergo ꝓfecta. ¶ Quarta est. que sequit ex tertia ꝙ vnum vni ẏriat. vñ. x. metba. hēt̄ur sic. multiplr aūt dictis ẏrijs sequit ꝙ ꝓfecte ita sic utiqz quod est ẏrijs eē erit erit ipīs his aūt entib⁹. palā ꝙ nō ꝓtigit plra vni ẏria eē. nec enīz ultimo ulteri⁹ erit utiqz aliqd nec distātie vm⁹ plura sunt q̄z duo ultima. ¶ Quīta est. ꝙ ẏrietas est oppositio eoꝝ que circa idē susceptibile vicissim insunt. ¶ Sexta ꝓditio ꝙ in ẏrijs hñtib⁹ mediū nō ꝓuenit ab extremo ad extremū nisi trāseūdo per oia media vñ. x. metb. hēt̄ur sic. qñ aūt ẏrioꝝ ꝓtingit aliqd eē mediū ꝛ quorūdā est necesse ex ẏrijs eē. oia nāqz media in eodē genere sunt ꝛ quoꝝ sunt media. Media enī hic dicim⁹ in q̄cunqz ꝑmutari ꝑus est necesse qđ ꝑmutat. ut ab ypate in nocē si trāsit per mediā rōnē ueniet ꝑus ad medios sonos. ꝛ in colorib⁹ si uēiet ex albo ad nigrū ꝑius ueniet ad puniceū plūbū uel plumeū q̄z ad nigrum. silr aūt ꝛ in alijs. hec Arī. ¶ Si aūt ẏrietas accipiatur large sic dr̄ ẏrietas cui deficit aliq̄ istarū ꝓditionū dictarū. est tñ oppō. nō ꝓdictoria. nec ſm ꝓuationē ꝛ hitū. nec ſm relationē. ꝛ iō necessario hz̄ reduci ad oppōnē ẏrietatis. si diuisio oppōnis data ab Arī. in libro ꝑdicamētoꝝ est sufficiens. ¶ Dis ꝓmissis rñ° ad qōnem ſm duas cōcl'iones. ℙria ꝓclusio sit ista. ℝepugnātia formarū subaliuz nō est repugnātia ẏrietatis stricte accepta. hāc oīdo sic. Illa oppō nō est ẏrietatis stricte accepta cui deficit aliq̄ ꝓditio de ꝑdictis. sed oppō seu repugnantia formarū subaliū est huiusmodi. ergo ꝛc. mior ꝓbat discurrēdo per singulas ꝓditiōes. ℙria aūt uel scda nō deficit. qꝛ due forme subales repugnātes ꝓnt accipi sub eodē genere primo. ꝛ utraqz dicit positiuuz patet de se. deficit tñ tertia ꝛ q̄rta. Non enī est accipere duas formas sub eodē genere que maxime distāt ita ꝙ claudāt in medio oēs alias eiusdem generis. qꝛ sic arguit Arī. vnū vm tñ ẏriat. qđ est falsuz in ꝓposito. ꝓbatio. qꝛ cū oīs generatio sit ex ẏrijs ul' medijs. ex ꝓ° phy. cū ex terra generat ignis ꝛ aqua ꝛ aer. ꝛ etiā ecōuerso. segtur ꝙ terre ẏriantur illa tria. ꝛ ecōuerso. ꝛ breuiter oīa elemēta ꝛ oīa generabilia ꝛ corruptibilia ẏriant sibi inuicē isto mō. ꝛ sic multa vni. qꝛ ergo q̄rta ꝓditio sequit ex tertia a destructione ꝓnitis cui nō inest q̄rta nec tertia. ¶ Quinta autē ꝓditio cōpetit formis subalib⁹ vno mō. alio mō non. nā si idētitas susceptiui accipiat ꝓ identitate simpliciter ꝛ entis i actu ꝑfecto exītis. sic nō cōpetit. qꝛ materia nō hz̄ idē esse ꝑfectū sub diuersis formis. si aūt accipiat ꝓ idētitate subali quoquomō. sic cōpetit. qꝛ materia vna nūero in eētia manet sb utraqz forma. ¶ Sexta conditio si forme subales hñt medium nō cōpetit eis. qꝛ ut arguebat materia exuta vna forma immediate pōt iformari q̄cunqz alia. nec opz forsan trāsire per mediū. Si aūt diceret ꝙ forme substātiales sunt ẏrie immediate tūc illa ꝓditio nihil ad ꝓpositū. ¶ Scda cōclusio sit ista. repugnātia formaruz subst̄ātialiū est repugnātia ẏrietatis large sumpte. hanc oīdo multiplr. ꝓmo ex ꝑ° de generatione. c. de agere ꝛ pati per totū. ubi dr̄ ꝙ ignis ꝛ aqua ẏriant. ¶ ℙ. secūdo de ge. c. ꝑ°. oia aūt mixta corꝑa ubi ꝓbat oīa elemēta ꝓcurrere ad generationē mixti dr̄ sic. Aer autē ꝛ ignis q̄ñ ẏria sunt terre ꝛ aque.

terra

terra aūt aeri.aqua aūt igni.igit ꝟria sunt ut ꝓtingit subam substātie eē ꝟriā.itaqz ly ut videt additio diminuēs nō distrahēs oino. ¶ Ꝑ.ꝓmo phy.dr q in genere sube est vna ꝓma ꝟrietas ad quā oēs reducūtur. ¶ Ꝑ.x.metha.c.illo diuersum vo spē ꝛc.ostendit Arī.a ꝓposito q dr̄ia ſm spēm est differētia ꝟrietatis.ꝛ vult ibi q diuerse spēs ꝛ si ꝓueniūt in genere ꝟriant tñ ꝓpter dr̄ias ꝟrias. ¶ Vñ ꝯcludit sic. Contrarietas igit erit hec.palā aūt exiductiōe.oia nāqz diuidunt per opposita.Et vlt arguere sic.q cū diuisio spērum sit per opposita.sicut oīs alia diuisio. uel est ꝑ ꝯdictoria.uel ꝓuatiue opposita.ꝛ patet q nō.qr in his alterum extremū nihil dicit positiuū.due aūt differētie opposite utraqz dic̄ natura positiua. Nec est ista diuisio per relatiue opposita.pz.relīqtur ergo q per ꝟria.ꝛ palā est per iductionē. ¶ Rndet ad oēs has ꝛ ꝟsiles auctoritates q Arī.loqt de ꝟrietate ut reducit ad ꝓuationē ꝛ habitū.quatenus vna forma hz rōnez ꝓuatiōis respectu alteri⁹ qr hūt se sicut ꝓfecti⁹ ꝛ impfectius. ¶ Contra. Quia hoc nihil nalet. Naz ꝓuatio nihil est formalr. Due aūt forme formaliter sunt aliqd positiuū.cū ergo forme opponant aliā hūt oppositionē formalē ꝙ eā que est hz ꝓuationē ꝛ habitū. Iz aūt vna forma ꝓuationē alteri⁹ includat.nō tñ ꝑcise sed addit aliqd ultra. ¶ Cōfirmatur.qr hoc mō etiā oia opposita sūsit opposita hz ꝓuationē ꝛ habitū aut ſm ꝯdictionē.ꝓo quāto vnū extremū includit ꝓuationē uel negationem alteri⁹. Sed hoc ꝓprie dicit.sic enī nō eēnt quatuor spēs oppositiōis realr distincte. ¶ Ꝑ.due forme subales opponunt.ergo aliqua spē oppositiōis.nō alia ut pz discurrēdo.ergo ꝟrie apponunt. Dices q forme substantiales nō sunt opposite.hz dispate. ¶ Cōtra. qr si sic uel sunt disperate ut duo indiuidua eiusdē spēi. uel ut disperata diuersarū spērum uel diuersor⁹ generum. Nō ꝓmū.qr nullus phor diceret qn plus opponantur forma ignis ꝛ forma aque ꝙz sortes ꝛ plato. Nec scōm qr plus opponunt dicte forme ꝙz sortes ꝛ brunellus. Nec tertiū qr plus opponunt ꝙz lapis ꝛ albedo ꝛ sic de alijs. ¶ Ꝑ.ad principale ꝟrior ꝓtrarie sunt cause.ex.2° de generatiōe.ꝛ.3.metha. Sed caliditas ꝛ frigiditas sunt ꝟria.ut dicit in ꝓdicamētis.ergo ꝛ eor⁹ cause sunt ꝟrie.iste cause sunt forme subales.qr materia cū forma est causa accidentium ex p° phy.ergo ꝛc. ¶ Ꝑ.ꝟriorū motuum seu mutationum ꝟrij sunt termini.qr denoiant a terminis. ex.5. phy. Sed generatio ꝛ corruptio sunt ꝟria.ergo ꝛ eorum terminiqui sunt forme substātiales generandi ꝛ corrūpendi. Sic ad qōnem.

Ad argumenta alterius opinionis.

¶ Ad ꝓmū.cū dicit a ꝟrio in cōtrariū ꝓuenit per mediū ꝛc.dicēdū q maior est uera ubi forme habent mediū. Sed forte posset dici q forme subales nō hūt mediū.ꝛ sic argumētum nihil ualet. ¶ Aliter dicit q argumētū arguit de ꝟrietate stricte sumpta. Sic enī hz illaz sextā cōditionē ex qua arguit ista ratio. ¶ Ad scōm nego minorē qr in substātia uere est motus mō ꝑpositio in ꝓcedēti qōne.ꝛ cuz arguit q in medio ꝑfectali illius mot⁹ materia equaliter haberet de forma ignis ꝛ de forma aque.ꝓcedo illud. Hoc enī ueruz est in oi motu successiuo. ¶ Ad duo incōuenientia que dicis seq.ꝓmū q erit aliqd corp⁹ qd nō erit in aliqua specie determinata.dico q hoc nō erit incōueniens.imo necessariū ꝙz diu est in fieri ꝛ fluxu.qd etiā cōmuniter cōcedit de embrione qui quousqz hēat ultimā formam specificā puta animā non est in aliqua spē uel genere determinato.sz fluit ad spēm. Scōm qd dicis q ipm nō erit ipsum.dico q nō sequit.imo eo modo est ipz quo est.qr.s.hz qd ꝛ si nō simplr.ignis ergo in pūcto illo ſm qd est ipm hz quid ꝛ silr aqua.sicut de scuto cuius media ps est alba ꝛ alia nigra.loquit Arī.primo elenchoz. q nō est albuz nec nigrum simplr sed utrūqz ſm qd. Sic dicendū in ꝓposito. ¶ Ad tertiū. Cum dicit q forme subales nō sunt circa idem sz diuersa.dico q falsum est.qr materia circa quā sunt ꝛ si nō sit idē susceptibile in esse specifico ꝛ formali ut est sub diuersis formis substātialib⁹ est tamē idem in esse essentiali ꝓprio ꝛ entitatiuo:qr materia vna ſm essentiaz est oium formarū successiue. ¶ Ad ꝓfirmationē dicendū q in substātia dicit mutatio a nō subiecto in subiectū.uel ecōuerso nō ita appropriate quin possit eē in qualibet specie mutatiōis sicut expositū est in qōne precedenti.

susceptiua.

Ad primum in oppositum questionis.

iam in sil'i argumēto mīsuz est in corpore qōnis:quere est mot⁹ in substantia mō ꝑdicto. ¶ Ad ꝓfirmationē.5.phy.q in substātia nō est motus propter nō esse ꝟriū.dico q loquit ibi de substantia appropriate q in ea nō sit motus.ꝛ de ꝟrietate stricte sumpta que negata est eē in substātia. ¶ Ad secūdū cōcessa maiore.cū dicit in minori q rōnale ꝛ irrationale nō pūt esse circa idem.dicendū est q est falsuz. qr sunt circa eandē materiā ꝑmā. Nec ualet cū dicitur q sic aliqū idem hō pōt esse animal rōnale. ꝛ aliquādo aial irrationale.peccat enī per falsam imaginationē.quasi ipse eēt subiectū quoddam tertiuz. ꝛ susceptibile utriusqz.qd est falsum. Naz subiectū est denudatū ab utroqz cōtrariorū nullum includēs in sua rōne.homo aūt includit rationalitatez in sua ratione quiditatiua.

D quartum sic procedit.

a ꝛ videt q formalis distinctio ꝛc. nō sit propter plures formas ꝛc. Nā si sic ergo man⁹ mortua ꝛ viua nō erūt equoce.ꝓns est falsum ut patet ex 7° metha.ꝛ 4° metheo.ergo ꝛ añcedens. ꝓbatio ꝓsequētie qr quecūqz differūt realiter uno corrupto nō est necessariū reliquū corrūpi. Sed hoc posito si forma totius ꝛ forma partiū eēnt realiter distincte.ergo corrupta forma cōi puta aia uel quacunqz alia pōt manere ꝓpria forma man⁹ ꝛ eadē que ꝓius. ¶ Ꝑ.ille forme sic distincte uel essent forme indiuidui uel ꝑticularis uel generis. Nō indiuidui qr aial est indiuiduū vnū numero.nō obstāte partiū plyralitate. Nec sunt forme speciei.qr tūc idē differt a se. Nec sunt forme generis.qr tūc vnū aial esset plura aialia qd videt absurdū. ¶ Ꝑ.sic sic ergo vnum ens erit plura entia.ꝓns est falsum.ergo ꝛ añcedēs.ꝓbat cōsequētia.qr quelibet forma substātialis dat eē ꝛ facit ens.ergo plures plura. ¶ Ꝑ.viuere vinētib⁹ est esse er secūdo de aia.ergo qd nō pdit totū eē nō perdit totū viuere.hz per te aial mortuū nō perdit totū eē cum remaneāt forme organoruz.ergo nō pdit totū viuere.qd est absurdū.hō enim mortu⁹ nihil habet de eē viuere.aliter xp̄us non fuisset mortuus nere ꝛ pfecte.qd est error. ¶ Ꝑ.ptes organice animalis nō hūt distinctā actualitatez.ergo nec distinctas formas.añcedens pz.qr ptes sunt in potentia nō in actu ex 7° phy.ꝓbatio ꝓntie qr forma dat actū.ergo

// Nō q maior est nī compossibilitas inter duas formas ſbales. ꝙ inter sortē ꝙ albedinē. qr sortes. ꝙ albedo pūt esse simul ꝙ facē vnū ex ſb⁹ ꝙ accidente. ꝙ ꝙ fiat vnū ex duabz formis ſbalibz. sic. ex aīa ⁊ corpore. ⁊ ex ꝓāli ⁊ māli. Et ꝛō dicit ly inter q plus opponunt forma ignis ꝙ hōr aque ꝙ sortes ꝙ plato. ⁊ ꝙ sortes ꝙ albedo. i. qr est maior incompossibilitas inter ipās formas ſbales. ꝙ inter sortē ⁊ albedinē. //

que nō hñt distictā actualitatē nec distictas formas. ¶ Ad oppositū arguit. Actio notificat formā. quia forma dat eē ⁊ agere. ergo diuerse actiōes ⁊ specifice distincte arguūt formas specifice distinctas. Sz ptes organice aialis hñt operatiōes specifice distinctas. ergo ⁊ formas specifice distictas. mior est euidens de se. ¶ Ꝺ. distinctio organicarū ptiuz uel est essentialis uel ē accidētalis. Nō accidētalis q: eēt separabilis. ⁊ posset nō cē ⁊ partes nō distinguerent ergo est ēntialis. ⁊ habetur ꝓpositum.

Rñdeo ꝙ ista questio Querit de formarū pluralitate. Supposito ꝙ sint plures forme in hoie ad minus due. s. aia ratiōalis ⁊ forma corpis mixti qō hic teneo quasi pro fidei ꝓstantia ⁊ ueritate. de alijs ab hoie est querēdū. An in oi uiuo alio ab homie sit aliqua forma substātialis ꝑter aiam qua uiuit. Secūdo de ꝓpōsito. Utrū talis distinctio ptiuz organicarū sit per formas specifice distinctas. ¶ Quantū ad ꝑmū dicit a multis ꝙ nō. ⁊ ꝓbat. sic ꝑmo. unius generatiōis est vn⁹ terminus numero. sed generatio cuiuslibet uiui alteri⁹ ab hoie est tm̄ una numero. ergo una erit tm̄ numero forma. maior patet ex 5° phy. q: unius mot⁹ unus est termin⁹ ⁊ hoc ꝓportionaliter. Si genere. genere. Si spē. specie. Si numero. numero. ¶ Ꝺ. iste plures forme si essent aut educerētur de una potētia materie aut de diuersis. Non de eadē. Tum ga Cōm. rj° metha. uult ꝙ numerus potētiarū in materia est sm̄ numerū specierum. ⁊ ita iste due forme haberēt eē eiusdē spēi. Sz impossibile est eē duas tales simul in eodē. Tū q: sequit etiā ex hoc ꝙ iste due forme ꝓficerēt materiā sz eandē potētiam. ⁊ sic duo act⁹ essent eiusdez potētie qō est cōtra ꝑbm 5° phy. q: posse egrotare ⁊ posse sanari distinguunt sicut ⁊ act⁹ ad quos sunt. Sz actus sanādi ⁊ egrotādi non sunt idē actus. ergo nec posse hoc ⁊ illud sunt una potētia. Nec pōt dici ꝙ educātur de diuersis potentijs materie. Tum q: ille potētie inessent materie sine ordine ⁊ per ꝑīs forme. qō est impossibile. s. duas formas cē in eodē sine ordie. tū q: tūc materia ut est termin⁹ a quo icluderet plures mutatiōes ⁊ eēt ens per accidens. ga plures potētias includēs. Sed de ente per accidens nō generat ens. nisi p accidēs. ergo nō generat nisi ens p accūs ¶ Ꝺ. unius entis nō est nisi unū esse. ⁊ unū esse est ab una forma. ¶ Ꝺ. inter formā substātialē ⁊ accidentalem est triplex differētia. ꝑma. ga subalis dat esse simplr. Accidētalis dat cē sz quid. Secūda q: subalis aducnit enti in potētia simplr. sed accidētalis enti in actu simplr. Tertia est. ga substātialis est generatio simplr. q: trāsitus de potētia simplr ad esse simplr. Accidētalis aūt forme est generatio sm̄ qd. Sed si una forma subalis posset sequi aliā formaz subalem in eodē. nō essent iste due substātiales. Nā secūda nō daret esse simplr ⁊ adueniret enti simpliciter. ⁊ per cōsequens eius esset generatio sm̄ quid Et hoc ultimū patet. q: generatio nō est mot⁹. ex 5° phy. qō ꝓbat ibi Ari. duplici rōne. Tū. q: qō generatur nō est. Tum. q: qō generat non est in loco. Illud aūt qō mouet ⁊ est. ⁊ est in loco. ⁊ sic generatio nō est motus. ⁊ tm̄ utrūqz istoruz eēt respectu secūde forme substātialis. ꝓpter ꝑmam. q: ꝓpter ꝑmā subiectuz esset simplr. ⁊ esset in loco. ¶ Ꝺ. ad principale. quādo a diuersis formis accipit ꝓdicatio uel ille forme nō sunt per se ordinate. uel sunt per se ordinate. Si primū est predicatio per accidēs. ut hō est albus. si secūdum est ꝓdicatio per se. secūdo modo ut superficies est alba. uel superficiatum est albū. ergo si gen⁹ accipiatur ab una forma ⁊ spēs ab alia. qō oportet dicere ponētib⁹ plures formas in aliquo uiuo. sequit ꝙ ꝓdicatio generis de uiuo nō erit per se ꝑmo modo. qō manifeste est falsuz. ¶ Ꝺ. pluralitas nō est sine necessitate ponēda sm̄ Ari. ꝑmo phy. cōtra Anaxagō. Sz nō est necessariū ponere illas plres formas q: pfectior ptinet imperfectiorē virtualiter sicut tetragonū trigonuz. ex secūdo de aia. ergo nō est ponēda pluralitas formarū. q: una perfectior posset facere qō facerent due.

Sz cōtra istam opinionem ar guitur multipliciter. ꝑmo sic. Impossibile est eundē effectū esse realiter a quibuscūqz ⁊ quantūcunqz diuersis agentib⁹. Sed a quocūqz ⁊ qualitercūqz corrumpatur corp⁹ uiuū. dūmō nō statiz resoluat in elementa semp ꝓducitur idem cadauer. ⁊ eiusdē rationis ut patet ad sensum. Sed idē non pōt esse terminus actionis hui⁹ ⁊ illius agētis. ergo nō est aliquid nouiter ꝓductum per actionē corruptiuaz corporis animati. sed est derelictū. Sed illud derelictuz habet aliquā formā. ergo ꝑus habuit duas. s. qñ uiuebat. ¶ Confirmat mior rationis. q: bos siue per cultellum siue per sumersionē siue per suffocationem ⁊ quouis alio modo corrumpat semp derelinquitur idem cadauer ⁊ eiusdem bouis. corrūpentia autez hec ⁊ illa nō sunt nata inducere eandē formā in subiecto ⁊ sine alteratiōe prcuia. ergo manet idē cadauer bouis per eandē aliquā formā que prius. ¶ Ꝺ. Anima est actus corporis physici. scdo de aia. sed si in re aiata nō esset nisi una forma. aia nō esset corporis act⁹ sed materie. q: illa una forma eēt aia. ergo oportet dare aliā precedentē. ¶ Respondet. ꝙ aia est forma pfectior ⁊ cōtinet imperfectiorez. que est forma mixti seu corporis. ut tetragonū ptinet trigonum. Anima ergo pōt ꝓsiderari duplr. uno mō inquātum aia. alio mō inquātū continet ⁊ supplet formā mixti. ꝑmo modo aia est act⁹ corporis mixti. q: ꝑsupponit seipm̄ ut supplet formā mixti. secūdo aūt modo q: nihil ꝑsupponit aliō realiter a materia sic aia dz dici act⁹ materie. nō act⁹ corporis. ¶ Cōtra. uerba sunt ūba. Nā aia ꝓpter istam ptinētiā virtualem uel dz in se aliquā distinctionē realē. uel nō. sed est eque simpler. si sic ergo forma nobilior nō est simplicior nec eque simplex qō est absurdum. q: forma ꝗto nobilior tāto simplicior. tūc etiā habet ꝓpositū q: tali forme ex pte susceptiui pfectibil' nō rñdet nisi pria materia p te. ¶ Ꝺ. ista q̄ distinguunt sint. a. ⁊ b. uel ipm. a. tz se ex pte informātis. uel ex pte informabilis. Si ex pte informabilis. ḡ erit alia forma ab ipso b. ⁊ sic hētur ꝓpositum. si ex pte informātis. ergo ex pte informabilis nō rñdebit nisi materia. ⁊ sic aia est act⁹ materie nō corpis. Ista ergo fuga nulla est. Si dicat ꝙ forma per illā ptinētiā virtualē est eque simplex. ergo ut ꝑus erit act⁹ materie nō corpis. ¶ Ꝺ. ad principale. Nullum accidēs potest fundari in materia sine aliqua forma substantiali. Nam materia cū forma sunt causa oiuz accidētiū. ex ꝑmo phy. in uno quoqz uiuo cū est mortuū remanēt eadē accidētia numero que ꝑus. ergo aliqua forma eadē numero que ꝑus. nō aia ut ꝓz q: mortuū est. ergo aliq̄ alia ⁊ habēt ꝓpositū. ꝓbatio mioris q: nō est dare uñ illa accidētia nouiter ꝓducātur in illo subiecto. ⁊ sine alteratione p̄cedēte. ponat ꝙ in istāti unū violenter uel nāturaliter

uel naturaliter moriat. ¶ Teneo ergo q̄ in quocūq; aiato necesse est ponere aliquā formaz qua corp⁹ est corpus que est forma corpis mixti aliam ab illa qua est aiatum. Mō intelligēdo de illa qua est corp⁹. i. individuū corporis qō est gen⁹. qz vnūqōq; per formā ppriaz z ultimā est individuū corporis qō est gen⁹. sed de forma qua est corp⁹ ut corpus dicit ptē individui. fm quā nō est individuū corporis p̄mo nec individuū substantie uel spēs sed est tm̄ in genere per reductionem.

Nec rationes alterius opinionis ꝯcludunt.

Ad p̄mā que ex vnitate generationis procedit. dico q̄ mino: est falsa. imo cuilibet viui sunt saltē due generatiōes ad duas formas termiate. z est etiā a diuersis agētib⁹. hec z illa. ¶ Uel aliter q̄ est vna generatio in cōparatiōe ad ultimam formā. sed sunt multe ptiales p̄cedētes se ordine tē poris uel nature. ¶ Ad scd̄am cū dī. q̄ uel educunt de vna potētia materie uel de diuersis. dicēdum q̄ p̄t dari utrūq;. z cū pbat q̄ nō de eadē. p° per Cōmē. xj. metha. dicēdū q̄ logtur de potētia ut est dīa entis. que est differētia obiectiua. z uerum est q̄ numerus potētiarū est fm numerū spērum. Sz tūc nihil hēs. qz hic logmur de potētia sbiectiua a qua forma dī educi. ¶ Scdo cū pbat. qz tūc eēnt duo act⁹ eiusdem potētie. dico q̄ uerū est q̄ sunt eiusdē potētie fundamētali z eiusdē potentie receptiue que est eadē ꝯtio; ex p° phy. z alibi frequenter. ¶ Ad illud tertio phȳsi. q̄ posse egrotare z posse sanare ꝛc. dico q̄ logtur de potētia obiectiua uel subiectiua quātuz ad respectū potētialitat̄. z potentia sic acceptautiq; mltiplicat fm pluralitatē actuū ad quos est. ¶ Potest etiā dari scdm. s. q̄ iste due forme educant de diuersis potētijs materie. ¶ Cū aūt dicis p° q̄ ille potētie inessent materie sine ordine. dico q̄ falsum est imo sicut sbiectū respectu plurīū passionū oēs respicit fm ordinē quēdā. sic z materia hz plures potētias ordinate. Uel aliter q̄lz ille plures potētie eēnt sine ordie respectu fundamēti nō tū respectu terminoz. sicut de duab⁹ relatiōib⁹ que p̄nt eē in eodē fundamēto sine ordine ꝯtū est ex pte fundamēti. lz ordinate insint in cōparatiōe ad terminos diuersos. forme igit due essent in eodē viuo fm quēdam ordinem dato q̄ a diuersis potētijs materie educantur. ¶ Cū dicis scdo q̄ tūc termin⁹ a quo eēt ens per accidēs. dico q̄ nō sequit. qz lz plures potētie quas materia includit accidāt inter se nō tū hñs eas erit ens per accidēs. lz eni ex igne generet aqua z aer: ut est in potētia ad utrūq;: ignis tū non erit ens per accidēs. in rōne termini nec subiecti. qz lz ille potētie accidāt inter se nō tū ꝓpter hoc hñs erit ens per accidēs. ¶ Ad tertiuz cū dī q̄ nō esse est ab vna forma. dico q̄ falsum est. qō oīdō sic. qz sicut ens z vnū dividit per simplex z cōpositū. sic z esse. ergo sicut ens cōpositū est vnū includēs multa entia particularia uel partialia. sic vnū eē cōpositi includit plura esse ptialia. Cum eni eēntia z eē sint idē quō eēntia erit cōposita z nō eē. Uel aliter ꝓpter ꝓtērios p̄t dici q̄ vnū eē totale ultimū z specificū est ab vna forma z specifica ultima. z sic tale cōpositū dividit in duos. s. in actū ppriū qui est forma ultia. z in potētiā ppriā que includit p̄mā materiā cū oib⁹ formis p̄cedēt⁹ ib⁹. ¶ Ad quartū dicēdum q̄ nō obstāte pluralitate formarū subaliū p̄t saluari iste tres dīe iter formā sbstantialē z accidētalē. Cū arguit q̄ p̄ma non qz scda forma nō daret eē simplr. dico q̄ falsuz est. Esse eni simplr p̄t sumi duplr fz Arī. p° de generatiōe. vno mō ut diuisū ꝑ nihil. z sic ois forma q̄cūq; sit dat eē simplr. Alio mō ut est diuisum ꝓtra eē accīntale. z fz qd. z sic ois forma sbalis dat eē simplr. z sic scda sic p̄ma z q̄libet alia si eēnt mille. Cū arguit q̄ scda nō. qz scda fo:a aduēiret enti simplr. dico q̄ uerū ē simplr respectu p:ie forme iā p̄exītis. fz nihilomin⁹ aduenit enti i potētia ad aliō eē simplr. qō ē p scdaz formā. z p ꝑns gnātio scde forme ē gnātio simplr nō fz qd. ¶ Ad pbatiōez h⁹ ultimi. cū dī q̄ generatio nō ē mot⁹. quō hoc sit itelligēdū dictū est in qōne p̄cedēti. fz ad pbatiōes que vident facere cōtra h̄. ¶ Ad p̄mā cū dī qō generat nō est ꝛc. dico q̄ ly nō eē capit p̄uative z est sensus qō generat. i. subicit generatiōi caret eē simplr. nō sic qō mouet. Si arguas g̃ qō generat subie nullā formā subalē hz que dat eē simpliciter. dico q̄ facis falsā ꝓnītiā. p̄t enī se hīe eē simplr per vnā formā z carere per aliā formā. ¶ Ad scdaz pbatiōez cū dī qō generat nō est i loco z ꝛc. dico sic eē itelligēdū q̄ subiuz generatiōis nō est in loco p aliqd qō subiciat generatiōi. ul' qō per generationē acquiratur qz illud est sola suba. que de se nō habet qō in loco. lz ꝯcomitet subum generatiōis ḡtitas. z respectu hui⁹ sit i loco. nō sic de alijs mutatiōib⁹ que oēs vident supponere aliq̄ ḡtitatē i subo rōne cui⁹ illō qō mouet ē in loco. z p tāto dī nō eē in loco qō generat. ¶ Ad qntā que p̄cedit de p̄dicatione sumpta a diuersis formis. R°. q̄ nō plus ꝯcludit nisi q̄ p̄dicatuz sumptū a forma posteriori nō p̄dicat de illo p se qō accipit a forma priori. sic̄ pz in exēplis positis. hō albus. superficiatū. coloratū. sic nec ista ē per se aīal est hō. ¶ Cōtra qz nec ecōuerso ista ē p se coloratū ē superficies. ¶ R°. accipiēdo q̄ p̄cise sumūtur a forma pori z a posteriori nō p̄dicant de se mutuo z sic gen⁹ de dīa nō p̄dicatur nec ecōuerso. spēs aūt icludit ipm genus. z differētia nō. z sic p̄t genus de spē p̄dicari ¶ Ad sertā dicēdū q̄ plures formas ponere ē necessitas vitāde ꝑdictionis. q̄ est maxia necessitas. qz eni forma aie nō manēte: corp⁹ manet idē qō prius: ut p̄ostēsuz ē. per necessitatē oportet ponere formā q̄ corpus est corpus. aliā ab illa que est aīa qua est corpus animatū. aliter esset corpus z non corpus.

Quātum ad scdm.

Modus ponēdi ē iste q̄ i bruto ul' vino quocūq; esto q̄ eēt aliq̄ forma alia mixti p̄cedēs aiam: illa est vna realr. fz plures virtualiter. ꝓtinēs plures pfectiōes fz quas ꝓstituit diuersa organa q̄ sunt principia iperfecta z remota diuersarū opationū. ḡre etiā ulterius si aīa ꝓtinet talē formā mixti nō oportet ponere p̄ter vnā formam. s. aīaz sic diuersarū opationū z pfectionū virtualr cōtentiuā. ¶ Arguit aūt multipliciter p ista opi. p° ga plralitas nō ē ponēda sine necessitate. fz hic nulla est necessitas ponēdi tales formas plures cū vna pfecta forma possit qcqd ille plures quarū ē virtualr ꝓtētiua. p hoc etiā faciūt rōnes oēs p:ime opi. primi articli ¶ D. sic. maio: distinctio appet in opatiōib⁹ z alijs correspōdētibus organis inḡtū aiata sunt ḡ inḡtū mixta. ut pz de videre z audire z huiusmodi. Sz propter illā diuersitatē nō ponūtur multe spāles forme integrātes vnā aīaz sēsitiuā. g̃ nec opz pōere illā diuersitatē in forma mixti. ¶ D. ex duob⁹ entib⁹ i actu nō fit vnū ex. 7. metb. qz duo act⁹ ꝓstituūt duo in actu. fz plures forme sunt plures act⁹. qz forma ē act⁹. g̃ aīal nō eēt vnū in actu. qō est falsū. ¶ D. diuersa spē nō

ptinuanť. ſz aial eſt vnū ptinuū. ergo nō cōſtat ex ptibus ſpecifice diſtictis. maior pbať. qz que illarū formarū pficeret materiā que eēt rō ptinuādi. nō videtur poſſe dici. ℂ P̄. ex duob⁹ diſtinctis nūero nō fit vnū nūero. pz. ḡ multomin⁹ ſpē diſtictis que magis differūt. ℂ P̄. diuiſo uermē utraqz ps vinit. pz. aut ergo eſt aia vni⁹ ſpēi in utraqz pte uel alterius ſpēi. ſi p̄mū ergo in toto erāt vna ſpē. ſi ſcōz ergo vnus uermis diuiſus erit multa aialia ſm ſpēz qđ nō videť. ℂ P̄. ſicť aliqd eſt ens ita eſt vnū. ergo pfectius ens eſt pfectius vnuz. ſz aial eſt pfecti⁹ ens q̄z ignis. ḡ eſt pfectius vnum. qđ nō videť ſi aial tot formas hz. ⁊ ignis nō niſi vnā. ℂ P̄. q̄libet forma ſubalis cū materia ſua ꝓſtituit ſuppoſitū de genere ſubē. ergo aial vnū cēt plura ſuppoſita ſi tot hēret formas ſubales ſpecifice diſtinctas. ſic eni arguiť cōtra ponētes elementa ſm ſuas formas perfectas uel impfectas remanere in mixto qz tunc mixtū cēt plura ſuppoſita.

Alia eſt opinio tenens partem

affirmatiuā. p qua ſic arguiť. ps aliq̄ aialis pōt ſepari ab aiali ſine generatiōe ſed nō manet in actu poſt ſepationē per formā toti⁹. pz. ergo per formā ꝓpriā quā hēbat ꝑius. maior pz ad ſenſuz. ut ſi os extrahiť de corpore aialis. Nec pōt dici q forma nona generet. qz ita ſubito ſic pōt eſſe illa abſciſio. puta ſi ſit in inſtanti nō poſſet ab agēte naturali noua forma ītroduci ſine alteratiōe p̄cedente. ℂ Si dicas q forma diuidiť ſicī in aialib⁹ ānuloſis. ℂ Cōtra. qz os nō viuit ſepatū. ergo nō hz formā aiati. nec ptē ei⁹. ℂ Dices q hz ptem mixti q̄ nō eſt aia. ℂ Cōtra. qa diuerſe mixtiōes ſunt in diuerſis ptib⁹ que nō videnť eē ab eadē forma mixti ſz ab alia ⁊ alia ſaltē ptiali. ℂ P̄. vna fōa mixti nūero nō videť poſſe iformare materiā diſpoſitā ꝓtrijs ⁊ repugnātib⁹ mixtiōib⁹. ſz i corpe aiali ſūt tales mixtiōes. er p⁹ de aia. ⁊ pz. qz cerebrū ē frigidū. cor aūt calidū. ergo ⁊c. ℂ P̄. ſm viā Ari. libro de aialib⁹. cor aialis etiā p̄ſtpe generať q̄z alie ptes aialis. ⁊ ſic eſt aſſignare mltas mutationes cōpletas. vnā añ aliā in generatiōe aialis terminatas ad plures formas. ergo ⁊c. ℂ Si dicas q nō generať niſi vna forma mixti. ſequť q generatio aial' erit vn⁹ mot⁹ plurimū⁹. ⁊ multe mutatiōes ꝓpter ſe hñtes ad vnā formā terminate. quoz utrūq; eſt falſum. ⁊ ſcōm ſpāliter qa plurū mutationū nūero plures ſūt forme terminātes. ℂ Eſt aūt vnū dubiū a q̄ forma hz aial vnitatez. Eſt ne ſic aceru⁹? ℂ Rñdeo nō. ſz hz vnitatem a forma mixti. uel a forma aiati. que eſt ultima ⁊ ſpecifica. ſed magis videť q a forma mixti. ꝓpter vnitatē cadaueris ſeruandā corrupta aīa uel ſepata. ℂ Cōtra. Uni⁹ pfectiōis eſt vnū pfectibile p̄ſuppoſitū. ita q vnitas pfectibilis p̄ſupponiť vnitati pfectiōis. nec eſt ab ea. ſz talē vnitatē nō pōt dare in pfectibili p̄cedentē formaz mixti. qz iaz videret aceru⁹ ul' cumulus qdā. ℂ Cōfirmať qz ſequēdo illā viā nō poſſet ip⁹obari q totius vniuerſi nō ſit niſi vna forma cōis ul' quoruncūq; diſperatoz. ℂ Ad p̄mū q ptes ille materiales nō hūt tantaz vnitatē q̄ntā hūt poſtea a forma. ℂ Dico ḡ q ſufficiť vnitas ordis in illis ptib⁹. ſ. q materia cū illis formis pluribꝰ ordinet ad formā illā coēm aliqualr illimitatā ut ad actū adequatū reſpectu cui⁹ nulla earū ſeorſum accepta eēt in potētia adeq̄ta. ℂ Ad cōfirmationē dicēdū q nō eſt ſile. Opatio eniz arguit formā. ubi ergo videm⁹ ultra p̄pas opatiōes cōmunes ptib⁹ ſz p̄pas formas aliquā coēm: ſic in aiali eſt ſentire: ibi neceſſario arguiť aliqua forma cōmunis actuās oēs partes cōiter. ℂ In toto aūt vniuerſo hoc nō apparet. Que eni ſit opatio ignis p̄ter ignire aut que opatio cōis ignis ⁊ aque. ⁊ ſic de aliis nō videm⁹. Dico ḡ ad q̄onez q q in quolibet viuo p̄ter formā aiati eſt alia forma corpis ⁊ mixti. ⁊ p̄ter has que ſunt cōes toti aiali uel viuo. ſunt alie ptiales ſpecifice diſtincte. tot quot organa diſtincta.

Nec rōnes alteri⁹ cogunt.

Ad p̄muz dico q ponere iſtas plures formas eſt neceſſitas vitande ꝺdictiōis. Nā aliter ps ſepata ſine generatione ut p̄ma rō p̄cedit ſil' eēt ⁊ nō eſſet: cū eē non poſſit ſiue ꝓpria forma. ℂ Ad ſcōm cū dī de maiori diſtinctiōe appente in organis inquātū aiata ſunt ⁊c. dicēdum q nō eſt ſile hic ⁊ ibi. qz ibi nō apparet neceſſitas. ſicut hic ponēdi tales plures formas. ℂ Ad tertiū cū dī q ex duob⁹ entib⁹ in actu nō fit vnuz. dico q uerū ē q̄n ſunt i actibus ultimatis ⁊ nō carēt pfectiori actualitate. ſz nō ē ſic in ꝓpoſito. Nā oia p̄cedētia ſunt i potētia reſpectu fōe cōis ⁊ pfectioris. ℂ Ad q̄rtū. Cū dī q diuerſa ſpecie nō ptinuāť. hoc appet manifeſte falſuz. Nā manus arida ptinuať corpori viuo aialis. ⁊ ramus ſiccus ramo viuo in arbore. cū tū mortuū ⁊ viuū ſpecifice diſtinguanť. ℂ Et cū dī q aial eſt vnū ptinuū. dico q nō eſt uere ptinuum qz eius non eſt neceſſario vnus motus. qz pōt moueri manus pede quieſcēte. ſed mediū iter cōtiguū ⁊ ptinuū. ℂ Et cū q̄ris que forma eēt rō ptingēdi ſine cōtinuādi. dico q forma cōis q̄ eſt alia ab iſtis. ℂ Ad q̄ntū cū dī q ex duobus numero ⁊c. Nego p̄ntiaz. qz quāto aliqua ſunt magis vnū vnitate idētitatis tāto minus nata ſunt vniri ad ꝓſtituendū vnū per ſe. ut oñſuz fuit in q̄one de materia ſupius. ℂ Ad ſextū. qđ p̄cedit de uerme diuiſo ⁊c. dico q ptes ille diuiſe hūt aiam vnius ſpēi. ſz ſi forſan hūt organa diſtincta hūt formas diſtinctas: p̄ter coēz. que nō ſunt forme aiati. nec p ꝓnſ erit plura aialia. ℂ Ad ſeptimā dico q cōpoſitū ē uerius vnū ⁊ pfectius ſz nō ē idiuiſibilius. duplex eſt eniz vnitas. ſ. pfectiōis ⁊ indiuiſibilitatis. ℂ Et cū dicis q aial nō eēt pfectius ens q̄z ignis ſi tot hēret formas. dico q falſuz eſt. qz maior vnitas non ſemp eſt magis ſimplex. ℂ Ad ultimā que p̄cedit de ſuppoſitis. Dico q i eodē eē plura ſuppoſita ⁊ in potētia ut ſunt ptes in compoſito ⁊ ſm aliā ⁊ aliam partē materie. non eſt inconueniēs ſicut eſt in ꝓpoſito. Sz bñ argumētuz p̄cedit ꝓtra illā opi. de mixtiōe. qz cū q̄libet ps mixti ſit mixta in q̄libet pte materie mixti eēnt q̄tuor ſuppoſita ⁊ quatuor forme quarū nulla ad aliā ordiarēť ut pfectibil' per eā. Nō ſic in ꝓpoſito. ſicī pz ex p̄dictis.

Ad principales in oppoſitum

ℂ Ad p̄muz cū inferť q man⁹ mortua nō eēt man⁹ equoce cū viua. Dico q manus pōt dupliciter ꝓſiderari. ul' manus ut manus ul' man⁹ ut eſt organū officiuz ad exercēdū opus vite. ut eſt de oculo ⁊ alijs ſil'r. Si p̄mo mō ſic dico q eſt man⁹ vniuoce q̄diu manet ſub forma manus. Si ſcōo mō ſic eſt manus equoce. qz ſine aīa nō pōt exercere op⁹ vite. ſicī nec oculus videre. ⁊ ſic itelligiť illō. 4. methe. ⁊. 7. methā. ſz nihil ꝺ nos. ℂ Ad ſcōz cū dī q ille forme ul' eēnt forme idiuidui ⁊c. dicēdū q ſi deť totū illō ⁊ q̄libet nihil ꝓcludiť. Cū dī q ſi ſunt forme idiuidui q aial nō eēt vnū idiuiduū. dicoreť q aial eſt vnū idiuiduum actu. ſz plura in potentia. ſicī ptes ſunt in potentia in toto.

toto. Si dek etiã q̃ sint ptes spẽi.ſ. distincte ſm spẽm non ſequtur q̃ idẽ differat a ſe spẽ.qz aial nõ hz eẽ ſpecificũ niſi a forma ultima que eſt vna. Si dek etiaz q̃ ſint forme generis.nõ ſequik q̃ vnũ aial ſit plura aialia:qz nõ oẽs iſte forme ſunt aie.ꝛ eſto q̃ ſic.eſſet vnũ aial in actu.ꝛ plura in potẽtia.ſicut pz de aialibus annuloſis. ¶ Ad tertiũ.cũ dr ergo vnũ ens eẽt plura entia. Lõcedo ſi vnũ ꝛ plura accipiant diformiter.ſ.q̃ vnũ ens in actu ſit plra in potẽtia. Et cũ dr q̃ ql̃bet forma dat eẽ ꝛ facit ens.ergo plres plura. Dico q̃ plures forme ſic accepte in eodẽ aiali faciũt plura entia ptialia ꝛ in potẽtia. Sz vnũ cõpoſitũ in actu. Et hoc nullũ eſt incõueniẽs. ¶ Ad quartũ cũ dr.q̃ viuere viuẽtibus eſt eẽ. uerũ eſt ſz nõ q̃libet eẽ. Et cũ ſubdik.ergo q̃ nõ pdit totũ eẽ nec totũ viuere. Lõcedo ſi vniformiter dicak. ¶ Ulterius cũ dicik q̃ aial mortuũ nõ pdit totũ eẽ. Dico q̃ pdit totũ eſſe viuũ.ſed nõ totũ eẽ corpis.ꝛ ſic nihil ſequik ꝺ me. ¶ Ad ultimũ cũ dr.q̃ ptes organice aialis nõ hñt diſtictã actualitatẽ. Dico q̃ ueruz eſt actualiter ſicut pcedit pbatio.ſz bñ hñt diſtinctã potẽtialiter. ꝛ eo modo quo ſunt in toto.

ꝺ quintum ſic procedik

a ꝛ videk q̃ in quiditate forme accidẽtalis nõ ſit dare ueros gradus itrinſecos eẽntiales ſm quos ipſa poſſit ſuſcipe diſtinctionẽ itrinſecã ſm magis ꝛ minus. Mã ſm auctorem ſer p̃incipioz forma eſt in ſimplici ꝛ inuariabili eſſentia cõſiſtens. ¶ ꝺ.8° metb. forme ſunt ut nũeri.ꝛ ſicẽ nũerus ſtat in indiuiſibili.ita q̃ nihil põt ſibi addi uel diminui qn mutet ſpẽm ſic ẽ de forma.ꝛ p ꝓñs nõ hz gradus ¶ ꝺ.iſte gradus additus uel ptinet ad qditatẽ ſpecificã forme ul nõ.ſi ſic.g̃ albedo remiſſa nõ erit pfecte in ſpẽ albedis.qõ eſt falſũ. Si nõ.g̃ albedo intẽſa erit vnũ p accñs.qz cluderet gradũ qui nõ ptinet ad eẽntiã eius. ¶ Itẽ ſpẽs nõ diceret totã eẽntiã iduiduũ.cũ ille gradus nõ ptineret ad ſpẽm. ¶ ꝺ.ois dr̃ia formalis eſt ſpecifica ex 7° metb.ſz ſi forma haberet tales gradus.iter magis ꝛ min⁹ eiuſdẽ forme eẽt dr̃ia formalis.g̃ ſpecifica qõ eſt falſum. ¶ ꝺ. ſi ſic albedo intẽſior erit cõpoſitior.ꝛ p ꝓñs impfectior ꝓñs eſt euidẽter falſũ.g̃ ꝛ añcedẽs. pbatio ꝓñtie.qz i formis q̃zto cõpoſitio tãto impfectior. ¶ ꝺ.ſi ſic. ergo vna albedo erit magis albedo q̃ alia. ꝓñs eſt falſum.g̃ añcedẽs.ꝓñtia pz.qz tũc vna albedo hẽbit aliquẽ gradũ quẽ nõ hz alia.g̃ erit magis albedo.ut videk. ¶ ꝺ.gradus ꝓtingẽtes nõ ſunt eſſentiales. Sz gradus ꝑz quos forma ſuſcipit magis ꝛ minus ſunt ꝓtingentes.qõ pz.qz aliter nunq̃z forma poſſet uariari ſm magis ꝛ minus.ergo nõ ſunt eẽntiales.

Ad oppoſitũ arguitur Impoſſibile ẽ aliquã formã cõicare ſe alicui ſm magis ꝛ min⁹ niſi in ſua eẽntia hẽat gradus.aliter ſm eũdẽ gradũ pticiparek a quo cũq̃z ſubo. Sz forma accidẽtalis cõicat ſe alicui ſm magis ꝛ minus.ſ.ſubiecto.pz.g̃ in ſua eẽntia hz gradus. ¶ ꝺ.mot⁹ ad formã hz huiuſmodi gradus.g̃ ꝛ forma ad quã eſt.añcedẽs pz.qz mot⁹ eſt qdã flux⁹ ab impfecto ad pfectũ.ꝓñtia pz.qz ſunt idẽ.ſm Lomẽ.3.phy.qz motus eſt forma fluens. ℔Primo

Rñdeo in iſta qõne Sic pcedẽdo p recitatiõe ꝛ ip̃obatione q̃rũdã opinionũ ꝛcluſiões aliq̃s declarabo.ſcõdo ad qõnẽ aliter rñdebim⁹. Quantũ ad p̃mũ oñdã ſer ꝛcluſiones. ¶ ℔rima ꝛcluſio ſit iſta. Maioritas ꝛ minoritas extẽſiua ſubi uel forme uel utriuſq̃z nõ eſt cã ſuſcipiẽdi magis ꝛ min⁹. ¶ Hãc oñdo ſic.qz tũc equ⁹ alb⁹ eẽt albior margarita.qõ ẽ falſũ. ¶ ꝺ.ſi ſic: ſuba maior eẽt magis ſuba ut vir eſſet magis hõ q̃z puer.qõ nõ opz rõne illi⁹ maioritatis.eſto q̃ in ſuba ſit magis ꝛ min⁹.ſz eſt alimde. ¶ ꝺ.ſi ſic.tunc q̃ztitas ꝛ figure cõuenientes quãto eſſent maiores tãto eẽnt magis qõ eſt falſũ.qz q̃ztitas nõ ſuſcipit magis ꝛ min⁹.nec figura. ¶ Itẽ q̃dratũ auctũ per appõnez gnomonis eẽt magis q̃dratũ.cui⁹ oppoſitũ dicẽ Arist. in p̃dicamẽtis. creuit qdẽ ſz alteratũ nõ ẽ.nec p ꝓñs hz magis. ¶ Et hoc ꝛcludik corrolariũ q̃ opio q̃ ponit iſtã eſſe cãm ſuſcipiẽdi magis ꝛ minus eſt falſa. ¶ Seda cõcluſio ſit iſta.q̃ appꝛoriatio ꝛ remotio a ſuo ꝛrio nõ ẽ cã ſuſcipiẽdi magis ꝛ min⁹. ¶ Hãc oñdo ſic.qz ſi ſic g̃ ubi nullũ eſt ꝛriũ ibi non eẽt magis ꝛ min⁹.ꝓñs eſt falſuz.g̃ añcedens.ꝓñtia pz. ꝛ falſitas ꝓñtis ꝑbak. Tũ qz lumẽ in medio põt eẽ ſm magis ꝛ min⁹ ꝛ tũ in medio nullũ eſt ꝛriũ lumis. Tũ qz cãdẽ virtutẽ põt diuerſi pticipare ſm magis ꝛ minus nõ pticipãdo aliqd de vitio oppoſito.puta tẽperantiã ul aliã virtutẽ. Tũ qz in ſtatu inocẽtie ſm magis ꝛ min⁹ fuiſſet gra i diuerſis.ubi tũ nullũ fuiſſet ꝛriũ peccatũ.ꝛ pz exꝑſſe in btis. Tũ qz hic ſepank ab iuicẽ in p̃dicamẽto hit⁹.ubi ſm auc.6.p̃ncipioz nulluz eſt ꝛriũ.ꝛ tũ ſm eũdẽ habit⁹ ſuſcipit magis ꝛ minus qz armatio ẽ eques pedite. ¶ ꝺ.ad p̃ncipale accipiak albedo pmixta fiat itenſior ꝛ pfectior ꝛ tollak nigredo. Tũc ſic.aut iſta albedo intẽdik p aduẽtũ alicui⁹ poſitiui.uel tñ p remotionẽ nigredis. Si p̃mũ hẽtur ꝓpoſitũ. Si ſcõm. ¶ Lõtra.qz nulli⁹ effectus poſitiui põt eẽ cã p̃uatiua. Sz intẽdi eſt effect⁹ poſitiuus.pz. Remotio aũt nigredis eſt tñ cã p̃uatiua.g̃ illa ãmotio nõ põt eẽ cã iſtius itenſionis. ¶ Lõfirmak.qz motus denoiak a termio ad quẽ. er.5.phy. Si illa itenſio albedis eſt dealbatio.er eodẽ qnto. g̃ termin⁹ ei⁹ ẽ aliq̃ albedo.ꝛ p ꝓñs nõ ãmotio ul ſepatio nigredis. ¶ Er ꝛcludik corrolarie q̃ opio q̃ dicit talẽ eẽ cãm ipius magis ꝛ min⁹ ẽ falſa. ¶ Tertia ꝛclio ſit iſta. Acceſſus ꝛ receſſus ad ipoſitionẽ nois nõ eſt cã ſuſcipiẽdi magis ꝛ minus.hãc pbo ſic.qz ſi ſic.g̃ nihil erit albũ albedie niſi ſit albiſſimuz.ꝓñs ẽ falſum.qz tũc albũ remiſſuz nõ eẽt albũ.ꝓñtia pz.qz cui nõ ꝛuẽit ſignificatũ nois nõ ꝛuẽit ꝑm nomẽ. Si g̃ albũ iponik ad ſignificãdũ albedinẽ in ultio gradu nihil erit albũ niſi ſit albiſſimũ i ultio gradu. ¶ Er ꝛcludik corrolariũ q̃ opi.auctoris ſer p̃ncipioz.q̃ hoc dicit eſt falſa.niſi forte exponak ꝛ excuſek q̃ ipoſitio nois ponik ad puritatẽ forme. Sz hoc eſt idez qõ ꝑus.qz ſi ſic nihil erit albũ niſi ſit purum album. ¶ Quarta ꝛcluſio ſit iſta.forma accidẽtalis nõ ſuſcipit magis ꝛ minus ſm diſpoſitionez ſubiecti uel in ſubiecto.ul ſm eẽ in ſubiecto remanẽte eius eẽntia imutata. ¶ Hãc oſtẽdo ſic.qz illud eẽ uel diſpoſitio uel eſt idẽ cũ eẽntia forme uel nõ. Si idẽ hẽtur ꝓpoſitũ.qz cũ iſta diſpoſitio ſit maior ꝛ minor.ergo ꝛ eẽntia forme cui ponitur eſſe idẽ. Si non idem.q̃ro de illo. Utrũ ſm eẽntiã ſuã ſuſcipiat magis ꝛ minus.ul non. Si ſic hẽtur ꝓpoſitũ. Si nõ ergo eſt ꝓceſſus in ifinitũ. ¶ Rñdek q̃ nulla eſt diſpoſitio vna in ſubiecto que intendak ꝛ remittak.ſed diuerſa in diuerſis ꝛ ſm vnã inheret illa forma vni ſubiecto ꝛ ſm aliaz alteri.ita q̃ nec ipſa aliqua vna diſpoſitio intendik ꝛ remittik. ¶ Contra.qz ſi ſic.ergo iter magis ꝛ minus in eadẽ forma nõ erit motus.ꝓñs eſt falſum. ex 5.phy. ꝓbatio ꝓñtie.qz inter quecũq̃z eſt motus illa

hñt idem subiectuz cõe pmũ. er pmo de generatiõe
t.r.metb. sed nullũ tale erit in ꝓposito. qz vnũ sub-
iectũ fm te est dispositũ dispositione alterius spẽi a-
dispositiõe alterius subiecti. ¶ Confirmat. qz for-
ma eiusdẽ spẽi hz dispositionẽ eiusdẽ spẽi. Sed ma
gis albũ t minus albũ sunt eiusdẽ spẽi. ergo hñt dis-
positionẽ eiusdẽ spẽi. Si cõcedas q dispõ hec t illa
sunt eiusdẽ spẽi. hẽtur ꝓpositũ. qz dispõ illa que ẽ for
ma eiusdẽ spẽi suscipiet magis t minꝰ fm te. ¶ Ad
ad ꝓncipale. hito termio fm rõnez qua terminꝰ. ces
sat motꝰ. qz habitibꝰ pñtibꝰ in materia cessat motꝰ.
t generatio ex pmo de generatiõe. Sed in ꝓncipio
calefactiõis hẽtur caliditas fm rõnem qua est ter-
minus calefactiõis. ergo in ꝓncipio cessabit motus
ille. qđ est ipossibile. ꝓbatio mioris. qz oẽ qđ mouet
hz aliqd de termio a quo. t aliqd de termio ad quẽ.
ex. 6. phy. ergo in ꝓncipio calefactiõis in ipso calefa
ctibili est aliqd de eẽntia caloris. Si ergo eẽntia ca
loris nõ suscipit magis t minꝰ. in ꝓncipio erit calor
pfectissimꝰ fm quẽ modũ est terminꝰ motꝰ. ergo ꝛc.
¶ Dices q calor nõ est terminꝰ hz pfectionẽ eẽntie
sz fm pfectũ eẽ in subiecto. ¶ Cõtra. qz si motus est
ad eẽ pfectũ in subo aliq eẽ in subo aut erit idẽ cũ eẽn
tia caloris aut aliud. Si idẽ. q illud eẽ nõ erit pfectũ
nec eẽntia caloris. t sic habeꝫ ꝓpositũ. Si est aliud.
t accñs cũ illo suscipiat magis t minus. ergo aliqd
suscipit magis t minꝰ in eẽntia sua t sil̃r habeꝫ ꝓpo
sitũ. ¶ Cõfirmat. qz inter maiorẽ calorẽ t minorez
est per se motus. ex. 5. phy. Sz calor maior t minor
sunt de genere q̃litatis. ergo aliqua forma de gene-
re qualitatis est per se terminꝰ motus. t tunc illud
qđ ꝓus. ¶ Sz ꝓtra illã ꝛclusionẽ arguit per Boetiũ
sup p̃dicamẽta sup illud q vna iustitia nõ est magis
iustitia q̃z alia dicit q qualitas fm se nõ suscipit ma
gis t minus. sz subiectũ fm illã. ¶ ix°. q Arı. ibi tã
git vnũ dubiũ. dicit enim q ambigere põt aliqs utruz
in abstracto suscipiat. sed in ꝛcreto certũ est. nerũtn
cũ ambiguitate põt stare q recipiat in abstracto sic
in ꝛcreto. nec Boetiꝰ facit aliud ibi nisi q recitat di
ctũ Arı. ¶ Ex hiꝭ ꝛcludit corrolariũ q opi. ponẽs di
ctã cãm ipsius magis t minꝰ est falsa. ¶ Quinta cõ
clusio sit ista. ℜadicatio forme in materia nõ est cã
suscipiẽdi magis t minꝰ. hanc oñdo sic. qz ista radi-
catio uel est aliqd distinctũ a forma radicata. ul̃ nõ.
Si nõ hẽtur ꝓpositũ. qz cũ illa radicatio sit magis t
minꝰ. ergo t forma. si est aliqd distinctũ ul̃ est forma
absoluta uel respectiua. si absoluta hẽtur ꝓpositũ. si
respectiua sil̃r. qz magis t minꝰ in forma respectiua
orit ex magis t minus in absoluto. ¶ Ꝺ. si sic. ergo
ubi forma ẽ magis radicata ibi subiectũ erit magis
tale. ꝓñs est falsũ. sic appet mãifeste. qz fm medicos
febris ethica est magis radicata q̃z tertiana. t tñ qz
tertiana est itensior. iõ tertianꝰ est magis febricitãs.
sil̃r uerecũdus est aliqñ rubicũdior. t tñ rubor est in
eo minꝰ radicatꝰ q̃z in aliquo qui nõ tñ est rubeꝰ. pu
ta sanguineꝰ. ¶ Sexta ꝛclusio est ista. Subiectũ for
me nõ est cã formalis suscipiẽdi magis t minꝰ. hoc
apparet qz subuz dr̃ tale ꝓpter formaz inherẽtem. t
nõ ecõuerso. ergo dicet magis tale ꝓpter maiorita
tẽ forme t nõ ecõuerso.

Quantũ ad scõm.

¶ Primo ad euidẽtiã t declaratio
nẽ tituli aliqua p̃mittenꝫ. ¶ Scõo ex dictis ꝛclusio
qõnis ꝛcludetur. ¶ Tertio q̃dã dubia absoluentur.
¶ De pmo qz ponit in qõne. utrum in qditate forme
ꝛc. Notandũ q qditas est duplex. q̃dã specifica.
quedam idiuidua. ¶ Ad cuius euidentiã est notan
duz. q in albedine est tria ꝓsiderare. s. naturam spe-
cificã. scõo gradũ indiuidualẽ. sz tñ eẽntialez qui est
q̃ztitas eẽntie idiuidui. tertio dr̃az idiuidualẽ. q̃ albe
do idiuidua ẽ hec. De hac duplici qditate qõ posset i-
telligi. Sz tñ nõ q̃rit de qditate pr̃io mõ sz scõo mõ
ut patebit inferius. ¶ Ponit scõo sit dare gradus.
t qz gradus arguit q̃ztitatẽ. Est notãdũ q quãtitas ẽ
tripler. s. molis uel dimensionis. q̃ztitas pfectionis
que respicit esse rei. t q̃ztitas virtualis que respicit
agere. t forte scõa incidit cuz tertia. qz agere sequit
esse. ¶ Hoc viso de gradibꝰ forme de quibus q̃rit vi
denduz est pmo. An isti gradus sint. Scõo qd sint.
Tertio q̃les sint. ¶ Si q̃rit an sint. pbat q sic. Naz
ipossibile est eandẽ formã sil̃ a diuersis sz aliã t aliã
rõnem pticipari nisi illa forma cõpatiat secũ plura
litatẽ illarũ rõnum. Sz aliqua forma specifica puta
albedo pticipat a diuersis fm aliã t aliã rõnem. pz.
ergo ꝛc. illas rõnes dico esse gradus. ¶ Cõtra. Dẽ
vniuocũ pticipat fm eandẽ rõnem. ergo nõ fm ali-
am t aliã. ¶ Rñdeo. uerũ est fm eandẽ specificaz t
cõem. nõ fm eandẽ indiuiduã t spãlem. ¶ Ꝺ. scõo
sic. Impossibile est aliquã formã sil̃ pluribus cõica-
ri nisi in se sit aliqualiter illimitata. Exẽpluz de eẽn
tia diuina que vna erñs. cõicat tribus pñis. Sed
ẽ illimitatũ hz rõnez quãti gradualis. ergo ois for-
ma que sil̃ plribus cõicat hz gradus. ¶ Ꝺ. Dis for
ma q̃ i realr distinctis realr didit ẽ i se realr diuisibil̃. sz
Aliq̃ forma specifica: puta albedo: realr didit i plr̃i
bus idiuiduis albedis. q̃ ipa est in se realr diuisibil̃.
¶ Partes illas in q̃s diuidit uoco gradus. ¶ Si q̃ri
tur. isti gradus qđ sint. assigno talẽ rõnem. Gradus
forme de q̃ nũc ẽ fmo. ẽ portio pfectiõal̃ forme spe-
cifice ex eius qditatiuũ cõceptũ sz ipsã formã specifi
cã infra suũ ꝛceptũ eẽntialr includẽs. iclusa realr infra
ꝛceptũ idiuidui uagi uage t si signati signate. ¶ Si
q̃rit isti gradus q̃les sint. dicẽdũ q gradus qdã sunt
eẽntiales. t qdã formales. qdã pfectionũ vnitiue ꝓtẽta
rũ. ¶ Doc ultio mõ itelligo gradus de quibus nũc q̃rit.
¶ Ex hiꝭ ꝛcludit corrolarie. pmo q diuersitas horũ gra
duũ nõ diuersificat spẽz. pz. qz sunt portiões eiusdez
forme specifice. ¶ Scõo qz forma specifica ẽ idiuisibil̃
q̃ztũ ad gradũ specificũ. diuisibil̃ vo q̃ztũ ad gradũ pfe
ctionalẽ. ¶ Tertio q pl̃a litas horũ graduũ nõ ẽ infra
cõceptũ specificũ forme positiue. sz solũ permissiue.
¶ Quarto q ididuũ qđ cõponit ex forma specifica t
ꝓprietate ididuali ꝓtinet vnitiue illos gradus. ¶ Do
nit 3° magis t minꝰ ꝛc. t qz magis t minꝰ iportãt q̃-
dã cõparationẽ. ¶ Pr̃io p̃mittã de cõparatiõe q̃dam
distinctionẽ. Scõo oñdã quõ se hz magis t minus ad
maiꝰ t minꝰ. ¶ Propter pmũ sciẽdũ q cõparatio q̃
dã ẽ abusiua. ut cũ dr̃ lux ẽ clarior tenebra. quedã est
excessiua. ut cũ dr̃ infinitũ ẽ maiꝰ finito. q̃dã ẽ equoca.
ut cũ dr̃ q uor ẽ acutior sapore. q̃dã ẽ anologia. ut cũ
dr̃ q substantia est pfectior: ul̃ pfectius ens q̃z accñs.
Ista autem anologia nõ aufert totaliter vniuocatio-
nem methaphysicã. quedã est vniuoca. ut cũ dicit
vnũ eẽ albius altero. t hec est ꝓpria cõparatio sz for
mã vnius spẽi. de qua habeꝫ. 7. phy. Ulñ ex hoc pz.
q magis t minus accipiunt ꝓprie in forma eiusdez
spẽi. ¶ Propter scõm dico q magis t minus t ma
ius t minus ꝛueniũt t differũt. ꝛueniũt quidẽ dupli-
citer. Pr̃imo qa utrũq; est cõparatio quedã. Scõo
q: utrobiq; est cõparatio disquipantie. que oritur ex
disquipantia t diffoꝛmitate terminoꝝ. ¶ Sz diffe
rũt mltipliciter. Pr̃imo qz maius t minus iportãt
comparationẽ

comparationē vnius ad vnuz ꝑcise in se. Sed magis ⁊ minus iportāt cōparationē vnius ad alterum nō ꝑcise. ſz in cōparatione alicuius tertij qō ꝓticipāt puta alicuius forme. ¶ Secūdo q: magis ⁊ minus sunt aduerbia. iō distinguūtur sicut modi. ſz maius ⁊ minus sunt noia. iō accipiūtur. nō modaliter ſz nominaliter. ⁊ significant formas non modos forme. ¶ Tertio qa magis ⁊ min⁹ nō dicūtur de forma ꝓticipata ſz de ipsis ꝓticipātibus. Sz magis ⁊ minus ecōtrario patet. ¶ Quarto q: magis ⁊ minus sumūtur penes intēsionē forme. Sed maius ⁊ minus penes extēsionē subiecti. ¶ Quinto q: maius ⁊ min⁹ nō semp facit ꝓticipās dici ꝑz magis ⁊ minus. Verbi gr̄a de ăstitate q: nō dr̄ magis ăstū aliqd quāuis maiorē habeat ăstitatē. ¶ Sexto q: magis semp ꝑ supponit in forma maius ſz nō ecōuerso. ut patet de quantitate. Sic ergo explanatus est titulus qōnis.

De secundo ex predictis patet

q ad questionē respondendū est affirmative. q scilicet forma accidentalis de qua queritur habet tales gradus. Dico etiam q ꝑcisa ratio suscipiēdi magis ⁊ minus est latitudo graduum in forma specifica. siue qō idē est illimitatio forme que ꝓticipat. Probatio huius. Tū ex improbatione oiuz opionū ꝓceden tiū. Nec videt etiā vna via restare nisi ista. Tū q: i possibile est formā ꝓticipare ſm magis ⁊ minus nisi in se sit aliqualiter illimitata. q: oppositū ꝑdicati i fert oppositū subiecti. da eni q nō sit illimitata quō ꝓticipabit ſm aliū ⁊ aliū gradū: Tū q: per simplicium sup ꝑdicamēta capl'o de qualitate. vbi recitatis multis opionib⁹ de cā suscipiēdi magis ⁊ minus. ⁊ improbatis p:fert ⁊ recōmēdat opi. archite dicēs sic. Mirabiliter Archites breui sermone causam eius qō ē magis ⁊ minus insinuat dicēs. qualitas enim q: ifinitatez quādā ꝓticipat. iō ſm rōnē quādā eius est q suscipiat magis ⁊ minus. ⁊ non ex participantibus. hec ille.

De tertio circa predicta occurrūt tria dubia.

¶ Primū est ăstū ad hoc graduz augmētationē. ¶ Secūz ăstū ad eoꝝ vnionē. ¶ Tertiū ăstū ad eoꝝ ꝓfectionē. ¶ Quātū ad ꝑmū dubiū dico tria. ꝑmū dictū ē q i motu itēsiuo vel remissiuo accidētalis forme nō corrūpit gradus forme p:eexīs. ¶ Ad cuius euidētiā notādū q Bodofredus ponit q cū aliqd fit de albo albius vel de albo min⁹ albuz tota forma ꝑexistēs corrūpit. ⁊ nouū idiuiduū forme generat. qō ꝓbat dupliciter. Tū q: termini motus sunt icōpossibiles. ex. 5. phy. Sz gradus forme ꝑexistēs ⁊ sequēs sunt termini mot⁹ itēsiui ⁊ remissiui. ergo nō ꝑnt sil'ēē. Tū q: si gradus ꝑexīs remāeret forma mutaret a gradu i gradū. ⁊ per cōns forma eēt ſbiectū trāsmutatiōis. qō ē falsū. ¶ Sed ꝫ istā opi. arguit ꝓbādo dictū ꝑmū. Et arguo ꝑmo sic. In motu augmēti vel decremēti ăstitatis ꝓp:ie dicte nō corrūpit ꝑs ꝑexistens. ꝯ nec hic corrūpit gradus forme ꝑexistēs. cōntia ꝑz a sili. ⁊ ipe etiā ꝓcedit utrūqz. ꝓbatio añcedētis. Tū q: alr quot sūt momēta i motu illo tot eēnt ididua ăstitatis. qō videt absurdū. q: iaz nō eēt vnus mot⁹ cū sint istātia ifinita ut videt. Tū q: in rarefactiōe spēruz i eucharistia ⁊ cōstrictiōe quā necessario sequit ăstitas maior vl' mior: ăstitas ꝑcedens corrūperet. quod ē ipossibile. q: iā nō remaneret sanguis mutatis ⁊ corruptis spēbus. ¶ Dr̄ q: remanet siml' ăstitas. ⁊ hoc sufficit. ¶ Cōtra. quia illa ăstitas nō differt a ꝑma ꝑz hoc nisi solo numero: sic etiā ăstitas aque ut ăstitas nō differt nisi solo numero. si siml' ăstitas sufficit ꝯ sub ăstitate aque si sequatur remanet sanguis qō ē falsuz. ⁊ nō tenēdū ꝑz fidē. ¶ Scōo q: si usta rarefactio vl' ꝯstrictio fiat ab agente naturali tūc ageret sine materia vl' subo. qō videtur falsū. ¶ Ꝺ. ad ꝑncipale sic. oīs forma accidētal' ꝙ corrūpit vl' corrūpit ꝓpter subi corruptionē vl' p:opter actionē cōtr̄ij. ſz cū ex minus albo fit magis albū neutro dictoꝝ modoꝝ pōt corrūpi minus album. ꝯ manet. mior ꝑz de subo. q: illō manet. nec corrūpit etiā a cōtr̄io nec formali nec virtuali. q: albificans non cōtr̄iat albo nec formal'r nec virtualiter. ¶ Ꝺ. calidū agēs i frigidū remittit ipm. ꝑz. vl' ꝯ frigidū remissuz est idē cū intēso p̄cedēte. ⁊ habet ꝓposituz. q: manet vel aliō ⁊ tūc āro a quo generat. nō a calido. ꝑz. nec a frigido p̄cedēte. q: illō nō est p te. nec a frigido sequēte. q: illud ē posterius ⁊ effectus. ꝯ nō ꝑz vñ sit. quod ē absurdū dicere. ¶ Ꝺ. supposito q uoluntas per actū ꝓp:iū possit remittere actū itellectus. sicut etiā pōt totalr tollere iperādo itellectui ne cōsideret oīno. vel non ita intēse. tūc sic illa uolitio remissiua necessario ꝑsupponit aliquē actū itellect⁹: nō sequētez q est nouus per te. q: ille posterior ē. ꝯ p̄cedentē. ⁊ per cōns p̄cedēs nō corrūpit. ¶ Ꝺ. si sic. ꝯ agēs naturale iperfecti⁹ produceret effectū ꝑfectiorez. cōns est manifeste falsuz. ꝯ añcedēs. cōntia ostēdit. q: i actib⁹ augmētatiuis ipius habitus dē q quart⁹ sit iperfectior ăstitate ꝑmus vl' scōus: iste act⁹ produceret i ăstito gradu qō nō faceret ꝑmus vl' secūdus ꝛz sint ꝑfectiores. Neq rationes eius cogunt.

Ad primam

de ipossibilitate terminoꝝ ⁊c. Notandū ē ad hui⁹ euidentiā q duplex ē motus. ſ. acqsitiuus ⁊ pditiuus. Exēplūz ꝑmi. cū ex nō albo fit albū. Exēplū scōi. cū ex albo fit nō albū ⁊ istoꝝ motuū termini mō isto se hābt sicut ē dictū i quadā qstiōe p̄cedēti. q: i motu acqsitiuo terminus a quo ꝯ ꝑuatiuus. ⁊ terminus ad quē positiu⁹ ſz i motu depditiuo ē ecōuerso. ¶ Itē notādū q termini motus pōt capi dupl'r. uel p se vl' per accidēs. per se qdez termini sunt ꝑuatio ⁊ habitus. ⁊ hi sunt ꝑmi. Per accidēs aūt termini sunt ambo positiui. ⁊ hi sunt termini cōcomitātes. Exēplū ꝑmi. cū dr̄ fieri albū ex nō albo vl' ecōuerso. Exēplū scōi. cū dr̄ fieri albū ex nigro vl' ecōuerso. ¶ Ex qb⁹ ꝯcludit corrolarie. p° q motus acceptus ſz termios ꝑmos ē vn⁹ simplex motus hūsmōi duos termios siue sit acqsitiuus siue depditiuus. Exēplū cū ex albo fit non albū. hic eniz tm̄ sunt duo termini ꝑ habitus ⁊ ꝑuatio. Secūdo q motus acceptus ſm terminos cōcomitātes nō est simpl'r vnus motus. imo duo motus. ⁊ q̄tuor termini: duo positiui. ⁊ duo ꝑuatiui. Exēplū. Cuz ex nigro fit albū. ibi ē vnus motus a nigro ad nō nigrū. ⁊ alius a nō albo ad albū. Tūc ad formā rōnis. cū dr̄ in maiori q termini motus sunt icōpossibiles. si intelligit de terminis ꝑmis sic estuera ista maior. sed mior ē falsa. ꝑz. si de cōcomitātibus sic est falsa maior. ⁊ mior uera. sicut ꝑz ex p̄cedētibus. ¶ Ad scōm negat cōntia. nō enī forma trāsmutat ſz subm ſz formā trāsmutat a gradu in gradū. ¶ Notādū q dictā cōclusionē vnus alius probat sic. Si minus album corrumpitur quando fit magis albuz. vl' corrumpit in tempore vel in istāti. Si in tpe habet ꝓpositum. q: aliquādo siml'erūt min⁹ albū ⁊ magis albū. Si i istāti. vl' in istāti mediato vl' immediato. Si mediato erit tps mediū. ⁊ sic idez qō ꝑus. Si immediato. ergo

instãtia habebũt se ꝓsequẽter. qđ ẽ ꝓtra Arĩ. 6° phy. ¶ Ꝺ. scđo sic ponank duo calida approximata agẽt inse mutuo ꝓpter materiã. Quero quid resultat ex ista actiõe. pz q calor. Si ḡ calor p̃cedẽs corrũpitur sequit q aliquid aget ad sui corruptionẽ. qđ ẽ falsuz. Illius quidẽ ꝑ eadẽ ꝓclusiõe arguit sic. Si i hoc augmẽto gradus p̃cedens corrũpit. ḡ motus quo fit ex minus albo magis albũ nõ cẽt vnus motus ꝓtinuꝰ. ꝓñs ẽ falsuz. ḡ ꝫ antecedẽs. ꝓñtia ꝓbatur. qz cũ cõtinuũ sit cuius ptes copulãtur ad terminuz cõem. uel ista ꝓtinuatio eẽt ex pte forme uel subi. Nõ ex parte forme: qz ꝑm te gradus forme ponũtur discreti ꝫ distincti actu i ꝓprijs formalitatibus existẽtes. qđ est ꝺ rõnẽ ptiũ ꝓtinui. Nec ex pte subiecti. qz cuz terminus cõis ad quez ptes ꝓtinui copulank sit aliqd indiuisibile illud in corpe hẽt eẽ pũctꝰ correspõdẽs ipis ptibꝰ siue gradibꝰ forme: ut ꝓtinuatiuũ earũ. Sz ẽ ipossibile. qz cũ ptes forme ꝑm quã ẽ motꝰ sint diuisibiles necessario ꝑsupponũt subiectũ q̃ztũ ꝫ diuisibile. nõ pũctũ. ḡ iste motꝰ eẽt totꝰ discretꝰ ꝫ discõtinuꝰ Sz iste rõnes nõ cogũt. ¶ Ad ꝓmã põt dici q corrũpit nõ in tpe nec in instãti aliquo mediato uel imediato sz in eodẽ. sicut de generatione ꝫ corruptione ꝺ 8° phy. qz in eodẽ instãti in quo desinit eẽ corruptũ incipit eẽ generatũ. ꝑz in quersione eucharistie qz i eodẽ instãti quo desinit eẽ subꝫ panis incipit eẽ corpꝰ rp̃i. ¶ Cõtra. ḡ simul erũt in eodẽ instãti. Rº. falsum ẽ nõ sunt simul sz simul vnũ desinit ꝫ aliud incipit. ¶ Ad scđm peccat. Tũ in supposito. qz posito casu nõ ageret in se mutuo qz activa ꝫ passiua naturalia opz esse ꝺ ria ex ꝓmo de generatione. Tũ qz esto q dicerek q aliqd agit ad sui corruptionẽ nõ ꝑ se sz ꝑ accidẽs. sicꝺ agẽs naturale agẽdo repatik. ex 3° phy. ita dicere tur hic. ¶ Ad tertiũ negat ꝓñtia. Ad ꝓbationẽ dico q ꝓtinuatio posset eẽ ex pte utriusq. ¶ Ad ꝓbationẽ de forma. dico q esto q aduenięte scđo gradu corrũpat ꝓmus nõ sequit qn sit in potẽtia ꝫ ad terminũ cõem copulenk. imo est necessariũ hoc ponere i quolibet successiuo ut sit. Exẽplz de tpe cuiꝰ ps ꝑterita nõ ẽ aduenięte futura. nec opz ex hoc q gradus sint distincti actu sed sunt fluẽtes ꝫ in potẽtia vnus post alium successiue. ¶ Ad probationẽ de subiecto posset dici q totũ subiectũ respõderet pro termino illo cõtinuatiuo ꝫ haberet rõnez ꝺ indiuisibilis non simplr sz in compatiõe ad ptes motus. ut 4° phy. c°. de tpe dicit: sic nũc ad tẽpus sic subiuz motꝰ ad motũ. Ut sic motus ꝫ tẽpus sibi correspõdẽt sic subiuz motꝰ ꝫ nũc ꝫ mutatũ eẽ. ¶ Scđz dictũ ẽ circa ꝑdicta q augmẽtũ forme accidẽtal nõ fit ꝑ exẽctionẽ graduũ ul ptiuz virtualiũ ꝺ potẽtia ad actũ nullo penitus addito. ¶ Ad cuius euidẽtiã notãdũ q est opi. Henri. 5° qđ libet. q. xviij. q augmẽtũ forme fit mõ ꝑdicto. Imaginat enim q in ꝓmo gradu forme sunt virtualr oẽs gradus ꝑfectionales eius q per actionẽ agẽtis extrinseci reducunt ꝺ potẽtia ad actũ. ita q forma q̃ fuit sub gradu iperfectiori facit quẽdã saltum ꝫ trãsit ad gradũ ꝑfectiorẽ. ad modũ quo aliqs se mutat de loco ad locũ idez manẽs. Sicut si q̃ztitas vniꝰ palmi augerek ꝫ fieret duoꝝ palmoꝝ sine additiõe cuiuslibet extrinseci. Similr dic in ꝓposito. Dicit aũt q̃stria dicta. ¶ Primũ ẽ q possibilitas huiꝰ augmẽti nõ ẽ ex pte subi sz forme habẽtis plẽs formaꝫ in sua eẽntia i vtute que in gradu remisso manẽs ẽ in potẽtia ut deducak ad actũ ꝫ fiat itẽsior ꝫ ꝑfectior. ¶ Secundũ q̃st q huiusmodi augmẽtuz nõ fit ꝑ appositionez alicuiꝰ noue ptis. ¶ Tertiũ est. q augmẽtuz forme fit per extractionẽ ptiũ virtualiũ i eẽntia forme. quarũ quelibet educta ponit augmẽtũ nõ solũ i subã forme sz etiã i vtute. ¶ Pro hac opi. arguik dupl r. ꝑ sic. Ubicũq ẽ mutatio ibi ẽ exẽctio de potentia ad actũ. sz cũ de minꝰ albo fit magis album ẽ mutatio. ḡ ẽ. ¶ Scđo sic. q̃litas itẽdik ḡ mutak. ḡ ꝑ exẽctionẽ de potẽtia ad actũ. ꝓma ꝓñtia pz ꝫ scđa ut ꝑ. ¶ Sz ꝺ istã opi. arguik ꝓbãdo dictũ scđz sic. Accipio duas ꝓpositiões. Una ẽ q nihil põt bis ꝓduci nõ iterum niẽte corruptiõe. Scđa est q ois motus uel mutatio realis hz terminũ realẽ. Tũc sic. cũ ex minꝰ albo fit magis albũ est mutatio realis. ḡ hz terminũ realẽ ex scđa ꝓpositiõe. ul albedinẽ remissaz uel aliquã aliã nõ remissam q̃ ẽ terminus a quo. qz bis eẽt ꝓducta ꝺ ꝓmã ꝓpõnẽ. ḡ aliquã aliã. ꝫ habek intẽtũ. s. q aliqđ nouũ addik. ¶ Ꝺ. ois motꝰ realis nouus terminak ad terminũ realẽ nouũ. sz motꝰ itẽsissimus ꝫ remississimus ẽ realis nouus. ḡ ꝫc. ¶ Ꝺ. forme ꝺrie i eẽ itẽso sũt icõpossibiles ꝫ nõ i eẽ remisso. hoc nõ ẽ ex ꝑbo: pz. ḡ ẽ ex formis. qđ eẽt ipossibile nisi i forma itẽsa esset aliqd realitatis noue qđ nõ eẽt i remisso. ¶ Contra Henricũ sic ex ꝓmo ꝫ tertio dicto ꝓcludik oppositũ scđi. Mã si ista augmẽtatio ẽ nõ ex subo sed ex forma ex ꝓmo dicto. etiã fit ꝑ exẽctionẽ ptiũ vtualiuz ut ꝺ i 3°. aut ꝑ istã exẽctionẽ habek aliqua entitas noua. aut nõ. Si nõ. ḡ ista exẽctio nõ ẽ aliqua actio ꝑ quam forma augmẽtek. ꝫ motus realis nouus nõ habebit terminũ realẽ nouũ. Si sic. ḡ cũ ista nõsit p̃cedẽs sequik q aliqua erit ps noua. qđ ẽ ꝺ scđz dictũ. ¶ Ꝺ. nihil eiusdẽ rõnis ẽ i potẽtia ad seipsuz: qz actꝰ ꝫ potẽtia sunt alterius rõnis. sz forma p̃cedẽs ꝫ sequens sũt eiusdẽ rõnis. ergo vna nõ ẽ i potẽtia ad aliã. Nec vna uenit de potẽtia alterius. nec rõnes eius cogũt ¶ Ad ꝓmũ dicẽdũ q ista exẽctio referẽda ẽ ad subm qđ mutak. illud eni trãsit de potẽtia ad actũ. nõ forma. ¶ Ad scđz ꝑdẽ. qz sz forma iẽdak nõ tũ mutak ꝓprie. Sz subiectũ mutak sz formã. ¶ Tertiũ dictũ ẽ q augmẽtũ forme fit ꝑ additionem noui gradus sine corruptione gradus p̃cedẽtis. Hoc appet. Tũ qa huiꝰ augmẽti ẽ motꝰ realis ꝫ nouus. ideo habet necessario terminũ realẽ nouũ. tum qz ꝑm Arĩ. ꝓmo de generatione. augmentũ fit per additionẽ alicuiꝰ extrinseci nõ corrupto aucto sed manente.

Quãtum ad scđm dubium vi

dek q isti gradus nõ possũt vniri ad ꝓstõnẽ tertij. tũ qz ex duobꝰ nõ fit vnũ ꝑ se nisi alterũ eoꝝ sit i potẽtia ꝫ alterũ i actu. sz isti gradus cũ sint eiusdẽ rõnis non põt sic se hẽre. Tũ qz ex distinctis spẽ nõ fit vnũ spẽ. sz isti gradus distinguũtur spẽ. ḡ ꝫc. ꝓbatio minoris: qa libet ẽ p̃dicabilis de pluribꝰ differentibꝰ numero. puta gradus decimus abstractꝰ ab hoc ꝫ ab illo ẽ p̃dicabilis de oibꝰ ptibꝰ hũtibꝰ istũ gradum. Silr de alijs. ¶ Rº. vnũ multipliciter ꝺ. qꝺã ẽ vnũ vnitate eẽntialis idẽtitatis ꝫ simplicitatis. Exẽplũ essentia diua ꝫ relatio. Aliud ẽ vnũ vnitate cõpossibilitatis. puta cõpositũ ex materia ꝫ forma. Aliud ẽ vnuz vnitate ꝓtinuitatis. puta aliqꝺ ꝓtinuũ. Aliud ẽ vnũ vnitate etherogenitatis. puta corpus humanũ. Aliud ẽ vnũ vnitate hõgenitatis ut aqua ꝫ huiusmodi. Ad ꝓpositũ ex duobꝰ gradibꝰ vniꝰ forme fit vnũ hoc ultimo mõ. alijs ꝑtermissis. Mã isti gradus sũt vniꝰ nature. Ex qbus patet mõsio ad argumẽta. ¶ Ad primũ ꝺ vno mõ. q illa forma ẽ i potẽtia ad alios gradus. Alio mõ ꝺ q vnꝰ gradus ẽ in potẽtia ad aliuz ꝺ quare siue sic siue sic ex eis poterit fieri vnuz per se.

¶ Cõtra utrũqz. qz nihil eiusdẽ rõnis ẽ i potẽtia ad aliud eiusdẽ rõnis. qz potẽtia ⁊ actus sunt distincte rõnis. sed tã forma ẽ eiusdẽ rõnis, cuz oib⁹ gradibus suis q̃z vnus gradus cũ alio. g̃ ⁊c. ¶ Alr dr̃ q eẽ i potẽtia pot eẽ duplr. uel in potẽtia subiectiua. uel i potẽtia ꝓiũctiua. Hũc ad ꝓpositũ vnus gradus nõ est i potẽtia subiua ad aliũ. sz i potẽtia ꝓiũctiua ad aliũ. ⁊ ista sufficit ut possit facere vnum. ¶ Cõtra qz isto mõ uterqz gradus ẽ in potẽtia ⁊ uterqz i actu. qz nõ ẽ rõ quare vn⁹ sit magis i potẽtia ꝓiũctiua ad aliũ q̃z ecõuerso. quare uel uterqz erit i actu ul uterqz i potẽtia. ¶ Alr g̃ dicẽdũ q argumẽtũ pcedit de vnitate cõpositiõis. qz ibi opz eẽ cõponẽtia alterius ratiõis: ⁊ vnuz eẽ i actu. aliõ esse in potẽtia. nõ sic in ꝓposito. ¶ Ad scõm dicẽdũ q distinctio specifica ẽ dupler. q̃dã simplr. q̃daz fm qd. Exẽplũ primi. hõ ⁊ equus. Exẽplũ scõi masculinũ ⁊ femininũ. q̃ distiguunt spẽ i rõne seruus. nõ nature. sic etiã aliqs hõ. ⁊ qõlibet in diuiduũ uagũ. ẽ q̃dã spẽs fm qd. ¶ Ad formã. si maior sit uera hoc est loquẽdo de specie simplr. sed tũc minor est falsa. sicut patet.

Quantum ad tertium dubiuz

dr̃ q isti gradus nõ sunt eiusdẽ pfectiõis sz semper posterior ẽ actualior ⁊ pfectior priore. ¶ Cõtra. qz si sic semp eẽt augmẽtũ formei duplo. imo in plus. qz si forma .x. graduũ augereẽt iste .xj. addit⁹ ualeret tã tũ quantũ .x. ⁊ plus. ⁊ sic forma eqpolleret forme .xx. graduũ ⁊ plus q̃ztũ .xj. superaret .x. qõ ẽ falsũ ad sensũ. ¶ Dicẽdũ g̃ q sunt eiusdẽ pfectiõis proportionaliz accepti. qõ dico ꝓ tãto qz qlibet gradus ẽ diuisibilis i alios cũ sit qõdaz q̃ztũ. ¶ Sz hr̃ dicto occurrit aliud dubiũ. videẽ q ex duobus gradib⁹ equalis pfectionis nõ fiat forma itensior. sicut nec ex duob⁹ tepidis fit itensius calidũ. ¶ Rñ. p⁹ ostendã per exẽpla q ex duob⁹ talib⁹ fit itẽsius. Primũ exẽpluz ẽ q ex duob⁹ ignibus fit ignis itẽsior fm q duo lumina ꝓiũcta faciũt lumẽ itẽsius. tertiũ qz duo grauia faciũt grauẽ. pz. ¶ P. q̃ztũ ad pfectionẽ essentialẽ. ex duobus idiuiduis eiusdẽ spẽi fit aliqd pfectius. cũ quodlibet dicat aliqd pfectiõis seorsuz acceptũ. ¶ Sco ad argumẽtũ de tepido. dicẽdũ q rõ huius ẽ qz q̃libet tepiditas hz subiuz distictũ. sz si tepiditas vnius subi adderet alteri: fieret itẽsior. sicut etiã appet de duobus albis. qz si albedo vnius albi adderet alteri fieret album itẽsius. nõ aũt si manẽt subiecta distincta. ¶ Cõtra. quare g̃ caliditas i duobus ignib⁹. ⁊ lumẽ in dobus luminibus. ⁊ grauitas i duobus grauibus itẽdit nõ obstãte distinctione ⁊ diuersitate subi. ℟. quere. Sic ad questionem.

Ad primum pricipale.

Et p⁹ ad auc. 6. princi. dico q logt de forma accepta fm eẽ specificũ ⁊ ut sic abstrahit ab oi gradu. ¶ Ad aliud de s° metha. p idẽ q logtur de qditate inq̃ztũ exprimit p diffinitiõez. hec ẽ qditas specifica. vñ subdit parũ post Arist. Et quẽ admodũ nec numerus hz magis ⁊ minus. nec q̃ fm spẽm suba. sz sigdẽ q̃ cũ materia. ita q ly sigdez uel ẽ due dictiones ut sit sensus si forma specifica hz magis hoc qdẽ ẽ cũ materia uel ẽ vna. ⁊ tũc est sensus. sigdẽ cũ materia. i. in iferioribus sidiuiduis q̃ respectu eius sunt materialia. nulla g̃ maioritas ẽ i qditate ut qditas ẽ. qz ut sic abstrahit ab oi ꝓditiõe idiuidualis. ¶ Ad rõnẽ pmã dico q iste gradus non ptinet ad qditatẽ specificã ut dictũ ẽ. Et cũ dicit g̃ forma itẽsa ẽ vnuz p accidẽs. Nõ segtur. qz iste gradus ⁊ si nõ sit

de essentia spẽi ẽ tñ de essentia idiuidui. ut p̃dictum fuit. ¶ Ulterius cũ iferẽ g̃ spẽs non dicit totã essentiã indiuidui. Nõ segtur qz natura specifica ⁊ si i suo cõceptu abstrahat a quolibet gradu: tñ ẽ idẽ cũ quolibet realr ⁊ idẽtice. ⁊ icludit realr i quolibet gradu ¶ Ad scõz dicẽdũ q dr̃ia iter magis ⁊ min⁹ eiusdez forme nõ dr̃ ppie formal dr̃ia. eo modo quo logtur Ari. 8° metha. sz potius est dr̃ia formarũ. ⁊ tũc non segtur g̃ specifica. Exemplũ. Sor. ⁊ plo dr̃iaz habẽt formarũ. qz p aliã formã ẽ hic ⁊ ille. ⁊ tñ nõ segtur g̃ distiguunt specifice. ¶ Ad tertiũ cũ iferẽ g̃ albedo i tẽsior eẽt cõpositior. dico q non est cõpositior ppie. Et cũ addit q forma simplicior est pfectior. dico q uerũ ẽ de simplicitate opposita uere cõpositiõi ⁊ ppie qualis nõ ẽ i ꝓposito. ¶ Ad quartũ cũ iferẽ g̃ vna albedo eẽt magis albedo q̃z alia. Nego ꝓñtiã. Ad ꝓbationẽ bñ segtur q erit maior. sz non magis. qz magis dr̃ de pticipãtib⁹ non de pticipata forma. ¶ Ad ultimũ dicẽdũ q ꝓtigẽs ẽ dupler. uel realr ul ꝓceptibilr oẽs g̃ gradus forme specifice sunt ei ꝓtingẽtes. nõ realr. sz ꝓceptibiliter. p q̃zto sunt ex conceptũ eius qditatiuũ. sz hoc nõ obstãte sunt de essentia forme idiuidualis. nec accidũt ei essentialiter. Nec cõceptibiliter. imo claudunt infra cõceptũ ei⁹ nõ oẽs sed reddendo singula singulis.

Circa articulum tertium

principalẽ huius tractatus ubi est q̃rẽduz de priuatiõe q̃ i actiõe naturali necessario requirit vnã tñ querã regsitionẽ. Utruz priuatio que ẽ tertiũ principiũ i natura sit idẽ realiter qõ potẽtia materie. videẽ q sic. qz si nõ. g̃ erũt quatuor pncipia nature. ꝓñs est falsum ⁊ ꝫ Ari. p° phy. g̃ antecedẽs. probatio cõsequentie. qz priuatio uel ponitur principium per accidens qz inest materie que est principium per se. uel qz est ad generationem naturalẽ necessario requisita. utrũqz cõuenit potentie materie. pz. g̃ erit nature pncipiũ. g̃ q̃rtũ fi a priuatione distigua tur. ¶ P. quoꝝ sepatio ẽ ipossibilis ꝓdictorie illa sũt idẽ realiter. sz potẽtia ⁊ priuatio sũt huiusmodi respectu materie ut videẽ. g̃ ⁊c. ¶ P. q̃ solũ distinguũtur ꝓceptibiliter sũt idẽ realiter. sz priuatio ⁊ potẽtia materie sũt huiusmodi. g̃ ⁊c. mior pz ex pmo phy. ubi dr̃ q materia ⁊ priuatio sũt idẽ subiecto dr̃ia rõne. ⁊ idez videẽ dicẽdũ de potẽtia materie. ¶ P. ois distinctio realis ẽ relatio realis. sz priuatio cũ sit nihil nõ põt fũdare relationẽ realẽ. g̃ nec distinctionẽ realẽ. ¶ Cõfirmaẽ. qz ois distinctio realis arguit duo extrema re alia: sz priuatio nihil ẽ reale. g̃ ⁊c. ¶ P. q̃ aliqua sic se hñt q vno posito uel destructo ⁊ aliud similiter: illa videnẽ eẽ idẽ realiter. sed priuatio ⁊ potẽtia materie sũt huiusmodi. ut videtur i aduẽtu ⁊ recessu forme a materia. g̃ ⁊c. ¶ P. iter nõ entia nõ ẽ dr̃ia realis. sz priuatio ⁊ potẽtia materie sũt huiusmõi. g̃ ⁊c. mior q̃z tũ ad priuationẽ pz. de potẽtia ⁊c. pbaẽ. qz aliter faceret cõpositionẽ cũ materia. qd ẽ ꝫ materie simplicitatẽ. ¶ Ad oppositũ. qz si sic g̃ tñ duo erunt pncipia nature. ꝓñs ẽ falsũ ⁊ ꝫ Ari. p° phy. g̃ añcedens. pbaẽ ꝓñtia. qz quecũqz eidẽ sunt idẽ realiter ⁊ inter se sunt idẽ realiter. sz materia ẽ idẽ potẽtie sue. si g̃ priuatio ẽ idẽ potẽtie. g̃ materia ⁊ priuatio sũt idẽ realr. ⁊ p ꝓñs nõ ponũt innumerũ pncipioꝝ sed erit tñ vnũ pncipiũ. ⁊ forma aliud. ⁊ sic erunt duo tñ.

Rñdeo i ista qõne.

Prio inqr̃o de idẽtitate potẽtie ad materiã. deide de idẽtitate priuatiõis ad potẽtiã materie

qđ est ꝑncipale q̃sitū. ¶ Quātū ad primū recitabo vnā op̃. Scđo subiūgā ei⁹ ipugnationē. Tertio dicā aliter ad qōnez. ¶ De p° est vna opi. Egidij super ꝑmū phy. q̃ ut reducat ad modū ponit tria. ¶ Primū dictū ē qꝫ in generatiōe subē ē distiguere actū ⁊ potē tiā. Mā sicut forma essentialr ē act⁹. sic materia est essentialr potētia. potētia aūt pōt sumi duplr. s. pro respectu uel ꝑ fundamēto qđ ē ipsa suba materie. Iste etiā respect⁹ pōt sumi duplr. ul'ut ē ꝓpriꝰ act⁹ actui i. forme ad quā ē. uel ut ē abiciēs formā. ¶ Hoc p̃misso dic ad q̃stionē qꝫ potētia accepta ꝑ fundamento est idē realr cū materia. sicut pz de se. Si vo accipiat ꝑ respectu sic differt realr a materia. pro quo ut ait faciūt due rōnes Lonī. ¶ Prima q⁹ aduenīte forma cedit potētia ad formā s̄z materia manet ⁊ non cedit. ꝫ potētia nō ē idē cū materia. Scđa ē. q⁹ potētia ē i p̃dicamēto relatiōis. Materia aūt ē in p̃dicamēto subē. ꝫ nō sūt idē. ¶ Scđz dictū ē. qꝫ nō obstāte ista vnitate potētie ad materiā. nihilomin⁹ forma immediate vnit materie. qđ sic declarat. q⁹ materia ⁊ forma l̄z dicat aliā essentiā dicūt tm̄ idē esse. Jō vnio materie ad formā quātū ad mediationē ⁊ immediationē accipiēda ē ꝑm eē. ⁊ q⁹ idē ē eē relationis ⁊ fundamēti. nō obstāte potētia accepta ꝑ respectu nihilomin⁹ forma vnit materie immediate. q⁹ ille respect⁹ potētialr nō ē aliud a materia. ⁊ ꝑ ꝑns nō ponit inumerū. nec tollit immediationē. Supponitur de idētitate relatiōis ad fundamētū pbat ex hoc q⁹ alr cōpositio⁹ eēt alb⁹ simulqꝫ alb⁹ solū. qđ videt falsum. cū hō de nō simili possit fieri simil'. nulla mutatione facta i eo. sicut habet octauo ⁊ 5° phy. ubi ex hoc pbat qꝫ i ad aliqd nō ē mot⁹. ¶ Tertiū dictū ē. qꝫ iste respect⁹ potētialr i materia ē realr nō tm̄ ꝑm eē s̄z ꝑm dici. ¶ Ad cui⁹ euidētiā notat qꝫ cū p̃dicamēta coīcēt sibi modos essendi. Exēplū de qualitate ⁊ forma subali. Mā forma subalr dr q̃litas 5° metha. tm̄ nō solū i p̃dicamēto relatiōis s̄z etiā equolibz alio ē reperire ꝑm eē ⁊ s̄z dici. Et dr aliqd eē in aliquo p̃dicamēto ꝑm eē qđ ꝑ se ⁊ ꝑm naturā suā ꝓpriā est i illo p̃dicamēto. s̄z ꝑm dici qđ ꝑm naturā suā ꝓpriā est in vno p̃dicamēto. rōne tm̄ alicui⁹ modi sibi coīcati dr eē in alio. Exēplū de sciētia q̃ realr refert ad scibile: tm̄ q⁹ ꝑm illud qđ est. est in p̃dicamēto qualitatis. iō ē relatiuū ꝑm dici. ¶ Ad ꝓpositū cū materia s̄z illud qđ ē sit in p̃dicamēto subē iō refert s̄z dici ad formā ꝓpter quēdā modū quē hz relatiui. hec ille.

De secundo principali

Arguit primo ꝺ dictū primū Egidij. nā videt dubiū. Tū q⁹ materia nō ē essentialr potētia accepta ꝑ respectu. Tū q⁹ potētia accepta ꝑ respectu aptitudinali nō distiguit realr a materia ut iferi⁹ oñdet. Dic aūt videt generalr log de respectu utroqꝫ. ¶ Cōtra scām dictū arguit. Tū q⁹ ꝺdicit p°. Mā in p° dicto ponit qꝫ potētia accepta ꝑ respectu distiguit realr a materia. ꝑ quo adducit Lonī. In scđo aūt dicto ponit qꝫ nullus respect⁹ distiguit realr a fundamēto. Tū ꝺ illud qđ dicit qꝫ materia ⁊ forma sunt idē ꝑm eē. nō s̄z essentiā arguit. q⁹ uel illud eē cōe materie ⁊ forme ē eē essentie uel esse existētie. ⁊ hoc uel materie uel forme. uel ipsi⁹ cōpositi. Mō primū pz. q⁹ eē essentie ⁊ essentia idē sunt. si ꝫ essentia ē aliud segt qꝫ eē essentie ē aliud. Nec scđz ꝑ idē. q⁹ eē existētie nō differt ab essentia ut nūc suppono. Jē materia pōt separari a forma non solū ab hac. pz. Sz etiā a quacūq⁹ ut supius i quadā q̃stione ostēsum ē. Nec tertiū. q⁹ eē cōpositi siue sit eē essentie siue existētie realr distiguit a materia ⁊ forma. sicut ⁊ ipsum cōpositū ut oñdet i sequēti qōne. ¶ Preterea ꝺ suppositū de idētitate relatiōis ad fūdamētum arguit multiplr. ꝑ⁰ sic. nihil est idē realr alicui sitū arguit multiplr. ꝑ° sic. nihil est idē realr alicui sine quo pōt eē realr absqꝫ ꝺdictiōe. s̄z multe relationes sunt sine qb⁹ fundamēta ꝓnt eē sine ꝺdictiōe. ꝫ tales relatiōes nō sunt idē realr fundamētis. maior ꝓbat. tū q⁹ alr segtur qꝫ idē simiul sit ⁊ nō sit. qđ ē op positū ꝑmi ꝓncipij. Tū q⁹ aliter nō videt ꝓbari posse distictio realis iter entia s̄z erūt idē for. ⁊ plato ⁊ albū ⁊ ē. Mā si dicas qꝫ distiguunt. vnde ꝓbabis nisi q⁹ sunt separabilia ad inicē. ⁊ vnū pōt eē alio nō manēte. Tuz q⁹ alr ꝓit doctria. 7° thopi. ubi docet Aristo. qꝫ ꝓblema de eodez ⁊ diuerso faciliter destruit ꝑ ꝺdictionē inuētā. s̄z difficilr cōstruit nō aūt faciliter destrueret illa maiori ꝓpositiōe negata. Tū q⁹ sic ꝑ bat alietas materie. ⁊ forme. ꝑ° phy. ⁊ loci a locato. 4° phy. Mā sicut trāsmutatio diuersarū formarū circa eandē materiā oñdit materiā eē aliā a forma. sic trāsmutatio co⁹porū circa eundem locū ostendit locum esse aliud a locato. q⁹ vno manēte aliud nō manet. minor patet in omnibus relationibus. quarum fūdamēta pōt eē sine termis. sic̄ i oīb⁹ relationib⁹ equipantie. puta sil'e equale. ⁊ huiusmodi. ⁊ qbusdā disquipantie sic̄ sūt dūs ⁊ ꝑuus ⁊ ē. ¶ Ꝺ. ꝓtinēs aliqd ꝑ idē titatē si sit pfecti⁹ ⁊ ꝓtētū est pfecti⁹. sicut alia pfectio⁹ ꝓtinet itellectū pfectiorē. s̄z pfecti⁹ fūdamētū nō ꝓtinet semp relationē pfectiorē. q⁹ nō oē albi⁹ ē sili⁹ pz ꝫ fundamētū nō ꝓtinet talē relationē ut eādē sibi realiter. ¶ Ꝺ. si sic. quāto fundamēta eēnt magis dūia ⁊ relationes eēnt magis differētes. ꝓns est falsuz. ꝫ añcedēs. ꝓntia est eudēs. s̄z falsitas ꝓntis pz. q⁹ qualitas ⁊ q̃ntitas magis differūt qꝫ pr̄ ⁊ filius. uel qꝫ color a seipso. ⁊ tm̄ sīlitudo ⁊ eq̃litas q̃ fūdant sup q̃lita tē ⁊ q̃ntitatez min⁹ differūt cū sint relationes eiusdē spēi. s. equiparātie qꝫ p̃nitas ⁊ filiatio⁹ q̃ sūt relationes ꝺequipantie. Relatio etiā silitudis ⁊ relatio potētie actiue que sup calorē fundant plus differūt qꝫ simile ⁊ equale. pz. multe aūt alie rōnes fiūt ꝑ hoc. s̄z cā breuitatis ista sufficiāt ꝑ nūti. ¶ Hec rōnes alterius opi. cogūt cū dicis qꝫ tūc albū simile eēt cōpositius. dico qꝫ uerū est. q⁹ hz in se actū ⁊ potētiā. s. fundamētū ⁊ relationē. Cū dicis qꝫ nō. q⁹ in ad aliquid nō est mot⁹. ⁊ qꝫ aliqs de nouo fit simil'ne sui mutatiōe. Dico qꝫ ꝑ ē falsū. Vñ notādū qꝫ mutari ē alr se habere nūc qꝫ pri⁹. hoc aūt pōt eē dupliciter. uel ad se uel ad alterū. primo mō mutari est in formis absolutis. 2° mō i relatiuis. ¶ Ad pbm 5° phy. dico qꝫ ipe ponit qꝫ nō ē possibile aliquē aliter se hēre ad alterū nisi alter se hēat ad se. ⁊ hec est rō ei⁹ ibiō dicit qꝫ in ad aliqd nō est mot⁹. solū ergo ibi itēdit oñdere in qb⁹ p̃dicamētis est mot⁹ p° mō ⁊ in qb⁹ nō. ¶ Cōfirmat. q⁹ ibidē vult qꝫ in suba nō est mot⁹. ⁊ tm̄ nullo dubitāte in suba est mutatio. ergo er itētiōe ei⁹ ibi nō habet nisi qꝫ in ad aliqd nō est mot⁹ cū quo stat qꝫ est ibi mutatio. ¶ Cōtra tertium dictuz de illa declaratiōe ꝑm eē ⁊ ꝑm dici arguitur. q⁹ uel ly ꝑm esse ⁊ s̄z dici referunt ad relm̄ qđ refert ul'ad relationē qua refert. Si primū ergo nullū relatiuū est s̄z esse. q⁹ nullū absolutū ꝑm se ⁊ ꝑm illud qđ est. est in p̃dicamēto relatiōis. pz. Si scđz ꝫ sciētia refert ꝑm esse. qđ est ꝓtra te. ꝓntia pz. q⁹ relatio qua sciētia refert ē per se in genere relatiōis ex quinto metha. q⁹ est de tertio mō. Mō est ergo distiguēdū iter realr ⁊ ꝑm eē. Nec iter rōnē ⁊ ꝑm dici. Sz est eadē distictio. q⁹ relatiuoꝝ q̃dā sunt ꝑm rē ⁊ ꝑm eē. ⁊ q̃dā ꝑm rōnē ⁊ ꝑm

dici. si ergo materia refert realr p te. g refert ꝑz ꝛc.

De tertio principali primo

premittam triplicē distinctionē. scdo declarabo q̄druplicez ꝓclusionē. ¶ Quātū ad primū sit ista ꝑma distictio. q potētia est duplex. q̄dā actiua q̄daz passiua. Actiua dr que est ꝓncipiū trāsmutādi aliud iquātū aliud. Sz potētia passiua est ꝓncipiū passiuuz ab alio in quātū aliud. sic habet 5° metha. c° de ptāte. ¶ Secūda distictio sit ista. q potētia est nomē relatiuū. sic hoc nomē simile. t est nomē cōcretū hui⁹ abstracti. qđ est potētialitas. Ab hac autez potētialitate si est actiua denominat etiā ꝓncipiū quo t dicit potētia actiua. Si aūt ista potētialitas sit passiua denominat ab ea ꝓncipiū quo t dr potētia passiua. denominat etiā ꝑncipiū qđ. t dr potēs passiue puta subiectū passibile. ¶ Tertia distictio sit ista. q cū potētia sit nomē relatiuū dicē aliqd ꝑter relationē. ꝛz Augustinū 7° de tri. ¶ Ideo potētia materie de qua q̄rit ꝑt accipi ul' ꝓ fundamēto uel ꝓ respectu potentiali. Si ꝓ respectu potētiali adhuc duplr. ul' ꝓ respectu aptitudiali qui dicit formā ad quā est. uel ꝓ actuali qui ꝓsupponit actū forme ad quaz est.

Quātum

ad scdz tertij ꝓncipalis. sit ista ꝑma ꝓclio. ¶ Potētia materie accepta p fundamēto nō distinguit a materia aliquo modo ex natura rei. ¶ Hāc oīdo. Idē realr a seipso nō distinguit aliquo mō ex natura rei. Sed materia ut materia t ut fundamētū tal' respect⁹ est idē realr. sic ꝓz ex ꝑcedētibus. ergo ꝛc. ¶ Scda ꝓclusio sit ista. ¶ Potētia materie accepta ꝓ respectu aptitudiali nō distinguit realiter a materia. hoc appet. tū q materia alr nō vniret immediate forme subali cum vniat mediāte tali respectu. tū q ille respect⁹ hēret ee accidētis materie. t sic materia subiceret accidēti ante oēz formaz subalē. cū tal' respect⁹ itelligat ꝑcedere formā ex natura rei. ꝓis aūt est ꝓtra pbm ꝑ° phy. q materia cū forma sunt causa oium accidētiuz que sunt in ea. ita q forma substantialis ꝑcedit oē accidēs. sicut causa causatum. tuz q esset ꝓcessus in infinitū. q si materia differt ab illa aptitudine eet apta ad illā. ergo aliqua aptitudine ꝓriori. q qcquid est aptuz aliqua aptitudie est aptū. t tūc q̄rit de illa utrū sit idē cum materia. t sic in infinitū. ¶ Sz ꝓtra illā ꝓclionē videtur ee due rōnes Coñ. ꝑus dicte. t addit tertia sic. q̄cūqz sic se hnt q vno in plurificato alia plurificant illa vident distingui realiter. ꝛz sic se hnt materia t potētia aptitudinalis. q materia vna manens hz plures aptitudies. ergo ꝛc. ¶ R° ad saluādū ꝑdicta sufficit q distinguant formalr ut dicit sequēs ꝓclio. Ūn rndeo ad rōnes Coñ. ¶ Ad ꝑmū cū dr q potētia cedit in aduētu forme t nō materia. ergo ꝛc. dico q ipa materia aliquo mō cedit nō quo ad sui realitatē ꝛz quo ad modū se hndi qui nihil est rei. ꝛz forte est aliqs respect⁹ rōnis. exꝑpluz de risibili qđ est passio hois idē realiter cū subiecto adueniēte actu ridendi cedit. ꝛz nō realiter. q passiō numqz deserit subiectū ꝛz quo ad quēdā modū se hndi. Similiter dicendū est in ꝓposito q materia t potētia eius aptitudialis cedūt nō realiter. sed quantū ad illū modū se hndi. ¶ Ad scdm dicendū q potētia aptitudinalis nō est ꝓprie de genere relationis nisi solum denomiatiue in similitudine quadā. ita q dicatur relatio ꝛm dici t forsan nihil est q termin⁹ eius nihil est. est tn realiter in eodē genere cuz materia cui est idē realiter. ¶ Ad tertiū qđ additur dico q maior est falsa. Nā patet instātia in deo t in aia. t in oi ꝑfectione vniti-

ue ꝓtinente. q ecētia diuina t ecētia aīe nō sunt plurificata attributa in deo plurificantia potētie in aia seruata utrobiqz reali idētitate. ¶ Scdz quo ad mētem Lomen. ar° q rōnes Lomen. ꝓcludūt de respectu potētie actuali. sicut ꝓz t hoc ipe intēdit. ¶ Tertia ꝓclusio sit ista. potētia materie accepta ꝓ respectu aptitudinali distinguit a materia aliquo mō ex natura rei. ſ. formaliter. hāc ostēdo sic. Tuz q illud qđ est nō idē alteri in ꝑmo modo dicēdi per se distinguit formalr ab eo. hoc enīz uoco distingui formalr Sz potētia materie sic accepta est hmōi respectu materie. sicut ꝓz. q nullus respect⁹ est idē absoluto in ꝑmo mō. ergo ꝛc. Tū q per pbum 4° metha. qui opinionē de vitate apparentiū ducit ad hoc inconueniēs q oia ēent formaliter ad aliqd. dās intelligere q nullus respect⁹ est formaliter idē alicui absoluto. ergo nec hic. ¶ Quarta ꝓclusio sit ista. potentia materie accepta ꝓ respectu actuali distinguit realr a materia. hāc ostēdo sic. quicquid ab alio pōt realiter separari ab eo realiter distinguit. ꝛz potētia materie sic accepta pōt a materia realiter separari. ergo ꝛc. maior est cuidēs. ꝛz minor ꝓbatur. quia ois respectus est realiter separabilis. cui⁹ terminus est realiter separabilis. forma aūt que est termin⁹ talis respect⁹ realiter est sepabilis a materia. ꝓz. ergo t ipe talis respectus. tn̄ de primo principali.

Quātuz ad secunduz ꝓncipale

¶ Primo ꝑmittā aliqua utilia. Scdo ꝓcludā aliq̄ necessaria. ¶ De ꝑmo sit ꝑmū dictū. q ꝑuatio formaliter nihil ponit. ¶ Probatio huius. q negatio formaliter nihil ponit. ꝛz ꝑuatio est formaliter negatio. ergo ꝑuatio formaliter nihil ponit. maior ꝓz. q negatio est nō ens. ex. 4. metha. minor ꝓbat. q ꝑuatio est negatio in subo. ex. 4. metha. t ibidē uocat negatio i genere. vn̄ nihil addit sup negationē nisi ꝓnotationē t ꝑsuppositionē subiecti apti. Ista aūt est cōnotatio extra eius ꝛceptū formalē. sicut t subm ꝓnotatū. ¶ D. oē positiuū ꝓducibile pōt ee termin⁹ ꝓductionis positiue. ꝛz ꝑuatio nō est nec pōt ee terminus alicuius ꝓductionis positiue. ergo nō est aliquid positiuuz. maior ꝓz. q cū ꝓductio t mutatio denomiet a termio. ꝓductio positiua dr que est ad terminū positiuū t nō ad ꝑuatiuū. minor ꝓz. Tū discurrendo p oēs ꝓductiones uel mutationes positiuas. Nā generatio uel alteratio positiua que est a nō ee tali ad ee tale t sic de alijs nō terminat ad ꝑuationē sed ad formā. Tum ex differentia motus deperditiui t acquisitiui quantū ad terminos. q motus acquisitiu⁹ terminat ad aliqđ positiuū. t depditiuus ad ꝑuationē priuatio ergo est terminus ꝓductionis seu mutationis priuatiue. puta corruptiōis t alterationis a tali ad nō tale. t sic de alijs. ¶ Secūdū dictū est q priuatio in materia nō est vna tn̄ realiter. ¶ Probatio huius. Nam priuatiōes cū multiplicant habitibus Nā quot modis dicit vnū oppositorū tot t reliquū. er ꝑmo thopicox. ꝛz hītus sine forme que eristūt successiue in materia sunt plures raliter. ergo t priuationes eis opposite. ¶ Cōfirmatur. q vnius oppositionis sunt duo extrema. ex. x. metha. ergo cuz forma opponit priuationi: cuilibet forme correspondet sua priuatio opposita. ¶ Tertiū dictū est q priuatio materie est realiter separabil' a materia. probatio hui⁹. termini motus sunt incōpossibiles ex gto phy. t hoc uerū est de terminis primis ꝛz forma t priuatio sunt termini primi generatiōis. ergo manēte forma in materia priuatio illius forme separat a

materia. ¶ Quartuz dictū est q̄ supposito p̄uatio nem eē p̄incipiū per accidēs. ex primo phy. dico q̄ p̄uatio nō est p̄incipiū per accidens ex hoc solo q̄ accidit materie que est p̄incipiū per se ut quidaz di cūt. ꝓbatio hui⁹. q̄ si sic. ergo infinita erūt p̄incipia na ture. ꝓbatio ꝓñtie. q̄ infinite sunt p̄uatiōes in ma teria. ¶ Dices q̄ ois p̄uatio est vna specie. sicut ꝫ forma ſm q̄ forma. ꝫ ideo sicut nō obstāte plurali tate formarū forma ponit vnū p̄incipiū nature. sic erit de p̄uatione. ¶ Contra. q̄ saltē nō euadis quin p̄uatio forme aque eēt p̄ncipiū in generatiōe ignis ex terra ꝫ nō tm̄ p̄uatio ignis. qō est absurduz Vñ ex hoc arguitur sic. Vnius generabilis numero sunt tria solum p̄incipia numero. Sed ignis est vnum generabile numero. ergo ꝛc̄. Sed si p̄uatio ponatur p̄incipium ex hoc solo q̄ acidit materie cū multe p̄uationes accidāt materie que subicit generationi hui⁹ ignis. ergo in generatiōe hui⁹ ignis eēnt oēs ille p̄uationes p̄ncipia. ꝫ sic multo plura q̄z tria. ¶ Preterea segtur eadē rōne q̄ forma opposita es set p̄incipiū q̄ est in materia. sic etiā q̄cūq̄z alia accidētia materie eēnt p̄incipia. ¶ Dices q̄ forma opposita nō manet aduenięte alia. ideo nō est p̄incipiū. ¶ Cōtra. Nec p̄uatio manet. q̄ ꝛc̄. ¶ Quintū dictū est q̄ p̄uatio est p̄incipiū nature per accidens ex hoc q̄ ad generationē naturalez necessario p̄exigit. nō ut aliqd ineristēs. q̄ nō est ieristēs. ideo nō est p̄incipiū per se. q̄ tm̄ est necessario regsita est p̄ncipiū aliquo mō. s. per accidēs. Primū. s. q̄ p̄uatio nō sit ieristēs. pz ex p° phy. Secōm. s. q̄ sit necessario regsita. pz ex hoc q̄ aliter generatio nō eēt naturalis. naturalitas enim generatiōis est ex iclinatiōe seu in tēdētia naturali sbi ad ipsaz formā q̄ō sine p̄uatiōe eē nō pōt. ¶ Sextū dictuz est q̄ p̄uatio pōt accipi tripl̄ sic pōt hēri 5° metha. capitulo de p̄uatiōe. s. largissime. large. ꝫ p̄oprie. primo mō cuz aliqd nō habet simpl̄r. ut si lapis dicat p̄uat⁹ visu. ꝫ hoc mō nō distinguit a negatiōe. sz est negatio ꝫ p̄uatio extra gen⁹. ¶ Secōo cū aliqd caret aliquo ad qō est aptū non ꝫ naturā spēi sz ſm naturā sui generis. hoc mō talpa dī p̄uata visu. ꝫ etiā ꝫ istū modū oē ens creatū est p̄uatū aliquo. ꝫ cōpositū ex p̄uatiuo ꝫ positiuo. p̄o quāto deficit sibi aliqs gradus entitatis qui est possibilis enti ꝫ ens est. ¶ Tertio mō cuz aliqd caret aliquo ad qō est aptū ſm naturā p̄oprie spēi: sic̄ hō cec⁹ dī p̄uat⁹ visu. Ad ꝓpositū p̄uatio est p̄incipiū tertiū in natura cū accipit 3° modo q̄ materia ſm naturā ꝓpriā est apta nata ad quācūq̄z formā quā non habet uel qua caret.

De secundo p̄incipali secundi.

sit ista p̄ima cōclusio. p̄uatio que est tertiū p̄incipiū in natura distinguit realr a potētia materie accepta p̄o subſtrato. ¶ Hāc ostēdo sic. Illa quorum vnū ab altero sepat realiter sunt realiter distincta. sz materia que est potētia accepta p̄o subſtrato ꝫ p̄uatio sunt huiusmōdi q̄ vnū ab alio realit̄ separat sic̄ pz ex tertio dicto. ergo ꝛc̄. ¶ Ꝑ. Si nō ergo p̄ncipia nature eēnt tm̄ duo. ꝓñs est falsuz. sic̄ pz ex p̄mo phy. ergo ꝫ añcedēs. ꝓñtia pz q̄: tūc p̄uatio nō ponit in numerū cū materia. ¶ Secōa cōclusio sit ista. p̄uatio que est tertiū p̄incipiū in natura distinguit realr a potētia materie accepta p̄o respectu aptitudinali. Hāc ostēdo sic. Illud qō realr distiguit ab altero eorūdē ꝫ ab altero. sz p̄uatio realr distinguit a materia que materia est idē realr qō potētia que est respectus aptitudinalis. ergo p̄uatio realr sepat a respectu aptitudinali. maior pz. q̄ qcqd est realr idez alteri eorūdē ꝫ alteri. ergo ꝫ ecōuerso qcqd distiguit distiguit. prima pars minoris pz ex prima cōclusione p̄cedēte secūa ps. ex secūa cōclusiōe p̄mi articli. ¶ Ꝑ. p̄uatio realr sepat a respectu aptitudinali potētie. ergo realr distiguit. añcedēs pz. q̄ in aduētu forme nouiter generate manet iste respect⁹ aptitudinal' sic̄ p̄i⁹. p̄uatio autez nō manet respectu illius forme. ¶ Tertia cōclusio sit ista. p̄uatio que est tertiū p̄incipiū in natura distinguit realr a materia potētia accepta p̄o respectu actuali. Hāc ostēdo sic. quecūq̄z sic se hāt q̄ vno manēte aliud non manet illa realr distinguit. sz p̄uatio materie ꝫ ei⁹ potētia accepta p̄o respectu actuali sunt huiusmōi. ergo ꝛc̄. minor pz q̄ manēte forma in materia ille respect⁹ actualis ꝫ p̄uatio nō manet. corrupta forma est ecōuerso. sic̄ pz. ¶ Cōfirmat. ꝫ est idē. Illud ad cui⁹ generationē aliud corrūpit ꝫ ecōuerso illa realr sunt distincta: sz sic se hāt p̄uatio ꝫ respect⁹ actual' potētie in materia. ergo ꝛc̄. minor pz. q̄ generata forma generat respect⁹ actual' ꝫ p̄uatio corrumpit. Sz corrupta forma est ecōuerso. Ex his cōcludo correlariū q̄ p̄uatio que est tertiū p̄incipiū in natura distinguit realiter a potētia materie accepta oi mō. Sic ad qōnez.

Ad argumenta p̄incipalia.

¶ Ad p̄imum cum infertur ergo sunt quatuor p̄incipia nature. Nego consequentiaz. Ad ꝓbationem dico q̄ utrūq̄z illoz cōpetit potētie materie. nō actuali sz aptitudinali. pz de se. Ista aūt aptitudialis nō distinguit realiter a materia. ut p̄ostensuz est. ꝫ ideo nō ponit ꝑ numerū cū materia. quare nō erūt p̄incipia nisi tria. ¶ Ad secōm patet. q̄ minor est falsa. Hā potentia materie sine accipiat p̄o respectu actuali sine aptitudinali sepabilis est a p̄uatiōe. q̄ aptitudinalis semp manet. Actualis etiā manet in existente forma. p̄uatio autē nō manet semp nec cū forma. ¶ Ad tertiū nego minorē. ad ꝓbationē. dico q̄ dato q̄ materia ꝫ potētia materie ꝫ p̄uatio sint idē subiecto. distinguūtur tm̄ rōne formali ꝫ diffinitiua. ꝫ reali modo p̄exposito ꝫ per ꝓñs plus q̄z cōceptibiliter. ¶ Ad quartū cōcedo maiorē q̄ ois distinctio realis est relatio realis. ad minorē dato q̄ p̄uatio non fundet relationē realē est tm̄ realis ex altero extremo. qō est potētia que pōt fundare relationē realē. Et ꝛēpluz isto modo dicit q̄ ens ꝫ nihil distinguūtur realiter. Aliter pōt dici q̄ ista relatio est realis nō positiua. sz negatiua. ꝫ hoc mō extrema sunt realia. Reale eniz est dupler. positiuū ꝫ negatiuū. Circūscripto eni itellectu aduc nihil esset distinctū ab ente positiuo. hoc ergo mō p̄uatio est extremuz reale negatiuū ꝫ pōt fūdare relationē realē negatiuā. q̄lis videt eē relatio differētie ꝫ distinctiōis. ¶ Ad ꝓfirmationē p̄ idē q̄ p̄uatio est aliqd reale negatiuū. ¶ Ad qntū pz q̄ minor est forma. q̄ aduenięte forma cedit p̄uatio non potētia etiam actual'. In recessu forme est ecōuerso ¶ Ad sextum nego minorem de p̄uatiōe etiam sz non sit ens positiue est tamen aliquo modo ens negatiue. Cum probatur de potētia. Dico q̄ si sit sermo de potētia aptitudinali illa nō facit cōpositionē cū materia. q̄ est sibi realiter idē. Si de actuali illa utiq̄z facit cōpositionē. Sz quid er hoc mali segtur? Nihil. q̄ materia de se i sua eēntia simpler manet.

huius tractatus ubi querẽdum est de composito qđ ex predictis constituitur. quero vnam questionem. ¶ Utrũ in naturalib⁹ reb⁹ generabilib⁹ ⁊ corruptibilib⁹ ipsum cõpositũ ex materia ⁊ forma per se ⁊ primo terminet generationis actũ. ¶ Uidetur q̃ non Mã qñ aliquid ineſt duob⁹ quoꝝ vnũ est p̃ncipium aliud p̃ncipiatũ p̃mo ꝓuenit p̃ncipio q̃z principiato. ſz generari ꝓuenit forme ⁊ cõposito que se hñt ut p̃ncipiũ ⁊ p̃ncipiatũ. ergo forma que est p̃ncipiũ primo generat. ¶ Ꝺ. per se ⁊ per aliud opponunt. ſz cõpositũ cõpetit generari per aliud qz per formã. ergo nõ per se. ¶ Ꝺ. ſi cõpositũ per se generat. ergo per se ⁊ p̃mo corrũpit. ꝓñs est falsum. ergo ⁊ añcedẽs. ꝓñtia pz. qz eadẽ rõ est de per se generari ⁊ de per se corrũpi. vñ terminus a quo generatiõis est terminus ad quẽ corruptionis. falsitas ꝓñtis patet. ⁊ pbat. qz illud ꝓuenit alicui p̃mo ⁊ per se nõ ꝓuenit sibi rõne alterius. ſz corruptio ꝓuenit cõposito rõne materie. ex 7° metha. ergo nõ per se p̃mo ꝓuenit ipsi composito ¶ Ꝺ. forma est magis vnũ ⁊ simpler q̃z cõpositum ergo magis est per se terminus generationis. añcedẽs est euidẽs. ꝓñtia ꝓbat. qz vnitas generationis requirit vnitatẽ termini. ergo magis generatio magis requirit vnitatẽ ⁊ simplicitatem termini. ¶ Ad oppositũ arguit. qđ per se ⁊ p̃mo fit: per se ⁊ p̃mo terminat generationẽ. Sz cõpositũ est huiusmodi. ergo ⁊c.

In ista questione Primo terminos qõnis declarabo. ſcđo cõclusiones aliquas demõſtrabo. ¶ Quantũ ad p̃mũ sciendũ q̃ tria sunt declarãda de titulo questionis. p̃mũ qz ponit in reb⁹ naturalib⁹ generabilib⁹ ⁊ corruptibilib⁹ ipsum cõpositũ. Notandũ q̃ res naturales quedã sunt generabiles ⁊ corruptibiles. Quedã igenerabiles ⁊ icorruptibiles. Exẽplũ p̃mi elemẽta oia ⁊ ex elemẽtis generata. de quib⁹ habet ſcđo de generatione. quõ ad inuicẽ generant ⁊ corrũpunt. Exẽplũ ſecũdi. corpora celeſtia de quib⁹ p̃mo celi ⁊ mũdi q̃ sunt ingenerabilia ⁊ incorruptibilia. ¶ Sed occurrit vnũ dubiũ. Utrũ hec corpa ingenerabilia sint uere cõposita ex materia ⁊ forma. ¶ Ad hoc alꝰ dixi. iõ pro nũc ſupſedeo. qz hoc ptractare videt p̃ter intẽtionẽ cõnis. ubi de ſolũ generabilib⁹ ⁊ corruptibilib⁹ querit. ¶ Secũdũ qz ponit per se p̃mo. Notandũ q̃ p̃mo accipit equiuoce etiã ab Ari. vno mõ accipit p̃mo ut diuidit ꝓtra ptẽ. ut ſic illud dicat alicui ineẽ p̃mo qđ ſibi nõ ineſt per ptes ſz qđ ineſt ſibi ſm totũ. Hoc mõ loquit ibi Ari. 5. phy. c°. p̃mo. ubi diſtinguit moueri in per se ⁊ p̃mo ⁊ ſm ptẽ. ⁊ in p accidẽs patet ibi. Itẽ. 6. phy. eodẽ modo accipit p̃mo. ubi dicit q̃ ſi aliqd mouet primo in aliquo tpe mouet in qualibet pte illius tpis. q̃ ſi nõ. nõ mouet primo in illo tpe. ¶ Alio mõ accipit p̃mo ut dicit cauſalitatẽ p̃ciſam. Exẽplũ triangulus hz tres. p̃mo qa hz in ſe cauſam p̃ciſam ⁊ adequatã talis paſſionis. Hoc mõ loqtur Ari. de p̃mo p° poſte. c°. de vniuerſali. ubi diffinit vniuerſale qđ est per se ⁊ p̃mo ⁊ ſm q̃ ipz ⁊ de oi: patet ibi: p̃mũ p̃mo dicat q̃ztitatũ ⁊ ſit a. ſcđz p̃mo ſit qditatũ ⁊ ſit. b. differũt autez hec duo primo tripliciter. Prima differẽtia est qz ineſſe aliquid alicui ſolũ ſm partẽ repugnat. a. non autẽ repugnat. b. Exemplũ. habere tres ineſt triãgulo. ⁊ riſibile hoi per partẽ qz per ſuã formã. ſeu differẽtiã ſpecificaz. ⁊ tñ ineſt p̃mo. b. nõ primo. a. ratio huiꝰ est qz pars in exẽplo dato nõ hz rationẽ qđ ſed quo. aliter nõ ꝓueniret primo toti p̃mutate. b. Scđa differẽtia

est que ſequit ex prima qz quod ieſt alicui p̃mo. a. remouet ab eo ſi remouet ab alio quod est aliquid eiꝰ Exẽplũ. hõ non ſanat primo. a. ſi manus eius nõ ſanatur. patet ex p̃dictis. Sz q̃ ineſt alicui p̃mo. b. nõ remouet ab eo eſto q̃ remoueat ab alio. nõ ſolũ qđ nõ est aliquid eius. ſz etiã ſi ſit aliquid eiꝰ niſi forſan ſubum habeat aliquid ſubũ prius ⁊ paſſio paſſionẽ porẽ. qđ dico ꝓpter motũ grauis. qđ mouet a ſe primo. de quo alꝰ. Exẽplũ dicti. riſibile ieſt hoi primo b. tñ riſibile nõ remouet ab homie ſi remouet ab aſino qui nõ est aliqd eius. patet. uel ſi remouet a pede hois qđ est aliquid eius. Silr hẽ tres nõ remouet a triãgulo ſi remouet a circulo qui nõ est aliqd eiꝰ. nl' ſi remouet ab hoc uel ab illo angulo que est aliquid eius. Tertia dña est que ſequit ex p̃dictis. q̃ qcquid ineſt alicui primo. a. cõparat ad ipſũ ſicut paſſio homogenea ad ſubiectũ homogeneũ. qz reſpectu huiꝰ paſſionis ſic ineriſtẽtis totũ ⁊ ptes ſunt vnius rõnis Exẽplũ ſi hõ mouet primo. a. motꝰ est quedã paſſio homogenea. ⁊ hõ ſimiliter ut ſic. qz vniformiter totus hõ ⁊ ptes hois mouent. ſz qđ ineſt alicui p̃mo. b. nõ ſic oportet eẽ. imo ⁊ paſſio ⁊ ſubiectũ vident ethe rogenia. Exẽplũ hẽ tres nõ vniformiter ineſt triangulo ⁊ ptibꝰ. imo nullo mõ ineſt ptibꝰ per ſe nec p̃mo ſz oino per accidẽs. ¶ Ex his corrolarie ꝓcludo p intẽtione Ari. 7. phy. c°. p̃mo. cũ pbat q̃ nullũ corpus mouet a ſe p̃mo. loquit ſimlr de hac duplici p̃mitate. qđ ſic patet. Maz ſi mouet a ſe p̃mo. a. ergo motꝰ ieſt vniformiter toti ⁊ ptibꝰ. ⁊ per ꝓñs totũ qeſcet ad quietẽ partis. ſz ſi mouet a ſe p̃mo. b. non quieſceret ad quietẽ partis. qz qđ ieſt. b. p̃mo nõ remouetur ab eo dato q̃ remoueat ab eo qđ est aliqd eiꝰ ergo ſi aliqd mouetur a ſe p̃mo. a. ⁊ p̃mo. b. quieſceret ⁊ non quieſceret moueret ⁊ nõ moueretur. de quo alꝰ. ¶ Tertium declarandũ in titulo qz ponit. utrũ termiet actũ generationis. Notãdũ q̃ termiare aliquid p̃z eẽ dupliciter. ſiẽ ⁊ agere. qz uel in rõne quo: uel in rõne quod. Exẽpluz. de agere. hõ intelligit ut quod. itellectꝰ ut quo. albũ diſgregat ut quod Albedo ut quo. Exẽplũ de terminare. filius termiat depẽdentiã patris ut quod. filiatio ut quo. Ad ꝓpoſituz. terminus generatiõis põt itelligi uel de termino quo. uel de termio quod. ⁊ dicit terminus quod ipz cõpositũ. termins quo illud quo fomaliter eẽ cõpositũ est. ſiue ſubaliter. ſiue accidẽtaliter. iſte termiꝰ est forma que dr terminus formalis ⁊ quo.

Quãtum ad ſecundum. Oſtendã octo conclusiones. prima ꝓclusio ſit iſta. forma nõ terminat generationis actũ per se primo primitate. a. ¶ Hanc oſtẽdo ſic. Cuicũq̃z cõpetit aliqd per se p̃mo. a. illud est diuiſibile per ſe in ptes q̃ztitatiuas eiuſdẽ rõnis. Sz forma nõ est huiusmodi. ergo ⁊c. maior patet ex p̃cedẽti articulo. Tñ qz illud primo dr q̃ztitatiuum. Tñ qz ſubiectũ ⁊ paſſio que ſic ſunt p̃mo ſũt homogenea. minor pz qz forma est indiſibilis de ſe. ſz forte fit diuiſibilis per accidẽs. ¶ Cõfirmat quia omne terminãs ſic generationẽ hz rõnẽ qđ. forma aũt non hz rõnẽ qđ. ut p̃dictũ est. ergo ⁊c. ¶ Confirmat etiã. qz oẽ qđ ſic terminat hz rõnẽ totius. forma aũt habz rõnẽ partis nõ totius. ergo ⁊c. ¶ Secunda concluſio ſit iſta. forma nõ terminat generationis actũ per ſe p̃mo p̃mitate. b. ¶ Hãc oſtẽdo ſic. Cuicũq̃z cõpetit aliquid per ſe primo. b. illud est aliquid cõpoſitũ ex partibus alterius rõnis. ſz forma nõ est aliquod cõpoſitũ nec hñs partẽ alterius rõnis. ergo ⁊c. maior

patet ex tertia differentia. minor est euidens. q; forma est pars nō cōpositū. Cōfirmaf ut supra. q; oē tale hz rationē qō. forma aūt hz rationez quo. ergo ꝛc. ¶ Ex p̄dictis cōcludo corrolarie q forma nullo mō terminat generatiōis actū per se p̄mo. pbatio. quia omne qō per se generaf ut terminās generationis actū generaf ex materia que est pars sui. sed forma non habet materiā partē sui ergo ꝛc. maior patet q; omne qō per se generaf est possibile esse ꝛ nō eē potentia itrinseca. ergo oē tale habet principiū itrinsecū quo pōt esse ꝛ nō esse. illud principiū est materia ex 7° metha. pbatio minoris. q; si forme eēt materia esset pcessus in infinitū in formis ꝛ materijs sic patet. ¶ Sed ꝓtra corrolarium obicif. Nam tria sunt principia mutationis. s. materia que subicitur forma ꝛ priuatio sic termini. Sed p̄uatio est terminus a quo in mutatione acquisitiua. ergo forma erit terminus ad quē. ¶ P̄. mutatio nō denominaf nisi a per se termino. sz generatio naturalis denoiaf a forma. ergo forma ē per se termin⁹ generatiōis. minor p̄z p̄mo phy. q; ut ibidē dicif generatio est naturalis q; est via in naturā. nō in naturā que est materia. q; materia nō generaf ut terminus. nec cōpositus. q; cōpositū nō est natura sz habēs naturā. ut dicitur 2do phy. ergo dicif naturalis. q; est via in naturaz que est forma. ¶ Confirmaf. q; forma ꝛ finis idem sunt ut dicif 2do phy. ꝛ. 5. metha. c. de ex aliquo. Tūc sic. forma est finis nō cōpositi. p̄z. ergo generationis. ¶ P̄. qō de nouo habet eē pōt non esse illud per se generatur. sed forma imo sola forma est huiusmodi. ergo ipa per se generaf. mior patet. q; materia iaz p̄fuit. In cōposito autē nihil est nisi materia ꝛ forma. ergo forma habet generari. ¶ R° ad primū. cōcedo q forma est terminus nō per se ꝛ qō. sz per accidēs ꝛ quo. Exēplū materia ꝛ forma sunt p̄ncipia esse rei tm̄ nullū illoꝝ habet per se eē. sz pōt esse illud quo cōpositū est ꝛ existit. ipa aūt existūt per accidens. Similiter p̄uatio ꝛ forma sunt principia fieri rerū. Sed nō oportet q; alterū per se fiat uel generetur. Sz est quo cōpositū generef. sicut ꝛ materia est quo cōpositū generaf lz ipa nequaq̄z generef proprie. ergo forma nō fit ut terminus. sz est quo terminus existit formaliter ꝛ est. ¶ Ad scām dicendū q generatio dicif naturaľ. p̄mo q; est via in ens naturale qō est cōpositū. scōario vo q; est via in formā que est natura. Vñ ly q; nō dicit causaz imediatā sz remotā. ¶ Ad cōfirmationē concedo q forma est finis generationis: q; est illud quo cōpositū est per generationez. forma tū per se est finis materie. ¶ Ad tertiū dicendū q maior est uera de cōposito ex potētiali ꝛ actuali. Tūc ad minorē. dico q totū cōpositū habet esse post non eē. Esse aūt forme non acquirif per generationē inq̄ztū est forme. sz inq̄ztū est cōpositi. ¶ Tertia cōclusio sit ista. forma terminat generationis actū ut terminus formalis quo. p̄obatio huius. Illō quo formaliter est ꝛ existit terminus generatiōis per se p̄mus. terminat generationē ut terminus quo. hoc eni significat eē terminū quo. sz forma est huiusmodi. sic p̄z. ergo ꝛc. ¶ Quarta ꝯclusio sit ista. compositum ex materia ꝛ forma non terminat generationis actū per se primo p̄mitate. a. Hāc ostēdo sic. nā illud non ieſt alicui primo. a. quod tm̄ ineſt sibi ſm partē. sicut patet ex p̄cedētibus. ꝛ ex. 5. phy. c°. primo. Sz generatio ieſt cōposito tm̄ rōne forme nō materie. nihil eni cōpositi realiter hz esse post nō esse nisi sola forma. ergo cōpositū nō genera

tur per se primo. a. ¶ Quinta ꝯclusio sit ista. Cōpositus ex materia ꝛ forma terminat generatiōis actū per se primo primitate. b. Hāc ostēdo sic. Illud ieſt alicui primo. b. qō ineſt sibi per causaz p̄cisam que est aliquid eius sz generari ineſt cōposito isto modo ergo Cōpositus generaf per se primo. b. maior patet ex p̄cedētibus. minor etiā p̄z. q; generari ineſt cōposito per formā que est quo ꝛ aliquid eius. sicut risibile ineſt hoi per formā propriā que est quo ꝛ aliqd ei⁹ Pro illa cōclusione facit ratio phy. 7. metha. nā oē illō qō fit ex materia que est ps eius. fit seu generaf per se p̄mo. sed cōpositū est huiusmodi. ergo ꝛc. maior p̄batur. q; omne qō fit per se est possibile eē ꝛ nō eē potētia itrinseca. ergo habet principiū itrinsecū quo pōt esse ꝛ nō eē. illud est materia. ergo ꝛc. minor patet. q; ex hoc cōpositū est cōpositū. q; habet partē potētialē ꝛ actualē. pars autē potētialis est materia Actualis autē forma. ergo ꝛc. ¶ Ex p̄dictis ꝯcludit ur q; ponētes vnā tm̄ formā in hoie habēt ꝯcedere q; generās pticulare nihil generat de homie. q; nō generat materia. p̄z. nec aiam q; est a deo. ergo nec cōpositus ꝛ per p̄ns nihil. ¶ Sexta cōclusio sit ista. Cōpositū ex materia ꝛ forma qō termiat generationis actū per se primo. b. dicit formaliť aliquā entitatem distinctā realiter a suarū partiū entitate. Hanc ostēdo sic. cōpositū est per se terminus primus generatiōis. ergo dicit aliquā entitatē aliā realiter a partibus. p̄batio p̄ntie. q; termin⁹ generationis habet aliquaz p̄priā entitatē p̄ductā per generationē. non q̄ntē pars. ¶ Confirmaf. q; si ambe partes p̄existerent nihilomin⁹ eēt p̄ductio cōpositi. Exēplus in resuscitatiōe. naz resuscitatio ꝛ generatio similiť est ad eē cōpositi nō ad esse aie uel corpis. ¶ P̄. entitates ptiū p̄nteristere corrupto cōposito. g̃ distinguunf realiter a cōposito. p̄ntia ē euidēs. sz añs p̄z ex. 7. meth. c. ultio. de ista syllaba ab. q; corrupto ab. p̄nt seorsuz manere. a. ꝛ. b. similiť de quolibet cōposito. q; ptib⁹ eius uel realiter uel saltē apud itellectū ꝛ in sua rōne nō repugnat manere non manente toto composito. ¶ P̄. cause itrinsece que sunt eē cōpositi aliqd cānt nō se. nec altera alterā. patet ergo aliud. s. cōpositū. sz oē causatū realiter distinguif a causis. q; nihil cāt seipsum ut sit. ergo ꝛc. ¶ P̄. ois p̄pria passio ꝛ opatio hūt subiectū cui isunt per se p̄mo illud nō est materia nec forma. patet. ergo aliqd aliud illud est compositū. ¶ P̄. si nō. ergo totū per se vnū nō est magis vnū q̄z vnū aggregatione. p̄ns est falsum. 8. metha. ergo añcedēs. p̄batio p̄ntie. q; vnū per accidens est magis vnū q̄z vnū aggregatione ꝛ minus vnum q̄z vnū per se. sz vnū per accidēs nō est tm̄ sue ptes. ergo multomagis nec vnū per se. mior patet ex 7° metha. ubi dī q; in hoc est hō albus aliqd vnū. q; albedo ineſt hoi. q; nō eēt tale totū nisi informaret. nō sic vnū aggregatione. ¶ Cōfirmaf ultimo per Ari. p° phy. ubi ex intētione dicit istud. p̄mo enī monet dubitationez dicēs. habet aūt dubitationē de pte ꝛ toto. utrū vnū aut plura sunt ptes ꝛ totū. sequitur ꝛ soluit. ꝛ si toti vnū utrūq̄z. i. si utraq̄z ps est vnū ꝛ idem cū toto. est. s. totū sicut idiuisibile. q̄m ꝛ eadē eisdē. i. tūc ptes erūt idē inter se. sicut sunt idē toti. quare sequif totū eē indiuisibile cū nō habeat distinctas partes. Alt vo si totū est sicut vnū idisibile nullū erit q̄ztū uel quāle qō. s. est absurdū. hoc idē habef 7° metha. c° ultimo. exp̄sse de ista syllaba ab. ut iā p̄allegatū est ¶ Sed ꝓtra istā ꝯclusionē instaf. p̄mo per Coñ. primo phy. ubi videf dicere q; totū est aliud a qualibet

ꝓre nõ tñ ab oĩbus. ¶ P. ad idē arguit Aureolus qꝛ si sic ergo diffinitio nõ dicit totã quiditatē diffiniti. ꝓñs videt falsum manifeste. ꝓbatio ꝓñtie. qꝛ tũc in cõposito eẽnt tres res. ſ. materia ꝛ forma. ꝛ illa tertia entitas quã ponis. diffinitio autez nõ est nisi due res. ſ. materia ꝛ forma. uel genus ꝛ dĩa. ¶ Confirmat. qꝛ ſm Arĩ. ſor. nihil aliud est q̃z aialitas ꝛ rõnalitas que sunt in eo quiditas. ¶ P. si sic. ergo forma vnit materie mediãte illa entitate. ꝓñs est falsum. qꝛ tũc vita vniret viuo mediãte. ꝛ per ꝓñs circularitas erit magis itrinseca circulo q̃z vita viuo. qꝛ ista nõ vnitur circulo per mediũ. ſequtur etiã ꝓcessus ĩfinitus. qꝛ iter materiã ꝛ illã entitatem erit alia qua mediãte vnit sibi. ꝛ sic ulterius in ĩfinitũ. ¶ Alius quidẽ arguit sic. qꝛ si sic ergo ternarius erit quaternarius. qđ est euidẽter falsum. ꝓñtia ꝓbat. qꝛ tũc trinarius ultra tres vnitates que sunt partes eius habet aliquã quartã quã tu ponis aliã a ptibus que est entitas totius. ſz quarta vnitas addita tribus facit quaternariũ. igit ternarius erit quaternarius. similiter põt ꝓbari q̃ quaternarius sit quinarius. ꝛ sic de alijs. Sz iste istãtie nõ cogũt. ¶ Rñ° ergo ad ꝑmuz Doñ. dĩ q̃ Cõmẽtator nõ distinguit ibi iter illud qđ est per se ꝛ qđ necessario ꝓcurrit. Sic aũt se hz vnio partiũ ꝛ eẽ totius q̃ necessario ꝓcurrit nõ tñ oportet q̃ sint idẽ. ¶ Ad scđz de diffinitione dĩ vno modo. q̃ diffinitio dicit totã quiditatẽ diffiniti nõ cõprehẽ siue ſz explicatiue. quaten° explicat ꝑncipia cẽntialia itrinseca diffiniti. ¶ Aliter dĩ q̃ diffinitio est qđ dã totũ hñs partes sicut ꝛ diffinitũ. sicut ergo partes diffinitionis se hñt ad ꝑtes diffiniti sic totũ ad ꝯtũ. ex. 7. metha. ut sic tota diffinitio sit aliđ a suis ptib°. sicut totũ diffinitũ aliđ a suis ptibus. ergo diffinitio totaz eẽntiã diffiniti iudicat. ¶ Aliter dĩ q̃ diffinitio dicit totũ diffinitũ significatiue. pro q̃sto genus ꝛ dĩa significãt totũ. lz sumant a ꝑte. ſm Arist. 5. metha. ¶ Ad ꝓfirmationẽ. nõ legi. nec credo ꝓbm hoc vnq̃z dixisse. qꝛ idiuiduũ aliud addit sup ꝯem ꝛ genus. aliter nõ eẽt iferius. uel dato q̃ sit uerũ est exꝓlicatiue ut ꝓus. ¶ Ad tertiũ ꝓcedit ex falsa imagiatione. nõ eni forma vnit materie mediãte entitate totius cũ illa sequat vnionẽ. sicut effect° cãs suas. nec illud qđ addit est ꝓprie dictũ qꝛ tũc vita vniret viuo mediãte. Mã vita nõ est forma que vnit ſz ẽ magis eẽ sequẽs vnionẽ aie cũ corꝑe. qꝛ vniẽtib° est eẽ. 2° de aia. ¶ Ad quartũ dicẽdũ q̃ nõ ois vnitas addita facit aliũ numerũ. ſz vnitas ptialis ꝛ materialis qualis nõ est vnitas totius. ¶ Sz occurrit dubiũ a qua vnitate numerus sit vnus. dĩ q̃ ab ultima vnitate: ita q̃ oẽs alie sunt ptes materiales. Sola autẽ ultima est formalis ꝛ cõplectiua oiuz aliarũ. ¶ Contra. qꝛ. 5. metha. c. de toto dĩ q̃ in quibuscũq̃ positio nõ facit dĩam in suba uel figura ibi dĩ ois nõ totum exẽplificat in liquidis ꝛ numeris: ergo si ꝑma vnitas fiat ultima ꝛ ecõuerso nulla fiet dĩa in suba numeri. qđ eẽt ipossibile per te. qꝛ tunc ultima vnitate mutata cũ sit per te specifica ꝛ formal' fieret alia forma. ꝛ per ꝓñs alius numerus. uel forma sic. qꝛ si sic. ergo ultima vnitate mutata mutabit suba numeri ꝓñs est falsum. Tũ qꝛ est ꝓtra Arĩ. ubi supra. Tũ qa per solã mutationẽ relationis ordinis fieret aliud ꝛ aliud absolutũ. qđ est falsum. In ptib° autẽ hois nõ est sic. qꝛ ibi nõ est mutatio ordis sine mutatione alicuius absoluti. ꝓñtia pz ex ꝓdictis. ¶ Doẽs vnitates ꝓstituẽtes numerũ põt cẽ eque ꝑme natura ꝛ tpe puta si multa ididua eiusdẽ spẽi sil' crearent. q̃ro ergo quo vna earũ est ultima: nõ hẽs dicere. ¶ Si dicas q̃ ultimo accipit a numerãte. Cõtra. qꝛ possum facere ecõuerso. ꝛ erit ꝑma que fuit ultia. ¶ P. forma est in materia: aliogn nõ fieret vnũ per se ex eis ſz tñ eẽt iuxta positio eoꝝ. ſz ultima vnitas nõ est in alijs ſz sunt distincte. ergo ultima vnitas nõ est forma aliarũ. ¶ Dicẽdũ est ergo aliter q̃ in numeris ẽ ꝓsiderare vnitatẽ in duplici genere. qꝛ quedam sunt vnitates materiales quedã formales. Exẽplũ in q̃nario sunt q̃nq̃z vnitates materiales. ex q̃b° materi aliter itegrat. ꝛ est vnitas a qua q̃narius est vn° numerus spẽ. hec vnitas est sua forma specifica ul' passio sequẽs formã: sicut hõ est vnus sua forma uel vnitate ꝓsequẽte ut passio suã formã. ꝛ hec vnitas non ponit numerũ cũ q̃nq̃z materialib°. qꝛ nõ est materialis. hec est vnitas totalis a qua totũ dĩ vnũ denoiatiue ꝛ in secũdo modo dicẽdi per se. hec autẽ vnitas ꝓꝓria q̃narij est inoiata. sit a. Silr in alijs spẽb° numeroꝝ. Stat ergo sexta ꝓclusio. ¶ Septima ꝓclusio sit ista. Entitas toti° cõpositi ex materia ꝛ forma alia ab entitate ptiũ est entitas absoluta. hoc ꝓbat per rõnes ꝑcedẽtis ꝓclusionis. Tũ qꝛ generatio non est per se ad respectum. nec corrꝛptio a respectu tñ Tũ qꝛ cause absolute ꝛ maxime itrinsece nõ causant ꝑcise aliqd formalr respectiuũ. qꝛ absoluta non sunt ptes eẽntiales respectiui. materia aũt ꝛ forma sunt cause itrinsece absolute cõpositi. ¶ P. Si non ergo oia entia cõposita sunt vni° generis. ꝓñs est euidẽter falsũ. ꝓñtia probat. qꝛ respectus a respectu itrinseco adueniẽte q̃lis eẽt iste nõ distinguit genere. ¶ Confirmat. qꝛ oia entia eẽnt formalr respectia. qđ tanq̃z iconueniẽs ꝓcludit ꝓbus. 4. metha. ꝓtra opinionez de vitate apparẽtiũ. ¶ P. si nõ ergo nullũ cõpositũ per se est vnũ. ꝓñs est falsum. ergo añcedẽs. ꝓsequẽtia ꝓbat qꝛ ille respect° eẽntialis dependentie nõ sufficit ad vnitatẽ per se. qꝛ est in vno per accidẽs. Accidẽs enim eẽntialr dependet ad subiuz cũ quo faẽ vnũ per accidẽs. ¶ Contra istã ꝓclusiõem arguit Aureolus. qꝛ eẽ absolutũ põt deus facere existere sine quocũq̃z alio a quo realr distinguit. ſz cõpositũ est aliqd absolutũ per te ꝛ distinguit realr a materia ꝛ forma ergo cõpositum põt existere sine materia ꝛ forma qđ est euidẽter falsum. qꝛ tũc aliqd eẽt ignis uel igneum sine forma ignis. ¶ Rñ° ad maiorẽ q̃ est uera. si illđ absolutũ sit ꝑus nõ dependens eẽntialr ad aliud. ꝛ sic in proposito deus põt facere materiam ꝛ formã sine cõposito. ſz tũc minor est falsa. qꝛ cõpositũ est posteri°. ¶ Cõtra. ergo de° nõ posset facere accidẽs sine subo. qꝛ est posteri° ꝛ eẽntialr dependens ad subiectũ ¶ Rñ°. nõ est simile qꝛ accidens non hz subm pro cã itrinseca. sic cõpositũ hz materiã ꝛ formã. Nullus autẽ effectus dependet simplr eẽntialr ad causam extrinsecã ꝓterq̃z ad ꝑmam ex eo q̃ oẽm causalitatẽ extrinsecã põt supplere sine causa scđa. Non sic de extrinsecis. Cũ cause itrinsece icludãt ꝑfectionẽ. iõ addo ad exꝓsitiõez illã q̃ nõ est uerũ si sit posterius eẽntialiter ꝛ intrinsece constitutuz ex absoluto ꝓtori. ¶ Octaua conclusio sit ista. Entitas compositi distincta a partibus est forma totius que est qditas ¶ Ad cuius euidentiam declaro q̃nq̃z per ordinez. ¶ Primũ dictũ est q̃ forma toti° nõ est alia forma a forma ptis. puta ab aia in hoie que sit supꝓmẽs ꝛ aliqd ipsi° toti°. aut dicak eẽ toti°: qꝛ ꝑfecti° ꝓstituit cõpositũ q̃z forma ptis. ꝓbatio huius qꝛ tũc in hoie eẽt alia forma ꝓstituẽs hoiez que eẽt ꝑfectior aia intellectiua qđ est absurdũ ponere. ¶ Scđm dictũ est q̃

forma totius nō est aliqō mediū vniēs materiā formē ad ꝓstituēdū per se vnū. ꝓbatio huius. qꝛ quere ret de ipsa quō facit per se vnū cū materia ꝛ forma ptis. qꝛ nō est dare aliqō mediū ſz uel ipsa ex se vnit ꝛ stādū fuit in ꝑmo. uel erit ꝓcessus in īfinitū. ¶ Tertiū dictū est ꝙ forma totiꝰ nō est aliqua forma ultra formā ptis quasi pficiēs materiā ꝛ formā. ꝓbatio huius qꝛ oē qō pficit ab aliqua vna forma hz rōnez vnius pfectibilis. sed materia ꝛ forma partis non sunt huiusmodi. Tum quia alterius rationis. Tum quia vnam est ꝓpꝛium pfectibile aliud actus perfectiuus. ꝛ hec est rō quare faciūt vnuz per se ex. 8. metha. ergo materia ꝛ forma nō pficiunt aliq̄ vna forma cōi. ¶ Quartū dictū est ꝙ forma totiꝰ est ipa tota natura siue quiditas ꝓstituens totū entitatiue. ita ꝙ nō est forma iformās. ſz forma qua supposituz siue cōpositū est ens quiditatiue. Nō sic itelligēdo ꝙ forma totius sit cā ipsius totius quasi causans totuz cū materia ꝛ forma ptis. ſz est ipsum totū p̄cise ꝛ absolute ꝓsideratū quō loquit Auic. 5. metha. ꝙ equitas est tīn equinitas. ¶ Quīrū dictū est ꝙ forma totiꝰ est alia realiter a forma ptis. qō ꝓz ex his. ꝛ ex. 6. ꝓclusione. qꝛ totū dicit aliā entitatē. ſz illa entitas ē forma totius. ergo ꝛc. ¶ Sz ꝓtra arguit Aureolus. q̄ro ingt quō imaginaris illā entitatē. aut enī sic ꝙ ipsa fundet sup materiā ꝛ formā partis. aut sic ꝙ solū sup materiā. ita ꝙ materia sit eiꝰ p̄ncipiū subiectiuū ꝛ forma p̄ncipiū formale. nō ꝑmo modo qꝛ tunc forma in cōposito entificaret ꝛ quidificaret. nō aūt entificaret. qō videt falsum. nec secūdo modo. qꝛ effectus formalis nō differt a forma. ſz forma illa totiꝰ per te est effectus formalis. ergo nō differt a forma cuius est effectus. ¶ Sed ista positio peccat multipliciter. Tū qꝛ querit fundamētū illius cuius nō est ꝓꝓrie fundamētū. tū qꝛ esto dico ꝙ fundamētū eius nō est materia ꝛ forma. nec alterū eoꝝ ſz eius fundamētū ꝓꝓriū ꝛ primū est eius suppositūuel cōpositū. qō ꝓbatū est ꝛc aliud a ptibus. oī enī enti formali rūdet adequate aliqō qō uel qs. sicut humanitati. hoc qō dico hō. nō corpus uel aia ꝛ hoc dato totus ꝓcessus rōnis est nullus. tū etiā qꝛ dato ꝙ fundamētum eius cēt materia. forma aūt p̄ncipiuz formale nihil ꝓbat. Assumit enī falsum qn̄ dicit effectū formalez nō differre a forma. ois enim effectus realiter distinguit a sua causa. qꝛ nihil causat se. Bn̄ tn̄ ꝓcedo ꝙ effectus formalis nō separat a forma. sed nō sequitur ergo nō distinguitur. Sic ad questionem.

Ad argumenta principalia.

Ad p̄mū cū dī qn̄ aliquid fiert duobus ꝛc. ꝓcedo maiorē qn̄ vniformiter illud fiert duobꝰ. ꝛ tūc minor est falsa. qꝛ generari ꝓuenit forme per accidēs cōposito aūt per se ¶ Cōtra. ꝓpter qō vnūqōq tale ꝛ illud magis. sed cōposito ꝓuenit generari per formā ergo ꝛc. ¶ Rn̄ mior est falsa quinimo forme cōpetit generari ꝓpter cōpositū ut ostēsum est in corpe qōnis. ¶ Ad secūdū cū dī ꝙ per se ꝛ per aliud opponunt. Ista est uera si per aliud itelligas ꝙ nō est aliquid eius. tūc minor est falsa. tū qꝛ generari nō ꝓuenit composito per formā. ſz magis ecōuerso. tū qꝛ dato ꝙ sic forma est aliquid cōpositi: qō aūt sic ꝓuenit alicui per aliud nō tollit ꝓpriatē. nā viuere per se ꝓuenit hoī. ꝛ tn̄ ꝑ ptē ſ. per aiaz. sicut dī. 5. metha. c. de per se. Silr est de itelligere qō ꝓuenit hoī per aiaz ut ibidem habetur. ¶ Ad tertiū ꝓcedo p̄mā qꝛ utrūqz tā generari q̄z corrūpi per se ꝓuenit cōposito. ¶ Cū arguis ꝙ illud qō conuenit alicui per se p̄mo non competit sibi ratione alterius ꝛc. Verum est ratione alterius quod nō est aliquid eius ꝛ habet rationem quod. Materia aūt rōne cuius ꝓuenit cōposito generari hz rōnē quo ꝛ est aliquid cōpositi. ut ps eētialis eius. Cōposito aūt ꝓuenit generari ꝛ corrūpi ut qō. ¶ Ad quartū nego p̄mā. ¶ Ad ꝓbationē cū dī ꝙ vnitas generationis requirit vnitatē. ergo magis magis. ¶ Dico ꝙ fit fallacia p̄mis. ponēdo p̄ns. qꝛ nō oē magis vnuz est magis terminus. qꝛ tūc p̄ctus maxime eēt generationis terminus per se p̄mus. qō euidēter falsum est. ꝛ ꝓtra Ari. 3. metha. ubi dicit ꝙ p̄ctus ꝛ superficies ꝛ linea ꝛ huiusmodi sunt ꝛ nō sunt sine generatione ꝛ corruptione. ¶ Sic igit terminatus est tractatus questionū de p̄ncipijs nature. Deo grās amen.

¶ Laus sit deo in trinitate ꝛ beate marie genitrici eius. beatoq̄z francisco patriarche seraphico.

¶ Attēde igit lector qui legis ꝙ siquid benedictuz est in questiōibus supꝛadictis ab arte doctrine Scotice ꝓcessit cuius uestigia quātū potui ꝛ quātū ipsum capio sum secutus. Si aūt aliquid maledictuz uel doctrine dicte p̄niū repias. uel repugnās. mee ꝑitie ascribat. Quod si aliquid tale ibi ꝓtinet nūc ꝓ tūc reuoco tanq̄z dictum fuerit ignoranter. puta qꝛ ignoraueram mentem Scoti.

¶ Explicium conclusiones trium p̄ncipiorum naturalium Antonij andree.

¶ Sequitur tabula dictarū conclusionum.

Tabula.

1ª p. 1° ¶ Utrum mobilitas sit formalis ratio subiectiua primi subiecti philosophie naturalis.
2° q. 2° ¶ Utrū in substantia naturali cōposita ex materia ꝛ forma materia dicat aliq̄z entitatem positiuā distinctam realiter ab entitate forme.
3° q. 3° ¶ Utruꝝ materiā existere sine forma includat contradictionem ex terminis.
4° q. 4° ¶ Utrum materiam generari ꝛ corrumpi naturaliter includat repugnantiam terminorum.
5° q. 5° ¶ Utrum materia subiecta quantitati que est accidens habeat aliquam extensionem aliā ab extensione quantitatis.
6° q. 6° ¶ Utrū in rebus naturalibus compositis ex materia ꝛ forma. materia sit aliquid pertinens essentialiter ad rationem quiditatis specifice.
7° q. 7° ¶ Utruꝝ ꝓductio forme naturalis generate ꝓexigat aliquid in materia actiuum uel quodcūq̄z qō in ipsam naturaliter transmutetur.
8° q. 8° ¶ Utrū ꝓductio forme substantialis naturaliter generate mensura aliqua diuisibili mensuretur.
9° q. 9° ¶ Utrum repugnātia formalis que est iter formas substantiales sit repugnantia contrarietatis.
10° q. 10° ¶ Utrum formalis distinctio organicarum partiū animalis sit ꝑpter plures formas substātiales specifice ac realiter distinctas.
11° q. 11° ¶ Utrum in quiditate forme accidentalis sic dare uere gradus itrinsecos essentiales ſm quos ipsa possit suscipere diuisionē itrinsecā ſm magis ꝛ minus.
12° q. 12° ¶ Utrum priuatio que est tertium p̄ncipium in natura sit idem qō potentia materie.
13° q. 13° ¶ Utrū in rebꝰ naturalibꝰ generabilibus ꝛ corruptibilibus ipsiuz cōpositū ex materia ꝛ forma per se primo terminet generationis actum.

Explicit tabula.

¶ Ns inquantum ens manifeſtũ eſt quoniaz eſt primũ q̃ quid eſt: nõ habẽs quid eſt: ſed p̃ncipiũ cuiuſlibet habentis quid eſt: in idẽtitate ⁊ diſtinctione p̃mi q̃ quid eſt ab omni alio q̃quid eſt ex natura rei perſcrutandũ eſt. Et ga in iſtis frequẽter utimur ỽbis aliq bus nõ uſitatis uel notis cuilibet hãc methaphyſicã audiẽti quotiẽs hec noia dicãtur ⁊ quid ſignificẽt nõ eſt p̃termittẽdũ. ¶ Et p̃ma inqſitio que occurrit eſt circa hunc terminũ res. ⁊ quid ſit res ⁊ qd tu uocas rẽ. ¶ Quid ſit eẽ idẽ realr. ¶ Quid ſit diſtinctio realis. ¶ Quid formalitas. ¶ Quid itelligit per eẽ idẽ formaliter. ¶ Quid per eſſe diſtincta formaliter. ¶ Quid diſtinctio formalis. ¶ Quid eſſe idem primo modo dicẽdi per ſe. ¶ Quid ſecũdo quid tertio quid q̃rto. ¶ Quid ſit quiditas. ¶ Quid ſit modus intrinſecus quiditatis. ¶ Quid predicatio idẽtica. ¶ Quid indiuiſio abſoluta. ¶ Quid indiuiſio relatiua. ¶ Quid eſt eſſe idẽ idiuiſione relatiua. ¶ Iſtis eniz terminis frequẽter utimur in hac methaphyſica. ergo eſt tibi ualde neceſſariũ q̃ in iſto libro quãlibet ſignificationẽ terminoz̃ non ignorare precures. ¶ Ignorantia aũt terminoz̃ multos decipit ⁊ multos errare permiſit. ⁊ hanc methaphyſicã cõtemnere qui diſtinctionẽ ex natura rei negãt ⁊ p̃ter intellectũ eſſe poſſibilẽ imo neceſſariã abſq; reali diſtincti one clare uolo oſtẽdere. ¶ Primo a termino qui eſt res eſt incipiendũ. quid tu intelligis per rem. Rez uocãt nõnulli per modũ ſubſtrati. Alij ỽo per modum p̃dicati. Alij ỽo per modum cõſtituti reſultãtis. per modũ ſubſtrati ſic intelligẽdo q̃ ſicut materia ⁊ forma. ⁊ oia accidẽtia que exiſtũt ſubiectiue in quãtitate ſunt quãta ⁊ extẽſa ỽnica quãtitate correſpõdente illis per modũ ſubati ⁊ ſubi. ſic in for. eſt quaſi per modũ ſubati ⁊ ſubi quidã modus intrinſecus qui dicitur res ſiue realitas. a qua re uel realitate reantur oia que ſunt in ſorte: ⁊ ſorteitas. ⁊ humanitas. ⁊ animalitas. ſuba. ens. ⁊ oẽs differẽtie. ⁊ oẽs per ſe paſſiones omniũ per ſe incluſoz̃ in for. Nam ſicut for. ⁊ homo. rationale. ⁊ aial. ⁊ ſic de omnibus que ſunt in ſorte. dicũtur ens ỽnica entitate ⁊ quiditate entis in ỽno indiuiduo entis correſpondẽte omnibus que ſunt in ſorte per modũ p̃dicati: ſic oia predicata dicũtur res ab ỽna realitate ⁊ ỽna re correſponden te eis per modũ ſubſtrati ad quã realitatẽ trahũtur omnes quiditates ⁊ differẽtie ⁊ paſſiones earũ per ſe incluſe in ſorte. virtute agẽtis ⁊ p̃ducẽtis. ¶ Amplius autẽ alij uocãt rem per modũz p̃dicati. ſ. q̃ oẽ p̃dicatũ poſitiuũ dicit res. ⁊ ſic accipiẽdo rẽ. res cõuertit cũ ente inquãtũ ens q̃ eſt ſubm huius metha phyſice. q̃ ipſa quiditas entis ſic intelligẽdo rẽ nõ eſt tm̃ res. ſed etiã differẽtie ⁊ paſſiones ⁊ alie quiditates a quiditate entis. imo omne poſitiuũz eſt res realiter ⁊ ſic res ⁊ poſitiuũ cõuertuntur. ⁊ res in iſta ſignificatione eſt nomẽ equiuocũ. cũ eſſentialiter oẽ poſitiuũ ſit res. ⁊ ſic accipiẽdo rem res ſunt quecũq; habẽt aliquã diſtinctionẽ extra intellectuz ex natura rei. ⁊ in iſta ſignificatione capiũt rem oẽs arguentes cõtra formalẽ diſtinctionẽ ⁊ decipiũtur. ut infra patebit. quia capiũt rez̃ pro omni poſitiuo q̃ eſt extra nihil ⁊ per conſequens conſequentia formali cõcludunt q̃ ubicũq; eſt aliqua nõ idẽtitas uel diſtinctio ex natura rei q̃ ibi eſt diſtinctio realis. ⁊ manifeſtuz eſt q̃ bene ſequit accipiẽdo in illa ſignificatione rem prout eſt nomẽ impoſitũ ad ſignificãdũ omne poſitiuuz q̃ eſt extra nihil q̃ nõ eſt nomẽ ỽnỽocũ ſed equiuocũ ut fuit ſupra dictũ. nec põt eſſe ſubm alicui⁹ ſcientie. ſic capiẽdo rẽ iſto modo res ⁊ ens cõuertũtur ⁊ que diſtinguũtur entitatiue ⁊ poſitiue diſtinguunt realiter. ſed in illa ſignificatione inuẽtores formalitatũ ⁊ diſtinctionis ex natura rei ⁊ antiqui philoſophi ⁊ moderni nõ intẽdunt. nec in illa ſignificatione in metha. accipitur res iſto modo. imo ſignificatioez nominis huius quod eſt res omnino abicimus a conſideratione noſtra. nec uolumus uti in aliquo quid nomis que eſt res in tali ſignificatione. ¶ Amplius pro tertia ſignificatione accipitur res per modum conſtituti reſultãtis ſicut p̃ſona ⁊ ſuppoſitũ. accipiunt per modũ toti⁹ ⁊ per ſe entis ⁊ exiſtẽtis p̃fectate tertij modi. ỽñ aia nõ dr̃ p̃ſona nec ſuppoſituz. nec corpus dr̃ p̃ſona. ſz totũ reſultãs ex aia ⁊ corpore dicit p̃ſona. ſic̃ q̃ditas generis nõ dr̃ res. nec differẽtia dicit res. ſz dicunt aliq̃d rei. nec ſunt res in recto ſicut aia. ſz aliq̃d rei i obliquo ſz p̃ſtitutũ ex genere ⁊ differẽtia ſicut ipa ſpẽs uel idiuiduũ ĩcludẽs oia illa dr̃ res in recto. ſic̃ aia nõ eſt p̃ſona in recto ſz aliquid p̃ſone in obliquo. ⁊ ſimilr nec corp⁹. ſz totũ cõpoſitũ ex aia ⁊ corpore dr̃ p̃ſona in recto. ¶ Et ſi q̃ras quis iſtoz̃ modorũ accipiẽdi rẽ eſt magis ꝓpr⁹. ¶ R⁹. ⁊ dico q̃ qlibet iſtoz̃ põt eẽ uerus uel eſt poſſibilis. qr noia ſignificãt ad placitũ. ⁊ iõ ỽnus põt iponere hoc nomẽ res ad ſignificãdũ aliq̃d ſubſtrati ⁊ ſubi. ⁊ alius per modũ p̃dicati. ⁊ ut cõuertitur cũ oi poſitiuo. ⁊ alius per modũ cõſtituti reſultãtis. Sc̃ũs autem modus ut dictũ eſt abicit a modernis p̃bis ⁊ antiquis qui ponũt diſtictionẽ ex natura rei abſq; diſtinctione reali. poſſibile eſt aũt ip̃is uti in p̃ma ⁊ tertia ſignificatiõe. ſz̃ que magis ſit ꝓpria p̃ma uel tertia. ferẽ q̃ tertia ⁊ in illa ſignificatiõe hoc noie res uolumus uti ut in pluribus in iſta methaphyſica ſz p̃ma oino nõ abiciat a cõſideratione huius methaphyſice. tertia tamẽ eſt magis intelligibilis.

¶ Deinde nota quid ſit diſtinctio realis.

m Manifeſtũ eſt autẽ q̃ illa diſtinctio que hz̃ pro fundamẽto ⁊ termio rẽ. ⁊ nõ pro fundamẽto aliq̃d rei. ⁊ pro termino aliq̃d rei eſt diſtictio realis. Et ſi q̃ras. quõ potero cognoſcere q̃ aliquid eſt res ⁊ nõ aliquid rei. da mihi aliquas regl'as per q̃s hec poſſiz̃ videre. Regas te per iſtas. ¶ Prima regl'a idiuidua ab inuicẽ ſepabilia ⁊ mutuo quodlibz illoz̃ eſt res. ⁊ nõ aliquid rei reſultãs ab ip̃is. Et exemplũ in ptibus cõpoſiti ex corpore ⁊ aia. ⁊ ſic de oĩbus alijs ſingularibus quoz̃ quodlibet poteſt per ſe exiſtere perfectate tertij modi. ¶ Secũda regula eſt q̃ ſingularia quoz̃ ỽnum põt exiſtere per ſe perfectate tertij modi ſine alio ſed nõ ecõtra. quolibet illorum eſt res ⁊ nõ aliquid rei. Exemplũ de fundamento ⁊ relatione ⁊ ſubiecto ⁊ accidẽte ſequẽdo p̃ncipia nature. ¶ Tertia regula ſingularia uel indiuidua quorũ ỽnũ nõ põt exiſtere per ſe perfectate tertij modi ſine alio nec ecõtra quolibet illoz̃ eſt aliq̃d rei ⁊ non res. Exemplũ. in ſorte enim eſt indiuiduũ entis. ſbe corporis. animalis. hominis ⁊ quolibet illoz̃ eſt aliquid rei ⁊ nõ res. ſed reſultãs ex oĩbus iſtis ⁊ per ſe ĩcludẽs iſta eſt ipſa res uera ⁊ tota. ¶ Semp autem in his tribus regulis feci mentionẽ de ſingularib⁹ ⁊ indiuiduis ut preſeruarẽ me ab ỽniuerſalibus. quia

separabilitas vniuersaliū a singularibus nō conclu dit diffinitionē realē inter illa. Vniuersalia nanqz ⁊ priora ut cōparantur posterioribus singularibus nō sunt res sed aliquid rei sunt tantū. sed vnū singula re includēs oīa priora usqz ad ens est ipsa res per se vna perfectate tertij modi. ¶ Et si arguas idiuidu um paternitatis nō pōt esse sine individuo filiatio nis ⁊ ecōtra. ergo sunt vna res ⁊ sic quodlibet est ali quid rei ⁊ nō res. ¶ Rē. q quantū est ex se non repu gnat. sed hoc est per accidēs ratione termini qa est fundamentū correlationis. nec habēt esse in eodez subiectiue. sz simpliciter in realiter distinctis. Iste antē regule nō patiunt instantiā in absolutis nec q cōparando absoluta ad respectiua. Ex his palaz est cuilibet quid sit distingui realiter ⁊ quid idē realiter quia ubicūqz est res ⁊ res ibi illa distinguitur realiter sed ubi est res ⁊ aliquid rei ⁊ nō res ibi est identitas realis. Ex hoc infertur ulterius q res fundatur super cōcursu plurīū positiuoꝝ quoꝝ nullus est res sz aliquid rei. nulla enim res habet cōceptum suū simplicē. sed habet cōceptum resolubilē in plura quorū quodlibet est aliquid rei ⁊ nō ipsa res adequate. nec dico q omnis res sit cōposita ex pluribus quia intel ligētia esset cōposita: sed dico q omnis res in recto est cōstituta ex pluribus aliquibus positiuis quoruz neutrū illoꝝ pōt esse res. sed aliquid illius rei differens ab ipsa sicut partiale a totali.

¶ Quid sit formalitas siue quiditas.

n Hinc aūt circa hūc terminū formalitas siue qditas qd sit ⁊ qd nō ⁊ quotiēs dicaf est iſistēdū. Dē illō est formalitas uel qditas qō idez est: qō additū alteri uariat rōnez eius formalē. s. pstituti ex illo cui addit. ul' per se est iclusuz in rōne formali alicui⁹. Ex pmo sequit q oēs differētie supiores ⁊ medie ⁊ specifice spectāt ad qditatē. q: addite qditati ꝓhibili uariāt rōnē formalē pstituti. ¶ Corporeum enim ⁊ icorporeū addita subē nariāt rōnez formalem pstitutoꝝ per illa. Ex hoc sequit q differētie individuales nō sunt qditates nec formalitates. cū nō narient rōnez formalē pstitutoꝝ per illas. imo pstituta p illa sunt eiusdē spēi. ¶ Ex scōo sequit q oē ꝓhibile per se per aliquā differētiā cuz qua facē per se vnū est qditas siue formalitas. ut pma qditas ⁊ pmū ꝓhibile sit pma quiditas ⁊ pma formalitas oino sicut ens indiuiduū ens. Deinde generalissimū. ⁊ sic descēdēdo usqz ad speciē specialissimā que est ultima quiditas per se includēs oēs supiores in linea pdicamētali.

¶ Quid est idem formaliter.

a Hinc aūt quid cē idem formaliter alicui ⁊ qd nō. dicit q cē idē formaliter est q qui vnū in pmo modo dicēdi per se includit in alio. ita q si vnuz istoꝝ diffiniat. alterū istoꝝ esset diffinitio sua ul' saltē ps diffinitiōis. uel quādo plura includūt vnū. ita q si illa plura diffinirent. illō vnū eēt diffinitio illoꝝ: nullo alio qditatie supaddito. hec sit descriptio ei⁹ qō est esse idē formaliter. Exēpluz pmi: hō est idē formaliter aīali. ⁊ rōnali. q: per se sunt illa inclusa in eo tanqz pncipia diffinitiua hois. Exēplū secūdi. Sor. ⁊ plō sunt idez formaliter. q: eadē quiditas ⁊ diffinitio est per se inclusa in eis. ¶ Palā aūt q pmus modus idētitatis formaliter differt a scōo in duobus. pmo quia illa que sunt idem formaliter per primū modū necessario sunt idē formaliter ⁊ realiter. Secut includēs ⁊ inclusuz. ut hō ⁊ aīal rōnale. que etiā sic sunt idez formaliter q sunt idē etiā realiter. sz que sunt idem formaliter q ambo includūt eādez quiditatē nō oportet q si sint idē formaliter q ꝓpter hoc sint idē realiter. sicut Sor. ⁊ plato. sed quādoqz sunt idē realiter ⁊ formaliter. quādoqz aūt nō ut pz. differunt etiā secōo q: que sic sunt idē formaliter per primū modū. vnū est potētialis ps uel ꝓhibilis. ⁊ aliō est ēs uel actuale. primū vo qō resultat ex illis est illud qō sic includit illa. Vbi tū moderni utuntur per cē idē formaliter prio mō ⁊ nō secōo mō ⁊ isto mō uti intēdimus. ¶ Sed hz dubitationē. Utrū inter illa que sunt idez formaliter sit aliq nō idētitas. dicitur q sic. pbaf. q: ille se habēt ut includēs ⁊ inclusuz ut ptiale ⁊ totale. ⁊ ex hoc infertur q in his que sic sunt idē formaliter pnt mlta pdicata ꝓueniri vni ⁊ repugnare alteri. Rē. q: includēti ⁊ iclusō seu ꝓstituenti ⁊ ꝓstituto. ⁊ toti ⁊ pti nō ꝓuenit aūt adeqte eadē pdicata vni enī ꝓuenit q sit potētiale alteri nō. immo actuale vni q sit constitutū ⁊ non constituēs. ⁊ alteri nō. ⁊ sic de alijs.

¶ De distinctione siue nō identitate formali.

n Hinc de nō identitate formali ⁊ formali distinctione dicendum. descriptio ergo eius sit hec. Dis quiditas per se ⁊ pmo modo nō includēs aliquaz quiditatē nec in ipa inclusa formaliter distinguit ab ea ex quo nec est iclusēs neqz iclusuz nō est idē formaliter cū illa: pz per suam oppositionē de formali idētitate. ¶ Ex quo pz q oia decez genera. ⁊ oia in ipis per se inclusa necessario formaliter sunt distincta. Dēs etiā differentie eiusdez generis siue opposite siue subalterne formaliter distinguūtur cuz oēs ut supza dictū est habeāt cōceptū simpliciter simplicē. ⁊ oēs spēs eiusdē pdicamēti ut substantie uel q̄titatis que nō hnt iddez genꝰ subalternum ꝓximū. q: tales hnt diuersas diffinitiōes ⁊ qditates per se inclusas que ab inuicem sunt distincte. ¶ Amplius aūt ista descriptio distinctiōis formal' assignat sic. dis qditas que nō est cōpossibilis alteri quiditati necessario distinguit ab illa formaliter. Rō. quia includēs ⁊ inclusum semper cōpatiunt se in eadez re. lz in plurib⁹ possit repiri inclusuz q̄z includēs. ut aial q̄z hō. Ex hoc sequit q illa que sunt distincta realiter nō pnt esse idez formaliter. Et si dicas duo idiuidua idē formaliter ⁊ tñ distigūtur realiter. Ad hoc rñdetur q hic loquit de pcisis quiditatib⁹ ⁊ predicatis cuiusmodi non sunt Sor. ⁊ plato uel duo individua. Habet aūt dubitationē qd sit formalis distinctio stricte loquēdo ⁊ ꝓprie. Dicit q est q̄daz relatio que hz pro fundamēto ⁊ termio quiditatē seu formalitatē. nō aūt modū aliquē intrinsecū nec pro fundamēto nec pro termio. Ex quo sequit q nō dis distinctio ex natura rei est formalis distinctio. Et si q̄ras utrū sequit illa sunt nō idez formaliter. ergo distincta formaliter. Dicit q nō. q: nō identitas est in plus q̄z distinctio. q: distinctio requirit duo extrema positiua. nō aūt nō identitas. q: hō est non idez formaliter cū nō ente: nō aūt distinctū. oē enim qō est ab alio distinctum est non idem cum eo. non tamē ecōtra.

¶ Quid est predicatio primi modi secundi tertij ⁊ quarti modi.

Amplius autem est inquirendū quid sit predicatio primi modi dicendi per se. Ferf autem a quibusdam q predicatio primi modi a per se est quando formali cōsequentia sequit q res significata per predicatum. ⁊ res significata per subiectū sunt idē. sed illud non videtur ueruz. quia res significata per genus ⁊ differentiā est eadē ⁊ tamen non est ibi predicatio ꝓmi modi. ¶ Ideo est dictuz

cuiusdam

cuiusdam alterius q predicatio primi modi per se est quãdo formali cõsequentia ad predicationẽ concreti de cõcreto sequit predicatio abstrati de abstracto. Nec illud videt uerũ qz formali cõsequentia sequit ens est bonũ. ergo entitas est bonitas. z tamen illa nõ est in pmo modo ut patet. Similiter formali cõsequẽtia sequit homo est risibilis. ergo humanitas est risibilitas. z tamẽ nõ est in primo modo per se. ¶ Tertiũ dictũ est cuiusdã alterius q p̃dicatio p̃mi modi per se est in triplici gradu. ¶ Primus in quo idẽ p̃dicatur de seipso. ¶ Secundus in quo ps diffiniẽs predicat de diffinito. ¶ Tertius in quo tota indiffinitio p̃dicatur de diffinito. magis tamẽ ppria dicit in quo pars diffinitionis uel tota diffinitio p̃dicatur de diffinito q3 in quo idẽ predicat de seipso. vñ p̃dicatio p̃mi modi fm p̃ncipia physi. antiquox z modernox nõ est p̃dicatio in recto sed tñ in obliquo. vnde nõ est p̃dicatio dicẽs hoc est hoc. sed hoc est ex his. qz semper fit p̃dicatio partis cõstituẽtis z p̃ncipij intrinseci per se inclusi de cõstituto z includẽte. ut dicẽdo homo est animal rationale. hoc ẽ ex animali z rationali cõstituitur. sicut homo ex anima z corpore. ergo est p̃dicatio ex his in obliquo et nõ est in recto p̃dicatio dicens hoc est hoc.

¶ De perfeitate secundi modi.

a Dhuc aũt restat videre de p̃dicatione secundi modi per se. que est quãdo p̃dicatur propria passio de subiecto. ut triangulus habet tres angulos. uel homo est risibilis. z differt a predicatione p̃mi modi in hoc. quia predicatũ primi modi est p̃us subiecto. hic vo est ecõtra. quia risibile est posterius homine saltẽ natura. Secũdo quia p̃dicatũ p̃mi modi est intrinsecũ subiecto uel causa intrinseca subiecti. sed in secũdo subiectũ est causa p̃dicati. Tertio differt quia p̃dicatũ p̃mi modi est reperibile sine subiecto nec est cõuertibile cũ eo. sed in secũdo modo est p̃dicatũ cõuertibile z nõ reperibile sine subiecto. Differt etiã quarto. quia p̃mi modi predicatũ nõ est scibile nec demõstrabile. quia q3quid est nõ demonstrat. ¶ Predicatum aũt primi modi est de genere q3quid est. sz p̃dicatũ secũdi modi est scibile z demonstrabile de subiecto per p̃dicatũ primi modi. In hoc tamẽ conueniunt primi z secũdi modi quia p̃dicata sunt idem cum subiectis.

¶ De tertio modo dicendi per se.

a Mplius autem de tertio modo dicẽdi per se qui non est ppie modus dicẽdi per se sed potius essendi. Dicendũ q tertius modus est esse solitariũ z ab alio p̃cisuz. Et hoc est esse per se. sicut dicim⁹. sortes est per se uel solitarie. z pars continui separata ab alio dicit esse per se. coniũcta aũt alteri amittit pfeitatẽ tertij modi: qz amittit eẽ solitariũ. Et si ẽras quando pars cõtinui perfeitatẽ tertij modi acquirit. qd est ista pfeitas quã acquirit vl quid amittit quando istam perfeitatem amittit. Respõdetur. q illud ptinet ad p̃dicamentuz quãtitatis de diuisione continui z terminatiõe linee z ideo differat usqz ad specialez tractatũ de quãtitate. põt tñ ad presens dici q pfeitas quã acquirit pars continui per diuisionẽ ab aliquo est quedaz determinatio sicut punctus. uel formalis diuisio uel separatio actualis. que est relatio noua nouiter acqsita z super pũctũ in actu imediate fundata. z amittere istã perfeitatem tertij modi est amittere istã actualez diuisionem z separationẽ q3 fit quãdo pars vnit parti. non aũt amittit realitas puncti. sicut fertur.

¶ De quarto modo dicendi per se.

n Unc autẽ restat videre de quarto modo per seitatis. z fertur q quart⁹ modus est ille in quo predicat actus ꝓfluens a causa formali de effectu formali ut hic interẽptus interijt. plozãs plozat. loquens loquit. z consimilibus.

¶ De predicatione denominatiua.

r Estat nunc videre de predicatiõe denomiatiua qd sit. fertur q est illa in qua predicatuz dicitur in esse subo in quadaz adiacẽtia. z ex hoc sequitur q ipm denominat. ita q solũ fm nomẽ habet p̃dicari. z hz appellationẽ. sicut albedo quando denominatur in esse subo in quadã adiacẽtia uel inherentia formali. tũc subuz denominat: z fm appellationẽ sui nominis subiectũ dicit esse albũ. Denominans eniz z denominatũ eodẽ nomine denominãtur nisi q denominatũ hz nomen effectus formalis. z denominãs habet nomẽ forme. ¶ Denominatio vo quedã est intrinseca in qua predicatũ denominãs intrinsece adiacet subo. sicut albedo subo uel parieti. Alia autẽ est denominatio extrinseca in qua p̃dicatuz nõ ita intrinsece adiacet subiecto. nec est vnitũ rei denominate. ut color est visus denominatione intrinseca a visione existẽte in oculo. Predicatũ aũt denominationis aliquãdo p̃dicat per accidẽs de subiecto. aliquãdo aũt p̃dicatur de subiecto in secũdo modo dicẽdi per se. z est idẽ realiter cũ subiecto. sicut risibile cũ homine. aliquãdo vo in primo modo. z tamẽ cũ hoc p̃dicatur denomiatiue. ut homo est animatus. aliquãdo autẽ predicatũ denominans est idẽ realiter cũ subiecto nec tamẽ idẽ in primo modo nec in secũdo modo. sicut de genere z differẽtia. z hoc modo ut fertur ens p̃dicatur de differentijs ultimis quibus est idẽ realiter nec tamẽ primo modo nec secũdo modo.

¶ De predicatione identica.

n Unc ad p̃dicationẽ identicã accedamus. in quo oñdo qd sit z qd sit idẽtice idẽtica. p̃dicatio idẽtica dicit in qua predicatũ z subiectũ sunt idẽ omnib⁹ modis z ubi idẽ p̃dicatur de seipso z in qua predicatũ z subiectũ omnibus modis sunt idẽ ex natura rei: ut hec homo est homo. Et dicitur p̃dicatio idẽtica in qua predicatũ z subiectũ sunt aliqualiter nõ idẽ z cũ hoc aliqualiter idez. aliqualiter dico nõ idẽ quia p̃dicatum z subiectũ nõ sunt idẽ idẽtitate absoluta. sed aliqua idẽtitate relata z per indistinctionẽ vnius ab altero. Exemplũ. differẽtia individualis est idẽ cũ natura specifica. idẽ dico idẽtitate relata seu respectiua per idẽtitatẽ indiuisionis z indistinctionis. z similiter genus cũ differentia. et istox est p̃dicatio idẽtica ad innicẽ. z isti sũt duo gradus idẽtice. ¶ Sed dicit q illa sit p̃dicatio idẽtice idẽtica que supponit aliquã idẽtitatẽ extremox cuz aliquo tertio cũ quo sit idẽ z ꝓpter idẽtitatem illox ad tertiũ dicũtur esse inter se idẽ. Idẽtitas autẽ illorũ ad tertiũ est tñ idẽtica. sed idẽtitas extremorum inter se idẽtice idẽtica: hoc est extrema idẽtica sunt propter idẽtitatem aliquã extremox. Exempluz in p̃dicatis per se de secundo modo. bonitas z ueritas sunt idẽ ꝓpter idẽtitatem eox ad subiectũ. s. ens cui sunt idẽ. Exemplũ etiã in p̃dicatis per accidẽs sicut albũ z dulce sunt idẽ ꝓpter idẽtitatem eox ad subiectũ. s. ad lac. ex hoc sequitur vniformiter cõcludendo q predicatio idẽtice idẽtica est illa que supponit ante se aliã. z est illa de qua loquũtur philosophi antiqui z moderni per quã tenet ois forma syllogistica

que est quecūqz sunt vni ⁊ eidē eadē: inter se sunt eadem. ⁊ talis est idētitas cōclusionis in ſyllogiſmo q̄ est idētitas idētice idētica. que supponit idētitatem maiox ⁊ minox ad mediū in p̄miſſis. ⁊ si ille p̄miſse sunt imediate tūc est p̄dicatio idētica. si autē sunt demōſtrabiles. tūc earū idētitas est idētice idētica. In p̄dicatione igit idētice idētica nō est imaginādū q̄ subiectū ⁊ p̄dicatū sint idē sic q̄ extremum sit extremū ſz tm̄ sunt idē ꝓpter tertiū qđ est causa identitatis eox. ⁊ per cōsequens causa ueritatis eox compois. a quo tertio si abstrahuntur iā nō remanēt idē. nec est p̄dicatio uera. ⁊ hinc est q̄ multe p̄dicatiōes sunt uere in cōcreto que sunt falſe in abſtrato iter se ꝓpter idētitatē ad tertiū. ⁊ per cōsequens eox idētitas iter se. cū aūt abstrahunt a tertio. tollit eox idētitas ad illud tertiū. ⁊ per cōsequens eox idētitas inter se. Ista enim est idētice idētica albū ⁊ dulce propter idētitatem eox in lacte. cū autē sumūtur in abſtracto dicēdo albedo est dulcedo. iam abstrahunt a tertio. ſ. lacte. nec remanet idētitas illox ad tertiuz ergo ⁊ illa tollit que est eox inter se. ⁊ per cōsequens nō remanet p̄dicatio uera in abſtrato. Et si queras que sit perfectior idētitas an idētica uel idētice identica. Rñdeo q̄ videt q̄ idētica sit pfectior cū sit prima ⁊ causa alterius. ⁊ ꝓpter quod vnūquodqz tale ⁊ ipsum magis. terminus enim ma. ⁊ mi. priorez et perfectiorē idētitatē habet ad mediū ꝫ habeāt iter se in cōclusione cū vnio eox ad mediū sit causa vnionis in cōclusione. Ferē autē a quibuslibā q̄ infinitas alterius extremi est illimitatio talis q̄ termin⁹ sit trā ſcēdens sit causa idētitatis idētice. sed primū plus approbo.

¶ De modis intrinſecis.

Dhuc aūt de modis intrinſecis quid sint et quotiēs dicant nō est p̄termittendū. Modi intrinſeci dicūtur qui nō uariāt rationē formalē. Et intelligo hic q̄ modus intrinſecus addit⁹ alicui quiditati cōtrahibili nō uariat rationē formalē cōſtituti ex illo modo ⁊ illa quiditatē cōtrahibili. Et ex hoc ſequit q̄ differētie indiuiduales sint modi intrinſeci: qr cōſtituta per illa nō distinguūtur ſm rationes formales. ſed sunt eiusdē rationis. finitum etiā ⁊ infinitū nō uariāt rationē formalē. actus ⁊ potentia ⁊ neceſſariū ⁊ cōtingens. in anima ⁊ extra anima sicut etiā modi extrinſeci nō uariāt rationem formalē. sicut sunt differētie accidētales ⁊ paſſiones sicut maſculus ⁊ femina. homo albus ⁊ niger ſūt eiusdem rationis. Omnes modi intrinſeci sunt primo diuersi quantū ad primū modū. hoc ꝓbatur. qr si includerent aliquid cōmune quiditatiue nō eēnt modi intrinſeci ſed quedā quiditates. ⁊ tūc alicui additi uariarēt rationē formalē eius. ¶ Omne nanqz intrans quiditatē est quedā quiditas in se. ⁊ per cōſequēs si adderet alicui uariaret rationē eius formalē ⁊ nec eēt tūc ꝓprie modus intrinſecus. Et iaz nullus modus intrinſecus est per se ꝯtrahibilis per differentias eſſentiales. Ratio qa omne quod per se contrahit per differentiā quiditatiuā per se est iclusum in quiditate cōſtituta ex cōtrahente ⁊ cōtrahibili. ſed per se incluſuz in quiditate est quiditas. ergo modi illi qui ponebātur intrinſeci eſſent quedā quiditates cuius oppoſitū est dictum. Et si arguas num quid modus intrinſecus qui est finitas que ſequitur neceſſario quiditatē ſubſtātie p̄dicamētalis cum oino sit inſeparabilis ab ea cōtrahit ad omnia genera ſubālterna ⁊ ad ſpecies omnes ⁊ ad indiuidua in genere ſubſtantie. Et patet q̄ sic. qa alꝫ ſubſtantia poſſet repiri ſine ſuo modo ꝓprio intrinſeco. Rñdetur q̄ ubicūqz repitur quiditas ſubſtātie ibi reperit ille modus intrinſecus. ſicut ⁊ eius ꝓpria paſſio. ſz ex hoc nō habetur q̄ ille modus per se cōtrahat per differētias aliquas eſſentiales ⁊ quiditatiuas cum quibus faciat per se vnū. ſicut nec paſſio quiditatis ſubſtātie cōtrahitur per differētias eēntiales ad ſpecies generis ſubſtātie. quia iam differunt ille paſſiones in ſpēbus quantū differūt ille ſpecies. ⁊ cū ſpēs nō cōueniant niſi in p̄mo genere p̄dicamētali generaliſſimo ſic nec ille paſſiones. qđ est manifeſte falſum. Contrahuntur igitur modi per accidens ad quecunqz contrahitur quiditas cuius sunt modi. Et imaginor ſicut in hoīe ⁊ in aſino ⁊ intelligēda est quiditas ſubē poſita indiuiſa indiuiſiōe ꝓpria ſubi. ſic modus ei⁹ intrinſecus inſepabiliter ei inſiſtens est vnus in ei⁹ vnitate debita. ergo ſm hoc. hec est differētia. q̄ ipa quiditas ſubē deſcendit in eis per differētias qditatiuas cuz per se vnū ꝙſtituit ⁊ cōponit. nō autē ſic modus ei⁹ itrinſecus neceſſario ꝙnit eam. ſz nullo ſibi addito in eis deſcēdit per accidēs per deſcēſum quiditatis cuius est modus. Idē intelligo de paſſionib⁹ illius qditatis que nō deſcendūt per differētias additas eēntiales. ſz tm̄ per accidēs p deſcēſuz ſui ſubi. ¶ Et ſi ad hoc q̄ras cū ſor. ⁊ plō ſint duo idiuidua ſubē diſtincta numero nūqd in eis ſunt duo modi itrinſeci. ſ. due finitates diſtincte numero ſicut duo idiuidua ⁊ finita. ¶ Rñdet q̄ ſi differētia idiuidualis ſubē indiuidue hēat modū itrinſecum ꝓprium aliuz a modo quiditatis ſubē. tūc dicendū q̄ ſic. nec tm̄ imaginor q̄ ſic̄ quiditas ſubē ꝯhibitur per illas duas differentias indiuiduales er qua quiditate ⁊ illis duūbus indiuidualib⁹ ꝙſtituantur duo indiuidua ſubē. q̄ ſic er illo modo ſubē intrinſeco in cōi ⁊ ex modis itrīſecis illarū duarū differētiarū indiuidualiū cōſtituātur duo idiuidua ⁊ duo modi intrinſeci ſiue due finitates numero diſticte. qr ſic̄ modus itrinſecus nō cōtrahit per differētias eēntiales ſic nec per idiuiduales. ſz sunt ibi tres modi itrinſeci. vnus quiditatis ⁊ duo illarū duarū differētiarum idiuidualiū. ſi aūt ponerenus q̄ differētie idiuiduales nō haberēt ꝓprios modos itrinſecos alios a quiditate quam ꝯhunt tūc dicerctur q̄ in duobus indiuiduis ſubē non eēt niſi vna finitas ſubſtātie conſequens quiditatē ſubſtātie eēnt tm̄ duo per accidēs ⁊ denominatiue ab illis vnitatib⁹ numeralibus.

¶ De ſimul toto.

Alaz ergo q̄ in ſimul toto ⁊ in ſingulari ſunt plura ac diuerſa poſitiua non tm̄ eiusdē ordinis exiſtūt. In ſimul toto eniz qđ est ſor. non ſicut in aceruo lapidū. ſz quodā ordine eēntiali ⁊ naturali inexiſtūt aliqua que dicūt per se qđ. aliq̄ que dicūt pure quale. alia que dicūt quale quid. alia que dicunt mere hoc. alia que dicunt hoc aliquid. Ens qđ in ſor. ⁊ in quolibet indiuiduo includit. dicit mere qđ. cū nō ſit niſi mere qditas ſimpliciter ſimpler primo diuerſa ab oī quali ⁊ ab oī hoc. qa quale ⁊ hoc ſunt extra rōnē eius. quale ſūt differētie ꝯhētes ens inquantū ens. imo oēs differētie medie ⁊ extreme: cū ſint p̄mo diuerſe ab oī quid. Sunt etiaz in ſimul toto aliqua que dicūt qualequid. ſicut ſunt oia p̄dicata ſm rectā lineā capiēdo ab ente excluſiue. deſcēdēdo uſq̄z ad ſimul totū. qr ſunt cōſtituta ex ꝯhibili ⁊ ꝯhēte. aliqua etiā in ſimul toto que dicūt mere hoc. ſicut ſunt oēs differētie idiuiduales oiuz indiuiduoꝝ

predicatox

resultãs.ꝛ primo dicem⁹ de cõpositis inaiatis.scõo de compositis aiatis. In cõposito aũt inaiato ex materia ꝛ forma rõ generis ꝛ differẽtie sic accipiunt ꝙ in materia ꝑma nõ est nisi ipsa quiditas materie ꝛ qditas entis.supposito ꝙ ista quiditas entis non sit materia ꝑma de quo in phy.fuit sermo.quegdẽ materia nec includit quiditatẽ entis qz in materia nõ sunt differẽtie ỹhẽtes.uel nulla est differẽtia ỹhens ut ꝑscindit a forma sed materia est idem cũ qditate entis identitate nõ absoluta sz identice relatiua. In forma autẽ ut ꝑscindit a materia ꝛ cõposito sunt ꝓtente per idẽtitatẽ oẽs differẽtie a differẽtia idiuiduali ascẽdendo usqz ad differẽtiã ỹhentẽ ens que est ꝑma differẽtia. Iste aũt differẽtie sunt distincte quiditates inter se hãtes tñ eẽntialem ordinẽ ꝓris ꝛ posteriozis ꝑm naturã.tñ reant realitate eadẽ cuz forma. ¶ Cũ aũt forma unit materie differẽtia ỹctiua entis que se tenet ex parte materie constituit quiditatẽ substantie.sic ꝙ quiditas substãtie ꝓstituitur ex duabus.ſ.actuali ꝛ potentiali distinctis realiter. ¶ Secũda differẽtia ỹhens substãtiam que se tenet ex pte forme addita qditati subẽ cõstituet substantiã corporeã ꝛ sic semp descẽdẽdo usqz ad dẽiam indiuidualẽ.ꝑmũ ergo gen⁹.ſ.ꝑmũ predicatũ iquit sumit ab alia re ꝙz sumit differẽtia qz sumit a materia nõ a forma sz differẽtia.descẽdendo aũt sub illo genera subalterna ꝛ spẽs sumunt ptiz sub una re ꝛ ptim sub alia.ut aialitas nõ sumit ꝑcise a corpore nec ꝑcise ab aia.sed partim ab utroqz. Est enim qditas que fundat sup ꝓcursum duarũ rerũ. quarũ una se tenet ex pte corporis.ꝛ alia ex pte aie. Differẽtie aũt oẽs sumunt a forma. Apparet aũt ulteri⁹ ꝙ si in cõposito nõ sit sic tertia entitas nisi resultãs ꝙ.ſ.ex genere ꝛ differẽtia nõ ꝓstituat tertia entitas nisi resultãs ꝙ illa qditas tertia si ponerẽt oporteret ꝙ eẽt res duplici realitate.ſ.forme ꝛ materie. Iste est modus diuidendi ꝛ ỹhendi ꝛ ꝓstituẽdi lineã ꝑdicamẽtalẽ in genere subẽ.ꝛ hoc in cõposito in quo nõ est nisi una forma.sicut in inaiatis hec oia sunt uera ut infertur:supposito ꝙ materia sit alia res a forma. Si aũt materia ꝑma ponat ens limitatuz qõ est cõe ad x.ꝑdicamẽta idẽ est modus ꝓstituẽdi lineam ꝑdicamẽtalem nisi ꝙ genera subalterna ꝛ spẽs nõ fundãtur sup ꝓcursu duarũ rerũ.sed duarũ formalitatum uni⁹ rei. ¶ In cõposito aũt aiato sicut in hoie ꝛ in celo ponit sic.in hoie est forma corpis humani ut ꝑscidit ab aia itellectiua que ꝓtinet oẽs differẽtias per idẽtitatem a differẽtia idiuiduali .usqz ad differentias entis.ꝛ est idẽ modus ỹhendi sicut supra dictũ est.ꝛ ideo corp⁹ hois est indeterminato genere ꝛ spẽ circũscripta aia itellectiua.aia aũt itellectiua ꝓtinet oẽs differẽtias per idẽtitatẽ ab indiuiduali differẽtia hui⁹ aie usqz ad ꝑmaz differẽtiã que ỹhit ens .ꝛ est idẽ modus ꝓstituendi ꝛ ỹhendi sicut dictũ est.ꝛ sic est indeterminata spẽ circũscripto corpore.Iz aia ꝛ corp⁹ sint spẽs substãtie sunt tñ imꝑfecte.qz pũt esse partes uni⁹ qditatis ꝛ specifice. In ipsa aũt intellectiua ꝓtinent tres differẽtie.alie forte ab illis aiaz ꝓstituẽtib⁹ in eẽ talis generis ꝛ spẽi ꝛ idiuidui.ꝛ loquor de aia unita corpori orgãizato.ꝛ ultiate disposito.ꝑma differẽtia aie ꝛ supior in isto ordine ỹhit tale corp⁹ sic orgãizatũ.ꝛ ꝓstituit uiuũ uita uegetatiua. ſcõa differẽtia ỹhit uegetatiuũ.ꝛ ꝓstituit sensitiuũ.ſ. al'.tertia differentia ỹhit sensitiuũ ꝛ aial.ꝛ cõstituit rõnatiuũ.ſ.hoiez.uel põt dici ꝙ ipsa tota addita corpori sic ꝑfectibili ỹhit corp⁹ organizatũ ꝛ cũ eo ꝓstituit uegetatiuũ sensitiuũ ꝛ intellectiuũ.ꝛ sic tota aia habet rõnem differẽtie.ꝛ sil'is modi ꝓstituẽdi ꝛ diuidendi est in celo. ¶ In accidẽtibus aũt est sil'is modus sicut in aia ut ꝑscindit a corpore supposito ꝙ aia ꝛ accidentia nõ sint cõposita ex materia ꝛ forma. sicut ex duab⁹ rebus.que si sint cõposita tũc sil'is modus ỹhendi est sicut in cõposito substantie in aiato. ¶ Ex his apparet quomodo quiditas substãtie est quiditas cõpositi ꝛ resolubilis. fundat enim sup ꝓcursu duarũ quiditatũ entis.ſ.ꝛ differẽtie ỹhentis ens quarũ una dempta nõ remanet quiditas substãtie. Similiter humanitas fundat sup cõcursu corporis aiati uita sensitiua ꝛ differentia rõnali. uñ humanitas est tertia qditas ex istis resultans nõ addita.

¶ Utrum in animato sint plures quiditates distincte uel una tñ.

a Oplius autẽ habet dubitationẽ an magis dicantur proprie esse in animato plures formalitates distincte.an una nõ tñ oimoda unitate.fert ꝙ non debent dici formalitates distincte in actu propter oppositã indiuisionẽ actualẽ.qz actu alis distinctio tollitur per actualẽ idiuisionẽ. Exemplũ .uolo tibi ponere ut plane itelligas de albedine separata a for.per possibile ul' ipossibile que fundat ml'tas distinctiões actuales ad for.tot supple quot sunt ex natura rei.fundamẽta.ſ.quiditates ꝛ positiua nõ eadẽ.nã in tali albedine separata est realitas albedinis.ꝛ hecheitas ꝛ quiditas albedis.ꝛ colorũ ꝛ q̃litatum. ꝛ sil'r in for.est realitas for.humanitas. aialitas ꝛc̃. Inter ergo realitatẽ for.ꝛ albedis est diuisio realis cũ habeãt realitatẽ ꝛ realitatem pro fundamẽto ꝛ termino. Similiter inter hecheitatem ꝛ hecheitatẽ est disio numeralis .ꝛ iter qditatẽ hois in for.ꝛ qditatez albedinis est diuisio specifica.ꝛ sic semp ascendẽdo. Sz cũ albedo unit for.qz realitas albedinis unit realitati for.tũc tollitur diuisio real' ꝑpter indiuisionẽ realẽ sibi oppositã. Similiter hecheitas unit hecheitati ꝛ tollit diuisio numeralis ꝑpter indiuisionẽ sibi oppositã.ꝛ cuz qditas unitur quiditati tollit diuisio specifica ꝑpter indiuisionem sibi oppositã.sz si qditas albedinis coloris ꝛ qualitatis unirent for.remanẽt sine subo.qz sunt apta nata inherere sicut rõnalitas. Ex hoc concludit ꝙ tollit ois diuisio actualis.ꝛ sunt unũ albedo ꝛ for.spẽ.ꝛ genere unũ dico unitate relatiua.ꝛ per indiuisionem actualẽ uni⁹ ab altero. diuisio enim tollit per unitatez absolutã ꝛ per unitatẽ relatiuã. Aliter tñ dicit ꝙ albedo separata a for.ul'ab una pars ꝓtinui ab alia actualiter separata habet duplicẽ relationẽ ad for. unã extrinsecã aduenientẽ.ſ. diuisionẽ ꝛ separationẽ actualem ꝛ talis diuisio uel separatio tollit actualiter per indiuisionem ꝛ unionem uni⁹ cum alio. Aliam aũt relationẽ habet intrinsecam aduenientem que orit ꝙ positis extremis ꝛ talis uocat diuisio. ꝛ illa nõ tollitur per indiuisionem ꝛ unionẽ.cuz illa nõ sit sibi opposita:sed tñ tollitur per idẽtitatẽ absolutam ꝛ illa semp manet manentibus extremis. ¶ Et si arguas ꝙ inter duos terminos nõ apparet ꝙ possint eẽ duo respect⁹ eiusdẽ modi actu. Rñdet ꝙ forte ueruz est ubi respectus sunt extrinseci aduenientes possunt tamẽ esse simul duo respectus quorum unus sit extrinsecus aduenies.ꝛ alius intrinsecus aduenies.ꝛ sic est in proposito de distinctione ꝛ separationeꝛc̃.

Finis formalitatum Boneti.

¶ Formalitates modernioꝝ de mente clarissimi doctoris subtilis Scoti in florentissimo parisiensi gymnasio compilate per excellentez sacre Theologie professorem magistrū Antoniū sirecti puincie turonie ordinis minorum feliciter Incipiunt.

Circa formalitates doctoris subtilis scoti

Querit utrū illa que distinguunt formaliter distinguātur realr. Et arguit ꝙ sic. Et accipio duas formalitates:ꝛ sint.a.ꝛ.b.uel igit a.ꝛ.b.sūt aliqua res ul nulla res. Si sint aliqua res. igit que formaliter distinguunt realiter distinguuntur. Si sint nulle res.igit erunt nihil.qꝛ qđ omnino nulla res est nihil est per beatum Augustinū de doctrina xp̄iana. Et etiā probatur ratiōe:quia res ꝛ ens conuertunt.ut patet 4° metha.quare ꝙ nulla res est nullus ens est.ꝛ sic erit nihil.igitur ꝛc. ¶ Preterea illa que distinguunt ex natura rei sunt distincta realiter.patet de virtute uocabuli. Nihil enim aliud videt esse distinctio ex natura rei ꝙ distinctio realis.nec econtra.sed illa que distinguūtur formaliter distinguuntur ex natura rei igitur ꝛc. pbatio:qꝛ distinctio per formalitates uel est extra actū intellectus uel nō.sed ex cōparatione intellectus.patet per omnes qui ponūt istas formalitates. Si secūdum videlicet ꝙ distinctio per formalitates sit opus per operationez intellectus tūc erit distinctio rationis quod est ꝓtra formalizātes. Si est extra actū intellectus igitur erit ex natura rei ꝛ per consequēs realis.quod est ꝓpositum. ¶ Preterea sicut se habet res subiecti ad formalitatē subiecti,ita se habet res ꝓprie passionis ad formalitatē ꝓprie passionis. ergo per locum a.transmutata ꝓportione. Sicut se habet res subiecti ad rem ꝓprie passionis:ita formalitas subiecti ad formalitatē ꝓprie passionis:ꝫ res subi est eadē cū re ꝓprie passiōis ut patet per te:qui dicis ꝙ sunt idē cēntialr ꝛ realr.ergo formalitas subi est eadē cū formalitate ꝓprie passionis.ꝛ sic non distinguūtur.ꝛ per ꝓns nō distinguuntur formaliter quare ꝛc. ¶ Preterea qđ est substantia est uera res.sed formalitas substātie est substantia.igitur formalitas substantie est uera res. Maior patet de se.quia est predicatio superioris de iferiori. Minor patet:qꝛ formalitas subē est qđqđ est sibe ut patet per istos.ꝫ quodqđ est est idē cum re cuius est.patet septimo methaphysice.igitur quodquid est substantie est substantia. Et ultra quecunqꝫ per ueram rem distinguuntur realiter distinguuntur.sed que formaliter distinguūtur per ueram rem distinguūtur.ergo quecūqꝫ formaliter distinguuntur realiter distinguūtur. ¶ Preterea que cunqꝫ habent diuersas diffinitiones distinguuntur realiter uel ratione.patet quia diffinitiōes diuerse siue differentie in eisdem posite videntur sufficere ad distinctionem realem uel ratiōis.sed illa que distinguuntur per formalitates habent diuersas diffinitiones ut patet per istos.igitur ꝛc. ¶ Preterea si illa que distinguuntur formaliter essent idem realiter.tunc ab uno ꝛ eodem sumerētur unitas ꝛ pluralitaꝫ.quod uidetur inconueniēs. Assumptum tamen probatur quia per te ab uno ꝛ eodem in quo est unitas rei ꝛ esse sumitur pluralitas formalitatū ꝛ sic ab uno ꝛ eodez sumetur unitas ꝛ pluritas:sed hoc est falsum ut dictum est.ꝛ ut patet secūdo de generatione.idem inquātum idem non est natum facere nisi idem. ¶ Preterea accipio formalitatem subiecti ꝛ sit. a.ꝛ accipio formalitatem passionis ꝛ sit.b.tunc quero ul.a.ꝛ.b.habent aliqd cōe ul nihil cōe. Si nihil commune.ergo.a.ꝛ.b.se totis distinguuntur. sed que se totis distinguuntur realiter distinguuntur.ergo.a.ꝛ.b.realiter distinguuntur. sed per istos illa sunt eadez realiter.ergo illa que in nullo sunt eadem realiter uel non sunt eadem realiter erunt eadem realiter ꝙ manifestam includit cōtradictionem. Si detur ꝙ.a.ꝛ.b.habent aliquid commune.uel est reale uel rationis.si sit ens reale. ergo illa sunt entia realiter.ꝛ sic faciēt distingui illa quorum sunt formalitates.scilicet subiectum ꝛ propriam passionem. Si autem sit ens rationis.igitur ille formalitates erunt entia rationis. ꝛ sic facient illa quorum sunt formalitates tm̄ distingui fm̄ rationem quod est contra eos: quia dicunt ꝙ distinctio per formalitates est maior ꝗ distinctio rationis. ¶ Preterea quecunqꝫ distinguūtur quiditatiue distinguuntur realiter ꝛ essentialiter.patet:quia quiditas res ꝛ essentia idem sunt.ſz que distinguūtur formaliter distinguuntur quiditatiue. patet quia per istos formalitas nihil aliud est ꝗ rei quiditas.ergo que distinguuntur formaliter distinguuntur realiter ꝛ essentialiter quod est propositum. ¶ Preterea arguit Heruеus brito ordinis predicatorum ꝛ dicit has rationes demonstrare.nulla propria passio protenditur ultra suum proprium ꝛ adequatum subiectum.sed distinctio est passio entis. ergo non protenditur ultra ens:sed omne ens uel est reale uel rationis.ut patet quinto methaphysice.igit omnis distinctio uel est realis uel rationis. ꝛ sic nulla erit distinctio media inter distinctionem realem ꝛ rationis ꝛ ita non erit dare distinctionem formalitatum uel per formalitates.nec distinctionem ex natura rei nisi contineantur sub aliquo istorum modorum. ꝛ sic habeo propositum ꝙ distinctio formalis infert distinctionem realem. ¶ Preterea quecūqꝫ distinguuntur numero distinguuntur realiter. patet quia que sunt numeraliter distincta nō includit contradictionem unum esse sine alio. ꝛ per consequens realiter distinguuntur. sed que distinguuntur formaliter distinguuntur numeraliter. probatio:quia que distinguuntur formaliter distinguunt quiditatiue.ut patet per istos. ꝛ que distinguuntur quiditatiue distinguuntur specifice.patet quia quiditas ponit rem in esse specifico.sed que distinguuntur specie distinguūtur numero. ut patet primo thopicorum.ꝛ quinto methaphysice. ꝛ etiam quia distinctio specifica est maior ꝗ distinctio numeralis. ꝛ maior distinctio arguit minorem fm̄ omnes. sed quecunqꝫ numero distinguuntur realiter distinguūtur.igitur de primo ad ultimum que formaliter distinguuntur realiter distinguuntur quod est propositus. ¶ Preterea arguit sic franciscꝰ de marchia ad idem. Illa que habent realiter ꝛ essentialiter diuersas formas realiter ꝛ essentialiter distinguuntur:patet clare ex intentione philosophi 9° methaphysice Forma distinguit ꝛ sepat.ſz que distiguunt formalr distiguūtur per formā ut ꝓz de vtute uocabuli.ḡ que distiguunt formalr realiter distiguunt ꝛ eēntialiter. ¶ Preterea nisi illa que formaliter distinguuntur

distinguerentur realiter tunc formalitas nõ esset p̃n cipiuz sufficiẽs distinguẽdi aliq̃ realiter. patet de se sed hoc est falsum. patet quia per paternitatem in diuinis que est quedam formalitas. pater in diuinis distinguitur ab essentia formaliter ꝛ a filio in diuinis realiter. ergo realiter ꝛ essentialiter. Et confirmantur omnes iste rationes sic. Omnis differẽtia facit compositionem ratiõis. ergo omnis distinctio seu differẽtia ex natura rei facit cõpositionez ex natura rei: sed in diuinis uel in simpliciter simplici nulla est cõpositio. ergo ibi nulla est distinctio ex natura rei. nec per cõsequẽs formalis. Alie mlte rationes formant ab istis de qbus pro nũc supersedeo: qz istis intellectis ꝛ solutis alie faciliter intelligentur ꝛ soluẽtur. ¶ In oppositũ arguitur ex quintuplici auctoritate: ꝛ p̃mo ex auctoritate logicali sic: quia dicit Aristo. in p̃dicamẽtis q̃ idẽ calor numero qui est de p̃ma specie qualitatis ut est dispositio: est de tertia ut est passio. sed certum est q̃ idẽ calor vn⁹ numero est realiter ꝛ essentialiter idez. Et tamẽ facit diuersas spẽs ul'ponit sub diuersis spẽb⁹: ergo oportet ponere diuersas formalitates: per quas facit diuersas species uel per quas reponatur sub diuersis specieb⁹. Et sic cum identitate rei reali stabit: immo necessario oportet ponere diuersas formalitates. ¶ Secundo probatur idem auctoritate naturali. Dicit enim philosoph⁹ tertio physicorũ q̃ actio ꝛ passio cum idem significẽt realiter in numero: habent tamen quodquiderat alterum ꝛ alteruz distincta. sed distinctio per quodquiderat arguit distinctionem formalitatum: ergo cum eadem re essentialiter stabit diuersitas formalitatũ. ¶ Tertio arguitur auctoritate morali. Dicit enim philosophus in ethicis q̃ virtus ꝛ iustitia sunt eadez res. sed tamẽ sunt distincta ſm rationẽ quiditatiuam. sed distingui per rationem quiditatiuã est distingui formaliter. ergo cum identitate reali stat pluralitas formalitatum iste tres auctoritates concludunt cõtra aduersarium. ꝛ non concludant cõtra scotistam ul'cõtra marronistam. ¶ Quarto arguitur auctoritate methaphysicali. Dicit enim philosophus quarto methaphysice q̃ ens ꝛ vnuz sunt vna natura. ꝛ hoc idem dicit. 4. thopicorũ. distincta vo ratione quiditatiua. ꝛ per consequens sunt eadem realiter ꝛ distincta formaliter. ergo cum identitate essentie ꝛ essentie. rei ꝛ rei. nature ꝛ nature: stabit distinctio quiditatiua ꝛ formalis. Et si dicatur nõ soluendo sed euadendo sicut consueuerunt q̃ philosophus capit ibi ens ꝛ vnum ut distincta ſm rationem. i. per intellectum. Contra magis distinguit ens ab vno q̃ ens ab ente sed ens ab ente distinguitur per intellectuz. ergo oportet q̃ sumatur maior distinctio ibi q̃ distinctio ſm intellectuz. ꝛ per consequẽs sumetur rõ pro ratiõe quiditatiua ꝛ non pro ratiõe intellectus. que rõ uel distinctio quiditatiua est maior q̃ ratio uel distinctio intellectus. ¶ Quinto pbatur idem auctoritate theologica. quia certuz est q̃ essentia diuina a supposito puta a patre ꝛ filio non est alia essentialiter ꝛ realiter: quia si hoc. iam eẽt pluralitas rerum in diuinis quod est hereticum. ꝛ tamẽ cõceditur q̃ ibi est diuersitas formalis. patet qz pater dicitur ad alterum. scilicet ad filium ꝛ filius ad patrem ꝛ tamen eẽntia non dicitur ad aliud. quia quod ad aliud dicitur ſm beatum Augustinum. nõ est essentia. ꝛ debet intelligi formaliter. ergo cuz identitate rei stabit distinctio formalitatum.

Respondeo in ista questione sic pceda. ¶ Prius r aliq̃s diuisiões p̃ponã. Scõo numerũ cuiuslibet distinctiõis ꝛ idẽtitatis apiã. Tertio dabo modũ iuestigãdi ꝛ inferẽdi vnã distinctionẽ ꝛ idẽtitatem er alia. Quantum ad p̃mum dico q̃ ens diuiditur in ens reale ꝛ in ens rationis. ꝛ ista est diuisio equinoci anologi in sua analogata equiuocata. Ens reale est quod habet esse seclusa quacunq̃ operatione intellectus siue quocunq̃ actu collatiuo cuiuscunq̃ potentie siue intellectus siue uoluntatis siue cuiuscunq̃ alterius potentie. ꝛ sic ens reale predicatur quiditatiue de deo ꝛ de decem predicamẽtis. ¶ Ens vo rõnis capitur trib⁹ modis ſm Sco. prima di. 4. senten. ¶ Primo modo pro illo qõ habet esse in anima subiectiue. ut species: actus: ꝛ habit⁹. Secundo modo obiectiue sicut vniuersalia sunt in anima per species a rebus causatas uel a deo ipressas. Tertio modo pro cõparatione passiua qua per intellectũ vnũ obiectũ cognitũ ad aliud obiectũ cognitũ cõparatur. Ens rationis duobus primis modis nõ distinguitur cõtra ens reale accipiẽdo ens reale sicut capiebatur in precedenti diuisione. sed ens rationis tertio modo captũ nullo modo continetur nec cõtinet sub se ens reale. tanq̃ superius suum inferius. Ultra dico q̃ ens reale prima sui diuisione diuiditur per ens quantũ ꝛ nõ quantũ ſm Scotum quinta. q. quolibe. Ens quantũ perfinitũ ꝛ infinituz absolutũ ꝛ respectiuũ. Omne enim ens dicitur formaliter absolutũ qõ non est formaliter ad aliud. sicut est deus ꝛ omnia attributa in diuinis ꝛ tria genera generalissima trñ. s. substantia. quãtitas. qualitas ꝛc. Ens vo respectiuũ dicitur illud quod formaliter est ad aliud. sicut sunt in diuinis notiones relationes cõmunes. ꝛ ista septem predicamenta. s. ad aliquid: actio: passio: quando: ubi: situs: ꝛ habitus. Et istarum relationum quedam dicuntur intrinsecus aduenientes sicut sunt omnes relationes de p̃dicamento ad aliquid. alie vo sunt relationes extrinsecus aduenientes. ut sunt ille relationes de ser ultimis predicamentis. Dicitur autem relatio intrinsecus adueniens que necessario ponitur positis fundamento ꝛ termino. sicut est paternitas: filiatio: similitudo. implicat enim contradictionem ponere duo alba qui sit similitudo. etiam per diuinam potentiam ſm Scotum secundo: tertio sententiaruz: ꝛ in multis alijs locis. Sed relatio extrinsecus adueniens est que non necessario sequitur extrema posita in actu. ita q̃ per aliquam potentiam fundamẽtum ꝛ terminus possint poni ꝛ tamen non erit relatio. ut patet de relatione agentis ad passum. possibile est enim ponere ignem ꝛ stuppam ꝛ tamẽ nõ erit combustio. Et si dicatur q̃ ignis non est proximum fundamentum combustionis: sz approximatio agẽtis ad passum. licz hoc sit falsum quia illa approximatio non denominatur agens uel patiens tamen adhuc possunt esse combustiuuz ꝛ combustibile approximata: ut patuit de tribus pueris in camino ignis ardentis: ꝛ non erit combustio. ꝛ sic patet q̃ tales relationes sunt extrinsecus aduenientes. Dico ultra q̃ ens diuiditur in substantiam ꝛ accidẽs. ꝛ loquor de ente finito ꝛ creato. Iuxta quod nota q̃ substãtia capitur tribus modis. vno modo substãtia dicitur qõ est a se ꝛ per se. ut est deus. ꝛ sic non capit hic substantia: quia clarum est q̃ deus non est ens creatum nec finitum. ¶ Allio modo dr̃ suba que est per se sed nõ a se: ut est substantia pfecta p̃dicamẽti substantie

incipiēdo a genere generalissimo vsq; ad ĩdiuidua inclusiue. ¶ Tertio modo dī suba que nec est per se nec a se sz in alio. qz est pars substātie pfecte ⁊ cōplete: sicut sunt forme subales. Et dico q; sunt in alio. sicut ps essentialis uel itegralis sube est suba. ¶ Secūdo nota q; circa ultimā diuisionē nup dictā ly accidens pōt capi dupliciter. vno modo pro omni illo quod conuenit alicui ⁊ nō est de diffinitione qditatiua eius: ⁊ sic ppria passio est accidens suo subiecto: ⁊ omne accidēs cōmune est accns suo subiecto: ⁊ oē inferius suo supiori. Et ita forte posset pcedi q; propie passiones entis accidūt enti ⁊ cuilibet inferiori ad ens capiēdo isto mō accidēs. Scdo mō accipit accidēs pro illo qđ accidentalr pficit illud qđ existit in se pfectus nec necessario psequit ipm: sed ineest ei ptingenter ⁊ sic sumit qñ dī q; accidēs est qđ adest ⁊ abest ⁊c. ¶ Cōsequēter dico q; res aliqñ uenit de ratus ta. tū. qđ est firmus a. um. ⁊ ista est semp cū exītia actuali. Alio mō dī res a reor ris ⁊c. quod est opinor ris. ¶ Et sic oē qđ est tā in esse obiectiuo sic oēs res mūdi ab eterno fuerūt in eē imagiabili pōt dici res. Et isto scdo mō accipiēdo rē pōt dici q; oia creata ⁊ oia creabilia añ mūdi pstitutionez eēnt res ⁊ q; for. ⁊ plo distigueban realr ⁊ sic de alijs. pdictā diuisionē ponit Sco. xxxvj. di. p̄. sen. ¶ Cōsequēter dico q; ens diuidit in ens simplr ⁊ in ens fz qd siue in ens in potētia suba ⁊ in ens in potētia obiectiua: ⁊ ista diuisio est eadē cū pcedēte dēpto qđ addebat in scdo mēbro q̄ in esse imaginabili. Et nō capio hic ens fm quid ut sub se ptinet entia rōnis siue relationis rōnis ⁊ ficticia. sed ut cōtinet sub se pcise illd cui nō repugnat ueruz eē exītie. Et sic dico q; ens ut est subiectū methaphysice ⁊ adequatū obiectū intellectus nr̄i dī vniuoce de ente simplr ⁊ de ente fm qd. saltē ad illa est vniuocū pdicatū. ¶ Pro quo notandū q; fm Sco. di. viij. p̄. sen. ⁊ di. iij. ejusdē. Differētia est iter eē vniuocū pdicatū ⁊ vniuoce pdicari. Vniuocū eni pdicat ulr qñ pceptus illius qđ pdicatur est in se vnus ex natura rei si sit res pme itentionis. Et hoc mō albū dicturz de ligno ⁊ lapide est pdicatū vniuocū ⁊ ulr ois pdicatio accidentis de subiecto. Et per oppositū illud dicit equinocū qđ pdicat nō fm vnitatē pceptus. Et sic inter vniuocū ⁊ equinocū nō est mediū. pz clare ex rōnibus ipōz. Vniuoca eni dicūtur quoz nomē est cōe ⁊ rō substātie est cadē. Equinoca vo quoz nomē est cōe ⁊ rō substātie nō est eadē. mō hīe eandē rōnem ⁊ nō hīe eandē rōnez cuz sint ꝑdictoria nullo mō pñt cōpati medium. Ex quo infero q; oē anologū uel est equinocū uel vniuocū. Vniuocē vo pdicari est qñ rō seu diffinitio pdicati includit in rōne seu diffinitiōe subiecti ⁊ ꝑ qditatiue sic q; nō pdicat ut albū de lapide: nec vniuersaliter ut quodcūq; accidens de subiecto siue proprio siue cōmune: nec ut inferius de superiori nec ut genus de differētia: nec ut differētia de genere: nec ut modus intrinsecus de eo cuius est modus intrinsecus sed ut solus pceptus qditatiu⁹ ⁊ qualitatiu⁹ ptinētes ad pmū modū dicēdi per se pdicant. ¶ Ulteri⁹ aduertendū q; dupler est vniuocatio ut ad presens spectat. s. vniuocatio trāscēdens ⁊ vniuocatio limitata. Uniuocatio limitata est respectu alicuius pdicati potētis pdicari de mltis fm hitudinē alicui⁹ vniuersaliū a porphirio assignatoz: ⁊ isto mō ens nō pdicat vniuoce de entib⁹ sicut dicit porphirius. Si qs eni oia entia uocet eq̄uoce inquit nūcupabit ⁊ nō vniuoce. vniuocatio trāscendēs est vnitas alicui⁹ pceptus ex natura rei potētis de multis generibus generalissimis pdicari. uel de vno generalissimo ⁊ de aliquo q; nō est in pdicamento. Exēplum pmi ut ens: bonū: uerū: relatio: absolutū ⁊c. dicunt vniuoca vniuocatiōe trāscēdenti. Exēplz secūdi ut iustitia: sapiētia: dicunt vniuoca vniuocatiōe trāscēdenti: nec requirit ad hoc q; aliqđ pdicatū sit trāscendens qđ pdicet de oībus pdicamētis. sed sufficit q; dicat de aliquo pdicamēto uel de aliquo reponibili ⁊ q; nō sit per se in genere: sicut est sapiētia: iustitia ⁊ sic de alijs. sic Sco. viij. di. p̄. sen. ¶ Aduertēduz ulterius q; ens capit dupl̄r. vno mō trāscendenter. alio mō trāscendentissime. Ens trāscendentissime captū est equinocū q̄cunq; equinocatiōe qz ut sic capit ens. est cōe ad ens reale: ⁊ ens rōnis. ⁊ clarū est q; ut sic nō dicit aliquē pceptū vnū: qz uel ille pcept⁹ esset secluso ope intellect⁹ uel nō. si sic. ergo aliqd qđ eēt pter op⁹ intellect⁹ includeret quiditatiue in illo qđ non eēt pter op⁹ intellectus cuiusmodi est ens rationis. Si nō eēt pter opus intellect⁹ sed per op⁹ intellectus. ergo aliqd qđ est per opus itellect⁹ includitur qditatiue in illo qđ esset pter opus itellectus. qđ videt falsum. ⁊ sic relinquit q; ens ut sic captuz nō est vniuocuz. ¶ Predicta rō facit mihi fidem ⁊ credo illā esse insolubilē. lz franciscus de mayronis nitat eaz soluere sed iudicio meo nō soluit. ¶ Ens vo transcendenter captū est ens cōe ad deuz ⁊ creaturam qđ assignat pmū obiectū nostri itellect⁹ ex natura potētie. ⁊ pmū obiectū uoluntatis ⁊ pmū subiectū metha. ⁊ ut sic est vniuocū ad oē illd qđ est secluso ope intellect⁹ collatiuo ⁊ ut sic est vniuocū ad differentias ultimas ⁊ ad ppias passiones ⁊ breuiter ad oia positiua vt dictū est. ¶ Uerū est tn̄ q; nō pdicatur vniuoce de ultimis differētijs ⁊ ppijs passionibus suis sed tn̄ de deo ⁊ r. pdicamentis. Et de materia ⁊ forma fz Sco. in. iij. di. p̄. sen. Et posset addi ꝓtiā q; pdicat vniuoce de illis que directe mediant inter ipm ⁊ r. pdicamēta. cuiusmodi sunt absolutū relatio ⁊c. Et fm has diuisiones tu potes saluare oēs auctoritates militantes ꝓtra vniuocationē entis. ¶ Notādū ulteri⁹ q; ens diuidit i ens simpler ⁊ cōpositum. Simpler autē dī multis modis. Primo mō dī simpler qđ non est compositū nec cōponibile. ⁊ isto modo solus de⁹ dī simpler qz est summe simplex. Sūme eni simpler dicit qđ non est cōpositū nec cōponibile. Et isto mō oē aliud a deo diceretur cōpositū ut compositio opponit simplicitati isto mō sumpte. Secūdo modo dī simpler qđ nō hz pceptū quiditatiuū ⁊ qualitatiuz ⁊ isto mō dicit simpler qđ hz pceptū simpliciter simplicē sicut sunt ens ⁊ passiones entis. modi intrinseci ⁊ omnes differētie ultime: qz hñt cōceptum simplr simplicem. ¶ Concept⁹ aūt simpliciter simplex est ille qui non est resolubilis in alios pcept⁹ simpliciter quoz quilibet posset actu simplici distincte cognosci. qui fm Sco. uel totaliter scitur uel totaliter ignorat. qz nō hz aliquid fm qđ possit concipi ⁊ aliqd fm qđ possit ignorari. Et isti simplicitati opponit constitutio rei ex pceptu determinabili ⁊ determinatiuo. ⁊ loquor semp de pceptu obiectiuo ⁊ nō qualitatiuo quoruz differentia alʒ patebit. Tertio modo aliquid dicit simplex qz nō est cōpositz ex re ⁊ re. cuiusmodi sunt oia accidentia. materia pma. forma substantialis. angelus uel aia. lz tn̄ aliqui dicāt angelum ⁊ aiam habere materiā ⁊ formā: qđ nō credo uerū loquēdo de materia ⁊ forma physicali. sed tamen cōponunt

ex genere

ex genere ⁊ differẽtia siue ex realitate potẽtiali ⁊ realitate actuali. que cõpositio non debet dici ꝓprie cõpositio rei ⁊ rei: sed magis realitatis ⁊ realitatis ꝑz Sco. in. iij. di. ⁊ in. viij. di. p̃. sen. Et isti simplicitati opponit compositio materie ⁊ forme. ¶ Quarto modo aliquid dicitur simplex q: non est mixtũ. ⁊ sic celũ ẽt ueritatẽ ⁊ quatuor elemẽta lz sint composita ex materia ⁊ forma sunt tñ simplicia. i. non mixta ꝓout scilicet isti simplicitati opponit mixtum. Ex p̃dictis patet q ex quatuor modis iã dictis põt aliquid dici cõpositũ uel constitutũ ut patet cõsideranti. ¶ Aduerte tñ q duplex est cõpositio. s. cuz his ⁊ ex his. vñ sola ꝓstituta dicũtur cõposita cõpositione ex his. lz constituẽtia possint dici cõposita cõpositione cum his. sicut materia ⁊ forma: subiectũ ⁊ accidẽs: ⁊ accipio cõstitutionem limitatã: ⁊ sic dico q oẽ ens mundi creatũ est cõpositũ ex re ⁊ re uel cõpositione ex his uel cõpositione cũ his. Extendẽdo etiã cõpositionez ad cõpositionẽ eẽntialẽ que est materie ad formam: ⁊ ad cõpositionẽ accidentalẽ que est accidentis cũ subiecto: vnde lz angelus: accidẽtia: materia p̃ma: forma substãtialis nõ sint cõposita cõpositione ex his: possunt tamen dici composita cõpositione cũ his. Remanet ergo solus deus nõ cõpositus nec cõponibilis aliqua cõpositione. ¶ Rursus ens diuidit in ens necessariũ ⁊ in ens cõtingẽs. Vñ illud dicit necessariũ qõ non põt non eẽ. Contingẽs vo qõ põt esse uel nõ esse. Inuenio tñ duplex necessarium ⁊ duplex cõtingens. s. cõplexũ ⁊ incõplexũ. Necessariũ complexũ est qõ non põt nõ esse uerum: sicut sunt ꝓpositiones primi modi ⁊ secũdi ⁊ sic de aliis. Contingens vo complexũ est qõ põt esse quandoqz uerũ ⁊ qñqz falsum: sicut sunt ꝓpositiones de materia contingẽti. Necessariũ aũt incõplexum est qõ nõ põt non eẽ. ⁊ hoc dupliciter uel quãtuz ad eẽ simpliciter: ⁊ sic solus deꝰ dicit necessarius q: est a se: ⁊ per oppositũ illud dicit ꝓtingens simpliciter loquẽndo qõ est ab alio ⁊ põt esse ⁊ nõ esse. Necessariũ vo ſm quid est illud qõ nõ potest non esse quãtuz ad eẽ ſm quid. sicut sunt oẽs res mundi que sunt possibiles. habuerũt enĩ ab eterno esse cognitum: ut patet per doc. in p̃. di. iij. de sinceris ueritatib⁹. ⁊ in aliquo ꝓri nature ante determinationẽ diuine uoluntatis ⁊ per cõsequẽs necessario sunt in tali eẽ: q: qõ p̃cedit determinationẽ diuine uolũtatis est necessariũ. nec aliquid dicit contingens ut opponit istinecessitati. ¶ Ens ulteriꝰ diuidit in ens independens ⁊ in ens dependẽs. Ens idependẽs est deꝰ q: a nullo est nec in genere cause efficientis: nec materialis: nec formalis: nec finalis ut ingenioſe multũ deducit Sco. iij. di. p̃. sentẽtiarũ. ⁊. viij. eiusdem. Ens vo dependẽs est qõ ab alio est in aliquo genere cause. Cum igitur oia alia a deo sint in genere cause efficiẽtis sequitur q dependẽt. ¶ Sed dices si oia dependẽt ut tu dicis cum dependentia sit relatio: sequeret q saltem oia alia a deo essent ad aliquid qõ videt incõueniens ⁊ cõtra philosophũ. 4. metha. ¶ Respondetur q argumentũ concludit q oia alia a deo sunt ad aliquid denominatiue: q: in oi ente fundat respectus effectiuitatis seu dependentie ⁊ illud cõcedo. Nec hoc negaret philosophꝰ. ꝛz nõ probat q oia sunt ad aliqd formaliter ⁊ quiditatiue sic uoluit negare philosophꝰ oia eẽ ad aliqd. ¶ Sed tu dices iste respectus fundatꝰ in creatura ad deũ terminatꝰ ul' est res distincta a creatura uel nõ. si nõ. ergo oia sunt ad aliquid essentialiter ⁊ quiditatiue ut videt. si sic: ergo creatura: puta homo uel angelus: poterit eẽ sine tali respectu. ⁊ sic nõ dependebit ad deũ. pbatur secũda cõsequẽtia q: lz posterius distinctũ realiter aliqñ nõ possit esse sine suo ꝓri tamẽ vniuersaliter omne prius sic distinctum põt esse sine suo posteriori. ꝑma cõsequentia ꝓbatur q: effectus formalis nõ potest esse sine sua causa formali etiã per diuinã potentiaz q: causalitas cause materialis ⁊ formalis dicũt imperfectionẽ. ⁊ sic semꝑ in tali dependentia creatura nõ esset dependens. Dico breuiter conformiter ad Scotum ꝑma di. ij. sententiarũ. q. v. q talis depẽdentia est eadem realiter cũ creatura ⁊ vniuersaliter oꝭ relatio sine qua uel sine cuiꝰ termio fundamẽtu nõ põt eẽ. talis relatio idẽtificat realiter cuz suo fundamento. Clarũ est q: creatura non põt esse nisi dependeat ⁊ nisi deus sit. ergo creatura est realiter sua dependẽtia. Et similr dico de dependẽtia totiꝰ cõpositi essentialis ad suas partes: ⁊ de dependẽtia qua relatio dependet a fundamento. Ex hoc infero q capiendo hoc modo dependentiã nulla creatura absoluta depẽdet ab alia cũ etiaz in genere cause efficientis creaturã absolutã possit deus seipso creare ⁊ ꝓseruare. ¶ Deinde notãdũ q ſm Bonetũ in p̃dicamẽtis ens diuiditur in vnuz ⁊ multa ⁊ etiam ſm ꝓbum. Unuz ut in p̃dicto loco dicit Bonetꝰ dr qnqz modis. Primo modo dicitur vnũ vnitate transcẽdenti. ⁊ sic oia de quibus ens transcendẽter dicitur vniuoce sunt vnũ ista vnitate. Secõ modo dicitur vnuz vnitate generica generalissima ⁊ sic oia vniꝰ predicamẽti sunt vnũ ista vnitate. Tertio modo dicitur vnũ vnitate spẽi subalterne: ⁊ sic oia dicuntur vnũ ista vnitate que sub eadez spẽ subalterna ꝓtinẽtur. Quarto modo dicit vnũ vnitate spẽi spãlissime. ⁊ sic oia idiuidua eiusdẽ spẽi specialissime sunt vnuz ista vnitate. Quinto mõ dicitur vnũ vnitate numerali. vnde quãto vnitas est superior: tanto est minor ꝑz doctrinã Sco. in multis locis. vñ maior vnitas per bonam cõsequentiã infert minorẽ ꝑz non minor maiorem lz stet cuz ea. Multa vo capit tot modis quot vnũ ut clare patet practicãti. q: tot modis dicitur vnum oppositoꝝ quot modis dicit ⁊ reliquum. Et hec de primo articulo.

Quantum ad secũdũ articulum sunt septem q partiales articuli declarandi. in primo videbit quid est identitas rationis ⁊ eiꝰ distinctio. In secũdo quid est identitas ex natura rei ⁊ eiꝰ distinctio. In tertio qd est idẽtitas formalis ⁊ eiꝰ distinctio. In 4° qd est idẽtias realis ⁊ eiꝰ distictio. In 5° quid est idẽtitas essentialis ⁊ eius distinctio. In sexto quid est identitas subiectiua ⁊ eius distinctio. In septimo quid est identitas obiectiua ⁊ eius distinctio. Juxta p̃mum articulum sunt aliqua notanda. primo notandũ est q intellectꝰ est duplex. scilicet agens cuius est omni omnia facere ⁊ intellectꝰ passiuus seu possibilis cuius est omnia fieri. ut ait Arĩ. tertio de anima. ⁊ dico q isti duo intellectꝰ sunt due formalitates in aia que ex natura rei distinguũtur: lz cũ anima sint idem realiter. ¶ Notandum secũdo q duplex est actus intellectus scilicet rectꝰ ⁊ collatiuus. actus rectꝰ appellatur quo intellectꝰ fertur super aliquam rem absolute. ut qñ intellectus intelligit rosam. Actus vo collatiuus appellatur quo intellectus rem intellectã cõparat ad seipsam uel ad aliam. ¶ Notãduz tertio q ratio capit multis modis. Primo modo pro diffinitiõe sicut in diffinitione vniuocorum ⁊ equiuocorum capitur. Et dicitur;

diffinitio ratio quia est indicatiua obiecti intellect⁹ uel rationis. Secūdo modo pro ipa vi uel potentia ratiocinatiua siue sit intellectus siue uoluntas que amat creaturam propter deū. siue sit virtus imaginatiua que discurrit circa particularia. Tertio modo capitur pro discursu rationis a premissis ad conclusionez qui dicit actus collatiuus. Quarto modo forma dicitur ratio: quia est ratio cognoscendi compositum ⁊ materiam. cognoscitur nāqz materia per analogiam ad formam primophysicorū. De multiplici acceptione huius nominis forma videbitur in sequentibus. ¶ Istis ꝓsuppositis pono duas conclusiones. ℙrima est q illa sunt idem ⁊ eadem realione que habent eundem conceptum omnino indistinctum a parte rei. ⁊ etiam indistinctum ex parte intellectus. ut homo est idem sibiipi. ⁊ omnia entia tertij modi perfectatis ⁊ sic de alijs. Secūda cōclusio illa distinguuntur ratione que distinguuntur per actum collatiuū intellectus precise. ut in omni propositione mundi in qua predicatur idem de seipso. ut subiectum ⁊ predicatum distinguuntur ratione: quia sicut contradictio fundata in entibus ex natura rei concludit distinctionē ex natura rei. ita cōtradictio fundata in entibus rationis concludit distinctionem ratiōis. Secundo sequitur q iter entia realia ⁊ rationis ut inter aial ⁊ genus. similiter iter entia rationis inter se ut inter genus ⁊ speciem est distinctio rationis quia nō fit nisi ex sola collatione intellectus: ⁊ accipio distinctionē ratiōis que est a potentia ratiocinante ⁊ non pro distinctione rationis que est a natura ratiocinabili. Ex hoc patet q distictio rationis est respectus rationis per actum collatiuum a potētia ratiocinante causatus. Similiter patet q illi qui respondent ad istud argumentum: eēntia diuina est cōmunicabilis: paternitas est incōicabilis. ergo essentia diuina ⁊ paternitas distinguuntur aliter ꝙz ratione. ℜespondet nāqz q argumentum concludit q distinguūtur plus ꝙz ratione ratiocinante. sed non plus ꝙz ratiōe ratiocinabili. patet inꝙz q non est disputatio nisi ad uocem: quia nec intelligūt vim uocabuli distinctionis ex natura rei: q: qō illi uocāt distinctionē rationis rei rōcinabilis: formalizātes uocāt distinctionē ex natura rei. ⁊ sic nō capio in conclusione mea distinctionem rationis que est precise ⁊ soluz a potentia ratiocināte. ¶ Sed q ista distinctio rōnis sit ficticia probat ab aduersarijs nris dupliꝛ. p° sic. Dis distictio nō vana sortitur robur ⁊ esse ex aliqua re. ergo ista distinctio rōnis uel sortitur robur a re: ⁊ sic est realis ⁊ non rōnis tiñ ut usus es isto uocabulo rōnis. si nō sortit robur a re: ergo est ficticia. Scōo arguit ad idē sic ⁊ est quasi ꝓfirmatio argumēti: q: intellectus intelligēs rem aliter ꝙz sit est falsus: q: si intelligat rē distinctā uel rem esse distinctā ⁊ non sit distinctio a parte intellect⁹ false itelligit: igit ⁊c. ¶ ℜespondeo ad ista q distinctio rōnis sortit robur a re. i. a non repugnātia rei ad sic uel sic concipi. Ex hoc sequit q talis distinctio non est pura fictio. ¶ Ad secūduz qō est confirmatio. dico q intelligere rem aliter ꝙz sit capitur dupliciter. vno modo intelligēdo ipam non eo mō quo est non tñ q intelligatur sub mō sibi repugnāti. ut intelligēdo lineā que vnitur materie sensibili nō intelligēdo huiusmodi materiā non repugnat linee Alio modo intelligēdo rē sub modo repugnanti sue nature ut intelligēdo deuz esse corporeū. Dico ergo q ille qui intelligit rē aliter ꝙz est secūdo modo fallitur: non aūt primo mō. sic in ꝓposito qñ intelligūtur distincta fm rationem absqz habitudie ad aliq fz rē distincta nō erit talis alietas. ¶ Forte dicet aliqs negando istā distinctionē esse aliam a distinctione ex natura rei: quia illa que distinguūtur ratione distinguūtur ex natura rei. Contra hoc arguitur sic. si hoc esset uerum sequeretur tūc q illa que essent eadē ex natura rei essent distincta ex natura rei. patet: q: formo istam propositionē eadez ex natura rei sunt eadē ex natura rei. ibi est distinctio ratiōis ut prius dictū est. quia idem positū in subiecto distinguit a seipso posito in predicato ratiōe. Sed sequit per te q ista distinguuntur ex natura rei: ergo illa que sunt eadez ex natura rei sunt distincta ex natura rei. qō claudit contradictionem. ⁊ hec de primo partiali articulo huius secundi articuli principalis.

q Uantum ad secundum articulum qui est de identitate ex natura rei ⁊ eius distinctione sunt aliqua notanda: ꝑmo est notandum q res ⁊ ens quantuz ad presens spectat consideratur dupliciter. primo modo pro omni positiuo quod ex natura rei est extra nihil. ⁊ isto modo modi intrinseci ⁊ differentie ultime dicūtur ens uel res. Alio mō magis stricte pro illo qō est ꝑcise ens ul res quiditatiue. ⁊ sic ens uel res dicitur precise de deo uel creatura de absoluto ⁊ respectiuo: ⁊ de illis que sūt in recta linea predicamētali. ⁊ de materia ⁊ forma ut dictum est superius ex intentione Scoti. ⁊ isto modo nec passiones entis nec modi intrinseci nec differētie ultime dicuntur res uel ens sed solum dicuntur aliquid rei ⁊ non res. secundo modo capiendo rez. ℙro istis assignatur vna regula generalis. scilicet quandocūqz aliqua ita se habent q vnū est ens proprie accipiendo rem ⁊ aliud est aliquid rei eius precise: non sunt omnibus modis idem. Ista regula patet per istud principium cōmune quando aliqua sic se habēt q aliquid competit vni ex natura rei q nō competit alteri talia distinguuntur. ⁊ si non realiter saltem aliqua alia distinctione: ⁊ sic non sunt omnibus modis idem. ¶ Secundo notandum q in diuinis quadrupla est differentia non idētitatis. ℙrima est inter quiditatem seu eēntiam ⁊ modum intrinsecum: ⁊ etiam inter ipsos modos intrinsecos. Secunda est inter attributa. scilicet inter scientiaz ⁊ sapientiam. similiter inter intellectum ⁊ uoluntatem: si fas est attributa nominari quia. xxvj. distin. pri. sententiarum. dicit doctor q intellectus ⁊ uoluntas non sunt proprie attributa sicut bonitas ⁊ iustitia. Similiter inter uolitionem ⁊ intellectionez. Tertia est inter notiones. scilicet inter spirari ⁊ dicere: quia dicere est respectus patris ad filiuz: ⁊ spirare patris ⁊ filij ad spiritum sanctum. Quarta est inter essentiam ⁊ relatiōes: ⁊ etiam inter eēntiam ⁊ attributa. Et posset addi quinta que est inter constitutiua ⁊ constituentia. ¶ Tertio notandum est q accipiendo ista proprie. scilicet substantiam: naturaz: essentiam: quiditatem seu formalitatem habent ordinem inter se: nam omnis essentia est quiditas seu formalitas. sed nō econtra ut patet in diuinis. ⁊ ois natura est essentia ⁊ non econuerso: quia multe sunt species que sunt essentie cum diffiniantur ⁊ tamen non sunt natura cum non sint principium ꝑductiū alicuius forme absolute: ut sunt respectus: ⁊ omnis substantia est natura sed non econuerso. quia qualitas est natura ⁊ tamen non est substantia proprie accipiendo substantiam. Circa quod est notanduz q.

quiditas

quiditas sumpta cum modo dicitur proprie eẽntia denudata a modo dicitur quiditas. ¶ Quarto est notandum q̃ formalitas capitur tribus modis. pmo modo large: ⁊ tunc sic diffinitur. formalitas est aliquid repertum in re ex natura rei quod non oportet semper intellectum mouere dũmodo possit terminare. dicit repertum in re propter figmenta. dicitur ex natura rei propter relationes rationis. dicitur q̃ non semper oportet mouere intellectum dũmodo possit terminare ppter relationes reales que dicuntur formalitates: tamen intellectum mouere non pñt. cum idem sit mouere intellectũ ⁊ causare partialiter itellectionẽ per spẽz sui. mõ dictũ est nũc q̃ relatiões nõ sunt pductiue alicui⁹ forme absolute quare ⁊c. Et isto mõ capiẽdo formalitatẽ oẽ illud qđ est extra nihil dicit formalitas: cuiusmodi sunt modi itrinseci: differẽtie ultie. ⁊ sic de alijs: ⁊ sic formalitas est cõis ad realitatẽ ⁊ qditatẽ. Scđo mõ capitur formalitas pprie: ⁊ sic formalitas dicit de oi eo qđ est ens qditatiue. ⁊ de oi eo qđ est aliqd entis p̃ter q̃z de modis itrinsecis. ⁊ isto mõ formalitas conuertit cũ realitate obiectiua: nec cõior est ea sed realitas obiectia ⁊ formalitas isto mõ sunt cõiores qditate: ⁊ sic accipim⁹ formalitatẽ cũ logimur de distinctiõe formali. Tertio mõ capit formalitas strictissime p illo qđ p̃dicat qditatiue de aliq° ul' de quo aliqd qditatiẽ p̃dicat. ⁊ isto mõ formalitas ẽ min⁹ cõis q̃z realitas: sz ꝓuertit cũ quiditate. Et sz differentie idiuiduales dicant formalitates capiendo formalitatẽ duob⁹ pmis modis nõ tñ sunt formalitates capiẽdo tertio mõ. ⁊ ista diuisio est necessaria cuilibet formalizãti. ¶ Et qr ibi tactũ est de qditate. iccirco notandũ q̃ qditatiuũ dicit sex modis. pmo mõ eẽntiatiẽ. ⁊ sic illud dicit qditatiuũ qđ dicit totã eẽntiã alicui⁹. ⁊ sic spẽs spãlissima dicit eẽ qditatiuũ. cũ sz porphiriũ dicat totã eẽntiã idiuiduoꝝ. Volo tñ dicere gn idiuiduũ icludat itrisece differẽtiã idiuidua lez ultra naturã specificã. sz uolo sic itelligere q̃ spẽs dicit totã eẽntiã indiuiduoꝝ: ita q̃ idiuidua nullum p̃dicatũ qditatiuũ addũt ultra p̃dicata cõia nature specifice qditatiue ⁊ eẽntialiter in ea inclusa. Scđo mõ aliqd dicit qditatiuũ ꝓstitutiue. ⁊ sic illud dr qditatiuũ qđ itrinsece ꝓstituit aliquã rẽ ut materia ⁊ forma physicalr: gen⁹ ⁊ differẽtia metaphysicaliter loquẽdo. Tertio modo dicit aliquid quiditatiuũ specificatiue: ⁊ sic illud dicitur quiditatiuus qđ ultimo ponit rem in eẽ specifico. sic̃ est differentia specifica. Quarto mõ dicit qditatiuũ repñtatiue. ⁊ sic illđ qđ est repsentatiuũ alicui⁹ eẽntie: siue sit act⁹ itelligẽdi siue spẽs itelligibilis dicit qditatiuũ isto mõ. Quinto dicit qditatiuũ indicatiue. ⁊ sic illud dicit qditatiuũ q̃ eẽntiã indicat ut diffinitio. Sexto mõ dicit quiditatiuũ p̃dicatiue. ⁊ appropriate: ⁊ sic illud p̃cise qđ p̃dicat ingd dicit quiditatiuũ. Et posset addi septim⁹ modus lz iproprius q̃ aliqd dicit qditatiuũ ꝓsecutiue ⁊ isto mõ ppie passiones ꝓñtes eẽntiã possent dici quiditatiue. ¶ His notatis pono. x. ꝓclusiones pma est ista. illa sunt idẽ ex natura rei de qb⁹ duo p̃dicata opposita secluso ope itellect⁹ collatiuo vificari nõ pñt. ut hõ est hõ. for. est for. Scđa ꝓclusio illa distinguunt ex natura rei siue medialiter de qb⁹ seu iter quoꝝ extrema duo ꝯdictoria secluso ope itellect⁹ uerificari pñt. sic se hñt diffinitio ⁊ diffinitũ qr secluso ope itellect⁹ diffinitio est saltẽ ꝓstitutiua: diffinitũ vo nõ. totũ etiã ⁊ ptes loquẽdo de toto metha physico ⁊ nõ de toto physico. qr certũ est q̃ sm viaz doctoris totũ physicũ ⁊ sue partes distinguunt realiter ⁊ plus q̃z ex natura rei. Totũ aũt methaphysicuz qđ non cõponit ex re ⁊ re. sed ex realitate ⁊ realitate distinguit ex natura rei p̃cise a suis ptib⁹ sic q̃ nõ realiter. Totũ eni secluso ope intellect⁹ dr ꝓstitutũ. partes nõ. Cõstitutũ aũt ⁊ nõ ꝓstitutũ ꝯdicunt. Similr supius p̃ter op⁹ intellect⁹ est multiplicabile in plura inferi⁹ vo nõ. multiplicabile ⁊ nõ mltiplicabile ꝯdicunt. Dic etiã in diuinis distinguũtur eẽntia diuina ⁊ relatio puta paternitas. qđ pbat Sco. ij. di. p. sentẽ. qr eẽntia diuia est cõicabilis trib⁹ psonis. p̃nitas nõ. pr cõicat eẽntiã filio per generationẽ. ⁊ tñ nõ cõicat sibi p̃nitatez. ergo opz q̃ sit aliqua distinctio añ oẽm actũ itellect⁹ collatiuũ inter eẽntiã diuinã ⁊ paternitatẽ. Similr argueret q̃ pr ⁊ filius cõicant eẽntiam spũi sc̃o ⁊ tñ nõ cõicant sibi suas notiões. s. p̃nitatẽ ⁊ filiationẽ. Nolo tñ dicere q̃ eẽntia diuia nõ distiguit plus q̃z ex natura rei a relatiõib⁹ i diuis: qr etiã distiguunt formalr ut dicet postea. Nec etiã distinctiõe distiguit modus itrinsec⁹ ab eo cui⁹ est modus sicut finitas ab humanitate ifinitas a diuinitate. ¶ Est aũt modus itrisecus sm Sco. viij. di. p. sen. qui addit⁹ alteri nõ uariat rõnem formalẽ ꝓstituti per ipz uel remot⁹ ab illo. i. qui de se nullã rõnẽ formalẽ dicit. Modus eni intrinsec⁹ est ꝯceptibilis per se: qr nõ ꝯcipit nisi cũ illo cui⁹ est modus. Et dicunt aliq q̃ dicit modus intrisec⁹ ex eo qr nõ intrat rõnẽ formalẽ illius cui⁹ est modus itrinsec⁹. nec dz ppie ꝓcedi q̃ distinguat a tali re formaliter. Modi itrinseci ꝛz aliquos in deo sunt ifinitas: necessitas eternitas ⁊ existẽtia. lz eẽ existere videat eẽ de cõceptu formali. ⁊ qditatiue in pmo mõ dicẽdi per se de deo p̃dicet. ꝛz doc. in. ij. di. p. In creaturis sunt modi itrinseci act⁹ ⁊ potẽtia: ꝓtingẽtia. intẽsio ⁊ remissio. exñtia. ⁊ sic de alijs. Isti modi opponunt iter se: qr vn⁹ alteri: sicut infinitũ finito. ꝓtingẽs necessario. ⁊ sic de alijs. q̃s isti modi itrinseci nec intrant quiditatẽ nec differũt ab ea formaliter positiue. sed bñ negatiue hoc est q̃ nõ sunt de rõne formali ipsi⁹ quiditatis quoꝝ sunt modi intrinseci. ⁊ tales modi reducunt ad illud gen⁹ in creaturis cuius est sua quiditas. Landulph⁹ tñ in suo pmo in plogo tenet oppositum cũ quo multi tenent q̃ modus itrinsecus est idẽ formaliter cũ illo cuius est modus itrinsec⁹. videlz ꝓstituti p ipz. ⁊ exẽplificat de ifinitate q̃ ẽ modus itrisec⁹ dei ⁊ est de qditate seu de rõne qditatiua ipsius dei. hoc etiã videt tenere doctor in queli. qr ex eo q̃ natura diuina est ifinita est natura diuia: cũ natura diuidat: qr alia est finita. ⁊ ista ẽ creatura. alia aũt ifinita ⁊ ista est natura diuina. ¶ Sz q̃rendũ est que ergo est differẽtia iter modũ itrinsecũ ⁊ dr̃iam cum utrũq; sit de rõne qditatiua sui ꝓstituti. Dico q̃ maxima est dr̃ia. pᵒ quoniaz dr̃ia dicit realitatẽ actualẽ q̃litatiuã que p̃supp̃oit realitatẽ potẽtialẽ quã ꝯhat. ⁊ sic ubicũq; est dr̃ia ppie accipiendo dr̃iam ibi est compositio realitatis potẽtialis ⁊ realitatis actualis: que cõpositio sufficit ad hoc q̃ aliqd sit per se reponibile in p̃dicamẽto: nõ sic est aũt de modo itrinseco ꝛz Sco. di. viij. p. Imaginat enim scot⁹ ⁊ subtilr q̃ ens dicit ꝓceptũ qditatiuũ dictũ de deo ⁊ creatura ingd qui ꝯhibit per aliquos concept⁹ dicẽtes q̃le: sz nec iste ꝓceptus dr̃ ꝓceptus generis: nec illi ꝓceptus dicẽtes q̃le sunt ꝓcept⁹ dr̃iarum: qr iste ꝓcept⁹ qditatiu⁹ est cõis ad finitũ ⁊ ifinitũ q̃lis cõitas nõ põt eẽ in cõceptu generis cũ talis ꝓceptus sit necessario limitatus. Isti aũt ꝓceptus ꝯhẽtes dicũt modũ itrinsecũ

ipsius cõtracti. ⁊ nõ aliquã realitatẽ pficientẽ illam. differẽtie aũt nõ dicũt modũ intrinsecũ realitatis alicuius generis: qz in quocũqz gradu intelligatur aialitas nõ ꝓpter hoc inuenit rõnalitas uel irrõnalitas eẽ modus intrinsec⁹ aialitatis sz adhuc itelligit aialitas in tali gradu pfectibilis a rõnalitate ⁊ irrõnalitate. ¶ Sz ꝗres quomodo põt ꝯceptus cõis deo ⁊ creature realis accipi nisi ab aliq realitate eiusdez generis ⁊ tũc videt ꝙ sit potẽtialis ad istã realitatẽ a qua accipit ꝯceptus distinguẽs: ⁊ tũc videt eẽ idẽ iudiciũ de ente ⁊ modis intrinsecis ipm ℨ entib⁹ sic de cõceptu generis ⁊ dziarũ. ergo si ꝯcept⁹ generis ⁊ dzie necessario faciãt cõpositionẽ aliquã in isto in. sunt. similiter videbit dicẽdũ de ente ⁊ de suis modis intrinsecis ipm ℨ entib⁹. Cõfirmat qz sicut due spẽs cõueniũt in realitate generis ⁊ differũt per differẽtias: ita etiã deus ⁊ creatura ꝯueniũt qditatiue in ente ⁊ differũt per modos intrisecos. ¶ Rñdeo breuiter ꝓm doctorẽ ꝓdictũ qñ itelligit aliqua realitas cũ suo mõ intriseco ille ꝯceptus nõ est ita simplr simpler quin possit cõcipi illa realitas absqz mõ isto sz tũc est ꝯceptus iperfect⁹ illi⁹ rei. põt etiã cõcipi cũ illo modo ⁊ tũc est pfect⁹ ꝯceptus illi⁹ rei. Et rẽpluz si esset albedo in s⁹ gradu intensionis ẽxtũcunqz esset simplex oino in re. posset tñ cõcipi sub rõne albedis tante: ⁊ tũc pfecte ꝯciperet ꝯceptu adequato ipi rei. uel posset cõcipi ꝑcise sub rõne albedinis: ⁊ tũc cõciperetur ꝯceptu iperfecto ⁊ deficiẽte a pfectione rei. Concept⁹ aũt impfectus posset eẽ cõis albedini illi ⁊ alij. ⁊ ꝯceptus pfectus ꝓpius eẽt. requirit ergo distinctio iter illud a quo ꝯcipit cõcept⁹ cõis. ⁊ iter illõ a quo ꝯcipit ꝯcept⁹ ꝓpri⁹ in deo ⁊ creatura nõ qdẽ distinctio realitatis ⁊ realitatis sz distinctio realitatis ⁊ modi ꝓpij intrinseci eiusdẽ. que distinctio sufficit ad hñduz ꝯceptũ pfectũ ⁊ ipfectũ de eodẽ. quoꝝ ipfect⁹ sit cõis ⁊ pfect⁹ sit ꝓprius. sz ꝯcept⁹ generis ⁊ differẽtie regrunt necessario distinctionẽ realitatũ nõ tñ eiusdẽ realitatis pfecte ⁊ ipfecte ꝯcepte. Istõ põt declarari sic si ponam⁹ aliquẽ itellectũ pfecte moueri a colore ad itelligẽdũ realitatẽ coloris ⁊ realitatẽ dzie ẽxtũcũqz hẽat pfectũ ꝯceptũ adeqtũ ꝑme realitatis a qua accipit ꝯcept⁹ generis. nõ hz tñ in hoc ꝯceptũ realitatẽ a quo accipit differẽtia nec ecõuerso. sz hz ibi duo obiecta formalia que nata sunt termiare distinctos ꝯceptus ꝓprios. Si aũt eẽt tñ distictio in re sicut realitatis ⁊ sui modi intriseci nõ posset itellectus ꝯceptũ ꝓpriuz hẽ illius modi itrinseci ⁊ nõ rei sed in illo ꝯceptu pfecto hẽt vnũ obiectũ adequatũ illi. s. rẽ sub modo. ¶ Et si dicas saltem ꝯcept⁹ cõis est ideterminatus ⁊ potẽtialis ad spãlem ꝯceptũ. ut realitas ad realitatẽ: uel saltẽ ꝯceptus entis cõis nõ erit infinit⁹. qz nullum infinitũ est potentiale ad aliquid. Cõcedo ꝙ ꝯcept⁹ ille cõis deo ⁊ creature: nec de se est finitus nec infinitus: qz si eẽt infinitus de se nõ eẽt de se cõis deo ⁊ creature: finito ⁊ infinito. Si etiã esset de se finitus ita ꝙ de se includeret finitatẽ. tunc nõ cõpeteret infinito. ⁊ ratio istorũ duoꝝ dictorum est qz quod ꝯuenit alicui supiori de se: ut est idifferens ad oia sua inferiora ꝯuenit oibus suis inferioribus. intelligẽdo ꝙ illud ꝑdicatum ꝯueniat supiori sic indifferẽti habẽti suppositionẽ ꝑsonalez. sed dz iste ꝯceptus dici indifferẽs ad finitum et infinitum. ⁊ ideo põt ꝯcedi ꝙ est finit⁹ negatiue. i. nõ ponẽs infinitatẽ. ⁊ ut sic est determinabilis per istos modos intrinsecos. qui sunt finitas ⁊ infinitas. ¶ Sz si arguas ergo realitas a qua accipit est finita. nõ sequit nõ enĩ accipit ab aliqua realitate: ut cõceptus adequatus realitati siue ut pfectus ꝯceptus illi realitati adequat⁹. sed diminut⁹ uel iperfect⁹. in tantũ etiã ꝙ si ista realitas a qua accipit videret pfecte ⁊ intuitiue intuẽs ibi nõ hẽret distincte distincta obiecta formalia. s. realitatẽ ⁊ modũ sed idem obiectũ formale. tñ itelligẽs itellectiõe abstractiua ꝓpter impfectionẽ illi⁹ itellectiõis põt hẽ vnũ ꝓ obiecto formali: lz non hẽat alterũ. hec scot⁹ ubi sup: a. ⁊ sic pz ꝙ lz modus itrinsec⁹ ꝓm istũ modũ dicendi pertineat ad rõnez quiditatiuã sicut ⁊ differẽtia tñ ualde differũt ut dictũ est. Scõo differũt modus intrinsec⁹ ⁊ differẽtia: qz modus itrinsecus uariat solũ rõnẽ quiditatiuam. accipiẽdo rõnem quiditatiuã ꝓ ꝯceptu quiditatiuo illius cui addit siue ℨcti per ipm. Differẽtia vo uariat rõnem quiditatiuã ⁊ formalẽ: ⁊ sic itelligit dictũ Scoti ꝙ modus itrinsecus est qui additus alteri nõ uariat rõnẽ formalẽ. Nõ enĩ dicit ꝙ nõ uariat rõnem quiditatiuã sed formalẽ: qz quiditatiuã bñ põt uariare: ut patet de finitate ⁊ infinitate que uariant rõnẽ seu ꝯceptum quiditatiuũ ipsius entis. Que differẽtia sit iter rõnem qditatiuã solũ ⁊ quiditatiuã ⁊ formalẽ sil fortẽ alis diceẽt. solũ istud dico ꝓ nunc ꝙ rõ qditatiua ⁊ formalis ꝯuenit solũ spẽi siue spãlissime siue subalterne: ⁊ ois ⁊ sola talis rõ debet hẽ gen⁹ ⁊ dziaz ipam ꝯstituẽtẽ. ut pz per porphiriũ in ꝑdicabilibus. Ratio vo qditatiua põt ꝯuenire oibus alijs habẽtib⁹ ꝯceptũ cõem qditatiuũ ⁊ ꝓpriuz qualitatiuũ. Et sic rõ qditatiua est que dat per ꝓpria que sunt de eẽntia diffiniti: ⁊ sic pz scõa dzia iter modũ intrisecũ ⁊ dziam. ¶ Ex ꝑdictis infero ꝙ qditas ⁊ eius modus intrisec⁹ ⁊ modi itrinseci ad inuicẽ ⁊ oia que sunt in recta linea ꝑdicamẽtali distinguũtur ex natura rei ab inuicẽ. Et sil̃r ens a deo ⁊ creatura ⁊ breuiter quodlibet ꝯstitutũ a suo ꝯstitutiuo. oia enĩ ista distinguũtur secluso ope intellect⁹. ⁊ non distinctione reali ꝓprie capiendo distinctionẽ realẽ. ergo aliqua distinctione media iter distinctionẽ rõnis ⁊ realem isto mõ sumptã. Hanc distinctionẽ mediaz voco ex natura rei. que ut pz ex vi nocabuli nisi a ꝑterno negari nõ põt. lz distinctionẽ iter modũ ⁊ quiditatem. francisc⁹ modalẽ appellauerit tanqz a denoiatione impfectiori ⁊ ignobiliori. ¶ Sz ꝓtra istã distinctionẽ ab aduersarijs nris arguit sic. Vel distinctio ex natura rei est ꝑter opus intellect⁹ uel per opus intellectus. si solũ per opus itellectus ergo est distinctio rõnis solũ per uos qui sic diffinitis distinctionẽ rõnis. Si est ꝑter itellectũ ergo est distinctio realis quoꝝ utrũqz negastis. ¶ Dico ꝙ distictio realis põt capi dupliciter. vno mõ large ꝓ oi distinctione que est secluso ope itellectus. Et sic iter distinctionẽ rõnis ⁊ distinctionẽ realẽ nõ est distinctio media. ⁊ sic dico ꝙ distictio ex natura rei est realis isto mõ capiendo distinctionẽ realẽ. Alio mõ capit distinctio realis ꝓprie que est iter rez ⁊ rẽ. ⁊ sic dico ꝙ iter distinctionẽ realẽ ⁊ distinctionẽ rõnis est distinctio ex natura rei media ⁊ formalis. Ex hoc pz ꝙ distinctio ex natura rei est respectus qui orit ex ꝓprijs rõnibus formalibus termioꝝ secluso quocũqz actu potentie collatiue. ⁊ hec de secundo articulo huius secũdi articuli principalis.

Uantũ ad tertiũ articulũ in quo videndũz est de idẽtitate ⁊ distictiõe formali sunt aliqua notãda. ℙrimo notandũ est ꝙ formalitas uenit de formali. ⁊ formale de forma. forma aũt dicit multipliciter. vno mõ dicit forma ꝓput est altera ps cõpositi

cõpositi.⁊ hec appellat forma ptis. Alio mõ põt accipi pro forma totius videlicet pro tota ipsa natura abstractiue sumpta. sicut humãitas dicit forma totius nõ per iformationẽ materie sed ex qua suppositum est quiditatiue hõ. Forma pro mõ dicta est per se terminus formalis generatiõis. sed forma ↄcõ modo dicta ẽ terminus per se ꝓmus ⁊ adequat⁹ ipsi usmet generatiõis. Alio mõ dr forma de oi substantia in materiali eo mõ quo deus ⁊ itelligẽtie dicunt formę. Alio mõ accipit pro forma accidẽtali. Alio mõ accipit pro quacũq; ratiõe sub qua ex natura rei aliquid põt cõcipi. Et ab ista forma ultio mõ sumit formalitas de qua hic intẽdim⁹. vñ lz ab utraq; forma ꝓportionaliter nciet formalitas nõ tñ sic intẽdimus hic de ea. ideo formalitas hic intẽta nihil aliõ est q̃z rõ obiectalis sub qua vnaquęq; res cõcipi potest ex natura rei. ⁊ dr formalitas a forma isto modo ꝓpter siltudinẽ quã hz cuz forma p⁹ mõ ⁊ scõ modo dicta. qr sicut forma illis duob⁹ modis capta est ratio cognoscẽdi rem cuius est. ita etiã forma vl' formalitas hoc ultio mõ dicta. ¶ Scõo est notandũ q hec dictio formaliter ẽ moralis dictio aduerbialis ⁊ determinatiua. ⁊ sumit. v. modis. ut ait francisc⁹ in p⁹ di. viij. ꝑmis trib⁹ modis sumit: ut dicit determinationẽ copule ꝓpositionũ ꝑmi modi dicẽdi p se ut cũ dicit ꝑmo modo hõ formaliter est aial. secũdo mõ formaliter est rationalis. tertio mõ hõ formaliter est aial rõnale. q̃rto mõ sumitur formaliter ut notat formã vel determinationẽ alicui⁹ per denoiationez intrinsecã ipm denoiantem. ut hõ formaliter est risibilis. hõ formaliter est alb⁹: ⁊ sic de alijs. quinto notat actũ vel opationẽ quo vel qua qs agit vel patitur vl' operat. ut cũ dicit petrus itellectione formaliter itelligit. visiõe formaliter videt. ⁊ sic de alijs. ¶ Tertio notandũz q quadruplex est ꝑdicatio. Prima est qditatiua ⁊ formalis ut est ꝑm⁹ modus dicẽdi per se. ⁊ hec habet quatuor gradus. ꝑmus gradus est q̃n per se supius inqd ꝑdicabile ꝑdicat de suo per se inferiori: ut q̃n ens ꝑdicat de deo ⁊ creatura. vel gen⁹ dr sua ppria spẽ. vel spẽs de suo ppio idiuiduo. Secũdus gradus q̃n ꝑdicatũ itrinsecũ dicẽs quale ꝑdicat de illo cui ꝓuenit itrinsece. ut dria de diffinito vel modus itrinsecus de ꝓstituto per ipm. ꝑm illam opinionẽ quã supius recitaui ꝑcedẽti articulo. Exẽplum ꝑmi mẽbri huⁱ secũdi gradus. ut hõ est rõnalis. exẽplum secũdi ut de⁹ est infinit⁹ vel eẽntia diuina est infinita. Notãdũ tñ est q rõnale sumit duplr. vno mõ ut constituit tanq̃z ps formalis: nec isto mõ dicit aptitudinẽ. sed est differẽtia vel tenẽs moduz differẽtie. Alio mõ ut dicit aptitudinem rõcinãdi: ⁊ sic est ppria passio: nec isto mõ facit ꝑdicationẽ qditatiuã: qr nulla aptitudo ptinet ad ꝑmũ modũ dicẽdi per se. Predictã distinctionẽ ponit franciscus sup por. ca. de differẽtia. Tertius gradus est q̃n tota rõ intrinseca ꝑdicat de suo cõstituto: ut q̃n diffinitio ꝑdicat de diffinito. ut hõ est aial rõnale. Quart⁹ gradus est q̃n idẽ ꝑdicat de seipso. ut hõ est hõ. Et capitur hic ꝑdicatio quiditatiua ut distinguit cõtra ꝑdicationẽ in qua ꝑdicat aliqd extraneũ: qr ut dicit Bonetus hec ꝓpositio hõ est hõ non est ppria qditatiua ꝑdicatio: qr nihil idẽ oimode est de quiditate suiipius. sed large est qditatiua ꝑut distinguit ↄtra denominatiuã: ⁊ isti quatuor gradus faciunt ꝑmũ modũ dicẽdi per se. Assignant etiã alij tres ab Ari. p⁹. posterioꝝ. Et sic secũdus modus dicẽdi per se est q̃n p ppria passio ꝑdicat de suo subiecto. Et iste modus hz duos gradus. Primus est q̃n adequata passio ꝑdicatur de suo adequato subiecto ꝑmo ut hõ est risibilis. Secũdus gradus est q̃n passio adequata superiori de per se inferiori ad subiectũ predicat. ut for. est risibilis. Tertius modus nõ est ꝑdicandi sed cẽndi. ⁊ isto mõ oia per se sunt que p se ⁊ nõ in alio existunt sicut deus ⁊ oẽs pie subẽ: qr nullo mõ sunt. Quart⁹ modus dicendi per se est q̃n effectus formalis ꝑdicat de sua causa formali. vel q̃n actus pfluens. i. progrediẽs a causa formali dicit de effectu formali mediãte causa formali: vel q̃n effectus ꝑdicatur de suo imediato ꝓncipio ꝓductio. Exẽplum ꝑmi ut hõ albedine est albus. Exẽplum secũdi ut albũ albedine disgregat: calidũ calore calefacit. Exemplũ tertij intellectus itelligit: uolũtas vult. ⁊ sic de alijs. ¶ Sz hic insurgũt due difficultates ꝑma est in quo mõ dicendi per se sunt ꝓpositiones in qb⁹ ꝑdicant per se inferiora de suis supioribus. vel passio iferioris de superiori ad subiectũ talis passiõis. Dico breuiter cõtra multos q tales predicatiões nullo mõ sunt per se. lz enim tales idiffinite vel particulares sint necessarie nõ tamẽ sunt per se. Probatur dupliciter ex intentione pbi. primo modo. qr dicit pbus q ꝓpositiones per se nõ ↄuertunt. qđ nõ debet intelligi q nõ ↄuertunt absolute cũ cõuersio sit adequata passio ꝓpositiõis saltẽ cathegorice. sed dz itelligi q nõ ↄuertunt in alias ꝓpositiões per se. sed ista est per se hõ est aial. ergo ista nõ erit per se aial est hõ. ⁊ idem est iudiciũ de oibus alijs talib⁹. Scõo pbatur qr dicit pbus q per se infert de oi. ita q a ꝓpositione per se ad ꝓpositionem de oi est bona ↄsatia. ergo si ista cẽt per se aial est hõ ista cẽt bona ↄsatia aial est hõ. ergo oẽ aial est hõ. ꝓns est falsum. ergo illud ex quo sequitur videlicet q ista sit per se aial est hõ: ⁊ idez dico de ista aial est risibile ⁊ de oibus talibus. ¶ Secunda difficultas in quo modo dicẽdi per se sunt iste ꝓpositiões. homo alb⁹ est hõ albus. homo albus est homo. homo est homo albus ⁊ similes. ¶ Respondeo breuiter q nullo modo sunt per se. pro cuius declaratiõe ampliori noto tres regulas optimas que hñtur a scoto in ꝑmo di. ij. in materia de ꝓpõne per se nota ⁊ in 3⁹ di. iij. Prima regula est q de rõne i se falsa nihil uere ⁊ affirmatiue ꝑdicat. nec ipsa de aliquo ꝑdicat. imo nec ipsa de seipsamet. Ista enim nõ est uera hõ est hõ irrõnalis. hõ irrõnalis est aial. hõ irrõnalis est hõ irrõnalis. neutra illarũ est uera: ⁊ similе est iudiciũ de oib⁹ alijs. Scõa regula est q de illo qđ est in se ens per accidẽs nihil per se ꝑdicatur nec de aliquo ipm per se ꝑdicat. imo nec idẽ de seipso. Neutra enim istarũ est per se. hõ quãtus est hõ. for. est hõ quãtus. hõ quãtus est hõ quãtus. Tertia regula est q de ↄceptu per accidẽs siue ↄtingẽti nihil necessario ꝑdicat. nec ipse de aliquo nec idẽ de seipso Exẽplũ huⁱ regule est cũ hõ niger dicat ↄceptũ ↄtingẽter vnũ nulla istarũ est necessaria. hõ niger est hõ. homo est homo niger. homo niger est homo niger. Prima regula sic posset persuaderi. ⁊ breuiter: qr si ista cẽt uera homo irrationalis est homo irrõnalis. de qua magis videtur: tũc ex uero sequeret falsum. pbat sic: qr bene segtur hõ irrõnalis est hõ irrationalis. ergo hõ irrõnalis est hõ. a pte in modo ad suũ totum. Et ultra hõ est homo irrõnalis per ↄuersionẽ. ⁊ ultra ergo hõ est irrõnalis ⁊ irrõnale est hõ. sed oia ista sunt falsa. ergo ⁊ ista ꝓpositio ex qua oia ista illata sequunt. s. hõ irrõnalis est hõ irrõnalis est falsa qđ est ꝓpositum. Scõa ⁊ tertia regla sil' pbant per

pbationem tertie. q; si ista esset necessaria ul' per se hō niger est hō niger er necessario sequeret ꝓtingēs qđ est falsum ut probatū est in ꝓsequētijs. probaf tñ ꝓntia: q; bene segtur homo niger est hō niger. ergo homo niger est homo. a parte in modo ad suū totū. ⁊ ultra ꝓcertendo ergo hō est homo niger: ⁊ ultra ergo homo est niger a parte in modo etiā ad suū totū. oēs iste ꝓpositiōes illate sunt ꝓtingētes. ergo ⁊ ista homo niger est hō niger est cōtingens ⁊ per ꝓñs nō necessaria nec per se. ⁊ intelligo per se p° mō uel secū do modo dicēdi per se. ⁊ sic manēt regule infallibil'r uere. ¶ Et si arguaf q; in ista hō niger est hō niger. homo alb⁹ est hō albus q; ibi est p̄dicatio eiusdē de seipso. ergo tales ꝓpositiones sunt per se necessarie Dico breuiter q; qñ dicim⁹ q; predicatio eiusdē de seipso est per se ⁊ necessaria. intelligēdum est de predicatione in qua nō p̄dicaf ens per accidens uel nō subijcitur ⁊ sic patet rō ad difficultatem. ¶ Secunda predicatio est p̄dicatio formalis denomiatiua. ⁊ hec habet quatuor gradus. ¶ Prim⁹ est quādo differentia predicaf de genere cōtrahibili per eā. ut animal est ratiōale. ⁊ quādo modus intrinsecus p̄dicatur de suo cōtracto uel cōtrahibili. ut cū dicitur ens est infinitum. ⁊ sic de alijs. Et si dicas q; hic videf cōtradictio quia superius dictū est sustinēdo opinionem Landulphi q; quādo modus predicatur de eo cuius est modus est predicatio quiditatiua. hic dicitur q; est predicatio denominatiua. igitur ⁊c. ¶ Respondeo ⁊ dico q; non est cōtradictio quia superius dicif q; talis p̄dicatio est quiditatiua si modus predicatur de constituto per ipum cū sit de essentia ipius ſm Landulphum. hic dico q; est predicatio denominatiua: q; predicaf nō de constituto sed de cōtrahibili per ipsuz. sicut refert dicere homo est rationalis ⁊ animal est rationale. cuz prima sit quiditatiua ⁊ secunda sit denominatiua. ita gtiā refert dicere deus est infinitus uel essentia diuina est infinita. ⁊ ens est infinitum. q; dico cōsequēter q; due prime sunt quiditatiue. secūda aūt non. sed denominatiua tñ. Secūdus gradus denominatiue predicatiōis est quando propria passio predicaf de suo subiecto. Et iste gradus est secundus modus dicendi per se. ¶ Et est sciendū q; propria passio cum sit eadē res cum suo subiecto ſm Scotū ⁊ suos sequaces est reductiue in illo genere seu p̄dicamēto in quo est suuz subiectum per se. Tertius gradus predicatiōis denominatiue ⁊ formalis est quando effect⁹ formalis denominatiue predicaf de sua causa formali. ut homo nigredine est niger. ul' quādo actus profluens a causa formali dicif de effectu mediante causa formali. uel qñ effect⁹ dicif de suo imediato principio ꝓductiuo. ⁊ iste gradus est q̄rtus modus dicēdi per se. Quartus gradus predicationis denoiatiue formalis est quādo accidēs p̄dicatur de suo subiecto: ⁊ pōt fieri. ix. modis: posito q; petrus sit subiectum in omnibus his. dicēdo petrus est bicubitus albus. pater. agēs. patiēs. calciatus. ⁊ sic de alijs. ⁊ iste gradus est de peraccidēs. ¶ Tertia p̄dicatio est idētice idētica ⁊ hec est quādo uti ūqz extremū est formaliter infinitum uel alterū est tm̄ formaliter infinituz uel pmissiue. Exēplum ꝑmi ut essentia diuina est bonitas: eēntia diuina est iustitia. ⁊ sic de alijs. Exemplum secūdi: essentia diuina est filiatio. eēntia diuina est paternitas. ⁊ sic de alijs. Exēpluz tertij ut paternitas est emptitas. humāitas est emptitas. ⁊ sic de alijs. ¶ Dico quo notandū est q; iste predicationes si sunt uere debēt p̄dicare cōcretum de cōcreto. uel abstractū de abstracto ⁊ nō concretum de abstracto nec abstractum de cōcreto. maxime si talia concreta sint adiectiua. Ista enī cōceditur essentia diuina est generatio. tamē ista nō cōceditur essentia diuina generat uel generaf ſm Magistrū sentētiarum. v. di. p̄. Super quo uerbo daf a Scoto pulcherrima regula q; quādo subiectū est ultima abstractione abstractū ⁊ predicatū er sua rōne formali non est aptū natum p̄dicari nisi formaliter ꝓpositio nō est uera nisi sit in p̄mo modo dicēdi per se. ratio est q; subiectū ⁊ p̄dicatū modos dicēdi oppositos dicūt sibi in cōpossibiles. vñ de tali subiecto sic ultimate abstracto nihil pōt uere p̄dicari nisi per se p̄mo modo uel idētice. Hanc ꝓpositionem declarat Scot⁹ sic. Videmus enim q; in substātijs siue in p̄dicamēto substantie est vna abstractio tñ. s. quiditatis a suppositto ꝓprie nature: q; substātie nō sunt nate cōcernere aliquid alteri⁹ nature. ideo p̄ma ibi abstractio maxima est abstrahēdo naturā humanā a suppositis que uere sunt illius nature sicut abstrahif cū concipitur humāitas nō remanet ulterius alia abstractio. ⁊ iō istud ut sic cōceptum est p̄cise ipsummet: q; cuilibet alij extraneū est. sicut dicit Anne. 5. metha. q; equinitas est tm̄ equinitas ⁊ nihil aliud. In accidētib⁹ aūt quāto plura possunt concernere tāto plures possunt fieri abstractiones. vnde quia accidentia absoluta concernunt duo. scilicet suppositta alterius nature ⁊ idiuidua nature proprie lz a suppositis alterius nature abstrahantur tamen concernūt indiuidua proprie nature sicut album concernit lignū ⁊ hoc albuz siue hanc albedinem ⁊ illam: ⁊ ideo possunt ibi fieri due abstractiones scilicet accidentis a subiecto. puta albedinis a ligno. ⁊ ultra alia scilicet quiditatis a supposito uel singulari puta albedinis ab hac albedine: ⁊ illa que sunt indiuidua sua. Et hanc circumloquimur per albedineitatem uel per hoc qđ dicimus quiditas albedinis: ⁊ ista non concernit aliquod subiectum nec suppositum eiusdem nature nec alterius. In relationibus etiam que plura concernunt adhuc plures possunt fieri abstractiones. Concernit enim relatio suū proprium indiuidū fundamētum ⁊ subiectū. ⁊ ſm hoc pōt ibi fieri tres abstractiones. vna relationis a subiecto. secūda relationis a fundamēto. tertia quiditatis a supposito ⁊ iste abstractiones sic se habēt q; lz abstractio fiat a posteriori ⁊ extrinseco nō tamē a priori ⁊ intrinseco. Exemplū. hoc concretū qđ est causa dicitur de igne q; generat calorē in ligno. sed abstrahēdo a subo remanet adhuc ꝓcretio ad fundamentū. puta si dicaf potētia causandi calorē. Calor enī est potētia cāndi calorē nō tamē ignis est potētia causādi. Adhuc potest fieri abstractio ulterior ad primū genus: puta si dicaf causalitas: ⁊ tunc nec ignis nec calor recipit p̄dicationē ipsius tamē hec causalitas est causalitas. Ultima abstractio qualis est in substātijs est per h° qđ dicimus qditas causalitatis ⁊ hec de nullo alio predicatur. Ex p̄dictis apparet quid sit ultima abstractio cuiuslibet rei quia quiditatis absolute sumpte ab omni eo qđ est quocūqz modo extra rationē quiditatis in qua quidē abstractione uel aliud inuenitur seu intelligitur p̄cise re uel ratione nisi qđ est ipsius quiditatis. Et dicūt quidaz q; terminus ultimate abstractus in propositione subiectus includit

vnū

vnū sincathegorema.puta inquantū uel formaliter primo modo uel quiditatiue uel idētice ⁊ sic de aliis. ¶ Circa aliū terminū propositionis doctoris.s. q predicatū de quocūqz predicatur nō potest predicari nisi formaliter. Notandū est q substātiua noia possunt dupliciter p̄dicari in diuinis.quandoqz formaliter ut deitas est deitas.quādoqz per idētitatez ut deitas est sapiētia.sed adiectiua si predicant de necessitate formaliter:⁊ denominatiue formaliter predicātur:⁊ hoc quia sunt adiectiua:nam ex hoc q adiectiua sunt significāt formā per modū informantis.Et ideo de nullo uere dicūtur nisi qū se habet p modū informātis de quo videlicet formaliter dicūtur.talia sunt nō tm̄ adiectiua nomina.sed oia participia ⁊ uerba. Semper enim in suo modo significandi includūt adiacentiā ⁊ modū formalem respectu alicuius talis suppositi:⁊ ideo predicantur quasi ꝑm modū dicendi per se.qū ergo predicet identice est ipsa p̄dicari modo opposito suo proprio modo dicēdi uel p̄dicandi.His itellectis patet maior ista assumpta:quādo subiectū est abstractū ultimate ita q est abstractū ab omni qū est extra rationē eius ⁊ p̄dicatū non potest predicari ex ratione formali nisi formaliter ⁊ modo inherentis siue quasi inherentis istud predicatuz nō potest uere dici de illo subiecto nisi per se primo modo:quia istud predicatū precise natū est formaliter predicari.ideo non potest saluari ueritas propter idētitatem tm̄ : quia subiectuz est ultima ⁊ summa abstractione abstractū:ideo nō potest stare pro aliquo qualitercūqz alio a se.sed precise pro se formaliter.Et ideo oporteret q sua ratio precise formaliter esset idem illi predicato quod nō posset esse nisi illa ratio precise includeret predicatum.patet ergo propositio:⁊ si fiant syllogismi expositorij uel aliqui alij debent solui per artē datam in primo priorū. videlicet q maior uel minor reducātur ad propositionē de omni si sint affirmatiui ul' de nullo si sint negatiui. ¶ Quarta predicatio est tm̄ essentialis.⁊ ista est tm̄ in diuinis quā ponit hilarius de trinitate.⁊ est illa in qua denotatur substantialitas ⁊ origo . ut filius est de eētia p̄is . per ly essentia uel substantia denotatur substantialitas ⁊ per ly patris origo. Si queras an ista sit essentialis filius est de essentia uel filius est essentie. Ad primam respondetur ꝑm Scotū di. v. primi sentrentiarum. q non proprie dicitur aliqua persona esse de eētia absolute sed addendo cum substantia personā aliquaz originantem bene dicitur q aliqua persona originata est de substantia illius persone.ita q hec filius est de substantia diuina non est ita cōcedenda sicut hec filius est de substantia patris.quia per secundaz exprimitur cōsubstantialitas ⁊ origo propter genitiuū constructum cum causali propositionis.per primaz autem non notatur aliquid originans. Ad aliam dicendum q ly augustinus dicat filium esse filium eētie patris.xv. de trinitate cap'o.xviij. Et doctor q dam dicat illam esse propriam:tamen videtur probabilius dicendum q quandocunqz relatiuum construitur cum aliquo in tali habitudie casuali in qua natum est aliquid terminare illam relationē ut correlatiuum.tunc construitur cum illo precise ut cum correlatiuo. Exemplum pater construitur cum relatiuo in habitudine genitiui.simile in habitudie datiui etiam ꝑm cōmunem sermonem videtuꝫ q cuz quocunqz construatur tale relatiuum exp̄esse in tali habitudine casuali illud notatur esse correlatiuuz huius relatiui. Non enim dicimus iste canis est filius hominis quia est filius ⁊ est hominis . ut domini canis.ita q ly hominis construitur cum ly canis ex vi possessionis uel possessoris. sed videtur significare q ꝓstruatur cum ly canis in relatiōe relatiui. ut patris. Ita igitur in ista filius eētie videt ly eētie accipi ut correlatiuū illius relatiui cū quo ꝓstruit Et tunc ad Aug. q videtur huic ꝓtradicere dicēdo filius est essentie dico q debet intelligi q sit cōstructio intrāsitiua ut filius est essētie.i.filius est eētia. non aūt debet intelligi q sit cōstructio trāsitiua quia alias esset falsa:ut dictū est. Et si dicat q ad istā filiꝰ est de substantia patris videt sequi ista filius est eētie patris.nego sequelā:qz consequēs notat relationem inter filiū ⁊ essentiā sicut suum correlatiuuz qū non notat antecedēs.sz tm̄ notat subalem in eētia cū originatiōe notata in illo qū construit cum essentia. Sic ergo patet q ad vnitatē propositionis eētialis ut hic capitur requirit q sit cōsubstantialitas ⁊ origo. ¶ Ulterius notandū est q possumꝰ inuenire multos gradus in vnitate. In p̄mo gradu est vnitas aggregatiōis que est minima sic in acerno lapidis In scdo est vnitas ordinis que aliqd addit supra aggregationē. Tertia est vnitas p accīs ubi ultra ordinē est iformatio lz accētalis vnius ab altero eorum que sunt sic vnū. In quarto est per se vnitas ex p̄ncipijs cētialibus ex per se actu ⁊ ex per se potētia. In qnto est per se vnitas simplicitatis que est uera idētitas.quicqd enim est ibi est realiter idē cuilibet ⁊ nō tm̄ est vnum illi vnitate vnionis sicut in alijs modis. ¶ Ultra aūt omnes istas idētitates est identitas formalis.ut dicit scotus scda di.p̄mi sentētiarū In scda parte post solutionē p̄me qōnis. ¶ Istis notatis pono duas cōclusiōes quarū primā accipio in passu p̄allegato que est diffinitio idētitatis formal' data a scoto distinctiōe scda primi. ¶ Loco autez identitatē formalē ubi illud quod dicitur sic idem includit illud cui sic est idē in rōne sua formali ⁊ per se p̄mo modo . Vide bene hāc diffinitionē ⁊ videbis q de intentiōe doctoris fuit q iferius est idē formaliter supiori:qz dicit doctor q illō qū sic est idē.s.formaliter includit illud cui sic est idem . Clarum est q superius non includit inferius in ratione sua formali ⁊ per se p̄mo modo.sz potiꝰ ecōtra nisi dicas q ponitur actiuū pro passiuo ita q sit sensus:illud dicit esse idem formaliter alicui qū includitur in sua diffinitione seu ratione sua formali ⁊ per se primo modo. Sed ista expositio videtur extorquere.Certum. Nō enim videtur uerisimile q iste doctor qui fuit ita subtilis ⁊ qui etiam primus ample locutus est de formalitatibus posuisset suam diffinitionem sic obscuram. Ex quo inferuntur duo correlaria. primum est q omnia predicata quiditatiua superiora ⁊ oēs differētie essentiales ⁊ modi intrinseci nō sunt idez formaliter suis constitutis siue inferioribꝰ bene ecōtra. Aliqui tū ampliant identitatē formalē ⁊ dicūt q oia ista dicunt esse idem formaliter quibus cōuenit tm̄ vna ratio formalis ⁊ qditatiua sicut sunt oia individua eiusdē spēi:sz hoc est improprie ⁊ abusiue uti idētitate formali. ¶ Secūdū cor.q nullū subiectū est idē formaliꝰ suo accidēti nec ecōtra.qz lz accidēs includat subiectū in diffinitione additamētali:

non tamen in ratione sua formali ⁊ per se ꝑmo modo. Essentie enim ꝓdicamentoꝝ sunt impmixte ꝫ theinistiũ qꝫ debet intelligi formaliter. ¶ Secunda cõclusio istius articuli est ꝙ illa distinguũtur formaliter que hñt aliã ⁊ aliã formalitatẽ quarum neutra alteram icludit in rõne sua formali ⁊ per se ꝑmo modo sicut dicimus ꝙ subiectũ ⁊ ppria passio distinguunt formaliter. ¶ Exista ꝯclusione inferunt duo corrolaria. primũ est ꝙ eẽntia diuina a relationibus distinguit formaliter: qr ꝯceptus absoluti nõ includit quiditatiue cõceptũ relatiui nec ecõtra. Secundũ corrolariũ ꝙ oĩa attributa in diuinis: ut sunt intellectus ⁊ uolũtas si fas est attributa noiari sapientia bonitas ⁊ iustitia ab eẽntia diuina ⁊ a se inuicem et eẽntia a relationibꝰ formaliter distinguunt. ¶ Sz dices videt ꝙ in diuinis non sint plures formalitates. qr formalitas dicit a forma: sz in diuinis nõ sũt plures forme: ergo nec plres formalitates. ℜ Ñdeo ꝙ argumẽtũ nihil ualet. supponit enim qꝫ supius negatũ est. s. ꝙ formalitas dicat a forma sicut capimꝰ formã. ⁊ lz admittat ꝙ formalitas a forma dicatur: adhuc tamen argumentum nõ ualet. quia similiter arguerem. eẽntiale dicitur ab eẽntia: sed in diuinis sunt multa eẽntialia ꝑm Dionysiũ. ergo sunt multe eẽntie: si istud argumentũ nõ ualet nec tuũ: ꝙ istꝺ nõ ualeat ꝓz: qr cõcludit ꝯclusionẽ hereticã. ⁊ iõ ꝑ me ⁊ ꝓ te dico ad ꝓpositã ꝙ nunqꝫ bñ arguit a plurificatione ꝓpositis ad plurificationẽ añcedẽtis maxime in diuinis: imo nec etiã in creaturis: vnde lz ista cõsequentia sit bona. iste homo est sciẽs ul qualis. ergo habet scientiã uel qualitatem. tamen nõ sequit iste homo habet plures sciẽtias uel qualitates. ergo est plures sciẽtes ul plures quales. ℣ Dices ꝙ nihil est ponẽdũ in diuinis nisi qꝫ habet a rõne naturali uel a fide ul a sacra scriptura uel ab aliquo doctore auctẽtico. sz iste formalitates nõ hñtur ab aliquo istoꝝ ꝙ debeãt poni in diuinis. ergo nõ sunt ponẽde. ℜ Breuiter dico ꝙ sicut er vna de necessario ⁊ vna de ꝓtingẽti. iferꝫ vna de ꝓtingẽti er ꝑmo ꝑoꝝ. ita ꝙ ibi est bona ꝓpositia ita dico ꝙ er vna credita ⁊ ex alia naturaliter cognita per bonã ꝓpositiam põt iferri vna credita. modo sic est ꝙ credimꝰ ⁊ catholice ꝓfitemur ꝙ eẽntia diuina est cõicabilis ⁊ de facto cõicatur tribus ꝓsonis ⁊ est absolutissima: paternitas nec est cõicabilis nec cõicatur nec est ens absolutũ. Isti ꝓpositiõi addo vnaz aliã naturaliter euidẽter ꝙ qñcunqꝫ aliqua sic se hñt ꝙ aliqd ꝓuenit vni ex natura rei secluso ope intellectus qꝫ nõ ꝓuenit alteri est ibi distinctio ex natura rei Et qñ vnũ est absolutũ a pte rei formaliter ⁊ quiditatiue ⁊ alind nõ. imo est formaliter relatiuũ illa dicũt distincta formalitates. Isti ultie ꝓpõi adde ꝓcedẽtẽ ⁊ realr ꝯcludes ꝙ in diuinis sũt plres formalitates Et ꝓfirmat per beatũ Aug. dicẽtẽ ꝙ alio pater est ⁊ alio pater est pater. qr pater est eẽntia dina: sz est pater ꝑsoniate. Ex ℜ clarũ est ꝙ est distinctio iter eẽntiã diuinã ⁊ paternitatẽ ⁊ similiter de alijs dicẽdũ est. Itẽ hilarius de trinitate dicit ꝙ nõ efficit creaturaz sz potestas ⁊c. Itẽ genus ⁊ dña genere distinguũtur ⁊ plusqꝫ genere qr ꝑm ꝓbz. 4. rhopi. dña nõ ꝑticipat genus nec ecõtra. ⁊ tñ nõ realiter distinguunt. igit ⁊c. ꝓbat etiã rõne qr in diffinitiõe eẽt nugatio. ¶ Et si arguat in tertia figura sic. Dis hõ est formaliter al. ois hõ est formaliter rõnalis. ergo rõnale ẽ formalr aial. ñdet breuiter ꝙ lz ex necessarijs nunqꝫ seqñtur nisi necessariũ: tñ ex ꝓpositiõibus per se nõ sequũtur ꝓpones per se nec ex ꝓpositionibꝰ formalibꝰ ⁊ qdita-

tiuis sequũtur ꝓpositiões formales ⁊ qditatiue. Et si ꝓtra ꝓdicta arguat iterũ negãdo distictionẽ formalem in diuis sic: nulla eẽntia diuia distiguit formalr ab eẽntia diuina: ꝑnitas est eẽntia diuina. ⁊ similiter filiatio: bonitas: sapiẽtia ⁊ sic de alijs. igitur paternitas nõ distiguit formalr ab eẽntia diuia. ꝑntia est formalis in ꝗrto ꝑme. ℳaioꝛ est istoꝝ formalizantiũ qꝫ nihil a se distiguit ex natura rei ⁊ formalr. miꝛ est catholica ergo ꝯclusio uera ꝙ est ꝓpositus. ꝑntia nõ peccat nec in materia nec i forma. ℜ Ñdet ꝙ nec iste ſyllogism⁹ nec oẽs tales sil'es ualent ex eo qꝫ nõ regulant per dici de oi uel dici de nullo. ita ꝙ fiat distributio in termio ul extra terminũ. in numero uel extra numerũ ⁊ tũc maioꝛ erit falsa in ꝓposito ⁊ a nobis negata ⁊ nõ ꝯcessa. Vz ista nihil ꝙ est essentia dina distinguit formaliter ⁊ ex natura rei ab eẽntia dina. Et breuiter in oĩbus talib⁹ ſyllogismis in ꝓpõne que est de nullo dz poni nihil qꝫ est. ⁊ in ꝓpositione que est de oi dz poni: oẽ qꝫ est. ¶ Adhuc circa ꝓdicta icidũt due difficultates quaruz ꝑma est ꝙ ex eo qꝫ dictum est ꝙ attributa in diuinis distinguũtur a se inuicẽ ⁊ ab eẽntia diuina formaliter. iõ queritur utrũ quodlibet attributũ habeat ꝓpriã infinitatẽ formaliter distinctã ab infinitate diuine eẽntie cuz ꝓdicatio vnius de altero sit uera per identitatẽ ut dictũ est. ℜ Ñdeo breuiter ꝙ oĩa absoluta cõia trib⁹ personis hñt ꝓpriã infinitatẽ formaliter distinctam ab infinitate dine eẽntie. uerũ est tñ ꝙ oĩa sunt ifinita radicaliter ab eẽntia dina. lz nõ formaliter ut dictum est. ¶ Secũda difficultas est utrũ concretũ ⁊ abstractũ distinguũtur formaliter siue ex natura rei. uerbi gra hõ ⁊ humanitas. dico ꝙ nõ. imo sola ratione distinguũtur qꝫ ꝑz ꝑmo per Scotũ dicẽtẽ ꝙ ꝑ: paternitas: generatio: generat: generare: nõ distinguunt nisi per modos significãdi grãmaticales qui sunt in uoce ab intellectu. Et si dicas ꝙ ꝯcedimus istaz hõ est risibilis ⁊ negam⁹ istã humanitas est risibilis qa humanitas est ultimate abstractũ. ergo opz ꝙ sit aliqua distinctio iter homiez ⁊ humanitatẽ. ℜ Respondeo ꝙ vna nõ dicitur uera plusqꝫ alia nisi ꝓpter modos significandi grãmaticales qui sunt in uoce ab intellectu ⁊ non re ipsa. ⁊ sic patet ꝙ tñ distiguũtur rõne. Si enim ꝑcise stemus in re dico ꝙ qcqd ineſt hoi ineſt humanitati: qr nulla est ibi penitus distictio. ⁊ hec de tertio arti. minus ꝑncipali.

Uantũ ad quartũ articulũ in quo videndũ est
q de idẽtitate ⁊ distinctiõe reali. Notãdũ est ꝑmo ꝙ multiplex est ꝑoritas. ꝑma est perfectiõis: ⁊ sic dicimus ꝙ in vnoquoqꝫ genere est vnũ ꝑmuz. i. ꝑfectissimũ. alia est ꝑoritas generationis. ⁊ sic illa que sunt ꝑora generatiõe sunt posterioꝛa perfectiõe: saltẽ si ꝑus ꝯcurrat itrinsece ad eẽ posterioris. Alia est ꝑoritas nature ⁊ est qñ ꝑus quãtum est de se nõ hz repugnantiã ꝙ sit sine posterioꝛi. lz hoc si bi repugnet aliqñ ꝓpter idẽtitatẽ realẽ cũ posteriori. uel ꝓpter aliqd aliꝺ extrisecũ ꝑori. Aliqui tñ scotiste dicũt ꝙ ꝑoritas nature uel eẽ prius natura nõ est eẽ in aliquo ꝑori simpliciter loquẽdo in quo nõ sit posterius sz est ꝑsuppositio huiꝰ ab hoc. Et istud cõfirmat frãciscus in ꝑmo. aliqñ etiã prioꝛitas nature dz illa que est iter naturã ⁊ naturale. Aliqñ dr que est inter formalitatẽ ⁊ formalitatẽ in eadẽ natura. ⁊ hoc ẽ tã i diuinis qꝫ i creaturis. ut dicit petrus de agla li. ꝑ. di. xii. dicit enim ꝙ ꝑoritas duo dicit. ꝑmũ ẽ ꝓgressus de nõ eẽ ad eẽ in altero. ⁊ sic dicẽ impfectionẽ: qr stat cũ alietate naturarũ. Scoz qꝫ dicit est ꝑsuppositio

huius ab hoc. ⁊ isto modo nō dicit impfectionē: qa
pōt stare cū idētitate nature. Et sic in deo est p̄iori-
tas nature isto ſecūdo mō remota impfectione p̄mi
modi. Et per istā distinctionē uel declarationez p̄nt
solui oēs auctes dicētes in dinis nō eē p̄us nec poste
ri⁹. Alia p̄oritas est durationis p̄o quo notādum q̄
tripler est duratio: p̄ma est respectu dei: ⁊ sic eterni-
tas est eius duratio ⁊ iō sic nihil est p̄us duratiōe in
dinis. Secūda est respectu angeli ⁊ aliarū rerū per
manētiū ⁊ talis duratio uocat euū. Tertia est respe-
ctu entiū successiuoꝝ. uel q̄stū ad suū eē. uel q̄stuz ad
suū fieri. ⁊ talis duratio est tēpus. Alia p̄oritas est p̄
oritas originis de qua ait Aug⁹ p̄mo de trinitate q̄
nihil gignit seipsum: ⁊ ista est tā in dinis q̄z in crea-
turis. ⁊ semp oportet q̄ sit distinctio realis iter origi
nās ⁊ originatū: siue iter ꝓducēs ⁊ ꝓductū. Secūdū
Scotū p̄oritas originis est qua qs sic itelligit esse a
se: posterioritas originis est quo qs dicit uel itelligit
eē ab alio. vñ frācisc⁹ in ꝓlogo. q. ī. in fi. dicit q̄ p̄
mū signū originis est eē a se. ⁊ secūdū est esse ab alio
uerūtn̄ p̄us ⁊ posterius origine accipiunt p̄o p̄ori et
posteriori natura. sicut exponebat petrus de aquila
in secūdo mēbro: ⁊ sic dicimus q̄ p̄ius origine est
beat⁹ q̄z generet qō nō est intelligendū: ut clarū est q̄
sit beat⁹ a se ⁊ q̄ generet ab alio: ſz q: anteq̄z genceret
p̄erigit eē beatus. ¶ Secūdo notādū q̄ realitas di
cit a reali: reale vo a re. Res aūt ut ad ꝓpositū spe-
ctat sumit a ratus ta. um. ⁊ talis est tripler quedam
est eētie sicut est ipsa quiditas absolute ꝯsiderata.
quedā existētie ut talis est in oi p̄dicamēto. quedam
vo subsistētie ⁊ talis est in p̄dicamēto substātie solū.
In ꝓposito aūt reale sumit a re. secūdo ul' tertio mo
do dicta. nō aūt a re eētie q: in dinis est distinctio
realis: ⁊ tm̄ ibi ē tm̄ vna eētia. nec sumit a re dicta
a reo: ris qō est cōe ad oia entia imaginabilia quia
tūc iter chimerā ⁊ aliud ficticiū eēt distinctio realis
¶ Tertio intelligēdū q̄ in dinis res p̄ōt sumi dupli
citer. vno modo eētialiter: ⁊ sic est tm̄ vna res: q:
vna eētia ⁊ vna existentia. alio modo psonaliter ⁊
sic in dinis sunt tres res subsistētes. ¶ Istis p̄supposi
tis pono duas ꝯclusiones de idētitate reali. quarū p̄
ma est ista. Illa sunt iddē realiter que sic se habēt q̄
vnū nō p̄ōt eē sine alio seu vnū ipossibile est separa-
ri ab alio absq̄z ꝯdictione. Et cū hoc q̄ ipossibilitas
sepationis nō ꝓueniat a cā itrinseca ⁊ q̄ vnū respe-
ctu alterius nō sit oriinās ⁊ aliud originatū ⁊ q̄ nō
sint in plurib⁹ rebus realiter distictis. Oēs iste tres
ꝓticule sunt accipiēde copulatiue ita q̄ vna cōditio
nō sufficit sine alia. vñ nō ualet ꝯntia hoc nō p̄ōt eē si
ne illo. ergo est idē realiter illi. q: tunc quelibet rela
tio que inest eētie dine per actū itellectus dini esset
realis: q: quicqd est idē rei est reale ꝯns est falsuz. ut
p̄z er. rr̄. di. p̄mi. aut q̄ talis eēt eadē illi eētie q: i-
possibile est illi eētie eē sine ea ꝯns est falsum: qa si
talis relatio posset eē noua tūc itellectus dinus pos-
set mutari ſz talis ipossibilitas ꝓuenit a cā extrīseca
q: ab itellectu dino. Sil: ſm philosophū ꝯdictio est
celū eē sine motu nō quidē ex cā itrinseca in celo sed
ex cā extrinseca mouēte nō tm̄ ſequtur q̄ celū sit mot⁹
realiter ſz nō possit eē sine eo. Ista p̄ma ꝓditio ꝓbat
a doctore in secūdo di. ī. sic q: sicut ꝯdictio dicta de
aliq̄bus est via ꝯcludēdi distictionē ita ipossibilitas
recipiēdi p̄dicationē ꝯdictoriox̄ ptinentiuz (A esse
est via ꝯcludēdi idētitatē in eē: ⁊ hoc ubi nō est depē
dētia eētialis que regrit distinctionē manifestam.
Secūda ꝓditio p̄z q: nihil seip̄m ꝓducit. Tertiā vo
ꝓditionē notāter posui ꝓpter relationes que ſz nō se
se habeāt q̄ vna nō possit eē sine alia uel q̄ vna sit p
ducēs ⁊ alia ꝓducta: q: tm̄ sic se hnt q̄ fundant in plu
rib⁹ reb⁹ realē distinctis: sicut p̄z de p̄initate ⁊ filia-
tione de duab⁹ similitudibus ⁊ equalitatib⁹: iō reali
ter distinguunt. Et quo ifero aliqua corrolaria. ꝑmi
mū q̄ oia eētialia ⁊ notionalia eētie dine vnica re
alitate reant. Similiter oia attributa sūt eadē reali
ter ⁊ cū eētia ⁊ cū se inuicē ⁊ cū psonis dinis ⁊ perso
ne dinine cū eētia dinina. Secūdū corrolarium q̄
oēs dine eētiales modi itrinseci in codez ſpposito
vnica realitate reant. Tertiū corrolariū q̄ oē supi⁹ē
(Aē realē cū suo iferiori: ⁊ si dicas q̄ distinguūtur rea
liter. dico q̄ iste due sunt ꝓcedende homo est idem
realiter cū ſor. ⁊ homo distinguitur realiter a sorte.
Quartū corrolariū q̄ illa que sunt in potētia obiecti
ua nec distinguunt realiter nec sunt idē realiter: qa
ad idētitatē realem ⁊ distinctionē requirit q̄ utrūq̄z
extremū sit aliqd positiuuz erūs ⁊ ex hoc p̄z q̄ distin-
ctio realis est illa cuius extrema hnt aliā ⁊ aliā reali
tatē formalē positiuā existētie uel saltem subsistētie
Dicit notanter aliā ⁊ aliā realitatē ꝓpter subiectū
⁊ ꝓpriā passionē que realiter non distinguunt q: nō
habēt nisi vnā realitatē existentie. Dicitur realiter
positiuam ꝓpter negatiōes ⁊ p̄uatiōes. Dicit actu
aliter extīnē ꝓpter qditates diuersaꝝ spēi rū q: qditas
ut qditas nō hz existentiā per se. Dicit saltē subsistē
tia q: in diuis est tm̄ vna existētia ſz sint tres ſbsistē-
tie. Scda ꝯclio huius arti. est ista q̄ illa sūt distincta
realiter que sic se hnt disiūctiue q̄ vnū p̄ōt esse sine
alio uel q̄ vnū est ꝓducēs ⁊ aliū ꝓductū ul' que sunt
in plurib⁹ reb⁹ realiter distictis: ⁊ diri disiūctiue q:
ad inferēdū distictionē realē sufficit hīc alīq̄z istarū
ꝓditionū. p̄ma ps ꝓbat p doc. in 2° dt. j. Nihil est idē
realr a sine quo a p̄ōt eē realr sine ꝯdictiōe. q: aliter
idē simul eēt ⁊ nō esset qō videt eē oppositū p̄mi p̄n-
cipij ex quo ꝑscipio videt stari ꝯcludi diuersitas en
tiū: q: si de aliquib⁹ duob⁹ dicātur ꝯdictoria eodem
mō quo dicūtur de eis vident eē nō idez: ⁊ ita si ꝯdi
ctoria eē ⁊ non eē dicant de eis videtur eē nō idē in
eē sine nō idez ens. Et ꝯfirmat rō q: si istā ꝓpositio-
nez illa sunt distincta realiter quox̄ vnū p̄ōt manere
sine altero negaret ꝑteru⁹ nō videt relinq̄ vñ possit
distictio entiū ꝓbari. diceret enim ꝑterus q̄ nō tm̄
plures nature ut suba ⁊ accidētia cōia sunt eadē ſz q̄
sor. ⁊ plō uel sor. ⁊ lapis nō differūt realiter. Et si ar
guas ꝯtra. sor. p̄ōt eē sor. non existente platone. ergo
distinguunt realr negabit tibi ꝯntia: q: ꝑterus nega
bit tibi ꝓpōnem cui initeris qua negata cadit tota do-
ctria phī. 7. tho. qua docet q̄ ꝓblema facilr destruit
per ꝯdictionē iuentā ſz difficiliter ꝯstruit. si autē ne-
getur ꝓpositio ista non videtur posse destrui quia si
non destruit per contradictionē nec per aliquā aliā
oppositionē aut saltē nō faciliter. Et quo ifero q̄ to
tū distinguit realiter a suis ptib⁹ loquēdo de toto eēn
tiali itegrali ⁊ q̄ntitatiuo. Scōz cor. q̄ res io. generū
actualiter existētes. silr ⁊ idiuidua tā eiusdez spēi q̄z
diuersarū spērum eiusdē p̄dicamētis actualiter exi
stētes realiter distinguūtur: ⁊ materia ⁊ forma realē
distinguūtur. Tertiū cor. q̄ tres psone dine distinguū
tur realē a se iuicē ⁊ nō sūt idē realē nō obstāte q̄ vna
nō possit eē sine alia q: hoc nō est nisi ꝓpter vnitatē
eētie. Dices arguēdo ꝯtra quecūq̄z vni ⁊ eidē sim-
pliciter sunt eadē simplē illa iter se sunt eadē ꝑ° p̄o̅
⁊ p̄° phy. ſz psone dine sunt idē realē eētie. ergo in-
ter se sunt eedē realr. Dico breuiter omissis multis

lonib⁹ q illa regula dꝫ itelligi q si aliq̃ vniant uel idẽtificent realr vni tertio. q sit hoc aliqd. i. icoicabile. illa etiã idẽtificabunt iter se. Si vo illud tertiũ se hẽat ut quale quid ⁊ ut coicabile. nõ oportet q illa idẽtificata in vno idẽtificẽtur iter se. Et hec de quarto articulo minus principali.

Ad tertiũ ad qntũ arti. qui est de idẽtitate ⁊ distinctione cẽntiali noto aliq̃. Primo q duplex est ordo cẽntialis ut ad pns sufficit vnũ est ꝫ qd. ⁊ est qñ posterius dependet sic a pori q ꝫ nõ posit cẽ sine illo per potẽtiã naturalẽ põt ĩ per potẽtiã diuinã sicut est de accidẽte respectu subẽ saltẽ de aliquo ⁊ de suba respectu cãrũ secũdarũ extrisecarũ Alius est ordo cẽntialis simplr ⁊ est iter illa que sic se hñt q iplicat ꝺictionẽ etiã per ꝙcũq; potẽtiã posterius eẽ sine pori. ⁊ accipio ibi ordinẽ essentialem pro dependẽtia cẽntiali. ⁊ sic dico q qñcũq; aliqd hꝫ ordinẽ cẽntialẽ isto secũdo mõ ad aliꝺ in rõne dependẽtis ad idependẽs tali dependẽtia idẽtificat realr cũ sua dependẽtia sicut dico de creatura ⁊ sua dependentia quã hꝫ ad deũ ⁊ de toto respectu suarũ ptiũ. Secũdo notandũ q idẽtitas cẽntialis capit duplr. vno mõ pro illa idẽtitate qua aliqua idẽtificant vni cẽntie singulari. ⁊ sic iter idẽtitatẽ cẽntialẽ ⁊ realẽ nõ est ꝺia ꝓterq; in dinis. qr ꝫ tres psone dine sint eedem realiter vni cẽntie singularissime: ⁊ per ꝓns dicunt eẽ idẽ cẽntialr nõ tñ dicunt eẽ idẽ realiter. In creaturis vo nõ est instãtia qñ oia eadẽ cẽntialr sunt eadẽ realiter. Scꝺo mõ capit idẽtitas cẽntialis pro illa idẽtitate qua aliqua dicũt eẽ de cẽntia alicuⁱ⁹ siue cõcurrãt itrinsece ad cẽntiã alicuⁱ⁹. ¶ Istis notatis pono duas ꝓclones. pma q oia illa dicunt eẽ idẽ cẽntialr que idẽtificant realr vni cẽntie singularissime capiẽdo pᵒ mõ idẽtitatẽ cẽntialẽ. ul q sunt de cẽntia itrinseca alicuⁱ⁹: capiẽdo idẽtitatẽ cẽntialẽ. scꝺo mõ Ex quo infero q quecũq; idẽtificant cũ cũq; singulari mũdi siue idiuiduo siue supposito illa sũt idẽ cẽntialiter. Scꝺa ꝓclio q illa distinguũtur cẽntialr que habẽt diuersas naturas siue cẽntias realr distictas. ul que nõ ꝓcurrũt ad rõnẽ itrinsecã ⁊ cẽntialẽ alicuⁱ⁹ ꝫ duo mẽbra posita in pdicta diuisione de idẽtitate cẽntiali ad quaꝫ ꝓformiter posset dari vna alia diuisio de distinctione cẽntiali. Intelligẽ tñ q ad distinctionẽꝫ uel idẽtitatẽ cẽntialẽ. ⁊ fiir ad ꝙcũq; idẽtitatẽ uel distinctionẽ que est secluso ope itellect⁹ requrunt extrema eẽ positiua ⁊ extãtia: qr accidẽs nõ põt hẽ nobilius eẽ ⁊ inerius ꝙꝫ suũ subm uel fundamẽtũ. Et si queras q cũ ego nõ sim realr idẽ cũ antixpo ut clarũ est. nunqd bñ ꝭequit q sum realr distinct⁹ ab eo: Dico q nõ. ꝫ bñ ꝭequit q sum sibi nõ idẽ. ⁊ sic de alijs. Et hec de quinto articulo minus ꝑncipali.

Quantũ ad sextũ ar. qui est de idẽtitate subiectiua ⁊ eius distinctiõe est duplex modus dicendi. ꝑmus q illa dicũtur eẽ idem se totis subiectiue que quiditatiue cõueniũt in aliqua realitate potẽtiali ⁊ cõtrahibili per realitatẽ differẽtie. Et per oppositũꝫ illa distinguunt se totis subiectie que in nulla tali realitate qditatie cõueniũt. Et ex isto mõ dicẽdi eliciunt tria corrolaria. ¶ Primũ q q̃cũq; icludũt idẽ genⁱ⁹ qditatiue sũt idẽ se totis subiectie. ¶ Scꝺũꝫ corrolarium q omnia predicamenta a se inuicẽ: deus etiam ⁊ creatura. se totis subiectiue distinguũtur. ¶ Tertiũ corr. q persone dine se totis subiectiue distinguuntur. ⁊ sic fm istum modum dicendi identitas subiectiua est inferi⁹ ad idẽtitatẽ obiectiuã. ⁊ distinctio obiectiua est superius ad distinctionẽꝫ subiectiuam. Quecunq; enim sunt idem se totis subiectiue sunt idem se totis obiectiue ⁊ non econuerso. ⁊ quecunq; distinguuntur se totis obiectiue distinguũtur se totis subiectiue ⁊ non econuerso fm istum modum dicendi quare ⁊c. Alius modus dicendi est q illa ꝺicuntur idem subiectiue quorũ realitates possunt sil esse in eadẽ re uel per identitatem realem ul per modum informantis uel informabilis. Et per oppositum illa distinguũtur se totis subiectiue quarum realitates non possunt simul esse in eodem numero altero predictorum modorum uel per modũ informantis uel per modum informabilis uel per identitatem realem. Ex hoc inferuntur aliqua corrolaria. ¶ Primum q oia que sunt in diuinis sunt idem subiectiue. ¶ Secunduꝫ q omnia in vno individuo siue sint superiora siue accidentia absoluta siue respectiua sunt idem subiectiue. ¶ Tertiũ cor. q duo individua eiusdem speciei maxime de predicamento substantie ⁊ etiaꝫ alterius speciei complete eiusdem predicamenti distinguuntur se totis subiectiue. ¶ Quartũ cor. q duo ꝺia ⁊ duo relatiua opposita maxime de secũdo mõ relatiorũ silr ꝺie cẽntialr diuidẽtes genus distinguũtur se totis subiectiue ꝫ istũ modũ dicẽdi. ¶ Et si queras qs istorũ modorũ est ꝓbabilior. ¶ Dico q uterq; est ꝓbabilr nec est differẽtia inter eos nisi in modo utẽdi uocabulo. ⁊ ideo qui uoluerint tenere alterũ illorũ dicat consequenter. ⁊ hec de sexto articulo minus principali.

Quantũ ad septimũ. s. de idẽtitate obiectiua ⁊ eius distinctiõe dico breuiter q illa sũt idẽ obiectiue de qb⁹ põt ꝑdicari. aliqꝺ ꝑdicatũ qditatiue siue illud sit limitatũ siue trãscendẽs siue dicat realitatẽ potẽtialẽ siue nõ. ⁊ illa distinguunt se totis obiectiue. de qb⁹ nõ põt ꝑdicari tale ꝑdicatũ qditatiue. Ex hoc iferunt aliqua corrolaria. ¶ Primũ q deꝰ ⁊ creatura sunt idẽ se totis obiectiue. ⁊ etiam decẽ ꝑdicamẽta. ¶ Secũdũ q passiones entis a se inuicẽ ⁊ ab ente distinguunt ꝫ totis obiectiue. ¶ Tertiũ cor. q ꝺie ultime ⁊ breuiter oia illa que sũt ꝓmo diuersa distinguunt se totis obiectiue. ¶ Pro quo notandũ q aliud est dicere aliq̃ eẽ diuersa uel ꝺia. nã ꝺia sũt alicuⁱ idẽ entia hoc est dictũ in aliquo qditatiue conueniũt ⁊ in aliquo qditatiue differũt. alioquin nõ eẽt stat⁹ idifferẽtib⁹. Diuersa sunt que in nullo qditatiue conueniũt. Juxta qꝺ dicit Sco. q eis ꝺia ꝺium reducit ad aliqua ꝓmo diuersa. Hoc notato pro hac sic ꝓpositũ rõne scoti. gra exẽpli accipiãtur duo ꝺia ⁊ sint sor. ⁊ pla. sor. ⁊ plato in aliquo conueniunt ⁊ per aliqd differũt. ut ꝫ ex supposito. accipiant ergo illa per que differũt ⁊ sint. a. ⁊. b. uel ergo. a. ⁊. b. sunt diuersa uel ꝺia: si sũt diuersa hẽo ꝓpositũ. s. q ista distinguunt se totis obiectie. si sũt ꝺia ꝙrã sicut ꝓus uel ergo erit ꝓcessus in infinitũ qꝺ est incõueniẽs ul stabit ad aliqua que se totis obiectiue distinguũtur, ⁊ hec de septimo articulo principali.

Quantum ad ultimum articulum principalez pro cõplemento huius questionis qui est illatiuus ⁊ inuestigatiuus idẽtitatum ⁊ distinctionũ primo diuidẽdo in duas partes principales sic ꝓcedam. In prima parte dabitur modus uenandi distinctiones ⁊ idẽtitates. in secunda parte dabitur modus inferendi vnã distinctionẽ ⁊ idẽtitatem er alia. Quantũ ad primã partem primo incipiaꝫ q distinctione rationis. ⁊ pro ampliori declaratione notandũ q distinctio rationis inuestigatur propter diuersas relationes rationis attributas per actum

rectum uel collatiuꝫ intellectus eidem obiecto uel diuersis hoc modo:quia uel res realis comparatur ad rem realem:uel realitas ad realitatem.ꝛ hoc ul' ad seipsam uel ad aliam in uno ꝛ eodeꝫ obiecto formali.ut quando intellectus comparat colorez ꝛ disgregatiuum in albedine.uel res rationis ad rem realem ut quando intellectus comparat genus ad animal ꝛ ecõuerso.uel res rationis ad rem rationis.ut quando intellectus comparat genus ad speciem et ecõuerso. Si primo modo uel res realis comparatur ad seipsam uel ad aliam.si ad seipsam.uel comparatur ipsa ut intellecta ad seipsam non intellectã uel ad seipsaꝫ ut intellectã. Si secũdo modo uel igitur comparatur ipsa res cõcepta sub uno modo cõcipiendi ad seipsam.uel ad aliam sub alio modo cõcipiendi.si primo modo uel igitur sub modo concipiendi grãmaticaliter ut significando aliquid in recto uel in obliquo.uel logicaliter puta in cõcreto uel in abstracto.ꝛ sic ſm diuersas comparationes intellectus ad res easdem uel diuersas sortitur distictio rationis. Distinctio vo ex natura rei inuestigaꝫ per quatuor genera oppositionis. Primo per oppositionem relatiuam. Secũdo per oppositionẽ contrariorum. Tertio per oppositionem priuatiuam.ꝛ quarto per oppositionem contradictoriorum sic quia impossibile est duo opposita siue relatiue siue ꝓuatiue siue contrarie siue contradictorie siue eadem respectu eiusdem conuenire ꝛ differre ideo ꝛc. Exemplũ de oppositione relatiua ut quia intellectus agẽs mouet intellectũ possibilez ꝛ intellectus possibilis mouetur ab intellectu agente.concludimus ibidem eꝫ distinctionem ex natura rei. Exemplum de oppositione contradictoria:ut quia superius est cõmunicabile pluribus inferius vo non ideo ꝛc. Exemplũ de oppositione priuatiua uel quasi priuatiua:ut qꝫ cẽntia diuina est cõmunicabilis pluribus personis:paternitas vo incõmunicabilis ideo ꝛc. Exemplꝫ de contraria oppositione capiendo large contrarietatẽ ut quia homo formaliter est ad se : dependentia qua dependet ad deum formaliter est ad aliud ideo ꝛc. ¶ Distinctio autem formalis facilis est ad inuestigandum dũmodo extrema sint positiua:tamẽ quadruplici via potest inuestigari. Primo per viam exclusionis. Omnia enim que sic se habent ꝙ vnũ non est de conceptu quiditatiuo alterius illa formaliter distinguuntur. Secundo per viam diffinitionis sic quecunqꝫ enim habent distinctas diffinitiones quarum vna non includitur in alia illa formaliter distinguuntur. Tertio per viam descriptionis sic quorum descriptiones sunt diuerse illa formaliter distinguuntur:intelligendo per descriptionem manifestationem cõstitutã ex genere ꝛ propria passione. Quarto per viam demonstrationis sic quandocunqꝫ aliquid est demonstrabile de aliquo ꝛ de alio non:illa sunt distincta formaliter. Potest tamen addi quinto viam reduplicationis ſm francis.sic: quãdo aliquid competit alicui inquantum tale ꝛ non alij : sicut viuere competit homini inquantuꝫ homo ꝛ nõ lapidi:illa formaliter distinguũtur. ¶ Distictio vo realis quadrupliciter poterit inuestigari . Primo per viam generationis sic:quorum vnũ generatur alio non generato illa distinguuntur realiter . Secundo per viam corruptionis. Tertio per viam originis. Quarto per viam separate existentie uel subsistẽtie ¶ Distinctio etiam essentialis quadruplici via inuestigatur. Primo per viam corruptionis:per viã separationis:per viam dependentie. ¶ Distictio tamen se totis subiectiue per viam actualis separationis poterit inuestigari isto modo: quando aliqua actualiter ſm esse existentie uel subsistentie separantur ad inuicem:illa se totis subiectiue distinguũtur. Sed distinctio se totis obiectiue sic inuestigeꝫ:que in nullo quiditatiue conueniunt illa sunt se totis obiectiue distincta. Ex quibus sequitur ꝙ idẽtitas istorum per oppositum eorum qua dicta sunt de distinctionibus poterit inuestigari.

Quantum ad secundam partez huius ar. primo inuestigemus modum inferendi vnam identitatez ex alia.secundario vnam distinctionem ex alia. Quantũ ad primum pono duas cõclusiones.quarum prima est ista ꝙ minima identitas est identitas se totis obiectiue quia ab omnib⁹ infertur ꝛ ipsa nullam aliam infert. Secunda cõclusio ꝙ maxima identitas est identitas rationis quia omnes alias infert ꝛ non ecõuerso. Post istã est idẽtitas ex natura rei que omnes alias sequẽtes infert ꝛ non econuerso. Similiter dico de identitate formali in rebus non cõpositis ex re ꝛ re capiendo proprie idẽtitatem formalem ita ꝙ semꝑ maior identitas infert minorẽ in talibus rebus . In rebus autẽ compositis ex re ꝛ re identitas formalis non infert alias idẽtitates. Materia enim ꝛ forma sunt eedẽ formaliter cõposito cum sint de sua diffinitione ſm philosophũ 7° metha.ꝛ tñ distinguuntur realiter ab eodem. Identitas autem realis infert identitatem essentialem ꝛ etiam identitatem subiectiuaꝫ ſm secundum modum dicendi de identitate subiectiua non tñ ſm primũ.nec infert etiam identitatem obiectiuam nec ſm primum nec ſm secundũ modum dicẽdi.potẽtie enĩ aie seu passiones entis sunt eedẽ realiter inter se ꝛ essentialiter ꝛ tñ distinguuntur se totis obiectiue cuꝫ in nullo quiditatiue conueniãt . Et si deꝫ ꝙ cõueniant saltẽ ego uenio ad ꝑmo diuersa per que potẽtie anime differunt ꝛ ista sic erũt distincta se totis obiectiue ꝛ non realiter. Et breuiter non possum videre quomodo vna identitas per bonaꝫ consequentiam posset inferre omnes alias identitates lꝫ alique aliquas inferant ut dictum est. ¶ Quãtum ad secundum de modo inferendi vnam distinctionem ex alia pono istam conclusionem ꝙ maior distinctio infert minorez.tñ non video iudicio meo qualiter vna distinctio per bonam consequentiam posset omnes alias distinctiões inferre lꝫ aliqua aliquas inferat. Minima tñ videtur esse distinctio rationis qꝛ ab omnibus ifertur qđ declaro sic. due potentie anime distinguũtur se totis obiectiue eodem modo quo dictum est ꝛ tñ non distinguũtur se totis subiectiue ſm secundam opinionem superius recitatam de distinctione subiectiua.nec etiaꝫ infert distinctionez realẽ ſꝫ omnes formalizantes nec essentialem.materia etiam ꝛ forma distinguuntur realiter a cõposito ꝛ tamen non formaliter ut iã dictũ est.ista mihi videntur uera lꝫ multi formalizantes dicant oppositum . soluant tamen difficultates ibi tactas videlicet de potẽtijs anime se totis obiectiue distinctis ꝛ tñ nõ realiter nec eẽntialiter que etiã sunt eedem realiter non tñ obiectiue etiam de materia ꝛ forma que sunt eedẽ formaliter cũ cõposito ꝛ tñ nõ realiter imo distinguuntur realiter nec vnꝫ scotus ordinauit illas ꝓpõtias siue illatiões nec etiã aliquã rõnez ꝓueniẽtẽ iõ eadẽ facilitate qua hic affirmant ꝛ ordinant ꝛ destruunt.ꝛ hec de corpe qõnis.

¶ Ad argumenta principalia. ad primum cum dicitur ille formalitates uel sunt aliqueres ꝛc. dico ꝙ sunt aliqueralitates ꝫ nō proprie aliqueres ſz magis aliquid rei. ꝫ cū infertur ergo diſtinguūtur realiter. uerū eſt accipiendo diſtinctionē realē large pro omni diſtinctione que eſt ſecluſo opere intellectus: nō tamē diſtinguūtur realiter accipiēdo proprie diſtinctionem realez pro illa que eſt inter rem ꝫ rem. ¶ Ad ſecundū cum dicitur que diſtinguūtur ex natura rei diſtiguūtur realiter. dico ꝙ uerū eſt realiter ideſt per realitates ꝫ ex natura rei nō tamē ſicut res ꝫ res quia alia eſt diſtinctio rei ꝫ alia ex natura rei: ut dictū eſt. ¶ Ad tertiū cum dicebatur ſicut ſe habet res ſubiecti ꝫc. Rº ꝙ proprie nō eſt hic locus a tranſmutata proportione quia ubi eſt proportio uel locus a tranſmutata proportione oportet ꝙ ſint diſtincte res quia proportio eſt tm̄ rerū ꝫ per ꝙſequēs tm̄ fundatur in illis que ſunt res ꝫ res. cum igit res ſubiecti non ſit alia res a re paſſionis ſed eadem et indiſtincta ideo nō poſſunt fundare proportionez. nec per cōſequens erit locus a trāſmutata proportione. vel aliter dicitur ꝛz iſta ſolutio ſit bona ꝙ ſimilitudo argumēti non ualet. eſt enim ſimilitudo ꝫ diſſimilitudo. ſimilitudo eſt iſta ꝙ ſicut res ſubiecti non poteſt eſſe ſine re paſſionis ita formalitas ſubiecti nō poteſt eſſe ſine formalitate paſſionis. diſſimilitudo autem propter quā claudicat eſt quia res ſubiecti tranſit in idētitatem realē cum re paſſionis ꝫ ecōtra. formalitas autē ſubiecti nō tranſit in idētitatez formalē cum formalitate paſſionis nec ecōtra quare ꝫc. ¶ Ad quartū cum dicitur ꝙ formalitas ſubſtātie eſt uera res. dico ꝙ omnis talis eſt uera res ſi ſit ſubſtantia in recto. vnde eo modo quo talis formalitas eſt ſubſtātia uel aliquid aliud eſt res. modo nō omnis formalitas ſubſtātie eſt uera res in recto ſed aliqua in recto ꝫ aliqua in obliquo: quare proprie nō debet dici illa que eſt in obliquo proprie ſubſtantia ſed ſubſtātie. ꝫ ideo nō oportet ꝙ illa que ſunt diſtincta per formalitates ſemper diſtinguātur ſicut res ꝫ res ſed ſicut rei ꝫ rei. ¶ Ad quintū dicitur ꝙ quecunqz habent diuerſas diffinitiones diſtinguantur realiter. uerū eſt ſi habeāt diuerſas diffinitiones ꝙditatiuas cōſtitutas ex genere ꝫ differētia: non oportet autē ſi habeant ſolū diuerſas rationes formales ab intellectu ex natura rei formaliter cōceptibiles. ¶ Ad ſextum cū dicitur ꝙ tunc ab vno ꝫ eodez ꝫc. Dico ꝙ ab vno ꝫ eodē nō poteſt ſumi vnitas rerūz ꝫ pluralitas rerū reſpectu eiuſdē. dico tamen ꝙ ab vno ꝫ eodē poteſt ſumi vnitas rei ꝫ pluralitas formalitatū que non opponūtur in eodē nec repugnāt. ¶ Ad ſeptimū cū dicitur accipio formalitates ſubiecti ꝫ ꝓprie paſſionis ꝫc. admitto totum ꝫ cuz poſt dicitur uel his formalitatibus ſubiecti ꝫ paſſionis eſt aliquid cōmune uel nihil. dico ꝙ nihil eſt cōmune vniuocū vniuoce dictū. habent tamen vnā communē realitatem ſubiectiuā in qua realiter cōueniunt ꝫ differunt ꝛz non quiditatiue. Et cum ultra dicitur quecunqz diſtinguūtur ſe totis obiectiue diſtinguuntur ſe totis ſubiectiue ꝫ realiter. dico ꝙ argumentū eſt bonū contra illos qui dicunt ꝙ diſtinctio ſe totis obiectiue infert diſtinctionem ſe totis ſubiectiue ꝫ omnes alias. ſed ego non dico ſic. ideo dico ꝙ aliqua ſe totis eſſe diuerſa poteſt eſſe dupliciter. Vno ꝙmodo in realitate obiectiua ꝫ ſic ille formalitates ſubiecti ꝫ proprie paſſionis ſunt primo diuerſe nec poſtea ſequitur ꝙ diſtinguanē realiter. Alio modo in realitate ſubiectiua ꝫ ſic realitas ꝫ formalitas ſubiecti ꝫ paſſionis non ſunt primo diuerſe quia cōueniunt in realitate ꝫ eſſentia ſubiecti et paſſionis ꝫ in ea idētificantur realiter. Ad aliam probationez cum dicitur querendo de illo in quo conueniunt uel eſt ens reale uel rationis. dico ꝙ in nullo conueniūt quiditatiue ideo illud non eſt ens reale nec ens rationis. dico tamen ꝙ in aliquo conueniunt denomiatiue ꝫ illud eſt ens uel res tranſcendenter. dico etiā ꝙ conueniunt in realitate ſubiectiua ſicut dictū eſt. ¶ Ad octauum cum dicitur quecunqz diſtinguuntur quiditatiue ꝫc. nego. ad probationem quia quiditas ꝫ res idem ſunt uerum eſt ſed in adequate ꝙ cum vnitate rei poteſt ſtare pluralitas formalitatū ¶ Ad nonum cuz dicit ab Ockeruco nulla paſſio ꝫc. tranſeat pro nunc. poſtea cum dicitur in minori ſed diſtinctio eſt paſſio entis concedatur totus ille proceſſus uſqz ad minorez proſilli in qua dicitur omne ens eſt reale uel rationis ut patet quinto methaphi. dico ꝙ omne ens eſt reale: ideſt ſecluſo opere intellectus uel rationis ideſt per opus intellectꝰ. poſtea cum infertur ergo omnis diſtinctio eſt realis uel rationis. dico ꝙ ois diſtinctio eſt realis. i. ſecluſo opere ītellectus que a nobis uocat diſtinctio ex natura rei uel rationis. i. per opus intellectus. tamen inter illas diſtinctiones mediat diſtinctio ex natura rei ꝫ formalis. ¶ Ad. x. cum dicitur quecūqz diſtinguuntur numero ꝫc. cōcedo illam maiorem ꝫ nego minorem. ſ. ꝙ q̄cunqz diſtinguunt formaliter diſtinguuntur numero. ꝫ ad pbationē quia quecūqz diſtinguūtur formaliter diſtinguūtur quiditatiue. trāſeat. ſed quecūqz diſtinguunt quiditatiue diſtinguuntur ſpecifice nego illam. ꝫ ſi adhuc concederet nō ſequeretur. ultra diſtinguunt ſpecifice ergo diſtinguūtur numero q: ſm eos actio ꝫ paſſio diſtinguuntur ſpecie ꝫ tamen ſunt vnus motus numero ut ipſi dicūt quare ꝫc. ¶ Ad. xj. cum arguebat franciſcus de marchia illa que habēt realiter ꝫ eſſentialiter diuerſas formas ꝫc. ꝓcedo accipiendo formā ꝑmo mō ꝫ ſcōo modo non aūt accipiendo formam quinto modo. ꝫ ad minorem cum dicit quecunqz diſtinguuntur formaliter diſtinguunt per formas. uerum eſt per formas ideſt quiditates ꝫ accipiendo formam quinto modo: non autem accipiendo formam pro forma accidētali uel ſubſtantiali. iō totus proceſſus ſequens non ualet quia procedit ex falſo intellectu. ¶ Ad. xij. cuz dicebat niſi illa que formaliter diſtinguuntur ꝫc. cōcedo reſpectu illorū a quibus facit differre uel diſtingui realiter. ꝫ dico breuiter ꝙ eo mō quo formalitas eſt principiū diſtinctiuū eo modo facit differre ſi realiter realiter ſi formaliter formaliter. Ad confirmationē pōt dici ꝙ non eſt ſimile. quia in differētia rōnis eſt aliquid actuale. puta ipa relatio rationis. ꝫ aliquid potētiale puta ipſum ſubiectum uel fundamentum. Non autem oportet ꝙ ita ſint in omni diſtinctione ex natura rei.

Hic terminantur formalitates Scoti.

¶ Incipit preclarū opusculū fallaciarū sci Thome. qđ ad instātia quorūdā nobiliū fecit. sine quo euade re sophisticas argutias bñ poterit nemo. Cap. pmū

Dia logica est rōnalis sciētia ⁊ ad rōcinādū inēta. rōcinari autē ꝓtingit recte ⁊ nō recte utrūqz ad logici cō sideratiōnē spectat. ut per rectā rō cinatiōnē ad ueri cognitiōnē pue niat ⁊ falsam rōcinatiōnē vitādo errorē falsitatis euitet. uterqz autē rōcinādi modus cōpetit vni hoi ⁊ ad seipsum ⁊ ad aliū. nā ⁊ secū aliqs ꝑsiderās pōt re cte ⁊ nō recte rōcinari ⁊ cū alio ꝓferēs. sed cū aliquis secū ꝑsiderās rōcinat nō recte ꝑter intētiōnē hoc ac cidit. qz nemo sui ipsius deceptiōnē intēdit. cū autē ad alterū aliqs rōcinat nō recte. ꝓtingit qñqz ex intē tione rōcinātis. hoc est cū aliqs de altero intēdit uel exprimētū sumere uel victoriā hīe ad sui gloriā. Rō cinatio aūt que ad seipsum est syll's solū dicipōt siue aliqua alia spēs argumētationis. sed rōcinatio que est ad alterū nō solū dr syll's ⁊ argumētatio sed etiaz disputatio. vertit enim inter duos hoc est inter op ponētem ⁊ rūdentē. ⁊ ideo de falsis rōcinatiōib⁹ tra ctaturi ꝑmo a disputatiōe inchoandū est. Cap. 2.

Dr aūt disputatio act⁹ syllogisticus vni⁹ ad
e alterū ad ꝓpositū ostendēdū. In hoc ꝙ dici tur act⁹ tangit disputationis genus. per hoc ꝙ dr syllogisticus tangit disputationis instrumētuz. s. syllogismus sub quo cōprehendunt alie spēs argu mētationis. sicut impfectū sub pfecto. ⁊ per hoc di stinguit disputatio ab actib⁹ corpalib⁹ ut comedere bibere. ⁊ ab actib⁹ uolūtatis ut amare ⁊ odire. nam per hoc ꝙ dr syllogistic⁹ ostēdit actus rōnis. per hoc aūt ꝙ dr vnius ad alterū tangūtur pſone opponētis ⁊ respondētis inter quos uertit disputatio ad dr̄iaz rōcinatiōis qua hō secū rōcinat. per hoc ꝙ dicit ad ꝓpositū ostendēdū tangūtur disputationis effect⁹ siue terminus aut finis primus. ⁊ per hoc distingui tur disputatio a syllogismis exēplarib⁹ qū inducunt ad ꝓpositū ostēdēdū ad formā exēplificādā. Cap. 3.

Isputationis vo quatuor sunt spēs. s. doctri-
d nalis: dialetica: tentatiua: ⁊ sophistica: que alio modo dr litigiosa. ¶ Doctrinalis siue demōstratiua est que ad sciam ordinat ꝓcedens ex ueris ⁊ per se notis ⁊ ꝓprijs ꝑncipijs scie de qua fit disputatio. ⁊ hec vtit iter docētē ⁊ addiscētē. ¶ Dia letica vo disputatio est ex ꝓbabilib⁹ ꝓcedēs ad opi nionē tēdēs. ꝓbabilia aūt dicunt que vident oib⁹ ul' plurib⁹ uel sapiētibus aut ꝑcipuis uel magis notis. ¶ Tētatiua vo disputatio est que ordiat ad exprimē tū sumēdū de aliquo per ea que vident respōdenti. ¶ Sophistica vo disputatio est tendēs ad gl'iam ut sapiēs eē videat. vñ dr sophistica apparēs sapiētia. ꝓcedit enim ex his que vident uera ⁊ ꝓbabilia ⁊ nō sunt. uel simpliciter falsas ꝓpōnes assumēdo que vi dent eē uere uel in vtute falsarū ꝓpositionū argumē tādo. Locales enim argumētationes sunt in virtute uerarū ꝓpositionū. s. maximarū ex qb⁹ tota vtus ar gumētationis pēdet. sicut ista argumentatio. sor. est hō. ergo sor. est aial. ꝓcedit in vtute hui⁹ ꝓpōnis de quocūqz ꝑdicat spēs ⁊ genus que est simpliciter ue ra. Sophistica sic argumētatur. est aial. ergo est hō. quasi in vtute hui⁹ ꝓpōnis. de quocūqz ꝑdicat gen⁹ ⁊ spēs que est simplr falsa. relictis aūt alijs disputa tionib⁹ ad pñs de his que ad sophisticam pertinent intendamus. Cap. 4.

Dia vo sophistica ut dictū est ad gl'iam tēdit
q uolēs sapiēs videri hoc aūt consequi studet per hoc qđ de aduersario cū quo disputat vi ctoriā hēat apparētē. qđ tūc maxime fit si ipsum ad aliqđ inconueniēs ducat ió terminus disputatiōis so phistice est aliqđ inconueniēs ad qđ sophista nitit du cere rūdentē. ⁊ hoc dr metha uel finis siue termin⁹. Vñ de duob⁹ oportet tractare. ꝓmo de huiusmodi methis. 2° de modis argumētādi quib⁹ sophiste ad methas respondētes ducere nituntr. Cap. 5.

Unt aūt methe qnqz. s. redargutio: falsū: no
s o pinabile: soloecismus ⁊ nugatio. ¶ Redar gutio est ꝓnegati ꝓcessio uel ꝓcōcessi negatio in eadē disputatione vi argumētationis. ut si rūdēs negauerit se carnes crudas comedisse. Sophista ꝓ tra sic argumētat. qcquid emisti comedisti. carnes crudas emisti. ergo carnes crudas comedisti. Si vi huius argumētationis rūdens ꝓcedat qđ ꝓus ne gauerat est redargut⁹. ⁊ talis modus argumētatiōis dr elēchus si bonus sit syll's. uel apparēs elēch⁹ si vi deat ⁊ nō sit aut syllogismus aut ꝑdictio. est enim elē chus syllogismus cōtradictionis. si autē nō in eadē disputatione uel nō vi argumēti sed ꝓpria uolūtate aliquis negat cōcessum uel cōcedat negatū non erit redargutio. ¶ Falsum aūt ut hic sumit est aliqđ ma nifeste falsum quod respondens concedere cogitur vi sophistice argumētatiōis. sicut ois canis ē latra bilis. celeste sydus est canis ergo celeste sydus est la trabile. ¶ Inopinabile est qđ est ꝓtra cōez opinionē differt aūt a falso. qz aliqd est cōtra cōem opinionez pluriū qđ tū nō est falsum ut stellā eē maiorez terra ⁊ aliquē regē dimitē ⁊ felicē esse miserū ⁊ infortunatū si sit peccator. Ad qđ pōt aliqs sophistice sic deduci quēcūqz ꝓtigit aliquē hostē vincere est felix. qz ille q vicit ē ifelix. sz regē ꝓtigit aliquē hostē vicere. qz pōt eē q regē aliqs bonus vicat g rex est ifelix. ¶ Soloe cism⁹ ē vitiū in ꝓcessu ꝓtiū oīonis ꝑ regulas artis grā matice factū. ut vir alba ⁊ hoīes currit. ad hoc pōt ali qs sophistici sic deduci. tu scis hoc. hoc est lapis. g tu scis lapis. qđ grāmatice nō dr. ¶ Nugatio ē ciusdē ⁊ ex eadē pte iutilis repetitio ut hic hō. hō currit. dico eiusdē qz si eēt diuersoz nō eēt nugatio. dico au tē ex eadē parte. qz si idē ponit in subiecto ⁊ ꝑdicato nō erit nugatio ut hō est hō. Inutilis aūt repetitio di citur qz si idem repetatur ad maiorē expressionē nō erit nugatio ut cū dicit de⁹ deus me⁹ respice in me. ad hoc pōt aliquis sophistice sic duci. iste nasus est nasus simus sed simus idez est ꝙ nasus simus ergo iste nasus est nasus nasus simus. Cap. 6.

Tsciēdū ꝙ ista inconueniētia respiciūt diuer
e sas scias. nā redargutio est circa methaphy sicū ad quē ꝑtinet ꝓsideratio huius ꝑncipij. ꝑ dictoria nō sunt sil' uera nec sil' falsa. falsum est circa sciam naturalē que ꝓsiderat res sensibiles in qb⁹ vi tas ⁊ falsitas ē manifesta ⁊ specialiter circa metha physicā in qua est maxima certitudo. Inopinabile cir ca dialeticā que ꝓcedit ex ꝓbabilib⁹ que sunt ꝑz opi nionē oium uel pluriū uel sapiētū. Soloecismus est circa grāmaticā. Nugatio est circa rhetoricā cui⁹ est ornate loqui. ⁊ sic deinde in singulis sciētijs. Sophi sta adicōueniēs ducit appens circa oia scibilia eē. C. 7

Unc restat videre de modis arguēdi qb⁹ so-
n phista ad ꝑdicta inconueniētia rūdentē duce re conat. Est aūt sciendū ꝙ sic argumētatio dialetica bz firmitatez ex loco uero ita argumētatio

sophistica ad ꝓdicta inc̃ueniẽtia firmitatẽ hꝫ ex loco appenti. Locus aũt uer⁹ firmitatẽ dialetice argumẽtatiõi ꝓstans est hitudo inferẽtis ad illatũ que dr̃ dr̃ia marie: ut gen⁹ spẽs totũ ⁊ ps. ex quarũ hitudine vitas marie ꝓpositionis oritꝫ supra quã fundatꝫ ueritas dialetici argumẽti sicut ex hitudine spẽi ad gen⁹ sumitꝫ hec maria. de quocũqꝫ ꝓdicatꝫ spẽs ⁊ gen⁹: ex qua hꝫ argumẽtũ ꝓfirmatꝫ. sortes est hõ ḡ sortes ẽ aial ⁊ silr̃ loc⁹ sophistic⁹ ꝓsistit in hitudine inferẽtis ad illatũ. ex qua sumitꝫ aliqua regula falsa sꝫ apparẽs uera ſm quã ꝓcedit sophisticũ argumẽtũ sicut cũ dr̃ cognosco uenientẽ. uenies est chorisc⁹. ḡ cognosco chorisc̃u. hic ꝓcedit ab accidẽte ad subm. i. a uenies ⁊ ad chorisc̃u. sꝫ vtute hui⁹ marie. qs̃ qcqd uerũ est de accidẽte ⁊ de subiecto que gdẽ maria est falsa ꝓpter diuersitatẽ accñtis ⁊ sbiecti videt tñ ee uera ꝓpter cõueniẽtiã utriusqꝫ. vñ ad locũ sophisticũ ꝓdictuꝫ duo ꝓcurrũt. vnũ qs̃ est cã apparẽtie. qr facit argumẽtuꝫ appere uerũ. ⁊ dr̃ etiã ꝑncipiũ motiuũ qr mouet hoiẽ ad hoc ꝙ argumẽto sophistico assentiat ⁊ hꝫ est in ꝓdicto argumẽto vnio accñtis ad subiectũ. Aliꝫ est ꝑncipiũ defect⁹ qr facit. s. defectũ necessitatis in argumẽto ⁊ uocatꝫ cã nõ exñtie que in ꝓdicto argumẽto est diuersitas sbiecti ⁊ accñtis. Ex his aũt duob⁹ ꝓtingit hoiem falli. qr. s. appet aliqd ⁊ nõ est. vñ locus sophistic⁹ alio noie fallacia dr̃. qr. s. cã fallẽdi qꝫtũ est de se sꝫ per se aliqs nõ fallatꝫ in actu nisi ignorãtia aduenieẽte. Sicut aũt loci dialetici distinguũtur penes diuersas hitudines ex qb⁹ maric ⁊ argumenta sumuntꝫ. ita loci sophistici siue fallacie distinguntꝫ penes ꝑncipia motiua ex qb⁹ appet eẽ firmitas in sophisticis argumẽtis. hoc aũt ꝓtingit dupliꝛ. vno mõ ex ꝑte uocis qñ per vnitatẽ uocis creditꝫ esse vnitas rei significate ꝑ vocẽ. sic ea que per hꝫ nomẽ canis videntꝫ eẽ vnũ. qr hoc nomẽ canis vnũ est. Alio mõ ex ꝑte rei ex eo. s. ꝙ alique res que aliquo mõ ꝓueniunt simpliciter vnũ esse creduntꝫ sicut supra dictũ est de subiecto ⁊ accidente. Cap̃. 8.

1 Ocorũ igitꝫ sophisticorũ siue fallaciarũ q̃daꝫ sunt in dictiõe ⁊ q̃daꝫ ex dictionẽ. In dictiõe gdẽ loc⁹ siue fallacia est qñ ꝑncipiũ motiuuꝫ sine cã appentie est ex ꝑte uocis. Extra dictionẽꝫ vo qñ ex ꝑte rei est cã apparẽtie. Ex ꝑte aũt uocis est ꝑncipiũ motiuũ siue cã apparẽtie ex eo ꝙ vna uox multa significat qs̃ ꝓtingit ꝓpter uocis multiplicitatẽꝫ. Est aũt multiplex triplex. s. actuale potẽtiale ⁊ fantasticũ. Actuale est qñ vna uox nllo mõ uariata multa significat. ⁊ hꝫ gdẽ si sit in vna dictione dr̃ equocatio. si uatẽ in oro dr̃ amphibologia ut liber Arı. i. ab Arı. fact⁹ uel possessus. Multiplex vo potẽtiale est qñ vna uox aliquo mõ ſm plationẽ uariata mlta significat q̃ gdẽ in dictiõe eẽ ſm accẽtũ ut pẽdere ſm ꝙ graui uel acuto accentu ꝓferẽ multa significat. In oro vo est hꝫ cõpõnẽ uel diuisionẽ. ut duo ⁊ tria sũt gnqꝫ. hꝫ enĩ diuersa significat cõposite ⁊ diuise ꝓlatũ. Fãtasticũ vo. i. apparẽs multiplex est qñ vna dictio ſm rei vitatẽ vnũ significat sꝫ videt aliqd aliꝫ significare sic hoc nomẽ hõ significat q̃le quid et videt significare hoc aliqd ut dr̃ in ꝓdicamentis. ⁊ hec dr̃ figura dictiõis q̃si dictiõis silitudo. Sunt igitꝫ loci sophistici i dictiõe gnqꝫ equocatio: amphibologia: accẽtus: cõpositio ⁊ diuisio ⁊ figura dictiõis. Cap̃. 9.

Primo igitꝫ dicẽdũ ẽ de equocatiõe. ẽ aũt equocatio vni⁹ ⁊ eiusdẽ diuersa significatio. fallacia aũt equocatiõis est deceptio ꝓueniens ex eo ꝙ vnũ nomẽ plura significat. Principiũ autez motiuũ siue cã apparẽtie in equocatiõe ẽ vnitas dictiõis eiusdẽ simplr̃. simplr̃ gdẽ dr̃ ad dr̃iaꝫ accẽt⁹ in quo nõ ẽ vna dictio simplr̃ sꝫ solũ in potẽtia. Cã aũt nõ exñtie est diuersitas rerũ significatarũ. ¶ Spẽs vo siue modi equocatiõis sunt tres. ꝑma spẽs est qñ vna dictio ꝑncipalr̃ plura significat ut hoc nomẽ canis ꝑncipalr̃ plra significat ut al̃. latrabile marinũ ⁊ celeste sydus. Et formatꝫ sic pallogism⁹. i. apparẽs syllogism⁹. ois canis ẽ latrabilis. celeste sydus ⁊ canis. ḡ celeste sydus est latrabile. sꝫ nõ sequitꝫ qr hõ nomẽ canis aliud significat in ꝑma aliud in scõa ſm ꝙ utraqꝫ accipitꝫ uera. ⁊ sic nõ ẽ uer⁹ syllogism⁹ cũ nõ sit idẽ mediũ. si aũt accipiatꝫ ut ẽ idẽ significãs i utraqꝫ sic altera ꝓmissarũ est falsa. Et nota ꝙ sic in syllogismo opꝫ idẽ mediũ bis sumi in ꝓmissis ita opꝫ duas extremitates bis sumi in syllogismo semel in ꝓmissis ⁊ semel i ꝛclione. vñ eadẽ rõne põt fieri pallogism⁹ si sit equocatio in aliqua extremitatũ. sic hic grãmatici discũt. sꝫ grãmatici sunt sciẽtes. ḡ sciẽtes discũt. nõ sequitꝫ. discere enĩ equocũ est. nã vno mõ idẽ ẽ ꝙ itelligere docẽtez ⁊ sic sciẽtes discũt. alio mõ idẽ est ꝙ accipe sciam. ⁊ sic sciẽtes nõ discunt. ¶ Scõa spẽs equocatiõis est qñ vnũ nomen ꝑncipalr̃ significat vnũ ⁊ aliud nomẽ methaphorice siue trãsumptiue. sic hoc. hꝫ vbũ ridet ꝑncipalr̃ significat actũ ꝓpꝛium ridẽdi hois. methaphorice aũt siue trãsumptie ꝓprii floritatẽ. Et formatꝫ sic pallogism⁹. qcqd ridet hꝫ os. ꝓpratuꝫ ridet. ḡ ꝓpratũ hꝫ os. ⁊ sic quicqd currit hꝫ pedes. sꝫ aq̃ currit ḡ aqua hꝫ pedes. nõ sequitꝫ qr ridere ⁊ currere ꝑ⁹ sumitꝫ ꝓprie ⁊ postea trãsumptiue. ¶ Ad hãc etiã scõaꝫ spẽm reducitꝫ multiplicitas nominũ analogoꝝ q̃ dicuntꝫ de pluribꝰ ſm ꝑius ⁊ posteri⁹. sic sanũ dr̃ de urina aiali ⁊ dieta aliter ⁊ alr̃. Et formatꝫ sic pallogism⁹. oẽ sanũ hꝫ vitã. urina ẽ sana ḡ urina hꝫ vitã. nõ sequitꝫ qr sanũ ꝑ⁹ sumitꝫ pro eo qꝺ ꝑncipaliter significat sanitatẽ. ꝑ⁹ ꝙ eo qꝺ posteri⁹ significat. s. ꝙ signo sanitatis. ¶ Dõt etiã ad hãc reduci multiplicitas ꝓpõnũ qñ vna ꝓpõ vnã hitudinẽ significat ꝑ ꝑius ⁊ aliã per posteri⁹. Et formatꝫ sic pallogism⁹. in quocũqꝫ ẽ sanitas illꝺ ẽ aial. sꝫ sanitas ẽ in humoꝝ adeqtiõe. ḡ humoꝝ adeqtio est aial. non sequitꝫ qr in ꝑma hec ꝓpõ in significat hitudinẽ accñtis ad sbiectũ. i scõa vo hitudinẽ effect⁹ ad cãm. ¶ Tertia spẽs ẽ q̃ ꝓcedit ex diuersa significatiõe q̃ qdẽ attẽditꝫ hꝫ accñtia ptiũ oronis sic hꝫ tps: numerũ: gen⁹ ⁊ silia. formatꝫ sic pallogism⁹. qcũqꝫ surgebat stat. sedẽs surgebat. ergo sedẽs stat. nõ sequitꝫ. qr sedens in minori sumebatꝫ ꝓut est tpis ꝓteriti impfecti. in cõclusione ꝓut est temporis ꝓsentis. Cap̃. 10.

Fallacia amphibologie est deceptio ꝓueniens ex eo ꝙ vna oro penit⁹ eadẽ plura significat. ⁊ dico penitus eadez ad dr̃iam oronis que nõ nisi inqꝫtũ cõposita ⁊ diuisa plura significat. sicut aũt equocatio ꝓuenit ex eo ꝙ vna dictio penit⁹ eadẽ plura significat. ita amphibologia ꝓcedit ex eo ꝙ vna oro penit⁹ eadẽ plura significat. vñ dicitꝫ amphibologia ab amphi qꝺ est dubiũ ⁊ bole qꝺ est sentẽtia q̃si dubia sntia locutiõis. vñ hꝫ quosdã dr̃ ab amphi qꝺ est dubiũ ⁊ bole qꝺ est sntia ⁊ logos qꝺ est sermo. vñ amphibologia q̃si dubia sentẽtia sermonis ¶ fallacia vo amphibologie est deceptio ꝓueniẽs ex eo ꝙ vna oro penit⁹ eadẽ plura significat: Et dico penit⁹ eadẽ ad dr̃iam oronis cõposite uel diuise que cõposita ⁊ diuisa plura significat. Causa aũt apparẽtie siue ꝑncipiũ motiuũ in amphibologia est vnitas oronis plura significãtis. Causa vo nõ exister̃tie siue

ꝑncipiũ

ncipiū defect⁹ est diuersitas significatiōis. ¶ Sūt aūt tres spēs amphibologie. ¶ Prima spēs pueuit ex eo q aliq̄ vna oro principaliter plura significat manēte eadē ꝓstructiōe ꝓpter diuersaz hitudinē cōstructoruz: sic hec oro liber Ar̄. plura significat. ꝛ iz semp eodē mō iste due dictiōes ꝓstruātur tm̄ ꝓpter diuersaz habitudinē diuersa significāt. pōt eni itelligi ſm hitudinē effect⁹ ad causaz, uel possessū ad possidētez. Et formaf sic parallogism⁹. quicqd est Ar̄. possidet ab Ar̄. sz iste liber est Ar̄. ergo possidet ab Ar̄. nō sequitur q: pmo ꝓstruebaf nomiatiuus cū genitiuo in hitudine possessiōis ad possidentē. ꝛ in secūda in habitudie effect⁹ ad causam. ¶ Scda spēs est que pueuit ex eo q vna oro plura significat ꝓpter diuersam ptiuz ꝓstructionē ex eo q aliqua dictio pōt ꝓstrui cū alia trāsitiue ul̄ intrāsitiue: sic hic. quicqd videt aliqs hoc videt. sz colūnā videt aliqs. ergo colūna videt, nō segtur q: h̄ ꝓstruit vno mō cū vbo videt trāsitiue ꝛ est accusatiui casus ꝛ sic uera: est eni sensus q q videt aliq̄ rē videt illā. Alio mō pōt ꝓstrui itrāsitiue. ꝛ ē noiatiui casus ꝛ sic ē falsa ꝛ ē sensus q q videt aliq̄ rē illa res videt ꝛ sic pcedit ꝓclio. Silr etiā h: quoscūq uolo me accipe uolo q ipsi me accipiant: sz pugnātes uolo me accipe. g uolo q pugnātes me accipiāt. nō segf q: ly me pōt ꝓstrui cū h̄ vbo accipe trāsitiue ul̄ itrāsitiue. ꝛ i vno sensu ē va ꝛ i alio falsa. Silr h: q cūq sūt epi sunt hoies. sz isti asini sūt epi g isti asini sunt hoies. nō segf q: mior ē duplex ex eo q ly epi pōt ꝓstrui itrāsitie ꝛ ē noiatiui casus ꝛ sic ē falsa. pōt etiā ꝓstrui trāsitiue ꝛ ē gēitiui casus ꝛ sic ē va. ¶ Et ē attēdēdū q diuersitas casuū ptinet ad fallaciā amphibologie. q: casus accidūt dictiōi sz q vna dictio ꝓstruif cū alia dictiōe. diuersitas vo aliox accidētiū ptiet ad equocationē. q: alia accūtia accidūt dictiōi sz q i se ꝓsideraf. ¶ Tertia spēs amphibologie ē q oro vna significat plra vnū pncipalr ꝛ aliud trāsūpti ue. sicut hec oro litt⁹ araf pncipalr significat litt⁹ris scissionē: trāsumptiue vo opis amissionē. Et formatur sic pallogismus qūcq litt⁹ araf terra scindif. sed quando indocilis docef litt⁹ araf, ergo q indocilis docef terra scinditur, nō sequitur propter pdictam multiplicitatem. Cap̄. xj.

§ Equif de fallacia cōpōnis ꝛ disionis i gb⁹ ut supra dictū ē deceptio pueniēs ex potestiali mltiplicitate vni⁹ oronis. dr aūt vna oro potētialr multipler. uel ex eo q eedē dictiones diuersi mode ad iuicē cōponi pñt uel ab iuicē distingui. sic cuz dr qcqd viuit semp erit. hec dictio semp pōt cōponi cū h̄ vbo viuit uel didi ab eadē ꝛ q: oro p cōpōnē pti uz ꝓstituif. ptes se hñt ad oronē sic ē materia. cōpō sic forma. ubi g sunt eedē ptes. sz nō eadē cōpō. est eadē oro materialr ꝛ potētialr sz nō formalr ꝛ actualr. et ꝓpter h̄ ē multipler potētiale, uel q: oro q ē vna potētialr plura significat. Et h̄ differūt iste fallacie ab amphibologia. q: i amphibologia sp idē cōponif cū eodē sz nō vniformiter. vñ est eadē cōpō ꝛ p ꝓns oro formalr ꝛ actualr ē vna ꝛ multipler actuale. ¶ Differūt aūt he fallacie cōpōnis ꝛ disionis. q: q̄ oro i sē su cōposito ē falsa ē fallacia cōpōnis: q̄ aūt i sensu diuiso ē falsa ē fallacia disionis. ¶ Et nota q tūc dicif oro cōposita q̄ ptes magis debite ordinanf. ꝛ dr disa q̄ ptes minus debite ordinanf. ¶ Cā aūt appētie siue pncipiū motiuū i utraq; ē, vnitas potētialis oronis plura significātis. Cā vo nō exītie siue pncipiū defectus est diuersitas significationis ſm qđ intelligitur cōposita uel diuisa. Cap̄. ij.

Unt aūt ē tres modi siue spēs utriusq; fallacie. ¶ Prim⁹ modus est q̄ aliqđ dictū pōt suppōere vbo ul̄ rōne tot⁹ ul̄ rōne ptis. si eni rōne tot⁹ suppōat vbo erit oro cōposita. si rōne ptis erit oro diuisa ꝛ tūc si i sensu cōposito oro ē falsa ē fallacia cōpōnis. si aūt i sensu disio ē fallacia diuisiōis. si aūt i utroq; ē falsa tūc nulla ē fallacia qđ ꝛ in alijs multiplicitatib⁹ ē itelligēdū. Et formaf sic pallogismus. quēcūq; possibile est ee albū possibile est q ipe sit alb⁹. sz nigrū possibile ē ee albū. g possibile ē q nigrū sit albū. nō ualet q: illud dictū nigrū ee albū pōt suppōere ei qđ dr ee possibile. ul̄ rōne subi ꝛ tūc possibilitas attribuit sbo dicti ꝛ ē modalis de re. ꝛ tūc ē diuisa ꝛ va. ē eni sensus q iste q ē niger h; potētiā q sit alb⁹. ul̄ pōt suppōere rōne tot⁹ dicti ꝛ sic ē modal de re ꝛ dicto ꝛ ē cōposita ꝛ falsa. ē eni sēsus q h̄ dictū albū ee nigr̄ sit possibile. vñ h̄ ē fallacia cōpōnis: pt etiā sic foīari pall's. q cūq ee nigrū i ipossibile nō pōt ee niger sz albū ee nigrū ē ipossibile. g albū nō pōt ee nigrū. nō valet. q: media est dupler sic ē supra dictū ē ꝛ in sensu cōposito est uera. ꝛ in diuisio est falsa. vñ ē fallacia diuisionis. Cap̄. iz.

§ Ecūdus modus pueit ex eo q aliqđ p̄dicatū i quo p ꝓiūctionē copulatiuā ul̄ disiūctiuā plura aduanf pōt attribui subo ꝓiūctim uel diuisim. si ꝓiūctim oro ē cōposita. si diuisim oro ē diuisa. ꝛ tūc si i sensu cōposito ē falsa ē fallacia cōpōnis. si i diuiso ē falsa ē fallacia disiōis. ut pz i his pall's. q cūq nūer⁹ cōponif ex duob⁹ ꝛ trib⁹ ē duo ꝛ tria. sz q; nō sunt duo ꝛ tria. g q; nō cōponif ex duob⁹ ꝛ trib⁹. nō ualet. media eiz ē dupler ex eo q illđ p̄dicatū duo ꝛ tria pōt itelligi remoueri a subo diuisim. ꝛ sic ē va. ē eniz sensus q q; neq; sūt duo neq; sūt tria. ul̄ pōt remoueri ꝓiūctim: ꝛ sic ē falsa. ē eni sensus q duo ꝛ tria sil̄ iūcta nō sūt q; ꝛ i h̄ sensu pcedit ꝓclio. vñ ē fallacia cōpōnis. uel pōt formari sic. q cūq sūt duo ꝛ tria sunt duo. sz q; sūt duo ꝛ tria. g q; sunt duo. h̄ silr mior ē duplex. ꝛ i sēsu cōposito ē va i diuiso falsa. vñ ibi ē fallacia disiōis. Silr ē si i p̄dicato ponaf dictio disiūctiua. sic h̄ oē aial ē rōnale uel irrōnale. sz nō oē aial ē rōnale. g oē aial ē irrōnale. nō ualet. nā pria est dupler ex eo q p̄dicatū pōt ꝓiūcti attribui sbo. ꝛ sic ē cōposita ꝛ va. ꝛ ē sensus q de quolibet aiali uerū ē dicere q est rōnale uel irrōnale. ul̄ pōt diuisiz attribui subo p̄dicatū ꝛ sic ē diuisa ꝛ falsa. ē eni sensus q altera istarū ꝓpositionū ē uera oē aial ē rōnale ul̄ oē aial ē irrōnale cū tm̄ utraq; sit falsa ꝛ iō ē fallacia diuisionis. ¶ Pōt etiā foīari sic pallogism⁹. qđ nō ē rōnale ul̄ irrōnale neq; ē rōnale neq; irrōnale. sz nē oē aial ē rōnale uel irrōnale. ergo aliqđ aial neq; ē rōnale neq; irrōnale. nō sequif q: mior ē dupler. ꝛ i sensu diuiso est uera ꝛ i cōposito ē falsa. vñ ē fallacia cōpositiōis ¶ Et sciēdū q q̄ p̄dicatū cōparaf ad subm ꝓiuncti tūc ꝓiunctio ꝓiūgit termios. ꝛ sic accipif in vi vni⁹ pōnis: q: duo termini ꝓiunctim accepti sumunf ut vnū p̄dicatū. ꝛ cū simul attribuātur subo subm etiaz erit vnū: ex vno aūt subo ꝛ vno p̄dicato fit oro vna. q̄ vo duo termini i p̄dicato positi i copulato ul̄ disiuncto diuisiz subo attribuūtur sic accipiūtur ut duo p̄dicata. ꝛ per ꝓns ut duo subiecta eis correspōdētia ꝛ sic intelligunf ut due orationes per coniūctionem copulatiuā uel disiunctiuam. Cap̄. 14.

t Erti⁹ modus ē q̄ vna dictio pōt ꝓiūgi diuersis dictiōib⁹ i lectiōe positis. erit aūt sz ꝓ tūc ꝓposita q̄ ꝓiūgif cū dictiōe cui magis appet ul̄ apta ē ꝓiūgi. diuisa vo q̄ ab ea diuidif sic i h̄ pall'o qđ pōt

vnū ſolū ferre plura pót ferre. ſz qđ vnū ſolū pōt ferre nō pōt niſi vnū ferre. ergo qui nō pōt niſi ſolū vnū plura pōt ferre. nō ſequit. nā ꝓma eſt duplex ex eo ꝙ ſolū pōt ꝯiungi cū hac dictiōe pōt cū qua magis videt ꝯiungi. ⁊ ſic eſt cōpoſita ⁊ falſa. eſt eniz ſenſus ꝙ iſte qui nō pōt portare niſi vnū pondus pōt portare plura. uel pōt diuidi ab hoc vbo pōt ⁊ ꝯiungi cū hac dictiōe vnū ⁊ ſic eſt diuiſa ⁊ uera. eſt eniz ſenſus qui pōt portare vnū ſolū pondus pōt portare qñqz plura. vñ eſt fallacia cōpōnis. Itē quicūqz viuit ſemp erit. iſte aſin⁹ viuit ergo iſte aſinus ſemp erit. nō ſequitur. nā ꝓma eſt duplex ex eo ꝙ hoc aduerbiū ſemper pōt ꝯſtrui cū hoc vbo erit cū quo videt cōponi magis ⁊ ſic eſt cōpoſita ⁊ falſa. uel diuidi ab eo ⁊ cōponi cuz hoc vbo viuit ⁊ ſic eſt diuiſa ⁊ uera. vñ eſt fallacia cōpoſitiōis. E cōtrario vo eſt fallacia diuiſionis in his parallogiſmis. quocūqz vides hūc pcuſſuz illo pcuſſus eſt: ſz oculo vides hūc pcuſſuz ergo hic eſt pcuſſus oculo. nō ſequit. nā minor eſt duplex ex eo ꝙ iſte ablatiu⁹ oculo pōt cōponi cū hoc vbo vides cuz quo magis videt ⁊ ſic eſt cōpoſita ⁊ uera. uel pōt diuidi ab eo ⁊ cōponi cū hoc ꝓticipio pcuſſum ⁊ ſic eſt diuiſa ⁊ falſa vñ eſt fallacia diuiſionis. Itē qcūqz eſt hodie natus hodie ꝓncipio eſſe incepit. ſed tu es hodie natus. ꝯſtat eni ꝙ hodie es ⁊ es nat⁹. ergo hodie p⁹ cepiſti eſſe. nō ſequit. qz ꝓma eſt duplex eo ꝙ hoc aduerbiū hodie pōt cōponi cū hoc vbo es ⁊ ſic eſt compoſita ⁊ uera. uel cū hoc ꝓticipio nat⁹ ⁊ ſic eſt diuiſa ⁊ falſa. ¶ Et notādū ꝙ obliq ⁊ aduerbia magis vident determinare vbū q̄z ꝓticipiū ⁊ magis vbū ꝑncipale q̄z ſcđariū qđ iplicat in ſubo. cū eni dicit qcūqz currit mouet. mouet eſt vbū ꝑncipale. ⁊ currit ſecūdarium in ſubiecto iplicatum. Cap. 15.

Equit de fallacia accētus. accēt⁹ ꝓut hic ſumit eſt modus ꝓnūciādi aliquā dictionem. ſ Fallacia aūt accent⁹ eſt deceptio ꝓueniēs ex eo ꝙ aliqua dictio diuerſimode ꝓnūciata diuerſa ſignificat. ſic eni in fallacia ſz cōpōnem ⁊ diuiſionē eſt eadē oīo materialiter ⁊ formaliter diuerſificata ſm cōpōnez ⁊ diuiſionē ita in hac fallacia ē eadē dictio materialr formalr diuerſificata ſz diuerſum modū ꝓnūciandi. ⁊ iō ſicut eſt ibi potētialis multiplicitas oīonis. ita eſt hic potētialis multiplicitas dictiōis. ¶ Cā apparētie in hac fallacia eſt materialis vnitas dictiōis. Cā vo nō exītie eſt diuerſitas ſignificatiōis. i. dictiōis diuerſimode ꝓnūciate uel ꝓlate. Sūt aūt q̄tuor modi hui⁹ figure ſm ꝙ q̄tuor modis ꝯtingit diuerſificari modus ꝓnūciandi dictionē. p⁹ mō nāq; variat per diuerſos tonos ſiue accētus qui ſunt tres. ſ. acut⁹ grauis ⁊ circūflex⁹. Acut⁹ accētus ſiue ton⁹ eſt qui acuit ſiue eleuat ſyllabā. ſic cū dicit martin⁹. in quo media ſyllaba eleuat. Grauis vo accent⁹ eſt qui depmit ſyllabā uel ponit ut pz in media ſyllaba hui⁹ nois dñs uel ultia huius nois lucas circūflex⁹ aūt accētus eſt qui acuit ſyllabā ⁊ depmit. ¶ Prim⁹ ergo modus huius fallacie ꝓuenit ex eo ꝙ aliq̄ dictio pōt ꝓnūciari acuto graui ul' circūflexo accētu ut pz in hoc pallogiſmo. quoſcūqz iuſtū eſt pēdere iuſtū eſt pati penā: ſz bonos viros iuſtū eſt pendere. ergo bonos viros iuſtū eſt pati penā: nā in ꝓma ſumebat pēdere ꝓut fert graui accentu. ⁊ ſic idē eſt pēdere ꝙ pati penā. In ſcđa ꝓferebat acuto accētu. ⁊ ſic pēdere idē eſt ꝙ dare penā. ¶ Scđo mō uariatur modus ꝓnūciandi dictionē ſm diuerſa tpa que ſūt duo. ſ. ꝓductio ut in ſyllaba longa ⁊ correptio ut in ſyllaba breui. Scđs ꝙ modus ꝓuēit ex eo ꝙ aliq̄ ſyllaba alicui⁹ dictiōis pōt corripi uel ꝓduci ut pz in hoc pallogiſmo ois pplus eſt arbor. ſz aliq̄ genus eſt pplis. ꝙ aliq̄ gēs eſt arbor. nō ſequit. qz hec dictio pplis aliđ ſignificat ſm ꝙ ei⁹ ꝓma ſyllaba ꝓducit ſic eni ſignificat q̄ſdā arborē. ⁊ aliđ ſz ꝙ corripit ſic eni ſignificat gentē. ¶ Tertio mō uariat modus ꝓnūciandi dictionē ſm diuerſitatē ſpūs qui qdē diuerſificat ſz aſperū ⁊ lene. aſp qdē ſpūs deſignat per hāc figuraz h. lenis vo ſpūs eſt qñ ſine aſpiratiōe ſyllaba ꝓfert. Tertius ergo modus huius fallacie ꝓuenit ex eo ꝙ aliqua dictio pōt leniter uel aſpe ꝓnunciari. ut pz in hoc parallogiſmo. gcgd amatur hamo capitur. ſed vinum amatur ergo vinuz hamo capitur. nō ſeqtur qz ꝓmo hoc uerbū amat ꝓfert aſpere. ſcđo leniter. Silr hic. ois ara eſt in tēplo ſtabulū porcor eſt hara ergo ſtabulū porcor eſt in tēplo. nō ſequit. qz ꝓ⁹ hoc nomē ara ꝓfert leniter poſtea aſpirat. ¶ Quartus modus ꝓuēit ex eo ꝙ aliqđ pōt ꝓferri ut vna dictio uel ut plures. ut hic tu es qui es. ſz ges eſt reges. ergo tu es reges. nō ſequit qz hoc qđ ꝓmo dico qui es ſumit ut oīo vna. poſtea ut vna dictio. ſilr hic qcgd de⁹ fecit iuite fecit iuit⁹. racemos fecit deus invite. ergo racemos fecit initus. nō ſequit. qz ꝓ⁹ hec dictio inuite ſumit ut vna dictio poſtea ut plures. Patet igit ex p̄dictis ꝙ accētus ſz ꝙ ab eo denoiat hec fallacia cōis eſt q̄z accētus qui diuiditur per grauez ⁊ acutū ⁊ circūflexum. cōprehendit eni ſub ſe ⁊ hūc accentū ⁊ alia tria ut dictū eſt ꝓus. ſ. aſperū lene correptum productum ⁊c. Cap. 16.

Equit de fallacia figure dictiōis. figura dictiōis ꝓut hic ſumit nihil eſt aliđ q̄z ſ ſimilitudo vni⁹ dictiōis ad alterā. ſic dr aliqđ ad figurā alteri⁹ factū qđ ei aſſimilat. vñ fallacia figure dictiōis eſt deceptio ꝓueniēs ex eo ꝙ aliq̄ dictio ſilis alteri dictiōi videt eundē modū ſignificādi hīe cū tū non habeat: ut hec dictio hō videt ſignificare hoc aliqd ꝓpter ſimilitudinē quā habet cū nominibus ſignificantibus ſubſtantiā primā. ⁊ ſic patet ꝙ in hac fallacia nō eſt multiplex vnū ſed fantaſticū: qz vna dictio nō plura ſignificat ſm rei ueritatē. ſed habet vnum modū ſignificādi ⁊ videt habere aliū. ¶ Cauſa apparētie in hac fallacia eſt ſimilitudo vnius dictiōis cū alia dictione. Cauſa vo nō exiſtentie eſt diuerſus modus ſignificādi. Sūt aūt tres modi huius fallacie. Primus modus ꝓuenit ex eo ꝙ dictio que ſignificat maſculinū ſumit ad ſignificandū femininū aut neutrū aut ecōuerſo. ut patet in hoc pallogiſmo que cūqz colorat albedine eſt alba. ſed catelina colorat albedine ergo catelina eſt alba. nō ſequit. qz cū catelina ſit ꝓpriū nomē viri nō ſignificat femininum ſz ſignificare videat ꝓpter ſimilitudinē dictionis quā habet cū nominibus femininis vnde nō debet fieri ſub femininо diſtributio. uel ſic ois ſubſtātia colorata albedine eſt alba. ſed vir eſt ſubſtātia colorata albedine. ergo vir eſt alba. nō ſequitur quia mutat hic femininū in maſculinū. ¶ Secūdus modus ꝓuenit ex eo ꝙ aliqua dictio que ſignificat per modum vnius predicamēti videt ſignificare per modū alterius. ſicut hic. quicquid heri vidiſti. hodie vides. albū heri vidiſti ergo albū hodie vides. nō ſequit. quia hic mutatur quid in quale. uel ſic quantūcunqz emiſti comediſti. crudū emiſti ergo crudū comediſti. nō ſequitur quia hic mutatur quantū in quale. ul' ſic. quotcūqz digitos olim habuiſti hodie habes. ſz paruos digitos olim habuiſti. ergo paruos digitos hodie habes. non ſequitur quia mutatur quantum

quātitatis

quantitatis discrete inquanth quãtitatis continue. Et notãdũ q nõ facit fallaciã figure dictiõis mutatio p̃dicamẽtoꝝ quãtum ad rẽ significatã ſz quãtum ad modũ significãdi. albedo eni significat qualitatẽ. ſed significat eã per modũ ſubẽ. qr nõ ſignificat eaz ut inherẽtem. albũ eni ſignificat eã per modũ q̃ſtitatis. qr ſignificat eã ut inherentẽ. vñ hic nõ eſt fallacia figure dictiõis. qcquid heri vidiſti hodie vides albedinẽ heri vidiſti. ergo albedinez hodie vides. erit aũt fallacia figure dictiõis ſi p̃cedaſ ſic albũ vides. ¶ Tertiꝰ modus p̃uenit ex eo q aliqua dictio que ſignificat quale qd videſ ſignificare hoc aliqd. ⁊ p̃tingit qñ quale qd trãſumiſ in hoc aliqd: ⁊ dr ſignificare quale quid qñ ſignificat naturã cõem generis uel ſpẽi ſm q p̃tinẽt ad tertiũ modum. hoc aliqd ſignificat ſubam p̃ticularẽ. ſi eniz ſumaſ quale quid ſignificare ſm q p̃tinet ad genꝰ qualitatis ſic mutaſ quale quid in hoc aliqd. ⁊ p̃tinet ad ſcõz modũ. Et formaſ ſic ꝑallogiſmꝰ. ſor. eſt alter ab hoie. ipſe eſt hõ ergo ipſe eſt alter a ſeipſo. nõ ſequiſ. qr p̃ceditur ab hoie ad ſortẽ. ⁊ ſic mutaſ quale quid in hoc aliqd ⁊ ad hunc modum reducit̃ oĩs deceptio proueniens exuariata ſuppoſitiõe terminoꝝ. ut hõ eſt ſpẽs ſor. eſt hõ. ergo ſor. eſt ſpẽs. hic p̃cediſ a ſimplici ſuppõne ad diſcretã. ⁊ mutaſ q̃le qd in hõ aliqd. Cap̃. 17.

Equiſ de fallacijs extra dictionẽ que in hoc
s differũt a fallacijs in dictiõe ut ſupra dictum
est. qr in fallacijs in dictiõe p̃ncipiũ motiuũ ſiue cã apparẽtie eſt ex p̃te uocis. in fallacijs autẽ ex dictionẽ eſt ex p̃te rei. ſicut eni in fallacijs in dictiõe deceptio p̃uenit ex eo q aliqueres que p̃ueniũt ſm uocẽ accipiũtur ut eedẽ ſm rez. ita in fallacijs extra dictionẽ deceptio p̃uenit ex eo q aliqueres aliquo mõ p̃uenientes uel differẽtes accipiunt ut eedẽ ſimpliciter uel diuerſe. ¶ Sũt aũt fallacie ex dictionẽ ſeptẽ quarũ p̃ma eſt ſm accidẽs. ſcõa ſm quid ⁊ ſimpliciter. tertia ſm ignorãtiã elenchi. quarta ſm petitionẽ p̃ncipij. quinta ſm p̃ñs. ſexta ſz nõ cãm ut cauſam. ſeptima ſz plures iterrogatiões ut vñã. ¶ Accipiunt aũt he fallacie ſm quaſdã vniuerſales rerũ cõditiões. nã ens aliꝰ eſt per ſe ⁊ aliud eſt per accñs ⁊ ſm hoc accipiſ fallacia accidẽtis. Itẽ ſm p̃fectum ⁊ imp̃fectũ fallacia ſm quid ⁊ ſimplr. Scõm autez oppoſitũ ⁊ nõ oppoſitũ fallacia ſm ignorãtiã elẽchi. Scõm vo idẽ ⁊ diuerſuz eſt fallacia petitiõis p̃ncipij. Scõm p̃us ⁊ poſteriꝰ fallacia p̃ñtis. Scõm aũt cãtum ut cãm eſt fallacia ſm nõ cãm ut cãm. Scõz aũt vnum ⁊ multa fallacia ſm plures interrogationes ut vnam. dicendum eſt ergo p̃us de fallacia accidentis. Cap̃. 18.

Liendũ eſt aũt q accidens hic accipiſ ſm q
s diuidiſ per ineſſe per ſe ⁊ per ieſſe per accidens. per ſe aũt dr aliqd ieſſe alicui qõ ineſt ei ſm rõnem p̃prie diffinitiõis. qõ autẽ p̃ter hec ieſt alicui dicit̃ ieſſe per accidẽs. vnde ad hoc qõ eſt ineſſe per ſe aut per accidẽs tripliciter aliquid põt ſe habere. Quedã eni ſunt que omnino ſunt idẽ ſz ſubſtãtie rõnem ut veſtis ⁊ indumentũ. ⁊ in iſtis eſt ſolũ modo per ſe ⁊ nullo modo per accidẽs. Quedã eniz ſunt quoꝝ vnũ eſt omnino extraneũ a rõne alterius ſicut ſe hz albũ ⁊ hõ. ⁊ in iſtis eſt ſolũmõ per accñs ⁊ nullo modo per ſe. Quedã vo ſunt quoꝝ vnũ quodã mõ p̃tinet ad rõnẽ alteriꝰ. ſz non ſint eadẽ ſm diffinitionẽ. ⁊ ſic ſe hz ſupius ⁊ inferiꝰ. naz ſupius ponit̃ in diffinitiõe inferioris. ſz nõ tamen omnino eſt eadez diffinitio ſupioris ⁊ inferioris. ut aialis ⁊ hominis cuz diffinitio inferioris addat ſup̃a diffinitionẽ ſuperioris. ⁊ ſimile eſt de p̃prio ⁊ de ſpẽ. naz ſpẽs ponitur in diffinitiõe p̃prij non tñ ſpẽs ⁊ p̃prium oino ſunt idez in diffinitiõe. ⁊ in his quodãmõ eſt per ſe ⁊ quodãmodo per accidẽs indẽtũ partiz ſm diffinitionem cõueniũt ⁊ partiz differũt. Jn his aũt que p̃mo modo ſe habẽt neceſſe eſt ut quicqd eſt uerũ de vno ſit uerũ de altero eo q talia ſunt penitus eadẽ ſm rõnem ⁊ differũt ſm nomẽ ſolũ. vñ in his nõ p̃tingit ee fallaciã accidẽtis. ſz in oĩbus alijs nõ eſt neceſſariũ q quicqd eſt uerũ de vno ſit uerum de alio. ⁊ ideo ſi ex hoc q aliqd eſt ueruz de vno concludaſ eſſe uerũ de altero eſt fallacia accidẽtis. Contingit aũt aliqñ ut qõ eſt uerũ de vno ſit ueruz de alio. qñ. ſ. aliqd attribuiſ vni ſm q eſt idem alij tũc eni ei ⁊ alteri ierit Si vo attribuiſ vni ſz q eſt ab altero diuerſum nõ inerit alteri. ſicut ſi albũ attribuatur aiali indẽtuz eſt idem hoi tũc oportet q p̃ueniat homini. ſi aũt ut eſt diuerſum ab hoie non p̃ueniat homini. ſi p̃cludatur ineſſe hoi eſt ibi fallacia accidentis. ſicut ſi dicatur. aial eſt quadrupes. hõ eſt aial. ergo hõ eſt q̃drupes. nõ ſequtur. qr quadrupes nõ p̃dicaſ de aiali ſz q aial eſt idez homini ſz ſm q eſt ab hoie diuerſuz. Vñ pz q in p̃dicto argumẽto mediuz diuerſimode accipiẽ nã p̃mo accipiebaſ ſm q eſt diuerſum ab homie. ſecũdo mõ ſm q eſt idẽ homini. ⁊ ideo qñ eſt fallacia accidẽtis ſemp eſt diuerſa acceptio medij. dr aũt diuerſa acceptio medij qñ mediũ ſz q p̃uenit cuz vna extremitatũ eſt diuerſum ab alia. Cap̃. 19.

Allacia vo accidẽtis eſt deceptio p̃ueniens
f ex eo q aliqd aſſignatur ſimiliter ieſſe utriq
eoꝝ que ſunt aliqualiter per accidẽs vnũ. ex quo pz q in fallacia accidẽtis ſemp inueniũtur tres termini ſicut in ſyllogiſmo quoꝝ duo per accidens p̃iungunt. qui qdẽ ſe habẽt ſicut mediũ ⁊ mior extremitas. Tertiũ vo q aſſignaſ ſibi utriq eoꝝ ineſſe eſt mior extremitas. ¶ Cã appentie in hac fallacia eſt vnitas q̃dã ⁊ idẽtitas eoꝝ que per accñs aliquo mõ p̃iungũtur. Cauſa vo nõ exiſtẽtie eſt diuerſitas eorũdem. Nã ſiẽ dicit plus in p̃o elenchoꝝ. fallacia accidentis fit ex eo q aliqs non põt diuidere idẽ ⁊ diuerſum vnũ ⁊ multa. ¶ Sũt autẽ tres modi hui⁹ fallacie. Primꝰ modus p̃uenit ex eo q p̃cedit ab accñte ad ſubz uel ecõuerſo. ſiẽ hic cognoſco choruſcũ. choruſcus eſt veniẽs. ergo cognoſco veniẽtez. nõ ſequiſ qr choruſcꝰ ⁊ veniẽs ſunt vnũ per accñs ⁊ non per ſe. vñ nõ ſequiſ q qcquid eſt uerũ de vno ſit uerum de alio. hoc eni fallit qñ aliquid eſt ueruz de vno ſm q eſt diuerſum ab altero. ſiẽ hic choruſcꝰ eni nõ ſubiacet cognitiõi ſm q eſt idẽ veniẽti. vñ pz q eſt diuerſificatio medij. ⁊ ſic eſt fallacia accñtis. Sili⁹ iſte canis ⁊ p̃ſ ſunt vnũ per accñs. vñ nõ ſequiſ q quicqd eſt uerũ de vno ſit uerũ de alio ſm eni q canis eſt p̃ſ nõ p̃ueniet ei eſſe tuũ. Scõs modus p̃uenit qñ id qõ cõueniẽt ſupiori p̃cludit de inferiori uel ecõuerſo. ſicut hic homo eſt aial. aial eſt genꝰ. ergo hõ eſt genus nono ſequiſ ſuperius eniz ⁊ inferius aliquo mõ ſunt vnũ per accidẽs. ſz alio mõ ſint vnũ per ſe. ut ex dictis pz. vnde qõ uerificaſ de vno coꝝ ſz q eſt idem alteri: neceſſe eſt ⁊ de altero vificari. ⁊ ſz hoc ſumuntur argumenta dialetica a genere ⁊ ſpẽ: ſiue ab inferiori ⁊ ſupiori. qõ aũt uerificaſ de vno coꝝ ſm q differt ab altero nõ opz de altero uerificari. tũc eniz eſt uariatio medij ⁊ fallacia accidẽtis ſiẽ eſt in ꝓpoſito nã eſſe genꝰ non p̃dicaſ de aiali ſm qõ eſt idẽ hoi: ſz ſm q ab eo differt ſicut ſupius ab inferiori. Similr

est hic. triangulus est figura. sed ꝓprietas trianguli est hic tres angulos. ergo est ꝓprietas figure. nō sequitur. qz triangulus ⁊ figura nō sunt oibus modis idez vñ nō sequiť qđ de vno uerificať ⁊ de altero uerificari. Similiter est etiā hic. sortes est aliꝰ ab hoīe. ipse est hō. ergo est aliꝰ a se. ¶ Tertiꝰ modus ꝓuenit qñ ꝓcediť a spē ad ꝓpriuz uel ecōuerso. sicut hic. hō est risibilis. risibile est ꝓprīū. ergo hō est ꝓpriuz. uel sic hō est spēs. sed hō est risibilis. ergo risibile est spēs. nō sequiť. qz risibile et hō nō sunt oino idem ſm diffinitionem. iō se habet vnū ad alterū aliquo mō per accidēs. ⁊ ut extraneū. ⁊ ꝓpter hoc nō est necesse q̄ qcqđ vificať de vno vificeť de alio. Capī. 10.

¶ sciendū q̄ nō est incōueniens si aliquibus ꝑdictorum parallogismorum sint assignate due fallacie. s. figure dictiōis ⁊ accidētis. qz ſz q̄ ꝓuenit deceptio ex similitudine dictiōis est fallacia figure dictionis. scōm aūt q̄ ꝓuenit ex cōuenīētia rerū est fallacia accidentis. hō eniz ⁊ sortes quātum ad rem ꝓueniunt. ⁊ quātum ad nomē silitudinē habēt. ¶ Sciēdū est etiā q̄ sīc fit ꝓallogismus accidentis ex ꝓpositionib⁹ cathegoricis ita fit ex ꝓpositionib⁹ hypothericis ex eo q̄ medium diuersimode accipiť. ꝓut. s. comparatū est ad vnā extremitatez est diuersum ab alia sicut hic: si nullū tps est dies nō est per locū a toto in quātitate. ⁊ si dies non est. ergo nox est. per locū ab oppositis. sed si nox est. aliqđ tēpus est. ergo si nullū tps est aliqđ tēpus est. patet eni q̄ istud mediū qđ est diez nō esse est diuersum ab eo qđ est noctē eē ſm q̄ sequiť ad hoc q̄ est nullū tēpus esse. ex hoc eni q̄ est diez nō esse. sequiť noctē eē supposito tpe. sicut ex hoc. qđ est videntē nō eē sequiť ce cū cē supposito aīali qđ est natū videre. Capī. 11.

Equiť de fallacia ſz qđ ⁊ simplr. simpliciter autē dī qđ nullo addito dicit ut sortes est albus uel sortes currit. ſm qđ aūt dī qđ aliquo addito dī ut iste currit bene uel sortes est alb⁹ dentē. Hoc aūt qđ addiť dupliciter se habet ad id cui additur. Nā q̄ñqz nō diminuit de rōne eius cui addiť ⁊ tūc pōt ꝓcedi ab eo qđ est ſm quid ad id qđ est simpliciter. ut cuz dicit iste currit uelociter ergo currit. uelocitas eniz nihil diminuit de rōne cursus ⁊ est in ꝑdicto argumēto locus a pte in mō. Q̄ñqz vo additum diminuit aliqd de rōne eius cui addiť. ut cū dī ethyops est albꝰ dentē. nā hec determinatio dentez diminuit aliqd de rōne eiꝰ qđ dicit albū. nō eniz pōt dici albꝰ. nisi qn uel totus albus est. uel ſm plures ⁊ ꝑncipaliores ptes. ⁊ iō si ꝓcludatur est albꝰ dentē. ergo est albꝰ. ⁊ est locus sophisticus siue fallacia ſz quid ⁊ simplr. ¶ fallacia ergo ſm qđ ⁊ simpliciter est deceptio ꝓueniēs ex eo q̄ dictū ſz quid sumiť ac si eēt simplr dictū. ¶ Cā apparētie in hac fallacia est ꝓueniēria eiꝰ qđ est ſz qđ ad id qđ est dictū simplr. Cā vo nō existētie est diuersitas eorūdem. Capī. 12.

Unt aūt quatuor modi huius fallacie. ꝓrimus modus est qñ determinatio addita hz oppositionez ad id cui addiť. ut in hoc argumēto. cesar est hō mortuꝰ ergo est hō. nō sequitur. qz eē mortuū habet oppositionē ad hoīem eo q̄ viuuz est de rōne hois cū hō sit aīal. ⁊ aīal sit ſuba aīata sensibilis. ⁊ sic pz q̄ hec determinatio mortuꝰ tollit hominis rōnez. Similiter hic. iste est bonꝰ latro. ergo est bonus. nā bonū per se simpliciter sumptū oppositionē hz ad latronē. Similiter est hic. mendar uerū dicit dicēdo se dicere falsum. ergo dicit uerū. nō sequiť. qz dicere uerū opponiť ei qđ est dicere falsū uel ecōuerso. ¶ Secūdus modus ꝓuenit ex eo q̄ determinatio addita ptinet ad aie actū. nā aliqui actꝰ aie pōt esse ⁊ circa existētia ⁊ circa nō existētia. sīc hic chimera est aīal opiabile. ergo chimera est aīal. nō sequiť. nā opinabile additū aīali diminuit de eiꝰ rōne. Sīmile est hic. Cesar est in memoria hoīum. ergo cesar est. ⁊ iterū. tu habes felicitatez in uolūtate tua. ergo hēs felicitatē. ¶ Tertiꝰ modus est qñ determiatio addita significat ptē. sicut hic ethyops est albus dentē ergo est albꝰ. nō sequiť. qa esse in pte diminuit de rōne eiꝰ qđ est ee simpliciter. ¶ Sciēduz tn̄ est q̄ si a parte ꝓsueuit uel natū sit denoīari totum nō accidet fallacia in huiusmodi ꝓcessu. ut si dicať. Iste est crispꝰ ſm capillos. ergo est crispus: bn̄ sequitur. nā hō nō denoīatur crispus nisi ſm capillos. Et hic modus se extēdit ad alias ptes. s. loci uel tpis ⁊ aliox totox. sīc hic. ista dicta est bona in locis egrotatiuis. ergo est bona. nō sequiť. qz qđ dicit in locis egrotatiuis significat ptez in toto. Similiter hic. bibere vinū est malū egrotāti. ergo est malū bibere vinū. ⁊ eadē rō est in oibus similibꝰ. ¶ Quartus modus est qñ determinatio addita cogit terminuz cui addiť stare materialiter sicut hic. sapiēs vlt admittere malū. ergo vult malū. nā admittere malum nō vult simpliciter sed ſm qd. qz pecuniā. Sīlr hic. fur vult sumere bonū. ergo vult bonū. ⁊ eadē rō est in si milibꝰ alijs. Si ergo patet ex dictis q̄ hec fallacia ꝓuenit ſm rationem perfecti uel imperfecti. nam determiatio diminuit ex eo q̄ significat aliquid imperfecte. Capī. 13.

Equiť de fallacia ſm ignorantiā elēchi. Est autē elēchus syllogismꝰ cōtradictionis qui qñqz est vnus syllogismꝰ qñqz duo. vnꝰ quidē est qñ ꝓcludit cōtradictoriā alicuiꝰ ꝓpositiōis ꝑus date sicut si detur aliqđ aīal eē icorruptibile. ⁊ ꝓcedať sic oē cōpositū ex cōtrijs est corruptibile. oē aīal est huiusmodi. ergo est corruptibile. hec eniz cōclusio cōtria est ꝑoris ꝓpositionis date. ¶ Duo eni syllogismi ꝓstituūt elēchū qñ er duobꝰ syllogismis cōtradictoria ꝓcludunť. sicut in syllogismo ꝓdicto cōponať alius talis syllogismꝰ. nullū beatū est corruptibile. aliqđ aīal est beatū. s. rōnale. ergo aliqđ aīal nō eē corruptibile. Quia igitur de rōne elenchi est syllogismꝰ simul ⁊ cōtradictio. quicqđ est ꝓtra diffinitionē syllogismi ⁊ cōtradictionis est ꝓtra diffinitionē elēchi. ⁊ iō cuz inq̄libet fallacia defectus accidat per hoc q̄ aliqđ omittiť de diffinitione syllogismi ⁊ cōtradictionis. iō oīs fallacia reducit ad ignorantiā elenchi sicut ad generale. Quia vo in diffinitiōe elenchi ponit cōtradictio quasi cōtria que ꝓstituit spēm. iō specialiter omissio eox que ad cōtradictionem requirūtur ignorantiā elenchi ꝓstituūt ſm q̄ est fallacia spālis. ſz qz fallacia esse nō pōt si apparentia desit oportet ad hoc q̄ sit fallacia ut sit apparēs cōtradictio ⁊ cū hoc aliqđ ad ueritatē cōtradictionis desit. apparēs aūt cōtradictio esse nō pōt nisi sit vniꝰ ⁊ eiusdē vñ hoc obseruato ex defectu alioz que ad cōtradictionē requirūtur hic cōtingit fallacia. ¶ Est enim ꝓtradictio oppositio vniꝰ ⁊ eiusdē: non rei tn̄ nec nois tn̄: sed rei ⁊ nois: ſm idez ⁊ ad idē ⁊ respectu eiusdem similiter ⁊ in eodez tēpore. ¶ fallacia ergo ſz ignorātiam elenchi est deceptio ꝓueniens ex eo q̄ non obseruanť ea que sunt necessaria ad diffinitionē elēchi ⁊ ꝑcipue ex pte cōtradictionis. vñ ⁊ dicit ignorātia elenchi. qz deceptio nō accidit nisi per hoc q̄ ignoratur diffinitio cōtradictiōis. ¶ Causa vo apparentie in hac fallacia est similitudo diffinitionis deficiens ad cōtradictionē

ad cõtradictionẽ perfectã. Causa vo non existentie est diuersitas eorundem. Cap̃.24.

Odi huius fallacie sunt q̃tuor.pmus peccat cõtra hãc pticulã ad idem ut hic duo sunt duplum ad vnũ.non sunt aũt dupluz actria.ergo duo sunt duplũ ⁊ non duplũ.nõ sequit. q: omisso hoc q est eẽ ad idẽ nõ est ꝺdictio. ¶ Scõus modus peccat ꝓtra hanc pticulã ꝑm idem sicut hic. hoc est duplũ ad illud ꝑm longitudinẽ ⁊ nõ est duplũ ad idẽ ꝑm latitudinem.ergo est duplũ ⁊ nõ duplum.nõ segtur.q: omittit hec pticula ꝑm idem q regrit ad ꝺdictionẽ. ¶ Tertius peccat ꝓtra hãc pticulã silr sic hic.celuz mouet circulariter ⁊ non mouet sursum ⁊ deorsuz.ergo mouet ⁊ nõ mouet.nõ segtur.q: omissio hui⁹ pticule similr tollit ꝺdictionez. ¶ Quartus modus est cõtra hãc pticulã.⁊ in eodẽ tpe sicut hic. dom⁹ ista est clausa isto tpe ⁊ nõ alio.ergo est clausa ⁊ nõ clausa.nõ sequit q: diuersitas tpis impedit ꝺdictionẽ. ¶ Et sciẽdũ est q hec fallacia coisẽ cũ fallacia ꝟz quid ⁊ simplr in hoc q in utraq; ꝓcedit ab eo qõ dr cũ determinatione ad id qõ dicit simplr.sed hec est differẽtia.q: in fallacia ꝟz qd ⁊ simpliciter determinatio diminuit de rõne ei⁹ qõ est simpliciter qõ nõ de necessitate accidit in hac fallacia.ſz he determiatiões addite diminuũt de rõne ꝺdictiõis.bene eni sequit hoc est duplũ ad illud ꝑm longitudinẽ.ergo est duplũ ad illud.nõ tñ sequit q sit ꝺdictio si ad diuersa referat.pz etiã ex dictis q hec fallacia puenit ꝑm generalẽ entiũ ꝺdictionẽ.naz ꝺdictio est ois oppositionis ꝓncipium. Cap̃.25.

Equit de fallacia petitiõis ꝓncipij.ꝓncipiũ aũt hic dr ꝓncipale ꝓpositũ.tũc igit aliqs petit ꝓncipiuz cũ petit sibi ꝓcedi ꝓncipale ꝓpositũ qõ dz ꝓbare.qõ qdem si sub eodẽ noie petat nulla fit fallacia ſz petẽs videbit deridẽdus.sicut si uelit ꝓbare q hõ currit ⁊ petit eandem sibi ꝓcedi.si vo petat qõ vult ꝓbare sub alio noie uel uocabulo poterit eẽ fallacia.⁊ tũc ꝓpe petit illud qõ est in ꝓncipio. i.illud qõ in se ꝓtinet ꝓncipale ꝓposituz. ¶ fallacia ergo petitiõis ꝓncipij est deceptio ꝓueniẽs ex eo q idẽ assumit ad ꝓbationẽ sui ipsi⁹ sub alio uocabulo. ¶ Causa ergo apparẽtie in hac fallacia est diuersitas cõclusionis a ꝑmissis. Causa vo nõ existentie est identitas eorũdem. Cap̃.26.

Unt aũt quq; modi hui⁹ fallacie.ꝓmus modus est qñ diffinitũ petit ad ꝓbationẽ diffinitiõis uel ecõuerso.ut si debeat ꝓbari q hõ currit.⁊ arguat sic.aial rõnale ⁊ mortale currit.ergo hõ currit.hic nll'a est ꝓbatio.q: silr dubitat de ꝑmissa ⁊ de cõclusione. ¶ Scõs modus est qñ ul'e petit ad ꝓbationẽ ꝑticularis:ut si debeat ꝓbari q omniũ ꝛrioꝝ est eadẽ disciplina.⁊ assumat ista oium oppositoꝝ est eadẽ disciplina.ergo ⁊ oium ꝛrioꝝ.hic eniz ꝑmissa nõ est magis nota cõclusio. ¶ Terti⁹ est qñ petunt particularia ad ꝓbatiõem ul'is.ut si debeat ꝓbari q oium oppositoꝝ est eadẽ disciplina.⁊ assumant iste oium ꝛrioꝝ oiuz ꝑticulariuꝝ oppositorũ est eadem disciplina.⁊ sic de alijs.ergo ⁊ oium oppositorum.hic etiã cõclusio in ꝑmissis petit. ¶ Quartus est qñ dimisim petit qõ debet ꝓbari ꝓiũctim.ut si debeat ꝓbari q medicina est scia sani ⁊ egri. ⁊ sumat ista medicina est scia sani ⁊ medicina est sciẽtia egri ergo est scia sani ⁊ egri.hic etiã petit qõ debet ꝓbari sub alijs uerbis. ¶ Quint⁹ est qñ petitur vnũ correlatiuoꝝ ad ꝓpositionẽ alterius.ut si debeat ꝓbari q sor.sit pr̃ platonis.⁊ sumat sic.plato est filius sortis.ergo sor.est pr̃ platonis.hic petit q debet ꝓbari sub alijs vbis. ¶ Et est sciẽdũ q hec fallacia nõ peccat ꝓtra vim illatã arguẽdi.bene eni sequit ꝓclusio datis ꝑmissis cũ suet debita hitudo inferẽtis ad illatũ.ſz peccat ꝓtra ꝓbatiõez argumẽti.nã ꝓbatio dr eẽ per magis manifesta qõ hic nõ obseruat. vñ hic nõ accidit deceptio ex eo q ꝓclusio infert ex ꝑmissis cũ illationes ꝓdicte sunt ꝑm locos dialeticos.ſz accidit deceptio ex eo q petit idẽ ꝓcedi idẽ ac si eẽt diuersum. vñ si in ꝑmissis modis arguẽdi sumãtur ꝑmisse ex eo q sunt magis note ⁊ nõ quasi petite non erit argumẽtũ sophicuz sed dialeticũ.pz etiã ex dictis q hec fallacia puenit ꝑm idẽ ⁊ diuersum ꝓut non discernitur inter ea. Cap̃.27.

Equit de fallacia ꝓñtis.ꝓñs aũt hic dr q ad añcedẽs sequit in ꝓpõne ꝓditionali.ut cũ dr si sor.est hõ sor.est aial.sortẽ eẽ aial est ꝓñs:sortẽ esse hoiez est añcedens. ¶ Est ergo fallacia ꝓñtis deceptio ꝓueniẽs ex eo q ꝓñs extimat oino eẽ idẽ añcedẽti:ex hoc eni ꝓtingit aliquẽ credere q sic ꝓñs segt ad añcedens ita ecõuerso antecedẽs ad ꝓñs sequat vñ pz q fallacia ꝓñtis in duob⁹ ꝓsistit ꝓñtijs quaruz vna est uera altera falsa.sic si dicat siqs currit mouet.ſz sor.mouet.ergo sor.currit.hec eniz ꝓñtia que ꝑmo ꝓponit est uera.ſz ista ad quã ꝓcedit est falsa.ſ. mouet.ergo currit.ubi vo ponit tñ vna ꝓñtia nõ fall'a ꝓñtis. vnde si sic dicat:sor.est aial.ergo est hõ nõ est fallacia ꝓñtis ex modo arguẽdi.ſz magis fallacia accidẽtis. Mã sic fallacia ꝓñtis puenit ex eo q cõ seqns extimat oino eẽ idẽ accñti.ita fallacia accidẽtis puenit ex eo q ꝑdicatũ extimat oino eẽ idẽ subo vñ ⁊ hec fallacia denoiat ab accidẽdo qõ est inhere re.⁊ ide est q qñ ꝓcedit arguendo solũ ab aliq̃ cathegorica per quã sequit aliqd ineẽ est fallacia accidentis.qñ vo ab aliq̃ ꝓditiõali ẽ fallacia ꝓñtis.⁊ iõ ꝑbs dicit q fallacia accidẽtis est in vno.⁊ fallacia ꝓñtis est in plurib⁹.ſ. ꝓñtijs. Ex hoc etiã pz q ꝓsequẽs est aliquo mõ ps accidẽtis.nã oẽ quod sequitur aliquo modo accidit sed non omne quod accidit sequitur. non enim sequit si est homo est albus.ſz hec sit uera homo est albus.⁊ iõ ubicunq; est fallacia ꝓñtis.põt aliter ordiatis termis fieri fallacia accidẽtis.ſz non ꝓuertit. ¶ Causa vo apparẽtie hui⁹ fallacie est conuenientia cõsequẽtis cũ añcedẽte. Cã vo nõ existentie est diuersitas eorũdem. Cap̃.28.

Unt aũt duo modi hui⁹ fallacie.ꝑm⁹ puenit ex cõsecutiõe magis cõis ad minus cõe.siue magis cõe sit gen⁹ siue accidẽs.ut pz in his pallogismis.si aliqd est asinus est aial.sed tu es aial.ergo tu es asinus.nõ sequit.non eni ꝓñtia ꝑmo posita ꝓuertit. Silr est hic:si aliqd est mel ẽ rubeũ.fel ẽ rubeũ. q̃ fel est mel. Et iterũ est h̃.si aliqs est fur errat de nocte.ſz tu erras de nocte.ergo tu es fur. In his oibus putat ꝓñtia ꝓuerti q̃ nõ ꝓuertit. vñ ẽ fallacia ꝓñtis. Si aũt sumãtur ꝓpositiones cathegorice in eisdem terminis est fallacia accidẽtis sic hic. asin⁹ est aial. tu es aial.ergo tu es asinus.⁊ iterũ mel est rubeũ, fel est rubeũ.ergo fel est mel. ¶ Scõs modus ꝓcedit a ꝓñtia opposita ad silem ꝓñtiã in alio opposito.ut si dicat sic:si aliqd est generatũ hz ꝓncipiũ.ſz aia nõ est generata, qz ex nihilo creata.ergo nõ hz ꝓncipiũ.ſz semp fuit.nõ sequit. Est eni in oppositis dupler ꝓñtia vna in ipõ ⁊ altera in ꝛrio. In ipõ qdẽ est ꝓñtia qñ sic ad accidẽs sequit ꝓñs.ita ad oppositũ añcedẽtis segtur oppositũ ꝓsequẽntis.ut sicut iustũ est bonũ.ergo sic ⁊ iniustũ est malũ. ꝓñtia in ꝛrio qñ sicut ad añcedẽs

sequit ꝓñs. ita ad oppositum ꝓñtis sequtur oppositū antecedētis. ut si est hō est aial. ergo si nō est aial non est hō. In oppositis aūt ꝑz affirmationē ⁊ negationē nō est ꝓñtia in ipo ꝑz in ꝑtio. ⁊ iō qñ ꝓcedit in huiusmodi oppositis ac si eēt ꝓsequētia in ipo est fallacia ꝓñtis sicut in ꝓdicto exēplo ꝓz. In his aūt termis est fallacia accidētis cathegoricis ꝓpōnibus sumptis ut si dicat oē generatū est corruptibile uł ꝑz ꝓncipiū aia nō est generata. ergo non ꝑz ꝓncipiū. ¶ Est autē sciendū q̄ sic ꝓmus modus peccat ꝓtra ꝓñtiaz ꝓcedendo a positiōe ꝓñtis. ita scōs a destructiōe ꝓsequntis ⁊ a positiōe antecedētis. ꝓz etiā quia hec fallacia ꝓuenit ꝑm rōnem ꝓoris ⁊ posterioris. Cap. 29.

Equit de fallacia ꝑm nō cām ut cām. Causa aūt hic dr q̄ est in iferēdo cā ꝑz q̄ ꝓmisse sunt causa ꝓclusiōis. ¶ Est ergo fallacia ꝑz nō cāz ut causaz qñ iter ꝓmissas ex ḡbus sequit ꝓclusio ponit aliq̄ ꝓpositio que nihil ad ꝓclusionē opat ⁊ sic nō est cā. Ad hoc q̄ fiat fallacia oportet q̄ videat eē causa qō fit per hoc q̄ cōuenit cū alijs ꝓpositiōibus que sunt cāe in termnis. Ex hoc autem q̄ ꝓpositio que non est causa sumatur ut causa non ꝓuenit aliqua deceptio nisi quando ex conclusione reditur ad premissas: quod quidez fit in syllogismis ad impossibile in quibus per hoc q̄ conclusio est impossibilis ostenditur aliqua premissarum impossibilis fuisse: ⁊ ideo hec fallacia non habet fieri nisi in huiusmodi syllogismis. In syllogismis enim ostensuis in quibus directe aliquid concluditur ad nullum inconueniens potest duci respondēs. si sumatur aliqua ꝓpositio que nō est causa conclusionis ac si eēt causa. ¶ Est ergo causa apparentie in hac fallacia conuenientia propositionis que non est causa cuz illis que sunt cause. Causa vo non existentie est defectus habitudinis debite inter propositionem inferentem ⁊ illatam. ¶ formatur autem ꝑm hanc fallaciam parallogismus hoc modo. putasne vita ⁊ anima sunt idem quo dato procedat sic. anima ⁊ vita sunt idē. mors ⁊ vita sunt ꝓtraria. generatio ⁊ corruptio sunt contraria. sed mors est corruptio. ergo vita est generatio. ergo viuere ē generari. quod est impossibile. nam qui viuit non generatur. sed iaz generatus est. ergo primum fuit impossibile. scilicet q̄ anima ⁊ vita sint idem que accipiebatur in premissis. Non sequitur quia ista propositio anima ⁊ vita sunt idem non fuit causa conclusionis ipossibilis. quod ex hoc patet. quia ea remota adhuc sequitur conclusio. nō per hoc q̄ cōclusio est impossibilis non potest ostendi q̄ predicta propositio sit impossibilis sed magis q̄ ista sit ipossibilis ex qua sequitur que est ista: mors ⁊ vita sunt contraria. ex huiusmodi eniz falsitate sequitur falsitas in conclusione. mors enim ⁊ vita nō sunt contraria. sed opponūtur ut priuatio ⁊ habitus Patet etiam q̄ hec fallacia peccat contra rationez cause ⁊ causati. Cap. 30.

Equitur de fallacia ꝑm plures interrogationes ut vnam. Est autem idem ꝑm subiectum enunciatio: interrogatio: propositio ⁊ conclusio. sed dicitur enunciatio ꝑz q̄ significat aliquid simpliciter esse uel non esse. Interrogatio ꝑm q̄ sub dubitatione proponitur. Propositio ꝑm q̄ sumitur ad alterius probationē. Cōclusio vo ꝑmq̄ ex alio probatur. ⁊ ideo sicut enunciatio est vna uel plures. ita interrogatio propositio ⁊ conclusio. Est autem vna interrogatio in qua dicitur vnū de vno. ut homo est animal uel hō est albus. Enunciatio vo plures quando dicunt plura de vno ex quibus fit vnum per accidens. ut sor. est albus ⁊ musicus. uel vnum de pluribus. ut sor. ⁊ plato sunt albi. uel plura de plurib⁹ ut sor. ⁊ plato sunt albi ⁊ musici. ¶ Sciendum est autem q̄ quando plura predicantur de vno ex quibus est vnū per se ē enūciatio vna. ut cuz dicitur homo est animal rationale ⁊ mortale nam ex partibus diffinitionis fit vnum per se quod est natura speciei. si autem predicantur plura ex quibus fit vnum per accidens. tunc est enunciatio plures. ut cuz dicitur sortes est hō alb⁹. ex hoie ⁊ albo fit vnū per accidēs. Prouenit ergo ista fallacia ex hoc q̄ ad iterrogationē que est plures datur vna rūsio ex eo q̄ sub vno mō interrogandi ꝓponitur. ut si dicat putasne sor. ⁊ plato currit. ex eo enim q̄ semel iterrogatur de duobus videtur eē vna interrogatio cū tamen sint plures. ¶ Causa ergo apparētie in hac fallacia est vnitas ex parte modi interrogādi. Causa vo nō exītie est pluralitas iterrogatiōis. Cap. 31.

Odi vo huius fallacie sunt duo. Primus modus est quādo interrogatio ē plures ex eo q̄ vnum de pluribus in singulari predicat uel ecōuerso. sicut hic putasne homo ⁊ asinus sunt animal rationale. si dicatur non. procedatur sic: homo ⁊ asinus non sunt animal rationale. ergo homo non est animal rationale. Deceptio hic ꝓuenit quia ad interrogationē premissam cū sint plures nō est danda vna responsio ut dicatur simpliciter sic uel non. sed plures ut dicatur hō est aial rationale: asinus est animal rationale uel non est animal rationale. Similiter est hic: putasne tu es homo ⁊ asinus si dicat non: concludatur sic. ergo tu nō es homo. si dicatur sic. ergo tu es asinus. Et iterū hic putasne ethyops ē hō alb⁹. si nō dicat: ergo nō ē hō. si sic. ergo est alb⁹. ¶ Secundus modus est quādo iterrogatio est plures ex eo q̄ plura subiciuntur uel predicātur in plurali numero sicut hic. putasne mel ⁊ fel sunt dulcia. si nō. ꝓcedatur ergo mel nō est dulce. si sic: ergo fel est dulce. In omnibus enim his nō est danda respōsio vna. Patet ergo q̄ hec fallacia ꝓuenit ꝑm vnuz ⁊ multa. Et hec de fallacijs dicta sufficiant.

Expliciunt fallacie sancti Thome de aquino.

¶ Incipit tractatus de ente ⁊ essentia sancti Thome de aquino.

Via paruus error in principio magnus est in fine ſm philosophū primo celi ⁊ mundi. Ens autē ⁊ eētia sunt que primo in intellectu cōcipiuntur. ut dicit Aui. in sua metha. Ideo primo ne ex eorum ignorantia errare contingat: ad horum difficultatē aperiendā dicendum est quid nomine essentie ⁊ entis significetur. ⁊ quomodo in diuersis inueniuntur. ⁊ quomodo se habeant ad intētiones logicas. ſ. genus species ⁊ differētias. quia vō ex cōpositis cognitionem simplicium accipere debemus. ⁊ ex posterioꝝ deuenire in pora ut a facilioribus incipientes cōuenientior fiat disciplina. Ideo ex significatione entis ad significationem essentie procedendum est.

q

¶ Qō ens diuiditur dupliciter.

Liendum est q sicut in 5° metha. philosophus dicit ens per se dicitur dupliciter. vno modo q diuidit̄ per .x. genera. Alio modo q significat propositionum ueritatem. Hoꝝ autē differentia est. qr secūdo modo potest dici ens illud de quo affirmatiua propositio formari potest. etiā si illud in re nihil ponat per quem modū priuationes ⁊ negationes entia dicunt. Dicimus enim q affirmatio est opposita negationi. et q cecitas est in oculo. ſz prio modo nō potest dici aliquid q sit ens nisi qō in re aliquid ponat. vnde primo modo cecitas ⁊ huiꝰ non sunt entia. Nomē igitur essentie non sumitur ab ente secundo modo dicto. aliqua enim dicuntur hoc modo que essentiam non habēt. ut patet in priuationibus. sed sumit̄ ēētia ab ente p̄mo modo dicto. vnde Cōm. in eodem loco dicit q ens p̄mo modo dictum est qō significat essentiā rei. Et quia ut dictum est ens hoc modo dictum diuiditur per .x. genera oportet q ēētia significet aliquid cōmune omnibus naturis. per quas diuersa entia in diuersis generibus ⁊ speciebus collocātur. sicut humanitas est essentia hominis ⁊ sic de alijs. Et quia illud per qō res cōstituitur in proprio genere uel specie est qō significamus per diffinitionem indicantē q quidē res. Inde est q nomē ēētie a phis in nomē quiditatis mutat̄. ⁊ hoc est qō phus 7° metha. frequēter nominat q quiderat esse. i. hec per qō aliquid habet esse qd. dicit̄ forma ſm q per formā significat̄ pfectio uel certitudo vniuscuiusq rei. ubi dicit Aui. in 2° metha. sue. hoc enim alio nomine natura dicit̄ accipiēdo naturā ſm p̄mum modū illoꝝ quatuor modoꝝ quos Boetius de duabus naturis assignat ſm. ſ. q natura dicitur esse illud qō quocūq modo intellectu capi pōt. nō enim res intelligibilis est nisi per suā diffinitionē ⁊ essentiam. ⁊ sic etiā dicit phus 5° metha. q oīs substātia est natura. Nomē aūt nature hoc modo sumpte videt̄ significare ēētiā rei. ſm q habet ordinē uel ordinationē ad propriā operationē rei. cū nulla res ꝑpria destituat̄ operatione. quiditatis vō nomē sumit̄ ex hoc q per diffinitionē significatur. Sed essentia dicitur ſm q per eam ⁊ in ea res habet esse.

s

Ed quia ens absolute ⁊ p̄mo dicitur de substantijs ⁊ per posterius ⁊ ſm quid de accidētibus. Inde est q essentia proprie ⁊ uere est in substantijs. sed in accidētibus est quodāmodo et ſm quid. Substantiarum vō quedā sunt simplices ⁊ quedam composite. ⁊ in utrisq est essentia. sed in simplicib⁹ uerior ⁊ nobiliori modo. ſm etiaz q habent esse nobilius. sunt etiam causa esse eorum que composita sunt. ad minus substātia p̄ma ⁊ simplex que deus est. sed quia illarum substantiarū essentie sunt nobis magis occulte. Ideo ab essentijs compositorum incipiendū est ut a facilioribus conuenientior fiat disciplina. In substantijs igitur compositis forma ⁊ materia nota sunt. ut in hoīe aia ⁊ corpus. non autem potest dici q alteruz eorum tm̄ essentia dicatur esse. q enim materia rei sola nō sit essentia planum est. quia res per suam essentiaz cognoscibilis est ⁊ in specie ordinatur ul'in genere. materia autem non est cognitionis p̄ncipium. nec ſm eam ad speciem uel ad genus determinatur. sed ſm id solū q in actu aliquid est. neq etiam forma tm̄. sed substantia composita essentia dici potest. q̄uis quidaz asserere cōnētur. Ex his igitur que dicta sunt patet q essentia est id quod per diffinitionez rei significatur. Diffinitio autem substantiarū naturalium non tm̄ formam cōtinet. sed etiam materiā. aliter enim diffinitiōes naturales ⁊ mathematice nō differrēt nec etiaz potest dici q materia in diffinitiōe substātie naturalis ponatur sicut additamētū ēētie eius uel ens extra naturā uel essentiā eius. qr hic modus ꝑprius est accidentib⁹ que essentiā perfectā nō habent. vnde oportet q in diffinitiōe sua substātiā uel subiectū recipiant qō est extra genꝰ eorū. patet ergo q essentia cōprehendit materiā ⁊ formam. nō ergo pōt dici q essentia significet relationez que est inter materiā ⁊ formam. uel aliqd superadditum illis. qr hoc de necessitate esset accidens extrancū a re: nec per eam res cognosceretur. que omnia essentie conueniunt. per formaz enī qua est actꝰ materie materia efficitur ens actu ⁊ hoc aliqd. vñ illud qō supadueniit nō dat ēē actu simpliciter materie. ſz ēē actuale sicut accidētia faciūt. ut albedo facit actu album. vñ ⁊ qñ talis forma acquirit̄ non dicit̄ generari simpliciter. sed ſm quid. Relinquit̄ igitur q nomē ēētie in substātijs compositis significat illud qō est ex materia ⁊ forma compositū. Et huic rationi ꝑsonat dictū Boetij in cōmēto p̄dicamentoꝝ. ubi dicit q usya significat compositū. usy enim apud grecos idē est q essentia apud nos ut ipsemet dicit in libro de duabus naturis. Auic. autem dicit q quiditas substantiarum compositarum est ipsa cōpositio forme ⁊ materie. Cōm. etiaz dicit super. 7. metha. Natura quam habent species in rebus generabilibus est aliquod medium. i. compositū ex materia ⁊ forma hec etiam ratio concordat qr esse substantie cōpositi non est tm̄ forme: nec tm̄ materie. sed ipius compositi. Essentia aūt ſz quā res dicit̄ esse. vnde oportet ut essentia qua res denominat̄ ens. nō tm̄ sit forma: neq tm̄ materia. sed utrumq. q̄uis huiusmodi esse suo modo sola forma sit causa. Sic enī in alijs videmus que ex pluribus principijs constituuntur q res non denominant̄ ex altero illorum principiorum tm̄. sed ab eo quod utrumq; complectitur ut patet in saporib⁹. quia ex actione calidi digerentis humiduz causatur dulcedo. ⁊ q̄uis hoc modo calor sit causa dulcedinis. tamen non denominatur corpus dulce ex calore sed a sapore. quod calidum ⁊ humidum cōplectitur.

¶ Quomodo materia non quolibet modo sumpta est indiuiduationis principium.

s

Ed qr idiuiduatiōis p̄ncipiuz est materia ex

hoc forte videretur sequi q essentia que materiam complectit in se simul & formam. sit tñ particularis & nõ vniuersalis. Ex quo sequeret vniuersalia diffinitionẽ nõ hẽre si ẽntia est id qõ per diffinitionẽ significat. Et iõ sciẽdũ est q materia nõ quolibet mõ accepta est ꝓncipiũ idiuiduationis. sz solũ materia signata. & dico materiã signatã que sub certis dimẽsionibus ꝯsiderat. hec aũt materia in diffinitiõe hois inquãtũ hõ nõ ponit. sz poneret in diffinitiõe socratis si socrates diffinitionẽ hẽret. In diffinitione aũt hois ponit materia nõ signata. nõ enim in diffinitione hominis ponit hoc os & hec caro. sz os & caro absolute que sunt materia hois nõ signata. pz ergo q essentia hois & socratis nõ differũt nisi ꝑm signatũ. vñ Lonñ. dicit sup. 7. metha. q soc. nihil aliud est q̃ aialitas & rõnalitas que sunt quiditas eius. sicut etiam ẽntia generis & ẽntia spẽi ꝑm signatũ & nõ signatum differũt. q̃uis alius modus designatiõis sit utrobiq̃. qa designatio idiuidui respectu spẽi est per materiã determinatã dimẽsiõib⁹. designatio aũt spẽi respectu generis est per dẽiam ꝓstitutiuã que ex forma rei sumit. hec aũt determiatio uel designatio que ẽ in spẽ respectu generis nõ est ꝑ aliqd in ẽntia spẽi existẽs q nullo mõ in ẽntia generis sit. imo qcqd est in specie est etiã in genere. ut nõ determinatũ. si enim aial nõ eẽt totũ qõ est hõ. sz ps eius nõ ꝑdicaret de eo. cũ nulla ps integralis ꝑdicet de suo toto. hoc aũt quõ cõtingat videri põt si ispiciat corpus. ꝑm qõ ponit ps aialis. & ꝑm q ponit genus. Mõ enim põt dici eo mõ eẽ gen⁹ quo est ps integralis. hoc igit nomẽ qõ est corpus multipliciter accipi põt. Corpus enim sz qõ est in ꝑdicamẽto subẽ dr ex eo qõ hz talẽ naturã ut in eo designari possint tres dimẽsiones. Ipse aũt tres dimẽsiones designate sunt corpus qõ est in genere q̃titatis. Cõtingit aũt in reb⁹ ut qõ hꝫ vnã ꝑfectionẽ ad ulteriorẽ etiã ꝑfectionẽ ꝓtingat. sicut pz in homine. qui & naturã sensitiuã hz & ulterius itellectiuam. Silr etiã & sup hãc ꝑfectionẽ que est hẽre talẽ formaz ut in ea possint tres dimensiones designari. põt alia ꝑfectio adiũgi ut vita uel aliqd huiusmodi. Põt ergo hoc nomẽ corpus designare rẽ quãdã que hz talẽ formã ex qua segtur in ipsa designabilitas trium dimẽsionũ cũ ꝓcisione ut. s. ex illa forma nulla ulterior ꝑfectio sequat. sz si aliquid aliud supaddit sit ꝓter significationẽ corꝑis. & hoc mõ corp⁹ erit materialis & integralis ps aialis. qr sic aia erit ꝓter id qõ significatũ est noie corꝑis & supueniẽs ipsi corꝑi. ita q ex ipsis duob⁹. s. ẽ aia & corpe. siẽ ex ꝓtib⁹ ꝓstituit aial. Põt etiã hoc nomẽ corpus hoc modo accipi ut significet rẽ q̃dã que hz talẽ formã ex qua possint in ea re tres dimẽsiones designari quecũq̃ forma sit illa siue ex ea possit puenire alia ulterior ꝑfectio siue non. & hoc modo corpus erit genus aialis. qr in aiali nihil ẽ accipe q in corpe iplicite nõ ꝓtineat. nõ enim aia est alia forma ab illa per quã i re illa poterũt designari tres dimẽsiones. & iõ cũ dicebã q corpus est qõ hz talem formã ex qua pñt designari tres dimẽsiones in eo intelligebã qnecũq̃ forma eẽt illa siue aia eẽt siue lapideitas. siue quecũq̃ alia forma. & sicut forma aialis iplicite in corpe siue in corꝑis forma ꝓtinet. put corpus est genus ei⁹. & etiã talis est habitudo aialis ad hominẽ. si enim al'. noiaret tñ rẽ talẽ que hz q̃dã ꝑfectionẽ ut posset sẽtire & moueri ꝑ ꝑncipiũ i ipo exns cũ ꝓcisione alteri⁹ ꝑfectiõis. tũc q̃ cũq̃ alia ꝑfectio ulterior supueniret hẽret se ad aial per modũ ptis & nõ sicut iplicite ꝓtenta in rõne aialis. & sic aial nõ esset genus sz est genus ꝑm q significat rẽ quandã ex cui⁹ forma põt ꝓuenire sensus & motus quecũq̃ sit illa forma. siue sit aia sensibilis tñ. siue sit aia sensibil' & rõnalis simul. sic igit genus significat ideterminate id totum qõ est in spẽ nõ eni significat tñ materiã. similr etiã dẽia significat id totũ qõ ẽ in spẽ. & non tñ formaz. & etiã diffinitio significat totũ. & etiã spẽs. sed diuersimode. qr gen⁹ significat totũ ut quedã denominatio determinãs id qõ est materiale in re sine determiatione ꝓprie forme. vñ genus sumit a materia q̃uis nõ sit materia. ut pz ex hõ q corꝑ⁹ dr er hoc q hz tales ꝑfectionẽ ut possint in ea designari tres dimẽsiones que qdẽ ꝑfectio est materialiter se hñs ad ulteriorẽ ꝑfectionẽ. Dẽia vo ecõuerso est sicut quedã denoiatio a forma determiata sumpta ꝓter hoc q de itellectu ei⁹ ꝓmo sit materia determiata. ut pz cũ dr aiat⁹ s. illud qõ hz aiam nõ enim determinat qd sit. utrum corpus uel aliqd aliud. vñ dr̃ Aui. q genus nõ est in dẽia sicut ps ẽntie ei⁹. sz solũ sicut ens extra aiaz siue ẽntiam. sicut etiã subz est de itellectu passionũ. & iõ genus nõ ꝑdicat de dẽia per se loquẽdo ut dicit Alr. 3° metha. & 4° thopicorꝫ. nisi forte sicut subm ꝑdicat de passiõe sz diffinitio siue spẽs cõprehẽdit utrũq̃. s. determinatã materiã quã designat nomẽ generis. & determiataz formã quã designat nomẽ dẽie. Et ex hoc pz rõ quare gen⁹ & spẽs & dẽia se habẽt ꝓportionabiliter ad materiã formã & cõpositũ in natura q̃uis nõ sint idẽ cũ illa. qr neq̃ gen⁹ est materia sed sumitur a materia ut significãs totũ vñ dicim⁹ homines ẽ aial rõnale. & nõ ex aiali & rõnali. sicut dicim⁹ eum esse ex corpore & aia. Ex corpe enim & anima dicitur ẽ hõ sicut ex duabus rebus quedaz tertia res ꝓstituta que neutra illarũ est. hõ enim neq̃ est anima neq̃ corp⁹. sed si hõ aliquomodo ex aiali & rationali dicatur esse non erit sicut res tertia ex duabus reb⁹ sicut itellect⁹ tertius ex duob⁹ itellectib⁹. Intellect⁹ eni aialis est sine determiatiõe forme spãlis ex primẽ natura rei eb eo qõ est materiale respectu ultime ꝑfectiõis. Intellect⁹ aũt huius dẽie rõnalis cõsistit in determiatione forme spãlis ex qb⁹ duob⁹ intellectib⁹ ꝓstituit itellect⁹ spẽi uel diffinitionis. & iõ sicut res ꝓstituta ex aliqb⁹ nõ respicit ꝑdicationẽ ea rũ rerũ ex qb⁹ ꝓstituit. ita nec itellect⁹ recipit ꝑdicationẽ coꝫ itellectuũ ex qb⁹ ꝓstituit. nõ enim dicim⁹ q diffinitio sit gen⁹ uel dẽia. q̃uis aũt gen⁹ significet totã ẽntiã spẽi. nõ tñ opz ut diuersarũ spẽrũ quarũ ẽ idẽ gen⁹ ut sit vna ẽntia. qr vnitas generis ex ipsa i determiatione uel in dẽia ꝓcedit. nõ aũt ita q id qõ significatur ꝑ gen⁹ sit vna natura numero i diuersis spẽb⁹ cui supueniat res alia que sit dẽia determinãs ipm. sicut forma determiat materiã que est vna numero. sz qr gen⁹ significat aliquã formã nõ tñ determinate hãc uel illã quã determiate dẽia exꝑmit que nõ est alia q̃ illa que ideterminate significabat ꝑ genus. Et iõ dicit Lonñ. in 1° metb. q materia ꝓma dr vna ꝑ remotionẽ oiuz formaꝝ. Sz gen⁹ dr vnũ ꝑ cõitatẽ forme signate. vñ pz q ꝑ additionẽ dẽie remota illa ideterminatione que erat cã vnitatis generis remanẽt spẽs diuerse ꝑ ẽntiã. & qr ut dictũ est natura spẽi ẽ ideterminata respectu ididui. sicut natura generis respectu spẽi. Inde ẽ q siẽ id qõ ẽ genus ꝑut ꝑdicatur de spẽ iplicat in sua significatione q̃uis idistincte totũ id qõ determiate ẽ i spẽ. ita etiã id qõ ẽ spẽs ꝑm qõ ꝑdicatur de idiuiduo oz q significet totuz qõ ẽntialiter est in indiuiduo lz idistincte. & hoc modo ẽntia spẽi significat noie hois. vñ hõ de so. ꝑdicat

Si aũt significeť natura spēi cũ p̃cisione materie signate que est p̃incipiuꝫ idiuiduatiõis sic se hẽbit per modũ p̃tis. ⁊ hoc mõ significať noie humanitatis. humanitas enī significat id vñ hõ est hõ. materia aũt tẽ designata nõ est illud vñ hõ est hõ. ⁊ ita nullo mõ ꝓtineť iter illa et qb⁹ hꝫ hõ q̃ sit hõ. cũ igit humanitas in suo itellectu icludat tm̃ ea ex qbus hõ hꝫ q̃ sit hõ. pꝫ q̃ assignatione eius excludiť uel p̃scindiť materia determinata uel designata. ⁊ qꝛ ps non p̃dicať de toto. Inde ẽ q̃ humanitas nec de hoie nec de soꝛte p̃dicať. vñ dicit Aui. q̃ qditas cõpositi nõ est ipꝫ cõpositũ cuius est qditas. q̃uis etiaꝫ ipsa qditas sit cõpositũ sicut humanitas. ls sit cõposita nõ tm̃ est hõ imo opꝫ q̃ sit recepta in aliquo qõ est materia designata. sed qꝛ ut dictũ est designatio spēi respectu generis est per formã. Designatio autẽ idiuidui respectu spēi est per materiã. iõ opꝫ ut nomẽ significãs id vñ natura generis sumiť cũ p̃cisiõe forme determinate pficiẽtis spẽm significet ptẽ materialẽ totiꝰ: sic corpus est ps materialis hois. nomẽ aũt significans id vñ sumiť natura spēi cũ p̃cisiõe materie designate significat ptẽ formalẽ. iõ humanitas significať ut forma quedã ⁊ dꝛ q̃ est forma totius nõ qdẽ quasi superaddita ptib⁹ eẽntialib⁹. s. materie ⁊ forme. sicut forma domus supaddiť ptib⁹ itegralib⁹ eius. sꝫ magis est forma que est totũ. s. formã cõplectẽs ⁊ materiã. cũ p̃cisione tm̃ eoꝝ per que nata est materia designari. Sic igit pꝫ q̃ eẽntiã homis significat hoc nomẽ hõ. ⁊ hoc nomen humanitas. sꝫ diuersimode ut dictũ est. qꝛ hoc nomẽ hõ significat eã ut totũ indiuisũ s. ut p̃scindit designationẽ materie sꝫ iplicite cõtinet eã ⁊ idistincte sicut dictũ est q̃ genus ꝓtinet dꝛiam. ⁊ iõ p̃dicať hoc nomẽ hõ de idiuiduis. Sꝫ hoc nomẽ humanitas significat eã ut ptẽ qꝛ nec ꝓtinet in significatione sua nisi id qõ est hois indiuisũ hõ. ⁊ p̃scindit oẽꝫ designationẽ materie. vñ de idiuiduis hois nõ p̃dicať. ⁊ ꝓpter hoc q̃nq̃ hoc nomẽ eẽntie iueniť p̃dicatũ de re. Dicitur enīꝫ socratis eẽ eẽntia quedã. ⁊ q̃nq̃ negatum sicut dicimus q̃ eẽntia sortis ẽ soc.

¶ Quõ se hẽat eẽntia ad materiã generis speciei ⁊ differentie.

Iso qd significeť noie eẽntie in subijs cõpositis. Uidẽdũ est quõ se hẽat ad rõnẽ generis. spẽi ⁊ dꝛie. qꝛ aũt cui ꝓuenit rõ generis uel speciei uel dꝛie p̃dicať de hoc singulari signato. ipossibile est q̃ rõ generis uel spẽi uel dꝛie ꝓueniat eẽntie sꝫ q̃ per modũ ptis significať ut noie humanitatis uel aialitatis. ⁊ iõ dicit Aui. q̃ rõnalitas nõ est dꝛia sed dꝛie p̃ncipiũ. ⁊ eadẽ rõne humanitas nõ est spẽs nec aialitas genus. Silr etiã nõ põt dici q̃ p̃dicatur de idiuiduo. nõ enim põt dici q̃ rõ generis uel spẽi uel dꝛie ꝓueniat eẽntie sm q̃ est quedã res existẽs extra singlia ut platonici ponebãt. qꝛ sic genus ⁊ spẽs non p̃dicarentur de hoc idiuiduo. nõ enīꝫ põt dici q̃ sortes sit hoc qõ ab eo sepatũ est nec sepatũ illud pficeret i cognitione huius singlis signati. ⁊ iõ relinquiť q̃ rõ generis nel spẽi uel dꝛie ꝓueniat eẽntie sm qõ significať per modũ totius ut noie hois uel aialis. put iplicite ⁊ idistincte ꝓtiet totũ hoc qõ in idiuiduo est. natura uel eẽntia sic accepta põt dupliciter ꝓsiderari. vno modo sm naturã uel rõnẽ ppriã. ⁊ hec est absoluta ꝓsideratio ipsius. ⁊ hoc mõ nihil est ueruꝫ de ea nisi q̃ ꝓueniat sibi sm q̃ huiusmodi. vñ quicq̃d aliorũ attribuiť sibi falsa est attributio. Uerbi gra. hoi in eo q̃ est hõ ꝓuenit rõnale ⁊ aial ⁊ alia que in diffinitione eius cadũt. albũ vo uel nigrũ uel qcquid huiusmodi qõ nõ est de rõne humanitatis nõ cõuenit hoi inq̃tum est hõ siue in eo qõ est hõ. vñ si queratur utrũ ista natura sic ꝓstituta possit dici vna ul plures. neutrũ ꝓcedẽdũ est. qꝛ utrũq̃ est extra itellectum humanitatis. ⁊ utrũq̃ põt sibi accidere. si enim plitas eẽt de rõne eius nunq̃ posset eẽ vna. cũ tm̃ vna sit sꝫ q̃ est in soꝛ. silr si vnitas eẽt de itellectu ⁊ rõne eius. tñc eẽt vna ⁊ eadẽ natura soꝛ. ⁊ platonis. nec posset in plurib⁹ plurificari. Alio modo ꝓsiderať sm q̃ hꝫ eẽ in hoc uel in illo. ⁊ sic de ipsa p̃dicať aliq̃d per accidẽs rõne eius in quo est. sicut dꝛ q̃ hõ est alb⁹. quia soꝛ. est alb⁹. q̃uis hoi nõ ꝓueniat in eo qõ est hõ. hec aũt natura duplex hꝫ eẽ. vnũ in singularib⁹. ⁊ aliũ in aia. ⁊ sm utrũq̃ ꝓsequunť accẽtia dictã naturã. ⁊ sic in singularib⁹ hꝫ multiplex eẽ sm diuersitatẽ singlarũ. ⁊ tm̃ ipsi nature sm suã ppriã ꝓsiderationẽ. s. absolutam nullũ istoꝝ eẽ debeť. falsum est enī dicere q̃ natura hominis iquãtũ hui⁹ eẽ hẽat in hoc singulari si enim esse in hoc singulari ꝓueniret homini inquãtum est homo non esset vnquã extra hoc singulare. Silr si ꝓueniret hoi inq̃tũ est hõ non eẽ in singulari nunq̃ eẽt in eo. sꝫ uerũ est dicere q̃ hõ inquãtũ est hõ hꝫ. s. q̃ sit in hoc singulari uel in illo aut in aia. pꝫ ergo q̃ natura hois absolute ꝓsiderata abstrahit a quolibꝫ eẽ. ita tm̃ q̃ nõ fiat p̃cisio alicuiꝰ eoꝝ. Et hec natura sic ꝓsiderata est que p̃dicať de oib⁹ indiuiduis. nõ tm̃ põt dici. q̃ rõ vniuersalis ꝓueniat nature sic accepte. qꝛ de rõne vlis est vnitas ⁊ cõitas. nature aũt humane neutrũ eoꝝ ꝓuenit sꝫ suã absolutã ꝓsiderationẽ. Si enī cõitas esset de intellectu hois. tunc in quocũq̃ inueniret humãitas inueniret cõitas. ⁊ hoc falsum est qꝛ in soꝛ. nõ inuenitur cõitas aliq̃. sed qcqd est in eo indiuiduatũ est. silr etiã nõ põt dici q̃ ratio generis uel speciei accidat nature humane sm illõ esse quod habet in indiuiduis. qꝛ nõ inueniť in indiuiduis natura humana sꝫ vnitatẽ ut sit vnũ qd ꝓueniens cuilibet qõ rõ vniuersal exigit. Reliquiť ergo q̃ rõ spẽi accidit nature humane sꝫ illõ eẽ qõ hꝫ in itellectu. Ipa enī natura hꝫ eẽ in itellectu abstratũ ab oibus idiuiduatib⁹ ⁊ hꝫ rõnez vniformẽ ad oia idiuidua que sunt extra aiaꝫ put eẽntialr est similitudo oium ⁊ inducẽs in cognitionẽ inq̃tũ sunt hoies. Et ex hoc q̃ talẽ relationẽ hñt ad oia idiuidua itellect⁹ ad inuenit rõnez spẽi ⁊ attribuit sibi. vñ dicit Comẽ. in p̃° de aia. q̃ itellect⁹ est qui facit vniuersalitatez in reb⁹. hoc etiã Aui. in sua metha. s. dicit. Et quãuis hec natura intellecta hẽat rõnem vniuersalis sm q̃ compať ad res que sunt extra aiam qꝛ est vna similitudo oiuꝫ. tamẽ sꝫ q̃ hꝫ eẽ in hoc itellectu uel in illo est ipẽs q̃dã intellecta pticularis. ⁊ iõ pꝫ defect⁹ Comen. in 3° de aia. qui uoluit ex vniuersalitate forme itellecte vlitatẽ itellect⁹ ꝓcludere. qꝛ nõ est vniuersalitas illi⁹ forme sm hoc eẽ qõ hꝫ in itellectu sed sm q̃ ad res referť ut silitudo rerũ. sicut etiã si esset vna statua corpea repsentans multos hoies cõstat q̃ illa imago uel spẽs statue hẽt eẽ singlare ⁊ ppꝫ sꝫ q̃ eẽt i hac materia. sꝫ hẽt rõnẽ cõitatis sꝫ q̃ eẽt cõe repñtatiuũ pluꝫ. Et qꝛ nature humane sm suã absolutã ꝓsiderationẽ cõuenit q̃ p̃dicať de soꝛ. ⁊ ratio speciei nõ ꝓuenit sibi sm suã absolutã. s. humane nature ꝓsiderationẽ. sꝫ est de accidẽtib⁹ que ꝓsequũtur ea. s. sꝫ quidẽ esse qõ habet in intellectu. Ideo nomẽ speciei nõ predicať de soꝛ. ut dicať soꝛ. est species. qõ de necessitate accideret: si ratio spẽi cõueniret homini. sꝫ esse qõ habet in soꝛ. uel sꝫ suã absolutã consideratiõnẽ. s. inquantũ est homo. quicquid enim ꝓuenit hoi

inquantū est homo p̄dicak de ſor. ⁊ tamē p̄dicari cō uenit generi per ſe cuz in eius diffinitione ponatur. ℙredicatio enim est qđdā qđ cōplek per actionē intellect⁹ cōponētis ⁊ diuidētis hūs tñ fundamētū in re ipsa vnitatē eox quox vnū de altero dr. vñ rō p̄dicabilitatis pōt claudi in rōne hui⁹ itētiōis que est genus. quę sil̄r per actionē itellect⁹ cōplek. nihilominus tñ id cui itellectus intētionē p̄dicabilitatis attribuit cōponēs id cū altero nō est ipsa itētio generis. ſz potius id cui itellectus intētionē generis attribuit. sicut qđ significak hoc nomie aial. sic ergo pz qualiter eēntia uel natura se hz ad rōnē spēi. qr rō spēi nō est de illis que ꝓueniūt ei ſm suā absolutā ꝓsideratiōnē. neqz est de accidētibus que ꝓsequūtur ipz ſm eē qđ hz extra aiam ut albedo uel nigredo. ſz est de accidētibus que ꝓsequūtur eā ſz eē qđ hz in itellectu. Et per hūc modū cōuenit sibi rō generis ⁊ differentie.

¶ Quomodo essentia est in substantijs separatis que sunt deus ⁊ angelus.

Unc restat videre ſm quē modū sit essentia in substātijs sepatis. ſ. in aia itelligētia ⁊ cā p̄ma. ℭuius aūt causę p̄me simplicitatē cēs cōcedār. tū cōpositionē materie ⁊ formę in itelligētias ⁊ in aias qdā nituntk ponere. Cuius positionis fuisse dr Auicebrō auctor libri fontis vite. hoc aūt dictis pbox repik eē ꝛriū. qr eas substās a materia separas nominat ⁊ absqz oi materia eē pbat. Cuius demonstratio potissima est ex vtute itelligēdi que in eis est Videmus enim formas nō eē intelligibiles in actu nisi ſm q̄ separank a materia ⁊ a ꝓditionibus eius. nec efficiūtur itelligibiles in actu nisi per vtutē subste itelligētis ſm q̄ recipiūtur in ea ⁊ ſm q̄ aguntur per eā. vñ oportet q̄ in qualibet substa itelligēte sit oīmoda imunitas a materia. ita q̄ neqz hēat materiā ptē sui. neqz etiā sit sicut forma ipressa i materia ut ē de formis materialibus. nec pōt aliqs dicere q̄ itelligibilitatē nō impediat materia quelibet. ſz materia corpalis tñ. Si enim hoc eēt rōne materie corpalis tñ. cū materia nō dicak corpalis nisi ſz q̄ stat ſb forma corpea. tunc oporteret q̄ hoc hēret materia a forma corpali. ſ. ipedire itelligibilitatē. ⁊ hoc nō pōt eē. qr ⁊ ipsa forma corpalis actu itelligibilis est. sic̄ ⁊ alie forme ſm q̄ a materia abstrahūtur. vñ in aia itellectiua ⁊ in itelligētia nullo modo est cōpositio ex materia ⁊ forma ut hoc mō accipiak materia in eis sicut in subijs corpalib⁹. ſz est ibi cōpositio forme et eē. vñ in cōmēto. ix. ꝓpōnis libri de causis dr q̄ itelligētia est hūs formaz ⁊ eē. ⁊ accipik ibi forma ꝓ ipa ꝓditate uel natura simplici. ⁊ quō hoc sit planum est videre. Quecūqz enim ita se hūt ad inuicē q̄ vnum est cā eē alteri⁹ illud qđ hz rōnē causę pōt hīe eē sine altero ſz nō ꝓuertik. talis aūt incnik habitudo materie ⁊ forme q̄ forma dat eē materie. ⁊ iō ipossibile est eē materiā sine aliqua forma. tñ nō est ipossibile eē aliquā formā sine materia. forma enim nō hz in eo q̄ forma dependētiā ad materiā. ſz si inueniant alique forme que nō pūt eē nisi in materia hoc accidit eis ſm q̄ sunt distātes a p̄mo p̄ncipio q̄ est actus p̄mus ⁊ purus. vñ ille forme que sunt ꝓpinqſſime p̄mo p̄ncipio sunt forme per se sine materia subsistētes. non enim forma ſm totū eē suū materia idiget ut dictuz est. ⁊ huiusmodi forme sunt itelligēde. ⁊ iō nō opz ut eēntie uel qditates harū subarū sint aliud ℭz ipa forma. In hoc ergo differt essentia sube cōposite ⁊ sube simplicis q̄ eēntia sube cōposite nō tm̄ formā: ſz cōplectik formā ⁊ materiā. Eēntia vo sube simplicis ē forma tm̄. ⁊ er hoc cānk due alie dr ie. ⁊ vna ē q̄ eēntia sube cōposite pōt significari ut totū uel ut ps. qđ accidit ꝓpter materie designationē. ut dictū est. Et iō nō quolibet mō p̄dicak eēntia rei cōposite de ipsa re cōposita. nō eni pōt dici q̄ hō sit qditas sua. ſz eēntia rei simplicis que est sua forma nō pōt significari nisi ut totū cū nihil sit ibi ꝓter formā quasi formā recipiēs. ⁊ iō quocūqz modo sumak eēntia sube simplicis de ea p̄dicak. vñ Aui. dicit q̄ qditas simplicis ē ipmmet simpler. qr nō est aliqd aliud recipiēs ipaz. Secūda dr ia est. qr essentie rerū cōpositarū ex eo q̄ recipiunk in materia designata ⁊ multiplicātur ſm diuisionē eius. vñ ꝓtingit q̄ aliqua sint idē spē. ⁊ diuersa numero. Dz cū eēntia simplicis nō sit recepta in materia nō pōt ibi eē talis multiplicatio. ⁊ iō non oportet ut inueniātur plura idiuidua vnius spēi in illis substātijs ſz quotquot sunt idiuidua tot sunt spēs ut Aui. dicit ex̄pisse. ¶ Huius ergo substātie quāuis sint formę sine materia. nō tamē inde eis est oīmoda simplicitas. nec sunt actus purus. ſz hūt pmixtionē potētie. ⁊ hoc sic pz. quicquid enim nō est de intellectu eēntialis quiditatis. hoc est aduenies extra ⁊ faciēs cōpositionē cū eēntia. qr nulla eēntia sine his que sunt partes eēntie intelligi pōt. Dis aūt eēntia uel quiditas intelligi pōt sine hoc q̄ aliqd intelligak de eē suo. possum enim intelligere quid est homo uł fenix. ⁊ tamē ignorare an eē habeāt in rerū natura. ergo patet q̄ eē est aliud ab essentia uel quiditate. nisi forte sit aliqua res cuius quiditas sit ipsum suum esse. ⁊ hec res nō potest esse nisi vna ⁊ p̄ma. qr ipossibile est ut fiat plurificatio alicuius nisi per additionem alicuius differentie. sicut multiplicatur natura generis in specie. uel per hoc q̄ forma recipik in diuersis materijs. sicut multiplicatur natura spēi in diuersis idiuiduis. uel p ℞ q̄ vnū est absolutuz ⁊ aliō in aliquo receptū. sicut si eēt quidā calor sepatus eēt aliud a calore nō sepato ex ipsa sua sepatiōe. Si aūt ponak aliqua res que sit eē tm̄ ita ut ipm̄ eē sit subsistens. hoc eē nō recipiet additionē dr ie qr iaz nō eēt eē tm̄. ſz eē ⁊ ꝓter hoc forma aliqua. ⁊ multomin⁹ recipiet additionē materie qr iā eēt nō subsistēs ſz materiale. vñ reliquik q̄ talis res q̄ sit suū eē nō pōt eē nisi vna. vñ opz q̄ in qualibet alia re ꝓter eā sit aliō eē suū. ⁊ aliud qditas uł natura seu forma sua. vñ in itelligētijs opz q̄ sit eē ꝓter formā. ⁊ iō dictū est q̄ intelligētia est forma ⁊ eē. oē aūt qđ ꝓuenit alicui uł est cātum ex p̄ncipijs nature sue sicut risibile in hoie. uł aduenit ab aliquo p̄ncipio extrinseco sicut lumen in aere ex influētia solis. nō aūt pōt eē q̄ ipz eē sit cātuz ab ipsa forma uel qditate rei. dico sicut a cā efficiēte qr sic aliqua res eēt cā suiipsius. ⁊ aliqua res seipaz in eē ꝓduceret. qđ est ipossibile. ergo opz q̄ oīs talis res cui⁹ eē est aliō ℭz natura sua hēat eē ab alio. ⁊ qr oē qđ est per aliud reducik ad id qđ est per se. sic̄ ad cām p̄mā. iō opz q̄ sit aliqua res que sit cā eēndi oīb⁹ reb⁹. eo q̄ ipsa est eē tm̄. alias ireк in infinitū in cāis cū oīs res que nō est eē tm̄ hēat cām sui eē. ut dictuz est. pz ergo q̄ intelligētia est forma ⁊ eē. qđ eē hz a p̄° ente. qđ est eē tm̄. ⁊ hec est p̄ma cā que de⁹ est. oē aūt qđ recipit aliqd ab alio est in potētia respectu illius ⁊ hoc qđ receptū est in eo est act⁹ ei⁹. ergo opz q̄ ipsa forma uel quiditas que est intelligētia sit in potētia respectu esse quod a deo recipit ⁊ illud esse receptū est per modum actus. ⁊ ita inuenitur actus ⁊ potentia in intelligētijs. non tamen forma ⁊ materia nisi equiuoce. vnde etiam pati recipere subiectuz esse.

ꝛ oĩa huiuſmodi que videnť reb⁹ rõne materie ꝓue-
nire equoce ꝓueniũt ſubijs itellectualib⁹ ꝛ coꝛporali
bus. ut in tertio de anima Comẽ. dicit. ¶ Et quia
ut dictũ eſt itelligẽtie gditas eſt ipamet itelligẽtia.
iõ gditas ul' eẽntia eius eſt ipm qõ eſt ipa ꝛ eẽ ſuũ re
ceptũ a deo eſt id quo ſ'bſiſtit in rerũ natura. ꝓpter
hoc a gbuſdã huiuſmodi ſube dicunť cõponi ex quo
eſt ꝛ qõ eſt. uel ex quo eſt ꝛ eẽ. ut Boeti⁹ dicit. ꝛ qꝛ in
itelligẽtijs ponit potẽtia ꝛ actus nõ erit difficile iue
nire multitudinẽ itelligẽtiarũ. qõ eẽt impoſſibile ſi
nulla potẽtia in eis eẽt. Unde dicit Comẽ. in 3° de
aĩa. ꝙ ſi natura intellectus poſſibilis eſſet ignoꝛãta
nõ poſſem⁹ iuenire multitudinẽ in ſubijs ſeparatis.
Eſt ergo diſtinctio earũ ad inicẽ ſm gradũ potentie ꝛ
act⁹ ita ꝙ itelligẽtia ſupioꝛ que plus ꝓpiqua eſt p° hz
plus de actu ꝛ min⁹ de potẽtia. ꝛ ſic de alijs. ꝛ hec cõ
pleť in aĩa humana que tenet ultimũ gradũ in intel
lectualib⁹ ſubijs. Uñ itellect⁹ potẽtia uel ei⁹ ſe hz ad
formas itelligibiles ſicẽ materia ꝑma que tenet ulti
mum gradũ in eẽ ſenſibili ad formas ſenſibiles. ut
Comñ. in 3° de aĩa dicẽ. ꝛ iõ ꝑbus cõparat cã tabule ra-
ſe in qua nihil eſt depictũ. ꝛ ꝓpter hoc qꝛ inter alias
ſubãs itelligibiles plus hz de potẽtia. iõ efficiť itãtũ
ꝓpinq̃ reb⁹ materialib⁹. ut res materiał trahať ad
ꝑticipãdũ eẽ ſuũ. ita ꝙ ex aĩa ꝛ coꝛpe reſultat vnũ eẽ i
vno cõpoſito. cuius illũ eẽ put eſt aĩa nõ ſit depẽdẽs
a coꝛpe ꝛ iõ poſt iſtã formã que eſt aĩa inueniũtur alie
forme plus de potẽtia hñtes. ꝛ magis ꝓpinq̃ mate
rie. Intãtũ ꝙ eẽ earũ ſine materia nõ eſt. in qb⁹ etiã
inueniť oꝛdo ꝛ gradus uſq; ad ꝑmas formas elemẽ
toꝝ que ſunt ꝓpinqſſime materie. vñ nec aliq; oꝑa
tionẽ habẽt niſi hz exigẽtiã qualitatũ actiuarũ ꝛ paſ-
ſiuarũ ꝛ alioꝝ quib⁹ materia ad formã diſponit.

¶ Quomodo eẽntia tripliciter iueniť in rebus.

Is ergo viſis ꝑz quõ eſſentia inuenitur in di
b uerſis. Inueniť aũt triplex modus hñdi eſ-
ſentiã in ſubijs. Aliqd enim eſt ſic de⁹ cui eſ-
ſentia eſt ipz ſuũ eẽ. ꝛ iõ inueniũtur aliq ꝑbi dicẽtes
ꝙ deus nõ hz eẽntiã. qꝛ eẽntia ei⁹ nõ eſt aliq̃d q̃z eẽ ei⁹
ꝛ ex hoc ſequiť ꝙ ipe non ſit in genere. qꝛ oẽ qõ eſt in
genere oportet ꝙ hẽat gditatẽ ꝓter eẽ ſuũ cũ gditas
aut natura generis aut ſpẽi nõ diſtiguãtur ſm rõnez
nature in illis quoꝝ eſt gen⁹ ul' ſpẽs. ſz eẽ eſt in diuer
ſis diuerſimode. nec oportet ꝙ dicať ꝙ deus eſt eẽ
tñ. ut in erroꝛẽ eoꝝ incidam⁹ qui deũ dixerũt eẽ illud
eẽ vniuerſale quo q̃libz res formaliť eſt. hoc eniz qõ
deus eſt hui⁹ cõditionis eſt ut nulla ſibi additio fie-
ri poſſit. vnde per ipaz ſuã puritatẽ eſt eẽ diſtictũ ab
oi eẽ. ꝓpter qõ in comen°. ix. ꝓpõnis libꝛi de cãis dꝛ
ꝙ idiuiduatio ꝑme cãe que eſt eẽ tñ eſt per purã bo
nitatẽ eius. Eſſe aũt cõe ſicut in itellectu ſuo nõ iclu-
dit aliquã additionẽ. Ita nec icludit in intellectu ſuo
aliquã ꝑcifionez additiõis. qꝛ ſi hoc eẽt nihil poſſet
ſtelligi eẽ in q° ſup eẽ aliqd adderet. Siliť etiã q̃zuis
ſit eẽ tñ. nõ opz ꝙ deficiãt ei reliq̃ ꝑfectiões uel no-
bilitates. imo hz oẽs ꝑfectiões que ſunt in oib⁹ gene
rib⁹. ꝓpter qõ ꝑfectũ ſimpliciter dꝛ. ut ꝑbus ꝛ Comñ.
in. 5. metha. dicũt. Qz hz eas mõ excellẽtioꝛi oibus
reb⁹. qꝛ in eo oẽs vnũ ſunt. ſz in alijs diuerſitatẽ ha-
bẽt. ꝛ hoc eſt qꝛ oẽs ille ꝑfectiões ꝓueniũt ſibi ꝑz ſuũ
eẽ ſimpler. Sicut ſi aliqs per vnã q̃litatẽ poſſet effi
cere opatiões oiuz q̃litatũ. In illa vna qualitate oẽs
q̃litates hẽret. Ita deus in ipo eẽ ſuo oẽs ꝑfectiones
hz. Scõo mõ inueniť eẽntia in ſubijs creatis intelle
ctualib⁹ in quib⁹ eſt aliud eẽ q̃z eẽntia ipſoꝝ q̃zuis eſ-
ſentia ſit ſine materia. vnde eẽ earũ nõ eſt abſolutuz
ſz receptũ. ꝛ iõ limitatũ ꝛ finitũ ad capacitatẽ nature
recipiẽtis. ſz natura ul' quiditas earũ eſt abſoluta nõ
recepta in aliqua materia. ꝛ iõ dꝛ in li° de cãis ꝙ itel
ligẽtie ſunt finite ſupius. ꝛ infinite iferi⁹. Sunt eniz fi
nite q̃ztũ ad eẽ ſuũ qõ a ſupioꝛi recipiũt. nõ tamẽ fini
untur inferius. qꝛ earum forme non limitantur ad
capacitatez alicuius materie recipiẽtis eas. ꝛ in ta-
libus ſubijs non inuenitur multitudo indiuiduoꝝz
in vna ſpecie ut dictum eſt. niſi in anima humana
ꝓpter coꝛpus cui vniť. Et ſz indiuiduatio eius ex
coꝛpe occaſionaliť depẽdeat q̃ztũ ad ſui inchoationẽ
qꝛ nõ acgriť ſibi eẽ ididuatũ niſi in coꝛpe cui⁹ eſt act⁹
nõ tñ oportet ut deſtructo coꝛpe ididuatio ꝑeat qꝛ cũ
hẽat eẽ abſolutũ ex quo acgſitũ eſt ſibi eẽ ididuatũ ex
hoc ꝙ facta eſt forma huius coꝛpis illud eẽ ſemꝑ re
manet ididuatũ. ꝛ iõ dicit Aui. ꝙ ididuatio aiaruz ꝛ
multiplicatio depẽdet ex coꝛpe q̃ztũ ad ſui ꝓncipiuz
ſz nõ q̃ztũ ad ſui finẽ. Et qꝛ in iſtis ſubijs gditas nõ ẽ
idẽ qõ eẽ. iõ ſunt oꝛdiabiles in ꝓdicamẽto. ꝛ ꝓpter hz
iueniť in eis genus ſpẽs ꝛ dñia. q̃zuis earũ dñie ꝓꝛie
nobis occulte ſint. In reb⁹ enim ſenſibilib⁹ etiã ipſe
dñie eẽntiales nobis ignoꝛe ſunt. vñ ſignificãtur per
dñias accidẽtales que ex eẽntialib⁹ oriunť. ſicut cã ſi
gnificať per ſuũ effectũ. ſicut bipes poniť dñia hois.
Accidẽtia aũt ꝓꝛia ſubarũ imaterialiũ nobis igno
ta ſunt. vñ dñie earũ nec per ſe nec per accidens nob
ſignificari ꝓñt. hoc tñ ſciẽdũ ꝙ nõ eodẽ modo ſumiť
genus ꝛ dñia in illis ſubijs. ꝛ in ſubijs ſenſibilib⁹. qa
in ſenſibilib⁹ genus ſumiť ab eo qõ eſt materiale in
re. dñia aũt ab eo qõ eſt formale in ipſa. vñ dicẽ Aui.
in ꝓncipio libꝛi ſui de aĩa. ꝙ forma in reb⁹ cõpoſitis
ex materia ꝛ forma eſt dñia ſimpler eius ꝙ cõſtituiť
ex illa. nõ aũt ita ꝙ ipſa forma ſit dñia. ſed qꝛ eſt ꝓnci
piũ dñie. ut idẽ dicit in ſua metha. ꝛ dꝛ talis dñia eſſe
dñia ſimpler. qꝛ ſumiť ab eo qõ eſt ꝑs gditatis rei. ſ.
a forma. cũ aũt ſube ſpũales ſint ſimplices gditates
nõ põt in eis dñia ſumi ab eo qõ eſt ꝑs gditatis. ſz a
tota gditate. ꝛ iõ in ꝓncipio de aĩa dicit Aui. ꝙ dñiaz
ſimpliciẽ nõ hñt niſi ſpẽs quarũ eẽntie ſunt cõpoſite
ex materia ꝛ forma. Sumiť etiã in eis ex tota eſſen-
tia ſua genus modo tñ differẽti. vna enim ſuba ſepa
ta ꝓueniť cũ alia in materialitate differũt aũt ab iui
cẽ in gradu ꝑfectionis ſm receſſum a potẽtialitate.
ꝛ acceſſum ad actũ purũ. ꝛ iõ ab eo qõ ſequiť illas in
quãtũ ſunt imateriales ſumiť in eis gen⁹ ſicut itelle-
ctualitas uel aliqd huius. Ab eo aũt qõ ꝓſequitur in
eis gradũ ꝑfectionis ſumiť in eis dñia nobis tamen
ignota. nec oportet has dñias eẽ accidẽtales. qꝛ ſunt
ſm maiorẽ uel minorẽ ꝑfectionẽ que nõ diuerſificãt
ſpẽm. gradus enim ꝑfectionis in recipiẽdo eãdẽ for
mã nõ diuerſificãt ſpẽm. ſicut albius ꝛ minus albuz
in participãdo eiuſdẽ generis albedinẽ. ſz diuerſus
gradus ꝑfectionis in ipſis formis uel naturis ꝑtici-
patis diuerſificat ſpẽm. ſic natura ꝓcedit per gra-
dus de plãtis ad aĩalia per quedã que ſunt media in
ter aĩalia ꝛ plãtas ꝑz ꝑbm in libꝛo de aĩalib⁹. nec ite-
rũ eſt neceſſariũ ut diſio itellectualiũ ſubarũ ſit ſemꝑ
per duas dñias ueras. qꝛ hoc eſt impoſſibile in oib⁹ re-
b⁹ accidere ut ꝑbs dicit in 12° de aĩalibus. ¶ Tertio
modo inueniť eẽntia in ſubijs cõpoſitis ex materia et
forma in qb⁹ ꝛ eẽ eſt receptũ ꝛ finitũ. ꝓpter hoc qõ ab
alio eẽ hñt. ꝛ iterũ natura ul' qditas earũ eſt recepta
in materia ſignata. ꝛ iõ ſunt finite ꝛ ſupi⁹ ꝛ iferi⁹. ꝛ in
eis iã ꝓpter diſionẽ materie ſignate potẽtialeť eſt mul
tiplicatio ididuoꝝ in vna ſpẽ. ꝛ in his ſubijs q̃liter ſe
hẽat eẽntia ad intẽtiones logicas ſupꝛa dictũ eſt.

¶ Quomodo essentia est in accidentibus.

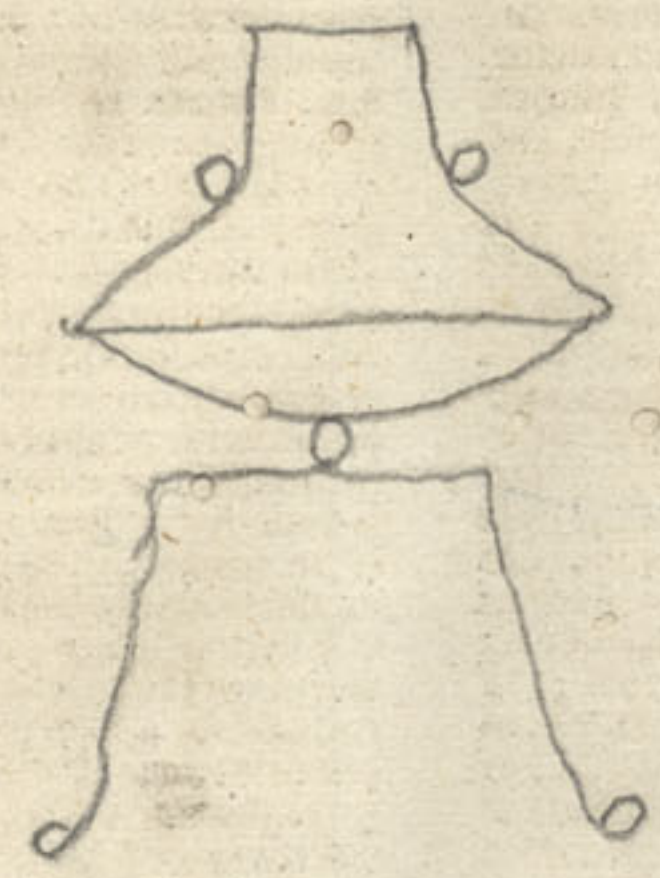
Unc restat videre qualiter sit ēntia in accīti-
s tib⁹. quō aūt sit in oibus subijs dictū est. ⁊ qa
ut dictū est ēntia est illō qō per diffinitionē
significat: opz ꝙ eo mō hēant ēntiā quo hūt diffini-
tionē. diffinitionē aūt hūt icōpletā. qz nō pūt diffini-
ri nisi ponat subm in eox diffinitione. ⁊ hoc iō est. qz
nō hūt in se eē absolutū per se a subo. ſz sicut ex foīa ⁊
materia relinqtur eē subale qñ cōponunt. Ita ex ac-
cidēte ⁊ subo relinquit eē accidētale. qñ accīs subo
aduenit. ⁊ iō etiā nec forma subalis cōpletā ēntiaz
hz nec materia. qz in diffinitione forme subalis opz
ꝙ ponat illud cuius est forma. ⁊ ita diffinitio eius ē
per additionē alicuius. qō extra genus eius est. sic ⁊
diffinitio forme accīntalis. ut etiā in diffinitione aie
ponit corpus a naturali qui ꝓsiderat aiaz solū inq̄tū
est forma phȳsici corpis. ſz tñ iter formas subales et
accidētales tñ itereſt. qz sic forma subalis nō hz per
se eē absolutū sine eo cui aduenit: ita nec illō cui ad-
uenit. ſ. materia. ⁊ iō er ꝓiūctione utriusq̄ relinquit
illud eē in quo res per se subsistit. ⁊ ex eis efficit vnū
per se. ꝓpter qō er ꝓiūctione eox relinquit ēntia q̄-
dā. vñ forma q̄uis in se ꝓsiderata nō hēat rōnez cō-
pletā ēntie. tñ est ps ēntie cōplete. ſz illud cui adue
nit accidēs est ens in se cōpletū subsistēs i suo eē. qō
qdē esse naturalr p̄cedit accīs qō supuenit. ⁊ iō acci
dēs supueniēs ex ꝓiūctione sui cū eo cui supuenit. nō
cāt illud eē in quo res subsistit per qō res est ens per
se. ſz cāt quoddā eē scōz. sine quo res subsistēs itelli-
gi pōt eē, sicut p̄mū itelligi pōt sine scōo. uel p̄dicatū
sine subō. vñ ex accīte ⁊ subo nō fit vnū per se ſz vnū
per accīs. ⁊ iō ex eox ꝓiūctione nō resultat ēntia q̄
dā. sic ex ꝓiūctione forme cū materia. ꝓpter qō acci
dēs neq̄ rōnē cōplete ēntie hz: neq̄ ps cōplete ēn
tie est. ſz sic est ens ſm qd. ita ⁊ ēntiā ſm qd hz. ſz qz
illud qō dī maxie ⁊ vltime in quolibet genere est cā
eox q̄ sunt post i illo genere. sic ignis q̄ i genere cali-
ditatis ē cā caloris. i reb⁹ calidis ut i 2° metha. dī. iō
subā q̄ ē p̄ncipiū i genere entis marie ⁊ vltime ēn-
tiā hūs. opz ꝙ sit cā accīntiū q̄ scōario ⁊ q̄si ſz qd rōnē
entis p̄ticipāt. qō tñ diuersimode ꝓtigit. qz eni ptes
sube sūt materia ⁊ forma. iō q̄dā accīntia p̄ncipalr cō
sequunt formā ⁊ q̄dā materiā. forma aūt iuenit aliq̄
cui⁹ eē nō dependet a materia. ut aia itellectual. Ma
teria vō nō hz eē nisi p formā. vñ i accīntib⁹ q̄ ꝓsequū
tur formā ē aliqd qō nō hz coicationē cū materia. ut
itelligere qō nō ē p organū corpale. sic pbat phūs in 3°
de aia. Aliq̄ vō er p̄ntib⁹ formā. sūt q̄ hūt coicatiōez
cū materia. sicut sētire. ſz nullū accidēs ꝓsequit ma-
teriā sine coicatiōe forme. In his tñ accīntib⁹ q̄ māz
ꝓsequunt inuenit q̄dā diuersitas. q̄dā eni accīntia ꝓse-
quunt materiā ſz ordinē quē hūt ad formā spālez ut
masculinū ⁊ femininū i aialib⁹. quox diuersitas ad māz
reducit ut dī in x° metha. vñ remota forma aialis di
cta accīntia nō remanēt nisi equoce. q̄dā vō ꝓsequunt
materiā ſz ordinē quē hūt ad formā generalē. ⁊ iō re
mota forma spāli adhuc in ea remanent. sic nigredo
entis est in ethyope ex mixtiōe elemētox ⁊ nō ex rō-
ne aie. ⁊ iō post mortē in eo remanet. ⁊ qz vna queq̄z
res idiuidual ex materia. ⁊ collocat in genere vl spē
per suā formā. Ideo accīntia que ꝓsequūtur materiā
sunt accīntia idiuidui. ſz que etiā idiuidua eiusdē spe
ciei differūt ad iuicē. Accīntia vō que ꝓsequunt for-
maz sunt p̄prie passiōes uel generis vl spēi. vñ inue
niūtur in oibus p̄ticipātib⁹ naturā generis uel spēi.
sicut risibile ꝓsequit in hoie formā qz risus ꝓtigit ex
aliq̄ apphensiōe aie hois. ¶ Sciēdū etiā est ꝙ aliqñ
accīntia ex p̄ncipijs ēntialib⁹ cānt ſz actū pfectū sic
calor in igne qui semp actu est calidus. Aliqñ vō ſm
aptitudinē tñ. ſz cōplemētū accipiūt accīntia ex agē
te exteriori. sic dyaphoneitas in aere que cōplet per
cor⁹ lucidū exteri⁹. ⁊ in talib⁹ aptitudo est accīs ise
pabile. ſz cōplemētū qō aduēit ex aliquo p̄ncipio qō
est ex ēntiā rei uel qō nō itrat ꝓstitutionē rei est sepa
bile: sicut moueri ⁊ huiusmodi. ¶ Sciēdū est etiaz
ꝙ in accīntibus aliomodo sumit gen⁹: dīa: ⁊ spēs q̄z
in substātijs. qz eni in substātijs ex materia ⁊ forma
subali efficit per se vnū. vna q̄dā natura ex eox ꝓiūc-
tiōe resultāte que ꝓprie in p̄dicamēto sube colloca
tur. Iō in subijs nomia cōcreta que cōpositū signifi-
cāt ꝓprie in genere eē dicūtur. sic genera uel spēs. ut
hō ul aial. Nō aūt forma ul materia est in p̄dicamē-
to hoc mō nisi per reductionē. sic p̄ncipia in genere
p̄dicamētox eē dicūtur. ſz ex accīte ⁊ subo nō fit vnū
per se. Vñ nō resultat ex eox ꝓiūctiōe aliqua natura
cui itētio generis uel spēi possit attribui. vñ noia ac-
cidētalia ꝓcretiue dicta nō ponūtur in p̄dicamēto. si
cut spēs uel genera. ut albū uel musicū. nisi per redu
ctionē ſz solū ſz ꝙ abstrata significant. ut albedo uel
musica. Et qz accidētia nō cōponunt ex materia et
forma. iō nō pōt in eis sumi genus a materia ⁊ dīa
a forma sicut in subijs cōpositis. ſz opz ut p̄mū gen⁹
sumat ex ipso mō eēndi ſm ꝙ ens diuersimode ſm
p̄ius ⁊ posterius de. x. generib⁹ p̄dicat. sicut dī quāti
tas ex eo ꝙ est mēsura sube. ⁊ qualitas ſm ꝙ est diffi
nitio sube. ⁊ sic de alijs ſm phūm in 9° metha. Dif
ferētie vō in eis sumunt ex diuersitate p̄ncipiorū ex
q̄bus cānt. Et qz ꝓprie passiones ex ꝓprijs p̄ncipijs
subi cānt. iō subm ponit in diffinitione eox loco dif
ferētie si in abstrato diffiniant ſm ꝙ sunt ꝓprie in ge
nere. sicut dī ꝙ simitas est nasi curuitas. ſz ecōuerso
eēt si eox diffinitio sumeret ſm ꝙ ꝓcretiue dicūtur.
sic enī subiectū in eox diffinitione poneretur sicut
genus. qz tūc diffinirētur per modū subarū cōposita
rū in quib⁹ rō generis sumit a materia. sicut dicim⁹
ꝙ simū ē nasus curuus. silr etiā ē si vnū accidēs alte
ri⁹ accīntis p̄ncipiū sit. sic p̄ncipiū relatiōis est actio
⁊ passio ⁊ q̄ntitas. ⁊ iō ſz hoc diuidit phūs relationē
in. 5. metha. Sz qz ꝓpria p̄ncipia accīntiū nō semp
sunt manifesta. iō q̄q̄z sumim⁹ dīas accidentiū ex
eox effectib⁹ sic ꝓgregatiuū ⁊ disgregatiuū dicuntur
dīe coloris que cānt ex abundantia ul paucitate lu-
cis ex qua diuerse spēs coloris cānt. Sic ergo patet
quō ēntia est in subijs ⁊ accidētib⁹. ⁊ quō in substan
tijs cōpositis ⁊ simplicib⁹. ⁊ quō intentiones logice
vniuersales in eis iueniūtur. Excepto p° qō est infi
nite simplicitatis cui nō cōuenit rō generis ul spēi.
⁊ per ꝑns nec diffinitio ꝓpter suā simplicitatem in
quo sic finis ⁊ conseruatio huius sermonis. Amen.

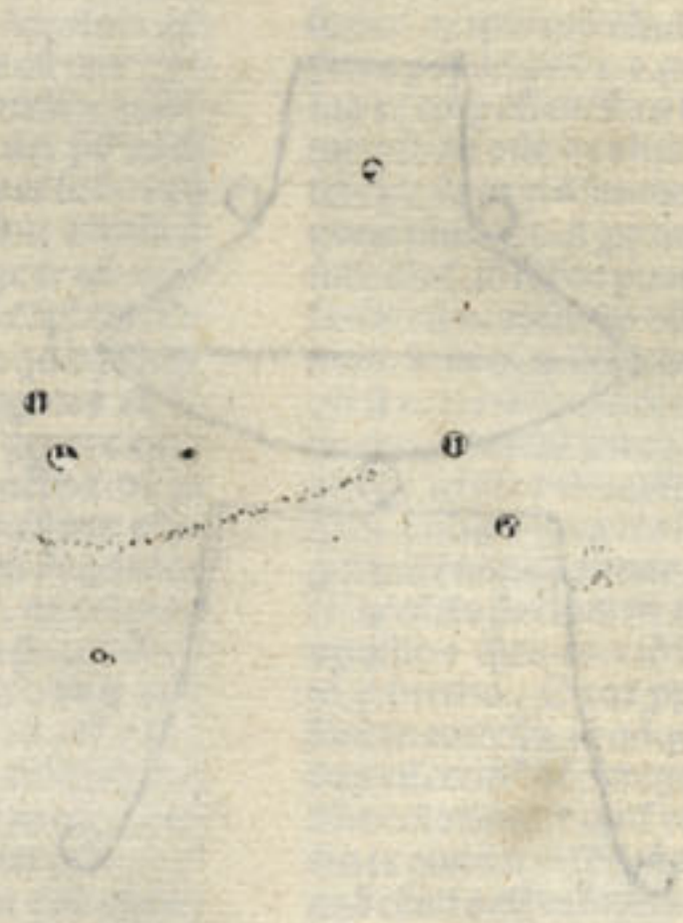
In hoc uolumine habes summulam Nicolai de or
bellis vna cum textu ꝓpetri hispani: deinde passus
Fracisci mayronis: ⁊ tria p̄incipia Antonij andree
⁊ formalitates Boneti ⁊ Scoti: necnon fallacias
sancti Thome ac tractatū de ente ⁊ essentia. qui im
p̄essus est Venetijs per Bernardinū de choris de
Cremona ⁊ Simonē de Luero. Die 7° mensis no-
uēbris. 1489.

Registrum

4 4 4 4 4 4 3 3 3 4 4 4 4 4 5 3 3 4
a b c d e f g h i k l m n o p q r s

UNIVERSIDADE LIVRARIA DA

Aristotelis
Super tota arte A
ristotelis —

R
38
10